

การเกษตรญี่ปุ่น จะอยู่รอดหรือไม่?

สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์

CAN JAPANESE AGRICULTURE SURVIVE ?
TAKEKAZU OGURA

มูลนิธิโครงการศึกษาระหว่างวัฒนธรรมและมนุษยศาสตร์

THE JAPAN FOUNDATION

การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่?

สืตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์

.....

Can Japanese Agriculture Survive ?

: A Historical And Comparative Approach

Takekazu Ogura

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สนับสนุนการจัดพิมพ์

The Japan Foundation

พ.ศ. 2537

การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ ?

สิดานนท์ เจษฎาพิพัฒน์

แปลจาก Takekazu Ogura, "Can Japanese Agriculture Survive? : A Historical And Comparative Approach" (Third Edition 1982, Japan : Kyodo Printing Co., Ltd.)

ISBN : 974-89198-1-1

บรรณาธิการมูลนิธิฯ

อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์

พิสูจน์อักษร

สมประสงค์ เดชวชิตเลิศ สุพินดา เจียรพิพัฒน์

แบบปกและรูปเล่ม

ลำยวน เพชรแสงสว่าง

พิมพ์ครั้งแรก

2537

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย)

ราคา

375

บาท

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

413/38 ถนนอรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร. 424-5768, 433-8713

สนับสนุนการจัดพิมพ์

The Japan Foundation

พิมพ์ที่

เมืงตรายพริ่นตั่ง

594/89-90 ถนนจรัญสนิทวงศ์ บางกอกน้อย กทม. 10700 โทร. 424-2872

คำแถลง

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2509 ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันเองเป็นส่วนบุคคล ในหมู่ผู้มีความรักในการกิจบริหารการศึกษาจากสถาบันต่างๆ เมื่อเริ่มดำเนินงาน โครงการตำรา มีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ก่อนที่จะมีฐานะเป็นมูลนิธิเมื่อต้นปี พ.ศ.2521 ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือด้านทุนทรัพย์จากมูลนิธิร็อกกี้ เฟลเลอร์ เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นต้น เป้าหมายเบื้องต้นของมูลนิธิโครงการตำราก็คือ ส่งเสริมให้มีตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพ เฉพาะในทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ต่างก็เห็นพ้องต้องกันในระยะนั้นว่า คุณภาพหนังสือตำราไทยระดับอุดมศึกษาแขนงวิชาดังกล่าวยังไม่สูงพอ ถ้าส่งเสริมให้มีหนังสือเช่นนี้เพิ่มขึ้นย่อมมีส่วนช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัยโดยปริยาย อีกทั้งยังอาจช่วยการสร้างสรรค์ปัญญา ความคิดริเริ่ม และความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยส่วนรวม

พร้อมกันนี้มูลนิธิโครงการตำราก็มีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ชุมนุมผลงานเขียนของนักวิชาการต่างๆ ทั้งในและนอกสถาบัน เพื่อให้ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพได้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ออกไปโดยทั่วถึงในหมู่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้สนใจงานวิชาการ การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำรา มุ่งขยายความเข้าใจและความร่วมมือของบรรดานักวิชาการออกไปในวงกว้างยิ่งขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดนโยบายสร้างตำรา การเขียน การแปล และการใช้ตำรานั้นๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์อันพึงปรารถนา ตลอดจนความเข้าใจอันดีต่อกันในวงวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

นโยบายพื้นฐานของมูลนิธิโครงการตำรา คือ ส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการจัดพิมพ์หนังสือตำราทุกประเภท ทั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปลเรียบเรียง งานถอดความ งานรวบรวม งานแต่งและงานวิจัย ในช่วงแรกๆ เราได้เน้นส่งเสริมงานแปลเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์ตำราประเภทอื่นๆ ด้วย นับแต่ได้ก่อตั้งโครงการตำรามาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งของนักวิชาการหลายสถาบัน สามารถส่งเสริม - กลั่นกรอง - ตรวจสอบ และจัดพิมพ์หนังสือตำราภาษาไทยระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมายเจตนารมณ์ และนโยบายได้ครบทุกประเภท และมีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ถึง 8 สาขาดังต่อไปนี้คือ (1) สาขาวิชาภูมิศาสตร์ (2) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (3) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (4) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (5) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (6) สาขาวิชาปรัชญา (7) สาขาวิชาจิตวิทยา (8) สาขาวิชาภาษา และวรรณคดี นอกจากนี้ เรายังมีโครงการผลิตตำราสาขาวิชาอื่นๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น สาขาวิชาศิลปะ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นดำเนินงาน และยังได้ขยายงานให้มีการแต่งตำราเป็น “ชุด” ซึ่งมีเนื้อความคาบเกี่ยวระหว่างหลายสาขาวิชา เช่น

“ชุดชีวิตและงาน” ของบุคคลที่น่าสนใจ ดังที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปแล้วบางเล่ม

ปัจจุบันมูลนิธิโครงการตำราฯ ยังคงมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะขยายงานของเราต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แม้จะประสบอุปสรรคนานัปการ โดยเฉพาะอุปสรรคด้านทุนรอน เพราะกิจการของเราไม่ใช่กิจการแสวงหากำไร หากมุ่งประสงค์ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีโอกาสซื้อหาหนังสือตำราฯ ในราคาที่ย่อมเยาพอสมควร

คณะกรรมการทุกสาขาวิชาของมูลนิธิโครงการตำราฯ ยินดีน้อมรับคำแนะนำและคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อ่านทุกท่าน และปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ท่านผู้อ่านทุกท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในมูลนิธิโครงการตำราฯ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนแนะนำอยู่ห่างๆ ช่วยแต่ง แปล เรียบเรียง หรือ รวบรวมตำราสาขาวิชาต่างๆ ให้เรา หรือเข้ามาร่วมบริหารงานร่วมกับเรา

เสน่ห์ จามริก

ประธานคณะกรรมการบริหาร

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

นายเสน่ห์	จามริก	ประธาน
นางเพ็ชรี	สุมิตร	รองประธาน
นางสาวกุสุมา	สนิทวงศ์ ณ อุทยา	กรรมการ
นายธเนศ	อาภรณ์สุวรรณ	กรรมการ
นายบรรณิณี	เศรษฐบุตร	กรรมการ
นายรังสรรค์	ธนะพรพันธุ์	กรรมการ
นายสุลักษณ์	ศิวิรักษ์	กรรมการ
นายวิทยา	สุจิตธนาภิรักษ์	กรรมการ
นายเกริกเกียรติ	พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
นายอุทัย	ดุลยเกษม	กรรมการ
นางปริตตา	เฉลิมเผ่า กอนันตกุล	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์	เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์	เกษรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายทรงยศ	แววหงษ์	กรรมการและผู้จัดการ

รายนามคณะกรรมการดำเนินงาน
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

นายชาญวิทย์	เกษรศิริ	ประธาน
นายรังสรรค์	ธนะพรพันธุ์	รองประธาน
นายอาทร	พึงธรรมสาร	กรรมการ
นายไชยวัฒน์	คำชู	กรรมการ
นายสุวินัย	ภรณวลัย	กรรมการ
นายทรงยศ	แววหงษ์	กรรมการ
นางสุวรรณมา	สถาอนันท์	กรรมการ
นางปริตตา	เฉลิมเผ่า กอนันตกุล	กรรมการ
นายสุริชัย	หวันแก้ว	กรรมการ
นายอุทัย	ดุลยเกษม	กรรมการ
นายสัตย์ชัย	สุวังบุตร	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์	เลิศแก้วศรี	กรรมการ
นายธำรงค์ศักดิ์	เพชรเลิศอนันต์	กรรมการและเลขานุการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำการจัดพิมพ์	11
คำนำของผู้เขียนฉบับพิมพ์ภาษาไทย	12
กิตติกรรมประกาศ	13
คำนำของผู้เขียน	14
คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 3	17
คำนำของผู้แปล	19
เกี่ยวกับผู้เขียนและผู้แปล	20
บทที่	
1 การพัฒนาของความคิดขั้นพื้นฐานของนโยบายเกษตร	21
1-1 ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ประจัญ ลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม	21
1-1-1 บทนำ : ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนาย	21
1-2 ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมหลังสมัยการปฏิรูปเมอิจิ	25
1-1-3 ลัทธิปฏิบัติการเกษตรมูลฐานนิยม	27
1-1-4 ข้อวิจารณ์ต่อลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม	30
1-2 ความคิดเกี่ยวกับขนาดของฟาร์ม	33
1-2-1 อุบัติการณ์ของการทำฟาร์มขนาดใหญ่	33
1-2-2 จุดเริ่มของลัทธิกสิกรนิยม	38
1-2-3 ลัทธิปกป้องการเกษตร	43
1-3 การกลับมาของลัทธิกสิกรนิยม	45
1-3-1 ผู้รักษาติและลัทธิกสิกรนิยมชินโต	45
1-3-2 ลัทธิกสิกรนิยมขวาจัด	50
1-4 การรักษาฟาร์มขนาดกลาง	53
1-4-1 แนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลาง	53
1-4-2 ขนาดของฟาร์มและโครงสร้างการเกษตร	61
1-4-3 ขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มและฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้	66
1-5 ลัทธิที่เป็นกลาง ความคิดของเศรษฐศาสตร์และลัทธิเศรษฐศาสตร์	69
1-5-1 มรรควิธีที่เป็นกลาง	69
1-5-2 มรรควิธีของเศรษฐศาสตร์	80
1-5-3 การแผ่ขยายของลัทธิเศรษฐศาสตร์	86

	หน้า
2 การปรับปรุงภาวณที่ตึนของรัฐและการเสนอภาวณที่ทรัพย์สิน	92
2-1 การปรับปรุงภาวณที่ตึนของรัฐ	92
2-1-1 โครงร่างของการปรับปรุง	92
2-1-2 ผลของการปรับปรุง	95
2-2 การรวบรวมระบบภาวณที่ตึนที่จำเป็น	97
2-2-1 การยกร่างพระราชบัญญัติภาวณที่ตึนและการอภิปรายเกี่ยวกับที่ตึนในฐานะของทรัพย์สิน	97
2-2-2 ความยากลำบากของการประเมินมูลค่าที่ตึนใหม่ทั่วไป	103
2-3 ประเด็นเกี่ยวกับการโอนภาวณที่ตึนและอัตราค่าเช่า	105
2-3-1 การเปลี่ยนแปลงของระบบการเก็บภาวณ-การประกาศใช้กฎหมายภาวณที่ตึนใหม่	105
2-3-2 การแก้ไขค่าเช่า	110
2-4 การปฏิรูประบบภาวณที่ตึนภายหลังสงคราม	112
2-4-1 จากภาวณเงินค้ันท้องถิ่นถึงภาวณอิสระ	112
2-4-2 ภาวณที่ตึนภายหลังรายงานของคณะทำงานซัพ	116
การเปลี่ยนแปลงทางสถานการณอาหารและนโยบายอาหาร	125
3-1 ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการทำนาและการพึ่งพาตนเองทางอาหาร	125
3-1-1 ความโดดเด่นของการทำนา	125
3-1-2 การก่อตั้งนโยบายการพึ่งพาตนเองทางอาหาร	130
3-2 จากการจลาจลข้าวจนถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2	134
3-2-1 การจลาจลข้าว	134
3-2-2 จากกฎหมายข้าวถึงกฎหมายการควบคุมข้าว	141
3-2-3 การควบคุมอาหารในช่วงสงคราม	149
3-3 ปัญหาอาหารภายหลังสงครามและนโยบายอาหาร	154
3-3-1 การเปลี่ยนแปลงในการควบคุมอาหาร	154
3-3-2 นโยบายการผลิตอาหารภายหลังสงคราม	163
3-3-3 ระบบการพุงราคา	165
3-3-4 ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านอาหารภายหลังสงคราม	169
3-4 การตกต่ำของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร	174
3-4-1 วิธีการหนึ่งของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นปัจจุบัน	174
3-4-2 การเปรียบเทียบค่าสัดส่วนการพึ่งพาตนเองระหว่างประเทศ (SSRs)	181
3-4-3 ปัจจัยการตกต่ำลงของ SSR ของอาหารเกษตร	183
3-4-4 การโภชนาการและ SSR ที่ลดต่ำลง	187
3-4-5 การลดลงของ SSR และการพึ่งพาต่างประเทศ	190

	หน้า
3-5 ประเด็นปัจจุบันเกี่ยวกับเนื้อวัว	195
3-5-1 ลักษณะของอุตสาหกรรมเนื้อวัวญี่ปุ่น	195
3-5-2 การนำเข้าเสรีและการขาดดุลชำระเงินของเนื้อวัว	201
3-5-3 จากทัศนะของผู้ส่งออกและผู้บริโภค	203
4 บันทึกทางประวัติศาสตร์ขององค์การเกษตร ชนบท และการบริหาร	207
4-1 พัฒนาการของสหกรณ์	207
4-1-1 การบุกเบิกสหกรณ์	207
4-1-2 ผู้แทนของขบวนการสหกรณ์	213
4-1-3 ลัทธิสหกรณ์	217
4-1-4 ยุคของสหกรณ์การเกษตร	222
4-1-5 การผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์	231
4-2 ต้นกำเนิดของสมาคมการเกษตร	234
4-2-1 การก่อตั้งระบบสมาคมการเกษตรและการเปลี่ยนแปลง	234
4-2-2 บริหารการปรับปรุงทางการเกษตรของสมาคมการเกษตรและกาลอวสาน	239
4-3 การเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทและองค์การบริหารการเกษตร	244
4-3-1 การจัดองค์กรใหม่ของหมู่บ้านและสมาคมฟาร์มครอบครัวขนาดเล็ก	244
4-3-2 การสลายองค์กรของการใช้ที่ดินร่วม	249
4-3-3 โครงสร้างชนบทในปัจจุบัน	255
4-3-4 ประวัติโดยย่อของกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง	265
5 ปัญหาการเกษตรและนโยบายการเกษตร	277
5-1 การปฏิรูปที่ดินสมัยปฏิรูปเมอิจิ และนโยบายการเกษตรก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2	277
5-1-1 การปฏิรูปที่ดินสมัยปฏิรูปเมอิจิ	277
5-1-2 ลักษณะของการถือครองที่ดินภายหลังการปฏิรูปที่ดินเมอิจิ	279
5-1-3 ลัทธิเกษตรนิยมและขบวนการเกษตรกร	282
5-1-4 ขนาดของการทำฟาร์มและนโยบายเกษตรภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ	295
5-2 การปฏิรูปที่ดินชนบทภายหลังสงครามและนโยบายเกษตรที่เกี่ยวข้อง	298
5-2-1 ความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบท	298
5-2-2 การถือครองที่ดินที่เป็นผลมาจากการปฏิรูปที่ดินชนบท	313
5-2-3 ผลที่มีต่อขนาดของการทำฟาร์ม	319
5-2-4 ความหมายทางการเมืองและสังคมของการปฏิรูปที่ดิน	321
5-2-5 มาตรการนโยบายเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินชนบท	323

	หน้า
5-3 การประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตรและผลของกฎหมาย	328
5-3-1 กฎหมายพื้นฐานการเกษตร	328
5-3-2 การแก้ไขความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร	333
5-3-3 การขยายตัวอย่างเลือกเฟ้น	335
5-3-4 การปรับปรุงโครงสร้าง	338
6 การวิเคราะห์โครงสร้างการเกษตร	345
6-1 โครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นในทัศนะของโลก	345
6-1-1 ความหมายของโครงสร้างการเกษตร	345
6-1-2 ประเภทของโครงสร้างการเกษตร	348
6-1-3 ปัญหาโครงสร้างและนโยบาย	355
6-2 โครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่น	363
6-2-1 การเกษตรในเศรษฐกิจญี่ปุ่น	363
6-2-2 ลักษณะของโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่น	367
6-2-3 การพึ่งพาอาศัยกันของชาวนา	372
6-2-4 ระบบตลาดการเกษตร	381
7 ปัจฉิมภาค : ข้อเสนอบางประการเกี่ยวกับนโยบายการเกษตรญี่ปุ่น	390
7-1 จุดยืน	390
7-1-1 ทิศทางนโยบาย	390
7-1-2 วัตถุประสงค์ ค่านิยม และเกณฑ์	396
7-2 ระบบตลาดผสม	403
7-2-1 ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบตลาดและนโยบายราคา	403
7-2-2 ประเด็นเกี่ยวกับที่ดิน	407
7-3 ทิศทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเกษตร	411
7-3-1 บทบาทของสหกรณ์ทั่วไป	412
7-3-2 การจัดองค์กรใหม่ของคณะกรรมการการเกษตร	413
7-4 นโยบายโครงสร้างของฟาร์ม	415
7-4-1 ฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้และความร่วมมือในการทำฟาร์ม	415
7-4-2 การดำรงรักษาฟาร์มหลักที่อยู่รอดได้	417
7-5 การพัฒนาของการทำฟาร์มกลุ่ม	420
7-5-1 ความหมายของการทำฟาร์มกลุ่ม	420
7-5-2 เงื่อนไขของการทำฟาร์มกลุ่ม	424
7-5-3 สหกรณ์และการถือครองที่ดินสังคม	429

ลำดับเหตุการณ์ 1859-1981	
สารบัญตารางและสารบัญภาพ	
ตาราง	
ภาพ	

หน้า	
434	
443-450	
451-560	
561-576	

หน่วยวัด

1 โคคุ (koku)	=	0.15 ตัน
1 โช (Sho)	=	1.4 กิโลกรัม
1 ทาน (tan)	=	10 อาร์
1 ชูโบะ (tsubo)	=	0.000331 เฮกตาร์ = 36 ตารางฟุต
1 โช (cho)	=	1 เฮกตาร์
1 อาร์ (are)	=	100 ตารางเมตร
100 คิน (kin)	=	60 กิโลกรัม
1 โก (go)	=	150 กรัม

คำนำการจัดพิมพ์

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

หนังสือเรื่อง “การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ ?” ซึ่งแปลมาจาก “Can Japanese Agriculture Survive? : A Historical And Comparative Approach” ของ Dr. Takekazu Ogura เป็นหนังสือเล่มสำคัญมากสำหรับวงวิชาการและผู้สนใจเกี่ยวกับปัญหาและรากฐานในนโยบายการเกษตรและอาหารของประเทศและชาวญี่ปุ่น แม้ในเบื้องต้น มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้สนับสนุนให้มีการแปลหนังสือเล่มนี้อย่างแข็งขัน แต่ในช่วงระยะเวลาแห่งการแปลนั้น ภาวะเศรษฐกิจของไทยก็ได้จำเริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อปัจจัยในการลงทุนจัดพิมพ์หนังสืออย่างมากยิ่ง กระทั่ง มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไม่อาจที่จะจัดพิมพ์หนังสือขนาดใหญ่เล่มนี้ด้วยตัวเองได้ ความสำเร็จของการจัดพิมพ์หนังสือ “การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ ?” ในเบื้องต้นต้องขอขอบคุณต่อ The Japan Foundation แห่งประเทศญี่ปุ่น หรือ มูลนิธิญี่ปุ่น (The Japan Cultural Center) ในกรุงเทพฯ ที่ช่วยสนับสนุนทางการเงินบางส่วนสำหรับการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ขอขอบคุณ ดร.สิดานนท์ เจษฎาพิพัฒน์ ที่รอคอยและให้โอกาสแก่มูลนิธิโครงการตำราฯ ซึ่งท้ายสุดมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็ได้กระทำหน้าที่ตามพันธสัญญาทางสังคมวิชาการ และขอขอบคุณต่อ Dr. Takekazu Ogura ที่อนุญาตให้มูลนิธิโครงการตำราฯ นำหนังสือของท่านมาแปลและจัดพิมพ์

ต้นฉบับหนังสือ “Can Japanese Agriculture Survive ?” มีการอ้างอิงเป็นจำนวนมากในทุกบททุกตอน แต่ไม่ได้แปลลงไว้ในฉบับพิมพ์ครั้งนี้ ดังนั้น สำหรับนักศึกษาและผู้สนใจที่จะค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติม สามารถที่จะศึกษาค้นคว้าได้จากหนังสือดังกล่าว ภาษาและลักษณะการแปลยังคงไว้ตามต้นฉบับของผู้แปลทุกประการ

ท้ายนี้ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือ “การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ ?” ไม่เพียงจะช่วยให้คนไทยเข้าใจปัญหาทางด้านนโยบายอาหารและการเกษตรของญี่ปุ่น ดีขึ้นเท่านั้น แต่หวังด้วยว่า ประสบการณ์บางประการของประเทศและชาวญี่ปุ่น อาจเป็นลู่ทางของการพิจารณาทำความเข้าใจกับปัญหาและแก้ไขปัญหได้ในสังคมไทย

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

2537

คำนำของผู้เขียน

ฉบับพิมพ์ภาษาไทย

เมื่อ 6 ปีที่แล้ว ผู้แปลติดต่อแสดงความจำนงที่จะแปลหนังสือ “Can Japanese Agriculture Survive ?” ผ่านคุณโคอิชิ โนนากะ รองประธานกรรมการฝ่ายบริหารของสถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา (The Institute of Developing Economics) ข้าพเจ้ามีความรู้สึกดีใจและยินดีที่มีผู้สนใจที่จะถ่ายทอดผลงานของข้าพเจ้าชิ้นนี้ให้ได้รับการเผยแพร่กว้างขวางออกไปสู่ภาษาอื่น ข้าพเจ้าจึงอนุญาตให้ทำการแปลได้

มาบัดนี้ข้าพเจ้าทราบว่าผลงานแปลซึ่งเสร็จสิ้นเมื่อ 5-6 ปีที่แล้ว กำลังจะได้รับการตีพิมพ์ ข้าพเจ้ายังรู้สึกปลาบปลื้มใจมากขึ้นที่ผลงานดังกล่าวกำลังจะปรากฏเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นวิทยาทานและเป็นสื่อกลางของความเข้าใจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่างไทยและญี่ปุ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันอย่างลึกซึ้งซึ่งยาวนานหวังเป็นที่สุดว่าคนไทยจะได้รับประโยชน์ดังกล่าวและความตั้งใจและความอุตสาหะของผู้แปล

ดร. ทาเคดะชิ โองูระ
โตเกียว สิงหาคม 2536

กิตติกรรมประกาศ

ในปี 2520 ผมเริ่มแปลนวนิยายไทยเป็นครั้งแรกโดยเริ่มต้นด้วย “สร้อยทอง” ของคุณนิมิตร ภูมิถาวร ผมต้องการให้คนญี่ปุ่นได้รู้จักและเข้าใจในวิถีชีวิตชนบทของไทย ผมได้ ดร.สิดานนท์ เป็นผู้ช่วย

เมื่อ ดร.สิดานนท์ ประรภกับผมว่าอยากแปลหนังสือของ ดร.โอคุระ เล่มนี้เป็นภาษาไทย ผมกล่าวสนับสนุนและรับเป็นผู้ประสานงานกับ ดร.โอคุระ ทันที เพราะผมเห็นด้วยกับ ดร.สิดานนท์ ว่าหนังสือทรงคุณค่ายิ่ง เล่มนี้จะช่วยให้คนไทยทุกคนเข้าใจประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตชนบทของญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง

ผมเชื่อว่า โดยปรกติคนทั่วไปมักจะเข้าใจว่าการเกษตรของญี่ปุ่นมีระดับของการพัฒนาที่สูงทัดเทียมกับโลกตะวันตก แต่ไม่เคยรู้กระบวนการของการพัฒนาจากอดีต เมื่อผมทวนระลึกถึงความนิยมชมชอบของคนไทยที่มีต่อนิยายเรื่อง “โอชิน” ผมเดาว่าเป็นเพราะโอชินสื่อให้คนไทยเห็นว่าวิถีชนบทสมัยเมอิจินั้นไม่สู้จะแตกต่างจากวิถีชนบทไทยนัก ความเป็นจริงที่บางครอบครัวต้องประกาศขายลูกสาวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้เป็นสิ่งที่น่าเหลือเชื่อ แต่นั่นได้เกิดขึ้นแล้วในยุคสมัยหนึ่งของญี่ปุ่น ความทุกข์ยากดังกล่าวไม่น่าเชื่อถ้อยเลียดถ้าเราดูความสำเร็จของการพัฒนาในสมัยปัจจุบัน

ผมหวังว่าผู้อ่านจะเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความสำเร็จด้านการพัฒนาของญี่ปุ่น และหนังสือเล่มนี้จะช่วยเป็นต้นแบบให้ประเทศไทยหาปัจจัยและกลยุทธ์การพัฒนาของตนเองได้ เมื่อนั้นความตั้งใจของ ดร.สิดานนท์ จึงจะสัมฤทธิ์ผลอย่างสมบูรณ์

ที่สุดนี้ ผมไม่สามารถหาคำใดๆ มาแทนความรู้สึกที่มีต่อผลงานแปลชิ้นนี้ได้ นอกจากจะขอบใจแทนคนญี่ปุ่นในความอุตสาหะพยายามของ ดร.สิดานนท์ ที่ช่วยทอดสะพานแห่งความเข้าใจระหว่างประเทศของเราทั้งสอง

โคอิชิ โนนากะ

รองประธานกรรมการฝ่ายบริหาร
สถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา (IDE)

คำนำของผู้เขียน

ข้าพเจ้าได้เขียนหนังสือเล่มเล็ก ๆ ขึ้นสองเล่มเพื่อรวบรวมข้อเขียนในภาคภาษาอังกฤษทั้งเก่าและใหม่ของข้าพเจ้า หนังสือทั้งสองได้รับการตีพิมพ์ในปี 1977 เล่มแรกได้แก่ Agrarian Problems and Land Reform in Japan ตีพิมพ์โดย Agricultural Policy Research Center และอีกเล่มหนึ่งคือ The Food Problem and Agricultural Structure in Japan ตีพิมพ์โดย Japan FAO Association เล่มแรกมีสาระส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับแง่มุมทางประวัติศาสตร์ของปัญหาและนโยบายเกษตรญี่ปุ่นสมัยใหม่ แต่หนังสือทั้งสองเล่มนี้มีได้อธิบายอย่างเพียงพอ อีกทั้งยังจำหน่ายหมดไปแล้ว ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องการที่จะทบทวนและรวบรวมหนังสือทั้งสองเล่มเข้าด้วยกันเพื่อตีพิมพ์เป็นครั้งที่สอง ขณะที่กำลังดำเนินการ ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นความสำคัญของแนวความคิดหรืออุดมคติของการกำหนดนโยบายเกษตรที่เหมาะสม รวมทั้งความจำเป็นที่ต้องขยายขอบเขตของนโยบายเกษตรและอาหารให้อยู่ภายใต้หนังสือเล่มนี้ โดยเหตุฉะนั้น หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เป็นเพียงการทบทวนหรือคัดแต่งรวบรวมหนังสือเก่าทั้งสองเล่มเข้าด้วยกัน แต่มันเป็นหนังสือเล่มใหม่ต่างหากอีกเล่มหนึ่งอย่างแท้จริง

หนังสือนี้ประกอบด้วยจุดสำคัญ ๆ หลายจุดในนโยบายเกษตรและอาหารของญี่ปุ่น และได้กล่าวถึงสิ่งเหล่านี้โดยโยงไปสู่อดีตและปัจจุบัน ในอีกนัยหนึ่ง เนื้อหาหลักของหนังสือนี้ประกอบด้วยทัศนะเชิงประวัติศาสตร์ของนโยบายเกษตรและอาหารสมัยใหม่ของญี่ปุ่น การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน และข้อเสนอแนะสำหรับอนาคต

จากแง่มุมทางประวัติศาสตร์ผู้อ่านอาจจะสนใจในส่วนตัวส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของยุคสมัยเมจิ ยุคก่อนสงคราม และช่วงเวลาสมัยหลังสงคราม รวมทั้งช่วงของความจำเริญทางเศรษฐกิจสูง ๆ และปัจจุบัน ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มนี้มีได้แบ่งแยกขั้นตอนต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ออกให้เห็นอย่างชัดเจน ผู้อ่านสามารถที่จะเลือกส่วนตัวส่วนหนึ่งของยุคสมัยที่ต้องการ ในเมื่อเนื้อหาถูกเรียบเรียงเป็นประเด็นหลัก ๆ เกี่ยวกับนโยบายเกษตรและอาหาร ผู้อ่านก็สามารถเข้าถึงจุดสำคัญที่ตนเองสนใจอยู่ ผู้ที่สนใจการค้าเกษตรและอาหารหรือเรื่องราวเกี่ยวกับงบประมาณนโยบายเกษตรและอาหาร อาจจะผิดหวัง เพราะจะไม่ปรากฏอยู่ในสารบัญเนื้อหา เป็นธรรมดาที่อนาคตของการเกษตรญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารหรือแง่มุมทางการเงินของนโยบายเกษตรและอาหาร แต่ในหนังสือนี้ ประเด็นเหล่านี้ถูกกล่าวถึงอย่างกระจัดกระจายในบางบท เป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือนี้มีได้มุ่งที่จะอธิบายอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับนโยบายเกษตรญี่ปุ่น แต่กลับมุ่งวิเคราะห์อย่างเลือกเฟ้นเฉพาะประเด็นปัญหาสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกประการหนึ่งที่น่าสังเกตก็คือ อาจจะมีการซ้ำซ้อนกันอยู่ระหว่างบทบางบท การซ้ำซ้อนนี้ยากเกินกว่าที่จะลบเลือนออกไปเมื่อพิจารณาถึงผู้ที่ต้องการอ่านอย่างเลือกเฟ้นเฉพาะบางบท ก็จะได้เข้าใจความสัมพันธ์ทางเนื้อหาาระหว่างบท

ขอได้โปรดเข้าใจว่าหนังสือเล่มนี้เขียนเป็นภาษาอังกฤษโดยคนญี่ปุ่นคนหนึ่ง คาดกันว่าจะมีผู้อ่านอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ที่อาจจะมีความสนใจในนโยบายเกษตรและอาหารของญี่ปุ่น

แตกต่างกันออกไป บางคนอาจจะเป็นคู่ค้าของญี่ปุ่น บางคนอาจจะเป็นนักวิชาการต่างชาติ พวกเราชาวญี่ปุ่นหวังว่าคู่ค้าของเรา โดยเฉพาะพวกที่ต้องการส่งสินค้าออกไปยังญี่ปุ่นให้มากขึ้น จะเข้าไปในสถานการณ์ทางการเกษตรและอาหารของญี่ปุ่นดีขึ้น หนังสือนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่พวกเขา พวกเราชาวญี่ปุ่นยังคงคิดว่า ประสิทธิภาพของญี่ปุ่นเกี่ยวกับนโยบายเกษตรและอาหารจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศที่กำลังพัฒนาบางประเทศ และประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ แน่แน่นอนที่สุดประสิทธิภาพของญี่ปุ่นด้านนโยบายเกษตรและอาหารจะเป็นทั้งครูที่ดี และให้บทเรียนที่คุ้มค่าแก่พวกเขา ดังนั้นหนังสือเล่มนี้ก็ควรจะเป็ประโยชน์แก่พวกเขา แต่ที่กล่าวมาทั้งหมดมิได้หมายความว่าหนังสือเล่มนี้จะไม่เหมาะกับชาวญี่ปุ่นเองเลย ชาวญี่ปุ่นที่มีความสัมพันธ์บางอย่างกับต่างประเทศ และผู้ที่สนใจในนโยบายเกษตรและอาหารของญี่ปุ่น ก็ควรจะอ่านหนังสือเล่มนี้เพราะจะทำให้เนื้อหาเบื้องหลังเกี่ยวกับการทำความเข้าใจปัญหาระหว่างชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ ซึ่งคาดกันว่าผลของการสื่อความเข้าใจนั้นจะทำให้ได้นโยบายเกษตรและอาหารของญี่ปุ่นที่ดีขึ้นในอนาคต

ปัจจุบันการเกษตรญี่ปุ่นตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก แต่ทว่ามิใช่เป็นครั้งแรกที่ญี่ปุ่นได้ประสบกับความยากลำบากเช่นนี้ ญี่ปุ่นเองได้มีประสบการณ์ผ่านพ้นปัญหานี้มา และยังมีวิกฤตกาลเหล่านี้อยู่ อย่างไรก็ตามก็ตีความลำบากของทุกวันนี้ดูเหมือนจะแตกต่างจากที่ผ่านมาในอดีต ปัจจุบันดูเหมือนว่าการเกษตรญี่ปุ่นเริ่มตกต่ำลง นโยบายการลดการผลิตข้าวและงานการส่งเสริมปลูกพืชอื่น ๆ ในที่นา เป็นสัญลักษณ์ของการตกต่ำลงในรูปแบบที่แท้จริง ชาวญี่ปุ่นบางคนเกรงว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะตกต่ำลงไปอีก บางคนสงสัยว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ หนังสือนี้มุ่งที่จะตอบสนองความไม่แน่นอนนั้น ท่านผู้อ่านบางท่านอาจต้องการที่จะทราบคำตอบที่แน่ชัดว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะสามารถอยู่รอดได้หรือไม่ ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นการง่ายกว่าที่จะตอบว่า “ไม่” มากกว่า “อยู่รอด” แก่ผู้อ่านเช่นนั้น แต่ผู้อ่านส่วนมากอาจไม่ชอบใจกับคำตอบที่รวบรัดเช่นนี้ หนังสือนี้เพื่อผู้อ่านเช่นนั้นและมีสาระของความคิดที่เด่นชัดเกี่ยวกับนโยบายอาหารและเกษตร และมาตรการที่จำเป็นสำหรับการอยู่รอดทางการเกษตรมากกว่าสาเหตุของการตกต่ำทางการเกษตร ผู้ที่ไม่ใช่ นักเกษตรบางท่านดูเหมือนจะเชื่อว่า ญี่ปุ่นจะอยู่ได้โดยปราศจากการเกษตร และอาจจะเชื่อว่าจะเป็นการดีเสียอีกที่ญี่ปุ่นจะไม่มีเกษตร ประเด็นที่คล้ายคลึงกันได้ถูกกล่าวถึงในช่วงสมัยเมจิ (1868-1912) และยังคงจะเป็นประเด็นของทุกวันนี้อีกด้วย ประเด็นที่ว่านี้คือ ญี่ปุ่นจะอยู่ได้หรือไม่โดยปราศจากการเกษตร คงจะเป็นปัญหาที่ใหญ่เกินกว่าตัวประเทศญี่ปุ่นเอง และสำหรับประวัติศาสตร์โลก ที่จะได้กล่าวถึงในขอบเขตของหนังสือนี้

หนังสือนี้สามารถจัดอยู่ในสาขาใดสาขาหนึ่งของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ มรรควิธีทางประวัติศาสตร์ และการเปรียบเทียบเป็นวิธีการที่ใช้ในการเขียนหนังสือนี้ เมื่อข้าพเจ้ากล่าวถึงมรรควิธีทางประวัติศาสตร์ มีปัจจัยสามชนิดที่ต้องคำนึงถึง ประการแรกก็คือความคิดหรือหนทางการคิดของผู้ที่มีส่วนร่วมอยู่ในนโยบายอาหารและเกษตรของญี่ปุ่น ปัจจัยที่สองได้แก่สถาบันทางสังคมหรือกฎหมายที่เกี่ยวกับเค้าโครงหรือสาระสำคัญของนโยบาย และปัจจัยที่สาม ได้แก่สถานการณ์หรือภาวะการณ์ที่นโยบายถูกสร้างขึ้นและถูกดำเนินการ มรรควิธีเปรียบเทียบหมายถึงวิธีการของการตรวจสอบการเกษตรหลายอย่างที่มีอยู่ในโลก ข้าพเจ้าได้พยายามเป็นการเฉพาะที่จะประเมินโครงสร้างของการเกษตรญี่ปุ่น และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของมันจากทัศนะของโลก

นอกจากนี้ ในกรณีของมรรควิธีทางประวัติศาสตร์ตามหลักการ “White Paper” ของ Cartesian นั้น

ผู้เขียนมีอิสรภาพในความเข้าใจและความรู้สึกส่วนตัวในเรื่องที่ศึกษา แต่มันไม่ง่ายสำหรับข้าพเจ้าที่จะเป็นอิสระในสิ่งที่เป็นความเข้าใจหรือความรู้สึกส่วนตัว ทั้งนี้เป็นเพราะว่าข้าพเจ้าได้มีส่วนในนโยบายอาหารและเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสงคราม ในฐานะสมาชิกคณะกรรมการที่ปรึกษาของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายอาหารและเกษตร หรือผู้บริหารคนหนึ่งของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ถ้าข้าพเจ้ากลัวว่าจะเป็นอิสระดังกล่าว ข้าพเจ้าอาจจะใจไม่ใส่ระงับหรือไม่มีมนุษยธรรม ยังเป็นที่น่าสังเกตอีกว่า วิธีการคิดคำนึงของมรรควิธีทางประวัติศาสตร์เช่นที่ใช้ในหนังสือนี้ ขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยกับเนื้อหาหรือบุคคลที่กล่าวถึง และตัวข้าพเจ้าเองก็มักจะมีความสัมพันธ์บางอย่างกับเนื้อหาหรือบุคคลดังกล่าว ในบางครั้งข้าพเจ้าก็อยู่ในเหตุการณ์ มันเกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะแยกความสัมพันธ์ดังกล่าวออกไปจากตัวของข้าพเจ้าเอง ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเลือกที่จะกล่าวในหนังสือนี้เกี่ยวกับกรรมมีส่วนร่วมของข้าพเจ้าในลักษณะเป็นตอน ๆ ไป แน่นอนละ การทบทวนความทรงจำเหล่านี้ อาจจะถูกมองได้ว่าเป็นธรรมดาที่เข้าใจได้ว่าเป็นจริงหรือถูกต้อง

ตามหลักการ เนื้อหาของหนังสือนี้ตั้งอยู่บนฐานของความจริงและสารสนเทศที่มีอยู่จนถึงเดือนมกราคม 1979 แต่แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า ความจริงและสารสนเทศทั้งหมดที่มีอยู่มิได้ถูกรวบรวมและใช้ประโยชน์เสมอไป สิ่งที่ถูกนำมาแสดงเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และสำหรับผู้อ่านที่ต้องการสำรวจตรวจสอบอย่างระมัดระวังถึงสิ่งที่กล่าวไว้ในหนังสือนี้ ภาคผนวกก็มีสถิติที่น่าจะมีประโยชน์ และสำหรับผู้ที่มิได้มีความรู้มากเกี่ยวกับการทำฟาร์มของญี่ปุ่นและอื่นๆ ลำดับเหตุการณ์ที่แนบมาแม้จะสั้นมากแต่ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ มันไม่จำเป็นต้องเป็นสรุปลำดับเหตุการณ์ของหนังสือนี้ แต่เป็นลำดับเหตุการณ์คร่าวๆของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ จากทัศนะของการเมือง เศรษฐกิจ และการเกษตร

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าต้องการแสดงความขอบคุณแก่บุคคลทั้งหมดผู้ที่ให้ความร่วมมือกับข้าพเจ้าในการรวบรวมเอกสารต่างๆ รวมทั้งบรรณานุกรม สถิติ และภาพ และการจัดเรียงดัชนีและตารางลำดับเหตุการณ์บุคคลเหล่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุนิฮิโอะ โคกะ มาซาอะจิ มิซึนากะ อิโรมิซึ นาคามูระ ฮาจิเมะ ชูอะนากะ ชิเกรุ ยามาซาจิ โยเฮโยชิ ยาซูกิ และบุคคลอื่นๆ ควรได้รับการกล่าวถึงในเฉพาะ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าควรกล่าวถึง เอช อาร์ รัชเชลล์ จูเนียร์ นอกเหนือจากบุคคลอื่นๆ ที่ช่วยแก้ไขและตรวจแก้ภาษาอังกฤษ

ทาเลลาซี โอกูร์่า

1979

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งที่ 3

หนึ่งปีได้ผ่านไปนับจากการตีพิมพ์หนังสือ Can Japanese Agriculture Survive? เป็นครั้งที่ 2 ในช่วงเวลาดังกล่าวได้ปรากฏมีเอกสารบางอย่างที่ควรอ้างอิงสำหรับการศึกษาใจความของหนังสือ นั้น เช่น (1) The Long-term Prospect of Agricultural Demand and Supply ของคณะรัฐมนตรีรัฐบาลญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 1980 (2) Advance Report of the 1980 Census of Agriculture and Forestry (I) , (II) และ (III) วันที่ 28 พฤศจิกายน 1980, MAFF (3) Report of the Japan-United States Economic Relations Group, Japan-United States Economic Relations Group เดือนมกราคม 1981 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “บทที่ 7 ประเด็นการเกษตร” (4) The Annual Report on the Agricultural Situation, 1980 ตีพิมพ์เมื่อปลายเดือนมีนาคม 1981 เป็นต้น

ตัวข้าพเจ้าเองได้ตรวจสอบเอกสารที่กล่าวข้างต้น และพบว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนการวิเคราะห์หลักๆ ของสาระในหนังสือ และรวมทั้งข้อเสนอต่างๆ ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ายังต้องการที่จะกล่าวอีกว่า ทางคณะกรรมการนโยบายเกษตรได้สนองตอบต่อข้อซักถามของรัฐบาลเกี่ยวกับ “ทิศทางพื้นฐานของนโยบายเกษตรในช่วงปีทศวรรษ 1980” กล่าวโดยสรุป ดูเหมือนว่ารายงานของคณะกรรมการมิได้เปิดหนทางใหม่ให้แก่การอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่น มันเพียงตอกย้ำความสำคัญของความมั่นคงทางด้านอาหารและการรักษารูปแบบของการโภชนาการในปัจจุบัน แต่รายงานยังขาดมาตรการที่เป็นรูปธรรมสำหรับการบรรลุความคิดเหล่านั้น อีกทั้งมิได้ให้คำตอบที่มีเหตุผลต่อประเด็นเกี่ยวกับราคาอาหารญี่ปุ่นที่สูง ซึ่งกลายมามีความรุนแรงในแวดวงนอกการเกษตร เช่น ในธุรกิจการผลิตอาหารจากวัตถุดิบ และสมาคมของแม่บ้านและผู้บริโภค นอกจากนี้รายงานยังไม่กล่าวถึงการค้าด้านสินค้าเกษตรระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ

ยังคงมีประเด็นที่ควรกล่าวถึงในสาขาของนโยบายเกษตรอีก 2 ประเด็น ประเด็นหนึ่งได้แก่ “แผนการสำหรับการส่งเสริมการใช้ที่ดินการเกษตร” ซึ่งได้ถูกบังคับใช้เมื่อเริ่มปีงบประมาณ 1979 และ “กฎหมายสำหรับการส่งเสริมการใช้ที่ดินการเกษตร” ที่ผ่านบังคับใช้ในปี 1980 และการแก้ไขที่เกี่ยวข้องที่กระทำกับ “กฎหมายที่ดินการเกษตร” อาจกล่าวได้ว่ามาตรการเหล่านี้มุ่งที่จะปรับปรุงโครงสร้างทางการเกษตรในภาวะความยุ่งยากหลายประการ และมาตรการเหล่านี้จะมีผลหรือไม่นั้นยังคงต้องรอดูกันอีกต่อไป อีกประเด็นหนึ่งคือ “แผนสามปีสำหรับการจัดโครงสร้างที่นาใหม่ แผนที่สอง” ซึ่งเริ่มต้นในปี 1981 ดูเหมือนว่าผลิตผลข้าวล้น ได้ถึงขีดขั้นเกินกว่าเดิมและยากที่จะควบคุม

ในขณะเดียวกัน หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งที่สองได้หมดลง แต่ทว่ายังคงมีความต้องการหนังสือนี้อยู่อีกทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นภาระของข้าพเจ้าที่จะต้องสนองความต้องการนั้นๆ ในวาระของการจัดพิมพ์ครั้งที่สามนี้ข้าพเจ้าได้ตัดสินใจทบทวนตารางสถิติบางตารางเสียใหม่ โดยอาศัยข้อมูลใหม่จากเอกสารที่ (1) (2) และ (4) ที่กล่าวถึงข้างต้น และได้สร้างตารางสถิติที่สำคัญขึ้นใหม่รวมทั้ง ภาพ เพื่อให้ได้

สถิติที่ทันสมัยที่สุดแก่ท่านผู้อ่าน ข้อผิดพลาดตกหล่นต่างๆ ได้รับการแก้ไข แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
ในเนื้อหา ข้าพเจ้าเชื่อว่า หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งที่สามนี้จะง่ายขึ้นต่อการอ่าน และจะให้ความสะดวกแก่การศึกษา
การเกษตรญี่ปุ่นต่อไป

ทาเคคาซึ โอกูระ

ประธานศูนย์วิจัยนโยบายเกษตร

7 เมษายน 1981

โอกาสครบรอบร้อยปีของกระทรวงเกษตรและพาณิชยกรรม

คำนำของผู้แปล

สิ่งที่เราเรียกกันว่า “ความมหัศจรรย์” ของญี่ปุ่นนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยปราศจากต้นทุนบางอย่าง หรือโดยปราศจากมูลเหตุทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาทางการเกษตรและอำนาจทางเศรษฐกิจการเกษตรที่ญี่ปุ่นมีอยู่ในปัจจุบันก็มีได้เป็นความ “อัศจรรย์” ที่ปราศจากประวัติศาสตร์

หนังสือชื่อ “Can Japanese Agriculture Survive ?” เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์การเกษตรญี่ปุ่นที่ “สมบูรณ์” ที่สุดเล่มหนึ่ง ที่กลั่นกรองมาจากประสบการณ์ชั่วชีวิตของ Dr. T.Ogura หนังสือเล่มนี้เป็นหลักฐานที่สนับสนุนคำกล่าวข้างต้น

ข้าพเจ้าเชื่อว่า トラบไคที่ประเทศไทยและคนไทยยังต้องติดสัมพันธ์กับญี่ปุ่น โดยเฉพาะในทางการค้าทางการเกษตร เราจะต้องเรียนรู้จากญี่ปุ่นให้มากที่สุดเพื่อความเข้าใจในนโยบายการเกษตรของญี่ปุ่น และเพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่กับมหาอำนาจนี้ ประวัติศาสตร์การเกษตรของญี่ปุ่นยังมีประโยชน์อีกประการหนึ่ง กล่าวคือ มันอาจจะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เรารู้จักตัวเองดีขึ้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

ในการแปลนี้ ข้าพเจ้าพยายามที่จะรักษารูปแบบของคำ ความหมาย และศัพท์ต่างๆ ให้เหมือนเดิมที่สุด คำพิเศษจะถูกอธิบายเพิ่มเติมโดยใช้เครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุว่า เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมโดยผู้แปล โดยเหตุนี้รูปประโยคหรือเนื้อความที่แปลออกมาในบางส่วนอาจจะเยิ่นเย้อ ไม่กระชับรัด เหมือนที่ควรจะเป็น ซึ่งก็ขอให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจตามนี้

การแปลครั้งนี้มีอาจจะเริ่มต้นได้โดยปราศจากการแนะนำหนังสือเล่มนี้โดย Mr. Koichi Nonaka แห่ง Institute of Developing Economics ผู้เป็นมิตรเสมอที่ชาย และการแปลจะมีอาจสำเร็จได้โดยบุคคลอีกหลายคน ที่ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือทั้งที่อยู่ใกล้และไกล

ขอขอบคุณ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และมูลนิธิญี่ปุ่น (The Japan Foundation) ที่ให้ความสนับสนุนทางการเงินและการตีพิมพ์ และผลงานชิ้นนี้จะสำเร็จลงมิได้ถ้าปราศจากความกรุณาของ Dr. T.Ogura

สิดานนท์ เกษภูพิพัฒน์

ตุลาคม 2530

เกี่ยวกับผู้เขียน

ทาเคฮาชิ โอคุรา เกิดในมณฑลฟูคูอิ เมื่อปี 1910 เขาสำเร็จการศึกษาจาก The Imperial University of Tokyo ในคณะนิติศาสตร์ เมื่อปี 1934 และได้รับปริญญาเอกทางพืชไร่ จากคณะพืชไร่ มหาวิทยาลัยเดียวกัน ในปี 1954

ภายหลังสำเร็จการศึกษาเขาเข้าทำงานในกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในงานด้านการบริหารอาหารและการเกษตร และมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเกษตรภายหลังสงคราม การพัฒนาชนบท และการผ่านกฎหมายพื้นฐานเกษตร ในปี 1961 ภายหลังจากที่ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในปีเดียวกันนั้น เขาได้รับตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการวิจัยการเกษตร ป่าไม้ และประมง ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าว และประธานของสถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา ในกรุงโตเกียว ปัจจุบันเขาเป็นสมาชิกกรรมการนโยบายของ Bank of Japan ประธานกรรมการของศูนย์วิจัยนโยบายเกษตร ประธานกรรมการของคณะกรรมการการภาษี และเป็นที่ปรึกษาของสถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา เขาเขียนหนังสือชื่อ “บันทึกทางประวัติศาสตร์ของกฎหมายการเกษตรในญี่ปุ่น 1951” (เป็นภาษาญี่ปุ่น) และเป็นบรรณาธิการหนังสือชื่อ “การพัฒนาการเกษตรในญี่ปุ่นสมัยใหม่ 1963” (เป็นภาษาอังกฤษ และญี่ปุ่น) เขายังตีพิมพ์หนังสือเป็นภาษาอังกฤษอีกสองเล่มชื่อ “ปัญหาการเกษตรและการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่น” และ “ปัญหาอาหารและโครงสร้างการเกษตรในญี่ปุ่น” เขาได้ทบทวนและรวบรวมหนังสือทั้งสองเล่มเสียใหม่จนกลายเป็นหนังสือเล่มปัจจุบันนี้

แม้จะเกษียณอายุราชการนานแล้ว ดร.โอคุรา ยังคงทำงานสม่ำเสมอในตำแหน่งที่ปรึกษาสำคัญ ๆ ของรัฐบาลญี่ปุ่น และงานการค้นคว้าวิจัยของสถาบันวิจัยนโยบายการเกษตรและอาหารในกรุงโตเกียว

เกี่ยวกับผู้แปล

สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์ เกิดที่จังหวัดยะลา เมื่อ พ.ศ. 2497 ภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) ได้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ Penn State และระดับปริญญาเอกที่ University of Illinois at Urbana-Champaign เขามีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับ “ทุกสิ่งทุกอย่าง” ของประเทศญี่ปุ่น และได้เขียนวิทยานิพนธ์ ชื่อ “Policy and Structures of Japanese Import Demand for Beef and Feedgrains” ซึ่งผลงานส่วนหนึ่งได้รับการคัดเลือกเสนอในที่ประชุมระหว่างประเทศ ของสมาคมนักเศรษฐศาสตร์เกษตรระหว่างประเทศ ที่ประเทศสเปน เมื่อปี พ.ศ. 2528

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในฐานะหัวหน้าภาควิชา

บทที่ 1

การพัฒนาของความคิดขั้นพื้นฐานของนโยบายเกษตร

1-1 ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ประจัญ ลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม

1-1-1 บทนำ : ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนาย

ในประเทศญี่ปุ่นมีความคิดหนึ่งเกี่ยวกับการเกษตรหรือนโยบายเกษตรที่เรียกว่า “โนโฮน-ซุหิจิ” (“nohon-shugij”) (ลัทธิฐานเกษตรนิยม) หรือเป็นการยุดิธรรมกว่าที่จะพูดว่า เรายังมีความคิดพื้นฐานบางอย่างจาก “โนโฮน-ซุหิจิ” ที่อธิบายถึงการเกษตร หรือในการสร้างนโยบายเกษตร ความคิดดังกล่าวมีมาตั้งแต่สมัยโตคุงาวะ (Tokugawa Era) (หรือสมัยเอโดะ = 1603-1867)* แต่ก่อนจะศึกษาประวัติศาสตร์ของความคิดนี้ ควรจะได้ตรวจสอบความหมายตามตัวอักษรของคำเสียก่อน ในคำว่า “โนโฮน-ซุหิจิ” นั้น “โน” หมายถึงการทำฟาร์มหรือการเกษตร “โฮน” หมายถึงฐาน หรือ ฐานราก หรือ ราก หรือ ต้นกำเนิด และ “ซุหิจิ” หมายถึงอุดมคติ หรือ หลัก หรือ “ลัทธินิยม” ดังนั้น “โนโฮน-ซุหิจิ” จึงถูกแปลตามตัวอักษรว่า “ลัทธิฐานเกษตรนิยม” อย่างไรก็ตาม “โนโฮน-ซุหิจิ” อาจบอกแนวความคิดได้หลายอย่าง ยิ่งกว่านั้นยังมีคำถามอีกข้อหนึ่งคือ การเกษตรเป็นฐานของอะไร ตามความหมายของลัทธิฐานเกษตรนิยม “โนโฮน-ซุหิจิ” ดังเดิมหมายถึงว่าการเกษตรเป็นฐานของประเทศ แต่ก็ยังหมายถึงอีกว่าการเกษตรเป็นฐานของอุตสาหกรรม ความหมายหลังนี้ดูจะคล้ายคลึงกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมของอเมริกัน ซึ่งแต่เดิมหมายถึงว่าการเกษตรเป็นฐานรากของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด

ในระหว่างสมัยเมจิ (Meiji era) (1868-1912) “โนโฮน-ซุหิจิ” กลายเป็นคำคมในนโยบายเกษตรและการศึกษา แม้จะยังคงมีคำคมอยู่มากในนโยบายเกษตร แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ “โนโฮน-ซุหิจิ” กระนั้นก็ตาม ความคิดพื้นฐานที่เกิดจากคำเดียวกันนี้ก็ยังไม่เหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้นั้น และเป็นไปตามสมัยของการใช้ ถ้าข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้นไว้ก่อนแล้ว ก็เป็นการเหมาะสมที่สุดที่จะใช้คำดังกล่าวในการอธิบายความคิดขั้นพื้นฐานของนโยบายเกษตรในระหว่างครึ่งหลังของสมัยโตคุงาวะ แน่นอนที่สุด คำว่า “โนโฮน-ซุหิจิ” มักจะถูกกล่าวขวัญถึงแม้หลังสมัยการปฏิรูปเมจิ และความหมายของคำก็เริ่มต่างไปจากสมัยโตคุงาวะ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการสะดวกที่จะจัดให้ “โนโฮน ซุหิจิ” ในครึ่งหลังของสมัยโตคุงาวะเป็นแบบเจ้าขุนมูลนาย เพื่อจะได้ให้แตกต่างจากของสมัยเมจิ

แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าชาวชนบทเป็นพวกที่ถูกปกครองในสังคมเจ้าขุนมูลนายของญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรกับที่ดิน ระบบไร่นา วิถีชีวิตความเป็นอยู่และเรื่องอื่นๆ ถูกควบคุมโดยพวกเจ้านาย แม้จะมีการควบคุม แต่การแบ่งชั้นเกษตรกร การอพยพออกจากชนบท และการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ หาได้ถูกห้ามปรามไม่ การพัฒนาของการพาณิชย์และเมืองทำให้กระบวนการดังกล่าวเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น และในสภาวะการณ์ต่างๆ นั้นก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในระบบเจ้าขุนมูลนายขึ้น นี่เป็นเหตุผลที่ว่า ทำไมแนวความคิดลัทธิฐานเกษตรนิยมจึงถูก

* ปีที่ไว้ในหนังสือนี้เป็นปีคริสตศักราชทั้งหมด... ผู้แปล

กล่าวขวัญโดยราชบัณฑิต และแม้แต่นักวิชาการโดยเฉพาะ ตั้งแต่กลางสมัยโตคุงาวะ “ความสำคัญของความคิดดังกล่าวคือการยกให้เกษตรเป็นรองจากพวกซามูไร และในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการชี้ให้เห็นถึงความรังเกียจต่อพวกพ่อค้าวานิช” ดังนั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า “ลัทธิฐานเกษตรนิยม” เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับช่วงเวลาที่มีการเพิ่มการสะสมทุนทางพาณิชย์และการปล่อยเงินกู้ และปัจจัยทุนก็กลายเป็นสิ่งสำคัญในสังคมเจ้าขุนมูลนาย” ในระหว่างช่วงหลังของสมัยโตคุงาวะ ชุนนางบางท่านเกิดความจำเป็นต้องพึ่งพาสินเชื่อกับพ่อค้าที่มั่งคั่ง ลัทธิฐานเกษตรนิยมจึงถูกใช้เป็นเครื่องถ่วงดุลอำนาจ

อย่างไรก็ตาม อาจจะกล่าวได้ว่าในสมัยโตคุงาวะนั้นไม่มีลักษณะของลัทธิฐานเกษตรนิยม แต่คำกล่าวขวัญถึงของบัณฑิตบางท่านก็น่าจะพอเพียงที่จะชี้ยืนยันว่ามันมีอยู่ ยาซุซาตะ มียาซากิ* (1623-1697) ซึ่งเป็นนักพีชไรท์ที่มีชื่อเสียงในครั้งแรกของสมัยโตคุงาวะ ได้กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือที่เป็นอมตะของเขาชื่อ “โนเกียวเซนโซ” (Nogyo Zensho) (หนังสือเกี่ยวกับการเกษตรฉบับสมบูรณ์) ที่ตีพิมพ์ในปี 1697 ว่า “ทุกอย่างที่เกี่ยวกับมนุษย์จะมีวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์ปลีกย่อย เมื่อเราปฏิบัติตามแนววัตถุประสงค์หลักเราก็สามารถควบคุมอะไรๆ ได้อย่างมีระบบระเบียบ แต่เมื่อเราประพฤติโดยใส่ใจกับสิ่งปลีกย่อย สิ่งตรงข้ามจะเกิดขึ้น... เทคนิคการเกษตรเป็นวิถีทางหลักที่จะเลี้ยงประชาชนอย่างสำเร็จ” คำกล่าวนี้ไม่สามารถถือเป็นคำบรรยายลัทธิฐานเกษตรนิยมอย่างเที่ยงตรง แต่เอคิเค็น ไคบาระ (Ekiken Kaibara) (1630-1714) กล่าวถึงแนวความคิดดังกล่าวได้อย่างเปิดเผยกว่าในคำนำของหนังสือดังกล่าว และภาคผนวกของหนังสือนั้นกล่าวถึง “โนโฮน-ซุหิจิ” เขาเป็นบัณฑิตปรัชญาขงจื้อ ในระหว่างครึ่งสมัยแรกของโตคุงาวะหรือเอโดะ และเป็นคนที่ใฝ่รู้อย่างมาก เขาเขียนในคำนำหนังสือที่ตีพิมพ์ในปี 1696 ว่า “การเกษตรเป็นฐานของการเมือง” เอคิเค็นยังกล่าวในภาคผนวกที่เขียนในปี 1697 ว่า “ในความคิดของข้าพเจ้า การเกษตรดูสมณะแต่มันก็เป็นจุดเริ่มของการเมืองที่ปกครองประเทศทั้งหมด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมันยังเป็นฐานของการเลี้ยงดูประชาชน” ยังมีนักปรัชญาขงจื้อที่ยิ่งใหญ่กลางสมัยเอโดะชื่อ โซราอิ โอกิวิ (Sorai Ogyu) (1666-1728) ผู้กล่าวถึงแนวความคิดนี้อย่างชัดเจนกว่าในผลงานของเขาชื่อ เซอิดาน (Seidan) (สนทนากาการเมือง) ว่า “ถ้าหากไม่มีขอบเขตระหว่างเมืองและชนบท, เกษตรกรจะค่อยๆ เปลี่ยนตัวเองให้เป็นพ่อค้า และรัฐก็จะยากจนลง การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของเกษตรกรไปยังพ่อค้า เป็นข้อรังเกียจในทางการเมืองของรัฐ ตั้งแต่สมัยโบราณ และการคิดแบบนี้ก็เป็นแนวโน้มสำคัญในการเมือง ซึ่งเป็นกฎที่พร่ำสอนโดยนักบวชเพื่อสรรเสริญความมีแก่นสารและตัดความไม่มีแก่นสาร ในที่นี้ความมีแก่นสารก็คือ การเกษตร และความไม่มีแก่นสารก็คือ การหัตถกรรมและการพาณิชย์ นับว่ามันเป็นกระบวนการธรรมชาติที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่เมื่อการหัตถอุตสาหกรรมและการค้ารุ่งเรือง การเกษตรก็จะเสื่อมถอยลง...ซามูไร และพ่อค้าไม่สามารถมีชีวิตได้โดยปราศจากทุ่งนา”

นักเศรษฐศาสตร์การเมืองผู้ยิ่งใหญ่ปลายสมัยเอโดะคือ โนบุฮิโระ ซาโต (Nobuhiro Sato) (1769-1850) เป็นผู้สนับสนุนลัทธิฐานเกษตรนิยม ยกตัวอย่างเช่น เขากล่าวในปี 1817 ว่า “แม้ว่าจะมีเนื้อที่ว่างเปล่ามากมาย ถ้าหากเกษตรกรไม่ทำการเพาะปลูก ดูแลพืชผลให้ได้ผล และจ่ายภาษีแก่ผู้ปกครองแผ่นดิน เจ้าเมือง ผู้คนในปกครองภรรยา และเด็ก ๆ ก็จะไม่วันเป็นอิสระจากความยากจน และความหนาวเหน็บ.... พวกเขามีกินอย่างพอเพียง

* หลักการเรียกชื่อในบทแปลใช้ระบบชื่อตัวและนามสกุลอย่างไทย... ผู้แปล

และได้รับความอบอุ่น ก็เนื่องจากการเกษตรที่ใช้แรงงานของเกษตรกรมากและการเสียภาษีมาก เมื่อคำนึงถึงความจริงนี้แล้ว เราก็ระลึกได้ว่าพวกเกษตรกรเป็นฐานของรัฐ และการเกษตรเป็นที่มาของการเมือง” กล่าวโดยย่อ การที่เขาคิดว่า การเกษตรเป็นฐานของรัฐ หรือเป็นต้นกำเนิดของการเมือง ก็เพราะความจริงที่ว่าเกษตรกรให้วัตถุปัจจัยสำหรับการดำรงชีวิต และยังให้รายได้ทางการเงินแก่รัฐบาล

บัณฑิตปรัชญาของโจผู้ได้ศึกษาวิทยาการตะวันตกโดยอาศัยภาษาดัตช์ และยังเป็นพ่อค้าเงินตราต่างประเทศในโอซาก้าชื่อ บันโด ยามะกาคะ (Banto Yamagata) (1748-1821) กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “จงสนับสนุนการเกษตรและอย่าสนับสนุนการพาณิชย์... ชนชั้นเกษตรเป็นพื้นฐานของประเทศ และเป็นประธานของปวงชน ประเทศชาติและประชาชนจะอยู่ไม่ได้โดยปราศจากชนชั้นเกษตร แต่สามารถอยู่ได้โดยปราศจากการตัดอุตสาหกรรมและการพาณิชย์... การให้มีเกษตรกรเพิ่มขึ้นเพียงคนหนึ่งหรือการให้พ่อค้าลดลงเพียงคนหนึ่งเป็นเรื่องควรพยายามทำอย่างยิ่ง และควรจะมีการห้ามการอนุญาตให้เกษตรกรทำการค้าหรือการตัดอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการทำให้ประเทศมั่งคั่ง” ในสังคมเจ้าขุนมูลนายซึ่งมีลักษณะพึ่งพาต่อผลจากแรงงานของพวกเขา พวกชนชั้นเจ้าต้องมีความกระหายที่จะให้มีจำนวนเกษตรกรมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

เจ้าของคำพูดหรือคำแถลงที่กล่าวมาข้างบนทั้งหมดเป็นนักวิชาการ แต่ยังมีอีกบุคคลหนึ่งที่ทำกรเกษตรและในภายหลังก็ยุ่งเกี่ยวเรื่องการพัฒนาชนบท และเป็นบุคคลที่อ้างถึงลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมในปลายสมัยโตคุงาวะชื่อของเขาคือ คินจิโร (หรือ โซนโทคุ) นิโนมีย่า (Kinjiro or Sontoku Ninomiya) (1787-1856) เขาก่อตั้งฟาร์มและครอบครัวขึ้นมาใหม่ภายหลังจากที่ถูกทำลายโดยน้ำท่วม ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นเจ้าของที่ดิน และผู้นำลือชื่อทางด้านการพัฒนาชนบท เขาได้รับการเคารพทั่วประเทศว่า เป็นแบบฉบับของความอดสาหะ ประหยัด และทำจริง โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยเมจิจนถึงสุดสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง อิทธิพลของเขากียังคงหลงเหลืออยู่ในทุกวันนี้ในบางท้องที่ของประเทศ นับตั้งแต่สมัยเมจิ บุคลิกภาพและเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมของเขาถูกบันทึกในบทเรียนคู่มือโรงเรียนชั้นประถม และบทเพลงที่สรรเสริญคุณความดีของเขาถูกขับร้องโดยนักเรียนชั้นประถม รูปหล่อทองสัมฤทธิ์ในวัยเด็กของเขาถูกสร้างไว้ในมุขสนามเด็กเล่นของโรงเรียน รูปหล่อดังกล่าวแสดงตัวเขากำลังแบกฟืนอยู่บนหลังขณะเดียวกันก็อ่านหนังสือในมือ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอนุสาวรีย์เหล่านี้เป็นทองสัมฤทธิ์ มันจึงถูกรื้อและหลอมในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองเพื่อใช้เป็นยุทธปัจจัย ถึงกระนั้นก็ตาม ความคิดพื้นฐานของเขาเกี่ยวกับการเกษตรมีดังนี้ “อะไรก็ตามที่ถูกยกย่องเป็นรากฐานจะต้องสงบเสงี่ยม แม้ว่ามันจะสงบเสงี่ยมมาก ถ้าจะมองข้ามความสำคัญไปก็นับว่าไม่ถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น การที่บ้านหลังหนึ่งจะมีห้องนอนและห้องทำงานได้ก็เมื่อมีการก่อสร้างรากฐานแล้วบ้านเป็นที่ตั้งของหลังคาเราพิสูจน์ได้ว่าประชาชนร่วมเป็นรากฐานของประเทศ ในกลุ่มอาชีพต่างๆ การเกษตรควรจะเป็นพื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าการเกษตรเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริง ที่เลี้ยงตัวเองโดยวิธีการเพาะปลูกและถักเย็บ เพราะว่าการเกษตรประกอบด้วยกิจกรรมที่ทุกคนในครอบครัวหนึ่งๆ สามารถทำรับช่วงไปได้ ความจริงที่ว่ากิจกรรมพื้นฐานเหล่านั้นช่วงสมถะเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมมันจึงเป็นรากฐานรากฐานจะอยู่ที่ส่วนล่างสุดเสมอ การเกษตรสมถะเพราะว่ามันเป็นฐานสำคัญเป็นกิจกรรมที่ทุกคนในประเทศสามารถทำได้โดยไม่มี ความยุ่งยาก สิ่งนี้นับว่าเป็นฐานที่ยิ่งใหญ่... การเกษตรจะกลายเป็นความวุ่นวายถ้าเกษตรกรถูกละเลย นี่เป็นหลักการที่ขัดแย้ง ดังนั้นการเกษตรจึงเป็นรากฐาน ซึ่งรากดังกล่าวควรแข็งแรง และควรได้รับการบำรุงรักษา เมื่อเป็นดังนั้นแล้วส่วน

อื่นก็จะเจริญไปด้วย ปกติแม้ว่าทั้งกิ่งก้านและใบไม้ควรจะถูกตัดโค่น แต่การตัดทอนกิ่งก้าน และในบางครั้งก็เป็นวิธีการดูแลรักษาและการบำรุงราก เมื่อรากนั้นเหี่ยวเฉา”

ในส่วนหลังของการอ้างอิงจากหนังสือ “สนทนายามเย็นของบัณฑิตโนมียา” เดือนเรตังคำบางคำของนักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยม* คำต่อไปนี้ถูกอ้างอิงโดย หลุยส์ บรอมฟิลด์ (Louis Bromfield) นักเขียนและชาวอเมริกันจากส่วนหน้าคำนำของหนังสือชื่อ “จากแผ่นดิน” (Out of Earth) ของเขา “รัฐก็คล้ายกับต้นไม้ ราก คือ การเกษตร ดัน คือประชากร กิ่งก้านสาขา คืออุตสาหกรรม ใบ คือการพาณิชย์และศิลปกรรม จากรากเหล่านี้ ดันไม้ดึงดูดความอุดมสมบูรณ์... และการบำรุงรากก็คือการที่จะต้องเยียวยา ถ้าจะให้ต้นไม้ตาย” วิคเตอร์ เดอ มีราบู (Victor de Mirabeau) (เขียนราวต้นศตวรรษที่ 18)

มิโนมียา มีอิทธิพลหลายอย่างในภายหลังการปฏิรูปเมจิ (1868) นอกเหนือจากอิทธิพลต่างๆ ไปเกี่ยวกับความดี เช่น ความขยันขันแข็ง และความประหยัดแล้ว อิทธิพลพิเศษที่มีต่อการเกษตรก็ยังไม่สามารถจะถูกละเลยได้ เราจะเลือกดูเพียงสองสามตัวอย่างในวารสารทางการสำหรับการประชาสัมพันธ์พิมพ์ในปี 1885 โดยกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (โนโซมุ-โช) (Noshomu-sho = MACA) มีเรื่องเกี่ยวกับชีวิตเยาว์วัยของมิโนมียาเรื่องหนึ่ง เรื่องดังกล่าวเริ่มต้นด้วยบทนำดังนี้ “บุคคลทั้งหลายที่มีคุณงามความดีมาก รู้เรื่องเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อย และบุคคลที่มีคุณงามความดีน้อย รู้เรื่องเศรษฐกิจเป็นอย่างดี มันเป็นการยากลำบากที่จะมีทั้งความดีและความรู้สึกซึ่งเกี่ยวกับการเศรษฐกิจ แต่ในอดีตกาลไม่นานมานี้เองมีบุคคลหนึ่งที่มีทั้งสองอย่าง เขาคือ คินจิโร นิโนมียา” คินจิโร เป็นชื่อต้นของ นิโนมียา ในสมัยเด็ก เรื่องในวารสารดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับความยากลำบากของเขาในครั้งเยาว์วัย ต่อมา ยาจิโร ชินะกาวา (Yajiro Shinagawa) (1843-1900) เมื่อครั้งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และเตรียมกร่างกฎหมายสหกรณ์สินเชื่อ ได้เสนอแนะให้ โดสุเกะ ฮิราตะ (Tosuke Hirata) (1849-1925) ซึ่งกำลังเป็นหัวหน้าสำนักนิติบัญญัติ (Legislation Bureau) และสมาชิกสภาขุนนาง (House of Peers) ให้ไปหา มาซาเอะ ฟุคุซุมิ (Masae Fukuzumi) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของมิโนมียา เพื่อปรึกษาหารือเรื่องสหกรณ์สินเชื่อ และ “โฮโตะคุชา” (Hotokusha) “โฮโตะคุชา” เป็นองค์กรที่ก่อตั้งและสนับสนุนโดยมิโนมียา เพื่อหาทางนำคำสอนของมิโนมียามาใช้ปฏิบัติจริง คือคำสอนเกี่ยวกับการรอดอมและการหลีกเลี่ยงความยากจน ฟุคุซุมิ และฮิราตะ ได้ถูกกล่าวว่าต่างก็ประทับใจซึ่งกันและกัน โดยพูดคุยกันหลายชั่วโมงตั้งแต่เช้าจรดค่ำ ต่อมา ทาดาอะชิ อิชิคุโร (Tadaatsu Ishiguro) (1885-1960) เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ระหว่างช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (Great Depression) และเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ (“โนโซดาดิจิน” “Nosho-daijin”) ตอนปลายสงครามโลกครั้งที่สองเป็นผู้ศรัทธาแรงกล้าคนหนึ่งในตัวมิโนมียา โซนโทคุ ในการฉลองครบร้อยปีของมิโนมียาในปี 1955 เขาลงทุนพิมพ์หนังสือภาษาอังกฤษด้วยตนเองชื่อ “มิโนมียา โซนโทคุ, ชีวิตและบทสนทนายามค่ำของเขา” พิมพ์โดยสำนักพิมพ์เคนคิวชา (kenkyusha)

ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายสะท้อนให้เห็นสังคมสมัยโตคุงาวะ ตลอดจนยุคนั้นผู้สำเร็จราชการ (the Shogunate) ยึดนโยบายโดดเดี่ยวตัวเอง และเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ยกเว้นเพียงเล็กน้อยกับฮอลแลนด์และประเทศจีน ปลายสมัยโตคุงาวะนี้เองที่ผู้สำเร็จราชการได้เปิดประตูเป็นครั้งแรกให้กับสหรัฐ

* พวกเขาเชื่อระบบ Laissez Faire ที่ถือว่าที่ดินเป็นแหล่งกำเนิดของความมั่งคั่งและรัฐไม่ควรมายุ่งเกี่ยวในระบบเศรษฐกิจ... ผู้แปล

และประเทศตะวันตกอื่น ๆ ต่อมาการเปิดประเทศให้กับต่างชาตินับเป็นความจำเป็นทางประวัติศาสตร์ในทางหนึ่ง แต่มันก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการเร่งเวลาการโค่นล้มอำนาจผู้สำเร็จราชการสมัยโตควาเว อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจสมัยเจ้าขุนมูลนายของสมัยนั้นต้องอาศัยการเกษตรเป็นสำคัญเช่นเดียวกับสังคมเจ้าขุนมูลนายอื่น ๆ แต่ก็ดูเหมือนว่าการพึ่งพาการเกษตรนั้นมีอยู่อย่างสูงในกรณีของประเทศญี่ปุ่น เพราะการโดดเดี่ยวตัวเอง และลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ก็ถูกเสริมให้มั่นคงโดยนโยบายโดดเดี่ยวตนเองนั้น

ความคล้ายคลึงหรือลักษณะที่เหมือนกันประการหนึ่ง ระหว่างลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายของประเทศญี่ปุ่นและลัทธิเสรีนิยม (physiocracy) คือ ทั้งสองลัทธิมองว่าการเกษตรเป็นที่มาเพียงแหล่งเดียวของความมั่งคั่งแต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายไม่เคยถูกจัดเป็นระบบในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ใด ๆ โดยนักวิชาการใด และยังไม่สามารถเป็นต้นกำเนิดของเศรษฐศาสตร์การเมืองของประเทศญี่ปุ่น อีกจุดหนึ่งคือลัทธิเสรีนิยมมุ่งหมายการทำฟาร์มที่มีทุนขนาดใหญ่ ขณะที่ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายของประเทศญี่ปุ่นมุ่งที่จะรักษาสภาพชนบทที่มีเกษตรกรรายย่อยอยู่โดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม แนวความคิดลัทธิเสรีนิยมบางอย่างอาจจะพบเห็นได้ในคำลัทธิฐานเกษตรนิยมหลังสมัยการปฏิรูปเมอิจิ

I-1-2 ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมหลังสมัยการปฏิรูปเมอิจิ

ภายหลังสมัยการปฏิรูปเมอิจิ ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นผลโดยตรงจากนโยบายของชาติที่มุ่งรวมชาติและการอุตสาหกรรมของเศรษฐกิจของชาติเข้าด้วยกัน นักวิชาการบางคนอธิบายความคิดพื้นฐานด้านการเกษตรของตนหลังสมัยการปฏิรูปเมอิจิด้วยคำว่า “ลัทธิฐานเกษตรนิยม” (“agriculture-is-the-base”) แต่เนื้อหาของคำดังกล่าวแตกต่างกันตามตัวของผู้สนับสนุนเป็นบุคคล ๆ ไป

นับเป็นการสะดวกที่จะพิจารณาอย่างสั้น ๆ ถึงหลักการหรือลัทธิเกี่ยวกับการก่อตั้งเศรษฐกิจของชาติสมัยใหม่ *ประการแรก* (เราสามารถที่จะเข้าใจในความหมายดั้งเดิมของ) ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมที่กล่าวถึงข้างบน ซึ่งยกให้การเกษตรเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สุด และพิจารณาว่ามันเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด ในกรณีของสหรัฐประทับตราราชการของกระทรวงเกษตรพุดกย่องให้การเกษตรเป็นพื้นฐานของการตัดอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ เมื่อถึงกลางคริสต์ศตวรรษ 1800 การเกษตรอเมริกันเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง แรกเริ่มเดิมทีมันเป็นการเกษตรแบบดั้งเดิม แต่ปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นการเกษตรแบบพาณิชย์ ความจริงที่ว่ากระทรวงเกษตรสหรัฐซึ่งก่อตั้งในวันที่ 15 พฤษภาคม ปี 1862 ใช้ข้อความดังกล่าว นับได้ว่าเป็นเครื่องหมายของความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรอย่างน้อยที่สุดในขณะนั้น คำขวัญดังกล่าวสะท้อนแล้วว่าการเกษตรควรเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สุด

ประการที่สอง เพื่อให้เป็นของคู่กับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ควรจะมีคำเช่น ลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม กล่าวคือ อุตสาหกรรมโดยเฉพาะการตัดถกรรมเป็นภาคพื้นฐานสำหรับให้ได้ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ยิ่งกว่านั้นก็ยังคงอาจจะมีคำว่า ลัทธิพาณิชย์มูลฐานนิยม ในแง่นี้การพาณิชย์หมายถึงการค้าระหว่างประเทศ ท้ายที่สุดควรจะมีแนวความคิดของความจำเป็นทางเศรษฐกิจแบบสมดุล

สหภาพโซเวียตมีชื่อเสียงเกี่ยวกับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ซึ่งให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับอุตสาหกรรมหนักภายหลังการปฏิวัติ อินเดียนั้นดูเหมือนจะได้รับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมภายหลังได้อิสระภาพ แต่นับจากนั้น

มาก็เปลี่ยนไปมาอยู่ระหว่างลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมกับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ประเทศจีนได้ประกาศอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 1962 ว่า เศรษฐกิจของชาติควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเกษตรภายใต้การชี้นำของหัตถอุตสาหกรรม หลักการนี้คล้ายกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม แต่มันไม่เพียงแต่เป็นลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ที่เป็นดังนี้เพราะหลักการดังกล่าวแสดงนัยว่าการพัฒนาการหัตถอุตสาหกรรมมีบทบาทเป็นตัวนำในการพัฒนาประเทศ แต่โดยการเกษตรเป็นตัวกำหนดขอบเขตและทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรม ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาหัตถอุตสาหกรรมควรสนับสนุนเกื้อหนุนเกษตร

ในประเทศญี่ปุ่น ผู้นำประเทศในสมัยปฏิรูปเมอิจิโดยมากยังคงประกาศอย่างเป็นทางการสนับสนุนลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม เหมือนอย่างในสมัยโตคุงาวะ แต่สิ่งนี้ก็ไม่ได้หมายถึงการสืบทอดของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนาย คงจะคิดว่าถ้าจะแบ่งลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมภายหลังสมัยปฏิรูปเมอิจิออกเป็นสองชนิด ชนิดหนึ่งคือ พวกหัวเก่า และอีกชนิดหนึ่งคือ พวกสมัยใหม่ หรือก้าวหน้า ซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลัง

ในระหว่างสมัยปฏิรูปเมอิจิ ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมก็มีความหมายเป็นลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมคล้ายกับของอเมริกาที่พูดถึงแล้วข้างบน ยิ่งกว่านั้นลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมอาจจะถูกนำมาใช้ในต้นยุคสมัยเมอิจิ ตัวอย่างเช่น เซน ทสึเดะ (Sen Tsuda) (1837-1908) ไปสหรัฐอเมริกาในปี 1867 พร้อมกับ ยูคิชิ ฟุกุซาวา (Yukichi Fukuzawa) (1835-1901) และคนอื่น ๆ ก่อนหน้าการปฏิรูปเมอิจิเพียงเล็กน้อย ทสึเดะประทับใจมากกับการเกษตรในสหรัฐ แม้ว่าเขาจะเป็นบุตรของชาวยุโรป ภายหลังจากกลับสู่ประเทศญี่ปุ่น เขาพยายามจะปรับปรุงการเกษตรญี่ปุ่น ภายหลังได้ตีพิมพ์วารสารการเกษตร บนปกหลังของวารสารนั้นเขาอ้างอิง จอร์จ วอชิงตัน (1732-1798) ผู้กล่าวว่า “การเกษตรเป็นการใช้คนที่สมบูรณ์ที่สุด มีประโยชน์ที่สุด และมีเกียรติที่สุด”

ผู้นำทางการเมืองในสมัยปฏิรูปเมอิจิอาจจะได้รับอิทธิพลของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยเจ้าขุนมูลนายหรือไม่พวกเขาก็ยึดติดกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม เพราะว่าการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดในแง่ของการว่าจ้างงาน การผลิต การค้า และรายได้ของแผ่นดิน (ตารางที่ 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, รูปที่ 1-1, 1-2, 1-3) เราสามารถอ้างอิงคำพูดบางคำของผู้นำการเมืองในต้นยุคเมอิจิ ตัวอย่างเช่น โทชิมิจิ โอคุโบะ (Toshimichi Okubo) (1830-1878) นักการเมืองผู้คร่ำหวอดสมัยปฏิรูปเมอิจิผู้กล่าวในปี 1877 ในข้อเสนอเกี่ยวกับการลดภาษีที่ดินเมื่อเขาเป็นผู้อำนวยการของสำนักงานตรวจสอบภาษีที่ดิน (Land Tax Revision Bureau) ว่า “เพราะประเทศของข้าพเจ้าตั้งอยู่บนพื้นฐานการเกษตร เมื่อเกษตรกรสามารถมีกำลังงานและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ประชากรราษฎรก็จะมีความสุข” เขาให้การสนับสนุนการเกษตรอย่างกระตือรือร้นในตำแหน่งเลขาธิการกระทรวงมหาดไทย เขาก่อตั้งโรงเรียนเกษตรโคมาบะในปี 1878 ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของคณะพีชไร่ มหาวิทยาลัยหลวงโตเกียว (Tokyo Imperial University) จักรพรรดิมุซุชิโตะ (Mutsuhito) สมัยเมอิจิ ทรงเสด็จทำพิธีเปิดโรงเรียนเกษตรโคมาบะ พร้อมกับพระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “พวกเราถือว่าการเกษตรเป็นฐานของรัฐ โดยแนวทางนี้ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นและผู้คนจะมั่งคั่ง นี่คือเหตุผลที่ว่าควรจะต้องมีการศึกษาวิชาเกษตรศาสตร์ บัดนี้พวกเราารู้สึกยินดีที่ได้เห็นโรงเรียนที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ และจะถูกทำพิธีเปิดพวกเราคาดหวังว่าจากนี้ไป การผลิตของชาติจะยิ่งก้าวหน้าและประเทศชาติของเราจะยิ่งมีความมั่งคั่งขึ้นไปอีก”

นักการเมืองที่เด่นสมัยปฏิรูปเมอิจิอีกท่านหนึ่งคือ มาซาโยชิ มัทซึคาตะ (Masayoshi Matsukata) (1835-

1924) ผู้เป็นรุ่นน้องและได้รับการสนับสนุนทางการเมืองโดยโอกุโบะ อีกทั้งเป็นรัฐมนตรีการคลังหลายสมัย และนายกรัฐมนตรีสองสมัย มัทซึคาคะเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเกี่ยวกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่แต่มีความโน้มเอียงไปด้านความจำเริญแบบสมดุล ความต่อไปนี้ได้มาจากอรรถาธิบายของเขาเกี่ยวกับการก่อตั้งธนาคารการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งญี่ปุ่น (Industrial Development Bank of Japan) และธนาคารท้องถิ่นเพื่อการเกษตร (Local Bank of Agriculture) “เนื่องจากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรต้องพึ่งพาการเกษตรที่ให้อาหารและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมต่างๆ ของรัฐจึงควรคำนึงเอาการเกษตรเป็นพื้นฐาน เมื่อการเกษตรไม่เจริญ แม้ว่าการพาณิชย์และอุตสาหกรรมจะรุ่งเรือง รัฐก็จะไม่มั่นคง ดังนั้นถ้าหากการเกษตรและอุตสาหกรรมเจริญเคียงข้างกันไป โดยมีการพาณิชย์กรรมสนับสนุนแล้ว รัฐก็จะบรรลุความมั่งคั่งอย่างแท้จริงได้โดยไม่ลำบากยากเย็นเลย” วันที่ของบันทึกนี้ไม่เป็นที่ปรากฏ แต่อาจจะเพียงไม่กี่ปีก่อนหน้าปี 1896 ที่มีการประกาศไว้พระราชบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับธนาคารดังกล่าว

คาโอรุ อินเอะ (Kaoru Inoue) (1835-1915) นักการเมืองผู้ทรงคุณวุฒิผู้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศระหว่างปี 1885-1888 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและการพาณิชย์ช่วงปี 1888-1889 กล่าวก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่า “ในความเป็นจริงการเกษตรคือพื้นฐานของเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าหากการเกษตรไม่พัฒนา การพาณิชย์และอุตสาหกรรมก็ไม่สามารถเจริญด้วยตนเองได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อการเกษตรรุ่งเรือง และโดยเหตุที่ผลผลิตภาพของที่ดินเพิ่มขึ้น และผลผลิตมีมาก ผลดังกล่าวจะเกิดอุปสงค์ภายในประเทศ ส่วนเกินนั้นสามารถส่งออก และมูลค่าของการส่งออกเหล่านั้นเป็นตัวกำหนดความมั่งคั่งของประเทศชาติ ดังนั้น บุคคลที่คำนึงถึงฐานของเศรษฐกิจของชาติควรจะส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด” คำกล่าวนี้อธิบายอย่างแจ่มชัดถึงความหมายสำคัญของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่

อย่างไรก็ดี ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ที่ถูกล่าถ่วงถึงในเชิงการเมืองไม่ได้หมายถึงว่าจะก่อให้เกิดความเจริญในการเกษตร ในความเป็นจริงแล้วดูเหมือนว่ามันกลับหมายถึง การพัฒนาอุตสาหกรรมโดยความเสียสละของการเกษตร ทั้งนี้เพราะว่าในระหว่างต้นสมัยเมอิจิไม่มีการยึดนโยบาย “โชคุซัง-โคเงียว” (Shokusan-Kogyo) (การส่งเสริมการผลิตและการพัฒนาอุตสาหกรรม) เป็นนโยบายแห่งชาติ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องโดยง่ายกับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมที่ถูกล่าถ่วงอังก้อยๆ ถูกเปลี่ยนให้เป็นการสร้างชาติโดยการเสียสละของเกษตร หรือเศรษฐกิจชนบทที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ารายได้แผ่นดินส่วนมากได้จากรายได้จากภาษีที่ดินเกษตร (ตารางที่ 1-2, รูปที่ 1-2) ยิ่งกว่านั้นเงินทุนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมถ้าหากไม่ได้มาจากภาษีที่ดินเกษตรก็ได้มาจากค่าเช่าที่ดินเกษตร

1-1-3 ลัทธิปฏิกริยาเกษตรมูลฐานนิยม (Anti-agriculture Fundamentalism)

ในระหว่างช่วงแรกของสมัยเมอิจิได้เกิดมีแนวความคิดหลายแนวเกี่ยวกับการสร้างชาติขึ้น ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตรสมัยใหม่ก็ปรากฏขึ้น ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมแนวนี้เป็นแนวความคิดเกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตรในตอนนั้น ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องมีความเห็นที่แตกต่างออกไปจากเดิม แม้จะเป็นส่วนน้อย แต่ในไม่นานความเห็นส่วนน้อยนั้นก็เริ่มครอบงำนโยบายแห่งชาติ กระทั่งก่อนกลางสมัยเมอิจิ

ความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปซึ่งเด่นชัดเกิดขึ้นปลายสมัยโตคุงาวะในปี 1861 เป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดของลัทธิปฏิบัติกริยาเกษตรมูลฐานนิยมของ ทาคาฮิระ คานตะ (Takahira Kanda) (1830-1899) นักวิชาการสายคาโกลและข้าราชการชั้นนำคนหนึ่ง ผู้ซึ่งศึกษาจิตกวีนิพนธ์จีนและวิทยาการตะวันตกโดยอาศัยภาษาดัตช์ ในกาลต่อมาเขากล่าวว่า “มีสองวิธีที่จะสร้างสรรค์รัฐ หนทางหนึ่งโดยการพาณิชย์ และอีกทางโดยการเกษตร วิธีทางการสร้างสรรค์รัฐโดยการพาณิชย์จะสร้างความมั่งคั่งให้กับรัฐ ขณะที่หนทางสร้างสรรค์รัฐโดยการเกษตรนั้นทำให้รัฐยากจน ประเทศทางตะวันตกมักจะสร้างสรรค์รัฐโดยการเกษตรโดยผูกพันกับชนบทรวมเนียมเก่าๆ ขณะที่โลกตะวันตกมักจะสร้างสรรค์รัฐโดยการพาณิชย์ตามระบบใหม่ ดังนั้นประเทศตะวันตกจึงมั่งคั่งด้วยทองและเงิน และเขาร่ำรวยแม้จะมีดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ความแตกต่างระหว่างความรวยและความจนของรัฐต่างๆ จึงเกิดมาจากวิถีทางของการก่อตั้งรัฐที่ต่างกัน สุดแต่ว่าเน้นการพาณิชย์หรือการเกษตร โดยทั่วไปรัฐสามารถเก็บภาษีจากการพาณิชย์มากกว่าจากการเกษตร ภาษีจากการเกษตรก็อาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องเรียกเก็บถ้าใช้การก่อตั้งรัฐโดยยึดการพาณิชย์เป็นหลัก ในทางตรงกันข้าม เมื่อการเกษตรต้องแบกรับภาษีในการก่อตั้งรัฐโดยทางการเกษตรย่อมจะมีผลทำให้กำไรน้อยลง ผลตามมาก็คือ ที่ดินก็จะมีค่าความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลงเรื่อยๆ และการเกษตรอีกทั้งการพาณิชย์ก็เสื่อมถอยลงด้วยกัน และรัฐก็เสื่อมลงด้วยเช่นกัน” ควรตั้งข้อสังเกตว่าการพาณิชย์ในคำกล่าวของเขาหมายรวมถึงการอุตสาหกรรมด้วย เพราะเขากล่าวต่อไปว่า “ยกตัวอย่างเช่น การเกษตรให้ผลผลิตเป็นมูลค่าหนึ่งพันหน่วย ถ้าหากมีผลผลิตบางอย่างทางอุตสาหกรรมจากผลิตผลเกษตรนั้น มูลค่าจะเป็นสองพันหน่วย ยิ่งกว่านั้นผลิตผลที่ผลิตมาได้จะถูกส่งออกและมูลค่าจะกลายเป็นสามพันหน่วย” ความคิดดังกล่าวเป็นแบบพาณิชย์นิยม (mercantilism) หรือลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมในแนวความคิดญี่ปุ่น เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลมีสายคาโกลโดยนักสังคมศาสตร์สมัยหลัง นอกเหนือจากนี้ เขายังได้เสนอการปรับปรุงเกี่ยวกับภาษีที่ดิน นั่นก็เห็นว่าเขามีสายคาโกลกว้างไกล

เคนทาโร่ โออิ (Kentarō Ōi) (1843-1922) เป็นนักวิชาการอีกท่านหนึ่งแม้จะไม่ใช้ข้าราชการในตอนนั้น แต่ก็เป็นผู้สนับสนุนลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม เขาศึกษาภาษาดัตช์ อังกฤษ และฝรั่งเศส รวมทั้งกฎหมายและรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส เขาเป็นนักเสรีนิยมดั้งเดิม (radical liberalist) และนักลัทธิกสิกรนิยม (agrarianist) เขาตอบคำถามของตนเองในหนังสือของเขาชื่อ “จิจิ โยรอน” (เรียงความเหตุการณ์ปัจจุบัน) ที่ถูกเขียนขึ้นในปี 1866 ที่ว่าญี่ปุ่นจะสร้างชาติได้โดยการเกษตรหรือการพัฒนาการพาณิชย์และอุตสาหกรรมว่า “เราควรจะหวังว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศพาณิชย์และอุตสาหกรรม เนื่องจากว่าอาณาเขตของญี่ปุ่นนั้นเล็กมาก แม้ว่าจะมีจำนวนประชากรเกือบจะเท่ากับฝรั่งเศสซึ่งมีประชากร 37 ล้าน ก็ยังนับว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศเล็ก แม้ว่าจะมีที่อุดมสมบูรณ์ที่จะพัฒนาได้ในฮอกไกโด (ดินแดนเก่าเหนือสุด) และโตโฮกุ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะฮอนชู) ที่ดินของญี่ปุ่นก็มีจำกัด แต่ประชากรกลับไม่จำกัด ถ้าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ญี่ปุ่นจะต้องได้รับผลเสียหายจากการขาดแคลนที่ดิน ประเด็นนี้เป็นความจริงมากเมื่อสินทรัพย์ทั้งหมดของเกษตรกรถูกรวมอยู่ในผืนดิน เกษตรกรของเกาะคิวชู (เกาะใหญ่ทางตอนใต้ของญี่ปุ่น) และชูโงกุ (chugoku) (อาณานิคมตะวันตกเฉียงใต้) ไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปทำประโยชน์ได้ในเกาะฮอกไกโดหรือโตโฮกุ เขาถูกบังคับให้ยึดเกาะกับที่นาผืนเล็กๆ ของเขาแล้วได้รับความยากลำบากจากการขาดที่ดินทำกิน”

นักคิดที่เด่นอีกท่านหนึ่งที่อยู่นอกวงราชการที่ควรกล่าวถึงคือ ยูคิชิ ฟูกูซาวา (Yukichi Fukuzawa) (1835-

1901) เขาเป็นนักการศึกษาและเป็นผู้ก่อตั้ง “เคโอเกะ กิจูกุ” (Keio Gijuku) (โรงเรียนราษฎร์ เคโอเกะ) ซึ่งเป็นโรงเรียนเดิมของ Keio Gijuku University ในทุกวันนี้ เขาเคยกล่าวไว้ในปี 1885 ว่าวิถีทางทำให้ประเทศมั่งคั่งก็คือ การสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศและนี่ก็ไม่ใช่เพียงความเห็นส่วนตัว แต่เป็นความเห็นของสังคมด้วย นอกเหนือจากนี้เขาเขียนเรียงความในปี 1890 ชื่อ “โชโชะ ริคโคกุ” (Shosho Rikkoku) (การสร้างชาติโดยหลักการพาณิชย์) ในสมัยนั้นเมื่อใดที่มีศัพท์ภาษาญี่ปุ่นว่า “โชบุ” (Shobu) (หลักวิญญานทหาร) หรือ “โซโนโนะ” (Sonno) (หลักการทำฟาร์ม) พุคซุว่าก็มักจะยืนยันหลักการพาณิชย์ว่าเป็นหนทางที่จะทำให้ญี่ปุ่นมั่งคั่ง ทศนะแบบพ็อค้านนี้อาจเรียกว่าเป็นลัทธิพาณิชย์มูลฐานนิยม

ยังมีบุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่งที่สนับสนุนลัทธิพาณิชย์มูลฐานนิยมก่อนสงครามจีน-ญี่ปุ่น (Sino-Japanese war) ได้กล่าวไว้ว่า "ข้าพเจ้าปรารถนาจะทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศพาณิชย์ล้วนๆ ประเทศคู่ค้าของประเทศข้าพเจ้ามิใช่ยุโรปซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป แต่คือประเทศจีนเพื่อนบ้าน... สื่อที่ข้าพเจ้าเรียกว่าการค้ามิใช่การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศของข้าพเจ้ากับประเทศจีน แต่คือกิจกรรมนายหน้าในการค้าระหว่างสหรัฐและจีน... ท้ายที่สุดข้าพเจ้าควรกล่าวด้วยว่าอาณาบริเวณที่กิจกรรมการค้าควรตั้งเป้าหมายไว้นั้นมิใช่อเมริกาเหนือ แต่เป็นอเมริกาใต้" เมื่อไม่กี่ปีมานี้ เราเริ่มได้ยินคำว่า “โบเอกิ-ริคโคกุ” (boeki-rikkoku) (การสร้างชาติบนพื้นฐานของการค้าระหว่างประเทศ) ซึ่งได้รับการสนับสนุนและเริ่มต้นโดยนักธุรกิจและข้าราชการบางกลุ่ม ก็เป็นที่น่าทึ่งอีกที่ว่าบุคคลเหล่านี้ก็มีอยู่ในตัวบุคคลที่กล่าวมาแล้วแห่งยุคเมจิ เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจยิ่งขึ้นไปอีก เมื่อญี่ปุ่นสมัยนั้นไม่มีการเรียกเก็บภาษีศุลกากร และการส่งสินค้าสำคัญตอนนั้นอันได้แก่ ชา และไหมดิบ กลับตกอยู่ในมือของชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ตามท่าเรือ เช่น โยโกฮามา

แต่พุคซุว่าก็ได้เป็นผู้นิยมลัทธิพาณิชย์มูลฐานนิยมแต่เพียงอย่างเดียว เขายังเป็นผู้นิยมลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานด้วย เราสามารถพบเห็นข้อความต่อไปนี้ในเรียงความของเขาในปี 1898 : “ไม่มีทางอื่นใดในการสร้างชาติ นอกเหนือจากการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรม... การเกษตรญี่ปุ่นยังไม่สามารถเลี้ยงประเทศหรือประชาชนได้ นี่คือความจริงที่ใครก็ปฏิเสธไม่ได้ โดยเหตุนี้ จึงมีความสำคัญที่จะต้องสร้างชาติทั้งหมดโดยการหัตถอุตสาหกรรมและการค้า พร้อมกับละเลยความคิดเก่าๆ ที่จะสร้างชาติโดยการเกษตร ในกรณีจำเป็นเราควรพร้อมที่จะนำเข้าสินค้า เสื้อผ้า อาหาร และวัสดุก่อสร้างจากต่างประเทศ แล้วทุ่มเทพลังงานทั้งหมดของประเทศให้กับการพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรมเท่านั้น การที่จะทำให้ประเทศร่ำรวยและมีอำนาจในโลกปัจจุบัน มันไม่มีหนทางอื่นใดที่จะสร้างชาตินอกเหนือจากหนทางของการพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรม ข้าพเจ้ากล่าวเน้นดังนี้ภายหลังได้ใคร่ครวญหนทางทั้งหมดแล้ว ในความเป็นจริง แม้ว่าอุปทานภายในประเทศด้านเสื้อผ้า อาหาร และที่อยู่อาศัยจะไม่พอกับอุปสงค์ วิถีชีวิตของประชาชนก็ได้ค้นค้นสักหน่อย นอกจากจะอุดมสมบูรณ์และเกินแก่อดสภาพเสียด้วยซ้ำไป เมื่อเทียบกับสมัยก่อน นี้ก็เพราะผลดีของการค้าระหว่างประเทศ การสร้างชาติโดยการพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรม หมายถึงการส่งออกของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ข้าพเจ้าไม่สามารถรับฝักชะดากรรมแก่การเกษตรของประเทศได้ในขณะที่ขนาดของการพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรมนั้นดูมีความหวังเหลือเกิน”

1-1-4 ข้อวิจารณ์ต่อลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม

เป็นที่พอจะเข้าใจได้ว่าได้เกิดมีข้อวิจารณ์ต่อลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมหรือพาณิชย์นิยมจากพวกลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมหัวเก่าก็เพราะว่าการเกษตรมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจและการเมืองของชาติเช่นเดียวกันในสมัยนั้น ผู้นำขบวนการนั้นก็คือ โทคิโยชิ โยคิโอะ (Tokiyoshi Yokio) (1860-1927) ผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยมผู้โด่งดัง (โนโฮน-ชูหิจิ-ซา, Nohon-shugi-sha เขาเขียนบทความชื่อ (โนโฮน-ชูหิจิ) (ลัทธิฐานเกษตรนิยม) ในปี 1897 บทความนั้นกล่าวถึงลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมในลักษณะที่น่าแคลงใจที่สุดว่า “ในสมัยก่อน ชีพถูกพลีเพื่อเกียรติยศ ทุกวันนี้เกียรติยศถูกพลีเพื่อความมั่งคั่ง ลัทธิชั่วร้ายของสังคมเมืองได้แผ่ซ่านไปทั่วประเทศ ทั้งนี้เพราะลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมได้เกิดขึ้นใน “มิซุโฮะ โนะคุนิ”(Mizuho no kuni) (ดินแดนอุดมด้วยต้นข้าว; หมายถึงประเทศญี่ปุ่น...ผู้แปล) หลักการนี้ทำให้ประเทศอุดมสมบูรณ์ โดยเหตุนี้อำนาจของชาติก็ควรจะได้รับ การส่งเสริมโดยความมั่งคั่ง... ในทุกวันนี้ทุกประเทศจัดได้ว่าเป็นเพื่อนบ้านและต้องพึ่งพากัน ความสะดวกสบายทางการคมนาคมก็ถูกพัฒนาทุกวี่ทุกวัน การที่จะให้การแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะอย่างเป็นไปได้อย่างรวดเร็วนั้นก็จำเป็นต้องเป็นไปโดยปราศจากอุปสรรค ถ้าหากจะให้การเกษตรหายสาบสูญไป ก็จะปราศจากปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น... ข้าวสาลีจากสหรัฐ ข้าวจากอินโดนีเซีย และเนื้อโคจากออสเตรเลียจักเป็นอาหารของเรา ผ้าไหมและตัวไหมจากจีน และฝ้ายจากอาฟริกา จะให้เครื่องนุ่งห่มแก่เรา... อาณาบริเวณของประเทศของเรามีอยู่จำกัด และการผลิตทางการเกษตรก็ถูกจำกัดด้วยกฎแห่งการลดน้อยถอยลง (Law of diminishing returns)... ถ้าเราไม่พิจารณาถึงความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน พื้นที่ของสหรัฐกว้างใหญ่ไพศาลกว่าของญี่ปุ่นมาก... ถ้าแม้ว่าผลผลิตทางการเกษตรของญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้น ความสามารถในการผลิต (ของการเกษตร) ก็ยังด้อยกว่าการอุตสาหกรรม... ในสมัยนั้นลัทธิฐานเกษตรนิยมจึงเป็นเรื่องล้าสมัย”

บทความความของโยคิโอะถูกเขียนขึ้นไม่นานหลังสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น การพัฒนาอุตสาหกรรมในญี่ปุ่นได้รุดหน้าไปไกลจนอุตสาหกรรมนอกการเกษตรมีความก้าวหน้ากว่าการเกษตร นอกเหนือจากประเด็นที่ว่าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม มีความเหมาะสมกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ ความสมดุลของความจำเป็นของภาคเกษตรกับภาคนอกการเกษตรก็อาจเป็นเรื่องน่าพิจารณา แต่การเกษตรก็ด้อยกว่าภาคนอกเกษตร ในแง่ความจำเป็นของผลิตผลสุทธิของแต่ละสาขา (ดูสัดส่วนของภาคเกษตรต่อหน่วยรวมในตารางที่ 1-1 รูปที่ 1-1) ดังนั้น โยคิโอะจึงไม่ได้เปรียบเทียบลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ แต่เทียบกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมแบบเก่า ซึ่งกล่าวถึงโดยนักวิชาการชาวอเมริกันท่านหนึ่งในภายหลัง อย่างไรก็ตามก็ยังมีนักวิชาการหนุ่มท่านหนึ่ง ผู้มีปฏิกิริยาต่อลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมในลักษณะที่ต่างจากโยคิโอะ เขาชื่อ ฮาจิเมะ คาวาคามิ (Hajime kawakami) (1879-1946) ผู้ซึ่งภายหลังได้เป็นศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ Kyoto Imperial University และนักเศรษฐศาสตร์มาร์กซิสต์ด้วย ในช่วงเริ่มต้นของสงครามระหว่างรัสเซียและญี่ปุ่นที่เขายังหนุ่มนั้น เขาเขียนหนังสือชื่อ “นิปปอน โชนโนะ รอน” (Nippon Sonno Ron) (คู่มือหลักการเกษตร) ที่ถูกตีพิมพ์ในปี 1905 ภายหลังจากจบการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ ของ Tokyo Imperial University ในปี 1902 เขาก็ได้สอนวิชาปฏิบัติ การในคณะฟิซึโร่อยู่ระยะหนึ่ง คาวาคามิ กล่าวถึงการเกษตรทั้งในแง่เศรษฐศาสตร์และไม่ใช่เศรษฐศาสตร์ ในแง่เศรษฐศาสตร์นั้นมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ ขณะที่แนวคิดที่ไม่ใช่เศรษฐศาสตร์นั้น

คล้ายกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมแบบเก่า หรือกสิกรนิยม (Peasantism) จึงทำให้เขาอยู่ระหว่างกลางในแนวความคิดทั้งสอง นี่คือเหตุผลที่ว่าเหตุใดโยชิโอะจึงเขียนคำนำให้กับหนังสือ “นิปปอน โชนโนะ รอน” ของคาวาคามิ

แนวความคิดเกี่ยวกับการเกษตรในแง่เศรษฐศาสตร์ของคาวาคามิ มีเหตุผลแสดงได้ดังนี้ “ข้าพเจ้าไม่ยอมรับ ‘เฮนโช-ชูทงิ’ (Hensho-shugi) (การให้ความสำคัญแก่การพาณิชย์มากเกินไป) ในแง่เศรษฐศาสตร์ เหตุผลแรกก็คือการพาณิชย์เป็นธุรกิจสาขา ในขณะที่การเกษตรเป็นธุรกิจหลัก...ข้าพเจ้ากลัวที่จะกล่าวว่า การเกษตรมีผลิตภาพอย่างแท้จริง ในขณะที่การพาณิชย์โดยเนื้อแท้ไม่มีผลิตภาพ... เหตุผลที่สองก็คือว่านโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพาณิชย์มากเกินไปทำให้เศรษฐกิจของชาติอ่อนกำลัง... อีกทั้งข้าพเจ้ายังไม่ยอมรับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม เหตุผลแรกก็คือ ตลาดของสินค้าอุตสาหกรรมได้หดตัวลงที่ละน้อย... เหตุผลที่สองก็คือว่า ความก้าวหน้าทางการเกษตรเป็นเครื่องมือของการลดต้นทุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และยังส่งเสริมการส่งออกอีกด้วย”

คาวาคามิ ยกสองประเด็นเกี่ยวกับแง่มุมที่ไม่ใช่เศรษฐศาสตร์ (ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร) “จุดหนึ่งเกี่ยวกับการทหารและอีกจุดหนึ่งเกี่ยวกับประชากร ประเด็นที่เกี่ยวกับการทหาร ก็คือความจำเป็นที่จะต้องหาอาหารระหว่างสงครามเป็นประการแรก จุดที่สองก็คือการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรมจะถูกกระทบกระเทือนมากกว่าการเกษตรในภาวะสงคราม จุดที่สามเกี่ยวข้องกับความแข็งแรงของประชากร... กล่าวโดยย่อ การอนุรักษ์การเกษตรเป็นสิ่งสำคัญในการเอาชนะสงคราม จากแง่มุมเกี่ยวกับประชากรนั้น การเกษตรเป็นปมสำคัญในการรักษาและเพิ่มประชากรของชาติ และให้กำลังงานกับการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรม”

ท้ายที่สุด คาวาคามิ เตือนญี่ปุ่นเกี่ยวกับการประสพภัยพิบัติเช่นเดียวกับ โฟนิเซีย (Phoenicia) คาร์เธจ (Carthage) โรม (Rome) สเปน (Spain) และฮอลแลนด์ (Holland) เขายังพยายามโต้แย้งการพยายามลอกเลียนแบบหลักอังกฤษที่ให้ความสำคัญกับการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรมมากเกินไป เขาจบหนังสือด้วยความระทึกใจ ดังนี้ “การเกษตร การหัตถอุตสาหกรรม และการพาณิชย์ เปรียบเสมือนขาทั้งสามของขาหยังสามขา ถ้าหากความยาวของขาทั้งหลายเท่าเทียมกัน ขาหยังนั้นก็จะมีคามมั่นคง แต่ถ้าหากขาใดขาหนึ่งยาวออกไปกว่าขาอื่นๆ ขาหยังนั้นก็จะมีล้มลง ถ้าหากบุคคลใดต้องการให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยดี เขาควรจะให้ความสนใจกับความจำเริญที่สมดุลของทั้งสามส่วนของเศรษฐกิจ”

หลายปีต่อมา คาวาคามิ เขียนหนังสืออีกเล่มหนึ่งชื่อว่า “นิปปอน โนเซอิ กักกุ” (Nippon Nosei Gaku) (การศึกษานโยบายเกษตรของญี่ปุ่น) ในหนังสือเล่มนี้เขาย้ำถึงความจำเป็นของความจำเริญแบบสมดุลของอุตสาหกรรมทั้งสามสาขา (เกษตร อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม) “ถ้าหากต้องการให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาอย่างดี อุตสาหกรรมทั้งสามต้องก้าวไปด้วยกันอย่างสมดุล” อย่างไรก็ตามเขามีได้อธิบายเพิ่มเติมถึงความหมายของความจำเริญแบบสมดุล ทั้งยังมีได้วิเคราะห์ความจำเริญของแต่ละสาขา ดูเหมือนว่าคาวาคามิ เรียนรู้จากประวัติศาสตร์มากกว่าสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันที่เขาและญี่ปุ่นกำลังเผชิญอยู่ ความอ้างอิงในหนังสือ “นิปปอน โนเซอิ กักกุ” ของเขามีความหมายมาก ดังนี้ “ถ้าหากจะมีบทเรียนที่แจ่มชัดกว่าบทอื่น ๆ จากประวัติศาสตร์ สรุปได้เป็นดังนี้ ไม่มีชาติใดที่อยู่รอดได้ด้วยในการทำลายการเกษตรของตนเอง-W Martin” เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คาวาคามิ เป็นผู้สนับสนุนความจำเริญแบบสมดุลของเศรษฐกิจ บนพื้นฐานของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่

กระบอกเสียงดังขึ้นเป็นครั้งสุดท้ายของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ ซึ่งพบได้ในหนังสือชื่อ “ซ็องโซโน

โฮโกะ อิกิเซอิ ซากุ” (Chushono Hogo Ikusei Saku) (แนวทางปกป้องและรักษาฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก) เล่มที่ 1 และเล่มที่ 2 ตีพิมพ์ในปี 1912 บรรทัดแรกของเล่มที่ 1 กล่าวว่า “การเกษตรเป็นพื้นฐานที่แท้จริงของรัฐ การเกษตรไม่เพียงให้อาหารที่จำเป็นแก่ชาติแต่ยังเป็นพื้นฐานการผลิตเกือบทั้งหมดอีกทั้งยังเป็นฐานสำคัญของสังคม เพราะมันสร้างทรัพยากรคน” สำหรับข้าพเจ้า(ผู้เขียน) ข้อความนี้ดูเหมือนจะล้ำสมัยสักหน่อย หนังสือดังกล่าว ยังดำเนินต่อไปว่า “เร็ว ๆ นี้ในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่วางอยู่บนการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรม ผู้ที่คิดถึงอนาคตเสรีาสตต่อการผลิตของชนบทและมีความกระหายที่จะสร้างชุมชนชนบทขึ้นมาใหม่”

อ้างตามตัวเลขที่ยกขึ้นมาในการศึกษานั้น ผลผลิตทางการเกษตรสูงถึง 1.6 พันล้านเยน ในผลิตภัณฑ์รวม ประชาชาติ 2.6 พันล้านเยน ในปี 1907-1909 รายการส่งออกการเกษตรที่สำคัญเท่ากับ 168 ล้านเยน ในมูลค่าส่งออกทั้งสิ้น 458 ล้านเยน ในปี 1910 ภาษีที่นาและที่ไร่คิดประมาณ 18.8 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากภาษี ภาษีเรียกเก็บจากการเกษตรและเกษตรกรเป็น 45.8 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ภาษีทั้งหมด รวมทั้งภาษีทางอ้อมในปี 1907-1910

อย่างไรก็ดีดูเหมือนว่าข้อความทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างบน เป็นเหตุผลที่ยกขึ้นมาเพื่อปกป้องฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยนัยที่ได้เปลี่ยนลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมให้อยู่ในรูปของ “ลัทธิกสิกรนิยม” (peasantism)

นอกเหนือจากความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของเศรษฐกิจพื้นฐานของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม ยังมีความคิดอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความจำเป็นแบบสมดุลที่กำหนดความก้าวหน้าแบบเส้นขนานของการเกษตรและหัตถอุตสาหกรรม ฮิเดโอะ โยโคตะ (Hideo Yokota) (1880-1926) ได้กล่าวถึงลัทธิปกป้องการเกษตร (agricultural protectionism) และหลักการสร้างชาติบนฐานของการพาณิชย์และหัตถอุตสาหกรรม (กล่าวโดยย่อคือลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม) ในช่วงปีหลัง ๆ ของสมัยเมอิจิได้มีความขัดแย้งค่อนข้างรุนแรงเกี่ยวกับพิภคศุลกากร (tariff) ของข้าว ภาษีข้าวที่ถูกบังคับใช้ชั่วคราวเพื่อหารายได้เป็นค่าใช้จ่ายในการสงครามระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่น เป็นประเด็นของการถกเถียงภายหลังสงครามเกี่ยวกับการยกเลิกหรือการต่อเนือง โยโคตะเชื่อว่าการประจัญหน้าทีกล่าวถึงระหว่างลัทธิปกป้องการเกษตรและลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมนั้นไม่มีอะไรมากไปกว่าความขัดแย้งเกี่ยวกับภาษีข้าว อีกทั้งความเห็นทั้งสองไม่มีสาระควรแก่การพูดถึง สำหรับโยโคตะแล้ว “ประเทศมหาอำนาจต้องการกำลังทหาร และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทหารและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการเกษตร การพาณิชย์ และการหัตถอุตสาหกรรม ควรจะถูกพัฒนาไปด้วยกันภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะโดยส่วนมาก การเกษตรให้วิญญาณทหาร ขณะที่การพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรมก่อให้เกิดความมั่งคั่ง” มโนคติค่อนข้างพิกลหน่อยที่กล่าวว่า การเกษตรให้วิญญาณทหาร แต่ผู้สนับสนุน “ลัทธิฟาร์มขนาดเล็ก” (small-scalfarm-ism) หรือ “ลัทธิกสิกรนิยม” (peasantism) (ซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลังในรายละเอียด) ก็ยืนยันว่าเป็นเช่นนั้น และในจุดนี้เองที่โยโคตะสำแดงตนเป็นแนวร่วมกับ “ลัทธิกสิกรนิยม” แต่แนวความคิดความจำเป็นแบบสมดุลของเขากลับแตกต่างไม่มากนักน้อยจาก “ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่” ประการแรก เขาต่อต้านการเก็บภาษีข้าวนำเข้า และกล่าวว่าชาวญี่ปุ่นสามารถแข่งขันได้กับต่างประเทศ เขารู้ซึ่งถึงความจำเป็นในการปกป้องการเกษตร และการสนับสนุนการพาณิชย์และการหัตถอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามเขาไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษีศุลกากร เราสามารถกล่าวในภาษาปัจจุบันนี้ได้ว่า เขาเห็นด้วยกับวิธีการปกป้องเศรษฐกิจภายในประเทศ ภายในขอบเขตของประเทศ แต่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวในส่วนระหว่าง

ประเทศ ยิ่งกว่านั้นเขามิได้เป็นผู้สนับสนุนลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม แม้ว่าเขารู้ถึงประวัติศาสตร์ปมหลังของการเกษตรในฐานะที่เป็นฐานสำคัญของประเทศ

ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมเลื่อนหายไปในช่วงทศวรรษ 1910 และลัทธิกสิกรรมก็ตกต่ำลงไปในช่วงระหว่างทศวรรษที่ 1910-1930 อย่างไรก็ตาม “โนโฮน-ซ็องหงิ” (ลัทธิฐานเกษตรนิยม) สามารถอยู่รอดได้เพราะมันกลายเป็นที่เข้าใจว่าเป็นหัวใจของการเกษตร ฉะนั้น บางท่านอาจแย้งได้ว่าหัวใจสุดยอดของลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture is-the-base-ism) ที่สนับสนุนและตั้งข้อสังเกตโดยบุคคลที่มีเบื้องหลังแตกต่างกันในสมัยต่างๆ นั้นคือ หัวใจของการเกษตร

1-2 ความคิดเกี่ยวกับขนาดของฟาร์ม

1-2-1 อุดมการณ์ของการทำฟาร์มขนาดใหญ่

เราสามารถแยกแยะแนวความคิดเกี่ยวกับขนาดของฟาร์มในนโยบายเกษตรสมัยใหม่ของญี่ปุ่นได้เป็น 3 ทาง แนวทางแรกเรียกว่า “ไดโน-รอน” (Daino-ron) (ความคิดฟาร์มขนาดใหญ่) ทางที่สองเรียกว่า “ชูโน-รอน” (Chuno-ron) (ความคิดฟาร์มขนาดกลาง) และทางที่สามคือ “โชโน-รอน” (Shono-ron) (ความคิดฟาร์มขนาดเล็กหรือลัทธิกสิกรรม “peasantism”) ขนาดของฟาร์มถือเป็นเรื่องสำคัญและเผ็ดร้อนมากที่สุดเรื่องหนึ่งในการเกษตรญี่ปุ่น มันเป็นปัญหาที่แท้จริงตั้งแต่เริ่มสมัยเมจิจนกระทั่งทุกวันนี้ แม้ว่ามันจะไม่ถูกนำมาถกเถียงโดยตรง แต่ก็ยังคงเป็นปัญหาพื้นฐานของนโยบายเกษตรญี่ปุ่น

ในระหว่างครึ่งแรกของยุคเมจิ ประเด็นของขนาดของฟาร์มได้นำมาถกเถียงในวงการเมืองและวงวิชาการ ในระยะแรกมันเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่าง “ไดโน-รอน” กับ “โชโน-รอน”

เริ่มสมัยเมจิ มีพื้นที่ว่างเปล่าขนาดใหญ่ในเกาะฮอกไกโด (Hokkaido) (เกาะใหญ่ทางเหนือสุด) โตโฮกุ (Tohoku) (แถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และคานโต (Kanto) (บริเวณตอนเหนือของโตเกียว) เนื่องจากญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาจากฝั่งตะวันตกไปยังตะวันออก จึงมีพื้นที่ซึ่งไม่ได้รับการพัฒนาในบริเวณเหล่านั้น นอกจากนี้ เนื่องจากการเกษตรของญี่ปุ่นส่วนใหญ่ประกอบด้วยการทำนา บริเวณที่น้ำเข้าไม่ถึงก็จะไม่ได้รับการพัฒนาเสมอไป ที่ว่างเปล่าเหล่านี้โดยมากเป็นของรัฐ อันเป็นผลมาจากการแยกสิทธิถือครองระหว่างรัฐกับประชาชนในช่วงของการแก้ไขภาษีที่ดิน (Land Tax Revision) ในสมัยปฏิรูปเมจิ ที่ว่างเปล่าส่วนใหญ่ของรัฐถูกแจกจ่ายหรือจำหน่ายในราคาที่ถูกมากเพื่อส่งเสริมการบุกเบิกและการก่อตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ มีผู้คนในช่วงต้นๆ ของสมัยเมจิที่พากันหวังว่าประเทศญี่ปุ่นจะเดินตามแนวทางการพัฒนาอย่างที่สหราชอาณาจักรเดิน และการทำฟาร์มจะขยายขนาดขึ้นเป็นเชิงพาณิชย์ โดยเป็นการบังเอิญก็ว่าได้ สหราชอาณาจักรมักจะถูกหยิบยกเป็นแบบจำลองของความทันสมัยอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจญี่ปุ่น แม้ว่าประสบการณ์ของอังกฤษจะถูกปฏิเสธโดยเจ้าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมบางคน ดังนั้น สหราชอาณาจักรจึงถูกพิจารณาให้เป็นครูของญี่ปุ่นโดยผู้นำของชาติส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันก็ถูกพิจารณาว่าเป็นครูที่ไม่ดีสำหรับญี่ปุ่นโดยบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกัน นอกจากอังกฤษแล้ว การทำฟาร์มในสหรัฐก็ให้ตัวอย่างที่ดีที่สุดในการตั้งฟาร์มขนาดใหญ่แก่ญี่ปุ่น ยิ่งกว่านั้น นักวิชาการชาวเยอรมันยังได้รับการแนะนำให้เป็น

ที่ปรึกษาหรือเป็นผู้สอน แนะนำการพัฒนาการทำฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นในดินแดนที่กล่าวอ้างถึงแล้ว

คาโอรุ อินูเอะ (Kaoru Inoue) เจ้าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ที่ถูกอ้างถึงแล้ว ก็สนับสนุนแนวความคิดฟาร์มขนาดใหญ่อย่างกระตือรือร้น เขาเป็นกระบอกเสียงของ “ไดโน-รอน” (daino-ron) ที่เป็นที่รู้จักกันดี และอนุชนรุ่นหลังถือว่าเขาเป็นตัวแทนของ “ไดโน-รอน” มากกว่าเจ้าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ ขณะที่เป็นการถูกต้องที่จะกล่าวว่า ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมภายหลังการปฏิรูปเมอจิ ได้พัฒนาหรือถูกเปลี่ยนให้เป็นลัทธิกสิกรรม (peasantism) ก็ควรตั้งข้อสังเกตว่าลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ (ลัทธิฐานเกษตรนิยม) และแนวความคิดฟาร์มขนาดใหญ่ (ไดโน-รอน) นั้น ถูกทำให้เชื่อมโยงโดยอินูเอะ อย่างไรก็ตาม หลักการที่ขัดแย้งเพื่อการพัฒนาการเกษตรญี่ปุ่นของอินูเอะไม่เคยได้รับการคำนึงถึงเลย นี่มิใช่เป็นเพราะว่าการขาดความพยายามของอินูเอะเอง เหตุผลที่ว่าเหตุใดหลักการที่แจ่มชัดนั้นไม่ถูกคำนึงถึงนั้นอาจจะอธิบายได้อย่างดีที่สุดโดยการทบทวนถึงประวัติศาสตร์ของนโยบายการเกษตร

อินูเอะกล่าวในสุนทรพจน์ที่ให้กับนักธุรกิจในจังหวัดฟูกูชิม่า (Fukushima Prefecture) ในปี 1886 ว่า “การเกษตรในทุกประเทศมักจะยึดเกาะกับนิสัยเก่าๆ และวัฒนธรรมเก่า และสำหรับการเกษตรญี่ปุ่นก็มีได้เป็นข้อยกเว้น มันหมายถึงว่าความก้าวหน้าได้เป็นไปอย่างเชื่องช้าดังที่เราได้เห็นทุกวันนี้ มีสาเหตุหลายประการต่อภาวะดังกล่าวที่สำคัญที่สุด *ประการแรก* คือ การกระจายของการทำฟาร์มขนาดเล็ก และสถานการณ์การถือครองที่ดินไม่มีระเบียบระบบและ *ประการที่สอง* ได้มีงานที่เกี่ยวข้องและขาดความสม่ำเสมอ เศรษฐกิจก่อนสมัยปฏิรูปเมอจินั้น ผู้สำเร็จราชการ (shogunate) และเชื้อพระวงศ์ต้องพึ่งพาลัทธิทาสที่ดิน (egalitarianism) (ซึ่งใกล้เคียงกับลัทธิกสิกรรม) การริบที่ดินจากคนจนโดยคนรายนั้นถือเป็นเรื่องของการปล้นชิง นอกเหนือจากเรื่องดังกล่าวนี้ ตั้งแต่สมัยโบราณการเกษตรถูกยกย่องให้อยู่เหนือการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม โดยถือเป็นวิถีชีวิตและเป็นการมองจากแง่มุมของการผลิตอาหารเท่านั้นเอง มีบุคคลน้อยรายเต็มที่ที่มองการเกษตรเป็นธุรกิจแสวงหากำไรทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการกระจายของการทำฟาร์มขนาดเล็กๆ และการควบคุมที่ไม่เข้มงวดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า การจัดรูปที่ดินและการควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าเกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องและความอับเฉาของการเกษตรของประเทศ... บางคนอาจจะพูดว่าการจัดรูปและการควบคุมนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ที่ดินรายใหญ่ และจะสร้างความเดือดร้อนให้แรงงาน ก็อาจเป็นไปได้เช่นกัน แต่ทว่าดูเหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดาในเชิงเศรษฐกิจและเป็นเรื่องจำยอมก็ว่าได้ ที่คนจนถูกรอบงำโดยคนรวยในกระบวนการพัฒนาชาติ เรื่องจำเป็นอย่างยิ่งก็คือ ความเป็นจริงที่ว่าพัฒนาเศรษฐกิจของชาตินั้นถูกเขียนอย่างชัดเจนเพื่อเพิ่มความมั่งคั่งของคนรวย แต่ไม่มีการละเลยการปรับปรุงชีวิตของคนจน... คำจ้างแรงงานของเราต่ำมากถ้าเทียบกับของยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยเหตุนี้ดูเหมือนว่ากิจการอุตสาหกรรมซึ่งจ้างแรงงานของเราควรมีกำไรก้อนใหญ่ แต่ก็มิได้เป็นเช่นนั้น นอกเหนือจากเหตุผลข้างบนแล้ว ก็เนื่องจากการทำงานที่ไม่สม่ำเสมอ และการขาดการจัดการคนงานที่เหมาะสม” น่าสังเกตกว่าคำว่า “คนงาน” ในคำปราศรัยของอินูเอะนั้นรวมถึงแรงงานจ้างและผู้เจ้าของกิจการเอง

ในปีเดียวกันที่อินูเอะกล่าวปราศรัยเรื่องฟาร์มขนาดใหญ่ เขาไปดูการตั้งรกรากที่ฮ็อกไกโดกับ แมกซ์ เฟสคา (Max Fesca) แมกซ์ เฟสคา (1846-1917) อาศัยอยู่ในโตเกียวในฐานะที่ปรึกษาของกระทรวงเกษตรและ

พาณิชย์การ (MACA) และเป็นศาสตราจารย์ของโรงเรียนเกษตรโคมาบะ ภายหลังจากกลับคืนสู่โตเกียวของ แมกซ์ เฟสค้ำ จากฮอกไกโด เขาเสนอรายงานฉบับหนึ่งให้อิโนอุเอะในปี 1887 รายงานนี้ชื่อว่า “นิปปอน โนเงียว โอโยบิ ฮอกไกโด โชคุมิน รอน” (Nippon Nogyo oyobi Hokkaido Shokumin Ron) (คู่มือเกี่ยวกับการเกษตร ญี่ปุ่นและการตั้งรกรากในฮอกไกโด) ถูกตีพิมพ์เป็นภาษาญี่ปุ่นในปี 1888 เพราะการศึกษาและการใช้เวลาอาศัยอยู่นานในญี่ปุ่น ดังนั้นเขาจึงรู้ถึงลักษณะสำคัญของการเกษตรญี่ปุ่นและเกษตรกร ในรายงานของเขาประกอบด้วย ความรู้ซึ่งและความเข้าใจดังกล่าวก่อนเขาเดินทางไปฮอกไกโด และข้อเสนอสำหรับการก่อตั้งฟาร์มขนาดใหญ่บนพื้นที่ที่พัฒนาใหม่ “เกษตรกรชาวญี่ปุ่นเป็นทั้งเจ้าของและแรงงานในธุรกิจของตนเอง ผู้เป็นเจ้าของนั้นพยายามทำฟาร์มต่อไป เพราะไม่รู้จักหนทางอื่นที่จะทำมาหากินอีก แรงงานนั้นไม่เคยเลิกรับจ้างแม้ค่าจ้างจะต่ำมาก เพราะตัวเขาเองเป็นเจ้าของในการทำมาหากิน รายได้ที่จัดว่าเป็นค่าจ้างแรงงานของเกษตรกรและครอบครัว ตกประมาณครึ่งหนึ่งของค่าจ้างแรงงานที่จะถูกจ่ายถ้าเกษตรกรจ้างแรงงานมาทำการเพราะปลูก* รายได้ของผู้เช่าที่ดินเป็นเรื่องของการทำบัญชี” (มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิต่อแรงงานในตารางที่ 1-1) เพื่อแก้ไขสภาพของเกษตรกรยากจน เขาเสนอการลดภาษีเพื่อการเกษตร การก่อตั้งระบบสินเชื่อการปรับปรุงการเกษตรและอื่นๆ ยิ่งกว่านั้นในฐานะนักวิชาการ “ไดโน-รอน” เฟสค้ำได้กล่าวว่า “ตราบเท่าที่ระบบเก่ามีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของประเทศญี่ปุ่น มันจะต้องได้รับการดูแลให้คงอยู่ต่อไป ขณะที่มีการเตรียมเพื่ออนาคต รัฐบาลควรจะสนับสนุนและส่งเสริมระบบเก่า แต่เมื่อพื้นที่ว่างเปล่าจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ ความสนใจอย่างจริงจังกลายเป็นเรื่องจำเป็น ฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีหนทางได้กำไรควรจะได้รับ การก่อตั้ง นอกเสียจากว่าแรงงานส่วนใหญ่ถูกทดแทนโดยสัตว์ใช้งาน ฟาร์มขนาดใหญ่จะไม่มีประโยชน์ สัตว์ใช้แรงงานไม่เพียงแต่ประหยัดแรงงานคนเท่านั้น แต่ยังให้ปุ๋ยราคาถูกอีกด้วย” เฟสค้ำกล่าวต่อไปว่า “ขณะที่การพัฒนาฟาร์มขนาดใหญ่ที่ใช้แรงงานสัตว์อาจมีความจำเป็นสำหรับญี่ปุ่น โดยนัยรวมๆ มันเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับฮอกไกโด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการผลิตทางการเกษตรของฮอกไกโด ยังไม่สามารถแม้จะผลิตอาหารให้เพียงพอเลี้ยงประชากรที่นั่นได้ เพราะฉะนั้นข้อเสนอสมควรจะถูกนำไปใช้ปฏิบัติที่นั่น ที่ดินขนาด 10 เฮกตาร์ต้องจัดให้กับครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิก 3 คน และสินเชื่อที่จำเป็นควรแจกจ่ายให้เพื่อการซื้ออาหารสัตว์และเครื่องมือ”

หลังการเที่ยวฮอกไกโด อิโนอุเอะกล่าวว่า “เมื่อพิจารณาถึงความไม่ก้าวหน้าของเกษตรกรในแผ่นดินใหญ่** ควรระลึกว่าความไม่ดีทั้งหลายนั้นไม่ควรถูกถ่ายทอดไปสู่ฮอกไกโด แต่ทว่าควรมีการจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้” แม้ว่าข้อเสนอของ แมกซ์ เฟสค้ำ จะไม่มุ่งก่อตั้งฟาร์มแบบทุนนิยมขนาดใหญ่ อิโนอุเอะก็ได้รับอิทธิพลทำให้มองการตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโดเป็นเรื่องเป็นไปได้และจำเป็น

อิโนอุเอะ เป็นผู้สนับสนุนฟาร์มขนาดใหญ่เสมอมาในโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อเขาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (Minister of Agricultural and Commercial Affairs) ในปี 1888-1889 ในความเป็นจริงนั้นรัฐบาลได้พยายามในช่วงต้นสมัยเมอิจิให้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโด และในที่ว่างเปล่าอื่นๆ ของแผ่นดินใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของวิธีการหนึ่งเพื่อการจัดตั้งที่อยู่ใหม่ของนักรบซามูไรเก่า

* คือค่าเสียโอกาส... ผู้แปล

** หมายถึงเกาะฮอนชู... ผู้แปล

ความพยายามเหล่านี้เป็นความกระตือรือร้นส่วนหนึ่งสำหรับการเปลี่ยนแปลงตามอย่างตะวันตกซึ่งเป็นที่นิยมกัน
ในขณะนั้น ที่ว่างเปล่าขนาดใหญ่ถูกแจกจ่ายหรือขายให้ในราคาถูกให้กับขุนนางและข้าราชการสมัยปฏิรูปเมจิ
ที่เป็นเช่นนี้มีจำเป็นว่าเป็นเพราะเหตุผลทางการเมืองเสมอไป แต่บุคคลธรรมดาไม่สามารถรับที่ดินเหล่านั้นได้
เพราะมีความเกรงกลัวภยันตรายที่ดินหรือเพราะขาดทุนทรัพย์ ความพยายามในการจัดตั้งฟาร์มแบบทุนนิยมขนาดใหญ่
ประสบความสำเร็จ อูโด เอกการ์ท (Udo Eggert) ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางเศรษฐกิจและการเมืองเกิททิงเกน
(Göttingen) เยอรมันนี และศาสตราจารย์ของ Imperial University of Japan และที่ปรึกษาของกระทรวง
การคลังแห่งญี่ปุ่น (Ministry of Finance of Japan) ในปี 1890 ได้มองเห็นตั้งแต่ต้นแล้วถึงความล้มเหลวใน
ฮอกไกโด

คุมาโอะ ทาคาโอกะ (1871-1961) ผู้ซึ่งภายหลังเป็นศาสตราจารย์ที่ Hokkaido Imperial University หรือ
Supporo Agricultural School สมัยก่อน ทำการวิเคราะห์สาเหตุของความล้มเหลวของการทำฟาร์มขนาดใหญ่
ในฮอกไกโดได้กล่าวว่า “ถือตามความเข้าใจในอดีตเกี่ยวกับฮอกไกโดของข้าพเจ้า เกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง
(owner-farmers) ที่มีขนาดเนื้อที่กว่า 100,000 ชูโบะ (tsubo) (ประมาณ 33.1 เฮกตาร์) มีจำนวนน้อยกว่าสิบราย
และเจ้าของที่ดินเหล่านี้ก็ยังไม่ได้แบ่งแยกที่ดินผืนใหญ่เป็นผืนเล็กขนาดประมาณ 10,000 ชูโบะ (ประมาณ 3.3
เฮกตาร์) เพื่อให้ผู้อื่นเช่า ฉะนั้นเจ้าของที่ดินจึงกลายเป็นนายทุนที่ดินโดยอาศัยการเช่าและการตั้งฟาร์มขนาดเล็ก
ในชนบท มีน้อยรายที่ทำการเกษตรเอง แต่ส่วนมากจะเป็นผู้ว่าจ้างให้ผู้อื่นทำแทน (absentee) ค่าเช่าจ่ายโดย
หยาดเหงื่อของแรงงานในฮอกไกโดถูกใช้จ่ายในภัตตาคารหรูหราในกรุงโตเกียว หรือการท่องเที่ยวในที่อื่น ๆ มันเป็นที่น่า
สลดใจที่จำนวนน้อยนิดเท่านั้นของค่าเช่าดังกล่าวถูกใช้ในการพัฒนาฮอกไกโด” เขากล่าวนับต่อไปถึงสาเหตุ
ของความล้มเหลวนี้ “(1) ชาวญี่ปุ่นมีความเคยชินกับ“โซโน-ซ็องจิ” (Shono-chugi) (หลักการฟาร์มขนาดเล็ก)
(2) ขาดประสบการณ์เกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโด (3) ความจำกัดของแรงงานและค่าจ้างแรงงานที่สูง
เกินไป (4) การขาดความชำนาญในการใช้เครื่องจักรและปัญหาการใช้เครื่องจักรกลเนื่องจากหัวต่อไม้ที่ยังคงเหลือ
อยู่แม้ 10 ปีภายหลังการบุกเบิก (5) การขาดแคลนผู้จัดการ (6) อัตราดอกเบี้ยที่สูง (7) ความจำกัดของตลาด
เนื่องจากความไม่สะดวกในการขนส่ง (8) การที่ใช้ที่ดินโดยการเช่าเป็นการให้ประโยชน์กับผู้ให้เช่า(มากกว่าผู้เช่า)
และผู้เช่าต้องทนอยู่ได้ระบบนั้น (9) การคงอยู่ของหลัก “โซโน-ซ็องจิ” ในเหตุปัจจัยที่ยกขึ้นโดยคุมาโอะนี้ เหตุที่
(1), (8) และ(9) จะมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนสาเหตุอื่นๆ ก็สลายไปกับการพิจารณาทางด้านอุตสาหกรรมที่มา
ในภายหลัง ในเหตุทั้ง 3 สาเหตุที่ (8) ได้หายไปเพราะการลดค่าเช่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และการปฏิรูป
ที่ดินภายหลังสงคราม สาเหตุที่ (1) และ (9) ถูกยกเลิกไปตั้งแต่มีการยกร่าง Agricultural Basic Law ในปี 1961*
ถึงกระนั้นก็ยังขาดการพัฒนาฟาร์มขนาดใหญ่เพื่อการเพาะปลูกและทุ่งหญ้าที่เด่นชัด แม้ว่าแนวโน้มทั่วไปเกี่ยวกับการ
ขยายขนาดของฟาร์มจะพอสังเกตเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฮอกไกโด (ตารางที่ 1-6)

ย้อนกลับไปยัง “ไดโน-รอน” (หลักฟาร์มขนาดใหญ่) สมัยเมจิ อูโด เอกการ์ท (Udo Eggert) เคยเสนอ
วิธีการใหม่สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโดและพื้นที่ว่างเปล่าภาคอื่น ๆ “จะเป็นไปได้ยากที่การจัดรูปที่ดิน

*Agricultural Basic Law เป็นกฎหมายที่สร้างความสมดุลระหว่างสาขาต่างๆ ของอุตสาหกรรมเกษตรญี่ปุ่นโดยอาศัยเครื่องมือหลายชนิด รวมทั้ง
การควบคุมการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ และการควบคุมพื้นที่เพาะปลูกที่บางชนิดภายในประเทศเอง ดูรายละเอียดในภายหลัง... ผู้แปล

เพียงอย่างเดียวจะทำให้เกิดฟาร์มขนาดใหญ่ จะมีผลอยู่บ้างก็เพียงเล็กน้อยที่จะขยายขนาดของที่ดินถือครอง แต่ก็ เป็นธรรมดามากที่จะหวังให้เกิดที่ดินขนาดใหญ่ เพื่อนำเอาระบบการเกษตรตามแบบอย่างตะวันตกมาใช้ และเพื่อนำที่ ที่ยังไม่ถูกใช้ประโยชน์ขนาดกว้างขวางที่พบเห็นได้ในทางเหนือของญี่ปุ่นและโดยเฉพาะในฮอกไกโดมาใช้เพาะปลูก ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เหล่านี้เป็นของรัฐ และถ้าหากมันถูกแบ่งให้เป็นผืนใหญ่ๆ แล้วนำไปให้เอกชนทำกิน ก็จะเป็นการดีกว่าที่จะปล่อยให้กระทำโดยประชาชนในฐานะลูกจ้างของรัฐบาล ฉะนั้นมันจึงจะเป็นการดีต่อส่วนรวมที่จะ แจกจ่ายที่ดินเหล่านี้ให้กับผู้ที่มีความสามารถเก็บภาษีที่ดินอย่างเต็มที่ที่กระทำกันในขณะนี้ในฮอกไกโด” เขากล่าวต่อไปถึง คุณสมบัติของผู้ที่ควรจะได้รับที่ดินเหล่านี้ และสถานการณ์ที่ง่ายที่สุดในการทำกินและการเป็นเจ้าของ เป็นต้นว่า การสืบทอดโดยทายาทและการยกเว้นค่าเช่าในช่วงระยะเวลายาวนาน เขากล่าวต่อไปว่า “ผู้ที่มีความพร้อมที่สุดที่จะ สืบทอดมรดกควรจะเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพวกเขามีการฝึกฝนที่นั่นหรือในต่างประเทศ พวกเขาส่วนมากกลายเป็นครูเพราะความต้องการเงิน หรือไปเป็นข้าราชการ (แทนที่จะเป็นเกษตรกร) บุคคลเหล่านั้นได้รับการศึกษามาอย่างดี และแน่นอนที่สุดจะเป็นพวกที่อาจทำฟาร์มขนาดใหญ่ในอนาคต”

ในช่วงเวลาเดียวกันกับการตีพิมพ์หนังสือ “การปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่น” ของเอกการ์ท นักวิชาการญี่ปุ่นท่าน หนึ่ง เขียนรายงานฉบับหนึ่งชื่อว่า “ไดโน-รอน” (หลักฟาร์มขนาดใหญ่) นักวิชาการท่านนั้นคือ โชชูเซะ ซาโต (Shosuke Sato) (1856-1930) ซึ่งได้ศึกษาสาขานโยบายเกษตรที่ Johns Hopkins University ในสหรัฐ และ ผู้ซึ่งภายหลังได้เป็นอธิการบดีของ Imperial University of Hokkaido รายงานของเขาได้กล่าวว่า “เราไม่ จำเป็นต้องมีฟาร์มขนาดใหญ่อย่างในสหราชอาณาจักรหรือสหรัฐอเมริกา โครงสร้างการเกษตรของบ้านเราจะฟื้นคืน ซึ่ฟื้นมาได้ ถ้าเนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ยของครอบครัวเกษตรหนึ่งๆ เท่ากับ 18-20 เอเคอร์อย่างในเบลเยียม ซึ่งมี ฟาร์มขนาดเล็กที่สุดในยุโรป ทั้งนี้โดยการโยกย้ายออกของประชากรฟาร์มอย่างหนึ่ง และการใช้ที่ดินว่างเปล่าอีกวิธี หนึ่ง... การทำฟาร์มขนาดใหญ่ควรนำไปใช้ในฮอกไกโด การทำฟาร์มของสหราชอาณาจักรและสหรัฐก็อาจกระทำได้ อย่างในฮอกไกโด ทฤษฎีวิธีการและเศรษฐกิจนั้นสามารถดัดแปลงใช้ได้กับฮอกไกโด... โครงสร้างการเกษตรของ ประเทศของเราจะเหมาะสมถ้าสามารถสร้างให้เกิดความสมดุลของการมีฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโดเป็นจุดสุดยอด และมีฐานซึ่งประกอบด้วยฟาร์มขนาดกลางถึงเล็กในฮอกไกโดในจำนวนเท่ากับฟาร์มใหญ่และขนาดกลางในฮอนชู

นักวิชาการท่านหนึ่งของ Sapporo Agricultural School คือ คูมาโอะ ทาคาโอกะ ได้อธิบายสืบต่อความ คิดของโชชูเซะในหนังสือของเขาชื่อ “หลักการเกษตรของฮอกไกโด” ซึ่งส่วนหนึ่งได้อ้างถึงแล้วข้างบน ทั้งคูมาโอะ และโชชูเซะต่างมุ่งประเด็นไปที่ฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโด ซึ่งจะสร้างโครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่นให้ดีที่สุด

นอกเหนือจากนักการเมืองและนักวิชาการ ก็ยังมีความเชื่อในฟาร์มขนาดใหญ่ในละครเรื่องหนึ่ง ละครเรื่อง “ไดโน” (การทำฟาร์มขนาดใหญ่) แสดงให้เห็นการต่อสู้ของบิดาและบุตร และการต่อสู้ในภายหลังระหว่างบุตรและ น้องสาวของตน ตามท้องเรื่องนั้นบิดาเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ มีลูกชายและลูกสาวอย่างละคน และให้เช่าที่ดิน ลูกชายของเขาต้องเปลี่ยนการจัดการที่ดินจากลักษณะการเช่าให้เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ ในขณะที่ลูกสาวต้องการสืบ ต่อการจัดการอย่างเดียวกับพ่อ ผู้เช่าต่อต้านลูกชายแล้วพยายามฆ่า แต่เกิดการฆ่าผิดตัว ผู้เป็นพ่อถูกฆ่าตาย ในพิธีกรรมพ้อให้ที่ดินสองในสามส่วนแก่ลูกชาย และหนึ่งในสามส่วนแก่ลูกสาว ทั้งนี้ลูกชายและลูกสาวจะต้อง จัดการที่ดินของตนแยกออกไป โดยลูกชายจะต้องทำการเกษตรเองขณะที่ลูกสาวต้องให้คนอื่นเช่า เกิดอุทกภัย

ขนาดใหญ่ขึ้น แต่ทั้งสองมีชีวิตรอดอยู่ ท้ายเรื่องลูกชายกล่าวว่า “พระเจ้าเป็นผู้บริหารจัดการกำจัดการแบ่งแยกที่ดินผืนเล็กผืนน้อย เช่นเดียวกับการรื้อรอยยับของผ้าด้วยเตารีด พระเจ้าผู้ทรงอำนาจไม่ทรงอนุญาตให้ความชั่วร้ายของมนุษย์ตั้งอยู่ พระเจ้าจะทรงปกป้องและสนับสนุนการทำฟาร์มขนาดใหญ่”

เป็นที่ประจักษ์ว่าการทำฟาร์มขนาดใหญ่มักจะถูกแบ่งแยกให้เข้าเป็นผืนเล็กผืนน้อย ในกาลต่อมาแม้เราจะยังคงเรียกมันว่าฟาร์ม แต่ในละครเรื่องดังกล่าวกลับตรงกันข้าม สิ่งนี้ทำให้ละครเรื่อง “ไคโน” (การทำฟาร์มขนาดใหญ่) มีความเด่นเฉพาะตัว ผู้นิพนธ์ละครซึ่งดูเหมือนจะได้รับอิทธิพลของนักประพันธ์ชาวออร์เวย์ ชื่อ เฮนริก อิบเซน (Henrik Ibsen) (1828-1906) ต้องการแสดงให้เห็นบุคคลที่มีลักษณะแข็งกร้าวซึ่งมุ่งที่จะทำลายระบบธรรมเนียมเก่าเพื่อสร้างความคิดการทำฟาร์มขนาดใหญ่

ไม่ว่าละครนั้นจะแสดงอะไรก็ตาม มันคงเป็นแรงหนุนสุดท้ายของ “ไคโน-รอน” หลังจากนั้นก็ไม่ปรากฏข้อเสนอหรือความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ จนกระทั่งการยกร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตรปี 1961 เน้นอนและความคิดขัดแย้งที่ว่าฟาร์มขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กจะดีกว่ากันนั้นคงเป็นที่กล่าวถึงในแวดวงวิชาการ การสนทนาดังกล่าวนั้นอยู่ในหนังสือของ โทคุโซะ ฟูกูดะ (Tokuzo Fukuda) ชื่อ “การศึกษาของอาเธอร์ ยัง เกี่ยวกับระบบการทำฟาร์มขนาดใหญ่และขนาดเล็กทั้งในสหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสในยุโรปหลังสงคราม” ในการศึกษา นั้น ฟูกูดะย้ำความต้องการในการรับเอาปรัชญาของอาเธอร์ ยัง (1741-1820) ผู้ซึ่งท่องเที่ยวไปทั่วอังกฤษ เวลส์ (Wales) ไอร์แลนด์และฝรั่งเศส โดยได้ศึกษาและย้ำการทำฟาร์มขนาดใหญ่ในประเทศเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม การสนทนาทั้งหมดนี้ไม่มีผลต่อนโยบายเกษตรในความเป็นจริง เนื่องจากความขัดแย้งระหว่าง “ไคโน-รอน” (หลักฟาร์มขนาดใหญ่) และ “โซโน-รอน” (หลักฟาร์มขนาดเล็ก) จบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายหลัง ทำให้ไม่มีใครต้องการถกเถียงกันต่อไปโดยไร้ประโยชน์ แต่แน่นอนนี้มีได้หมายถึงว่าเรื่องขนาดของฟาร์มได้ยุติลงแล้ว บางคนพูดสนับสนุนฟาร์มขนาดกลาง บางคนคิดถึงความเป็นไปได้และความจำเป็นในการจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ภายใต้ระบบสังคมนิยม ทว่าการกล่าวถึงในที่สาธารณะและการเผยแพร่ผลความคิดขึ้น เริ่มมีความยากลำบากขึ้นมาก

1-2-2 จุดเริ่มของลัทธิสิทธิกรนิยม

ในช่วงสมัยโตคุงาวะ (Tokugawa) การเกษตรของญี่ปุ่นเต็มไปด้วยการทำฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กที่มีขนาดเฉลี่ยประมาณหนึ่งเฮกตาร์ การปลูกข้าวเป็นพืชหลักนี้เป็นระบบที่มีมาก่อนแม้แต่สมัยโตคุงาวะ การยั่งยืนของมันอาจจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของขุนนางในการเรียกเก็บภาษี “เนงงุ” (Nengu) ที่สูงมากในระบบนั้น ระบบดังกล่าวมีผลทำให้เกิดข้อจำกัดบางส่วนต่อการเปลี่ยนการใช้ที่ดิน และประเภทของพืชที่เพาะปลูก ข้อจำกัดดังกล่าวถูกกำจัดภายหลังการปฏิรูปเมอจิ เพื่อเตรียมการสำหรับการทบทวนภาษีที่ดิน (Land Tax Revision) อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่ดินและการทบทวนภาษีที่ดินในสมัยการปฏิรูปเมอจิก็มิได้เปลี่ยนระบบดังกล่าวซึ่งมีสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโตคุงาวะ ยกเว้นการเปลี่ยนภาษีภาคหลวง (ส่วนมากเรียกเก็บเป็นข้าว) จากการเรียกเก็บเป็นผลผลิตให้เป็นเงินสด และการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ อีกเล็กน้อย หัวใจของระบบหรือฟาร์มข้าวขนาดเล็กก็ยังคงสืบเนื่องมาดังเช่นสมัยโตคุงาวะ

แน่นอน เราไม่ควรมองข้าม “ไคโน-รอน” ของ อิโนอุเอะ คาโอรุ แต่มันคงอยู่ได้ไม่นานในนโยบายของชาติ

ในทางตรงกันข้ามการเน้นฟาร์มขนาดใหญ่เป็นการปลุกให้ “โซโน-รอน” (Shono-ron) (หลักฟาร์มขนาดเล็ก) เกิดขึ้น ขณะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและการพาณิชย์ อีโนอุเอะ กล่าวสุนทรพจน์เกี่ยวกับเรื่อง “โซคุซาน-โคเงียว” (Shokusan-Kogyo) (การสนับสนุนการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรม) บทบรรณาธิการ... สองฉบับและบทวิจารณ์อีกหนึ่งบทได้ปรากฏในวารสารชาตินิยมชื่อ “นิปปอน-จิน” (ชาวญี่ปุ่น) บทวิจารณ์หนังสือพิมพ์อันแรกได้แย้งว่า “ขณะที่ วิสเคดท์ ชินนะกว่า อยู่ในเกียวโต เขาได้กล่าวกับบุคคลท่านหนึ่งว่า ขณะที่ เคดท์ อีโนอุเอะ ได้กล่าวเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ และได้เปรียบเรื่องนี้กับชาวนาท้องถิ่นที่ร่ำรวย มันเป็นเรื่องเพียงทฤษฎีลอยๆ และไม่สามารถปฏิบัติได้ในญี่ปุ่น มันทำได้เพียงในท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ของฮอกไกโด” วิสเคดท์ ชินนะกว่าได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและการพาณิชย์มาเป็นเวลาช้านาน และมีความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับการทำไร่ นา และการสัตวบาล ดังนั้นความเห็นของเขาจึงถูกต้อง และมีเหตุผลเพียงพอที่จะทำลายแนวความคิดที่ไม่ฉลาดอย่างการทำฟาร์มขนาดใหญ่

บทบรรณาธิการที่สองชื่อ “อย่าปล่อยให้ญี่ปุ่นว่างเปล่าจากผู้คน” กล่าวว่า “อ้างตามข่าวเร็ว ๆ นี้ ฟาร์มแบบครอบครัวในหมู่บ้านหนึ่งถูกขายทอดตลาดเพราะไม่สามารถชดใช้ที่ดิน โดยกระบวนการนี้คนรวยจะรวบรวมที่นาผืนต่างๆ แล้วก็ทำฟาร์มขนาดใหญ่ ทว่าจากครั้งโบราณกาลนักปราชญ์กลับกลัวผลเสียของการรวบรวมที่นา และกลับสนับสนุนการทำฟาร์มขนาดเล็กให้มากที่สุด เคดท์ อีโนอุเอะ กลับสนับสนุนการทำฟาร์มขนาดใหญ่ ซึ่งจะเป็นการทำให้อาณาการณที่เป็นอยู่เลวร้ายลงไปอีก พวกเราผู้รักชาติรู้สึกตื่นกลัวทั่วประเทศ”

บทความอีกบทหนึ่งในวารสาร “ชาวญี่ปุ่น” ชื่อ “ไดโน-รอน” พยายามอธิบายให้เห็นข้อโต้แย้งของการทำฟาร์มขนาดใหญ่ว่า “ในการทำนานั้นควรจะเป็นที่สังเกตว่าต้นข้าวเจริญเติบโตต่างกันตามวิธีการของการชลประทาน วิธีการนั้นควรเชื่อถือได้ และปลอดภัยอย่างยิ่ง และเมื่อน้ำมีแนวโน้มที่จะปรับระดับเสมอ มันก็ไม่สามารถจะอยู่นิ่งเฉยได้ แม้ว่าพื้นที่จะมีความชันน้อยมาก ถ้าจะอ้างถึงแนวความคิดและประสบการณ์ในการทำฟาร์มแบบครอบครัวแล้ว ผืนนาจะต้องถูกแบ่งเป็นลักษณะเช่นปัจจุบัน ถ้าหากใครจะพยายามขุดคูคลอง ซึ่งแบ่งที่ออกเป็นแปลงๆ ออกเพื่อทำฟาร์มโดยใช้เครื่องจักร การชลประทานก็จะกระทำไม่ได้ และการใช้เครื่องจักรก็ย่อมเป็นไปได้” ท้ายที่สุดบทความนั้นสรุปว่า “ฟาร์มขนาดใหญ่ในทุกวันนี้เป็นของเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ผู้แบ่งที่ดินให้ชาวนาอีกหลายคนเช่า และรายได้ของเจ้าของที่ดินได้มาจากค่าเช่า... แต่ที่ดินนั้นจะมีกำลังผลิต (productive power) มากขึ้น ถ้าสิทธิถือครองที่ดินจะถูกแบ่งเป็นแปลงๆ ให้กับผู้เช่า”

แนวความคิดเกี่ยวกับการทำฟาร์มขนาดใหญ่และลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ ค่อยๆ เลื่อนหายไปเนื่องจากการต่อต้านของผู้สนับสนุนการทำฟาร์มขนาดเล็ก (“โซโน-ช็องชิซา”) (Shono shugisha) และความยากลำบากในการจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ เมื่ออุตสาหกรรมนอกการเกษตรถูกพัฒนาดีแล้ว (ตารางที่ 1-1) ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ก็ถูกทดแทนโดย “โซโน-ช็องชิ” (Shono-Shugi) (หลักฟาร์มขนาดเล็ก) ตั้งแต่ประมาณปลายศตวรรษที่สิบเก้า

“โซโน-ช็องชิ” ในภาษาญี่ปุ่นยังหมายถึง ลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) (nohon-shugi) ขณะเดียวกัน “โนโฮน-ช็องชิ” ก็มักจะหมายถึง “โซโน-ช็องชิ” อย่างไรก็ตาม คำว่า “ลัทธิกสิกรนิยม” (peasantism) ของปราชญ์ชาวอเมริกันชื่อ กอร์ดอน ไรท์ (Gordon Wright) ให้ความหมายคล้ายคลึงกับ

“โซโน-ซื่อหงิ”

“ลัทธิลัทธิกรนิยมนิยมของญี่ปุ่น” ยังสามารถเรียกว่าเป็นลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยดั้งเดิมได้ด้วย อย่างน้อยทั้งสองถูกจับมารวมกันในประเทศญี่ปุ่น ตัวอย่างเช่นในแนวความคิดของ ยาจิโร ชินะกาว่า (Yajiro Shinagawa) (1843-1900) นั้น ลัทธิลัทธิกรนิยมนิยมและลัทธิเกษตรนิยมนิยมสมัยดั้งเดิมเป็นอย่างเดียวกัน เมื่อเขาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย (1891-1893) เขาเขียนคำนำให้กับหนังสือชื่อ “โนเกียว-เคไซ รอน” (Nogyo-Keizai Ron) (หลักเศรษฐศาสตร์เกษตร) ที่แปลมาจากภาษาเยอรมัน เขากล่าวไว้ในคำนำว่า “การเกษตรเป็นรากฐานของครอบครัวและรัฐ โดยการเกษตร ครอบครัวและชุมชนจึงจะตั้งอยู่ได้... ควรที่จะเน้นว่าการเกษตรเป็นรากฐานของครอบครัวและรัฐ... ตั้งแต่สมัยโบราณ ประเทศนี้ถูกสร้างขึ้นมาโดยมีการเกษตรเป็นฐานภาษีของรัฐ อาหารและเส้นใยของครอบครัวได้มาจากที่ดิน สถาบัน (institution) ทั้งหลายส่วนมากก็ตั้งอยู่บนการเกษตร ดังนั้นประเทศนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม ถ้าการเกษตรไม่เจริญ และผลิตผลของที่ดินไม่พัฒนาอย่างเช่นในทุกวันนี้ ครอบครัวจะมั่งคั่งและรัฐจะแข็งแรงได้อย่างไร?”

คำนำนี้กล่าวถึงแนวความคิดพื้นฐานของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยดั้งเดิม แม้จะถูกนำไปเกี่ยวพันกับลัทธิชาตินิยม ในแง่นี้ลัทธิลัทธิกรนิยมนิยมประสานได้อย่างสมบูรณ์กับลัทธิชาตินิยมยุคปลายหลังวิกฤตการณ์แมนจูเรีย (Manchurian Incident) ในปี 1931 นอกเหนือจากประเด็นนี้ ชินะกาว่า มีความเห็นต่างจากอิโนอุเอะอย่างชัดเจน กล่าวคืออิโนอุเอะ เป็นผู้สนับสนุน “ไดโน-รอน” ขณะที่ ชินะกาว่า เป็นผู้ปกป้อง “โซโน-รอน” ความแตกต่างอีกข้อหนึ่งคือ ชินะกาว่า ยังสนับสนุนสหกรณ์อย่างกระตือรือร้น คำว่า “ลัทธิลัทธิกรนิยมนิยม” ญี่ปุ่นมักจะเป็นคำที่แสดงออกได้เสมอในรูปของสหกรณ์ ความต่อไปนี้ได้จากการอธิบายกล่าวนำในการเสนอกฎหมายสหกรณ์สินเชื่อ (credit Cooperative Bill) ต่อรัฐสภาในปี 1891 “ในความเป็นจริงแล้วผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็ก หรือชาวขนาดเล็ก พ่อค้ารายย่อย และนักอุตสาหกรรมรายย่อย เป็นตัวแทนในส่วนพื้นฐานของผู้ผลิตในประเทศ และดังนั้นพวกเขาจึงเป็นพื้นฐานของรัฐ อย่างที่ท่านรู้ดีอยู่แล้วท่านสุภาพบุรุษ บุคคลที่ทำฟาร์ม หรือธุรกิจขนาดเล็กกลับมีสมรรถนะในการผลิตที่ต่ำ กฎหมายสหกรณ์สินเชื่อที่นำเสนอในที่นี้ก็เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้รับสินเชื่อ และเพื่อให้พวกเขาได้สามารถใช้ต้นทุนในอัตราที่สมควร ในขณะที่เดียวกับที่มีการกระตุ้นให้มีจิตใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเป็นการสนับสนุนสมรรถนะในท้องถิ่น” ชินะกาว่า ถูกเรียกในภายหลังว่าเป็นผู้บุกเบิกงานสหกรณ์

ดังนั้นลัทธิลัทธิกรนิยมนิยมในญี่ปุ่นจึงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับลัทธิชาตินิยม สหกรณ์และลัทธิปกป้อง (Protectionism) ในประเด็นแรกเมื่อกล่าวถึงลัทธิชาตินิยมและลัทธิปกป้องควรที่จะพูดถึงความคิดของ ทาเคกิ ทานิ (Takeki Tani) (1837-1911) เขาเริ่มอาชีพการเมืองภายหลังการเกษียณอายุจากตำแหน่งนายพลในกองทัพ ทั้งยังเคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การด้วย ในช่วงปี 1885-1887 เขาเป็นนักชาตินิยมด้วยความคิดพื้นฐานของเขาสามารถเห็นได้ในปาฐกถาที่แสดงต่อด้านรัฐบาลในการเพิ่มภาษีที่ดินและภาษีอื่น ๆ ในปี 1898 เพื่อการใช้จ่ายภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่นที่ว่า “กล่าวโดยทั่วไปการรักษาความมั่นคงของรัฐหมายถึงการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติ และการบำรุงรักษาความสามัคคีนั้น พวกที่มีความสงบที่สุดก็คือชาวชนบท มันเป็นความหวังของข้าพเจ้าที่จะได้เห็นเกษตรกรผู้มีอิสระจำนวนมากทำการเลี้ยงชีพในเนื้อที่ขนาดสองหรือสาม “โช” (cho) (hectares) เมื่อจำนวนเกษตรกรอิสระเพิ่มขึ้นและตั้งรกรากบนผืนแผ่นดิน ชุมชนชนบทในท้องถิ่นทั้งหลายจะดีขึ้น

และเจ้าของที่ดินในท้องที่สามารถรับผิดชอบได้เต็มที่ และยังประโยชน์กับชุมชนอันจะช่วยยกระดับการศึกษา และสนับสนุนผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ไม่ว่าจะมื่ออะไรเกิดขึ้นก็ตามเป็นต้นว่าเกิดพรรคสังคมนิยม หรือ พวกรัฐสภาเถื่อน ฐานสำคัญของรัฐก็จะมีได้รับความกระทบกระเทือน ทั้งผู้ศึกษารัฐศาสตร์และตัวข้าพเจ้าเองได้มองเห็นความมั่นคงของชาวชนบทผู้ตั้งรกรากอยู่บนผืนแผ่นดิน” เป็นที่น่าสังเกตว่า เขามีได้เสนอวิธีการใดๆ สำหรับการก่อตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และเขาก็มิได้มีความตั้งใจใดๆ ที่จะปรับปรุงภาวะการเช่าที่ดิน ในทางกลับกันเขาตั้งใจอย่างมากที่จะต่อต้านรัฐบาลในแผนการเพิ่มภาษีที่ดินภายหลังสงครามจีนญี่ปุ่น

ดูเหมือนว่าลัทธิปกป้องการเกษตรของ ทานี นั้นได้จากข้อสังเกตของเขาเกี่ยวกับการเกษตรญี่ปุ่นในบรรยากาศของสภาวะระหว่างประเทศ “อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการของการพัฒนา การเกษตรไม่เคยก้าวทันอุตสาหกรรม และเป็นธรรมดาที่จะต้องเป็นผู้ตาม แน่นนอนละ ชนบทเป็นหลักของรัฐ และรัฐก็ตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคงบนรากฐานการเกษตร แต่ฐานของรัฐนั้นจะได้รับอันตรายถ้าจำนวนเกษตรกรลดลง โดยเหตุนี้เราจึงต้องกระตุ้นและสนับสนุนการเกษตรโดยทุกวิถีทาง ข้าพเจ้าได้ยืนยันว่าญี่ปุ่นมีสถาบันการเกษตรที่ดีและมีเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองค่อนข้างมาก เราควรสนับสนุนพวกเขา... อังกฤษในทุกวันนี้เป็นประเทศพาณิชย์ และดูแลคนการเกษตร นักวิชาการชาวอังกฤษบางท่านเป็นห่วงในเรื่องนี้ ในอนาคต เยอรมันนี่ ฝรั่งเศส สหรัฐ และประเทศอื่นๆ อาจจะพัฒนาการอุตสาหกรรม แล้วเมื่อนั้นอังกฤษจะไม่สามารถแข่งขันกับพวกเขาได้ในทางเศรษฐกิจ อินเดียและแคนาดาก็เช่นกันอาจเป็นอิสระ ถ้าการพัฒนาอุตสาหกรรมก้าวหน้าต่อไปในประเทศเหล่านั้น อังกฤษจะอย่างไรได้กับการเกษตรของตนเมื่ออาหารไม่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงิน ข้าพเจ้าได้ยืนยันคนพูดกันในอังกฤษว่า การเกษตรของอังกฤษควรได้รับการชุบชีวิตใหม่”

นอกเหนือจากนี้ ทานี ยังเชื่อมั่นในเรื่องการเลี้ยงตัวในแง่ของอุปทานอาหารดังจะเห็นได้ในภายหลัง เขาอาจจะได้ชื่อว่าเป็นนักการเมืองคนแรกที่สนับสนุนการพึ่งพาตัวเองด้านอาหาร (food self-sufficiency) ยังอาจกล่าวได้ในที่นี้อีกว่า ลัทธิลัทธินิยมมักจะรวมถึงการสนับสนุนการพึ่งพาตัวเองอีกด้วย

ในหมู่นักวิชาการทั้งหมด โดคิโยชิ โยโคอิ (1860-1927) มักจะถูกพิจารณาว่าเป็นแบบอย่างของนักนิยมลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-bee-ist) หรือลัทธินักนิยมเกษตรมูลฐานดั้งเดิม เขาสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรกรรมโคมาบะ (Komaba Agricultural school) เคยเป็นอาจารย์ของคณะพืชไร่ของ Imperial University ภายหลังจากการศึกษาในเยอรมันนี่ และในปี 1911 ได้เป็นผู้อำนวยการของวิทยาลัยเกษตรโตเกียว (Tokyo Agricultural College) เขาเริ่มอาชีพด้วยการเป็นนักเคมีเกษตร และต่อมาภายหลังก็เป็นนักเศรษฐศาสตร์หัวอนุรักษ์นิยม

บางคนคงจะระลึกได้ว่า โยโคอิ เขียนรายงานฉบับหนึ่งเกี่ยวกับ “โนโฮน-ชูหงิ” (nohon-shougi) (ลัทธิฐานเกษตรนิยม) ในปี 1897 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1-1-4 ในรายงานฉบับนั้นเขาอธิบายขยายความถึงแนวความคิดของ “โนโฮน-ชูหงิ” พร้อมกับเหตุผลว่าเหตุใดเขาจึงต่อต้านลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ดังนี้

“ข้าพเจ้าไม่รือที่จะเห็นด้วยกับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ถ้าหากว่าอำนาจหรือความสงบสุขของประเทศเกิดพร้อมกับความมั่งคั่ง ปราศจากข้อกั้งขาได้เลยว่าผลิตภาพ (productive power) ของอุตสาหกรรมนั้น ล้าหน้าการเกษตร ดังแสดงให้เห็นโดยสถิติปัจจุบัน (อ้างถึงตารางที่ 1-1 ผลผลิตต่อบุคคล (Net Product per

Worker) แต่ก็เป็นที่น่าสงสัยว่า อำนาจของชาติเกิดพร้อมกับความมั่งคั่งของชาติ และก็เป็นที่น่าทึ่งกันอยู่ว่าความสงบสุขภายในชาติอาจจะไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับความมั่งคั่ง”

ประการแรก การเพิ่มขึ้นของความมั่งคั่งรวมอาจจะไม่หมายถึงการเพิ่มขึ้นของความมั่งคั่งของทุกคนในชาติเสมอไป... ทุกวันนี้ประเทศอุตสาหกรรมไม่สามารถจำเริญได้อย่างรวดเร็วโดยปราศจากช่องว่างทางสังคม ระหว่างคนรวยและคนจนและการดักดวงผลประโยชน์ของคนรวย...

ประการที่สอง แม้จะเป็นความจริงที่ว่าคนจนมีความอ่อนแอ แต่คนรวยก็ไม่แข็งแรงเสมอไป ความมั่งคั่งก็มีชีวิตของการสร้างความมั่นคงในชาติ

ประการที่สาม ความกระตือรือร้นของประเทศมีอยู่ในชนชั้นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมเกษตรกรคุณภาพสูงที่สุดของสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรก็คือความสามารถที่จะเป็นทหารป้องกันประเทศ ทั้งนี้เพราะความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์ ความมีชีวิตชีวา ความกระตือรือร้น ความบึกบึน ความจริงจัง และความเข้มแข็ง แม้ว่าพื้นดินโดยตัวมันเองไม่สามารถรวมเป็นประเทศได้ ประเทศก็ไม่สามารถจะแยกตัวเองออกจากที่ดิน เกษตรกรมีความใกล้ชิดกับที่ดินพวกเขาเท่านั้นคือพวกที่รักผืนแผ่นดินและประเทศ”

ดังนั้นลัทธิกสิกรรมจึงถูกโยงเข้าหาความรักชาติ นี่คือจุดที่แยก “ลัทธิกสิกรรม” ออกจากลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ กล่าวอ้างตาม โยโคอิ ลัทธิกสิกรรมมีความผูกพันกับชะตาชีวิตของชาติ “ลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมมุ่งเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมและละเลยการเสียสละของเกษตรกรชาวชนบท” ตัวอย่างเช่น “การยกเลิกภาษีศุลกากรของฝ้ายในปี 1896 เป็นประโยชน์แก่พ่อค้าจำนวนน้อยเท่านั้น ทั้งนี้โดยการเสียสละของกสิกร (อ้างถึงตารางที่ 1-2) เสียงร้องทุกข์ของกสิกรจำนวนมากเป็นเวลาถึงสิบปี ในอาณาบริเวณที่เกิดมลพิษจากทองแดงจากเหมืองอาซิโอะ หมายถึงผลประโยชน์ของคนรวยในเมืองจากการเสียสละของเกษตรกรผู้ยากไร้” ตามคำของโยโคอิ ความเจริญทางด้านวัตถุนำมาซึ่งความเสื่อมโทรม และความเสื่อมโทรมนั้นจะทำให้การเกษตรหายไป “ลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม” ได้ถูกยอมรับเพื่อผลประโยชน์ของการหยุดอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมเหมืองแร่ โดยการเสียสละของการเกษตร ถ้าหากภาวการณ์เช่นนี้ดำเนินต่อไป เกษตรกรผู้โชคร้ายก็จะถูกย้ายโดยชาวเมืองผู้มั่งคั่งทำให้อยู่ทุกข์ยากและจนลงทุกปี เกษตรกรอิสระและมีฐานะดีก็จะหดหายไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่เหลืออยู่จะยากจนถึงขนาดที่ว่าถ้าเขามีบางอย่างรับประทานในตอนเช้าเขาก็จะไม่แน่ใจว่าจะมีอะไรรับประทานในตอนเย็นหรือไม่ ความกระตือรือร้นภายในชาติก็สูญหายไป อำนาจของชาติก็จะหายไป และลงท้ายที่สุดก็จะมีไม่มีแนวทางที่จะเรียกร้องสิ่งทั้งสองคืนมาได้เลย”

โยโคอิ เสนอความจำเริญแบบสมดุลและ “ลัทธิกสิกรรม” แทนลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ เขากล่าวโดยสรุปว่า “การพาณิชย์และหยุดอุตสาหกรรมทำให้ประเทศร่ำรวย และการเกษตรช่วยปกป้องประเทศ การพาณิชย์และการหยุดอุตสาหกรรมเป็นธุรกิจก้าวหน้า และการเกษตรเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างล้าหลัง ความเจริญของการพาณิชย์และการหยุดอุตสาหกรรมเป็นไปได้โดยไม่ต้องมีการปกป้องใดๆ แต่การเกษตรจะพัฒนาได้เพียงอาศัยการปกป้องเท่านั้น ถ้ารัฐยึดลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) และหาวิธีปกป้องเกษตรกรอุตสาหกรรมทั้งสามก็ก้าวหน้าไปด้วยดี และให้ผลดีต่อการพัฒนาประเทศ ช่วยลดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน อีกทั้งยังให้ความมั่งคั่งและอำนาจแก่ประเทศ”

ถึงแม้ว่าผู้นำประเทศให้การสนับสนุนแก่ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ในช่วงต้นสมัยเมจิ ในความเป็นจริงลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานทรงอิทธิพลมากที่สุดนโยบายแห่งชาติ โยโคอิ ชี้ให้เห็นและท้าทายข้อสรุปข้างบนนี้ โดยยึดหลักลัทธิฐานเกษตรนิยม แต่ในที่นี้ลัทธิฐานเกษตรนิยมไม่ใช่รูปแบบหนึ่งของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ แต่มันกลายเป็นแนวปรัชญาตาม “ลัทธิลัทธิกรนิยม” เรากล่าวย้ำอีกครั้งหนึ่งถึงความคิดของ โยโคอิ ได้ว่า การเกษตรไม่ได้เป็นพื้นฐานของหัตถอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ แต่เกษตรกรกลับเป็นขุมกำลังสำคัญของชาติ เขายังได้เรียกร้องให้มีการปกป้องการเกษตร ซึ่งนับเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของลัทธิลัทธิกรนิยม เขาย้ำถึงความจำเป็นของอุตสาหกรรมแบบสมดุลโดยความร่วมมือและความสำเร็จของนโยบายปกป้องการเกษตร โยโคอิ กล่าวย้ำแนวความคิดนี้อีกครั้งในคำนำซึ่งเขียนให้กับหนังสือชื่อ “นิปปอน โซนโน รอน” (Nippon Sonno Ron) (หลักการเกษตรญี่ปุ่น) โดยกล่าวถึงก่อนหน้านั้นแล้ว

ฮาจิเมะ คาวากามิ (Hajime Kawakami) ไม่มีที่แน่นอนว่าจะเป็นผู้สนับสนุน “ลัทธิลัทธิกรนิยม” แต่ในหนังสือของเขาชื่อ “นิปปอน โซนโน รอน” เขาสมมุติไว้ล่วงหน้าว่า สาขาการเกษตรประกอบด้วยการทำฟาร์มขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ เขากล่าวว่า “ถ้าหากคนกว่าครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในชนบท มันเป็นความจำเป็นที่เราจะต้องอนุรักษ์การเกษตร แต่ก็โชคร้ายสักหน่อยที่ภาวะปัจจุบันตรงกันข้ามกับที่เราหวังไว้ เนื่องจากจำนวนเกษตรกรได้ลดลง เนื่องจากพวกเขาละทิ้งผืนแผ่นดินของบรรพบุรุษแล้วอพยพเข้าไปในเมือง”

ถ้าหากเราจะสรุปแนวความคิดและความข้างต้น หัวใจของลัทธิลัทธิกรนิยมดูเหมือนจะเป็นหลักที่ย้ำว่า โครงสร้างของการเกษตรควรเป็นฟาร์มขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ที่ดินและแรงงาน สำหรับโยโคอิแล้วหนังสือของเขาชื่อ “ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของฟาร์มและรัฐ” (The Relationship between the Size of Farms and the State) ได้กล่าวว่า “การเกษตรของญี่ปุ่นประกอบด้วยฟาร์มขนาดเล็ก วิธีการทำฟาร์มก็สอดคล้องกับขนาดของฟาร์ม การปลูกข้าวและข้าวสาลีหรือข้าวบาร์เลย์สองครั้ง อาจทำไม่ได้ ถ้าปราศจากฟาร์มขนาดเล็ก ข้าวสาลีหรือข้าวบาร์เลย์ เป็นพืชหลักที่ให้ผลผลิตสูงชนิดหนึ่งในยุโรปและอเมริกา แต่มันเป็นพืชที่เสี่ยงที่สุดชนิดหนึ่งในญี่ปุ่น เพราะฤดูกาลเก็บเกี่ยวของธัญพืชทั้งสองสำหรับฤดูหนาวยังไปซ้ำกับฤดูเพาะปลูกของข้าว ฟาร์มขนาดใหญ่ไม่สามารถว่าจ้างแรงงานได้พอเพียงในฤดูกาลที่ขรุขระนี้ ถ้าหากฟาร์มขนาดใหญ่ต้องงดจากการปลูกพืชเหล่านี้ เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะกระจายแรงงานอย่างสมดุล” กล่าวอย่างย่อก็คือว่า การทำฟาร์มแบบเข้มข้น (intensive farming) ในญี่ปุ่นจะต้องพึ่งพาฟาร์มขนาดเล็ก การวิเคราะห์ของ โยโคอิ เป็นจริงทีเดียว แม้ในทุกวันนี้เราก็กังไม่สามารถเอาชนะลักษณะที่ไม่สมดุลของพืชทั้งสอง การใช้เครื่องจักรที่เริ่มต้นเมื่อไม่นานมานี้ช่วยแก้ปัญหาแรงงานได้บางส่วน แต่ทุกวันนี้ก็ยังคงมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของเวลาดังเช่นที่ได้เริ่มมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ยี่สิบ เพราะว่า ฤดูกาลปลูกสั้นเข้า และการใช้เครื่องจักรกลในการปักดำ การใช้เครื่องจักรทำได้ง่ายขึ้นกับกับลักษณะเล็ก แต่ต้นกล้าเหล่านั้นก็จำเป็นต้องปักดำก่อนเนิ่น ๆ

1-2-3 ลัทธิปกป้องการเกษตร

เราได้กล่าวแล้วว่าลัทธิลัทธิกรนิยมมักจะเกี่ยวข้องกับลัทธิปกป้องการเกษตร เดิมทีที่ลัทธิลัทธิกรนิยมเรียกร้องให้มีการปกป้องเกษตรกร ต่อมาในภายหลังก็เรียกร้องให้มีการปกป้องการเกษตรโดยทั่วไป การเรียกร้องให้มีการ

ปกป้องการเกษตรเพื่อมวลเกษตรกรก็เนื่องมาจากสภาพการณ์ต่อไปนี้

ประการแรก การลดลงของจำนวนเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน (owner-operators) ในระหว่างครึ่งหลังของทศวรรษ 1880 นอกจากนั้นเริ่มจากประมาณช่วงปลายปี 1890 เจ้าของที่ดิน ผู้จัดการที่ดิน เริ่มเลิกอาชีพการทำฟาร์มแล้วให้ผู้อื่นเช่าหรือ ในอีกนัยหนึ่ง เจ้าของที่ดินผู้ว่าจ้างแรงงานมาทำฟาร์มในที่ของตนเริ่มปลดปล่อยที่ดินบางส่วน และท้ายที่สุดก็กลายเป็นผู้ให้เช่าที่ดินเพียงอย่างเดียว กฎหมายก็มีส่วนช่วยกระบวนการนี้ อำนวยทางกฎหมายของผู้ให้เช่ามีมากกว่าของผู้เช่าตามมาตราที่ 1, 2 และ 3 ของกฎหมายแพ่งประกาศไว้ในปี 1896

ประการที่สอง เศรษฐกิจรวมของประเทศได้ผ่านขั้นโชนทะยาน (take-off-stage) จนบัดนี้ธุรกิจทุนนิยมได้ถูกก่อตั้งขึ้นในสาขาที่มีใช้การเกษตรในราวปลายศตวรรษที่สิบเก้า ดังนั้นบรรยากาศเมืองเริ่มแผ่ขยายไปทั่วประเทศ

ประการที่สาม ภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น ได้มีการใช้เงินอุดหนุน เป็นนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเกษตรโดยรัฐบาลท้องถิ่น และต่อมาโดยรัฐบาลกลาง ภายใต้อิทธิพลของข้าวจ้าวได้เริ่มในปี 1904 แม้ว่าความตั้งใจเดิมจะเป็นการหารายได้ในช่วงสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น

ในช่วงเวลานี้เหตุการณ์ที่ควรแก่การสังเกตอย่างหนึ่งคือการสัมมนาเรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับการปกป้องฟาร์มขนาดเล็ก” ในที่ประชุมทางวิชาการปี 1914 “สถาบันทางวิชาการเกี่ยวกับนโยบายสังคม” (Academic Association of Social Policy) โยโคอิ พุดินในที่ประชุม และบทความที่ใช้ประกอบการบรรยายแยกแยะให้เห็นแนวความคิดของเขาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฟาร์มขนาดเล็กและลัทธิปกป้อง (protectionism) เขากล่าวว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่าเนื่องจากการเกษตรของญี่ปุ่นประกอบด้วยฟาร์มขนาดเล็ก นโยบายการเกษตรของญี่ปุ่นจึงควรเป็นการปกป้องฟาร์มขนาดเล็ก” ฟาร์มขนาดเล็ก (Ultrascale farms) ไม่ถูกนับรวมเข้าไปอยู่ในฟาร์มขนาดเล็ก ดังนั้นฟาร์มขนาดเล็กจึงอยู่นอกขอบเขตของการปกป้องฟาร์มขนาดเล็ก เขานิยามเกษตรกรของฟาร์มขนาดเล็กดังนี้ “พวกเขาไม่สามารถเลี้ยงชีพได้ด้วยการทำฟาร์ม เพราะฟาร์มของเขามีขนาดเล็กเกินไป เนื่องจากฟาร์มของเขาไม่สามารถให้รายได้เพียงพอแก่เขาและครอบครัว พวกเขาจึงต้องหาทางออกโดยทำงานนอกฟาร์ม ชาวไร่ที่มีที่ดินน้อยกว่าห้าสิบอาร์ (ares) ควรเรียกว่าเป็นเกษตรกรขนาดเล็ก เกษตรกรที่มีที่น้อยกว่าหนึ่งเฮกตาร์อาจจะเป็นเกษตรกรขนาดเล็กจริงๆ”

จูอิชิ โซเอเดะ (Juichi Soeda) (1864-1924) ซึ่งเป็นนักธนาคารและนักวิชาการทางนโยบายสังคมระหว่างสมัยเมอจิและไทโช (Taisho) ได้กล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมเดียวกัน เขาได้กล่าวว่า “จากแง่มุมของเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะในแง่ผลิตภาพ ฟาร์มขนาดใหญ่เป็นสิ่งที่น่ายินดีกว่า แต่ถ้ามองในแง่ของการกระจายรายได้ ฟาร์มขนาดเล็กจะเป็นสิ่งน่าพึงปรารถนากว่า จากแง่มุมทางการเมือง การทหารและสังคมฟาร์มขนาดเล็กน่าพึงปรารถนากว่า” เขากล่าวอ้างถึงประวัติศาสตร์ของอังกฤษ ซึ่งเตือนญี่ปุ่นว่าอย่าเดินตามรอยนั้น

โทคุโซะ ฟูกูดะ (Tokuzo Fukuda) (1874-1930) ผู้เป็นศาสตราจารย์ผู้ปราดเปรื่องของ Keio Gijuku University และ the Tokyo Commercial College (ซึ่งปัจจุบันคือ Hitotsubashi University ในโตเกียว) ได้วิจารณ์ทั้งโซเอเดะ และ โยโคอิ ฟูกูดะ วิจารณ์สุนทรพจน์ของโซเอเดะว่า “อังกฤษซึ่งถูกวิจารณ์โดย ดร.โซเอเดะว่าได้ยึดนโยบายการเกษตรบางอย่างโดยผิดพลาดบางอย่าง เป็นเวลายาวนานจนเกือบถึงพันปีนั้น ได้กลายเป็นแบบอย่างของการเกษตรของโลก ประเทศยุโรปอื่นๆ ต่างก็ถือเอาการเกษตรของอังกฤษ และก็ได้มีความต้องการที่จะ

ลอกเลียนแบบทั้งหมดนี้มาจากความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของข้าพเจ้า และเป็นเหตุผลว่าเหตุใดข้าพเจ้าไม่สามารถเห็นด้วยกับ ดร.โซเอเดะ” คำวิจารณ์ของ ฟูกูตะ ที่มีต่อ โยโคอิ ยิ่งรุนแรงขึ้นอีก “ถ้าแม้ว่าฟาร์มขนาดเล็กควรจะได้รับการปกป้องก็ควรจะมีการศึกษาว่า ฟาร์มเหล่านั้นควรจะถูกรักษาป้องกันอย่างไร หรือภายหลังการเปลี่ยนแปลงในจำนวนหรือขนาดของฟาร์มขนาดเล็ก หรือการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวควรจะมีขึ้นก่อนที่จะมีการปกป้อง ถ้าหากละเลยสถานการณ์ปัจจุบันนี้แล้วละก็ การปกป้องฟาร์มขนาดเล็กในภาวะปัจจุบันอาจจะกลับกลายเป็นสิ่งเลวร้ายก็ได้ ดังนั้นการกล่าวว่าการปกป้องฟาร์มขนาดเล็กควรจะเป็นนโยบายเกษตรของญี่ปุ่นจึงไม่ใช่เรื่องยอมรับได้และเลื่อนลอย การกล่าวเช่นนั้นควรจะเป็นเพียงแบบฝึกหัดในการเล่นคำ แต่มันไม่ควรจะถูกเข้าใจผิดว่าเป็นผลจากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่”

ขณะที่ดูเหมือนว่าการโต้เถียงนี้จะกลายเป็นชัยชนะของฟูกูตะ นโยบายเกษตรที่เป็นจริงกลับเป็นอย่างไรโซเอเดะและโยโคอิ และลัทธิปกป้องการเกษตร รัฐบาลเริ่มลัทธิปกป้องการเกษตรในต้นศตวรรษที่ยี่สิบ เมื่อญี่ปุ่นเปลี่ยนจากผู้ส่งออกข้าวเป็นผู้นำเข้า ได้มีการปรับบังคับใช้นโยบายหลายครั้งรวมทั้งการก่อตั้งนโยบายอาหารภายหลัง “การจลาจลข้าว” (Rice Riots) ในปี 1918 อีกครั้งในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และอีกครั้งหนึ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ลัทธิปกป้องการเกษตรลักษณะดังกล่าวนี้มักจะก่อให้เกิดข้อติฉินจกจากภาคการเกษตรและนักเศรษฐศาสตร์จนกระทั่งทุกวันนี้ แต่ข้อติฉินเหล่านั้นมีผลน้อยมากในการเปลี่ยนแปลงนโยบายจริง

1-3 การกลับมาของลัทธิกสิกรนิยม

1-3-1 ผู้รักชาติและลัทธิกสิกรนิยมชินโต

ขณะที่กระบวนการเคลื่อนไหวของเกษตรกร (เรียกว่ามวลชนเกษตรกรโดยชาวญี่ปุ่นซึ่งจะกล่าวถึงในอีกบทหนึ่ง) เฟื่องขึ้นในราวทศวรรษที่ 1910 ลัทธิกสิกรนิยมก็เสื่อมลง ในทางกลับกันเมื่อการเคลื่อนไหวของเกษตรกรเสื่อมลงเพราะแรงกดดันของตำรวจสันติบาล และแนวโน้มอำนาจเผด็จการหลังในปีทศวรรษ 1930 ลัทธิกสิกรนิยมก็คืนชีพมาเป็นอุดมการณ์หลักของนโยบายเกษตร แต่ “ลัทธิกสิกรนิยม” ในคราวนี้แตกต่างจาก “ลัทธิกสิกรนิยม” ของช่วงปี 1910 ลักษณะหนึ่งของลัทธิกสิกรนิยมสมัยช่วงปีทศวรรษ 1930 คือการเน้นความเป็นชาตินิยมแทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า “ลัทธิกสิกรนิยม” หลังช่วงปีทศวรรษ 1930 เป็นผลจากอิทธิพลของอำนาจเผด็จการและสภาพเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกที่ยังทิ้งร่องรอยไว้ ลักษณะอีกอย่างหนึ่งก็คือ มีผู้สนับสนุนหลากหลาย และความเห็นที่แตกต่างกันที่ดูน้อยกว่าเดิม

ลัทธิกสิกรนิยมคืนชีพนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท

ชนิดแรกก็คือ ลัทธิกสิกรชาตินิยม (nationalist “peasantism”) ซึ่งแสดงออกได้ดีที่สุดโดย ยูคาตะ โอคาตะ (Yukata Okada) (1870-1949) เขาจบการศึกษาจากการฝึกอบรมของคณะพีชไรใน Tokyo Imperial University เขามักจะมีส่วนร่วมในการสำรวจหาต้นทุนการผลิตทางเกษตรและการจัดการฟาร์ม ในช่วงแรกๆ ของการเป็นสมาชิกสมาคมการเกษตรท้องถิ่น (country agricultural association) สมาคมการเกษตรจังหวัด (prefectural agricultural association) และสมาคมเกษตรหลวง (Imperial Agricultural Association) ในกาลต่อๆ มา

ด้วยเหตุนี้ “ลัทธิกสิกรรมนิยม” ของเขาจึงตั้งอยู่บนฐานของความรู้ลึกซึ้งในเชิงปฏิบัติของฟาร์มแบบครอบครัว เขาได้แก่นับลักษณะสามประการของการเกษตรญี่ปุ่นซึ่งประกอบด้วยฟาร์มขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ดังนี้

(1) ความแตกต่างทางสังคมระหว่างคนจนและคนรวยมีอยู่ไม่มากนัก ในสังคมชนบทที่ความมั่งคั่งมิได้หาได้ง่ายและความยากจนมิได้เกิดขึ้นทันทีทันใด ช่องว่างทางสังคมระหว่างคนรวยและคนจนที่พบเห็นได้ในสังคมเมืองนั้นไม่เห็นชัด

(2) การว่างงานไม่มี เพราะมีกิจกรรมหลายอย่างให้ทำในฟาร์ม เกษตรกรของฟาร์มแบบครอบครัวนั้นเป็นผู้จัดการฟาร์ม แม้ว่าจะมีขนาดเล็ก อีกทั้งยังเป็นแรงงานด้วยไม่มีใครเคยถูกปลดระหว่าง ในสังคมหนึ่งซึ่งไม่มีช่องว่างทางสังคมระหว่างคนรวยกับคนจน และไม่มีใครถูกขับไล่นั้น มีเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการดำรงชีพอย่างสงบ แม้ว่าจะไม่มีเบียร์ ชิการ์ และรถยนต์รวมอยู่ในเงื่อนไขนั้น

โอกาคะ กล่าวว่า การปกป้องลักษณะประจำชาติญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับระบบครอบครัว และเงื่อนไขสำหรับการรักษาระบบครอบครัวมีดังนี้คือ

- “(1) อาชีพสำหรับการดำรงชีพควรจะทำที่บ้านเรือน
- (2) อาชีพดังกล่าวควรเหมาะสมกับความร่วมมือภายในครอบครัว
- (3) สมาชิกของครอบครัวบุคคลใดก็ตามที่ทำงานในอาชีพนั้นไม่ควรเรียกร้องค่าจ้าง
- (4) การอยู่อาศัยในครัวเรือนควรจะเป็นรูปแบบของความร่วมมือ”

เขากล่าวว่า “การเกษตรของญี่ปุ่นตั้งอยู่บนฐานของระบบครอบครัว ดังนั้นระบบของการทำฟาร์มแบบครอบครัวจึงสอดคล้องและยืนหยัดคู่กับลักษณะประจำชาติ อีกทั้งยังเสริมสร้างและสนับสนุนลักษณะประจำชาติด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามความหมายที่แท้จริงของลัทธิฐานเกษตรนิยม”

ในฐานะนักพีชไร่ของจังหวัดเอฮิเมะ (Ehime Prefecture) เขาโจมตีปัญหาควันทิชจากเหมืองทองแดงเบสชิ (Besshi) ของบริษัทเหมืองแร่ซุมิโตโมะจำกัด เขาใช้เวลาสามปีในการพิสูจน์ให้เห็นว่าการเสียหายของพีชผลทางภาคตะวันออกเฉียงของจังหวัดเอฮิเมะนั้นเกิดจากควันทิชจากการหลอมทองแดงของเหมือง ก่อนหน้าการศึกษาของเขา นักเทคโนโลยีของจังหวัดและกระทรวงที่เกี่ยวข้องกล่าวว่า ความเสียหายเกิดจากศัตรูพืชเป็นส่วนใหญ่ และควันทิชเป็นเพียงส่วนย่อย พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ก็มีได้สนใจแก้ปัญหา โอกาคะ มีส่วนอย่างแข็งขันในการแก้ปัญหาพีชผลเสียหายสำหรับกสิกรในพื้นที่ดังกล่าว และเขาได้รับจดหมายขอบคุณ 230,000 ฉบับจากเขาเหล่านั้นในสี่ตำบลของจังหวัดเอฮิเมะ ต่อมาในปี 1920 เขาถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการคณะทำงานเกี่ยวกับปัญหาการเช่าที่ดินโดยกระทรวงเกษตรและการพาณิชย์กรรม ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งนักพีชไร่ของจังหวัดด้วย การแต่งตั้งแสดงให้เห็นถึงการยกย่องของกระทรวงฯ ถึงการศึกษาที่ดีเด่นดังกล่าว ความสำเร็จในหน้าที่การงานและความรักความยุติธรรมของเขา เขามิได้เป็นเพียงนักทฤษฎีทางลัทธิเกษตรนิยม แต่ยังเป็นผู้นำภาคปฏิบัติของเกษตร เมื่อเขาเป็นคณาจารย์อาวุโสของสมาคมการเกษตรหลวง (the Imperial Agricultural Association) เขาได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนของถิ่นกำเนิดเขาในปี 1924

อีกประเภทหนึ่งของลัทธิฐานเกษตรนิยมคือนิพนธ์พบเห็นได้ในปลายชีวิตของ โนบุคิชิ ยามาซากิ (Nobukichi Yamazaki) (1873-1954) มันเป็น “ลัทธิกสิกรรมนิยม” ที่สนับสนุนไม่เพียงแต่กับลัทธิชาตินิยมเท่านั้น แต่ยังรวม

เอาลัทธินิโตะเข้าไปด้วย ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจากคณะฟิซึไรของ Tokyo Imperial University เขาก็เป็นครูสอนในโรงเรียนเกษตรหลายแห่ง เมื่ออายุได้ 29 ปี เขาก็ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนเกษตรอันโจ (the Anjo Agricultural School) จังหวัดไอจิ (Aichi prefecture) เขาสังเกตเห็นความสำคัญของระบบชนบทพึ่งพาตนเอง และชี้แนะประเด็นสำคัญสำหรับการฟื้นฟูการเกษตรแบบครอบครัว ประเด็นเหล่านั้นคือ ความขยันขันแข็ง ความมั่งคั่งและการอดออม คุณสมบัติที่เหล่านั้นไม่ต่างมากนักจากคุณสมบัติในลัทธินิโตะดั้งเดิม แต่ความหมายที่มีตามมานั้นแตกต่างกัน ขณะที่ความขยันขันแข็งหมายถึงการทำงานอย่างเหมาะสมกับความซื่อสัตย์ในอาชีพนั้น ยามาซากิ เห็นว่าความขยันขันแข็งจะเกิดขึ้นได้โดยการผสมผสานกำลังงาน กำลังสมอง และคุณธรรม ขณะที่ความมั่งคั่งมีความหมายดั้งเดิมว่าเป็นภาวะทางวัตถุธรรม เขากลับมองว่ามันหมายถึงการใช้ไม่เพียงวัสดุและเงินอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่รวมถึงเวลาและมันสมอง ความมั่งคั่งของมันสมองหมายถึงการไม่พะวงกับสิ่งไร้สาระ การอดออมนั้นมิได้ไร้จุดหมายหรือไม่รู้สึกตัว แต่เป็นการรวบรวมพลังใจและพลังกาย เพื่อให้บรรลุอุดมคติบางอย่าง (การปรับปรุงบุคคลิกภาพ, สังคมครอบครัวและสังคมมนุษย์) แนวความคิดดังกล่าวคำนึงถึงประโยชน์การใช้และความเป็นจริง อาจจะมีอิทธิพลต่อเกษตรกรมาก “เปรียบเทียบกับเขา (ยามาซากิ) โยโคอิ โดคิโยชิ (Yokoi Tokiyoshi) อาจถูกขนานนามว่าเป็น นักลัทธินิโตะทางการ (bureaucratic peasantist)” หรือจะให้ดีกว่านั้นก็คือ นักลัทธินิโตะที่มีแนวโน้มนิยมนายทุนเจ้าของที่ดิน

“ลัทธินิโตะนิยม” ของ ยามาซากิ ดูเหมือนจะถูกครอบงำโดยแนวโน้มของเผด็จการตั้งแต่ต้นสมัยโชวะ (Showa era) (1926) เขากล่าวในคำนำของหนังสือของเขาชื่อ “โคอะ โนมิน โดกุฮอน” (Koa Nomin Dokuhon) (หนังสือเกี่ยวกับลัทธิเพื่อการพัฒนาเอเชีย) ว่า “ลัทธินิโตะนิยมเป็นความจริงที่เป็นอมตะ นั่นคือ เกษตรกรผู้อาศัยอยู่บนฐานความจริงนี้และรับใช้ประเทศชาติ เป็นสมบัติล้ำค่าถาวร พวกเขาควรเข้าใจความจริงนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และเราควรพยายามที่จะต้องสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเจริญของเกษตรกรเพื่อเป็นการดำรงอุดมคติแห่งชาติของญี่ปุ่นภายใต้โพธิสมภารของจักรพรรดิ เมื่อคำนึงถึงจุดนี้ เราจะต้องสร้างความแจ่มชัดเกี่ยวกับความจริงของการเกษตรและพิจารณาถึงตำแหน่งที่เหมาะสมของเกษตรกร” เกี่ยวกับประเด็นสุดท้ายในข้ออ้างอิงข้างบน ยามาซากิเสริมว่า “การดำรงอยู่ของประเทศเราอาศัยพลังของชาติ และเครื่องอุปโภคบริโภคปริมาณมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหาร และที่จะเป็นเช่นนั้นได้ก็ต้องอาศัยอุปทานของอาหารที่แน่นอนและยืนยาว ประเทศชาติของเราซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีลักษณะประจำชาติพิเศษกว่าชาติอื่นใดในโลก ได้ยึดถือหลักนี้เป็นแนวทางประจำชาติที่ไม่ควรจะได้รับเปลี่ยนแปลงไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตามแน่นอนที่สุด ถ้าเราคิดว่าชาติจะดำรงอยู่ได้โดยภาคชนบทและอาหารถูกผลิตโดยความตั้งใจของเกษตรกรแล้ว ความอยู่รอดของชาติเราก็อยู่ในชนบทและในสังคมเกษตรกร ที่มีใช้การได้เพียงเพื่อเป็นการแบ่งแยก” ยามาซากิยังตั้งข้อสังเกตอีกว่า “แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันของชนบทตกต่ำ ความช่วยเหลือทางวัตถุและเศรษฐกิจเป็นสิ่งเร่งด่วน แต่ถ้ามีการคำนึงถึงแต่วัตถุและเศรษฐกิจ การพัฒนาทางจิตใจก็ถูกมองข้ามไป เกษตรกรก็มีแนวโน้มที่จะต้องพึ่งพาอาศัยแต่ความช่วยเหลือของคนอื่น”

ในปี 1929 ยามาซากิ ได้ก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัด “ชินปุ-กิจูกุ” (Shinpu-Gijuku) (โรงเรียนฝึกฝนจิตแห่งพระพาย) (Moral Training School of the Divine Wind) เพื่อสร้าง “โนมิน-โด” (Nomin-do) (หลักทาง

จิตของเกษตรกร) โดยยึดถือว่า การพัฒนาทางจิตเป็นไปได้โดยการพัฒนาหลักทางจิตของเกษตรกร ในระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก มีศูนย์ฝึกหัดหรือโรงเรียนราษฎรหลายแห่งเพื่อพัฒนาเกษตรกรในอนาคตถูกก่อตั้งขึ้นมา ฟุมิโอะ โกโตะ (Fumio Goto) (1884-1980) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ทาดาอาซุ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) (1884-1960) รัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และ โงนิชิ โคดาอิระ (Gonichi Kodaira) (1884-1976) ผู้อำนวยการสำนักงานฟื้นฟูชนบท (the Rural Rehabilitation Bureau) ต่างก็สนับสนุนการก่อตั้งสถาบันเหล่านี้ วัตถุประสงค์ของ “ชินปุ-กิจุชู” ก็เพื่อฝึกฝนเกษตรกรในอนาคต สร้างให้พวกเขาสำนึกใน “ลัทธิศีกรนิยม” ของจักรวรรดิญี่ปุ่น ให้พวกเขามีส่วนร่วมในการทำฟาร์ม และมีความจงรักภักดีในองค์จักรพรรดิ แนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพเฉพาะขององค์จักรพรรดินี้ ได้มาจากอิทธิพลของลัทธิชินโตเก่าแก่ของญี่ปุ่น เหตุฉะนั้นกิจกรรมของ “ชินปุ-กิจุชู” จึงประกอบด้วยพิธีกรรมทางลัทธิชินโตและชาตินิยม นอกเหนือไปจากการฝึกงานในไร่ และการบรรยายนักเรียนทั้งหมดจะต้องอาศัยอยู่ในหอ

ยามาซากิได้รับเลือกไปสู่สภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปในปี 1928 ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนอิสระ ทั้งนี้โดยการสนับสนุนโดยผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรอันโจและเกษตรหัวก้าวหน้า การเลือกตั้งนั้นมีขึ้นท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมืองซึ่งเริ่มต้นหนึ่งปีก่อนหน้านั้น เขาไม่ชอบการเมืองและวิธีการทางการเมือง แต่เขาเชื่อว่าความเจริญของเกษตรไม่สามารถกระทำสำเร็จโดยปราศจากการกระตุ้นเตือนทางการเมืองในหมู่เกษตรกร

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ “ลัทธิศีกรนิยม” ชินโตก็คือ คานจิ คาโต (Kanji Kato) (1884-1967) เขาเกิดและเจริญเติบโตขึ้นในช่วงที่ครอบครัวยากจน เขากลับกลายเป็นพวกคริสต์ และผู้นิยมปรัชญาโตลสตอยัน (Tolstoyan) เมื่อเป็นนักศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษาจากคณะฟิสิกส์ของ Tokyo Imperial University และการทำงานช่วงหนึ่งในกระทรวงมหาดไทย และสมาคมการเกษตรหลวง (the Imperial Agricultural Association) เขาก็ไปเป็นครูในโรงเรียนเกษตรอันโจ ของโนบุคิชิ ยามาซากิ เขาได้เข้าฟังการบรรยายของคาซุฮิโกะ คาเคชิ (Katsuhiko Kakehi) (1862-1961) ผู้เป็นศาสตราจารย์ทางรัฐธรรมนุญญี่ปุ่น ที่ Tokyo Imperial University และนักนิยมลัทธิชินโตผู้มีชื่อเสียง การบรรยายนั้นทำให้เขาเปลี่ยนใจไปนิยมชมชอบลัทธิชินโตสมัยเก่าแก่ ด้านประสบการณ์และการศึกษาในโรงเรียนเขาก็ได้กลายเป็นนักการศึกษาวิชาเกษตรศาสตร์ ผู้เกี่ยวพันอย่างมากกับลัทธิชินโตสมัยเก่า

จากนั้นเขาได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกฝนสำหรับการเพิ่มผลผลิตชื่อว่า “จิจิ โคชู โช” (Jichi Koshu Sho) ในจังหวัดยามากาตะ (Yamagata Prefecture) ณ ที่นั้น เขาได้มีประสบการณ์การเวนคืนที่ดินภายหลังจากการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน “จิจิ โคชู โช” เขาก็ได้ไปเป็นผู้อำนวยการของโรงเรียน “โคคุมิน โคโต จักโค” (Kokumin Koto Gakko) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 1926 ในจังหวัดอิบารากิ (Ibaraki Prefecture) โดยการสนับสนุนทางการเงินจาก ทาดาอาซุ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro), ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu), โนบุคิชิ ยามาซากิ (Nobukichi Yamazaki), เดนซาเอมอน ฮาชิโมโตะ (Denzaemon Mashimoto) (1887-1977) และบุคคลอื่นๆ “โคคุมิน โคโต จักโค” ซึ่งแปลตามตัวอักษรว่าโรงเรียนมัธยมแห่งชาติในภาษาญี่ปุ่น ได้ค้นหาแนวทางให้การศึกษาแก่นักเรียนโดยอาศัยประสบการณ์ของประเทศเดนมาร์กเกี่ยวกับการศึกษาประชาชนระดับมัธยมแก่คนหนุ่มและผู้ใหญ่ในชนบท ความคิดและวิธีการของคาโดนั้นกลับแตกต่างอย่างใหญ่หลวงกับแนวทางการ

ศึกษาประชาบาลมัธยมของเดนมาร์ค คาโตได้เน้นเรื่อง (1) ความสำคัญของการทำงานหนัก (2) การแก้ไขการเน้นวิชาการเกินไป (3) จริยศึกษาโดยแนวทางของลัทธิชินโตแบบเก่า (4) พิธีกรรมประจำวันตอนเช้าอันประกอบด้วยการบูชาเทวดา การอ่านคำกึ่งจักรพรรดินิยมการศึกษา (the Imperial Rescript on Education) การกล่าวถวายพระพรต่อองค์จักรพรรดิสามหน และการสวดมนต์ย่อในลัทธิชินโต

ภายหลังเหตุการณ์ไม่สงบแมนจูเรีย (the Manchurian Incident) ในปี 1931 (การยึดครองดินแดนทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีนโดยกองทัพญี่ปุ่น) รัฐบาลญี่ปุ่นได้วางแผนระยะยาวในการโยกย้ายแรงงานจากญี่ปุ่นเข้าไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แมนจูเรีย) และตอนในของมองโกเลีย ในปี 1937 โดยนัยหนึ่งมันเป็นผลมาจากความพยายามของคาโตที่ให้การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายนั้น ร่วมกับลัทธิลัทธิชินโตและลัทธิทหารของญี่ปุ่น เขากลายเป็นผู้รับผิดชอบการฝึกฝนแรงงานเหล่านั้น ถ้าจะกล่าวในแง่ประวัติศาสตร์นี้ นับว่าเป็นช่วงเวลาตกอับของลัทธิลัทธิชินโตในระหว่างสงคราม แต่การโยกย้ายแรงงานคนหนุ่มสาวชาวชนบทเหล่านั้นไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนกลับกลายเป็นโศกนาฏกรรมอันใหญ่หลวงสำหรับพวกเขา และชนพื้นเมืองชาวจีนตลอดจนผู้อพยพชาวเกาหลีในดินแดนนั้น

ลัทธิลัทธิชินโตของคาโตตั้งอยู่บนโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของตัวเอง เขาเคยกล่าวว่า “ชีวิตของคนขึ้นอยู่กับชีวิตของพืชพันธุ์ พืชเจริญเติบโตโดยการดูแลรักษาของมนุษย์และธรรมชาติ เราจะพบพระเจ้าได้ในสวนผสมผสานของมนุษย์ พืชและธรรมชาติ ความสำคัญของการเกษตรเกิดจากจุดนั้น และลัทธิฐานเกษตรนิยมก็เกิดจากจุดนั้น” ทำไมลัทธิฐานเกษตรนิยมจึงชักนำให้เกิดการโยกย้ายแรงงานไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน? คาโตชี้ให้เห็นว่ามันเกิดขึ้นได้เพราะการพร่ำบ่นของนักเรียนในโรงเรียนจิชิ โคชู โซ ว่ากันว่าในปี 1922 ที่เขาเป็นผู้อำนวยการของโรงเรียน ผู้สำเร็จการศึกษาหลายคนได้ไปพบที่บ้านเขาแล้วคนหนึ่งเปรยว่า “พวกเราได้ตัดสินใจที่จะทำหน้าที่ของเกษตรกรญี่ปุ่น ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการฝึกฝนของท่านที่เราในหนึ่งปี พวกเราขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อการศึกษาของท่านที่ให้เรา แต่เรายังมีปัญหากอีกประการหนึ่ง พวกเราเป็นบุตรคนที่สองหรือสาม พวกเราไม่มีที่ดินเพียงพอที่จะเป็นเกษตรกรอิสระได้เมื่อเรากลับสู่ภูมิลำเนา อีกทั้งเรายังไม่มีเงินพอที่จะซื้อที่ดิน กรุณาบอกพวกเราว่าเราควรจะทำอย่างไร” โดยเหตุที่การสืบทอดของบุตรคนโตมีอยู่ในตอนนั้นอันเนื่องมาจากประเพณีและกฎหมาย ลูกชายคนโตเท่านั้นที่จะสืบทอดมรดกจากพ่อได้ ยังมีผู้สำเร็จการศึกษาอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นบุตรคนที่สองได้กล่าวว่า “ก่อนหน้าที่ข้าพเจ้าจะมีที่นี่ ข้าพเจ้าได้ทำงานในฟาร์มของบิดาจนกระทั่งข้าพเจ้าอายุได้ยี่สิบห้าปี มันเป็นความทุกข์ทรมานที่ข้าพเจ้าจะต้องอยู่บ้านต่อไปอีกเพราะผู้ปกครองของข้าพเจ้ากังวลถึงต่ออนาคตของข้าพเจ้า ยังมีเด็กหนุ่มคนหนึ่งในตลาดการค้าเดียวกันในหมู่บ้านของข้าพเจ้าที่ทำงานในโครงการอนุรักษ์แม่น้ำโมงามิ (Mogami River) แล้วก็ได้รับเงินตอบแทน แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็มิได้ยืนยาว เพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าบางคนแม้จะเป็นคนซื่อสัตย์และเป็นคนดี กลับเริ่มไม่ชอบการทำฟาร์ม พวกเขาส่วนมากก็เริ่มเที่ยวกลางคืน และบางคนก็ติดโรคกลับมา เมื่อคิดถึงสิ่งเหล่านี้ ข้าพเจ้าก็ได้มาที่นี่ ได้รับวิญญูณเกษตรกร และความสามารถในการทำฟาร์ม โดยการฝึกฝน การบรรยาย และประสบการณ์สนาม เมื่อข้าพเจ้าได้จบการศึกษาแล้วดังนี้ ข้าพเจ้าจะกลับบ้าน แต่ข้าพเจ้าจะไม่มีชีวิตชีวาเหมือนลูกชายคนโต ความปวดร้าวในปีก่อนก็กลับย้อนสู่ข้าพเจ้าอีก พวกเราผู้เป็นลูกเกษตรกรผู้เช่าที่ดินยากจนจะทำภาระในอนาคตของเกษตรกรชาวญี่ปุ่นให้เป็นจริงได้อย่างไร” บันได

เกษตรมิได้ทำหน้าที่ที่ดี มันเป็นการยากสำหรับแรงงานเกษตรหรือเกษตรกรผู้เช่าที่ดินที่จะเป็นเจ้าของที่ดิน คาโตเริ่มประจักษ์ว่าการโยกย้ายแรงงานเป็นการขยายการศึกษาเกษตร

ในสมัยนั้นสภาพทางสังคมและการเมืองทำให้คนทุกคนพุ่งความสนใจไปที่เอเชียตะวันออก ไม่ใช่ไปที่เอเชียใต้หรืออเมริกาใต้ สภาพดังกล่าวดูจะปลุกเร้าให้คาโตเกิดความคิดที่จะโยกย้ายแรงงานไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ขนาดของไร่นาที่คาโตหวังจะพัฒนานั้นมีขนาดเล็ก ในระยะแรกขนาดของฟาร์มของผู้อพยพจะต้องเล็ก จากนั้นก็จะค่อยๆ ถูกขยายให้เป็น 5 หรือ 10 เฮกตาร์ หรือกว่านั้น

มีความเห็นที่แตกแยกเกี่ยวกับการโยกย้ายแรงงานไปยังตอนตะวันออกเฉียงเหนือของจีน นักวิชาการจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับการโยกย้ายแรงงานเพราะว่ามันเกือบเป็นไปได้ที่ชาวญี่ปุ่นจะโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ที่นั่น คาโตมีแรงดลใจสนับสนุนโดยคำแนะนำของ ทาดาอาซุ อิชิกุโร และบุคคลอื่นๆ ตัวอย่างเช่น โยชิโนโอะ โคซาอิ (Yoshinao Kazai) (1864-1937) ผู้เป็นอธิการบดีของ Tokyo Imperial University นับเป็นตัวอย่างของนักวิชาการที่มีทัศนคติเป็นลบ คาโตเคยเป็นนักศึกษาคนหนึ่งของศาสตราจารย์โคซาอิ ในวิชาเคมีเกษตร แต่โคซาอิก็จำคาโตไม่ได้เมื่อเขาไปเยี่ยมโคซาอิ เพื่อหว่านล้อมให้เห็นถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ของการอพยพ อาจจะเป็นไปได้ที่ความเห็นอกเห็นใจบุคคลทั้งสองที่สามของเกษตรกรก็ได้เกิดขึ้นในใจของโคซาอิ

1-3-2 ลัทธิลัทธินิยมชาวจัด

“ลัทธิลัทธินิยม” คินซีฟ มักจะถูกพาดพิงไปถึงการเคลื่อนไหวของพวกชาวจัด นักปรัชญา “โนฮอน-ซุหิง” เหล่านี้ไม่มีการรวมตัวอย่างเป็นทางการ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับน้อยมากกับข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตร เหตุนี้ “โนฮอน-ซุหิง” ซินโต (พวกลัทธิลัทธินิยมซินโต)

นาริกุณี กอนโด (Narikuni Gondo) (1868-1937) เป็นนักทฤษฎีสหพันธ์หมู่บ้านปกครองตนเอง (the Village Government Federation) ซึ่งต่อต้านรัฐบาล ต่อต้านลัทธิทหาร และต่อต้านลัทธินายทุน เขา วาดภาพของสังคมในอุดมคติของหมู่บ้านที่ปกครองตนเองและเกือบเลี้ยงตัวเองได้

เขากล่าวในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกว่า “ในสถานการณ์ที่ลำบากเช่นนี้ หมู่บ้านชนบทได้รับการบีบคั้นที่สุด หมู่บ้านของเราเป็นฐานของประเทศ และเป็นรากฐานของคุณธรรมทั่วไป ขณะนี้ประชากรเกษตรคิดเป็นครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด และที่ดินของชาติส่วนใหญ่ก็ถูกพวกเขาใช้อยู่ ไม่เพียงแต่สินค้าพวกอาหารหลัก แต่รวมถึงวัตถุดิบอุตสาหกรรมและสินค้าที่ซื้อขายกันอื่นๆ โดยมากถูกผลิตโดยเกษตรกร เกษตรกรควรจะเป็นกำลังหลักของชาติ พวกเขาขึ้นอยู่กับจุดไหน? พวกเขาเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเข้มแข็งอย่างไร? ถ้าหากพวกเขาสูญเสียรากฐานและความเข้มแข็ง อนาคตของพวกเขาจะมีคมนเติมที่ พื้นฐานชีวิตและความเข้มแข็งอยู่ที่การปกครองตัวเอง ถ้าหากเกษตรกรไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ การปกครองตัวเองของภาคชนบทก็ทำไม่ได้ ถ้าหากว่าการปกครองตนเองทำไม่ได้ อำนาจการเป็นตัวของตัวเองก็ไม่ได้เกิดขึ้น ถ้าหากความเป็นตัวของตัวเองไม่มี การดำรงชีวิตและร่วมทุกข์สุขก็จะไม่มี จากประเด็นนี้อาจกล่าวได้ว่า ความยากลำบากของเกษตรกรในปัจจุบันก็เพราะเขาขาดการควบคุมตัวเอง” ความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของเขาอยู่ในการกล่าวสรุปที่ว่า “ถ้าพวกเขาจะพิจารณาให้ละเอียดอีกครั้ง เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของพรรคการเมือง และขวัญของราษฎร และนายทหารในเรื่องการปกครอง

ตนเองของท้องถิ่น เราอาจจะกล่าวได้ว่า ระบบราชการแบบอย่างปรัสเซีย เป็นสาเหตุของช่องว่างระหว่างชนชั้น และความทุกข์ยากของบ้านเมือง กระนั้นก็ดี เราก็มีประเพณีเก่าแก่ และมีเลือดเนื้อเชื้อไข เลือดครุชาติยังมีอยู่เต็มเปี่ยมในบ้านเมือง ฉะนั้น เมื่อเราตื่นจากภวังค์แล้ว ความมุ่งมั่นควรจะเกิดขึ้น และทุกอย่างควรได้รับการแก้ไขโดยฉับพลัน นั่นคือสัญญาที่ประวัติศาสตร์ได้ให้ไว้”

ลักษณะอย่างหนึ่งของโครงสร้างรัฐบาลและการบริหารก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองก็คือการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้มากที่สุด อีกลักษณะหนึ่งก็คือการกำจัดหรือตัดกำลังชุมชนชนบทให้มากที่สุด ดูเหมือนว่าแนวความคิดของการปกครองตนเองและการพึ่งพาตนเองของ นาริคุนิ กอนโด จะมุ่งไปยังชุมชนชนบทที่รัฐบาลกลางไม่ได้รับรองเป็นทางการ และมุ่งจะตัดกำลังตั้งแต่สมัยเมจิ แต่กระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้มองเห็นความสำคัญของชุมชนชนบทหรือหมู่บ้านชนบท โดยเฉพาะภายหลังเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ลักษณะของชุมชนชนบทซึ่งมักจะห้ามการพัฒนาของลักษณะปัจเจกชน (individualism) ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ แต่ในสมัยหลังนี้ชุมชนชนบทก็ถูกยกย่องให้เป็นหน่วยความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราจะพิจารณาถึงจุดนี้โดยละเอียดในภายหลัง

ปู่และพ่อของกอนโดนับถือลัทธิขงจื้อ เขายังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการก่อตั้งสถาบันต่างๆ (genesis of institutions) จากปู่และพ่อของเขา การศึกษาการก่อตั้งสถาบันต่างๆ ในที่นี้หมายถึง สถานภาพทางประวัติศาสตร์และปัจจุบันของสถาบันต่างๆ ดูเหมือนเขาจะมีความรู้เกี่ยวกับลัทธิสถาบันนิยมสมัยเก่า (classic institutionalism) แต่กลับมีอิทธิพลน้อยมากเหนือพวกนักปฏิวัติवाद แต่เขามีได้หมายความว่าความคิดที่อ้างถึงข้างต้นจะไม่มีอิทธิพลใดๆ เลยต่อ “นักปฏิวัติ” รุนเยาว์ในช่วงปีทศวรรษ 1930 เป็นที่กล่าวขวัญกันว่า โคซาบูโร ทาชิบานะ (Kozaburo Tachibana) (1893-1974) ไม่เคยลดละที่จะบูชากอนโด

ทาชิบานะ เป็นแบบอย่างของผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยม (nohon-shugi-sha) ฝ่ายขวา เขาเกิดในครอบครัวใหญ่ของพ่อค้าคนหนึ่งในเมืองมิโต จังหวัดอิบารากิ เขาเข้าไปศึกษาต่อโรงเรียนมัธยมในโตเกียวโดยศึกษาเกี่ยวกับวิชาที่เรียกกันว่าเป็นของชนชั้นสูงเขาทุ่มเทตนเองให้กับการคิดค้นทางปรัชญาและเริ่มค้นหาความหมายของชีวิต ยกเลิกอาชีพทางโลก เขาลาออกจากโรงเรียนแล้วกลับไปเป็นเกษตรกร ในปีดังกล่าวคือปี 1915 ที่เขาเริ่มทำฟาร์มที่บ้านโทคิว่า (Tokiwa village) ตำบลอิบารากิ จังหวัดอิบารากิ เริ่มแรกฟาร์มของเขามีขนาดสามเฮกตาร์ เขาแต่งงานแล้วน้องชายเขาก็เข้ามาร่วมทำฟาร์ม ดังนั้นฟาร์มของพี่น้องทาชิบานะจึงมีขนาดเจ็ดเฮกตาร์ ตามทัศนะของทาชิบานะ ฟาร์มของเขาเป็น “คอมมูน” แห่งความเป็นพี่น้อง และเป็นสวรรค์น้อยๆ ที่เดียว เขาเคยมีความคิดเกี่ยวกับการทำฟาร์มสหกรณ์เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา “คอมมูน” แห่งความเป็นพี่น้อง เขาได้ฟุ้งฟึกความคิดดังกล่าวมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นประถม เขาจัดตั้ง “ไอเคียว-ไค” (Aikyo-kai) (สมาคมผู้รักบ้านเกิด) ในปี 1929 เพื่อสนองความต้องการของคนหนุ่มสาวในชนบทในความพยายามที่จะช่วยเหลือตนเอง สมาคมนี้นี้มีประมาณ 27 สาขา และมีสมาชิกประมาณ 400 คนในจังหวัด วัตถุประสงค์ของสมาคมนี้ก็คือการส่งเสริมจิตวิญญาณของการพัฒนา “ไอเคียว-โด” (Aikyo-do) และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นสมาคมก็จัดกิจกรรมที่ให้การศึกษากับคนหนุ่มสาว และการซื้อ-ขายแบบสหกรณ์ คำว่า “ไอเคียว-โด” หมายถึงหลักทางจิตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับที่ดินและมนุษย์กับมนุษย์ นอกเหนือไปจากนี้สมาคมยังมุ่งที่จะจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อการปฏิรูปชนบท

ผลจากกิจกรรมของทาชิบานะในสมาคม เขาได้พิมพ์หนังสือชื่อ “โนซอน งากุ” (Noson Gaku) (สังคมศาสตร์ ชนบท) ในปี 1931 และในขณะเดียวกันเขาก่อตั้ง ไอเคียว จุกุ (โรงเรียนราษฎร์เพื่อฝึกฝนอบรมความรักบ้านเกิด) เขากล่าวในบทสรุปของหนังสือที่ว่า “แท้จริงแล้วที่ดินเป็นรากของชีวิต มวลมนุษยชาติผู้ไม่สามารถหาที่พักพิงชีวิต โดยปราศจากสวรรค์และโลก และภายนอกสวรรค์และโลก トラบเท่าที่มนุษย์ต้องพึ่งพาที่ดินชีวิตมนุษย์ต้องอาศัย ความขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจ สังคมใดที่ปราศจากความขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจจะตั้งอยู่ไม่ได้ หัวใจและเนื้อหาของแรงงานที่ขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจมีอยู่ในเกษตรกรรม และหมู่บ้านของแรงงานที่ ขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจมีอยู่ในเกษตรกรรม และหมู่บ้านของแรงงานที่ขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจ นั้นจะเป็นฐานขององค์กรสังคมที่ใหญ่ขึ้นไป อย่างไรก็ตามค่านิยมของพลังสร้างสรรค์ทางสังคมอันได้แก่ แรงงานที่ ขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจนั้นกำลังสูญหายไป และโดยเหตุนี้หมู่บ้านกำลังอยู่ในสภาพไม่ใกล้เคียง อีกทั้ง ชีวิตของเกษตรกรรมกำลังสูญสลายไปอนาคตสังคมมนุษย์กำลังอยู่ในความมืด...มันเป็นสิ่งที่แจ่มชัดว่าเราจะต้องทำอะไร พวกเราจะต้องหวนกลับไปหาที่ดินและสร้างทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นมาใหม่บนฐานของความเป็นอยู่ที่มั่นคงของชีวิตที่ อาศัยที่ดินอยู่ เราต้องกลับไปแล้วตั้งต้นเสียใหม่ นี่คือหนทางเดียวที่ยังคงเหลืออยู่สำหรับพวกเรา และเป็นหนทาง เดียวที่เราจะปลดปล่อยตนเองและผู้อื่นให้เป็นอิสระ มันเป็นเพียงหนทางเดียวที่จะกู้สังคมเมือง สังคมชนบท และ สังคมทั้งชาติ ในชนบทนั้นสังคมนายทุนจะถูกทดแทนโดยสังคมสวัสดิการ (Welfare Society) มวลมนุษย์กำลัง มุ่งไปสู่การก่อตั้งสังคมสวัสดิการ ทวีปเอเชียมีการกิจอะไรสำหรับการเคลื่อนไหวนี้? ประเทศอินเดีย จีน หรือ ญี่ปุ่นจะต้องทำอะไร? ถ้าพิจารณาถึงประเด็นนี้ภารกิจของญี่ปุ่นไม่ใช่เล็กน้อยเลย ภารกิจของครอบครัวเกษตรที่ ยิ่งใหญ่จึงมีจำนวนห้าล้านห้าสิบล้านหมื่นจึงใหญ่หลวงเช่นกัน”

ส่วนอ้างอิงในหนังสือ “โนซอน งากุ” ของเขา เคือนผู้อ่านถึงความรักชาติที่มีอยู่ในนักปรัชญาฝ่ายขวาทั่วไป ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ความรักชาติทำให้พวกเขาบางคนพยายามก่อการปฏิวัติ ก่อนพรรณนาถึงเรื่องดังกล่าว เราควรพิจารณาถึงทิศทางการศึกษาของ “จื่อเทคิ คินโร กักโอะ ไอเคียวจุกุ” (โรงเรียนราษฎร์อิสระเพื่อฝึกอบรม ความรักบ้านเกิด) โรงเรียนราษฎร์นี้ถูกก่อตั้งขึ้นเป็นกิจกรรมหนึ่งของ “ไอเคียว-โค” ที่สนับสนุนโดยสมาชิกสภา ราษฎร์ท่านหนึ่งชื่อ อาคิระ คาซามิ (Akira Kazami) (1886-1961) และบุคคลอื่นๆ กฎเกณฑ์ของการศึกษามีดังนี้ (1) หลักสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับที่ดิน “มนุษย์ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวจากที่ดิน ประเทศควรก่อตั้งบนฐานของ การทำฟาร์ม” ในจุดนี้เราควรระลึกถึงการก่อตั้งอิสราเอล ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดตั้งการเกษตร (2) หลักของ ความเป็นพี่น้อง “สังคมจะตั้งอยู่ไม่ได้ถ้ามนุษย์ไม่แสดงตนเป็นพี่น้องกัน มนุษย์ควรอาศัยอยู่ด้วยกันบนพื้นฐานของ ความรัก และการพึ่งพาอาศัยกันที่พี่น้อง” หลักการข้อนี้เป็นคำขวัญการศึกษาพิเศษของ ทาชิบานะ ได้ทีเดียว (3) หลักการเกี่ยวกับแรงงาน “มวลมนุษย์ต้องปฏิบัติหน้าที่และอาชีพของตนอย่างซื่อสัตย์ตามที่แต่ละคนมีอยู่ โดย ทั่วไป “โนโฮน-ซุหิจิ” โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเน้นการทำงานอย่างขยันขันแข็ง คือทำงานด้วยแรง งานจอบและเคียว หลักการเกี่ยวกับแรงงานของทาชิบานะดูเหมือนจะต่างไปจากของ “โนโฮน-ซุหิจิ” บ้างเล็กน้อย สำหรับเขา แรงงานเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับความสำเร็จในการกิจหน้าที่และอาชีพของบุคคล

ตั้งแต่ปลายปี 1931 เขามีส่วนช่วยในองค์กรที่กว้างขวางแห่งหนึ่งซึ่งสร้างขึ้น “โนโฮน-คัลเจอร์” (nohon-culture) (วัฒนธรรมตั้งอยู่บนการเกษตร) ความตื่นตัวในการปกครองตนเองของสังคม ฯลฯ ดังนั้นเขาจึงเข้าไป

ผูกพันอย่างใกล้ชิดกับพวกฝ่ายขวา อย่างเช่น นิสโซ อินคูเอะ (Nissho Inoue) (1886-1967)

เพียงก่อนหน้าเหตุการณ์ในวันที่ 15 พฤษภาคม 1932 ทาชิบานะได้บรรยายพิเศษให้กับทหารเรือที่ ซุชิอุระ (Tsuchiura) จังหวัดอิบารากิ หลักการที่เขาประกาศในตอนนั้นคือ “ไม่มีชาติใดที่ไม่มีดินแดน ไม่มีสังคมใดที่ไม่มีชาติ ไม่มีชีวิตใดที่ขาดสังคม ดังนั้นใครก็ตามที่ไม่รักชาติก็ไม่ใช่มนุษย์ ญี่ปุ่นควรจะดำรงอยู่โดยหลักความรักชาติที่พี่น้องญี่ปุ่น ซึ่งเป็นพลังรวมชาติที่ยิ่งใหญ่ทั่วโลก โดยมีราชวงศ์จักรพรรดิเป็นหลักชัย ในความเป็นจริง ญี่ปุ่นตั้งอยู่บนหลักของความรักชาติที่พี่น้อง และที่เป็นเช่นนี้ก็เกิดจากลักษณะประจำชาติ... แต่บัดนี้หลักความรักชาติที่พี่น้องญี่ปุ่นอยู่ที่ไหนกันเล่า? ลักษณะประจำชาติอยู่ที่ใด? สภาพทั่วไปในโลก, ลักษณะความเป็นจริงในชาติในปัจจุบัน และเงื่อนไขอื่น ๆ ทำให้เกิดความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปบ้านเมือง วิกฤตการณ์ปัจจุบันของญี่ปุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เคยประสบมาก่อนเลย อะไรจะแก้สถานการณ์วิกฤตดังกล่าวได้? มีแต่เพียงความรักชาติเท่านั้น... แก่นสารอันใดของชีวิตที่เราจะแสวงหาได้ในชีวิตนี้เล่า นักปฏิรูปผู้รักชาติชาวญี่ปุ่น! จงยืนหยัดอยู่บนหนทางของการปฏิรูปความรักชาติญี่ปุ่น อุทิศชีวิตของท่านให้กับมัน จงยืนขึ้น แล้วเอาชีวิตเข้าแลก” นอกจากนี้ในตอนสุดท้ายของการบรรยาย ทาชิบานะ ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบการป้องกันประเทศกับเกษตรกรรม ”พิจารณาจากความจริงที่ว่ากว่าเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์ของทหารญี่ปุ่นเป็นพี่น้องและลูกหลานของชนบทและตัดสินใจจากบทเรียนในประวัติศาสตร์ มันเป็นเรื่องช่วยไม่ได้ที่พลัทหารต้องอาศัยภาคชนบทอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างทหารสปาร์ต้าหรือของจักรวรรดิโรมันมีความเข้มแข็งเพราะพวกเขามาจากชนบท ทหารหาญของโอลิเวอร์ คอร์มเวลล์ (the Ironsides of Oliver Cromwell) (1599-1658) และของนโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoleon Bonaparte) (1769-1821) ก็เช่นเดียวกัน ความจริงในอดีตกำลังหลวกลบเข้ามา เหตุการณ์ปัจจุบันในประเทศจีนทำให้เราเข้าใจมันได้ดีขึ้น เหตุผลที่กองทัพคอมมิวนิสต์ของจีนเอาชนะกองทัพเจียง ไคเช็ค (1887-1975) ได้ก็คือ กองทัพคอมมิวนิสต์เป็นเกษตรกร... ในอนาคต เราควรคิดถึง การรวบรวมกองทัพที่เข้มแข็ง โดยใช้ทหารที่เป็นชาวชนบทโดยความจำเป็นเพื่อรักษาสันติภาพของโลก รวบรวมกำลังเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและป้องกันตนเอง”

ทาชิบานะและลูกน้องเข้าร่วมในเหตุการณ์วันที่ 15 พฤษภาคม 1932 ที่นายกรัฐมนตรีถูกปลงสังหาร ขณะนั้นข้าพเจ้า (ผู้เขียน) เป็นนักศึกษาที่ the Tokyo Imperial University

1-4 การศึกษาฟาร์มขนาดกลาง

1-4-1 แนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลาง

ในท่ามกลางแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ (ไดโน-รอน) (daino-ron) และแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดเล็ก (โชโน-รอน) หรือ โชโน-ชูฮงิ (shono-ron or shono-shugi) ก็ได้บังเกิดแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลาง (จือโน-รอน) (chuno-ron) ซึ่งมุ่งรักษาหรือเพิ่มฟาร์มขนาดกลาง “ลัทธินิกิกรนิยม” ในแง่มุมหนึ่งก็อาจนับรวมถึงแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลาง แนวความคิดการรักษามฟาร์มขนาดกลางนั้น อย่างไรก็ตามดูเหมือนจะแตกต่างกับลัทธินิกิกรนิยมในบางแง่มุม ตัวอย่างเช่น แนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลางมักมีความหมายรวมถึงการปรับปรุงหรือปฏิรูปโครงสร้าง ในขณะที่ “ลัทธินิกิกรนิยม” มีแนวโน้มที่จะรักษาสถานภาพเดิมเอาไว้

ถ้าหากเราใช้ “ลัทธิกสิกรรม” เพื่อแทน “จีโอโน-รอน” ละก็ มันหมายถึง “ลัทธิกสิกรรม” ก้าวหน้าโดยนัยเดียวกัน เราสามารถเรียก “ลัทธิกสิกรรม” ดั้งเดิม (conservative “peasantism”) แทน “โซโน-รอน” ลัทธิกสิกรรมดั้งเดิมได้ยิ่งยงมาจนเมื่อเร็ว ๆ นี้ ขณะที่ลัทธิกสิกรรมก้าวหน้าได้เกิดขาด ๆ หาย ๆ ตั้งแต่สมัยการปฏิรูปเมอิจิ

แนวความคิดการรักษาวัวซึ่งฟาร์มขนาดกลางดูเหมือนจะปรากฏขึ้นภายหลังการก่อตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ แต่เราอาจกล่าวได้ว่า “จีโอโน-รอน” เกิดขึ้นเกือบพร้อม ๆ กับ “ไดโน-รอน” แน่นนอนละ “จีโอโร-รอน” ไม่น่าสนใจเท่ากับ “ไดโน-รอน” และไม่ยืนหยัดเหมือนกับ “โซโน-ซุหงิ” ดูเหมือนว่าบุคคลแรกผู้มีความคิดสร้างฟาร์มขนาดกลางอย่างกว้างขวางจะเป็น อูโต เอกเกิร์ท ผู้ถูกกล่าวถึงแล้วเกี่ยวกับการแนะนำฟาร์มขนาดใหญ่ ขณะเดียวกับที่เสนอให้มีการจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ในฮอกไกโด ถ้าหากใครจะพิจารณาในข้อเสนองานในนัยกว้าง ๆ แล้ว จะพบว่าเขาเสนอให้มีการเพิ่มฟาร์มขนาดกลางหรือการขยายขนาดของฟาร์มขนาดจิ๋วและฟาร์มขนาดเล็กให้เป็นฟาร์มขนาดกลาง

การพำนักในญี่ปุ่นของ เอกเกิร์ท สันกว่าของ แมกซ์ เฟสคา กล่าวกันว่าเขาอยู่ในญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 1887 ถึงปี 1893 ในปี 1890 ภายหลังจากเข้ามาในญี่ปุ่นได้สามปี เขาได้ให้แนวความคิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นไว้ว่า

“โดยทั่วไปกษัตริย์เจ้าขุนมูลนายและสถาบันเก่า ๆ จะต่อต้านการปฏิรูป สิ่งเหล่านี้ต้องกวาดล้างให้หมดไป แต่มันก็ง่ายที่จะสังเกตว่าการปฏิรูปอย่างพื้นฐานก็เป็นสิ่งยากลำบาก แม้ว่าในชั้นแรกเกษตรกรนั่นเองเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปนั้น ๆ กระนั้นก็ดี ชนชั้นทั้งหมดในประเทศก็จะได้รับประโยชน์ในทางอ้อม โดยการหักล้างถางพงพื้นที่ที่ยังไม่ได้ทำประโยชน์ อำนาจและความมั่งคั่งของรัฐและประเทศก็จะเพิ่มขึ้น และญี่ปุ่นก็จะถูกจัดอยู่ในชั้นแนวหน้าของชาติต่าง ๆ ในโลก... ข้าพเจ้าที่กตัญญูว่า ข้อเสนอที่จะให้ไว้หลังจากนี้เป็นสิ่งเหมาะสมที่สุดสำหรับความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศนี้ โดยเหตุผลหลายประการข้าพเจ้าเชื่อว่าการสนับสนุนของรัฐเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะทำให้ประชากรเกษตรยืนหยัดด้วยตนเองได้ และเพื่อให้สามารถใช้สถาบันต่าง ๆ ที่เราจะกล่าวถึงภายใต้หัวข้อ “องค์กรสินเชื่อ”

ข้อเสนอของเขายังรวมถึงการไถ่ถอนหนี้, การรวบรวมที่ดินที่ไม่มีเจ้าของ, ฟาร์มขนาดใหญ่แบบตะวันตก, การประกันพืชผลเกษตร, การปรับปรุงภาษีที่ดิน, อาชีพของเกษตรกร, ตลาดใหม่ และทุนกับสมาคม มันดูเหมือนว่ารายการทั้งหมดนี้ควรจะต้องได้รับการใคร่ครวญอย่างดีในการที่จะส่งเสริมการเกษตรของญี่ปุ่น ในช่วงเวลาของข้อเสนอเหล่านั้น ข้อเสนอแนะที่เด่นและมีความสำคัญคือ การขยายฟาร์มขนาดจิ๋วและขนาดเล็ก โดยการให้เงินทุน การลดภาษีที่ดิน การเวนคืนที่ดินขนาดใหญ่ และท้ายที่สุดคือการทำให้ฟาร์มเหล่านั้นพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้สามารถใช้สถาบันสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม เขาก็รู้ค่อนข้างดีว่า ญี่ปุ่นไม่มีภาษีที่ดินอื่น ๆ มากไปกว่าภาษีที่ดิน ยิ่งกว่านั้นเขายังรู้ด้วยว่าไม่มีความหวังที่จะลดภาระภาษีที่ดินลงน้อยกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ว่าโดยรายได้ทางอื่นหรือการรัดเข็มขัด อย่างไรก็ตามการบรรเทาทุกข์ให้กับเกษตรกรเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นข้อเสนอของเขาจึงเป็นการ “ขยายขนาดของที่ดินเพาะปลูก และกระจายขนาดในปัจจุบัน ซึ่งรัฐจำเป็นต้องกระทำให้กว้างขวางออกไปเพื่อลดอัตราการแบ่งแยกที่ดิน โดยไม่ทำให้รัฐต้องกระทบกระเทือนจากรายได้แหล่งใหญ่นี้ ข้อเสนออันสอดคล้องกับความรู้สึกทั่วไปในอันที่จะสนับสนุนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศนี้ โดยการใช้อำนาจพื้นฐานที่มีอยู่”

เขากล่าวต่อไปว่า “ในญี่ปุ่นพื้นที่ที่ไม่มีกรรมสิทธิ์และไม่มีการทำประโยชน์มีอยู่ทุกหนแห่งในรอบ ๆ หมู่

บ้านและที่ห่างไกล นอกเหนือจากที่ราบสูงหรือทุ่งหญ้าในที่สูง ซึ่งเห็นได้บ่อยๆ แม่นในเขตภูเขา และเป็นที่ยังถ้าอยู่ในยุโรปจะถูกนำมาใช้ประโยชน์... จากการสำรวจพื้นที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาทำประโยชน์และพื้นที่ป่า และจากความจริงที่ว่าสัดส่วนใหญ่ของที่เหล่านี้เป็นที่ดินอุดมสมบูรณ์ มันก็ไม่ใช่เรื่องยากลำบากที่จะเลือกขายเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบันเป็นสองหรือสามเท่า พื้นที่ป่าสวนบุคคล, “ฮารา” (hara) และ “โน” (no) เป็นแหล่งที่ดีที่สุดในขณะที่ป่ารัฐบาล, “ฮารา” และ “โน” เป็นตัวเสริมในการให้พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกอีก 8-9 ล้านโช (cho) (เฮกตาร์) ถ้าโดยแนวทางนี้ พื้นที่ทำการผลิตได้เพิ่มขึ้นสองหรือสามเท่าตัว และไม่มีข้อจำกัดอื่นๆ ได้เพิ่มเป็นพิเศษกับตัวเกษตรกรและพื้นที่เพาะปลูกแล้วละก็ ภายที่ดินก็จะเก็บได้เท่าเดิม โดยที่ลดอัตราภาษีในปัจจุบัน 2.5% ลงเป็นประมาณ 1%”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันกับข้อเสนอนี้ เขากล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกันเช่นวิธีการแจกจ่ายที่ดิน, อุปทานของแรงงานเกษตร และการตลาดสินค้าเกษตร

ตามข้อเสนอของเขานั้น ประการแรกการแจกจ่ายที่ดินจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรทั้งหมดทั้งในแง่ของสังคมและเศรษฐกิจ มันจะเป็นการดีที่สุดที่จะให้ที่ดินแก่เกษตรกรทั้งหมดในสัดส่วนเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกที่พวกเขาได้อยู่ในตอนนี้ ถ้าพวกเขาที่มีที่ดินเป็นสามเท่าของที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มีมีการเปลี่ยนภาษี ก็เท่ากับว่าภาษีที่ดินจะลดลงจาก 2.5% ลงเหลือประมาณเพียง 1% ของมูลค่าทรัพย์สินที่เรียกเก็บภาษีได้

ประการที่สอง เกษตรกรยังคงมีเวลาว่างเหลืออยู่จากการทำการเกษตร ข้อมูลสนามได้ชี้ให้เห็นว่าวันทำงานเกษตรต่อปีของเกษตรกรที่มีฐานะคั้นอยู่ประมาณ 1/4-1/3 ของเวลาทำงานทั้งหมด แน่นนอนละเวลาจำนวนมากถูกใช้ไปในงานอุตสาหกรรมครอบครัว ซึ่งจะไม่มีการแข่งขันกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้ในอนาคตที่ว่ามีแรงงานเกษตรส่วนเกินในญี่ปุ่น ยังเห็นได้จากการอพยพแรงงานไปยังฮาวาย ซึ่งมีแรงงานญี่ปุ่นอยู่ด้วยดินในฟาร์มอ้อยน้ำตาลยิ่งกว่านั้นยังเป็นที่ยอมรับกันว่าจำเป็นต้องใช้แรงงานสองร้อยวันโดยเฉลี่ยเพื่อการผลิตข้าวในพื้นที่หนึ่งโช (cho) (ประมาณหนึ่งเฮกตาร์) และสำหรับที่สวนในขนาดเดียวกันหนึ่งร้อยวันในเมื่อเนื้อที่ถือครองของครอบครัวเกษตรกรตกประมาณ 3/4 โชแรงงานที่จำเป็นต้องใช้จึงตกประมาณ 150 วัน งานส่วนหนึ่งทำโดยเด็กและผู้หญิงในครอบครัวซึ่งมีอยู่ราวๆ 4-5 คน หรือมากกว่านั้นโดยมาก นอกจากแผนเหล่านี้ข้อเสนอของเขายังรวมไปถึงการใช้แรงงานสัตว์แรงงานเครื่องจักรอีกส่วนหนึ่ง เพราะการขยายเนื้อที่เพาะปลูกซึ่งมักรวมถึงพื้นที่แห้งแล้ง ดังนั้น เอกเกิร์ต จึงเชื่อว่าเวลาที่ขาดแคลนจึงจะเป็นเหตุผลจริงอย่างสุดท้ายที่จะคัดค้านข้อเสนอของเขา

ประการที่สาม ภายหลังตรวจตราผลผลิตแต่ละประเภทที่ใช้ในการบริโภค และการตลาดภายในประเทศแล้ว เขาสรุปว่าการเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกจะต้องไม่ถูกระงับโดยการที่อุปสงค์ขยายตัวไม่ทันกับอุปทานสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น เหตุฉะนั้นเขาจึงไม่เห็นข้อโต้แย้งใดๆ สำหรับข้อเสนอของเขา

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ข้าพเจ้าจะขออ้างอิงทัศนะบางประการของฮูโด เอกเกิร์ต เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการผลิตอาหารที่จะหลีกเลี่ยงมิได้ “ข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักในปัจจุบันของชาวญี่ปุ่นจะถูกเสริมในบางส่วนโดยธัญพืชและพืชยุโรปอื่นทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้ชีวิตแบบตะวันตกและจะมีเหลืออีกไม่น้อยสำหรับส่งออก... ขนบบังคับกำลังเพิ่มความนิยมในหมู่ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่น และการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกันพึงสังเกตได้ในอาหารประเภทเนื้อสัตว์ จำนวนของสัตว์ที่ถูกฆ่าชำแหละในญี่ปุ่นกำลังเพิ่มขึ้นอย่างน่าตื่นใจ จากจุดศูนย์กลางที่

เยาวชนอยู่รับการศึกษาหรือในกองทัพ การบริโภคเนื้อสัตว์แผ่ขยายไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะระหว่างสองข้างทางรถไฟ ถ้าปราศจากการเพิ่มการบริโภคเนื้อสัตว์ ข้อเสนอสำหรับการเกษตรแบบตะวันตกก็เป็นสิ่งเพ้อฝัน (เพราะ) ทั้งสองอย่างไปด้วยกัน สิ่งที่น่าตื่นใจกว่านี้จะเป็นการบริโภคนม อย่างน้อยที่สุดก็ในโตเกียวที่ซึ่งในปีที่ผ่านมา ร้านขายนมและร้านเนื้อสดขึ้นบ่อยๆ พอกับร้านขายบุหรี่ยุคแรกและภัตตาคารในเมืองหลวงบางแห่งของยุโรป... อาหารแบบตะวันตกที่กำลังแผ่ซ่านไปทั่วประเทศ จะไม่สามารถทดแทนการบริโภคข้าวทั้งหมด นอกเสียจากการบังคับให้เป็นไปเช่นนั้น การเปิดพื้นที่เพื่อปลูกพืชและการใช้แรงงานสัตว์ในการเพาะปลูกและให้ปุ๋ย จะก่อให้เกิดการขยายปริมาณผลผลิตสำหรับประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และตลาดต่างประเทศ ฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้น คอกปศุสัตว์ขนาดใหญ่ขึ้น และฟาร์มตัวอย่างจะช่วยส่งเสริมการผลิตธัญพืช และผลิตผลเฉลี่ยในปัจจุบันจะถูกเพิ่มสูงขึ้นโดยปราศจากข้อกั๊กขาดด้วยวิธีการใส่ปุ๋ยและดูแลพืชผล”

ดูเหมือนว่าความคิดของเอเกอร์ทเกี่ยวกับขยายฟาร์มขนาดเล็กให้ใหญ่ขึ้น การเวนคืนที่ดิน และการลดภาษีที่ดินแก่เกษตรกรชาววิเศษ และความเข้าใจของเขาเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของอาหารนั้นเป็นการเล็งการณ์ไกลมาก แต่อิทธิพลของมีต้อนโยบายเกษตรกรญี่ปุ่นนั้นเกือบจะไม่ใช่ที่ทราบกัน ทาเคโอะ ซาคุราอิ (Takeo Sakurai) (1908-) กล่าววิพากษ์หนังสือการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นของเอเกอร์ทว่า “ตรรกของเขาคงแจ่มชัดจนนับได้ว่าเขาเป็นนักเศรษฐศาสตร์จริง ๆ ทั้งนี้โดยไม่พะวงอยู่กับสิ่งไร้สาระอื่น ๆ และมุ่งไปสู่ความจำเริญทางเศรษฐกิจ แต่การเกษตรญี่ปุ่นกลับมิได้พัฒนาอย่างดีเช่นที่เขาคาดคิด การผลิตของผลิตผลเกษตรบางอย่างที่เขาคำนึงถึง เช่น ฝ้าย และพืชเส้นใยอื่นๆ และอ้อยน้ำตาล ลดลงหลังจากข้อเสนอของเขา เนื่องมาจากการแข่งขันจากต่างประเทศโดยไม่คาดฝัน กลุ่มนายทุนเจ้าของที่ดินเข้าขัดขวางการเวนคืนที่ดินของเขา เขาได้พบว่าภาษีที่ดินที่หนักหน่วงเป็นเครื่องขัดขวางความก้าวหน้าของเกษตร แต่กลับไม่ได้สังเกตว่าค่าเช่าในรูปผลิตผลนั้นกลับเป็นภาระที่หนักหน่วงกว่าสำหรับเกษตรกรผู้เช่า แต่ว่า แมกซ์ เฟสค้ำ กลับมองเห็นแล้วกล่าวว่า สภาพการเช่าที่ดินของญี่ปุ่นเป็นสิ่งร้ายกว่าภาษีที่ดินที่หนักหน่วง”

ในระยะสมัยเมจิ โดยเฉพาะในครึ่งช่วงแรกของสมัยภาษีที่ดินรูปเงินสด และค่าเช่าในรูปผลิตผล เป็นภาระอันหนักหน่วงของเจ้าของผู้ผลิตเองและผู้เช่านา แต่การเลื่อนการประเมินค่าที่ดินใหม่ และราคาผลิตผลเกษตรที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าว ช่วยลดภาระภาษีที่ดินในรูปเงินสด แต่เกือบจะไม่ลดภาระค่าเช่าในรูปผลิตผลเลย นี่คือเหตุผลหนึ่งที่ว่าเหตุใดเจ้าของที่ดินจึงชอบที่จะเป็นผู้ให้เช่ามากกว่าผู้ทำการผลิตเอง ตามนัยนี้คำกล่าวของ แมกซ์ เฟสค้ำ เป็นการถูกต้อง แต่ความคิดที่เสนอโดย อุโด เอเกอร์ท ก็ไม่ควรถูกปฏิเสธทั้งหมดเลยทีเดียว เพราะเหตุผลหนึ่งสำหรับค่าเช่าสูงๆ แท้จริงแล้วก็อาจจะเนื่องมาจากการที่มีอุปทานของที่ดินจำกัด ดังนั้นถ้าการเวนคืนที่ดินที่มีได้ทำประโยชน์ ถ้ากระทำได้ก็จะช่วยลดค่าเช่าในรูปผลิตผลที่สูงนั้น อย่างไรก็ตามข้อเสนอของ เอเกอร์ท มิได้ถูกยอมรับโดยรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ความคิดเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนฟาร์มขนาดกลางก็อยู่รอดมา

บางทีนักการเมืองคนแรกที่สนับสนุนฟาร์มขนาดกลางก็คือ ทาเคอะกิ เอนโนะโมโตะ (Takeaki Enomoto) (1836-1908) เอนโนะโมโตะ ศึกษาการทหารเรือ ทหารบก กฎหมาย เคมีและช่างกลในฮอลแลนด์ และเคยเป็นเลขาธิการทหารเรือสมัยผู้ครองนครโตคุงาวะ ภายหลังการปฏิรูปเมจิเขาเข้าร่วมในการพัฒนาออกโคโด และเป็นรองผู้บัญชาการทหารเรือ, รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ (1888-89, 1894-97) และรัฐมนตรี

กระทรวงการต่างประเทศ (1891-1894) เมื่อหนังสือการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นของ อุโด เอกเกิร์ท ถูกตีพิมพ์ในปี 1890 และแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นในอีกหนึ่งปีต่อมา เอโนะโมะโตะขณะที่เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ อาจได้อ่านหนังสือเล่มนั้นไม่ว่าในภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามเนื่องจากเขาเคยศึกษาในฮอลแลนด์และร่วมในการพัฒนาฮอกไกโด แนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดกลางของเขาอาจจะสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ดังกล่าวก็ได้ เขาเชื่อว่าการปรับปรุงการเกษตรและความอยู่ดีกินดีของเกษตรกรจำเป็นต้องเพิ่มฟาร์มขนาดกลาง ต่อไปนี้เป็นความถอดมาจากสุนทรพจน์กล่าวโดย ทาเคอะคิ เอโนะโมะโตะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ ในการประชุมทั่วไปของ “ได-นิปปอน-นอไก” (Dai-Nippon-Nokai) (สมาคมการเกษตรญี่ปุ่น) ในปี 1894 ประการแรก เขากล่าวถึงความล้มเหลวของนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เร่งร้อนในปีที่ผ่านมา และสังเกตเห็นความต้องการสถานีทดลองท้องถิ่น และการเคลื่อนย้ายชาวญี่ปุ่นออกไปนอกประเทศแล้วเขากล่าวว่า “จากสถิติการเกษตรของเราพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อบุคคลของครอบครัวเกษตรกรเท่ากับ 18 อาร์ และพื้นที่เฉลี่ยต่อครอบครัวเกษตรกรเท่ากับ 90 อาร์ ทั้งนี้สมมุติว่าครอบครัวหนึ่งมีห้าคน ที่ขนาดเล็กนั้นยากที่จะพอเลี้ยงชีพแก่ครัวเรือน ข้าพเจ้าไม่ใช่ว่าคนที่สนับสนุนฟาร์มขนาดใหญ่ แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าเกษตรกรไม่สามารถทนความหิวและหนาวเหน็บ นอกจากนี้ที่เพาะปลูกในปัจจุบันจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า อิทธิพลของการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ต่างประเทศเหนือการเกษตรภายในประเทศสอดคล้องกับเป้าหมายนี้ การเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปสู่ต่างประเทศไม่ได้หมายถึงการเพิกเฉยต่อการเกษตรภายใน แต่มันหมายถึงการเสริมพลังของชาติ และผลสุดท้ายในการเพิ่มประโยชน์ทางการเกษตร”

นอกจาก ทาเคอะคิ เอโนะโมะโตะ ต่อมาในปี 1898 ทาเทกิ ทานิ (Tateki Tani) ผู้ถูกกล่าวถึงแล้วก่อนหน้านี้ได้ยื่นยันถึงการเพิ่มเกษตรกรอิสระให้ทำการเพาะปลูกจากหนึ่งเป็นสามเฮกตาร์ แต่คำกล่าวของนักการเมืองเหล่านี้ไม่สร้างความแจ่มชัดให้กับนโยบายเกษตร ยกเว้นการยืนยันย้ำคำกล่าวของเอโนะโมะโตะเกี่ยวกับการย้ายแรงงานออกไปต่างประเทศและการต่อต้านการเพิ่มภาษีที่ดินของทานิ

นักวิชาการคนแรกผู้ให้ข้อเสนอเฉพาะเจาะจงสำหรับการจัดตั้งฟาร์มขนาดกลางคือ คูนิโอะ ยานากิตะ (Kunio Yanagita)(1875-1962) ผู้เขียนรายงานชื่อ “ชุนอ อิคุไซ ซากุ” (Chuno Ikusei Saku) (วิธีการรักษาฟาร์มขนาดกลาง) ในปี 1904 ความจริงแล้วมันเป็นข้อเสนอที่แท้จริงสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรที่มองในแง่ของขนาดของฟาร์ม เขาได้เคยกล่าวถึงความคิดอันเดียวกันมาแล้วในปี 1901 ในรายงานอีกฉบับหนึ่งและในหนังสือของเขาชื่อ “โนเซ ะกุ” (Nosei Gaku) ซึ่งเชื่อกันว่าเขียนขึ้นในปี 1903-1904

เมื่อเขาเขียนรายงานของเขาชื่อ “จึโน โยไซ ซากุ” (Chuno Yosei Saku) มีการยกเรื่องภัยปกป้องการนำเข้าสินค้าเกษตรเป็นหัวเรื่องนำ ความคิดของเขานั้นต่อต้านลัทธิปกป้องทางการค้าและสนับสนุนการปรับปรุงการเกษตร แต่เขาคิดว่าการปรับปรุงนั้นก้าวไปอย่างเชื่องช้าเพราะวิธีการที่ใช้เกี่ยวข้องกับปัจจัยย่อยของเนื้อหาและเนื้อแท้ของมันถูกละเลย เขากล่าวว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่เพียงสามสิบหรือสี่สิบอาร์จำนวนมากที่พวกเขาจะเข้าถึงได้เพียงพอบริโภคเพียงครั้งปีจะไม่คิดถึงตลาดและการค้า พวกเขาเพียงเป็นห่วงว่าแรงงานของพวกเขาจะไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่พอเพียง พวกเขาไม่มีเวลาให้กับการเปลี่ยนแปลงในโลกและความพยายามปรับปรุงการเกษตร เขาตั้งข้อสังเกตว่า “ในหลายปีที่ผ่านมาความเป็นอยู่ในชนบทดีขึ้น แต่พื้นที่นาและสวนมิได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เจ้าของที่ดินรายใหญ่ๆ หยุดทำการผลิตโดยตนเองและปล่อยที่ดิน

ให้คนอื่นเช่า โดยเหตุนี้ผู้เช่าเพิ่มขึ้น ฟาร์มขนาดเล็กก็กลับเล็กลง และฟาร์มขนาดกลางก็ลดลง แม้ว่าข้อเสียของฟาร์มขนาดเล็กเป็นที่รู้จักอยู่แล้วโดยไม่ต้องกล่าวถึงอีกในที่นี้ ฟาร์มขนาดจิ๋วผุดขึ้นดาษดื่นในประเทศซึ่งขาดแคลนฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ที่สามารถรับการผลิตรายใหม่ โดยทุนที่พอเพียง สนับสนุนความกระตือรือร้นอันเป็นผลอย่างหนึ่งจากการปรับปรุงการผลิต และเป็นผู้บุกเบิก หรือแบบอย่างของฟาร์มอื่นๆ ทั่วไป” คำกล่าวนี้แม้จะดูเกินความจริงไปสักหน่อยยังแสดงให้เห็นถึงการเกิดลัทธิเจ้าของที่ดิน (landlordism) ในประมาณช่วงเวลาดังกล่าว เขากล่าวต่อไปว่า “จะมีผู้กล่าวว่าฟาร์มขนาดเล็กก็มีข้อดีอยู่ในตัว แต่ฟาร์มขนาดเล็กที่มีข้อดีนั้นแท้จริงแล้วก็มีขนาดใหญ่ทีเดียว ไม่ใช่ฟาร์มขนาดจิ๋วอย่างในญี่ปุ่น และจะมีขนาดระหว่างฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่”

นั่นเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างการเกษตรโดย ยานากิตะ ในต้นศตวรรษนี้ คือก่อนสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (1904-1905) เป็นที่น่าสังเกตุว่า เขาแยกฟาร์มขนาดกลางออกจากฟาร์มขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว แม้ว่านักลัทธิกลีกรนิยมบางครั้งก็งงงวยกับการแยกแยะดังกล่าว โดยหลักการวิเคราะห์โครงสร้างดังกล่าว เขาเสนอความคิดและหลักการที่จะแก้ไขสถานการณ์นั้นหรือในอีกนัยหนึ่งก็คือนโยบายโครงสร้างเกษตรที่มีความหมายของคำเช่นในปัจจุบันนี้

ข้อเสนอของเขาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างเน้นที่ขนาดของฟาร์มและดูจะเคร่งครัดอยู่ ประการแรกเขาวิจารณ์ ชุนเอะกิ ซาโค (Tsuneaki Sako)(1861-1909) ผู้ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและพาณิชย์ว่า “คุณผู้บัณฑิตทางพีชไร์ ซาโค กล่าววาระบบฟาร์มขนาดจิ๋วเป็นโชคร้าย และการที่เราไม่สามารถปฏิรูปมันในทันทีทันใด และเราไม่มีทางเลือกอื่นใด นอกจากจะปล่อยให้มันเป็นไปตามธรรมชาติมากกว่าหนึ่งพันปี มันเป็นที่น่าท้อแท้ใจสำหรับนักวิจัยที่ได้ยินคำกล่าวที่เฉียดขาดเช่นนั้นจากผู้นำที่ข้าพเจ้านับถือ อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็ไม่มีทางเลือกที่จะวิจัยดูว่าการรักษาฟาร์มขนาดกลางเป็นที่สิ้นหวังหรือไม่” แล้วเขาก็กล่าวต่อไปว่า “ในความผันเกี่ยวกับอนาคตการเกษตรญี่ปุ่นของข้าพเจ้าค่อนข้างจะเก้งก้างไปสักหน่อย ข้าพเจ้าหวังว่า ฟาร์มทั้งหมดในญี่ปุ่นจะมีขนาดอย่างน้อยสองเฮกตาร์” ตามความคิดของเขา แม้ว่าที่ดินจะถูกเวนคืนมามากมายเท่าที่จะกระทำได้ พื้นที่เพาะปลูกจะเพิ่มเพียงสามหรือสี่ล้านเฮกตาร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกในขณะนั้นเท่ากับ 5.2 ล้านเฮกตาร์ เนื้อที่ในอนาคตทั้งหมดจะเท่ากับ 8.3 หรือ 9.2 ล้านเฮกตาร์ ถ้าขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มขนาดกลางอยู่ในขนาดสามเฮกตาร์ จำนวนฟาร์มทั้งหมดจะเป็นสามล้าน ถ้าขนาดเฉลี่ยเท่ากับสี่เฮกตาร์ จำนวนฟาร์มทั้งหมดจะเป็นสองล้านกับอีกสองหรือสามแสน ฉะนั้นจำนวนของฟาร์มจึงควรลดลง เขากล่าวว่า “การลดลงของครอบครัวเกษตรกรไม่ควรนับว่าเป็นเรื่องน่าโศกเศร้า ในประเทศของเราซึ่งมีเนื้อที่เพาะปลูกอยู่จำกัดมาก เรื่องน่าโศกเศร้าจริงๆ ก็คือการเพิ่มขึ้นของครอบครัวเกษตรกร” คำกล่าวเช่นนั้นนับว่ากล้าหาญจริงๆ เพราะ “ลัทธิกลีกรนิยม” ไม่ต้องการลดจำนวนของเกษตรกร และแม้ว่าเพียงกว่าครึ่งศตวรรษนับจากเวลาของคำกล่าวของเขา คือประมาณช่วงเวลาที่มีการร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร (Agricultural Basic Law) พรรคการเมืองก้าวหน้ายังต่อต้านนโยบายโครงสร้างเกษตรที่มุ่งลดจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ยานากิตะกล่าวสืบไปว่า “เหตุผลว่าทำไมข้าพเจ้าอยากเห็นการลดจำนวนครัวเรือนเกษตรกรก็คือความจำเป็นในการขยายขนาดของฟาร์มให้ใหญ่พอที่จะเป็นอิสระและพึ่งตนเองได้ หากปราศจากการขยายขนาดดังกล่าว เราก็จะไม่สามารถพัฒนาการเกษตรและผลิตผลเกษตร... การไหลบ่าของชายหญิงจากชนบทไปในเมืองในช่วงหนุ่มสาว ไม่เฉพาะเป็นผลมาจากการคลังใกล้เมืองอย่างเช่นที่ด็อกเตอร์โยโคอิกล่าวเพียงอย่างเดียว และดูจะเป็นการโหดร้ายสักหน่อยที่ดูถูกพวกเขา การหลังไหลออกมาจากชนบทเป็นผลจาก

ความรักสนุกของพวกเขา และไม่มีการค้ากันคว่ำถึงสาเหตุที่แท้จริง”

นอกเหนือจากนี้ เขายังวิจารณ์ลัทธิปกป้องทางการค้าว่า “ผู้วางนโยบายเกษตรปัจจุบันอ่อนแอเกินไป พวกเขาเกลียดกลัวว่าต้องใช้นโยบายภาษีนำเข้าเพื่อแก้ไขความยากลำบากของเกษตรกรอื่นเนื่องมาจากข้าวนำเข้าราคาถูก อย่างไรก็ตามพวกเขายังไม่มีความมั่นใจที่จะรับรองแก่พวกเราว่าอำนาจในการแข่งขัน (ของเรา) จะถูกพัฒนาขึ้นในช่วงเวลาของการใช้ภาษีนำเข้า นั่น พรรคกสิกรของเยอรมันนี่เรียกมันว่าเป็นเครื่องปกป้อง แต่มันกลับเป็นเครื่องทำลายตนเอง พวกเขาต่อต้านและนักอุตสาหกรรมต่อต้านภาษีนำเข้าเป็นธรรมดา ผู้ที่กล้ายืนหยัดสนับสนุนนโยบายนี้จะสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มพาณิชย์-อุตสาหกรรม” ความเหล่านี้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่าข้อเสนอในการรักษาฟาร์มขนาดกลางเกิดจากความจำเป็นในการปรับปรุงการเกษตรและการแข่งขันในการค้าระหว่างประเทศ “ลัทธิกสิกรนิยม” ถูกแต่งเติมด้วยลัทธิปกป้องทางการค้า ดังนั้นยานาคิตะจึงไม่อาจถูกขนานนามว่าเป็นผู้นิยมลัทธิกสิกรนิยม แต่กลับเป็นนักเศรษฐศาสตร์ผู้มีเหตุผลแห่งนักวิชาการนโยบายสังคม

เพื่อสนับสนุนฟาร์มขนาดกลาง คูนิโอะ ยานาคิตะ ยืนยันให้เจ้าของที่ดินผู้มิได้ทำการเพาะปลูกกลับไปทำฟาร์ม เขากล่าวว่า “พวกเขาและบรรพบุรุษได้อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทเป็นเวลามากหลายร้อยปี และได้รับมรดกทอดทอดที่ดินมาจากบรรพบุรุษ และได้เป็นกระดูกสันหลังของชาติในสมัยก่อนและปัจจุบัน และจะเป็นดังนั้นต่อไปในอนาคต เขาคือผู้เสียภาษีที่ดินผู้เก็บรักษาข้าวไว้เป็นค่าเช่า ดูแลรักษาภรรยาและบุตรในชนบท และกำลังร่วมกิจกรรมของชาติและจังหวัด และอย่างไรก็ตามก็ยังไม่เคยล้มความก้าวหน้าของการเกษตร” แต่นับตั้งแต่ประมาณปลายศตวรรษที่สิบเก้า เจ้าของที่ดินจำนวนมากหยุดทำการเกษตร “นี่มิใช่มีสาเหตุจากการเมืองแต่ยังมีสาเหตุทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ยังก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงในท้องถิ่น ควรจะได้สังเกตเป็นพิเศษว่าชาวนาขนาดเล็กถูกบีบบังคับให้ขายที่นา และโดยเหตุนี้จำนวนผู้เช่าก็เพิ่มขึ้นอุปสงค์ของการเช่าที่เพิ่มขึ้น มีอิทธิพลต่อระดับของการเช่า และเพิ่มค่าเช่าในรูปของข้าว แม้ข้าวปริมาณเดิมก็ผลิตดีต่อผู้ให้เช่าอยู่แล้วทั้งนี้เพราะราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่น่าสงสารสำหรับญี่ปุ่นที่มีเจ้าของที่ดินเพิ่มขึ้น นอกจากนี้พวกเขายังฉวยโอกาสโดยขึ้นค่าเช่าอย่างไร้ความปราณี หรือขายที่บางส่วนให้พวกนายทุน ดังนั้นความสัมพันธ์ฉันท์บิดากับบุตรระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าได้แปรเปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าตามกฎหมาย... แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการชั่วคราวอันเนื่องมาจากการขาดมาตรการเป็นชวนาผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง นี่คือเหตุผลว่าทำไมเจ้าของที่ดินส่วนมากกลายเป็นผู้ให้เช่าที่มีได้ทำการเกษตรเอง... ข้าพเจ้าหวังว่าเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่จะกลับไปทำฟาร์ม... ในญี่ปุ่นปัจจุบันการตัดอุตสาหกรรมมีทุนมาก แต่ขาดแรงงาน อุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าบางแห่งพรับับกับการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ในทางตรงกันข้าม การเกษตรขาดทุนและมีแรงงานอยู่มากมาย เป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มเคลื่อนไปหาค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่า และมันเป็นเวลาที่สมควรแล้วสำหรับการแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อชี้แนะการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม”

จากนั้น ยานาคิตะ ก็เสนอมาตรการหักข้อเพื่อช่วยเหลือการจัดตั้งฟาร์มขนาดกลาง ประการแรกเป็นการจัดที่ดินทำกิน ประการที่สองเป็นการจำกัดการแบ่งปันที่ดินตามอำเภอใจ เขาเสนอให้ห้ามการแบ่งแยกที่ดินในแปลงที่มีขนาดเล็กกว่าสิบอาร์ เขากล่าวในการเสนอให้มีการยึดครองที่ดินขนาดใหญ่กว่าสิบอาร์ว่า “เจ้าของที่ดินที่มีที่ติดกับที่ที่กำลังถูกขาย ควรจะมีสิทธิยึดครอง ณ ระดับราคาที่ถูกลงเสนอ หรือที่ระดับราคาที่สูงกว่าราคาขาย” เกี่ยว

กับประเด็นนี้ ยานากิตะให้ข้อเสนอที่เด่นดังนี้ (1) คณะกรรมการหมู่บ้านควรเป็นตัวกลางในการซื้อและขายที่ดิน การประเมินราคาที่ดิน, ฯลฯ (2) หรือสมาคมจัดรูปที่ดินซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาชั่วคราวสำหรับการจัดรูปที่ดินภายใต้กฎหมายปัจจุบัน ถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นนิติบุคคลเพื่อติดต่อกับเจ้าของที่ดินเพื่อขอซื้อที่ดินในอาณาเขตของสมาคมที่เจ้าของที่ดินนั้นไม่ต้องการใช้ประโยชน์ (3) หรือว่า สหกรณ์เพื่อการซื้อขาย ซึ่งจะให้เงินทุนที่จำเป็นก็สามารถที่จะซื้อที่ใกล้เคียงที่จะขาย แล้วขายต่อ หรือให้เช่ากับสมาชิก โดยมาตรการดังกล่าวที่ดินควรจะถูกรื้อหาโดยผู้ใช้โดยตรงอันได้แก่ผู้ทำการเพาะปลูก เรื่องการจำกัดการแบ่งที่ดินตามอำเภอใจ ระบบการให้มรดกแก่บุตรชายคนโต (the primogeniture system) ในขณะนั้นก็เหมาะสมสำหรับขนาดของการทำฟาร์ม ดังนั้น ยานากิตะจึงเสนอให้มีข้อจำกัดเฉพาะกรณีมีการระบุในพินัยกรรมและการสืบทอดมรดกมากกว่าเพียงระบบการให้มรดกแก่บุตรชายคนโต ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบการให้มรดกแก่บุตรชายคนโตถูกกำจัดไปหมดสิ้น และการแบ่งแยกที่ดินตามแบบของความเท่าเทียมในมรดกภายใต้กฎหมายใหม่เริ่มเป็นปัญหาใหญ่

วิธีที่สามเกี่ยวกับการรวบรวมผืนดินเพื่อป้องกันการเป็นเจ้าของโดยไม่มีการทำประโยชน์ในที่ากิน ยานากิตะเสนอให้มีการใช้วิธีที่กำหนดให้ว่าที่ดินในหมู่บ้านควรเป็นของชาวบ้าน และหมู่บ้านนั้นๆ ควรพยายามหาวิธีป้องกันการโยกย้ายที่ดินในหมู่บ้านไปเป็นของบุคคลอยู่ภายนอกหมู่บ้าน ข้อเสนอที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาษีที่ดินแบบก้าวหน้าเพื่อป้องกันการสะสมที่ดินของนายทุน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกร

ประการที่สี่ ยานากิตะเน้นให้มีการจัดตั้งฟาร์มตัวอย่าง ฟาร์มตัวอย่างมิได้หมายถึงสถานีทดลองแต่เป็นฟาร์มเศรษฐกิจ ขนาดของฟาร์มคือ 2.5 เฮกตาร์ ในกรณีเป็นเจ้าของเอง และ 5 เฮกตาร์ในกรณีที่เช่า ผู้จัดการฟาร์มจะอยู่อาศัยในฟาร์มนั้น และเขาจะเป็นเจ้าของฟาร์มนั่นเองในอนาคต

ประการที่ห้า คือการให้กำลังใจแก่हतอดอุตสาหกรรมท้องถิ่นเพื่อให้โอกาสการว่าจ้างงานแก่แรงงานเกษตรกรผู้จะตกงานเมื่อมีการเพิ่มจำนวนฟาร์มขนาดกลาง

ประการที่หก คือการใช้ระบบสหกรณ์ “กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมในปัจจุบันดูเหมือนจะไม่สนับสนุนการทำฟาร์มรวม แต่มันควรได้รับการแก้ไขถ้าหากจำเป็น สหกรณ์การทำฟาร์มควรจะขายหรือให้เช่าที่ทำกินทั้งหมดของสมาชิก จัดรูปมันเสียใหม่ให้มีแปลงโตพอ และกำหนดแผนงานให้กับสมาชิก อัตราค่าจ้างจะถูกจ่ายเป็นสัดส่วนกับรายได้จากการทำฟาร์มร่วม” เป็นเวลา 58 ปีภายหลังจากข้อเสนอของยานากิตะ เมื่อสหกรณ์การทำฟาร์มร่วมกัน (joint farming cooperative) ซึ่งเป็นนิติบุคคลของการทำฟาร์ม (“โนจิ คูเมียว โฮจิน”) (noji kumiai hojin) ถูกยอมรับทางกฎหมาย จากนั้นเขายังได้เสนอสหกรณ์การเวนคืนที่ดินในบริเวณที่ดินที่ไม่มีการเพาะปลูก สหกรณ์ลักษณะนั้นหลายแห่งถูกจัดตั้งขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ดูเหมือนว่าความคิดและวิธีการเสนอโดยยานากิตะนั้นวิเศษแต่ไม่ได้ถูกปฏิบัติในทันทีทันใดยกเว้นการจัดรูปที่ดินและการจัดตั้งอุตสาหกรรมท้องถิ่น จุดสำคัญในข้อเสนอของเขาซึ่งจะสังเกตได้ก็คือการให้เจ้าของที่ดินที่ไม่ทำการผลิตกลับไปทำฟาร์ม ในแง่นั้นเจ้าของที่ดินควรเรียกที่ดินที่ให้เช่าคนอื่นเช่ากลับคืน และแล้วผู้เช่าก็จะถูกไล่ที่ ยานากิตะคิดอย่างไรกับผู้เช่าที่นั่น? พวกเขาจะถูกดูดซับเข้าไปในอุตสาหกรรมท้องถิ่นหรือ? หรือพวกเขาจะร่วมในสหกรณ์การทำฟาร์ม? แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าเรียกที่ดินคืนแก่เจ้าของที่ดินนั้นง่ายตาย เพราะพื้นฐานทางกฎหมาย สังคมและเศรษฐกิจ ของเจ้าของที่ดินนั้นแข็งแกร่งกว่าของผู้เช่า แต่ทว่าการเรียกที่ดินคืนเริ่มมีความ

ยากลำบากภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เพราะผู้เช่าเริ่มรวมตัวกันเพื่อเผชิญหน้ากับเจ้าของที่ดิน

1-4-2 ขนาดของฟาร์มและโครงสร้างการเกษตร

เราได้กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับฟาร์มขนาดใหญ่ ขนาดกลางและเล็ก และการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง แต่การแบ่งแยกขนาดต่างๆ นั้นดูคลุมเครือ และความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของฟาร์มกับโครงสร้างการเกษตรยังเป็นเรื่องต้องดูต่อไปอีก

ดังที่กล่าวถึงข้างต้น โชชูเกะ ซาโต (Shosuke Sato) ได้วาดแผนเกี่ยวกับโครงสร้างที่ให้มีฟาร์มขนาดใหญ่ ในฮอกไกโดที่บนสุด และฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็กในฮอกไกโดในขนาดเท่าๆ กับฟาร์มขนาดใหญ่และขนาดกลางในฮอนชู คูมาโอะ ทาคาโอะกะ (Kumao Takaoka) แห่งโรงเรียนเกษตรสัปโปโร (the Sapporo Agricultural School) ได้บรรยายโดยละเอียดในแนวความคิดดังกล่าว และทำการศึกษาเปรียบเทียบฟาร์มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ไว้ในหนังสือ หลักการเกษตรในฮอกไกโด (A Treatise on Agriculture in Hokkaido) (1897) และผลการศึกษาลูกตีพิมพ์ในปี 1899 “จากผลการศึกษาฟาร์มขนาดใหญ่ในตอนกลางของฮอกไกโด ที่ทำการผลิตธัญพืชและถั่วต่างๆ (pulse) มีขนาดกว่า 50 เฮกตาร์ ฟาร์มขนาดกลางอยู่ระหว่างขนาดเล็กกว่า 50 เฮกตาร์ ถึง 10 เฮกตาร์ ฟาร์มขนาดเล็กอยู่ระหว่างเล็กกว่า 10 ถึง 4 เฮกตาร์ และขนาดที่เล็กกว่า 4 เฮกตาร์สามารถเรียกได้ว่าเป็นฟาร์มขนาดจ้อยหรือขนาดจิ๋ว หลักของการให้คำนิยามนี้คือการจัดการและภาวะการครองชีพ เจ้าของฟาร์มขนาดใหญ่ทุ่มเทอย่างเต็มที่ให้กับการจัดการฟาร์ม และเขาพยายามจัดการอย่างดีที่สุด เกษตรกรของฟาร์มขนาดกลางมีส่วนร่วมในการจัดการฟาร์มและยังเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานที่จำเป็นในฟาร์ม เกษตรกรของฟาร์มขนาดเล็กมีส่วนร่วมในการจัดการฟาร์ม และยังเป็นแรงงานฟาร์มร่วมกับครอบครัวของตนเอง ถ้าหากจำเป็นก็จะมีการว่าจ้างแรงงานอีกเล็กน้อย” เขากล่าวในการสรุปภายหลังจากพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละขนาดว่า “จุดที่ไม่ดีของฟาร์มขนาดเล็กก็คือ มักจะเป็นฟาร์มขนาดจิ๋ว และฟาร์มขนาดใหญ่เกิดจากการกว้านรวบรวมที่ดินจนกลายเป็นฟาร์มขนาดยักษ์ กล่าวรวมๆ ถ้าหากประเทศมีฟาร์มขนาดใหญ่เป็นส่วนมาก ก็จะเกิดกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง ปกครอง (oligarchy) ระบบนายทุนปกครองประเทศ (plutocracy) และระบบเผด็จการ (despotism) และถ้าหากว่ามีแต่ฟาร์มขนาดเล็ก ลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือลัทธิทำลายล้างทางความคิด (nihilism) ก็จะแพร่หลาย กลิ่นของลัทธิสังคมนิยม ซึ่งขณะนี้เห็นได้ในภาคนอกการเกษตร จะแทรกซึมเข้าไปในสาขาเกษตร แน่นนอนที่สุด การแทรกซึมจะเริ่มตั้งแต่สังคมของฟาร์มขนาดเล็ก... ฟาร์มขนาดกลางจะแก้ข้อเสียเหล่านี้ให้กลับเป็นข้อดีได้ ก่อให้เกิดความสมพงศ์ในความสัมพันธ์ระหว่างฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็ก รักษาความมั่นคงทางสังคม ส่งเสริมพัฒนาการเกษตร และเป็นกระดูกสันหลังของรัฐ... แต่ในเมื่อประเทศหนึ่งๆ ไม่สามารถจะมีเพียงฟาร์มขนาดกลางเท่านั้น การมีฟาร์มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในเวลาเดียวกันจึงเป็นเรื่องธรรมดา และมันก็มีความสำคัญที่จะต้องคอยรักษาสมดุลของฟาร์มทั้งสามอย่าง”

แนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างการเกษตรนี้ดูจะคล้ายคลึงกับของ ฮาจิเมะ คาวากามิ (Hajime Kawakami) เขากล่าวในหนังสือของเขาชื่อ “นิปปอน โนเซิ กากุ” (Nippon Nosei Gaku) (การศึกษานโยบายเกษตรของญี่ปุ่น) ว่า มันเป็นเรื่องใจของการเกษตรในอุดมคติที่ฟาร์มขนาดใหญ่ ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดเล็กจะมีอยู่อย่าง

เป็นสัดส่วน ยิ่งกว่านั้น ยานากิตะ ยังกล่าวไว้ในหนังสือคู่มือนโยบายเกษตร ที่ถูกตีพิมพ์ก่อนหน้าของ คาวาคามิ ว่า “ปัญหาการกระจายที่ดินที่ว่าการทำฟาร์มขนาดใหญ่ ขนาดกลางหรือขนาดเล็ก อย่างไหนจะดีกว่ากัน ได้ถูกกล่าวถึงกันมาตลอดตั้งแต่ครั้งสมัยเมจิ แต่ปัญหานี้แก้ได้ไม่ง่าย แม้ว่าผู้คนจะคิดว่ามันง่าย ถ้าแม้ว่ารัฐต้องการให้ฟาร์มในประเทศเป็นขนาดกลางและขนาดเล็กก็ตามความต้องการของเกษตรกรที่จะขยายขนาดของที่ดินก็เป็นเรื่องปฏิเสธมิได้ในเมื่อญี่ปุ่นมีฟาร์มขนาดเล็กเกือบทั้งหมด การเกษตรญี่ปุ่นก็จะไม่สามารถรับประโยชน์จากการวิจัยทางการเกษตรเหตุนี้เอง มันจึงเป็นการเหมาะสมที่จะแจ้งให้ชัดถึงขนาดของฟาร์มขนาดเล็กสุด และให้กำลังใจกับฟาร์มที่มีขนาดเล็กกว่าขนาดดังกล่าวนี้ ซึ่งจะไม่สามารถอยู่รอดได้ให้เข้าร่วมในการปรับปรุงโครงสร้าง หรือไม่อย่างนั้นก็ให้พวกเขาเปลี่ยนไปทำงานอย่างอื่นที่มีความเหมาะสมพอกัน”

ในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มบางอย่างเกี่ยวกับการจัดชั้นฟาร์ม ซึ่งเริ่มดึงดูดความสนใจของนักวิชาการ ในช่วงปลายสมัยเมจิพอดิ (1868-1912) ที่การเปลี่ยนแปลงในการจัดชั้นฟาร์มเริ่มถูกวิเคราะห์ และวิธีอนุรักษ์ปกป้องฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็กถูกเสนอ “จือโซโน โฮโก เซซาคุ” (Chushono Hogo Seisaku) (นโยบายปกป้องฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก) เล่ม 1 และ 2 พิมพ์โดย “ไทโคคุ - โนไค” (Teikoku-Nokai) (สมาคมการเกษตรหลวง) ในปี 1912 ควรจะถูกกล่าวถึงอีกครั้งหนึ่ง

แรกเริ่มเดิมทีหนังสือเหล่านี้อยู่ในความรับผิดชอบของสมาคม และในปี 1910 ก็ถูกยกความรับผิดชอบให้กับ เอโซ ยาฮาจิ (Eizo Yahagi) (1870-1933) ผู้ซึ่งต่อมาได้เป็นศาสตราจารย์คนหนึ่งของ Tokyo Imperial University) เมื่อเขาไปต่างประเทศในปี 1911 ความรับผิดชอบก็ตกอยู่กับนักเศรษฐศาสตร์เกษตรหนุ่มสองคน คือ ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu) (1888-) และคานจิ คาโต (Kanju Kato) (1884-1976) การศึกษาที่ถ่วงถ่วงนี้เกี่ยวข้องกับฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็กและสิ้นสุดลงในปี 1912 โดยงานส่วนมากทำโดย ชิโรชิ นาสุ

ในจุดแรกเราสนใจที่สภาพของเกษตรกรที่กล่าวถึงในหนังสือนี้ “เกษตรกรโดยเฉพาะขนาดกลางและขนาดเล็กอยู่ในภาวะหดหู่ และฐานทางเศรษฐกิจก็ตกต่ำ เพราะพวกเขาไม่มีงานหัตถกรรมทำ และยังคงเผชิญกับการแข่งขันของสินค้าจากต่างประเทศ พวกเขาเริ่มชินกับการควบหัวลูบหลัง พวกเขาไร้เสียงสาและเงียบเฉย พวกเขาผู้นำและผู้แทนของเขามักจะไม่ใช้ตัวแทนของปวงชนส่วนใหญ่ เพราะมีว่แค่แสวงหาแต่ชื่อเสียงและความร่ำรวย การเมืองควรจะเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ แต่ในทางตรงกันข้ามมันกลับทำลายชนบทและเพิ่มความทุกข์ยากให้กับเกษตรกร ผู้ปกครองท้องถิ่นก็มักจะไม่ค่อยคำนึงถึงผู้ยากไร้ และก็ไม่ได้ทำงานหนักพอที่จะช่วยบรรเทาทุกข์เหล่านั้น เพราะพวกเขาส่วนมากไม่มีความกระตือรือร้นพอที่จะแก้ไขปัญหาหรือมีเงินนั้นก็มิได้เคยชินกับสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรหรืออาจพูดได้ว่าพวกเขาเพียงทำงานอย่างเข้าขามเย็นขามตามระบบราชการเท่านั้น หรือก็มีวุ่นวายอยู่กับโครงการหรูหราอื่นๆ เกษตรกรทุกวันนี้ขาดทั้งทุน ความรู้ และเกียรติศักดิ์ พวกเขาไม่รู้ว่าจะจัดความทุกข์ใจได้อย่างไร และยังไม่มียุติคอยฟังฎีกาของเขา ด้วยเหตุฉะนั้น หนทางเดียวที่เขามีก็คือการออกไปเสียจากหมู่บ้านไปสู่เมืองใหญ่ ในปัจจุบันการอพยพออกจากชนบทกลายเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ทั่วทั้งประเทศ”

ความจริงเหล่านั้นควรเรียกร้องความเห็นอกเห็นใจให้กับเกษตรกร และรวมทั้งความไม่พอใจของสังคมเกี่ยวกับนโยบายรัฐ ซึ่งครอบงำโดยแนวความคิดลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ทาดาอะซุ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) (1883-1971) เติบโตขึ้นด้วยจิตสำนึกถึงความเป็นจริงเหล่านั้น แม้ว่าเขาจะเกิดในโตเกียว และครอบครัวเขาจะไม่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับเกษตรกรหรือเจ้าของที่ดิน ในสมัยเด็กเขาได้ออกไปยังบ้านเกิดของพ่อ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งในจังหวัดนิงาตะ (Niigata Prefecture) ซึ่งให้ความประทับใจในชีวิตเรียบง่ายของเกษตรกรทั้งหลาย เขาได้ตัดสินใจที่จะเป็นผู้รับใช้เกษตรกร เขาเป็นข้าราชการใน MACA ภายหลังสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University ในปี 1908 เขาได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก อเล็กไซ คอนสแตนติโนวิช ตอลสตอย (Aleksei Konstantinovich Tolstoy) คานจิ คาโต (Kanji Kato) ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu) เดนเซมอน ฮาชิโมโตะ (Denczaemon Hashimoto) โยริโยชิ อาริมา (Yoriyoshi Arima) และคนอื่นๆ คาโต, นาสุ และฮาชิโมโตะ เป็นเพื่อนของอิชิคุโร ในภายหลังอิชิคุโรได้กลายเป็นข้าราชการเด่นคนหนึ่งของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และถูกขนานนามว่าเป็นผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยม (กสิกรนิยม) อิชิคุโรเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้เพียงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ในช่วงสุดท้ายของสงคราม นาสุ และฮาชิโมโตะ ได้เป็นศาสตราจารย์ในปีศวรรษ 1920 ของ Tokyo Imperial University และ Kyoto Imperial University ตามลำดับ นอกเหนือจากนั้น นาสุได้เป็นเอกอัครราชทูตประจำอินเดียในปี 1957 ถึง 1961

ถ้าจะถือตามคำนิยามเกี่ยวกับขนาดของฟาร์มในการศึกษาชื่อ “จือโซโน โฮโก เซซากุ” (Chushono Hogo Seisaku) ผู้ทำการเพาะปลูกมากกว่าห้าเฮกตาร์มีฟาร์มขนาดใหญ่ ผู้เพาะปลูกจากหนึ่งถึงห้าเฮกตาร์มีฟาร์มขนาดกลาง และผู้เพาะปลูกต่ำกว่าหนึ่งเฮกตาร์มีฟาร์มขนาดเล็ก ไม่มีการแยกแยะฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดจิ๋วแน่นอนละเราคงระลึกได้ว่าพื้นที่หนึ่งเฮกตาร์ เคยเป็นและยังคงเป็นขนาดเล็กของครอบครัวฟาร์มในญี่ปุ่น

จากนั้นการศึกษาก็อธิบายถึงเหตุผลสำหรับการปกป้องฟาร์มขนาดกลาง ประการแรก เกษตรกรขนาดกลางอาศัยอยู่อย่างอิสระและเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในแนวคิดและการอยู่อาศัย ในแง่ของความอดสาหะขยันขันแข็งในการทำฟาร์ม ชนบทที่ขาดฟาร์มขนาดกลางจะมีความเป็นไปได้ของการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า ประการที่สอง ฟาร์มขนาดกลางมีส่วนดีของฟาร์มขนาดใหญ่และไม่มีส่วนเสียของฟาร์มขนาดนั้น ถ้าหากเกษตรกรของฟาร์มขนาดกลางจะรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ เกษตรกรก็จะมีข้อดีทั้งหมดของเกษตรกรในฟาร์มขนาดใหญ่”

การศึกษานั้นยังพยายามอธิบายเหตุผลของนโยบายปกป้องโดยกล่าวว่า “เวลาของระบบเศรษฐกิจเสรี (Laissez faire) ได้สิ้นสุดลงแล้ว ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเศรษฐกิจ (ซึ่งเสรีภาพและความเป็นปัจเจกชนมีอยู่แพร่หลาย) อีก ในสมัยหลังนี้เมื่อนโยบายแทรกแซง (the interventionist policy) ได้เปลี่ยนเป็นนโยบายเสรี (the Liberalist policy) นโยบายเสรีก็ได้เปลี่ยนไปเป็นนโยบายสังคม ในปัจจุบันเมื่อเป็นที่คิดกันว่าเป็นการดีกว่าที่รัฐจะให้สวัสดิภาพกับประชาชน มันก็ไม่ควรมีอะไรผิดในการจัดตั้งนโยบายปกป้องสำหรับฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก”

ภายหลังการอธิบายเหตุผลและสาระของนโยบายปกป้องแล้ว การศึกษาดังกล่าวก็แนะนำวิธีการต่างๆ วิธีการนั้นรวมถึงการขายขนาดของฟาร์ม การบุกเบิกและตั้งอาณานิคม การจัดรูปที่ดินและปรับปรุงที่ดิน การจัดตั้งเกษตรกรเจ้าของที่ดิน และการจำกัดสิทธิถือครองที่ดินเพื่อรักษาจำนวนเกษตรกรเจ้าของที่ดิน ในวิธีการทั้งหมดนี้ มีเพียงการจัดรูปที่ดินและการปรับปรุงที่ดินเท่านั้นที่กระทำโดยรัฐบาลอยู่ก่อนแล้ว การจัดตั้งเกษตรกรเจ้าของที่ดินดำเนินการเกษตรเองมีขึ้นโดยรัฐบาลให้เป็นนโยบายของชาติ สิบบปีภายหลังการตีพิมพ์การศึกษานี้ การขายขนาดของฟาร์มดูเหมือนจะไม่เคยถูกปฏิบัติ ในรายการสุดท้ายคือ การจำกัดสิทธิถือครองที่ดินเพื่อรักษาจำนวนเกษตรกร

เจ้าของที่ดินสามารถรวมถึงวิธีการอื่นอีกหลายอย่างเป็นต้นว่า การจัดตั้งนิคมเกษตร การควบคุมจำกัดการแบ่งแยกที่ดินทำกิน และอื่นๆ อีก แต่ก็ไม่มีใครทำอะไรนอกจากสิ่งพิเศษบางอย่างในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 และภายหลังจากสงคราม การจัดตั้งอาณานิคมในทางภาคเหนือของจีนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ภายหลังจากวิกฤตการณ์ที่รู้จักกันในชื่อของ วิกฤตการณ์แมนจูเรีย (Manchurian Incident) (1931) แต่การย้ายแรงงานออกไปสู่ประเทศสหรัฐ บราซิล และที่อื่นๆ เริ่มขึ้นมาแล้วตั้งแต่สมัยเมอิจิ โดยที่การย้ายแรงงานไปสู่สหรัฐถูกห้ามในปี 1924

ในการศึกษานั้นยังได้แจ้งความสัมพันธ์ที่อย่างระหว่งจำนวนฟาร์มและขนาดของที่ทำกิน ในทั้งหมดนั้นขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ควรจะได้กล่าวถึง ดังนี้

- (1) จำนวนฟาร์มเพิ่มขึ้น และเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนฟาร์ม
- (2) จำนวนฟาร์มคงที่ และเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น
- (3) จำนวนฟาร์มลดลง และเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น

การศึกษาได้กล่าวว่า “ถ้าขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มเพิ่มขึ้นเท่ากันตาม (1), (2) หรือ (3) เราไม่สามารถเน้นได้ตรงกับข้อ (3) แต่เราจะเลือกข้อ (1) ให้เป็นอุดมคติต่อไปเราจะเลือกข้อ (2)” แต่การศึกษายังกล่าวต่อไปอีกว่า “แม้ว่าเราต้องการเพิ่มจำนวนของฟาร์ม เราก็จะไม่ต่อต้านการลดจำนวนฟาร์ม หรือในอีกนัยหนึ่งเราจะไม่ต่อต้านถ้าการลดลงนั้นเป็นสิ่งสุดวิสัย ...แต่เราก็หวังว่าเนื้อที่ของฟาร์มจะเพิ่มขึ้นโดยไม่มีการลดจำนวนครอบครัวฟาร์ม หรือโดยการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่องช้าของจำนวนครอบครัวฟาร์ม นอกเหนือจากนั้นเรายังหวังว่าขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มจะเพิ่มขึ้นจากหนึ่งเฮกตาร์ถึง 70 เออร์เซ็นต์” ยานากิตะหวังที่จะเห็นฟาร์มครอบครัวของญี่ปุ่นสามารถมีที่อย่างน้อยที่สุดมากกว่าสองเฮกตาร์ โดยเหตุฉะนี้ การศึกษาของยานากิตะสนับสนุนการเพิ่มฟาร์มขนาดเล็ก หรือการเพิ่มฟาร์มขนาดจิ๋วให้ได้ขนาดเดียวกับฟาร์มขนาดเล็ก ยานากิตะยอมรับหรือคาดหวังถึงการลดลงของจำนวนฟาร์มขนาดเล็ก ดังนั้น แนวความคิดของการศึกษาของนาสุ จึงแตกต่างจากความเห็นของยานากิตะอยู่บ้าง

สองปีภายหลังการตีพิมพ์ “จือโซโน โฮโก เซซาคู” (นโยบายปกป้องฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก) คูมาโอะ ทาคาโอะ (Kumao Takaoka) กล่าวปาฐกถาในที่ประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับนโยบายสังคมในปี 1914 ที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ทาคาโอะจะกล่าวถึงขนาดของฟาร์มตาม ดับเบิลยู รอสเซอร์ (W. Roscher) ซึ่งกล่าวถึงข้างต้นแล้วว่า ฟาร์มขนาดเล็กเป็นฟาร์มที่ผู้ประกอบการเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับแรงงานครอบครัว โดยไม่มีการว่าจ้างแรงงานและไม่มีแรงงานเหลือ ฟาร์มขนาดกลางเป็นฟาร์มที่หัวหน้าครอบครัวบริหารฟาร์มด้วยตนเอง และเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานฟาร์มโดยไม่ลดสถานภาพทางสังคมและการเคารพนับถือ ฟาร์มขนาดใหญ่จะเป็นฟาร์มที่หัวหน้าครอบครัวทำหน้าที่บริหารอย่างเดียวเท่านั้น และมีสถานภาพทางสังคมสูงเพราะการศึกษาที่ดี ยิ่งกว่านั้นฟาร์มขนาดใหญ่ซึ่งต้องการความช่วยเหลือทางการบริหารฟาร์มคือ ฟาร์มขนาดยักษ์ ดังนั้น ทาคาโอะจะได้ปรับความคิดของรอสเซอร์ให้เข้ากับสถานการณ์ญี่ปุ่น ภายหลังการอธิบายการศึกษาของเขาเกี่ยวกับฮอกไกโด ซึ่งมีส่วนละม้ายกับหนังสือ “หลักการเกษตรในฮอกไกโด” เขากล่าวเสริมว่า “ในญี่ปุ่น ยกเว้นฮอกไกโด ฟาร์มขนาดเล็กต้องการอย่างน้อยที่ 1.5 เฮกตาร์ ซึ่งใช้ 0.7 หรือ 0.8 เฮกตาร์ เป็นที่นา และใน 40 เออร์เซ็นต์ของที่นา และ 100 เออร์เซ็นต์ของที่สวน จะถูกใช้ปลูกพืชสองครั้ง ขนาดแรงงานครัวเรือนเท่ากับ 2.5 คน เนื่องจากฟาร์มครอบครัวขนาดที่ทำกินสองเฮกตาร์ และมากกว่ามีเพียง 8 เออร์เซ็นต์ของครัวเรือนฟาร์ม 5.28 ล้านครัวเรือน ยกเว้นในฮอกไกโด ฟาร์มส่วนใหญ่เพาะ

ปลูกในเนื้อที่น้อยกว่าขนาดเล็กที่สุดของฟาร์มขนาดเล็ก” เราควรจะระลึกว่า ทาเคอะกิ เอนโนโมโตะ (Takeaki Enomoto) ต้องการที่จะเพิ่มขนาดของฟาร์มครอบครัวให้เป็นสองเท่า ฟาร์มอิสระของ ทาเทกิ ทานิ (Tateki Tani) มีขนาดหนึ่งถึงสองเฮกตาร์ ฟาร์มขนาดกลางของยานากิตะควรจะอยู่ในระหว่างสามถึงสี่เฮกตาร์ เมื่อเทียบกับตัวเลขเหล่านี้ขนาดเล็กที่สุดของฟาร์มขนาดเล็กของทาเคโอะกะ ก็ดูสมเหตุสมผลดี เขาเข้าใจอย่างดีถึงการลดลงของฟาร์มขนาดสองเฮกตาร์ขึ้นไป และฟาร์มขนาดเล็กกว่า 0.5 เฮกตาร์ในด้านหนึ่ง และการเพิ่มขึ้นของฟาร์มขนาด 0.5 ถึงสองเฮกตาร์ในอีกด้านหนึ่งระหว่างปี 1908 ถึง 1912 เขาศึกษาเรื่องนี้โดยอาศัยสถิติของจำนวนครอบครัวฟาร์มตามขนาดของเนื้อที่เพาะปลูกที่เริ่มมีขึ้นในปี 1908 ทาเคโอะกะกล่าวว่า “การลดลงของฟาร์มขนาดสองเฮกตาร์ขึ้นไป และการเพิ่มขึ้นของฟาร์มขนาด 0.5 ถึงสองเฮกตาร์ ไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่ดีสำหรับการเกษตรของเรา” แนวโน้มของการจัดชั้นของฟาร์มโดยขนาดของเนื้อที่เพาะปลูกยังคงเป็นที่ประจักษ์ในภายหลัง (ตารางที่ 1-5)

วิธีการปรับปรุงสภาวะทางเศรษฐกิจของฟาร์มขนาดเล็กตามแนวทางของทาเคโอะกะมีอยู่สี่ประการ ประการแรกคือการขยายขนาดของการทำฟาร์ม ประการที่สอง คือการปรับปรุงตัวของการทำฟาร์มเอง หรืออีกนัยหนึ่ง คือความจำเป็นในการเพิ่มรายได้โดยควบคุมการสัปดาห์เข้ากับการเพาะปลูก ประการที่สาม คือการสนับสนุนงานข้างเคียงอื่นๆ (side job) และประการที่สี่ คือการปรับปรุงการตลาดสินค้าเกษตร รวมถึงการพัฒนาตลาดและการปรับปรุงวิธีการตลาด (marketing methods) ในวิธีเหล่านี้วิธีการแรกยังรวมถึงเรื่องต่อไปนี้เป็น การเพิ่มเนื้อที่ถือครองหรือการบุกเบิก การเพิ่มการใช้ที่ดิน หรือการทำฟาร์มแบบเข้มข้น การอพยพเกษตรกร ไม่ว่าจะไปยังที่บุกเบิกใหม่ในฮอกไกโด หรือในอาณานิคม หรือในนิคมต่างประเทศ และการพัฒนาการพาณิชย์และตัดอุตสาหกรรม “นอกเหนือสิ่งอื่นใด การขยายขนาดของการทำฟาร์มเป็นวิธีการสำคัญที่สุดของการเพิ่มรายได้การเกษตรสำหรับฟาร์มขนาดเล็ก และข้าพเจ้าคิดว่านี่คือวิธีการพื้นฐานของนโยบายเกษตรของเรา” นี่คือนัยที่เขากล่าวเน้น ควรที่จะเน้นว่าทั้งทาเคโอะกะ และยานากิตะ เห็นความจำเป็นของการโยกย้ายเกษตรกร ทั้งนี้ต่างจากทัศนคติในหนังสือ “จิโฮโซโฮโก เซซซาคุ” (Chushono Hogo Seisaku) (นโยบายปกป้องฟาร์มขนาดเล็ก) ของสมาคมเกษตรกรหลวง ซึ่งขอการเพิ่มจำนวนฟาร์มมากกว่า

ยิ่งกว่านี้ ตามทัศนะทาเคโอะกะแล้ว ฟาร์มขนาดจิ๋วซึ่งเล็กกว่า 1.5 เฮกตาร์ ดูเหมือนจะถูกนับรวมอยู่ในข้อเสนอของเขา ในขณะที่ โยโคอิ ผู้ซึ่งได้กล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมนั้นเช่นกันไม่นับรวมเอาฟาร์มขนาดจิ๋วขนาด 0.5 ถึงหนึ่งเฮกตาร์เข้าไปด้วย และมันดูไม่มีเหตุผลที่จะรวมเกษตรกรไม่เต็มเวลาเข้าไปในปัญหาการปกป้องเกษตรกรขนาดเล็ก ความแตกต่างของความหมายที่ละเอียดอ่อนของฟาร์มขนาดจิ๋วดูเหมือนจะเกี่ยวข้องกับความคิดในแนวนโยบายโครงสร้าง (structural policy) ทาเคโอะกะเสนอแนวทางปรับปรุงโครงสร้าง ขณะที่โยโคอิเฉยเมยกับการปรับปรุงโครงสร้าง แน่นอนที่สุดเกษตรกรผู้เช่าก็ถูกกล่าวถึงในการศึกษาของบุคคลทั้งสอง อย่างไรก็ตามจากวิธีการทั้งหมดที่อยู่ในข้อเสนอของโยโคอิ หนทางปรับปรุงสภาพการเช่าที่ดินมิได้ถูกนับรวมอยู่ด้วย ยกเว้นการกล่าวถึงการเช่าประโยชน์ที่ดิน (emphyteusis) และข้อวิจารณ์สภาพการเช่าที่ดิน อีกทั้งยังไม่มีการกล่าวถึงสภาพการเช่าที่ดินในข้อเสนอของทาเคโอะกะ มันดูเป็นเรื่องประหลาดทั้งนี้เพราะในปี 1913 ซึ่งมีการประชุมนโยบายสังคมนั้นจัดขึ้นในปัญหาเกี่ยวกับการปกป้องฟาร์มขนาดเล็ก เป็นช่วงเวลาที่ความขัดแย้งเกี่ยวกับการเช่าที่ทำการได้แพร่ระบาดไปทั่วประเทศ

ดูเหมือนจะมีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวสืบทอดไปอีกเกี่ยวกับคำว่า “ฟาร์มขนาดเล็ก” และ “ฟาร์มขนาดกลาง” เพราะความหมายของคำเหล่านี้มักจะแตกต่างกันตามผู้ใช้ ก่อนหน้าและภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนักเศรษฐศาสตร์เกษตรบางท่านกล่าวว่า ฟาร์มขนาดกลางเริ่มเป็นมาตรฐานในญี่ปุ่น เพราะฟาร์มขนาดใหญ่กว่าและฟาร์มเล็กกว่าฟาร์มขนาดกลางได้ลดลง คำว่า “ฟาร์มขนาดกลาง” ในที่นี้สอดคล้องมากกว่ากับคำว่า “ฟาร์มขนาดเล็ก” ที่ให้ความหมายในช่วงต้นแล้วโดยทาเคโอะ ตามนัยนี้ฟาร์มขนาดจิ๋ว ซึ่งให้ความหมายในช่วงต้นโดยทาเคโอะ สอดคล้องกับฟาร์มขนาดเล็กในการใช้ของคนอื่นๆ นอกเหนือจากทาเคโอะ ทั้งนี้เพราะว่าฟาร์มขนาดยักษ์ (ultralarge-scale) หรือฟาร์มขนาดใหญ่ ตามความหมายของทาเคโอะ มักไม่ค่อยเป็นที่พบเห็นกัน ยกเว้นในฮอกไกโด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฮอนชู (Honshu) นั้น ฟาร์มขนาดกลางตามความหมายของทาเคโอะ นั้นมีอยู่น้อย เหตุนี้จึงมีแต่ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดจิ๋ว ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนของฟาร์มขนาดจิ๋วยังมีมากกว่าฟาร์มขนาดเล็กตามนิยามของทาเคโอะ (ตารางที่ 1-5) แม้ว่าจะมีการลดลงในจำนวนของฟาร์มทั้งขนาดจิ๋วและขนาดเล็กในปัจจุบัน (ตารางที่ 1-6) การพัฒนาของนโยบายที่เกี่ยวกับขนาดฟาร์มในตอนหลังจะถูกกล่าวสืบทอดไป

1-4-3 ขนาดที่เหมาะสมของฟาร์ม และฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้

การขยายขนาดของธุรกิจหนึ่งๆ ช่วยลดต้นทุนของธุรกิจ* แต่การลดต้นทุนนั้นก็มิชอบเขตจำกัด ขนาดของธุรกิจที่สอดคล้องกับจุดต้นทุนต่ำสุดควรจะเป็นขนาดที่เหมาะสมของธุรกิจ แต่ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปทานของที่ดิน ถูกจำกัดโดยภาวะหลายอย่างซึ่งยากที่จะควบคุมได้ ไม่ว่าจะโดยบุคคลหรือแม้แต่ประเทศชาติ แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในส่วนของปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มเป็นสิ่งที่ยากกว่า ฉะนั้นความคิดเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มซึ่งควรจะเป็นพื้นฐานของการถกเถียงในระหว่างสมัยเมจิและช่วงต้นสมัยไทโช (Taisho) (1912-1936) จึงไม่เป็นที่ประจักษ์นัก ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองประเด็นของขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ อาจจะเพราะว่าแรงงานเกษตรลดลงอย่างรวดเร็ว ในประเทศอย่างญี่ปุ่นซึ่งมีฟาร์มแบบครอบครัวขนาดเล็กและขนาดจิ๋วอยู่มากมายนั้น การลดลงของประชากรเกษตรเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งอย่างแน่นอนที่ทำให้คนมองความคิดเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของนโยบายเกษตร ความคิดเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มมีอยู่สองแง่มุม ในแง่มุมหนึ่งคือขนาดของฟาร์มที่พอกับการบริโภคของครอบครัว หรือขนาดของฟาร์มที่พอต่อการยังชีพ อีกอันหนึ่งคือขนาดที่พอสำหรับการใช้แรงงานครอบครัวอย่างเต็มที่แ่งมุมทั้งสองนี้ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกันโยบายเกษตรกับฟาร์มแบบครอบครัวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟาร์มแบบครอบครัวขนาดจิ๋วและขนาดเล็ก ขณะที่มาตรฐานความเป็นอยู่โดยทั่วไปของคนดีขึ้น นโยบายเกษตรควรจะได้ให้ความสนใจกับการลดภาระของแรงงานฟาร์มบางส่วน และปรับปรุงระดับการบริโภคที่ต่ำของครัวเรือนเกษตร

ระหว่างสงครามนับแต่ปี 1937 เป้าหมายสุดยอดของนโยบายเกษตรคือ การหาอาหารจำเป็นแก่ประเทศชาติ ในขณะเดียวกัน นโยบายเกษตรในช่วงสงครามมุ่งรักษาและปรับปรุงการเกษตร และเศรษฐกิจฟาร์มแบบครอบครัว เพื่อรักษาประชากรเกษตร “เค้าโครงนโยบายแห่งชาติพื้นฐาน” (The Outline of the Basic National Policy)

* หมายถึงต้นทุนต่อหน่วย คือมี economies of scale... ผู้แปล

อธิบายถึงในปี 1940 กล่าวว่า “เราจะสร้างหนทางถาวรที่เกี่ยวกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามเป้าหมายของชาติ นั่นคือการยกระดับของคุณภาพและความเข้มแข็งทางกายภาพของชาติ รวมทั้งการเพิ่มของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราจะสร้างแนวทางพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและปรับปรุงการเกษตร และเศรษฐกิจฟาร์มแบบครอบครัว” นอกจากนี้ “เค้าโครงการจัดตั้งนโยบายประชากร” (The Outline of Establishing Population Policy) ที่เสนอขึ้นในปี 1941 กล่าวถึงประชากรเกษตรตามแนวทางต่อไปนี้ “เมื่อคิดว่าสังคมชนบทเป็นแหล่งที่มาของพลรบและแรงงานที่ดีที่สุด รัฐบาลจะพยายามหาหนทางที่จำเป็นเพื่อรักษาขนาดของประชากรเกษตรในขนาดหนึ่ง ภายในเกาะประเทศญี่ปุ่น (ในอาณาเขตของประเทศ) และเพื่อให้ประชากรเกษตรอยู่ในขนาดที่สืบเปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดที่ญี่ปุ่น แมนจูวและจีน” เนื้อหาของ “เค้าโครงการจัดตั้งนโยบายประชากร” ให้นัยสำคัญหนึ่งหรือสองประการ ประเด็นหนึ่ง คือสัดส่วนของแรงงานเกษตรกับแรงงานทั้งหมดจะน้อยกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ภายในประเทศญี่ปุ่นเอง (อ้างถึงตารางที่ 1-1) อีกประการหนึ่งคือความจริงที่ว่า เนื้อหานั้นไม่เกี่ยวข้อง เฉพาะกับสัดส่วนของแรงงานเกษตรกับแรงงานทั้งหมด แต่ยังเกี่ยวข้องกับเชื้อชาติญี่ปุ่น สืบเปอร์เซ็นต์ที่ว่านั่นควรเป็นญี่ปุ่นทั้งหมด แต่ทว่ามันกลับไม่จำกัดอยู่ภายในประเทศญี่ปุ่นเท่านั้นแต่อยู่ในจักรวรรดิญี่ปุ่น ซึ่งรวมอาณานิคมและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน และส่วนอื่นๆ ของจีน

แนวคิดเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มครอบครัวในระหว่างสงครามเกี่ยวข้องกับ “เค้าโครงการนโยบายแห่งชาติพื้นฐาน” ในส่วนหนึ่งของนโยบายเกษตรที่เกี่ยวกับการรักษาและปรับปรุงการเกษตร และเศรษฐกิจฟาร์มแบบครอบครัว กระทรวงเกษตรและป่าไม้ (MAF) ตัดสินใจเปิดให้มีการเคลื่อนไหวจัดตั้ง หมู่บ้านชนบทของจักรวรรดิญี่ปุ่น (Imperial Japan's Rural Village) ในปี 1942 เพียงก่อนหน้าการเริ่มต้น ทางกระทรวงได้แจ้งให้สมาคมเกษตรหลวง (Teikoku-Nokai) ทำการสำรวจขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มแบบครอบครัวทั่วประเทศ ในปี 1940 ตามคำแนะนำการสำรวจนั้น ขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มแบบครอบครัวถูกนิยามไว้ดังนี้ คือ : ขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มแบบครอบครัว คือ ขนาดของฟาร์มแบบครอบครัวที่มั่นคง หรืออีกนัยหนึ่งคือขนาดของฟาร์มแบบครอบครัวที่ทำให้สามารถดำรงชีพโดยรายได้จากการเกษตร และโดยที่มีผลิตภาพสูง ระดับการครองชีพของแต่ละครอบครัวถูกจัดให้อยู่ในระดับสูง กลางหรือต่ำ ตามสภาวะของอำเภอ หรือสุขาภิบาล กรณีของระดับสูงและระดับกลางถูกนับให้เป็นระดับที่มั่นคง นอกจากนี้ระดับของการครองชีพปัจจุบันที่เป็นไปได้ถูกประมาณโดยใช้เกณฑ์รายได้รวมของครัวเรือน และโดยรายได้จากการเกษตรเท่านั้น ระดับของการครองชีพปัจจุบันที่เป็นไปได้ถูกจัดขึ้นให้เป็นระดับสูง กลางและต่ำ และระดับสูงและกลางระดับหนึ่งถูกจัดว่ามั่นคง สภาวะของความมั่นคงของฟาร์มแบบครอบครัวถูกทดสอบโดยเงื่อนไขหรือเหตุการณ์ปัจจุบันสามประการ ประการแรก คือ ความเสียหายธรรมชาติ ประการที่สอง คือ การเลี้ยงดูบุตรธิดาห้าคนโดยเกษตรกรและภรรยาเขา ประการที่สามคือ ภาวะตกต่ำผิดปกติ เช่นภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกของปี 1931 หรือ 1932 และยังมีโอกาสของการผสมผสานของเงื่อนไขทั้งสาม ดังนั้นรวมแล้วมีเงื่อนไข 4 ประการ เพื่อประเมินความมั่นคงของความเป็นอยู่ตามวิธีการดังกล่าว ความเป็นอยู่ของฟาร์มแบบครอบครัวที่ถูกสำรวจซึ่งถูกจัดว่า “มั่นคง” ในทุกกรณี และภายใต้ทุกเงื่อนไข ถูกจัดว่ามั่นคง

ผลิตภาพทางการเกษตรถูกคำนวณสามแบบคือ (1) พื้นที่เพาะปลูก และมูลค่าของผลิตผลเกษตรต่อแรงงานหนึ่งคน (แรงงานคน) (2) มูลค่าของผลิตผลเกษตรต่อสิบอาร์ (ares) (3) สัดส่วนของการใช้ที่ดิน (พื้นที่เพาะ

ปลูกจริง หารด้วยพื้นที่เพาะปลูกได้) ดังนั้นระดับของผลิตภาพจึงถูกคำนวณเป็นตัวเลขได้ มันเป็นการดีที่การผลิตทางการเกษตรไม่เพียงถูกคำนวณได้โดยหน่วยของแรงงานคน แต่รวมถึงหน่วยของพื้นที่เพาะปลูก และสัดส่วนของพื้นที่ปลูกจริงทั้งหมดต่อพื้นที่เพาะปลูกได้ ยังถูกนับรวมในการพิจารณาด้วย อีกสิ่งหนึ่งที่ควรจะต้องสังเกตคือ แม้ว่าทั้งแรงงานจ้างตามฤดูกาลและชั่วคราว และแรงงานแลกเปลี่ยนจะถูกสำรวจเอาไว้ ยังไม่มีการสำรวจถึงแรงงานจ้างถาวร ทั้งนี้อาจเพราะว่าฟาร์มแบบครอบครัวที่จ้างแรงงานถาวรเป็นสิ่งหายากในช่วงของสงคราม*

การสำรวจเกี่ยวกับขนาดฟาร์มที่เหมาะสมของฟาร์มแบบครอบครัวอย่างละเอียดนั้นคือจริงอยู่ แต่ประโยชน์ที่ให้กับนโยบายเกษตรในช่วงเวลาของสงครามมีน้อยมาก การสำรวจขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มแบบครอบครัวมีประโยชน์เมื่อมีการยกเลิกการจำกัดขนาดของพื้นที่เพาะปลูกสูงสุดของเกษตรกรที่ทำการเกษตรเองในการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามนั้นนับว่าเป็นกรณีพิเศษอยู่ที่เดียว ภายหลังสงครามขนาดที่เหมาะสมของฟาร์มก็ไม่ใช่ประเด็นสำคัญสำหรับการเกษตร และนับตั้งแต่การศึกษาโดยคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานการเกษตร ป่าไม้และประมง อันเป็นหน่วยที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ในปี 1959-1960 คำว่า “ฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ทางเศรษฐกิจ” (viable family farm) ก็เริ่มถูกนำมาใช้เป็นการเฉพาะในนโยบายเกษตร

ยึดหลักตาม “ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางการเกษตรและวิธีการพื้นฐาน” (Comment on Agricultural Basic Problems and Basic Measures) ความคิดของฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ทางเศรษฐกิจถูกแสดงไว้ดังนี้ คือเป็นฟาร์มแบบครอบครัวที่มีประสิทธิภาพปกติ (normal efficiency) มีรายได้จากการเกษตรเพียงพอที่จะทำให้มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมทางสังคม และมีความสัมพันธ์ในครอบครัวสมัยใหม่

(1) ประสิทธิภาพปกติ (normal efficiency) เป็นเกณฑ์สำหรับผลิตภาพของฟาร์ม** เมื่อสมมุติขนาดที่เท่ากัน แบบการทำฟาร์มที่คล้ายกัน และเงื่อนไขที่ตั้งคล้ายกัน ประสิทธิภาพของการทำฟาร์มถูกคำนวณโดยชั่วโมงทำงานต่อหน่วยพื้นที่ และชั่วโมงทำงานต่อหัวของโค ฯลฯ น่าสนใจที่ว่าการวัดแบบนี้ไม่มีดัชนีของมูลค่าผลผลิตหรือปริมาณต่อพื้นที่เช่นในการสำรวจเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของฟาร์ม กลับกลายเป็นว่าการทำฟาร์มควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีที่ยอมรับโดยเกษตรกรก้าวหน้า และควรจะถูกคาดหวังว่าจะแพร่ขยายออกไป ประสิทธิภาพของพื้นที่ลงไปในฟาร์มดังกล่าวควรจะสูงกว่าของเกษตรกรโดยเฉลี่ย

(2) ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมทางสังคม (socially appropriate livelihood) ควรจะสูงทัดเทียมกับที่คนในอุตสาหกรรมอื่น ในอีกนัยหนึ่งก็คือ มาตรฐานความเป็นอยู่ที่ทัดเทียมกันในสองสาขาควรจะได้รับารรับประกัน

(3) ฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ ควรจะเป็นฟาร์มแบบครอบครัวซึ่งสมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วม และซึ่งให้สมาชิกครอบครัว (สองหรือสามคน) มีโอกาสเต็มที่ในการทำฟาร์ม ฟาร์มแบบครอบครัวสมัยดั้งเดิมมักจะเป็นปิตาธิปไตย (patriaschal)*** ขนาดใหญ่ ฟาร์มแบบครอบครัวสมัยใหม่ควรจะประกอบด้วยตัวเกษตรกรเอง ภรรยาของเขาและลูก ๆ รวมทั้งผู้ที่จะเป็นเกษตรกรในอนาคต เรื่องเกี่ยวข้องกันนี้ก็คือกฎหมายแพ่ง (Civil Code) ภายหลังสงครามได้เปลี่ยนระบบลูกชายคนโตสืบทอดมรดก (primogeniture) ให้เป็นระบบสิทธิการสืบทอดที่ทัดเทียมกัน

* แรงงานจ้างถาวร เป็นแบบการจ้างงานตลอดชีพ (life-time employment) ซึ่งยังพบเห็นได้ในธุรกิจญี่ปุ่นสมัยปัจจุบัน... ผู้แปล

** แท้ที่จริงแล้วความหมายของผลิตภาพ กับประสิทธิภาพอาจจะแตกต่างกันก็ได้... ผู้แปล

*** คือบิดาเป็นใหญ่ในครอบครัว... ผู้แปล

ช่วงหนึ่งภายหลังจากสงครามระบบลูกชายคนโตสืบทอดมรดกก็ยังคงเป็นไปแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายแล้ว แต่ในช่วงหลังประเพณีโบราณนี้ก็เลือนหายไปเพราะความตื่นตัวของครอบครัวหนุ่มสาวเกี่ยวกับสิทธิของเขา และการพุ่งสูงขึ้นของราคาที่ดิน ดังนั้นการปรับตัวในระหว่างความจำเป็นที่จะดำรงฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ และความเป็นไปได้ของการแบ่งการสืบทอดฟาร์มให้กับผู้สืบทอดมากกว่าหนึ่งคนเริ่มเกิดความจำเป็น

แนวความคิดปัจจุบันเกี่ยวกับฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ ถูกนำเข้ามาจากประเทศยุโรปตะวันตกเมื่อ ประมาณปี 1958 อย่างไรก็ตามฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ตามแบบของกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ของยุโรปข้อแตกต่างพื้นฐานก็คือความคิดเกี่ยวกับรายได้จากการเกษตร และจำนวนของผู้ทำงานฟาร์ม รายได้จากการเกษตรของฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ของญี่ปุ่นประกอบด้วย รายได้ แรงงานครอบครัวที่มีได้จางจริง ค่าเช่าฟาร์มของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของฟาร์มเอง และค่าดอกเบียของทุนของตนเอง รายได้รวมดังกล่าวควรจะเท่ากับรายได้เฉลี่ยของแรงงานรับจ้างของคนในอุตสาหกรรม ความตัดเทียมกันของรายได้ ของฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ของยุโรปดูเหมือนจะเกี่ยวข้องกับรายได้ของแรงงานครอบครัวที่มีได้จางจริง (ซึ่งควรจะเท่า ๆ กัน) เปรียบเทียบกับค่าจ้างของแรงงานรับจ้างในอุตสาหกรรมอื่น อีกจุดหนึ่งเกี่ยวข้องกับจำนวน สมาชิกในครอบครัวในฟาร์มแบบครอบครัว จำนวนในญี่ปุ่นนั้นเป็นสองหรือสามคน ในขณะที่มีหนึ่งหรือสองคนใน ประเทศยุโรปตะวันตก เกี่ยวกับประเด็นนี้ ความคิดญี่ปุ่นเกี่ยวกับฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้อาจจะคล้ายกับ ฟาร์มแบบครอบครัวของเรื่องขนาดที่เหมาะสมในระหว่างสงคราม มากกว่าฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้แบบ ยุโรปตะวันตก หรือธุรกิจการเกษตรของทุกวันนี้ ขณะที่มีการทำงานเกี่ยวกับการเสนอกฎหมายเกษตรพื้นฐานใน MAF โนบุโอบุ ดานโน (Nobuo Danno) (1909-) เพื่อนคนหนึ่งของข้าพเจ้า ซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวเกษตรผู้ข่าวของคน หนึ่งของญี่ปุ่นบอกข้าพเจ้าว่า ความคิดเกี่ยวกับฟาร์มแบบครอบครัวที่อยู่รอดได้ เป็นเพียงการปรับปรุงฟาร์มแบบ ครอบครัวตามขนาดที่เหมาะสมในระหว่างสงคราม ตามการประมาณเกี่ยวกับเนื้อที่ขนาดเล็กสุดของฟาร์มที่อยู่รอด ได้ ในการศึกษาของคณะกรรมการวิจัยที่กล่าวถึงแล้วข้างต้นนั้น มันอยู่ระหว่าง 1 ถึง 1.5 เฮกตาร์ และ 1.5 ถึง 2 เฮกตาร์ และยิ่งกว่านั้นแล้วฟาร์มที่มีขนาดสอดคล้องกับขนาดเหล่านี้จะเพิ่มผลผลิตของแรงงานได้ 20 เปอร์เซ็นต์ในอนาคต บางทีนี่เป็นเพราะว่าจำนวนของสมาชิกครอบครัวร่วมทำฟาร์มมีมากกว่า 3 คน ซึ่งถูก สมมุติให้เป็นจำนวนสูงสุดเมื่อพิจารณาเฉพาะเนื้อที่เพาะปลูกขนาดของฟาร์มที่อยู่รอดได้ในตอนนั้น และฟาร์มตาม ขนาดที่เหมาะสมในช่วงสงครามอาจจะมีความใกล้เคียงกัน

1-5 ลัทธิที่เป็นกลาง (Positivism) ความคิดของเศรษฐศาสตร์และลัทธิเศรษฐศาสตร์

1-5-1 มรรควิธีที่เป็นกลาง

ในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของนโยบายเศรษฐกิจหรือนโยบายเกษตรญี่ปุ่นนั้นมีผลงานชิ้นเอกชื่อ “โคเงียว อิกเคน” (Kogyo Iken) (ความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม) รวบรวมและตีพิมพ์โดยกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) ในปี 1884 หัวหน้าบรรณาธิการคือ มาซานา มาเอเดะ (Masana Maeda) (1850-1921) ข้าราชการ หนุ่มของกระทรวง การตีพิมพ์เกิดขึ้นระหว่างช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำรุนแรงอันเนื่องมาจากการใช้มาตรการต่อสู้

เงินเพื่อ ซึ่งมีขึ้นตั้งแต่ปลายปี 1880 จนกระทั่ง 1885 หนังสือนี้สะท้อนสภาพเศรษฐกิจในช่วงนั้นได้อย่างดี เพราะเต็มไปด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ และข้อเสนอสำหรับปรับปรุงพัฒนาการอุตสาหกรรม แต่ไม่มีการพยากรณ์ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะมีความสำคัญสำหรับการวางแผนทางอุตสาหกรรมในภายหลังช่วงสงคราม

มาเอเดศึกษาอยู่ในฝรั่งเศส แล้วก็ยังเป็นนักการทูตคนหนึ่งจากช่วงปี 1869 ถึง 1877 หลังจากกลับสู่ญี่ปุ่น เขาก็ทำงานอยู่ในสำนักส่งเสริมการเกษตร ของกระทรวงมหาดไทย เขาไปอยู่กระทรวงใหม่เมื่อ MACA ถูกก่อตั้งในปี 1881 โดยการรวมเอาสำนักส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานอื่นๆ ที่อยู่กระจัดกระจายตามกระทรวงอื่นๆ เข้าด้วยกัน ภายหลังการตีพิมพ์หนังสือนั้น ชีวิตการงานของมาเอเดก็ลุ่ม ๆ ดอน ๆ เขาถูกไล่ออกจากกระทรวงเมื่อปี 1885 อย่างไรก็ตาม เขาเป็นผู้ว่าการจังหวัดยามานาชิ (Yamanashi) ในปี 1888 และเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีของ MACA ต่อมา ภายหลังการเกษียณอายุจากกระทรวง เขาเดินทางไปทั่วประเทศ แสดงปาฐกถาและพูดคุยกับคนท้องถิ่น

มีสองทัศนะที่เกี่ยวกับเขา ทัศนะหนึ่งก็เป็นของ โครเคียว ทาคาฮาชิ (Korekiyo Takahashi) (1854-1936) ผู้ซึ่งภายหลังได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงการคลังสองครั้ง เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ และผู้ซึ่งเคยเป็นผู้ร่วมงานคนหนึ่งของมาเอเดในสมัยหนุ่มๆ ที่ MACA ทาคาฮาชิประทับใจมากกับผลงานของมาเอเด และชอบบุคลิกของเขา ภายหลังในปี 1929 ขณะระลึกถึงความหลัง ทาคาฮาชิกล่าวว่า หนังสือความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น ถูกเขียนได้ดีแม้ว่าถ้าจะอ่านในขณะนี้ ถ้าหากจะติดตามเป็นปีต่อปี อิทธิพลของหนังสือนั้นมีมากจนวัดไม่ได้ ข้าพเจ้า(ผู้เขียน) คิดอยู่เสมอว่ามันเป็นโชคไม่ดีต่อญี่ปุ่นที่มาเอเดถูกไล่ออกเมื่อเขาเขียนหนังสือ ความประทับใจของทาคาฮาชิต่อมาเอเดดูดีมาก แต่ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้าเองนั้นหนังสือดังกล่าวมีอิทธิพลและความสำคัญมากกว่าที่ทาคาฮาชิกล่าวถึง

ตรงกันข้ามกับ โครเคียว ทาคาฮาชิ ตัวของ ยูคิชิ ฟูกุซาวา (Yukichi Fukuzawa) ไม่เคยประทับใจมาเอเดเลย แถมนยังดูถูกเขาอีกด้วย ฟูกุซาวา เคยเขียนบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ของเขา และกล่าวขียนยับยั้งสนับสนุนหลักการเกี่ยวกับเสรีภาพทางเศรษฐกิจ ยิ่งกว่านั้นเขายังต่อต้านระบอบราชการ เขาปฏิเสธที่จะเป็นข้าราชการ ในขณะที่มาเอเดเป็นแบบอย่างข้าราชการแท้ๆ และมีความตั้งใจจะร่างนโยบายอุตสาหกรรมสักอันหนึ่ง เขาไม่ใช่สาวกของลัทธิเศรษฐกิจเสรีนิยมเป็นแน่แท้ ทั้งสองมีบุคลิกภาพที่ต่างกันเหลือเกิน

ความเห็นเกี่ยวกับมาเอเดของฟูกุซาวานั้นเห็นได้อย่างชัดเจนในบทบรรณาธิการของเขาชื่อว่า “การปฏิรูปครั้งใหญ่ของ MACA” ซึ่งเขียนวันที่ 28 มีนาคมปี 1897 ดูเหมือนว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การคือ ทาคะเอกิ เอนโมโต (Takeaki Enomoto) กำลังจะลาออก และมีข่าวลือว่า มาซานา มาเอเด (Masana Maeda) กำลังจะถูกแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งแทน ฟูกุซาวา กล่าววิจารณ์ต่อต้านในบทบรรณาธิการว่า “ถ้าจะกล่าวอย่างเหมาะสมแล้วละก็ มันไม่มีความแตกต่างอย่างใหญ่หลวงว่าจะมี MACA อยู่หรือไม่ ดังนั้นข้าพเจ้าจะไม่ต่อต้านผู้ใดผู้หนึ่งในการเป็นรัฐมนตรี นอกจากเขาจะประพฤติเลวไปกว่ารัฐมนตรีคนปัจจุบัน แต่ก็มีบุคคลหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยยอมรับ แม้ว่าจะไม่ค่อยมีอะไรแต่เขาก็ถูกขนานนามว่าเป็นนักบุญ เขาไม่มีความรู้หรือญาณอะไรทั้งนั้น เขาแทบจะไม่มีความคิดอะไรเลยเกี่ยวกับความศิวิไลซ์ และยังไม่แม้แต่กระทั่งสามัญสำนึก นับประสาอะไรกับความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพาณิชย์การหรือธุรกิจ เขาเป็นบุคคลหนึ่งในจำนวนหลายคนที่จะทำอะไรง่ายๆ ที่ว่า การพัฒนา

อุตสาหกรรมและการส่งเสริมการผลิตจะเป็นไปได้ด้วยมาตรการแทรกแซงต่างๆ ดังนั้นจึงป่วยการที่รับฟังเขา เขาพูดอยู่เสมอเกี่ยวกับธุรกิจและดูเหมือนจะมีนิสัยดี อ่อนโยน เป็นที่นับถือของละแวกบ้าน แต่ก็เป็นคนอารมณ์ร้าย และเป็นทีที่กล่าวขวัญกันว่า เขาเป็นผู้มีอิทธิพล และยังเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายการส่งออกไหมโดยตรง (the bill for the Direct Export of Raw Silk) กฎหมายสมาคมส่งออกสินค้าสำคัญ (the Important Export Commodities Association) และร่างเกี่ยวกับให้เงินอุดหนุนการขยายตลาดชา (the draft for subsidizing the Expansion of Tea Marketing)” ฟูกุซาวาต่อต้านมาตรการทั้งหมดนี้ มาตรการเหล่านี้มุ่งที่จะรวบรวมกิจการเป็นของรัฐ และการขยายตัวอย่างมีระเบียบในการส่งออก และเป็นเรื่องจำเป็นที่เลียงไม่ได้ในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนาใดๆ ก็ตาม อย่างไรก็ตาม ฟูกุซาวาสรุปในบทบรรณาธิการของเขาว่า “ถ้ารัฐบาลจะตั้งให้บุคคล เช่นนั้นเข้าดำรงตำแหน่งสืบเนื่อง ข้าพเจ้าก็ไม่สามารถจะเงี้ยบเฉย และข้าพเจ้าจะตั้งต้นให้มีการล้มล้าง MACA ทั้งนี้เพราะมันไม่มีประโยชน์อะไร มีโทษเหมือนยาพิษ” สำหรับข้าพเจ้า (ผู้เขียน) แล้ว ทักษะของฟูกุซาวานั้นเลยเถิดไปหน่อยถ้าไม่ผิดทั้งหมด เขาเป็นนักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยม และเป็นนักคิดเสรีนิยมด้วยอย่างแน่นอน แต่ไม่ใจกว้าง

เพื่อทบทวนความจำ “รัฐมนตรีคนปัจจุบัน” ในบทบรรณาธิการของฟูกุซาวาที่พูดถึงช่วงต้นนั้นคือ “ทาเคอะกิ เอโนโมโตะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ เอโนโมโตะตรวจเยี่ยมพื้นที่ที่ถูกมลพิษของบริษัท Ashio Copper Mine พร้อมกับเซน ซุตะ (Sen Tsuda) ในเดือนพฤษภาคม ปี 1907 ภายหลังจากการกลับคืนสู่โดเกียของเขา คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบจัดตั้งคณะวิจัยเกี่ยวกับมลพิษของเหมือง Ashio ตามข้อเสนอของเอโนโมโตะ ผู้ซึ่งยังได้ปรึกษากับ ชิเกโนบุ โอคูมะ (Shigenobu Okuma) (1838-1922) รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ แต่อีกไม่นานต่อมา เอโนโมโตะก็ลาออก อาจจะเป็นเพราะว่าการแก้ไขนั้นยากลำบากมาก ข้อวิจารณ์ของฟูกุซาวา อาจจะมีสาเหตุจากเรื่องนี้ แต่ก็ดูไม่ค่อยยุติธรรม ภาวะมลพิษของเหมืองทองแดง Ashio จะถูกกล่าวถึงในภายหลัง ขอให้เรามาศึกษาถึงทักษะของมาเอเดะเองเกี่ยวกับรายงานเรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” (opinions on Industrial Development) ตัวเขาเองเคยเขียน “โชเคน” (Shoken) (ทักษะส่วนตัว) ในปี 1892 พูดถึงทักษะของเขาเกี่ยวกับสถานการณ์ระหว่างประเทศของญี่ปุ่น รัฐ ศีลธรรมของสังคม อำนาจของชาติ อำนาจของประชาชน ภาวะความเป็นอยู่ เขตแดนของชาติและการอุตสาหกรรม ในส่วนของภาคผนวก (Appendix) ของ “ทักษะส่วนตัว” เขากล่าวถึงสาระของ “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” เขาไว้ว่า “ญี่ปุ่นมิได้ด้อยกว่ามหาอำนาจในยุโรปในแง่ของที่ดินและประชากร แต่เพราะเหตุใดญี่ปุ่นจึงไม่สามารถทัดเทียมกับมหาอำนาจเหล่านั้นได้ แม้ว่าจะมีความพยายามในการนำเอาสถาบันและความศิวิไลซ์ของประเทศที่พัฒนาแล้วมาใช้? หรือเป็นเพราะว่าเศรษฐกิจยังไม่เข้มแข็งพอ? หรือเป็นเพราะว่าการล่าอาณานิคมยังไม่สิ้นสุด? หรือเพราะความไม่สมบูรณ์ทางนิติบัญญัติ? ตามความคิดของข้าพเจ้านั้นมันเป็นเพราะญี่ปุ่นยังไม่มีอำนาจที่ทัดเทียมเท่า ดังนั้น การเกษตร หัตถอุตสาหกรรม และการพาณิชย์ควรจะก้าวหน้าทัดเทียมกับการอุตสาหกรรมในประเทศมหาอำนาจเพื่อให้ญี่ปุ่นเจริญก้าวหน้า ดังนั้น เราควรจะมุ่งที่ความเจริญก้าวหน้าของการเกษตร หัตถอุตสาหกรรมและพาณิชย์ ภายหลังจากที่เราเข้าใจในภาวะการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงร่างและอธิบายแผนการศึกษาอันหนึ่ง *ประการแรก* ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงภาวะการณ์ปัจจุบันของการเกษตร หัตถอุตสาหกรรมและพาณิชย์ของเรา และได้

ศึกษาถึงสาเหตุซึ่งก่อให้เกิดภาวะนั้น *ประการที่สอง* ข้าพเจ้าเปรียบเทียบภาวะการณ์ภายในประเทศและภายนอกประเทศ *ประการที่สาม* ข้าพเจ้าพรรณนาถึงความตั้งใจที่จำเป็นต่อการเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาอุตสาหกรรม ประมาณความสามารถปัจจุบันของชาติ และคาดการณ์ในอนาคต *ประการสุดท้าย* ข้าพเจ้าชี้ให้เห็นโครงร่างของทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม นี่คือร่างของแผนการศึกษา ข้าพเจ้าได้นำเสนอให้กับรัฐมนตรีแล้ว ซึ่งก็เห็นชอบด้วยที่จะให้ข้าพเจ้าทำรายละเอียดในหนังสือเรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” ตามแผนการศึกษาก็มีการสอบถามกว่าสิบคำถามถึงการให้กำลังใจสนับสนุนการอุตสาหกรรมของท้องถิ่น มีการรวบรวมข้อมูลหลายชิ้นโดยผู้ร่วมงานของข้าพเจ้าภายในกระทรวง หนังสือนี้มีเนื้อหาอยู่ด้วยกันเก้าบทคือ บทสรุป บทนำ สถานการณ์ปัจจุบัน สาเหตุ อ้างอิง แนวความคิด สมรรถนะของชาติ พื้นที่ และหลักการ นี่เป็นทั้งหมดของ “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” เล่มแรก เป้าหมายการเขียนหนังสือได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และหนังสือนี้จะถูกแจกจ่ายไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และแนวทางดำเนินงานภายใต้ขอบเขตทางกฎหมายของ MACA ก็จะถูกประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน”

พื้นแนวความคิดของ “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” อาจจะสรุปได้ดังนี้ *ประการแรก*คือการสร้างความมั่งคั่งของชาติ ความมั่งคั่งของชาติควรถูกสร้างโดยสวัสดิการของประชาชน แม้ว่าในสมัยเมธิจิประเทศมั่งคั่งรวมถึงการมีกองทัพที่เข้มแข็ง หนังสือนี้ก็เน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับความมั่งคั่งของประเทศ *ประการที่สอง* เกี่ยวกับลัทธิปกป้อง แต่ตามแนวความคิดในหนังสือนั้นเป็นที่ชัดเจนว่าควรมีการใช้ลัทธิปกป้อง เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการก่อตั้งชาติญี่ปุ่นสมัยใหม่ และสถานการณ์ที่เป็นจริงในต่างประเทศ “ถ้าเรากำหนดจุดมุ่งหมายในอนาคตว่าเป็นการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติและสวัสดิการของประชาชน รัฐบาลควรที่จะยึดมั่นกับหลักการของการเป็นผู้ชนะ และผู้สนับสนุน มิฉะนั้นแล้วผลประจักษ์ก็จะไม่เป็นตามคาดหมาย” ประเด็นนี้แตกต่างกับของฟูคูชว่าที่เดียว *ประการที่สาม* สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการนำเข้าเทคโนโลยีหรือวิธีการจากต่างประเทศ ชาวญี่ปุ่นไม่เคยมีความคุ้นเคยกับเครื่องจักรกลต่างประเทศ พวกเขาเพิกเฉยต่อข้อดี และเพียงแต่ลอกเลียนแบบอย่างเดียว *ประการที่สี่* อธิบายถึงความจำเป็นในการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจท้องถิ่น และเสนอให้ก่อตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม (Industrial Development Banks)

ทั้งรายงานเรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” และ “ทัศนะส่วนตัว” มิได้ใช้คำเช่น ลัทธิฐานเกษตรนิยม หรือลัทธิฐานอุตสาหกรรมนิยม ดูเหมือนว่า มาเอตะ พิจารณาถึงการสร้างพลังความมั่งคั่งของชาติจากแง่มุมความคิดของลัทธิที่เป็นกลาง (positivism) เขากล่าวว่า “เป้าหมายของการวิจัยก็เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดโดยการดูที่ความเป็นจริง เพิกเฉยต่อความเห็นที่ไร้ประโยชน์และสาระ เพื่อที่จะเข้าถึงประเด็นจริงๆ ควรทำความเข้าใจให้แจ่มชัดในภาวะการณ์ปัจจุบัน และภายหลังจากนี้แล้วควรมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุให้ละเอียดแล้วเสนอแนวทางแก้ไข การวิจัยในระดับชาติควรมีการอ้างอิงถึงประสบการณ์ในต่างประเทศ และการวิจัยในระดับจังหวัด ประสบการณ์ท้องถิ่นในจังหวัดควรถูกอ้างอิง” นี่คือวิธีการของเขาในการดูประเด็นปัญหา ดังนั้นความคิดของเขาจึงทำให้เขาห่างจากการเป็นผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยม หรือลัทธิฐานอุตสาหกรรมนิยม ในความเป็นจริงแล้ว “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” ได้มีคำพูดที่สำคัญอันหนึ่งเกี่ยวกับประเด็นนี้ “ในญี่ปุ่น การเกษตรและหัตถอุตสาหกรรมเป็นพื้นฐานที่อุตสาหกรรมที่มีประโยชน์อื่นๆ ควรได้รับการพัฒนาต่อไป ไม่ควรที่จะสับสน

เกี่ยวกับความสำคัญและลำดับเมื่อพิจารณาจากประเทศฝรั่งเศสซึ่งสร้างตนเองบนฐานของอุตสาหกรรมที่มีเกษตรกร ยกตัวอย่างต่อไปภายในประเทศของเราเอง งานหัตถกรรมก็เป็นฐานของเกี่ยวโต การพาณิชย์กรรมเป็นฐานของโอซาก้า และการเกษตรเป็นฐานของคิชู (Kyushu)” นอกจากนั้นเขายังกล่าวถึงในสุนทรพจน์ว่า “ในเมื่อความสัมพันธ์ ระหว่างการเกษตรหัตถอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมเป็นสิ่งสำคัญ ผู้คนที่อยู่ในภาคเกษตร หัตถกรรมหรือพาณิชย์กรรม ไม่สามารถได้รับประโยชน์โดยปราศจากการช่วยเหลือของสาขาทั้งสาม”

ข้าพเจ้า (ผู้เขียน) มีข้อสังเกตต่างจากของ ทาคาฮาชิ ที่พบว่าข้อเสนอโดยมากในรายงาน “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” ไม่ช้าก็เร็วจะถูกทดลอง หรือกระทำได้ผล และการใช้มาตรการดังกล่าวเหล่านั้นมีขึ้น ในสมัยหลัง ๆ ของยุคเมอจิ เพื่อเป็นตัวอย่างก็อาจจะอ้างถึง การควบคุมโรคแมลง การควบคุมโรคสัตว์ การควบคุม การคัดเลือกสายพันธุ์สัตว์ การจดทะเบียนน้ำ การขยายโรงเรียนการเกษตรโคมาบะ การก่อตั้งสถานทดลองการ เกษตรแห่งชาติ สถาบันครูสอนเกษตรเคลื่อนที่ องค์กรของกลุ่มอาชีพตามประเภทของพืชต่างๆ การก่อตั้งสภาไหม (The Raw Silk Conditioning House) และอื่น ๆ กฎหมายที่มีความสำคัญกับสถาบันเกษตรซึ่งผ่านรัฐสภา (Diet) ในภายหลัง แต่มิได้ถูกกล่าวถึงในหนังสือฉบับนั้น รวมถึงกฎหมายการจัดรูปที่ดินเพาะปลูก กฎหมายสมาคมการเกษตร และกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม แต่ต่อมาในภายหลังมาเอะจะพยายามจัดตั้งสมาคมการเกษตรต่าง ๆ

ในขณะที่ฟูคูชิวาดังต้นให้มีการยุบ MACA และขณะที่มาเอะจะเดินทางไปทั่วชนบทเพื่อไปพูดเกี่ยวกับ ความจำเป็นในการกำหนดแนวทางสำหรับหมู่บ้านและเมือง คูนิโอะ ยานากิตะ (Kunio Yanagita) (1875-1962) ยังเป็นนักศึกษابริญญาตรีทางการเมืองในคณะธรรมศาสตร์ (College of Jurisprudence) ของ Imperial University of Tokyo และกำลังศึกษานโยบายเกษตร ภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เขาเป็น ข้าราชการในหมวดของการบริหารการเกษตรของ MACA และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้บรรยายวิชานโยบายเกษตรที่ College of Tokyo (ปัจจุบันคือ Waseda University) เขาตั้งใจที่จะจัดปัดเป่าความยากจนของเกษตรกรแต่ ก็มีเรื่องผิดพลาดเกิดขึ้นกับเขาที่กระทรวง และจากนั้นเขาก็ถูกย้ายไปอยู่ที่สำนักกฎหมายของคณะรัฐมนตรี แต่เขาก็ มิได้กีดกันเขาจากการศึกษานโยบายเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ และในขณะเดียวกันเขาก็เป็นผู้ร่วมคณะทำ งานเกี่ยวกับธุรกรรมการเกษตรแห่งชาติ (The National Conference of Agricultural Affairs) ในขณะ เดียวกันเขาเขียนหนังสือคู่มือขึ้นมาสามเล่มเกี่ยวกับนโยบายเกษตร และเล่มที่มีชื่อเสียงของเขาคือ “จิด ไต โนเซ” (Jidai to Nosei) (กาลเวลาและนโยบายเกษตร) ก็ได้ถูกตีพิมพ์

ยานากิตะ ศึกษา นโยบายเกษตรจากทัศนะของนโยบายสังคม โดยแนวความคิดที่เป็นกลาง เขาไม่เป็นผู้ สนับสนุนลัทธิฐานเกษตรนิยม หรือลัทธิกสิกรรมนิยม เขากลับวิจารณ์ลัทธิเหล่านั้นในหนังสือที่เขียนในปี 1904-1907 ว่า “มันเป็นเรื่องปฏิเสธมิได้ว่าแม้แต่ในขณะนั้นนโยบายเกษตรเป็นนโยบายหลักของนโยบายเศรษฐกิจ แต่มันก็เป็น อันตรายที่จะก่อตั้งหลักที่การเกษตรเป็นฐานของรัฐ (agriculture-is-the-base-of-the-state) และยึดอันนี้เป็น หลักนโยบาย ผู้คนมักจะมีแนวโน้มที่จะด่วนทึกทักเอาว่าประกาศิตที่แข็งขันนั้นเป็นนโยบายชาติ ดังเช่นที่กล่าวกันว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศการเกษตรพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม แต่เมื่อพิจารณาถึงภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นที่ชัดเจน ว่าไม่สามารถเจาะจงอาชีพใดอาชีพหนึ่งให้กับประเทศได้ โดยเลือกว่าเป็นเพียงการเกษตร พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม ดังนั้นไม่มีใครต้องการเลือกเอาแต่เพียงอย่างเดียวและสละอันอื่นเสีย” เป็นเหตุบังเอิญที่ในขณะเดียวกันสัดส่วน

ของแรงงานเกษตรในแรงงานทั้งหมดมีมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ แต่อัตราของผลผลิตทางเกษตรต่อผลผลิตรวมสุทธิภายในประเทศ (net domestic product) มีเพียงสามสิบเปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 1-1) ยานากิตะ เจงนับเหตุผลอื่นๆ ที่สนับสนุนหลักที่การเกษตรเป็นฐานของรัฐ (agriculture-is-the-base-of-the-state) และตรวจดูที่จะมีเหตุผล “มีคนกล่าวว่า การเกษตรควรเป็นหลัก เพราะมันผลิตอาหาร เสื้อผ้า และวัตถุดิบให้กับการอุตสาหกรรม” แต่เขากลับโต้แย้งว่า “ความต้องการของมนุษย์เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และสถานที่ ผลผลิตทุกอย่างล้นแล้วแต่มีประโยชน์ โดยเหตุนี้แรงงานอาจถูกกล่าวได้ว่าเป็นฐานของรัฐ แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นก็พูดไม่ได้ว่าการเกษตรเป็นฐานของรัฐ อีกเหตุผลหนึ่งที่กล่าวสนับสนุนลัทธิฐานเกษตรนิยม คือผลผลิตเกษตรมีส่วนแบ่งที่ใหญ่ที่สุดในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (national gross product) หรือเกษตรกรรมก็กว่าครึ่งหนึ่งของประชากรของประเทศ” แต่ยานากิตะเชื่อว่าคำกล่าวนั้นหมายความว่าถ้าหากประเทศจะได้รับการพัฒนาละก็ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้คุณค่ากับการเกษตรมากนัก “คำกล่าวอ้างที่สามบอกว่า ชนบทเป็นที่รวมของประชากรที่มีสุขภาพสมบูรณ์ หรือว่าแรงงานเกษตรเป็นทหารที่ดีที่สุด” ยานากิตะวิพากษ์ว่า “มันเป็นจริงที่ว่า การตายมีสูงในชุมชนเมืองมากกว่าในชุมชนชนบท แต่สภาพความเป็นอยู่ของชนบทไม่ถูกสุขลักษณะเสมอไป และคนยากจนที่สุดอาศัยอยู่ที่นั่น ในส่วนเกี่ยวกับการป้องกันประเทศนั้น เนื่องจากการทำสงครามเป็นลักษณะของการใช้เครื่องจักรกล และเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น แรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งเคยชินกับเครื่องจักรกลจึงควรจะได้รับพิจารณาด้วย”

ยิ่งไปกว่านี้ เขายังได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญอีกสองประเด็นซึ่งนักวิชาการลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมมองข้ามไป คือ “ประการแรก เนื่องจากประเทศหนึ่งๆ ตั้งอยู่บนพื้นที่จำกัดอยู่บนพื้นผิวโลก จึงมีความรับผิดชอบที่หลีกเลี่ยงมิได้อย่างหนึ่งคือการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างเต็มที่ ที่ดินควรถูกใช้เพื่อให้การอยู่ในโลกอย่างมีความสุข การใช้ที่ดินที่สมบูรณ์และเข้มข้นที่สุดคือ การเกษตร *ประการที่สอง* การเกษตรเป็นการผูกพันระหว่างที่ดินและคน การตั้งอยู่ของชาติประกอบด้วย การผูกพันที่ดินกับประเทศชาติ ประเทศชาติควรมีเขตแดน การเกษตรเป็นรากฐานที่แท้จริงของการอยู่อาศัยบนผืนแผ่นดิน ความเลื่อมลวยของชาติมีมากขึ้นเมื่อการเกษตรตกต่ำ การเกษตรเป็นสมอหลักของชาติ คำกล่าวทั้งสองนี้ดูจะถูกมองข้ามโดยลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) ผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยมควรจะต้องพิจารณาประเด็นทั้งสองเป็นที่เกิดของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม นี่คือเหตุผลว่า เหตุใดนักศึกษาคควรใช้เวลาอันมีค่ากับการศึกษานโยบายเกษตร”

แม้ว่ายานากิตะจะได้เป็นผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยม แต่เขาก็รู้ดีถึงบทบาทสำคัญของการเกษตร ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงให้เห็นการระลึกถึงความสำคัญของการเกษตรของเขา นั่นคือหนังสือชื่อ “จิไต โด โนเซอิ” (Jidai to Nosei) (กาลเวลาและนโยบายเกษตร) ของยานากิตะ ซึ่งปรากฏในเดือนธันวาคม 1910 โดยเหตุบังเอิญเหลือเกินที่ข้าพเจ้า (ผู้เขียน) เกิดในปีเดียวกัน แต่สองเดือนก่อนหน้านั้นเช่นกันในปีเดียวกันนั้น หนังสือชื่อ “นิปปอน โนเซอิ กากู” (Nippon Nosei Gaku) ของ ฮาจิเมะ คาวากามิ (Hajime Kawakami) ถูกตีพิมพ์เป็นครั้งที่สองเพียงไม่กี่เดือนก่อนหน้านั้น ในตอนเริ่มต้นของหนังสือ “จิไต โด โนเซอิ” มีข้อความที่กล่าวขยอของการเกษตรว่า “ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตรเป็นกระดูกสันหลังของการบริหารส่วนท้องถิ่น ถ้าเราจะเปรียบเทียบว่าการจัดองค์กรเศรษฐกิจของชาติเป็นเครื่องจักรเครื่องหนึ่ง การเกษตรก็เป็นฟันเฟืองและสายพานของเครื่องจักรนั้น การผลิตทางการเกษตรเป็นส่วนเกี่ยวเนื่องที่เริ่มจากรัฐ ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ ไปยังหมู่บ้านที่ประกอบด้วยบ้านเรือน

และจากหมู่บ้านไปยังบ้านซึ่งประกอบด้วยปัจเจกชน และท้ายที่สุดจากบ้านไปยังปัจเจกชน แม้ว่าถ้าหากเราไม่เชื่อในลัทธิฐานเกษตรนิยม และแม้ว่าเราจะไม่ยอมรับอำนาจทางการเมืองของชาวนา ความจริงที่ว่าเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างสำคัญกับการดำรงอยู่ของรัฐก็เกือบจะเหมือนกับเมื่อสมัยโบราณเมื่อข้าวถูกจ่ายเป็นส่วย” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เขาไม่เห็นด้วยกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม หรือลัทธิเกษตรนิยม ซึ่งมีอิทธิพลหรือเด่นอยู่ในท่ามกลางนักวิชาการนโยบายเกษตรในสมัยที่เขาเป็นหนุ่ม

ในความคิดของข้าพเจ้า ยานากิตะเคยห่างเหินจากผู้กำหนดนโยบายเกษตรและแวดวงวิชาการ และเขาเริ่มศึกษาวิถีชีวิตชุมชน แต่เขาเคยศึกษาเศรษฐกิจการเกษตรและนโยบายในสมัยหนุ่ม เขารู้ซึ่งถึงความสำคัญของการเกษตรและไม่ยอมรับลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยมซึ่งมีอิทธิพลในอังกฤษ เขาเคยยื่นข้อเสนอที่มีเหตุมีผลจากแง่มุมผลประโยชน์ของสังคม และการปลดปล่อยภาวะความยากจน เซอิชิ โทบาตะ (Seiichi Tobata) (1899-) ได้วิจารณ์หนังสือ “จิไต โต โนเซ” ไว้ว่า “หนังสือเล่มนี้ก้าวหน้าเกินไปกว่าที่จะมีผลในทางปฏิบัติ เมื่อถึงอีกรุ่นหนึ่งที่พอจะเข้าใจ มันก็คร่ำครึว่าจะใช้ประโยชน์ได้โดยตรง จริงๆ แล้วมันควรถูกเรียกว่าเป็นหนังสือโศกนาฏกรรม” ควรที่จะได้ระลึกกันอีกว่าวิธีการศึกษาของยานากิตะเป็นการเจาะถึงแก่นของปัญหาจริงๆ เขากล่าวว่า “เมื่อเราพูดกับดาสีตาสา เรามักจะพูดถึงหลักการทางยุโรป หรือยกตัวอย่างที่อยู่ไกลตัว ไม่เช่นนั้นแล้วผู้พูดก็จะรู้สึกไม่สบายใจ แต่มันดูไร้ประโยชน์ หรืออะไรทำนองนั้นสำหรับผู้ฟัง สิ่งที่มีความสำคัญในทุกวันนี้ไม่ใช่การกล่าวขวัญถึงเศรษฐศาสตร์เกษตรของยุโรปแต่เป็นการก่อตั้งเศรษฐศาสตร์เกษตรญี่ปุ่นในความเป็นจริงเศรษฐกิจการเกษตรญี่ปุ่นไม่เคยถูกวิจัยอย่างการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ มีผลการศึกษามีประโยชน์มากมายภายในประเทศ แต่ดูเหมือนว่าในญี่ปุ่นเองมีวัฒนธรรมที่ไม่ดี ซึ่งเชื่อว่าการศึกษาต่างประเทศเท่านั้นที่มีคุณค่า... ในทุกวันนี้ไม่เพียงแต่เกษตรกรสูงอายุที่มีชื่อเสียงในละแวกบ้าน แต่เกษตรกรหนุ่มๆ ก็จัดการทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน โดยเนื้อแท้ นี่คือการพัฒนาของความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ แต่ก็ยังเป็นแขนงหนึ่งของความรู้ทางการของอนาคต เมื่อข้าพเจ้ากล่าวถึงการศึกษาระบบวิทยาศาสตร์ ข้าพเจ้าหมายถึงการศึกษาเบ็ดเสร็จรวมทั้งประเทศ อดีตและอนาคตของชาติด้วย ในญี่ปุ่นนั้นเรามีปัญหาที่จะต้องแก้ไขหลายประการ เช่นปัญหาการผลิตอาหาร”

วิธีการศึกษาเศรษฐกิจการเกษตรอีกวิธีหนึ่งที่ต้องค่าแก่การกล่าวถึงก็คือ วิธีการเชิงปริมาณของเศรษฐกิจฟาร์ม มันคิชิ ไซโต (Mankichi Saito) (1862-1914) บัณฑิตรุ่นแรกคนหนึ่งของโรงเรียนการเกษตรโคมาบะ (Komaba Agricultural School) ซึ่งปัจจุบันคือ โรงเรียนเกษตรและป่าไม้โตเกียว (The Tokyo Agriculture and Forestry School) เขาได้รับเกียรติเป็นผู้บุกเบิกในสาขานี้ ไซโตถูกย้ายจากโรงเรียนเกษตรและป่าไม้โตเกียวไปยังสถานีทดลองทางการเกษตรแห่งชาติของ MACA สองปีก่อนหน้าที่ยานากิตะเข้ารับตำแหน่งในส่วนบริหารการเกษตร (Section of Agricultural Administration) ของกระทรวง ไซโตดำรงตำแหน่งหัวหน้าฟาร์มของโรงเรียนเกษตรและป่าไม้แห่งโตเกียว (The Agriculture and Forestry of Tokyo) หรือคณะพืชไร่ปัจจุบันของ Tokyo Imperial University ภายหลังจากออกจากตำแหน่งนั้น ไซโตได้ใช้ช่วงชีวิตที่เหลือในการสำรวจครอบครัวฟาร์มที่สถานีทดลอง

“เกษตรกรญี่ปุ่นจัดการเศรษฐกิจฟาร์มครัวเรือนหรือฟาร์มครอบครัวอย่างไร? ข้อกังขาดังกล่าวไม่เคยมีอยู่ในสมองของนักวิชาการเกษตรคนใด ยกเว้น มันคิชิ ไซโต” “แม้ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงสมัยโตคุงวะเป็นสมัย

เมอิจิ รัฐบุรุษ ผู้บริหาร บุคคลทั่วไป และนักวิชาการญี่ปุ่น สนใจเพียงในตัวเลขมหภาคของผลผลิตการเกษตรเมื่อพูดถึงการเกษตรหรือเกษตรกร ตัวอย่างเช่น พวกเขาสนใจผลผลิตรวม หรือการบริโภคข้าว พื้นที่เพาะปลูกรวม หรือจำนวนครวเรือนฟาร์มทั้งหมด แต่ไม่สนใจอาณาแต่ละฟาร์ม การตลาดข้าว หรือการบริโภคของผู้บริโภคแต่ละคน สถิติและสัมพัทธ์ของไซโตไม่พ้องกับความรู้ทางการเกษตรที่มีอยู่ และนั่นก็ได้ผลักดันให้เขาแวะเยี่ยมฟาร์มแต่ละครัวเรือนด้วยตนเอง การที่ในทศวรรษที่สามของสมัยเมอิจิ (1897-1906) มีนักวิชาการที่ทะเยอทะยาน เพราะผลงานของไซโตที่ความสำคัญของเศรษฐกิจการเกษตรแนวจุลภาคอันนอกเหนือจากแนวมหภาค ถูกรวบรวมอีกครั้งหนึ่งในญี่ปุ่น”

มันนิชิ ไซโต เคยหยุดยั้งความพยายามที่จะเข้าใจการเกษตร และได้เดินทางตลอดชีวิตไปทั่วประเทศสวมใส่กางเกงเท้า (leggings) และรองเท้าฟางหรือไม้ เพื่อสำรวจอย่างมีหลักเกณฑ์ถึงเศรษฐกิจฟาร์ม เขาคืออาร์เธอร์ ยัง (Arthur Young) ของญี่ปุ่น จุดหมายการท่องเที่ยวและสำรวจของไซโตก็เพื่อยังประโยชน์ให้กับการสร้างนโยบายเกษตรบนฐานของความเป็นจริงของหมู่บ้าน เขาไม่เคยพ้อใจกับหลักการหรือความเชื่อในสมัยนั้น เขาคิดว่ามันเป็นไปไม่ได้ที่จะนำเอาการทำฟาร์มแบบยุโรปมาครอบใส่ประเพณีการทำฟาร์มแบบญี่ปุ่น อีกทั้งยังเป็นการเหมาะสมที่จะดำรงรักษาและปรับปรุงการเกษตรแบบฟาร์มขนาดเล็ก เขาเข้าใจดีว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ดูเหมือนจะขาดปัญญาและไหวพริบเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของตน ดังนั้นในความคิดของเขา รัฐควรจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของเกษตรกรและปกป้องพวกเขา ดังนั้นหนทางที่เป็นกลาง (positivistic) และถูกวิธี (methodical) ในการศึกษาเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์มของเขา จึงไม่สามารถทำให้เขาหลีกเลี่ยงจากการเป็นผู้นิยมลัทธิฐานเกษตรนิยมได้

จุดนี้เองที่เขาแตกต่างจากทั้ง คูนิโอะ ยานากิตะ และอาร์เธอร์ ยัง ลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) ของไซโตเป็นดังนี้ “ความรุ่งเรืองของหมู่บ้านเกี่ยวเนื่องท้ายที่สุดกับความเจริญของชาติ เพราะหมู่บ้านคือรากของชีวิตของชาติ รากฐานของการผลิตของชาติ แหล่งของทหาร และเป็นที่ยึดชูความดีของชาติ นโยบายสังคมที่กล่าวถึงกันอยู่ในยุโรป ดูเหมือนจะสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความรุ่งเรืองหรือตกต่ำของชนบท” เขาเคยพูดว่า “ใครก็ตามที่ต้องการให้รากฐานของประเทศชาติมั่นคง ไม่ควรให้ชาติพึ่งพาอาหารต่างประเทศ ผู้ที่ต้องการให้คนรักชาติควรปล่อยให้คนรักไร่นา ผู้ไม่ต้องการให้ความซื่อสัตย์และมนุษยธรรมสูญหาย ควรคิดคำนึงถึงบ่อเกิดของมันในชนบท และผู้ที่ต้องการให้มีทหารเข้มแข็งและสุขภาพดีควรเสาะหาเด็กหนุ่มจากครอบครัวฟาร์ม” อย่างไรก็ตามเขามีได้กล่าวสุนทรพจน์เพียงเพื่อสนับสนุนลัทธิฐานเกษตรนิยม เขามีวิธีการของตนเองในการให้กำลังใจฟาร์ม เขาไม่จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีหรือเทคนิคที่ซับซ้อนมากมาย เขาปฏิเสธระบบราชการและไม่สนใจเรื่องหมุ่หมิม เขาเคยกล่าวว่า “ต่อเมื่อนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์เข้าใจเรื่องดิน และข้าราชการเข้าใจประชาชน เมื่อนั้นพวกเขาก็จะมีประโยชน์” คำกล่าวต่อไปของเขามีชื่อเสียง “โนกาคุ วะ เซคโค นิ อะราซารุ นาริ” (Nogaku wa zekko ni arazaru nari) (วิทยาศาสตร์การเกษตรไม่ใช่การให้การบรรยาย) (Agricultural sciences do not consist in giving lectures) เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลการวิจัยทางการเกษตรในญี่ปุ่นจะไม่ถูกใช้ในการทำฟาร์ม นอกจากว่าจะได้รับการรับรองอย่างแข็งขันทางวิทยาศาสตร์จากการทดลองที่สถานีทดลองระดับชาติหรือจังหวัด อย่างน้อยที่สุดนั่นเป็นประเพณีญี่ปุ่นของการส่งเสริมการเกษตร ในความเห็นของข้าพเจ้า ประเพณีนี้เกี่ยวข้องกับลัทธิศีลธรรมหรือมีรากเหง้าในลัทธิ

กสิกรรม เหตุการณ์เช่นการขยายพันธุ์ข้าวห้ำจรรยที่ถูกพัฒนาขึ้นที่สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (The International Rice Research Institute) ก่อนการรับรองอย่างถาวรในข้อดีและข้อเสียของพันธุ์ใหม่นี้ในเขตต่างๆ นับเป็นเรื่องคาดไม่ถึงในญี่ปุ่น

อีกอย่างหนึ่งที่ควรเพิ่มเติมก็คือ บทเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์ม” และ “หนี้สินของครัวเรือนฟาร์ม” ซึ่งมีอยู่ในหนังสือของเขาชื่อ “นิปปอน โนเกียว โน เคไซ-เทคิ เฮนเซน” (Nippon Nogyo no Keizai-teki Hensen) (การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของการเกษตรญี่ปุ่น) ถูกยอมรับให้เป็นการสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์ม (Survey of Farm Household Economy) ของทางการ เมื่อเริ่มการสำรวจนั้นโดย MACA ในปี 1921 ดังนั้น เขาก็มีชื่อเสียงขึ้นมาอย่างฉับพลันในฐานะผู้บุกเบิกของการสำรวจนั้นซึ่งมีต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้และอาจจะต่อเนื่องและละเอียดที่สุดในโลก โยชิโนะโอะ โคไซ (Yoshinao Kozai) (1864-1934) ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานีทดลองทางการเกษตรแห่งชาติ และคณบดีคณะฟิซไรท์ที่ Tokyo Imperial University ได้กล่าวยกย่องไว้อาลัยให้โคไซว่า “หนังสือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของการเกษตรญี่ปุ่นซึ่งเขาเขียนเสร็จก่อนสิ้นชีวิต เป็นวรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่เขาทุ่มเทความรู้ทั้งหมดจากการวิจัยนานปี และพลังงานมากมายของเขาทั้งชีวิต ข้าพเจ้าคิดว่า เขาสามารถรับปริญญาเอกจากผลงานนั้น ถ้าเขายังมีชีวิตอยู่ แต่ข้าพเจ้าแน่ใจว่าเขาจะไม่เคยต้องการเสนอผลงานนั้นสำหรับปริญญาเอก การจากไปของเขาเป็นเรื่องเศร้าสลด”

โคไซเป็นบัณฑิตของโรงเรียนเกษตรโคมาบะ ผู้ซึ่งต่อมาเป็นศาสตราจารย์ของโรงเรียนเกษตรและป่าไม้โตเกียว (The Tokyo Agriculture and Forestry School) เคยศึกษาภาษาฝรั่งเศสในบรัสเซลส์ และวิชาอื่นๆ เช่น เคมีเกษตร ในเบอร์ลิน และที่อื่นๆ อีก ภายหลังจากกลับสู่ญี่ปุ่น เขาได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ของคณะฟิซไรท์ของ Tokyo Imperial University เขาเคยเป็นผู้อำนวยการของสถานีทดลองทางการเกษตรแห่งชาติจากปี 1903 ถึง 1920 เป็นคณบดีของคณะฟิซไรท์ตั้งแต่ปี 1911 เป็นเวลาหลายปี และเป็นอธิการบดีของ Tokyo Imperial University จากปี 1920 ถึง 1928 เขาเขียนผลงานมากมายหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเคมีเกษตรซึ่งโดยมากเป็นภาษาญี่ปุ่น และหลายเรื่องในภาษาเยอรมัน แต่ก็เป็นที่น่าประหลาดที่ไม่เคยตีพิมพ์หนังสือใดๆ ของตนเอง ยิ่งกว่านั้นดูเหมือนเขาจะไม่เคยเขียนเรียงความใดๆ ยกเว้นแต่ปาฐกถาของตนเอง อย่างไรก็ตาม เขาได้รับความสำเร็จทางวิชาการและยังได้แสดงความสามารถทางการบริหาร ในฐานะผู้อำนวยการสถานีทดลอง และอธิการบดีของมหาวิทยาลัย

ในระหว่างอาศัยอยู่ในบรัสเซลส์ เขาพบกับ คุราโนซุเซะ มาซุซาคิ (Kuranosuke Matsuzaki) (1864-1919) ผู้ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางการเงิน และนโยบายเกษตร และมี คุนิโอะ ยานากิตะ และฮาจิเมะ คาวาคามิ เป็นลูกศิษย์ในระหว่างที่อยู่ในเบอร์ลิน เขาพบกับโตคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) และซุนเอะคิ ซาคิ (Tsuneaki Sako) ผู้ซึ่งเป็นบัณฑิตจากโรงเรียนเกษตรโคมาบะ จะมีอะไรเกิดขึ้นในระหว่างพวกเจานั้นไม่เป็นที่รู้แจ้ง และความคิดของโคไซเกี่ยวกับการเกษตรหรือนโยบายเกษตรก็ยากที่จะเข้าใจได้ แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าเขามีได้เพียงแต่เป็นนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่สำคัญ หรือนักบริหารที่สามารถของสถาบันวิจัยหรือมหาวิทยาลัย แต่ยังเป็นผู้เผยแพร่ความยุติธรรมในสังคมด้วย เขาเป็นผู้บุกเบิกการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับปุ๋ยและดิน และเป็นผู้ริเริ่มการปรับปรุงพันธุ์พืช เขายังได้ปรับปรุงองค์กรของสถานีทดลองเพื่อสนับสนุนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การก่อตั้งสถาบันวิจัยโภชนาการ (The Research Institute of Nutrition) ภายใต้อาณาเขตประเทศไทย และการตั้งสถานีทดลองการอนุบาลสัตว์ (The

Experiment Station of Animal Husbandry) นับว่าเป็นหน้บุญคุณมากจากการผลักดันและความพยายามของโคโซ เขาไม่เพียงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัยหรือการบรรยาย แต่เขายังมีส่วนร่วมในงานอื่นๆ เช่น การหว่านเมล็ดในเรือนเพาะชำ และการถอนกล้าคลุกโคลนเคียงบ่าเคียงไหล่กับลูกจ้าง

ความคิดของเขาเกี่ยวกับการศึกษาหรือวิจัยสามารถเห็นได้จากบางส่วนของสุนทรพจน์ของเขาที่เขากล่าวกับนักศึกษาในปี 1930 ว่า “ลักษณะของวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันคือการศึกษาโดยการทดลอง และประสบการณ์ที่มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ พร้อมกับการลำดับเนื้อหาเป็นไปตามความเป็นจริง ข้อสรุปที่ได้มาจากความจริงมักจะปราศจากคุณค่าแก่การพิจารณา ไม่ว่าในสาขาวิชาใดๆ ก็ตามของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ จิตวิญญาณในการค้นหาความจริง และความอดทน เพื่อให้ถึงเป้าหมายของตนเองเป็นเรื่องจำเป็นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากนั้น การปรับปรุงตนเองยังรวมถึงการปรับปรุงบุคลิกภาพของตน นิสัยแตกต่างกันตามบุคคล แต่ความเกรงใจ ความมุ่งมั่น และจิตที่อ่อนน้อมเป็นสิ่งดีสำหรับทุกๆ คน หนทางปรับปรุงตัวเองคือต้องพยายามสร้างคุณสมบัติเหล่านี้ โดยการตรวจสอบตัวเอง และสอนตนเอง” คิเฮิจิ โอนอซุเกะ (Kiheiji Onozuka) (1870-1944) ผู้เป็นอธิการบดีสืบต่อจากเขาที่ Tokyo Imperial University บรรยายถึงโคโซไว้ดังนี้ “ธรรมชาติของท่านนั้นมีจิตใจสูงและมีใจกว้างขวาง อีกทั้งยังฉลาดรอบคอบ ท่านมีความซื่อสัตย์ในมนุษย์สัมพันธ์ ท่านพยายามอย่างเต็มที่ในการจัดการธุระต่างๆ ท่านมีความกล้าหาญเพื่อความยุติธรรมและมีความอารี”

ส่วนอ้างอิงข้างบนแสดงความสัมพันธ์อย่างระหว่างความคิดและพฤติกรรมของโคโซเกี่ยวกับความยากจนของเกษตรกร เมื่อประมาณปี 1890 เขาเริ่มมีความคุ้นเคยกับมลภาวะซึ่งก่อโดยเหมืองทองแดงอาชิโอะ (Ashio Copper Mine) ในจังหวัดโตชิเกะ (Tochigi Prefecture) ทาเคชิ โอบุชิ (Takeshi Ouchi) (1864-1894) เป็นศาสตราจารย์ของ Tokyo Higher Normal School ได้รับการร้องเรียนจากตัวแทนชาวนาสองคนจากเขตที่ได้รับผลกระทบกระเทือนโดยมลพิษจากทองแดง และได้แนะนำไปหาเพื่อนเขาคือ โยชิโนะโอะ โคโซ (Yoshinao Kozai) โดยกล่าวว่ามีศาสตราจารย์ท่านหนึ่งในคณะพีชไรโอ โยชิโนะโอะ โคโซ ผู้เที่ยงธรรม ไม่เห็นแก่ตัว และไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ใดๆ เวลานั้นประมาณปี 1890 โคโซไม่สามารถถลันน้ำค้างไว้ได้ตลอดเวลาที่ฟังพวกเขาพูดถึงความทุกข์ยาก และกล่าวตอบว่า “ข้าพเจ้าจะรับผิดชอบที่จะวิเคราะห์ดินซึ่งพวกท่านได้นำติดตัวมา แล้วจะเรียนให้ท่านทราบผล” อีกไม่นานต่อมาโคโซก็ตอบว่า “ดูเหมือนว่าจากการวิเคราะห์ตัวอย่างดินทั้งสี่ชนิดซึ่งข้าพเจ้าสัญญาว่าจะทำนั้น ทั้งหมดประกอบด้วยส่วนประกอบทองแดงชนิดหนึ่ง” แล้วเขาก็แนบตารางวิเคราะห์กับคำตอบที่ได้นั้น ไม่ใช่การจบเหตุการณ์ดังกล่าวสำหรับโคโซแต่เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น โชโซ ทานาคะ (Shozo Tanaka) (1841-1913) ได้เป็นวุฒิสมาชิกในรัฐสภา (Diet) ในปี 1890 เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ทุกข์ยาก แต่ปัญหามลพิษไม่ถูกแก้ไขจนอีกสิบปีต่อมา คณะกรรมการเกี่ยวกับพิษแร่ธาตุ (Mineral Poisoning Committee) ถูกก่อตั้งโดย MACA และโคโซถูกแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกคนหนึ่งในปี 1902 เขายืนยันให้มีการสำรวจหาความจริงของบริเวณที่เสียหาย แต่ข้อเสนอของเขาถูกปฏิเสธ เพราะความลำบากของการกระทำการสำรวจ ดังนั้นเขาลุกขึ้นยืนยันด้วยความเห็นใจแล้วประกาศว่า “ถ้าหากการสำรวจหาความจริงยากลำบากที่จะทำเพราะมันจะใช้เวลาและเงินทุนมากเกินไป ข้าพเจ้าก็จะทำมันเสียเอง” จากนั้นเขาพูดกับนักศึกษาในวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน First High School ว่า “พวกคุณมีข้อผูกพันกับประเทศชาติซึ่งขณะนี้ประสบกับเหตุการณ์คับขัน เกษตรกรที่ถูกกระทบกระเทือนโดยพิษ

ทองแดงอยู่ในท่ามกลางของการดิ้นรน ความช่วยเหลือของพวกคุณเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยพวกเขา” ท้ายที่สุดโคไซ ก็ประสบความสำเร็จในการสำรวจหาความจริงโดยความร่วมมือของนักเรียน และความช่วยเหลือของคณะพีชไร และนักเรียนของโรงเรียน First Higher School “มันเป็นงานที่ยากลำบากแต่สำเร็จได้ภายในสองเดือน เมื่อรายงานผลการวิเคราะห์ถูกนำเสนอแก่คณะกรรมการ สมาชิกทั้งหมดต่างประหลาดใจและเงิบงัน โคไซกล่าวกับ มวลสมาชิกว่า “พวกท่านจะอย่างไรเมื่อท่านดูตารางการวิเคราะห์ และผลการพิสูจน์ของดินที่เป็นพิษในเขตนั้น” แล้วเขาก็โจมตีประเด็นเหมืองทองแดงอาชิโอะ ความหวังในการประนีประนอมปัญหาที่ปรากฏขึ้น เป็นที่น่าสังเกต ว่ามีการเขียนถึงเรื่องนี้หรือกล่าวถึงโคไซน้อยมาก ความทรงจำคงเหลืออยู่เพียงในใจของเกษตรกรของพื้นที่ที่ถูก กระทบกระเทือน และของผู้ร่วมงานผู้ร่วมทุกข์ร่วมยากกับเขา”

มีบทบรรณาธิการที่เด่นของ ยูคิชิ ฟูกุซาวา ชื่อ “อาชิโอะ โคซาน โคโดคุ จิเคน โน โซบุน” (การระบายของ เสียของเหมืองอาชิโอะ) ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 1897 บทบรรณาธิการนั้นกล่าวว่า “การระบายของเสียของ เหมืองอาชิโอะถูกตีพิมพ์ไปเมื่อวาน วิธีการระบาย ควรอ่านได้จากข้อแนะนำซึ่งเขียนโดยหัวหน้าสำนักงานของ เหมืองรวมถึงวิธีการเกี่ยวกับป่าของรัฐและเอกชน และคำสั่งการตรวจตราเพื่อยกเลิกภายในบริเวณเสียหาย เนื่องจากวิธีการป้องกันความเสียหายต่างๆ เป็นผลจากการศึกษาของคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งโดยรัฐบาล และถูก ร่างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี ผู้รับผิดชอบวิธีการป้องกันมลพิษ และถูกยอมรับโดยรัฐบาลแล้ว เรื่องดัง กล่าวจบสิ้นลงแล้ว และเปลี่ยนแปลงไม่ได้อีกเลย...แม้ว่าจะไม่มีการพรรณนาถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น ในความ เห็นของข้าพเจ้านั้น รัฐบาลไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ พุดได้ว่ารัฐบาลได้รับผิดชอบอย่างดีที่สุดแล้ว เพราะรัฐบาล ไร้ทำในสิ่งที่ทำได้ในขอบเขตของกฎหมาย โดยเหตุนี้ถ้าประชาชนในเขตเสียหายไม่สามารถทนอยู่ได้ และต้องการ เรียกร้องค่าเสียหาย เขาทำได้เพียงฟ้องร้องกันชั้นศาล และถ้าเจ้าของเหมืองไม่สามารถทำตามคำแนะนำได้ เขาก็ ควรจะฉีกาและเรียก้องความยุติธรรม... จะมีการเรียกร้องจากชาวบ้านเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องของรัฐบาล และ พวกเขาจะเปิดการพูดในที่สาธารณะ มันเป็นเรื่องที่กระทำไม่ได้ถ้าหากไม่มีอะไรผิดกฎหมาย แต่ถ้าหากการพูดในที่ สาธารณะไม่มีความสงบ หรือถ้ามีบรรยากาศบางอย่างที่ชักนำไปสู่การเดินขบวนที่รุนแรงโดยมีหอกหลาวและธง หรือมีพฤติกรรมที่ข่มขู่คนอื่นโดยอำนาจหมู่ รัฐบาลก็ควรจะสลายพวกเขาอย่างเฉียบขาดและสิ้นซาก” เป็นที่น่า สังเกตว่าหน่วยงานที่มอบอำนาจให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำดังกล่าวแก่เหมืองอาชิโอะคือ MACA ซึ่งฟูกุซาวามองว่า ไร้ประโยชน์เมื่อสองเดือนก่อนหน้าบทบรรณาธิการนี้เท่านั้น และดังกล่าวมาแล้วว่าแววแห่งความหวังก็ฉายแสงขึ้นมา ห้าปีหลังจากฟูกุซาวาประกาศว่าเหตุการณ์นั้นได้ “ปิดฉาก” ลงแล้ว ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้าสิ่งสำคัญก็คือ ฟูกุซาวาดูเหมือนจะให้ท้ายนักอุตสาหกรรมมาก และไม่เห็นใจกับความเสียหายของเกษตรกรในกรณีนี้ เป็นที่กล่าว กันว่าเรามีความลำเอียงมากขึ้นในตอนแรก เขาดูเหมือนจะเขียนมากเกินไป บางครั้งสักแต่จะเขียนโดยไม่คำนึงว่า ถูกหรือผิด ในจุดนี้เรามีความคล้ายคลึงกับ โทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) เจ้าของข้อเขียนต่างๆ ที่กล่าว ถึงหลายครั้งแล้วในบทนี้และบทอื่นๆ อีก บุคลิกของโยชิโนะโอะ โคไซ ช่างแตกต่างจากคนทั้งสองเสียนี้กระไร

โคไซ เป็นผู้อำนวยความสะดวกคนที่สองของสถานีทดลองทางการเกษตรแห่งชาติ โดยสืบทอดตำแหน่งจาก จุน ซา- วาโน (Jun Sawano) (1859-1903) ตอนแรกๆ ซาวาโนเป็นครูเกษตรเคลื่อนที่พร้อม ๆ กันกับ ซุนิอะคิ ซาโค (Tsuneaki Sako) และคนอื่นๆ เนื่องจากระบบครูเกษตรเคลื่อนที่ถูกก่อตั้งขึ้นในปี 1885 พวกเขาจึงเป็นครูรุ่นแรก

เมื่อชาวโนเดินทางกลับจากต่างประเทศ ประเด็นเกี่ยวกับการลดภาษีที่ดินก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจังในญี่ปุ่น โดยมีความเห็นที่แตกต่างกันมาก เช่น ในระหว่าง ทาเทกิ ทานิ (Tateki Tani) และ อุคิชิ ทางุชิ (Ukichi Taguchi) (1855-1905) ชาวโนก็ได้เข้าร่วมอภิปรายและกล่าวว่า การลดภาษีที่ดินจะเป็นผลดี แต่ว่าการปรับปรุงการเกษตรนั้นต้องการมากกว่าการลดภาษีที่ดิน ในเวลานั้นเริ่มมีการตื่นตัวเกี่ยวกับความจำเป็นในการปรับปรุงการเกษตร เมื่อการอภิปรายเรื่องการลดภาษีที่ดินเริ่มต้นขึ้น จากนั้นเลขาธิการของ (กระทรวง-ผู้แปล) เกษตรและพาณิชย์ (Secretary of Agriculture and Commercial Affairs) คือ มุเนมิซุ มุซุ (Munemitsu Mutsu) (1844-1897) ก็คล้อยตามความเห็นของชาวโน และตัดสินใจก่อตั้งสถานที่ทดลองทางการเกษตรแห่งชาติขึ้นใกล้กับบ้านพักของมุซุที่ นิชิกาฮาระ (Nishigahara) ในโตเกียว จนบัดนั้นมีสถานที่ทดลองแห่งหนึ่งที่ ไนโต ชินจูกุ (Naito Shinjuku) ในโตเกียว แต่ไม่เคยมีการทดลองหรือวิจัยใดๆ เกิดขึ้นที่นั่น มันเป็นเพียงศูนย์แนะนำพืชพันธุ์จากต่างประเทศเท่านั้น สถานที่ทดลองทางการเกษตรแห่งชาติมีช่างานครอบคลุม ๖ การเลี้ยงไหม การอนุบาลสัตว์ และเศรษฐกิจฟาร์ม มันเป็นศูนย์สำหรับการทดลองและวิจัยทางการเกษตรอย่างแท้จริงและเป็นหัวใจของลัทธิความเป็นกลางทางการเกษตร ชาวโนเป็นผู้อำนวยความสะดวกคนแรกระหว่างปี 1893 ถึง 1903 โคไซเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สองระหว่างปี 1903 ถึง 1920 และฮิโรทาโร อันโด (Hirotaaro Ando) (1871-1958) เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สามระหว่างปี 1920 ถึง 1941 และเป็นผู้ได้รับรางวัล Order of Cultural Merit ในปี 1956 ทำให้กระตุนกิจกรรมวิจัยในญี่ปุ่นและช่วยให้เกิดจิตสำนึกที่เป็นกลางในการบริหารการเกษตร

จิตใจของความเป็นกลาง เป็นที่ยอมรับกันไม่เพียงในหมู่นักวิทยาศาสตร์เกษตรของ MAF แต่ยังรวมถึงผู้บริหารการเกษตรอีกไม่ก็ท่าน ข้าพเจ้าขอกล่าวยกย่องตัวอย่างคือ มาซาชิ ฮาระ (Masashi Hara) (1914-1975) ผู้เป็นที่ปรึกษาในสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีในช่วงสุดท้ายของอาซึฟที่ MAF ได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้ “MAF ไม่ควรที่จะแนะนำเทคโนโลยีใหม่ให้กับการทำฟาร์ม ถ้าหากมันยังไม่ถูกทดสอบว่าดีจริงโดยการวิจัย” โมโตอิ ทาชิคาว่า (Motoi Tachikawa) (1920-1974) ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นผู้ร่วมงานในส่วนบริหารการเกษตร (Agricultural Administration Section) ในสำนักเศรษฐศาสตร์เกษตรและป่าไม้ ซึ่งข้าพเจ้าเคยเป็นผู้อำนวยความสะดวกอยู่กล่าวกับข้าพเจ้าว่า “แนวทางนโยบายใดๆก็ตามจะถูกก่อตั้งไม่ได้ เว้นเสียแต่ว่ามันตั้งอยู่บนการศึกษาตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง” ฮาระและทาชิคาว่า เสียชีวิตไปเมื่อเขาทั้งสองเป็นผู้อำนวยความสะดวกสถาบันวิจัยเครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งข้าพเจ้าเคยเป็นผู้อำนวยความสะดวกคนแรกของสถาบันนั้น

1-5-2 มรรควิธีของเศรษฐศาสตร์

อาจกล่าวได้ว่าแนวทางเศรษฐศาสตร์ประยุกต์สู่การเกษตรที่มีระบบ หรือบ่อเกิดของวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรเกิดจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สองท่านคือ ยาซุโอะ คอนโด (Yasuo Kondo) (1899-) และ เซอิชิ โทบะตะ (Seiichi Tobata) (1899-) ไม่เป็นการยุติธรรมแน่นอนที่จะกล่าวถึงเพียงพวกเขาในท่ามกลางนักวิชาการอีกมากมาย ผู้ซึ่งก่อประโยชน์ให้กับวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรในญี่ปุ่น แต่วัตถุประสงค์ของเรามาใช้เพื่อพรรณนาการพัฒนาของวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร แต่เพื่อกล่าวอย่างรวบรัดถึงใจความหลักของเศรษฐศาสตร์เกษตรซึ่งมีอิทธิพลต่อนโยบายเกษตร มีแนวทางหลักอยู่สองแนวทางในวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรเช่นเดียวกับสาขาอื่น ๆ ของเศรษฐศาสตร์ในญี่ปุ่น แนว

ทางหนึ่งก็คือการปรับเศรษฐกิจศาสตร์มาร์กซิสต์เข้ากับการเกษตรญี่ปุ่น และอีกแนวทางหนึ่งก็คือการปรับเศรษฐกิจศาสตร์สมัยใหม่ คอนโด คือตัวแทนคนแรกของแนวทางที่หนึ่ง และโทบาทะเป็นตัวแทนแรกของแนวทางหลัง คอนโดเป็นบุตรชายของครอบครัวฟาร์มครึ่งเวลาขนาดกลาง ขณะที่โทบาทะเป็นบุตรชายของเจ้าของที่ดิน ทั้งคู่เป็นบัณฑิตของคณะฟิสิกส์ของ The Imperial University of Tokyo และเป็นศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในภายหลังทันทีที่สำเร็จการศึกษา หนุ่มคอนโดนั่งอ่านหนังสือในห้องโถงใหญ่ห้องหนึ่งกับศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์เกษตร เช่น อีโซ ยาฮาจิ (Eizo Yahagi) (1871-1933) คานจิ ซาโต (Kanji Sato) (1879-1967) และ ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu) (1888-) ในห้องนี้นั้นมีหนังสืออยู่สองห้อง คอนโดพบรายงานการสำรวจเกี่ยวกับมลภาวะเหมืองแร่ของแม่น้ำวาทาระเซ (Watarase River) เขียนโดยโคโซ บนชั้นหนังสือหนึ่ง มันเป็นรายงานการสำรวจมลภาวะของเหมืองทองแดงอาชิโอะ คอนโดประทับใจกับวิธีการที่เป็นกลาง (positivistic) และยุติธรรมของโคโซ คอนโดเคยกล่าวในภายหลังว่า “ข้าพเจ้ายังมิได้ศึกษาเรื่องของเหมืองฟิซาชิโอะ หรือติดตามมันอย่างละเอียด สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการกล่าวในที่นี้คือความจริงที่ว่า ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากรายงานของโคโซ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่ามันควรจะมีประเด็นเกี่ยวกับชนชั้นสังคมในเรื่องที่ศึกษา และควรจะมีพยายามบางอย่างที่เกี่ยวข้องกันนั้น แม้แต่ในกรณีของนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และยิ่งกว่านั้นสำหรับนักวิชาการที่ศึกษาวิทยาศาสตร์สังคม รายงานของโคโซทำให้หูตาของข้าพเจ้าเปิดกว้างกับความจริงว่า การประจัญหน้าระหว่างบริษัทปุ๋ยเคมีและเกษตรกรเจ้าของที่ดินและผู้เช่า และสำนักงานยาสูบ (Tobacco Monopoly Bureau) กับผู้ปลูกยาสูบ ควรเป็นหัวข้อของการสืบสวนและศึกษาทางสังคม” แท้ที่จริงแล้วปัญหาเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการผลิต และการตลาดปุ๋ยเคมี สถาบันการผูกขาดไอบยา และเศรษฐกิจการเกษตร และระบบการถือครองที่ดิน เป็นหัวข้อหลัก ๆ ของการศึกษาของคอนโด การศึกษาของเขามีลักษณะพิเศษตรงที่การค้นคว้าหาความจริงโดยการสำรวจ การศึกษาของเขาเกี่ยวกับการทำบัญชีฟาร์มของครอบครัวฟาร์มแห่งหนึ่ง และสถิติการเกษตรก็ดำเนินการคล้าย ๆ กัน ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ศาสตราจารย์คอนโดเคยเป็นทั้งนักสถิติและหัวหน้าฝ่ายสถิติของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ (หลังจากนี้เรียกว่า MAF) เมื่อสำนักงานสถิติถูกก่อตั้งขึ้นในกระทรวงภายหลังสงคราม เขาถูกแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการสถิติการเกษตรในปัจจุบันเป็นหนึ่งผู้ดูแลเขาอยู่มาก

ในส่วนที่เกี่ยวกับบัญชีฟาร์มข้าพเจ้าไม่สามารถละเลยศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ธุรกิจฟาร์มท่านหนึ่งของ Imperial University of Kyoto คือ มาซาโอะ โอซุกิ (Masao Otsuki) (1895-) เขามีชื่อเสียงในฐานะผู้ก่อตั้งระบบบัญชีโอซุกิ (Otsuki bookkeeping) และยังมีความตั้งใจที่จะเผยแพร่ระบบการทำบัญชีไปยังฟาร์มต่างๆ โดยความร่วมมือกับนักศึกษาของเขา ยังประโยชน์ให้กับเกษตรกรผู้มีส่วนร่วมในการทำบัญชี และสำหรับนักศึกษาผู้แนะนำเกษตรกรเพื่อให้ได้เข้าใจเนื้อหาและสาระของการทำฟาร์ม ตัวข้าพเจ้าเองเคยร่วมในหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการศึกษาการทำบัญชีของเขาในสมัยหนุ่มของข้าพเจ้า

คอนโดได้เขียนหนังสือไว้หลายเล่ม ซึ่งเล่มที่ทรงอิทธิพลที่สุดอาจจะเป็น “โนเกียว เคไซ รอน” (Nogyo Keizai Ron) (หลักเศรษฐกิจการเกษตร) ตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี 1932 หนังสือนี้เป็นผลงานจากการสำรวจข้อเท็จจริงหลายอัน และถูกกล่าวว่าการองทฤษฎีที่ใช้นั้นอิงผลงานของ โรซ่า ลักเซมเบอร์ก (Rosa Luxemburg) (1871-1919) คอนโดกล่าวว่า “เนื้อหาของมันเป็นการสรุปจากการสำรวจหลายอัน กล่าวคือแสดงความจริงเกี่ยวกับ

ความเป็นเจ้าของที่ดินเป็นหลักสำคัญของการผลิตทางการเกษตร” ในฐานะของบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องอยู่กับการเกษตรญี่ปุ่น ข้าพเจ้าได้เรียนรู้มากมายจากหนังสือของคอนโด ชื่อ “โนซานบุซุ เซซานฮิ โน เคนกิวกุ” (Nosanbutsu Seisanhi no Kenkyu) (การศึกษาต้นทุนการผลิตของผลิตผลเกษตร) (สำนักพิมพ์) นิชิกาฮาร่า คานโดไค โตเกียว 1931 และหลักเศรษฐกิจการเกษตร ตีพิมพ์ครั้งที่สอง (โดย) จิโซ-ซา 1934 เมื่อเขาถูกแต่งตั้งให้ช่วยงานในหน่วย Agency of Horse Administration ในปี 1936 เพื่อดำเนินงานสำรวจทางบัญชีเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเลี้ยงม้า ข้าพเจ้าก็ถูกแต่งตั้งให้เป็นผู้ร่วมงานคนหนึ่ง และสามารถที่จะเรียนรู้เป็นการส่วนตัวจากเขาอยู่ดูเหมือนจะเป็นเวลาประมาณหนึ่งปี ต่อไปนี้เป็นบทเพลงพื้นเมืองที่ถูกอ้างถึงในหนังสือ หลักเศรษฐกิจการเกษตร มันพูดถึงหลักอันหนึ่งของหนังสือ

พอพลบค่ำชาวเกษตรกร
ได้กลับจากทำนา
แต่ทว่าข้าวต้ม
ยังต้องถูกต้มให้ร้อน
ทัพพีอยู่ที่ไหน
ฉันหามันไม่พบ
ขณะที่ลูกน้อยกำลังร้องไห้
สะอึกฉันก็เกิดคันจันทมา

กล่าวกันว่า ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์เกษตรชื่อ คุซุฮิโตะ ซาคามโตะ (Kusuhiko Sakamoto) (1922-) เกิดประทับใจในเพลงพื้นเมืองที่กล่าวถึงนี้มาก และเกิดมีกำลังใจในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรอย่างคร่ำเคร่ง ที่จริงแล้วมันทำให้ระลึกถึงภรรยาของเกษตรกรผู้ทุกข์ยากคนหนึ่ง และภาพในครัวของครัวเรือนฟาร์ม มันยังปลุกความรู้สึกของเกษตรกรถึงความรู้สึกสำนึกที่จะหลุดพ้นจากความยากจน

ความคิดพื้นฐานของคอนโดในปีหลัง ๆ นี้ แสดงให้เห็นได้ในข้อเขียนของเขาชื่อ “นิพนธ์ห้าประการของปัญหาการเกษตร”

นิพนธ์ที่หนึ่ง “การฟื้นฟูเศรษฐกิจชาติ” ไม่สอดคล้องกับความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในสาขาการผลิตของสินค้าและการบริโภค การเกษตรจะต้องถูกเน้นในภาวะที่ความจำเป็นทางเศรษฐกิจมีสูง การพึ่งพาตนเองในด้านอาหารเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของความจำเป็นทางเศรษฐกิจญี่ปุ่น และเป็นความจำเป็นขั้นต่ำสุดของผู้ที่มีได้เข้าร่วมสงคราม

นิพนธ์ที่สอง “หลักของการแบ่งแรงงานระหว่างประเทศ และต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบ” และความตระหนักแบบเสรีนิยมแบบดั้งเดิมที่ว่าผลผลิตการเกษตรจากต่างประเทศจะท่วมท้นผลผลิตการเกษตรญี่ปุ่น นับเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจแบบแทรกแซงที่มุ่งขยายตลาดต่างประเทศโดยการผูกขาดของระบบทุนนิยม โดยความเสถียรของภาคชนบท เพื่อให้นโยบายเศรษฐกิจของญี่ปุ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของสันติภาพ การส่งเสริมตลาดผู้บริโภคภายในประเทศควรได้รับการเน้นมากกว่านี้

นิพนธ์ที่สาม “การใช้ที่ดินและทรัพยากรอย่างเหมาะสม” เป็นเรื่องของเศรษฐกิจและจิตใจ ที่ดินเพาะปลูกของญี่ปุ่นโดยเฉพาะที่นาไม่เป็นเพียงผืนดินแต่เป็นปัจจัยการผลิตด้วย มันควรถูกใช้ประโยชน์อุปทานแรงงานที่จำกัด

หมายถึงอุปทานแรงงานราคาถูกที่จำกัดสำหรับระบบทุนนิยม แรงงานรวมของญี่ปุ่นยังไม่ถูกใช้ทั้งหมด การเพิ่มการผลิตตัวเองได้ในแง่ของอาหารและอาหารสัตว์ไม่เพียงแต่จำเป็น แต่ยังเป็นไปได้ด้วย

นิพนธ์ที่สี่ “การปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร” จะเป็นไปได้โดยปราศจากนโยบายราคา และนโยบายการตลาด การตั้งราคาของสินค้าเกษตรให้ต่ำลงโดยการแข่งขันเสรี การทำให้เกิดการผูกขาดในตลาดปัจจัย และการละเลยที่จะสนับสนุนการเกษตรโดยการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร เนื่องจากการขาดแรงจูงใจทางด้านราคา ผลผลิต สำหรับเกษตรกรรังแต่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากชนบท จุดหมายของนโยบายเกษตรคือการสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ที่ทำการผลิต ไม่ใช่หน่วยย่อย เช่น สหกรณ์การเกษตร

นิพนธ์ที่ห้า “ราคาข้าว” ควรสูงพอที่จะรักษาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ทำงานเต็มเวลา การขาดทุนในบัญชีพิเศษของการควบคุมอาหาร (The Special Account of Food Control) ไม่ใช่ภาระที่เกษตรกรไม่ต้องแบกรับ แต่เป็นการชดเชยบางส่วนให้กับการสูญเสียค่าจ้างอันเนื่องมาจากเงินเพื่อ และการคลังรัฐบาลถูกแบกรับส่วนหนึ่งโดยค่าแรงที่นายจ้างควรจ่าย

นิพนธ์เหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจมีความจำเป็นสูงในญี่ปุ่น

การปรับปรุงบางอย่างในตอนนี้อาจจะมีความจำเป็น แต่ทว่าความคิดพื้นฐานไม่ต้องมีการแก้ไข แม้แต่ในทุกวันนี้ดูเหมือนว่าความคิดพื้นฐานนี้มีอิทธิพลบางอย่างต่อองค์กรวิชาชีพทางการเกษตรทั้งหลาย อย่างน้อยที่สุดความคิดขององค์กรสหกรณ์การเกษตรระดับชาติและนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจะมีความคล้ายคลึงกับของคอนโด วิกฤติการณ์ทางอาหารที่เกิดขึ้นในปี 1972 และวิกฤติการณ์น้ำมันในปี 1973 ได้ปลุก หรืออย่างน้อยก็เสริมความคิดของลัทธิกสิกรนิยม

สำหรับข้าพเจ้าแล้วดูเหมือนว่า นิพนธ์แต่ละข้อในห้าข้อของคอนโดนั้นมือนิพนธ์ (antithesis) อยู่ในตัวมันเอง นิพนธ์บางตัวก็ย้อนกลับไปถึงสมัยเมจิ และบางตัวก็ภายหลังการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจภายหลังสงครามของญี่ปุ่น ถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนแล้วละก็การประจัญหน้าระหว่างนิพนธ์ที่หนึ่งและสองกับนิพนธ์เริ่มในปี 1955 การประจัญหน้าดังกล่าวตั้งเครียดขึ้น เมื่อมีการผ่านร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร (the Agricultural Basic Law) นิพนธ์ของคอนโดได้ถูกจัดว่าเป็นปรปักษ์กับหลักการที่กฎหมายนี้ยึดอยู่ อีกประการหนึ่งนิพนธ์เหล่านั้นยังย้ำความจำเป็นเกี่ยวกับ “ลัทธิเกษตรนิยม” หรือ “ลัทธิกสิกรนิยม” แม้ว่าคอนโดมิได้นิยม “ลัทธิฐานเกษตรนิยม” หรือ “ลัทธิกสิกรนิยม” ควรที่จะกล่าวว่านโยบายเกษตรจริงๆ ไม่เคยตั้งอยู่บนนิพนธ์สมมุติโดยคอนโด และแน่นอนที่สุดรวมทั้งนิพนธ์ของคอนโดด้วย นโยบายเกษตรที่แท้จริงตั้งอยู่บนการประนีประนอมระหว่างนิพนธ์และนิพนธ์ของคอนโด ถ้าไม่ใช่ความสอดคล้องในเนื้อหาของมัน

เพื่อสืบเสาะให้ลึกซึ้งในเนื้อหาอีก ดูเหมือนจะเป็นการเหมาะสมที่จะพูดถึงนิพนธ์ (antithesis) ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น นิพนธ์บางข้อมีความเก่าแก่ตั้งแต่สมัยเมจิ แต่ผู้สนับสนุนนิพนธ์นี้ส่วนมากเป็นคนนอกกลุ่มอันได้แก่นักเศรษฐศาสตร์สาขาอื่น และนักคิดอิสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ยิ่งกว่านั้นพวกเขามิได้คิดคำนึงอะไรมากถึงการพัฒนาการเกษตร บางทีนักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์เกษตรคนแรกที่จัดระบบของนิพนธ์ลัทธิกสิกรนิยม และผู้ได้ทำความกระจ่างให้การพัฒนาการเกษตรก็คือ เซอิชิ โทบาทะ (Seiichi Tobata) ภายหลังสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University เขาศึกษาต่อทางเศรษฐศาสตร์ที่ Wisconsin State University

ในสหรัฐ และที่ the Universität Bonn ในเยอรมันนี้ ดูเหมือนเขาจะได้รับอิทธิพลพอสมควรจาก Joseph Alois Schumpeter (1883-1950) ที่ The Universität Bonn เขามีอิทธิพลพอสมควรเหนือนโยบายเกษตรญี่ปุ่นโดยผ่านทางการทำงานที่ Tokyo Imperial University จากรายงานและหนังสือของเขา และทางการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกษตร

ความคิดของโทบาตะ อาจจะกล่าวได้ว่าตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิงกับลัทธิลัทธิการนิยามหรือลัทธิฐานเกษตรนิยม อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก การศึกษาการเกษตรจากแง่มุมของเศรษฐศาสตร์จะยังต้องถูกจัดให้เป็นกลุ่มก่อน เศรษฐศาสตร์เกษตรควรถูกแยกออกจากการศึกษากฎหมาย หรือสังคมศึกษา จุดกำเนิดของเศรษฐศาสตร์เกษตรญี่ปุ่นสามารถพบเห็นได้ในการศึกษานโยบายเกษตร ขอบเขตและวิธีการ ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของเศรษฐศาสตร์เสมอไป แม้ว่าการศึกษา นโยบายเกษตรอย่างการศึกษานโยบายเศรษฐกิจเริ่มต้นในระหว่างสมัยไทโช (Taisho era) (1912-1926) ก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่าการศึกษานโยบายเกษตรอย่างเศรษฐศาสตร์เริ่มต้นในช่วงดังกล่าว

ประการที่สอง ลักษณะการเกษตรญี่ปุ่นค้นพบได้โดยการเปรียบเทียบกับการหัตถอุตสาหกรรม แต่ไม่ใช่กับการเกษตรต่างประเทศ เทคโนโลยีที่คล้ายกันไม่จำเป็นต้องหมายถึงความคล้ายคลึงกันของเศรษฐกิจ ประเด็นความที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของเศรษฐศาสตร์ควรประมวลได้จากการศึกษาเศรษฐกิจ ไม่ว่าความคล้ายคลึงกันของเทคโนโลยีจะเป็นอย่างไร ดังนั้นการเกษตรจึงควรได้รับการพิจารณาอยู่ในเศรษฐกิจของชาติเมื่อเศรษฐกิจเปิดกว้างขึ้น การเกษตรญี่ปุ่นก็เริ่มมีความจำเป็นจะถูกตรวจสอบจากแง่มุมของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ประการที่สาม แนวทางแก้ปัญหาชนบทสามารถแบ่งได้เป็นการแก้ปัญหาทางการเมืองและวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ แต่ทว่าขอบเขตของการเมืองและเศรษฐกิจมีความแตกต่างกันและกัน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐศาสตร์มีอาณาจักรของมันเองซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับขอบเขตที่ถูกจำกัดโดยการเมืองระหว่างประเทศ สินค้าเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับความเป็นอยู่ประจำวัน เหตุนี้การเกษตรจึงเป็นทางเลือกที่จำเป็น เศรษฐศาสตร์มักกล่าวเสมอว่าการเกษตรไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงภายในขอบเขตของประเทศชาติ จักรวาลมหภาค (macrocosmos) หรือโลกทั้งหมด ขอบเขตที่การเมืองสร้างขึ้นไม่มีอะไรมากไปกว่าชายแดนของประชาชาติทั้งหลายไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ซึ่งจะแบ่งแยกให้อยู่ภายในจักรวาลของเศรษฐกิจได้ จากนั้นดังกล่าวนี้อัน การแบ่งแรงงานระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งนำยืดยาวกว่าเศรษฐกิจแบบปิดที่เลี้ยงตัวเองได้

ประการที่สี่ ความหมายของเวลาในทางการเมืองต่างจากที่ใช้กันในเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่าเวลาในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองต่างจากเวลาของการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่นกรณีของผลิตผลข้าวล้นตลาด การแก้ปัญหาทางการเมืองมักจะนำเอาอุปทานส่วนเกินออกไปโดยการซื้อของรัฐบาล แต่ปัญหาเกี่ยวกับผลิตผลล้นตลาดไม่สามารถจะแก้ไขโดยทางเศรษฐศาสตร์เสมอไป ยกเว้นในกรณีของผลิตผลเกินคาดชั่วคราว อุปทานที่มีอยู่มากล้นควรถูกแก้ไขโดยวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ (คำกล่าวเช่นนี้มักจะถูกกล่าวถึงโดยโทบาตะ ในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก โดยเหตุบังเอิญ ญี่ปุ่นก็ประสบกับปัญหาเช่นเดียวกันเมื่อไม่นานมานี้) กระนั้นก็ตามการใช้ที่ดินจะเป็นประเด็นสำคัญการใช้ที่นาในการปลูกข้าวก่อให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกินของข้าวอย่างต่อเนื่อง

ประการที่ห้า ลักษณะหนึ่งของความเชื่อในทางการเมือง ดูเหมือนจะเป็นความพยายามในหลักการของ

สภาวะปัจจุบัน หรือการดำรงรักษาสภาวะปัจจุบัน ปัญหาในปัจจุบันที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจไม่มีอะไรมากไปกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองมักเป็นแบบวงเวียน (cyclical) เศรษฐกิจจะเป็นแบบการพัฒนาตัวอย่างเช่นเหตุใดเราจึงยึดมั่นเหลือเกินที่จะรับเอานโยบายใจแคบเพื่อช่วยเหลือและอนุรักษ์ชนบท? เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ในยุคหลังนี้ความสำคัญโดยเปรียบเทียบของการเกษตรญี่ปุ่นในเศรษฐกิจของชาติเริ่มมีน้อยลงน้อยลง (อ้างถึงตารางที่ 1-1) อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีการใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยทางการเมืองที่ผ่านมาเพื่อรักษาสภาวะเดิมก็มีเหตุการณ์ยุ่งยากตามมา การแก้ปัญหาเหล่านี้มิได้เป็นเรื่องทางเศรษฐศาสตร์เสมอไป มีวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์แก้ปัญหาชนบทของญี่ปุ่น โดยการลดจำนวนของผู้ที่อาศัยการเกษตรในการเลี้ยงชีพ การดำรงอยู่ของความคิดที่ว่า “การเกษตรเป็นรากฐานของรัฐ” ในสมองของข้าราชการหรือนักการเมืองคือเหตุผลที่ทำให้การเกษตรไม่สามารถเป็นรากฐานของรัฐ

ประการที่หก อย่างน้อยก็ส่วนหนึ่งที่ทุกคนจะต้องมีชัย ในกรณีนี้ทุกคนเป็นเศรษฐกิจหน่วยหนึ่ง ทุกหน่วยเศรษฐกิจอาจเป็น “ชิ้นส่วนเศรษฐกิจ” (economic subject) (Wirtschaftssubjekt) หรือทำนองนั้น อย่างไรก็ตามในสังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน เราสามารถแยกกลุ่มชนที่มีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจ ออกจากบุคคลที่มีพฤติกรรมของเขาถูกบังคับโดยผู้อื่น ในแง่นี้วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจแสดงออกในชนกลุ่มพิเศษ แม้ว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมจะแสดงออกอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์เช่นกัน ชนกลุ่มพิเศษนี้อาจถูกแบ่งได้เป็น “ชิ้นส่วนเศรษฐกิจ” สองชนิด พวกที่หนึ่งคือผู้จัดการ นักธุรกิจ เกษตรกร หรือแรงงาน (Wirtte Schlechtweg) และอีกพวกหนึ่งคือ ผู้ประกอบการ พวกแรกแสดงพฤติกรรมตามวงจรหมุนเวียน (cirwlar flow) ของเศรษฐศาสตร์เพื่อรักษาสภาพคงที่ อีกนัยหนึ่งพวกแรกนี้เป็นผู้ติดตามในกระบวนการพลวัตรของระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่พวกหลังปรับตัวอย่างชาญฉลาดเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกและสร้างความเปลี่ยนแปลงภายในระบบเศรษฐกิจ พวกหลังเป็นผู้นำในกระบวนการพลวัตรของเศรษฐกิจ ความจริงที่มองกันว่า เกษตรกรญี่ปุ่นประกอบด้วยผู้จัดการเท่านั้นเป็นหัวใจของปัญหาการเกษตรของญี่ปุ่น ดังนั้นนโยบายเกษตรควรมุ่งไปรักษาผู้ประกอบการของการทำฟาร์มและให้กำลังใจในความสามารถประกอบการ

ดังเช่นที่เสนอแนะไปแล้วข้างต้นรายงานที่ความข้งบนถูกลดตมนั้นถูกเขียนในปี 1934 และหนังสือของ เซอิชิ โทฮาตะ ซึ่งมีความข้งท้ายสุดอยู่ด้วยนั้นถูกตีพิมพ์ในปี 1936 เวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ลัทธิฐานเกษตรนิยมรุ่งเรืองสุดขีด มันเป็นเวลาประมาณหนึ่งไตรมาสของศตวรรษหลังจากที่กฎหมายพื้นฐานการเกษตรถูกยกกร่าง แต่ดูเหมือนว่าความคิดพื้นฐานของโทฮาตะไม่เคยเปลี่ยนในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานทางการเกษตร ป่าไม้และการประมง (the Agriculture, forestry and Fisheries Basic Problems Research Committee) ถูกแต่งตั้งขึ้นในปี 1959 ให้ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี สมาชิกก็เลือกเขาเป็นประธาน ในที่สุดตัวข้าพเจ้าเองก็ถูกแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการคณะกรรมการ นอกเหนือจากตำแหน่งปกติของข้าพเจ้าคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการกรมการวิจัยการเกษตร (Agricultural Research Council) ใน MAF ซึ่งโทฮาตะก็เป็นประธาน ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อย่างมากจากหนังสือต่างๆของเขา แต่ภายหลังจากนั้นข้าพเจ้าได้รับฟังเป็นอย่างมากจากการเป็นประธานของเขาในองค์กรทั้งสองแห่ง รายงานของคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานทางการเกษตรที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี โนบุซุเกะ คิชิ (Nobusuke Kishi) (1896-) ในเดือนพฤษภาคม 1960 แน่นอนที่สุดว่าต้อง

แสดงออกถึงความคิดพื้นฐานบางอย่างของโทบาทะ

กฎหมายพื้นฐานการเกษตร (the Agricultural Basic Law) ถูกร่างขึ้นตามรายงานนั้น โดยอ้างถึงกฎหมายเกษตร (the Agricultural Law) ในปี 1955 ของสหพันธ์รัฐเยอรมันนี และกฎหมายทิศทางทางการเกษตร (the Agricultural Orientation Law) ของฝรั่งเศสในปี 1960 แม้ว่าเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้ของญี่ปุ่นจะถูกกล่าวถึงในบทที่ 5 สิ่งหนึ่งที่จะต้องไม่ละเลยในที่นี้คือ กรรมการนโยบายเกษตร (Council on Agricultural Policy) ที่กำหนดโดยกฎหมายนี้ โทบาทะถูกแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะกรรมการ และยังถูกเลือกให้เป็นประธาน ในส่วนของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าลาออกจาก MAF ภายหลังจากการประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตรในเวลาไล่เลี่ยกับการลาออกของ ฮีดีโอะ ซูด (Hideo Sudo) (1898-) จากตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในการปรับปรุงคณะรัฐมนตรี ข้าพเจ้าเป็นปลัดกระทรวงภายใต้ซูด นับเป็นเวลาสามปีภายหลังจากการประกาศใช้กฎหมายนี้ที่คอนโดประกาศ “นิพนธ์ห้าประการของนโยบายเกษตร” ในประมาณช่วงเวลานั้นดูเหมือนว่าโทบาทะยังเชื่อในความเป็นไปได้ของโครงสร้างความริเริ่มในการทำฟาร์มของญี่ปุ่น แต่ลาออกจากคณะกรรมการและการเป็นประธานของกรรมการนโยบายเกษตร (Council on Agricultural Policy) ข้าพเจ้ารับช่วงตำแหน่งต่อ

ผู้สืบทอดจากเซอิชิ โทบาทะ ในทางเศรษฐศาสตร์ผู้หนึ่งในหลายคนคือ ชิเกโต คาวานะ (Shigeto Kawano) (1911-) ผู้เป็นประธานของกรรมการนโยบายเกษตรในขณะนี้ ขณะที่ผู้สืบทอดคนหนึ่งของเขาซุโอะ คอนโด คือ คุซุฮิโตะ ซาคาโมโตะ (Kusuhiko Sakamoto) ที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ในฐานะนักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์เกษตรที่สำคัญคนหนึ่งซุตมุ โออุชิ (Tsutomu Ouchi) (1918-) ก็ควรที่จะได้รับการกล่าวถึง แม้ว่าเขาจะมีได้เป็นผู้สืบทอด แต่เขาก็เขียนหนังสือไว้หลายเล่มซึ่งเล่มล่าสุดชื่อ “นิปปอน โนเกียว รอน” (Nippon Nogyo Ron) (การศึกษาการเกษตรญี่ปุ่น) เป็นการศึกษาโดยละเอียดคือมีระบบของปัญหาการเกษตรญี่ปุ่นซึ่งถูกมองได้อย่างง่าย ๆ ว่าเป็นการยากที่จะให้การผลิตการเกษตรเป็นทุนนิยม ข้าพเจ้ารู้สึกวาทะของ เซอิชิ โทบาทะ ได้ทักท้วงถึงความเป็นไปได้ของความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ให้การทำฟาร์มถูกรอบงำโดยธุรกิจทุนนิยม ขณะที่จุดยืนของโออุชิกล่าวถึงความยากลำบาก หรือความเป็นไปไม่ได้ที่การทำฟาร์มจะต้องประสบถ้ามันจะเป็นธุรกิจทุนนิยมอย่างที่พบเห็นในภาคหัตถอุตสาหกรรม ประเด็นนี้เกี่ยวกับคำถามที่ว่าธุรกิจทุนนิยมจะมีอิทธิพลครอบคลุมการผลิตทางการเกษตรของญี่ปุ่นหรือไม่ เฉพาะในประเด็นดังกล่าวดูเหมือนว่าเป็นเรื่องยากมากที่ธุรกิจทุนนิยมขนาดใหญ่จะมีอิทธิพลครอบงำการผลิตทางการเกษตรของญี่ปุ่น

1-5-3 การแผ่ขยายของลัทธิเศรษฐศาสตร์

กฎหมายพื้นฐานการเกษตร (the Agricultural Basic Law) ถูกยอมรับโดยรัฐสภา (Diet) ท่ามกลางการต่อต้านของกลุ่มที่เรียกว่าพรรคก้าวหน้า องค์กระดัดชาติของสหกรณ์การเกษตรไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างกระตือรือร้นกับการผ่านร่างกฎหมายนี้ องค์การทางการเกษตรระดับชาติมักจะต่อต้านการใช้เหตุผลทางเศรษฐศาสตร์การทำฟาร์มโดยแนวทางของนโยบายรัฐ ในขณะที่กฎหมายฉบับนี้อิงเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์อย่างเต็มตัว

วัตถุประสงค์หลักข้อหนึ่งของกฎหมายนี้ก็คือการสร้างความเสมอภาคทางรายได้ระหว่างเกษตรกรและแรงงานนอกสาขาเกษตรทั่วไป ในขณะที่กฎหมายนี้ตั้งใจที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยการเพิ่มผลิตภาพทาง

การเกษตร องค์กรการเกษตรกลับเรียกร้องราคาสินค้าเกษตรที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาข้าว เพื่อยกระดับ รายได้ให้เสมอภาค นโยบายของชาติที่มุ่งจะเพิ่มรายได้ประชาชาติให้เป็นสองเท่าในสิบปี ซึ่งถูกสนับสนุนโดยนายกรัฐมนตรี ฮายาโตะ อิเคดะ (Hayato Ikeda) (1899-1965) และถูกบอกกล่าวหนึ่งปีก่อนการยกร่างกฎหมายนี้ทำให้ องค์กรเกษตรต่างๆ เรียกร้องราคาสินค้าเกษตรที่สูงขึ้น ดูเหมือนว่าเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ที่แสดงออก ในความคิดของกฎหมายพื้นฐานการเกษตรมีแนวโน้มเป็นลัทธิเศรษฐกิจ อนึ่งในเวลาเดียวกันนี้ที่พวกญี่ปุ่นเริ่มมอง ตัวเองว่าเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ในเมื่อค่อนนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของปากีสถานคือ ซัลฟีคาร์ อาลี บุตโต (Zulfikar Ali Bhutto) (1928-1979) ถูกกล่าวว่าได้พูดว่าพวกญี่ปุ่นเป็นสัตว์เศรษฐกิจ และข้อวิจารณ์นี้ ก็แผ่ขยายไปทั่วญี่ปุ่น

ฮายาโตะ อิเคดะ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในเดือนกันยายน 1960 ว่า ปัญหาเกษตรจะถูกแก้ไขโดย กำหนดการ (program) การเพิ่มรายได้เป็นสองเท่าเพราะเกษตรกรจะถูกลดลงเหลือเพียงหนึ่งในสามในเวลาสิบปี กล่าวคือในช่วงเวลาของกำหนดการนั้น หนทางของการลดประชากรฟาร์มก่อให้เกิดการได้เตียงที่เผ็ดร้อน และคาซุชิ โอคาว่า (Kazushi Okawa) (1908-) ประมาณว่า “ประชากรที่ทำฟาร์มอยู่จะลดลงภายในสิบปี ประมาณ 30 ถึง 40 เปอร์เซ็นต์ และพวกที่เหลืออยู่จะเป็นจำนวนระหว่าง 60 ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ของปัจจุบัน” การพยากรณ์ของโอคาว่า ปรากฏว่าถูกต้อง อย่างไรก็ตามคำพูดของนายกรัฐมนตรี ก่อให้เกิดการโต้เถียงอย่างเผ็ดร้อนเกี่ยวกับการลดลงของ ประชากรฟาร์ม สมาชิกพรรคฝ่ายค้านและผู้สื่อข่าวอย่างฉลาดใจว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่รังเกียจเกษตรกร ผู้ยากไร้ พวกเขายืนยันให้ราคาสินค้าเกษตรสูงพอที่จะสร้างความเสมอภาคทางรายได้ให้แก่เกษตรกร

ผู้สืบทอดอำนาจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ฮิดะฮิโตะ ซูดะ (Hideo Sudo) ก็คือ อิชิโร โคโน (Ichiro Kono) (1898-1965) ผู้ซึ่งดูเหมือนจะไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตร การปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรซึ่งนับเป็นหัวใจของกฎหมายพื้นฐานการเกษตรถูกตีความใหม่ และกำหนดการ พื้นฟูชนบทก็เริ่มขึ้น วิธีการช่วยให้เลิกทำการเกษตรและการขยายขนาดของการทำฟาร์มไม่ถูกขยับ และการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับใช้ร่วมกันในการทำฟาร์ม การปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกเช่นการขยายขนาดของแปลง และอื่นๆ ได้กลายเป็นหัวใจของกำหนดการ (program) อิชิโร โคโนได้แสดงตนเองเป็นนักการเมืองอย่างแท้จริง

ภายหลังจากอิเคดะ นายกรัฐมนตรีเอซาซุ ซาโต (Eisaku Sato) (1901-1977) ดูจะไม่ค่อยวางใจกับสิ่งที่ เรียกว่า ลัทธิเศรษฐกิจของอิเคดะ และเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาติให้เป็นแผนเศรษฐกิจสังคมนิยม ในความจริงแล้ว ไม่มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาของการเกษตร การเปลี่ยนแปลงถูกกระทำโดยคาคุเออิ ทานากะ (Kakuei Tanaka) (1918-) ผู้สืบทอดตำแหน่งจากเอซาซุ ซาโต ในช่วงของเศรษฐกิจรุ่งเรือง ทานากะ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มีความเด่นอย่างยิ่ง เมื่อเทียบกับนายกรัฐมนตรีฮายาโตะ อิเคดะ แม้ว่าบุคลิกของทั้งสองจะ แตกต่างกันไปทีเดียว อิเคดะเป็นบุตรของเจ้าของโรงต้มเหล้าสาเก และกลายเป็นคนหบตี ในอาชีพรัฐมนตรีกระทรวง การคลัง อีกทั้งยังเป็นนักการเมืองเศรษฐกิจ ครั้งหนึ่งเขาเกือบจะต้องลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการค้าต่าง ประเทศและอุตสาหกรรม (Minister of International Trade and Industry) เนื่องจากคำวิจารณ์ของเขาที่ว่า จะมีนักธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางหนึ่งหรือสองคนล้มละลายในช่วงของเศรษฐกิจถดถอย ในอีกด้านหนึ่งนั้น ทานากะเป็นลูกชายของชาวนาที่ทำงานไม่เต็มเวลา ตั้งตัวจากการเป็นนักธุรกิจในอุตสาหกรรมการค้าก่อสร้างและเริ่ม

เล่นการเมืองตั้งแต่สมัยหนุ่ม ในฐานะของนักการเมืองเขาดูเหมือนจะเป็นผู้สนับสนุนลัทธิเศรษฐกิจศาสตร์ (economism) มากกว่านักการเศรษฐกิจ (economic rationalist) ในระหว่างที่เป็นนายกรัฐมนตรี ลัทธิเศรษฐกิจศาสตร์มีอยู่แพร่หลายในประเทศ

ดูเหมือนจะเป็นการดีที่สุดที่จะกล่าวถึงลัทธิการเศรษฐกิจ (economic rationalism) และลัทธิเศรษฐกิจศาสตร์ (economism) การปรับใช้ลัทธิการเศรษฐกิจ สามารถที่จะเข้าใจได้โดยแนวความคิดพื้นฐานของ เซอิจิ โทบาทะ ข้างต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับความคิดของลัทธิฐานเกษตรนิยมหรือลัทธิกสิกรนิยม กล่าวโดยสรุปตามลัทธิการเศรษฐกิจคือประเด็นต่างๆของการเกษตรควรจะได้รับการตรวจสอบและแก้ไขโดยหลักการและเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ ภายในขอบเขตของเศรษฐกิจของชาติ ภายหลังจากฟื้นฟูเศรษฐกิจของญี่ปุ่น การพัฒนาและการเปิดระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ทำให้ลัทธิการเศรษฐกิจแผ่ขยายเข้าไปสู่นโยบายเกษตรและการทำฟาร์ม แต่ทว่าผู้นำขององค์กรการเกษตรส่วนมากมีความเห็นต่อต้านแนวความคิดนั้น พวกเขา รู้สึกว่าลัทธิการเศรษฐกิจเป็นลัทธิต่อต้านการปกป้องเกษตรกรม เขาคิดว่าลัทธิการเศรษฐกิจไม่ควรถูกนำมาใช้กับการเกษตร บางทีพวกเขาจะคิดว่าการเกษตรมีความแตกต่างอยู่บ้างจากอุตสาหกรรมอื่นๆ

จึงมีความสำคัญที่จะต้องตรวจสอบว่า การเกษตรมีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นหรือไม่ ดูเหมือนว่าเป็นการเพียงพอที่จะเปรียบเทียบการเกษตรกับการหัตถอุตสาหกรรม เพื่อทำให้ประเด็นนี้กระจ่างเพราะอุตสาหกรรมทั้งสองผลิตสินค้าจึงมีความคล้ายคลึงกันอยู่บ้างไม่มากนักน้อย นอกจากนั้นยังมีการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ในระหว่างสาขาทั้งสอง และอีกทั้งมีสินค้าที่สมัยก่อนถูกผลิตโดยภาคเกษตรเท่านั้น แต่ปัจจุบันโดยการหัตถอุตสาหกรรมและสินค้าทดแทนของการเกษตรก็เริ่มถูกผลิตขึ้นในภาคหัตถอุตสาหกรรม ถ้าหากเราสามารถจะแยกแยะรายละเอียดของความแตกต่างระหว่างอุตสาหกรรมทั้งสองความแตกต่างทั้งหมดของภาคเกษตรจากอุตสาหกรรมอื่นๆ ก็จะเริ่มชัดเจน แน่แน่นอนที่สุดผู้สังเกตการณ์หลายท่านในประเทศญี่ปุ่นได้พิจารณาว่ามีความแตกต่างอยู่บ้าง แม้ว่าความแตกต่างเหล่านั้นดูเหมือนจะถูกเพิกเฉยในโซเวียตรัสเซีย และความแตกต่างดังกล่าวดูเหมือนจะค่อยๆ ลดลงไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ความแตกต่างที่จะต้องแยกแยะในกรณีดังกล่าวนี้ ประการแรกก็คือการเปรียบเทียบครอบครัวฟาร์มและหน่วยธุรกิจหัตถอุตสาหกรรม ครอบครัวเป็นองค์กรพื้นฐานโดยทั่วไปในการทำฟาร์ม ขณะที่โรงงานก็เป็นองค์กรพื้นฐานโดยทั่วไปในการหัตถอุตสาหกรรม ทั้งคู่อยู่ในระบบทุนนิยม ครอบครัวบางครั้งก็เป็นผู้ประกอบการเอง และโรงงานหัตถอุตสาหกรรมบางครั้งก็เป็นแบบครอบครัว กรณีดังกล่าวควรถูกแยกออกไปในการเปรียบเทียบนี้เป็นการชั่วคราว ฟาร์มครอบครัวมักจะรวมเอาครัวเรือนและฟาร์มเข้าด้วยกัน ขณะที่โรงงานหัตถอุตสาหกรรมมักจะแยกครัวเรือนออกจากโรงงาน ดังนั้นประเด็นของฟาร์มครอบครัวจึงไม่สามารถแยกแยะออกให้ชัดเจนในหลายกรณีในแง่ของบทบาทในเศรษฐกิจ ขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับโรงงานหัตถอุตสาหกรรมสามารถแยกให้ชัดเจนได้ในหลายกรณีในแง่ที่เหมือนกัน

ความแตกต่างดังกล่าว อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างของระบบสังคม ก็มีอยู่ในประเทศต่างๆ แต่ก็ยังมีความแตกต่างประการที่สองทั้งนี้โดยไม่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในระบบสังคม นั่นคือการเกษตรเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของพืชและสัตว์ ในอีกนัยหนึ่งก็คือการเกษตรใช้ประโยชน์จากความเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ในแง่หนึ่ง และมัน

ก็ถูกจำกัดโดยความเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ในอีกแง่หนึ่ง เราสามารถควบคุมจุลินทรีย์ (organism) ได้ในระดับหนึ่งแต่เรายังไม่สามารถควบคุมมันได้ทั้งหมด ความแตกต่างทางเทคโนโลยีดังกล่าวจะมีความสำคัญในกรณีเช่นจะต้องอธิบายแยกแยะเศรษฐกิจการเกษตรจากเศรษฐกิจทั่วไป แต่สำคัญไปกว่านั้นก็คือความเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ขึ้นอยู่กับที่ดินโดยตรงเป็นส่วนมาก ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคนและที่ดินจึงมีลักษณะที่มากกว่าการดำเนินการทดลองทางทฤษฎี ความลึกซึ้งของความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอาจวัดได้ในหลายกรณีจากเฉพาะแง่เศรษฐกิจเท่านั้น เกษตรกรมักจะผูกพันอยู่กับที่นาของเขา ความผูกพันนี้มักจะเกินเลยไปกว่าการวัดทางเศรษฐศาสตร์ ที่ดินการเกษตรเป็นที่อยู่อาศัยและการผลิต และยังเป็นเครื่องมือการผลิต ดังนั้นความคิดเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการเกษตรจึงประกอบด้วยปัจจัยหลายตัว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน พืชพรรณ ภูมิอากาศ น้ำ ระดับความสูง ความชัน ขนาดพื้นที่ รูปร่าง เครื่องมือขนส่ง ราคาต่อหน่วย ประวัติศาสตร์ การพัฒนา ความทรงจำของบรรพบุรุษ และอื่นๆ ความแตกต่างอีกประการหนึ่งก็คือความยาวนานของประวัติศาสตร์ของอุตสาหกรรมทั้งสอง หรือความแตกต่างของอิทธิพลต่อสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมทั้งสอง ประวัติศาสตร์มีอิทธิพลต่อการเกษตรมากกว่าการทดลองทางทฤษฎี

ความแตกต่างเหล่านี้เป็นอิสระต่อกัน ตัวอย่างเช่น ยิ่งประวัติศาสตร์ของฟาร์มครอบครัวยาวนานเท่าไรมันก็จะยิ่งเป็นเหตุหนึ่งให้เกษตรกรผูกพันกับที่นาเขามากเท่านั้น อีกทั้งยังเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้มีความยากลำบากมากในการเปลี่ยนแปลงองค์กรการเกษตรหรือการถือครองที่ดิน

แน่นอนละความแตกต่างดังกล่าวมักถูกพูดถึงในระบบทุนนิยม แต่อาจจะไม่เป็นสากลในขอบเขตของเศรษฐกิจความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างคนและที่ดินในการเกษตรสามารถทำให้ลดลงได้โดยการทำให้ที่ดินเป็นของรัฐเสีย ความแตกต่างของหน่วยพื้นฐานในการเกษตรและการทดลองทางทฤษฎีสามารถทำให้หมดไปได้โดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น การเกษตรในโซเวียตรัสเซียดูเหมือนจะถูกพิจารณาให้เหมือนการทดลองทางทฤษฎี เพราะว่าที่ดินเป็นของรัฐ และฟาร์มของรัฐหรือ คอลคхоз (kolkhoz) มีขนาดใหญ่กว่าขนาดของฟาร์มเอกชนในประเทศทุนนิยมทั้งหลายมาก ลักษณะที่เด่นชัดของการเกษตรเทียบกับอุตสาหกรรมตั้งอยู่บนความเชื่อในลัทธิสังคมนิยม แต่หลายประเทศที่เอาอย่างโซเวียตรัสเซียไม่จำเป็นต้องเอาอย่างการจัดองค์กรฟาร์ม และระบบการถือครองที่ดินของโซเวียตรัสเซีย ความจริงที่ว่าในบางประเทศที่การรวมเอาการเกษตรและที่ดินเป็นของรัฐไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป ก็เนื่องจากความผูกพันของเกษตรกรกับที่ดินของเขาตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานทั้งในภาวะปกติและสงคราม อุดมการณ์ของพวกเขาอาจจะไกลกว่าลัทธิสังคมนิยมหรือลัทธิคอมมิวนิสต์ อุดมการณ์ของเขาจะถูกกลืนโดยลัทธิสังคมนิยมหรือลัทธิคอมมิวนิสต์หรือไม่ ยังต้องถูกตอบในอนาคต นอกเหนือจากประเทศสังคมนิยมดูเหมือนจะมีแนวความคิดว่าการเกษตรคล้ายคลึงกับการทดลองทางทฤษฎีและการทดลองทางทฤษฎีคล้ายกับการเกษตร ในส่วนแรกหมายถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือการเกษตร การทำงานโดยอัตโนมัติของรถแทรกเตอร์ในท้องนาถูกทดลองในสถาบันวิจัยแห่งหนึ่งของญี่ปุ่น ในอีกด้านหนึ่ง แม้แต่ในการทดลองทางทฤษฎีบางครั้งปริมาณการผลิตก็ถูกวัดโดยปริมาณหรือมูลค่าที่มีการขนส่งต่อเนื้อที่ของอุตสาหกรรม ที่เป็นเหตุนี้ก็เนื่องจากราคาที่พุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วของที่ดินในญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างทั้งหลายระหว่างอุตสาหกรรมทั้งสองยังคงมีอยู่มาก

ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ลัทธิการเศรษฐกิจจะมีความแจ่มแจ้งถูกต้องในขอบเขตของเศรษฐกิจ และถ้าเช่นนั้นใครก็ตามที่ต้องการรับเอาลัทธิการเศรษฐกิจ เขาจะต้องแยกสารทางเศรษฐศาสตร์ออกจากขอบเขตที่สร้างขึ้นโดยสารทางอื่น ๆ หรือความจริง แต่บ่อยครั้งเหลือเกินที่นักการเศรษฐกิจถนัดหาญประยุกต์หลักเศรษฐศาสตร์เข้ากับเรื่องทั้งหมดและความกล้าหาญของเขาควรมีเหตุผลในสังคมเศรษฐศาสตร์แห่งนี้ ทว่าองค์กรมนุษย์ (organization man) ในการเกษตรอาจจะเข้าใจสถานการณ์ที่มันเป็นอยู่ได้ง่ายกว่า และยืนยันว่าลัทธิการเศรษฐกิจจะไม่สามารถอธิบายทุกแง่มุมของการเกษตรได้ และไม่อาจครอบงำการเกษตรทั้งหมด แน่แน่นอนที่ลัทธิการเศรษฐกิจมักหมายถึงการปฏิรูปการเกษตร และดังนั้นองค์กรมนุษย์โบราณ (conservative organization man) ของการเกษตรจึงมีแนวโน้มที่จะใช้ความจริงที่ว่าจักรวาล (cosmos) หรือขอบเขตทั้งหมดประกอบด้วยหลายแง่มุมหรือหลายปัจจัยเพื่อรักษาภาวะเดิม

อย่างไรก็ตาม ลัทธิการเศรษฐกิจซึ่งควรจะมีเหตุผลสำหรับการดำรงอยู่ของตัวมันเองในเศรษฐกิจอันไพศาลนี้มีแนวโน้มที่จะขยายออกไปจากขอบเขตที่เหมาะสมของตนเองและล่องล้าไปสู่แง่มุมอื่น ๆ ของการเกษตร แม้แต่แง่มุมที่ไม่เป็นเศรษฐศาสตร์ ในขณะที่เดียวกัน ลัทธิเศรษฐศาสตร์ ซึ่งหมายถึงทัศนคติที่ผูกพันกับหลักสำคัญของเป้าหมายหรือประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ เริ่มทรงอิทธิพลทั่วประเทศและดูเหมือนจะกลืนลัทธิการเศรษฐกิจอีกด้วย ในขณะที่ลัทธิเศรษฐศาสตร์ได้แผ่ซึ่มซาบไม่เพียงแต่ไปในธุรกิจแต่ได้เข้าไปในการเมืองอีกด้วย ทั้งหมดนี้ดูเหมือนถูกสนับสนุนโดยหนังสือของ คาคุอิ ทานากะ (Kakuei Tanaka) ชื่อ “การสร้างญี่ปุ่นใหม่, แผนการปรับปรุงหมู่เกาะญี่ปุ่น” ถูกตีพิมพ์ก่อนเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขากล่าวในหนังสือฉบับภาคภาษาอังกฤษว่า “ข้าพเจ้าได้เสนอ (ในหนังสือเล่มนี้) แนวความคิดที่รวบยอดจากประสบการณ์ 25 ปี ของการรับใช้พัฒนาชาติของเรา ทัศนคติและนโยบายจากทัศนคตินี้ได้ก่อให้เกิดการโต้เถียงอย่างกว้างขวางทั่วประเทศเกินคาดคิด ในระยะยาวข้าพเจ้าเชื่อว่าการโต้เถียงนั้นจะก่อให้เกิดพลังพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง และเศรษฐกิจของชาติเรา... สิ่งที่ข้าพเจ้าได้กระทำในที่นี้คือการเริ่มต้นกำหนดการที่เป็นจริงที่จะเร่งการทบทวนการใช้ที่ดิน ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมใหม่และการปฏิรูปข่างานสนเทศและการสื่อสารของชาติ เพื่อให้พวกเขาสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เราประสบอยู่และเพื่ออาจช่วยสร้างชีวิตที่เต็มไปด้วยจิตวิญญาณในสิ่งแวดล้อมที่ดี หนังสือของข้าพเจ้าเป็นพิมพ์เขียวของการออกแบบที่ยิ่งใหญ่นี้” ความคิดเบื้องหลังหนังสือนี้เกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวในฐานะนักธุรกิจด้านวิศวกรรมและการก่อสร้าง รวมทั้งอาชีพเขาในฐานะนักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลคนหนึ่งก่อนการเป็นนายกรัฐมนตรีของเขา ภาชีรายได้การโอนที่ดินถูกทอนลงไป 5 ปี เพื่ออำนวยความสะดวกในการโอนที่ดิน วิธีการพิเศษของภาชีรายได้การโอนที่ดินและการตีพิมพ์หนังสือ “แผนการปรับปรุงหมู่เกาะญี่ปุ่น” ในช่วงเวลาที่ความจำเริญทางเศรษฐกิจมีสูงกระตุ้นการซื้อขายที่ดินอย่างมากแน่นอนที่การตื่นตัวนั้นมีได้เกิดจากนายกรัฐมนตรีคาคุอิ ทานากะ เท่านั้น แต่คนเชื่อว่าการเกิดกำไรจากที่ดินได้รับการสนับสนุนจากการเป็นนายกรัฐมนตรีของเขา ดังนั้นในปีท้าย ๆ ของช่วงเศรษฐกิจขยายตัวสูงสนับสนุนการโอนที่ดินของฟาร์มครอบครัวหรือชุมชนชนบทไปยังคนอื่น ๆ ซึ่งโดยมากเป็นนักค้าแก๊งกำไร เช่นตัวแทนธุรกิจที่ดินผู้ค้าที่เกี่ยวข้อง และอื่น ๆ (อ้างถึงตารางที่ 1-7, 1-8, และตารางที่ 2-20) ในแนวหนึ่งนี่เป็นการสูญเสียที่ดินของเกษตรกรและชุมชนชนบทเนื่องมาจากลัทธิเศรษฐศาสตร์สายดาสั้นของเขา แต่เงื่อนไขเหล่านั้นก่ออุปสรรคให้กับการขยายขนาดของฟาร์มและการพัฒนาทุ่งหญ้า มันเป็นครั้งสุดท้ายที่ชาวญี่ปุ่น

และชุมชนชนบทถูกช่วงชิงที่ดินนับตั้งแต่สมัยปฏิรูปเมอิจิ แต่ว่าในขณะนี้เราไม่สามารถปรักปรำข้าราชการที่เกี่ยวข้องหรือนักค้ากำไรทั้งหลายเพียงฝ่ายเดียว

นักหนังสือพิมพ์วิจารณ์ลักษณะการเป็นนายทุนของทานากะ ภายหลังจากเปิดโปงกรณีน้ำสะอาดยการตัดสินใจบนลอคคีด (Lockheed) เดิมทีระบบเจ้าบุญทุ่ม (plutocracy) ถูกมองว่าเป็นลักษณะของพรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (The Liberal Democratic Party) ภาพของความวุ่นวายทั่วไปพบเห็นได้จากที่เรียกว่า “การเมืองเจ้าบุญทุ่ม” ในระหว่างการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและในตวันนักการเมืองเด่น ๆ ผู้สวดใส่ระบบเจ้าบุญทุ่มกับรัฐบาลให้กับประชาชนทั่วไป ลัทธิเศรษฐกิจถูกชบเลี้ยวภายหลังสงคราม โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจของชาติที่มีความจำเป็นสูงเปลี่ยนเป็นลัทธิบูชาเงินตรา ผู้วิจารณ์เศรษฐกิจผู้หนึ่งกล่าวว่า “ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรได้กลายเป็นพ่อค้าอสังหาริมทรัพย์” อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “ประชาชนถูกแบ่งแยกออกเป็นผู้มีที่ดินและผู้ไม่มีที่ดิน ผู้ไม่มีที่ดินอีกฉลาดร้อนในโชคกลางของชาวนา เพราะเกษตรกรโดยมากจะมีที่ดินไม่ว่าจะมากหรือน้อย” แต่ในอีกแง่หนึ่งอุตสาหกรรมที่ประสบเคราะห์กรรมอย่างหนักจากการคืนที่ดินและลัทธิบูชาเงินตราก็คือ การเกษตร ตัวอย่างเช่น การลดลงของแนวโน้มที่ดินทำกิน (ตารางที่ 1-7) และที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าที่เทศบาลเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ดินของเขตต่างๆ และฟาร์มครอบครัว (ตารางที่ 1-8)

ถ้าจะพูดในเชิงประวัติศาสตร์ ลัทธิบูชาเงินตราในหมู่เกษตรกรมิได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในเวลานี้ ในระหว่างช่วงเวลาภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่นและก่อนสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น ที่โตคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) บ่นเรื่องการเริ่มเกิดลัทธิบูชาเงินตราว่า “จุดบอดจุดใหญ่ในชาติเราก็คือการบูชาเงินตรา แม้บางคนจะพูดว่านั่นเนื่องมาจากการแผ่ขยายของจิตวิญญาณอเมริกัน เรามีจุดบกพร่องซึ่งถูกทำให้เลวร้ายลงไปโดยจิตวิญญาณอเมริกัน ความศิวิไลซ์ของญี่ปุ่นอยู่หลังความศิวิไลซ์ของยุโรปและอเมริกันมาก ดังนั้นญี่ปุ่นจะต้องตามให้ทันโดยรวดเร็ว นั่นคือญี่ปุ่นจะต้องเป็นเครื่องปั๊มเงิน... ขณะนี้ประเทศชาติทั้งหมดกำลังกลายเป็นลัทธิบูชาเงินตรา คำกล่าวสมัยก่อนที่ว่าไม่มีอะไรสูงกว่าเงินกำลังแพร่ระบาด ดังนั้นการเคลื่อนย้ายออกจากชนบทจึงเป็นธรรมดาและความทุกข์ยากของปวงชนก็เลวพอๆกัน... ลัทธิบูชาเงินตราทำให้เกิดความทุกข์ยากของปวงชน” ความยากจนข้นแค้นแสนสาหัสจะทำให้ผู้คนลดศักดิ์ศรีตนเอง เร็ว ๆ นี้เกษตรกรญี่ปุ่นแม้แต่ผู้ที่ทำฟาร์มไม่เต็มเวลาไม่ได้ยากจนเช่นในตอนสมัยของโยโคอิ ลัทธิบูชาเงินตราสะพรั่งในท่ามกลางความยากจนยังคงมีชีวิตอยู่แม้ว่าจะไม่แสดงออกมาจวบภายหลังวิกฤตการณ์มันปี 1973 และการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของทานากะในปี 1974 ที่ชาติเริ่มมีความสงสัยเกี่ยวกับความเพียงพอของลัทธิเศรษฐกิจหรือลัทธิบูชาเงินตรา นายกรัฐมนตรีทาเคโอะ มิติ (1907-) ผู้สืบทอดตำแหน่งจากทานากะ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาหน้าขายหน้ากรณีการตัดสินใจบนลอคคีดและจัดลักษณะเจ้าบุญทุ่มของพรรค แต่เขากลับถูกบีบให้ลาออกต่อมา อุดมการณ์อย่างหนึ่งจากลัทธิเศรษฐกิจดูเหมือนกำลังเกิดขึ้น แต่อุดมการณ์ใหม่ยังคงต้องคิดค้นกันต่อไปอีก

ตามความเห็นของข้าพเจ้า เราต้องการแบบอย่างการเมืองแบบใหม่ และความรู้ใหม่เกี่ยวกับนโยบายรัฐเพื่อสร้างความคิดพื้นฐานของนโยบายรัฐ และวิธีการที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงนี้ การศึกษานโยบายเกษตรกรมิได้ถูกยกเว้นจากความคิดนี้ การศึกษาดังกล่าวควรพยายามเปลี่ยนจากการเน้นเพียงส่วนของเศรษฐศาสตร์ไปยังการเน้นแง่มุมของมนุษย์และสังคมของการทำฟาร์มด้วย

บทที่ 2

การปรับปรุงภาษีที่ดินของรัฐและการเสนอกฎหมายทรัพย์สิน

2-1 การปรับปรุงภาษีที่ดินของรัฐ

2-1-1 โครงร่างของการปรับปรุง

รัฐบาลใหม่ภายหลังการปฏิรูปเมจิพบว่ามีความจำเป็นต้องทบทวนการเงินเสียใหม่ แต่ขณะนั้นรัฐบาลใหม่คิดว่ามันเป็นการยากที่จะปรับปรุงระบบภาษีที่ดินเดิมในทันทีทันใดเพราะระบบดังกล่าวมีมานานจนเป็นที่คุ้นเคย และการทบทวนปรับปรุงอย่างทันควันอาจก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่ปวงชน ดังนั้นรัฐบาลใหม่จึงใช้หลักของภาษีตามอย่างสมัยเก่าของยุคโศกุวะในระยະหนึ่ง ข้อเสียของภาษีเก่าเป็นที่รู้จักดีเนื่องจากมันมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยโศกุวะ หลักการเกี่ยวกับภาษีที่ใช้กันอยู่ในอาณาจักรของผู้สำเร็จราชการโศกุวะ (Tokugawa Shogunate) ก็แตกต่างกับที่ใช้ตามหัวเมือง ซึ่งก็ยังมีแตกต่างกันอีกเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ปัจจัยสำหรับการประเมินภาษีที่ดินแบบเก่าก็คือขนาดพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องได้รับการสำรวจโดยเจ้าหน้าที่ของเจ้าเมือง เหตุฉะนั้นการสำรวจเนื้อที่ (เคนจิ) (kenchi) และการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ (โคคุโมริ) (Kokumori) ขึ้นอยู่ไม่น้อยเลยกับความละเอียดหรือความหยาบของการสำรวจ และความยุติธรรมหรืออยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ ยิ่งกว่านั้นแม้ว่าการใช้ที่ดินจะแปรเปลี่ยนข้ามปีก็จะมีไม่มีการปรับปรุงใหม่ โดยเหตุนี้จึงมีความไม่ทัดเทียมกันในการเก็บภาษีเกี่ยวเนื่องกับขนาดพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ นอกเหนือจากนี้ ระบบการเก็บภาษีที่ดินใช้วิธีการตรวจตราที่ดิน (เคนมิ) (kenmi) ซึ่งหมายถึงการประมาณผลผลิตภาพในปีใดปีหนึ่งโดยการสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง ๆ เนื่องจากว่าผลของการตรวจตราที่ดินมีอิทธิพลต่อปริมาณของภาษีที่ดิน ผู้ผลิตหรือผู้ใหญ่บ้านมักจะขอร้องให้เจ้าหน้าที่ลดขนาดของการประมาณ ผู้เสียภาษีที่ดินเชื่อว่าการตรวจตราพื้นที่เป็นวิธีการเก็บภาษีที่หนักหน่วง โดยหลักการ เนื่องจากภาษีที่ดินของที่นาและที่สวนและพื้นที่ป่าในบางครั้งมักต้องจ่ายในรูปของข้าว ผู้ทำประโยชน์ในพื้นที่นั้นต้องจ่ายภาษีในรูปของข้าวที่ผลิตได้จากพื้นที่มีอยู่อย่างจำกัดของเขา และเขาต้องซื้ออาหารสำหรับการบริโภคในครัวเรือนโดยการขายผลิตผลอื่น ๆ จากป่าหรือพื้นที่ทำกิน คนเหล่านั้นอยู่ในภาวะคับแค้นจนทำให้ระบบภาษีที่ดินดั้งเดิมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ความยุ่งยากและข้อเสียของการจ่ายภาษีในรูปของข้าวยังรวมไปถึงปัญหาในการขนส่ง เก็บรักษาและการตลาด และในขั้นตอนเหล่านั้นก็ยังมีกรั่วไหลและการฉ้อโกง ประการสุดท้ายซึ่งสำคัญไม่น้อยก็คือการประมาณรายได้กระทำได้ยากเนื่องจากความผันผวนของราคาข้าวและผลผลิตภาพ

ทาคาฮิระ คานดะ (Takahira Kanda) ข้าราชการผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งสมัยเมจิ ได้เสนอในเดือนมิถุนายนปี 1870 ให้ทบทวนระบบภาษีที่ดิน ทั้งนี้เพราะได้เห็นข้อเสียหรือจุดอ่อนของระบบเก่าดังกล่าวแล้วข้างต้น ข้อเสนอของเขาประกอบด้วยหลักการที่ถูกยอมรับโดยการทบทวนภาษีที่ดิน (The Land Tax Revision) ของรัฐบาล แต่รัฐบาลก็ยังไม่ลงมือกระทำ และกลับประกาศใช้กฎการตรวจตราที่นา (The Regulation of Fied Inspection) ในเดือนกรกฎาคมปี 1870 กฎดังกล่าวก่อให้เกิดการร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมาก เพราะการตรวจตราที่นา

เพียงอย่างเดียวมิได้ประกันความเสมอภาคของการเก็บภาษีเนื่องจากในหลายกรณีจำนวนเนื้อที่ที่แจ้งลงทะเบียนน้อยกว่าจำนวนที่ถือครองจริงๆ ดังนั้น มาซาโยชิ มาซึคาตะ (Masayoshi Matsukata) (1835-1924) ในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานภาษี (Tax Bureau) จึงได้ปรึกษากับผู้ร่วมงานของเขาและยื่นข้อเสนอในปี 1871 ให้กับผู้ช่วยเลขาธิการการคลัง (Vice Secretary of Finance) ดังต่อไปนี้

- (1) ควรปล่อยให้มีการปลูกพืชอย่างอิสระ
- (2) การขาย ชื้อ และโอนที่ดินควรเป็นไปอย่างอิสระ
- (3) การส่งออกและการนำเข้าของธัญพืชต่างๆ ควรถูกควบคุม
- (4) การทำแผนที่และวาดรูปผังที่ดินควรกระทำให้ละเอียด
- (5) ควรประเมินราคาที่ดิน
- (6) ภาษีที่ดินควรเรียกเก็บตามราคาที่ดิน
- (7) กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินควรให้กับเจ้าของที่ดินนั้นๆ

มุเนมิซึ มุซึ (Munemitsu Mutsu) (1844-1897) ผู้อำนวยการสำนักงานภาษียังได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการทบทวนภาษีที่ดิน ซึ่งคล้ายกับของ ทาคาอิระ คานตะ เหตุฉะนั้นจึงเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทบทวนปรับปรุงระบบภาษีเสียใหม่

แม้ว่าในสมัยก่อนเกษตรกรไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้นอกจากข้าว ในเดือนกันยายนปี 1871 มีการให้สิทธิในการเพาะปลูกพืช เสรีภาพในการขายและซื้อที่ดิน ได้รับอนุญาตในเดือนกุมภาพันธ์ปี 1872 และสิทธิในการถือครองถูกยอมรับตั้งแต่เดือนกรกฎาคมปี 1872 ดังนั้นการก่อตั้งสิทธิถือครองส่วนบุคคลดูเหมือนจะดำเนินไปโดยไม่มีข้อขัดข้องสำคัญใดๆ ควรระลึกว่าแม้ในช่วงแรกๆ ของยุคเมจิ มีแนวความคิดทางตะวันตกบางอย่างที่ปฏิเสธสิทธิถือครองส่วนบุคคลเข้าไปอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โดยผ่านทางหนังสือของ จิน แจคส์ รัสโซ (Jean Jacques Rousseau) (1712-1778) เฮเบอร์ท สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) (1820-1903) จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) (1806-1873) และ เฮนรี จอร์จ (Henry George) (1839-1897) ในกาลต่อมา แต่ดูเหมือนว่าความคิดของผู้เขียนเหล่านั้นมิได้มีอิทธิพลต่อการจัดตั้งระบบสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคล หรือการเตรียมการเพื่อการปรับปรุงภาษีที่ดิน นอกเหนือไปจากความคิดที่ปฏิเสธสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคลแล้วก็ยังคงมีการถกเถียงเกี่ยวกับลัทธิเกษตร (agrarianism) (อุดมคติเกี่ยวกับการกระจายที่ดินอย่างเสมอภาคระหว่างผู้ไถหว่าน) แม้ว่าตามประสบการณ์ในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ระบบเกษตรอย่างหนึ่งถูกนำมาใช้ในปี 645-652 ความคิดของลัทธิเกษตร (agrarianism) ภายหลังจากปฏิรูปเมจิถูกเสนอแนะโดยนักเขียนชาวตะวันตก กระนั้นก็ดีโดยบังเอิญเหลือเกินที่ในปี 1873 ที่มีการยกร่างการทบทวนภาษีที่ดิน (Land Tax Revision) หนังสือเล่มหนึ่งซึ่งต่อต้านลัทธิเกษตรก็ปรากฏขึ้น หนังสือนั้นกล่าวว่า “นักเศรษฐศาสตร์ชาวยุโรปและอเมริกันพวกหนึ่งสนับสนุนลัทธิเกษตร แม้ดูเหมือนมันไม่เพียงยากแต่ยังเป็นอันตรายที่จะทำตามความคิดดังกล่าวอีกด้วย โดยทั่วไปแล้วในต่างประเทศซึ่งมีความเจริญทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ประชาชนมีสิทธิส่วนบุคคลไม่มีข้อจำกัดทางสังคมใดๆ เลือกออาชีพได้ตามใจชอบ แข่งขันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สร้างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรมประเภทต่างๆ ประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องจักร และให้สวัสดิการทางสังคม ประเทศชาติก็เจริญและวัฒนธรรมก็รุ่งเรืองขึ้น... แต่ทว่า

ความคิดของลัทธิเกษตรซึ่งแสดงความเห็นอกเห็นใจกับคนตกยากหรือเกียจคร้าน และคิดจะช่วยคนเหล่านั้น กลับส่งผลร้ายต่อคนที่ตั้งใจทำมาหากิน มันเป็นความคิดเล็กๆ ที่พยายามจะช่วยเหลือคนแต่ทว่ากลับไปทำร้ายคนเหล่านั้น... ในสมัยโบราณก่อนหน้าการก่อตั้งสหรัฐ ผู้อพยพทั่วสารทิศเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน เป็นเจ้าของไร่นาร่วมกัน และทำการเกษตรและอยู่ร่วมกัน เมื่อนั้นคนเกียจคร้านและคนขยันกินเหมือนกัน คนเชื้อง้ำ และคนคล่องแคล่วได้กินเหมือนกัน พวกเขา ก็กลายเป็นคนเกียจคร้านเหมือนกันและบางคนก็ถึงกับอดตาย ดังนั้น เมื่อมีการใช้กฎหมายที่กำหนดให้มีการแบ่งที่และสิทธิถือครอง ประชาชนก็เริ่มได้รับประโยชน์จากความอดสาหัสของตนเองและไม่ได้รับประโยชน์จากความเชื่องช้าของตน คนจะตั้งความพยายามและเปิดหนทางเพื่อการพัฒนาความ มั่งคั่งและอำนาจของประเทศชาติ นี่คือการประสพการณ์ของอเมริกาที่พิสูจน์ให้เห็นว่าลัทธิเกษตรใช้ปฏิบัติไม่ได้” ดังนั้นความคิดของตลาดเสรีเกี่ยวกับสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคลก็เริ่มมีความสำคัญในปีแรก ๆ ของยุคเมอิจิ

ท่านผู้อำนวยกา มูเนมิชิ มุชิ (Munemitsu Mutsu) และรองผู้อำนวยกา มาซาโยชิ มาซึคาตะ (Masayoshi Matsukata) ได้ประกาศความตั้งใจในการผลักดันการทบทวนภาษีที่ดินในปี 1872 และในปีต่อ มากระทรวงการคลังก็ได้จัดประชุมผู้ว่าการจังหวัด แม้ว่าจะมีผู้ว่าฯที่ไม่เห็นด้วย พระราชบัญญัติการทบทวนภาษีที่ดินก็ถูกยกกร่างขึ้นในเดือนกรกฎาคมปี 1873 และหลักการต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

- (1) ภาษีที่ดินควรถูกจัดเก็บตามราคาที่ดิน ไม่ใช่ตามผลิตภาพมาตรฐานของที่ดิน
- (2) ภาษีที่ดินควรถูกจ่ายในรูปของเงินสด แต่ไม่ใช่ในรูปของผลิตผลอย่างเช่น ข้าว ฯลฯ ดังเช่นที่เป็นอยู่ ก่อนหน้านั้น
- (3) ภาษีที่ดินควรถูกจัดเก็บเป็นรายปีตามอัตราตายตัวสามเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าประเมิน และอัตราภาษีไม่ควรจะขึ้นหรือลงตามภาวะผลผลิตอย่างเช่นที่เป็นอยู่ก่อนหน้านั้น การประเมินมูลค่าที่ดินควรกระทำทุกห้าปี
- (4) ภาษีการค้าและอื่น ๆ ควรจะน้อยกว่าหนึ่งในสามของภาษีที่ดิน
- (5) ภาษีที่ดินแบบใหม่นี้ คาดว่าจะเท่ากับภาษีก่อนหน้าการทบทวน

ระดับของการเก็บภาษีก่อนหน้าการปรับปรุงนั้นแตกต่างกันไปตามแคว้นแคว้น แต่การปรับปรุงครั้งนี้ต้องการ จะปรับระดับของความแตกต่างในภาระภาษี “การปรับระดับและเปลี่ยนแปลงจากผลิตผลไปเป็นเงินสดก่อให้เกิด ความระส่ำระสายในพื้นที่ต่าง ๆ รัฐบาลปราบปรามความไม่สงบในจังหวัดมิเอะ (Mie Prefecture) และจังหวัดมิยาเกะ (Miyagi Prefecture) ในปี 1876 โดยทางการบริหาร และกระทั่งมีการใช้กำลังทหาร ภายหลังจากปราบปราม เรื่องเหล่านั้น อัตราภาษีที่ดินก็ถูกลดลงจากสามเปอร์เซ็นต์เป็นสองและหนึ่งเปอร์เซ็นต์ครึ่ง และภาษีท้องถิ่นและค่า ธรรมเนียมอื่น ๆ ถูกลดลงจากน้อยกว่าหนึ่งในสามของภาษีที่ดินเป็นน้อยกว่าหนึ่งในห้าในปีต่อมาคือปี 1877 อย่างไรก็ดี แต่ก็ยังมีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการประเมินใหม่ในหลายจังหวัด ยูคิชิ ฟูกูซาวา เป็นผู้ใกล้ชิดและรัฐบาลก็ให้เงิน ก้อนหนึ่งนึ่งในรูปของสินเชื่ออุตสาหกรรม และเหตุนี้ข้อขัดแย้งหมดไปโดยไม่มี การลดลงของราคาที่ดิน”

จุดหมายหนึ่งของการปรับปรุงภาษีที่ดินซึ่งเป็นการเก็บภาษีอย่างเสมอภาคนั้นไม่เป็นผลเสมอไป “เนื่องจากงานของการประเมินที่ดินใช้เวลายาวนานหลายปี ราคาที่ดินในจังหวัดที่มีการประเมินในขั้นแรกต่ำกว่า ราคาที่ดินในจังหวัดที่อยู่ในระหว่างกลางของการประเมิน และราคาที่ดินในจังหวัดที่งานประเมินช่วงสุดท้ายเสร็จจึงลดลงแล้วกลับลดต่ำลงอีก ตัวอย่างเช่น ภาษีที่ดินในจังหวัดยามากูชิ (Yamaguchi Prefecture) ซึ่งถูกเลือกให้

ประเมินแต่ไม่ได้มีการสำรวจก่อน กลับต่ำ ในขณะที่ภายในจังหวัดมายากิ (Mayagi Prefecture) ที่ซึ่งมีการประเมินจริงๆ ภายหลังจังหวัดยามากุชิต่ำ อย่างไรก็ตาม ภาษีที่ดินในจังหวัดมายากิมิได้ต่ำเช่นในจังหวัดยามากุชิ” (อ้างถึงตาราง 2-7, 2-8)

2-1-2 ผลของการปรับปรุง

ผลของการปรับปรุงภาษีที่ดินโดยรวมๆมีดังนี้ จำนวนของเจ้าของที่ดินมีมากกว่า 6 ล้านคนเล็กน้อย ขนาดเนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ยมีเพียง 80 อาร์ (ares) (น้อยกว่า 2 เอเคอร์) และมูลค่าของที่ดินโดยเฉลี่ยเท่ากับ 269 เยน (สำหรับการอ้างอิงราคาข้าวที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าที่ดินเท่ากับ 4.185 เยนต่อโคคุ (koku) หรือ 27.9 เยนต่อเมตริกตันของข้าวสีแล้ว) (อ้างถึงตารางที่ 1-4) ตัวเลขของแปลงมีอยู่สูงมากเกินกว่า 84 ล้านแปลง ในกรณีนี้แปลงคือหน่วยนับในการลงทะเบียนที่ดิน (cadastral registration) และจำนวนแปลงหลายๆแสดงถึงการถือครองขนาดเล็กในญี่ปุ่น ภาษีที่ดินต่อรายเท่ากับ 6.727 เยน สอดคล้องกับ 2.5% ของมูลค่าที่ดินที่ถูกประเมินโดยเฉลี่ย (ตารางที่ 2-1) ภาษีที่ดินสำหรับที่นา 10 อาร์ (ares) เท่ากับ 1.39 เยน ซึ่งรวมกันเป็น 26% ของมูลค่าผลผลิตรวมต่อ 10 อาร์ (ตารางที่ 2-2) นอกจากนี้ภาษีที่ดินแล้วยังมีภาษีท้องที่บวกเข้าไป สำหรับพื้นที่เพาะปลูกอีกประมาณหนึ่งในสามภาษีที่ดิน ดังนั้นภาษีที่ดินและภาษีท้องที่รวมกันแล้วเท่ากับ 1.85 เยนต่อ 10 อาร์ของที่นา ซึ่งเท่ากับ 35% ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมด ภาษีและธรรมเนียมที่หนักนั้นต้องถูกแบกรับโดยชาวนา ภาษีที่ดินสำหรับที่สวนเท่ากับ 23% ของผลผลิต และเมื่อรวมกับค่าธรรมเนียมแล้วจะเท่ากับ 30.6% เปอร์เซนต์นี้ต่ำกว่าที่นา แต่สภาพภาพของที่สวนนี้มากกว่าหนึ่งในสามของที่นาเพียงเล็กน้อย (ตารางที่ 2-2) ดังนั้นภาระของชาวนาจึงมักจะหนักกว่า

เจ้าหน้าที่เองก็รู้ดีถึงอัตราภาษีที่สูงดังกล่าว ในมาตราที่ 6 ของพระราชบัญญัติการปรับปรุงภาษีที่ดิน (The Land Tax Revision Act) (ชิโซ ไคไซ โจเร) (Chisso Kaisei Jorei) กล่าวว่า ภาษีที่ดินควรจัดเก็บเป็นหนึ่งเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าที่ดิน แต่ในปัจจุบันรัฐบาลยังไม่สามารถจัดเก็บภาษีสินค้าและภาษีอื่นๆ ดังนั้น อัตราภาษีที่ดินจึงถูกคำนวณเป็นสามเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าที่ดินประเมิน แต่ทว่าในอนาคต เมื่อมีการเก็บภาษีสินค้าเช่น ชา ไบยา ซุง และอื่นๆ และภาษีที่เก็บได้สูงกว่าสองล้านเยนแล้ว ภาษีที่ทบทบโดยพระราชบัญญัตินี้จะค่อยๆถูกลดลงให้เหลือเพียงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ ความคิดของมาตรานี้ดูเหมือนจะไม่เป็นที่คาดคิดกัน เพราะรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่ดินในปี 1868-1874 ในระหว่างใช้พระราชบัญญัติการปรับปรุงภาษีที่ดินถูกประกาศว่าสูงถึง 93.1% ของรายได้ภาษีรวมของชาติ (ตารางที่ 1-3)

ราคาที่ดินถูกคำนวณตามวิธีดังกล่าว (แสดงในตารางที่ 2-3) ซึ่งแสดงในข้อสังเกตสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (Notice for Local Officials) ที่ดำเนินงานตาม (พระราชบัญญัติ) การปรับปรุงภาษีที่ดิน ตามผลของการทบทวน (ตารางที่ 2-2) ผลผลิตข้าวต่อ 10 อาร์ของที่นาเท่ากับ 1.262 โคคุ ซึ่งต่ำกว่าในตัวอย่างการประเมินที่นาในการปรับปรุงภาษีที่ดิน (The Example of Assessing Paddy Field in The Land Tax Revision) (ตารางที่ 2-3) ราคาของข้าวที่คำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของห้าปีที่ผ่านมาเป็นหลักเท่ากับ 4.185 เยนต่อโคคุ สูงกว่าตัวอย่าง (The Example) (ตารางที่ 2-3 บันทึกที่ 3) และอัตราดอกเบี้ยของที่นาเท่ากับ 6.1 เปอร์เซนต์ และของที่สวนเท่ากับ 6.3 เปอร์เซนต์โดยเฉลี่ย (ตารางที่ 2-2) วัตถุประสงค์ของการประเมินดูเหมือนจะเพื่อกำหนดราคาที่ดินโดยการหา

มูลค่าปัจจุบันของรายได้ (มูลค่าทั้งหมดของผลผลิตลดต้นทุนเมล็ดพันธุ์และปุ๋ย และการแบกรับภาระภาษีท้องถิ่น และภาษีที่ดิน) แต่ไม่ใช่ตามราคาปัจจุบันของที่ดิน ในการประเมินครั้งใหม่ ภาษีท้องถิ่นที่กำหนดให้เท่ากับหนึ่งในสามของภาษีที่ดิน และภาษีที่ดินเท่ากับสามเปอร์เซ็นต์ของราคาที่ดิน ขณะที่ราคาปัจจุบันของที่ดินถูกกำหนดจากภาษีท้องถิ่นที่สมวัยเก่าและค่าเช่าสมวัยก่อนของแต่ละแปลง ภาระทางการเงินที่ถูกสร้างขึ้นโดยการปรับปรุงภาษีที่ดิน ต่างกันจากที่สร้างโดยระบบภาษีสมวัยโตคงวาระ ที่แต่ละเมืองมีภาษีที่แตกต่างกัน ในแง่นี้ ราคาปัจจุบันของที่ดิน ดูไม่มีเหตุผล แม้ว่าวิธีการประเมินราคาที่ดินก็คือการคิดมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่า แต่ค่าเช่าที่ดินไม่ได้เป็นสัดส่วนกับความอุดมสมบูรณ์ของดินเสมอไป ดังนั้นการประเมินที่เช่าจึงมิได้กระทำตามตัวอย่างของที่นาเช่า (แสดงในตารางที่ 2-3) แต่ทำตามที่นาของผู้เป็นเจ้าของ (แสดงอยู่ในตารางเดียวกัน) บางทีการประเมินดังกล่าวอาจจะดี ที่สุดแม้ว่าจะจะเป็นแบบเดียวกันเกินไป

ภาษีที่ดินถูกลดลงจาก 52.368 ล้านเยนเป็น 49.463 ล้านเยน แม้ว่าพื้นที่ที่จัดเก็บภาษีได้จะถูกประมาณว่าเพิ่มขึ้นจาก 3.916 ล้านเฮกตาร์ เป็น 12.544 ล้านเฮกตาร์ (ตารางที่ 2-4) ส่วนขาดหายไปของภาษีที่ดินเมื่อเทียบกับก่อนการปรับปรุงควรจะมากกว่า 2.905 ล้านเยน เพราะที่อยู่อาศัย และที่ป่าไม้ ฯลฯ ซึ่งมีได้ถูกเรียกเก็บภาษีก่อนหน้าการปรับปรุงถูกรวมอยู่ในพื้นที่ที่ทบทวนใหม่ (ตารางที่ 2-4) จากจุดของภาษีที่ดินทั้งหมด ส่วนขาดหายไปถูกชดเชยส่วนหนึ่งโดยภาษีโรงเรือนและการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าที่ถูกทบทวนใหม่และอื่น ๆ

นอกเหนือจากนี้ พื้นที่ทบทวนใหม่ดูเหมือนจะใหญ่กว่าพื้นที่ก่อนหน้าการทบทวน เพราะการสำรวจอย่างเข้มงวดของที่ดินซึ่งมีแนวโน้มเล็กกว่าพื้นที่จริงเมื่อการสำรวจไม่เข้มงวด การประกาศหรือค้นพบพื้นที่เพาะปลูกที่มีได้ถูกลดทะเบียนอย่างเป็นทางการ และพื้นที่ที่ถูกพัฒนาใช้อย่างลับๆจากทุ่งหญ้าหรือพื้นที่ว่างเปล่า ฯลฯ ก็มีผลทำให้พื้นที่เพาะปลูกลงทะเบียนกว้างขวางขึ้น

ประการสุดท้าย ควรถูกวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของการปรับปรุงภาษีที่ดิน “ค่าใช้จ่ายรวมซึ่งเป็น 37.108 ล้านเยน (ตารางที่ 2-5) อาจไม่จำเป็นต้องรวมไปถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดเพราะตัวเลขเหล่านั้นซึ่งโดยหลักการวัดจากปี 1880 กลับวัดจากปี 1879 ในบางจังหวัด และยังคงรวมถึงว่างานการปรับปรุงภาษีที่ดินในระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าและทุ่งหญ้านั้นมิได้เสร็จสิ้นจวบจนปี 1880 นอกจากนี้รายจ่ายส่วนที่มีไซของรัฐบาลซึ่งเจ้าของที่ดินมีส่วนร่วมเชื่อกันว่าไม่น้อยกว่า 29 ล้านเยน (เช่นในตารางที่ 2-5) แต่เป็น 37 ล้านเยน รายจ่ายทางการโดยมากมาจากรายได้การขายอาคารออกสิทธิบัตรซึ่งมีถึง 6.15 ล้านเยน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รายจ่ายทั้งหมดสูงถึง 45 ล้านเยน และ 96 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดถูกแบกรับโดยประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของที่ดิน” ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกแบกรับโดยรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลกลาง แทบจะไม่มีค่าใช้จ่ายจากส่วนที่มีไซรัฐบาลซึ่งจะต้องแบกรับโดยเจ้าของที่ดินใหม่ และยิ่งน้อยลงไปอีกสำหรับเจ้าของที่ดินเก่าระหว่างการปฏิรูปที่ดินหลังสงคราม

2-2 การรวบรวมระบบภาษีที่ดินที่จำเป็น

2-2-1 การยกเว้นพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและการอภิปรายเกี่ยวกับที่ดินในฐานะของทรัพย์สิน

ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น รัฐบาลได้ประกาศในปี 1874 ว่าภาษีที่ดินควรถูกเรียกเก็บตามมูลค่าประเมินในช่วงการบังคับใช้ (พระราชบัญญัติ) การปรับปรุงภาษีที่ดินเป็นเวลาห้าปี แต่รัฐบาลประกาศในปี 1880 ว่า มูลค่าประเมินของที่ดินจะถูกใช้จนถึงปี 1885 ยกเว้นในกรณีต่อไปนี้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาว่ามูลค่าที่ดินนั้นไม่เหมาะสม เมื่อข้าราชการจากกระทรวงการคลังสำรวจแล้วลงความเห็นว่ามูลค่านั้นไม่เหมาะสม และเมื่อมีบัญญัติพิเศษภายในเมืองหรือหมู่บ้านนั้น ๆ หรือในอำเภอ (ซึ่งกำหนดเป็นอย่างอื่น-ผู้แปล) สืบเนื่องมาจากการประกาศนี้ ข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับมูลค่าที่ดิน และรอการประเมินใหม่พากันผิดหวัง แต่ในเวลาไล่เลี่ยกันนั้นปรากฏว่าราคาที่ดินสูงขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ และราคาที่ประเมินโดยพระราชบัญญัติเหลือเพียงสามสิบและห้าสิบเปอร์เซ็นต์ของราคาปัจจุบัน ดังนั้นพวกเขาจึงไม่สามารถบันทึกเกี่ยวกับมูลค่าประเมินได้ นอกเหนือจากนี้ควรตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเพิ่มสูงขึ้นของราคาข้าว (อ้างถึงตารางที่ 1-4)

ในกาลต่อมาราคาที่ดินก็ตกต่ำลงเนื่องจากนโยบายที่เริ่มใช้ในปลายทศวรรษ 1880 เพื่อแก้ปัญหาเงินเพื่อการตกต่ำลงของราคาข้าวก่อให้เกิดความหตุในชนบท ในอีกด้านหนึ่ง ราว ๆ ปี 1880 ก็เริ่มมีเสียงเรียกร้องให้มีการจัดตั้งรัฐสภา (Diet) และให้มีการขยายสิทธิของประชาชน โดยเหตุนี้จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าไม่ลดอัตราภาษีลงไปเหลือเพียงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าที่ดินตามที่กล่าวไว้ในมาตราที่ 6 ของพระราชบัญญัติการปรับปรุงภาษีที่ดิน แต่เป็นโชคร้ายเหลือเกินที่รัฐบาลไม่สามารถรักษาสัญญาดังกล่าวได้ เพราะภาษีสินค้าอื่น ๆ ที่กล่าวไว้ในมาตราที่ 6 ไม่แจ่มชัด นอกจากนั้น ในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำมันแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะจัดเก็บภาษีสินค้าหรือเพิ่มภาษีอย่างอื่นพร้อมกับการลดภาษีที่ดิน ดังนั้นรัฐบาลจึงตั้งใจยกเลิกพระราชบัญญัติการปรับปรุงภาษีที่ดิน แล้วยกเว้นพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน (Land Tax Act) ขึ้นใหม่ ความตั้งใจของนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงในบางกรณีดูเหมือนจะเหมือนกันทั้งในสมัยเมจิและปัจจุบัน พระราชบัญญัติภาษีที่ดิน (The Land Tax Act) (ชิโซ โจเร) (Chiso Jorei) จึงถูกร่างขึ้นในปี 1884 การใช้พระราชบัญญัติใหม่เป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติการปรับปรุงภาษีที่ดิน และกฎหมายทั้งหมดที่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติใหม่นี้ และแสดงถึงการยืดเวลาอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ทั่วไป พระราชบัญญัติใหม่กล่าวว่า ถ้าหากมีความจำเป็นต้องมีการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ทั้งหมดก็ควรจะมีการประกาศล่วงหน้า อัตราภาษีที่ดินยังคงถูกไว้ที่ 2.5 เปอร์เซ็นต์ แน่นอนที่สุดมีทางออกอื่นสำหรับการประเมินภาษีใหม่ เมื่อมีการยกเว้นพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน กระทรวงการคลังต้องการแก้ไขเอกสารที่ดิน โดยเหตุนี้กระทรวงจึงได้มีคำสั่งในปี 1885 ให้เจ้าของที่ดินแต่ละรายตรวจสอบเอกสารที่ดินให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงแล้วให้แจ้งแก่เจ้าหน้าที่ ถ้าหากมีความคลาดเคลื่อนใด ๆ เกิดขึ้น และถ้าหากว่าไม่ได้รับการติดต่อจากเจ้าของที่ดิน ทางกระทรวงก็จะส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจทรัพย์สินนั้น ๆ แล้วออกสิทธิบัตรให้ใหม่ ผลจากการใช้คำสั่งนี้ในปี 1889 จำนวนแปลงที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงขนาดที่บันทึกไว้เพิ่มเป็น 27 ล้านแปลง และจำนวนเนื้อที่บันทึกไว้เพิ่มขึ้น 4.52 แสนเฮกตาร์ มูลค่าของที่ดินเพิ่มขึ้น 36.678 ล้านเยน และภาษีที่ดินเพิ่มขึ้น 9.17 ล้านเยน ค่าใช้จ่ายในงานนี้ตกประมาณ 12 ล้านเยน ในส่วนดังกล่าวเกือบ 11

ด้านเขนแบกรับโดยเจ้าของที่ดินที่เกี่ยวข้อง

ในอีกด้านหนึ่งในเมื่อเสียงเรียกร้องให้จัดตั้งรัฐสภา (Diet) และขยายสิทธิเสรีภาพของบุคคลเริ่มทวีขึ้น เรื่องสิทธิการถือครองที่ดินก็ถูกนำมาพูดถึง คาเนชิ ฮายาชิ (Kaneaki Hayashi) (1852-1920) ไม่ยอมรับสิทธิการถือครองที่ดินของปัจเจกชนในหนังสือของเขาชื่อ “ชาโค เทซูกากุ” (Shakai Tetsugaku) (ปรัชญาสังคม) เขาให้เหตุผลในการไม่ยอมรับนี้ว่า “ถ้าทุกคนในสังคมมนุษย์เราจะมีเสรีภาพที่จะทำในสิ่งที่เขาต้องการเมื่อเขาต้องการถ้ามันไม่กระทบกระเทือนเสรีภาพของผู้อื่น จะไม่มีใครปฏิเสธโดยไม่มีเหตุผลที่จะใช้ที่ดินเพื่อให้ได้ตามที่เขาต้องการ มันขัดแย้งตามเหตุผลนี้ว่าไม่ว่าใครสักคนหนึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับสิทธิเด็ดขาดในการถือครองที่ดิน ถ้าความประสงค์ของเขาคือการกีดกันคนอื่นจากการใช้ที่ดินนั้น เพราะว่ามีสิทธิขาดในการครอบครองที่ดินนั้นหมายถึงว่าบุคคลอื่นจะถูกช่วงชิงเสรีภาพของเขา ดังนั้นสิทธิขาดในการถือครองที่ดินขัดแย้งกับกฎธรรมชาติและความยุติธรรมสากล” “การถือครองที่ดินในปัจจุบันมิใช่เป็นเพียงเพราะว่ามีเล่ห์กลในอดีตกาลของการได้มาซึ่งสิทธิการถือครอง” “อาจมีบางคนที่กำลังคิดว่าที่ดินเป็นสมบัติสาธารณะของมนุษยชาติ และโดยเหตุนี้ปัจเจกชนจึงสามารถถือครองที่ดินแปลงหนึ่งแปลงใดที่ถูกจัดสรรโดยระบบการจัดสรรที่เสมอภาค แต่ทว่าการจัดสรรที่ดินอย่างเสมอภาคนั้นเป็นไปได้” “แม้ว่าเกษตรกรผู้ใดก็ตามจะบุกเบิกที่ดินโดยกำลังกายและกำลังทรัพย์ของตนเอง แล้วจะเพาะปลูกและดูแลรักษามัน เขาจะไม่มีทางได้สิทธิการถือครอง แม้ว่าที่ดินนั้นและเงินจะเป็นของเขา... การขายและซื้อแลกเปลี่ยนจะไม่สามารถโอนย้ายสิทธิจริงๆ แต่เป็นเพียงสิทธิที่ตกลงกันเอง มีหนทางที่จะให้ได้มาซึ่งที่ดินแปลงหนึ่งโดยการจ่ายชดเชยก้อนหนึ่งให้กับรัฐบาลในบางประเทศ แต่วิธีการนี้จะไม่ได้รับการยอมรับเพราะรัฐบาลหรือกษัตริย์ก็มิได้มีอำนาจเด็ดขาดในปัจจุบัน” คาเนชิ ฮายาชิ เป็นนักเสรีนิยมที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้งรัฐสภา (Diet) และถูกคุมขังโดยการบีบบังคับของรัฐบาล ภายหลังการปล่อยตัวเขาก็เข้าร่วมในงานเขียนและการศึกษา ความคิดของเขาเหมือนเป็นของระบอบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิมขานหนึ่ง โดยมีการปฏิเสธสิทธิการถือครองทั้งของเอกชนและของรัฐ

ในอีกไม่กี่ปีต่อมา ความคิดของ เอนรี จอร์จ ก็เริ่มมีอิทธิพลในหนังสือต่างๆ ของเขา เช่น “ความก้าวหน้าและความยากจน” (Progress and Poverty) (1879) “คำถามเกี่ยวกับที่ดิน” (The Land Question) (1884) ชื่อแรกๆ ของหนังสือนี้คือ “คำถามเกี่ยวกับที่ดินของไอริช” (The Irish Land Question) ตีพิมพ์ในปี 1881 และ “ปัญหาสังคม” (Social Problems) (1884) ซึ่งถูกแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นในทศวรรษ 1880 กว่าๆ เสียงสนับสนุนหนึ่งของความคิดของเฮนรี จอร์จ ไม่ใช่เป็นชาวญี่ปุ่น แต่เป็นนักเผยแพร่ศาสนาชาวอเมริกันในญี่ปุ่นชื่อ ชาลส์ อิกาสต์ (Charles E. Garst) เขามาถึงญี่ปุ่นในปี 1885 เข้าอาศัยในเมืองอาคิตะ (Akita City) และอีกเมืองหนึ่งของจังหวัดอาคิตะซึ่งยังคงเป็นเขตห่างไกลและยากจนอย่างน้อยที่สุดก็จบจนกระทั่งกลางทศวรรษ 1950 ภายหลังจากอยู่ในเมืองอาคิตะได้ 7 ปี เขากลับไปพักผ่อนในสหรัฐ ในระหว่างอยู่ที่นั่นสองปีเขาศรัทธาในความเห็นของเฮนรี จอร์จ เขาประจักษ์ว่าทฤษฎีภาษีเชิงเดี่ยว* (single tax) เป็นหนทางที่จะรักษาร่างเช่นเดียวกับศาสนาคริสต์ที่เป็นหนทางที่รักษาศรัทธา เป็นที่แน่ชัดว่าฐานของความเชื่อของเขาคือ ประสบการณ์ในจังหวัดอาคิตะ ซึ่งเป็นถิ่นชนบทที่ยากจนที่สุดแห่งหนึ่งของญี่ปุ่นโดยมีลักษณะการปลูกข้าวปีละครั้ง เมื่อกลับคืนสู่ญี่ปุ่น เขาอาศัยอยู่ในโตเกียวแล้วก็สั่งสอนไม่เพียงแต่ศาสนาคริสต์ แต่ยังรวมไปถึงทฤษฎีภาษีเชิงเดี่ยว ช่วงเป็นการบังเอิญเหลือ

* ภาษีที่เรียกเก็บจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะภาษีที่ดิน... ผู้แปล

เกินที่ภายหลังการสิ้นชีวิตของเขา หนังสือของเขาชื่อ “การสืบสาวเรื่องธรรมชาติและต้นเหตุของความมั่งคั่งของประชาชาติโดยแนวทางของภาษีเงินได้เดียว” (A New Inquiry, on the Basis of a Single Tax, into the Nature and Causes of the Wealth of Nations) ก็ถูกตีพิมพ์ ยูคิชิ ทากูชิ (Ukichi Taguchi) เขียนคำนำในหนังสือของเขา เขากล่าวว่า “ความคิดของข้าพเจ้าตั้งอยู่บนฐานทฤษฎีค่าเช่าของเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) (1772-1823) และเกี่ยวข้องกับพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ในขณะที่ความคิดของคุณคือตัวแทนของหลัก (doctrine) ของ เฮนรี จอร์จ และเกี่ยวข้องกับพื้นที่อาศัยในเมือง ข้าพเจ้ายังไม่เชื่อว่ารายจ่ายของรัฐบาลจะชดเชยได้ด้วยภาษีที่ดินเท่านั้น แต่คุณก็ยึดในทฤษฎีเงินเดียว เหตุนี้จึงมีความแตกต่างในความคิดระหว่างเราทั้งสอง แต่เราก็มีความเห็นสอดคล้องกันตรงที่ว่า วัตถุประสงค์ของเราคือการเพิ่มรายได้ของแรงงานและเจ้าของทุน และส่งเสริมสวัสดิการสังคม จำกัดผลประโยชน์ผูกขาดของเจ้าของที่ดิน และให้ผลประโยชน์นั้นแก่สังคม” จากคำนำนี้ผู้อ่านอาจเข้าใจผิดว่า ซี.อี. กาสต์ไม่ได้กล่าวถึงที่เพาะปลูกเลย แต่ ซี.อี. กาสต์พูดถึงปัญหาเกษตรและสนับสนุนภาษีที่ดิน ด้วย ความคิดจริงๆ เกี่ยวกับที่ดินของเขาเป็นดังนี้ “ที่ดินเป็นทรัพย์สินสาธารณะ (common asset) แม้ว่าที่ดินเป็นทรัพย์สินสาธารณะ ราคาของที่ดินก็ขึ้นลงตามความต้องการของสังคม เหตุฉะนี้ ค่าเช่าที่ดินจึงควรเป็นของสาธารณะ” “เราสรุปได้ว่าเจ้าของที่ดินไร้ประโยชน์เช่นเดียวกับผีหรือตาปลา... ถ้าเราดูการกระจายของผลผลิตที่แท้จริงในสังคมปัจจุบัน เราก็จะรู้ว่าเจ้าของที่ดินละโมภะเพียงใด ปริมาณที่เจ้าของที่ดินได้รับนั้นเป็นสิบเท่าของภาษีที่ดิน

การกระจายของผลผลิต = 100

รายได้ของผู้เช่า	รายได้ของเจ้าของที่ดิน	ภาษีที่ดิน
67	30	3

ถ้าเราสามารถจัดระบบนายทุนที่ดินได้ในเวลาข้ามคืน การกระจายของผลผลิตควรได้รับการเปลี่ยนแปลงดังนี้ และรายได้ของเจ้าของที่ดินควรจะถูกลดลง

การกระจายผลผลิต = 100

รายได้ของผู้เช่า	รายได้ของเจ้าของที่ดิน	ภาษีที่ดิน
80	10	10

ดังนั้น เราจึงสามารถแก้ความยากจนของเกษตรกรและสร้างความมั่นคงให้กับพื้นฐานการคลังของรัฐบาล”

เขากล่าวสืบไปว่า “ระบบภาษีเงินได้เดียวเป็นกฎหมายภายในอุดมคติของเรา ตามกฎหมายนั้นที่ดินของรัฐเป็นของสังคม รัฐบาลในฐานะตัวแทนของสังคมจะยกเลิกกฎหมายที่ซับซ้อนทั้งหลาย เก็บเฉพาะค่าเช่าภาษีที่ดินเพื่อใช้จ่าย” ในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตรเขากล่าวว่า “การขจัดภาษีทั้งหมดยกเว้นระบบภาษีเงินได้ของภาษีที่ดินอาจจะดูเหมือนเป็นการขูดรีดเกษตรกร แต่ภาษีเงินได้ไม่ควรถูกเรียกเก็บเพียงตามขนาดของเนื้อที่ แต่ตามมูลค่าที่ดิน หรือ ประชากร ดังนั้น ในเขตชนบทที่มีประชากรเบาบางและไม่มีการแข่งขันมาก ภาระภาษีที่ดินควรจะมีน้อยเมื่อเทียบกับเขตชุมชนเมือง เหตุผลว่าเหตุใดชีวิตของเกษตรกรทุกวันนี้เหมือนกับทาสซึ่งมีแต่ความยากลำบากขอมข้อม ก็เนื่องมาจากการบีบบังคับของเจ้าของที่ดิน การเก็บภาษีตามขนาดของที่ดินและภาษีสินค้าชนิดต่างๆ นอกจากนี้ภาษีการส่งออกบางอย่างยังทำให้รายได้เกษตรกรลดลง นักการเมือง นักการศาสนา ฯลฯ ของทุกวันนี้มิได้เห็นใจกับความทุกข์ยากของเกษตรกร แต่พวกเขาอำมหิตต่างหาก แล้วยังกล่าวว่ามันเป็นกรรมของเกษตรกร

ในความคิดของข้าพเจ้าความทุกข์ยากของเกษตรกรไม่เคยเกี่ยวข้องกับปัญหาของสรวงสวรรค์ แต่กลับเป็นผลจากระบบภาษีที่ซับซ้อน ถ้าหากระบบภาษีเชิงเดี่ยวถูกนำมาใช้ การใช้ที่ดินก็จะอิสระและกว้างขวาง และภาษีสินค้าก็จะถูกยกเลิกหมดสิ้น และเกษตรกรก็จะสละความทุกข์ยากของเขาและเสวยสุขของสวรรค์และโลก”

โดยทั่วไป สมัยก่อนๆ เช่นสมัยโตคุงาวะดูเหมือนจะมีการนำระบบภาษีเชิงเดี่ยวมาใช้เพื่อขูดรีดเกษตรกร ซี.อี. กาสต์กล่าวว่า การโอนสิทธิถือครองที่ดินเป็นแบบสังคมนิยม (public ownership) นั้นเป็นการยึดโดยไม่มี การตอบแทน เขากล่าวว่า “นี่คล้ายกับการปฏิรูปเมอิจิ ซึ่งเป็นการโอนอำนาจคืนให้กับจักรพรรดิจากเจ้าผู้ครองนคร โตคุงาวะ... แม้ว่าจะมีความขมขื่นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เช่นการก่อกวนไม่สงบของผู้จงรักภักดี นี่เป็นธรรมดาอยู่เอง... ถ้าเจ้าของที่ดินในทุกวันนี้จะยังคงต้องการใช้ที่ดินต่อไปอีก เขาก็ยังคงกระทำเช่นนั้นได้โดยการจ่ายภาษีที่ดินให้พอ กับที่สังคมกำหนด” เขาเสริมข้อเสนอแนะประการหนึ่งให้กับญี่ปุ่นว่า “ถ้าท่านล็งเลใจที่จะใช้ระบบภาษีเชิงเดี่ยวใน ญี่ปุ่น ท่านก็ควรโน้มน้าวให้หาระบบภาษีเชิงเดี่ยวอย่างน้อยที่สุดในฐานะประเด็นเร่งด่วนอย่างหนึ่ง ปลดปล่อยที่ดินของรัฐให้กับผู้ต้องการใช้ประโยชน์จริงๆ เป็นที่น่าเสียดายที่กว้างใหญ่ไพศาลของฮอกไกโดที่ยังไม่ได้รับการ พัฒนาได้ตกอยู่ในมือของผู้เก็งกำไร ท่านควรส่งเสริมประโยชน์ของสังคมโดยการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินจากที่ สาธารณะประโยชน์ นี่เป็นสิ่งที่กระทำได้โดยปราศจากการปฏิวัติ” หลักการของภาษีเชิงเดี่ยวจะเป็นเรื่องประหลาด สักหน่อยในปัจจุบัน แต่ในประมาณช่วงเวลาที่ ซี.อี. กาสต์กล่าวสนับสนุนระบบภาษีเชิงเดี่ยวซึ่งตกในช่วงปี 1893 ถึง 1896 นั้น ภาษีที่ดินมีสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายรับการเก็บภาษีทั้งหมด (อ้างอิงตารางที่ 1-3)

เป็นการบังเอิญที่เกิดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับภาษีที่ดินขึ้นอีกในปีสุดท้ายของ ซี.อี. กาสต์ ทั้งนี้เพราะว่ารัฐบาลมีความต้องการงบประมาณมากเป็นพิเศษสำหรับการดำเนินงานตามนโยบายภายหลังสงครามจีน ญี่ปุ่น (1894-1895) เช่นการขยายกองทัพบกและกองทัพเรือ การก่อตั้งโรงกลึงเหล็กแห่งหนึ่งของรัฐ การสร้างทางรถไฟ การตั้งธนาคาร ไฮโปเทคแห่งญี่ปุ่น (the Hypothec Bank of Japan) ธนาคารเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม (Banks of Agriculture and Manufacture) การบริหารได้หวัน ฯลฯ ส่วนหนึ่งของความจำเป็นทางด้านงบประมาณถูก ชดเชยโดยเงินประกันจ่ายโดยประเทศจีน แต่ส่วนที่เหลือต้องหามาโดยการเพิ่มหรือเรียกเก็บภาษีจดทะเบียน ภาษี ธุรกิจ ภาษีผู้บริโภคประเภทต่างๆ และภาษีที่ดิน รัฐบาลเสนอให้มีการเพิ่มภาษีที่ดินขึ้นจาก 2.5 เปอร์เซ็นต์ของ มูลค่าที่ดินที่ประเมินเป็น 4 เปอร์เซ็นต์ การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดการขัดแย้งที่เผ็ดร้อนที่มีชื่อเสียงที่สุด ระหว่าง ทาเทคิ ทานิ (Tateki Tani) และยูคิชิ ทากูชิ (Ukichichi Taguchi) ท่านแรกเป็นตัวแทนของลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) ที่โน้มน้าวให้เจ้าของที่ดิน และท่านหลังเป็นศาสตราจารย์เศรษฐศาสตร์เสรีนิยม ท่านแรกกล่าวว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่าเราต้องการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยความจริงที่ว่าเรามีเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินอยู่มากมายในประเทศของเรา ข้าพเจ้าไม่รู้เศรษฐศาสตร์ แต่ข้าพเจ้าเชื่อในความจำเป็นของลัทธิปกป้อง (protectionism) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเกษตรกร แต่ทว่าข้าพเจ้ามิได้รังเกียจเจ้าของที่ดินรายใหญ่... เจ้าของที่ดินรายใหญ่ของญี่ปุ่นมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับของยุโรป... ข้าพเจ้าต้องการปกป้องเจ้าของที่ดินขนาดเล็กอันได้แก่ เจ้าของที่ดินผู้ดำเนินการเอง และในขณะที่เดียวกันก็แนะนำให้เจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ให้มีความเมตตาแก่ผู้เช่า และยังประโยชน์แก่ผู้เช่าเยี่ยงบิดาจะพึงมีแก่บุตร ข้าพเจ้าไม่รังเกียจการมีสิทธิครอบครองเช่นท่าน ทว่าข้าพเจ้าเชื่อว่าเจ้าของที่ดินในหมู่บ้านคือผู้รักษาศีลธรรมของชุมชน ช่วยเหลือธุรกิจชุมชนและเสริมสร้างการตื่นตัวในท้องถิ่น

ข้าพเจ้าใคร่เห็นพวกเขาเป็นเช่นนั้น” โดยสรุปเขาต่อต้านการขยายตัวทางการคลังและเห็นด้วยกับการตัดงบประมาณ

ทากุชิผู้มีความเห็นตรงกันข้ามมิได้ต่อต้านการขยายตัวทางการคลังของนโยบายหลังสงคราม แต่เขากลับ ยืนยันให้มีการเพิ่มภาษีที่ดิน “ค่าเช่าที่ดินเป็นกำไรที่ผิด แม้ว่ามันจะเป็นของราชวงศ์หรือเจ้าเมืองในสมัยก่อน ข้าพเจ้าคิดว่าหนทางที่จะเพิ่มสวัสดิการของคนส่วนใหญ่ก็คือการใช้ค่าเช่านั้นเป็นรายจ่ายเพื่อสังคมและสาธารณูปโภค ถ้าหากมันตกเป็นของเจ้าของที่ดินแทนที่จะเป็นของคลัง เจ้าของที่ดินก็เป็นผู้เดียวที่ได้รับประโยชน์และมันมิได้ เป็นประโยชน์แก่ผู้เช่า” นอกเหนือจากนี้ ยูอิชิ ฟูกุชิวา ยังได้สนับสนุนการขยายตัวทางการคลังเพื่อเสริมสร้าง อำนาจทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารเรือ และยืนยันให้มีการเพิ่มภาษีเหล้าสาเก หรือภาษีการนำเข้าหรือส่งออก สินค้า แต่ไม่สนับสนุนการเพิ่มภาษีที่ดิน เขากล่าวในปี 1896 ว่า “รายได้ของเกษตรกรปัจจุบันได้เพิ่มสูงขึ้นอัน เนื่องจากการเพิ่มของราคาข้าว แต่รายได้นั้นก็พอแค่ชดเชยแรงงานของพวกเขาและพอช่วยให้รอดตายได้เท่านั้น พวกเขาไม่ต้องคิดเลยถึงความฟุ่มเฟือย บางคนอาจเห็นความฟุ่มเฟือยของเกษตรกรเช่นการใช้รั้วแทนเสื่อฝนที่ทำ ด้วยฟางข้าว ลูกสาวเขาใส่เสื้อมีปกและผ้าคลุมทำด้วยผ้ามันสลิน แต่ข้าพเจ้าใคร่ขอให้เขาสำรวจตนเอง... ที่จริงใน ปัจจุบันนี้ การพาณิชย์และอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับพืชผลที่ดีหรือเลวของครอบครัวฟาร์ม มันเป็นวัตถุประสงค์รวม ของชาติที่ต้องการทำให้ชีวิตของชาวนาดีขึ้น ให้ปุ๋ยจำนวนมากกับพวกเขาเพื่อให้ได้พืชผลมาก ๆ ดังนั้นการเพิ่ม ภาษีที่ดินจึงเป็นวิธีที่ไม่ดีวิธีอื่น ๆ อีกแล้ว เหตุฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่สามารถเห็นด้วยกับการเพิ่มภาษีที่ดิน”

ผลลัพธ์สุดท้ายก็คือการประเมินประนีประนอมทางการเมืองในปี 1898 ข้อเสนอของรัฐบาลถูกปรับปรุงแก้ไข และ จากปี 1899 ถึงปี 1903 อัตราที่ดินสำหรับที่นาและที่ไร่ถูกเรียกเก็บเพิ่มอีก 0.8 เปอร์เซ็นต์ เป็น 3.3 เปอร์เซ็นต์ และที่อยู่อาศัยอีก 2.5 เปอร์เซ็นต์ เป็น 5 เปอร์เซ็นต์ การประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ที่เรียกครองโดยเจ้าของที่ดิน เพื่อลดภาษีที่ดินได้รับการยอมรับให้เป็นการอ้อมๆ มันเป็นเรื่องน่าประหลาดใจที่รู้ว่าเมื่อหมอสอนศาสนาชาว อเมริกันอาศัยอยู่ในโตเกียวท่านหนึ่งเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมของรัฐสภา (Diet) แม้จะยังป่วยด้วยไข้หวัด เพราะว่ามีสมาชิกรัฐสภาเหล่านั้นกำลังพูดถึงภาษีที่ดิน เขาดีใจมากที่ได้รับรู้การผ่านพระราชบัญญัติให้เพิ่มภาษีที่ดิน ในวันที่ 22 ธันวาคม 1898 เขาสิ้นชีวิตในวันที่ 28 ธันวาคมปีเดียวกัน ชื่อของเขาถูกกล่าวถึงแล้วข้างต้น คือ ชาลส์ อี. กาสต์

ต่อมาในปี 1902 การเพิ่มภาษีที่ดินต่อไปกลายเป็นญาติของการอภิปรายในรัฐสภา (Diet) จุดหมายของ การเก็บภาษีที่ดินสืบต่อไปคือการเสริมสร้างกำลังของราชนาวีญี่ปุ่นตามข้อตกลงแนวร่วมตะวันตกญี่ปุ่น (the Anglo-Japanese Alliance) ในคราวนี้ข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นกลับกลายเป็นตรงกันข้ามกับหลักการของภาษีเชิงเดี่ยว นั่นคือ การยกเลิกภาษีที่ดินทั้งหมด คิโยชิ เอนโจจิ (Kiyoshi Enjoji) (1870-1908) ไม่เพียงแต่ต่อต้านการเพิ่มภาษีที่ดิน แต่ยังเสนอให้มีการยกเลิกการเก็บภาษีที่ดินให้มีการโอนส่วนหนึ่งของภาษีที่ดินไปยังรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อเป็นภาษีท้องถิ่น และเป็นการลดภาระความทุกข์ยากของเกษตรกร และเพื่อให้พวกเขาได้มีทุนทรัพย์ที่จะปรับปรุงฟาร์ม แต่เขาก็ มิได้ยืนยันการยกเลิกภาษีที่ดินเสียทั้งหมด ตามความเห็นของเขา รัฐบาลสามารถเรียกเก็บภาษีที่ดินในกรณีฉุกเฉิน เพื่อใช้เป็นทุน ความเห็นของเขาก่อให้เกิดความเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในความเห็นทั้งหลายนั้นของ ชูซุย โคโตะกุ (Shusui Kotoku) (1861-1911) มีชื่อเสียงมากในตอนนั้น เขา (โคโตะกุ-ผู้แปล) เป็นผู้ต่อต้านสงคราม (pacifist) และเป็นนักสังคมนิยม เขาวิจารณ์หลักการของเอนโจจิจากแง่มุมของสังคมนิยมโดยเหตุผลว่าการ

ยกเลิกภาษีที่ดินจะบรรเทาภาระทางเศรษฐกิจของเจ้าของที่ดินเท่านั้นไม่รวมไปถึงภาระทางเศรษฐกิจของเกษตรกร
ที่ขณะนี้คล้ายคลึงกับของทากูชิ สิ่งที่ทำให้โคโตะต่างจากทากูชิก็คือจุดยืนทางสังคมนิยมของโคโตะ เขากล่าวว่า
ปัญหาที่ดินไม่สามารถแก้ไขโดยการยกเลิกภาษีที่ดิน แต่โดยการบริหารจัดการถือครองที่ดินรายใหญ่ จุดยืนของเอนโจจิ
คล้ายกับของทานิ ผู้นิยมชมชอบเจ้าของที่ดินขนาดกลางและขนาดเล็ก และเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน โคโตะ
วิจารณ์ประเด็นนี้ว่า “ครึ่งหนึ่งของที่นาญี่ปุ่นถูกรอบครองโดยเจ้าของที่ดินผู้เป็นกษัตริย์มิใช่หรือ? ถ้าภาษีที่ดินถูก
ยกเลิกหรือลดลงผลครึ่งหนึ่งก็จะเป็นประโยชน์กับกษัตริย์นั้น และจะช่วยให้เกิดการกว้านที่ดินโดยเจ้าของที่ดินผู้
เป็นกษัตริย์... เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เราควรเพิ่มที่เพาะปลูก ควบคุมพวกเจ้าของที่ดินรายใหญ่ เราควรจะเริ่ม
รณรงค์กำจัดนายทุนที่ดินเสียให้หมดสิ้น พร้อมกับรณรงค์ให้มีการถือครองที่ดินโดยชุมชน (public landown-
ership)”

โยโคอิต่อต้านการขึ้นภาษีที่ดินสืบต่อไป เขากล่าวในปี 1902 ว่า “ความสำคัญที่ให้กับภาษีที่ดิน และส่วน
ถ่วงก้อนใหญ่ของภาษีที่ดินในรายได้ทางการเงินเป็นสัญลักษณ์ของความด้อยพัฒนา” แล้วเขาก็กล่าวอย่างแข็งกร้าว
สืบไปอีกว่า “ใครก็ตามที่กล่าวว่าประเทศของเราเจริญขึ้นได้โดยปราศจากการเกษตร และเราก็ไม่มีความจำเป็นต้อง
พึ่งพารายได้เล็กๆ น้อยๆ เช่น ภาษีที่ดิน ลัทธิอุตสาหกรรมพื้นฐานนิยม (industrial fundamentalism) ของ
เขาอาจถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น ในความเป็นจริงประเทศของเราไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการเกษตร
รัฐวางแผนที่จะขยายราชนาวีโดยไม่มีเงินใดๆ นอกจากภาษีจากที่ดิน ในประเทศยากจนเช่นนี้ซึ่งอยู่ได้โดยการเพิ่ม
ภาษีที่ดินต่อไปอีก พวกเขาจะได้อย่างไรได้กับเรือรบลำใหม่เอี่ยมที่ถูกต้องขึ้นอย่างไร?” “ดูเหมือนจะมีฝ่ายตรงกัน
ข้ามคนหนึ่งผู้ถือว่าเจ้าของที่ดินคือคอกม้าหรือกษัตริย์ แล้วกล่าวว่าภาษีที่ดินที่หนักหน่วงที่เขาต้องจ่ายนั้นถูกต้องและ
เหมาะสม นี่เป็นความคิดข้างเดียว... ในชนบทนั้นยากที่จะหาแหล่งของภาษี นอกจากที่ดิน และแม้แต่การศึกษา
ภาคบังคับก็ได้ถูกปฏิบัติกันอย่างเต็มที่ เสรีที่เหลือเกินที่ต้องกล่าวเช่นนี้ รัฐบาลกลางควรที่จะหาแหล่งของภาษีที่ดี
เช่น ภาษีน้ำตาล และเพื่อโอนภาษีที่ดินให้กับรัฐบาลท้องถิ่น” ทศนะของโยโคอิคล้ายคลึงกับของเอนโจจิ

ในขณะเดียวกัน ทันทิภายหลังการขึ้นภาษีที่ดิน สงครามระหว่างรัสเซีย-ญี่ปุ่น (the Russo-Japanese War)
ก็ปะทุขึ้น และรัฐบาลก็ต้องการเงินมหาศาลสำหรับใช้จ่ายในการทหาร โดยเหตุนี้ภาษีที่ดินและภาษีอื่นๆ ก็ถูกเพิ่ม
ขึ้น เกี่ยวกับภาษีที่ดินอัตราภาษีที่ดินอยู่อาศัยในเมืองถูกเพิ่มจาก 5.5 เปอร์เซ็นต์เป็น 8 เปอร์เซ็นต์ และอัตราภาษี
ที่ดินอยู่อาศัยในชนบทถูกเพิ่มจาก 3.5 เปอร์เซ็นต์เป็น 6 เปอร์เซ็นต์ และอัตราภาษีที่ดินอื่นๆ จาก 1.8 เปอร์เซ็นต์เป็น
4.3 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มภาษีดังกล่าวเป็นผลมาจากกฎหมายฉุกเฉินพิเศษ (The Urgent Special Law) ในปี 1904
รัฐบาลได้เพิ่มภาษีขึ้นไปอีกในปีต่อมา โดยการปรับปรุงพระราชบัญญัติฉุกเฉินพิเศษ (The Urgent Special Act)
ของปี 1904 การเพิ่มครั้งที่สองเท่ากับ 12 เปอร์เซ็นต์สำหรับที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในเมือง 8 เปอร์เซ็นต์สำหรับ
ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในชนบท และ 12 เปอร์เซ็นต์สำหรับที่ดินอื่นๆ ควรสังเกตว่าในขณะเดียวกันก็มีการเก็บ
ภาษีนำเข้าข้าวและข้าวเปลือกตามมูลค่าอีก 15 เปอร์เซ็นต์ และภาษีนำเข้าข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และถั่วเหลือง
ถูกเก็บเพิ่มจาก 5 เปอร์เซ็นต์เป็น 15 เปอร์เซ็นต์ ตามมูลค่าและโดยเหตุนี้ความทุกข์ยากของเกษตรกรก็ถูกแก้ไขบ้าง
นอกจากนี้ เหตุผลของการเพิ่มภาษีที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในเมืองในอัตราสูงเช่นนี้ก็เนื่องมาจากแนวโน้มของการเพิ่มขึ้น
ของราคาอสังหาริมทรัพย์ และเพราะไม่มีการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ภายหลังสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น ภาษีที่ดินถูก

ทบทวนและลดลง อัตราสำหรับเขตที่อยู่อาศัยเท่ากับ 2.5 เปอร์เซ็นต์ ที่เพาะปลูก 4.7 เปอร์เซ็นต์ และที่อื่น ๆ เป็น 5.5 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าที่ดิน อัตราสำหรับที่เพาะปลูกถูกเสนอที่ 5.5 เปอร์เซ็นต์ แต่รัฐสภา (Diet) ขอแก้ไขประวัติศาสตร์ของภษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกกลายเป็นประวัติศาสตร์ของการลดภษี โดยการลดอัตราภษีและการเลื่อนการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ออกไป ในปี 1915 มีเพียงภษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเท่านั้นที่ถูกลดลงจาก 4.7 เปอร์เซ็นต์เป็น 4.5 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 2-6)

2-2-2 ความยากลำบากของการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ทั่วไป

แม้ว่ามูลค่าของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกถูกประเมินค่าใหม่หลายครั้งตั้งแต่การปรับปรุงภษีที่ดิน (The Land Tax Revision) ตัวอย่างเช่นในปี 1880, 1887, 1889 และ 1899 ไม่มีการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ในระหว่างปี 1889 จนถึงปี 1918 การประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ได้มีขึ้นภายใต้แผนงานสามปี การประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ไม่่ง่ายเพราะงานดังกล่าวมักประสบกับการต่อต้าน หรือคัดค้านจากเจ้าของที่ดิน การประเมินมูลค่าที่ดินใหม่มักหมายถึงราคาที่สูงขึ้นเพราะราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้นตามแนวโน้มราคาทั่วไป และราคาของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกโดยเฉพาะนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นตามราคาสินค้าเกษตรและค่าเช่าฟาร์มที่สูงขึ้น ยิ่งกว่านั้นในเขตเมืองสักหน่อยราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมักจะได้รับอิทธิพลของราคาที่ดินในเขตที่อยู่อาศัย ฉะนั้น นอกเหนือไปจากการดำเนินงานประเมินมูลค่าที่ดินจริง ๆ แล้วยังมีความยุ่งยากทางทฤษฎีเกิดขึ้นอีก นั่นคือ หลักพื้นฐานของการประเมินซึ่งเกี่ยวกับวิธีการเก็บภษี ในเวลานี้หลักการต่างๆ ซึ่งได้รับการพิจารณาว่าสำคัญได้แก่

- (1) หลักการขายและการซื้อ : ราคาขายและราคาซื้อถูกใช้เป็นมาตรฐานของการเก็บภษี
- (2) หลักรายได้ : ราคาปัจจุบันของรายได้สุทธิตามอัตราดอกเบี้ยต้องถูกใช้เป็นมาตรฐานของการเก็บภษี รายได้สุทธิถูกคำนวณโดยหักภษีที่ท้องถิ่น ต้นทุนการทำฟาร์ม ฯลฯ จากมูลค่าของพืชผล
- (3) หลักค่าเช่าที่ดิน : ค่าเช่าหรือมูลค่าเช่า ถูกใช้เป็นมาตรฐานของการเก็บภษี

กระทรวงการคลังยึดถือว่าหลักที่สามมีเหตุผลที่สุดและใช้ปฏิบัติได้ เหตุผลที่ว่าเหตุใดหลักการที่สามมีเหตุผลที่สุดก็คือ ภษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกจะต้องถูกจ่ายจากรายได้จากที่เพื่อการเพาะปลูก ไม่ว่าจะเป็นครณีเจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการผลิตเองหรือเจ้าของที่ดินผู้ทำการผลิตเอง และรายได้ดังกล่าวถูกพิจารณาว่าเกือบใกล้เคียงกับค่าเช่าที่ดิน เหตุผลที่ว่าหลักการที่สามใช้ปฏิบัติได้ก็คือ ที่ดินเช่ามีสูงถึง 46.5 เปอร์เซ็นต์ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกทั้งหมด และถ้าหากที่ดินถูกจำกัดอยู่เพียงที่นาซึ่งมีความสำคัญกว่าที่สวนแล้ว ที่เช่าก็มีมากกว่าครึ่งหนึ่งนั่นคือ 51.2% โดยเฉลี่ยในช่วงปี 1913 ถึงปี 1917 และโดยเหตุนี้มันเป็นการง่ายตายกว่าที่จะกำหนดค่าเช่าเป็นฐานของการเก็บภษีมากกว่าราคาขายและราคาซื้อ หรือจากราคาปัจจุบันของจำนวนรายได้ กรณีของการซื้อและขายที่เพาะปลูกมีอยู่น้อยอย่างเช่นที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ การสำรวจการเก็บเกี่ยวและการคำนวณต้นทุนการทำฟาร์มเป็นแปลง ๆ ของพื้นที่เพาะปลูกคงจะยากลำบากมาก ในทุกวันนี้ภษีที่ดินถูกรวมอยู่ในภษีโรงเรือน (ตายตัว) และทางเทศบาลก็ควรประเมินมูลค่าที่ดินเสียใหม่ทุก ๆ สามปีตามราคาการซื้อและการขายที่สมควร โดยมากความขัดแย้งจะเกิดขึ้นและแม้ว่าเมื่อมูลค่าที่ดินได้รับการประเมินใหม่ ทางเทศบาลเองก็ประสบความสำเร็จในการเก็บภษีโรงเรือนจากที่เพาะปลูกตามมูลค่าที่ประเมินใหม่นั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าราคาของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก

ได้เพิ่มขึ้นตามราคาของที่ดินในเมืองมากกว่าประโยชน์ทางการเกษตรจากที่ดินนั่นเอง

การสำรวจค่าเช่าได้ดำเนินไปทั่วประเทศ มักรอบคลุมเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และที่ดินตามชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต่ำ* ในกรณีของที่นา การสำรวจครอบคลุม 13.5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแปลงทั้งหมด 17.5 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด และ 29.9 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่เช่าทั้งหมด ในกรณีของที่ดิน การสำรวจคลุม 5.5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแปลงทั้งหมด 7.4 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด และ 14.7 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่เช่า โดยเหตุนี้ผลการสำรวจมีความสำคัญเช่นกันจากทัศนะของระดับค่าเช่าและมูลค่าประเมินที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่ามูลค่าประเมินเก่านั้นไม่แสดงระดับของค่าเช่า ดังนั้นภาระของภาษีที่ดินจึงไม่เป็นธรรม เพื่อให้เข้าใจในสถานการณ์นั้น ข้อความต่อไปนี้ น่าจะมีประโยชน์ จังหวัดที่มีค่าเช่าต่อ 10 เยนของมูลค่าที่ดินที่ประเมินที่นับว่าสูงมักจะมีมูลค่าประเมินที่แท้จริงต่อ 10 อาร์ด้า จังหวัดที่มีค่าเช่าต่อ 10 เยนของมูลค่าที่ดินที่ประเมินที่นับว่าต่ำมักจะมีมูลค่าประเมินของที่ดินต่อ 10 อาร์ด้า ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลต้องการจะประเมินมูลค่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเสียใหม่ตามผลของการสำรวจ (ตารางที่ 2-7 และ 2-8) ก็จะต้องกระทำในจังหวัดที่มูลค่าประเมินของที่ดินต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย มูลค่าที่ดินที่ประเมินใหม่เช่นนั้นก็จะสูงในขณะที่มันจะต่ำในจังหวัดที่มูลค่าประเมินที่แท้จริงของที่ดินสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ตัวอย่างเช่นในจังหวัดมิยาจิกิ (Miyagi) อาคิตะ (Akita) และ ยามาคุชิ (Yamaguchi) มูลค่าของที่นาควรได้รับการประเมินใหม่ให้สูงขึ้น และในจังหวัดเช่น ไชตามะ (Saitama) โอคินาวา (Okinawa) และไมเอะ (Mie) มูลค่าของที่นาควรได้รับการประเมินใหม่ให้ต่ำลง (อ้างถึง ตารางที่ 2-7)

แต่ในขณะนี้ไม่มีการประเมินมูลค่าที่ดินทั่วไป เพื่อให้มีการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ที่สมบูรณ์ นั่นคือ การสำรวจพื้นที่เป็นแปลงๆจนครบทั้งหมด และการสำรวจค่าเช่าเป็นแปลงๆ จนครบทุกแปลง ค่าใช้จ่ายมหาศาลถึง 143 ล้านเยนและระยะเวลาที่ยาวนานถึงสิบปีเป็นสิ่งจำเป็น แม้ว่าถ้ารัฐบาลจะตัดการสำรวจพื้นที่ออกไปแล้วใช้เฉพาะพื้นที่ในเอกสารที่ดินทดแทน ค่าใช้จ่ายก็ถูกประมาณอยู่ที่ 47 ล้านเยนและจะต้องใช้เวลาห้าปี เราสามารถเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายนี้กับรายได้จากภาษีที่ดิน รายการหลังจะเป็น 73,742 ล้านเยนถัวเฉลี่ยจากปี 1918 ถึงปี 1920 ซึ่งเป็น 13.3 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากภาษีรวมของช่วงเวลาเดียวกัน ภาระทางการเงินเพื่อการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ดูเหมือนจะหนักหน่วงเกินไป เหตุนี้ การปรับปรุงภาษีที่ดิน (The Land Tax Revision) เมื่อต้นยุคเมอิจิจึงเป็นงานที่น่ากลัวจริงๆ

แต่ทว่างานการสำรวจค่าเช่าก็ได้กระทำไปโดยไร้ประโยชน์อันใดเลย ผลที่ได้กลายเป็นแรงจูงใจในการผ่านกฎหมายการสำรวจมูลค่าเช่า (The Rental Value Survey Law) และให้เอกสารที่เป็นประโยชน์สำหรับการใช้บังคับกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในปี 1926

ความคิดเกี่ยวกับภาษีที่ดินให้เป็นของรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งสนับสนุนโดย คิโยชิ เอนโจจิ หรือ โยโคอิในระหว่างสมัยเมอิจิดูเหมือนจะมีได้มีอิทธิพลอันใดต่อนโยบายจริง แต่มันก็ถูกนำไปพิจารณาโดยคณะกรรมการชั่วคราวเกี่ยวกับการคลังและเศรษฐกิจ (The Temporary Committee of Finance and Economy) ที่มุ่งศึกษาการปรับปรุงเศรษฐกิจการเงินพื้นฐานภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการชั่วคราวเกี่ยวกับ

* หมายถึง ชั้นจำพวกตามความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน... ผู้แปล

การคลังและเศรษฐกิจได้ร่างแผนที่โอนย้ายภาษีที่ดินให้กับจังหวัดในปี 1922 รายงานนั้นกล่าวว่า “ภาษีที่ดินไม่เหมาะสมที่จะเป็นภาษีแห่งชาติ (national tax) ภาษีที่ดินรวมกับภาษีธุรกิจเป็นภาษีชั่วคราวของภาษีรายได้ รวมกันเป็นระบบภาษีตรงแห่งชาติ แต่ดูเหมือนไปจากทรัพย์สินที่จะถูกเรียกเก็บภาษีได้ทั้งภาษีสองประเภทนี้แล้ว ก็ยังมีทรัพย์สินอย่างอื่นที่สามารถเรียกเก็บภาษีได้อีก เช่น หุ่น หรือ บ้าน ฯลฯ ซึ่งยังมีได้ถูกเก็บภาษี แต่ก็เป็นการยากที่จะสร้างภาษีใหม่ขึ้นมา เช่น ภาษีดอกเบียร์ ภาษีบ้าน ฯลฯ ทั้งนี้เพราะจะทำให้ระบบภาษียุ่งเหยิงขึ้น นอกจากนี้ภาษีที่ดินและภาษีธุรกิจยังมีความแตกต่างกันในวิธีการเรียกเก็บ มันจึงเป็นการยากที่จะรักษาดุลยภาพระหว่างภาษีทั้งสอง ยิ่งกว่านี้ เนื่องจากมาตรฐานการเก็บภาษีของภาษีที่ดินปัจจุบันเป็นมูลค่าประเมินของที่ดินตามกฎหมายการเก็บภาษีตามราคา หรือรายได้จากที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นไปได้ กระนั้นดี การประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ชั่วคราวต้องอาศัยงบประมาณก้อนใหญ่และช่วงเวลานานปี เหตุฉะนั้นการยกเลิกภาษีที่ดินและภาษีธุรกิจ พร้อมกับการตั้งภาษีทรัพย์สินทั่วไปบวกกับภาษีรายได้ทั่วไป ในปัจจุบันนับเป็นระบบที่ดีกว่าในการให้การเก็บภาษีมีความเสมอภาค รายงานนี้ยังกล่าวสืบไปอีกว่า “ในแง่หนึ่ง ภาษีที่ดินก็มีความเหมาะสมที่จะเป็นภาษีท้องถิ่น เมื่อถูกโอนไปให้รัฐบาลท้องถิ่นมันก็เป็นภาระที่จะทำการประเมินมูลค่าที่ดินเสียใหม่เพราะว่ามีการบังคับใช้ในขอบเขตแน่นอน ถ้าหากมั่นใจว่ามาตรฐานการเก็บภาษีจะถูกเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นแตกต่างออกไปจากมูลค่าประเมินตามกฎหมายการเก็บภาษีที่เหมาะสม ควรจะยังคงเป็นไปได้ตามสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น”

แต่รายงานดังกล่าวไม่ถูกยอมรับโดยการประชุมใหญ่ของคณะกรรมการฯ เพราะได้เกิดมีการต่อต้านการก่อตั้งภาษีทรัพย์สินทั่วไปใหม่ ตั้งแต่นั้นมาประเด็นของการย้ายโอนภาษีที่ดินก็กลายเป็นหัวข้ออภิปรายทางการเมือง การอภิปรายถูกเลื่อนออกไประยะเวลาหนึ่งเนื่องจากแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในเขตคานโต (Kanto)* ในปี 1923 และเริ่มใหม่อีกครั้งในปี 1926

ในเวลานั้น การเก็บภาษีที่ดินในระบบภาษีแห่งชาติเป็นการเสริมการเก็บภาษีรายได้ทั่วไป โดยคิดเป็น 9.9 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากภาษีจากปี 1921 ถึงปี 1925 แต่ภาษีที่ดินโดยมากได้มาจากที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและภาษีที่นำรวมกันแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้จากภาษีทั้งหมด (ตารางที่ 1-3) ดังนั้น ภาษีที่ดินจึงดูเหมาะสมกับการเป็นภาษีท้องถิ่น แต่ภาษีที่ดินยังเป็นที่รู้สึกกันว่ามีความใหญ่ซึ่งยังไม่สามารถถูกละเลยได้โดยรัฐบาลกลาง อีกทั้งมันยังสม่าเสมอเมื่อเทียบกับภาษีรายได้ของนิติบุคคล นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ว่าเหตุใดเรื่องการปรับเปลี่ยนภาษีที่ดินจึงไม่ใช่เรื่องทำได้ง่าย

2-3 ประเด็นเกี่ยวกับการโอนภาษีที่ดินและอัตราค่าเช่า

2-3-1 การเปลี่ยนแปลงของระบบการเก็บภาษี-การประกาศใช้กฎหมายภาษี-ที่ดินใหม่

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลได้พยายามปรับระบบภาษีหลายครั้ง และพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน (The Land Tax Act) ก็ถูกแก้ไขในปี 1926 เกี่ยวกับเรื่องนี้สมาคมเกษตรหลวงได้ยื่นบันทึกความจำแก่รัฐบาล ในปี 1921, 1922, 1923 และ 1924 บันทึกความจำชิ้นสุดท้ายนี้กล่าวดังนี้

* เขตตอนเหนือของกรุงโตเกียว... ผู้แปล

“ภาวะภาษีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในปัจจุบันที่มีต่อการเกษตรไม่เพียงแต่ไม่เสมอภาคเมื่อเทียบกับกรพาณิชย์และอุตสาหกรรม แต่ยังหนักหน่วงเมื่อเทียบกับรายได้จากการเกษตร เหตุนี้เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองลดจำนวนลงและข้อขัดแย้งในเรื่องการเช่าที่ดินเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนย้ายออกจากชนบทของเจ้าของที่ดินนั้นเป็นที่สังเกตได้ และแนวโน้มดังกล่าวก่อให้เกิดการภาษีในสังคมชนบทให้ร้ายแรงยิ่งขึ้น แม้ว่าพัฒนาชนบทควรจะยึดเอาการทำฟาร์มที่ดีขึ้น เราพิจารณาว่าการลดภาระภาษีให้กับเกษตรกรยังเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน”

บันทึกความจำนั้นยังมีข้อเสนอต่อไปนี้ เกี่ยวกับภาษีแห่งชาติ (national taxes)

(1) การยกเลิกหรือผ่อนปรนภาษีที่ดิน การเก็บภาษีกำไรตามที่ดินทำกินอย่างเช่นในญี่ปุ่น จะมีความเหมาะสมในฐานะภาษีท้องถิ่นมากกว่าเป็นภาษีแห่งชาติ ยิ่งกว่านั้น ภาษีที่ดินในฐานะของภาษีแห่งชาติก็เริ่มลดความสำคัญลง (อ้างถึงตารางที่ 1-3 แผนภูมิที่ 1-3) ดังนั้น การยกเลิกภาษีที่ดินในฐานะภาษีแห่งชาติและการโอนย้ายมันไปสู่องค์กรอิสระประจำท้องถิ่นเพื่อเป็นการลดภาระแก่ฟาร์มครอบครัวจึงสำคัญมาก ถ้าหากการยกเลิกภาษีที่ดินทั้งหมดกระทำได้อีก เมื่อคิดถึงสถานการณ์ทางการคลังในปัจจุบัน อัตราภาษีที่ดินควรจะถูกลดลงและภาษีที่ดินของผู้ประกอบการเอง (owner-operated) ควรได้รับการยกเว้น

(2) การปรับปรุงวิธีการประเมินรายได้ฟาร์ม วิธีการที่ใช้ในการประเมินรายได้ฟาร์มที่ใช้จนทุกวันนี้ั้นหยวบและมักก่อให้เกิดการประมาณเกิน ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การประเมินใกล้เคียงความจริง

(3) การเพิ่มภาระการคลังสำหรับการศึกษาระดับมัธยม เนื่องมาจากการแผ่ขยายของการศึกษาและการเพิ่มของนักเรียน ค่าใช้จ่ายของการศึกษาระดับมัธยมได้เพิ่มขึ้นมาก การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายของหน่วยราชการท้องถิ่นก็เป็นผลมาจากสิ่งนี้ เศรษฐกิจของชุมชนชนบทซึ่งไม่สามารถตามการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้ทันไม่สามารถแบกรับภาระนั้นได้ เมื่อพิจารณาว่าการศึกษาระดับมัธยมเป็นงานของชาติทั้งหมด เราไม่ควรพอใจกับการให้หน่วยราชการท้องถิ่นรับภาระนั้นทั้งหมดเช่นในปัจจุบัน และเนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายของการศึกษาระดับมัธยมมีแนวโน้มบับบังคับคนในชนบทมากกว่าในเมือง เงินเดือนของครูในโรงเรียนประถมควรถูกแบ่งปันโดยเงินคลัง และโดยวิธีนี้ภาระของชาวนาก็จะลดลง

ผู้เขียนหนังสือ “โชวา ไชเซชิ ชิ” (Showa Zaisei Shi) เล่มที่ 5 กล่าวถึงบันทึกความจำนั้นว่า “การตั้งต้นที่จะโอนภาษีที่ดินไปยังหน่วยงานอิสระ และการยืนยันว่าเงินคลังรัฐบาลควรรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับมัธยม เป็นที่น่าสังเกตเป็นพิเศษจากแง่มุมของการพัฒนาระบบภาษีและปัญหาการเงินที่มีต่อมา”

กฎหมายเกี่ยวกับการปรับภาษีถูกนำเสนอต่อรัฐสภา (Diet) ในปี 1926 ต่อไปนี้เป็นจุดสำคัญเกี่ยวข้องกับภาษีที่ดิน

(1) ในเมื่อมีความยุ่งยากในการโอนภาษีที่ดินให้กับหน่วยงานอิสระของท้องถิ่น ก็ควรจะให้ภาษีที่ดินเป็นภาษีแห่งชาติต่อไป แม้ว่าควรจะมีการปรับปรุงอีกมากมาย

(2) เพื่อให้มีการกระจายภาระภาษีที่ดินอย่างยุติธรรม มาตรฐานการเก็บที่ดินควรถูกเปลี่ยนเป็นอัตราเช่า (rental price)

(3) ก่อนการกำหนดอัตราเช่า อัตราภาษีที่ดิน 4.5 เปอร์เซ็นต์ในปัจจุบัน (3.2 เปอร์เซ็นต์ในฮอกไกโด)

ควรถูกลดลงไปเป็น 3.5 เปอร์เซ็นต์ (2.5 เปอร์เซ็นต์ในฮอกไกโด)

(4) ก่อนการกำหนดอัตราเช่า ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรถูกยกเว้นเมื่อมูลค่าของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของผู้เสียภาษีที่อยู่ในเขตเทศบาลน้อยกว่า 200 เฮน รวมพื้นที่ทั้งหมดที่ครอบครัวยังมีอยู่ ตามการแปลงมูลค่าที่ดินให้เป็นพื้นที่ ข้อจำกัดของการยกเว้นคือ 0.58 เฮกตาร์ของที่นา หรือ 2.38 เฮกตาร์ของที่สวน

(5) อัตราภาษีที่ดินภายหลังการกำหนดอัตราเช่า ควรจะกำหนดให้รายได้จากภาษีที่ดินภายหลังการกำหนดอัตราภาษีค่าเช่าไม่เกินกว่ารายได้รวมจากภาษีในตอนที่กำหนดอัตราเช่านั้น

คามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีที่ดินนั้น ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรได้รับการลดหย่อนลงอีก 16 เปอร์เซ็นต์เทียบกับภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของปี 1925 เนื่องจากการยกเว้นการเสียภาษีของที่ดินที่มีมูลค่าน้อยกว่า 200 เฮน และอีก 17 เปอร์เซ็นต์เนื่องจากการลดหย่อนอัตราภาษี ในสภาผู้แทนราษฎรได้มีการเสนอแผนบางอย่างซึ่งแสดงออกถึงความเห็นขัดแย้งเกี่ยวกับข้อเสนอของรัฐบาล แผนนั้นรวมถึงกฎหมายฉบับหนึ่งเพื่อโอนย้ายภาษีที่ดินให้กับเทศบาลต่างๆ ฯลฯ ผลอย่างหนึ่งของการประนีประนอมก็คือ ในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องข้อเสนอของการลดอัตราภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้ถูกยกเลิก เนื่องมาจากภาระทางงบประมาณสำหรับการศึกษากองบังคับ ในส่วนนี้ในที่ประชุมใหญ่ของสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเสนอรายงานของประธานคณะกรรมการ ยูคาตะโอกาดะ (Yukata Okada) (1903-1949) ผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งและเป็นผู้นิยามลัทธิฐานเกษตรนิยมดังที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว ได้วิพากษ์วิจารณ์ร่างการปรับปรุงระบบภาษีไว้ดังนี้

“ร่างกฎหมายเดิมเสนอการลดภาษีที่ดินลงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ ขณะที่กฎหมายฉบับปรับปรุงยกเลิกมันโดยสิ้นเชิง และงบประมาณถูกใช้ไปกับการอุดหนุนการศึกษากองบังคับ โดยเหตุนี้ งบประมาณครึ่งหนึ่งของงบประมาณซึ่งควรถูกใช้ไปในการผ่อนคลายภาระทางเศรษฐกิจของเกษตรกร กลับถูกใช้ไปในการบรรเทาทุกข์ของชาวเมืองและคนอื่น ๆ... ทั้งภาษีที่ดินและภาษีธุรกิจจะถูกลดลงส่วนหนึ่งตามร่างกฎหมายเดิม ปัจจุบันนี้การลดภาษีที่ดินถูกเตะถ่วงขณะที่มีการลดภาษีธุรกิจเกิดขึ้น และเพราะครึ่งหนึ่งของงบประมาณที่ไม่ต้องใช้ไปชดเชยการลดภาษีที่ดินจะมีประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีธุรกิจและคนอื่น ๆ ความไม่เสมอภาคของภาระภาษีจะกว้างขึ้นไปอีก และความไม่สมดุลระหว่างภาษีธุรกิจและภาษีที่ดินก็จะยิ่งวิกฤต”

การปรับใช้ในการยกเว้นภาษีที่ดินสำหรับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกขนาดเล็กมีดังนี้ ในแง่ของพื้นที่ทั้งหมดจะมีการนับรวมเอาที่เพาะปลูกรอบ ๆ เทศบาลของบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเข้าไปด้วย และพื้นที่ที่ให้คนอื่นเช่าไปไม่ควรถูกนับรวมเข้าไปในการยกเว้นการเสียภาษี ดังนั้นจึงเรียกได้ว่าเป็นการยกเว้นภาษีที่ดินสำหรับที่ดินที่ผู้เป็นเจ้าของเองทำการผลิตขนาดเล็ก

ในเวลาเดียวกันที่มีการเสนอให้ยกเว้นภาษีที่ดิน กระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้เริ่มใช้นโยบายก่อตัวและดำรงรักษาเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของ (owner-farmers) ก่อนอื่นควรสังเกตว่า กระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (Ministry of Agricultural and Commercial Affairs) ได้ถูกแบ่งออกเป็นกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมในปี 1925 ในเวลานั้น โคเรคิโย ทาคาฮาชิ (Korekiyo Takahashi) เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ และเขาก็กลายเป็นรัฐมนตรีคนแรกของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมเป็นเวลาหลายวันในเวลาเดียวกัน

ประการสำคัญสุดท้าย กฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งของนโยบายการปรับภาษี คือ กฎหมายการสำรวจค่าเช่าที่ดิน (The Land Rental Price Survey Law) ถูกใช้ในปี 1926 และค่าเช่าที่ดินในประเทศทั้งหมดถูกกำหนดในปลายปี 1927 (อ้างถึงตารางที่ 2-9)

ตั้งแต่มีการตั้งคณะรัฐมนตรีในปี 1927 โดยพรรคไชยู-ไค (Seiyu-kai Party) นำโดย นายพลกิอิชิ ทานาซา (General Giichi Tanaka) (1863-1929) ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเงินของธนาคารต่างๆ การโอนภาษีที่ดินถูกกำหนดเป็นวาระหนึ่ง ความคิดของการโอนภาษีที่ดินเดิมที่เดียวเริ่มในยุคไทโช (Taisho era)* โดยกลุ่มนักการเมืองพรรคไชยู-ไค (Seiyu-kai Party) ซึ่งมีฐานในชนบทมั่นคงกว่าพรรคตรงกันข้ามคือพรรคเคนไซ-ไค (Kenseikai Party) ในปี 1928 รัฐบาลได้เสนอกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนภาษีที่ดินให้กับรัฐสภา (Diet) แต่รัฐสภากลับถูกยุบเสียก่อนที่จะมีการกระทำอะไร กฎหมายเกี่ยวกับภาษีรวมทั้งการโอนย้ายภาษีที่ดิน และภาษีกำไรของธุรกิจถูกเสนออีกครั้งในปี 1929 แต่พรรคฝ่ายค้านก็คัดค้านการโอนย้ายนั้น สมาชิกสภาผู้แทน โจทาโร คาวาคามิ (Jotaro Kawakami) (1889-1965) สมาชิกพรรคนิปปอน โรโน-โต (Nippon Rono-to) (พรรคผู้ใช้แรงงานและเกษตรกรญี่ปุ่น) ผู้ต่อมาเป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (The Nippon Socialist Party) ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้วิจารณ์รัฐสภาในเรื่องการโอนภาษีที่ดินและภาษีกำไรของธุรกิจไว้ดังนี้ “ระบบภาษีของชาติภายหลังการโอนภาษีทั้งสองจะไม่เพิ่มภาระภาษีแก่ผู้ใช้แรงงาน แต่ในทัศนะของพวกเขา ภาษีการบริโภค (consumption tax) และอื่นๆ ซึ่งควรแบกรับโดยผู้ใช้แรงงานทั่วไปจะถูกถ่วงมกขึ้นในระบบการเงินของชาติ ระบบภาษีของชาติภายหลังการโอนย้ายจะสร้างภาระแก่ผู้ใช้แรงงานมากขึ้น และอาจเรียกได้ว่าเป็นตัวถ่วงสังคม (antisocial)” การโอนภาษีทั้งสองผ่านสภาผู้แทนราษฎร แต่ถูกเก็บเรื่องในวุฒิสภา (The House of Peers) ต่อมาในปี 1931 ภาษีที่ดินถูกแก้ไขในคณะรัฐมนตรีของพรรคมินไซ-โต (Minsei-to Party) ซึ่งสืบทอดจากพรรคเคนไซ-ไค

การแก้ไขภาษีที่ดินในปี 1931 แท้ที่จริงเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติภาษีที่ดิน (The Land Tax Act) ฉบับเก่า (ชิโซ โจไร) (Chiso Jorei) และเป็นการใช้กฎหมายที่ดิน (The Land Tax Law) ฉบับใหม่ (ชิโซ โฮ) (Chisso Ho) ข้อแก้ไขใหญ่ๆ มีดังนี้

(1) ภาษีที่ดินควรยึดเป็นแบบภาษีแห่งชาติ (national tax) ต่อไป แต่มาตรฐานการเก็บภาษีควรถูกเปลี่ยนจากการประเมินราคาตามกฎหมายเป็นอัตราเช่า (rental price) จุดนี้สำคัญที่สุด ในกฎหมายภาษีที่ดินฉบับใหม่ คณะรัฐมนตรีนำโดย โอซาชิ ฮามากูชิ (Osachi Hamaguchi) (1870-1931) หัวหน้าพรรคมินไซ-โต คณะรัฐมนตรีนี้มิได้ยอมรับการโอนย้ายภาษีที่ดินแต่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการเก็บภาษี

ตั้งแต่ปี 1884 อันเป็นปีที่มาตรากฎหมายเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่ทั่วไปภายในช่วงเวลาที่กำหนดถูกยกเลิก มูลค่าของที่ดินโดยมากอยู่คงที่ ยกเว้นสำหรับการประเมินมูลค่าใหม่ที่สิ้นสุดลงในปี 1889 ยกเว้นกรณีที่มีการประเมินราคาใหม่หลายครั้งราคาประเมินเดิมก็ยังคงยืนตัวอยู่นับเป็นเวลาทั้งสิ้น 42 ปี เหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขความเหลื่อมล้ำซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น (อ้างถึงตารางที่ 2-10) การสำรวจค่าเช่าก็ได้สิ้นสุดลงโดยสมบูรณ์ดังกล่าวมาแล้ว มูลค่าเช่าคือมูลค่าทางตัวเงินซึ่งควรได้รับโดยผู้ให้เช่าเมื่อเขาให้เช่าที่ดินโดยมี

* ราวปี 1912-1936... ผู้แปล

เงื่อนไขว่าเขาจะต้องเป็นผู้จ่ายภาษีต่างๆ ค่าธรรมเนียม การซ่อมแซม และรายจ่ายอื่นๆ เพื่อรักษาที่ดินนั้น

(2) ค่าเช่าควรได้รับการทบทวนทุก ๆ สิบปี อย่างไรก็ตามการทบทวนครั้งแรกควรจะมีขึ้นในปี 1938

(3) อัตราภาษีสำหรับที่ดินทุกประเภทคือ 3.8 เปอร์เซ็นต์รวมทั้งที่ดินในซอกโคโค ถ้าอัตราภาษีขึ้นตามค่าเช่า (rental price) ถูกคำนวณเพื่อให้ภาษีที่เรียกเก็บได้ใหม่เท่ากับภาษีเรียกเก็บก่อนหน้านี้ อัตราดังกล่าวควรเป็น 4.5 เปอร์เซ็นต์ แต่การลดภาษีตามสนธิสัญญาการปลดอาวุธลอนดอน (The London Disarmament Treaty) ของปี 1930 ทำให้อัตราภาษีกงเหลือ 3.8 เปอร์เซ็นต์

(4) การยกเว้นภาษีสำหรับที่เพาะปลูกของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของ (owner operator) ถูกเปลี่ยนเป็น 200 เยนของอัตราเช่า (rental price) จาก 200 เยนของมูลค่าประเมินตามกฎหมาย เนื่องจากว่า 200 เยนของอัตราเช่าเท่ากับ 240 เยนของมูลค่าประเมินตามกฎหมาย จำนวนของบุคคลและพื้นที่เพาะปลูกที่จะได้รับการยกเว้นภาษียควรจะเพิ่มขึ้นเป็นธรรมดา (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2-11) ถ้าหากเราปรับอัตรายกเว้น 200 เยนให้เป็นพื้นที่เพาะปลูก พื้นที่นั้นก็จะเป็น 0.7 เฮกตาร์ และที่สวนจะเป็น 2.55 เฮกตาร์

ตามกฎหมายภาษีที่ดินใหม่ (ใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 เมษายน 1931) เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินเก่า ภาษีที่ดินถูกลดลง 10 ล้านเยน ซึ่งคิดเป็น 15 เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินทั้งหมดภายใต้พระราชบัญญัติเก่า (ตารางที่ 2-12) เมื่อแยกพื้นที่เพาะปลูกและที่อยู่อาศัยออกจากกัน ภาษีของชนิดแรกลดลงขณะที่ของรายการหลังเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกยังคงมากกว่าภาษีที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ปริมาณภาษีที่ได้รับการลดหย่อนสำหรับพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกเท่ากับ 15.5 ล้านเยน ซึ่งเท่ากับ 32.5 เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกทั้งหมดตามพระราชบัญญัติเก่า นอกจากนี้ ส่วนลดภาษีอื่นเนื่องมาจากการยกเว้นภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของผู้เป็นเจ้าของ (owner cultivated land) เท่ากับ 4.6 ล้านเยน หรือ 42.5 เปอร์เซ็นต์ของส่วนลดภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกทั้งหมด

การปรับปรุงภาษีที่ดินในคราวนี้มีความหมายสำคัญสองประการ ประการแรกคือความจริงที่ว่ามันมีขึ้นในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจชนบทกลายเป็นความวิกฤต ความทุกข์ยากของฟาร์มครอบครัวจึงเป็นที่ประจักษ์ การหดตัวของเศรษฐกิจฟาร์มครอบครัวนั้นมองเห็นได้ (ตารางที่ 2-3 และ 2-14) รายได้ต่อครอบครัวลดลงในปี 1930 เป็นครึ่งหนึ่ง (ในปี 1931 เป็นหนึ่งในสาม) ของรายได้ในปี 1925 และรายจ่ายต่อครัวเรือนลดลงในปี 1930 เป็น 51 เปอร์เซ็นต์ (และ 36 เปอร์เซ็นต์ในปี 1931) ของปี 1925 ในแง่หนึ่งผลิตผลเหลือสำหรับจำหน่าย (surplus) ในเศรษฐกิจครอบครัวฟาร์มลดลงจาก 336 เยนในปี 1925 เป็น 16 เยนในปี 1930 (เพียง 2 เยน ในปี 1931) ในอีกแง่หนึ่งหนี้สินเพิ่มขึ้นจาก 474 เยนในปี 1925 เป็น 823 เยนในปี 1930 (และ 608 เยนในปี 1931) ตัวเลขเหล่านี้เป็นตัวเลขนรวมของครอบครัวฟาร์มทุกประเภท ภาวะเศรษฐกิจของฟาร์มผู้เช่าเลวร้ายยิ่งกว่านี้ อย่างไรก็ตาม การะภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ก็มีได้เบาบางลงด้วย ปริมาณของภาษีและค่าธรรมเนียมคิดเป็น 82 เปอร์เซ็นต์ของในปี 1925 และในปี 1931 เปอร์เซ็นต์ดังกล่าวลดลงเป็น 48 เปอร์เซ็นต์ โครงสร้างของกฎหมายที่ดินที่ถูกสร้างขึ้นในปลายปี 1929 ยังไม่ได้แสดงเจตนารมณ์ของการลดภาษีที่ดิน ความเป็นไปได้ของการลดภาษีที่ดินเนื่องจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติให้กับรัฐสภา (Diet) ถูกเลื่อนไปหนึ่งปีเนื่องมาจากการยุบสภาและข้อตกลงการปลดอาวุธ (The Disarmament Treaty) ของปี 1930 ข้อตกลงนี้ทำให้สามารถลด

ภาษีที่ดินและภาษีอื่นๆ (ภาระภาษีและค่าธรรมเนียมของเกษตรกรมีรายการแสดงอยู่ในตารางที่ 2-15 และ 2-16) ก่อนหน้าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกภาระภาษีมีมากกว่าเมื่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเริ่มขึ้น แต่ว่าสัดส่วนของภาระนั้นเทียบกับรายได้รวมของครอบครัวฟาร์มแล้วกลับหนักขึ้นในช่วงต้นของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (อ้างถึงตารางที่ 2-13)

ภาษีที่ดินและภาษีเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องอื่นๆอีก รวมได้เป็น 60 เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินทั้งหมดที่แบกรับโดยเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเอง (อ้างถึงตารางที่ 2-15) นี่คือเหตุผลเบื้องต้นว่าเหตุใดต้องลดภาษีที่ดิน ความแตกต่างของภาระในระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเองและเกษตรกรผู้เช่าโดยมากเนื่องจากภาษีที่ดินและภาษีเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แต่เกษตรกรผู้เช่ารับภาระภาษีเหล่านี้ทางอ้อมเนื่องจากว่าค่าเช่าที่จ่ายโดยผู้เช่าเป็นที่มาของภาษีที่จ่ายโดยเจ้าของที่ดิน อนึ่งการลดภาษีที่ดินมิได้ทำให้เกิดการลดค่าเช่าลงแต่ประการใด กล่าวได้ว่าเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับของค่าเช่าและระดับของภาษีที่ดิน ทว่าในช่วงของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกดังกล่าวนั้น กรณีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินเริ่มรุนแรงขึ้นและนายทุนที่ดินบางคนก็โดนบีบให้ลดค่าเช่า แนวโน้มดังกล่าวยิ่งส่งเสริมความต้องการลดภาษีที่ดิน นอกเหนือจากนี้ในภาษีส่วนกลาง (national tax) ภาษีจังหวัดและภาษีท้องถิ่น รายการหลังสุดนี้ (ภาษีของเมือง ตำบล หรือหมู่บ้าน) หนักหน่วงที่สุด ถ้าหากค่าธรรมเนียมอื่นๆ ถูกนับรวมเข้าไปด้วยแล้ว ภาระภาษีและค่าธรรมเนียมของท้องถิ่นก็จะหนักหน่วงที่สุด อีกอย่างหนึ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือค่าธรรมเนียมชุมชน (communal levies)* ซึ่งยังคงมีอยู่ตราบนทุกวันนี้ ในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ ค่าธรรมเนียมเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นของเทศบาลหรือชุมชน ถูกจัดเก็บตามขนาดของการถือครองที่ดินเป็นส่วนใหญ่และเก็บเป็นรายครอบครัว

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญกว่าตามทัศนะของระบบภาษีที่ดินก็คือการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเก็บภาษีจากราคาที่ดินเป็นค่าเช่าที่ดิน ซึ่งจะต้องถูกประเมินใหม่ทุกๆ สิบปี จึงกล่าวได้ว่าภาษีที่ดินถูกทำให้ทันสมัยขึ้นและถูกทำให้มีเหตุมีผลอย่างเช่นภาษีกำไร (profit tax) (Ertragsteuer) เหตุฉะนั้นจึงได้มีการลดภาระภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ในขณะที่เดียวกันก็มีการชำระความเหลื่อมล้ำระหว่างชั้นของที่ดิน และสถานที่ตั้งของที่ดินในที่ต่างๆ กันอีกด้วย “ถึงแม้ว่าระบบค่าเช่าที่ดินมีเหตุมีผลในฐานะที่เป็นมาตรฐานของการเก็บภาษีมากกว่าระบบการประเมินราคาที่ดินในสมัยก่อนหน้านี้นี้ ค่าเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกซึ่งคำนวณบนฐานของระดับค่าเช่าที่สูงในประเทศเช่นญี่ปุ่นนี้ ซึ่งมีการสืบเนื่องของการเช่าตั้งแต่สมัยศักดินาจนถึงระบบนายทุนที่ดิน (นั่นคือการกวนที่ดินโดยนายทุนที่ดินและการมีผู้เช่าขนาดเล็ก) ไม่สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นถึงกำไรบริสุทธิ์ (pure profit) ของที่ดินหรือค่าเช่าสมัยใหม่ (modern rent) ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะบอกว่าการปรับปรุงภาษีที่ดินใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงไปสู่ภาษีที่ดินสมัยใหม่ แต่ว่าภาษีที่ดินใหม่ควรจัดเป็นการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นคองไปสู่ภาษีที่ดินสมัยใหม่”

2-3-2 การแก้ไขค่าเช่า

กฎหมายภาษีที่ดินของปี 1931 บอกกล่าวไว้ล่วงหน้าว่าค่าเช่าควรจะได้รับแก้ไขในปี 1938 ในเมื่อเป็น

* คงจะเทียบได้กับค่าบำรุงท้องที่ของไทย... ผู้แปล

ที่คาดคิดกันว่าจะต้องใช้เวลาสองปีเพื่อแก้ไขค่าเช่า รัฐบาลก็ประกาศกฎหมายที่เกี่ยวข้องและทำการแก้ไขเสร็จสิ้นในเดือนกันยายน 1937 โดยเหตุนี้ ภาษีที่ดินก็ถูกจัดเก็บตามราคาเช่าใหม่ ณ วันที่ 1 เมษายน 1936 เริ่มในปี 1938 อีกครั้งหนึ่ง ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกถูกลดลง ในขณะที่ภาษีที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เพราะค่าเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกลดลงเนื่องจากการตกต่ำของผลิตผลเกษตรและภัยพิบัติในหลายท้องที่ แม้ว่าค่าเช่าของที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น ขนาดของการลดลงของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกอันเนื่องมาจากค่าเช่าที่ถูกปรับปรุงของวันที่ 1 เมษายน 1936 เท่ากับ 13.6 ล้านเยน สอดคล้องกับ 43 เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ในปีงบประมาณ 1937 และขนาดของภาษีที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยมีมากกว่าภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในงบประมาณเดียวกัน ถึงแม้ว่าการลดลงของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกจะเป็นผลเนื่องมาจากการลดลงของราคาผลิตผลเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาข้าว เป็นที่น่าสังเกตว่าการเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลิตผล (ระบบการจ่ายค่าเช่าในรูปผลิตผลมีอยู่ทั่วไปก่อนสงครามโดยเฉพาะสำหรับที่นา) กระทำโดยการเฉลี่ยราคาฟาร์มห้าปีก่อนปี 1936 และในปีเหล่านั้นราคาผลิตผลเกษตรต่ำเป็นพิเศษ (อ้างถึงรูป 3-4-i) ภายหลังจากประเมินใหม่ในวันที่ 1 เมษายน 1936 ราคาผลิตผลเกษตรสูงขึ้น เป็นผลให้เจ้าของที่ดินผู้มีได้ประกอบการเกษตรเองและเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองได้รับประโยชน์จากการประเมินค่าเช่าใหม่ (อ้างถึงการลดลงของภาษีที่ดินในตารางที่ 2-16)

เป็นการบังเอิญที่ในปี 1938 เดียวกันนั้นที่ภาษีที่ดินถูกเรียกเก็บตามค่าเช่าที่ถูกปรับใหม่ กฎหมายการปรับพื้นที่เกษตร (The Agricultural Land Adjustment Law) ถูกยกร่างใช้ แต่ก็เป็นที่น่าประหลาดที่เดียวที่กฎหมายฉบับนี้มีได้มีมาตรการใดเลยที่จะลดภาระค่าเช่าในรูปผลผลิต กระทรวงเกษตรและป่าไม้เคยพยายามร่างกฎหมายเกษตรขึ้นฉบับหนึ่งอีกครั้งหลายปีภายหลังจากการยกเลิกพระราชบัญญัติการเช่านา (The Tenancy Bill) ปี 1931 ในช่วงว่างก่อนการยกร่างกฎหมายเกษตรนั้น หรือในช่วงเริ่มการปรับปรุงค่าเช่าก็ปรากฏมีรายงานชิ้นหนึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่าเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและค่าเช่า โมโตทาเกะ ยูกาวา (Mototake Yugawa) (1897-1958) ผู้เขียนรายงานนั้นซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร (The Agricultural Administration) ในขณะนั้น และต่อมาเป็นผู้บัญชาการใหญ่ขององค์การอาหาร (The Food Agency) อีกทั้งยังเป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ได้กล่าวไว้ดังนี้

“*ประการแรก* ภาระที่บีบบังคับของประชาชนชาวชนบทในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน คือ ภาษีที่ดินและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บกับเจ้าของที่ดินและค่าเช่าที่ดินที่เรียกเก็บจากผู้เช่าที่ดิน ดังเช่นภาษีที่ดินและค่าธรรมเนียมไม่มีความเสมอภาค ค่าเช่าที่ดินก็ไม่มีเหตุผลเลย ทั้งสองควรได้รับการปรับปรุง *ประการที่สอง* จากทัศนะของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมชนบท ชนชั้นที่ถูกบีบบังคับที่สุดและผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุดก็คือชนชั้นของผู้เช่านา พวกเขาถูกบีบบังคับจนกระทั่งไม่สามารถแบกภาระภาษีและค่าธรรมเนียม (อ้างถึงตารางที่ 2-14) เราไม่ควรเพียงแต่คำนึงถึงภาระของเจ้าของที่ดินและสัมภาระของเกษตรกรผู้เช่า *ประการที่สาม* เมื่อภาระของผู้เช่ายังคงไม่เปลี่ยนแปลงอย่างที่เป็นอยู่ แม้จะมีการลดภาษีและค่าธรรมเนียมให้กับเจ้าของที่ดินแล้ว ผู้เช่าก็จะไม่พอใจกับความไม่เสมอภาคของนโยบายของรัฐบาลซึ่งเอาอกเอาใจเจ้าของที่ดินและเฉยเมยและโหดร้ายกับผู้เช่า”

เขากล่าวสืบไปว่า “เมื่อพิจารณาถึงการตกเตียงเมื่อเร็วๆ นี้เกี่ยวกับนโยบายเกษตร ประเด็นเกี่ยวกับภาระภาษีของครอบครัวฟาร์มดูเหมือนจะเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในภาคชนบท และบุคคลส่วนใหญ่ดูเหมือนจะ

เห็นด้วยว่า การแก้ไขาระดังก่อตั้งก็จะเป็นการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ของชนบท แต่บุคคลพวกที่พิจารณาเพียงแค่ว่าลดภาระภาษีและค่าธรรมเนียมให้กับเจ้าของที่ดินเท่านั้นควรนับว่าไม่มีความคิดคำนึงและผิดอย่างมหันต์ ยิ่งกว่านี้ตามแนวโน้มของสังคมปัจจุบัน มันเป็นเรื่องน่ากลัวสักหน่อยที่ผลของการลดบทบาทการเคลื่อนไหวของเกษตรกรหรือแนวโน้มปฏิกิริยา (the reactionary trend) ในภาวะสังคมปัจจุบันความคิดโบราณของเจ้าของที่ดินเริ่มมีความสำคัญ ทั้งนี้โดยการฉวยโอกาสตามแนวโน้มของสังคมดังกล่าว และความเห็นก้าวหน้าของผู้เช่าถูกกีดกัน พวกเราควรจะได้ระมัดระวังเพราะเรากำลังอยู่ในช่วงสมัยที่เป็นการเสี่ยงอันตรายที่จะคาดคะเนผิด ฟังเสียงข้างเดียวและลืมนึกความเห็นอันอื่น ๆ แน่นนอนลดการลดภาษีและค่าธรรมเนียมมีความแตกต่างกันจากการลดค่าเช่า และโดยเหตุนี้เองจึงไม่สามารถกล่าวรวมเป็นอย่างเดียวกันและตัดเทียมกันได้ แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าการแก้ปัญหาอย่างเสมอภาคและมีเหตุผลเกี่ยวกับภาระของเกษตรกร สามารถเข้าถึงได้โดยการบรรเทาหรือลดภาระทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับภาษีและค่าธรรมเนียมของเจ้าของผู้เช่า และข้าพเจ้าคิดว่าหนทางการแก้ปัญหาที่เสมอภาคกันก็คือการปล่อยให้เจ้าของที่ดินผู้ซึ่งได้รับการลดภาษีที่ดินและค่าธรรมเนียมลดหย่อนค่าเช่าที่ดิน แม้ว่าภาษีที่ดินจะถูกลดลง ค่าเช่าที่ดินก็ได้ถูกลดลงไปด้วยตามความคาดหวังของยูโกว่า (ตารางที่ 2-16 และ 2-17) แน่นนอนที่สุดในระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและภายหลังเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ภาระของภาษีและค่าธรรมเนียมถูกบรรเทาลงไปอย่างมาก (ตารางที่ 2-13 และ 2-17) แต่ค่าเช่าที่ดินมิได้ถูกบรรเทาไปด้วย ค่าเช่าที่นาในรูปของข้าวถูกลดลงเล็กน้อย และถ้าหากว่าค่าเช่าที่นาในรูปของข้าวถูกแปลงไปอยู่ในรูปเงินตราแล้ว ค่าเช่าที่ถูกบรรเทาเหล่านั้นนับว่าเป็นขั้นเป็นอันในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกทั้งนี้เพราะการตกต่ำลงของราคาข้าว (ตารางที่ 2-17) แต่ภายหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้น ค่าเช่าก็เพิ่มขึ้นอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับภาระภาษีและค่าธรรมเนียม

สิบเอ็ดปีภายหลังจากการตีพิมพ์รายงานของยูโกว่า ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายการบริหารการเกษตร (Agricultura Adminnistratation) ซึ่งมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามและกฎหมายสหกรณ์การเกษตร และข้าพเจ้าได้พบว่า วัตถุประสงค์ของความยุติธรรมทางสังคมที่แสดงออกในรายงานที่กล่าวถึงข้างบนนี้ยังคงอยู่ในจิตใจของผู้ร่วมงานทุกคน

2-4 การปฏิรูประบบภาษีที่ดินภายหลังสงคราม

2-4-1 จากภาษีเงินคืนท้องถิ่น (Local Refund Tax) ถึงภาษีอิสระ (Independent Tax)

การปฏิรูประบบภาษีที่ดินภายหลังสงครามหมายถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบภาษีเงินคืนท้องถิ่น (the local refund tax system) ไปยังระบบภาษีอิสระ (the Independent tax system) การเปลี่ยนแปลงภาษีที่ดินจากภาษีส่วนกลาง (national tax) ไปเป็นภาษีเงินคืนท้องถิ่น (local refund tax) ได้มีขึ้นก่อนแล้วในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

นับจากการปะทุของเหตุการณ์ที่เรียกว่า China Incident (การรุกรานทางทหารของญี่ปุ่นเข้าไปในประเทศจีนเมื่อปี 1937) มาตรการหลายอย่างเพื่อการเพิ่มภาษีได้ถูกประกาศใช้ และในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ถูกบังคับให้ปฏิรูปพื้นฐานระบบภาษี วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปในปี 1940 ประกอบด้วยการปรับเทียบค่าเสมอภาค

ให้กับภาษีต่างๆ ทั้งภาษีส่วนกลางและภาษีส่วนท้องถิ่น การปรับความกลมกลืนระหว่างระบบภาษี และนโยบาย ฉุกเฉินในขณะนั้น การรักษาความยืดหยุ่นตัวของระบบภาษีโดยคำนึงถึงความจำเป็นทางการคลังในอนาคต และการทำให้ระบบภาษีซึ่งเกิดยุ่งยากเนื่องจากการขึ้นภาษีก่อนหน้านั้นมีความเรียบง่าย ตามวัตถุประสงค์พื้นฐานเหล่านั้น ภาษีที่ดินและภาษีก้าวอย่างอื่นเช่นภาษีม้านและภาษีสรรพสามิต ถูกพิจารณาว่าเป็นแหล่งทรัพยากรทางการเงินของท้องถิ่น เพราะว่าภาษีเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับวิถีการทำงานนโยบายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และถูกจัดให้เป็นภาษีที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้เสียภาษีมากที่สุด และการคิดคำนึงดังกล่าวก็เหมาะสมตามทัศนะของการเสริมสร้างกำลังทางการคลังของท้องถิ่น แต่ทว่าภาษีเหล่านี้ยังเป็นภาษีส่วนกลาง (national tax) ที่จะต้องมีการจ่ายเงินให้กับท้องถิ่นต่างๆ เหตุผลว่าเหตุใดระบบการจ่ายภาษีเงินแก่ท้องถิ่นภายหลังมีความเหมาะสม ก็คือ มาตรฐานการเก็บภาษีควรถูกชี้ขาดโดยรัฐบาลกลางเพื่อรักษาความเสมอภาคของภาระภาษี ภาษีที่ดินจะถูกพิจารณายกย่องในฐานะภาษีส่วนกลางมากกว่าเมื่อถูกจัดเก็บเป็นภาษีท้องถิ่น และภาษีที่ดินในฐานะภาษีส่วนกลางก็มีความสะดวกกว่าอีกด้วย เมื่อมีการยกเลิกภาษีชั่วคราวเช่นให้กับทหารเกณฑ์ในกำลังรบ อัตราดังกล่าวถูกลดลงจาก 3.8 เปอร์เซ็นต์เป็น 2 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าเช่า ยิ่งไปกว่านั้นที่ดินที่ค่าเช่าน้อยกว่า 5 เยนก็ถูกยกเว้นจากการเสียภาษีที่ดิน ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกที่ไม่รวมเฉพาะที่ของผู้เป็นเจ้าของประกอบการเองเท่านั้นแต่ยังรวมถึงที่เช่า ซึ่งมีค่าเช่ารวมน้อยกว่า 200 เยน ก็ได้รับการยกเว้นจากการเก็บภาษีที่ดิน

ตามการประมาณการเปลี่ยนแปลงในรายได้อันเนื่องมาจากการปฏิรูประบบภาษีเมื่อปี 1940 รายรับจากภาษีที่ดินประมาณไว้สำหรับปีปรกติก่อนการปฏิรูปเท่ากับ 49.5 ล้านเยน ซึ่งแยกเป็นภาษีที่นาและภาษีที่สวนเท่ากับ 15.6 ล้านเยน และ 3.5 ล้านเยนตามลำดับ เนื่องจากว่ารายได้จากภาษีของปีปรกติเดียวกันนั้นเท่ากับ 2,621 ล้านเยน ภาษีที่ดินจึงมีน้ำหนักเพียงเท่ากับ 1.89 เปอร์เซ็นต์จากรายได้ภาษีที่ดินทั้งหมด ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมีน้ำหนักเพียง 38.8 เปอร์เซ็นต์ โดยเหตุฉะนั้นภาษีที่ดินจึงเล็กน้อยนับตั้งแต่ก่อนการปฏิรูปในรายได้จากภาษีทั้งหมด แม้ว่ามันจะเป็นที่มาของแหล่งภาษีย่อยได้ ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตและภาษีที่อยู่อาศัยมีความสำคัญมาก และดังนั้นระบบจ่ายคืนภาษีแก่ท้องถิ่นถูกเรียกได้ว่าได้ให้ประโยชน์กับเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท ปริมาณของภาษีที่ดินที่จ่ายคืนแก่ท้องถิ่นถูกประมาณว่าเท่ากับ 24.9 ล้านเยนในปีปรกติ ภาษีที่ดินถูกลดลงครึ่งหนึ่งตลอดช่วงของการปฏิรูประบบภาษีปี 1940 และขนาดของภาษีที่ดินที่เป็นภาษีจ่ายคืนให้กับท้องถิ่นคิดเป็นเพียง 0.76 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ภาษีทั้งหมดของแผ่นดินในปีปรกติภายหลังการปฏิรูป

เมื่อการขึ้นภาษีโดยทั่วไปถูกนำมาบังคับใช้เพื่อเตรียมเป็นค่าใช้จ่ายทางการทหารก่อนใหญ่ในปี 1944 นั้น ภาษีที่ดินถูกเก็บเพิ่มขึ้นจาก 2 เปอร์เซ็นต์เป็น 3 เปอร์เซ็นต์ ในรูปของรายรับจากภาษีแล้ว ภาษีที่ดินเพิ่มจาก 25.7 ล้านเยนในปี 1943 เป็น 37.8 ล้านเยนในปี 1944 ในแง่ของเปอร์เซ็นต์ของรายรับจากภาษีรวมของแผ่นดิน ภาษีที่ดินเพิ่มขึ้นจากประมาณ 0.30 เปอร์เซ็นต์เป็น 0.33 เปอร์เซ็นต์

ทันทีภายหลังสงคราม การคลังของญี่ปุ่นก็อยู่ในภาวะคับขัน เพื่อเผชิญกับสถานการณ์นั้น มาตรการเพื่อเพิ่มรายรับรัฐบาลกลายเป็นสิ่งจำเป็น นโยบายอย่างหนึ่งก็คือการเพิ่มภาษีย่อยได้จากอสังหาริมทรัพย์ และในเดือนกันยายนปี 1946 อัตราภาษีที่ดินก็ถูกเพิ่มจาก 2 เปอร์เซ็นต์เป็น 4 เปอร์เซ็นต์สำหรับภาษีเงินโอนท้องถิ่น (the local refund tax) จาก 100 เปอร์เซ็นต์เป็น 200 เปอร์เซ็นต์สำหรับภาษีเพิ่มเติมจังหวัด (the prefectural additional

tax) และจาก 200 เปอร์เซ็นต์เป็น 300 เปอร์เซ็นต์สำหรับภาษีเพิ่มเติมเทศบาล (the municipal additional tax) ผลที่ตามมาคือภาษีที่ดินกับอัตราพื้นฐาน (base rate) และอัตราเพิ่มเติม (additional rate) รวมกันเป็น 24 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมากกว่าอัตราก่อนหน้านี้อีกสามเท่า รายรับของภาษีเงินค่านที่ดินท้องถิ่นในปีงบประมาณ 1946 ก่อนการเพิ่มภาษีถูกประมาณว่าเท่ากับ 28.8 ล้านเยน และรายรับภายหลังการเพิ่มภาษีสำหรับปีปกติถูกประมาณเท่ากับ 50 ล้านเยน นอกจากนี้ส่วนเพิ่มที่ควรถูกเรียกเก็บในปี 1948 ก็ถูกเลื่อนออกไปอีกหนึ่งปี

กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบในเรื่องการประสานสถานะทางการเงินของหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ทันทีภายหลังสงคราม โดยเหตุนี้การเพิ่มภาษีท้องถิ่นและการให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองทางการเงินได้จึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะก่อนการใช้กฎหมายรัฐบาลท้องถิ่น (The Local Government Law) ในวันที่ 3 พฤษภาคม 1947 พร้อมๆกับการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของญี่ปุ่น การเพิ่มภาษีที่ดินที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นั้นไม่เพียงพอสำหรับความประสงค์นี้ ดังนั้นกฎหมายภาษีท้องถิ่น (The Local Tax Law) จึงถูกร่างขึ้นในเดือนมีนาคม 1947 ความสำคัญที่สุดก็คือการยกเลิกภาษีเงินค่านท้องถิ่น (the local refund tax) และการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับภาษีโรงเรือนและภาษีธุรกิจเป็นภาษีจังหวัดต่างๆ และการเรียกเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มเติมของภาษีเหล่านี้ มาตรฐานการเก็บภาษีจะถูกกำหนดโดยรัฐ และยึดเอาอัตรากำหนดเป็นหลักสำหรับทั้งกรณีของภาษีที่ดินและภาษีโรงเรือน ทั้งนี้จะมีการแก้ไขทุกห้าปี อัตรามาตรฐานสำหรับภาษีที่ดินถูกกำหนดเท่ากับ 12 เปอร์เซ็นต์ ภาษีท้องถิ่นเพิ่มเติม (the additional municipality tax) ก็ยังคงในอัตราเดียวกับอัตราพื้นฐาน (the base rate) ดังนั้นอัตรารวมของภาษีที่ดินจึงเป็น 24 เปอร์เซ็นต์ จังหวัดใดก็ตามที่ต้องการเพิ่มอัตรากว่าอัตรามาตรฐานจะต้องได้รับความเห็นชอบอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย แต่ทว่าในความเป็นจริงได้มีการใช้อธิบายมาตรฐานชั่วคราวซึ่งเท่ากับ 36 เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินยกเว้นที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ในขณะที่เดียวกันภาษีท้องถิ่นเพิ่มเติมก็ถูกกำหนดในอัตราเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่ดินแห่งชาติ (the national land tax) รวมทั้งภาษีกำไรแห่งชาติอีกสองอย่างคือ ภาษีโรงเรือนและภาษีธุรกิจเป็นภาษีจังหวัดเป็นการปฏิรูปทางประวัติศาสตร์ ดังกล่าวมาแล้ว ระบบภาษีเงินค่านท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่ดินซึ่งเริ่มนำมาใช้ในปี 1940 และภาษีกำไรอีกสองอย่างแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของภาษีกำไร จากการเป็นภาษีแห่งชาติเป็นภาษีจังหวัดที่เป็นจริง แต่ว่าการเปลี่ยนแปลงภาษีที่ดินแห่งชาติและภาษีอื่นๆ ให้เป็นภาษีจังหวัดในปี 1947 แสดงอย่างกระจ่างถึงการก่อตั้งความสามารถในการจัดเก็บภาษีอิสระของจังหวัดต่างๆ ผลลัพธ์อย่างหนึ่งก็คือในท้ายที่สุดประเด็นที่เคยตกลงกันไม่ได้ซึ่งมีผลทางการเมืองตั้งแต่ช่วงหลังของสมัยไทโช (Taisho era) (1912-1926) ถึงช่วงแรกของสมัยโชวะ (Showa era) (1926-) ก็ถูกแก้ไขตกไปทว่าเป็นที่น่าสังเกตุว่าในเมื่อมาตรฐานการเก็บภาษีของค่าเช่าถูกตัดสินโดยรัฐและอัตรากำหนดก็จำกัดการเป็นตัวของตัวเองของจังหวัดก็ยังคงคับแคบ ถึงกระนั้นก็ดีเพราะการปฏิรูปครั้งนี้และอื่นๆ รายรับในรูปภาษีของจังหวัดเองเท่ากับ 48 เปอร์เซ็นต์ของรายรับรวมจากภาษีของจังหวัด ขณะที่รายรับจากการเก็บภาษีท้องถิ่นที่เป็นอิสระคิดเป็นเพียง 18 เปอร์เซ็นต์ และยิ่งไปกว่านั้น ภาษีการอยู่อาศัยของท้องถิ่นต่างๆ แต่เพียงอย่างเดียวเท่ากับ 69 เปอร์เซ็นต์ของรายรับรวมจากการเก็บภาษีอิสระท้องถิ่น (the total municipal independent tax revenue)

ความจำเป็นทางการเงินของรัฐบาลท้องถิ่นขยายตัวสูงขึ้นเพราะการใช้การศึกษาภาคบังคับเป็นเวลาหกปีในโรงเรียนประถม และสามปีในโรงเรียนมัธยม ในฤดูใบไม้ผลิปี 1947 การก่อตั้งตำรวจท้องถิ่นและการเสริมกำลังทาง

ด้านรัฐสวัสดิการ และการต่อเนื่องของเงินเพื่อ คณะกรรมการการคลังท้องถิ่น (The Local Finance Committee) ซึ่งก่อตั้งในเดือนมกราคม 1948 ภายหลังจากสลายตัวของกระทรวงมหาดไทยซึ่งก่อตั้งมานาน จึงได้จับปัญหา การปฏิรูปพื้นฐานของการเก็บภาษีท้องถิ่นและระบบการคลัง ผลประการหนึ่งในปี 1948 อัตราภาษีที่ดินมาตรฐาน ถูกเพิ่มเป็น 200 เปอร์เซ็นต์สำหรับที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และจาก 72 เปอร์เซ็นต์สำหรับที่ดินประเภทอื่นๆ ตาม ลำดับ รวมถึงภาษีที่เก็บเพิ่มเติม การเพิ่มอัตราภาษีเป็นการชดเชยอย่างหยาบๆ สำหรับความจำเป็นของการแก้ไข อัตราเช่าซึ่งจะต้องดำเนินการเพราะราคาที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากนี้ การเก็บภาษีอิสระของท้องถิ่น ถูกเสริมให้แข็งแรงขึ้น และถึงแม้ว่าอัตรามาตรฐานหรือขนาดมาตรฐานของการเก็บภาษีจะถูกต้องตามกฎหมาย การเก็บภาษีเกินกว่ามาตรฐานถูกปล่อยให้ เป็นเสรีภาพในหลักการ

นอกจากนี้ในขณะเดียวกัน ภาษีบริษัท (the enterprise tax) จัดเก็บในรูปภาษีจังหวัดก็เริ่มขึ้น ระบบ ภาษีใหม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกเก็บภาษีกับธุรกิจและอุตสาหกรรมขั้นปฐม และผู้ประกอบการส่วนตัว เช่น แพทย์ ทนายความ ฯลฯ ยกเลิกภาษีธุรกิจ การเก็บภาษีผู้ประกอบการส่วนตัวนับเป็นภาษีรายได้พิเศษประเภทหนึ่ง แต่ ว่าการเพาะปลูกข้าว ข้าวบาเลย์ ข้าวสาลี และธัญพืชอื่นๆ ถูกยกเว้นจากการเก็บภาษีบริษัทใหม่ ในตอนนั้น มาซารุ โนมิโซ (Masaru Nomizo) (1898-1978) ผู้เป็นผู้นำสหภาพเกษตรกร (peasant union) มาเป็นเวลานาน และใน ขณะเดียวกันก็เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการการคลังท้องถิ่น ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเสนอ ร่างกฎหมายที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรโดยยึดเอาประสบการณ์จากการเป็นตัวแทนในองค์กรเกษตรกรเหล่านั้น โนมิโซได้ตอบโต้การวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นว่า “เมื่อคำนึงถึงวิกฤตการณ์ทางสถานการณ์อาหาร ประเทศควร เลี้ยงตัวเองได้ในเรื่องอาหาร มาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกรต่ำ การปฏิรูปที่ดินในชนบทกำลังดำเนินการอยู่ การขนส่งธัญพืชควรได้รับการสนับสนุน นี่คือเหตุผลสำหรับการยกเว้นภาษี” พวกวิพากษ์วิจารณ์กล่าวว่า “ความ จำเป็นในการปกป้องเกษตรกรผู้ส่งธัญพืชให้กับรัฐบาลควรอิงมาตรการอื่นๆ นอกเหนือจากการยกเว้นภาษี วิธีการ พิเศษโดยทางระบบภาษีควรกระทำโดยการยกเว้นภาษีหรือการเก็บภาษีก้าวหน้าตามความสามารถในการแบกรับภาษี (the tax-bearing-capacity) ในระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตอาหารก็จะมีผู้ยากจนและผู้ร่ำรวย การยกเว้นภาษีให้กับ การผลิตธัญพืชจากภาษีบริษัท จะก่อให้เกิดการขาดแคลนทางการเงินในจังหวัดเกษตร” เพื่อการอ้างอิง อัตราภาษี บริษัท และอัตราภาษีเพิ่มเติมท้องถิ่น (municipal additional tax rate) ถูกกำหนดให้เท่ากับ 7.5 เปอร์เซ็นต์ สำหรับธุรกิจประเภทต่างๆ ซึ่งจะต้องเสียภาษีธุรกิจ และเท่ากับ 5 เปอร์เซ็นต์สำหรับธุรกิจประเภทซึ่งเพิ่งเริ่มจะ ถูกเรียกเก็บภาษีบริษัทเช่นการเกษตร ซึ่งยกเว้นการผลิตธัญพืช นอกจากนี้มาตรฐานของการเก็บภาษีในขนาด ของภาษีที่อยู่อาศัย (the resident tax) ซึ่งถูกเสนอขึ้นมาในปี 1946 ถูกเพิ่มขึ้นจาก 400 เยนเป็น 900 เยน ซึ่งจะต้องถูกแบ่งออกเป็นครึ่งหนึ่งในระหว่างจังหวัดกับท้องถิ่น ภาษีท้องถิ่นถูกเพิ่มขึ้นโดยวิธีการหลายแบบ

ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า การยกเว้นภาษีบริษัทแก่การผลิตธัญพืชนับว่ามีเหตุมีผลอยู่ การผลิตธัญพืช เป็นการเกษตรที่ต้องอาศัยที่ดินการเกษตรที่สุด ในทางตรงกันข้าม การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร และแม้แต่ ฟาร์มโคนมโดยมาก (ยกเว้นในฮอกไกโด) มิได้พึ่งพาที่ดินการเกษตรสักเท่าใด ในแง่นี้ การทำฟาร์มลักษณะดังกล่าวดู คล้ายคลึงกับธุรกิจประเภทอื่นๆ อีกประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงก็คือลักษณะทางประวัติศาสตร์ของภาษีกำไร (profit tax) ซึ่งรวมถึงภาษีธุรกิจและภาษีโรงเรือนอยู่ด้วย โดยเหตุนี้เองการเก็บภาษีซ้ำซ้อนในรูปภาษีที่ดินและ

ภาษีธุรกิจกับการผลิตัญพืชจึงเป็นการขาดเหตุผล

อย่างไรก็ดี การปฏิรูปภาษีในปี 1948 ทำให้ภาษีของจังหวัดเพิ่มขึ้นก็จริงแต่ก็มีจำเป็นต้องเพิ่มของท้องถิ่น (municipalities) ด้วยเสมอไป จากรายได้จากภาษีทั้งหมดของท้องถิ่น 85 เปอร์เซ็นต์ได้มาจากภาษีจังหวัด (prefectural taxes) และภาษีเก็บเพิ่มเติมอื่นๆ ที่เหลืออีกเพียง 15 เปอร์เซ็นต์จึงเป็นภาษีอิสระของท้องถิ่น จนจบบัดนี้ระบบการเก็บภาษีถูกถ่วงน้ำหนักไปทางการเก็บภาษีแห่งชาติ (national taxation) แม้ว่าภายหลังสงครามมันเริ่มเปลี่ยนไปเป็นการเก็บภาษีท้องถิ่นมากขึ้นกว่าก่อนสงคราม อย่างไรก็ดี ความเป็นอิสระในการเก็บภาษีของท้องถิ่นก็ยังไม่เข้มแข็งดีพอ

ความยุ่งยากของการคลังท้องถิ่นยังคงดำเนินไปแม้ภายหลังการปฏิรูปปี 1948 ในปีต่อมา ระบบภาษีท้องถิ่นถูกแก้ไขและภาษีที่ดินก็ถูกเรียกเก็บเพิ่มจาก 200 เปอร์เซ็นต์เป็น 500 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งอัตราภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มของท้องถิ่น

ผลจากการปฏิรูประบบภาษี ภายหลังจากสงครามไม่นานก็มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เกิดขึ้นในโครงสร้างภาษีอากรท้องถิ่น (อ้างถึงตารางที่ 2-18) *ประการแรก* ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีที่ดินนั้น มันถูกเปลี่ยนจากภาษีเงินคืนท้องถิ่น (the local refund tax) ไปเป็นภาษีอิสระ (the independent tax) สำหรับจังหวัด *ประการที่สอง* แม้จะมีการเพิ่มในขนาดของภาษีที่ดิน ทั้งสำหรับจังหวัดและท้องถิ่น เปอร์เซ็นต์ของภาษีที่ดินในรายรับจากภาษีอากรทั้งหมดลดลง ในส่วนของจังหวัดเมื่อภาษีเงินคืนท้องถิ่นในปี 1945 ถูกนำมารวมพิจารณาภาษีเพิ่มเติมของที่ดินและเงินคืน (additional land and refund tax) ของภาษีที่ดินในขณะนั้นมีขนาดเท่ากับ 18.5 เปอร์เซ็นต์ของรายรับรวมจากการเก็บภาษีในปี 1945 แต่ภาษีที่ดินที่เรียกเก็บเป็นภาษีอิสระ (independent tax) กลับลดลงไปเหลือ 5.1 เปอร์เซ็นต์ของรายรับรวมจากการเก็บภาษี และเมื่อคิดในส่วนของท้องถิ่น (municipalities) ภาษีเพิ่มของภาษีที่ดินแห่งชาติ (the national land tax) เท่ากับ 16.6 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากภาษีรวมของท้องถิ่นในปี 1945 แต่ภาษีเพิ่มเติมของภาษีที่ดินจังหวัดลดลงไปเป็น 5.8 เปอร์เซ็นต์ของรายรับรวมจากภาษีของท้องถิ่น (ตารางที่ 2-18) รายรับจากภาษีที่ดินของที่เพาะปลูกมิได้ถูกแสดงแยกให้เห็นจากรายรับรวมจากภาษีที่ดิน แต่สัดส่วนของที่เพาะปลูกจะน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเปอร์เซ็นต์ที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้โดยคำนึงถึงภาษีที่ดินก่อนหน้าการปฏิรูปที่ดินในปี 1940 โดยเหตุนี้ เมื่อภาษีที่ดินถูกโอนให้เป็นภาษีท้องถิ่นทั้งหมดในปี 1949 ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกกลับกลายเป็นแหล่งรายได้ทางภาษีที่เล็กน้อย

2-4-2 ภาษีที่ดินภายหลังรายงานของคณะทำงานซัพ

ระบบภาษีที่ดินถูกปฏิรูปอีกครั้งหนึ่งตามรายงานของคณะทำงานซัพ (The Soup Mission) (คาร์ล ซัมเมอร์ซัพ) (Carl Summerr Soup) (1924-) และระบบภาษีที่ดินปัจจุบันก็เกิดจากการปฏิรูปนี้ คณะทำงานซัพเกี่ยวกับการเก็บภาษีของญี่ปุ่น (The Soup Mission on Japanese Taxation) ถึงญี่ปุ่นในท่ามกลางนโยบายเศรษฐกิจซบเซาเพื่อแก้ไขภาวะเงินเฟ้อภายหลังสงครามตามความคิดของดอดจ์ไลน์ (The Dodge Line) (Joseph Morrel Dodge, 1890-1964) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจญี่ปุ่นภายหลังสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการคลัง แน่นนอนที่สุด การคลังท้องถิ่นอยู่ในช่วงซบเซาสุดขีด โดยเหตุนี้ จุดประสงค์ของคณะทำงานซัพจึงเป็นการ

ชำระระบบภาษีอากรที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจท้องถิ่น รายงานดังกล่าวพิจารณาการปกครองท้องถิ่นจากทัศนะของระบบการเมืองเสรีนิยม และความเป็นไปได้ในทางบริหาร ทัศนะแรกเกิดมาจากการคิดที่ว่า “ความรุ่งเรืองในอนาคตและสวัสดิการของญี่ปุ่นหรือชาติใดๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของบริการของรัฐบาลท้องถิ่นที่มีให้ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลมากเท่ากับปัจจัยอื่นๆ... ประชาชนสามารถวัดได้อย่างชาญฉลาดในความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ที่เขาได้รับจากท้องถิ่นและต้นทุนที่เกิดขึ้น นิสัยและทัศนคติที่พัฒนาขึ้นในระดับท้องถิ่นอาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม (conduct) ของรัฐบาลในระดับชาติ” ทัศนะหลังจากความเชื่อ (presumption) ที่ว่า “ภารกิจบางอย่างสามารถกระทำอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยหน่วยเล็กๆ ซึ่งเข้าใจถึงความจำเป็นและปัญหาของท้องถิ่นทั้งหลาย”

หัวข้อใหญ่ๆของการปฏิรูปที่ถูกเสนอมี่ดังนี้

(1) ภาษีรวมที่จัดเก็บโดยท้องถิ่นควรเพิ่มจาก 150 พันล้านเยนเป็นประมาณ 190 พันล้านเยน เราเสนอแนะว่าทั้ง 40 พันล้านเยนที่เพิ่มขึ้นมาควรมอบให้ท้องถิ่นทั้งหมด พวกท้องถิ่นเหล่านั้นต่างหากที่ต้องการส่งเสริมให้เข้มแข็งมากกว่าจังหวัด ถ้าหากต้องการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น

(2) การเก็บภาษีท้องถิ่นที่เพิ่มเติมไปจากภาษีจังหวัดควรจะยกเลิกเสีย ระดับท้องถิ่นทั้งสองควรมีประเภทภาษีของตนเอง

(3) ควรจะมีภาษีน้อยประเภทลงในอัตราภาษีที่สูงขึ้นเล็กน้อยแทนภาษีที่หลายหลากในปัจจุบัน

(4) ควรจะมีการทบทวนอย่างขนานใหญ่ในภาษีท้องถิ่นสามประเภทใหญ่ๆ คือภาษีที่ดินและบ้าน (ปัจจุบันเรียกว่า ภาษีอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินที่มีค่าเสื่อม หรือเรียกสั้นๆว่า “ภาษีอสังหาริมทรัพย์”) ภาษีผู้อยู่อาศัย (the inhabitant's tax) และภาษีบริษัท (the enterprise tax) ขนาดของภาษีผู้อยู่อาศัยควรเพิ่มเป็นสองเท่า และภาษีบ้านและที่ดินควรเพิ่มเป็นสามเท่า

ในรายงานกล่าวว่าคณะทำงานซัพมีมีความประหลาดใจ “ที่ได้เรียนรู้ว่าภาษีบ้านและที่ดินก่อให้เกิดรายรับเพียงเล็กน้อยคือประมาณ 15 พันล้านเยนในปี 1949-50 ความประหลาดใจกลายเป็นความตกใจเมื่อรู้ต่อไปว่าอัตราภาษีโดยเฉลี่ยเท่ากับ 500 เปรอร์เซ็นต์ โดยที่ทางจังหวัดเก็บอัตรา 250 เปรอร์เซ็นต์และอีก 250 เปรอร์เซ็นต์เรียกเก็บโดยท้องถิ่น... ความขัดแย้งที่เห็นได้ชัดเจนอธิบายได้โดยความจริงที่ว่าฐานการเก็บภาษีนั่นก็คือมูลค่าเช่าก่อนสมัยสงคราม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว... ในระหว่างสงครามและทันทีภายหลังสงครามก็เกิดเงินเฟ้อรุนแรง ซึ่งทำให้ระดับราคาสูงในขนาด 100 ถึง 200 เท่าของตัวเลขในปี 1938 แต่ว่าค่าเช่าถูกควบคุมอย่างหนาแน่น อย่างน้อยก็ในแง่ของกฎหมายถ้าหากมิใช่ในทางปฏิบัติ ค่าเช่าตามกฎหมายต่อชิโอบิ (tsubo) (36 ตารางฟุต) เท่ากับ 15 เท่าของปี 1939 ค่าเช่าบ้านและที่ดินในเมือง 28 แห่งได้รับรายงานว่าน้อยกว่า 3/4 ของหนึ่งเปอร์เซ็นต์ของรายจ่ายรวมของครอบครัว... ความสำคัญของตัวเลขเหล่านี้มีข้อคำนึงสองประการคือ หนึ่ง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินที่เขาอยู่อาศัย ทั้งนี้เป็นผลส่วนใหญ่มาจากการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม... และยังมีกรประมาณว่าครึ่งหนึ่งของครอบครัวที่มีได้เป็นเกษตรกรก็เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินที่อยู่อาศัย *ประการที่สอง* กล่าวกันอยู่เสมอว่ามีการละเมิดกฎหมายควบคุมค่าเช่าโดยทางตรงส่วนมาก คือ เกินเพดานค่าเช่าที่กำหนดและโดยทางอ้อมส่วนหนึ่ง คือจ่ายเงินก่อนเมื่อตกลงกันแล้ว” ควรเป็นที่สังเกตว่าการละเมิดการควบคุมการเช่าที่เพาะปลูกใน

ขณะนั้นไม่แพร่หลายนักและขนาดของการจ่ายค่าเช่าเกินเพดานนั้นก็ไม่มาก

ตามการวิเคราะห์สถานการณ์ในตอนที่แล้ว รายงานนั้นก็เสนอการปฏิรูปภาษีที่ดินและบ้าน ดังต่อไปนี้

(1) ความรับผิดชอบทางด้านภาษีทั้งหมดควรเป็นของเมืองและหมู่บ้าน และรายรับทั้งหมดก็ควรเป็นของพวกเขา ในปัจจุบันนี้ครึ่งหนึ่งของรายรับถูกมอบแก่จังหวัด รัฐบาลกลางก็มีส่วนเกี่ยวข้องในเมื่อเป็นผู้ควบคุมปรับมูลค่าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้ทันสมัย

(2) ภาษีควรตั้งอยู่บนมูลค่าของทุน (capital value) แทนที่จะเป็นมูลค่าเช่าประจำปีอย่างเช่นในปัจจุบัน ประโยชน์อย่างหนึ่งก็สืบเนื่องกับข้อเสนอแนะของเราข้างล่างนี้ กล่าวคือ ภาษีควรรวมถึงทรัพย์สินที่มีมูลค่าเสื่อมของบริษัทรุทริก แทนที่จะจำกัดอยู่เพียงที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

(3) ภาษีควรที่จะเรียกเก็บต่อไปจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ ไม่ใช่ผู้ครอบครองทำประโยชน์ ในขณะที่มูลค่าเช่าที่กำหนดโดยการควบคุมการเช่า ควรเพิ่มขึ้นเท่ากับขนาดของภาษี

(4) ขอบเขตของภาษีควรจะขยายให้รวมถึงทรัพย์สินทั้งหมดของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหักลดหย่อนค่าเสื่อมได้ตามการเก็บภาษีส่วนบุคคลและภาษีบริษัทของส่วนกลาง

(5) กระบวนการของการประเมินทรัพย์สินใหม่นอกเหนือไปจากที่ดินเพื่อการเกษตรควรจะแตกต่างจากของที่ดินเพื่อการเกษตร

(a) มูลค่าเช่าก่อนสงครามในบัญชีในตอนี้ควรคูณด้วย 200 ผลที่ได้เป็นค่าประมาณอย่างหยาบของมูลค่าเช่าตามปี 1945 อันเป็นมูลค่าเช่าทางทฤษฎีในตลาดแข่งขันเสรี มิใช่ค่าเช่าที่ได้รับจริงๆ ภายใต้การควบคุม จากนั้นผลที่ได้ก็ควรคูณด้วย 5 เพื่อแปลค่าให้เป็นมูลค่าทุน (capital value basis) ผลที่ได้เป็นการประมาณอย่างหยาบๆ ของค่าที่ทรัพย์สินควรจะได้ในตลาดแข่งขันเสรี หรือเป็นต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในการสร้างมันขึ้นใหม่ (ภายหลังหักมูลค่าเสื่อมและมูลค่าซาก)

(b) ที่ดินเพื่อการเกษตรไม่สามารถกำหนดมูลค่าสำหรับการเก็บภาษีอสังหาริมทรัพย์ได้ตามฐานตลาดเสรีดังเช่นทรัพย์สินอื่น เพราะว่าไม่มีตลาดเสรีเช่นนั้นในโลกนี้ ถ้าหากเกษตรกรขายที่ของเขาก็ต้องอาศัยราคาราชการซึ่งในปัจจุบันเป็นราคาเดียวกับที่เขาต้องจ่ายภายใต้กำหนดการปฏิรูปที่ดินอีกทั้งมันยังเป็นไปได้ที่จะคิดมูลค่าปัจจุบัน (capitalize) ของความสามารถในการหาเงินของฟาร์มโดยใช้อัตราการคิดมูลค่าปัจจุบันที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป เนื่องจากเจ้าของฟาร์มไม่มีสิทธิการถือครองในทรัพย์สินอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิการขายโดยอิสระ (free sale)

ดังนั้นเราจึงเสนอแนะว่าที่ดินของฟาร์มจึงควรคิดเป็นมูลค่าโดยใช้ราคาราชการ แต่เพื่อให้เป็นการประยุกต์อัตราคำนวณภาษีอสังหาริมทรัพย์ ราคาราชการดังกล่าวควรคูณด้วยปัจจัยปรับภาษี (tax adjustment factor) สำหรับปีงบประมาณ 1950-51 และปีงบประมาณ 1951-52 ปัจจัยปรับราคาตัวนี้จะถูกกำหนดโดยคณะกรรมการคลังท้องถิ่น ภายใต้ข้อจำกัดว่าตัวปรับดังกล่าวจะไม่มีค่ามากกว่า 25 ถ้าหากว่าภายในช่วงเวลาสองปีดังกล่าวราคาราชการของที่ดินเพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยปรับนั้นก็ลดลงตามส่วน

ในปี 1950 ตามกฎหมายขณะนั้นเกษตรกรจะจ่ายภาษีบริษัท (the enterprise tax) สำหรับรายได้ปี 1949 กรณีพิเศษอื่นๆ ที่มีโช้ญพิช เราเสนอแนะว่าในปี 1950 และปีต่อมา เกษตรกรจะได้รับยกเว้นการจ่ายภาษีบริษัทจากรายได้ปีนั้นๆ

อัตราภาษีอสังหาริมทรัพย์ที่แท้จริงสำหรับปี 1950-51 ควรกำหนดที่ 1-75 เปอร์เซ็นต์สำหรับท้องถิ่นทั้งหมด
นี้เป็นอัตราที่มากกว่าสามเท่าของการหารอัตรา 500 เปอร์เซ็นต์ด้วย 200 x 5 (อ้างถึง (5) (a))

ควรให้เวลาหลายปีสำหรับท้องถิ่นในการกำหนดอัตราที่พวกเขาต้องการ ยกเว้นว่าจะมีการว่างเงินไม่เกิน
3 เปอร์เซ็นต์ในช่วงเวลาหนึ่ง

โครงการภาษีอสังหาริมทรัพย์ข้างต้นได้กระตุ้นให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นาๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
ต่อต้านการเก็บภาษีสินทรัพย์ที่คิดมูลค่าเสื่อมได้จากแง่มุมของบริษัทใหญ่ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีที่ดินนั้น การนำ
เสนอภาษีอสังหาริมทรัพย์ถูกวิจารณ์เพราะก่อภาระใหญ่หลวงแก่เกษตรกร โดยทั่วไปอัตราภาษี 1.75 เปอร์เซ็นต์
นับว่าสูงเพราะว่าอัตราดังกล่าวคิดเป็นประมาณ 3.5 เท่าของอัตราก่อนๆ นอกจากนี้ ในเมื่อการเกษตรถูกยกเว้น
จากการเก็บภาษีบริษัท (the enterprise tax) หรือภาษีมูลค่าเพิ่มแบบใหม่ของจังหวัด และภาษีจังหวัดอื่นๆ
ได้แก่ภาษีค่าผ่านประตู (the admission tax) ภาษีมรดก และภาษีอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ ชุมชนเมืองจึงควร
แบกรับภาษีจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ โดยเหตุนี้จึงเป็นที่วิตกกังวลว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการคลังจังหวัดและชาว
ชนบทจะเลวร้ายลงไป ตามการสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า ประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือการประเมินมูลค่าที่ดินใหม่
ซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลัง

ตามการปฏิรูปการเก็บภาษีท้องถิ่นซึ่งผ่านความเห็นชอบในเดือนกรกฎาคม 1950 นั้น ภาษีอสังหาริมทรัพย์
หรือภาษีอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินที่คิดมูลค่าเสื่อมได้ ถูกขนานนามตามกฎหมายว่าเป็น “ภาษีอสังหาริมทรัพย์”
 (“fixed asset tax”) ในภาษาไทยญี่ปุ่น แต่เรียกว่าภาษีทรัพย์สินในภาษาอังกฤษ มาตรฐานของการเก็บภาษีก็คือราคา
ของอสังหาริมทรัพย์ (fixed asset) ณ วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี ซึ่งควรถูกบันทึกในบัญชี ราคาในกรณีนี้ถือว่าเป็น
เป็นราคาปัจจุบันที่สมเหตุสมผล สำหรับที่ดินนั้น ราคาซื้อขายจริงๆ ของที่ดินที่คล้ายคลึงกันควรใช้เป็นฐานของ
การประเมิน การประเมินจะอยู่ในอำนาจทางกฎหมายของผู้ว่าราชการจังหวัด

ถึงแม้ว่าภาษีที่ดินจะถูกจำแนกอยู่ในภาษีกำไร (profit tax) ในปัจจุบันมันถูกจัดรวมเป็นภาษีทรัพย์สิน
(property tax) นี่คือการที่มาของปัญหาในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูก นับตั้งแต่การเสนอ
รายงานของคณะทำงานซัพ ราคาที่ดินก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของทางการ ซึ่งจะมีการยกเลิกไม่ช้าก็เร็ว แต่
ประชาชนส่วนมากก็ยังไม่คุ้นเคยเท่าไรกับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจากภาษีกำไรไปเป็นภาษีทรัพย์สิน ใน
ความเป็นจริงนั้นชื่อของภาษีอสังหาริมทรัพย์ (the real estate tax) ที่ใช้ในรายงานของคณะทำงานซัพในปี 1949
ถูกเปลี่ยนไปเป็นภาษีทรัพย์สิน ใน “ประกาศสื่อมวลชนของคณะทำงานซัพเกี่ยวกับภาษี” (The Press Statement
of The Shoup Tax Mission) ของเดือนกันยายน 1950 ข้าราชการผู้มีประสบการณ์ที่ซ้ำของเกี่ยวกับการเก็บ
ภาษีท้องถิ่นในกระทรวงมหาดไทยกล่าวถึงภาษีอสังหาริมทรัพย์ในฐานะของภาษีทรัพย์สินที่มีคุณลักษณะของภาษี
กำไรด้วย เขากล่าวว่า “การเก็บภาษีทรัพย์สินอย่างให้เป็นรายรับทางการคลังปรกตินั้นกระทำโดยมีการสมมุติล่วงหน้า
หน้าว่า ภาษีนั้นจะถูกจ่ายมาจากรายได้ที่เกิดจากทรัพย์สิน ในกรณีของการเก็บภาษีทรัพย์สิน ถ้าหากผู้จ่ายภาษี
ทำการจ่ายโดยขายทรัพย์สินนั้นๆ ไปเสีย ที่มาของภาษีทั้งหมดไป ระบบการเก็บภาษีทรัพย์สินอย่างรายรับทางการ
คลังปรกตินี้ควรคำนึงถึงขนาดของภาษีที่จะเรียกเก็บได้ โดยสมมุติว่าภาษีจะถูกจ่ายมาจากรายได้ของการเป็นเจ้าของ
ในแง่ที่ทรัพย์สินก็มีคุณลักษณะของภาษีกำไร” ในทางตรงกันข้ามก็ยังคงมีความเห็นดั้งเดิมที่ยืนกรานว่าภาษี

อสังหาริมทรัพย์เป็นภาษีกำไรที่เรียกเก็บจากทรัพย์สินอย่างภาษีจริง ๆ ในขณะที่ภาษีรายได้เป็นภาษีส่วนบุคคลเรียกเก็บจากรายได้ ตามที่ศนะดังกล่าวนี้ ภาษีอสังหาริมทรัพย์เรียกเก็บโดยยื่นเกณฑ์จากภายนอกเช่น ราคาของทรัพย์สิน และปริมาณที่จะเรียกเก็บภาษีได้ถูกประเมินโดยมาตรฐานจากภายนอกควรจะต่ำมาก เพื่อให้การรับภาระเป็นไปได้แม้ในภาวะที่มีความไม่ทัดเทียมกันของการแบกรับภาษี

ในปี 1955 มูลค่าประเมินของที่ดินและบ้านในปีมาตรฐานถูกคงอยู่เช่นเดิมจนถึงปีถัดไป และปี 1956 ก็ถูกเลือกเป็นปีมาตรฐานปีแรก และนอกเหนือจากการเลือกปี 1958 เป็นปีมาตรฐานที่สอง ปีมาตรฐานก็ถูกเปลี่ยนทุกสามปี นับจากสิ้นสุดสงครามจนถึงประมาณเมื่อมีการนำเอาภาษีทรัพย์สินมาใช้ ราคาที่ดินยังคงสม่ำเสมอเมื่อเปรียบเทียบกับราคาขายส่ง แต่อีกไม่นานต่อมาราคาที่ดินก็เพิ่มขึ้นรวดเร็วกว่าราคาทั่วไป (ตารางที่ 2-19) ดังนั้นจึงมีความยากลำบากที่จะยกกระดบบมูลค่าประเมินตามราคาปัจจุบัน ในปีมาตรฐานปีแรก มูลค่าประเมินเพิ่มขึ้นประมาณหนึ่งในสามของอัตราการเพิ่มของราคาปัจจุบัน และอัตรามาตรฐานถูกลดลงเป็น 1.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 1954 และ 1.4 เปอร์เซ็นต์เริ่มตั้งแต่ปี 1955 นอกจากนี้ มูลค่าประเมินก็ถูกคงไว้เช่นนั้นโดยกฎหมาย เพราะการเพิ่มการประเมินในปีมาตรฐานเป็นสิ่งที่เกือบเป็นไปได้ ความแตกต่างระหว่างราคาปัจจุบันและมูลค่าประเมินเริ่มขยายกว้างขึ้นโดยเฉพาะในกรณีของที่ดิน และโดยเหตุนี้ความเหลื่อมล้ำของภาษีทรัพย์สินระหว่างที่ดินและทรัพย์สินอื่น ๆ ก็ต้องได้รับการแก้ไข เหตุนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงถูกแก้ไขในปี 1962 เพื่อประเมินอสังหาริมทรัพย์ใหม่ตามวิธีการประเมินที่เป็นแบบอย่างเดียวกันในทุกท้องถิ่น และมูลค่าประเมินใหม่นี้ก็ถูกใช้มาตั้งแต่ปี 1964 ผลลัพธ์อย่างหนึ่งก็คือมูลค่าประเมินของที่ดินโดยเฉพาะที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก และก็เกิดความยากลำบากในการเก็บภาษีตามมูลค่าประเมินใหม่นี้เนื่องจากภาระภาษีจะหนักเกินไป จึงได้มีการปรับผ่อนภาระภาษีโดยการแก้ไขกฎหมายการเก็บภาษีท้องถิ่น (The Local Taxation Law) ของปี 1964

นอกจากนี้นับตั้งแต่ปี 1964 การประเมินหรือการประเมินใหม่ของที่ดินเพื่อการเกษตรได้กระทำภายใต้กฎหมายนี้คือ *ประการแรก* พื้นที่เกษตรในท้องถิ่นควรจะถูกแบ่งแยกออกเป็นเขตๆ *ประการที่สอง* แปลงมาตรฐานควรจะถูกเลือกขึ้นมาแปลงหนึ่ง มูลค่าที่ดินของแต่ละแปลงในเขตเดียวกันควรจะถูกประเมินโดยใช้ราคาปัจจุบันที่สมเหตุสมผลของแปลงมาตรฐานซึ่งได้รับการประเมินโดยราคาซื้อขายจริงของแปลงที่ดินเพื่อการเกษตร แต่ทว่าในกรณีนี้ซึ่งเป็นกรณีที่ดินเพื่อการเกษตร ราคาปัจจุบันที่สมเหตุสมผลของแปลงมาตรฐานได้รับการคำนวณโดยคูณราคาซื้อขายที่ดินปกติของแปลงมาตรฐานด้วย 55 อัตราส่วนดังกล่าวถูกคำนวณตามความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อ 10 อาร์ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก และรายได้ส่วนเหลือ (the marginal income) ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก 10 อาร์

ความคิดพื้นฐานของค่าสัมประสิทธิ์คำนวณไว้ข้างบนนี้ซึ่งเป็นของศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยโตเกียว (Tokyo University) ท่านหนึ่งคือ คุซุฮิโอะ ซาคามิโด้ (Kusuhiko Sakamoto) มีดังต่อไปนี้คือ หน่วยของการซื้อขายที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในญี่ปุ่นมักจะเป็นหนึ่งหรือสองแปลง มิใช่จากฟาร์มใดฟาร์มหนึ่งหรือหมดทั้งฟาร์มเนื่องจากการยากสำหรับผู้ที่มีได้เป็นเกษตรกรที่จะซื้อที่ดินเพื่อการเกษตรยกเว้นกรณีที่ได้รับอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นจากแง่มุมของผู้ซื้อซึ่งก็คือเกษตรกร เขาก็สามารถจ่ายเงินมากกว่ามูลค่าปัจจุบันของรายได้เฉลี่ยต่ออาร์ (ares) นี้คือเหตุผลว่าเหตุใดเขาจึงสามารถประหยัดต้นทุนคงที่ (overhead cost) ในอีกนัยหนึ่งคือ

ยังมีราคาที่สูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของรายได้เฉลี่ยและราคาดังกล่าวก็คือราคาปัจจุบัน เป็นที่น่าจะทำความเข้าใจว่าในประเทศญี่ปุ่นปรกติการขายที่ดินมักจะเป็นตลาดของผู้ขาย และผู้ซื้อก็มีแนวโน้มที่จะซื้อที่เพาะปลูกสักแปลงหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงรายได้ประจำปีที่จะได้รับจากที่ดินแปลงนั้น*

ตามกฎหมายการเก็บภาษีท้องถิ่น (The Local Taxation Law) (มาตราที่ 345 วรรคที่ 1 และมาตรา 341 หมายเลข 5) มาตรฐานการเก็บภาษีคือ “ราคาปัจจุบันที่มีเหตุผล” เกณฑ์ของมันก็คือนราคาปัจจุบันหรือในอีกนัยหนึ่งราคาตลาดปัจจุบัน แต่มันยากที่จะหาราคาปัจจุบันของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ทั้งนี้เพาะเหตุผลหลายประการ *ประการแรก* จะว่ากันไปแล้วละก็เกือบจะไม่มีตลาดสำหรับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกตามคำนิยามเลย การโอนย้าย (กรรมสิทธิ์) ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และในหลายกรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเองก็ไม่มีอำนาจทางกฎหมายที่จะอนุมัติการโอนย้ายกรรมสิทธิ์นั้น แม้ว่า การโอนย้ายที่ดินจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมดังกล่าว ราคาที่ดินซึ่งจะมีการเจรจาซื้อขายระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อในกรณีที่มีสัญญาซื้อขาย (ในกรณีที่มีสัญญาปัญหา) ก็มิได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในตอนที่มีการอนุมัติ ดังนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะมีอำนาจบริหารใหญ่โตเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกก็ยังมีได้มีเอกสารเกี่ยวกับราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูก *ประการที่สอง* พื้นที่ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกที่ถูกถ่ายถอดสำหรับการทำฟาร์มซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับสัญญา มีเพียงหนึ่งหรือสองเปอร์เซ็นต์ของพื้นที่เพาะปลูกรวม (ตารางที่ 6-33) บางท่านอาจจะสงสัยว่าเหตุใดในช่วงของการผ่านร่างกฎหมายการเก็บภาษีท้องถิ่น ทางกระทรวงเกษตรและป่าไม้จึงไม่มีที่ต่อต้านมาตรฐานการเก็บภาษีที่ใช้ราคาปัจจุบันที่มีเหตุผล อย่างน้อยที่สุดก็ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก โดยเหตุบังเอิญเหลือเกินในช่วงเดียวกับการผ่านภาษีทรัพย์สิน ซึ่งเรียกภาษีอสังหาริมทรัพย์ในรายงานอันแรกของคณะทำงานชีพเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 1950 การควบคุมราคาของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกซึ่งดำเนินมาตั้งแต่สมัยสงครามก็ถูกยกเลิก มันเกิดขึ้นท่ามกลางการปลดปล่อยการควบคุมทางเศรษฐกิจหลายอย่างให้เป็นอิสระ บางทีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ไม่คิดถึงการปลดปล่อยราคาควบคุมของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกให้เป็นเสรี และมีได้คิดถึงการต่อต้านมาตรฐานการเก็บภาษีที่ใช้ราคาปัจจุบันที่สมเหตุสมผล

กระทรวงเกษตรและป่าไม้มิได้เสนอร่างที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรจะถูกเรียกเก็บภาษีตามค่าเช่า แม้ว่าภายหลังการเลิกควบคุมราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูก การควบคุมการเช่าก็ยังคงดำเนินต่อไปอีกสิบปี ความคิดพื้นฐานของการคำนวณค่าเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกคือ *ประการแรก* ชดเชยต้นทุนการผลิตยกเว้นค่าเช่า *ประการที่สอง* คือกำหนดปริมาณเงินสำหรับแรงงานครอบครัวที่ได้จ่ายค่าจ้างจริงซึ่งประเมินตามค่าจ้างของแรงงานอุตสาหกรรม และ *ประการที่สาม* เพื่อให้ได้รับประโยชน์ที่ทัดเทียมกัน ดังนั้นในความคิดนี้ ค่าเช่าถูกพิจารณาเป็นผลหลงเหลือของรายได้จากการทำฟาร์ม ซึ่งเป็นส่วนเหลือจากรายได้ของการทำฟาร์มและต้นทุนและกำไรของการทำฟาร์ม เมื่อราคาควบคุมของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกถูกคิดคำนวณในช่วงของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม ความคิดพื้นฐานก็คือการคงส่วนที่เหลือนี้เอาไว้ ความคิดเกี่ยวกับค่าเช่าดังกล่าวจึงเป็นการมองในมุมกลับอย่างอุดมคติของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการทำฟาร์มและค่าเช่า ก่อนสงครามรายได้จากการทำฟาร์มเป็นส่วนเล็กน้อย ค่าเช่าได้ขับเอาไม่เฉพาะกำไรจากการทำฟาร์มเท่านั้นแต่ยังรวมถึงส่วนหนึ่งของค่าจ้างหัวหน้าครอบครัวและสมาชิกครอบครัว

* เนื่องจากจากอุปสรรคสำหรับที่ดินมีมากกว่าอุปทานรวมของที่ดินซึ่งในแง่กายภาพมีอยู่จำกัดตายตัว... ผู้แปล

ที่มีได้มีการจ่ายจริง ขอให้ทราบว่าเกือบจะไม่มีประเพณีของการจ่ายค่าจ้างให้กับสมาชิกของครัวเรือนเลย

ระบบการประเมินที่ดินเพื่อการเพาะปลูกสำหรับการกำหนดมาตรฐานการเก็บภาษีของภาษีทรัพย์สินตาม ทฤษฎีของ คูซูอิโอะ ซาคาโมโด้ ดูเหมือนจะเป็นการประนีประนอม จากทัศนะของการทำฟาร์ม ภาษีทรัพย์สิน สำหรับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและที่ดินเพื่อการเกษตรอื่นๆ น่าจะมีลักษณะของภาษีกำไร ดังนั้นถ้าจะกล่าวอย่าง ชัดเจน มาตรฐานการเก็บภาษีควรจะ เป็นมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่า (the capitalization of rent) และไม่ควรจะ เก็บภาษีบริษัท ทว่าผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเก็บภาษีที่ดินและการคลังท้องถิ่นกลับมีความยึดมั่นอยู่กับความคิด เรื่องราคาปัจจุบันที่มีเหตุผล อาจจะเป็นเพราะมาตรฐานการเก็บภาษีที่สูงขึ้นซึ่งถูกประเมินตามที่เรียกกันว่าราคา ปัจจุบันที่มีเหตุผล พวกเขา กล่าวอย่างชัดเจนว่าราคาที่มีเหตุผลของที่ดินจะระลึกลำไม่ได้โดยปราศจาก (การอ้างอิง) ราคาปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ราคาปัจจุบันเองก็ยากเหลือเกินที่จะสืบเสาะเพราะว่าที่ดินที่โอนย้ายกันมีขนาดจำกัด (ตารางที่ 6-33) ในอีกแง่หนึ่ง ทั้งขนาดของเนื้อที่และแรงนับของการโอน โดยเฉพาะการแปลงสภาพการใช้ (diversion) เพิ่มขึ้นในช่วงของความจำเริญทางเศรษฐกิจสูงๆ (ตารางที่ 2-20) เหตุการณ์นี้น่าจะมีอิทธิพลอย่าง ใหญ่หลวงต่อราคาของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก กล่าวคือความแตกต่างระหว่างราคาปัจจุบันและราคาหักลด (the capitalized price) ของค่าเช่าฟาร์มอาจจะขยายกว้างขึ้น (อ้างถึงตารางที่ 2-21) ทั้งนี้เพราะค่าโอนของการ แปลงสภาพเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรหรือค่าเช่าของการทำฟาร์ม และนายทุนก็ยังสามารถจ่ายเงินได้มาก กว่าชาวนา กล่าวอย่างหยาบๆ ราคาปัจจุบัน (ของที่ดิน) เพื่อการทำฟาร์มยังต่ำกว่าของ (ที่ดิน) เพื่อการทำอย่างอื่น ยิ่งไปกว่านั้น ราคาปัจจุบันที่หักลดโดยค่าเช่าฟาร์มควรจะต่ำกว่าค่าโอนปัจจุบัน (the current transfer price) สำหรับการทำฟาร์ม ความแตกต่างระหว่างราคาปัจจุบันที่หักลดโดยค่าเช่าฟาร์ม (the price capitalized by farming rent) และค่าโอน (transfer price) การแปลงสภาพการใช้ก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นี่คือผลลัพธ์ที่สำคัญที่เกิดจาก ความจำเริญทางเศรษฐกิจที่สูง

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่มาตรฐานการเก็บภาษีที่ถูกประเมินซึ่งถูกใช้บังคับในปี 1964 ไม่สามารถใช้ได้โดยปราศจากการปรับที่จำเป็น การปรับใช้ภาษีทรัพย์สินมีดังนี้คือ สำหรับภาษีทรัพย์สินปี 1964 ถึง 1966 ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรจะถูกรับเก็บภาษีตามมาตรฐานการเก็บภาษีปี 1963 และที่ดินอื่นๆ นอกเหนือจาก ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกควรจะถูกรับเก็บภาษีในขอบเขตที่เรียกเก็บได้ ซึ่งคำนวณได้โดยมาตรฐานการเก็บภาษีปี 1963 คูณกับค่าสัมประสิทธิ์ 1.2 เมื่อถึงปี 1966 ก็มีความจำเป็นต้องปรับอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะโดยเหตุผลของความ เสมอภาคในการเก็บภาษีที่ดินที่มิใช่เพื่อการเกษตรหรือการกำหนดมาตรฐานการเก็บภาษีใหม่ซึ่งถูกยอมรับตั้งแต่ปี 1964 แต่ก็ถูกเลื่อนออกไประยะเวลาหนึ่ง นอกเหนือจากนี้ การประเมินมาตรฐานการเก็บภาษีใหม่ซึ่งน่าจะกระทำในปี 1966 ก็ถูกเลื่อนออกไปสำหรับกรณีของที่ดิน การประเมินใหม่ถูกกระทำในปี 1970 แต่ก็ยังคงมีการปรับขนาดของ ภาษีที่จะเก็บได้

นับตั้งแต่การใช้กฎหมายผังเมืองในปี 1969 และการกำหนดเขต (zoning) ตามกฎหมายดังกล่าว ที่ดิน ภายในผังเมืองถูกแบ่งออกเป็นสามประเภทคือ “พื้นที่เมือง” “พื้นที่ปรับปรุง” (ในอาณาเขตนี้การขยายตัวของ เมืองมีจำกัด) และพื้นที่ “เพื่อวัตถุประสงค์อื่น” ที่ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่เมืองควรจะถูกรับเก็บภาษีมากที่สุดตาม มาตรฐานการเก็บภาษีที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย อันนี้เป็นการเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการคลังท้องถิ่นและ

เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการวางผังเมือง ในความจริง ภาษีทรัพย์สินที่เรียกเก็บกับที่เพาะปลูกในพื้นที่เมืองคาดว่าจะทำให้การทำฟาร์มหมดไปจากพื้นที่ดังกล่าว พื้นที่ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่เมืองได้รับการประมาณไว้เท่ากับ 2 แสน 8 หมื่น เฮกตาร์ เป็นธรรมดาที่การเก็บภาษีตามมาตรฐานการเก็บภาษีที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้ กระตุ้นการต่อต้านจากองค์กรอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของ และองค์กรของพวกเขาที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาห่วงผลประโยชน์ของตนเองหรือความไม่เอียงส่วนตัว เมื่อมาถึงเรื่องการกำหนดเขตของเมือง พวกเขาส่วนมากยืนยันให้มีการขยายพื้นที่เมือง และกรณีของการเก็บภาษีพวกเขาต่อต้านการเก็บภาษีตามอย่างที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย โดยเหตุนี้ การเก็บภาษีตามอย่างที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยจึงถูกยึดเยื้อออกไประยะหนึ่ง แต่ตั้งแต่ปี 1973 เป็นต้นมาก็มีการใช้การเก็บภาษีในลักษณะดังกล่าว ถึงแม้จะยังอยู่ในขอบเขตจำกัดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในสามท้องที่มีประชากรหนาแน่นอันได้แก่ เมืองโคเกียว เขตคินกิ (Kinki zone) (พื้นที่รอบๆ จังหวัดโอซาก้า) และ เขตชูบุ (Chubu zone) (พื้นที่รอบจังหวัดไอจิ)

ปีการประเมินใหม่มาถึงในปี 1976 และก็มีความจำเป็นต้องปรับใช้เพื่อผ่อนปรนภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงปี 1978 นอกจากนี้ กฎหมายทรัพย์สินที่เรียกเก็บจากที่ดินเพื่อการเพาะปลูกทั่วไป (โดยมีข้อยกเว้นสำหรับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่เมืองของการวางผังเมือง) ภายหลังปี 1979 ถูกยกขึ้นมาเพื่อตรวจสอบเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายการเก็บภาษีท้องถิ่น (The Local Taxation Law) โดยพิจารณาถึงสภาวะการณ์ทางด้านราคาที่ดินเพื่อการเกษตรและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำฟาร์ม กรณีของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกภายในพื้นที่เมืองนั้นดูเหมือนมีความ จำเป็นต้องปรับเพื่อลดภาระของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของ และในขณะเดียวกันก็ค่อยๆ ใช้มาตรฐานการเก็บภาษีตามอย่างที่ดินในเขตที่อยู่อาศัย

กระบวนการในตอนที่แล้วเกี่ยวกับภาษีทรัพย์สินในที่ดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินเพื่อการเพาะปลูก อาจเรียกได้ว่าเป็นตัวอย่างของความไม่มีเหตุผลของการเก็บภาษีที่ยึดหลักที่เรียกว่าราคาปัจจุบันที่มีเหตุผล คำว่า “มีเหตุผล” นั้นอาจใช้ได้กับนักเก็บกำไร และนายทุนผู้สามารถแสวงหากำไรได้จากความจำเริญของเศรษฐกิจทุนนิยม ถ้าแม้ว่าราคาปัจจุบันที่มีเหตุผลจะแสดงออกมาได้จริงตรงเท่าที่มันยังมีค่ามากกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าเช่า มันก็ยังคงสูงเกินไปสำหรับการทำฟาร์ม

ขอบเขตของการศึกษานี้จำกัดอยู่แค่ภาษีที่ดิน แต่ก็ยังมีภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน เป็นต้นว่า ภาษีมรดกที่ดินเพื่อการเกษตรซึ่งเป็นมรดกตกทอดควรจะถูกประเมินตามความคิดของราคาการลงทุนในการเกษตร (the agricultural investment price) ที่กำหนดขึ้นมาในปี 1976 ราคาตามแนวความคิดนี้ได้รับการประมาณจากราคาในอุดมคติ (the imaginary price) ซึ่งจะถูกกำหนดขึ้นในการซื้อขายเมื่อที่ดินเพื่อการเกษตรสามารถที่จะซื้อขายได้ให้เป็นที่ดินเพื่อการเกษตร (ไม่ใช่เพื่อการแปลงสภาพการใช้) ราคาที่ประเมินโดยแนวความคิดนี้จะใกล้เคียงกับค่าโอน (transfer price) เพื่อการเกษตร ซึ่งจะไม่ถูกกระทบกระเทือนมากเท่าใดโดยค่าโอนสำหรับการแปลงสภาพการใช้ ถ้าหากการทำฟาร์มของผู้เป็นเชิงพาณิชย์ (entrepreneurial) จริงๆ ราคาประเมินก็จะคล้ายกับมูลค่าปัจจุบันต่อหน่วยของค่าเช่า (the capitalized price of rent) แต่ราคาตลาดหรือราคาปัจจุบันของที่ดินเพื่อการเกษตรในญี่ปุ่นมีแนวโน้มสูงชันมากกว่ามูลค่าปัจจุบันต่อหน่วยของค่าเช่า และยิ่งมากกว่ามูลค่าปัจจุบันต่อหน่วยของค่าเช่าและกำไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อค่าโอน (ที่ดิน) สำหรับวัตถุประสงค์อื่นที่มีใช้การเกษตรมีอิทธิพลต่อที่ดินเพื่อการเกษตร

ปกติ อย่างไรก็ตามก็ดี ตามความเห็นของข้าพเจ้าในส่วนของนโยบายการเกษตรหรือนโยบายอื่นๆ ก็ดี ที่ดินเพื่อการเกษตรควรได้รับการประเมินโดยมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่า (the capitalization of rent) ซึ่งถือเป็นส่วนเล็กน้อย (residue) ของรายได้รวมก่อนหักต้นทุนของการทำฟาร์ม มันเป็นการยากที่จะเข้าใจความคิดนี้ในประเทศที่มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมสูงๆ ซึ่งมีเนื้อที่จำกัดสำหรับทำการเกษตรและอยู่อาศัยอย่างเช่นประเทศญี่ปุ่น กระนั้นก็ตามการริเริ่มและการปฏิรูปตามแนวความคิดนี้ดูเหมือนจะมีความจำเป็น

ก่อนที่จะจบบทนี้ขอให้เราพิจารณากันถึงการเปลี่ยนแปลงภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ในขนาดของการเก็บภาษีของท้องถิ่น เมื่อมีการนำเสนอภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมีน้ำหนักเกือบครึ่งหนึ่งของภาษีที่ดินทั้งหมด แต่น้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของภาษีทรัพย์สินรวม นับจากนั้นมา ความสำคัญของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในระบบภาษีทรัพย์สินก็ลดลง แม้แต่ขนาดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกที่จะถูกเก็บภาษียังได้เพิ่มขึ้นมาในช่วงของความจำเป็นทางเศรษฐกิจสูง เหตุผลก็ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ในปัจจุบันน้ำหนักของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในภาษีทรัพย์สินรวมมีเพียง 1.9 เปอร์เซ็นต์ ความสำคัญของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในรายรับรวมจากภาษีของท้องถิ่น ลดลงจาก 7.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 1950 เหลือ 0.7 เปอร์เซ็นต์ในปี 1975 (ตารางที่ 2-22) แน่นอนที่สุดนี้เป็นตัวเลขสำหรับท้องถิ่น (municipalities) ทั้งหมด ดังนั้น จึงมีความแตกต่างกันอยู่บ้างสำหรับแต่ละท้องถิ่น ทว่าเมื่อดูรวมๆ ความสำคัญของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในฐานะของแหล่งที่มาของภาษียังได้ลดลงอย่างรวดเร็ว การโอนภาษีที่ดินแห่งชาติให้กับจังหวัดและท้ายที่สุดการโอนภาษีที่ดินจังหวัดให้กับภาษีทรัพย์สินของท้องถิ่น ดูเหมือนจะช่วยผ่อนคลายนโยบายที่ดินเพื่อการเพาะปลูก โดยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่าเรื่องของภาระภาษีที่ดินที่หนักหน่วงได้หายไปจากการทำฟาร์มแล้วแต่ตรงเท่าที่มาตรฐานการเก็บภาษียังคงยึดหลักราคาปัจจุบันของที่ดินศักยภาพของภาระอันหนักหน่วงที่มีต่อที่ดินเพื่อการเพาะปลูกก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไปและนี่ก็เริ่มเห็นได้ในพื้นที่เมือง การขยายตัวของเมืองซึ่งเริ่มขึ้นภายหลังราวๆปี 1950 ดูจะลดลง แต่กระนั้นก็ดี การขยายตัวของเมืองก็ยังทำให้ราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูกสูงขึ้นมากกว่าแนวโน้มของราคาขายส่งทั่วไป แม้ว่ามันจะมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับผลกำไรของการทำฟาร์ม ดังนั้นภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่เมืองก็ยังคงเป็นประเด็นหลักของการเกษตรในเดือนมีนาคม ปี 1978 หนังสือพิมพ์การเกษตรญี่ปุ่น (The Japanese Agricultural Newspaper) (The Nippon Nogyo Shimbun) ได้รายงานถึงการเดินขบวนของเกษตรกรในเมืองเพื่อต่อต้านการขยายพื้นที่เพื่อการเก็บภาษีที่ดินตามพื้นที่อยู่อาศัย ซึ่งจะได้รับการพิจารณาตรวจสอบในคอนปลาปีโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในวันที่ 27 ธันวาคม 1978 การขยายพื้นที่เพื่อการเก็บภาษีที่ดินตามพื้นที่อยู่อาศัยก็ถูกเลื่อนออกไปอีกสามปีในรายงานของคณะกรรมการภาษี (The Tax Commission) ซึ่งข้าพเจ้าเป็นประธานอยู่ โดยทั่วไปราคาที่ดินได้กลายเป็นเรื่องสำคัญและลำบากที่สุดของนโยบายเกษตร ประเด็นเกี่ยวกับราคาที่ดิน และในความหมายที่กว้างกว่านั้นคือประเด็นของสิทธิการถือครองที่ดิน ควรได้รับการตรวจสอบเสียใหม่จากแง่มุมของการเกษตร ถ้าหากประเทศนี้ต้องการที่จะดำรงและพัฒนาการเกษตร

บทที่ 3

การเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์อาหารและนโยบายอาหาร

3-1 ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการทำนาและการพึ่งพาตนเองทางอาหาร

3-1-1 ความโดดเด่นของการทำนา

เกือบจะเป็นสากลที่ในสังคมเจ้าขุนมูลนายนั้น เศรษฐกิจของประชาชนและการคลังของเจ้าเมืองต่าง ๆ ต้องอาศัยการเกษตรเสียเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะหนึ่งของญี่ปุ่นสมัยเจ้าขุนมูลนายก็คือการทำนาขนาดเล็กมีให้เห็นได้ทั่วไป ในการเกษตรลักษณะดังกล่าวนี้ยังคงยืนหยัดอยู่ภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ หรือถ้าจะกล่าวในอีกลักษณะหนึ่ง แม้ว่าการปฏิรูปเมอิจิจะได้เปลี่ยนระบบการถือครองที่ดินแบบเจ้าขุนมูลนาย ให้เป็นการถือครองที่ดินของเอกชน ซึ่งหมายถึงเสรีภาพที่จะย้ายโอนที่ดินและปลูกพืชผล อีกทั้งการปฏิเสธรากการถือครองที่ดินตามศักดินา และกรรมสิทธิ์ขาด (perpetual real right) มากกว่ากรรมสิทธิ์ตามหลักกฏด้วยเจ้าของหนึ่งคนต่อที่ดินหนึ่งแปลง ลักษณะเด่นดั้งเดิมของการทำนาซึ่งเป็นลักษณะการเกษตรของญี่ปุ่นก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปมากเลย แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามีการพูดคุยเกี่ยวกับนโยบายการทำนา ถึงแม้ว่านั่นจะมีได้ต้นเดิมใหญ่โตอย่างเช่นการพิพาทเกี่ยวกับขนาดของฟาร์ม

ญี่ปุ่นเป็นผู้ส่งออกสุทธิของข้าวเกือบทุกปีนับตั้งแต่ปี 1871 จนกระทั่งปี 1896 แต่ก็เป็นผู้ส่งออกรายย่อยในสมัยเมอิจิ (1868-1912) ผลผลิตข้าวเมื่อคิดอย่างหยาบ ๆ เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าตัวจากประมาณ 25 ล้านโคกุ (koku) (3.75 ล้านตัน) เป็น 52 ล้านโคกุ (7.8 ล้านตัน) แต่ญี่ปุ่นได้กลับกลายเป็นผู้นำเข้าสุทธิเมื่อปลายศตวรรษก่อน (ตารางที่ 3-1, ภาพที่ 3-1) ทว่าการพูดคุยเกี่ยวกับนโยบายในอนาคตของการทำนา ได้บังเกิดขึ้นแล้วในช่วงปีที่เป็นผู้ส่งออกสุทธิ

ในปลายยุคเมอิจิ เมื่อผลผลิตข้าวดี ราคาก็ลดลง และข้าวจำนวนเล็กน้อยถูกส่งออกหรือการนำเข้าลดลง และในทางตรงกันข้ามก็เป็นจริง ดูเหมือนกันว่ากลไกตลาดเสรีดำเนินหน้าที่ได้ดีในการผลิตการค้าและการกำหนดราคาข้าว แต่ความรุ่งเรืองและความชบเซา ความดีใจและเสียใจ ซึ่งโดยมากจะเป็นความเสียใจของเกษตรกร กลับถูกบดบังอยู่ในตลาดเสรีนั้น

นับตั้งแต่ราคาข้าวได้เพิ่มขึ้นจากปี 1876 จนถึง 1880 อันเนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อซึ่งเกิดพร้อม ๆ กับการชดเชยให้กับเจ้าเมืองต่าง ๆ การก่อตั้งบริษัทแห่งชาติเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และผลเสียจากกบฏซามูไรในภาคตะวันตกเฉียงใต้ (the Southwestern (Satsuma) Warriors' Rebellion, 1877) เจ้าของที่ดินและชาวนาก็มีความยินดีกับราคาข้าวที่สูง แต่ราคาลดลงอีกเป็นเวลาหลายปีนับจากปี 1881 เนื่องจากนโยบายต่อสู้เงินเฟ้อ (deflation policy) ของรัฐมนตรีกระทรวงการคลังชื่อ มาซาโยชิ มาซึคาตะ (Masayoshi Matsukata) และผลผลิตที่ดีของปี 1887 และอีกสองปีต่อมา โดยเหตุนี้ การส่งออกข้าวก็เหลือ 1.18 ล้านโคกุ (177,000 ตัน) ในปี 1888 และ 1.61 ล้านโคกุ (242,000 ตัน) ในปีต่อมาอันเป็นปริมาณมากที่สุดยกเว้นจากปี 1969 ถึง 1973 ชาวนามีความรุดตันทันตั้งแต่ปี 1883 จนถึงปี 1889 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 1885 เนื่องจากผลผลิตที่ไม่ดี

ความรันทดของปี 1885 ยากที่จะรู้สึกได้ในปัจจุบัน ดังนั้นข้าพเจ้าใคร่ขอถ่ายทอดความบางส่วนจากรายงานของหอการค้าและการอุตสาหกรรมแห่งโอซาก้า (the Chamber of Commerce and Manufacture of Osaka) (โอซาก้า โชโค ไคกิโช) (Osaka Shoko Kaigi Sho) “จังหวัดต่างๆทางทิศตะวันตกของโอซาก้าได้ตกอยู่ในภาวะย่ำแย่ ยากที่จะอดทนได้เนื่องจากความเสียหายจากพายุหลายลูกเมื่อปีก่อน นอกจากความยากจนคนแค่นที่มีมาตั้งแต่หลายปีก่อนหน้านี้ กล่าวโดยทั่วไป คนยากจนในท้องที่หนึ่งได้กินข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ที่มีอยู่หมดไป ใต้ร่องขอของกินบางอย่างจากชวานาและพ้อค้ำ และก็ได้กินน้ำแกงบางอย่าง นับได้ว่าเป็นพวกที่โชคดีที่สุดแล้วยังมีผู้ดิ้นรนอยู่ไปวันๆ อาศัยหญ้า เห็ดหรือสาหร่ายทะเล และที่เลวร้ายที่สุดก็คือ กล่าวกันว่ามีบางพื้นที่ที่หญ้าสีเขียวถูกกินจนหมด” ในช่วงเวลาดังกล่าวคือปี 1883 ถึง 1889 ที่ได้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับการทำนา

นับตั้งแต่การปฏิรูปเมอิจิรัฐบาลได้กระตือรือร้นที่จะเสนอแนะพืชและสัตว์จากต่างประเทศ เมื่อพบกับความทุกข์ยากของชาวนารัฐบาลก็เริ่มสร้างความหลากหลาย (diversification) ให้กับการเกษตร วารสารทางการตีพิมพ์ในปี 1885 โดยกระทรวงเกษตรและพาณิชย์กรรม (MACA) ชื่อ “โนโชโค โคโฮ” (Noshoko Koho) (รายงานทางการเกี่ยวกับการเกษตร การพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม) บันทึกบทความชื่อ “การเกษตรไม่ควรพึ่งพาการทำนาเท่านั้น” ไว้ในวารสารฉบับแรก บทความนั้นกล่าวว่า “ในเมื่อการเกษตรเกี่ยวข้องกับพืช สัตว์ และสินค้าอุตสาหกรรมหลายอย่าง ผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจึงควรแพร่หลาย พืชที่จะปลูกมีได้มีเพียงธัญพืช ผักต่างๆ ผลไม้จำพวกส้ม และองุ่น แต่ควรจะรวมถึงต้นหม่อน ต้นชา ฝ้าย ปอ ไบยาและพืชอื่นๆ เช่น วัตถุดิบสำหรับเครื่องดื่ม อาหาร น้ำมัน ยา และสีย้อม นับว่ามีเป็นจำนวนมากเหลือเกินกว่าที่จะนับเป็นอย่างไรๆ ได้ ในเรื่องของสัตว์เราก็สามารถนับ ม้า วัว แกะ และแพะ หมูและสัตว์ปีกที่เลี้ยง อีกทั้งช้างและอูฐ ฯลฯ นอกจากนี้ก็ยังมีธุรกิจ เช่นการเลี้ยงไหม นำฝ้ายโดยการเลี้ยงผึ้ง เลี้ยงปลา และเต่า ประการสุดท้ายสินค้าอุตสาหกรรมรวมถึงน้ำตาล แป้ง เนย เครื่องกระป๋อง และเครื่องหมักคองต่างๆ แต่ก็มีข้อเสียที่ยิ่งใหญ่ในการเกษตรของเราซึ่งมีความโน้มเอียงไปข้างเดียว โดยเฉพาะการทำนา ซึ่งพืชอื่นๆ นอกจากข้าวดูเหมือนเป็นทาสของข้าว ทั้งนี้ยังมีได้กล่าวถึงการตัดवालและการเลี้ยงไหม ซึ่งมีเพียงเล็กน้อยและไม่นับเป็นการเกษตร แม้ว่าแนวโน้ม ดังกล่าวเริ่มถูกแก้ไขแล้วเล็กน้อย การทำนาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเกษตร แม้ว่าเราจะไม่ได้พูดว่าการทำนาไม่สำคัญ”

ผู้สนับสนุนคนแรกให้มีการสร้างความหลากหลายให้กับการทำนาจากแควดวงนอกเหนือรัฐบาลก็คือ ยูคิชิ ฟุกุซาว่า (Yukichi Fukuzawa) เขากล่าวในปี 1886 ว่า “เกษตรกรชาวญี่ปุ่นประสบความลำบากจากความอดอยากในยามข้าวขาดมากแพง และจากการตกต่ำของราคาในยามที่พืชผลประจำปีดี เกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงความยุ่งยากจากพืชผลที่ดีหรือเลวได้ นี่คือการชะตากรรมของเกษตรกร เพื่อช่วยหลีกเลี่ยงเขาจากชะตากรรมทุกข์ยากนั้น และส่งเสริมเศรษฐกิจของชาติ ไม่มีแนวทางอื่นใดนอกจากการลดผลผลิตประจำปีของข้าว และยกระดับราคาให้สูงขึ้น ความเห็นที่ไม่เปลี่ยนแปลงของข้าพเจ้าก็คือ การเปลี่ยนผืนนาข้าวให้เป็นไร่หม่อน แต่ก็มีเซเป็นการเร่งการกระทำ ดังนั้นข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็นการสำคัญที่จะพยุงราคาภายในประเทศของข้าวในระดับสูงเพื่อช่วยเกษตรกรจากความทุกข์ยาก โดยการส่งข้าวในปริมาณที่แน่นอนออกไปยังต่างประเทศเป็นประจำทุกปี แต่วิธีการนี้เป็นวิธีการชั่วคราว แต่ไม่ใช่วิธีการระยะยาว การส่งออกข้าวไม่สามารถเป็นนโยบายที่ยืนยาวได้ ความเห็นที่ไม่แปรเปลี่ยนประการหนึ่งของข้าพเจ้าดังกล่าวแล้วข้างต้น ก็คือการเปลี่ยนผืนนาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เป็นไร่หม่อน” ในความเป็นจริงการ

แปรทุ่งนาให้เป็นไร่หม่อนก็เป็นความดั่งต้นที่ไม่แปรเปลี่ยนของฟูกุซาวา เขายังได้กล่าวในปี 1894 ว่า “ท่ามกลางสินค้าสำคัญของญี่ปุ่นในปัจจุบันสิ่งแรกก็คือข้าว สิ่งที่สองคือ “มูกิ” (mugi) (ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) และสิ่งที่สามคือตัวไหม ถ้าเราต้องการให้ประเทศร่ำรวยเราจะต้องสนับสนุนการเพาะเลี้ยงไหม และการผลิตตัวไหมก็ต้องให้ล้าหน้า “มูกิ” ประกอบกับข้าว นี่คือการประสงค์ของข้าพเจ้า... ตามความคิดของข้าพเจ้านั้นเป็นการดีที่จะเลิกผลิตข้าวและ “มูกิ” ทั้งหมดในประเทศญี่ปุ่นและอย่าให้มีอีกเลยสักอย่าง ชาวญี่ปุ่นทั้งหมดพร้อมที่จะทำการเพาะเลี้ยงไหมแทนการทำนาหรือทำสวน นั่นหมายความว่า เราสามารถขายไหมดิบในราคาสูงและซื้อข้าวและข้าวสาลีหรือข้าวบาเลย์ในราคาต่ำ อันนี้จะเป็นกำไรแก่เรา และไม่ทำให้เราขาดทุนเลย นี่คือการหนทางทำให้ประเทศร่ำรวย แต่มันก็ง่ายที่จะพูดมากกว่ากระทำ ดังนั้นข้าพเจ้าคาดว่าอย่างน้อยที่สุดราคาผลิตผลจากการเพาะเลี้ยงไหมก็จะไล่เลี่ยกับราคาข้าว จะสนับสนุนการเพาะเลี้ยงไหม” เศรษฐกิจจริงๆ ดูเหมือนจะพัฒนาไปตามความเห็นของฟูกุซาวา (อ้างถึงตารางที่ 1-2) การพึ่งพิงอาหารของต่างชาติดำเนินไปในระหว่างครึ่งหลังของยุคเมจิ แต่จนถึงหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่สองนี้เองที่การพึ่งพิงอาหารจากต่างประเทศเริ่มชัดเจนขึ้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป (อ้างถึงภาพที่ 3-2 และตารางที่ 3-2) เป็นการเร็วเกินไปที่จะกล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการค้าระหว่างประเทศสินค้าเกษตร แต่ญี่ปุ่นก็ได้เป็นผู้ส่งออกไหมดิบอีกต่อไป แต่กลับเป็นผู้นำเข้าไหมดิบ ดูเหมือนว่าสถานการณ์ได้พัฒนาไปไกลเกินกว่าการกล่าวของฟูกุซาวา ญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรขนาดเล็กที่สุด แม้กระทั่งในท่ามกลางประเทศที่มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมสูงๆ ของโลก

ดูเหมือนกับว่าเมื่อความคิดเกี่ยวกับการสร้างความหลากหลายให้กับการทำนาเริ่มแข็งขันขึ้นนั้น เสียงต่อต้านก็ผุดขึ้นมากมาย ผู้ไม่เห็นด้วยคนหนึ่งกล่าวดังนี้ “บุคคลบางคนยืนยันให้มีการส่งข้าวออกแต่ราคาข้าวในยุโรปก็ไม่สูง แกรมยังมีอุปสงค์ที่จำกัด อีกท่านหนึ่งกล่าวว่าราคาข้าวควรจะถูกยกสูงขึ้นจาก 6 หรือ 7 เยนเป็น 8 หรือ 9 เยนต่อโคคุ (150 กิโลกรัม) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจากความยากจน แต่ก็เป็นการยากที่จะเป็นไปได้ยกเว้นในภาวะข้าวขาดมากแรงแห่งที่ต่อเนื่อง ดังนั้นบุคคลคนเดียวกับกล่าวว่า หนทางเดียวที่จะทำให้เกษตรกรร่ำรวยก็คือยกเลิกการทำนาแล้วก็เปลี่ยนไปทำการเกษตรอย่างอื่นที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ความคิดดังกล่าวยากที่จะปฏิบัติได้ แต่ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างน้อยที่สุดการขยายที่นาเป็นสิ่งไม่น่ายินดี หนทางที่จะช่วยให้เกษตรกรของเราพ้นจากภาวะลำบากก็คือการปรับปรุงพืชสวน แต่มันก็มิได้มีความจำเป็นเสมอไปที่จะต้องเปลี่ยนที่นาให้เป็นที่สวน” นี่เป็นรายงานชิ้นหนึ่งในรายงานการเกษตรของได-นิปปอน โนไก (Dai-Nippon Nokai) (สมาคมการเกษตรญี่ปุ่นที่ยิ่งใหญ่) ในปี 1885 ปีเดียวกับรายงานทางการของ MACA ที่กล่าวถึงแล้ว สองปีต่อมา นักศึกษาคนหนึ่งของโรงเรียนเกษตรและป่าไม้โตเกียว (Tokyo Agriculture and Forestry School) ได้กล่าวดังนี้ “ในสมัยหลังนี้ผลผลิตข้าวมีเหลือเฟือ และการปลูกข้าวก็ไม่ให้กำไร ดังนั้นแนวความคิดที่ว่า เป็นผลกำไรที่สุดที่จะเปลี่ยนนาข้าวให้เป็นไร่หม่อนจึงมีอยู่มากมาย แต่ทว่าข้าวพันธุ์ญี่ปุ่น (Japonica) กำลังได้รับชื่อเสียงดีในต่างประเทศ และคาดว่าจะมีการส่งออกในอนาคต อีกทั้งโภชนาการของญี่ปุ่นก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ดังนั้นนาดี ๆ จึงควรได้รับการสงวนรักษาเอาไว้ แต่ที่นาในบริเวณที่ลาดชันที่ยากแก่การชลประทาน และบริเวณที่ต่ำซึ่งระบายน้ำยาก และที่ที่เสียหายได้โดยง่ายจากความเค็มและแมลง น่าจะถูกเปลี่ยนไปเป็นที่สวน”

ในปี 1889 ความเห็นที่รุนแรงแต่ตรงข้ามกับของฟูกุซาวาก็ได้ปรากฏในวารสารการเกษตรฉบับหนึ่ง

บทบรรณาธิการชื่อ “เกี่ยวกับว่าจะได้กำไรหรือไม่ที่จะขจัดการทำนา ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ แล้วเปลี่ยนไปเป็นการเลี้ยงไหม” กล่าวว่า “รัฐบาลของเราตื่นตระหนกในเรื่องของราคาที่ตกต่ำในช่วงหลายปีมานี้ และสนับสนุนการส่งออกข้าว โดยเหตุนี้การส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างมาก (อ้างถึงตารางที่ 3-1) และช่วยรักษาจิตใจของชาวนาไว้ได้บ้าง” แต่ทว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ “ได้เกิดความเห็นประการหนึ่งว่าเป็นการดีที่จะขจัดการทำนา ข้าวสาลี และบาเลย์ แล้วก็เปลี่ยนไปเป็นการเลี้ยงไหม ตามแนวความคิดนี้การปลูกข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ ไม่ได้ให้ผลกำไรเพียงพอ และการทำฟาร์มดังกล่าวก็จะพ่ายแพ้ต่อ ข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ต่างประเทศที่ผลิตในสหรัฐ อินเดีย อินโดจีน เกาหลี และประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ ทุ่งนาทำให้เกิดน้ำท่วม ในทางตรงกันข้ามการพัฒนาไร่มือนอกอุตสาหกรรมเลี้ยงไหมและสาวไหมจะให้กำไรมาก นี่ยังเป็นหนทางลดน้ำท่วม แต่ทว่าเหตุผลสำหรับข้อโต้แย้งนี้ “ไม่แน่นอน” บทบรรณาธิการกล่าวสืบไปว่า “เราไม่สามารถเห็นด้วยกับการกำจัดนาข้าวแล้วเปลี่ยนให้เป็นไร่มือนอกเหตุผลนี้ก็คือ “*ประการแรก* ถึงแม้ว่าการทำนาข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ จะให้ผลกำไรน้อยกว่าการเลี้ยงไหม ความมั่นคงของการผลิตนั้นแตกต่างกัน การเลี้ยงไหมมีความมั่นคงน้อยกว่าการทำนา ฯลฯ ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงตัวไหมมีความเสี่ยงและตลาดใหม่ดิบบางประเทศมิได้มั่นคงเสมอไปโดยเฉพาะเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างประเทศ *ประการที่สอง* จีนและอิตาลีเป็นคู่แข่งที่ไม่ควรดูแคลน โดยเฉพาะจีนนั้นได้เปรียบในเรื่องของแรงงานราคาถูกและภูมิอากาศที่ดี ถ้ามิได้พิจารณาถึงความจริงเหล่านี้ ก็จะเป็นการเร่งคว้นเงินไปที่จะเลิกการทำนาแล้วก็พึ่งพาการเลี้ยงไหมเพียงอย่างเดียว *ประการที่สาม* เขากล่าวว่าอาหารประจำวันของเราคือข้าวที่ผลิตได้ในประเทศอินเดีย จีนและเกาหลีซึ่งมีภูมิอากาศเหมาะสมกับการปลูกข้าว โดยใช้ปุ๋ยและแรงงานน้อยกว่า และสหรัฐอเมริกาซึ่งมีความเหมาะสมแก่การปลูกข้าวสาลี และมีทั้งทุ่งที่ราบและที่ที่ยังมิได้ใช้เพาะปลูกอยู่อีกมาก แต่ละปีได้ส่งข้าวสาลีซึ่งผลิตโดยเครื่องจักรกลไปยังประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้อาหารประจำวันของเราที่สามารถพึ่งพาจากประเทศเหล่านี้ แต่ว่าปริมาณบริโภคประจำปีของข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley คงตัวอยู่ประมาณ 200 ล้านเขน ถ้าหากเราจะอาศัยเฉพาะการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณอุปทานก็จะไม่แน่นอน เราไม่สามารถใช้นโยบายซึ่งจะทำให้คนกว่า 30 ล้านคนต้องพึ่งพาผลผลิตต่างประเทศ มันจะเป็นเรื่องไม่น่ายินดีเลยที่จะต้องพึ่งพาต่างประเทศในเรื่องอาหารซึ่งไม่สามารถผลิตได้ในประเทศของเราเอง แต่เราก็ไม่ควรจะยกเลิกการผลิตใดๆ ก็ตามที่สามารถกระทำได้ดีในประเทศของเรา สหราชอาณาจักรมิได้ยกเลิกการผลิตธัญพืชในประเทศแม้ว่าจะต้องนำธัญพืชหลายชนิดเข้าจากต่างประเทศ”

บทบรรณาธิการอีกชิ้นหนึ่งในภายหลังได้กล่าวยืนยันในปี 1890 ถึงความจำเป็นของการปลูกข้าว ดูเหมือนบทบรรณาธิการนั้นจะมีความเข้าใจสถานการณ์ตอนนั้นได้ดี และก็ได้เสนอให้มีการปรับในเรื่องการผลิตข้าว บทบรรณาธิการนั้นกล่าวว่า ในประเทศของเราคำว่า “การเกษตร” ถูกใช้จนเกือบจะเหมือนการทำนา... ข้าวไม่เคยถูกละเลยในแง่ทางการภาพเคมี (physiochemically) และทางสังคม แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ ราคาได้ตกต่ำเพราะเหตุผลหลายประการจนทำให้ไม่สามารถชดเชยแรงงานและทุนของผู้ปลูกได้ เหตุนี้เอง การทำนาก็จะถูกปฏิเสธเพียงจากทัศนคติทางเศรษฐกิจเท่านั้น” “ตั้งแต่ปี 1883-84 จนถึงเริ่มต้นปี 1889 ราคาข้าวต่ำกว่า 6 เขน หรือกระทั่ง 4.5 เขน (อ้างถึงตารางที่ 3-1) ดังนั้นชาวนาจึงพบบนถึงการขาดทุนในการปลูกข้าว ลืมถึงความรุ่งเรืองของปีก่อนหน้า เจกเช่นความผันผวนได้ต้นซากุระในฤดูใบไม้ผลิ ดังนั้นจึงมีความเห็นบางอย่างที่ยืนยันให้มีการขจัดที่นา

แล้วก็เปลี่ยนไปเป็นไร้หมอน พวกเขายังกล่าวอีกว่า ถ้าหากรัฐร่ำรวยแล้วจากการเลี้ยงไหม ข้าว ข้าวสาลี และ ข้าวบาเลย์ก็สามารถนำเข้ามาได้จากต่างประเทศ” ผู้เขียนบทบรรณาธิการดังกล่าวอาจจะมีความเห็นเหมือนฟูกุซาว่า “ชาวนาส่วนมากตะลึงงันกับเรื่องที่จะกระทำต่อการทำงานต่อไป บางพวกก็ทศน้ำออกจากนา แล้วปลุกต้นหมอนชา และต้นกระดาษญี่ปุ่น (*Edgeworthia papyrifera*) ดอกไม้ ฯลฯ บางคนเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยที่ดินซึ่งช่วยชดเชยรายได้ที่ขาดไปโดยการเพิ่มผลผลิต บางคนก็กระตือรือร้นกับงานพิเศษอื่นๆ เป็นต้นว่า เลี้ยงสัตว์ปีกและเลี้ยงไหม แต่พวกเขาไม่ประสบความสำเร็จเลยในความพยายามนั้น แต่บางคนก็มีธุรกิจที่ดี โดยความรู้สึที่ดีที่ผิดจากประเพณีเดิม การทำดูเหมือนจะไม่มีความสำเร็จในหลายปีที่ผ่านมาและจริงๆ แล้วก็ไม่มีกำไร ถึงกระนั้นเราก็ไม่สามารถที่ทักท้วงเอาว่ามันจะไม่มีกำไรในอนาคต... ในเมื่อข้าวเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตประจำวัน จึงนับว่ายังคงมีอุปสงค์อยู่ส่วนหนึ่ง ทรายใดที่อุปทานไม่มีเกินไปกว่าอุปสงค์ราคาก็จะคงตัวอยู่ได้ ถ้าหากเกษตรกรจะเผ่าดูแลแนวโน้มของอุปทานและอุปสงค์ และทำการเกษตรอย่างธุรกิจพาณิชย์แล้วการทำงานก็ไม่ควรที่จะไม่ให้ผลกำไร แน่นนอนละ เกษตรกรคนหนึ่งหรือแม้แต่เกษตรกรทั้งหมดของจังหวัดหนึ่งๆ ไม่สามารถปรับอุปทานและอุปสงค์ แล้วก็ควบคุมแนวโน้มนั้น” ตั้งแต่นั้นมาเวลาที่ผ่านไปอีกกว่าร้อยปีเล็กน้อย สถานการณ์การปลูกข้าวในปีหลังนี้ก็ยังคงเหมือนที่เป็นอยู่ในอดีตมาก ความแตกต่างอย่างใหญ่หลวงระหว่างสถานการณ์ทั้งสองก็คือนโยบายราคา ในสมัยเมอิจิไม่เคยมีนโยบายพยุงราคา หรือมาตรการที่เชื่อถือได้อื่นๆ ของรัฐบาล ยกเว้นการส่งออก ชาวนาในทุกวันนี้มีความสุขกับผลประโยชน์จากระบบการพยุงราคาข้าว อีกทั้งเงินอุดหนุนชั่วคราวเพื่อเปลี่ยนจากการทำนา ดังนั้นชาวนาสมัยก่อนในยุคเมอิจิจึงต้องรับสภาพการตกต่ำของราคาข้าวในปีที่มีผลผลิตสูง “พวกเขามีหนทางอยู่สองทาง ทางที่หนึ่งคือการสนับสนุนการส่งออกของข้าวเพื่อรักษาราคา แต่การส่งออกข้าวก็ไม่เป็นประโยชน์มากต่อผู้ปลูก และเราก็ไม่สามารถหวังที่จะส่งข้าวออกได้มากๆ อีกทางหนึ่งก็คือลดการผลิตข้าวโดยผู้ปลูก แต่ผู้ปลูกก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มผลผลิตเพื่อชดเชยกับราคาที่ต่ำโดยการเพิ่มปริมาณ... ผู้ปลูกควรคำนึงถึงจุดนี้ ถ้าหากว่าการปลูกข้าวไม่ให้กำไร มันก็ควรจะยังสักระยะหนึ่ง และถ้าหากสามารถจะเนรเทศในอนาคตได้ การปลูกข้าวก็ควรจะขยายไป ถ้าหากผู้ปลูกสามารถปรับตัวได้เช่นนั้นการผลิตข้าวก็จะไม่ขาดทุน” การปรับดังกล่าวเกือบเป็นไปไม่ได้สำหรับชาวนา อาจจะกล่าวได้ว่า พวกเขาอยู่ในการแข่งขันสมบูรณ์กันเอง นอกจากนี้ ในตอนนั้นไม่มีงานนอกฟาร์มที่มากพอให้เลิกทำนา ประเด็นที่รุนแรงกว่าทุกวันนี้ก็คือการทำสวนในที่ที่มีความลำบากมากกว่า เนื่องจากที่นาที่ระบายน้ำได้ง่ายค่อนข้างจำกัด และโดยทั่วไปการปลูกพืชสวนในที่นาไม่ง่ายเพราะต้องควบคุมน้ำเป็นสิ่งจำเป็นเป็นต้น การควบคุมน้ำต้องกระทำโดยการร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนบทบรรณาธิการสรุปว่า “การเปลี่ยนที่นาที่ดีให้เป็นไร้หมอนเป็นเรื่องไม่น่าจะแนะนำ สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากเห็นก็คือการเพิ่มผลผลิตข้าว การปรับปรุงคุณภาพข้าว และการลดต้นทุนการผลิต”

ในความเป็นจริงแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลใดๆที่จะให้เชื่อว่าที่นาจำนวนมากได้ถูกเปลี่ยนไปเป็นไร้หมอน แต่ไร้หมอนก็เพิ่มขึ้นเกือบทุกปีก่อนภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก การเพิ่มขึ้นนี้โดยมากเกิดจากการเปลี่ยนพื้นที่สวนให้เป็นไร้หมอน และการบุกเบิกที่มีได้เพาะปลูกในเขตภูเขา โดยเหตุนี้การผลิตตัวหมอนและฝ้ายดิบเพิ่มขึ้น การผลิตตัวหมอนมีมากกว่าการผลิต “มูกิ” (ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) อย่างที่ยูคิชิ ฟูกุซาว่า คาดไว้ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ตารางที่ 3-3 และ 3-19) การเลี้ยงไหมกลายเป็นสาขาที่สำคัญที่สองของ

การเกษตรญี่ปุ่นรองจากข้าวตั้งแต่ประมาณทศวรรษ 1910 จนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง

3-1-2 การก่อตั้งนโยบายการพึ่งพาตนเองทางอาหาร

ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ส่งออกสุทธิสินค้าธัญพืช ภายหลังจากให้มีการส่งออกเสรีในปี 1873 ได้ค่อย ๆ เป็นผู้นำข้าวและข้าวสาลีเข้าก่อนหรือหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น (the Sino-Japanese War) (1894-1895) ตามลำดับ การเปลี่ยนจากผู้ส่งออกเป็นผู้นำเข้าสินค้าธัญพืชเป็นธรรมดา เพราะการเพิ่มการบริโภคเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และเพราะว่าการบริโภคต่อบุคคลเพิ่มสูงกว่าการเพิ่มของผลผลิตธัญพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นเริ่มนำเข้าข้าวและข้าวสาลีเป็นปริมาณมากตั้งแต่ปี 1902 (อ้างถึงตารางที่ 3-4) โดยเหตุนี้จึงได้เกิดมีผู้สนับสนุนการพึ่งพาตนเองทางด้านอาหาร ทาเทจิ ทานิ (Tateki Tani) เคยกล่าวไว้ในปี 1898 ดังกล่าวถึงแล้วว่า “ความเป็นอิสระทางอาหารเป็นเรื่องฉุกเฉินกว่าความเป็นอิสระทางยุทธโศปกรณ์” อันนี้ควรจะเป็นที่ชมชอบของปวงชน เพราะเขาเคยเป็นนายทหารและเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ น่าจะสังเกตอีกครั้งหนึ่งในที่นี้ในญี่ปุ่นคำว่า “อาหาร” มักหมายถึงข้าวเท่านั้น หรือ “ธัญพืชอาหารหลัก” (ข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) จริง ๆ แล้วรัฐบาลเริ่มพยายามผลักดันให้เพิ่มผลผลิตข้าวโดยผ่านทางองค์กรสมาคมการเกษตร (nokai) ต่าง ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นในปี 1899

นักวิชาการผู้สนับสนุนความจำเป็นของอิสรภาพทางอาหารที่เกี่ยวข้องกับสงครามก็คือ โทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) เขากล่าวในบทความฉบับหนึ่งในปี 1903 ชื่อ “อำนาจการผลิตของการเกษตร” (The Productive Power of Agriculture) “มันเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนสำหรับประเทศในฐานะของรัฐอิสระหนึ่งที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในทางอาหาร ถ้าหากประเทศเช่นสหราชอาณาจักร ซึ่งสามารถเลี้ยงตนเองโดยผลผลิตภายในประเทศเพียงปริมาณสองเดือนจากสิบสองเดือนจะถูกตัดการค้าทางอาหาร (food embargo) ประเทศนั้นก็จะต้องตาย ถ้าปราศจากการตัดการค้า ประชาชนก็อาจจะอดอยากได้ในอนาคตอันใกล้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของค่าขนส่งหรือเนื่องมาจากการบีบคั้นโดยศัตรู เหตุการณ์ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ไม่เพียงในช่วงสงครามซึ่งประเทศของข้าพเจ้ามีส่วนร่วมอยู่ แต่ยังเกิดขึ้นได้เนื่องจากสงครามหรือสงครามกลางเมืองของประเทศอื่น ๆ ที่ประเทศของข้าพเจ้านำอาหารเข้ามา ดังนั้นแทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่ามันเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องผลิตอาหารภายในประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อรักษาความเป็นอิสรภาพของรัฐ” อนึ่งนโยบายอาหารของญี่ปุ่นในสมัยหลังนี้ได้ยึดหลักที่ว่า ญี่ปุ่นจะไม่ก่อสงครามกับประเทศใด ๆ และประเทศอย่างเช่นสหรัฐซึ่งประเทศญี่ปุ่นต้องพึ่งพาอาศัยเป็นแหล่งอาหารแก่ประเทศจะไม่ตัดการค้าทางอาหารกับญี่ปุ่น เพียงเมื่อไม่นานมานี้เองรัฐบาลญี่ปุ่นได้เริ่มจัดตั้งระบบการเก็บรักษาอาหาร (food reserve system) เพื่อเตรียมสำหรับความเป็นไปได้ของการขาดแคลน อันเนื่องมาจากการนัดหยุดงานของพนักงานท่าเรือในต่างประเทศ การผลิตอาหารภายในประเทศที่ไม่ได้ผล และอื่น ๆ

การถกเถียงในประมาณช่วงต้นของศตวรรษที่ยี่สิบระหว่างผู้นิยมการค้าเสรีและผู้นิยมการปกป้องการทำนาจบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายผลิต ภาษีศุลกากรนำเข้าข้าวและข้าวเปลือกเรียกเก็บเป็นเปอร์เซ็นต์ถูกนำมาใช้ตั้งแต่ปี 1904 แม้ว่ามาตรการนี้ยังเป็นการหากองทุนเพื่อทำสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (the Russo-Japanese War) (1904-1905) ซึ่งถือว่าชั่วคราว แนวโน้มของลัทธิปกป้องการทำนาแสดงออกตามการทบทวนภาษีนำเข้าในปี 1910

ภายหลังการนำเข้าสำหรับข้าวและข้าวเปลือกถูกเปลี่ยนเป็นการเรียกเก็บตามหน่วยของการนำเข้าคือหนึ่งเยนต่อ 100 คิน (kin) (60 กก.) ดังนั้น สุลการกรนำเข้าสำหรับข้าวจึงได้กลายมาเป็นวิธีหนึ่งของการพยายามเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร

ในขณะที่เดียวกับที่ทานิและโยโคอิเรียกร้องความเป็นอิสระทางด้านอาหาร ซึเนอะกิ ซาคิ (Tsuneaki Sako) (1861-1909) เป็นหัวหน้าแผนกการบริหารการเกษตร (the Agricultural Administration Section) (1898-1903) และผู้อำนวยการสำนักกิจการเกษตร (the Agricultural Affairs Bureau) (1903-1906) กล่าวกันว่า การบริหารการเกษตรได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วภายใต้การนำของเขา แต่ว่าเครื่องมือที่เขาใช้ในการเพิ่มผลผลิตข้าวมีลักษณะของการสั่งการตามอย่างลัทธิฐานเกษตรนิยม (agricultural-is-the-base-ism) มากกว่าโดยการศึกษาที่ยึดความคิดริเริ่มของเกษตรกรเอง เขาจบจากโรงเรียนเกษตรโคมาบะรุ่นเดียวกับโยโคอิ และเริ่มอาชีพโดยเป็นข้าราชการในสังกัด MACA และในหลายปีต่อมาได้เป็นศาสตราจารย์ของโรงเรียนการเกษตรและป่าไม้โตเกียว (the Tokyo Agriculture and Forestry School) ซึ่งตั้งขึ้นจากการรวมโรงเรียนเกษตรโคมาบะและโรงเรียนป่าไม้เข้าด้วยกัน ขณะที่เป็ศาสตราจารย์ที่โรงเรียนนั้นเขาศึกษาอยู่ในยุโรปเกือบสองปี ภายหลังจากกลับสู่ญี่ปุ่นเขาทำงานอยู่ระยะหนึ่งในฮอกไกโด แล้วก็ถูกย้ายไป MACA

เขาเขียนหนังสือเล่มหนึ่งในปี 1908 ภายหลังจากเกษียณจาก MACA เขากล่าวถึงความคิดของเขาเกี่ยวกับการทำนาดังนี้โดยสรุป “ข้าวเป็นฐานของการเกษตรเช่นเดียวกับการเกษตรเป็นฐานของรัฐ ชาวญี่ปุ่นก็เหมือนกับชาวตะวันออกและชาวเอเชียใต้ที่กินข้าวทุกวัน ดังนั้นอุปสงค์สำหรับข้าวจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะถูกกำหนดโดยประชากร และชีวิตมนุษย์ก็มีความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกกับข้าว ดังนั้นข้าวจึงควรถูกผลิตก่อนตามสัดส่วนของการเพิ่มของประชากรและการพัฒนาที่ดิน จากนั้นจึงจะผลิตอย่างอื่น” ต่อจากคำประกาศนี้ เขาก็พูดถึงลักษณะการทำนาของญี่ปุ่น ว่า

- (1) ข้าวเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนและมีความมั่นคงสูงที่สุดของชาวนา
 - (2) การบริโภคข้าวควรเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชากรในปัจจุบันและอนาคต การเกษตรของเราสามารถ ผลิตข้าวได้ ผลผลิตข้าวต่อพื้นที่สามารถยกสูงขึ้นโดยการปรับปรุงทางการเกษตร
 - (3) การเกษตรของเราประกอบด้วยการทำฟาร์มขนาดเล็ก และการทำนามีความเหมาะสมกับการทำฟาร์มขนาดเล็ก ในเมื่อข้าวสามารถนำไปบริโภคในครัวเรือนได้ มันจึงเป็นการประหยัดรายจ่าย ข้าวเป็นพืชหลักในขณะพืชสวนเป็นพืชรอง
 - (4) ผลิตผลพลอยได้ (by-products) ของข้าวเป็นวัสดุสำคัญสำหรับการเกษตรและครัวเรือน
 - (5) การเพิ่มขึ้นและลดลงของราคาข้าวมีอิทธิพลต่อครัวเรือนและประชากรทั่วไป ราคาที่สูงขึ้นของข้าวสร้างความหุดหู่แก่แรงงานชั้นล่างของภาคอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ แต่ก็นับว่าเป็นส่วนน้อย
- มีบางประเด็นที่น่าสังเกตจากการอ้างอิงข้างบนนี้ *ประการที่หนึ่ง* การเพิ่มการบริโภคข้าวเป็นผลจากการเพิ่มประชากรเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของการบริโภคข้าวถูกกละเลย นี่อาจจะเป็นเพราะว่าการเพิ่มการบริโภคต่อบุคคลของข้าวซึ่งต่างจากข้าวสาลีไม่ได้เป็นที่สังเกตในขณะที่เขาเขียนหนังสือเล่มนี้ (อ้างถึงตารางที่ 3-4) *ประการที่สอง* เป็นที่น่าสนใจว่าซาคิได้ชี้ให้เห็นการปรับตัวของฟาร์มขนาดเล็กกับการทำนา โดย

เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการผลิตข้าวเกินความจำเป็นในการปรับตัวนั้น ได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับชาวนาจำนวนมากซึ่งเป็นเกษตรกรทำงานไม่เต็มเวลา (part-time farmers) ที่อาศัยงานนอกฟาร์มเพื่อหารายได้ในการยังชีพ เนื่องจากว่าเกษตรกรเหล่านี้มีขนาดครอบครัวเป็นสัดส่วนใหญ่ในพื้นที่นาทั้งหมด และยังไปกว่านั้นพวกเขายังมิได้ให้ความร่วมมือเสมอไปต่อแผนการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าว (the conversion scheme for rice) *ประการที่สาม* อิทธิพลของราคาข้าวที่สูงขึ้นต่อคนจนมิได้ถูกพิจารณาอย่างรอบคอบโดยซาโด ลิบห้าปีต่อมาที่การจลาจลโดยเจ้าของนาขนาดใหญ่ได้เกิดขึ้นเกือบทั่วประเทศ *ประการสุดท้าย* ข้อสำคัญที่สุดก็คือ ซาโดได้รวมเอาลัทธิฐานเกษตรนิยมเข้ากับการทำนา เป็นที่แจ่มชัดว่า ลัทธิฐานเกษตรนิยมของเขามิใช่อะไรอื่นนอกจากลัทธิลัทธิการนิยมบวกกับการทำนาขนาดเล็ก

สามปีภายหลังจากหนังสือของซาโด หนังสือชื่อ “การศึกษานโยบายเกษตรญี่ปุ่น” (The Study of Japanese Agricultural Policy) ของ ฮาจิเมะ คาวาคามิ (Hajime Kawakami) ก็ถูกตีพิมพ์ เราสามารถพบได้ว่าหนังสือนี้เป็นแรงดลใจสำหรับการพึ่งพาตนเองทางอาหาร คาวาคามิเสนอเงื่อนไขสามข้อซึ่งเหมาะสำหรับการผลิตทางการเกษตร *ประการที่หนึ่ง* ผลผลิตควรมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้นทุนการผลิตควรถูกลดให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรืออีกนัยหนึ่ง การผลิตควรที่จะสมเหตุสมผล *ประการที่สอง* ผลผลิตประจำปีควรสม่ำเสมอปราศจากการเปลี่ยนแปลงที่กว้างใหญ่ หรือในอีกนัยหนึ่ง การผลิตควรปรกติ *ประการที่สาม* ผลผลิตทางการเกษตรซึ่งบริโภคโดยประเทศชาติควรผลิตเองภายในประเทศ นั่นคือ การผลิตควรเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในเมื่อผลผลิตการเกษตรสำคัญในฐานะของปัจจัยการผลิตในทางอุตสาหกรรมและเป็นอาหารสำหรับชาติ เราควรพยายามที่จะเข้าใจสถานะนี้ “ข้าพเจ้าคิดว่าเงื่อนไขนี้สำคัญโดยเฉพาะสำหรับการเกษตร เพราะความขาดแคลนของอาหารในระหว่างสงครามจะเป็นเรื่องน่าห่วงใยยิ่ง ถ้าหากเงื่อนไขแรกและเงื่อนไขที่สองเป็นไปไม่ได้ ความเป็นอิสระทางการผลิตก็เกือบที่จะเป็นไปไม่ได้ แต่ก็เป็นการยากที่จะกล่าวว่าจะเป็นไปได้เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขที่หนึ่งและที่สอง นี่เหตุใดจึงว่าเงื่อนไขที่สามเป็นสิ่งจำเป็น” ความเห็นดังกล่าวคล้ายกับของโยโคอิ แม้ว่าคาวาคามิกล่าวในเงื่อนไขแรกว่าการผลิตมีเหตุมีผล

นับตั้งแต่ช่วงปีแรกๆ ของยุคเมอจิ จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 การบริโภคธัญพืชอาหารเพิ่มขึ้น ปริมาณบริโภคต่อหัวในปี 1981-82 เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณบริโภคต่อหัวในปี 1878-82 คิดเป็น 1.45 เท่าสำหรับข้าว และ 2.75 เท่าสำหรับข้าวสาลี (ตารางที่ 3-4) นอกจากนี้ควรคำนึงถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรอีกด้วย (อ้างถึงตารางที่ 1-1) แม้ว่ามูลค่าการผลิตของ “มูกิ” (mugi) (ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) จะล้าหน้าตัวใหม่ ความสำคัญของธัญพืชเหล่านี้ในแง่อาหารก็ปรากฏเด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ จากแง่มุมของครอบครัวฟาร์ม ธัญพืชเหล่านี้ยังมีความสำคัญเพราะถูกใช้ไปในการบริโภคของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวบาเลย์ อีกทั้งยังเป็นพืชหลักในฤดูหนาวซึ่งช่วยในการใช้แรงงานในช่วงฤดูการที่เขบเซาซึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เหตุนี้เอง คำกล่าวต่อไปนี้ของมันคิชิ โซโดจึงมีเหตุผล “สำหรับการทำฟาร์ม มันเป็นการดีสำหรับที่ที่มีการปลูกพืชผลเช่น ข้าว และข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ หรือ naked barley เป็นพืชหลัก และก็มีรายได้เป็นกอบเป็นกำจากพืชเหล่านี้ ในทางตรงกันข้ามการทำฟาร์มจะชื่อว่ามิได้ในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าว และข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley มิได้กระทำกันอย่างจริงจัง จะโดยเหตุผลได้ก็ตาม” เขาท่องเที่ยวไปเกือบทั่วประเทศและศึกษาเศรษฐกิจของครัวเรือนฟาร์ม ทศนะ

ที่เป็นจริงของเขาก็มิได้ขัดแย้งกับความคิดเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางอาหารหรือลัทธิฐานเกษตรนิยม แต่เขาก็กลับรวมทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่าเพียงก่อนหน้าการใช้ภาชนะการนำเข้าข้าว ยูคิชิ ทากูชิ (Ukichi Taguchi) (1855-1905) ซึ่งเป็นปรปักษ์กับ ทาเทกิ ทานิ (Tateki Tani) และโทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) และผู้เขียนบทบรรณาธิการให้กับ “โตเกียว เคไซ ซาสชิ” (Tokyo Keizai Zasshi) (Tokyo Economy Journal) ภายใต้การอุปถัมภ์ของทากูชิเอง เคยต่อต้านภาชนะนำเข้าทางการเกษตร มีบทบรรณาธิการหนึ่งในวารสารโตเกียว เคไซ ซาสชิ (ปีที่ 62 ฉบับที่ 1560) ชื่อ “เราต้องการแก้ไขข้อผิดพลาดในนโยบายข้าว” ซึ่งกล่าวว่า “เร็วๆ นี้รัฐบาลของเราได้ใช้นโยบายเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางธัญพืชอาหาร แม้ว่ากรกระทำนั้นมิได้กีดกันการส่งออกของข้าว แต่มีการเรียกเก็บภาชนะนำเข้าของข้าวจากต่างประเทศ แม้ว่าข้าวของไต้หวันไม่ถูกเก็บภาษี ข้าวของเกาหลียังถูกเก็บภาษี แม้ภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐบาลจะได้อาหารจากภายในประเทศและไต้หวัน แต่มิได้จากประเทศอื่นๆ เหตุนี้ขนาดของผลผลิตของญี่ปุ่นก็จะมียุทธพิผลต่อราคาข้าวในไม่ช้า ถ้าขนาดของผลผลิตไม่ปกติ ราคาของข้าวก็จะเพิ่มสูงขึ้น ถ้าหากอุปทานของข้าวได้จากภายในและต่างประเทศ ผลผลิตในต่างประเทศไม่ว่าดีหรือเลวจะไม่มีผลรุนแรงต่ออุปทานภายในประเทศ และในลักษณะเดียวกัน การเคลื่อนไหวขึ้นลงก็จะไม่รุนแรงเช่นในปัจจุบัน เนื่องจากว่าผลผลิตที่ไม่ดีในบริเวณหนึ่งจะถูกชดเชยโดยผลผลิตที่ดีในอีกที่หนึ่ง”

ยังมีความคิดเห็นอีกอันหนึ่งที่ต่อต้านความเป็นอิสระทางอาหาร คูนิโอะ ยานากิตะ (Kunio Yanagita) กล่าวในปี 1909 ว่า “ปัจจุบันผลผลิตที่ดีก็ยังคงไม่พอเพียงสำหรับการบริโภครวมของชาติ โดยปราศจากการนำเข้าส่วนหนึ่งของข้าวและแป้ง รัฐบาลได้ก่อตั้งนโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางอาหาร กล่าวคือ การสนับสนุนการผลิตธัญพืชโดยวิธีการเก็บภาชนะนำเข้า ตามความคิดนี้ มันดูว่าปลอดภัยมากเมื่อเกิดมีสงครามขึ้น และชาติยังโดดเดี่ยวเป็นเกาะ แต่เราสามารถสนองชาวนาด้วยปุ๋ยได้ไหม? ปุ๋ยไนโตรเจนเช่น Chile Saltpeter หรือกากถั่วเหลืองของจีนอาจทำปลอมได้ มิฉะนั้นความไม่มั่นคงของการพึ่งพาต่างประเทศก็เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของข้าวหรือปุ๋ย” หนทางนี้นับเป็นการมองอีกด้านหนึ่งของเหรียญ เมื่อเปรียบเทียบกับบทบรรณาธิการที่กล่าวถึงแล้วของ “โตเกียว เคไซ ซาสชิ” แนวทางของยานากิตะจะมีน้ำหนักสำหรับผู้ผลิต ขณะที่อันหลังดูจะมีน้ำหนักกว่าสำหรับผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นเช่นยานากิตะจัดอยู่ในกลุ่มน้อย

นอกจากนี้ การกล่าวถึงแนวโน้มในทางลบของการปลูกข้าว และข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ หรือ naked barley ของยานากิตะก็น่าสนใจเมื่อเปรียบเทียบกับ การสังเกตการณ์ของ มันคิชิ ไซโด ที่กล่าวถึงข้างบน “ในจังหวัดที่มีชาวนาชนบทอยู่มาก พวกเขาก็มิได้พอมิพอกินกับข้าวและข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ หรือ naked wheat เสมอไป หรือในอีกนัยหนึ่ง การเพิ่มขึ้นของครัวเรือนฟาร์มที่ไม่สามารถผลิตอาหารเพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือนของตนเองนับเป็นลักษณะหนึ่งของเศรษฐกิจสมัยเมอิจิ พืชพิเศษอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาการเลี้ยงไหม กลับทำให้แนวโน้มดังกล่าวเลวร้ายลงไปอีก แน่นนอนที่สุดแม้แต่ในทุกวันนี้ การผลิตข้าวและข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley ยังคงเป็นแกนหลักของการเกษตรญี่ปุ่น แต่ในอนาคตอันใกล้ ความขัดแย้งในผลประโยชน์ในท้องถิ่นจะเกิดขึ้น และจะเป็นปัญหาที่ยากที่จะแก้ไขให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ”

เมื่อพิจารณาทั่วประเทศ ในครั้งแรกของสมัยเมอิจิ อัตราส่วนของการพึ่งพาตนเอง (self-sufficiency ratio)

ของข้าวหรือข้าวสาลี โดยถั่วเฉลี่ยเกินกว่า 100 เปอร์เซ็นต์เล็กน้อย ภายหลังการเปลี่ยนสถานะของญี่ปุ่นจากผู้ส่งออกเป็นผู้นำเข้าข้าวหรือข้าวสาลี อัตราส่วนดังกล่าวก็ลดลงเหลือน้อยกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ยังคงสูงกว่า 90 เปอร์เซ็นต์อยู่ประมาณสองทศวรรษ (ตารางที่ 3-4) สถิติเหล่านี้อาจสะท้อนให้เห็นการเพิ่มของครอบครัวฟาร์มที่ไม่สามารถผลิตได้เพียงพอแม้กระทั่งเพื่อการบริโภคในครอบครัว ดังนั้น อัตราส่วนของพืชพาดตนเองสำหรับข้าวและข้าวสาลีจึงต่ำกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ทว่าหลักการของการพึ่งพาดตนเองทางอาหารก็ได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เจมส์ เอ. แรบบิทท์ (James A. Rabbitt) (1877-1968) ผู้เขียน “ข้าวและนโยบายสังคม” (Rice and Social Policy) และสังเกตศึกษาการจลาจลข้าว (The Rice Riots) ในปี 1918 กล่าวไว้ว่า “ควรจะจดจำไว้ว่า ทิศทางจิตใจของญี่ปุ่นเกี่ยวกับปัญหาทางด้านอาหารนั้นเหมือนกับทิศของอังกฤษในช่วงต้น ๆ ของการใช้กฎหมายธัญพืช (the Corn Laws) กล่าวคือ ประเทศจะต้องเลี้ยงตนเองได้ ความคิดดังกล่าวจึงเข้มข้นมากในอังกฤษจนกระทั่งมีผลต่อความคิดอ่านของนักเศรษฐศาสตร์เช่น มัลทัส (Malthus) และแม้กระทั่ง อัดัม สมิท (Adam Smith) การดึงแรงงานจากภาคเกษตรให้แก่ภาคอุตสาหกรรมจะกระทบกระเทือนอุปทานทางด้านอาหารของญี่ปุ่น การเพิ่มขึ้นของราคาอาหารที่ตามมาจะเพิ่มต้นทุนของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกเสียเปรียบในตลาดต่างประเทศ”

นโยบายการพึ่งพาดตนเองเกี่ยวกับข้าวสนับสนุนรูปแบบของการเพาะปลูกซึ่งมีการทำนาโดยใช้แรงงานเข้มข้น (Labor intensive) เป็นหลัก ถ้าจะกล่าวในเชิงประวัติศาสตร์การเกษตรที่มีนาเป็นหลักนี้เรียกได้ว่าเป็นมรดกสืบทอดกันมาพร้อม ๆ กับการใช้แรงงานครอบครัวอย่างเข้มข้นตั้งแต่สมัยขุนนาง ในช่วงสมัยขุนนางของญี่ปุ่นระบบเศรษฐกิจการเมืองอาศัยการทำนาข้าวเป็นหลัก และแม้แต่ภายหลังการปฏิรูปเมอจิ รายรับประจำปีของงบประมาณก็พึ่งพาทายีจากการเก็บภาษีที่นาเป็นอย่างมาก ยิ่งกว่านั้น รายได้ของเจ้าของที่ดินผู้มิได้ทำการผลิตเองส่วนใหญ่ก็ได้มาจากที่นา และผลประโยชน์ดังกล่าวของพวกเขาก็มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย นโยบายการพึ่งพาดตนเองในเรื่องข้าวจึงสอดคล้องกับผลประโยชน์ของเขา

รัฐบาลเมอจิได้พยายามพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรและเผยแพร่ออกไปสู่เกษตรกร ทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นก่อตั้งสถานีทดลองการเกษตร ส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมการเกษตรต่างๆ (“โนไค”) (nokai) และจัดตั้งสมาคมการจัดรูปที่ดิน (“โคชิ เซริ คูเมียวไอ”) (Kochi Seiri Kumiai) เครื่องมือทางนโยบายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เพื่อการเพิ่มผลผลิตข้าว

3-2 จากการจลาจลข้าวจนถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2

3-2-1 การจลาจลข้าว

การจลาจลข้าวเกิดขึ้นในฤดูร้อนปี 1918 เกือบทั่วชุมชนเมืองญี่ปุ่น การจลาจลเหล่านั้นเริ่มต้นจากการชุมนุมของแม่บ้านชาวประมงในเมืองอุซุ (Uozu Town) จังหวัดโตยามา (Toyama Prefecture) ในเย็นวันที่ 22 กรกฎาคม และสิ้นสุดลงด้วยการจลาจลที่เหมืองถ่านหินมันดะ (the Manda Coal Mine) ของสถานีเหมืองแร่มิอิกะ (Miike Mining Station) ในจังหวัดคุมาโมโตะ (Kuma-moto Prefecture) ในเย็นวันที่ 4 กันยายน

การสูญเสียวันทำงาน (man-days) ทั้งหมดของผู้เข้าร่วมในการจลาจลไม่เป็นที่ทราบกัน แม้ว่าการศึกษาการจลาจลข้าวขึ้นหนึ่งประมาณไว้ 7 แสนคน แต่ในที่อื่นประมาณไว้หลายล้านทั้งนี้รวมผู้ก่อการจลาจล ข้อกล่าวหาในการจลาจลข้าวจนถึงปลายเดือนธันวาคม 1918 มีอาชญากรรมประเภทต่างๆ รวมทั้ง การก่อการจลาจล การวางเพลิง ฆาตกรรมและทำร้ายร่างกาย การสร้างความเสียหายแก่อาคาร การโจรกรรมลักเล็กขโมยน้อย การบีบบังคับ ฯลฯ จากผู้ต้องหา 7,147 คนที่ถูกสอบสวนจนปลายเดือนธันวาคม 1918 ผู้ต้องหา 4,772 คนถูกตัดสินให้มีความผิด 3,152 คนถูกคุมขังตามโทษทัณฑ์และที่เหลือถูกเทียบปรับ

ลักษณะหนึ่งของการจลาจลข้าวก็คือมีประชาชนหลายประเภทเข้าร่วมนับตั้งแต่ ผู้ใช้แรงงาน เกษตรกร ชาวประมง ชาวเมือง นักศึกษา ผู้ชายและผู้หญิง ผู้คนจากท้องที่ต่างกันและชาวเกาหลี นี่เป็นเพราะลักษณะพิเศษของข้าวที่มีต่อชาวญี่ปุ่น ข้าวเป็นอาหารสามัญและสำคัญที่สุดของชาวญี่ปุ่น จุดหมายของการจลาจลข้าวเริ่มจากเสียงคัดค้านการห้ามส่งข้าวออกนอกจังหวัดที่เกี่ยวข้อง กลายเป็นการเรียกร้องให้ลดราคาข้าวลง และท้ายที่สุดคือการเรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีเทราอุชิ (Terauchi Cabinet) ลาออก ความยากลำบากของการอยู่อาศัยอันเนื่องมาจากค่าครองชีพสูงรวมถึงราคาของข้าว การกระจายทรัพย์สินที่ไม่มีความเสมอภาค และผู้รั่วจากสงครามที่เกิดขึ้นจำนวนมากล้วนเป็นสาเหตุของการจลาจล

ลักษณะที่สองของการจลาจลข้าวก็คือมิได้มีการรวมตัวกันอย่างดี และขาดผู้นำท้องถิ่นและผู้นำระดับชาติ นี่คือเหตุผลที่ว่าไม่มีผู้ก่อการจลาจลคนใดถูกตัดสินประหารชีวิต มีผู้ก่อการจลาจลที่ถูกจับเพียง 7 คนที่เป็นนักสังคมนิยม และในกลุ่มนักสังคมนิยมทั้ง 7 นี้ 3 คนเป็นนักหนังสือพิมพ์ และอีก 4 คนก็มีได้มีบทบาทอะไร ยกเว้นเพียง 1 คน เหตุฉะนั้น การจลาจลข้าวจึงไม่สามารถกลายเป็นการปฏิรูป

วิธีการของเจ้าหน้าที่ที่มีหลายประเภท ตั้งแต่ราคาข้าวเพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลังของปี 1917 กระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) กล่าวเตือนผู้ค้าข้าวเรื่องการขึ้นราคาในเดือนมกราคมปี 1918 และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจำกัดการส่งออกข้าว ข้าวสาลี และแป้ง (the Export Limitation of Rice, Wheat and Flour) ในเดือนกุมภาพันธ์ กฎฎีกาการควบคุมข้าวต่างประเทศชั่วคราว (the Imperial Ordinance on the Temporary Control of Foreign Rice) ถูกใช้ในเดือนเมษายน ปล่อยให้ควบคุมในกฎฎีกาการค้ากำไรเกินควร (the Anti-Profiteering Ordinance) ในเดือนมิถุนายน การควบคุมการค้าข้าวเข้มงวดขึ้นและหยุดไปในเดือนกรกฎาคม รัฐบาลเริ่มขายข้าวนำเข้าจากเกาหลีและไต้หวันในวันที่ 5 สิงหาคม ในเมื่อตำรวจไม่สามารถปราบปรามการจลาจลได้ ทหารก็ถูกเรียกมาในวันที่ 11 สิงหาคม ท้องที่ที่ทหารถูกเรียกตัวมารวมทั้งสิ้น 60 ท้องที่ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งห้ามตีพิมพ์ข่าวการจลาจลข้าวในวันที่ 14 เดือนเดียวกัน คำสั่งห้ามนี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยากับรัฐบาลจากหนังสือพิมพ์ สองวันต่อมารัฐบาลประกาศพระราชบัญญัติการปันส่วนธัญพืช (the Imperial Ordinance on Expropriation of Grains) และเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเริ่มขายข้าวในราคาถูกในท้องที่ต่างๆ นักหนังสือพิมพ์ของเขตคันไซ (Kansai) (บริเวณเกียวโต โอซาก้า และโคเบ) ชุมนุมในโอซาก้า และยื่นข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีเทราอุชิลาออกในวันที่ 25 สิงหาคม ภายหลังการปราบปรามการจลาจลข้าว คณะรัฐมนตรีก็ลาออกในวันที่ 21 กันยายน

ดูเหมือนว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงลงไปในเรื่องของการจลาจลข้าวอีก แต่ก็มีมีความจำเป็นต้อง

กล่าวถึงสาเหตุอันเป็นแรงจูงใจและเบื้องหลังของการจลาจลข้าวจากแง่ของนโยบายอาหาร

ในความเป็นจริง สาเหตุที่แท้จริงของการจลาจลข้าวประกอบด้วยการพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาข้าว แต่ความจริงทางสังคม ซึ่งกระตุ้นและเป็นฐานที่นำไปสู่การจลาจลตลอดเกือบทั่วชุมชนเมืองในญี่ปุ่นนั้นควรกล่าวให้ชัดเจนในที่นี้

เหตุการณ์แรกคือการชุมนุมและการเรียกร้องของแม่บ้านชาวประมงกลุ่มหนึ่งในเย็นวันที่ 22 กรกฎาคม 1918 ที่ชายหาดหมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่งในจังหวัดโตยาม่า โดยความมุ่งหวังเพื่อต่อต้านการส่งข้าวออกนอกจังหวัด การเรียกร้องลักษณะเดียวกันก็มีขึ้นในเมืองอีกหนึ่งหรือสองแห่ง ชนวนของการจลาจลถูกจุดในเย็นวันที่ 3 สิงหาคม เมื่อแม่บ้านชาวประมงจำนวน 200-300 คนรวมตัวกันในเมืองนิชิมิซุฮาชิ (Nishimizuhashi Town) ตะโกนต่อต้านการส่งข้าวออกนอกจังหวัด และให้มีการขายข้าวในราคาถูกลง ปฏิกริยากลุ่มลักษณะนี้นั้นลุกลามไปสู่เมืองอื่น ๆ ของจังหวัด แต่โดยปราศจากความรุนแรงใด ๆ แต่เมื่อปฏิกริยากลุ่มขยายออกไปสู่เมืองใหญ่ ๆ ในจังหวัดอื่น มันก็กลายเป็นการจลาจลที่มักจะมี ความรุนแรงด้วย

ดังเช่นในปัจจุบันนี้ จังหวัดโตยาม่าเป็นอู่ข้าวสำคัญ และผลผลิตข้าวในปี 1917 ได้ผลดีกว่าผลผลิตปกติในเขตอื่นๆของประเทศ นอกจากนั้นในปีการผลิตข้าว 1918 ข้าวปริมาณ 6.5 ล้านตันยังถูกนำเข้ามในประเทศญี่ปุ่น ฉะนั้นจึงดูเหมือนว่าไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะทำให้เกิดตระหนักว่าจะมีอุปทานขาดแคลน ทว่าราคาข้าวกลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วแม้แต่ในเขตการผลิตข้าวอย่างเช่นจังหวัดโตยาม่า ซึ่งถูกพิจารณาให้มีการควบคุมการส่งข้าวออกไปนอกจังหวัด ในทางตรงกันข้าม พ่อค้าในเขตบริโภคข้าวเช่น ฮอกไกโด และ ซากาลิน ก็รีบมาซื้อข้าวในจังหวัดโตยาม่า ฯลฯ ด้วยคะแนนราคาที่จะสูงขึ้นอีกในอนาคต ขอให้สังเกตว่าฮอกไกโดซึ่งเป็นท้องที่ผลิตข้าวที่ยิ่งใหญ่ในปัจจุบันและส่งข้าวออกนอกท้องที่เป็นปริมาณมาก ในขณะนั้นเป็นพื้นที่บริโภคข้าวที่ใหญ่ และครึ่งเขตทางใต้ของซากาลินก็เป็นอาณาเขตของญี่ปุ่น ดังนั้นเรือบรรทุกข้าวเป็นสินค้าที่ออกไปจากท่าเรือต่าง ๆ จึงสังเกตเห็นได้ชัด แม่บ้านชาวประมงที่เห็นเรือเหล่านั้นคงจะคิดว่าราคาข้าวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเกิดจากการขนส่งข้าวเหล่านั้น ยังเป็นที่น่าสังเกตอีกว่า แม่บ้านชาวประมงเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินในบ้านซึ่งต่างจากแม่บ้านชานาหรือแรงงานอุตสาหกรรม อีกทั้งชาวประมงยังกินข้าวสีเป็นปริมาณมาก แต่ในตอนนั้นการเพิ่มของค่าจ้างแรงงานยังต่ำกว่าการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาข้าว ชาวประมงน้ำลึกจำนวนมากอาศัยอยู่ในเมืองและหมู่บ้านของจังหวัดโตยาม่า และเป็นการบังเอิญเหลือเกินที่รายได้ของเขาในครั้งปี 1918 นั้นต่ำมากสืบเนื่องมาจากราคาปลาที่ตกต่ำ ทำให้พวกเขาไม่สามารถส่งเงินเป็นจำนวนมากให้กับภรรยาได้

จะว่าไปแล้ว การจลาจลข้าวย่อย ๆ ได้เกิดขึ้นก่อนการจลาจลข้าวในปี 1918 เสียด้วยซ้ำ ตัวอย่างเช่นในจังหวัดโตยาม่า ตั้งแต่ญี่ปุ่นเริ่มเปิดการค้าต่างประเทศในปี 1858 ได้เกิดการจลาจลข้าวในท้องถิ่น 3 ครั้ง คือเมื่อปี 1858 1869 และปี 1890 ในการจลาจลในปี 1858 และ 1869 ผู้นำการจลาจลถูกตัดสินประหารชีวิต ในกรณีการจลาจลปี 1890 ตำรวจหลายคนได้รับบาดเจ็บโดยการกระทำของนักก่อการจลาจล และผู้ก่อการจลาจลหลายคนก็บาดเจ็บสาหัสจากดาบของตำรวจ นอกจากจังหวัดโตยาม่าแล้ว การจลาจลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับราคาข้าวที่สูงขึ้น บางครั้งก็เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ของญี่ปุ่น ในอีกนัยหนึ่ง ไม่เคยปรากฏมีวิธีการที่ถาวรในการควบคุมราคาข้าว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและชนชั้นปกครอง เจ้าของที่ดิน และนายทุน ดูเหมือนจะซาบซึ้งกับกลไกตลาดเสรี วิกฤตการณ์

หรือการจลาจลมักถูกปราบปรามโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อีกอย่างหนึ่งที่ควรพิจารณาถึงก็คือการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของการบริโภคพืช นั่นคือ การเพิ่มขึ้นของการบริโภคพืชต่อบุคคล และการเพิ่มอย่างเด่นชัดของการบริโภคข้าวและข้าวสาลีต่อบุคคล และการลดลงของการบริโภคข้าวบาเลย์ naked barley และธัญพืชอื่นๆ ต่อบุคคลในทางตรงกันข้าม (อ้างถึงตารางที่ 3-4) การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างนี้ซึ่งดูเหมือนจะเริ่มต้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดจากการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจโดยทั่วไปของญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของแรงงานนอกส่วนการเกษตร และมูลค่ารวมทั้งภายในประเทศสุทธิ (the net domestic product) ต่อบุคคลจากปี 1915 ถึง 1920 (ตารางที่ 1-1)

ควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษกับแรงงาน มิใช่เฉพาะผู้มีรายได้ประจำเพิ่มขึ้น แต่จำนวนของแรงงานรับจ้างที่ไม่มีรายได้สม่ำเสมอยิ่งเพิ่มขึ้นในเขตเมืองในเศรษฐกิจช่วงสงคราม แรงงานรับจ้างที่มีรายได้สม่ำเสมอประกอบด้วยผู้ใช้แรงงานในธุรกิจขนาดจิ๋ว แรงงานครอบครัว แรงงานในอุตสาหกรรมแบบครอบครัว พ่อค้าขายปลีก ผู้ทำงานบางเวลา ลูกจ้างชั่วคราว ฯลฯ แรงงานประเภทนี้อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท แต่ปริมาณคนในชนบทได้หลังไหลไปสู่เมืองต่างๆ ในระหว่างสงคราม ในทางตรงข้าม ขณะเดียวกันนั้นความขัดแย้งเกี่ยวกับแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ตารางที่ 3-5) แน่นนอนที่ขณะนั้นยังไม่มีกลุ่มการค้า กลุ่มต่อรอง และกลุ่มแรงงานในลักษณะอื่นๆ สาเหตุใหญ่ของการเกิดปัญหาขัดแย้งทางแรงงานคือช่องว่างระหว่างราคาสินค้าทั่วไปและค่าจ้างแรงงานในเดือนสิงหาคม 1918 ความขัดแย้งทางแรงงานอาจจะปะทุกับการจลาจลข้าว แม้ว่าจะมีเกษตรกรบางคนเข้าร่วมในการจลาจล ก็มีการจลาจลข้าวอยู่น้อยในเขตชนบท ในทางตรงข้าม ข้อขัดแย้งของการเช่าที่ดินเพิ่มขึ้นในปีหลังๆ ของช่วงทศวรรษ 1910 และก็มีกรณีที่การขัดแย้งทางการเช่าที่ดินมีผลทำให้การจลาจลข้าวเกิดขึ้น บังเอิญที่มีการศึกษาโดยละเอียดกรณีหนึ่งโดยนักวิชาการท่านหนึ่ง แต่ก็คงมิใช่เป็นเพียงกรณีเดียวของการขัดแย้งทางการเช่าที่ดินที่นำการจลาจลข้าวมาซึ่งหมู่บ้านชนบทต่างๆ อย่างไรก็ตาม เหตุผลหนึ่งที่ทำให้เพิ่มการขัดแย้งทางการเช่าที่ดินในช่วงปีหลังๆ ของทศวรรษ 1910 ก็คือ ผู้เช่าที่ยากจนได้รับความยากลำบากจากภาวะเงินเฟ้อและถึงแม้ราคาข้าวจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้เช่าขนาดเล็กก็ยังไม่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอกับการบริโภคในครัวเรือน เนื่องมาจากระบบการเช่าที่เรียกเก็บค่าเช่าในรูปของข้าวในอัตราสูง

ในระหว่างสงคราม เศรษฐกิจของประเทศตกอยู่ในท่ามกลางภาวะเงินเฟ้ออันเป็นผลส่วนใหญ่จากการได้ดุลขนาดใหญ่ในงบเงินดุล (ดัชนีเงินเฟ้อบางตัวอยู่ในตารางที่ 1-4) แม้ว่าจวบจนกระทั่งครึ่งปี 1919 ภาวะเงินเฟ้อถูกกำหนราบลงไปสู่ระดับหนึ่งโดยนโยบายทางการคลังตั้งข้อกล่าวอ้างของรัฐมนตรีกระทรวงการคลังผู้ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป ราคาของข้าวก็ยังพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่ต้นปี 1918 (ภาพที่ 3-3) ระดับของค่าจ้างตกต่ำตามหลังระดับราคาทั่วไป ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 1914 และพฤศจิกายน 1918 ดัชนีราคาขายส่งโตเกี่ยวเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า แต่ในช่วงเวลาประมาณเดียวกัน ระดับค่าจ้างในโตเกี่ยวเพิ่มขึ้นเพียงเจ็ดเปอร์เซ็นต์

เนื่องจากการสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนเมืองยังมิได้จัดทำขึ้น ผลของราคาข้าวที่สูงขึ้นต่อเศรษฐกิจครัวเรือนเป็นการยากที่จะวัดออกมาในทางสถิติ แต่ก็มิตัวอย่างอยู่บ้าง กล่าวอ้างถึง เจ.เอ. แรบบิทท์ (J. A. Rabbitt) ที่รายงานเกี่ยวกับค่าจ้างต่อวัน หรือเงินเดือนในเดือนสิงหาคมปี 1918 ปรากฏว่าช่างเครื่องยนต์ได้รับ 1.50 เยนต่อวัน และช่างปั้นได้รับ 1.60 เยนต่อวันในเกียวโต ตำรวจได้รับเงินเดือน 13.00 เยนและเงินพิเศษอีก 6.50 เยนรวมเป็น

19.50 เยน และเงินเดือนของพัสดิเท่ากับ 16.00 เยนในโอซาก้า จะเป็นประโยชน์ที่จะอ้างอิงถึง เจ. เอ. แรบบิทท์ อีกครั้งที่รายงานว่า “พ่อค้าขายปลีกขายข้าวในราคา 0.50 เยนต่อโช (sho) (1.4 กิโลกรัม) ณ ราคานี้ ถ้าจะพิจารณาถึงมาตรฐานการครองชีพของชนชั้นกลางและชั้นต่ำในญี่ปุ่นแล้วละก็ ข้าวเกือบจะเป็นของฟุ่มเฟือยเลยทีเดียว” “พ่อค้าขายปลีกในตลาดข้าวในโตเกียว ขึ้นราคาของเข่อีกครั้งในวันที่ 7 สิงหาคม และตอนนี้ ข้าวเกรดหนึ่งถูกขายในราคา 0.51 เยนต่อโช แม้แต่ข้าวเกรดสามยังขายในราคา 0.493 เยนต่อโช ตัวเลขเหล่านี้ นับว่าสูงที่สุดนับตั้งแต่เคยมีมากไว้ในภาวะข้าวขาดแคลนมากแวง” สมมุติว่าการบริโภคข้าวต่อคนต่อเดือนเท่ากับ 11 กิโลกรัม ครอบครัวยุคนาคคน และราคาข้าวเท่ากับ 0.357 เยนต่อกิโลกรัม ค่าใช้จ่ายสำหรับข้าวต่อครอบครัวหนึ่ง ๆ จะตก 19.64 เยนต่อเดือน เมื่อเทียบกับค่าจ้างต่อวันหรือเงินเดือนที่กล่าวข้างต้น ค่าใช้จ่ายสำหรับข้าวที่สูงก็มิได้เกินความจริง แต่กลับหมายถึงว่าการจลาจลข้าวเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงมิได้

การทดสอบอีกอย่างหนึ่งก็ยังไม่ไปได้ เนื่องจากรายได้ประจำวันโดยเฉลี่ยระหว่างปี 1915 ถึง 1917 ของคนงานเท่ากับ 0.607 เยน และราคาขายส่งของข้าวเท่ากับ 15.01 เยนต่อโคคุ (koku) (150 กิโลกรัม) เขาต้องทำงาน 24.73 วันเพื่อข้าวหนึ่งโคคุ ขณะเมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้นไปเป็น 32.51 เยนในปี 1918 และค่าจ้างต่อวันเพิ่มเป็น 0.96 เยน เขาต้องทำงานถึง 33.86 วันเพื่อซื้อข้าวหนึ่งโคคุในปีเดียวกัน (อ้างถึงตารางที่ 3-6) แม้ว่าค่าจ้างแรงงานจะเพิ่มช้ากว่าระดับราคาทั่วไปในภาวะเงินเฟ้อ ช่องว่างระหว่างค่าจ้างและราคาข้าวคงจะรุนแรงที่สุดในเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม ปี 1918 เมื่อการจลาจลข้าวบังเกิดขึ้น

ราคาข้าวที่พุ่งสูงขึ้นเมื่อเริ่มต้นและระหว่างการจลาจลข้าวมิได้เกิดจากภาวะเงินเฟ้อช่วงสงคราม มันอาจจะเกิดจากความขาดแคลนทางอุปทาน แต่เมื่อคำนึงถึงภาวะอุปทานและอุปสงค์ของข้าวตลอดปี อุปทานรวม (ปริมาณบริโภครวม) เป็นปกติเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าหรือปีต่อ ๆ มา ปริมาณบริโภครวมของข้าวสาธิตกลับเพิ่มขึ้นในปีข้าวสาธิต 1918 (กรกฎาคมถึงมิถุนายน) แต่ว่าผลผลิตข้าวบาเลย์และ naked barley ในปี 1918 (เก็บเกี่ยวโดยทั่วไปจากปลายเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม) กลับเลว เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ผลผลิตที่เลวนี้นั้นดูเหมือนจะไม่มีผลสำคัญต่อราคาข้าวซึ่งตกต่ำลงอย่างน่าตกใจในการซื้อขายข้าวเมื่อวันที่ 8 กันยายน เพราะการตัดสินใจของรัฐบาลในการนำข้าวจากพม่าเข้ามาอีก 100,000 ตัน นอกเหนือไปจากข้าวเกาหลีที่นำเข้ามาแล้ว ยิ่งกว่านั้น ในช่วงนั้นผู้เชี่ยวชาญหลายคนยังชี้ให้เห็นว่าในเดือนพฤศจิกายนปี 1918 ราคาข้าวควรจะลดลง แต่ราคาขายปลีกของข้าวซึ่งเท่ากับ 0.15 เยนต่อโช (1.4 กิโลกรัม) ก่อนสงครามเพิ่มขึ้นเป็น 0.40 เยนต่อโชเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม 1918 ปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการเพิ่มของราคาข้าวนี้จากทัศนะของสถานการณ์ทางอุปทานและอุปสงค์ก็คือผลผลิตข้าวภายในประเทศ ผลผลิตข้าวในปี 1917 (ปีการค้ำ 1918) เลว และผลผลิตในปีต่อมาก็ยังเลวเช่นกัน (ตารางที่ 3-7) เมื่อพิจารณาถึงการเก็บเกี่ยวข้าวที่ไม่ดีในฤดูใบไม้ร่วงก่อนหน้านั้น และผลการเก็บเกี่ยวข้าวบาเลย์และ naked barley ที่เลวในต้นฤดูร้อนปี 1918 ควรจะมีข้าวที่ทำการซื้อขายในตลาดภายในน้อยในเดือนกรกฎาคมและเดือนสิงหาคม 1918 กว่าปีปกติ ดังนั้น ถ้าแม้ว่าไม่สามารถทำนายผลการเก็บเกี่ยวข้าวที่เลวในฤดูใบไม้ร่วงของปี 1918 ในเดือนกรกฎาคมแล้วละก็ ข้าวที่ผลิตภายในประเทศก็ควรจะเป็นตัวสำคัญสำหรับการเก็งกำไรในภาวะสงคราม นับว่าแตกต่างจากปัจจุบันซึ่งมีปัจจัยหลายตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเก็งกำไร การซื้อหรือหยุดซื้อ เมื่อมีการกระเนการเพิ่มขึ้นของราคาข้าว นับเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ค้าข้าวและเจ้าของที่ดินในจังหวัด เช่น ฟูกูชิม่า (Fukushima)

ซึ่งผลผลิตข้าวในปี 1917 และ 1918 ตี้นั้น ราคาข้าวสูงขึ้นบางทีเพราะการกักตุนข้าว นอกเหนือจากการส่งข้าวออกจากจังหวัดนั้น

การประกาศเกี่ยวกับการส่งทหารไปยังไซบีเรียของรัฐบาลกระตุ้นการเก็งกำไรจากข้าว การส่งทหารออกไปตามประกาศเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม นอกเหนือจากปัญหาข้าว นับเป็นการเลือกทางการเมืองที่เลวที่สุด และนับเป็นโซคร้ายสำหรับประเทศชาติที่การประกาศนั้นมีขึ้นเพียงก่อนหน้าการจลาจลข้าว ผลผลิตข้าวของฤดูใบไม้ร่วงมักจะถูกคาดคะเนกันในเดือนสิงหาคมเป็นครั้งแรกของปีโดยพ่อค้าข้าว และพวกเขาจะคาดคะเนได้ถูกต้องถึงผลการเก็บเกี่ยวที่ไม่ดีของปีการค้าข้าว 1918 การประกาศพระราชบัญญัติปันส่วนธัญพืช (the Imperial Ordinance on the Expropriation of Grains) ในวันที่ 16 สิงหาคม เป็นเรื่องไม่มายินดี แต่ “ในทัศนะของเกษตรกรทั่วประเทศในการกักตุนข้าวและการเฉยเมยของรัฐบาลในการจัดการกับผู้กักตุน ทำให้เป็นที่สงสัยกันถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินั้น” คำว่า “เกษตรกร” ในการอ้างอิงข้างบนนับว่าไม่ถูกต้อง เพราะชาวนาปกติไม่เคยมีข้าวขายในเดือนสิงหาคม คำว่า “เกษตรกร” ควรอ่านเป็นเกษตรกรร่ำรวย และเจ้าของที่ดิน หรือพ่อค้าขายส่งข้าว นอกเหนือจากนี้ “ในการซื้อขายข้าวภายใต้พระราชบัญญัตินี้รัฐบาลได้กำหนดราคาซื้อสูงสุดเป็นการตายตัวที่ 39.00 เยนต่อโคขุเป็นครั้งแรก ผลของการกำหนดราคานี้คือการลดลงของการซื้อขายในตลาดเสรี (open market) ในวันที่ 27 สิงหาคม เป็นผลให้รัฐบาลลดราคาสูงสุดเป็น 37.00 เยนในวันที่ 29 สิงหาคม และยังคงลดราคาลงไปอีกเป็น 33.00 เยนนับตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน” แต่เมื่อพิจารณาถึงราคาข้าวในช่วงเก็บเกี่ยวของปี 1917 และเดือนต้น ๆ ของปี 1918 กำไรของเจ้าของที่ดินและพ่อค้าขายส่งข้าวผู้ซื้อและกักตุนข้าวก็ได้ลดลงแต่อย่างใด (อ้างถึงภาพที่ 3-3)

ท้ายที่สุด การจัดการที่ผิดพลาดของรัฐบาลควรได้รับการกล่าวถึงด้วยนอกเหนือไปจากประเด็นที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วข้างบน กรณีหนึ่งซึ่งควรกล่าวเพิ่มเติมก็คือเรื่องการยกเลิกภาษีนำเข้าข้าวซึ่งถูกนำเสนอ “ประชาชนผู้ชาญฉลาดส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า นโยบายที่ดีที่สุดและเร่งด่วนที่สุดเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่วางเอาไว้ก็คือการกำจัดภาษีนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ การยกเลิกนั้นเป็นสิ่งน่ากระทำแม้แต่ในภาวะปกติ จึงยังมีความจำเป็นในภาวะสงคราม แต่ทว่าเจ้าหน้าที่ที่ละเว้นหนทางปฏิบัติดังกล่าว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่รัฐบาลได้ให้ไว้สองประการคือ (1) การลดลงของราคาเป็นเหตุการฉ้อฉลที่ทั่วไปที่จะต้องเกิดขึ้น ต่อมามันก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะกรณีของข้าวเท่านั้น ฉะนั้นจึงไม่เป็นธรรมดาที่จะยกเลิกภาษีนำเข้าข้าวจากต่างประเทศเพื่อลดราคาข้าวแต่เพียงอย่างเดียว (2) ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวนา และโดยเหตุนี้จึงควรได้รับการปกป้องเป็นพิเศษ การเสนอยกเลิกภาษีนำเข้าจะเป็นการละเลยประเด็นนี้”

“ขณะที่ข้อโต้แย้งข้างบนนี้จะมีน้ำหนักอยู่บ้าง ก็ยังมีความจริงอย่างหนึ่งที่ควรชี้ให้เห็นว่า คำโต้แย้งนั้นมองข้ามประเด็นที่สำคัญไปอย่างหนึ่ง กล่าวคือข้าวมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อประชาชนของเราเมื่อเทียบกับสินค้าอย่างอื่น ๆ อีกทั้งประชากรส่วนใหญ่ของเราเป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิต” ยิ่งกว่านั้น ในขณะนี้ราคาข้าวยังถูกถือเป็นมาตรฐานหลักของการอ้างอิงกำหนดราคาสินค้าอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบปรากฏว่าดัชนีราคาข้าวปี 1915 ถึง 1917 เพิ่มสูงกว่าดัชนีราคาขายส่งซึ่งคำนวณโดย Bank of Japan 31.50 เปอร์เซ็นต์ แม้ว่าอาจจะตีความว่าราคาข้าวในช่วงปี 1915 ถึง 1917 ถูกกว่าสินค้าอื่น ๆ มากเกินไป ความจริงที่ว่าราคาข้าวเพิ่มสูงกว่าระดับราคาขายส่งทั่วไปนั้นเป็นสิ่งปฏิเสธ

มาได้ อย่างน้อยก็ตามการยึดเอาถั่วเฉลี่ยปี 1915 ถึง 1917 เป็นปีฐาน (ภาพที่ 3-3) ถ้าหากพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงรายเดือน ช่องว่างระหว่างระดับราคาข้าวและระดับราคาขายส่งทั่วไปจะแสดงออกมาได้ชัดเจนกว่า ภาพที่ 3-4

เรน นาคาโงจิ (Ren Nakashoji) (1866-1924) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) กล่าวเมื่อวันที่ 18 เมษายนไว้ดังนี้ “การเพิ่มขึ้นของราคาเกิดจากการเพิ่มขึ้นของการบริโภคและสภาพการผลิตที่ไม่ดี การเพิ่มขึ้นของราคาข้าวและสินค้าอาหารอื่นๆ เพิ่มต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังทำให้ราคาสินค้าอื่นๆ โดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นด้วย จึงควรจะได้มีวิธีการพิเศษที่จะจัดการกับข้าวและสินค้าอาหารอื่นๆ จวบจนบัดนี้รัฐบาลใช้ข้อจำกัดการส่งออกข้าวและแป้งข้าวสาลี และได้หาหนทางป้องกันการกักตุนข้าว เชื่อกันว่าวิธีการเหล่านี้จะมีผลอย่างแท้จริง ต่อการติดตามการเพิ่มของราคา (จากหลักฐานไม่ปรากฏว่าเป็นจริง) เพื่อสนับสนุนการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ จึงควรมีการลดหรือยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้า แต่ก็เป็นที่ประจักษ์ว่าวิธีการนี้จะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของราคาข้าว ในต่างประเทศทันที ดังนั้นรัฐบาลจึงกำลังตรวจสอบเพื่อหามาตรการเร่งด่วนที่จะถูกนำมาใช้เร็ว ๆ นี้ สำหรับการควบคุมราคาข้าวในระยะนั้น ก็ได้มีความพยายามสนับสนุนให้ชาวนานำเอาที่ว่างเปล่ามาทำการเพาะปลูกมากขึ้น”

คาซุเอะ โชดะ (Kazue Shoda) (1864-1948) รัฐมนตรีกระทรวงการคลังกล่าวในเรื่องเดียวกันไว้ดังนี้ “ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมราคาสินค้ายิ่งซับซ้อนขึ้น เมื่อการสืบสวนดำเนินไป จริง ๆ แล้วปัญหานี้เกี่ยวข้องกับ กระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ กระทรวงการคลัง กระทรวงการคมนาคมและการรถไฟ ในส่วนที่เกี่ยวกับ กระทรวงการคลัง ประเด็นที่เกี่ยวข้องสำคัญก็คือตลาดการเงินและอัตราดอกเบี้ย จริงอยู่ที่ภาวะเงินเฟ้อมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า แต่ตามความเป็นจริงที่ว่าญี่ปุ่นได้ดุลการค้าเกินดุลอยู่ในระหว่าง 200 ล้านถึง 300 ล้านเยนต่อปี ภาวะเงินเฟ้อที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้ ถ้าจะยังคงรักษา ตราสารการเงิน (notes) ของ Bank of Japan ที่ระดับ 300 ล้านหรือ 400 ล้านเยนเช่นในภาวะก่อนสงคราม (จาก 600 ล้านเยนในปัจจุบัน) ก็จะมีผลเสียต่ออุตสาหกรรมและการส่งออก ข้อเสนอให้มีการลดปริมาณเงินจึงเป็นปัญหาสำคัญ รัฐบาลกำลังพิจารณาออกธนบัตรในหน่วยต่ำเพื่อป้องกันการใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายของประชาชน อันนับเป็นอีกก้าวหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและการควบคุมราคา... ข้อเสนอให้ลดภาษีนำเข้ากำลังได้รับการพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่ แต่ก็เป็นที่เกรงกันว่าจะทำให้ราคาของธัญพืชเหล่านี้สูงขึ้นทั้งในและภายนอกประเทศ”

จากเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 1918 “รัฐบาลเตะถ่วงการยกเลิกภาษีนำเข้าข้าวซึ่งได้เสนอขึ้นมา สื่อมวลชนในขณะนั้นเชื่อว่า การไม่สามารถดำเนินตามข้อเสนอนี้เป็นผลจากแรงกดดันจากพรรคเซยู-ไค (Seiyu-kai Party) ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวนาที่ร่ำรวยและชาวนาผู้ผลิตข้าว ความเห็นของเกษตรกรคือการยกเลิกภาษีนำเข้าข้าวจากต่างประเทศจะทำให้ราคาข้าวผลิตภายในประเทศลดลง และจะก่อให้เกิดความยากลำบากแก่ผู้ปลูกข้าวภายในประเทศ รัฐบาลกำลังถูกบีบให้ละเว้นจากการดำเนินการที่จะบรรลุดัตถุประสงค์ที่วางไว้ เหตุผลเดียวกันที่รัฐมนตรีสองท่านได้ให้ไว้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความคิดเห็นของเกษตรกรทั่วประเทศผู้ซึ่งร่วมกันต่อต้านการยกเลิกภาษีนำเข้า นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ห้ามการส่งออกข้าวนำเข้า แต่มิได้ห้ามการส่งออกข้าวที่ผลิตภายในประเทศ การละเว้นข้อบังคับหลังนี้ถูกยอมรับว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ปลูกข้าว” คำว่า “ชาวนา” หรือ “ผู้ปลูกข้าว” ในการอ้างอิงนี้ไม่ถูกต้องดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ความเห็นชอบของรัฐมนตรีที่ว่าควรสนับสนุนให้นำข้าวเข้า

จากต่างประเทศจะทำให้ราคาข้าวในต่างประเทศสูงขึ้น มิได้เป็นคำตอบที่เลือนลางทั้งนี้เพราะตลาดโลกของข้าว มีขนาดจำกัด

ในวันที่ 27 กรกฎาคม คูมาโซ คูวาตะ (Kumazo Kuwata) (1868-1932) รองผู้อำนวยการสมาคม เกษตรหลวง (Teikoku-nokai) โดคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) (1860-1927) สมาชิกท่านหนึ่งของสมาคม และนักวิชาการคนอื่นๆ รวมทั้งข้าราชการบางคนของ MACA ได้มีการประชุมเพื่อตรวจสอบการเพิ่มของราคาข้าว โยโคอิมีความเห็นว่าภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันมันเป็นธรรมดาที่ราคาข้าวจะต้องสูงขึ้น จนถึงตอนนี้โยโคอิคงจะเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีสำหรับท่านผู้อ่าน คูวาตะ เป็นนักวิชาการทางนโยบายสังคมเป็นบุตรคนโตของนายทุนที่ดินคนหนึ่ง และมีความคิดดีเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมในอนาคต บางทีความคิดเห็นของเขาแตกต่างจากโยโคอิ ผู้ซึ่งได้เขียนบทเรียงความเกี่ยวกับราคาข้าวในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม โยโคอิกล่าวดังนี้ในเดือนกรกฎาคม 1918 “รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การได้ทำการสำรวจที่ซึ่งมิได้ทำประโยชน์เพื่อบุกเบิก มันไม่เร็วเลย แต่ถ้ารัฐมนตรีไม่ส่งเสริมราคาข้าว ผู้ที่หวังจะได้กำไรจากการทำฟาร์มก็จะไม่กล้าบุกเบิก เงื่อนไขแรกของการพึ่งพาตนเองทางอาหารก็คือการให้ราคาข้าวสูงกว่าต้นทุนการผลิตอยู่เสมอ แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอ ยังเป็นเรื่องสำคัญที่จะให้มีกำลังงานที่เพียงพอในชนบท” เขากล่าวสืบไปว่า “ถ้ารัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การต้องการเพิ่มผลผลิตอาหาร เขาก็ไม่บังคับลดราคาข้าว... ไม่ควรใช้การควบคุมราคาข้าว นอกเสียจากว่าการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาเป็นจริง ราคาข้าวในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถเรียกว่าสมควร” เขากล่าวไว้ในเดือนสิงหาคมว่า “เป็นการเหมาะสมที่จะนำเข้าข้าวถูกๆ จากต่างประเทศ แล้วขายในราคาต่ำให้กับผู้ทอผ้า ร่อน มันไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องบีบบังคับให้ผู้มีอันจะกินผู้ซึ่งยินดีจะบริโภคข้าวญี่ปุ่นราคาแพงให้ไปซื้อในราคาสงเคราะห์ และการสงเคราะห์ดังกล่าวส่งผลเสียมาสู่ผู้ผลิต นี่เป็นนโยบายที่เน้นการพาณิชย์และอุตสาหกรรมและละเลยการเกษตร รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การคือ นาคาโซจิ ไม่สามารถจะปฏิเสธได้ถ้าเขามีความคิดอ่าน” และโยโคอิก็ต่อต้านนโยบายทุกอย่างที่ควบคุมราคาข้าว เขาอาจจะมีส่วนถูกในประเด็นของการนำเข้าข้าวราคาถูกจากต่างประเทศมาขายในราคาที่ถูกลงแก่ผู้ยากจน ซึ่งจะไม่ทำให้ราคาของข้าวที่ผลิตภายในประเทศตกต่ำไปมากมายนัก ในช่วงของการจลาจลข้าว ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนอนุบาลในเมืองเล็กๆ ที่ไม่มีการจลาจลเกิดขึ้น แต่ข้าพเจ้ายังจำคำว่า “นานกิง-ไม” (Nanking-mai) (rice of Nanking) ซึ่งหมายถึงข้าวต่างประเทศชนิด Indica และถือเป็นข้าวด้วยคุณภาพ* ข้าวแบบ Japonica เหมาะกับรสนิยมของชาวญี่ปุ่นมากกว่าแบบ Indica แม้ในทุกวันนี้

3-2-2 จากกฎหมายข้าวถึงกฎหมายการควบคุมข้าว

การจลาจลข้าวในปี 1918 ส่งผลกระทบต่อกิจการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองญี่ปุ่น ในส่วนของนโยบายอาหาร การจลาจลข้าวมีอิทธิพลในสองทาง อันแรกเป็นการเสริมนโยบายพึ่งพาตนเองทางอาหาร ซึ่งไม่รวมเฉพาะเกาะญี่ปุ่น แต่รวมไปถึงจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น อันประกอบด้วยเกาหลีและไต้หวัน อีกทางหนึ่งก็คือการเปิดทางไปสู่ระบบการควบคุมข้าวถาวรซึ่งเป็นรากฐานของระบบการควบคุมอาหารในปัจจุบัน

ในตอนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ นโยบายการพึ่งพาตนเองด้านข้าวได้ถูกสร้างขึ้นดังได้กล่าวมาแล้ว และอัตรา

* indica เป็นข้าวเมล็ดยาวอย่างที่เป็นนิยมบริโภคกันในประเทศไทย... ผู้แปล

ส่วนของการพึ่งพาตนเองดูเหมือนจะดีขึ้นจาก 91 เปอร์เซ็นต์โดยเฉลี่ยระหว่างปี 1903-1907 เป็น 96 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉลี่ยระหว่างปี 1908-12 และ 1913-17 (ตารางที่ 3-4) แต่ในระหว่างปีต่อมาอัตราส่วนดังกล่าวกลับลดลงเป็น 92 เปอร์เซ็นต์โดยเฉลี่ย และนั่นถูกพิจารณาว่าเป็นสาเหตุของการเพิ่มสูงขึ้นของราคาข้าว และเป็นสาเหตุของความวุ่นวายทางสังคมเช่นการจลาจลข้าว ดังนั้นรัฐบาลจึงเริ่มสนับสนุนการผลิตข้าวอย่างแข็งขันภายในประเทศ และในอาณานิคม ในตอนนี้ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านข้าวมิได้อยู่เพียงในขอบเขตของเกาะญี่ปุ่น แต่เป็นจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นซึ่งรวมเกาะญี่ปุ่นและอาณานิคมเข้าด้วยกัน

ในเกาหลี สำนักงานผู้ว่าการทั่วไป (the office of the Governor General) ได้มีความพยายามในตอนแรกที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้พอเพียงกับอุปสงค์ของเกาหลี แต่ว่าตั้งแต่เริ่มสงครามโลกครั้งที่ 1 อุปทานสำหรับอาหารเพิ่มขึ้นทั้งภายในและภายนอกเกาหลี แผนการผลิตข้าวเริ่มในปี 1920 และรวมการขยายที่นา การปรับปรุงระบบชลประทานและสายพันธุ์ข้าว ผลผลิตข้าวก็ค่อยๆ เพิ่มขึ้นจาก 11.5 ล้านโคบูโดยเฉลี่ยในช่วงปี 1911-1914 เป็น 17.1 ล้านโคบูโดยเฉลี่ยสำหรับช่วงปี 1931-1933 ในไต้หวัน นับจากเริ่มศตวรรษที่ 20 จนถึงประมาณทศวรรษ 1920 ผลผลิตข้าวพื้นเมือง (ชนิด Indica) เพิ่มขึ้น แต่นับตั้งแต่ทศวรรษ 1920 ข้าวพันธุ์ญี่ปุ่น (ชนิด Japonica) ที่ผสมขึ้นในไต้หวัน หรือพันธุ์ฟอร์โมซาน (Formosan rice varieties) ได้แผ่ขยายออกไป พันธุ์ข้าวเหล่านี้ประกอบกับการพัฒนาในระบบชลประทานและการเพิ่มขึ้นของปุ๋ย ทำให้ผลผลิตข้าวเพิ่มสูงขึ้น ผลผลิตข้าวพันธุ์ฟอร์โมซานเพิ่มจาก 0.87 ล้านโคบูโดยเฉลี่ยในปี 1922 ถึง 1923 เป็น 2.76 ล้านโคบูโดยเฉลี่ยในช่วงปี 1931 ถึง 1933

จวบจนปลายเดือนกรกฎาคม 1918 ก็ได้มีการศึกษามาตรการการควบคุมราคาข้าวใน MACA และมีการชกถามกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี มาตรการดังกล่าวประกอบด้วยการผูกขาดการค้าข้าว หรือการควบคุมข้าวภายในประเทศโดยรัฐเช่นเดียวกับข้าวจากต่างประเทศ การกำหนดราคาขายส่งขั้นสูงสุดอย่างเป็นทางการ และราคาขายปลีกมาตรฐาน และการควบคุมการค้าข้าวโดยรัฐ การโต้แย้งของโยโคอิที่กล่าวถึงข้างต้นควรจะเกี่ยวข้องกับมาตรการเหล่านี้ แต่ทว่ามาตรการเหล่านี้ถูกนำเสนอและชกฟอกภายในรัฐบาลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม 1918 ดังนั้นลักษณะของมาตรการเหล่านี้จึงไม่แจ่มชัดว่าเป็นลักษณะชั่วคราวหรือถาวร อย่างไรก็ตาม มาตรการของการควบคุมราคาข้าวที่แท้จริงถูกยกเลิกภายหลังการจลาจลข้าว รัฐบาลประกาศหยุดการรับซื้อข้าวโดยรัฐในวันที่ 2 ตุลาคม และยกเลิกการควบคุมข้าวต่างประเทศในวันที่ 1 พฤศจิกายน ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลได้ตีพิมพ์การพยากรณ์ครั้งแรกของผลผลิตข้าวจำนวน 58.7 ล้านโคบูในวันที่ 3 ตุลาคม ซึ่งสูงกว่าปีปกติ 9.4 เปอร์เซ็นต์ และยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าข้าวจากต่างประเทศเป็นเวลาหนึ่งปี ทว่าราคาของข้าวมิได้สงบลงมันกลับพุ่งสูงขึ้นกว่าระดับตอนที่มีการจลาจลข้าว (ภาพที่ 3-3, 3-4) เหตุผลหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของราคาข้าวนี้ คงจะเป็นด้านตรงกันข้ามของการพยากรณ์ของกระทรวงเพราะว่าการประมาณการที่แท้จริงน้อยกว่าการประมาณการในวันที่ 3 ตุลาคม เป็นอันมาก (อ้างถึงตารางที่ 3-7 ที่แสดงปริมาณผลผลิตข้าวในปีการค้าข้าว 1919) นอกเหนือจากนี้ ภายหลังการปราบปรามการจลาจลข้าว รัฐบาลก็ได้มีมาตรการพิเศษใดๆ เพื่อหยุดการเคลื่อนไหวสูงขึ้นของราคาข้าว แต่ว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำก็เริ่มก่อตัวในวันที่ 15 มีนาคม 1920 นอกจากนี้ผลผลิตข้าวในฤดูใบไม้ร่วงปี 1919 (คูปีการค้าข้าว 1920 ของตารางที่ 3-7) ได้ผลดีกว่าปกติมาก แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า

ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ราคาข้าวลดลงอย่างฉับพลัน (ตารางที่ 3-7) ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ผ่านกฎหมายข้าว (the Rice Law) ในวันที่ 4 เมษายน 1921 เพื่อรักษาระดับราคาข้าวโดยการแทรกแซงตลาดข้าวโดยรัฐบาล เบื้องหลังการใช้กฎหมายฉบับนี้คงจะเป็นการจลาจลข้าวซึ่งยังไม่เสื่อมเลือนไปจากเจ้าหน้าที่และราษฎร แต่ว่าเป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้กฎหมายข้าวนี้นี้ยังต้องมีมูลเหตุจากการจลาจลข้าวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาวะตกต่ำทางการเกษตรซึ่งเป็นผลจากการตกต่ำของราคาต่างๆรวมทั้งราคาข้าว ตัวหม่อน ฯลฯ (อ้างถึงตารางที่ 3-4) นั่นเป็นการแสดงออกถึงลักษณะหนึ่งของนโยบายอาหารและนโยบายเกษตรของเรา ความคิดอ่านของโตคิโยชิ โยโคอิ เป็นเครื่องหมายแทนลักษณะดังกล่าว

ในช่วงทศวรรษ 1920 การเพิ่มขึ้นของผลผลิตข้าวภายในประเทศมิได้เป็นที่ประจักษ์แจ้งเท่าใดนัก แต่การพยากรณ์เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของผลผลิตข้าวพันธุ์ดีในอาณานิคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งของข้าวพันธุ์ Japonica ในไต้หวันนับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง แต่ความสำเร็จนั้นก็สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกที่เริ่มในปี 1929 ปริมาณนำเข้าของข้าวจากอาณานิคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนับจากการจลาจลข้าวเพิ่มขึ้นกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ของอุปทานรวม (ผลผลิตภายใน+การนำเข้าสุทธิ) จากปีการค้าข้าว 1926 จนกระทั่งเป็น 19 เปอร์เซ็นต์ในปีการค้าข้าว 1935 (ตารางที่ 3-7) สำหรับเกาหลีหรือไต้หวัน ในระหว่างปีการค้าข้าว 1931 ถึง 1935 สัดส่วนของการส่งออกต่อปริมาณผลผลิตข้าวมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์เล็กน้อยในกรณีของเกาหลี และเกือบ 50 เปอร์เซ็นต์กรณีไต้หวัน

กฎหมายข้าวถูกแก้ไขในปี 1931 เพื่อจำกัดการนำเข้าข้าวต่างประเทศ ยกเว้นการนำเข้าจากอาณานิคม (อ้างถึงภาพที่ 3-5) การจำกัดการนำเข้าข้าวเข้ามาจากเกาหลีและไต้หวันไม่เป็นผลสำเร็จเพราะเหตุผลทางการเมืองในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในอาณานิคม โดยเหตุนี้ ผู้ผลิตข้าวชาวญี่ปุ่นและรัฐบาลก็ต้องยอมรับสภาพมากขึ้นของอุปทานข้าวในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก แม้ว่าการผลิตภายในเกาะญี่ปุ่นในปี 1931 และ 1934 (ปีการค้าข้าว 1932 และ 1935) จะเสียหาย (ตารางที่ 3-7)

แล้วร้ายไปกว่านั้นก็คือ การบริโภคข้าวต่อบุคคลเริ่มทรงตัวและลดลงตั้งแต่ปี 1918-22 (ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 3-4) การบริโภคข้าวบาเลย์ naked barley และธัญพืชอื่นๆ ต่อบุคคลก็เริ่มลดลงจนถึงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 (อ้างถึงตารางที่ 3-4) ในทางตรงกันข้าม การบริโภคข้าวสาลีเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนถึงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เป็นที่น่าแปลกใจที่ การเพิ่มขึ้นในการบริโภคข้าวสาลีภายหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ได้มีอุปทานส่วนใหญ่มาจากผลผลิตภายในประเทศ และยิ่งกว่านั้นญี่ปุ่นก็กลายเป็นผู้ส่งออกข้าวสาลีอีกครั้งตั้งแต่ปี 1937 เป็นเวลาหลายปี (อ้างถึงตารางที่ 3-4) ทั้งนี้เป็นผลมาจากโครงการห้าปีในการเพิ่มผลผลิตข้าวสาลี ที่เริ่มต้นในปี 1932 ที่มีผลสำเร็จเพื่อปรับปรุงสมดุลชำระเงินระหว่างประเทศ และเพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ในช่วงปีดังกล่าวการบริโภค เนื้อ นม และผลไม้ ของประชากรก็เริ่มเพิ่มขึ้นแบบแผนของโภชนาการได้เปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยจากแบบดั้งเดิมเป็นแบบ“ตะวันตก”อย่างที่เรารู้จักกันในภาษาญี่ปุ่น ในอีกด้านหนึ่งกล่าวกันว่าในช่วงของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เกษตรกรถูกบีบบังคับให้ขายข้าวมากขึ้นจนถึงขั้นต้องลดการบริโภคในครัวเรือนลงไป

กล่าวโดยสรุป สิ่งที่อยู่เหมือนจะเป็นสาเหตุหลักซึ่งทำให้เกิดการควบคุมข้าว *ประการแรก* ก็คืออุปทานส่วน

เกินของข้าว และ *ประการที่สอง* ก็คือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก สำหรับกรณีเฉพาะนอกเหนือจากการจลาจลข้าวแล้ว กระบวนการ “ส่งข้าวให้แก่เรา” ในปี 1932 ก็ควรจะได้รับการกล่าวถึงด้วย นั่นเป็นเหตุการณ์เล็กๆในโตเกียวแต่ได้กระตุ้นความพยายามควบคุมข้าว แม้ว่าในท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ราคาข้าวก็สูงขึ้นเนื่องจากผลผลิตข้าวปี 1931 (ปีการค้าข้าว 1932) นั้นเลว และผลผลิตข้าวในปีต่อมาก็ไม่ดี (อ้างถึงตารางที่ 3-7) ประชาชนผู้ยากจนไม่สามารถซื้อข้าวได้ ได้เกิดข่าวลือว่าอุปทานข้าวลดลง และในขณะนั้น ข้าวจำนวนหนึ่งถูกส่งไปที่กระทรวงเกษตรและป่าไม้ ดังนั้นประชาชนโดยเฉพาะแม่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตฮอนโจ (Honjo ward) เขตฟูกาคาวา (Fugakawa ward) และจังหวัดไซตาม่า (Saitama Prefecture) ได้มาชุมนุมกันโดยของเด็กๆ ในมือ และพวกเขาพากันอยู่บนหลังที่หน้ากระทรวง แถวดังกล่าวยาวถึงสามกิโลเมตร พวกเขาไม่ยอมสลายตัวแต่กลับเรียกร้องขอพบรัฐมนตรี ดังนั้นหัวหน้ากรมข้าว (the Rice Department) คือ เทอิชิ นากาเซ่ (Teiichi Nagase) (1886-1939) และหัวหน้าส่วนข้าว (the Rice Section) คือ ยาสุชิ ฮาสุมิ (Yasushi Hasumi) (1891-1964) ได้มีการประชุมในห้องของรัฐมนตรีช่วย พร้อมกับตัวแทน 30 คนจากผู้ชุมนุม และได้อธิบายว่าข่าวลือนั้นไม่เป็นจริงเพราะข้าวนั้นก็ถูกควบคุมโดยพ่อค้าไม่ใช่อุปทาน พวกตัวแทนพร้อมกับเด็กและทารกก็ได้เรียกร้องเสมอไป เขาปล่อยให้เด็กร้องระจองแฉ เด็กบางคนยืนบนโต๊ะ และบางคนก็ปัสสาวะลงบนพรม แต่ในที่สุดพวกตัวแทนก็เข้าใจในสถานการณ์และนากาเซ่กับฮาสุมิ ก็รู้สึกโล่งอก

เนื้อหาของกฎหมายควบคุมข้าวร่างขึ้นใช้ในปี 1933 แทนกฎหมายข้าวมีดังนี้ (1) รัฐบาลกำหนดในทุกปีราคาขั้นต่ำสุดและสูงสุดของข้าว และซื้อข้าวในราคาต่ำสุดแล้วก็ขายต่อในราคาสูงที่สุดโดยไม่จำกัดปริมาณ (2) นอกจากนั้นรัฐบาลซื้อและขายข้าวเพื่อปรับปริมาณข้าวที่เข้าสู่ตลาดตามฤดูกาล (3) การควบคุมการส่งออกและการนำเข้าข้าว และธัญพืชอื่นๆ ควรจะเป็นมาตรการถาวร

กล่าวกันว่า การซื้อขายข้าวโดยรัฐบาลอย่างไม่จำกัดจำนวนนั้นเป็นข้อเสนอแนะของ โคเรคิโยะ ทาคาฮาชิ (Korekiyo Takahashi) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการคลังในตอนนั้น ในการศึกษาหามาตรการเพื่อควบคุมข้าวได้มีข้อเสนออยู่หลายชิ้น เช่น การควบคุมข้าวคล้ายกับกฎหมายที่ใช้ การควบคุมโดยรัฐด้วยการซื้อและขายที่ราคา กำหนดตายตัว และการผูกขาดการตลาดข้าวภายในประเทศ และการนำเข้าและส่งออกข้าวรวมทั้งส่วนที่มาจากและไปยังอาณานิคม นอกเหนือจากนี้ยังมีความคิดอีกอันหนึ่งที่จะควบคุมการผลิตข้าว

นอกจากกฎหมายควบคุมข้าวที่ใช้ ก็ยังมีมาตรการอื่นๆ บางอย่างที่จะถูกนำมาใช้สนับสนุนการควบคุมข้าว เช่น การลดการผลิตข้าว การควบคุมข้าวนำเข้ามาจากอาณานิคม ฯลฯ ข้อเสนอการลดการผลิตข้าวถูกยกร้างโดย MAF (กระทรวงเกษตรและป่าไม้) เนื่องจากได้มีการประมาณอุปทานส่วนเกินของข้าวเมื่อปลายเดือนตุลาคมปี 1934 ไว้เท่ากับ 7 ล้านโคบุ (1.05 ล้านตัน) ปริมาณที่จำเป็นจะต้องลดลงไปถูกประมาณไว้เท่ากับ 5 ล้านโคบุ (750,000 ตัน) และเนื้อที่ 360,000 เฮกตาร์ดังที่จัดสรรในตารางที่ 3-8 โดยเปรียบเทียบกับส่วนลดในการผลิตข้าวตามประมาณการซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ปี 1978 แม้ว่าปริมาณที่ลดลงจริงจะน้อย การลดพื้นที่ลงก็มีขนาดมากพอที่จะเรียกร้องความคิดที่หลากหลายโครงการปัจจุบันกำหนดแผนสามปีเริ่มจากปี 1978 ให้ลดปริมาณผลผลิตลง 1.7 ล้านตัน และเนื้อที่ 391,000 เฮกตาร์

จากความคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับการลดการผลิตข้าวในปี 1934 โดยมากจะไม่เห็นด้วย สาเหตุสำคัญ

ของการคัดค้านสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) การลดตามแผนและการลดลงเนื่องจากผลผลิตที่ไม่ดีตามธรรมชาติอาจจะเกิดขึ้นได้พร้อมกัน ในกรณีนั้น ราคาข้าวจะเพิ่มขึ้นและผลเสียในตอนนั้นจะมากกว่าการมีอุปทานมากเกินไป (2) มีประชาชนส่วนหนึ่งได้รับความลำบากจากความหิวโหย อุปทานส่วนเกินเกิดจากข้อเสียในการกระจายข้าว (3) การลดผลผลิตข้าวต้องอาศัยกำลังงบประมาณมาก และจะลดรายได้ของชาติและท้องถิ่น และการลดลงและการยกเลิกภาษีที่นา (4) เจ้าของที่ดินและชาวนาจะต้องกังวลอยู่กับการเปลี่ยนพืชที่ปลูก และอาจประสบปัญหาอุปทานมากเกินไปของพืชที่ปลูกแทนข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ที่การปลูกพืชอื่นทดแทนกระทำได้อย่าง เช่นที่ ฮอกไกโด โตโฮชู โฮคุริชู ฯลฯ การลดการผลิตข้าวตามแผนจะต้องมีการใช้เงินชดเชยก้อนใหญ่ (5) ผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตรกล่าวว่า นอกเหนือจากการเพิ่มผลผลิตเป็นสิ่งที่ดี และการลดการผลิตยังหมายถึงความยุ่งยากในนโยบายเกษตรที่มีอยู่เดิม แน่นนอนละที่จะต้องมีผู้ให้เห็นด้วยอยู่บ้าง ตัวอย่างเช่น ซานจิ มุโตะ (Sanji Muto) (1867-1934) ผู้เป็นนักธุรกิจทรงอิทธิพล เจ้าของหนังสือพิมพ์รายวัน และนักการเมืองผู้เรียกร้องให้มีการปรับปรุงระบบการเมืองและถูกลอบสังหาร ได้มีความเห็นตรงกับ MAF โดยกล่าวว่า เป็นความก้าวหน้าของ MAF ที่พิจารณาถึงการลดผลผลิตข้าวเพื่อสนับสนุนการควบคุมข้าว และยังคงคล้ายคลึงกับการจำกัดการผลิตข้าว สาลีและฝ้ายในสหรัฐอเมริกา

ปัจจัยชี้ขาดข้อเสนอเกี่ยวกับการลดการผลิตข้าวก็คือการคัดค้านของรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เหล่าอาณานิคมเรียกร้องให้มีการลดผลผลิตข้าวลงในอัตราเดียวกันกับในเกาะญี่ปุ่น และกล่าวว่าการแบ่งแยก (อ้างถึงตารางที่ 3-8) จะมีผลไม่ดีต่อการปกครอง รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมตื่นตระหนกกับการไม่ปฏิบัติตามแผนการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร และรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมชี้ให้เห็นถึงโอกาสเป็นไปได้ของการเพิ่มขึ้นของระดับราคาทั่วไปอันเนื่องมาจากราคาข้าวที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเหตุนี้ ข้อเสนอของการลดการผลิตข้าวจึงถูกระงับในท้ายที่สุด แต่ข้อเสนอนี้ก็ดูเหมือนจะมีผลที่ไม่คาดคิดบางประการ การปรับการส่งออกข้าวจากอาณานิคมมายังเกาะญี่ปุ่นกลายเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงมิได้สำหรับเกาหลีและไต้หวัน หัวใจสำคัญของประเด็นอยู่ที่ความสม่ำเสมอของการส่งออกประจำเดือน ไม่ใช่การจำกัดปริมาณส่งออกรวม การจำกัดข้าวส่งออกจากเกาหลีและไต้หวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเกาหลีนั้นกระทำไม่ได้เลย แม้ว่าการสั่งการทางทหารจะไม่มีอยู่ในอำนาจของคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญเก่า การบริหารอาณานิคมก็มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเสมอไป ในส่วนที่เกี่ยวกับ ปริมาณส่งออกสม่ำเสมอประจำเดือนนั้น ทางสำนักกฎหมาย (the Legislation Bureau) ของคณะรัฐมนตรีได้ร่างข้อเสนอฉบับหนึ่งตามความเห็นชอบของ MAF และกระทรวงกิจการอาณานิคม (the Ministry of Colonial Affairs) ข้อเสนออันกล่าวไว้ดังนี้ “การส่งออกไปยังเกาะญี่ปุ่นควรมีการกระจายอย่างสม่ำเสมอในแต่ละเดือน สำหรับปริมาณนั้น ผู้ว่าการทั่วไปของเกาหลีจะปรึกษากับรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ผ่านทางรัฐมนตรีกระทรวงกิจการอาณานิคม แต่ทว่าผู้ว่าการทั่วไปของเกาหลีไม่เห็นชอบกับคำว่า “ปรึกษากับรัฐมนตรี” MAF จึงจำต้องยกเลิกการปรึกษาเกี่ยวกับข้าวนำเข้าจากอาณานิคมและกระทรวงเองกลับใช้มาตรการที่จำเป็นซึ่งผลผลิตข้าวส่วนเหลือบริโภคนอกจากเกาหลีและไต้หวัน เสาะทางที่ต้องการและจัดตั้งสำนักงานข้าวในกรุงโซลและไทเปเพื่อการดำเนินงานตามมาตรการนั้น ได้มีการผ่านใช้กฎหมายการปรับชั่วคราวเกี่ยวกับข้าวนำเข้าจากอาณานิคม (the Law of Temporary Adjustment for Rice Imports from the Colonies) ในปี 1934 ด้วยความไม่

พอใจกับเหตุการณ์ ทาดาอะชิ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้

มาตรการอื่นๆ ที่ช่วยเสริมการควบคุมข้าวได้แก่ระบบการควบคุมการจัดการด้วยตนเองของข้าว (the self-managed control system for rice) และความช่วยเหลือการเก็บรักษาข้าวเปลือกกลาง ร่างกฎหมายทั้งสองฉบับถูกเสนอต่อรัฐสภาในปี 1935 แต่ตกไป จบจบในปี 1936 ร่างทั้งสองจึงผ่านรัฐสภา หนึ่งในกฎหมายทั้งสองฉบับมีลักษณะตามชื่อที่ว่า “การควบคุมการจัดการโดยตนเอง” แต่นั่นมิได้หมายถึงการควบคุมข้าวโดยการจัดการด้วยตนเองของสหกรณ์ชนบทหรืออื่นๆ ระบบนี้มุ่งที่จะสั่งให้มีการเก็บรักษาข้าวตามปริมาณที่แจกจ่ายโดยองค์กรกลางเพื่อป้องกันการเกิดอุปทานส่วนเกินของข้าว การจัดสรรข้าวในระหว่างเกาะญี่ปุ่น เกาหลี และได้หวันเท่ากับ 35 เปอร์เซ็นต์ และ 22 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับของปริมาณที่ประมาณออกมาเป็นอุปทานส่วนเกิน คำว่า “การควบคุมโดยตนเอง” หมายความว่า เกาะญี่ปุ่น เกาหลี และได้หวัน จะต้องบริหารโดยตนเองตามการจัดสรรที่มีให้แก่ทั้งสามฝ่าย

กฎหมายการปรับชั่วคราวเกี่ยวกับข้าวนำเข้าจากอาณานิคมจริงๆ แล้วไม่มีผลบังคับใช้ เพราะผลผลิตข้าวที่ล้นเหลือในปี 1934 (ปีการค้ำข้าว 1935) และเพราะจำกัดระยะเวลาของการใช้กฎหมาย (จนกระทั่งวันที่ 31 มีนาคม 1935) กฎหมายการควบคุมข้าวโดยการจัดการด้วยตนเองก็ไม่มีผลบังคับใช้ เนื่องจากการประกาศใช้ที่ล่าช้าและการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางอุปทานและอุปสงค์ของข้าว

แต่ว่ากฎหมายการควบคุมข้าวอาจกล่าวได้ว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ก่อนข้างสูงดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จนี้มีลักษณะสำคัญบางประการ

ประการแรก ได้แก่การป้องกันการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของราคาข้าวในระดับหนึ่ง (อ้างถึงตารางที่ 3-7) กฎหมายการควบคุมข้าวประสบกับการเก็บเกี่ยวข้าวครั้งใหญ่ในปี 1933 (ปีการค้ำข้าว 1934) และการเก็บเกี่ยวที่เร็วในปีต่อมา (ปีการค้ำข้าว 1935) (ตารางที่ 3-7) ถ้าปราศจากกฎหมายการควบคุมข้าว ผู้ปลูกข้าวก็จะประสบกับภาวะขึ้นลงของการผลิต ในปีที่การผลิตได้ผล 1930 นั้นตลาดก็ประสบกับความขบเซา แต่ในปีที่ได้ผลผลิตมากกว่านั้นคือปี 1933 (ปีการค้ำข้าว 1934) นั้นความขบเซาถูกป้องกันไว้ได้โดยผลของกฎหมายการควบคุมข้าว ในทางตรงกันข้ามในปีต่อมา แม้ผลผลิตจะไม่ดี การเพิ่มของราคากลับถูกทอนลงด้วยการนำเข้าจากอาณานิคม

ประการที่สอง ได้แก่การปรับตัวตามฤดูกาลของราคาข้าว อัตราส่วนโดยเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างราคาสูงสุดและราคาต่ำสุดในปีหนึ่งๆกับราคาเฉลี่ยของปีนั้นๆ ตามราคาตลาดขายสดของข้าวที่ฟูกากาวา (Fukagawa) (โตเกียว) จากปี 1933 ถึง 1938 เท่ากับ 17.25 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่อัตราส่วนเฉลี่ยในช่วงปี 1921 ถึง 1932 (ช่วงเวลาของกฎหมายข้าว) เท่ากับ 27.4 เปอร์เซ็นต์ และอัตราส่วนเฉลี่ยระหว่างปี 1909 ถึง 1920 (ช่วงเวลาก่อนกฎหมายข้าว) เท่ากับ 39.2 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นเป้าหมายการลดความผันผวนของราคาตามฤดูกาลของข้าวก็ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แม้ว่า การจัดความผันผวนตามฤดูกาลอย่างสมบูรณ์จะต้องรอระบบการกำหนดราคาตายตัวในปี 1939

ประการที่สาม หน้าที่การพยุงราคาของข้าวที่ผลิตภายในประเทศต่อการเพิ่มของอุปทานข้าวจากอาณานิคม แต่ทว่ารัฐบาลมิได้จำกัดการนำเข้าข้าวจากอาณานิคม และราคาของข้าวเหล่านั้นยังได้รับการพยุงด้วย ในอีกนัยหนึ่ง

การควบคุมข้าวก่อนสงครามถูกถือว่าเป็นมาตรการทางการเมืองที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ทุกข์ยากและเจ้าของที่ดินบนเกาะญี่ปุ่นในทางหนึ่ง และเพื่อประโยชน์ของนายทุนในอาณานิคม เจ้าของที่ดิน พ่อค้า และผู้ผลิตข้าวในเกาหลีและไต้หวัน ประเด็นที่ว่า การควบคุมข้าวโดยการแทรกแซงของรัฐในตลาดข้าว โดยให้รัฐบาลซื้อขายข้าว แลกกับภาระทางการเงิน ก่อประโยชน์ส่วนใหญ่ให้กับเจ้าของที่ดินหรือผู้ผลิตข้าวในเกาะญี่ปุ่น นับเป็นประเด็นการโต้แย้งที่สับสน ชิโตะ โออุชิ (Tsutomu Ouchi) กล่าวว่า “แม้ว่ารัฐบาลต้องแบกรับต้นทุนทางการเงินเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายราคาข้าว ผลที่ได้ไม่มากนักน้อยเป็นการคุ้มครองชาวขนาดกลางและขนาดใหญ่ และเป็นการยืดเวลาของการล้มละลายของฟาร์มเหล่านี้ นอกจากนี้ยังกล่าวได้อีกว่าผลประโยชน์ที่ส่งยิ่งใหญ่ไปกว่านี้ คือการธำรงไว้ซึ่งอิทธิพลท้องถิ่นเช่น เจ้าของที่ดินและพ่อค้าทั้งหลาย”

ประการที่สี่ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเกาะญี่ปุ่นเองกับเกาหลีและไต้หวัน เนื่องจากการเพิ่มในการผลิตข้าวและการปรับปรุงคุณภาพข้าว การส่งออกไปยังเกาะญี่ปุ่นจึงเพิ่มขึ้นเป็นธรรมดา เนื่องจากเกาหลีและไต้หวันมีการพัฒนาน้อยกว่าญี่ปุ่น การทำนาเพื่อการส่งออกไปยังญี่ปุ่นจึงเป็นผลประโยชน์ที่ดี ประกอบกับการปรับปรุงในระบบการทำฟาร์มและการจัดรูปที่ดินหรือการทดน้ำ นั่นคือข้าวจากอาณานิคมสามารถแข่งขันกับข้าวที่ผลิตภายในประเทศได้ในแง่ของราคาและคุณภาพ ในกรณีของเกาหลีก็ตั้งแต่ปีทศวรรษ 1910 และในปีทศวรรษ 1920 สำหรับกรณีไต้หวัน มองจากแง่ของเกาะญี่ปุ่นเอง ผู้ผลิตและเจ้าของที่นาภายในประเทศเริ่มถูกบีบคั้นโดยการไหลเข้ามาของข้าวจากอาณานิคม แต่ทว่าในความเป็นจริง เป็นไปไม่ได้ที่จะสร้างกำแพงกั้นการไหลเข้ามานั้น และโดยเหตุนี้เองอุปทานส่วนเกินของข้าวก็เริ่มรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ผลลัพธ์อันหนึ่งจากอุปทานส่วนเกินนี้ การเสริมการควบคุมข้าวซึ่งทำให้ต้องมีการพยุราคาข้าวในอาณานิคมด้วยเช่นกัน ภายในอาณานิคมเอง การแข่งขันกันในชนบทถูกรัดให้คนจน ผู้เช่านา และเกษตรกรไม่มีข้าวเพียงพอในการบริโภค ผู้เช่านาภายใต้ระบบการเช่านาที่ต้องจ่ายค่าเช่าในรูปผลผลิต และชาวนาของไต้หวันผู้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของโรงสีผู้เป็นทั้งพ่อค้าและผู้ให้สินเชื่อก็ไม่มีความสุข ชาวเกาหลีผู้ยากจนไม่มีข้าวเพียงพอในการบริโภค และพวกเขาบริโภคข้าวโพดหรือข้าวฟ่างที่นำเข้ามาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ในอีกด้านหนึ่ง การส่งออกของข้าวเกาหลีซึ่งมีปริมาณเป็นสองเท่าของข้าวส่งออกไปยังญี่ปุ่นจากไต้หวัน ก็ตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวญี่ปุ่นได้ผู้รับผลประโยชน์จากการส่งออก ทาดากะชิ อิชิคุโรทนไม่ได้กับความจริงข้อนี้ พี่ชายของนางอิชิคุโร คือชินโรกูโร โฮซุมิ (Shinroguro Hozumi) (1889-1960) ในคอนนั้นเป็นผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรม (the Industrial Promotion Bureau) ในสำนักผู้ว่าราชการทั่วไปแห่งเกาหลี และถึงแม้ว่าเขาจะมีได้ข้องเกี่ยวกับการควบคุมข้าว เขาร้องเรียนต่ออิชิคุโรว่าญี่ปุ่นทำเกินกว่าเหตุที่เหยียดเกาหลี และเรียกร้องให้เกาหลีส่งข้าวไปยังญี่ปุ่นเมื่ออุปทานข้าวในญี่ปุ่นขาดแคลน และไม่ให้ส่งข้าวเกาหลีไปยังญี่ปุ่นเมื่ออุปทานข้าวในญี่ปุ่นมีมากเกิน เนื่องจากญี่ปุ่นได้ใช้นโยบายกีดกันชาติ การร้องเรียนของโฮซุมินับได้ว่าเป็นแบบอย่างของความรู้สึกของชาวเกาหลีที่มีต่อญี่ปุ่น

ประการที่ห้า คือต้นทุนทางการเงินของการควบคุมข้าว ตามความหวังในตอนแรกๆ ต้นทุนทางการเงินคงจะน้อยมากทั้งนี้เพราะรัฐบาลจะซื้อที่ราคาต่ำสุดและขายในราคาสูงสุด นับจากก่อนสมัยสงครามเกาหลีเล็กน้อย การปล่อยการค้าข้าวให้เป็นแบบเสรีได้ถูกหยาบยคมมาดกกันหลายครั้ง ณ ที่ประชุมการควบคุมข้าวแบบเต็มรูปแบบอย่างเช่นในช่วงและภายหลังสงคราม ได้ถูกพิจารณาว่าเป็นนโยบายที่แพงโดยผู้ร่วมประชุมบางท่าน การเปลี่ยน

จากการควบคุมโดยตรงเป็นระบบการควบคุมทางอ้อมอย่างเช่นออกกฎหมายควบคุมข้าว ถูกพิจารณาว่าเป็นวิธีการลดภาระทางการเงินในการควบคุมข้าว ต้นทุนทางการเงินจะแตกต่างกันตามรูปแบบของการควบคุมและการบริหารระบบ เราอาจแบ่งระบบของการควบคุมออกเป็นสองระบบคือ ระบบการควบคุมทางอ้อม เช่น ภายใต้กฎหมายข้าว (the Rice Law) หรือ กฎหมายการควบคุมข้าว (the Rice Control Law) และการควบคุมโดยตรงตั้งที่เป็นอยู่ภายใต้กฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) ในช่วงสงครามและภายหลังสงคราม ในเมื่อระบบการควบคุมโดยตรงถูกใช้กับสถานการณ์ที่วิกฤตกว่าระบบการควบคุมทางอ้อม การพิจารณาเรื่องการเงินจึงมีความสำคัญน้อยกว่ากรณีของการควบคุมทางอ้อม ในอีกด้านหนึ่ง แม้ว่าจะอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงหรือโดยทางอ้อมอันเดียวกัน การควบคุมการดำเนินงานก็มักจะมีผลต่อต้นทุนทางการเงินอย่างสำคัญ กล่าวโดยหยาบๆ โดยเหตุที่เจ้าหน้าที่ควบคุมภายใต้ระบบการควบคุมโดยตรงควรจะมีอำนาจมากกว่าภายใต้ระบบการควบคุมทางอ้อม การจัดการควบคุมภายใต้ระบบการควบคุมโดยตรงควรจะประหยัดกว่า ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องการให้เป็นเช่นนั้น ดังนั้นการศึกษาต้นทุนเปรียบเทียบจึงเป็นเรื่องเกือบจะเป็นไปไม่ได้ แต่ว่าการศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมข้าวโดยทางอ้อมจากปี 1921 ถึง 1931 และการควบคุมข้าวโดยตรงจากปี 1956 ถึง 1978 ก็ยังเป็นไปได้ตามตารางที่ 3-9 และ 3-10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการควบคุมโดยตรงมักจะเป็นภาระทางงบประมาณมากกว่าแต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่ปี 1956 การควบคุมโดยตรงถูกใช้เป็นระบบพุงราคาในช่วงความจำเริญทางเศรษฐกิจสูง ระดับและอัตราความสูญเสียที่ต่ำในปี 1957 และ 1958 (ตารางที่ 3-10) นั้นเป็นผลจากการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ หรือการควบคุมอาหารที่ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในตอนนั้นดังที่จะกล่าวถึงในภายหลัง

ควรมีการกล่าวถึงมาตรการการควบคุมภายใต้กฎหมายข้าวปี 1921 ในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของกฎหมายการควบคุมข้าว กล่าวโดยสรุป หัวใจของวิธีการก็คือการขายและการซื้อข้าวโดยรัฐบาลนับตั้งแต่เริ่มแรกแต่ในตอนแรกนั้นไม่มีมาตรฐานหรือเกณฑ์สำหรับการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาลนี้ กฎหมายข้าว (the Rice Law) เดิมเพียงกล่าวพาดพิงถึงการปรับปริมาณข้าวอันเป็นวัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการแทรกแซง ในเมื่อมีความเชื่ออย่างแข็งขันในระบบตลาดเสรีในตอนนั้น กฎหมายจึงไม่สามารถกล่าวได้ตรงๆ อย่างเปิดเผยถึงการปรับราคาข้าว อย่างน้อยที่สุดก็มีพ่อค้าข้าวที่ร่ำรวยผู้ซึ่งมีความสนใจในการเก็งกำไรจากข้าวและต่อต้านการปรับราคาข้าวของรัฐบาล ทว่ามันเป็นธรรมดาที่เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในปี 1925 ที่คำว่า “การปรับราคา” ถูกเพิ่มเติมเข้าไปเป็นจุดหมายหนึ่งของการแทรกแซงของรัฐบาล แต่ว่าหลักเกณฑ์เกี่ยวกับราคายังไม่แจ่มชัด เป็นที่น่าเสียใจที่หลายปีนับตั้งแต่การใช้กฎหมายได้ผ่านไปโดยไม่มีการซื้อขายข้าวของรัฐบาล ยกเว้นในปี 1921 เนื่องจากราคาข้าวมีเสถียรภาพพอสมควร แต่ว่านับตั้งแต่วิกฤตการณ์ทางธนาคารซึ่งเริ่มในปี 1927 แล้วเกี่ยวพันกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ราคาข้าวก็ตกต่ำลง (ตารางที่ 3-7) ภาวะการณ์นี้ก่อให้เกิดความจำเป็นต้องกำหนดราคามาตรฐานในการแทรกแซงของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ กฎหมายข้าวจึงถูกแก้ไขในปี 1931 เพื่อเพิ่มเติมว่า รัฐบาลจะซื้อขายที่ราคาต่ำสุดตามประกาศของรัฐบาลและขายข้าวที่ราคาสูงสุดตามประกาศของรัฐบาลเช่นกัน การกำหนดมาตรฐานสำหรับการแทรกแซงของรัฐบาลดังกล่าวดูเหมือนจะเป็นการเอาตัวรอดทางการเมือง ราคาต่ำสุดควรตกอยู่ในระหว่างต้นทุนการผลิตข้าวและ ณ ระดับราคาที่ต่ำกว่า “แนวโน้มราคาข้าว” อีก 20 เปอร์เซ็นต์และ ราคาสูงสุดควรตกอยู่ระหว่าง “ราคาข้าวของครัวเรือน” และราคาที่สูงกว่า “แนวโน้มราคาข้าว” อีก 20 เปอร์เซ็นต์ “แนว

โน้มนำราคาข้าว” หมายถึง ราคาข้าวที่คำนวณโดยแนวโน้มของสัดส่วนราคาข้าว (ดูตารางที่ 3-7 และหมายเหตุในตาราง) และ “ราคาข้าวของครัวเรือน” หมายถึงราคาข้าวที่คำนวณโดยวิธีหารค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าว และอีกส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ โดยปริมาณข้าวที่บริโภคตามการสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนปีฐานสำหรับ “แนวโน้มราคาข้าว” คือปีการค้าข้าว 1901 (จากเดือนพฤศจิกายน 1900 ถึง ตุลาคม 1901) ในปีนี้ราคาข้าวคุดต่ำสักระยะ (ตารางที่ 3-1)

ภายหลังการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายข้าวในปี 1932 กฎหมายการควบคุมข้าว ก็ถูกใช้แทนกฎหมายข้าวเพื่อย้าการควบคุมข้าว การเตรียมสำหรับสิ่งๆที่เรียกว่าการควบคุมภาวะเสมือนสงคราม ราคาต่ำสุดและราคาสูงสุดตามกฎหมายใหม่มีได้เป็นเพียงมาตรฐานสำหรับการแทรกแซงของรัฐบาลแต่ยังเป็นช่วงที่ราคาข้าวควรจะถูกรักษาเสถียรภาพราคาต่ำสุดควรจะถูกลำหนดใน ระหว่างราคาที่สมควรที่กำหนดโดยการคำนึงถึงราคาทั่วไป และราคาที่คำนวณขึ้น โดยการบวกค่าใช้จ่ายในการขนส่งและค่าตกค้างเข้ากับต้นทุนการผลิต “ราคาที่สมควร” ถูกกำหนดในระหว่างราคาที่ต่ำกว่า “ราคาที่คำนวณโดยการนำเอาราคาทั่วไปมารวมพิจารณา” 10 เปอร์เซ็นต์ และราคาที่ต่ำกว่า “ราคาที่คำนวณโดยการพิจารณาถึงราคาทั่วไป” สำหรับราคาสูงสุดนั้นควรถูกกำหนดอยู่ระหว่างราคาที่สมควรและ “ราคาข้าวของครัวเรือน” โดยที่ราคาที่สมควรในที่นี้หมายถึง ราคาที่สูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์และราคาที่สูงกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ของ “ราคาที่คำนวณโดยการนำเอาราคาทั่วไปมารวมพิจารณา” (the price calculated by taking general prices into consideration) “ราคาที่คำนวณโดยการนำเอาราคาทั่วไปมารวมพิจารณา” เหมือนกันกับ “แนวโน้มราคา” ในกฎหมายข้าว การเปลี่ยนชื่อของคำนี้เกิดจากการเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีจากพรรคมินเซ-โต (Minseitō Party) ไปเป็นพรรคเซยู-ไค (Seiyū-kai Party) นอกเหนือไปจากความต้องการใช้ภาษาต่างๆ นอกจากนี้ “ราคาข้าวของครัวเรือน” มิได้ถูกนำมาใช้จวบจนปี 1937 ในการกำหนดราคาสูงสุด

ในขณะที่รัฐบาลพยายามพยุงราคาข้าวโดยมาตรการของราคาต่ำสุดและราคาสูงสุด ราคาตลาดอยู่ในระดับสูงกว่าราคาต่ำสุดโดยไม่ต้องอาศัยการซื้อขายข้าวของรัฐบาล (ตารางที่ 3-1) ตั้งแต่ปี 1939 ราคาข้าวก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมราคาทั่วไป และเพดานของราคาขายส่งและราคาขายปลีกถูกตรึงอย่างเป็นทางการ ดังนั้นการควบคุมข้าวภายใต้กลไกตลาดเสรีจึงหยุดไปโดยมีการควบคุมข้าวโดยรัฐบาลแบบเศรษฐกิจการวางแผนจากส่วนกลางเข้ามาแทน

3-2-3 การควบคุมอาหารในช่วงสงคราม

จากปี 1918 ถึง 1922 อัตราการพึ่งพาตนเองของข้าวลดลง อัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับ 96 เปอร์เซ็นต์ในระหว่างปี 1908 ถึง 1912 และจากปี 1913 ถึง 1917 ในขณะที่อัตราส่วนจากปี 1918 ถึง 1922 ได้ลดลงไปเป็น 92 เปอร์เซ็นต์และอัตราส่วนจากปี 1923 ถึง 1927 กลับลดลงไปอีกเป็น 86 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-4) แนวโน้มของการลดลงของการพึ่งพาตนเองของข้าวที่ดูเหมือนจะคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง เพราะการพึ่งพาตนเองเริ่มต้นในจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นจริงๆ เพียงภายหลังการจลาจลข้าวปี 1918 จากปี 1911 ถึง 1940 ข้าวพึ่งพาตนเองได้ (อัตราการพึ่งพาตนเองมากกว่า 95 เปอร์เซ็นต์) ถ้าหากว่าการนำเข้าจากอาณานิคมถูกนับรวมอยู่ในอุปทาน ยกเว้นปี 1913 1918 1919 1922 1924 1925 และ 1940 แม้แต่ภายในปีเหล่านั้นข้าวขาดแคลนเพียงเล็กน้อย คือมีการอัตราการพึ่งพาตนเองมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ในช่วงช่วงปี 1931 ถึง 1939 อัตราการพึ่งพาตนเองของ

ข้าวเกือบเท่ากับ 100 เปอร์เซ็นต์ และการบริโภคต่อบุคคลก็สูงด้วย (ตารางที่ 3-12) ถึงแม้ว่าปีเหล่านั้นส่วนใหญ่จะตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ก็เป็นที่แน่นอนว่านโยบายการพึ่งพาตนเองด้านข้าวของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นซึ่งรวมเอาเกาหลีและไต้หวันเข้ามาด้วยได้รับความสำเร็จ อย่างไรก็ตามความสำเร็จนี้เริ่มลดลงตั้งแต่ปี 1940 และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ซึ่งอยู่หลังจากในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกก็เริ่มปรากฏตัวเองในภาวะกึ่งสงคราม ยกตัวอย่างเช่นนักวิชาการท่านหนึ่งกล่าวไว้ในปี 1939 ในหนังสือของเขาว่า “ประเทศชาติโดยส่วนรวมควรระลึกถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร และพยายามแก้ปัญหาอาหารโดยแบกรับต้นทุนกันทั่วประเทศ ประเทศทั้งประเทศไม่ควรมุ่งลดราคาผลผลิตเกษตร แต่ซื้อหาในราคาที่สมควรพยายามสนับสนุนให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิต”

ปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ทางอาหารเกิดวิกฤตก็คือการแห้งแล้งอย่างหนักในเกาหลีในปี 1939 กองทัพญี่ปุ่นมีความหวังในสถานการณ์ทางอาหารในเกาะญี่ปุ่น อาณานิคม และเขตทิศเหนือของจีนมาก จนรัฐมนตรีช่วยกระทรวงกลาโหม คือ โคะเรชิกะ อะนามิ (Korechika Anami) (1887-1945) ได้นำเสนอ “ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการฉุกเฉินสำหรับอาหารในปัจจุบัน” (The Opinion on the Present Food Emergency Measures) ของกระทรวงกลาโหม ให้แก่รัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้คือ ยาสุชิ ฮาสุมิ (Yasushi Hasumi) ในปี 1940 อนึ่งนายพลอะนามิ เป็นรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมในตอนญี่ปุ่นยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นผู้ที่ฆ่าตัวตายในการยอมจำนนแก่ฝ่ายพันธมิตร นอกจากนี้ เมื่อข้าพเจ้าถูกเกณฑ์และถูกส่งตัวไปยังประเทศจีนตอนเหนือในฐานะทหารเกณฑ์ อะนามิ เป็นหัวหน้าหมวดที่คำสั่งของเราสังกัดอยู่ ฮาสุมิ ในตอนนั้นก็ถูกขนานนามว่าเป็น “เทพเจ้าแห่งข้าว” ในภาษาญี่ปุ่น เพราะความเข้าใจที่ลึกซึ้งและประสบการณ์ที่ยาวนานเกี่ยวกับการบริหารเรื่องข้าว ภายหลังเกษียณอายุจากกระทรวงเขาก็รับตำแหน่งเป็นประธานธนาคารสหกรณ์กลางเพื่อการเกษตรและป่าไม้ (the Central Cooperative Bank for Agriculture and Forestry) แล้วก็เป็นสมาชิกคณะกรรมการนโยบาย (the Policy Board) ของ Bank of Japan และท้ายที่สุดก็เป็น ประธานกรรมการสมาคมกลางแห่งชาติของสหกรณ์การเกษตร (the National Central Association of Agricultural Cooperatives) ย้อนกลับมาสู่ “ความคิดเห็น” ของกระทรวงกลาโหม ได้เสนอการควบคุมธัญพืชโดยรัฐ และกล่าวไว้ในส่วนนี้ว่า “เราไม่คิดว่าเป็นการมีเหตุมีผลสำหรับการจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจในภาวะสงคราม เช่นแผนการปรับอุปทานและอุปสงค์โดยการนำเข้าซึ่งข้าวต่างประเทศโดยไม่พยายามใช้มาตรการภายในประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของสถานการณ์อาหาร” ในขณะนั้นสภาพทางอุปทานและอุปสงค์ก็ไม่มีเสถียรภาพแล้ว และเริ่มมีความรู้สึกเกี่ยวกับวิกฤตการณ์อาหาร และยิ่งไปกว่านั้นมันเริ่มลำบากมากที่จะนำเข้าซึ่งธัญพืชต่างประเทศ ในประเด็นนี้ MAF มีความเห็นดังนี้ “เราพยายามใช้มาตรการที่จะลดการนำเข้าข้าวต่างประเทศให้น้อยที่สุด แต่เราเชื่อว่าการนำเข้าซึ่งข้าวต่างประเทศบางเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงมิได้ เพราะเราไม่ต้องการเสียโอกาสของการนำเข้า อันอาจจะทำให้ขาดความสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ถ้าหากเราพยายามนำเข้าซึ่งข้าวต่างประเทศ ภายหลังการรอคอยการแก้ปัญหาอาหารภายในประเทศ ดูเหมือนว่าการพึ่งพาตนเองทางอาหารเริ่มยากลำบากที่จะดำรงได้เมื่อมันมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นยังสามารถนำเข้าข้าวและธัญพืชจำนวนหนึ่งจากไต้หวัน เกาหลี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน อินโดจีน ไทย และพม่า แต่เมื่อสงครามรุนแรงขึ้น แม้แต่

การนำเข้าจากอาณานิคมก็ทำให้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ความแห้งแล้งในปี 1939 ในเกาหลี (อ้างถึงตารางที่ 3-7 และ ภาพ 3-5) ยิ่งกว่านั้นการผลิตอาหารภายในประเทศเริ่มมีความสำคัญ และข้อบังคับเกี่ยวกับการผลิตถูกนำมาใช้กับพืชที่ไม่จำเป็น แต่ความมั่นคงลำบากขึ้นทุกทีที่จะดำรงการผลิตอาหารภายในประเทศ เหตุนี้เอง ข้าวและอาหารพื้นฐานอื่นๆ ถูกควบคุมอย่างเข้มงวดขึ้นเพื่อรวบรวมอาหารหลักโดยรัฐบาลด้วยวิธีการบังคับให้มีการนำส่งแก่รัฐบาลตามปริมาณที่จัดสรรให้กับผู้ผลิตทั้งหลายจะต้องส่งมอบ ยกเว้นปริมาณที่รัฐบาลกำหนดให้ขายตัวสำหรับการบริโภคในครัวเรือนและเพื่อการกระจายอาหารส่งมอบตามโควต้าที่ให้กับผู้ผลิตนั้นไปยังผู้บริโภคโดยผ่านทางองค์กรรัฐบาลหรือกึ่งรัฐบาล ท้ายที่สุด กฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) ก็ถูกประกาศใช้ในปี 1942 แทนกฎหมายการควบคุมข้าว (the Rice Control Law) โดยการรวบรวมมาตรการฉุกเฉินหลายอย่างเข้าด้วยกัน กระบวนการของระบบการควบคุมอาหารนี้เป็นผลงานของ ทาดาอะชิ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) ฮิโรยา อิโนะ (Hiroya Ino) (1891-1980) โทโมทาเกะ ยูกาวา (Tomotake Yugawa) อีโนซุเกะ อิชิอิ (Einosuke Ishii) (1899-1974) ฯลฯ ปริมาณที่จัดสรรให้กับสมาชิกครอบครัวผู้ผลิตเท่ากับ 4 โก (go) (go = 150 กรัม) ต่อคนต่อวัน ซึ่งตกลงโดยอิชิกูโร โควต้าสำหรับผู้บริโภคถูกกำหนดโดยเฉลี่ยที่ 2.3 โก (345 กรัม) ต่อคนต่อวัน นอกจากนี้ อิโนะได้เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ อิชิกูโร ในปี 1940 และเป็นรัฐมนตรีภายหลังการลาออกจากตำแหน่งของอิชิกูโร ในปี 1941 ก่อนการโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor)

แน่นอนที่สุด กฎหมายการควบคุมอาหารมีลักษณะของการควบคุมเศรษฐกิจภาวะสงคราม กฎหมายนี้ยังคงมีอยู่ราบจนทุกวันนี้ถึงแม้ว่าจะถูกแก้ไขหลายครั้ง และข้าวก็ยังคงถูกควบคุมโดยตรงจากรัฐ ในช่วงสงครามแม้จะมีการควบคุมอาหารหลัก การบริโภคต่อบุคคลกลับลดลง ตัวอย่างเช่น การบริโภคข้าวต่อคนต่อปีลดลงจากก่อนสงคราม (1934-36) จากระดับ 1.069 โคนุ (160.35 กิโลกรัมข้าวสาร) เป็น 0.958 โคนุ (143.64 กิโลกรัมของข้าวสาร) ในภาวะสงคราม (1941-45) (อ้างถึงตารางที่ 3-7) การบริโภคต่อบุคคลสำหรับข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley ก็ลดลงในช่วงสงคราม (อ้างถึงตารางที่ 3-4) ญี่ปุ่นประสบกับวิกฤตการณ์ทางอาหารที่แท้จริง ณ เวลาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ญี่ปุ่นกำลังจะหมดกำลังใจที่จะทำสงครามต่อไป เมื่อพิจารณาเฉพาะในแง่ของอาหารเท่านั้น ไม่รวมประเด็นอื่นๆ

การปันส่วนอาหารประจำวันที่ลดลงไป 10 เปอร์เซ็นต์เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงวิกฤตการณ์อาหาร ณ ช่วงสุดท้ายของสงครามสถานการณ์ทางอาหารเริ่มเข้าสู่ขั้นวิกฤตเมื่อ ทาดาอะชิ อิชิกูโร ถูกตั้งมาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ในคณะรัฐมนตรีของ คันทาโร ซูซูกิ (Kantaro Suzuki) (1869-1946) ในวันที่ 7 เมษายน 1945 เขาตกใจที่รับรู้ในภายหลังการเข้ารับตำแหน่งว่า มีการคำนวณว่าอุปทานข้าวปีการค้าข้าว 1945 (เริ่มวันที่ 1 พฤศจิกายน 1944 และสิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม 1945) จะขาดไป 12.805 ล้านโคบุ (1.921 ล้านตัน) จากอุปสงค์รวมทั้งสิ้น 84.460 ล้านโคบุ (12.669 ล้านตัน) แม้ถ้าตัดส่วนพิเศษของกองทัพออกไป อุปทานของอาหารหลักก็ยังคงขาดไปอีก 5 หรือ 6 ล้านโคบุ (7.5 หมื่น หรือ 9 หมื่นตัน) อุปทานจากต่างประเทศรวมทั้งเกาหลีนับเป็นเรื่องเป็นไปได้ แต่อิชิกูโรก็ไม่ต้องการใช้อำนาจบังคับให้มีการส่งมอบอาหารให้รัฐบาล ดังที่ครั้งหนึ่งเขาได้กล่าวกับผู้ร่วมงานว่า เราไม่ควรทำร้ายหรือทำรุนแรงกับผู้ผลิต แม้ว่าสถิติจะขาดความเที่ยงตรงในขณะนั้น และเขาได้อ้างอิงถึงคำกล่าวในลัทธิขงจื๊อว่า “พ่อแม่ต้องอดทนกับเด็กๆ และเด็กๆ ต้องอดทนกับพ่อแม่ นั่นคือความถูกต้อง”

เขากลับขอร้องให้ผู้ผลิตและผู้ว่าการจังหวัดผลิตอาหารและส่งมอบให้กับรัฐบาลให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อสงครามเลวร้ายลง สถานการณ์ทางอาหารก็เลวร้ายลง ความจำเป็นในการลดขนาดของการปันส่วนอาหารลงก็เด่นชัดขึ้นทุก ๆ วัน คณะรัฐมนตรีก็ไม่กล้าที่จะชี้ขาดลงไป จวบจนวันที่ 4 กรกฎาคม 1945 คณะรัฐมนตรีจึงตัดสินใจลดขนาดของการปันส่วนลง 10 เปอร์เซ็นต์เริ่มตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม ถึงตุลาคม ผลจากการนี้ การปันส่วนอาหารหลัก (ซึ่งไม่เฉพาะข้าว แป้งสาลี และข้าวบาเลย์เท่านั้น แต่รวมทั้ง มันเทศ และอาหารอื่นๆ ในระบบการปันส่วน) ลดลงจาก 330 กรัม เป็น 300 กรัมต่อวัน ขนาดดังกล่าวนี้ก็ไม่เพียงพอแม้แต่เพื่อรักษาความแข็งแรงทางกายของประชาชน ข้อเสนอขอยอมจำนนที่มอบให้กับทางพันธมิตรมีมาประมาณหนึ่งเดือนภายหลังการลดการปันส่วนอาหารลงไป 10 เปอร์เซ็นต์

เจมส์ เอ. แรบบิทท์ (James A. Rabbitt) กล่าวไว้ในหนังสือข้าวและนโยบายสังคมของเขาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในเดือนสิงหาคม 1981 ว่า “เป็นการยากที่จะหลีกเลี่ยงความเห็นว่าญี่ปุ่นอาจจะขาดคนที่มิประสบความสำเร็จที่จะแก้ไขความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคม ซึ่งเกิดขึ้นกับทุกประเทศอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์ของโลกตั้งแต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ 1 เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งในเวลาประเทศอื่นๆ ได้พัฒนาการบริหารอาหาร เชื้อเพลิง และการอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพ ด้วยผู้นำที่สามารถไม่เพียงเฉพาะการแก้ปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน แต่มองการณ์ไกลและเห็นความจำเป็นในอนาคตได้อย่างดี สว่างหน้าเพียงเพื่อหลีกเลี่ยงความหายนะทางเศรษฐกิจที่ได้บันทึกไว้ในที่นี้” อันนี้เป็นที่แน่นอนในเวลาที่มีการจลาจลข้าว ซึ่งเป็นบทเรียนที่ยิ่งใหญ่สำหรับชาวญี่ปุ่นและผู้นำของชาติด้วยเช่นกัน และในส่วนที่เกี่ยวกับอาหารนั้น รัฐบาลพยายามที่จะให้มั่นนโยบายอาหารสำหรับประเทศและได้กำหนดมาตรการต่างๆ ขึ้นมา เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาอาหารในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ก็กล่าวไม่ได้เช่นกันว่าญี่ปุ่นขาดคนที่มิประสบความสำเร็จและความรู้เพื่อต่อสู้กับวิกฤตการณ์ทางอาหาร สิ่งที่ญี่ปุ่นขาดก่อนและในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองก็คือ นักการเมืองที่มีความเข้าใจลึกซึ้งและมีความกล้าหาญที่จะนำประเทศชาติในสากลโลก

แรบบิทท์จบคำพูดของเขาด้วยวรรคต่อไปนี้ “ควรระลึกไว้ดีกว่าวิกฤตการณ์นั้นเกิดขึ้นขณะที่ญี่ปุ่นมิได้มีทหารมากในสนามรบ และความคิดนี้จะทำให้หลายคนรู้ว่าถ้าหากว่าถ้าหากมีการเรียกกำลังพลในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ปัญหาด้านอาหารก็จะยิ่งเลวร้ายกว่านี้” แต่สิ่งที่มีได้เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งกลับเกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

นอกเหนือจากปัญหาอาหารในช่วงสงคราม ควรเป็นที่จดจำไว้ด้วยว่าการควบคุมข้าวในช่วงสงครามมีความสัมพันธ์กับการเสื่อมโทรมของระบบนายทุนที่ดิน ในความเป็นจริงสิ่งที่ทำให้ลัทธินายทุนที่ดิน (landlordism) เสื่อมสลายก็คือการควบคุมข้าวในภาวะสงครามนั่นเอง

กฎหมายการควบคุมอาหารดังที่กล่าวข้างต้นกำหนดให้มีการซื้อขายภายใต้การควบคุมโดยตรงของรัฐบาลกรณีสินค้าข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และพืชอาหารหลักอื่นๆ ยกเว้นกรณีโควตาที่ให้กับผู้ผลิตและเจ้าของที่ดินเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ในอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลเป็นผู้ค้าเพียงคนเดียว ภายใต้ระบบดังกล่าวนี้ ค่าเช่าที่เป็นผลผลิตซึ่งต้องนำส่งให้กับเจ้าของที่ดิน ผู้ให้เช่าจะกลับต้องนำส่งให้รัฐบาลไม่ใช่แก่นายทุนที่ดิน เจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการผลิตด้วยตนเอง (absentee landlords) ก็มีได้รับอนุญาตให้รับข้าวจากค่าเช่าที่นาแม้สำหรับการบริโภคในครัวเรือน

ในอีกด้านหนึ่ง การควบคุมค่าเช่านาเริ่มเมื่อปี 1939 จวบจนบัดนั้นได้มีการเช่าในสามลักษณะ (ตารางที่ 3-13) ชนิดแรกคือค่าเช่าในรูปผลผลิต โดยมากในรูปของข้าว ชนิดที่สองเป็นค่าเช่าในอัตราตายตัวในรูปของเงินเทียบจากผลผลิต และชนิดที่สามคือค่าเช่าในรูปของเงิน ค่าเช่าบางส่วนมากจ่ายกันในรูปของข้าว ขณะที่ค่าเช่าที่สวนอาจจ่ายในรูปของผลผลิต หรือเป็นตัวเงินค่าเทียบเท่าผลผลิต หรือเป็นอัตราตายตัวในรูปตัวเงิน แต่การจ่ายเป็นข้าวในอัตราตายตัวก็ยังคงมีอยู่ เจ้าของที่ดินที่รับค่าเช่าในรูปของผลผลิตหรือค่าเช่าในอัตราตายตัวในรูปของเงินเทียบจากผลผลิตก็ได้เงินมากขึ้นกว่าที่แล้ว ๆ มา ในเมื่อราคาของผู้ผลิตได้รับเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันในปี 1941 รัฐบาลได้ตัดสินใจแยกราคาข้าวที่ส่งมอบให้รัฐโดยเจ้าของที่ดินผู้ทำการผลิตเองและผู้เช่า และราคาข้าวที่ส่งมอบให้กับรัฐบาลโดยเกษตรกรผู้เช่าเพื่อจ่ายเป็นค่าเช่า ความแตกต่างระหว่างราคาข้าวที่ผู้ผลิตขายเอง และราคาข้าวที่เจ้าของที่ดินขายเริ่มมากขึ้นทุกทีในขณะที่รัฐบาลยึดอาณานิคมนโยบายพรีเอมียม หรือเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตข้าวมากขึ้น และส่งมอบข้าวให้แก่รัฐบาลมากขึ้น (อ้างถึงตารางที่ 3-14) ควรจะกล่าวอีกว่าระบบการจ่ายค่าเช่าเป็นเงินสดเริ่มขึ้นในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ก่อนที่จะถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการ ในตอนทบทวนแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินเพื่อการเกษตร (the Agricultural Land Adjustment Law) หรืออีกนัยหนึ่งของการปฏิรูปที่ดินทันทีภายหลังสงคราม กล่าวกันว่าความคิดการแบ่งแยกราคาระหว่างข้าวที่ส่งมอบให้กับรัฐบาลโดยเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองและเกษตรกรผู้เช่า และข้าวที่ส่งมอบให้กับรัฐบาลเพื่อเป็นค่าเช่านั้น เป็นของผู้บัญชาการใหญ่ของสำนักการควบคุมอาหาร (the Director General of the Food Control Bureau) ชื่อ โมโททาเกะ ยูคาวา (Mototake Yukawa) ในขณะนั้น ผู้เขียนรายงานในปี 1935 แสดงเจตจำนงที่จะลดค่าเช่าในรูปผลผลิต เมื่อเขาเป็นหัวหน้าส่วนของการบริหารการเกษตร (the Agricultural Administration) ซึ่งหน่วยธุรกรรมเช่านา (the Affairs of Tenancy) สังกัดอยู่ (อ้างถึงบทที่ 2-3-2)

นอกเหนือจากนี้ ก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 กระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (the Ministry of Agriculture and Commerce) ซึ่งถูกจัดองค์กรขึ้นใหม่จาก MAF ต้องการประกาศใช้พระราชบัญญัติ (the Imperial Ordinance) ให้มีการจ่ายค่าเช่าที่ทำกันเป็นเงินสดตามอัตราที่ราชการกำหนด การใช้พระราชบัญญัตินี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายภาวะฉุกเฉินสงคราม (the Wartime Emergency Law) ที่ประกาศใช้ในเดือนมิถุนายน 1945 สำหรับข้าวที่ผลิตในปี 1945 ราคาข้าวที่ขายโดยเจ้าของที่ดินเท่ากับ 55 เยนต่อโคกุ และราคาข้าวที่ขายโดยผู้ผลิตเท่ากับ 92.50 เยนต่อโคกุ (ตารางที่ 3-14) ดังนั้น การนำเอาระบบการจ่ายค่าเช่าเป็นตัวเงินในอัตราตายตัวมาใช้จึงหมายถึงการนำเอาราคา 55 เยนต่อโคกุมาเป็นมาตรฐานในการแปลงจากค่าเช่าในรูปผลผลิตเป็นค่าเช่าในรูปเงินสด ในเมื่อราคาข้าวขายโดยเจ้าของที่ดินต่ำกว่าราคาข้าวที่ขายโดยผู้ผลิตดังกล่าวข้างต้น ค่าเช่าในรูปของข้าวควรจะถูกขายให้รัฐบาลโดยตรง ยกเว้นในส่วนของโควต้าที่ครอบครัวเจ้าของที่ดินได้รับเพื่อการบริโภค ค่าเช่าที่นาไม่เพียงแต่ต่ำกว่า (ตารางที่ 3-15) แต่ยังถูกเปลี่ยนเป็นค่าเช่าตัวเงินที่แปลงจากรูปผลผลิตที่เป็นจริง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้บังเกิดจากการควบคุมข้าวในช่วงสงคราม ด้วยทฤษฎีที่ใช้เมื่อมองในแง่ของผู้เช่าก็คือการปฏิรูปที่แท้จริง เมื่อพิจารณาว่าการจ่ายค่าเช่าในรูปของผลผลิตมีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเช่าที่นา (อ้างถึงตารางที่ 3-13)

ดูเหมือนว่า การเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลผลิตเป็นค่าเช่าเงินสดถูกร่างและสนับสนุนให้มีการบังคับใช้โดย

หัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร (the Agricultural Administration) ในขณะนั้นชื่อ ชิโร โตฮาทะ (Shiro Tohata) (1907-1980) น้องชายของเซอิจิ โทบาทะ (Seiichi Tobata) (แม้ชื่อสกุลจะสะกดต่างกัน) ภายใต้รัฐมนตรีช่วย โมโททาเกะ ยูคาวา

แต่ทว่าจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปนั้นไม่เป็นที่ทราบกัน ร่างที่เกี่ยวข้องก็มิได้ถูกเสนอต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ ทาดาอะชิ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) ไม่มีความมั่นใจที่จะเกลี้ยกล่อมรัฐมนตรีกระทรวงนาวิ ซ้อมิซึมาซา โยไน (Mitsumasa Yonai) (1880-1948) นั่นเป็นเวลาเพียง 35 วันก่อนวันที่ 15 สิงหาคม 1945 ตามความเห็นของข้าพเจ้า โยไนทราบดีว่าการยอมแพ้ของญี่ปุ่นกำลังมาถึง เขาไม่มีความต้องการให้เกิดความวุ่นวายในสังคมเพิ่มขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงระบบการจ่ายค่าเช่า เขาคงต้องการลดความวุ่นวายในชาติซึ่งจะเกิดมีขึ้นภายหลังการยอมจำนน อิชิกูโรคงจะเข้าใจความในใจของโยไน

เป็นที่ควรสังเกตว่า ความจำเป็นในการเปลี่ยนระบบการจ่ายค่าเช่าเกิดจากความบีบคั้นในการส่งมอบอาหารและการผลิตอาหาร แต่มิใช่เกิดจากการปฏิรูประบบการถือครองที่ดิน การเช่าภายใต้ระบบการเก็บค่าเช่าเป็นเงินสดตายตัว จะเป็นการดีสำหรับการผลิตและส่งผลให้การส่งมอบอาหารมีความรับผิดชอบสูงขึ้น มาตรการที่ใช้ควบคุมราคาข้าวก็มีความเรียบง่ายกว่าภายใต้ระบบการจ่ายค่าเช่าเงินสดในอัตราคงที่

3-3 ปัญหาอาหารภายหลังสงครามและนโยบายอาหาร

3-3-1 การเปลี่ยนแปลงในการควบคุมอาหาร

จุดประสงค์หลักสองประการของนโยบายเกษตรภายหลังสงครามก็คือการให้ประชาธิปไตยแก่สังคมชนบทและการเพิ่มผลผลิตอาหาร เป็นที่น่าสังเกตว่า หัวใจของประชาธิปไตยของสังคมชนบทนั้นคือการปฏิรูปที่ดินนั้นได้เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางอาหารซึ่งเริ่มในระหว่างสงคราม และกลับรุนแรงขึ้นเมื่อสงครามใกล้จะสิ้นสุดลง วิกฤตการณ์อาหารภายหลังสงครามเกิดจากการเก็บเกี่ยวข้าวที่เลวในฤดูใบไม้ร่วงปี 1945 ซึ่งน้อยกว่า 50 ล้านโคบุ (7.44 ล้านตัน) หรือ 15 เปอร์เซ็นต์ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา และน้อยกว่าปีต่อมา 19 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-7 และ 3-17) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งแพ้สงครามยังล่า และการค้าระหว่างประเทศไม่เพียงแต่ถูกควบคุมโดยกำลังผู้ยึดครอง แต่การนำเข้าอาหารจริงๆ แล้วยากเย็นมากในท่ามกลางของการขาดแคลนอาหารทั่วโลก สิ่งเลวร้ายกว่านั้นคือ ทหารและพลเรือนญี่ปุ่นนับหลายล้านคนทยอยกลับจากต่างประเทศ ภายใต้สภาวะดังกล่าวการนำเข้าข้าวสาลีจำนวน 755,000 ตันในปี 1946 1.044 ล้านตันในปี 1947 1.556 ล้านตันในปี 1948 2.052 ล้านตันในปี 1949 และเรื่อยๆ ไปอีก นับว่าเป็นการดีสำหรับชาติญี่ปุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเมืองซึ่งกำลังจะอดตาย สถิติจำนวนอุปทานของคาลอรีต่อบุคคลต่อวันในปี 1946 หรือ 1947 พอจะยืนยันให้เห็นถึงภาวะของวิกฤตการณ์อาหาร (ตารางที่ 3-16)

ก่อนหน้านั้นในปี 1946 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งเป็นมาตรการฉุกเฉินเพื่อการปันส่วนอาหาร (an Emergency Measure for Food Expropriation) ให้สอดคล้องกับคำสั่งฉุกเฉินเพื่อยอมแพ้สงคราม (the Acceptance of the Potsdam Declaration of the Allied Forces) ในปี 1945 มาตรการการโอนย้ายมิได้

เป็นเพียงมาตรการสำคัญเพียงอย่างเดียว สำหรับการได้มาซึ่งอาหารของทางรัฐบาล แต่ในทางเป็นจริงผู้ผลิตข้าวก็ถูกยึดข้าวที่เก็บกักตนเองไว้ซึ่งมิได้ส่งมอบตามข้อบังคับ มีคำหนึ่งในภาษาญี่ปุ่นว่า “การส่งมอบโดยรถจี๊ป” ซึ่งหมายถึงการส่งมอบโคเวต้าที่ได้รับภายหลังการตรวจตราสอดคล้องโดยกำลังฝ่ายพันธมิตรผู้ยึดครองซึ่งจับขังรถจี๊ป

เหตุการณ์หนึ่งในวิกฤตการณ์อาหารภายหลังสงครามก็คือ “วันอาหารพฤษภา” (Food May Day) ซึ่งมีขึ้นเมื่อวันที่ 19 ปี 1946 ในโตเกียว ผู้ร่วมงานชุมนุมกันที่หน้าพระราชวังหลวงแล้วก็มีการถวายฎีกา (Address to the Throne) และปราศรัยอื่นๆ ภายหลังการประชุมตัวแทนก็เข้าพบเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้เกี่ยวข้อง และผู้เข้าร่วมทั้งหมดก็ออกไปเดินขบวน ประมาณว่ามีผู้เข้าร่วม 250,000 คน ในการถวายฎีกาของที่ชุมนุมเพื่อให้ได้ข้าวมาบริโภค (the People’s Rally for Procuring Rice for Consumption) พวกเขากล่าวถึงการควบคุมอาหารโดยประชาชน และการเมืองของประชาชน

กลุ่มหนึ่งของผู้เข้าร่วมชุมนุมได้เข้าไปในกระทรวงเกษตรและป่าไม้เพื่อพบรัฐมนตรี และยื่นคำแถลงการณ์ ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าเลขานุการรัฐมนตรี ข้าพเจ้ามีอำนาจที่จะจัดการเข้าพบดังกล่าว เพราะเหตุที่รัฐมนตรี เซนปาคิ โซจิมา (Senpachi Soejima) (1881-1955) ไม่อยู่ ข้าพเจ้าได้นำตัวแทนเหล่านั้นเข้าพบรัฐมนตรีช่วย ฮาชิยา โอนามา (Hachiya Obama) (1891-1973) และผู้อำนวยการใหญ่ของการควบคุมอาหาร (the Director General of Food Control) ชื่อ โยชิโอะ คูซุมิ (Yoshio Kusumi) (1905-) ในห้องของรัฐมนตรีช่วย ในตอนนั้นสำนักงานอยู่ที่ ยูราคุ-โช (Yuraku-cho) โตเกียว ดูเหมือนว่า ซานโซ โนซาก่า (Sanzo Nosaka) (1892-) คอมมูนิสต์ผู้ซึ่งกลับจากประเทศจีนภายหลังจากสงครามเป็นหัวหน้าของคณะผู้แทน เขาให้พวกเรายื่นและฟังคำแถลงการณ์ซึ่งเขาอ่านเสียงดัง ข้าพเจ้าจำได้ว่าโนซาก่ากล่าวว่าเป็นปากเสียงของประชาชน ภายในห้องเต็มไปด้วยผู้ชายและผู้หญิง แต่ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายซึ่งข้าพเจ้าคาดว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของ MAF ผู้นำสหภาพแรงงานที่ถูกก่อตั้งขึ้นมาเมื่อไม่กี่เดือนก่อนหน้านั้นโดยลูกจ้างของกระทรวง ในจำนวนเหล่านั้นมีเพื่อนข้าพเจ้าคนหนึ่งคือ โคโซ มินากุชิ (Kozo Minaguchi) (1914-1973) ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้แทนในคณะองคมนตรี และตายในตำแหน่งขณะที่นั่งฟังการร้องทุกข์อยู่ในสภา ผู้คนในห้องของรัฐมนตรีช่วยต่างพากันนั่งเงิบ การเรียกร้องเช่น ความเสมอภาคของการแบ่งปันอาหาร การควบคุมอาหารแบบประชาธิปไตย และการตรวจค้นการกักตุนอาหาร ถูกประกาศก้องพร้อมกับเสียงเพลงปฏิวัติที่ตั้งก้องจากภายนอก นำโดยแผ่นผ้าสีแดงที่หน้าต่างชั้นสามตรงกันข้ามกับห้องของรัฐมนตรีช่วยซึ่งอยู่เหนือห้องของข้าพเจ้า ไม่มีตำรวจหรือยามรักษาการณ์ที่ทำงานหรือในบริเวณนั้น

ในสมัยนั้น ชิเงรุ โยชิเดะ (Shigeru Yoshida) (1878-1967) กำลังจัดตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ภายหลังการประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ คิจูโร ชิเดฮาระ (Kijuro Shidehara) (1872-1951) ในหนังสือพิมพ์อาซาฮี (Asahi) ฉบับเดียวกับที่รายงานเหตุการณ์ “วันอาหารพฤษภา” ก็ยังมีข่าวอีกชิ้นหนึ่งที่กล่าวถึงการไม่ยอมรับตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ของศาสตราจารย์ เซอิชิ โดบาคะ ทว่า ฮิโร วาดะ (Hiroo Wada) (1903-1967) ก็ได้รับการแต่งตั้งแทน

ในอีกหลายวันต่อมาจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ (Hirohito) ได้มีพระราชดำรัสแก่สภานิติทางวิทยุเรื่อง “การแก้ไขวิกฤตการณ์อาหาร” ในความว่า “ในช่วงสงครามและภายหลังสงคราม ชาวนาได้พยายามอย่างน่าอัศจรรย์ใจที่จะผลิตและส่งมอบอาหารให้มากขึ้นโดยพึ่งพาความยากลำบากและอุปสรรคทั้งหลาย อย่างไรก็ตามการดำเนินการทางด้าน

อาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองได้ออยู่ในภาวะลำบากยิ่ง นับว่าเป็นที่น่าสงสาร แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่ารัฐบาลควรจะแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน และคนทั้งชาติควรช่วยกันแก้ไขความยากลำบากนี้ โดยการหาวิธีการใหม่ให้การแบ่งปันสินค้าเป็นไปโดยยุติธรรม และความทุกข์ยากก็เป็นความทุกข์ที่ทุกคนมีส่วนร่วม ที่ต้องแก้ด้วยความร่วมมือ และความรักฉันทน์พี่น้อง... ข้าพเจ้าหวังอย่างสุดซึ้งว่าในโอกาสนี้เราจะช่วยกันสร้างความเป็นปึกแผ่นบนฐานของประเพณีเก่าแก่เกี่ยวกับความรักในครัวเรือน ปราศจากความเห็นแก่ตัว และเพื่อเอาชนะความทุกข์ยากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้ในที่สุด” การกระจายเสียงนี้นับเป็นครั้งที่สอง ครั้งแรกเป็นพระราชดำรัสแก่ประชาชนว่าสงครามได้สิ้นสุดลงแล้วในวันที่ 15 สิงหาคม 1945 องค์จักรพรรดิก็มีได้มีประกาศใดๆ อีกภายหลังครั้งที่สองนี้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ทางอาหารภายหลังสงคราม ดูเหมือนว่าค่าสัมประสิทธิ์แองเจิล (Engel's coefficient) มีค่ามากกว่า 60 เปอร์เซนต์เป็นอย่างต่ำ (อ้างถึงตารางที่ 3-20)

คณะรัฐมนตรีของโยชิเดะ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 1946 อันมี ฮิรู วาดะ เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้มีมติหามาตรการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางอาหารและได้ตีพิมพ์แถลงการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตการณ์อาหารเร่งด่วน แถลงการณ์ดังกล่าวเริ่มต้นนี้ “สถานการณ์ทางอาหารได้ถึงจุดอับจน พี่น้องของเราส่วนมากกำลังประสบกับความอดอยาก เหตุนี้ประเทศชาติเราควรแก้ไขวิกฤตการณ์สำคัญที่เรากำลังประสบอยู่ โดยอาศัยพื้นฐานของความรักกันฉันทน์พี่น้อง แบ่งปันอาหารกันและช่วยเหลือให้กำลังใจซึ่งกันและกัน”

การระสำคัญและยากลำบากที่สุดในการบริหารอาหารภายหลังสงครามก็คือ การจัดสรรโควตาของการส่งมอบอาหารที่ได้จาก MAF ให้แก่จังหวัด และจากจังหวัดไปยังเมืองต่างๆ และหมู่บ้าน (เรียกว่าเทศบาลนับจากนี้เป็นต้นไป) และจากเทศบาลไปยังผู้ผลิตข้าว นอกจากนี้ก็คือการให้กำลังใจในการผลิตให้ได้ตามโควตานั้นๆ ของชาวนาและผู้ผลิตธัญพืชอื่นๆ มีการใช้มาตรการหลายอย่างเพื่อให้ความสะดวกแก่การจัดแบ่งโควตาการส่งมอบอาหารและการดำเนินการให้สำเร็จตามที่มอบหมายนั้น อย่างไรก็ตาม การส่งมอบข้าวตามโควตาที่ติดจ่ายในปีการผลิต 1945 คิดได้เพียง 77.5 เปอร์เซนต์ของโควตารวม เหตุนี้รัฐบาลจึงเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างระบบการส่งมอบขึ้นมาใหม่ รัฐบาลได้นำเอาร่างกฎหมายการปรับการผลิตทางการเกษตร (the Bill of Agricultural Production Adjustment) แต่ก็ได้ถูกไปในปี 1947 ในปีต่อมารัฐบาลก็นำเอาร่างกฎหมาย มาตรการชั่วคราวสำหรับการแสวงหาอาหาร (the Bill of Temporary Measures for Securing Food) เสนอต่อรัฐสภาและก็ผ่านในปีเดียวกัน กฎหมายฉบับนี้ให้มีระบบการส่งมอบโควตาในฤดูเพาะปลูกแทนที่จะเป็นตอนเก็บเกี่ยว ในเวลาเดียวกันคณะกรรมการการปรับอาหาร (the Food Adjustment Committee) ซึ่งรักษากฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) ตามคำสั่งรัฐมนตรี และเป็นที่ยปรึกษาของเทศบาลเกี่ยวกับการแจกจ่ายโควตาแก่ผู้ผลิต ก็ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการให้เข้าร่วมในคณะกรรมการการปรับการผลิต (the Agricultural Adjustment Committee) ตามกฎหมายนั้น เหตุผลหลักๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือภาระอันหนักหน่วงของการส่งมอบข้าวตามโควตาที่แบกรับโดยผู้ผลิต และมาตรการประชาธิปไตยต่างๆ ภายหลังสงคราม รวมทั้งการปฏิรูปที่ดินซึ่งวิโรจน์อิทธิพลและอำนาจของฝ่ายปกครองท้องถิ่นและนายกเทศมนตรี สมาชิกของคณะกรรมการ (ฝ่ายปกครองท้องถิ่นและนายกเทศมนตรี) จะถูกเลือกตั้งโดยเกษตรกรจากเกษตรกรในท้องถิ่น

ร่างกฎหมายการปรับการผลิตทางการเกษตร (the Bill of Agricultural Production Adjustment)

หรือร่างกฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับการแสวงหาอาหาร (the Bill of Temporary Measures for Securing Food) ถูกกระทำขึ้นในสำนักการบริหารการเกษตร (the Agricultural Administration Bureau) ริซาคุ ยามาโซเอะ (Risaku Yamazoe) (1903-1979) เป็นผู้อำนวยการสำนัก และข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร โดยโอนย้ายมาจากสำนักงานเลขาฯ ผู้อำนวยการมีความกระตือรือร้นมากที่จะยกร่างกฎหมายประเภทนี้ ข้าพเจ้ามีผู้ร่วมงาน 4 คนในส่วนของข้าพเจ้า สองในสี่คือ โคเฮ โคบายาชิ (Kohei Kobayashi) (1908-) และ ยูคิโอะ ฮายาชิเดะ (Yukio Hayashida) (1915-) ต่อมาภายหลังได้รับเลือกเป็นสมาชิกองคมนตรี และปัจจุบันโคบายาชิเป็นนายกเทศมนตรีเมืองนาโกาโอะ (Nagaoka City) และฮายาชิเดะในปัจจุบันเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเกียวโต อีกสองท่านคือ มาโคโตะ ซาโตะ (Makoto Saito) (1913-) และ คาซุฮิโตะ นาคานะ (Kazuhito Nakano) (1920-) ต่อมาได้เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ โคบายาชิและซาโตะร่วมงานการร่างอย่างแข็งขัน ขณะที่นาคาโนะก็มีส่วนร่วมอยู่ด้วยแม้จะมีความเห็นที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายนี้ ซาโตะดูเหมือนจะคำนึงถึงการปรับการบริหารการเกษตรของสหรัฐอเมริกาก่อนสงคราม ในขณะที่นาคาโนะกังวลอยู่กับผลของการบังคับใช้การส่งมอบอาหาร รัฐมนตรีริคิโซ ฮิราโนะ (Rikizo Hirano) (1898-) ผู้เป็นผู้นำสหภาพเกษตรกรฝ่ายขวาเห็นด้วยกับร่างฉบับแรก แล้วเสนอต่อไปยังรัฐสภา แต่ก็ตกไป ต่อมาเมื่อกฎหมายมาตรการชั่วคราวเพื่อการแสวงหาอาหารผ่านออกมา โคบายาชิก็เป็นผู้รักษาการกฎหมายนั้น

ในขณะที่เดียวกับที่มีการค่อย ๆ ผ่อนปรนมาตรการควบคุมทางเศรษฐกิจภายหลังสงคราม ก็มีความจำเป็นต้องหาวิธีการพิเศษเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการนำเอาระบบการให้ผลประโยชน์พิเศษ (bonus) มาใช้ทั้งในรูปแบบที่เป็นสิ่งของและตัวเงิน นอกเหนือจากการขึ้นราคาอย่างต่อเนื่อง กฎหมายมาตรการชั่วคราวเพื่อการแสวงหาอาหาร (the Law of Temporary Measures for Securing Food) หมดอายุในปี 1950 แต่ระบบการจ่ายโควต่าก่อนฤดูการเก็บเกี่ยวก็ยังคงดำเนินต่อไปจนถึงปี 1954 ตามคำสั่งรัฐบาลปี 1961 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) ในกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ มาตรการการควบคุมอาหารก็ถูกยกเลิกไปทีละอย่าง ๆ การควบคุมมันฝรั่งและมันเทศตลอดจนธัญพืชย่อย ๆ ถูกยกเลิก การควบคุม “มูกิ” (mugi) (ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) ถูกเปลี่ยนจากการควบคุมโดยตรงเป็นการควบคุมทางอ้อมในปี 1952 นั้นหมายถึงการยกเลิกการรับซื้อโดยรัฐบาล แนวโน้มดังกล่าวทำให้เป็นการยากที่จะจัดสรรโควต่าการส่งมอบข้าว โดยเหตุนี้ การได้มาซึ่งข้าวจึงเป็นแบบการให้ผลประโยชน์พิเศษในรูปแบบตัวเงินมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว การจ่ายผลประโยชน์พิเศษในรูปแบบเงินสดให้กับการส่งมอบที่มากกว่าโควต่าทำให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นลดโควต่าที่มอบให้กับชุมชนลงไป

รัฐบาลได้ตัดสินใจเมื่อปลายปี 1951 ที่จะเลิกการควบคุมข้าว และ “มูกิ” นับจากปี 1952 และข้าวที่ผลิตได้ในปี 1951 ก็สามารถที่จะขายได้โดยเสรีภายหลังส่งมอบจำนวนในโควต่า แต่เป็นเพราะการต่อต้านของกำลังยึดครองญี่ปุ่นอันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ลำบากของพวกเขาในท่ามกลางสงครามเกาหลี การเลิกการควบคุมข้าวมิได้รับการอนุมัติ ระบบการส่งมอบข้าวเองประสบความสำเร็จลำบาก และเข้าขั้นจนตรอกเมื่อการเก็บเกี่ยวที่ล้มเหลวในปี 1953 นี่เป็นเหตุให้มีการตรวจสอบระบบกันใหม่แล้วท้ายที่สุดรัฐบาลก็ใช้ระบบลงทะเบียน โดยให้ผู้ผลิตเสนอขายตามความประสงค์ เริ่มตั้งแต่ปี 1955 ความคิดของระบบใหม่นี้ถูกเสนอโดย อิโนซุเกะ อิชิอิ (Einosuke Ishii)

(1900-1974) ซึ่งตอนนั้นเป็นประธานสมาพันธ์สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดแห่งชาติ (the National Federation of Agricultural Cooperatives for Marketing) และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ อิชิโร โคโนะ (Ichiro Kono) (1898-1965) ก็เห็นพ้องด้วยการผสมผสานระหว่างสติปัญญาของอิชิอิ ซึ่งสนับสนุนโดยประสบการณ์ในการควบคุมข้าวและการตลาดสหกรณ์ของเขา และอำนาจทางการเมืองของโคโนะทำให้ระบบดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ยิ่งกว่านั้นระบบการซื้อขายลงทะเบียนยังดำเนินการไปได้ดีเพราะบังเอิญที่การเก็บเกี่ยวในปี 1955 ดีเยี่ยม (ตารางที่ 3-4) มีการเพิ่มขึ้นในราคาของผู้ผลิตได้รับ (ตารางที่ 3-18) และความร่วมมือของสหกรณ์การเกษตร

ต่อไปนับเป็นการดีที่จะมาดูสูตรที่ใช้ในการคำนวณราคาข้าว ในช่วงก่อนหน้าสงคราม ในการกำหนดราคาข้าวที่เกษตรกรได้รับภายใต้กฎหมายการควบคุมข้าว (the Rice Control Law) หรือกฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) การคำนวณต้นทุนการผลิตเป็นเกณฑ์ที่สำคัญ แต่ในภายหลังสงคราม การคำนวณต้นทุนการผลิตนับเป็นสิ่งเป็นไปไม่ได้เนื่องมาจากเงินเฟ้อ โดยเหตุนี้เอง สูตรความเสมอภาคทางการเกษตร (the agricultural parity formula) ถูกใช้แทนสูตรต้นทุนการผลิต (the production cost formula) อ้างถึงดัชนีความเสมอภาคทางด้านราคา (the price parity formula) เป็นเวลาหลายปี (1946-51) มันก็ถูกปรับปรุงให้เป็นสูตรความเสมอภาคด้านรายได้ (1952-59) และในที่สุดก็มีการใช้สูตรการชดเชยต้นทุนการผลิตและรายได้นับจากปี 1960 การเปลี่ยนสูตรดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของนโยบายราคาและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเหตุนี้ระดับราคาของผู้ผลิตได้รับจึงมักจะถูกยกสูงขึ้น

สูตรความเสมอภาคด้านราคาเป็นวิธีการกำหนดราคาข้าวในสัดส่วนของราคาอื่นๆ ของสินค้าและบริการที่ซื้อโดยเกษตรกร ความคิดง่ายๆ นี้เสนอแนะโดยกำลังฝ่ายพันธมิตร แม้ว่ามันจะคล้ายคลึงกับ “แนวโน้มราคา” ก่อนสงคราม สูตรความเสมอภาคด้านรายได้เป็นสูตรความเสมอภาคด้านราคาที่ถูกปรับปรุงขึ้นใหม่โดยผู้อำนวยการใหญ่ ชิโร โทฮาทะ (shiro Tohata) (1907-) และคณะทำงานของเขาในสำนักงานอาหาร (Food Agency) เพื่อตอบสนองอย่างน้อยก็ส่วนหนึ่งให้แก่การเรียกร้องของผู้ผลิตต่อการชดเชยที่เสมอภาคให้แก่แรงงานครอบครัวที่มีได้รับค่าจ้าง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น สูตรดังกล่าวได้ับรวมไม่เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงของสินค้าและบริการที่ซื้อโดยเกษตรกรตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในขนาดของปัจจัยการผลิตที่ใช้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการชดเชยส่วนต่างระหว่างอัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้นในระดับการบริโภคของคณงานและเกษตรกร

สูตรการชดเชยต้นทุนการผลิตและรายได้ ได้รับการเรียกร้องจากองค์กรผู้ผลิตมากมายมาแล้วแต่ก็ถูกปฏิเสธโดยรัฐบาล เพราะเหตุที่ความเสมอภาคทางรายได้ได้กลายเป็นคำขวัญขององค์กรผู้ผลิต และรัฐบาลกำลังร่างกฎหมายพื้นฐานเกษตร (the Agricultural Basic Law) เพื่อความเสมอภาคของรายได้ระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรมนอกเหนือการเกษตร รัฐบาลก็จำต้องพิจารณาถึงสูตรดังกล่าว เพราะว่าองค์กรผู้ผลิตต่างก็สนับสนุนพรรครัฐบาลคือพรรคเสรีประชาธิปไตย (the Liberal Democratic Party) แม้ว่ากฎหมายพื้นฐานการเกษตรจะมุ่งไปที่การสร้างเสมอภาคโดยความจำเป็นแบบสมดุลของผลิตภาพ สูตรดังกล่าวนี้มีลักษณะที่กำหนดโดยราคาของผู้ผลิตได้รับการคำนวณต้นทุนโดยภาคสถิติของ MAF ในการคำนวณราคาข้าวที่ผู้ผลิตได้รับ แรงงานครอบครัวส่วนที่ไม่ได้รับค่าจ้างถูกประมาณโดยค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานอุตสาหกรรม แตกต่างจากการ

คำนวณหาต้นทุนการผลิตของภาคสถิติ ซึ่งประมาณแรงงานครอบครัวที่มีได้รับค่าจ้างโดยใช้ค่าจ้างของแรงงาน เกษตรชั่วคราว

สูตรดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการขาดทุนอย่างใหญ่หลวงของรัฐบาล (ตารางที่ 3-10) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตร (the Agricultural Basic Law) ในปี 1961 และการมีผลผลิตข้าวเหลือเพื่อตั้งแต่ปี 1967 (อ้างถึงตารางที่ 3-17)

ถึงแม้ว่าสูตรการชดเชยต้นทุนการผลิตและรายได้ถูกเจาะจงเพื่อยกระดับราคาสำหรับผู้ผลิตได้รับ มันก็มี ลักษณะของความไม่ชัดเจนหรือมีประเด็นขัดแย้งหลายประเด็น ตัวอย่างเช่น ในการคำนวณค่าเช่าของเจ้าของผู้ทำ การผลิตเอง และแรงงานครอบครัวที่ไม่ได้รับค่าจ้าง ผู้ผลิตประเภทต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนการผลิต และอุปสงค์ ฯลฯ เป็นการยากที่จะเห็นด้วยโดยผู้ผลิต ผู้บริโภคและผู้เสียภาษี ดังนั้นอาจจะมีการกำหนดตาม ความอำเภอใจในการกำหนดราคา รัฐบาลหรือพรรครัฐบาลก็มิได้รับการยกเว้นเช่นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรค รัฐบาลได้เคยปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงสูตรดังกล่าวเพื่อยกราคาให้สูงขึ้นด้วยเหตุผลทางการเมือง กล่าวโดยสรุป สูตรการชดเชยต้นทุนการผลิตและรายได้มีอาจนับเป็น “สูตร” ได้ แม้ว่าชื่อนั้นจะเป็นที่พึงพอใจขององค์กรผลิต ในอีกแห่งหนึ่งสูตรความเสมอภาคทางการเกษตรก็เชื่อว่าจะเป็นที่นิยมชมชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะคำว่า “ความเสมอภาค” ในดัชนีความเสมอภาค หรือ สูตรความเสมอภาค มิได้ถูกแปลงเป็นภาษญี่ปุ่นทั่วไป แต่ใช้ในภาษาอังกฤษแบบ ญี่ปุ่นซึ่งไม่เป็นที่คุ้นเคยแก่ชาวชนบท และสูตรความเสมอภาคก็ยากลำบากเกินกว่าที่จะกระทำการได้ตามใจชอบ เช่นการยกระดับราคาให้สูงขึ้นเกินกว่าที่คำนวณได้โดยสูตร

ตามกฎหมายการควบคุมอาหาร ราคาที่ผู้ผลิตได้รับหรือราคาซื้อขายข้าวโดยรัฐบาล ควรถูกกำหนดโดยหลัก การที่จะทำให้มีการผลิตข้าวต่อไป ขณะที่ราคาสำหรับผู้บริโภคต้องจ่ายหรือราคาที่รัฐบาลจะขายข้าวควรจะถูกกำหนดโดย หลักการที่จะทำให้เกิดความมั่นคงในเศรษฐกิจครัวเรือน ดูเสมือนว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างราคาทั้งสองตามข้อ บัญญัติต่างๆของกฎหมายนี้ มีเพียงคำคำเดียวที่เป็นกลางในปัจจัยของการกำหนดราคานั้นคือราคาทั่วไป ดังนั้น ราคาที่ผู้ผลิตได้รับอาจจะสูงกว่าราคาสำหรับผู้บริโภคต้องจ่าย ตัวอย่างเช่น เมื่อผลผลิตข้าวไม่ดี หรือเมื่อผู้บริโภคไม่ สามารถรับภาระราคาข้าวที่สูงกว่านี้ได้ การยืนยันในผลประโยชน์ส่วนตัวของทั้งองค์กรผู้ผลิต และองค์กรผู้บริโภค (แม้ว่าพวกแรกจะรุนแรงกว่า) อ้างอิงกฎหมายการควบคุมอาหารมากขึ้นในส่วนของการกำหนดราคาทางการ ของข้าว พวกเขาเรียกร้องให้กฎหมายการควบคุมอาหารกำหนดระบบราคาสองราคาที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งหมายถึงว่า ราคาที่ผู้ผลิตได้รับ (ราคาที่รัฐบาลซื้อ) อาจจะเท่ากับหรือควรสูงกว่าราคาสำหรับผู้บริโภคจ่าย (ราคาที่รัฐบาลขาย) ในความเป็นจริงนับจากปี 1963 ราคาที่รัฐบาลซื้อสูงกว่าราคาที่รัฐบาลขาย (ตารางที่ 3-18) เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะของราคาที่เกี่ยวข้องทั้งสองซึ่งมีมาตั้งแต่ปลายสงครามถึงครั้งแรกปี 1951 มีความแตกต่างจากราคาที่เกี่ยวข้อง ทั้งสองในสมัยปัจจุบัน เวลาในช่วงแรกเป็นช่วงภายหลังสงครามที่เต็มไปด้วยภาวะเงินเฟ้อ ภาวะการทำฟาร์ม ที่ยากลำบาก การนำเข้าอาหารที่กระทำได้ยาก ราคาอาหารจากต่างประเทศที่สูงกว่าราคาอาหารที่ผลิตได้ภายในประเทศ และมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ต่ำของประเทศ ในขณะที่เวลาในช่วงหลังมิได้เป็นช่วงภายหลังสงครามอีกแล้ว มีภาวะ ความจำเรี่ยทางเศรษฐกิจ การนำเข้าอาหารจากต่างประเทศกระทำได้ง่ายมีการเพิ่มขึ้นในผลผลิตข้าวภายในประเทศ และมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรสูง ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าไม่มีเหตุผลใดๆที่จะให้มีราคาผูกพันทั้งสองอีก

ต่อไป จะมีก็เพียงเหตุผลเดียวคือการสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้ผลิตข้าวมีรายได้พอเพียงและเป็นความยากลำบากที่จะสร้างภาระให้แก่ผู้บริโภคในรูปของข้าวราคาแพงเพื่อให้เป็นไปตามนั้น

ราคาข้าวมีความสำคัญต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคก่อนสงคราม การผลิตข้าวคิดเป็น 52.6 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตรวมทางการเกษตร (คิดโดยเฉลี่ยของปี 1934-1936) และภายหลังสงครามก็ลดลงมาเล็กน้อยเป็น 47.2 เปอร์เซ็นต์ในช่วงปี 1950 ถึง 1954 มาถึงระยะหลังนี้เปอร์เซ็นต์ดังกล่าวก็ลดลงไปเป็นประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ กระนั้นก็ตามความสำคัญของข้าวก็ยังคงสูงสุดในผลิตผลทางการเกษตรทั้งหมดของญี่ปุ่น ผลผลิตที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่สองคือผลผลิตสัตว์ (ปศุสัตว์และสัตว์ปีก) ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามคิดเป็นประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ในปีหลังๆ นี้ ซึ่งนับว่ายังน้อยกว่าข้าว (ตารางที่ 3-19) กล่าวอย่างหยาบๆ แล้ว ความสำคัญของการทำนามิได้เปลี่ยนไปมากนักจากสมัยของ ซาโก (Sako) ผู้ซึ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของข้าวในปี 1908 สถานการณ์ที่การทำนอยังเป็นที่นิยมกันอยู่และกระทำโดยผู้ผลิตประเภทต่างๆ รวมทั้งผู้ผลิตไม่เต็มเวลา (part-time farmer) ก็ยังคงสืบเนื่องเหมือนเดิม นอกจากนี้แล้วสหกรณ์การเกษตรอเนกประสงค์ยังเป็นผู้ควบคุมการส่งมอบข้าวส่วนใหญ่ให้กับรัฐบาลรวบรวมเงินค่าข้าวแล้วตัดบัญชีในนามของผู้ส่งมอบ ซึ่งนับเป็นการหาเงินทุนให้เพียงพอแก่การจ่ายสินเชื่อและธุรกิจอื่น ๆ ที่กระทำกับผู้ส่งมอบข้าว ดังนั้น ราคาข้าวจึงมีความสำคัญสำหรับสหกรณ์การเกษตรอเนกประสงค์และตัวเกษตรกรเอง

ในส่วนของผู้บริโภคนั้น ราคาข้าวได้มีน้ำหนักมากในการเงินของครอบครัวดังเช่นในสมัยก่อน สัดส่วนของปริมาณ (รายจ่ายสำหรับ) ข้าวต่อรายจ่ายรวม (ค่าสัมประสิทธิ์เองเฉลี่ยของข้าวสำหรับผู้ญี่ปุ่น) ซึ่งเท่ากับ 4.8 เปอร์เซ็นต์ก่อนสงคราม (เดือนกันยายน 1933 ถึงสิงหาคม 1935) เพิ่มขึ้นเป็น 13.0 เปอร์เซ็นต์ (1947 ถึง 1951) และ 13.6 เปอร์เซ็นต์ (1952 ถึง 1956) ในช่วงภายหลังสงคราม แต่ก็ลดลงเรื่อยๆ จนถึง 3.1 เปอร์เซ็นต์ในปีหลังๆ (1972 ถึง 1976) ปัจจุบันนี้ถ้าจะมองในแง่ของน้ำหนักในค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแล้ว ปลา เนื้อสัตว์ หรือผักต่างๆ จะมีความสำคัญมากกว่าข้าว (ตารางที่ 3-20) กล่าวคือ โครงสร้างของชีวิตการโภชนาการของญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงไปมากในช่วงหนึ่งหรือสองทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งเป็นช่วงที่ข้าวเริ่มหมดความสำคัญลงทุกวัน แต่ทว่านั่นมิได้หมายถึงว่าความสำคัญของมันได้สูญสิ้นไปหมด เพราะรัฐบาลยังคงสามารถควบคุมการกระจายและราคาข้าว และมันยังถูกพิจารณาว่าเป็นสัญลักษณ์ของความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตประจำวัน ดังนั้นองค์กรผู้บริโภคจึงไม่เจียบเจียบกับราคาข้าว

การตัดสินใจเกี่ยวกับราคาข้าวสำหรับข้าวในฤดูผลิตใหม่เป็นเหตุการณ์ประจำปีสำหรับรัฐบาล องค์กรผู้ผลิต และองค์กรผู้บริโภค เหตุการณ์โดยปกติจะเริ่มในต้นๆ เดือนกรกฎาคมในปัจจุบันนี้และมีต่อเนื่องไปหลายวัน เหตุการณ์ที่สำคัญก็ได้แก่การประชุมระดับชาติของสหกรณ์การเกษตรต่างๆ การจัดตั้งคณะกรรมการราคาข้าว (the Rice Price Council) เพื่อสนองตอบต่อคำถามเกี่ยวกับราคาข้าวในฤดูการผลิตใหม่ของรัฐบาล และการเจรจาระหว่างรัฐมนตรีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารพรรคเสรีประชาธิปไตย (the Liberal Democratic Party) การจัดตั้งคณะกรรมการราคาข้าวเป็นกระบวนการทางกฎหมายที่จำเป็น แต่การเจรจาที่ตามมาในภายหลังมิได้เป็นกระบวนการทางกฎหมายแต่เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นจริง

คณะกรรมการราคาข้าวที่จัดตั้งขึ้นในปี 1949 ในช่วงของการยึดครอง ถูกหมายให้เป็นตัวแทนของความ

รู้สึกหรือความเห็นในทางอ้อมต่อกลุ่มผู้ยึดครองฝ่ายสัมพันธมิตร นับจากกฎหมายข้าว (the Rice Law) ก็ไม่เคยมีกรรมการในลักษณะของกรรมการราคาข้าว ตัวแทนในการซื้อหรือขายข้าวเป็นของผู้บริหารในรัฐบาลทั้งในทางกฎหมายและในแง่ของความเป็นจริง ในช่วงของการยึดครอง ความเห็นชอบจากกลุ่มผู้ยึดครองเป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดราคาข้าวเช่นเดียวกับการบริหารอย่างอื่น ๆ โดยมากในเวลานั้น ความเห็นชอบมักจะมีขึ้นภายหลังการเจรจาระหว่างกำลังผู้ยึดครองและเจ้าหน้าที่ฝ่ายญี่ปุ่น การจัดตั้งคณะกรรมการราคาข้าวดูเหมือนจะมีประโยชน์อยู่บ้างในกระบวนการของการเจรจานั้น ภายหลังการบังคับใช้สนธิสัญญาสงบศึก (the Peace Treaty) ในปี 1952 คณะกรรมการราคาข้าวก็ได้แสดงออกถึงบทบาทใหม่เป็นเวลาหลายปี คณะกรรมการทำงานในลักษณะผู้ไกล่เกลี่ยระหว่างรัฐบาลและสมาชิกของคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หรือระหว่างรัฐบาลและสมาชิกที่เป็นตัวแทนของพรรคการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคที่มีได้ร่วมรัฐบาล ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตั้งแต่ปี 1956 ถึง 1959 พรรครัฐบาลได้แสดงออกถึงบทบาทในทางบวกต่อการกำหนดราคาข้าว นั่นคือ ราคาข้าวถูกกำหนดขึ้นจริงๆ จากการเจรจาระหว่างรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารของพรรคเสรีประชาธิปไตย รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหมายถึงรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ในสมัยหลังๆ นี้รัฐมนตรีหน่วยการวางแผนเศรษฐกิจ (the Ministers of the Economic Planning Agency) ก็เข้าร่วมในการเจรจา ด้วยเหตุนี้เองคณะกรรมการราคาข้าวจึงมิได้มีบทบาทในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยอีก และกลับกลายเป็นเพียงตัวกลางที่จำเป็นในการกำหนดราคาข้าวที่เป็นทางการ ในขณะที่เดียวกัน คณะกรรมการราคาข้าวในบางครั้งก็ไม่สามารถจะนำเสนอรายงานให้กับรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ หรือมักจะต้องถูกนำเสนอรายงานที่มีความเห็นที่แตกต่างกันสองสามประเภทให้แก่รัฐบาล ทั้งนี้เพราะการเรียกร้องให้เพิ่มราคารับซื้อข้าวของรัฐบาลกระทำโดยสมาชิกตัวแทนขององค์กรผู้ผลิต ควรที่จะกล่าวอีกว่าคณะกรรมการราคาข้าวไม่จำเป็นต้องทำตามความเห็นส่วนใหญ่ แต่เป็นความเห็นชอบเอกฉันท์ เพราะเป็นธรรมเนียมของคณะกรรมการและของวิธีการประชุมแบบญี่ปุ่นซึ่งเชื่อถือในความเห็นชอบเอกฉันท์ว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าการตัดสินใจที่ยึดเอาส่วนใหญ่เป็นหลัก

รัฐมนตรีบางท่านได้พยายามปรับปรุงองค์กรคณะกรรมการราคาข้าว หรือการดำเนินงานของคณะกรรมการ อิชิโร โคโนะ (Ichiro Kono) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้กั้นการประชุมของคณะกรรมการออกจากประชาชนโดยการร่างคำสั่งรัฐบาลขึ้นมาฉบับหนึ่งในปี 1962 มันเป็นการตัดสินใจที่เฉียบขาดของโคนะ ยิ่งกว่านั้นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้คนต่อมาคือ ทาดาโอะ คูราอิชิ (Tadao Kuraishi) (1900-) ก็ได้พยายามจัดองค์กรของคณะกรรมการเสียใหม่ และก็มีได้แต่งตั้งสมาชิกของคณะกรรมการมาจากสมาชิกวุฒิสภา ตัวแทนองค์กรผู้ผลิต และผู้บริหารอีกต่อไปในปี 1968 คณะกรรมการนี้เรียกว่าเป็นคณะกรรมการราคาข้าวที่เป็นกลาง (the Neutral Rice Price Council) คณะกรรมการราคาข้าวที่เป็นกลางกระทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดีทีเดียว ในที่ประชุมของคณะกรรมการฯ การถกประเด็นปัญหาเป็นไปอย่างเสรีและราบรื่นด้วยความตั้งใจของสมาชิก เกี่ยวกับราคาข้าว การผลิตและการควบคุมข้าว และเศรษฐกิจฟาร์มและนโยบายเกษตรทั่วไป คณะกรรมการเป็นการขึ้นนโยบายเกี่ยวกับราคาและการควบคุมข้าวในอนาคต แต่ทว่าก็ได้เร่งเร้าให้เกิดการต่อต้านคณะกรรมการราคาข้าวที่เป็นกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพรรคฝ่ายค้านและองค์กรผู้ผลิต ถึงแม้ว่าการจัดองค์กรของคณะกรรมการราคาข้าวที่เป็นกลางจะเกิดจากการตัดสินใจที่เฉียบขาดของรัฐมนตรีคูราอิชิ มันก็ตั้งอยู่ไม่ได้โดยความเห็นชอบ

ของพรรคฝ่ายค้านและองค์กรผู้ผลิต เหตุฉะนั้นตัวองค์กรก็ถูกเปลี่ยนอีกครั้งในปี 1969 โดยมีตัวแทนสามฝ่ายคือ ตัวแทนฝ่ายผู้ผลิต ตัวแทนฝ่ายผู้บริโภค และผู้มีความรู้และประสบการณ์ เช่น ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ เกษตรและการคลัง ผู้อำนวยการที่เกษียณอายุแล้ว หรือรัฐมนตรีช่วยที่หมดภาระในตำแหน่งแล้ว และตัวแทนจาก กระทรวงการคลังและนักหนังสือพิมพ์ หรือนักวิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายเกษตร ตัวข้าพเจ้าเองก็ได้มีส่วนร่วมใน คณะกรรมการราคาข้าวในฐานะผู้อำนวยการใหญ่ของหน่วยงานอาหาร (the Food Agency) จากปี 1956 ถึง 1958 และในฐานะประธานของคณะกรรมการฯจากปี 1969 ถึง 1974 แต่ขอกล่าวตามความจริงว่า ข้าพเจ้าไม่สามารถจัดการเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ไม่เข้ากันได้ดีเท่าไหร่นั้นได้เสมอไป

ก่อนยุคการอธิบายเรื่องการควบคุมอาหารในช่วงนี้มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงการควบคุม “มูกิ” (mugi) ทางอ้อม นับตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) “มูกิ” ก็ตกอยู่ภายใต้ การควบคุมโดยตรงของรัฐอย่างสมบูรณ์แบบเดียวกับข้าว ในภายหลังจากปี 1957 “มูกิ” จึงถูกควบคุมทางอ้อม ในปีก่อนหน้านั้นก็ได้มีการถกเถียงถึงการค้าข้าวเสรีดังที่กล่าวมาแล้ว ภายหลังปล่อยให้การค้า “มูกิ” เป็นแบบเสรี ซึ่งก็สอดคล้องกับความจริงที่ว่า การตั้งตัวของอุปทานและอุปสงค์ในตลาดการค้าระหว่างประเทศเริ่มคลายตัวออก และดัชนีความเสมอภาคการเกษตร (the agricultural parity index) มีค่าสูงขึ้น การควบคุม “มูกิ” ทางอ้อมก็ กลายเป็นการพยุงราคา

ในตอนที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุมโดยตรงมาเป็นการควบคุมทางอ้อม หลักการแทรกแซงของ รัฐบาลมีความรัดกุมขึ้นมาก ดังจะเห็นได้จากการแก้ไขกฎหมายการควบคุมอาหาร *ประการแรก* รัฐบาลควรรับซื้อ “มูกิ” โดยไม่จำกัดปริมาณตามการเสนอขายของผู้ผลิต *ประการที่สอง* ราคารับซื้อของรัฐบาลไม่ควรต่ำกว่าผลรวม ของการคำนวณในทุก ๆ ปีตามสูตรของความเสมอภาคการเกษตร (the agricultural parity formula) นั่นคือผล รวมที่เกิดจากการคูณราคา “มูกิ” ในปีฐาน (ราคาเฉลี่ยปี 1950 และ 1951) ด้วยดัชนีความเสมอภาคการเกษตร (the agricultural parity index) (อ้างถึงตารางที่ 3-18) *ประการที่สาม* ราคาขายของรัฐบาลควรถูกกำหนดโดยการ คำนึงถึงผลที่จะมีต่อเศรษฐกิจของครอบครัวผู้บริโภคว่าจะไม่กระทบกระเทือนถึง ทั้งนี้โดยการคำนึงถึงค่าใช้จ่ายใน ครัวเรือน ราคาข้าว และภาวะทางเศรษฐกิจอื่น ๆ *ประการที่สี่* การค้าระหว่างประเทศของ “มูกิ” ภายใต้การควบคุม และการผูกขาดของรัฐในด้านการนำเข้า “มูกิ” จะดำเนินสืบไปเช่นเดียวกับข้าว ดังนั้นนับตั้งแต่ต้น การควบคุม “มูกิ” ทางอ้อมก็มีลักษณะเป็นระบบการพยุงราคา นับจากประมาณปี 1957 ก็ได้มีความแตกต่างอย่างมากในราคา ซื้อและขายของ “มูกิ” ภายในประเทศ และความแตกต่างดังกล่าวแผ่ขยายออกไป และการควบคุม “มูกิ” ทาง อ้อมในความเป็นจริงกลับคล้ายกับการควบคุมโดยตรงและสมบูรณ์แบบ เพราะว่า “มูกิ” ทั้งหมดที่ซื้อขายในตลาด ถูกขายให้รัฐบาล ในอีกด้านหนึ่ง ต่อมาหลายปีให้หลังการบริโภคข้าวบาเลย์ และ naked barley เริ่มลดลง ดังนั้นรัฐบาลจึงประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาระทางการเงินในการพยุงราคาผู้ผลิตของ “มูกิ” และเรื่องผลผลิตล้นของ ข้าวบาเลย์ และ naked barley สถานการณ์ของข้าวบาเลย์ และ naked barley ในสมัยนั้นก็คล้ายคลึงกับ สถานการณ์ข้าวในปัจจุบัน นอกจากนี้ในสมัยนั้นการสัตบาลญี่ปุ่นก็ได้ใช้ข้าวบาเลย์หรือ naked barley เป็น ปริมาณมาก ซึ่งเป็นอาหารเสริมหลักของข้าวตั้งเดิม และราคาของธัญพืชเหล่านั้นมีราคาสูงกว่าอาหารสัตว์นำเข้ามาก ผลประโยชน์ของข้าวสาลีนำเข้า ในบัญชีพิเศษของการควบคุมอาหาร มิได้ชัดเจนของบัญชี “มูกิ” ที่ผลิต

ภายในประเทศเสมอไป ภายใต้ภาวะการณ์เช่นนั้น เกษตรกรควรจะได้รับ การสนับสนุนให้ย้ายจากการผลิตข้าวบาเลย์ และ naked barley ไปยังพืชอื่น ๆ ดังนั้น MAF จึงได้ยกร่างกฎหมายมาตรการพิเศษเกี่ยวกับ “มูกิ” (the Bill of Exceptional Measures Concerning “Mugi”) เพื่อยกเลิกสูตรการทำดัชนีความเสมอภาคการเกษตร และเพื่ออุดหนุนการเปลี่ยนการปลูกพืช ร่างกฎหมายดังกล่าวถูกนำเสนอรัฐสภาพร้อมกับงบประมาณที่ต้องการในปี 1960 แต่ก็ตกไปในปี 1961 แต่ทว่าการผลิต “มูกิ” ก็เริ่มลดลงโดยปราศจากกฎหมายนั้นเนื่องจากรายรับจากพืช ฤดูหนาว เช่น “มูกิ” และต้นดอกคำฝอยตกต่ำกว่ารายได้นอกฟาร์มมาก ทั้ง ๆ ที่มีสูตรการทำดัชนีความเสมอภาค การเกษตร สาเหตุเบื้องหลังเหตุการณ์นี้ก็คือความยากลำบากในการยกระดับผลิตภาพของการผลิต “มูกิ” เนื่องจากขนาดการผลิตที่เล็กมากและอื่น ๆ รวมทั้งความสะดวกในการหางานนอกฟาร์มอันเนื่องมาจากความจำเรือย สูงอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการผลิตข้าวบาเลย์ และ naked barley ล้นเหลือจึงหมดไปใน ไม่กี่ปี และเราก็ต้องนำเข้าข้าวบาเลย์เพิ่มขึ้นอีกเช่นเดียวกับข้าวสาลี ในขณะที่การผลิต “มูกิ” ภายในประเทศ ลดลงจนเกือบเป็นศูนย์ เป็นที่แน่นอนว่า การเกษตรญี่ปุ่นและโครงสร้างอาหารได้เปลี่ยนไปเป็นแบบใหม่ ในช่วง ของการยกร่างกฎหมายมาตรการพิเศษเกี่ยวกับ “มูกิ” และการไม่ผ่านพิจารณา ข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรีช่วย กระทรวงเกษตรและป่าไม้ และข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจในกาลต่อมาที่ไม่สามารถพยากรณ์ถึงการตกต่ำของพืชฤดูหนาว

3-3-2 นโยบายการผลิตอาหารภายหลังสงคราม

วิกฤตการณ์อาหารภายหลังสงครามควรได้รับการแก้ไขโดยการส่งมอบตามโควตาการผลิตภายในมากกว่าการ เพิ่มการผลิตอาหาร เพราะว่าเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรลดลง มีการขาดแคลนอย่าง ใหญ่หลวงในปัจจุบันการผลิตอันเนื่องมาจากความเสียหายของอุปกรณ์อุตสาหกรรม ในด้านตรงกันข้ามประชากร ชนบทเพิ่มขึ้นอย่างทันทีทันใด เพราะจำนวนคนญี่ปุ่นทั้งที่เป็นทหารและคนธรรมดาที่กลับจากต่างประเทศภายหลัง การพ่ายแพ้สงคราม และจำนวนมากมายของผู้อาศัยอยู่ในเมืองที่บ้านเรือนและโรงงานถูกทำลายไปในช่วงสงคราม ต่างพากันอพยพไปยังชนบท การเคลื่อนย้ายของประชากรและการปฏิรูปที่ดินที่กำลังจะมาถึงก่อให้เกิดการแบ่ง แยกที่ดินถือครองเป็นผืนเล็กผืนน้อยต่อไปอีก

เป็นที่เชื่อกันอยู่ช่วงหนึ่งทันทีภายหลังการแพ้สงครามว่าญี่ปุ่นจะสร้างชาติขึ้นใหม่บนฐานของการพัฒนา การเกษตร หรือว่าญี่ปุ่นจะถูกบีบบังคับให้เป็นประเทศเกษตรอันเป็นผลมาจากข้อบังคับที่กำลังพันธมิตรอาจจะนำ มาใช้ แต่ถึงกระนั้นก็ดี มันยังเป็นการยากที่จะพัฒนาการเกษตรเพราะเงื่อนไขที่ลำบากดังกล่าวข้างต้น ใน สถานการณ์นั้นมันมีนโยบายที่สำคัญหลายอย่างเกิดขึ้นในปี 1948 อันหนึ่ง ได้แก่ กฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับการ แสวงหาอาหาร (the Law of Temporary Measures for Securing Food) และกำหนดการที่เกี่ยวข้องกับ การเพิ่มผลผลิตอาหารลิบเปอร์เซ็นต์ อีกอันหนึ่งก็เป็นกฎหมายการส่งเสริมปรับปรุงการเกษตร (the Agricultural Improvement Promotion Law) ซึ่งได้จัดตั้งระบบส่งเสริมบริการการเกษตร แนะนำโดยส่วนทรัพยากรธรรมชาติ (the Natural Resource Section) (NRS) ของ GHQ (General Headquarter)

กฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับการแสวงหาอาหาร (the Law of Temporary Measures for Securing Food) ได้จัดตั้งระบบการจัดสรร การส่งมอบโควตาอาหารก่อนการเก็บเกี่ยวดังกล่าวแล้ว เพื่อให้ระบบนี้ทำงานได้

การผลิตอาหารควรจะได้รับวางแผนจากเบื้องบนให้แก่ระดับเกษตรกร และปัจจัยการผลิตควรถูกแบ่งปันตามขนาดและพื้นที่ของการผลิต แผนการเพิ่มผลผลิตอาหาร 10% มุ่งเพิ่มผลผลิตในภาวะการณ์ที่ข้าราชการที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นที่จะรวบรวมอาหาร หรือการแจกจ่ายและส่งมอบอาหาร ผู้ร่างกฎหมายมาตรการชั่วคราวคงจะพิจารณาเป็นธรรมดาว่าการเพิ่มผลผลิตต้องมาก่อนแล้วหลังจากนั้นการรวบรวมจึงจะเกิดตามมา นอกจากแผนการเพิ่มผลผลิตลิสเบอ์เซนต์ก็ยังคงมีความมุ่งมั่นที่จะชูปเลี้ยงองค์กรการเกษตรและเกษตรกร

การก่อตั้งบริการการส่งเสริมการเกษตรตามกฎหมายการส่งเสริมปรับปรุงการเกษตร (the Agricultural Improvement Promotion Law) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบและวิธีการของการให้กำลังใจในการผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งก็คือการจัด “ฟาร์มตัวอย่าง” (guidance farms) (ชิโด-โนโจ) (Shido-nojo) ในช่วงสงครามมีการอุดหนุนการผลิตทางการเกษตรหลายอย่างที่ถูกรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และฟาร์มตัวอย่างก็ถูกจัดตั้งขึ้นหน่วยหนึ่งต่อหลายๆ เมือง ระบบฟาร์มตัวอย่างนี้เริ่มต้นในช่วงสงครามและเกือบจะสมบูรณ์ภายหลังสงคราม แต่ว่าระบบนี้มีได้รับการยอมรับโดย NRS ของ GHQ ตอนแรกทีเดียวเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของ MAF โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชิโนจิโร่ อะคิโมโตะ (Shinjiro Akimoto) (1893-1980) หัวหน้าส่วนการผลิตทางการเกษตร (the Agricultural Production Section) และนักพืชไร่อาวุโส เขายืนยันว่าฟาร์มตัวอย่างนี้คล้ายกับฟาร์มสาธิตของงานส่งเสริม ในความเป็นจริง ฟาร์มตัวอย่างมีความแตกต่างกับฟาร์มสาธิตอยู่บ้าง ฟาร์มตัวอย่างมักจะมีขนาดสองหรือสามเฮกตาร์และจัดการโดยข้าราชการฝ่ายเกษตรจังหวัด (the prefectural “nogyokai”) (สมาคมการเกษตร) บุคคลแรกของข้าราชการกลุ่มนี้เป็นหัวหน้าฟาร์ม บุคคลที่สองเป็นเจ้าหน้าที่ทางสัตวบาล และบุคคลที่สามเป็นเจ้าหน้าที่ทางวิศวกรรมเกษตร ฟาร์มตัวอย่างมุ่งที่จะให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติแก่เกษตรกรและการสาธิตการทำฟาร์ม แต่ว่าตามหลักอเมริกันที่ทีมงานของ NRS แห่ง GHQ ยึดถือฟาร์มสาธิตควรที่จะทำโดยเกษตรกรอาสาสมัครไม่ใช่ข้าราชการ ฟาร์มสาธิตควรมีขนาดเล็กๆ เป็นของเกษตรกร ทาง NRS มีคำสั่งให้เลิกระบบฟาร์มตัวอย่าง และผู้รับผิดชอบหลักคือ อะคิโมโตะ ก็ลาออกจาก MAF

ความเปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่งมาพร้อมกับบริการการส่งเสริมการเกษตร กล่าวอย่างคร่าวๆ ในช่วงก่อนสงคราม การปรับปรุงทางด้านเทคนิคได้รับการสนับสนุนและบังคับโดยการให้เงินอุดหนุนและการดูแลโดยองค์กรเกษตรหรือจังหวัดที่แก่เกษตรกร โดยนัยนี้เรานี้มององค์กรเกษตรสองประเภทในญี่ปุ่น คือระบบสมาคมการเกษตร (the agriculture association system) (โนไค) (nokai) ของช่วงก่อนสงคราม และระบบสมาคมของการเกษตร (the association of agriculture) (โนเกียวไค) (nogyokai) ในระหว่างสงครามซึ่งถูกสลายตัวลงภายหลังสงคราม ภายหลังสงครามก็เกิดมีกลุ่มศึกษาใหม่ๆ และกลุ่มเยาวชนตั้งขึ้นอย่างคึกคักทั่วประเทศ เริ่มแรกมีนักส่งเสริม 5,828 คนและเพิ่มขึ้นเป็น 10,129 คนในปี 1960 ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรในอนาคต (ตารางที่ 5-17) นี่ส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นในการผลิตทางการเกษตร แน่นนอนที่สุด การปรับปรุงทางเทคนิคในสมัยนั้นเป็นเรื่องละเลยมิได้ ตัวอย่างเช่น การใส่ปุ๋ยแก่ดินชั้นล่าง การจัดชั้นดินเลวและหนทางแก้ไข เรือนกระจกสำหรับการตกกล้าอย่างง่าย การปลูกข้าวอายุสั้น ปัจจัยการผลิตเคมีเช่น DDT BHC ฟอสเฟตอินทรีย์ และยาฆ่าแมลงผสมปรอท (mercurial preparation)* รถไถเดินตาม ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมักจะได้รับสนับสนุนโดยการ

* มีคุณสมบัติทำให้โปรตีนตกตะกอน... ผู้แปล

อุดหนุนแบบต่างๆ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตของการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องจักรกลเกษตรซึ่งได้รับการพัฒนาภายหลังปัจจัยเคมีช่วยเพิ่มผลผลิตต่อบุคคล การทำฟาร์มแบบเก่าที่ใช้แรงงานสัตว์เริ่มเปลี่ยนเป็นวิธีใหม่ๆ ที่ใช้แรงงานจักรกล และสัตว์ใช้งานถูกทดแทนโดยโคนมเสียเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งโคเนื้อในบางกรณี

ต่อไปเปรียบเทียบการเพิ่มของผลผลิตภายหลังสงครามจากช่วงปี 1945-49 กับปี 1960-64 (ช่วง IV) กับการพัฒนา ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 จากปี 1895-99 กับปี 1915-19 (ช่วง I) และความสำเร็จก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จากปี 1920-24 ถึงปี 1935-39 (ช่วง II) ยกเว้นช่วงสงคราม (1940-44 = ช่วง III) ของสงครามโลกครั้งที่ 2 (ตารางที่ 3-21) การเพิ่มขึ้นในช่วงที่ IV นับว่ามากที่สุดคือจาก 135.0 เป็น 257.6 ของดัชนีการผลิต (1895-1899 = 100) นั่นคือการเพิ่มขึ้น 90.8 เปอร์เซ็นต์ในช่วง 15 ปี ในขณะที่ดัชนีการผลิตของช่วง I เพิ่มจาก 100 เป็น 151.7 ภายใน 20 ปี และสำหรับช่วงที่ II จาก 150.7 เป็น 185.3 หรือการเพิ่มเพียง 23.0 เปอร์เซ็นต์ใน 15 ปี ถ้าพิจารณาช่วงระยะเวลาจากปี 1950-1954 ถึงปี 1960-1964 การเพิ่มขึ้นของผลผลิตเท่ากับ 176.7 เป็น 257.6 หรือเป็นการเพิ่ม 45.8 เปอร์เซ็นต์ภายใน 10 ปี ผลผลิตต่อพื้นที่ของข้าวซึ่งเป็นตัวแทนที่สำคัญที่สุดของการเกษตรญี่ปุ่นมีแนวโน้มคล้ายๆ กับผลผลิตรวม ใน 20 ปีแรกของช่วงที่ I ผลผลิตต่อพื้นที่ของข้าวเท่ากับ 33.8 เปอร์เซ็นต์ ระหว่าง 15 ปีของช่วงที่ II เพิ่มขึ้นเพียง 9.3 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ใน 15 ปีของช่วงที่ IV การเพิ่มเท่ากับ 39.9 เปอร์เซ็นต์ ถ้าเปรียบเทียบตัวเลขของปี 1960-64 กับระดับก่อนสงครามคือปี 1935-39 การเพิ่มขึ้นเท่ากับ 26.8 เปอร์เซ็นต์ ความสำเร็จหลังสุดนี้ (ช่วงที่ V = 1965-1976) ของการผลิตรวมทางการเกษตรและการทำนา ก็คงไม่สามารถเรียกว่าเด่น

ดังนั้นจึงดูเหมือนว่านโยบายการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสงครามได้รับความสำเร็จ แต่ทว่ามันกลับกลายมาเป็นปัญหาสำคัญ แม้ผลผลิตจะเพิ่มขึ้น การพึ่งพาตนเองทางอาหารในแง่ปริมาณกลับลดลงอย่างรุนแรง ดังนั้นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอาหารเริ่มสำคัญ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในส่วนหลังของบทนี้

3-3-3 ระบบการพุงราคา

ก่อนการใช้กฎหมายพื้นฐานฯ (the Basic Law) ได้มีการดำเนินนโยบายราคาหลายอย่าง และนโยบายราคาอันหนึ่งก็คือกฎหมายการควบคุมอาหาร (the Food Control Law) ซึ่งถูกประกาศใช้เพื่อรวบรวมอาหารหลักๆ ให้เพียงพอ และเพื่อการรักษาเสถียรภาพราคาเหล่านั้นในช่วงของสงครามและภายหลังสงครามสิ้นสุดใหม่ๆ แต่ทว่า มันได้เปลี่ยนรูปแบบออกไปเป็นระบบการพุงราคาสำหรับข้าวและ “มูกิ” ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น นอกเหนือไปจากกฎหมายนี้ ในช่วงสงครามและทันทีภายหลังสงคราม ได้มีกฎหมายหลายฉบับที่มุ่งจะรวบรวมผลิตผลเกษตรและรักษาเสถียรภาพของราคาเหล่านั้น กฎหมายเหล่านี้ถูกยกเลิกไปในปี 1949 และในปีต่อๆ มาเป็นฉบับๆ ยกเว้นกฎหมายการควบคุมอาหารเพื่อรักษาเศรษฐกิจตลาดเสรี อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ประจักษ์ในกาลต่อมา ผลิตผลเกษตรบางชนิดไม่สามารถปรับเข้ากับตลาดเสรีได้โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะของผลิตผลเกษตรล้นเหลือในตลาดโลก ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีระบบการพุงราคา

นอกเหนือไปจากกฎหมายการควบคุมอาหาร ก็ยังมีกฎหมายการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร (the Ag-

ricultural Products Price Stabilization Law) ของปี 1953 ซึ่งเกี่ยวกับราคามันฝรั่ง มันเทศ แป้งที่ทำจากพืชผลนี้ ดอกคำฝอย และถั่วเหลือง กฎหมายการรักษาเสถียรภาพของราคารังไหมและไหมดิบ (the Cocoon and Raw Silk Price Stabilization Law) ของปี 1951 ซึ่งเกี่ยวข้องกับราคาของรังไหมและไหมดิบ และกฎหมายการผูกขาดใบยา (the Tobacco Monopoly Law) ของปี 1946 ซึ่งทดแทนกฎหมายปี 1896 และซึ่งเกี่ยวข้องกับราคาของใบยา นโยบายราคาที่กำหนดโดยกฎหมายเหล่านี้ครอบคลุมมากกว่า 70 เปอร์เซนต์ของมูลค่ารวมของผลิตผลเกษตร และระบบการพยุงราคาถูกเสริมให้แข็งแกร่งขึ้นภายหลังการใช้กฎหมายพื้นฐานฯ (the Basic Law)

ทั้งกฎหมายการพยุงราคาผลิตผลปศุสัตว์ (the Livestock Products Price Stabilization Law) และกฎหมายมาตรการชั่วคราวในการให้ความช่วยเหลือถั่วเหลืองและดอกคำฝอย (the Soybeans and Rapeseeds' Grant Temporary Measures Law) ถูกใช้ในปีเดียวกันเป็นกฎหมายพื้นฐานฯ กฎหมายฉบับแรกมุ่งที่จะรักษาเสถียรภาพของราคานม ผลิตภัณช์นม เนื้อหมู และไข่ โดยการรับซื้อ เก็บรักษา และนำออกขาย ซึ่งผลิตภัณช์นมและเนื้อหมู โดยบริษัทเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมปศุสัตว์ (the Corporation for the Promotion of the Livestock Industry) และโดยมูลภัณช์กันชน (buffer stock) ของไข่โดยสหกรณ์การเกษตร (สำหรับนมมันั้นในตอนแรกๆ มีการรักษาราคาทงอ้อม โดยผลจากการรักษาเสถียรภาพราคาของผลิตภัณช์นม) กฎหมายฉบับที่สองซึ่งเกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ถั่วเหลืองและดอกคำฝอย เป็นมาตรการสำหรับช่วยแบ่งเบาภาระขาดทุนของผู้ผลิตซึ่งเป็นผลจากการนำเข้าถั่วเหลืองโดยเสรี

นอกจากนี้ กฎหมายมาตรการพิเศษสำหรับวัตถุดิบรสหวาน (the Sweetening Materials Resources Special Measures Law) ถูกประกาศใช้ในปี 1964 กฎหมายนี้มุ่งที่จะรักษาเสถียรภาพราคาของหัวบีทน้ำตาล dextrose และอ้อยน้ำตาลที่ผลิตในญี่ปุ่นโดยการซื้อและขายต่อโดยรัฐบาล อย่างไรก็ตามภายหลังการประกาศใช้ราคาของ dextrose และน้ำตาลลดลงอย่างชวชวเนื่องจากอิทธิพลของน้ำตาลนำเข้า ซึ่งถูกปล่อยให้เสรีนับตั้งแต่ปี 1963 ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องจัดตั้งบริษัทรักษาสถียรภาพราคาน้ำตาล (the Sugar Price Stabilization Corporation) ขึ้นในปี 1965 โดยมีการใช้มาตรการที่จำเป็นปรับราคาของน้ำตาลนำเข้าและพยุงราคาของน้ำตาลที่ผลิตภายในประเทศ

สินค้าที่สำคัญที่สุดที่ราคามีได้รับการควบคุมก็คือ เนื้อวัว ผักและผลไม้ แต่ในปีหลังๆ นี้ เนื้อวัว หอมและผักอีกบางชนิดก็ตกอยู่ภายใต้การพยุงราคาหรือมาตรการการรักษาเสถียรภาพราคา

ปัจจุบันนี้มีปัญหาเกี่ยวกับราคาบางอย่างที่จะต้องจัดการโดยนโยบายการเกษตร ปัญหาแรก เป็นดังนี้ ระบบการพยุงราคาจำต้องแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มของอุปสงค์สินค้าเกษตร นับตั้งแต่ประมาณปี 1954 เมื่อการโภชนาการของญี่ปุ่นฟื้นตัวคืนสู่ระดับก่อนหน้าสงคราม อัตราเพิ่มต่อปีในการบริโภคอาหารโดยทั่วไปมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่เดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในส่วนองค์ประกอบของอุปสงค์สำหรับอาหารในญี่ปุ่น ขณะที่อุปทานสำหรับอาหารจำพวกแป้งได้ถึงจุดสูงสุด ทรงตัว แล้วก็เริ่มลดลง ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากของอุปสงค์สำหรับผลิตภัณช์ปศุสัตว์และผลไม้ การบริโภคอาหารต่อบุคคลต่อปีในช่วงหลังๆ นี้ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 1960 ได้มีการลดลงในกรณีของ ข้าว มันฝรั่ง และมันเทศ และมีการเพิ่มขึ้นสำหรับข้าวสาลี ผลไม้ เนื้อสัตว์ นม

ผลิตภัณฑ์นม ปลา และน้ำมันและไขมัน ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงเหล่านี้ในสินค้าอาหารบางประเภทได้มีการเปลี่ยนแปลงอีกในปีหลัง ๆ นี้ ตัวอย่างเช่น ข้าวสาลีเปลี่ยนจากการเพิ่มขึ้นเป็นการทรงตัว ผัก ไข่ และน้ำตาลเปลี่ยนจากการเพิ่มขึ้นเป็นการลดลงเล็กน้อย และเนื้อสัตว์ นม และผลิตภัณฑ์นมดูเหมือนจะเปลี่ยนจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นช้าลง (ตารางที่ 3-22) รัฐบาลและเกษตรกรจะต้องเผชิญกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงนี้ในองค์ประกอบของอุปสงค์สำหรับอาหาร อย่างไรก็ตาม ค่าเรียกร้องส่วนใหญ่ของเกษตรกรและแรงกดดันทางการเมืองที่รุนแรงที่สุดได้แก่ การพุงราคาแก่อาหารจำพวกแป้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว

ปัญหาที่สอง ได้แก่แนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของสินค้าเกษตร เป็นที่ที่ลัวกันว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของราคาจะกระทบกระเทือนความเป็นอยู่ของผู้บริโภค ถ้าแม้ว่ารัฐบาลต้องการที่จะป้องกันเหตุการณ์ที่รัฐบาลก็ไม่สามารถรักษาเสถียรภาพของราคาบางตัวได้ เช่น ราคาผักบางชนิด เป็นต้น ไม่จำเป็นที่จะกล่าวถึงเหตุผล อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่ามีความยากลำบากในการปรับการผลิตและการตลาดเนื่องจากขนาดของการผลิตผักที่เล็ก และนอกจากนี้เครื่องมือการแปรรูปร่างยังค่อยพัฒนาและยังขาดแคลนอุปกรณ์เก็บรักษา แม้ว่าอุปกรณ์เหล่านี้กำลังได้รับการพัฒนา

รัฐบาลสามารถรักษาเสถียรภาพราคาของข้าว ข้าวสาลี และธัญพืชอื่นๆ อย่างไรก็ตามก็ยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของราคาผู้ผลิตได้ ดังนั้นตัวรัฐบาลเองอาจจะต้องแบกรับความแตกต่างระหว่างราคาผู้ผลิตและราคาผู้บริโภค หรือผู้บริโภคเองจะต้องแบกรับการเพิ่มขึ้นของราคาผู้บริโภค ฉะนั้นถึงแม้เราจะสามารถหลีกเลี่ยงการผันผวนของราคาตามฤดูกาล เรา ก็อาจจะยังไม่สามารถรักษาเสถียรภาพของราคาในระยะยาวได้ และโดยเหตุนี้เองราคาที่ผู้ผลิตได้รับหรือราคาซื้อขายของรัฐบาลจึงมีค่าเกือบเป็นสองเท่าของราคานำเข้า นี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะกับข้าว ข้าวสาลี หรือข้าวบาเลย์ ราคาปัจจุบัน (1974-1975) ของผลิตภัณฑ์นมประมาณ 1.5 เท่าของราคานำเข้า ทั้งนี้เพราะระบบการพุงราคาและเพราะการจำกัดการนำเข้า โดยทั่วไปราคาปัจจุบันของผลิตผลการเกษตรที่ผลิตภายในประเทศสูงกว่าราคาของการนำเข้า และความแตกต่างระหว่างราคาทั้งสองได้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3-23) ส่วนหนึ่งของความแตกต่างที่มีอยู่ในราคาข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ได้รับการชดเชย โดยบัญชีพิเศษของการควบคุมอาหาร (the Special Account for Food Control) ในขณะเดียวกันการปล่อยให้การค้าระหว่างประเทศเป็นเสรีได้กลายเป็นนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ แต่นี่ก็ก่อให้เกิดปัญหาที่ยากลำบากอย่างหนึ่งแก่การเกษตร ถ้าหากเปรียบเทียบราคาผู้ผลิตของอาหารในญี่ปุ่นกับของประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ จะพบว่า ความแตกต่างนั้นมีสูงกว่ามากอย่างน่าแปลกใจ (ตารางที่ 3-24) ถ้าหากมีการนำเอาการเพิ่มขึ้นในอัตราแลกเปลี่ยนของเงินเยนตั้งแต่หลังครั้งปี 1977 มาร่วมพิจารณาแล้ว จะพบความแตกต่างที่มากขึ้นไปอีก นโยบายเกษตรจะต้องแก้ปัญหาหนี้ การวิพากษ์วิจารณ์ของประเทศผู้ส่งออกเกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าในรูปแบบที่ไม่เกี่ยวกับภาษี (nontariff barriers) ของญี่ปุ่นกำลังรุนแรง มันได้เริ่มรุนแรงมาตั้งแต่ปี 1977

โดยทั่วไปแนวโน้มของราคาสินค้าประเภทอาหารได้เคยมีผลกระทบกลับอย่างมากต่อเศรษฐกิจของญี่ปุ่น อันเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางอุปทานและอุปสงค์ของอาหาร ราคาของผู้บริโภคถูกเพิ่มสูงขึ้นเพราะราคาผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำต้องให้เป็นไปเช่นนั้น และเพราะว่าการขาดดุลงบประมาณได้เพิ่มขึ้นในกรณีของข้าวซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล กรณีนี้ยังเกิดกับ ผัก เนื้อวัว นม ฯลฯ อีกด้วย จากดัชนีราคาผู้บริโภค (1960-1975)

การเพิ่มขึ้นของราคาผักและสินค้าประเภทอาหารอื่นๆ เห็นได้อย่างชัดเจน และมีขนาดใหญ่ที่สุดในการเพิ่มขึ้นของราคาผู้บริโภค (ภาพที่ 3-6)

ดังนั้น เป็นที่เกรงกันว่าแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของราคาจะกระทบกระเทือนชีวิตประจำวันของผู้บริโภค เป็นที่น่าสังเกตว่ามีความยากลำบากในการเพิ่มหรือปรับการผลิตและการตลาดเนื่องมาจากการทำฟาร์มขนาดเล็ก และเพราะอุปสรรคการแปรรูปและการเก็บรักษายังไม่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี

ในอีกด้านหนึ่ง การนำเข้าสินค้าเกษตร (ยกเว้น ฝ้าย ขนแกะ และยาง) เพิ่มขึ้นจาก 885 ล้านดอลลาร์ (19.7 เปอร์เซ็นต์ของการนำเข้ารวม) ในปี 1960 เป็น 1,936 ล้านดอลลาร์ในปี 1965 เป็น 3,248 ล้านดอลลาร์ (17.2 เปอร์เซ็นต์) ในปี 1970 และเป็น 9,663 ล้านดอลลาร์ (16.7 เปอร์เซ็นต์) ในปี 1975 การเพิ่มขึ้นในการนำเข้าสินค้าเกษตรนี้มิได้เป็นปัญหาเพราะแรงกดดันที่เกิดมีกับดุลการชำระเงินระหว่างประเทศของญี่ปุ่น แต่เป็นปัญหาเพราะนโยบายการนำเข้าของญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นกรณีของเนื้อสัตว์หรืออาหารสัตว์ จะกระทบกระเทือนตลาดของประเทศผู้ส่งออก และท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความผันผวนของราคา นอกจากนี้ประเทศผู้ส่งออกยังเรียกร้องอย่างแข็งขันให้มีการขยายการนำเข้าอาหารของญี่ปุ่นหรือปล่อยให้เสรี

ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาสำคัญของราคาสินค้าเกษตรซึ่งเกิดจากความยากลำบากในการเพิ่มผลิตภาพการผลิต ความยากลำบากของการขยายเนื้อที่เพาะปลูกและขยายขนาดของการผลิต และความจำเป็นในการสงวนรักษาการเกษตรภายในประเทศ

ปัญหาประการที่สาม เป็นภาระทางการเงินของนโยบายราคา รัฐบาลสามารถรักษาเสถียรภาพหรือพยุงราคาของข้าว ข้าวสาลี และธัญพืชอื่นๆ แต่แนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของราคาผู้ผลิตและผู้บริโภค หรือประชาชนจะต้องแบกรับภาระการเพิ่มขึ้นของราคาผู้บริโภค โดยเหตุนี้ แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาตามฤดูกาลหรือความผันผวนของราคาจะหมดไป ยกเว้นในกรณีของผักและผลไม้ การรักษาเสถียรภาพราคาในระยะยาวยังมิได้ผล ผลที่ตามมาคือราคาผู้ผลิตหรือราคาซื้อขายของรัฐบาลมีขนาดกว่าสองเท่าของราคานำเข้า ซึ่งมีเฉพาะกรณีของข้าว ข้าวสาลี และธัญพืชอื่นๆ โดยทั่วไปราคาภายในประเทศของสินค้าเกษตรในเร็วนี้สูงกว่าราคานำเข้ามาก และความแตกต่างก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งของความแตกต่างนี้ได้รับการชดเชยโดยงบประมาณของรัฐบาล สำหรับนโยบายราคาของสินค้าเกษตร ค่าใช้จ่ายสำหรับการพยุงราคาเหล่านี้นับตั้งแต่ปี 1960 มีขนาดเกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรวมสำหรับการเกษตร ป่าไม้ และการประมง ค่าใช้จ่ายนี้เท่ากับ 208 พันล้านเยน หรือ 37 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณสำหรับการเกษตร ป่าไม้และประมง ในปี 1961 (ปีที่มีการใช้กฎหมายพื้นฐานฯ) และเท่ากับ 967 พันล้านเยน (รวมค่าใช้จ่ายสำหรับการปรับการผลิตข้าว) หรือ 39 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณเดียวกันของปี 1976 ค่าใช้จ่ายในปี 1978 เพิ่มขึ้นเป็น 1,036 ล้านล้านเยน แม้ว่าสัดส่วนจะตกลงเป็น 32 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 6-32) ใช้จ่ายส่วนใหญ่สำหรับราคาข้าว เมื่อไม่นานมานี้ราคาที่สูงของเนื้อวัวได้ก่อให้เกิดการรบกวนจากประชาชนและการควบคุมการนำเข้าก็ก่อให้เกิดการต่อต้านจากประเทศผู้ส่งออกเนื้อวัวที่เกี่ยวข้อง นี่เป็นเพราะว่าระบบการพยุงราคาต้องอาศัยภาษีนำเข้าที่เรียกเก็บโดยบริษัทส่งเสริมอุตสาหกรรมปศุสัตว์ (the Corporation for the Promotion of Livestock Industry) และโควตานำเข้า แต่ไม่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการเงิน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า

อุตสาหกรรมโคเนื้อของญี่ปุ่นต้องอาศัยอาหารสัตว์นำเข้า แต่ไม่ใช่อาหารสัตว์ที่ผลิตภายในประเทศ หรือทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

3-3-4 ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านอาหารภายหลังสงคราม

เมื่อการพึ่งพาตนเองทางอาหารมิได้เป็นเพียงความคิด แต่เป็นความจริงที่จำเป็นประเทศก็ได้รับความยากลำบากที่สุดจากการขาดแคลนอาหาร ประชาชนส่วนมากเกือบอดตายตอนปลายสงครามและทันทีภายหลังสงครามจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่การพึ่งพาตนเองทางอาหารถูกประกาศออกมาในช่วงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการค้ากับต่างประเทศเป็นไปได้โดยสิ้นเชิงในเวลาเช่นก่อนสงครามจะสิ้นสุดลงและทันทีภายหลังสงคราม การสนับสนุนการพึ่งพาตนเองทางอาหารจึงเป็นความจำเป็นสูงสุด มันเกินกว่าที่จะอภิปรายกัน การใช้การพึ่งพาตนเองเป็นหลัก การสร้างการเกษตรของญี่ปุ่นกลับสร้างความขัดแย้งขึ้น ภายหลังวิกฤตการณ์สิ้นสุดลง พร้อมกับข้อสมมุติเกี่ยวกับการเปิดของการค้าระหว่างประเทศ ภายหลังการขาดแคลนอาหารหลังสงครามก็ได้มีรายงานเกี่ยวกับปัญหานี้ภายใต้ชื่อ “ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างการเกษตรใหม่... ปัญหาของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร” เขียนโดย เซอิชิ โทบาทะ (Seiichi Tobata) ต่อไปนี่เป็นการถอดความที่สำคัญ และคำวิจารณ์บางอย่าง

ประการแรก เป็นการแนะนำประเด็นการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ดังกล่าวแล้วข้างต้น นับตั้งแต่ญี่ปุ่นยุติการเป็นผู้ส่งออกสุทธิของข้าว ในประมาณปี 1890-95 ได้มีการเพิ่มขึ้นในผลผลิตอาหารโดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองทางอาหารเป็นหลักอยู่เบื้องหลัง ดูเหมือนจะชัดเจนที่ประเทศหนึ่ง ๆ ควรผลิตสินค้าเกษตรอย่างน้อยก็ได้แก่อาหารให้พอเพียง การพัฒนาการเกษตรของเกาหลี ไต้หวัน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนในกาลต่อมาก็มิได้เป็นไปได้โดยสะดวก เพราะความเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านอาหารภายในประเทศ การจลาจลข้าวทำให้การพัฒนาการเกษตรเพื่อการปลูกข้าวได้รับการเร่งเร้าในอาณานิคม เหตุผลเกี่ยวกับความคิดของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารก็คือความมั่นคงในภาวะการขาดแคลนอาหาร ในอีกนัยหนึ่ง ตามความคิดนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมอาหารในภาวะฉุกเฉิน และโดยเหตุผลนั้น ประเทศควรเตรียมพร้อมที่จะส่งเสริมการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ลักษณะหนึ่งของความคิดนี้ก็คือการปล่อยวางหรือการมองข้ามเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ ตามความจริงแล้วญี่ปุ่นมีอำนาจเศรษฐกิจเหลือเฟือสำหรับการดำเนินงานตามหลักการพึ่งพาตนเอง โดยเพิกเฉยต่อเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์อยู่บ้างไม่มากนัก

แต่ว่าญี่ปุ่นถูกบีบบังคับให้เริ่มฟื้นฟูเศรษฐกิจที่เลวร้ายทันทีภายหลังการพ่ายแพ้ “เพื่อฟื้นฟูหรือควบคุมเศรษฐกิจ เราต้องเข้าใจเศรษฐกิจ”

ดังนั้น *เหตุผลที่สอง* เกี่ยวกับความเห็นเรื่องการพึ่งพาตนเองเกิดจากทัศนคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความจริงที่เห็นได้ชัดเจนอย่างหนึ่งก็คือการไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต ในสมัยแรก ๆ ของยุคเมจิ ครัวเรือนเกษตรคิดอย่างหยาบ ๆ ได้เป็น 80 เปอร์เซ็นต์ของแรงงานทั้งหมดในการผลิตอาหาร (ตารางที่ 1-1) และถึงกระนั้นก็คือสัดส่วนของการพึ่งพาตนเอง (the self-sufficiency ratio) (SSR) สำหรับรัฐพืชอาหารก็ยังไม่เพียงพอแก่การพึ่งพาตนเอง อีกจุดหนึ่งที่น่าจะพิจารณาถึงก็คือความสัมพันธ์ระหว่างอุปทานของอาหารกับการค้าระหว่างประเทศ ถ้าหากญี่ปุ่นสามารถผลิตสินค้าที่ส่งออกได้ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร (เช่น ไหมดิบ) หรือสินค้าอุตสาหกรรมได้

อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้ปลูกจะสามารถนำเข้าอาหารที่จำเป็น

ประการที่สาม ก็คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ตามมาจากการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร การเกษตรผู้ปลูกซึ่งเน้นการผลิตอาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวได้ถูกโดดเดี่ยวจากการแข่งขันในต่างประเทศ เพราะมีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าข้าวตั้งแต่ปี 1905 และข้าวก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมการส่งออกและนำเข้าตั้งแต่ปี 1921 ยกเว้นข้าวเกาหลีและได้หวั่น และเพราะว่ามีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ ตั้งแต่ปี 1973 และบางครั้งสูงกว่านั้นในภายหลัง และในปี 1932 ภาษีนำเข้าข้าวสาลีถูกเพิ่มจาก 1.50 เยนเป็น 2.50 เยนต่อ 60 กิโลกรัม เพื่อส่งเสริมการผลิตภายในประเทศ นอกจากนี้ การส่งออกและการนำเข้าข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ ถูกควบคุมตั้งแต่ปี 1939 และตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐโดยสมบูรณ์พร้อมกับข้าวตั้งแต่ปี 1942 โดยทั่วไป เศรษฐกิจของผู้ปลูกโดดเดี่ยวในการทำสงครามกับจีนในปี 1937 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้กฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับการส่งออกและการนำเข้าสินค้า (the Temporary Measures for the Export and Import Goods Law) และอื่น ๆ ที่ได้ประกาศใช้ในปีเดียวกัน

การพึ่งพาตนเองด้านอาหารดังกล่าวนั้นมีผลสามประการต่อการเกษตรและเศรษฐกิจผู้ปลูก

“ประการแรก การเกษตรผู้ปลูกตกอยู่ภายใต้การกระตุ้นของเทคโนโลยีการเกษตรต่างประเทศเพียงเล็กน้อย *ประการที่สอง* ตลาดอาหารผู้ปลูกโดดเดี่ยวจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ผลประการหนึ่งคือความเป็นอยู่ของแรงงานถูกโดดเดี่ยวจากการค้าระหว่างประเทศ ถึงแม้ว่าผลผลิตของแรงงานนั้นจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการค้าระหว่างประเทศ *ประการที่สาม* การผลิตอาหารผู้ปลูกไม่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนสูง แต่ว่าแรงงานซึ่งบริโภคอาหารเหล่านั้นมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมส่งออกซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำ เพราะโภชนาการข้าวและผักถูกกว่าอาหารประเภทขนมปังและผลิตภัณฑ์นม ความจริงข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองทางอาหารสามารถปกป้องการเกษตรผู้ปลูกได้ แต่ถึงกระนั้นมันก็ไม่สามารถปกป้องหนุ่มสาวของชนบทผู้ซึ่งจะต้องออกไปแสวงหาโอกาสการจ้างงานที่จ่ายค่าจ้างต่ำและมีภาวะที่เสื่อมโทรม ผลประโยชน์ทางการเกษตรที่สงวนรักษาเอาไว้ได้นั้นตกอยู่กับลัทธินิยทุนที่ดินหรือสิทธิการถือครองที่ดิน เจ้าของที่ดินและชาวนามีความไหวตัวสูงต่อการแข่งขันจากต่างประเทศ แต่เขาก็มีความกระตือรือร้นในการหาประโยชน์จากการปกป้องนั้น ๆ และเกือบจะไม่มี ความตั้งใจใด ๆ ที่จะปฏิรูปการเกษตรของพวกเขาเลย”

ในการสรุปรายงานของเชอิจิ โทบาตะกล่าวว่า “ปัจจุบันนี้ผลจากการพ่ายสงคราม ทำให้ผู้ปลูกขาดความมั่นคงทางการทหารตามนัยก่อนสงคราม ดังนั้น หลักฐานของการพึ่งพาตนเองทางด้านอาหารซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยหลักความมั่นคงทางการทหารอยู่ส่วนหนึ่งก็ได้เลือนหายไป หัวใจของการฟื้นฟูการผลิตอาหารหรือการเกษตรโดยทั่วไปควรจะได้รับการทบทวนใหม่ เพื่อให้การเกษตรของผู้ปลูกสามารถก้าวต่อไป ตามความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับการอุตสาหกรรม และเพื่อความสัมพันธ์กับต่างประเทศ”

ความที่ชัดเจนนี้จะเป็นการมองการณ์ไกลเกินไป แม้ว่าการเกษตรของผู้ปลูกทุกวันนี้กำลังถูกบีบให้เดินไปทางแนวการพัฒนาอุตสาหกรรมและเปิดให้กว้างทั่วไป แต่ก็จำเป็นจะระลึกกันว่านับตั้งแต่รายงานของโทบาตะปรากฏออกมาเวลากว่า 25 ปีก็ได้ผ่านพ้นไปแล้ว และก็น่าจะมีข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับกระบวนการในปีเหล่านั้น

กล่าวกันตามความจริงแล้ว ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านอาหารไม่เคยเลือนหายไปไหน แต่กลับ

ยืนยงอยู่ตลอดมาแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง ในช่วงสงครามและภายหลังสงคราม การพึ่งพาตนเองด้านอาหารเป็นวัตถุประสงค์ที่จริงจังของนโยบายเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทันทีภายหลังสงคราม ความคิดเรื่องการพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้กลายเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของนโยบายประเทศ รัฐบาลเริ่มดำเนินการบุกเบิกที่ดินอย่างขนานใหญ่และมีการปรับปรุงที่ดินในปี 1945 ทันทีภายหลังการพ่ายแพ้สงคราม แผนงานดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการหนึ่ง เป็นการเพิ่มผลผลิตอาหาร และอีกอย่างหนึ่งคือการสร้างโอกาสการว่างงาน ภายหลังจากนั้นงบประมาณสำหรับแผนงานนั้นถูกตัดทอนลงเนื่องจากนโยบายต่อสู้เงินเฟ้อเรียก ดอร์จไลน์ (Dodge Line) ที่ได้กล่าวถึงแล้ว สถานการณ์ทางสังคมเริ่มดีขึ้น และประสิทธิภาพของการบุกเบิกที่ดินลดความสำคัญลงไป และการนำเข้าอาหารกระทำได้ง่ายขึ้นแต่การเพิ่มขึ้นของอาหารนำเข้า (ตารางที่ 3-25) และสงครามเกาหลี (1950-53) ก็ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้นโยบายการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร แต่ทว่านโยบายนี้มิได้รับการสนับสนุนโดยงบประมาณที่เพียงพอ ไม่มีใครเชื่อความเป็นไปได้ของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารหรือแม้แต่การพึ่งพาตนเองด้านข้าว จนกระทั่งการเก็บเกี่ยวที่ได้ผลในปี 1955 ภายหลังจากนั้นผลผลิตข้าวได้พุ่งสูงขึ้นในระดับสูง แต่เนื่องจากการเก็บเกี่ยวข้าวยังไม่สามารถเอาชนะความผันผวนได้ ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้านข้าวจึงยังคงอยู่ต่อไป และได้มีการใช้นโยบายเพิ่มผลผลิตต่อไปอีก

ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวที่ได้ผลดีของปี 1955 อิชิโร โคโนะ (Ichiro Kono) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในตอนนั้น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นครั้งที่สองจากเดือนธันวาคมปี 1954 ถึงเดือนพฤศจิกายน 1956 ได้ตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การอาหาร (the Food Agency) ในเดือนมิถุนายน 1956 สถานการณ์ด้านอุปทานและอุปสงค์ของข้าวและอาหารหลักอื่นๆ ในตอนนั้นนับว่ามีเสถียรภาพที่เดียวถ้าเทียบกับปีก่อนหน้า ประเด็นหลักของการควบคุมอาหารก็คือการทำให้มั่นคงดำเนินการได้ในต้นทุนที่ต่ำ ตามมติของคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการชั่วคราวคณะหนึ่งเพื่อการควบคุมอาหารถูกจัดตั้งขึ้น และในขณะเดียวกันการดำเนินการควบคุมอาหารก็เกิดขึ้น การจัดวางบัญชีเป็นสิ่งสำคัญโดยการแยกบัญชีออกเป็นหลายๆ ส่วนตามขอบเขตของการควบคุม เช่น ข้าวผลิตภายในประเทศ อาหารนำเข้าหรือธัญพืชเลี้ยงสัตว์ และการจัดตั้งส่วนบัญชีพิเศษสำหรับ การปรับส่วนบัญชีอื่นๆ เหนือสิ่งอื่นใด บัญชีการควบคุมอาหารเกือบได้ดุล แต่ภาวะดังกล่าวก็เป็นอยู่ไม่ตลอด การจัดวางระบบดังกล่าวเป็นการเสนอแนะของรัฐมนตรีโคโนะ ความสนับสนุนของอิชิทาโร อิเดะ (Ichitaro Ide) (1912-) ผู้สืบทอดตำแหน่ง และความร่วมมือของอะซุซึกิ อิชายามา (Atsuyuki Isayama) (1910-) ไชโซ ทาคะตะ (Seizo Takeda) (1915-) อิชิโร คานิชิ (Ichiro Kanishi) (1915-) และบุคคลอื่นๆ ซึ่งมี ฟุมิโอะ ทาคาจิ (Fumio Takaji) (1919-) ผู้เป็นผู้ตรวจการของกระทรวงการคลังในตอนนั้นรวมอยู่ด้วย ความเห็นของประชาชนก็เห็นชอบกับกิจกรรมการดำเนินงานของการควบคุมอาหาร อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นระยะหนึ่ง แรงกดดันให้เพิ่มราคาข้าวสำหรับผู้ผลิต และรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวของผู้บริโภค ก็ก่อให้เกิดการขาดดุลขนานใหญ่ในบัญชีการควบคุมอาหาร (ตารางที่ 3-10) ความพยายามของเราก่อให้เกิดเพียงการทรงตัวชั่วคราวในนโยบายการควบคุมข้าว

การประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตร (the Agricultural Basic Law) ดูเหมือนจะทำให้เกิดความมั่นคงในหลักการของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ในรายงาน “ปัญหาพื้นฐานและนโยบายของการเกษตร” (Basic Problems and Policy of Agriculture) ที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี โนบุซุเกะ คิชิ Nobusuke Kishi) (1896-)

โดย เซอิจิ โทบาทะ ประธานคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการเกษตร ป่าไม้ และประมง (the Agriculture, Forestry and Fisheries Basic Problem Research Committee) กล่าวว่า “แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า เป็นสิ่งสำคัญที่เราจะต้องยกระดับผลิตภาพการผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางด้านรายได้ระหว่างภาค เกษตรและภาคที่มีไร่เกษตร เพื่อสร้างความกลมกลืนแก่บทบาทของการเกษตรในเศรษฐกิจของประเทศและ อุดมคติของความเสมอภาคด้านรายได้ การผลิตอาหารและสินค้าเกษตรอื่นๆเพียงอย่างเดียว มิได้เป็นทิศทาง พื้นฐานของมาตรการที่จำเป็น เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การเกษตรในปัจจุบันและอนาคต การเพิ่มผลิตภาพ มากกว่าการเพิ่มผลผลิตจะเป็นทิศทางพื้นฐานหนึ่ง” แต่ว่ากฎหมายพื้นฐานฯกล่าวไว้ว่า การเพิ่มผลผลิตการเกษตร รวมเป็นหลักอย่างหนึ่งของนโยบาย (มาตรา 2, ii) ร่างกฎหมายเดิมของ MAF มิได้มีประโยชน์นั้น ในตอนที่มีการ ปรึกษากับหน่วยงานของพรรครัฐบาล สมาชิกของพรรคเรียกร้องให้มีการเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ต่อต้าน รัฐบาลและนักวิชาการ การลดลงของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองด้านอาหารดูเหมือนจะเกิดจากนโยบายเกษตรที่ปฏิบัติ ตามความคิดของกฎหมายพื้นฐานฯ กล่าวกันตามความจริงแล้ว ในการใช้กฎหมายพื้นฐานฯไม่มีใครคาดคะเน ว่าการลดลงของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่น และการตั้งตัวในตลาดธัญพืชของโลกจะเกิดขึ้นพร้อมกัน ในช่วงปี 1973-74

ในเมื่อการบริโภคมีมากกว่าการผลิตข้าวในปี 1961 ถึง 1965 ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พยายามเพิ่มผลผลิตข้าว โดยไม่สนใจต่อความเป็นไปได้ของผลผลิตสิ้นในอนาคตอันใกล้ ความพยายามนี้ประสบผลสำเร็จอย่างน่าประหลาดใจในการเพิ่มผลผลิตข้าว และก่อให้เกิดภาวะผลผลิตสิ้น ยิ่งกว่านั้นการเพิ่มขึ้นของผลผลิตเกิดสอดคล้องกับการ ลดลงของการบริโภค ซึ่งได้เริ่มต้นมาแล้วตั้งแต่ปี 1963 โดยเหตุนี้เองรัฐบาลจึงมีข้าวเก่า (ที่ผลิตในปีก่อนๆ) ซึ่งมี ได้ส่งออกแบบพาณิชย์โดยทั่วไปแต่ถูกเก็บสะสมไว้ (ภาพที่ 3-7) แน่นนอนละรัฐบาลได้พยายามกำจัดข้าวเก่าที่เก็บ สะสมไว้ โดยการส่งออกแบบที่มีไร่การพาณิชย์* การขายเป็นอาหารสัตว์ และอื่นๆ อีกทั้งยังได้เริ่มใช้มาตรการ จำเป็นต่างๆ ในการลดผลผลิตข้าวตั้งแต่ปี 1970 มาตรการต่างๆ ของรัฐนี้ยังไม่เคยถูกใช้มาก่อนเลยอย่างน้อยก็ ในกรณีของการผลิตข้าว แม้ว่ามาตรการพิเศษของรัฐได้เคยถูกใช้ในการจัดอุปทานส่วนเกินของข้าวในช่วงของ เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

ในขณะเดียวกัน ในระหว่างช่วงของการใช้มาตรการลดผลผลิตข้าว นั้น สิ่งที่เรียกว่าวิกฤตการณ์ทางอาหาร ทั่วโลก อันเนื่องมาจากภาวะตั้งตัวของตลาดอาหารทั่วโลกในปี 1973-74 และการห้ามส่งออกถั่วเหลืองโดยสหรัฐในปี 1973 ก็ได้ นำหลักการพึ่งพาตนเองด้านอาหารกลับคืนมาอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้ความพยายามในการลดผลผลิตข้าวจึง ถูกบรรเทาลง และได้มีการสร้างแผนมูลภัณฑ์กันชนของข้าวระหว่างประเทศขึ้น แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การผลิต สิ้นก็เกิดขึ้นอีกและจะคงอยู่ต่อไป เนื่องจากการผลิตข้าวที่เป็นไปได้ถูกประมาณที่ 13.4 ล้านตัน ขณะที่อุปสงค์ ประจำปีถูกประมาณเพียง 11.7 ล้านตัน ในอีกสามปีต่อมา (1978-1980) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้เริ่มเสริมการปรับ การผลิตข้าวหรือได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกข้าวตั้งแต่ปี 1978 ตามแผนของรัฐบาลที่ชื่อ “มาตรการสำหรับการ จัดองค์กรการใช้ที่นาใหม่” (the Measures for the Reorganization of Paddy Field Utilization) ต้องใช้ เวลาดำเนินการสิบปี และในช่วงแรกครอบคลุมเวลาสามปีตั้งแต่ปี 1978 ถึง 1980 เป้าหมายของการลดพื้นที่ปลูก

* เป็นต้นว่า การบริจาคในภาวะต่างๆ เช่นอุทกภัย หรือให้เปล่า... ผู้แปล

ข้าวโดยการเปลี่ยนพืชที่ปลูก ฯลฯ เท่ากับ 3.91 แสนเฮกตาร์ต่อปี (เท่ากับ 1.7 ล้านตันข้าว) รัฐบาลให้เงินอุดหนุนในการเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ฯลฯ เท่ากับหลายหมื่นเฮนต่อสิบอาร์ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ 211,182 ล้านเยน (เจ็ดเปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรวมสำหรับการเกษตร ป่าไม้และประมง) เพื่อจัดองค์กรการใช้ที่นาเสียใหม่ และอีก 134,928 ล้านเยน (4.4 เปอร์เซ็นต์ของงบเดียวกัน) สำหรับแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรการใช้ที่นาใหม่ในปีงบประมาณ 1978 นอกเหนือจากเงินเหล่านี้ ยังได้กั้นเงินไว้อีก 631,380 ล้านเยน (20.7 เปอร์เซ็นต์ของงบเดียวกัน) สำหรับปี 1978 โดยการโอนยอดจากบัญชีทั่วไปไปยังบัญชีพิเศษของการควบคุมอาหาร รัฐบาลได้ช่วยเหลือการทำนาด้วยเงินก้อนมหาศาลขนาดนั้น (แม้ว่าส่วนหนึ่งจะถูกจัดสรรไปให้กับ “มูกิ” ที่ผลิตภายในประเทศ) ในด้านหนึ่ง และในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็จะเปลี่ยนการปลูกข้าวไปเป็นพืชอื่นๆ โดยการใช้เงินอุดหนุนในอีกด้านหนึ่ง ทกสิบปีภายหลังการจลาจลข้าว แผนใหญ่โตของการพัฒนาที่นาควรที่จะเริ่มแสดงผลออกมา จริงๆ แล้ว ด้านตรงกันข้ามของการจลาจลข้าวเป็นตัวทำให้เกิดการควบคุมข้าว และในตอนนี้ตัวการควบคุมข้าวเองได้กลับกลายเป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งซึ่งเป็นสาเหตุของการผลิตข้าวล้นเหลือ ดูเหมือนว่านโยบายการเกษตรที่สำคัญได้ถูกพัฒนาขึ้นภายหลังประเด็นนั้นๆ เป็นเวลานาน และมันก็คงอยู่แม้ว่าประเด็นนั้นจะสูญหายไปแล้ว มันไม่มีการแก้ไข มันมีแนวโน้มที่จะทำให้ผิดแผนการปฏิรูปที่สำคัญๆ ถึงแม้ว่านโยบายหรือสถาบัน (institution) ใดๆ จะมีลักษณะเช่นว่านี้ ลักษณะดังกล่าวก็จะเข้มงวดเกินไปในนโยบายเกษตร กล่าวโดยย่อก็คือ หลักของความเฉื่อย (the principle of inertia) มีอยู่ในการเกษตร

ต่อไปนี้เป็นสรุปความจากสุนทรพจน์พิเศษของ อิชิโร นาคากาวา (Ichiro Nakagawa) (1925-) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในขณะนั้น เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 1977 “รัฐบาลได้พัฒนา “นโยบายอาหารที่สมบูรณ์” (comprehensive food policy) ตามหลักการที่รวบรวมระบบการผลิตภายในประเทศและเสริมการพึ่งพาตนเองด้านอาหารในลักษณะที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผลผลิตที่ผลิตภายในประเทศจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และยาวนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ในประเทศนี้ยังมีเสถียรภาพ แต่เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์และอุปทานของข้าว และการกระจุกตัวเกินไปของการทำนอยังมีอยู่ และอุปสงค์ยังคงลดลงแม้จะมีความพยายามในการเพิ่มการบริโภค เหตุการณ์คล้ายกับในปี 1970 และ 1971 เมื่อการปรับการผลิตข้าวเริ่มต้นสามารถที่จะเกิดขึ้นได้อีก เรากลัวกันว่าจะทำให้ระบบการควบคุมข้าวเสียหาย”

“วิกฤตการณ์ในปัจจุบันสามารถแก้ไขได้โดยวิธีการจัดองค์กรของการผลิตทางการเกษตรเสียใหม่โดยเน้นพืชหลักๆ ที่จะให้ผลดีต่อการพึ่งพาตนเอง รวมถึงแบบของการโภชนาการที่ยืดทรัพยากรของชาติบนหลักแนวความคิดของ “นโยบายอาหารที่สมบูรณ์” แต่มีใช้การแก้ปัญหาโดยมาตรการจุกเงินเพียงเพื่อลดการผลิตข้าว”

“เมื่อคำนึงถึงความจริงและสถานการณ์ปัจจุบันด้วยทัศนคติที่ยาวไกล เราต้องการก่อตั้งโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรที่สามารถเผชิญกับแนวโน้มของอุปสงค์อย่างมีเสถียรภาพ การพยายามขยายการผลิตพืชอาหารสัตว์ ถั่วเหลือง “มูกิ” และอื่นๆ และเพื่อให้มันเกิดขึ้นในการทำฟาร์มจริงๆ และในขณะเดียวกันก็ปรับการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับแผนการ ขณะที่มีการส่งเสริมการบริโภคข้าวอย่างจริงจัง”

ข้าพเจ้าควรวิจารณ์คำกล่าวนี้สักหนึ่งหรือสองประเด็น จุดสำคัญที่สุดก็คือ การขาดทัศนคติของผู้บริโภค และการขาดการคำนึงถึงจุดยืนของผู้เสียภาษี ตามการสังเกตของข้าพเจ้า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งซึ่งก่อให้เกิด

ความซับซ้อนในปัจจุบันก็คือระบบการควบคุมอาหาร และการจัดการที่ผิดพลาดของรัฐบาลโดยเฉพาะเรื่องนโยบายราคาข้าว รัฐบาลไม่กล้าหรือไม่สามารถควบคุมราคาได้อย่างเพียงพอเพื่อให้อุปทานสอดคล้องกับอุปสงค์ นอกเหนือสิ่งอื่นใดระดับราคาข้าวยังสูงเกินไป เมื่อเทียบกับธัญพืชอื่น ๆ หรือถั่วเหลือง (ภาพที่ 3-8) แม้ว่าจะมีพืชที่แสดงผลกำไรสูงกว่าข้าวพืชเหล่านี้ก็ได้แก่ผักและผลไม้ซึ่งไม่สามารถจะขายออกได้มากพอเพื่อประโยชน์ในการเปลี่ยน (conversion) พื้นที่นา เพราะตลาดของพืชเหล่านี้ยังนับว่าแคบ เหตุฉะนั้นจึงเป็นที่ประจักษ์ว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการควบคุมอาหารอย่างทันทีทันใดตลอดจนการจัดการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีก็ได้ประกาศที่จะคงไว้ซึ่งการควบคุมอาหาร จุดเด่นของนโยบายเกษตรในช่วงหลังนี้ก็อยู่ตรงนั่นเอง

3-4 การตกต่ำของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร

3-4-1 วิธีการหนึ่งของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นปัจจุบัน

ก่อนหน้าและภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของนโยบายการเกษตรญี่ปุ่นก็คือเพิ่มการผลิตและการพึ่งพาตนเองด้านธัญพืช และอาหารจำพวกแป้ง เช่น มันเทศ และมันฝรั่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นฟื้นตัวและเคลื่อนไปสู่ช่วงที่มีความจำเป็นสูง การพึ่งพาตนเองก็ลดความสำคัญลง และสัดส่วนของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร (SSR) ก็ค่อย ๆ ลดลง ในปี 1973 สัดส่วนที่ลดลงนั้นเริ่มเป็นที่วิตกกังวลของประชาชนทั่วไป

เพื่ออธิบายภาวะปัจจุบันของการลดลงของ SSR (สัดส่วนการพึ่งพาตนเอง) และความหมายของความจำเป็นประการแรกคือ การกำหนดให้แน่นอนว่าปัญหานี้จะสังเกตได้อย่างไร โดยวิธีการซึ่งไม่อาจจะเหมือนกันสำหรับประเทศหนึ่ง ๆ หรือช่วงเวลาหนึ่ง โดยมากแล้วดุลการชำระเงินและความมั่นคงของชาติควรมีความสำคัญที่สุด อาจจะมีที่สนใจอื่น ๆ หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะต้องพิจารณาด้วย แต่สำหรับญี่ปุ่นปัจจุบันและอนาคต ความมั่นคงด้านอาหาร (food security) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงของชาติ ดูเหมือนจะเป็นรายการที่สำคัญที่สุด ด้วยเหตุผลหลายประการ

ประการแรก SSR ด้านอาหารถูกพิจารณาว่ามีได้เป็นปัญหาการเกษตรแต่เป็นปัญหาทางด้านอาหาร เป็นความจริงที่ว่าในเมื่อ SSR ด้านอาหารเป็นฟังก์ชันของความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถการผลิตภายในประเทศของประเทศหนึ่งและอุปสงค์สำหรับอาหารภายในประเทศนั้น มันก็ไม่สามารถแยกออกได้จากการเกษตร SSR ด้านอาหารเป็นดัชนีที่สำคัญตัวหนึ่งในการประเมินสถานการณ์ทางการเกษตร แต่ดัชนีตัวนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนโยบายอาหารและอีกทั้งเป็นเครื่องมือหนึ่งของการประเมินความมั่นคงด้านอาหาร *ประการที่สอง* มันมิได้เป็นหรือจะเป็นไปได้ที่ว่าการตกต่ำในขนาดของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารจะมีอันตรายต่อดุลการชำระเงินเมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ปัจจุบันในญี่ปุ่น ราคาและปริมาณของน้ำมันดิบนำเข้าอาจจะเป็นประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับการชำระเงิน แต่ราคาและปริมาณอาหารนำเข้าไม่ดูเหมือนว่าจะกระทบต่อการขาดดุล ทว่าปัญหาเฉพาะหน้าในวันนี้และพรุ่งนี้ ก็คือความเป็นไปได้ที่การได้เปรียบในดุลการชำระเงินอาจจะเป็นปัจจัยตัวหนึ่งของความมั่นคงด้านอาหารที่ *ประการที่สาม* คำว่า “วิกฤตการณ์อาหาร” กลายเป็นที่แพร่หลายแก่ประชาชนบางพวกในประเทศนี้ โดยไม่กล่าวถึงว่าญี่ปุ่นกำลังอยู่ในภาวะวิกฤตทางอาหารหรือไม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้คำดังกล่าวเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึง

ความเข้าใจส่วนหนึ่งของความมั่นคงทางอาหาร *ประการที่สี่* คนบางคนแย้งว่าประเทศอย่างญี่ปุ่นพึ่งพาต่างประเทศ มีเพียงเฉพาะด้านอาหารแต่รวมทั้งวัตถุดิบที่สำคัญอื่นๆ ด้วย ดังนั้น การรักษาหรือแม้แต่การปรับปรุงขนาด ปัจจุบันของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารก็ไม่ประกันความมั่นคงแห่งชาติที่ดีไปกว่านี้ แต่การโต้แย้งเช่นนี้ทำให้เกิดการเพิกเฉยต่อภาวะการณ์ปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้น เมื่อการพึ่งพาตนเองลดลง นักการเมืองก็ถูกบีบบังคับให้แสดงความสนใจมากขึ้นอีกต่อความมั่นคงด้านอาหาร ในฐานะของปัจจัยหนึ่งของความมั่นคงแห่งชาติ

อาจจะมีความจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร (SSR) กับปัญหาอาหาร ภายหลังจากฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและระดับการผลิตข้าวที่สูงในปี 1955 ผู้คนส่วนมากได้ลืมปัญหาอาหารที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ชาวญี่ปุ่นยังได้อยู่อาศัยอย่างมั่งคั่ง จึงทำให้คนอาจจะไม่ระลึกได้ว่าปัญหาอาหารจะเป็นอย่างไร วิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรมิได้อธิบายปัญหาอาหารให้เป็นที่เข้าใจได้ของประชาชนเสมอไป คำนิยามที่ชัดเจนอย่างของ เดียวดอร์ ชัลซท์ (Theodore Schultz) (1902-) ก็มิได้เหมาะสมเสมอไปอย่างน้อยที่สุดก็ในญี่ปุ่น คำนิยามของเขามิฉะนั้น “เมื่อภาคเกษตรและส่วนอื่นๆ ทั้งหมดของเศรษฐกิจมีการปรับตัวผิดพลาดเนื่องจากกระบวนการของการพัฒนา และมีความจำเป็นต้องโยกย้ายทรัพยากรจำนวนมากไปสู่การเกษตร ปัญหาด้านอาหารมักจะปรากฏตัวขึ้นมา เมื่อมีความจำเป็นต้องโยกย้ายทรัพยากรจำนวนมากออกจากการเกษตร ปัญหาการเกษตรก็จะปรากฏขึ้น” ชิโตะ โอบุชิ (Tsutomu Ouchi) วิจารณ์ชัลซท์ โดยกล่าวว่า คำนิยามนี้ไม่เพียงผิดแต่ยังไม่เป็นจริงตามประวัติศาสตร์อีกด้วย คำวิจารณ์ของโอบุชิทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงปัญหาการเกษตรญี่ปุ่นในระหว่างภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ในเขตที่ภาวะรุนแรงที่สุดคือเขตโทโฮกุ (Tohoku) (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) นั้น เกษตรกรประสบกับการขาดแคลนอาหาร ถึงแม้ว่าจะมีภาวะของอุปทานข้าวล้นเหลือภายในประเทศ ตรงกันข้ามเมื่อประเทศหรือคนในเมืองต้องเดือดร้อนจากภาวะการขาดแคลนข้าวและการจลาจลข้าวเกิดขึ้นในปี 1918 สังคมชนบทญี่ปุ่นก็ประสบกับการขัดแย้งเกี่ยวกับการถือครองที่ดินอย่างรุนแรง ดังนั้นปัญหาด้านอาหารและปัญหาการเกษตรสามารถเกิดขึ้นในขณะเดียวกัน บางทีประเทศพัฒนาน้อยส่วนมากก็ประสบกับปัญหาการเกษตรและปัญหาด้านอาหารในเวลาเดียวกัน

ชิเกโตะ คาวาโน (Shigeto Kawano) (1911-) กล่าวในหนังสืออาหารของโลกและอาหารของญี่ปุ่นว่า “ปัญหาอาหารตามความเข้าใจของประชาชนทั่วไปมิได้มีความหมายอย่างรัดกุมเช่นที่ชัลซท์กล่าวไว้ ผู้คนคิดว่ามันเป็นปัญหาเมื่อมันเริ่มยากขึ้นที่จะรักษาระดับของการบริโภคอาหารที่เป็นอยู่ โดยปราศจากความสัมพันธ์ใดๆ กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (an absolute standard) เหตุผลสำหรับปัญหาอาหารดังกล่าวมีหลายประการเช่น การลดลงของผลผลิตเนื่องจากการเก็บเกี่ยวที่ไม่ได้ผล หรือการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชากร” แต่ว่าเขากล่าวว่า “การมีคนอดอยากหรือคนมีอาหารไม่เพียงพอแก่การบริโภคเป็นปัญหาสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ใช่ปัญหาด้านอาหารในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ มันเป็นปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับความยากจนเช่นเดียวกับปัญหารายได้ แต่ไม่ใช่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาหารอย่างกลุ่มสินค้าพิเศษ ปัญหาของคนเหล่านั้นมิได้เป็นเพียงปัญหาอาหาร” คาวาโนได้กล่าวให้ความหมายของปัญหาอาหารในลักษณะที่ต่างจากชัลซท์ กล่าวตามคาวาโน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าประชาชนผู้มีปัญหาความยากจนแล้วก็ประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร มิได้มีปัญหาด้านอาหารเลยตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ของคานัน ยกเว้นเมื่อระดับการบริโภคอาหารที่ต่ำของพวกเขาลดต่ำลงไปอีก ตามความเห็น

ของข้าพเจ้า นิยามของควาโน้ดูเหมือนจะแคบไปหน่อยเมื่อเขากล่าวว่าปัญหาอาหารเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นเมื่อระดับการบริโภคอาหารที่เป็นอยู่ตามระดับรายได้และราคาจะเลวลง ในทัศนะของเขา ปัญหาด้านอาหารจะไม่เกิดขึ้นที่ระดับการบริโภคอาหารที่สูงกว่าปกตินั้นถูกปฏิเสธ แม้รายได้จะอยู่ในระดับสูง ปัญหาอาหารที่จะเกิดขึ้นในญี่ปุ่นก็จะเป็นปัญหาอาหารในลักษณะนั้น ดังนั้นนโยบายอาหารของญี่ปุ่นในปัจจุบันและอนาคตควรมุ่งที่จะทำให้คนได้รับระดับของการบริโภคอาหารในเทอมของคุณภาพและปริมาณตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นของคน ฉะนั้นปัญหาอาหารที่จะเป็นไปได้ของญี่ปุ่นในความหมายหนึ่งก็จะเป็นปัญหาความฟุ่มเฟือยมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอาหารของประเทศยากจนทั้งหลาย ปัญหาเนื้อวัวของญี่ปุ่นดูเหมือนจะเป็นปัญหาความฟุ่มเฟือย แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าเนื้อวัวเป็นอาหารฟุ่มเฟือยในการบริโภคแบบญี่ปุ่น แต่ว่ามันก็จะมีความผิดพลาดถ้าเราจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อย โดยการพิจารณาว่ามันเป็นอาหารฟุ่มเฟือยซึ่งไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับปัญหาอาหาร ทั้งนี้เพราะมันกำลังกลายเป็นอาหารที่นิยมทั่วไปอย่างหนึ่งในญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาอาหารที่เป็นไปได้ของญี่ปุ่น เราพึงสังเกตความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในสถานการณ์อาหารโลก ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศพัฒนาแล้วส่วนมากรวมทั้งญี่ปุ่นขาดแคลนอาหารจากประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งในขณะนั้นส่วนมากเป็นอาณานิคมหรือกึ่งอาณานิคม ทว่าประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากกลับกลายเป็นประเทศนำเข้าอาหารภายหลังสงคราม การเพิ่มขึ้นของประชากรและรายได้ประชาชาติมีส่วนต่อการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์สำหรับอาหารในโลก ประเทศสังคมนิยมหรือประเทศที่มีการวางแผนเศรษฐกิจจากส่วนกลางซึ่งกำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นและมีประชากรมากขึ้นด้วย ก็กำลังเปลี่ยนจากประเทศผู้ส่งออกอาหารเป็นประเทศผู้นำเข้าเสียเป็นส่วนใหญ่ เหตุนี้ประเทศผู้ส่งออกอาหารจึงจำกัดอยู่เพียงหมู่ประเทศที่พัฒนาแล้วของตลาดเสรี

อีกอย่างหนึ่งที่ควรระลึกไว้ก็คือแนวโน้มที่กลมกลืนของธุรกรรมทางเศรษฐกิจในโลก นั่นคือ ปัญหาอาหารของประเทศหนึ่งไม่สามารถถูกโดดเดี่ยวออกไปจากสถานการณ์อาหารของประเทศหนึ่งของโลก นั่นหมายถึงว่าเสถียรภาพของสถานการณ์อาหารไม่สามารถบรรลุได้โดยเพียงนโยบายภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศผู้นำเข้าอาหารขนาดใหญ่เช่นญี่ปุ่น ขวัญของรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นภายหลังสงครามที่ญี่ปุ่นต้องการดำรงอยู่อย่างประเทศหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ก็มีความเกี่ยวเนื่องอย่างคาดไม่ถึงกับสถานการณ์ทางอาหารของประเทศด้วยเช่นเดียวกัน ในอีกด้านหนึ่ง ตลาดอาหารของโลกก็สามารถขึ้นนำโดยกลไกของตลาดเสรีเสมอไป มีประเด็นบางอย่างเกี่ยวกับลักษณะดังกล่าวนี้ของตลาดอาหารโลก ตัวอย่างเช่น เรากำลังประสบกับผลผลิตล้นของอาหารเช่น ข้าวสาลี ฯลฯ ในสหรัฐและแคนาดา ผลิตภัณ์นมในตลาดร่วมยุโรป และข้าวในญี่ปุ่นยุคนี้ ทั้งนี้เพราะว่าการโยกย้ายทรัพยากรต่างๆ จากสาขาเกษตรไปสาขาอื่นๆ นอกภาคเกษตรนั้นกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจำเป็นของระบบการพยุงราคาเพื่อรายได้การเกษตร อีกเหตุการณ์หนึ่งก็คือการจำกัดการนำเข้าที่ประปรายของประเทศนำเข้าอย่างเช่น เนื้อวัวในญี่ปุ่น และการจำกัดการส่งออกที่ประปรายของประเทศผู้ส่งออกเช่นข้าวในประเทศไทย และถั่วเหลืองในบราซิล

อีกประเด็นหนึ่งที่จะกล่าวถึงก็คือ การขาดแคลนสารสนเทศเกี่ยวกับสถานการณ์อาหาร โดยเฉพาะสำหรับประเทศที่มีการวางแผนเศรษฐกิจจากส่วนกลางส่วนใหญ่ ในกลุ่มประเทศเหล่านี้ก็มียักษ์ใหญ่เช่นสหภาพโซเวียตซึ่งได้กลายเป็นประเทศผู้นำเข้าธัญพืชที่สำคัญประเทศหนึ่งเมื่อเร็วๆ นี้เอง แต่ว่าก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าสหภาพ

โซเวียตจะยังคงเป็นเช่นนั้นต่อไปเช่นที่ผ่าน ๆ มาอีกหรือไม่

แต่จุดหมายของส่วนนี้มีได้เพื่อแสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอาหารของโลก ประเด็นหลักของการศึกษานี้ ก็มีได้เพียงเรื่องของปัญหาอาหารของญี่ปุ่นเท่านั้น แต่กล่าวอย่างเข้มงวดแล้วมันเป็นเรื่องปัญหาอาหารที่จะเกิดขึ้นได้ของญี่ปุ่น เพราะว่า SSR ด้านอาหารของญี่ปุ่นได้ลดลงอย่างมาก ญี่ปุ่นมีความอ่อนไหวต่อการขาดแคลนอาหารตามสถานการณ์อาหารโลกมากกว่า การผลิตอาหารภายในประเทศซึ่งค่อนข้างมีเสถียรภาพ บุคคลผู้เกี่ยวข้องยืนยันให้มีการเพิ่มการผลิตภายใน หรือไม่ก็ค่อย ๆ เพิ่มผลผลิตจากต่างประเทศอย่างมีเสถียรภาพ ประเทศผู้ส่งอาหารออกเช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแม้แต่ตลาดร่วมยุโรปมักจะขอร้องให้ญี่ปุ่นเพิ่มการนำเข้าอาหาร และชาวญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงินของปัจจุบัน รวมทั้งองค์กรผู้บริโภคเรียกร้องให้มีการนำเข้าอาหารเข้ามากขึ้นจากต่างประเทศ ตรงกันข้ามกับคำเรียกร้องและความต้องการนี้ องค์กรอาชีพการเกษตรต้องการที่จะดำรงการจำกัดการนำเข้าเอาไว้ กล่าวโดยสรุป ญี่ปุ่นต้องการทั้งการเพิ่มผลผลิตภายในประเทศและเพิ่มการนำเข้าอย่างมีเสถียรภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารภายในประเทศ ระบบการถือครองที่ดินจะต้องได้รับการปฏิรูปเป็นสิ่งแรกเพื่อก่อตั้งการทำฟาร์มขนาดใหญ่ และเพื่อลดภาระของค่าเช่าที่ดิน ดูเหมือนว่าเป็นการยากมากที่จะกระทำการปฏิรูปอย่างนั้น แต่ถ้าปราศจากการปฏิรูปนี้ น้ำหนักของนโยบายอาหารญี่ปุ่นควรไว้กับนโยบายการนำเข้าอาหาร และโดยหนทางนี้ก็จะมีความสอดคล้องกับประเทศผู้ส่งออก สิ่งที่จะอธิบายต่อไปนี้เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่กับ SSR ด้านอาหารที่เป็นจริง และส่วนหนึ่งก็เป็นการนำเสนอมาตรการทางนโยบายต่อสู้กับปัญหาอาหารที่อาจจะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการตกต่ำลงของ SSR ด้านอาหาร

มีหนทางหลายทางที่จะคำนวณค่า SSR ด้านอาหาร ความแตกต่างที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งก็มาจากทัศนะที่แตกต่างกัน

SSR สามารถคำนวณเพื่อสินค้าอย่างเดียวหรือสถานการณ์ด้านอาหารรวมๆก็ได้ การคำนวณค่า SSR สำหรับรายการเช่นข้าวหรือข้าวสาลีไม่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งมากมาย ผู้สังเกตการณ์หลายท่านเชื่อว่าการคำนวณค่า SSR สำหรับสินค้าแต่ละอย่างเป็นดัชนีที่พอเพียงของความสามารถในการผลิตหรือเป้าหมายนโยบายการผลิต ถ้ามีความจำเป็นเราก็อาจคำนวณค่า SSR สำหรับรายการรวมของอาหารเช่น ธัญพืช ผัก และผลไม้ ได้โดยง่าย ในความเป็นจริง SSR ทั้งสองประเภทก็มีการใช้อยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม SSR เหล่านี้ก็มีจำเป็นต้องเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสมรรถภาพของการผลิตทั้งหมดของประเทศ การวัดแบบนี้จำเป็นต้องใช้สัดส่วนการพึ่งพาตนเองของมูลค่ารวมที่บวกจากสินค้าอาหารทั้งหมด (หรือ SSR ของ TVA) (ตัวเลขเหล่านี้ของบรรทัดแรกในตารางที่ 3-26 และตารางที่ 3-27 เป็นสัดส่วนที่ได้จากการวัดแบบหลังนี้ สำหรับวิธีการคำนวณ SSR ของ TVA และ SSR ของแต่ละกลุ่มของสินค้าและชั้น ขอให้ดูบันทึกที่ (1) และ (2) ของตารางที่ 3-27)

SSR ของ TVA (สัดส่วนของการพึ่งพาตนเองคำนวณจากมูลค่ารวมของสินค้าอาหารทั้งหมด) ยังใช้คำนวณดุลการชำระเงินได้เช่นเดียวกัน และถูกเรียกว่าเป็น SSR ภายในประเทศเมื่อเทียบกับ SSR ของประเทศ แต่ใน SSR ของประเทศปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่นำเข้าเช่น ธัญพืช-อาหารสัตว์และปุ๋ยกากน้ำมัน นำเข้าไม่ถูกหักลบออกจากการผลิต ในญี่ปุ่นไม่รู้จะมีการใช้ SSR ของประเทศ (national SSR) กันนัก SSR ของประเทศ

อาจจะเป็นดัชนีที่เหมาะสมถ้าหากเราใช้กับความคิดที่มองขนาดของตลาดภายในประเทศของการเกษตรของประเทศในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุด

SSR สามารถคำนวณได้สามวิธี ดังที่แสดงไว้ SSR ของ TVA ถูกคำนวณในรูปตัวเงิน SSR สำหรับสินค้าจำเพาะและกลุ่มของสินค้ามักจะถูกคำนวณในรูปปริมาณ (น้ำหนักหรือปริมาตร) แคลอรี (calorie) ก็ถูกใช้เป็นเครื่องวัดตัวหนึ่ง (นี่ก็อยู่ในรูปปริมาณ) ช่วงโชคดีเหลือเกินที่อาหารทุกประเภทสามารถรวมเข้าได้ในรูปของแคลอรี (คอลัมน์ 2 ของตารางที่ 3-26)

มีวิธีการคำนวณ 2 วิธีเมื่อแคลอรีถูกใช้เป็นหลัก วิธีที่หนึ่งก็คือบวกแคลอรีจากพืชผักและแคลอรีจากสัตว์โดยไม่แยกความแตกต่าง และอีกวิธีหนึ่งก็คือการแยกความแตกต่างและคำนวณแคลอรีของพืชผัก ในรูปของเนื้อปศุสัตว์และสัตว์ปีก ประเภทที่สองนี้เรียกว่า SSR ในฐานของแคลอรี และสูตรต่อไปนี้ใช้กันในญี่ปุ่น*

$$SSR (cal) = \frac{(A + B \times 7^{**} \times SSRf)}{(C + D \times 7^{**})} \times 100$$

โดยที่ SSR (cal) = SSR อาหารการเกษตรในฐานของแคลอรี

A = ผลผลิตภายในประเทศในฐานของแคลอรีพืชผัก

B = ผลผลิตภายในประเทศในฐานของแคลอรีสัตว์

SSRf = SSR ของอาหารสัตว์

C = การบริโภคภายในประเทศในฐานของแคลอรีพืช-ผัก

D = การบริโภคภายในประเทศในฐานของแคลอรีสัตว์

ถ้าหาก SSR อาหารถูกคำนวณในรูปของแคลอรี การแยกแยะระหว่างแคลอรีจากสัตว์และพืชกระทำเฉพาะในทัศนะของโภชนาการ นอกจากนี้แล้วการคิดย้อนกลับไปที่แคลอรีเดิมก็ไม่จำเป็น อย่างไรก็ตามถ้าการคำนึงถึงเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงทางอาหาร การคำนวณแคลอรีเดิมจนถึงอุปทานโภชนาการอาจจะจำเป็น (ตารางที่ 3-28 และ 3-29 แสดง SSR ง่าย ๆ ที่คำนวณในรูปแคลอรี ซึ่งมีได้แปลงกลับคืนไปสู่แคลอรีเดิม พึงสังเกตว่าในตารางที่ 3-28 มีการแยกแยะแคลอรีจากสัตว์ที่ถูกคำนวณขึ้นโดยตรงและแคลอรีจากสัตว์ที่ถูกคำนวณโดยพิจารณาอุปทานที่มาจากการผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศเท่านั้น ตัวแรกเป็น SSR ของประเทศ และตัวหลังเป็น SSR ภายในประเทศในรูปแคลอรี ตารางที่ 3-29 แสดง SSR ภายในประเทศในรูปแคลอรี)

การวัด SSR ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ธัญพืชหรือธัญพืชและถั่วรวมคำนวณโดยน้ำหนัก (SSR ที่แสดงในแบบนี้ในตารางที่ 3-26 ในรูปธัญพืช (2) และธัญพืชและถั่วต่าง ๆ (3) SSR ในรูปปริมาณไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการเปรียบเทียบกัน ในรูปของอนุกรมเวลา แต่การเปรียบเทียบในเทอมมูลค่าจะต้องกระทำที่ราคาคงที่ (ทั้งตารางที่ 3-26 แถวที่ 1 มูลค่า และตารางที่ 3-27 SSR ของ TVA ยีตราคา 1965 ในการคำนวณ)

SSR ยังแสดงได้ในรูปที่ถูกปรับตามที่ควรจะเป็น (optimistically adjusted or in normative terms)

* มีการดัดแปลงจากต้นฉบับเพื่อความรัดกุมของการนำเสนอ... ผู้แปล

** 7 เป็นดัชนีของการแปลงแคลอรีสัตว์เป็นแคลอรีผัก ได้จากการประมาณ

และตามที่เป็นจริง (objective terms) อย่างหลังแสดงความสัมพันธ์ที่เป็นจริงในแง่มุมต่างๆ ของความจริงโดยอาศัยบันทึกของการผลิตและการบริโภคปัจจุบันหรืออดีตที่มีอยู่จริง (ตัวเลขในตารางที่ 3-26, 3-27, 3-28, 3-29 และ 3-30 เป็นประเภทนี้ ยกเว้นของปี 1985 อย่างไรก็ตาม ตัวเลขของปี 1985 ตารางเดียวกันนั้นก็ไม่มีเหมือนกันทั้งหมด การคาดการณ์ในอนาคตซึ่งประมวลอย่างง่ายมาจากแนวโน้มก่อนๆ นี้ อาจเรียกได้ว่าเป็น “การประมาณตามความเป็นจริง” แต่ตัวเลขที่พยากรณ์สำหรับปี 1985 เป็นตัวเลขที่ “ปรับตามที่ควรจะเป็น” ในหลายลำดับขั้นอยู่กับชนิดสินค้า กล่าวโดยทั่วไปตัวเลขของปี 1985 โดยเฉพาะของอุปทานภายในประเทศของหลายรายการเป็นตัวเลขที่ถูกปรับอย่างอุดมคติ เพื่อให้เป็นฐานสำหรับการคำนวณ SSR รวม)

แนวความคิดแบบอรรถวิสัย (normative) ของ SSR อาหารจัดตั้งมาตรฐาน หรือ เกณฑ์ (norm) ที่ชัดเจนซึ่งผลผลิตที่จำเป็นและการผลิตภายในประเทศหรือการบริโภคที่เป็นจริงจะใช้เปรียบเทียบได้ ตัวอย่างเช่น พลังงานและโปรตีนที่จำเป็นถูกคำนวณขึ้นสำหรับทั้งประเทศ ตามมาตรฐานโภชนาการหนึ่งที่กำหนดขึ้นโดยผู้เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางนี้ พลังงานและโปรตีนที่ผลิตภายในประเทศก็จะถูกกำหนดขึ้น

ในญี่ปุ่นระดับโภชนาการที่จำเป็นหรือปริมาณธาตุอาหารที่ต้องการในการบริโภค ได้รับการทบทวนและตีพิมพ์โดยกระทรวงสวัสดิการ (Ministry of Welfare) ในเดือนมีนาคม 1975 และสามารถใช้ได้จนถึงปี 1980 ตามการกำหนดนี้ คนญี่ปุ่นตัวอย่าง จำเป็นต้องใช้พลังงาน 2,100 กิโลแคลอรี โดยมีโปรตีน 70 กรัมต่อวันนอกเหนือไปจากรายการอื่นๆ ยังไม่เคยมีการคำนวณ SSR ภายในประเทศตามความเป็นจริง (objective terms) เพื่อเปรียบเทียบกับความจำเป็นด้านโภชนาการนี้ อย่างไรก็ตาม เราสามารถประมาณอุปทานและการผลิตพลังงานและโปรตีนภายในประเทศได้จาก “โซคูเรียว จุกิว ฮายโอ” (the Shokuryo Jukyu Hyo) (MAF หรือ MAFF บัญชีดุลอาหาร) (Food Balance Sheet) (ดูตารางที่ 3-28 และ 3-29) และผลที่ได้รับชี้ให้เห็นว่าอุปทานอาหารให้แคลอรีและโปรตีนอย่างเพียงพอกับความต้องการ เราเพียงต้องหักการสูญเสียในครัวหรือบนโต๊ะอาหารออกจากตัวเลขในโซคูเรียว จุกิว ฮายโอ เพื่อให้ได้ค่าการบริโภคที่แท้จริง

การคำนวณค่าสัดส่วนการพึ่งพาตนเองเพื่อมาใช้ในการโภชนาการนั้นเป็นเพียงการประมาณโดยทั่วไป ที่มาของโภชนาการแบ่งออกได้เป็นแหล่งที่มาจากพืชและจากสัตว์ และก็ยังมีการแบ่งโภชนาการออกเป็นคาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมันและไขมัน ในญี่ปุ่นอาหารจากสัตว์ยังแบ่งออกเป็นปศุสัตว์และสัตว์ปีก และผลิตภัณฑ์อาหารทะเล การแบ่งแยกเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีวิธีการสองวิธีในการคำนวณ SSR ในรูปพลังงานและโปรตีนจากปศุสัตว์และสัตว์ปีก วิธีหนึ่งพิจารณาว่าปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงจากธัญพืชอาหารสัตว์นำเข้าเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตของประเทศ และอีกวิธีหนึ่งก็ไม่ยอมรับว่านั่นเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตของประเทศ (ตารางที่ 3-28 แสดงความแตกต่างบางอย่างในผลที่คำนวณได้จากวิธีการคำนวณที่ต่างกันนี้ และตารางที่ 3-29 แสดงให้เห็นความแปรปรวน (variance) ที่มีอยู่มากของ SSR ตามธาตุอาหาร) โปรตีน คาร์โบไฮเดรต และไขมันและไขมัน มีค่า SSR ลดลงตามลำดับดังกล่าว และโดยเฉพาะไขมันและไขมันมีค่าต่ำมาก (ค่า SSR สำหรับโปรตีนในตารางที่ 3-29 เกิดจากอาหารสัตว์นำเข้าและปศุสัตว์นำเข้า) ตัวที่ทำให้ SSR ของโปรตีนเพิ่มขึ้นบ้างก็คือ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล การบริโภคโปรตีนจากสัตว์ของญี่ปุ่นมีน้ำหนักเท่ากับระหว่างปศุสัตว์และสัตว์ปีกกลุ่มหนึ่งและผลิตภัณฑ์อาหารทะเลในอีกกลุ่มหนึ่ง ในเมื่อปศุสัตว์และสัตว์ปีกต้องอาศัยอาหารสัตว์นำเข้าเป็นอย่างมาก ค่า SSR ที่ลดลงไปจะเกิด

จากการนำเอาปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงโดยอาหารสัตว์นำเข้าออกไปเสีย อุปทานภายในประเทศรวมของของโปรตีน 49.8 กรัม (ต่อคน ปี 1975) ประกอบด้วยโปรตีนพืช 27.0 กรัม และจากผลิตภัณฑ์อาหารทะเล 17.7 กรัม ที่เหลือเพียง 5.1 กรัมได้จากปศุสัตว์และสัตว์ปีก นี่เป็นการคำนวณ SSR ภายในประเทศสำหรับอาหารโปรตีน คาดว่ารูปการณ์คงจะไม่เปลี่ยนแปลงในปี 1985 และการคำนวณนี้มีความสำคัญสำหรับความมั่นคงด้านอาหาร

เราจะได้ค่า SSR ที่แตกต่างกันพอสมควรสำหรับญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับว่าเราพิจารณา SSR ในรูปมูลค่ามวลรวม (TVA) คาลอรีเดม หรือธัญพืชและถั่วต่างๆ ในรูปปริมาณ (ตารางที่ 3-26) เมื่อประมาณปี 1974 ได้เกิดมีการโต้แย้งเรื่องการคำนวณ SSR ในกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และเรื่องอื่นๆ อีกส่วนหนึ่งก็เนื่องจากสถานการณ์ด้านอาหารของโลก แต่ส่วนหนึ่งก็เพราะความแตกต่างของวิธีการคำนวณ การโต้แย้งหนึ่งกล่าวว่ามันเป็นการยากมากที่จะคำนวณปศุสัตว์และสัตว์ปีกในรูปของคาลอรี พืชผักเดม และค่าสัมประสิทธิ์ (7) ในสูตรที่แสดงก่อนหน้านี้ สำหรับการคำนวณ SSR อาหารเกษตรในรูปของคาลอรีเดมจะเป็นไปตามอำเภอใจ ยังมีการชี้ให้เห็นอีกว่า ธัญพืชและถั่วต่างๆ ไม่สามารถเป็นตัวแทนทั้งหมดของสถานการณ์อาหาร และยังเกิดความข้องใจถึงความเหมาะสมของวิธีการบวกธัญพืชและถั่วต่างๆ ในรูปปริมาณ ประเด็นเหล่านี้นับว่าเป็นประเด็นที่ดี แต่มันก็มิได้ทำให้เชื่อว่า SSR ของรายการแต่ละอย่างหรือกลุ่มของผลผลิต และ SSR ของ TVA เท่านั้นที่ถูกต้องเหมาะสม

สิ่งที่แสดงให้เห็นลักษณะของการเกษตรญี่ปุ่นก็คือ ความแตกต่างของ SSR ประเภท TVA คาลอรีเดม และธัญพืช (และถั่วต่างๆ) ในรูปปริมาณ การเกษตรของญี่ปุ่นถูกแสดงออกในประการแรกโดยนโยบายที่เน้นเรื่องการทำนาที่ก่อให้เกิด SSR ที่ต่ำสำหรับธัญพืชและถั่วต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากข้าว และนอกเหนือจากค่า SSR สำหรับธัญพืชที่ต่ำ ก็ยังมีพื้นที่ทุ่งหญ้า (ทั้งถาวรและชั่วคราว) ในปริมาณน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรและปศุสัตว์ทำให้เกิดการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ในช่วงภายหลังสงครามที่เป็นเสมือนอุตสาหกรรมแปรรูปที่อาศัยการนำเข้าธัญพืชเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก

แม้จะมีการโต้แย้งเกี่ยวกับวิธีการคำนวณค่า SSR และถึงแม้จะมีการโต้แย้งต่อไปในอนาคตอีก SSR ในทุกหมวดก็ลดลงอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 1955 หรือ 1960 ถึง 1971 ไม่มีช่วงอันใดสำหรับการสงสัยในแนวโน้มที่เป็นจริงนี้ ขนาดของการลดลงเป็นที่น่าสนใจคือ 20 เปอร์เซ็นต์สำหรับ SSR ในรูป TVA จากปี 1960 ถึง 1971 32 เปอร์เซ็นต์ในรูปคาลอรีเดม 49 เปอร์เซ็นต์ในรูปปริมาณของธัญพืช และ 53 เปอร์เซ็นต์ในรูปปริมาณของธัญพืชและถั่วต่างๆ การลดลงอย่างฉับพลันของ SSR เหล่านี้ในช่วงเวลาที่มากกว่าหนึ่งทศวรรษเล็กน้อยจะไม่เป็นที่ไหนล้ำหน้าเลย

ในกลุ่มดัชนีทั้งหมด SSR ของ TVA ลดลงน้อยที่สุด และในรูปของปริมาณของธัญพืชและถั่วต่างๆ ลดลงมากที่สุด โดยที่ของในรูปคาลอรีเดมอยู่ตรงกลาง เหตุผลสำหรับลำดับของการลดต่ำลงนี้ก็คือว่าการคำนวณ SSR ของ TVA นั้น ปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงโดยอาหารสัตว์นำเข้า ถูกนับเป็นการผลิตภายในประเทศยกเว้นการหักราคานำเข้าออกไปเสีย ในขณะที่การคำนวณในรูปคาลอรีเดมมีการหักเอาปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงโดยอาหารสัตว์นำเข้าออกไปเสีย SSR ของธัญพืชและถั่วต่างๆ แสดงการเพิ่มขึ้นของอาหารสัตว์นำเข้า และการลดลงของผลผลิตธัญพืชที่ไม่ใช่ข้าวโดยไม่นับรวมผักและผลไม้ซึ่งมีอย่างพอเพียง ทว่าถึงแม้จะมีความแตกต่างเหล่านี้อยู่ ความสำคัญของ SSR ในรูปคาลอรีเดมและในรูปธัญพืชและถั่วต่างๆ ที่มีมากกว่า SSR ของ TVA มีอยู่อย่าง

เด่นชัดสำหรับความมั่นคงด้านอาหาร

3-4-2 การเปรียบเทียบค่าสัดส่วนการพึ่งพาตนเองระหว่างประเทศ (SSRs)

ก่อนกลับไปอธิบายเหตุผลการลดลงอย่างฉับพลันของ SSR และการตรวจสอบแนวโน้มปัจจุบันตั้งแต่ปี 1972 ของการลดลงที่ช้าลงเล็กน้อย ควรจะมีการเปรียบเทียบค่า SSR สำหรับอาหารระหว่างประเทศ ฐานะโดยเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามไปถ้าความมั่นคงด้านอาหารเป็นการคำนึงที่สำคัญที่สุดของเรา

ประการแรก สหราชอาณาจักรเป็นที่รู้จักกันดีในเรื่องการคำนวณค่า SSR ในรูปของ TVA มักจะกล่าวอ้างกันโดยทั่วไปว่า SSR ในรูปของ TVA ในสหราชอาณาจักรเท่ากับประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ดูเหมือนว่า SSR ดีขึ้นมาเล็กน้อยในปีหลังนี้ และสำหรับปี 1971-72 มันก็เพิ่มขึ้นเป็น 52 เปอร์เซ็นต์ แต่ถึงกระนั้นก็ยังต่ำกว่าญี่ปุ่นมาก อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบ SSR ในรูปของ TVA ประสบกับความลำบากหลายอย่าง นอกเหนือจากความแตกต่างของโครงสร้างการผลิตและการบริโภค ก็ยังมีความแตกต่างเป็นอย่างมากในโครงสร้างราคาสัมพัทธ์ ตัวอย่างเช่น ราคาข้าวและเนื้อวัวในญี่ปุ่นสูงกว่าโดยสัมพัทธ์กับผลิตภัณฑ์เกษตรอื่น ๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ทำให้ค่า SSR ในรูปของ TVA ของญี่ปุ่นสูงมากถึงแม้ว่าเมื่อขนาด (degree) ของการพึ่งพาตนเองด้านข้าวหรือเนื้อวัวจะเหมือนกับประเทศอื่น ๆ โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบญี่ปุ่นกับสหราชอาณาจักร SSR ที่ต่ำของประเทศหลังอาจจะไม่เป็นดัชนีของแนวโน้มเดียวกันของ SSR ในคาลอรีเต็มโดยเหตุผลบางประการ ตัวหนึ่งก็คือ SSR ธัญพืช ในครั้งแรกของราวปี 1960 กว่าๆ SSR ธัญพืชของญี่ปุ่นสูงกว่าของสหราชอาณาจักร แต่ว่ามาในครั้งหลัง SSR ธัญพืชของสหราชอาณาจักรกลับสูงกว่าของญี่ปุ่น (ตารางที่ 3-30, 3-31 และ 3-33 แสดงสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันกว่า)

ประการที่สอง สหราชอาณาจักรมีทุ่งหญ้าถาวรมากกว่าญี่ปุ่น (ดูตารางที่ 3-36) ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเชื่อว่าสหราชอาณาจักรมี SSR ในรูปของคาลอรีดั้งเดิมน้อยลงไปกว่าญี่ปุ่น เราควรระลึกกัน ณ ที่นี้ถึง ฮาจิเมะ คาวาคามิ (Hajime Kawakami) ผู้ซึ่งเคยพยายามเกลี้ยกล่อมประเทศมิให้ลอกเลียนแบบอังกฤษซึ่งให้ความสำคัญกับการพาณิชย์และอุตสาหกรรมมากเกินไป (อ้างถึงบทที่ 1-1-4)

ในการเปรียบเทียบ SSR ของสินค้าอาหารเกษตรหลายแบบกับประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ ญี่ปุ่นอันดับสามนับจากต่ำสุด (ตามหลังอังกฤษ) ในธัญพืชอาหาร และต่ำสุดในธัญพืชเลี้ยงสัตว์และน้ำตาล (ตารางที่ 3-31 มิได้กล่าวถึงน้ำมันและไขมันที่ญี่ปุ่นขาดแคลนมาก) ในรายการอื่นๆ ญี่ปุ่นดูไม่ค่อยจะดิ่งเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมอื่น

เมื่อกล่าวให้ลึกลงไปในเรื่องของการเปรียบเทียบสถานการณ์ธัญพืชระหว่างประเทศ นับเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายที่การเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ ข้างต้นจะกลายเป็นเป้าหมายของการวิจารณ์ว่าเป็นการเลือกประเทศตามความพอใจ ดังนั้น 103 ประเทศจึงถูกจัดชั้นตามขนาดของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารหรืออาหารที่มาจากพืช (ตารางที่ 3-32) ในบางประเทศ SSR สำหรับอาหารที่มาจากพืชได้ถูกใช้เป็นค่าประมาณสำหรับอาหารทั้งหมดในรูปของพลังงานตามหน่วยคาลอรี จากตารางที่ 3-32 นั้น 65 ประเทศจาก 103 ประเทศนับได้ว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือมีส่วนเหลือ ขณะที่ 38 ประเทศมีความขาดแคลนปานกลางหรือเห็นได้ชัด มี 13 ประเทศจาก 38 ประเทศนั้นที่ต้องอาศัยการนำเข้าอาหารถึงกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ของอุปทานอาหารรวม ใน 13

ประเทศที่ว่ามี 3 ประเทศเท่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรม และหนึ่งในสามนั้นได้แก่ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศทั้ง 103 นั้น (ตารางที่ 3-32) จะต้องรวมประเทศที่บริโภคอาหารปริมาณมากและประเทศที่บริโภคอาหารปริมาณน้อย ในแง่ของความมั่นคงทางอาหาร อาจจะดีกว่าที่จะเปรียบเทียบ SSR ของอาหารของประเทศกลุ่มแรก

ต่อไปเราจะใช้ประเทศที่มีประชากรมากกว่า 1 เฮอร์เซ็นต์ของประชากรโลก (3,838 ล้านในปี 1973) ในการตรวจสอบ SSR ของธัญพืช การเลือกประเทศโดยหลักนี้ก็เพื่อรวบรวมประเทศที่มีการบริโภคธัญพืชซึ่งมีความหมายในการวัด การบริโภคธัญพืชไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับขนาดของประชากรเสมอไป แต่มันก็เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดขนาดของการบริโภค มีทั้งสิ้น 18 ประเทศซึ่งแต่ละประเทศมีประชากรมากกว่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์ของประชากรโลก (ตารางที่ 3-33) เป็นตัวแทน 73.0 เฮอร์เซ็นต์ของประชากรโลก และเป็น 73.5 เฮอร์เซ็นต์ของการบริโภคธัญพืชรวมโดยประมาณ

ประเทศเหล่านี้จัดแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มโดยขนาดของการบริโภคธัญพืชที่ประมาณขึ้น กลุ่มที่ 1 เป็นประเทศที่มีการบริโภคธัญพืชมากกว่า 100 ล้านตัน กลุ่มที่ 2 เป็นประเทศที่บริโภคธัญพืชน้อยกว่า 100 ล้านตัน แต่มากกว่า 20 ล้านตัน และกลุ่มที่ 3 เป็นประเทศที่บริโภคธัญพืชน้อยกว่า 20 ล้านตันแต่มากกว่า 5 ล้านตัน ถึงแม้ว่าประเทศทั้งหมดที่บริโภคมากกว่า 20 ล้านตันจะถูกนับรวมอยู่ใน 18 ประเทศนี้ ก็อาจจะมีบางประเทศที่มีได้ถูกระบุไว้ซึ่งมีการบริโภคธัญพืชมากกว่า 5 ล้านตัน

เพื่อตรวจสอบประเทศทั้ง 18 ในรูปของปริมาณของการพึ่งพาตนเอง อัตราโดยเปรียบเทียบต่อไปนี้ถูกจัดตั้งขึ้น (มีการแก้ไขปรับปรุงเล็กน้อยในตารางที่ 3-32)

ผลผลิตเหลือล้น	(SSR > 110 เฮอร์เซ็นต์)
ผลผลิตเหลือปานกลาง	(SSR > 105 และ ≤ 110)
พอเลี้ยงตนเองได้	(SSR > 95 และ ≤ 105)
ขาดแคลนปานกลาง	(SSR > 85 และ ≤ 95)
ขาดแคลนมาก	(SSR > 75 และ ≤ 85)
ขาดแคลนรุนแรง	(SSR < 75)*

ประเทศในกลุ่มที่ 1 (ยกเว้นประเทศกลุ่มตลาดร่วมยุโรป) ทั้งหมดมีผลผลิตล้นเหลือ หรือไม่ก็พอเลี้ยงตนเองได้ SSR ของกลุ่มตลาดร่วมยุโรปขาดแคลนปานกลาง ประเทศในกลุ่มที่สองยังมีความแตกต่างกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าหากเรารวมกลุ่มเอเธอร์มันตะวันตกสหราชอาณาจักร อิตาลี และฝรั่งเศสเข้าด้วยกันในกลุ่ม EC เราจะพบว่า นอกเหนือจาก EC ในกลุ่มที่ 1 ในท่ามกลางประเทศของกลุ่มที่ 2 บราซิล และอินโดนีเซีย มีการขาดแคลนปานกลาง โดยมีญี่ปุ่นเท่านั้นที่มีความขาดแคลนรุนแรง ประเทศในกลุ่มที่ 3 ทั้งหมดอาจจะมีการพึ่งพาตนเองได้คือมีผลผลิตล้นเหลือ หรือไม่ก็มีการขาดแคลนปานกลาง และไม่มีประเทศใดเลยที่ขาดแคลนมากหรือขาดแคลนรุนแรง

นอกจากญี่ปุ่นแล้วประเทศอื่นๆ เช่น สหราชอาณาจักรและอิตาลี มีความขาดแคลนรุนแรง และประเทศ

* ในต้นฉบับเครื่องหมายผิด ที่ถูกควรเป็นเช่นนี้... ผู้แปล

เยอรมันตะวันตกมีความขาดแคลนมาก แต่ประเทศเหล่านี้ก็เป็นสมาชิกของกลุ่มตลาดร่วมยุโรป (EC) และ SSR ของญี่ปุ่นก็ต่ำกว่าของประเทศเหล่านั้น

3-4-3 ปัจจัยของการตกต่ำลงของ SSR ของอาหารเกษตร

ด้วยเหตุผลใด หรือ ภายใต้งบการเงินใดที่ SSR ของอาหารเกษตรของญี่ปุ่นจึงได้ลดลง คำตอบหนึ่งสำหรับปัญหานี้มีความสำคัญต่อการร่างนโยบายเพื่อปรับปรุงให้ SSR ดีขึ้น

ประการที่หนึ่ง ควรมีการกล่าวถึงการปรับปรุงการโภชนาการในญี่ปุ่น ซึ่งเริ่มต้นราวๆ ปี 1955 แล้วนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “การบริโภคแบบตะวันตก” ในราวปี 1960 กว่าๆ การปรับปรุงดังกล่าวมิได้หมายถึงเพียงว่าการบริโภคได้เพิ่มขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงในแหล่งของแคลอรีและโปรตีนด้วย (ดังที่แสดงโดยเด่นชัดโดยตารางที่ 3-34) การเปลี่ยนแปลงมีมากกว่าในช่วงของปี 1955 ถึง 1975 เมื่อเทียบกับปี 1934-36 และ 1955 *ประการที่สอง* การเปลี่ยนแปลงในการบริโภคอย่างฉับพลันนั้นเรียกร้องให้มีการผลิตเพิ่มขึ้น และให้มีการเปลี่ยนทางโครงสร้างในการเกษตรญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม การขยายการผลิตและการเปลี่ยนโครงสร้างก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ SSR ด้านอาหารที่ลดลงเป็นผลจากการที่การเกษตรไม่สามารถสนองตอบต่อแบบแผนการบริโภคที่ได้รับการปรับปรุง

อุปทานแคลอรีส่วนรวมเพิ่มขึ้น โดยที่ส่วนแบ่งของแป้งลดลงเล็กน้อยในขณะที่ส่วนแบ่งของพลังงานจากสัตว์ น้ำตาล น้ำมันและไขมันพุ่งสูงขึ้น (ตารางที่ 3-34) ยังมีการเพิ่มขึ้นของอุปทานรวมของโปรตีน และการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของโปรตีนสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากปศุสัตว์และสัตว์ปีก แต่การผลิตทางการเกษตรก็ไม่สามารถตอบสนองต่อแบบแผนการบริโภคใหม่ ในรูปของอุปทานพลังงาน การบริโภคต่อหัวของข้าวกลับลดลงเล็กน้อยในเริ่มปี 1973 แม้จะมีผลผลิตรวมสูงขึ้น และข้าวสาลีก็มีการเพิ่มเล็กน้อยในการบริโภคต่อบุคคล แต่แนวโน้มของการผลิตยังคงลดลงจนถึงปี 1972 อัตราของการบริโภคปศุสัตว์และสัตว์ปีกในฐานะของแหล่งโปรตีนสัตว์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การบริโภคไข่ต่อหัวเพิ่มจนถึงปี 1970 และการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นมเชียบสูงขึ้นไปจนถึงปี 1973 ผลผลิตของรายการเหล่านี้เพิ่มขึ้นตามอุปสงค์แต่ ณ ต้นทุนของการส่งอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น อุปสงค์สำหรับน้ำมันและไขมันที่พุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับการลดลงของการผลิตดอกคำฝอยและถั่วเหลืองอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ปรากฏการณ์เหล่านี้มีผลโดยตรงต่อขนาดของการพึ่งพาตนเอง

เราสามารถสรุปปัจจัยด้านการผลิตและอุปสงค์ในด้านของการส่งผลให้ SSR ของแต่ละรายการ หรือกลุ่มของรายการลดลงมีดังนี้ (ตารางที่ 3-35) สำหรับข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ naked barley ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตกต่ำของ SSR เป็นอย่างมากนี้ การตกต่ำลงในการผลิตเป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน แต่สำหรับรายการอื่นๆ อุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นมีผลมากกว่าการลดลงของผลผลิต อุปสงค์เพิ่มขึ้นรวดเร็วที่สุดสำหรับ “มูกิ” (ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley) ธัญพืชปลีกย่อย ถั่วชนิดต่างๆ ผลไม้ ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก ตามลำดับ ธัญพืชและถั่วชนิดต่างๆ ก็มีส่วนถึง 58.2 เปอร์เซ็นต์ต่อการลดลงของ SSR ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันนี้ เราควรให้ความสนใจกับการลดลงของผลผลิตของรายการเหล่านี้และการค้าอย่างเสรีของธัญพืชอาหารสัตว์ (1951) และถั่วเหลือง (1961) ธัญพืชอาหารสัตว์ถูกถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตของการเกษตรภายในประเทศและได้รับการยกเว้นจากการเก็บภาษีศุลกากรก่อนสิ่งอื่น การปล่อยให้มีการค้าถั่วเหลืองเสรี (1961) และการยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าของถั่วเหลือง (1972) ได้

เกิดขึ้นตามการเรียกร้องของสหรัฐตามลักษณะของความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างญี่ปุ่น-สหรัฐฯ (แต่ว่าในปี 1973 สหรัฐประกาศห้ามส่งออกถั่วเหลืองไปยังต่างประเทศรวมทั้งญี่ปุ่นด้วย) กฎหมายพื้นฐานการเกษตรปี 1961 ได้คาดการณ์ไว้เกี่ยวกับการขายอุปสงค์ของธัญพืชปลูกย่อยและถั่วเหลือง แต่ก็ไม่ได้กำหนดมาตรการใด ๆ สำหรับเพิ่มผลผลิตธัญพืชเลี้ยงสัตว์ อีกทั้งกฎหมายนี้ยังมีได้ให้การคาดหวังถึงการเพิ่มผลผลิตถั่วเหลือง เคยมีโครงการพยุงราคาสำหรับถั่วเหลืองแต่นั้นก็มิได้มีอะไรที่จะรักษาระดับของการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ สถานการณ์ของ “มูกิ” ดูเหมือนจะแตกต่างออกไปบ้าง “มูกิ” ถูกพิจารณาว่าเป็นอาหารหลักที่ให้แบ่งที่สำคัญเป็นลำดับที่สอง (รองจากข้าว) และก็ได้ประโยชน์จากโครงการรักษาระดับราคาภายใต้การควบคุมของรัฐบาล ได้เคยมีอุปทานส่วนเกินของข้าวบาเลย์ และ naked barley ในราวปี 1960 เพราะอุปทานเพื่อเป็นอาหารลดลงในขณะที่พวกมันมีได้แม้แต่จะถูกพิจารณาให้เป็นอาหารสัตว์ เนื่องจากการนำเข้าข้าวโพดราคาถูก ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการงบประมาณจำนวนเพิ่มขึ้นเพื่อการพยุงราคาไม่เฉพาะแต่ของข้าวบาเลย์และ naked barley เท่านั้น แต่รวมถึงราคาของข้าวสาลีด้วย ดังนั้นรัฐบาลจึงมิได้ใช้ความพยายามมากมายที่จะเพิ่มการขายตัวของการผลิต “มูกิ” ดังเช่นที่ได้ทำกับข้าว อีกทั้งยังมีได้ให้ราคาที่ติดต่อการพยุงราคา เช่น ข้าว ยกเว้นในพื้นที่เฉพาะบางแห่ง เกษตรกรก็เริ่มหมดความสนใจที่จะปลูกอาหารแบ่งเหล่านี้

ข้าวได้รับการประคบประหม่อมอย่างดี ราคาผู้ผลิตได้รับการพยุงไว้ที่ระดับซึ่งมีการพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตของแรงงานครอบครัวให้เสมอภาคกับค่าจ้างแรงงานอุตสาหกรรมดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น มีการลงทุนอย่างมากในการเพิ่มปรับปรุงพันธุ์ข้าว ขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นอุปสงค์รวมกลับทรงตัว ทำให้มีผลผลิตล้นเหลือ ราคาข้าวที่ผู้ผลิตได้รับคิดเป็นประมาณ 4 เท่าตัวของสหรัฐอเมริกา ราคาภายในประเทศเช่นนั้นรักษา SSR ของธัญพืชและถั่วต่างๆ ของญี่ปุ่นเอาไว้ที่ประมาณ 37 เเปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-30)

SSR ของปศุสัตว์และสัตว์ปีกตั้งอยู่บนแนวโน้มที่ลดลงเล็กน้อย แต่ก็มิได้ขาดแคลนมาก ในด้านตรงกันข้าม ธัญพืชอาหารสัตว์ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด อาหารสัตว์มีอยู่ 2 ประเภท อาหารชั้นที่ประกอบด้วยธัญพืชอาหารสัตว์เป็นส่วนมาก และอาหารหยาบซึ่งประกอบด้วยอาหารสดและหญ้าเป็นส่วนใหญ่ ประเภทหลังนี้ซึ่งมีความสำคัญแก่ปศุสัตว์ที่กินหญ้า เช่น โคนมและโคเนื้อ มักจะได้อาหารจากแหล่งภายในประเทศ แต่ก็ยังไม่สู้จะเพียงพอนักในญี่ปุ่นซึ่งขาดแคลนทุ่งหญ้า

ตราบได้ที่การเกษตรยังใช้ผลิตภาพทางชีวภาพ (the biological productivity) และตราบเท่าที่พื้นฐานหลักของการผลิตอาหารยังเป็นธัญพืชและปศุสัตว์ ปริมาณที่ดินการเกษตรปริมาณหนึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งของการเกษตรของประเทศ ปัญหานี้เป็นสมมูลสัมพัทธ์ระหว่างประชากรทั้งหมดและขนาดของที่ดินการเกษตร ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอแก่การเปรียบเทียบระหว่างประเทศถึงสมมูลนี้ แต่ก็ไม่มีข้อกังขาเลยว่าญี่ปุ่นมีความขาดแคลนในที่ดินการเกษตรมาก (ตารางที่ 3-36) การเกษตรของญี่ปุ่นได้เลี้ยงประชากรภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ดีเกี่ยวกับที่ดินเหล่านี้โดยเทคโนโลยี การเพาะปลูกใช้แรงงานเข้มข้น และการเพิ่มการใช้ปุ๋ย อย่างไรก็ตาม แม้ก่อนหน้าสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ดินรวมของญี่ปุ่นก็ยังไม่เพียงพอในการผลิตอาหารให้เพียงพอแก่ประชากร ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นของประชากรที่ช้าๆ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในแบบแผนของอุปสงค์สำหรับอาหารได้มาถึงจุดที่อุปสงค์นี้ล้ำหน้าสมรรถนะของการผลิตทางการเกษตรญี่ปุ่น เป็นธรรมดาอยู่เองที่นโยบายหลายชนิดอาจ

จะถูกทดลองใช้ ดังเช่นที่เกี่ยวกับสิทธิการถือครองที่ดินเกษตรส่วนบุคคล ขนาดของการทำฟาร์ม และการใช้งบประมาณเพื่อการเกษตร ซึ่งอาจจะทำลายความไม่สมดุลซึ่งมีอยู่แล้วในระหว่างที่ดินและประชากร แต่ทว่านโยบายเหล่านั้นก็มิได้ถูกพิจารณาอย่างรอบคอบหรือไม่ก็ขาดทิศทางที่ชัดเจน เมื่อพิจารณาถึงการผลิตภายในประเทศ “มีเหตุผลทั้งทางกายภาพและเศรษฐศาสตร์ที่ผลิตผลการเกษตรญี่ปุ่นไม่สามารถสนองตอบให้ทันกับอุปสงค์ข้อจำกัดหลักทางกายภาพที่มีต่อผลผลิตก็คือที่ดิน เนื้อที่ดินเพื่อการเกษตรในญี่ปุ่นได้ลดลงมาหลายช่วงปีแล้ว... ผลผลิตต่อเฮกตาร์ในญี่ปุ่นในตอนนี้อย่างสูงมากโดยมาตรฐานโลก แต่อัตราของการเพิ่มได้ลดลงเป็นอย่างมาก... ข้อจำกัดทางเศรษฐศาสตร์อื่นก็ได้แก่การตกต่ำของผลิตภาพโดยเปรียบเทียบของทรัพยากรในการเกษตรและผลตอบแทนโดยเปรียบเทียบที่ต่ำของทรัพยากรเหล่านี้ซึ่งเกิดตามมา” ข้อสังเกตของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แคนเบอร์รา (Canberra) นี้ดูเหมือนจะถูกต้องและเป็นปัญหาที่แก้ได้ยากของเราชาวญี่ปุ่น

เมื่อสิ้นสุดการตรวจสอบปัจจัยที่เข้าใจว่าก่อให้เกิดการตกต่ำของแนวโน้มของ SSR ก็เกิดมีคำถามขึ้นมาว่าอะไรเล่าก่อให้เกิดสิ่งๆ ที่ดูเหมือนว่าเป็นการหยุดการตกต่ำของ SSR จากปี 1972 ถึง 1975 (ตารางที่ 3-26 และ 3-27) เพื่อค้นหาคำตอบก็ควรจะมีการพิจารณาถึงปัจจัยหลายๆ ตัวที่มีผลกระทบต่อตอบสนองกัน

ประการแรก การบริโภคข้าวเริ่มชะลอตัวลงในปี 1972 *ประการที่สอง* การผลิตข้าวสาลีและข้าวบาเลย์เริ่มลดลงเรื่อยๆ จนถึงปี 1973 แต่ก็ดูเหมือนจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยนับตั้งแต่นั้นมา *ประการที่สาม* ถั่วเหลืองถูกผลิตน้อยลงเรื่อยๆ จนถึงปี 1973 แต่แนวโน้มนี้ดูเหมือนจะหยุดในปี 1974 ถั่วชนิดอื่นๆ นอกเหนือจากถั่วเหลืองและธัญพืชย่อยๆ ยังคงมีผลผลิตลดลงเรื่อยๆ *ประการที่สี่* การบริโภคน้ำตาลต่อหัวเริ่มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำในปี 1971 ขณะที่ผลผลิตทรงตัว *ประการที่ห้า* อัตราของการบริโภคผลไม้เริ่มคงที่นับตั้งแต่ปี 1932 *ประการที่หก* อุปสงค์ของนมเปลี่ยนจากการเพิ่มอย่างรวดเร็วเป็นปานกลางในราวปี 1970 ขณะที่ผลผลิตเริ่มทรงตัวตั้งแต่ปี 1970 ถึง 1975 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 1976 และ 1977 และประการสุดท้ายจำนวนของโคเนื้อลดลงต่ำสุดในปี 1973 แต่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจนถึงปัจจุบัน (1977)

ผลของปรากฏการณ์ที่หลากหลายนั้นได้แก่การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนของอุปสงค์และอุปทานสำหรับอาหารตั้งแต่ปี 1970 ถึงปัจจุบัน (1975 หรือราวๆ นั้น) ได้มีการชะงักของการลดลงอย่างฉับพลันของการผลิตบางรายการและอัตราการเพิ่มที่ช้าลงของรายการซึ่งอุปสงค์ได้เริ่มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็คืออัตราการเพิ่มที่ช้าลงของเศรษฐกิจญี่ปุ่นโดยรวมเมื่อมันเริ่มเปลี่ยนจากการจำเริญสูงไปยังการจำเริญแบบมีเสถียรภาพผสมผสานโดยอัตราเงินเฟ้อที่สูงของปี 1973-74 ตลาดอาหารของโลกที่ตึงตัวในปี 1973-74 ควรได้รับการกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกันนี้ด้วย ปัญหาในตอนนั้นก็ถือว่าการหยุดชะงักของการลดลงของ SSR อาหารในญี่ปุ่น จะพัฒนาไปสู่แนวโน้มตรงกันข้ามหรือจะติดตามต่อเนื่องแบบเดียวกันอีกแต่ช้าลงกว่าเดิม

ขณะที่ SSR ด้านอาหารของญี่ปุ่นยังคงตกต่ำลง และตลาดโลกเริ่มตึงตัวในปี 1973 รัฐบาลได้ทำอุปสงค์และอุปทานการเกษตรของอนาคตระยะยาว (Long-term Prospect of Agricultural Demand and Supply) (โนซานบุซึ โนะ จูโย โตะไซ ชะซาน โนะ โชจิ มิโตชิ) (Nosanbutsu no Juyo to Seisan no Choki Mitoshi) อันเป็นการพยากรณ์อาหารการเกษตรจนถึงปี 1985 โดยมีปี 1972 เป็นปีฐาน กล่าวโดยทั่วไป วิธีการศึกษาอุปสงค์เกือบจะเป็นแบบภววิสัย (objective) ทั้งหมด ขณะที่ของการผลิตเป็นไปในแบบที่มีการปรับหรือแบบ

การเมือง (optimistically or politically adjusted) อยู่ไม่มากก็น้อย แม้ว่าจะไม่มีความพยายามแก้ไขปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ SSR ตกต่ำดังที่ได้ชี้ให้เห็นในส่วนก่อนหน้า และความยากลำบากอื่นๆ ที่เผชิญหน้าการเกษตรญี่ปุ่น ในแง่นี้มันเป็นเอกสารจริงๆ ที่มีสิ่งต่อไปนี้อยู่ *ประการที่หนึ่ง* ในเมื่อข้าวยังอาจจะล้นอยู่ การผลิตควรจะควบคุมให้รักษาระดับ 100 เปอร์เซ็นต์ของการพึ่งพาตนเอง *ประการที่สอง* การผลิต “มูกิ” และถั่วเหลือง จะต้องถูกเพิ่มให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อเพิ่ม SSR *ประการที่สาม* ไม่มีการพยากรณ์เกี่ยวกับธัญพืชย่อยๆ อื่น หรือธัญพืช อาหารสัตว์ *ประการที่สี่* จะต้องรักษาระดับ SSR ปี 1970-73 ของผัก ผลไม้ นมและผลิตภัณฑ์นม และเนื้อสัตว์ *ประการที่ห้า* SSR ของน้ำตาลจะต้องเพิ่มขึ้นโดยการเพิ่มผลผลิตของบีท (beet) และอ้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บีท น้ำตาล *ประการที่หก* แผนการนี้เกือบจะไม่มี ความมุ่งหมายที่จะปรับปรุง SSR ของน้ำมันและไขมัน (ดูตารางที่ 3-37)

ผล *ประการหนึ่ง* จากการพยากรณ์นี้ก็คือจะมีการปรับปรุงเล็กน้อยของ SSR จาก TVA จาก 73 เปอร์เซ็นต์ในปี 1972 เป็น 75 เปอร์เซ็นต์ในปี 1985 ไม่มีการตีพิมพ์ SSR ของคาลอรีโดยรวม แต่มันจะถูกปรับปรุงจาก 53 เปอร์เซ็นต์ในปีฐาน เป็น 56 เปอร์เซ็นต์ในปีเป้าหมาย (1985) ปัจจัยหนึ่งอาจจะได้แก่ผลผลิตเพิ่มของอาหารหยาดที่มีคุณภาพดีเช่นทุ่งหญ้า ในอีกด้านหนึ่งนั้น SSR ของธัญพืชจะลดลงจาก 43 เป็น 37 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-26)

ได้มีคำวิพากษ์วิจารณ์เอกสารทางการฉบับนี้ นั่นคือ “หนทางทางเทคโนโลยีของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร” (Technological Prospect of Self-Sufficiency in Food) นักวิจารณ์กล่าวว่าเอกสารทางการไม่สามารถแสดงความพยายามมากพอที่จะแสดงออกถึงศักยภาพของการเกษตรญี่ปุ่น แต่กลับปกปิดศักยภาพเหล่านั้นเสีย

การโต้แย้งในบทวิจารณ์นั้นกล่าวว่าผลผลิตต่อเฮกตาร์ของข้าวจะไม่เป็น 4,850 กิโลกรัม (ข้าวสาร) อย่างที่พยากรณ์โดยทางการ แต่จะเพิ่มเป็น 5,500 กิโลกรัม ก่อให้เกิดส่วนเกิน 300,000 เฮกตาร์ซึ่งสามารถนำไปปลูกข้าวโพด นักวิจารณ์ยังต้องการยกเลิกที่ดิน 700,000 เฮกตาร์ของที่ดินเกษตรที่จะถูกเปลี่ยนไปปลูกอย่างอื่นตามประมาณการไว้ แต่ให้มีการปลูกข้าวโพดในเนื้อที่นั้นเพื่อให้ได้ข้าวโพด 5 ล้านตัน *ประการที่สอง* นักวิจารณ์กล่าวว่าอุปทานข้าวส่วนเกิน 300,000 เฮกตาร์ สามารถนำมาใช้ในช่วงฤดูหนาวเพื่อปลูกข้าวบาร์เลย์เป็นอาหารสัตว์ซึ่งจะให้ผลผลิต 1,200,000 ตัน ยิ่งกว่านี้ยังสามารถเพิ่มผลผลิตต่อเนื้อที่ของข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ naked barley เพื่อเพิ่มผลผลิตรวมอีก 1,700,000 ตัน นักวิจารณ์สรุปว่า SSR ของธัญพืชสามารถถูกปรับปรุงได้จากการพยากรณ์ของทางการเป็น 58.6 เปอร์เซ็นต์โดยการบวกผลผลิตเพิ่มเข้าไปอีก 8,900,000 ตัน

มันอาจจะเป็นไปได้แต่ก็จะยากมากที่จะให้ได้ SSR ของธัญพืชเป็น 58.6 เปอร์เซ็นต์ หรือเกือบ 60 เปอร์เซ็นต์ในปี 1985 มาตรการหลายอย่างที่ถูกนำเสนอให้ได้เป้าที่สูงกว่าก็เชื่อว่าจะใช้ปฏิบัติได้ง่าย จากแง่มุมของความมั่นคงด้านอาหารอย่างน้อยที่สุดมันก็ยอมรับไม่ได้ที่จะพึ่งพาแนวทาง (prospect) ที่ถูกปรับเกินความจริงนั้น แม้แต่ข้อเสนอทางการในหนังสือที่นั้นซึ่งถูกปรับพอประมาณก็ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายๆ ตัวอย่างเช่นผู้สังเกตการณ์ชาวต่างประเทศผู้หนึ่งกล่าวว่า “เป้าหมายนั้นแทนสิ่งที่ทางการคิดว่าเป็นจุดหมายมากกว่าสิ่งที่พวกเขาเชื่อว่าสามารถบรรลุได้ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรและปัจจัยการผลิตเป้าหมายเหล่านี้ดูเหมือนจะคาดการณ์ดีเกินไป” ตามความเห็นของข้าพเจ้า อุปสงค์ของข้าวอาจจะน้อยกว่าการพยากรณ์ของทางการมากกว่าหนึ่งหรือสองล้านตัน

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มที่ลดลงของการบริโภคข้าวต่อหัวในปีที่ผ่านมาและการประมาณประชากร การพยากรณ์การบริโภคข้าวสารจัดในปี 1985 เท่ากับ 74.0 กิโลกรัมต่อหัว (ภาพที่ 3-9) และประชากรในปีเดียวกันเท่ากับ 122,333 พัน (สถาบันปัญหาประชากร) การบริโภครวมของข้าวสารที่ยังไม่ขัดจะตกประมาณ 10,056 พันตัน ซึ่งน้อยกว่าการพยากรณ์ของทางการ (ตารางที่ 3-30) ประมาณสองล้านตัน ยิ่งกว่านี้ไม่ว่าจะมีความต้องการผลิต "มูกิ" มากเพิ่มขึ้นอีกเท่าไร ปริมาณที่เพิ่มขึ้นอาจจะน้อยกว่าการพยากรณ์ทางการอีกประมาณ 200,000 ตันสำหรับข้าวสาลี และ 400,000 ตันสำหรับข้าวบาร์เลย์ *ประการที่สาม* ผลผลิตถั่วเหลืองอาจจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แม้ว่าไม่มากอย่างที่การพยากรณ์ทางการว่าไว้ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตของถั่วอื่น ๆ อาจจะยังคงลดลงไปเรื่อย ๆ โดยเหตุนี้ผลผลิตรวมของถั่วจะตกราว ๆ 400,000 ตันซึ่งต่ำกว่าการพยากรณ์ของทางการอยู่ประมาณ 300,000 ตัน *ประการที่สี่* เป็นที่กังขากันว่าจะมีการผลิตผลไม้ นอกเหนือจากส้มเกลี้ยงและแอปเปิ้ลมากขึ้น ผลผลิตรวมของผลไม้ อาจจะน้อยกว่าที่ประมาณไว้ 100,000,000 ตัน *ประการที่ห้า* เพื่อรักษาเป้าหมายในการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นม 7,680,000 ตัน มีความจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนโคนมจาก 1,780,000 ตัวในปี 1972 เป็น 2,567,000 ตัวในปี 1985 นี่เป็นไปได้หรือไม่? จำนวนโคนมอาจจะประมาณ 2,000,000 ตัว และผลผลิตนมและผลิตภัณฑ์นมอาจจะตกประมาณ 6,000,000 ตันในปีเป้าหมาย *ประการที่หก* ผลผลิตเนื้อวัวถูกพยากรณ์ว่าจะเพิ่มจาก 290,000 ตันในปี 1972 เป็น 508,000 ตัน และจำนวนโคเนื้อจะเพิ่มจาก 1,749,000 เป็น 3,305,000 ตัว แต่ทว่ามันอาจจะที่จะเพิ่มจำนวนโคเนื้อยิ่งกว่าโคนมตามคาดการณ์เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของวัวนมสาวที่ถูกเลี้ยงเป็นโคเนื้อ จำนวนโคเนื้อในปีเป้าหมายจะตกราว ๆ 2,500,000 ตัว และผลผลิตเนื้อจะน้อยกว่า 400,000 ตัน *ประการที่เจ็ด* ถ้าการประมาณของข้าพเจ้าเกี่ยวกับจำนวนโคเนื้อและโคนมถูกต้อง อาหารสัตว์นำเข้าจะน้อยกว่าที่ประมาณไว้ของทางการ ถ้าอุปสงค์ของอาหารชั้นลดลงสอดคล้องกับจำนวนโคเนื้อและโคนมที่ลดลงในปีเป้าหมาย และอาหารสัตว์นำเข้าก็ลดลงด้วยขนาดของการนำเข้าที่ลดลงจะเท่ากับ 1,350,000 ตัน

เมื่อพิจารณาการประมาณในหลาย ๆ ประเด็นเหล่านี้ของข้าพเจ้า SSR ของอาหารเกษตรตัวใหม่จะตกราว ๆ 70 เปอร์เซ็นต์ซึ่งต่ำกว่าที่ทางการตีพิมพ์ใน Prospect จะมีเพียง SSR ของธัญพืชเท่านั้นที่คงอยู่ที่ 37 เปอร์เซ็นต์ SSR รวมสำหรับธัญพืชและถั่วเหลืองจะเป็น 32 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขทางการเล็กน้อย

SSR ของอาหารเกษตรในญี่ปุ่นลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงปี 1960 กว่า ๆ แต่จนถึงปี 1971 การลดลงก็หยุด แต่ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า แนวโน้มที่ต่ำลงนี้จะมีต่อไปจนถึงปี 1985 แต่ในอัตราที่ต่ำกว่า เพื่อแก้ไขแนวโน้มที่ลดต่ำลงดังกล่าวและทำให้มันเพิ่มขึ้น เราต้องการนโยบายที่มีพลังมากกว่าทั้งนโยบายราคาซึ่งดำรงรักษาความจำเป็นของการผลิตทางการเกษตรที่ได้ดุล นโยบายการผลิตซึ่งส่งเสริมการวิจัยทางเทคโนโลยีที่ง่ายและเป็นไปได้ และสุดท้ายคือนโยบายโครงสร้างซึ่งมีจุดหมายที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรฟาร์มและการถือครองที่ดิน ซึ่งจะทำให้การเพิ่มผลผลิตดังกล่าวเป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

3-4-4 การโภชนาการและ SSR ที่ลดต่ำลง

หลังจากได้ตรวจสอบแนวโน้มปัจจุบันและอนาคตของ SSR ที่ลดต่ำลงจากแ่งมุมของความมั่นคงด้านอาหาร เราได้พบปัญหาสำคัญซ่อนเร้นในอุปสงค์และอุปทานสำหรับอาหารในญี่ปุ่น ปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงขนาดไหนใน

แง่โภชนาการ?

อุปทานคาลอรีต่อบุคคลที่ผลิตได้ภายในประเทศตกประมาณ 1,400 (อ้างถึงตัวเลขที่มีดอกจันทน์ในตารางที่ 3-28 และตาราง 3-29) อุปทานขนาดประมาณ 1,400 คาลอรีต่อวันเพียงพอแก่ความจำเป็นด้านพลังงานของเด็ก 4 ขวบ และเป็นระดับที่การเผาผลาญพลังงาน (metabolism) พื้นฐานของเด็กอายุ 12 หรือ 13 ปีจำเป็นต้องใช้

อุปทานภายในประเทศของโปรตีนต่อบุคคลเท่ากับ 49.8 กรัมในปี 1972 และเป็น 53.7 กรัมในปี 1985 (ตารางที่ 3-29) ซึ่งเพียงพอสำหรับเด็กอายุ 5 ขวบ ระดับโปรตีนสูงสุดซึ่งจำเป็นสำหรับเด็กชายและเด็กหญิงอายุ 12 ถึง 15 ขวบเท่ากับ 85 และ 80.9 กรัม

ความจำเป็นด้านโภชนาการญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2,100 คาลอรีของพลังงานและโปรตีนอีก 70 กรัม แต่ตัวเลขเหล่านี้ควรเป็นตัวเลขที่ได้รับจริง ขณะที่ตัวเลขข้างบนเป็นตัวเลขที่มีอยู่จริง ๆ จะต้องมีการหักเปอร์เซ็นต์การสูญเสียในครัวและที่โต๊ะอาหารออกจากอุปทานรวมเพื่อให้ได้ตัวเลขแสดงปริมาณที่บริโภคจริง จากธาตุอาหารพื้นฐานทั้งสามตัวคือ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน SSR ของไขมันต่ำที่สุด คาร์โบไฮเดรตเป็นตัวต่อไป และโปรตีนสูงที่สุด แต่ว่าในแง่ของความมั่นคงด้านอาหาร SSR ของโปรตีนมีความสำคัญที่สุด ควบคุมกับอุปทานของคาลอรี ปริมาณโปรตีนควรจะพอเพียงกับอุปสงค์ในแง่ของโภชนาการ อย่างไรก็ตาม อุปทานของโปรตีน ก็ไม่คงที่

โปรตีนจำนวน 78.8 กรัม (1975) ได้มาจากสามแหล่งคือจากพืชผักเช่น ข้าว ข้าวสาลี และถั่วเหลือง (43.7 กรัม) จากสัตว์เช่น นม เนื้อ และไข่ (17.4 กรัม) และจากอาหารทะเล (17.7 กรัม) (ตารางที่ 3-29) ไม่มีการพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงใหญ่ๆ ในรายงานทางการของ Prospect ยกเว้นการเพิ่มขึ้นอุปทานต่อบุคคล และการเน้นหนักเรื่องโปรตีนจากสัตว์ ดังเช่นแนวโน้มในอดีต แหล่งโปรตีนทั้งสามแต่ละแหล่งต่างก็มีลักษณะเฉพาะในรูปของ SSR อาหารทะเลมี 100 เปอร์เซ็นต์ในปี 1975 โปรตีนจากพืช 61.8 เปอร์เซ็นต์ และโปรตีนจากปศุสัตว์และสัตว์ปีก 29.3 เปอร์เซ็นต์ และลำดับของ SSR เหล่านี้คาดว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงจนถึงปี 1985

ปัญหาเกี่ยวกับโปรตีนจากพืชมีความคล้ายคลึงกับปัญหาเกี่ยวกับธัญพืชและถั่วต่างๆ และการกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้อาจจะละเว้นได้ อุปทานของโปรตีนจากปศุสัตว์และสัตว์ปีกและจากผลิตภัณฑ์อาหารทะเล ก่อให้เกิดปัญหาที่แตกต่างออกไป คือปัญหาอาหารสัตว์สำหรับปศุสัตว์และสัตว์ปีก และปัญหากฎหมายทะเลของผลิตภัณฑ์อาหารทะเล

รายงาน Prospect ทางการประสบกับการเพิ่มขึ้นของ SSR ของอาหารสัตว์จาก 45.9 เปอร์เซ็นต์ในปี 1972 เป็น 50.6 เปอร์เซ็นต์ในปี 1985 (ตารางที่ 3-38) ก่อนตรวจสอบความเป็นไปได้ที่จะปรับปรุง SSR ควรจะมีการตรวจสอบวิธีการคำนวณ SSR เพราะความแตกต่างของผลที่ได้ขึ้นอยู่กับวิธีการคำนวณ

SSR ของอาหารสัตว์ 45.9 เปอร์เซ็นต์ในปี 1972 (ดังเช่นแสดงไว้ในตารางที่ 3-39 คอลัมน์ที่ 5) จะเป็นไปเช่นนั้นก็ต่อเมื่ออาหารสัตว์ที่คิดจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรนำเข้าถูกพิจารณาว่าผลิตขึ้นภายในประเทศ และเมื่อส่วนของผลผลิตเหลือของข้าวที่ถูกใช้เป็นอาหารสัตว์ถูกหักออกไป ถ้าส่วนของอาหารสัตว์จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรนำเข้าถูกหักออกจากรายการการผลิตภายในประเทศ และข้าวส่วนเกินที่ถูกใช้เป็นอาหารสัตว์ถูกรวมเข้าไปอยู่ในรายการเดียวกันแล้ว SSR ของอาหารสัตว์ในปริมาณ 1972 จะเท่ากับ 39.0 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-38 คอลัมน์ที่ 6) ตัวเลขที่สอดคล้องกันของปีเป้าหมายคือ 39.4 เปอร์เซ็นต์ หรือพอๆ กันนั่นเองแม้ว่าจะอยู่ในระดับต่ำ

อย่างไรก็ดี วิธีการคำนวณเดียวกันเมื่อใช้กับอาหารชั้นทำให้เกิดการตกต่ำของสถานการณ์จาก 20.3 เปอร์เซ็นต์ในปี 1972 เป็น 12.2 เปอร์เซ็นต์ในปี 1985 (ตารางที่ 3-38) ภาพที่ไม่น่ายินดีนี้เกิดจากการขาดความพยายามจะเพิ่มผลผลิตภายในประเทศของอาหารชั้นหรือธัญพืชอาหารสัตว์ในรายงาน Prospect ของรัฐบาล และการไม่ได้ใช้ข้าวเป็นอาหารสัตว์ แล้ว Prospect ก็ “คาดหวัง” ให้หลีกเลี่ยงการลดลงของ SSR หรืออาหารสัตว์รวม และการเพิ่มขึ้นอย่างขนานใหญ่ของธัญพืชอาหารสัตว์นำเข้า และการเพิ่มการผลิตอาหารหยาบ (อาหารสดและหญ้า) คุณภาพดี (ตารางที่ 3-39)

เพื่อให้มีการเพิ่มการผลิตอาหารสดและหญ้า พื้นที่ปลูกควรเพิ่มขึ้นจาก 768,000 เฮกตาร์ในปี 1972 เป็น 1,469,000 เฮกตาร์ในปี 1985 พร้อมทั้งการเพิ่มของผลิตผลต่อเนื้อที่ มันไม่ใช่นักที่จะบรรลุเป้าหมายนี้ และเพราะว่าเป้าหมายเหล่านี้จะได้ถูกชดเชยโดยการนำเข้านมและเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น หรือปัจจัยการผลิตรูปของธัญพืชอาหารสัตว์ปริมาณมากขึ้นจะใช้ทดแทนอาหารหยาบ

แหล่งดั้งเดิมของโปรตีนในญี่ปุ่นคืออาหารทะเลนั้นถูกแสดงในรูปของ SSR ในตารางที่ 3-40 ตัวเลขอุปสงค์ของปี 1985 เป็นเพียงการปรับแนวโน้มการบริโภคเดิมอย่างง่าย ๆ (แต่การบริโภคเนื้อปลาวาฬถูกคงไว้ ณ ระดับปี 1972) ผลผลิตของปี 1985 มีการนำเอาการพัฒนาโครงการจับปลาใหม่ขึ้นมาและเครื่องมือการเพาะเลี้ยงที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นมาร่วมพิจารณาด้วย (ผลผลิตเนื้อปลาวาฬที่ถูกคงไว้ที่ระดับปี 1973) อาจจะสรุปได้จากตารางว่าอุปสงค์ถูกพยากรณ์ตามความเป็นจริงโดยการปรับมาจากแนวโน้มในอดีต แต่การผลิตได้รับการปรับขึ้น (optimistically adjusted) ตามชนิดของปลาและวิธีการจับปลา

ในโครงสร้างอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์อาหารทะเล ปริมาณที่ใช้เป็นปลาบด (fish paste) อาหารสัตว์และปุ๋ยได้เพิ่มขึ้น นี่เป็นการใช้ทรัพยากรอาหารนำเข้าอย่างสิ้นเปลือง อัตราของการผลิตโปรตีนกับปริมาณปลาที่ใช้เป็นอาหารก็ยังคงต่ำขนาด 9.6 เปอร์เซ็นต์ (ในปี 1973) ยังไม่มีการคิดคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ อีกทางด้านหนึ่ง การพยากรณ์ผลผลิตดูเหมือนจะไม่ได้คำนึงถึงการเรียกร้องเรื่องสิทธิอาณาเขตน่านน้ำซึ่งกล่าวโดยเฉพาะถึงประเด็นเขตเศรษฐกิจ 200 ไมล์ทะเล แม้จะมีความไม่แน่นอนอยู่มากในประเด็นนี้และความยากลำบากที่จะนำเอาปัจจัยดังกล่าวมาร่วมพิจารณาก็ไม่ควรจะลืมว่าพื้นที่จับปลาทั้งหมดของญี่ปุ่นที่รวมอยู่ในเขตเศรษฐกิจ 200 ไมล์ทะเลที่เวลานั้นคิดเป็นผลผลิตประมาณ 4,500,00 ตัน

ถ้าจะดำรงรักษาแนวโน้มของการบริโภคที่ผ่านมาไว้ และการผลิตยังประสบความยากลำบากจากการทำประมงร่วมกับชาติอื่นๆ แล้ว การลดลงโดยทั่วไปของอุปสงค์และอุปทานและ SSR ของญี่ปุ่นก็เป็นเรื่องหลีกเลี่ยงมิได้ นี่จะเป็นการตอกย้ำการปลุสตัวและสัตว์ปีกในฐานะของแหล่งโปรตีน แต่นี่มิได้มาจากผลผลิตภายในประเทศ กลับมาจากการนำเข้า

ในอนาคตจะมีความจำเป็นสำหรับพวกเราที่จะใช้ทรัพยากรเกษตรและประมงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อพัฒนาแหล่งโปรตีนใหม่ๆ ที่ใช้จุลชีวะ (microorganism) และในขณะเดียวกัน ก็เดินทางต่อไปในการปรับปรุงทางสถาบันเพื่อให้ได้ทั้งหมดมากขึ้น

3-4-5 การลดลงของ SSR และการพึ่งพาต่างประเทศ

การลดลงของ SSR พ้องกับการที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศมากขึ้น และอุปทานจากต่างประเทศมีความไม่แน่นอนสูงกว่าอุปทานภายในประเทศ เพราะปัจจัยก่อกวนหลายอย่างที่เกิดจากภาวะสงครามการทูตและอื่นๆ แม้ว่าอุปทานภายในประเทศจะถูกก่อกวนโดยความไม่แน่นอน เช่น ภาวะแห้งแล้ง เป็นต้น

จนบัดนี้ในการกล่าวถึง SSR ยังมีได้พาดพิงถึงความไม่สงบสำคัญๆ ตัวอย่างเช่นถ้าสมมุติกันว่าเกิดมีการห้ามส่งออกธัญพืชและถั่วโดยสิ้นเชิง ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้แม้เพียงแต่การรักษาระดับของ SSR ที่กล่าวมาแล้ว โดยอุปทานภายในประเทศ เพราะต้องมีความจำเป็นนำเข้าไปปัจจัยการผลิตอื่นๆ เข้ามารักษาระดับของ SSR ไว้และการจัดสรรผลผลิตก็จะหยุดชะงักลง แม้ว่าความเป็นไปได้เหล่านั้นยังไม่สามารถปฏิเสธเสียหมดได้ มันก็คงไม่เกิดขึ้นและอย่างน้อยที่สุดญี่ปุ่นก็คงจะสามารถควบคุมปัจจัยบางตัวได้

แต่ก็ยังมีความเป็นไปได้อยู่มากสำหรับการห้ามส่งออกบางส่วน (partial embargo) หรือการควบคุมการส่งออกโดยประเทศที่ส่งออกอาหารไปยังญี่ปุ่น

สถานการณ์อาหารโลกซึ่งต่างอย่างเด่นชัดจากก่อนหน้าปี 1972 ก็คือว่าประเทศผู้ส่งออกมิได้มีปริมาณสินค้าในคลังอยู่มากมายเสมอไป ผู้บริโภคยักษ์ใหญ่อย่างเช่นสหภาพโซเวียตซึ่งถึงความยากลำบากในการปรับปรุงสภาวะดังกล่าวก็มีโอกาสที่คนงานจะนัดหยุดงานเพื่อต่อต้านการส่งออกอาหาร หรือสำหรับการที่รัฐบาลกำหนดข้อบังคับในการส่งออกเพื่อหลีกเลี่ยงเงินเฟ้อภายในประเทศ นี่เป็นสิ่งเป็นไปได้ในภาวะที่เกิดการขาดแคลนอาหารในประเทศผู้ส่งออก ขนาด (degree) ของความเป็นไปได้ก็คือ การเรียกร้องให้มีความระมัดระวังอย่างต่อเนื่องโดยมีมาตรการฉุกเฉินสำหรับความมั่นคงด้านอาหารในประเทศผู้นำเข้า แม้แต่ในเวลาปกติ ประเทศเช่นญี่ปุ่นก็ต้องแบกรับภาวะของการรักษา SSR โดยไม่กล่าวถึงความพยายามปรับปรุงเลย แต่เมื่อ SSR ได้ตกลงไปในขั้นอันตรายสำหรับอาหารหลักอย่างเช่นที่เป็นอยู่ขณะนี้ การรักษาความมั่นคงด้านอาหารก็เพิ่มภาวะพิเศษแก่เศรษฐกิจของชาติตามรายการแต่ละอย่างคือ การสร้างปริมาณเก็บรักษาภายในประเทศ (domestic stockpiling) การมีส่วนร่วมในการสร้างปริมาณการเก็บรักษาระหว่างประเทศ การร่วมมือในการพัฒนาการเกษตรในต่างประเทศและอื่นๆ เหตุนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าเสรีและการควบคุมการส่งออกควรได้รับการตรวจสอบ การค้าเสรีมักจะตรงข้ามกับการจำกัดการนำเข้ามากกว่าการจำกัดการส่งออก

ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้ว หลักการของ GATT ก็คือ การทำให้ยากลำบากมากสำหรับประเทศสมาชิกที่จะจำกัดการนำเข้าสินค้าที่ได้รับการปล่อยให้ค้าเสรี แม้ว่าจะให้ประเทศสมาชิกจำกัดการส่งออกชั่วคราวเพื่อหลีกเลี่ยงหรือทำให้วิกฤตการณ์การขาดแคลนสินค้าบางอย่างภายในประเทศดีขึ้น อย่างไรก็ตามไม่มีหลักการระหว่างประเทศหรือกลุ่มประเทศที่จะควบคุมการจำกัดการส่งออก และนี่ก็ดูเหมือนจะก่อให้เกิดปัญหาบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากช่วงเวลาของการมีผลิตผลล้นโลกเป็นที่คาดกันว่าได้หมดไปแล้ว และดูเหมือนว่าประเทศผู้ส่งออกในปัจจุบันและในอนาคตมีข้อต่อรองที่ดีกว่าประเทศผู้นำเข้า

ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำเข้าธัญพืชอันดับ 1 ของโลก ญี่ปุ่นล้าหน้าสหราชอาณาจักรในปี 1964 และยังคงอยู่ในตำแหน่งนั้นตลอดมา ยกเว้นการถูกทดแทนชั่วคราวโดยสหภาพโซเวียตในปี 1973 ภาพที่ 3-10 แสดงให้เห็น

อย่างเด่นชัดถึงการเป็นผู้นำเข้าของธัญพืชของญี่ปุ่นอย่างชัดเจน ทั้งปริมาณและมูลค่าของการนำเข้าได้มีความสำคัญในการค้าธัญพืชและถั่วชนิดต่างๆของโลก (ตาราง ที่ 3-41) นี่หมายถึงว่าญี่ปุ่นควรมีส่วนในการแบกรับเพื่อรักษาการค้าและการเพิ่มขึ้นของการผลิตธัญพืชและถั่วต่างๆ ร่วมกับประเทศอื่นๆ แต่ในขณะที่เดียวกันมันก็บอกเราถึงความง่ายที่ความมั่นคงทางอาหารของญี่ปุ่นจะได้รับการกระทบกระเทือนจากการเปลี่ยนแปลงของผลิตและการค้าธัญพืชของโลก

อัตราการเพิ่มของการบริโภคธัญพืชของญี่ปุ่นจากปี 1972 ถึงปี 1985 จะเป็นเพียง 1.7 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ตามรายงาน Prospect ของทางการ เนื่องจากการคาดการณ์ของการเพิ่มที่ต่ำในรายได้และความยืดหยุ่นต่อรายได้ของการบริโภคธัญพืช แม้ว่าจะมีอัตราของการเพิ่มของประชากร 1.1 เปอร์เซ็นต์ต่อปี เป็นธรรมดาที่การบริโภคธัญพืชของโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าที่ 2.4 เปอร์เซ็นต์ต่อปีตามการพยากรณ์ของ FAO และ 2.2 ถึง 2.8 เปอร์เซ็นต์ตามการพยากรณ์ทั้งสองของกระทรวงเกษตรสหรัฐ สำหรับช่วงปี 1969-71 ถึง 1985 ถึงแม้ว่าอัตราการเพิ่มของการบริโภคธัญพืชของญี่ปุ่นจะต่ำกว่าของการบริโภคธัญพืชของโลก ญี่ปุ่นก็จะนำเข้าธัญพืชที่อัตราเพิ่ม 2.3 เปอร์เซ็นต์ต่อปีจากปี 1972 ถึง 1985 ตามรายงาน Prospect ของรัฐบาล ถ้าหากการค้าธัญพืชของโลกขยายตัวเร็วขึ้นสัดส่วนของญี่ปุ่นก็จะลดลงไป แต่ก็ไม่มีทางเป็นไปได้สำหรับการขยายตัวของธัญพืชของโลกหลายประเทศมุ่งเพิ่ม SSR ของอาหารของตนเอง และวัตถุประสงค์ของนโยบายเพิ่ม SSR ของอาหารหลักของประเทศกำลังพัฒนาถูกยอมรับว่าเป็นเป้าหมายที่ดีในที่ประชุมระหว่างประเทศหลายๆแห่ง เพียงแค่นี้ก็เกือบจะหยุดความเป็นไปได้ของการที่ญี่ปุ่นมีส่วนแบ่งตลาดการค้าธัญพืชของโลกที่เล็กลงอย่างรวดเร็ว

ภายใต้สภาวะเหล่านี้ หลายอย่างควรได้รับการศึกษาและปฏิบัติเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของญี่ปุ่นและความรับผิดชอบระหว่างประเทศ (1) เพื่อให้ได้ขนาด (degree) ของการพึ่งพาตนเองที่สูงขึ้นโดยการเกษตรและการประมงภายในประเทศ (2) สำหรับอุปทานของโปรตีนจากสัตว์เพื่อให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ประมงอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงการประมง และทดแทนส่วนหนึ่งของการนำเข้าธัญพืชอาหารสัตว์ด้วยเนื้อสัตว์นำเข้า (3) เพื่อให้ได้เสถียรภาพที่สูงขึ้นของการนำเข้าอาหาร (4) เพื่อร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาการเกษตรและการประมง และ (5) เพื่อให้ได้ระบบสหเทศที่ดีของอุปสงค์และอุปทานของโลกและการสร้างการเก็บรักษาอาหารระหว่างประเทศ (international stockpiling)

ในบางรายการนี้ได้ถูกกล่าวถึงแล้ว สิ่งแรกที่ถูกกล่าวในส่วนนี้ก็คือ ความเป็นไปได้ของการเพิ่ม SSR ของอาหารเกษตร ควรจะเพิ่มเติมอีกว่า ประเทศผู้นำเข้ายักษ์ใหญ่เช่นญี่ปุ่น จะต้องยกระดับ SSR ของตนเองเพื่อประโยชน์ของตนเอง และเพื่อเป็นการสมดุลให้แก่ตลาดโลกยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะยาว แม้ว่านี่จะเป็นความจริงจากทัศนะของญี่ปุ่น ปัญหาก็คือว่า การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดและพัฒนาให้สอดคล้องกับความจำเป็นเหล่านี้หรือไม่ รายการที่สองได้กล่าวแล้วในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลดลงของ SSR และโภชนาการ

ในส่วนของการที่เหลือ *ประการแรก* ที่เกี่ยวข้องกับควมมีเสถียรภาพยิ่งขึ้นของการนำเข้าอาหารนั้น เราจำต้องกล่าวว่าบทบาทของญี่ปุ่นในฐานะของผู้นำเข้าที่สม่ำเสมอ นับเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การปรับปรุงเสถียรภาพของการนำเข้า และทำให้ประเทศผู้ส่งออกสามารถพึ่งพาญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกได้ ญี่ปุ่นไม่สามารถเป็นประเทศผู้นำเข้าที่มีเสถียรภาพโดยการซื้ออย่างขนานใหญ่และหยุดการนำเข้าอย่างฉับพลัน ข้อวิจารณ์เหล่านี้เกิดขึ้นหนึ่ง

หรือสองครั้งกับการนำเข้าเนื้อวัวของญี่ปุ่น ธัญพืชซึ่งถูกควบคุมโดยระบบการควบคุมอาหารอาจจะมีความอ่อนไหวต่อเสถียรภาพของการนำเข้ามากกว่า แต่ธัญพืชอาหารสัตว์ไม่สามารถหาซื้อได้ในปริมาณสม่ำเสมอภายใต้ระบบปัจจุบัน ธัญพืชอาหารสัตว์จะต้องถูกพิจารณาให้เหมือนกับธัญพืชอาหาร แล้วนำไปไว้ภายใต้การควบคุมของรัฐ หรือ ระบบร่วม (common system) ส่วนหนึ่งกรณีของถั่วเหลืองก็เช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้น ข้อตกลงในการนำเข้าอาจมีความจำเป็นในระหว่างประเทศผู้ขายและผู้ซื้อ และครึ่งหนึ่งของธัญพืชและถั่วเหลืองนำเข้าอาจจะควบคุมโดยสัญญาทวิภาคี (bilateral agreement) ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของธัญพืชและถั่วที่ถูกริโภคในญี่ปุ่นถูกผลิตภายในประเทศ และแหล่งต่างประเทศก็ส่งออกอุปสงค์อีก 60 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือ (30 เปอร์เซ็นต์ และ 70 เปอร์เซ็นต์โดยลำดับเป็นของปีเป้าหมาย) ความคิดก็คือกำหนดให้ครึ่งหนึ่งของการนำเข้าจากต่างประเทศ นั่นคือ 30 ถึง 35 เปอร์เซ็นต์ของการบริโภครวมของญี่ปุ่น ให้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของสัญญานั้นๆ เนื้อวัวก็สามารถอยู่ในเกณฑ์นี้ได้

ประการที่สอง ความร่วมมือของญี่ปุ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรและประมงในต่างประเทศจะต้องได้รับการเสริมให้เข้มแข็งขึ้นและควรเป็นโครงการพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนาปรากฏในจิตสำนึกครั้งแรกในฐานะผู้ร่วมมือ แต่เราจะต้องพร้อมเสมอที่จะหาโครงการที่เหมาะสมในการร่วมมือกับประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้วย เราจะต้องไม่แบ่งแยกเทคโนโลยีออกจากทุน (capital) หรือสาขาส่วนบุคคลออกจากสาธารณูปโภค ในความพยายามนี้ เมื่อคิดถึงความยากลำบากที่ทำให้การลงทุนในบริการพื้นฐานทางการเกษตร (agricultural infrastructure) ก่อผลตอบแทนที่เพียงพอ และความยากลำบากของดุลการชำระเงินและฐานะทางการเงินในประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากแล้ว สัดส่วนของการให้เปล่า (grant) ในความช่วยเหลือทางการพัฒนาของรัฐบาลควรจะเพิ่มสูงขึ้น

ประการสุดท้าย ความจำเป็นต้องมีระบบสารสนเทศเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของอาหารของโลกเป็นสิ่งที่ทราบกันดีอยู่แล้ว และก้าวแรกๆ ได้เกิดขึ้นแล้วเพื่อก่อตั้งระบบดังกล่าว อย่างไรก็ตามแผนการการจัดตั้งการเก็บรักษาอาหารระหว่างประเทศ ซึ่งมีใช้การเก็บรักษาอาหารภายใต้การควบคุมขององค์กรระหว่างประเทศ แต่เป็นการร่วมมือระหว่างประเทศของการเก็บรักษา (stockpiles) ของแต่ละประเทศนั้นยังมิได้เกิดขึ้นเลย มีปัญหาหลายประการรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผู้ส่งออกและประเทศผู้นำเข้า ความสัมพันธ์กับข้อสัญญาผลผลิตระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือที่ให้กับประเทศกำลังพัฒนากับการเก็บรักษา (stockpiling) และเนื้อหาจริงๆ ของความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นควรมีบทบาทนำที่ดีในการพูดคุยเจรจาและปฏิบัติตามแผนการการเก็บรักษาอาหารระหว่างประเทศ (international stockpiling)

เมื่อนำถึงความมั่นคงด้านอาหาร ลักษณะเด่นของสถานการณ์อาหารของญี่ปุ่นก็คือจากประเทศผู้ส่งออกทั้งหมดได้มีการพึ่งพาเฉพาะกับสหรัฐเรื่องธัญพืช ญี่ปุ่นพึ่งพาสหรัฐด้านธัญพืชเป็นส่วนมาก (ยกเว้นข้าวบาร์เลย์) และการนำเข้าถั่วต่างๆ (ตารางที่ 3-42) การพึ่งพาของญี่ปุ่นต่อธัญพืชและถั่วสหรัฐในปี 1972-75 เท่ากับ 65 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 3-43) ในเมื่ออุปทานภายในประเทศในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 38 เปอร์เซ็นต์ของการบริโภค (ตารางที่ 3-30) 62 เปอร์เซ็นต์ของอุปสงค์ธัญพืชได้จากการนำเข้า และ 40 เปอร์เซ็นต์ (= 62 เปอร์เซ็นต์ x 62 เปอร์เซ็นต์) ของการบริโภคธัญพืชและถั่วรวมของญี่ปุ่นมาจากหนึ่งประเทศคือสหรัฐ ดังนั้นญี่ปุ่นจึงพึ่งพาสหรัฐ

มากกว่าพึ่งพาตนเองในด้านการบริโภคธัญพืชและถั่วต่าง ๆ ในปี 1972-75 ผลผลิตภายในประเทศของธัญพืชและถั่วโดยเฉลี่ยของญี่ปุ่นเท่ากับ 13,388,500 ตัน โดยมีการนำธัญพืชและถั่วเข้ามาจากสหรัฐเฉลี่ย 13,894,000 ตัน นี่เป็นลักษณะที่น่าแปลกใจจริงๆ

มีคำว่า “อำนาจอาหาร” ซึ่งสอดคล้องกับความมั่นคงด้านอาหาร มันอธิบายสมรรถนะทางด้านอุปทานของสหรัฐในด้านธัญพืชและอาหารอื่นๆ มีประเทศผู้ส่งออกอาหารออกเพียงจำนวนจำกัดในโลกนี้ (ตารางที่ 3-44) และสหรัฐก็มีฐานะที่เด่นยกเว้นเรื่องข้าว

คำว่า “อำนาจอาหาร” (food power) เริ่มเป็นที่รู้จักกันเกี่ยวเนื่องกับกลยุทธ์ด้านน้ำมันของ OPEC นอกจากความเปราะบาง (vulnerability) ของญี่ปุ่นต่อประเทศ OPEC แล้ว บางที่ญี่ปุ่นมีความเปราะบางที่สุดต่ออำนาจอาหารของสหรัฐ เป็นธรรมดาที่นั่นได้หมายความว่าสหรัฐจะใช้อำนาจอาหารของตน แต่ญี่ปุ่นก็จะมีความรู้สึกต่อความกดดันของอำนาจอาหารของสหรัฐอย่างที่สุด

เป็นความจริงที่ว่าสหรัฐพึ่งพาญี่ปุ่นในแง่ของการส่งออกทางการเกษตร เช่นเดียวกับที่ญี่ปุ่นพึ่งพาสหรัฐในเรื่องการนำเข้าทางการเกษตร แต่ทว่า ขนาด (degree) ของการพึ่งพามีมากกว่าสำหรับญี่ปุ่นกว่าสหรัฐ (ตารางที่ 3-44 และ 3-45 แสดงหลักฐานแก่ประเด็นนี้) ถ้าหากสหรัฐจะใช้อำนาจอาหาร สหรัฐก็จะทำความเสียหายให้กับญี่ปุ่นมากกว่าตนเอง

ภายในสหรัฐมีการจัดการกับการจำกัดการส่งออกอย่างไร? ตามกฎหมายการบริหารการส่งออก (the Export Administration Act) ของปี 1969 มาตรการการควบคุมการส่งออกจะถูกนำมาใช้เมื่อมีความจำเป็น โดยมีเงื่อนไขว่ารัฐมนตรีกระทรวงเกษตรเห็นชอบกับการใช้การควบคุมสินค้าเกษตรก่อนที่มันจะถูกใช้ รัฐมนตรีอาจจะไม่เห็นชอบกับการควบคุมการส่งออกสินค้าเกษตรในช่วงเวลาที่เขาพิจารณาเห็นว่าอุปทานของสินค้าจะเกินกว่าความต้องการภายในประเทศ ดังนั้นรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบกับการควบคุมการส่งออกสินค้าซึ่งไม่มีความจำเป็นใช้ภายในประเทศ นี่อาจจะเป็นธรรมดาในทัศนะของสหรัฐ แต่กระนั้นก็ตามก็เป็นหลักการ อย่างไรก็ตามเมื่อประธานาธิบดีเชื่อว่ามีความจำเป็นต้องควบคุมการส่งออกสินค้าเกษตร เพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศและแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อนานาชาติ หรือเมื่อการควบคุมการส่งออกมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ก็จะมีข้อยกเว้น ดังนั้นนโยบายต่างประเทศหรือความมั่นคงของประเทศจึงอาจจะมีน้ำหนักต่อการตัดสินใจในการควบคุมการส่งออกสินค้าเกษตร นี่เป็นหลักการทางสถาบัน (institutional setup) ซึ่งอำนาจอาหารของอเมริกันจะต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจนี้ ข้าพเจ้าเขียนสหรัฐตอนฉลองครบรอบสองร้อยปีเมื่อคาร์เตอร์ (Carter, James Earl, Jr. , 1924-) ในฐานะผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งจากพรรคดีโมแครท ได้กล่าวในการหาเสียงทางสื่อมวลชนว่าเขามิได้ตั้งใจจะใช้อำนาจอาหาร

นอกเหนือจากการใช้อำนาจอาหาร สินค้าเกษตรที่อาจจะไม่มีความจำเป็นใช้ภายในประเทศก็อาจถูกควบคุมส่งออกได้ ภายใต้กฎหมายการปกป้องการเกษตรและผู้บริโภค (the Agriculture and Consumer Protection Act) ของปี 1973 ผู้ส่งออกถูกบังคับให้รายงานการซื้อขายธัญพืช ในเมื่ออุปสงค์ภายในประเทศ และอุปสงค์เพื่อการส่งออกต่างก็แข่งขันแย่งชิงสินค้าเกษตรกัน ผลผลิตที่มากกว่าอุปสงค์ภายในประเทศ อาจจะน้อยกว่าอุปสงค์รวมภายใน ถ้าหากว่าปริมาณส่งออกมีมากกว่า นี่มิได้เป็นส่วนคงคลังที่เหลือหรือแผนส่วนของการเก็บ

รักษา (stockpiling scheme) ภายใต้กฎหมายปี 1973 การควบคุมการส่งออกอาจจะเพิ่มขึ้นเมื่ออุปทานอาหารของโลกตึงตัว และนี่มิได้เป็นความเพ้อฝัน ในปี 1973 สหรัฐควบคุมการส่งออกถั่วเหลือง เราจะต้องไม่เพิกเฉยต่ออำนาจของกลุ่มแรงงานและผู้บริโภค ซึ่งแข็งแกร่งกว่าพลังของเกษตรกรผู้ต่อต้านการควบคุมการส่งออก การเปลี่ยนชื่อจากกฎหมายเกษตร (Agricultural Act) เป็นกฎหมายการปกป้องการเกษตรและผู้บริโภค (the Agriculture and Consumer Protection Act) เป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนดุลอำนาจ

รองจากสมรรถนะของอุปทานของการเกษตรของตนเอง ความมั่นคงด้านอาหารของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับอุปทานของอาหารสหรัฐไปยังญี่ปุ่น สำหรับธัญพืชและถั่ว ซึ่งเป็นข้อคำนึงที่สำคัญในความมั่นคงด้านอาหารของญี่ปุ่น อุปทานภายในประเทศมีขนาดเล็กกว่าที่ได้มาจากสหรัฐ ความสัมพันธ์นี้จะมีมากขึ้นในปีที่จะถึง ความมั่นคงด้านอาหารของญี่ปุ่นจึงขึ้นอยู่กับ การนำเข้าที่จะได้จากสหรัฐเป็นอย่างมาก สหรัฐได้กล่าวสนับสนุนหลักการค้าเสรีและการประกอบธุรกิจเสรีอยู่ตลอดเวลา แม้ในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 1973 โดยการปฏิเสศที่จะทำสัญญาการค้าธัญพืชกับญี่ปุ่น สหรัฐมีสัญญาลักษณะดังกล่าวกับสหภาพโซเวียตซึ่งเป็นผู้ซึ่งที่ไม่แน่นอน และกับโปแลนด์ ตามที่เสนอของนโยบายสหรัฐต่อกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ แต่ญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดเก่าแก่และมั่นคงและใหญ่ที่สุดของธัญพืช สหรัฐเป็นคู่ค้าที่ดีที่สุด นี่เป็นสาเหตุพอเพียงแก่สหรัฐที่ไม่ต้องทำสัญญากับญี่ปุ่น ซึ่งไม่เป็นการผูกมัดสหรัฐในทางใดทางหนึ่ง สิ่งที่เรียกกันว่าสัญญาความตกลงที่เพิ่มขึ้นในเดือนสิงหาคม 1975 ระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในตอนนั้นคือ ชิทธาโร อาเบ่ (Shittaro Abe) (1924-) และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรในตอนนั้นคือ เอิล บูซท์ (Earl Butz) (1909-) ตามรูปการณ์ดังกล่าวนี้จึงมิได้เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลทั้งสอง ดังนั้นจึงไม่มีผลบังคับใช้ โดยทางการแล้วมันเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดของทั้งสองฝ่ายมากกว่าสัญญา เพียงแต่ว่าไม่มีใครพูดถึงประเด็นความขัดแย้ง รัฐมนตรีฝ่ายญี่ปุ่นเสนอให้มีการตั้งเป้าหมายทางการค้าที่จะมีผลภายใน 2-3 ปีต่อไปโดยการกำหนดตัวเลข 3,000,000 ตันสำหรับข้าวสาลี 8,000,000 สำหรับธัญพืชอาหารสัตว์ และ 3,000,000 ตันสำหรับถั่วเหลือง รัฐมนตรีบูซท์แสดงความพอใจแทนชาวนาสหรัฐ (ไม่ใช่ชาวสหรัฐ) สำหรับปริมาณการนำเข้าของธัญพืชและถั่วดังกล่าวของญี่ปุ่น และกล่าวว่าสหรัฐตั้งใจที่จะทำการค้ากับตลาดที่เก่าแก่อย่างเช่นญี่ปุ่น นี่เป็นสาระของที่เรียกกันว่าสัญญาข้อตกลงซึ่งอาจจะมีผลสำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหารของญี่ปุ่น แต่อย่างน้อยที่สุดข้อตกลงที่มีความหมายใดๆ ก็ตามจะต้องให้มีคำมั่นสัญญาว่ารัฐบาลสหรัฐจะไม่มี การเข้ามาควบคุมการส่งออกไปยังญี่ปุ่นจนกระทั่งและนอกเสียจากการนำเข้าของญี่ปุ่นได้ถึงเป้าหมายประจำปีแล้ว ในอีกด้านหนึ่งญี่ปุ่นควรจะรับรองที่จะซื้อให้ถึงระดับเป้าหมาย นี่มิได้หมายถึงว่ารัฐบาลสหรัฐจะต้องกำหนดปริมาณของการส่งออกเสมอไป ในขณะที่ญี่ปุ่นจะให้การรับรองในเรื่องการนำเข้า ในแง่นี้มันไม่ได้ดูแลอย่างไรก็ตามรัฐบาลสหรัฐใช้หลักการการค้าเสรี นอกเสียจากว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในลำดับหนึ่ง การกีดกันการค้าส่งออกเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในปัจจุบันรัฐบาลญี่ปุ่นมิได้อยู่ในสถานะที่จะกีดกันการค้าการนำเข้าของถั่วเหลืองและธัญพืชอาหารสัตว์ในระดับหนึ่ง ในแง่นี้ ญี่ปุ่นจะต้องเปลี่ยนกฎระเบียบ (institution setting) เพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานหนึ่งที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลสามารถกีดกันการค้าการนำเข้าถั่วเหลืองและธัญพืชอาหารสัตว์

ที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของข้อตกลงระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐก็คือเรื่องการเก็บรักษาธัญพืช (grain stockpile) กระทำโดยองค์กรรัฐบาลสหรัฐ ภายใต้กฎหมายการปกป้องการเกษตรและผู้บริโภค (the Agriculture

and Consumer Protection Act) รัฐบาลสหรัฐมิได้พิจารณาถึงการเก็บรักษาโดยตนเองหรือหน่วยงานหนึ่งของ รัฐบาล (คือ Commodity Credit Corporation) แต่ให้การเก็บรักษานั้นตกอยู่ในมือของเอกชน รัฐบาลสหรัฐ ได้เสนอแผนการเก็บรักษาระหว่างประเทศอย่างกระตือรือร้นเป็นทางการ แต่ก็ไม่ใช่ที่แน่ชัดว่าสหรัฐจะสร้าง แผนการขึ้นใหม่ของการเก็บรักษาโดยรัฐเพื่อให้เกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไรก็ดี เป็นการดีที่สหรัฐจะมีการ เก็บรักษาจำนวนหนึ่งไม่เพียงเพื่อให้พอกับความจำเป็นภายในประเทศ แต่ยังสามารถตอบสนองต่อความ จำเป็นระหว่างประเทศด้วย มืองค์กรเช่น สหพันธ์ชาวนา (the Farmers' Union) อยู่ในสหรัฐซึ่งส่งเสริมการ เก็บรักษาของรัฐ (public stockpiling) และงานของพวกเขาน่าสนใจดี

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นต่างๆเหล่านี้ อุปทานอาหารญี่ปุ่นในภาวะปัจจุบันไม่จำเป็นต้องมีเสถียรภาพโดยการ พึ่งพาอาหารจากต่างประเทศ ดังนั้น ปัญหาที่ว่า การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่เริ่มมีความจริงจังจากแง่มุมของ อุปทานอาหารของชาติ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าถ้าหากการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดได้ มันก็จะชัดเจนที่ว่าญี่ปุ่น จะต้องพึ่งพาอาหารจากต่างประเทศมาก แม้จะมองจากทัศนะนี้ นโยบายอาหารและเกษตรญี่ปุ่นควรถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อ ให้มีการดำเนินการร่วมเพื่อการค้าระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

3-5 ประเด็นปัจจุบันเกี่ยวกับเนื้อวัว

3-5-1 ลักษณะของอุตสาหกรรมเนื้อวัวญี่ปุ่น

การพึ่งพาอาหารต่างประเทศของญี่ปุ่นได้ถูกอธิบายก่อนหน้านี้แล้วในลักษณะของความสัมพันธ์กับธัญพืชและถั่ว เพราะว่าการพึ่งพาต่างประเทศของสินค้าเหล่านี้มีมากและเราไม่สามารถละเลยสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพราะว่าญี่ปุ่นพึ่งพาการนำเข้าสินค้าเกษตรสหรัฐเป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากเราหันกลับมามองสถานการณ์ของ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ปรากฏว่าต่างออกไปทีเดียว สัตว์ส่วนการพึ่งพาตนเองด้านอาหารจากสัตว์นับว่าสูงทีเดียว (ดังที่ เห็นในตารางที่ 3-27 และตารางที่ 3-37) แม้ว่าการสัตวบาลของญี่ปุ่นจะต้องอาศัยอาหารสัตว์นำเข้าจำนวนมาก ยิ่งกว่านั้นถ้าเราพิจารณาผลิตภัณฑ์จากสัตว์รวมทั้งสินค้าที่มีได้ใช้เป็นอาหาร ก็เป็นที่แจ่มแจ้งว่าญี่ปุ่นต้องพึ่งพา ออสเตรเลียในเรื่องผลิตภัณฑ์เหล่านี้มาก ถึงแม้ว่าการพึ่งพาของญี่ปุ่นที่มีต่อออสเตรเลียจะไม่มากมายเช่นการพึ่งพา ด้านธัญพืชและถั่วที่ญี่ปุ่นมีต่อสหรัฐ ในความเป็นจริงการนำเข้าของญี่ปุ่นต้องพึ่งพาออสเตรเลีย 96.8 เปอร์เซ็นต์ สำหรับข้าวโอ๊ต 92 เปอร์เซ็นต์สำหรับขนแกะมัน (greasy wool) 46.0 เปอร์เซ็นต์สำหรับขนแกะสาง (scoured wool) 82.5 เปอร์เซ็นต์สำหรับเนื้อวัว 72.6 เปอร์เซ็นต์สำหรับเนื้อแกะแก่และหนุ่ม (mutton and lamb) 41 เปอร์เซ็นต์สำหรับ egg pulp 38.5 เปอร์เซ็นต์สำหรับเนยแข็ง 35.0 เปอร์เซ็นต์สำหรับหางนมผง ฯลฯ รองจากออสเตรเลียก็เป็นสหรัฐและนิวซีแลนด์ ฯลฯ ที่เป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์ไปยังญี่ปุ่น จากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ การค้าเนื้อวัวได้กลายเป็นประเด็นเผ็ดร้อนระหว่างญี่ปุ่นกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ หรือสหรัฐ เกือบจะในเวลาเดียวกัน และการผลิตการนำเข้าและราคาของเนื้อวัวได้กลายเป็นหัวข้อสนทนาภายในญี่ปุ่น กล่าวได้ว่าถ้าหากจะมีเรื่อง คอขาดบาดตายในญี่ปุ่นขณะนี้ นั่นก็จะเป็นปัญหาเรื่องเนื้อวัว เพราะว่าได้มีเสียงคำทอสามเสียงเกี่ยวกับเนื้อวัว ซึ่งไม่สามารถจะประนีประนอมได้ง่ายๆ เสียงแรกมาจากผู้ผลิต ซึ่งพบว่ามันเป็นการยากที่จะหารายได้เพียงพอ

และมันคงจากการเลี้ยงโค อีกเสียงหนึ่งก็มาจากผู้บริโภคมักจะไม่สามารถรับประทานเนื้อวัวได้บ่อย ๆ นัก และเสียงที่สามมาจากผู้ผลิตของผู้ส่งออกในต่างประเทศเพราะการส่งออกไปยังญี่ปุ่นที่ถูกจำกัด ดังนั้นประเด็นของเนื้อวัวจึงเป็นที่กล่าวขวัญกันมากในหน้าหนังสือพิมพ์ อย่างน้อยที่สุดก็ในท่ามกลางประเด็นที่เกี่ยวกับอาหารและการเกษตรในญี่ปุ่น

มันอาจจะดูแปลกสักหน่อยที่จะกล่าวว่าเรื่องของเนื้อวัวก็เกือบจะเหมือนกับเรื่องธัญพืช เมื่อมองในแง่การผลิตทางการเกษตรญี่ปุ่น แต่เหตุที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้น ก็เพราะว่าปัจจัยกำหนดผลผลิตที่สำคัญก็คือปัจจัยทางกายภาพเกี่ยวกับที่ดินในทั้งสองกรณี แต่ไม่มีเสียงร่ำบ่นมากเกี่ยวกับธัญพืชจากผู้ผลิตภายในประเทศ หรือผู้บริโภครวมจากผู้ส่งออกธัญพืชต่างประเทศ นั่นคือเหตุผลที่ว่าเหตุใดจึงมีข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างเนื้อวัวและธัญพืชในปัญหาเดียวกัน ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงลักษณะร่วมของประเด็นเกี่ยวกับที่ดินก่อน

เพื่อให้เข้าใจการเกษตรญี่ปุ่นจะเป็นการดีที่จะแบ่งการทำฟาร์มออกเป็นสองประเภทตามที่มีอยู่ในญี่ปุ่นขณะนี้ ถึงแม้จะมีการทำฟาร์มหลายแบบในโลกนี้คงจะได้กล่าวต่อในภายหลัง อย่างน้อยก็จะได้กล่าวถึงสองชนิดในที่นี้ ชนิดแรกเป็นการทำฟาร์มที่ต้องอาศัยท้องทุ่งเป็นหลัก อีกชนิดหนึ่งก็คือการทำฟาร์มที่อาศัยโรงเรือนหรือในโรงเรือน จะยกมาสักหนึ่งหรือสองตัวอย่างในญี่ปุ่น ตัวอย่างการทำฟาร์มที่อาศัยท้องทุ่งเป็นส่วนใหญ่ก็คือการทำนา แต่ควรเป็นที่น่าสังเกตสำหรับชาวต่างชาติว่า แม้ในกรณีของการทำนา โรงเรือนสำหรับเพาะกล้าก็อยู่ในพวกอุปกรณ์ที่จะสะดวกต่อการดำกล้าโดยเครื่องจักร ตัวอย่างการทำฟาร์มในโรงเรือนก็คือการปลูกผักในเรือนบุด้วยพลาสติก สำหรับการเลี้ยงสัตว์แทบไม่ต้องกล่าวเลยว่า การเลี้ยงไก่และสุกรอยู่ในโรงเรือนทั้งหมด ข้าพเจ้ารู้สึกว่ปรากฏการณ์ที่แปลกในการเกษตรญี่ปุ่นปรากฏอยู่ในการเลี้ยงโค เนื่องจากโคเป็นสัตว์กินพืช เป็นธรรมชาติที่การเลี้ยงโคได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกับการปลูกทุ่งหญ้าในยุโรป อเมริกาเหนือและโอเชียเนีย (Oceania) แม้ว่าญี่ปุ่นจะมีทุ่งหญ้าอยู่ ส่วนใหญ่ก็ถูกสงวนไว้สำหรับม้าตั้งแต่สมัยโบราณ แม้ว่าจะมีการใช้ทุ่งหญ้าเป็นอิสระจากเพียงเฉพาะม้าเพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารเท่านั้น และแม้ว่ารัฐบาลได้มีความพยายามที่จะพัฒนาทุ่งหญ้า การทำทุ่งหญ้าก็ได้ก้าวหน้าอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องคาดหว้ง ในทางตรงกันข้าม การเลี้ยงโคนมและโคเนื้อได้พัฒนาเป็นการทำฟาร์มในโรงเรือน ยกเว้นฮอกไกโดที่มีทุ่งหญ้าอยู่บ้าง และอีกไม่ก็รายในเกาะใหญ่ ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นขาดการทำทุ่งหญ้าก็คือจำนวนแกะในญี่ปุ่นมีเพียงหนึ่งหมื่นตัวในปี 1977 ข้าพเจ้าเคยเยี่ยมฟาร์มทุ่งหญ้าหลายแห่งในนิวซีแลนด์ในปี 1975 หนึ่งในนั้นก็คือสถานีนเบนมัวร์ (Ben More Station) ซึ่งมีการเลี้ยงแกะประมาณ 8 พันตัวและโคเนื้ออีก 6 ร้อยตัว ในตอนนั้นข้าพเจ้าระลึกได้ว่าจำนวนแกะทั่วญี่ปุ่นมีน้อยกว่าหนึ่งหมื่นตัว (จริง ๆ แล้ว 7,580 ตัวในปี 1973) และข้าพเจ้าบอกเกษตรกรของสถานีน (คุณโรเจอร์ เอฟ. เจมส์) ว่าเขากำลังเลี้ยงแกะจำนวนเกือบเท่ากับที่มีอยู่ในญี่ปุ่นทั้งหมดและเขาก็มีความยินดีที่ได้ยินเช่นนั้น แม้ญี่ปุ่นจะอยู่ในเขตหนาว (Temperate Zone) และแม้ว่าจำนวนแกะจะมีเกือบหนึ่งล้านตัวในปี 1957 การเลี้ยงแกะญี่ปุ่นปัจจุบันกำลังสูญหายไป จะเป็นโชคดีถ้าการเลี้ยงโคไม่ประสบชะตากรรมอย่างเช่นการเลี้ยงแกะ แต่ปราศจากการกีดกันทางภาษี การกีดกันที่ไม่ได้อยู่ในรูปภาษี (nontariff barriers) และการอุดหนุน การผลิตเนื้อวัวญี่ปุ่นจะหายไปอย่างเช่นที่เป็นกับการเลี้ยงแกะ และการเลี้ยงโคนมก็จะได้รับความเสียหายมาก

ฉะนั้นจึงได้เกิดการพัฒนากการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรือน SSR ของเนื้อหมู ไก่ และไข่ นับว่าพอเพียงแก่การ

เลี้ยงตนเอง นมและผลิตภัณฑ์นมมีความขาดแคลนปานกลาง เนื้อวัวมีการขาดแคลนมาก และเนื้อสัตว์อื่นๆ เช่น เนื้อม้า เนื้อแกะหนุ่มและเนื้อแกะแก่ ฯลฯ เกือบจะต้องพึ่งพาแหล่งต่างประเทศทั้งหมด (อ้างถึงตารางที่ 3-37) ทั้งหมดนี้คงจะให้ความกระจ่างว่าเหตุใดผู้ป้อนจึงไม่จำเป็นต้องปรับไปสู่การทำฟาร์มทุ่งหญ้า การเลี้ยงโคนมดูจะเป็นข้อยกเว้น แต่อย่างน้อยที่สุดก็ต้องพึ่งพาการป้องกันการเกษตร (อ้างถึงตารางที่ 3-23, 3-24 และ 3-56) และการทำฟาร์มโคนมผู้ป้อนได้พัฒนาเป็นแบบการเลี้ยงในโรงเรือนเป็นส่วนมากยกเว้นในซอกโคโค

ข้าพเจ้าได้กล่าวเมื่อเริ่มต้นส่วนนี้ว่าประเด็นของเนื้อวัวนั้นเกือบจะเหมือนกับธัญพืช นั่นหมายความว่า การผลิตเนื้อวัวต้องอาศัยที่ดินมากพอๆ กับการผลิตธัญพืช กล่าวโดยตรง การเลี้ยงโคนมมีลักษณะบางอย่างคล้ายกับการทำนา ผู้สนับสนุน SSR อาหารส่วนใหญ่สนับสนุน SSR ของข้าว และพวกเขายังสนับสนุน SSR ของนมแม้ว่าเขาไม่จำเป็นต้องสนับสนุน SSR ของเนื้อวัวเสมอไป การทำนาปัจจุบันใช้เครื่องจักรกลและสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในขนาด (scale) ที่ใหญ่กว่าขนาดโดยเฉลี่ยในปัจจุบัน ปัจจัยจำกัดคืออยู่กับระบบการถือครองที่ดินหรือราคาที่ดิน แต่ว่าการเลี้ยงโคนมได้ถูกขยายขนาดออกไป จัดปัญหาเรื่องการถือครองที่ดินออกไป นั่นหมายความว่า การเลี้ยงโคนมผู้ป้อนส่วนใหญ่ได้พัฒนาเป็นการทำฟาร์มในโรงเรือนซึ่งการทำนายังตามมิได้ยกเว้นการเพาะชำ

ในแง่ของการบริโภคเนื้อสัตว์ การกล่าวถึงความเชิงประวัติศาสตร์คงจะมีประโยชน์ ก่อนการปฏิรูปเมอิจิชาวญี่ปุ่นกินเนื้อสัตว์น้อยมาก บางทีอาจเป็นเพราะอิทธิพลจากศาสนาพุทธซึ่งมีคำสอนห้ามการฆ่าสัตว์ คำสอนทางศาสนานี้ถูกยึดถือปฏิบัติไม่มากก็น้อยอยู่ทั่วไป อาหารประจำวันประกอบด้วยข้าวและธัญพืชอื่น มันเทศ ถั่วเหลืองแปรรูป ผัก และบางครั้งก็ปลา โดยปราศจากเนื้อสัตว์หรือนมพวกเขาสามารถรับเอาโปรตีนจากอาหารแปรรูปหลายอย่างเช่นเต้าหู้ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่การพัฒนาผู้ป้อนในช่วงยุคเมอิจิคนในเมืองเริ่มกินเนื้อสัตว์ แต่การเลี้ยงสัตว์ก็ไม่ก้าวหน้ายกเว้นฟาร์มเลี้ยงไก่และการเลี้ยงโคนม เนื้อวัวส่วนใหญ่เป็นผลพลอยได้จากวัวใช้งานประการที่สอง เนื้อสัตว์ซึ่งต่างจากธัญพืชจะไม่ได้เป็นอาหารหลักเป็นเวลานานแล้ว ตามความเป็นจริงดังกล่าวและสถานการณ์ของการผลิต เนื้อสัตว์จึงไม่ได้เข้าไปอยู่ในขอบข่ายของนโยบายอาหาร แต่เพียงอยู่ภายใต้ระเบียบสาธารณสุข เทียบกับข้าวซึ่งได้กลายเป็นรายการสำคัญที่สุดของนโยบายเกษตรและนโยบายอาหาร เนื้อวัวไม่เคยถูกพิจารณาให้เป็นเรื่องสำคัญในนโยบายทั้งสอง

ข้าวหรือข้าวสาลีหรือไหมดิบ ฯลฯ กลายมาเป็นสินค้าตลาดยุคใหม่ที่เหมาะสมกับการซื้อขายในตลาดทั่วประเทศ องค์การอาชีพต่างและรัฐบาลกลางและจังหวัดได้พยายามอยู่หลายปีนับจากสมัยเมอิจิที่จะทำให้การตลาดข้าว ไหมดิบ ฯลฯ ทันสมัย ความพยายามดังกล่าวเกี่ยวกับเนื้อวัวเพิ่งจะเริ่มเป็นเร็วๆ นี้เอง กล่าวโดยย่อคงจะเป็นว่าเนื้อวัวยังเป็นสินค้าก่อนยุคสมัย (premodern) ในญี่ปุ่น ไม่เพียงแต่เนื้อวัว แต่ทั้งลูกวัวและวัวเนื้อต่างก็ยังเป็นสินค้าก่อนยุคสมัยอุตสาหกรรมเนื้อวัวยังคงอยู่ในขั้นทารก

ที่มาของเนื้อวัวสามารถแบ่งออกได้เป็นการเลี้ยงโคสองชนิด ชนิดที่หนึ่งคือการเลี้ยงโคนม (ตารางที่ 3-46 และตารางที่ 3-47) และอีกชนิดหนึ่งก็คือการผลิตเนื้อวัวจากพันธุ์วัวเนื้อ (ตารางที่ 3-48 และตารางที่ 3-49) ในปีหลังๆ นี้ ประเภทแรกได้กลายเป็นแหล่งที่มาของเนื้อวัวที่สำคัญมากกว่าประเภทหลัง (ตารางที่ 3-46 และ ตารางที่ 3-48) ในทุกวันนี้ เนื้อวัวผลิตภายในประเทศกว่าครึ่งหนึ่งมาจากวัวเนื้อโคนม (วัวนมแก่และลูกวัว) ผลผลิตเนื้อ

โคนมประจำปีเพิ่มขึ้นจาก 49,900 ตันในปี 1963-67 เป็น 192,000 ตันในปี 1973-77 ส่วนแบ่งของเนื้อโคนมในเนื้อวัวทั้งหมดและเนื้อลูกวัวเพิ่มจาก 25.9 เปอร์เซ็นต์เป็น 60.8 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นอุตสาหกรรมนมจึงไม่เพียงแหล่งของน้ำนม แต่ยังเป็นแหล่งสำคัญของการผลิตเนื้อวัว การเพิ่มขึ้นของผลผลิตการผลิตก็ย่นางที่ (ตารางที่ 3-47 และตารางที่ 3-49) แต่น่าสังเกตว่าการผลิตเนื้อโคนมมิได้กระทำโดยฟาร์มโคนม แต่ว่ากระทำโดยฟาร์มโคนมซึ่งซื้อลูกวัวมาเพื่อขุน

ที่สำคัญที่สุดก็คือ การขาดดุลที่อาจจะเกิดขึ้นได้ของอุปสงค์และอุปทานนม เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของเนื้อโคนมในอุปสงค์และอุปทานของเนื้อวัวเป็นผลอย่างหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของขนาดฝูงโคนม ดังนั้นทิศทางของนโยบายสำหรับการเพิ่มเนื้อโคนมอาจจะทำให้เกิดผลิตผลนมสั้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเมื่อผู้ป้อนก้าวเข้าสู่สถานการณ์ที่อุปสงค์ของนมจะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยหรือชะงักงัน โดยที่นิสัยการบริโภคและราคาผลิตภัณฑ์นมยังคงเป็นอยู่เช่นปัจจุบันต่อไปอีก

การสร้างสายพันธุ์โคเนื้อเริ่มต้นมาจากโคใช้งาน ในญี่ปุ่นเจกเซนในที่อื่นๆ โคใช้งานเป็นแหล่งที่มาของเนื้อวัวที่สำคัญ จำนวนของผู้เลี้ยงโคและโคใช้แรงงานอยู่สูงสุดในปี 1951 เท่ากับ 2,319 พันตัวและ 2,719 พันตัวตามลำดับ จากนั้นมาพร้อมกับการใช้แทรกเตอร์มากขึ้น จำนวนผู้เลี้ยงและโคใช้แรงงานได้ลดลง และโคเหล่านั้นถูกเปลี่ยนไปเป็นโคเนื้อ ในขณะที่เดียวกับการทำฟาร์มโดยโคที่ใช้ประโยชน์ได้สองลักษณะนั้น การเลี้ยงโคและการปลูกพืช เป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักร โดยที่โคถูกใช้เป็นแรงงานซึ่งถูกเลี้ยงด้วยหญ้าที่ตัดมา ผลผลิตและของเหลือจากฟาร์ม และเป็นตัวให้ปุ๋ยแก่ฟาร์มแม้จะมีจำนวนเพียงเล็กน้อย การใช้จักรกลในการทำฟาร์มและการใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมากซึ่งเริ่มในราวๆ ปี 1960 กว่าๆ ได้ขับไล่สัตว์แรงงานเหล่านี้ออกไปจากฟาร์ม ดังนั้นการพัฒนาการเกษตรภายหลังสงครามได้ก้าวเข้าสู่ขั้นใหม่ ณ ขั้นนี้การผลิตเนื้อวัวจากโคเนื้ออย่างไม่ได้เริ่มต้นพัฒนา โดยปราศจากทุ่งหญ้ามาก การเปลี่ยนแปลงจากการเลี้ยงโคเพื่อวัตถุประสงค์คู่เป็นการเลี้ยงโคเนื้อนั้นลำบาก ในอีกนัยหนึ่งก็คือว่า อุตสาหกรรมโคเนื้อยังคงต้องพัฒนา อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการยากที่จะกล่าวว่าการผลิตเนื้อของโคเนื้อซึ่งส่วนใหญ่มาจากวัวเนื้อญี่ปุ่น (“วาเกียว”) (“wagyu”) กำลังพัฒนาอยู่ถึงแม้ว่าผลผลิตทางกายภาพได้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3-49) วัวเนื้อญี่ปุ่นมีคุณภาพดีเยี่ยมอย่างน้อยก็สำหรับคนญี่ปุ่น และผู้เชี่ยวชาญทางโคเนื้อญี่ปุ่นภาคภูมิใจกับสายพันธุ์โคเนื้อญี่ปุ่น (“วาเกียว”) ซึ่งอาจจะมิได้มีลักษณะทางพันธุศาสตร์ที่มั่นคงดีแล้วเสมอไป ต้นทุนและราคาของเนื้อวัวชนิดนี้มักจะสูงมากในปัจจุบันโดยเฉพาะจนทำให้ประชาชนทั่วไปไม่ค่อยได้ลิ้มรสเนื้อวัวที่ผลิตโดยสายพันธุ์วัวเนื้อญี่ปุ่น ทว่าเนื้อวัวคุณภาพดีนี้ใช้กันอยู่ในภัตตาคาร เป็นการใช้ที่สง่างามการการปกป้องการผลิตเนื้อวัวที่ใช้กับอุตสาหกรรมโคเนื้อชนิดนี้ อย่างไรก็ตามการปกป้องก็ดูเหมือนจะไม่พอเพียงแก่การป้องกันการลดลงของการผลิตเสมอไป การเพิ่มขึ้นของวัวนมสำหรับผลิตเนื้อเพียงเล็กน้อยจากปี 1974 ถึง 1977 จะเป็นเครื่องหมายของแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือไม่ยังต้องเป็นที่จับตามองกันต่อไป แม้ว่าผลผลิตของการผลิตเนื้อวัวจากพันธุ์โคเนื้อต่อเกษตรกรและต่อตัวได้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3-48 และตารางที่ 3-49) โคเนื้อญี่ปุ่นได้ถูกปรับปรุงทั้งในด้านคุณภาพและผลผลิตภาพ แต่พวกมันก็ได้ปรับตัวต่อการเลี้ยงในทุ่งหญ้าเสมอไป ดูเหมือนว่าการปรับตัวเข้ากับการเลี้ยงในทุ่งหญ้าของโคเนื้อสายพันธุ์ญี่ปุ่นจะต้องเป็นอีกสองหรือสามรุ่น ยิ่งกว่านี้ แหล่งของทุ่งหญ้าถูกจำกัดในญี่ปุ่นโดยสภาพธรรมชาติและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ดังที่กล่าวแล้ว แม้ว่าการเลี้ยง

โคเนื้อญี่ปุ่นแบบดั้งเดิมต้องอาศัยหญ้าและของเหลือจากฟาร์มมากและธัญพืชหรืออาหารชั้นเพียงเล็กน้อย การเลี้ยงในปัจจุบันอาศัยอาหารสัตว์นำเข้ามาก ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของการผลิตเนื้อวัวดังกล่าวคงจะด้อยกว่าโคเนื้อที่เลี้ยงโดยทุ่งหญ้าตลอดปี

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นเหล่านี้ อุปทานเนื้อวัวญี่ปุ่นควรจะกำหนดมาจากเนื้อวัวนมและเสริมโดยเนื้อวัวที่ผลิตภายในประเทศโดยสายพันธุ์วัวเนื้อ และเนื้อวัวนำเข้าจากต่างประเทศ ในระยะยาวการนำเข้าเนื้อวัวจะเพิ่มขึ้น แต่อุปทานของเนื้อวัวภายในประเทศควรเกิดขึ้นสม่ำเสมอราวเท่าที่อุปทานนั้นสอดคล้องกับอุปทานของวัวนม นอกจากนี้ในการกำหนดนโยบายเนื้อวัว การตกลงทวิภาคีของการค้าเนื้อวัวกับออสเตรเลียหรือนิวซีแลนด์ควรจะได้รับพิจารณาถึงด้วย เพื่อให้สามารถนำเข้าได้ด้วยความสะดวก และเพื่อให้ครอบคลุมประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อวัวนำเข้า การจัดการดังกล่าวจะทำให้เราได้รับเนื้อวัวนำเข้าที่ราคาสมควรและยังสร้างเสถียรภาพในการค้าระหว่างญี่ปุ่นและประเทศเหล่านั้น

การทำฟาร์มโคนมในญี่ปุ่นได้ก้าวหน้าไปด้วยดี (ตารางที่ 3-46 และ 3-50) ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มักจะกล่าวกันว่ามีการทำฟาร์มโคนมโดยมากยกเว้นเพื่อการค้านม ถึงแม้ว่าการพัฒนาการทำฟาร์มโคนมภายหลังสงครามจะมีลักษณะของฟาร์มโคนมที่ปราศจากทุ่งหญ้ากว้างใหญ่การเพิ่มขึ้นของผลิตภาพเร็ว ๆ นี้ดูเป็นที่น่าประหลาดใจ ผลผลิตต่อตัวโคนมของญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในหลายประเทศชั้นนำของโลกคู่กับประเทศอย่างเช่น อิสราเอล สหรัฐฯ เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ ในปี 1973-75 ไม่เพียงแต่ระดับผลผลิตต่อตัวโคนมหรือต่อผู้เลี้ยง แต่อัตราของการเพิ่มในปัจจุบันนับว่าเป็นที่น่าอัศจรรย์ (ตารางที่ 3-50, 3-51 และ 3-52)

แม้ว่าการทำฟาร์มโคนมและการเลี้ยงโคเนื้อจะกระทำโดยฟาร์มต่าง ๆ แยกกัน ก็ยังคงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างราคาของนมและของเนื้อโคเนื้อ เนื่องจากโคนมมีความสำคัญมากกว่าโคเนื้อในมูลค่ารวมของผลิตผลเกษตร (ตารางที่ 3-52) และในการบริโภคอาหารจนถึงปี 1975 (อ้างถึงตารางที่ 3-58) ดูจะเป็นธรรมดาอยู่เองที่นโยบายเกษตรและเศรษฐกิจฟาร์มได้ ให้ความสำคัญแก่นมมากกว่าเนื้อยิ่งกว่านั้นอุปทานของจำนวนลูกโคนมจากฟาร์มโคนมยังขึ้นอยู่กับราคาของนม ตัวอย่างเช่น เมื่อราคาของนมเพิ่มสูงขึ้นฟาร์มโคนมก็ต้องการที่จะเก็บรักษาลูกเพศเมียเอาไว้ และจะรักษาโคนมเอาไว้ยาวนานออกไปอีก (แทนที่จะคัดเลือกออกขาย) และตรงกันข้ามก็เป็นจริงราคาของนมมีเสถียรภาพส่วนหนึ่ง โดยวิธีการประกันราคานมที่ส่งไปเพื่อการแปรรูป แต่ทว่าราคาของลูกโคนมเคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างรุนแรง นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำฟาร์มโคนมขาดเสถียรภาพ และยังเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การผลิตเนื้อวัวไม่มีความแน่นอน (ตารางที่ 3-53) การตกต่ำของราคาในปี 1973 มาจากการเพิ่มขึ้นของราคาอาหารสัตว์ และมันอาจจะเป็นกรณียกเว้น ถึงกระนั้นก็ตามราคาของลูกวัวแปรเปลี่ยนมากกว่านมหรือโคเนื้อสายพันธุ์ญี่ปุ่น

ความจริงราคาของเนื้อวัวได้กลายเป็นรายการหนึ่งของแผนรักษาเสถียรภาพราคาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 1975 และในขณะเดียวกันก็มีการเปิดระบบโควตาการนำเข้า จุดหมายของระบบการรักษาเสถียรภาพราคาของเนื้อวัวที่กำหนดโดยรัฐบาลระหว่างราคาสูงสุด (ceiling price) และราคามาตรฐานต่ำสุด (the standard floor price) สำหรับการรักษาเสถียรภาพเพื่อเป็นการพยุงราคามาตรฐาน องค์กรผู้ผลิตทำการเก็บรักษาเนื้อวัวเพื่อการปรับราคาและบริษัทเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมปศุสัตว์ (the Corporation for the Promotion of the Livestock

Industry) ซื่อเนื้อวัวโดยไม่จำกัดจำนวน เก็บรักษาเนื้อวัวหรือหยุดการขายเนื้อวัว เมื่อราคาตลาดเพิ่มขึ้นสูงกว่าราคาสูงสุดทางบริษัทก็จะขายเนื้อวัวที่เก็บรักษาเอาไว้ โดยปรกติการทำงานของบรรษัทมุ่งที่จะรักษาเสถียรภาพของราคาตลาดไว้ให้ใกล้เคียงกับเส้นกลางของแถบที่กำหนดโดยราคาสูงสุดและราคามาตรฐาน (อ้างถึงภาพที่ 3-11) ในเมื่อในภาวะปรกติทางบรรษัทมิได้เก็บรักษาเนื้อวัวที่ผลิตภายในประเทศ ทางบรรษัทก็จะขายเนื้อวัวนำเข้าเมื่อจำเป็น โควตาการนำเข้าถูกกำหนดเพื่อเสริมการขาดแคลนอุปทานเนื้อวัวภายในประเทศ บางครั้งก็ต้องนำเข้าเหตุผลทางการเมืองและการทูตเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อวัวนำเข้าดำเนินการโดยบริษัทซึ่งซื้อเนื้อวัวนำเข้ามาจากผู้นำเข้าแล้วขายให้กับตลาดขายส่งหรือกลุ่มผู้บริโภค และหลังจากนั้นเนื้อวัวก็จะถูกขายต่อไปยังร้านอาหารเนื้อวัวที่กำหนดโดยบริษัทและให้กับผู้ค้าปลีก ฯลฯ อีกส่วนหนึ่งของเนื้อวัวนำเข้าหรือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อวัวนำเข้าทั้งหมด ถูกขายให้กับกลุ่มผู้บริโภคและให้ผู้ขายปลีกต่อไป

ครรถองการกระจายเนื้อวัวนำเข้าดูง่ายและชัดเจน แต่ว่าครรถองการตลาดของโคเนื้อที่ผลิตภายในประเทศซากหรือเนื้อที่ชำแหละนั้นมีความซับซ้อนมาก (ภาพที่ 3-12) นอกเหนือไปจากความซับซ้อนของครรถองการตลาดเนื้อวัวเป็นที่น่าสังเกตว่าพ่อค้าปลีดยังคงมีบทบาทที่สำคัญในฐานะผู้รวบรวมปลีดยุติ สำหรับตลาดปลีดยุติ โรงฆ่าสัตว์ ตลาดกลาง ฯลฯ พ่อค้าปลีดยังขายลูกวัว หรือลูกหมู หรือปลีดยุติอื่น ๆ ให้แก่ผู้เลี้ยงโคนม หรือผู้เลี้ยงโคเนื้อ หรือหมู พวกเขามีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าสหกรณ์การเกษตร นี่เป็นจุดที่แตกต่างจากสินค้าเกษตรอื่น ๆ ความแตกต่างดูเหมือนจะเป็นเพราะความเป็นจริงดังต่อไปนี้คือ ปลีดยุติมิได้ถูกซื้อขายในปริมาณมากๆทีเดียว เมื่อการซื้อขายแต่ละครั้งมีจำนวนน้อยและเป็นการยากลำบากที่จะกระทำเช่นธุรกิจโดยทั่วไป การค้าสินค้าเกษตรโดยทั่วไปส่วนมากจะเกี่ยวข้องไม่มากก็น้อยหรือซ้ำก็เร็วกับสหกรณ์ แต่ไม่ใช่ในกรณีของปลีดยุติหรือเนื้อสัตว์ จนกระทั่งภายหลังการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสงคราม อีกประการหนึ่งก็คือครรถองการตลาดของสินค้าเกษตรส่วนมากถูกควบคุมในช่วงสงครามและภายหลังสงคราม และในกรณีเหล่านั้น ครรถองดังกล่าวถูกจำกัดอยู่กับสมาคมการเกษตรต่างๆ (“โนเกียวไค”) (“nogyokai”) รูปแบบเดิมของสหกรณ์เนกประสงค์ในปัจจุบัน แต่เนื้อวัวเป็นข้อยกเว้นหนึ่งของการควบคุมประเภทนี้ นอกจากนี้ผู้ผลิตปลีดยุติมีขนาด (scale) เล็ก แม้ว่าจะเริ่มมีผู้เลี้ยงสุกรหรือผู้เลี้ยงโคนมขนาดใหญ่ อีกทั้งผู้บริโภคยังเคยชินกับการซื้อเนื้อที่ละเล็กล็กน้อยเท่านั้น ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปจะไม่ซื้อไก่เป็นตัวๆเป็นตัน แต่จะเป็นส่วนขาหรือชิ้นเนื้อ ผู้ขายปลีกเนื้อสัตว์จะแสดงราคาของเนื้อสัตว์ในร้านเป็นราคาต่อ 100 กรัมไม่ใช่ 1 กิโลกรัม

แทบไม่ต้องกล่าวเลยว่าตลาดขายส่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนด (formulate) ราคาตลาดปัจจุบันในส่วนของประเทศ ตลาดขายส่งมิได้ขายวัวเป็นตัวๆตามคุณภาพที่ตัดเทียมกัน หรือขายเป็นชุด (lot) ชุดละหลาย ๆ ตัว อันนี้นับว่าต่างจากผัก ผลไม้ หรือปลาในตลาดขายส่ง อย่างไรก็ตาม ราคาของปลีดยุติหรือเนื้อวัวที่กำหนดขึ้นในตลาดขายส่งโดยเฉพาะในตลาดขายส่งโตเกียว ชิบาอุระ (Tokyo Shibaura) เป็นตัวกำหนดราคาภายนอกตลาดขายส่ง ตัวอย่างเช่นราคาที่สูงขึ้นกลางเนื้อ หรือราคาที่ต้องรองกันในการซื้อขายเป็นไปเช่นนี้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีหลักฐานใดๆ ที่แสดงว่าราคาขายส่งที่กำหนดขึ้นมาในตลาดขายส่งเป็นราคายุติธรรม ยิ่งกว่านั้นยังมีความยากลำบากในการปรับปรุงหรือปฏิรูปเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานของตลาดขายส่งและโรงฆ่าสัตว์ ที่ตลาดขายส่ง หน่วยของการซื้อขายก็คือซาก แต่ວ່ານเมื่อผู้ขายปลีกในโตเกียวมักจะมิมีขนาดเล็กเป็นส่วนมาก พวกเขาไม่สามารถซื้อซาก

เป็นตัว ๆ ได้ และนายหน้าหรือผู้ขายส่งก็เป็นผู้มาซื้อแทน แล้วชำแหละขายต่อไปให้กับผู้ขายปลีก ในกรณีนี้ขั้น ตอนอีก 2 ขั้นหรือมากกว่าในการซื้อระหว่างนายหน้าหรือผู้ขายส่งกับผู้ค้าปลีกในโตเกียว โครงสร้างการตลาดที่ กล่าวข้างบนเป็นเหตุผลหนึ่งที่ว่า เหตุใดราคายาปลีกจึงไม่จำเป็นต้องผูกพันกับราคายาส่งของซากเสมอไป สถานการณ์ในโอซาก้าแตกต่างบ้างจากโตเกียว ในโอซาก้าขนาดของผู้ขายปลีคนับว่าใหญ่และพวกเขาที่มักจะมีร้าน ค้าปลีกย่อยอีก ดังนั้นระดับราคาของเนื้อขายส่งและขายปลีกจึงถูกกว่าในโอซาก้า นอกจากนี้ ลูกค้าชาวญี่ปุ่นจะซื้อ เนื้อตัดเสร็จเรียบร้อยแล้วหรือเนื้อสด ครอบครัวยุโรปุ่นเกือบทั้งหมดไม่มีมีดสำหรับหั่นเนื้อวัว

ในช่วงหนึ่งหรือสองทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดมีครรลองใหม่ขึ้นมาในสหกรณ์การเกษตรตามการสนับสนุนของ รัฐบาลกลางและจังหวัด หัวใจของครรลองใหม่นี้ก็คือศูนย์เนื้อซึ่งมีเครื่องมือสำหรับชำและชำแหละเนื้อ ครรลอง นี้ก้าวหน้าไปเร็วพอสมควร แต่ยังไม่สามารถรองการตลาดของเนื้อวัว บางคนก็พิจารณาว่าในอนาคตเนื้อชำแหละ (meat cuts) คงจะเป็นรูปแบบหลักของผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ที่ระดับตลาดขายส่ง แต่ว่าเนื้อวัวแช่เย็น (chilled beef) ไม่สามารถทำได้ง่าย ๆ เนื่องจากมันต้องถูกจำหน่ายภายในไม่กี่วัน ซึ่งต่างจากเนื้อแช่แข็ง (frozen beef)

3-5-2 การนำเข้าเสรีและการขาดดุลชำระเงินของเนื้อวัว

สิ่งเหล่านี้และอื่น ๆ ทำให้กลไกการตลาดซับซ้อน และมันยังเป็นเหตุผลหลักว่าเหตุใดข้อเสนอที่น่าจะปฏิบัติ ได้ง่ายเช่น “ข้อเสนอเกี่ยวกับการนำเข้าเสรีของเนื้อวัว” (the Proposal on the Import Liberalization of Beef) โดยคณะศึกษาเพื่อปรับปรุงนโยบาย (the Forum for Policy Innovation) จึงยากลำบากมากที่จะปฏิบัติได้จริง ต่อไปนี้เป็นส่วนที่คัดทอนมาจาก The Proposal “ระบบโควตาการนำเข้าปัจจุบันของเนื้อวัวควรถูกยกเลิกอย่างทันที ทันใด เนื้อวัวควรถูกปล่อยให้เสรีภายใต้ภาษีนำเข้าและค่าธรรมเนียมระดับหนึ่ง ระดับของภาษีนำเข้าและค่า ธรรมเนียมควรถูกลดหย่อนเพื่อเพิ่มการนำเข้า ผลที่ตามมาราคายาส่งและขายปลีกของเนื้อวัวจะลดไปอีกครึ่ง หนึ่งของปัจจุบันและการบริโภคเนื้อชำแหละ (dressed meat) ก็เพิ่มขึ้นเป็น 7 แสนตันจาก 3.20 แสนตัน (รวม 1 แสนตันของเนื้อวัวนำเข้า) ในกรณีนี้ระบบการจ่ายเงินชดเชยควรถูกนำมาใช้เพื่อชดเชยรายได้ของผู้ผลิต โดย ระบบนี้ผลผลิตภายในประเทศจะไม่ตกต่ำกว่า 300,000 ตัน (ซาก) ในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายประจำปีที่จะเป็นสำหรั บการจ่ายชดเชยถูกประมาณเท่ากับ 250,000 ล้านเยนเป็นอย่างมากภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงห้าถึงเจ็ดปี ซึ่งจะ ถูกจ่ายจากภาษีนำเข้าและค่าธรรมเนียม

ข้อดีของการปล่อยการนำเข้าให้เป็นเสรีดูเหมือนจะมีหลายประการ “ตามความคิดแง่ส่วนเกินของผู้บริโภค (consumer's surplus) ผลประโยชน์ของผู้บริโภคถูกประมาณว่าจะมากกว่า 500,000 ล้านเยน ซึ่งบาง เปรอร์เซ็นต์จะตกอยู่แก่รัฐบาลและแจกจ่ายเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมปศุสัตว์ จากนั้นผู้ผลิตก็ได้รับประโยชน์อีกด้วย นอกจากนั้นเมื่อขนาดของการซื้อขายเพิ่มสูงขึ้น ผู้แปรรูปและพ่อค้าก็ได้รับประโยชน์ เมื่อพิจารณาถึงการเพิ่มขึ้น ของรายได้และการเพิ่มขึ้นของราคาปลาในช่วงเวลาดังกล่าว การบริโภคเนื้อหมูและไก่เนื้อจะไม่ลดลง แต่จะกลับ เพิ่มขึ้น การนำเข้าเนื้อวัวประจำปีจะเพิ่มเป็น 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในที่สุด ซึ่งน่าจะมีผลดีต่อการเจรจาการค้า สัตว์น้ำ”

The Proposal ดูเหมือนจะก่อผลประโยชน์โดยทั่วหน้า และยังได้เน้นให้เห็นข้อดีในประเด็นนี้ แม้แต่

รัฐบาลก็จะพอใจกับระบบที่เสนอนี้เพราะรายรับประจำปีจะเพิ่มขึ้นจากภาษีรายได้บุคคลและภาษีธุรกิจ แต่ว่ามันก็ควรถูกพิจารณาอย่างระมัดระวังและถ้าหากจะมีผลประโยชน์ใด ๆ เกิดขึ้นบางที่ผู้ผลิตโคเนื้อชาวญี่ปุ่นจะได้รับน้อยที่สุดตามข้อสังเกตของข้าพเจ้า มีประเด็นในข้อเสนอสามประเด็นที่ควรตรวจสอบ ประเด็นที่หนึ่งก็คือ แง่มุมทางเศรษฐกิจของการประมาณอุปสงค์สำหรับเนื้อวัวในอนาคต โดยเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างราคาเนื้อวัวและอุปสงค์ของเนื้อวัว หรือระหว่างรายได้และอุปสงค์ของเนื้อวัว ถ้าแม้ว่าเราจะยอมรับการประมาณนั้นอยู่บ้างผลกระทบที่มีต่อปลา ไก่เนื้อ และเนื้อหมู จะไม่สโตยอย่างในรายงาน ปัญหาอีกอันหนึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดของการจ่ายเงินชดเชย ระบบการจ่ายเงินชดเชยซึ่งถูกใช้ทั่วไปในนโยบายเกษตรของสหราชอาณาจักรก่อนเข้าร่วมในกลุ่มตลาดร่วมยุโรป และซึ่งถูกใช้ในญี่ปุ่นเช่นในระบบการพยุราคาถั่วเหลืองและนมเพื่อการแปรรูปนั้นแทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า ถูกใช้เป็นมาตรการที่ฉลาดสำหรับการปรับความจำเป็นของการค้าระหว่างประเทศและความจำเป็นของการเกษตรภายในประเทศ ไม่มีข้อโต้แย้งในจุดนี้ จุดหนึ่งของระบบก็คือแหล่งการเงินสำหรับระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการจ่ายเงินชดเชย ในหลักการของการจ่ายเงินชดเชยดั้งเดิมนั้นขึ้นอยู่กับบัญชีรายจ่ายทั่วไป (the general account) ของรัฐบาล แต่ข้อเสนอนี้ต้องการที่จะโยกย้ายภาระทั้งหมดให้กับภาษีการนำเข้าและค่าธรรมเนียมเนื้อวัว ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในปีปกติในอนาคตถูกประมาณเป็นเงินก้อนใหญ่ถึง 250,000 ล้านเยนเป็นอย่างมาก ข้อเสนอนี้จะไปได้สวยกว่าถ้าค่าใช้จ่ายจะตกอยู่กับรัฐบาล นั่นคือไม่ใช่ผู้บริโภคแต่โดยผู้เสียภาษี เป็นธรรมดาที่การจ่ายเงินชดเชยที่พึงพางประมาณของรัฐบาลมิได้เป็นที่น่ายินดีสำหรับกระทรวงการคลัง และบางทีในกรณีของเนื้อวัวก็เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่สามหลุดหายไปจาก The Proposal ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการจ่ายเงินชดเชยที่นำเสนอและโครงสร้างการผลิตเนื้อวัวและการตลาด มิได้ถูกอธิบายให้กระจ่างเลยใน The Proposal ตามที่เสนอของข้าพเจ้า ระบบที่ราบรื่นเช่นการจ่ายเงินชดเชยจะต้องสมมุติไว้ก่อนถึงโครงสร้างการผลิตและการตลาดที่ราบรื่นของสินค้าซึ่งเป็นส่วนของระบบ ท่านผู้อ่านที่ได้เรียนรู้จากหน้าก่อน ๆ นี้หรือผู้อ่านที่คุ้นเคยกับอุตสาหกรรมเนื้อวัวญี่ปุ่น ได้เข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างก่อนสมัย (premodern) ของอุตสาหกรรมเนื้อวัวญี่ปุ่นซึ่งค่อย ๆ ถูกทำให้ทันสมัยขึ้นเพียงเล็กน้อย เกี่ยวกับโครงสร้างของอุตสาหกรรมเนื้อวัว ปัญหาหนึ่งก็คือ เราจะวัดส่วนขาด (deficiency) ได้อย่างไรตาม The Proposal ส่วนขาดก็คือ “ความแตกต่างระหว่างราคาตลาดขายส่งและรายได้ขั้นต่ำของผู้ผลิตซึ่งจำเป็นต่อการดำรงผลผลิตในปัจจุบันและชดเชยรายได้ของผู้ผลิต” ส่วนหลังอาจจะเป็นข้อความที่เหมาะสมแต่ก็เป็นเรื่องยากมากที่จะชี้ขาดให้เด่นชัด ถ้าแม้ว่าราคาประกันจะถูกกำหนดสำหรับช่วงเวลาหนึ่ง ขนาดของความแตกต่างระหว่างราคาตลาดขายส่งและราคาประกันของทางการก็ไม่สามารถคำนวณได้ ในอีกนัยหนึ่ง กล่าวโดยทั่วไปไม่มีใครสามารถรับรองได้ว่ารายได้ของผู้ผลิตจะได้รับตามขนาดของค่าชดเชย อาจยกเว้นในบางกรณี กล่าวกันว่านับตั้งแต่การเริ่มงานของบริษัทราคาเนื้อวัวก็มีเสถียรภาพอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ว่าลักษณะของราคาเนื้อวัวก็คือว่าราคาขายปลีกไม่ค่อยจะขยับเขยื้อน อีกทั้งยังไม่ค่อยตอบสนองต่อความผันผวนของราคาขายส่งซึ่งดูเหมือนจะยังคงเหลืออยู่ (ตารางที่ 3-53) ยิ่งกว่านั้น ในเมื่อวัวแต่ละตัวมีลักษณะคุณภาพเฉพาะตัว จำนวนของวัวที่ผู้เลี้ยงจะส่งมอบก็มีจำกัด ครรลองของการตลาดก็แปรปรวน (ภาพที่ 3-12) และระบบการจ่ายเงินชดเชยก็ทำได้ยากที่จะประยุกต์เข้ากับโครงการสร้างนั้น อย่างกล่าวว่ามันเป็นเพียงจุดเล็กน้อยหรือเป็นเรื่องทางเทคนิค มันมีความ

สำคัญต่อระบบการจ่ายเงินชดเชย เราควรจะต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลงรายปีและรายเดือนของราคาโคและซาก (ตารางที่ 3-53) อีกทั้งกลไกซึ่งซับซ้อนและแตกต่างกันของโครงสร้างการตลาดเนื้อวัว แน่นหนที่สุด ควรจะยอมรับว่าการจ่ายเงินชดเชยเป็นวิธีการสร้างความกลมกลืน (harmonize) แก่ความจำเป็นของการเกษตรภายในประเทศ และการค้าระหว่างประเทศหรือความจำเป็นของการเกษตรภายในประเทศและการเรียกร้องของผู้บริโภค สำหรับตอนนี้โครงสร้างของอุตสาหกรรมเนื้อวัวรวมทั้งการคัดเกรดโคนมสำหรับเนื้อและซากควรจะได้รับปรับปรุงและก่อตั้งให้ดี ถ้าเราจะเริ่มพิจารณาการใช้การจ่ายเงินชดเชย เนื้อวัวที่ควรจะได้รับ การสนับสนุนโดยแผนการจ่ายเงินชดเชยจะเป็นโคนมสำหรับเนื้อ (dairy beef cattle) ซึ่งสหกรณ์เกี่ยวข้องอยู่ อุตสาหกรรมเนื้อจากโคนมควรที่จะได้รับการปรับปรุงเพื่อปรับใช้กับแผนการจ่ายเงินชดเชย ส่วนหนึ่งของแหล่งเงินที่จำเป็นสำหรับการจ่ายชดเชย อาจจะได้มาจากเนื้อวัวนำเข้าจากต่างประเทศที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราต่างๆ กัน (variable levy) ไปก่อนเมื่อเริ่มต้นของแผน

3-5-3 จากทัศนะของผู้ส่งออกและผู้บริโภค

ขอให้เรามาศึกษากันถึงราคาของเนื้อวัวนำเข้า เพราะว่ามันเป็นที่รู้จักกันในทางที่ไม่ดีในตอนหลังนี้ เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้การให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของ จอห์น ดักลาส แอนโทนี (John Douglas Anthony) (1929-) รองนายกรัฐมนตรีของออสเตรเลียผู้เยี่ยมชมเยนญี่ปุ่นในเดือนมีนาคม 1978 นับว่าน่าสนใจ เขากล่าวว่า ราคาของเนื้อวัวในญี่ปุ่นเป็นเรื่องน่าจากทัศนะของออสเตรเลีย เพราะว่าราคาเนื้อวัวออสเตรเลียจากราคา 140 เยนต่อกิโลกรัมของโคเนื้อมีชีวิต ได้เพิ่มขึ้นไปเป็น 4,000 เยนต่อกิโลกรัมสำหรับเนื้อวัวแช่เย็นที่ผู้ขายปลีกในญี่ปุ่น (ตารางที่ 3-54) เขาพูดเกินความจริงไปหน่อยแต่ที่เขาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ตามรายงานในหนังสือพิมพ์เพียงสองวันก่อนหน้าการให้สัมภาษณ์ของคุณแอนโทนี ราคาส่งออกของเนื้อวัวแช่เย็นออสเตรเลียที่ 450 เยนต่อกิโลกรัมได้กลายมาเป็น 1,890 เยนต่อกิโลกรัมในร้านขายปลีกในญี่ปุ่น (ภาพที่ 3-13) ตัวเลขเหล่านี้ดูเหมือนจะถูกต้องแม้ว่าจะไม่ตรงเพงและถึงกระนั้นราคาขายปลีกของเนื้อวัวในญี่ปุ่นอาจจะน่าไม่เพียงแต่สำหรับชาวออสเตรเลีย แต่สำหรับชาวอเมริกันและชาวยุโรปด้วย ชาวญี่ปุ่นในเมืองส่วนใหญ่เคยพูดในสิ่งเดียวกันแม้ว่าการใช้คำพูดอาจจะแตกต่างกัน ในสมัยก่อนข้าพเจ้าไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับอาหารและการบริหารการเกษตร แต่หลายคนที่ข้าพเจ้าพบได้ถามข้าพเจ้าว่า “ทำไมราคาเนื้อวัวจึงสูงเหลือเกิน? อย่างน้อยที่สุดไม่มีมาตรการใดเลยที่จะลดราคาเนื้อวัวนำเข้าบ้างเลยหรือ?”

ต่อไปเราควรจะต้องตรวจสอบอนาคตของ SSR สำหรับเนื้อวัวตาม The Proposal ของคณะศึกษาเพื่อการปฏิรูปนโยบาย (the Forum for Policy Innovation) SSR ของเนื้อวัวในอนาคตอันใกล้จะเข้าใกล้ 40 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ SSR ของเนื้อวัวในปี 1985 ถูกคะเนอย่างเป็นทางการที่ 81 เปอร์เซ็นต์ตาม The Long-term Prospect of Agricultural Demand and Supply รายงาน The Proposal ได้สัญญาที่จะรับรอง อย่างน้อยที่สุดระดับของการผลิตเนื้อวัวภายในประเทศในปัจจุบัน แต่ตามความเข้าใจในโครงสร้างปัจจุบัน ยังไม่เป็นที่แน่ใจว่าระบบการพุงราคาของ The Proposal จะรักษาสัญญานั้นได้ ในอีกด้านหนึ่งถ้าหากเป็นไปได้การบริโภคเนื้อ เนื้อหมู ไช้ และปลาที่จะลดลง อุตสาหกรรมภายในประเทศของโปรตีนสัตว์อาจจะไม่สามารถอยู่รอดได้ ส่วนหนึ่งก็เพราะว่าความจำเป็นด้านโปรตีนของญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยซึ่งเท่ากับ 70 กรัมได้รับการสนองตอบแล้วตั้งแต่ปีแรกๆ ของช่วงปี

1960 กว่าๆ (อ้างถึงตารางที่ 3-34) ถึงแม้ว่าการเพิ่มขึ้นของโปรตีนสัตว์อาจจะไม่ใช่ผลส่วนหนึ่งของความจำเริญทางเศรษฐกิจในอนาคต ก็ดูเหมือนว่าไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะส่งเสริมมันอีกโดยนโยบายอาหารหรือนโยบายราคา

เพื่อสำหรับการอ้างอิง การบริโภคเนื้อสัตว์ต่อบุคคลในรูปปริมาณได้เพิ่มเป็นสองเท่าจากปี 1950 ถึง 1960 และเพิ่มเป็นสามเท่าจากปี 1960 ถึง 1972 นับจากนั้นมาการบริโภคเนื้อสัตว์ก็ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (ตารางที่ 3-55) การบริโภคเนื้อสัตว์ได้เพิ่มสูงที่สุดในท่ามกลางอาหารทุกประเภทตั้งแต่ปี 1960 (ตารางที่ 3-22) ในระหว่างปีเหล่านั้น โครงสร้างของการบริโภคก็ได้เปลี่ยนไปบ้าง ในตอนแรกการบริโภคได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงปี 1970 จากนั้นก็ลดลง และในปีหลังๆ นี้ได้เริ่มเพิ่มขึ้นตลอด การบริโภคเนื้อหมูได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนถึงปี 1960 การบริโภคเนื้อวัวมากกว่าของเนื้อหมู แต่นับจากนั้นมาการบริโภคเนื้อหมูก็เพิ่มมากกว่าเนื้อวัวมาก ความสำคัญของเนื้อปลาวาฬไม่สม่ำเสมอและปัจจุบันมีแนวโน้มลดลง แต่ว่าเนื้ออื่นๆ เช่น เนื้อแกะและเนื้อแกะหนุ่ม เนื้อม้า ฯลฯ ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากความสัมพันธ์ของราคาหรือไม่ยังเป็นปัญหา ในหมู่ผลิตภัณฑ์อาหารจากสัตว์ การบริโภคไข่ดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับระดับสูงและปัจจุบันกำลังทรงตัว การบริโภคคนมยังคงเพิ่มขึ้นต่อไปในปีหลังๆ นี้ แต่ก็เป็นที่ไปอย่างช้า ขณะที่ค่าใช้จ่ายนมมีขนาดน่าทึ่ง ทั้งเนื้อหมูและไก่ได้เพิ่มขึ้นในรูปมูลค่าหรือไม้ก็ปริมาณที่บริโภค แต่ว่าเนื้อวัวได้เพิ่มขึ้นในรูปมูลค่ามากกว่าปริมาณ (ตารางที่ 3-58) เมื่อเปรียบเทียบเนื้อวัวกับเนื้อหมู และไก่ ผู้คนดูเหมือนจะมีความชอบเนื้อวัวมากกว่าหมูหรือไก่ แต่การบริโภคเนื้อวัวได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเนื่องจากราคาที่สูง (อ้างถึงตารางที่ 3-55, 3-58 และ 3-59) เหตุนี้เองการขยายการบริโภคเนื้อวัวโดยวิธีการลดราคาเนื้อวัวก็น่าจะมีผลต่อการลดการบริโภคเนื้อหมูและไก่ และ SSR ของเนื้อในรูปตัวเงินควรลดลง แต่ว่า SSR ของเนื้อในรูปคาลอรีเดิม (original calories) ควรจะดีขึ้น ถ้าส่วนหนึ่งของการเพิ่มขึ้นในการบริโภคเนื้อวัวได้มาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเนื้อวัวภายในประเทศโดยการทำการฟาร์มทุ่งหญ้า

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่ากังวลว่าราคาของเนื้อวัวควรลดลงอีกครั้งหนึ่งตามวิธีการของ The Proposal ของคณะศึกษาเพื่อการปฏิรูปนโยบาย (The Forum for Policy Innovation) ในเมื่อ The Proposal สมมุติว่าเนื้อวัวแช่เย็นนำเข้าเหมือนกับเนื้อแช่และของโคนมขุน ราคาขายส่งของอย่างแรกควรจะเป็นเช่น 1,000 เยนต่อกิโลกรัม เพื่อลดราคาขายส่งปัจจุบันของอย่างหลังหรือ 2,000 เยนเป็นครั้งหนึ่ง ในปัจจุบันราคาของเนื้อวัวแช่เย็นนำเข้าตกประมาณ 1,200 เยน และของเนื้อวัวแช่แข็งนำเข้า 1,000 ถึง 1,100 เยน และราคาเหล่านี้สอดคล้องกับราคาเนื้อวัวภายในประเทศ ดังนั้นราคาเนื้อวัวนำเข้า 1,000 เยนจึงจำเป็นต้องหมายถึงการลดลงของราคาเนื้อวัว (อ้างถึงภาพที่ 3-13) เพื่อลดราคาลงครั้งหนึ่งมีความจำเป็นอย่างน้อยที่สุดที่จะต้องยกเลิกธรรมเนียม (levy) เนื้อวัวนำเข้า

ไม่ต้องกล่าวเลยว่าค่าสัมประสิทธิ์เองเจิล (Engel's coefficient) ลดลง เราทราบแล้วว่าความสำคัญของข้าวได้ลดลง ความสำคัญของอย่างอื่น ๆ เช่น ผัก และนม และไข่ในปัจจุบันก็มีแนวโน้มคล้ายกัน ปลาและผลไม้ก็ดูเหมือนจะมีความสำคัญที่ไม่มากขึ้นอีก แต่เนื้อวัวยังมีความสำคัญ (ตารางที่ 3-20 ภาพที่ 3-14) จากจำนวนอาหารต่างๆ ที่มีความสำคัญมากขึ้น หรือมีมูลค่าในรายจ่ายของครัวเรือนคงที่ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายรายเดือนสำหรับเนื้อดูสูงที่สุด (ภาพที่ 3-15) จากแง่มุมของความสำคัญของมันในเศรษฐกิจครอบครัว หรือแนวโน้มของการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ดูเหมือนเนื้อจะเป็นสินค้าที่เด่นที่สุด ไม่ต้องกล่าวอีกเลยว่าจากรายการที่สำคัญที่สุดทั้งสามจำพวก

เนื้อแต่ละอย่างก็มีลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องการผลิต การค้า การตลาดและการบริโภค เนื้อหมูและไก่สามารถผลิตได้ภายในประเทศยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับอาหารสัตว์ แต่ว่าเนื้อวัวนั้นเป็นที่ชัดเจนว่ายังไม่พอเลี้ยงตนเองในโลกปัจจุบันประเทศที่ส่งเนื้อวัวออกสู่ญี่ปุ่นมีอยู่ไม่กี่ประเทศ และการนำเข้าเนื้อวัวของญี่ปุ่นก็กลายเป็นเรื่องสำคัญระหว่างประเทศระหว่างญี่ปุ่นและประเทศผู้ส่งออก ญี่ปุ่นไม่มีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหมูหรือไก่ ลักษณะของการผลิตเนื้อวัวและการตลาดในญี่ปุ่นได้ถูกกล่าวถึงแล้ว ผู้บริโภคในตอนนี้รู้สึกชาชินกับระดับราคาเนื้อที่สูงในญี่ปุ่น เมื่อเทียบกับราคาส่งออกและราคาภายในประเทศของประเทศผู้ส่งออก (อ้างถึงภาพที่ 3-13 และตารางที่ 3-56 และ 3-57)

จากทัศนะของเศรษฐกิจครัวเรือน จากเนื้อทั้งสี่ชนิด (เนื้อวัว เนื้อหมู ไก่ และเนื้อปลาวาฬ) เนื้อวัวมีความสำคัญที่สุดจนถึงปี 1960 ในรูปของปริมาณ (ตารางที่ 3-55) และอีกทั้งยังมีความสำคัญที่สุดจนถึงประมาณปี 1965 ในรูปของมูลค่า จากนั้นมาเนื้อหมูก็เด่นที่สุดไม่ว่าจะในรูปของมูลค่าหรือปริมาณ (ตารางที่ 3-58) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนี้ดูเหมือนจะเป็นความสัมพันธ์ของราคาสัมพัทธ์ของเนื้อ แม้ว่าราคาของเนื้อวัว เนื้อหมู และไก่แต่ละอย่างจะเพิ่มขึ้น เนื้อวัวกลับสูงที่สุดตั้งแต่ปี 1961 ขณะที่ไก่ต่ำที่สุดเสมอ สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ราคาของเนื้อทั้งสามชนิดนี้อยู่ในระดับที่คล้ายกันจนถึงประมาณปี 1963 และนับจากนั้นมาช่องว่างราคาก็ได้ขยายออก (ตารางที่ 3-59) โดยเหตุนี้ถ้าราคาเนื้อทั้งสามชนิดนี้อยู่ที่ระดับเดียวกันประชาชนจะบริโภคเนื้อวัวมากที่สุด และเนื้อหมูมากกว่าไก่ (อ้างถึงตารางที่ 3-55 จนถึงประมาณปี 1960) ในประเด็นนี้ รสนิยมของผู้คนดูเหมือนจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในปีหลังๆ นี้ ในอีกนัยหนึ่ง ผู้บริโภคจะไม่สามารถซื้อเนื้อวัวได้มากขึ้นสืบเนื่องมาจากราคาที่แพง แม้ว่าเขาต้องการบริโภคเนื้อวัวมากขึ้นอีก ผู้บริโภคคงจะหงุดหงิด โดยเฉพาะนับตั้งแต่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม (levy) ในอัตราเท่ากับความแตกต่างระหว่างเนื้อวัวที่ผลิตภายในประเทศและเนื้อวัวนำเข้า แม้ว่าค่าธรรมเนียมจะถูกเริ่มต้นในปี 1975 ราคาของเนื้อวัวพุ่งสูงขึ้นมาตั้งแต่ปี 1972 และการแก้ไขนโยบายราคาเนื้อวัว หรือการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมก็ดูคล้ายกับการกระพือราคาเนื้อวัวให้สูงขึ้น (ตารางที่ 3-59) หนังสือพิมพ์ประจำวันเริ่มมีข่าวเกี่ยวกับเนื้อวัวบ่อยขึ้น มันแสดงออกถึงความยุ่งยากใจของประชาชนทั่วไป โดยทั่วไปความยืดหยุ่นต่อรายได้และความยืดหยุ่นต่อราคาของอาหารพวกสัตว์ปีกและปศุสัตว์มีค่าสูงพอสมควร อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีหลังๆ ทั้งค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ และความยืดหยุ่นต่อราคาของอาหารเหล่านี้มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นสำหรับเนื้อวัว เหตุผลสำหรับค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้และความยืดหยุ่นต่อราคาของเนื้อวัวที่ยังคงสูงอยู่ก็อยู่ที่ปริมาณการบริโภคที่ยังคงต่ำ เป็นที่ประจักษ์ว่าความต้องการของผู้บริโภคสำหรับเนื้อวัวยังไม่ได้รับการสนองตอบเลย นี่คือเหตุผลว่าเหตุใดหนังสือพิมพ์อาซาฮี (Asahi) จึงได้พาดหัว เช่น “ระบบการพยุงราคาแฮร์ตเอาเปรียบผู้บริโภค” ในเดือนมีนาคม 1978 และนับจากนั้นมาทุก ๆ วันหนังสือพิมพ์ก็ได้มีมุมที่เกี่ยวกับเนื้อวัวจนกระทั่งบัดนี้

เมื่อพิจารณาลำดับชั้นของรายได้สะสม ในกลุ่มที่หนึ่ง (ต่ำสุด) ที่สาม (กึ่งกลาง) และที่ห้า (สูงสุด) จะพบว่าเปอร์เซ็นต์ของเนื้อต่อรายจ่ายรวมของชั้นที่หนึ่ง (I) เริ่มสูงกว่าชั้นที่ห้า (V) ในปี 1970 และ 1975 (ตารางที่ 3-60) เปรียบเทียบกับรายการโปรตีนสัตว์อื่น ๆ เนื้อสัตว์ยังเป็นอาหารจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับชั้นที่หนึ่งด้วย แต่เปอร์เซ็นต์ของเนื้อต่อรายจ่ายค่าอาหารของชั้นที่หนึ่งยังต่ำกว่าของชั้นที่สามหรือชั้นที่ห้า

ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายสำหรับเนื้อระหว่าง I และ V หรือระหว่าง III และ V ได้ลดลงไม่ว่าในรูปรวม

ของเนื้อหรือเนื้อแต่ละประเภท ตามเปอร์เซ็นต์ของเนื้อต่อรายจ่ายรวมของเนื้อ เนื้อวัวและเนื้อหมูมีความสำคัญที่คล้ายคลึงกันในแต่ละกลุ่มที่ I II และ III ในปี 1963 และ 1965 แต่ความสำคัญของเนื้อวัวได้ลดลงในปี 1970 และ 1975 ในขณะที่เดียวกันความสำคัญของเนื้อวัวถูกแบ่งแยกตามชั้นรายได้ (ตารางที่ 3-61) เนื้อวัวกลับแพงขึ้นกว่าเนื้อหมูในปี 1970 และ 1975 แม้ว่าเนื้อทั้งสองชนิดนี้เกือบจะมีความแพงเหมือนกันสำหรับทุกกลุ่มของรายได้ในปี 1963 และ 1965 ดูเหมือนว่าในตอนแรก ไข่เป็นอาหารที่นิยมชมชอบสำหรับทุกกลุ่มรายได้ และจากนั้นไก่และหมูก็เริ่มเป็นที่นิยมกัน ขณะที่เนื้อวัวซึ่งมีความสำคัญในโภชนาการประจำวันเช่นเดียวกับไก่หรือเนื้อหมูในปีก่อนหน้านั้นก็เริ่มแพงกว่าไก่หรือเนื้อหมู ในแง่หนึ่งก็เกี่ยวกับการยกระดับความเป็นอยู่

ดังนั้นการปฏิรูปอุตสาหกรรมเนื้อวัวรวมทั้งการผลิตและการตลาดดูเหมือนจะเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน แผนการพยุงราคาควรจะรวมเข้าไว้ในการปฏิรูปตัวอย่างแน่นอน อย่างน้อยที่สุดสำหรับขณะนี้ ค่าธรรมเนียมส่วนใหญ่ที่เรียกเก็บโดยบริษัทควรถูกนำมาใช้สำหรับการลดราคา หรือรักษาระดับราคาของเนื้อวัวนำเข้าและของเนื้อวัวนม นี่หมายถึงว่า เนื้อวัวจากโคเนื้อสายพันธุ์ญี่ปุ่นจะมิได้รวมอยู่ในแผนการรวมราคา (price pooling scheme) นี้ด้วยค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากเนื้อวัวนำเข้าโดยบริษัทควรถูกนำไปใช้ในการรักษาเสถียรภาพราคาของเนื้อวัวนมและเนื้อวัวนำเข้า และไม่ใช้เพื่อการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อสายพันธุ์ญี่ปุ่น ซึ่งควรเป็นภาระของบัญชีทั่วไป (general account) ในงบประมาณของรัฐบาล

ดูเหมือนว่า “ข้อเสนอเกี่ยวกับการนำเข้าเสรีของเนื้อวัว” (The Proposal on the Import Liberalization of Beef) ที่ประกาศในเดือนเมษายนปี 1978 เป็นที่ยอมรับของนักเศรษฐศาสตร์และนักวิจารณ์บางคน และคำเรียกร้องของประเทศผู้ส่งออกเนื้อวัวออกเกี่ยวกับการค้าเนื้อวัวอย่างเสรีของญี่ปุ่นหรือการขยายโควตาการนำเข้าของเนื้อวัวของญี่ปุ่นเริ่มรุนแรงขึ้นดังเช่นใน The Proposal สหรัฐอเมริกาซึ่งก็มีการจำกัดการนำเข้าของตนเองตามข่าวในฤดูร้อนปี 1978 ว่าก็ได้เรียกร้องให้ญี่ปุ่นปล่อยการนำเข้าเนื้อวัวให้เป็นเสรี ความคิดของข้าพเจ้าซึ่งไม่รุนแรงและไม่เพื่อฝืนอย่างเช่น The Proposal เกี่ยวกับการค้าเสรีอย่างทันทีทันใดและการจ่ายเงินชดเชยของเนื้อวัว จะช่วยลดราคาของเนื้อโคนมที่ผลิตภายในประเทศและยังช่วยเพิ่มการบริโภคเนื้อวัวเพิ่มขึ้นในญี่ปุ่นกับประเทศผู้ส่งออก การให้นำเข้าเนื้อวัวอย่างเสรีและการจ่ายเงินชดเชย มีคุณค่าแก่การตรวจสอบอีกครั้งในอนาคตอันใกล้ เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนารูปแบบหรือปรับปรุงให้ทันสมัยของอุตสาหกรรมเนื้อวัว และความก้าวหน้าในแผนการรักษาเสถียรภาพราคาที่ได้กล่าวแล้วข้างบน บางที่การนำเข้าเนื้อวัวอย่างเสรีและค่าธรรมเนียมที่จำเป็นต้องเรียกเก็บจากการนำเข้าเพื่อการพยุงราคาและรักษาเสถียรภาพของเนื้อโคนมภายในประเทศ โดยการดำเนินงานของบริษัทเพื่อส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ (the Corporation for the Promotion of Livestock Production) อาจจะเป็นเรื่องดี ถ้าโครงสร้างของอุตสาหกรรมเนื้อโคนมสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นไปอีก นอกจากนี้ความยากลำบากประการหนึ่งของการเพิ่มผลผลิตเนื้อวัวภายในประเทศ หรือปัญหาทางโครงสร้างของการถือครองที่ดิน ควรได้รับการแก้ไขด้วย

บทที่ 4

บันทึกทางประวัติศาสตร์ขององค์การเกษตร ชนบท และการบริหาร

4-1 พัฒนาการของสหกรณ์

4-1-1 การบุกเบิกสหกรณ์

“เคยมีการจัดตั้งสหกรณ์เล็กๆ คล้ายกับประเภทในปัจจุบันเมื่อก่อนสิ้นสุดสมัยโตคุงาวะ กฎระเบียบที่ใช้บังคับถูกร่างขึ้นในปี 1900 และพวกเขาได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีทศวรรษ 1930 ช่วงเวลาที่รุ่งเรืองที่สุดมีมาภายหลังการพัฒนาของการเคลื่อนไหวอย่างมีพลังของชาวนาฝ่ายซ้ายและเกษตรกรผู้เช่านาในปีทศวรรษ 1920 จากนั้นพวกเขาก็ได้รับอิทธิพลจากสปิริตของเคล (Rochdale spirit) (สหกรณ์อังกฤษสมัยแรกๆ ค.ศ. 1844) ที่ต่อต้านการแสวงหากำไร มีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการเสียสละประโยชน์ส่วนตัวในระยะสั้น แต่ท้ายที่สุด ขณะที่ญี่ปุ่นเดินเข้าสู่เศรษฐกิจสงคราม พวกเขาก็ถูกควบคุมโดยรัฐบาล และในที่สุดก็ถูกรวมเข้ากับสมาคมการเกษตรซึ่งมีอยู่ก่อนแล้ว ในฐานะแกนขาของการเพิ่มผลผลิต ฯลฯ เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งชาติที่ชี้นำโดยรัฐบาล” อ้างอิงจากหนังสือ “การปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่น” (Land Reform in Japan) ของ อาร์. พี. ดอร์ (R. P. Dore) อธิบายประวัติศาสตร์สั้นๆ ของสหกรณ์ก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เป็นอย่างดี ไม่นานภายหลังจากสงคราม องค์กรแห่งชาติที่ชี้นำโดยรัฐบาล หรือ ระบบของ “โนเงียวไค” (nogyokai) (สมาคมของการเกษตร) ก็ถูกยุบและมีการสนับสนุนให้จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้น “โนไค” (“nokai”) (สมาคมการเกษตร) ก่อนสงคราม แตกต่างกับพอสมควรจาก “โนเงียวไค” (“nogyokai”) (สมาคมของการเกษตร) (associations of agriculture) ในช่วงสงคราม ดังนั้นจึงน่าจะสะดวกที่จะแยกแยะ “สมาคมการเกษตร” ออกให้เป็น “โนไค” (“nokai”) และ คำว่า “สมาคมของการเกษตร” ให้เป็น “โนเงียวไค” (nogyokai)

เมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์ของสหกรณ์อุตสาหกรรม สหกรณ์ชนบท และสหกรณ์การเกษตร เราสามารถแยกแยะขั้นตอนของการพัฒนาออกได้อย่างเด่นชัด บางองค์กรยึดถือคำสอนทางจิตใจและเศรษฐศาสตร์ของ โซนโทกุ นิโนมีย่า (Sontoku Ninomiya) ตอนปลายสมัยโตคุงาวะ นอกจากองค์กรที่ยึดความคิดของนิโนมีย่าแล้ว ก็ยังมีกลุ่มออมทรัพย์ในเขตชนบทและในเมืองอีกหลายแห่งช่วงสมัยโตคุงาวะ แต่การสหกรณ์สมัยใหม่เริ่มมีมาเมื่อราวสมัยของการเขียนกฎหมายสหกรณ์ออมทรัพย์ในปี 1891 จากตอนนั้นจนถึงปี 1925 อาจจะนับได้ว่าเป็นช่วงแรกของการพัฒนาสหกรณ์ เมื่อกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมถูกประกาศใช้ในปี 1900 ปี 1925 ถูกกำหนดให้เป็นการทดลองกฎหมายนั้น ช่วงแรกนี้มีลักษณะของการเพิ่มจำนวนสหกรณ์ ช่วงที่สองแสดงออกถึงการพัฒนาอย่างขนานใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งต่อเนื่องไปจนถึงปี 1943 เมื่อสหกรณ์ชนบท (Rural Cooperative) ถูกรวมเข้าไปในสมาคมของการเกษตร ช่วงที่สามเริ่มต้นพร้อมกับการใช้กฎหมายสหกรณ์การเกษตร (The Agricultural Cooperative Law) ในปี 1947 และสืบเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ ช่วงนี้คลุมช่วงของการปฏิรูปสหกรณ์ไปจนถึงจุดสูงสุดของการพัฒนาของสหกรณ์ มีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงคำว่า “สหกรณ์” ที่ใช้อยู่ในญี่ปุ่น

ก่อนสงคราม คำว่า สหกรณ์อุตสาหกรรม (industrial Cooperative) (ซันเงียว-คুমิไอ) (Sangyo-kumiai) ในภาษาญี่ปุ่นถูกใช้กันทั่วไป เพราะว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับสหกรณ์ถูกเรียกว่า “กฎหมายสมาคมอุตสาหกรรม” (The Industrial Association Law) (ในภาษาญี่ปุ่นคือ “ซันเงียว-คুমิไอ โฮ” Sangyo-kumiai Ho) หรือ “กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม” (Industrial Cooperative Law) ในภาษาอังกฤษ ในเมื่อ “สมาคมอุตสาหกรรม” เป็นศัพท์ทางกฎหมาย นักเศรษฐศาสตร์ส่วนมากชอบคำว่า “สหกรณ์” มากกว่า กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมรวมสาขาทั้งหมดของอุตสาหกรรมและผู้ผลิตและผู้บริโภค อย่างไรก็ตามก็ตีสหกรณ์ที่เกิดขึ้นในกฎหมายพัฒนาขึ้นโดยมากในท้องที่ชนบท ดังนั้นคำว่า “สมาคมอุตสาหกรรมชนบท” (Rural industrial association) หรือ “สหกรณ์ชนบท” (rural cooperative) เริ่มถูกใช้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมก็ถูกยกเลิก และกฎหมายสหกรณ์การเกษตรได้ถูกประกาศใช้ ในเมื่อสหกรณ์เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือเกษตรกรถูกรวบรวมเป็นกลุ่มก่อนตามกฎหมายสหกรณ์การเกษตร คำว่า “สหกรณ์การเกษตร” (“โนเงียว” nogyo โดยย่อในภาษาญี่ปุ่น) จึงถูกยอมรับโดยทั่วไป

ต่อไปขอให้เรามาพิจารณาช่วงแรกของการพัฒนาสหกรณ์

ยาจิโร ชินะกาวา (Yajiro Shinagawa) (1843-1900) และโทซุเซ อิราตะ (Tosuke Hirata) (1845-1925) ได้รับการยกย่องเป็นผู้บุกเบิกสหกรณ์ของญี่ปุ่น เพราะพวกเขาร่างกฎหมายฉบับแรกสำหรับสหกรณ์ และยังสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์

เมื่อชินะกาวาและอิราตะศึกษาหรือรับราชการอยู่ในเยอรมัน พวกเขามีความประทับใจกับสหกรณ์เยอรมัน อูโด เอกเกิร์ต (Udo Eggert) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับธนาคารที่เป็นนิยมนกัน จัดตั้งขึ้นโดย ชูลเซ เดลิทซ์ (Schultze Delitzsch) (1808-1883) และเฟรดริช ดับบิว ไรไฟเซิน (Friedrich W. Raiffeisen) (1818-1888) ในหนังสือของเขาชื่อ “การปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่น, อิงการพัฒนาของสมาคมเครดิตโดยเฉพาะ” (Land Reform in Japan, Specifically Based on the Development of Credit Associations) (ตีพิมพ์ในปี 1890) ชินะกาวาและอิราตะยังได้สังเกตเห็นแนวโน้มของการลดลงของชาวนาผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง (อ้างถึงตารางที่ 5-1) เมื่อชินะกาวาได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เขาเตรียมร่างกฎหมายสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยความร่วมมือของอิราตะ หัวหน้าสำนักงานกฎหมายและวุฒิสมาชิกในขณะเดียวกันดังกล่าวแล้วในบทที่ 1-1-1

ชินะกาวาและอิราตะช่วยให้กฎหมายสหกรณ์ออมทรัพย์ถูกนำเสนอวุฒิสภาในปี 1891 แต่ทว่าไม่ผ่านทั้งนี้มิจำเป็นว่าเนื่องจากความคิดในตัวร่างกฎหมายเอง แต่เป็นประเด็นทางการเมืองที่เกี่ยวข้องบางอย่าง แต่นักคิดทั้งสองสนับสนุนการก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ลักษณะหนึ่งโดยร่วมมือกับฟูกูซุมิ (Fukuzumi) สหกรณ์ออมทรัพย์หลายแห่งถูกก่อตั้งขึ้นในปี 1892 และภายหลังจากนั้น หนึ่งในจำนวนนั้นก่อตั้งภายใต้การชี้แนะของอิราตะที่ฟาร์มที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ของชินะกาวา เดิมทีที่มิได้มีการเพาะปลูกนั้นถูกโอนให้กับชินะกาวาโดยรัฐ และในปี 1886 ก็มีเกษตรกรถูกเชิญให้เข้าไปตั้งรกราก กล่าวกันว่าในขณะนั้นชินะกาวาไม่ได้ช่วยเหลือพวกเขาเลย แต่ก็สนับสนุนพวกเขาให้ก่อสร้างบ้านเรือนของตนเองด้วยตัวเองเพียงพอให้หลบฝนและน้ำค้างได้ ที่ดินปนหินและพวกผู้ตั้งรกราก ต้องทุบหินด้วยจอบของพวกเขา แต่พวกเขาประสบความสำเร็จในการเกษตรโดยได้รับปุ๋ยที่ส่งมาจากโรงเรียนเกษตรโคมาบะ ในช่วงขณะหนึ่งฟาร์มดังกล่าวเป็นการรวมทุนระหว่างชินะกาวาและอิราตะ แต่ในภายหลัง

ก็ถูกโอนให้กับบุคคลหลัง ผู้ตั้งรกรากส่วนมากเป็นผู้เช่าในตอนแรกหรือเป็นผู้เช่าบางส่วน สหกรณ์ออมทรัพย์คาซามatsuได้รับการก่อตั้งโดยผู้ตั้งรกรากในปี 1894 และได้ถูกจัดใหม่ให้รวมอยู่ในสหกรณ์คาซามatsuเพื่อสินเชื่อ การซื้อขายและการตลาด (the Kasamatsu Cooperative of Credit Purchasing and Marketing) เนื้อที่ของฟาร์มคาซามatsuเท่ากับ 113 เฮกตาร์ และผู้เช่ามีจำนวน 126 คนในปี 1936 ในตอนนั้นสหกรณ์ก็ได้รับการชมเชยจากสมาคมสหกรณ์กลาง (the Central Cooperative Association) อิราตะเป็นเจ้าของที่ดินที่มีเมตตา

ตัวอย่างเหตุการณ์นี้คงจะดีสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลัทธิลัทธิกรนิยม (peasantism) กับความคิดของสหกรณ์ ชินะกาว่าเป็น “โซโน-ชูฮิง-ซา” (Shono-Shiugi-sha) (เกษตรกรรายย่อย) อย่างที่กล่าวแล้วข้างต้น อิราตะก็เป็น “ผู้สนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและเล็ก หรือการทำฟาร์ม ให้เป็นหลักฐานของสังคม และอำนาจจากการผลิต” นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตอีกว่า นอกเหนือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งสนับสนุนโดยชินะกาว่า อิราตะและบุคคลอื่น ๆ ยังมีสหกรณ์สำหรับการตลาดใหม่ดิบ ก่อตั้งขึ้นในสมัยแรก ๆ ของยุคเมจิ (อ้างถึงตารางที่ 4-1) ร่างกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Industrial Cooperative Bill) ของปี 1897 กล่าวถึงสหกรณ์เหล่านี้ และยังกล่าวถึงกฎหมายสหกรณ์เยอรมันปี 1889 ด้วย กฎหมายนี้ถูกร่างโดยกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) แม้ว่ากฎหมายฉบับก่อนของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ถูกเสนอต่อวุฒิสภาโดยชินะกาว่าผู้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ในตอนนั้น โทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) และนักวิชาการอีกท่านหนึ่งได้เสนอบนที่ความเห็น กล่าวว่สหกรณ์ในญี่ปุ่นควรถือตามแบบอย่างระบบของ เฟรดริช วิลเฮล์ม ไรไฟเซน (Friedrich Wilhelm Paiffeisen) มากกว่าของชูลเต้ เดลิทซ์ (Schultze Delitzsch) เพราะอย่างแรกสอดคล้องกับประเพณีญี่ปุ่นมากกว่า และเหมาะสมกับสภาพชนบท และด้วยเหตุนี้สหกรณ์อย่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการผลิตนอกเหนือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ควรได้รับการยกเว้นด้วยเพราะเหตุนี้ กฎหมายสหกรณ์ฉบับนั้นถูกเขียนในภายหลังโดย MACA ทางกระทรวงได้เสนอกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Industrial Cooperative Bill) ให้กับวุฒิสภาในปี 1897 แต่ไม่ประสบผล กระทรวงได้เสนอร่างกฎหมายที่เกือบจะเหมือนกันนั้นไปให้สภาผู้แทนราษฎร ในปี 1900 และได้รับกา กังไ้เล็กน้อย วุฒิสภาได้ผ่านร่างนั้นตามที่แก้ไขโดยสภาผู้แทนราษฎร ในวุฒิสภา ทาเทคิทานิ (Tateki Tani) ผู้ปกป้องเกษตรกรคนหนึ่ง เป็นประธานของคณะกรรมการพิเศษเกี่ยวกับร่างกฎหมายนั้น และโทซุ อิราตะ เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะกรรมการ ทั้งคู่ต้องการให้ร่างกฎหมายผ่านมาก ดังนั้นในปี 1900 กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมถูกประกาศใช้ กฎหมายดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้ (1) สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถทำธุรกิจอย่างอื่น ๆ (2) กฎหมายไม่ได้แนะนำให้จัดตั้งสหพันธ์ระดับชาติหรือจังหวัดหรือแม้แต่สมาคมกลางและธนาคารกลางของสหกรณ์ (3) สหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิตที่ได้รับการแนะนำในกฎหมายปี 1897 ถูกเอาออกไปจากกฎหมายที่ประกาศใช้ สหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิตเป็นสหกรณ์ที่ร่วมกันผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม หรือผลิตผลทะเล (4) สหกรณ์การค้าขายไม่สามารถดำเนินการแปรรูปสินค้าที่ผลิตโดยสมาชิกหรือผลิตสินค้าที่จำเป็นแก่สมาชิก (5) พื้นที่ทำธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามหลักควรอยู่ในเขตเทศบาล ประวัติศาสตร์ของกฎหมายสหกรณ์ภายหลังจากนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ของการจัดข้อจำกัดเหล่านี้

โทซุจะ อิราตะยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์ แม้ภายหลังการประกาศใช้กฎหมายสหกรณ์ (The Cooperative Law) อิราตะร่วมมือกับชินะเอะกิ ซาโตะ (Tsuneaki Sako) ประธานสำนักงานกิจการเกษตร (The

Agricultural Affairs Bureau) สนับสนุนการก่อตั้งสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมของจักรวรรดิญี่ปุ่น (Great Japan's Central Association of Industrial Cooperatives) คู่มือของการจัดตั้งแสดงออกถึงความคิดของสหกรณ์เป็นอย่างดีกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สรุปเนื้อหาได้ดังนี้

1. การแข่งขันอย่างเสรี เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความก้าวหน้าของกิจกรรมที่มนุษย์ทำทุกอย่าง รวมทั้งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่ว่าการแข่งขันอย่างเสรีก็มีข้อเสียถึงแม้ว่าจะมีข้อดีอยู่มาก ดังนั้นเราควรปล่อยให้การแข่งขันเสรีเป็นไปตามธรรมชาติของมัน และพยายามป้องกัน หรือลดข้อเสียลงไป

2. เรื่องสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นผลเสียของการแข่งขันอย่างเสรีก็คือ ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน โดยเฉพาะในสมัยใหม่ เครื่องจักรกลถูกสร้างขึ้นมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ โดยเหตุนี้ประชาชนที่ร่ำรวยผู้ใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยสามารถสะสมทรัพย์สินมากขึ้น และขยายการผลิตออกไป ในขณะที่ประชาชนผู้ยากจนถูกบังคับให้หาคะตัวธุรกิจของตนลงไป แล้วก็เลิกล้มไปอย่างน่าเศร้าใจ ดังนั้นช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนจึงเพิ่มขึ้น และผู้คนไม่พอใจเรื่องการจัดองค์กรของสังคมก็จะเริ่มปรากฏให้เห็นเมื่อพิจารณาเหตุการณที่เกิดขึ้นในยุโรป นี่เป็นความจริง

3. แม้ว่าในญี่ปุ่นช่องว่างระหว่างคนรวยคนจนยังไม่มีมากมายนัก โดยที่มีเกษตรกรขนาดใหญ่ พ่อค้าขนาดใหญ่ และนักอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อยู่บ่อยประการหนึ่ง และคนจนน้อยอีกประการหนึ่ง สถานการณ์ดังกล่าวคงจะตั้งอยู่ไม่ได้ เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มโดยทั่วไปในโลก เกษตรกรขนาดเล็ก พ่อค้า และนักอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จะล้มละลาย และแล้วช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนก็จะขยายกว้างออกไป พื้นฐานของประเทศของเราประกอบด้วยกลุ่มของเกษตรกร พ่อค้า และนักอุตสาหกรรมขนาดเล็กดังกล่าว แรงคลาใจและการพัฒนาทางวัตถุของชาติก็ขึ้นอยู่กับพวกเขาเหล่านี้ ดังนั้นมันจึงเป็นเรื่องสำคัญไม่เพียงแต่สำหรับการจัดการภายหลังสงครามเท่านั้น แต่รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประเทศชาติ ที่จะต้องเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของพวกเขาและสนับสนุนธุรกิจของพวกเขา มาตรการที่เหมาะสมที่สุดก็ได้แก่การจัดตั้งสหกรณ์

4. นอกจากนี้เรายังเชื่อว่า สหกรณ์มีผลดีต่อการปกครองตนเองของท้องถิ่น

5. นับตั้งแต่การใช้กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม (the Industrial Cooperative Law) ได้มีการจัดตั้งมากกว่า 1,300 สหกรณ์ประเภทต่างๆ แต่ผลการดำเนินงานยังไม่ดีพอ ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ขาดการติดต่อกัน และไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นพวกเราจึงต้องการก่อตั้งสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมของจักรวรรดิญี่ปุ่น (the Great's Central Association of Industrial Cooperatives) ให้เป็นสหพันธ์ (federation) แห่งชาติของสหกรณ์ เพื่อรวบรวมสหกรณ์ทั้งหมดของญี่ปุ่นเข้าด้วยกันให้มีความใกล้ชิดกัน เพื่อประโยชน์ของพวกเขา เพื่อให้พวกเขาสามารถช่วยเหลือกันเมื่อเดือดร้อน และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์

ผู้สนับสนุนและผู้นำของ the Great Japan's Central Association ที่ก่อตั้งขึ้นในปี 1905 ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภา เช่น โทซุเงะ อิราตะ และ ฮิซาโยชิ คาโน (Hisayoshi Kano) (1848-1919) หรือข้าราชการชั้นสูงของ MACA กระทรวงการคลัง และกระทรวงมหาดไทย

จากการแก้ไขกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมในปี 1909 สมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมของจักรวรรดิญี่ปุ่น (the Great Japan's Central Association of Industrial) ถูกจัดองค์กรใหม่ให้เป็น

สมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (the Central Association of Industrial Cooperatives) ประธานกรรมการก็ยังคงเป็นอิราตะ และรองประธานได้แก่ โคโน และ เออิทาโร โคมามัตสึบาระ (Eitaro Komatsubara) (1852-1919) ผู้อำนวยการและผู้ตรวจบัญชีส่วนมากจะเป็นข้าราชการชั้นสูงของกระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือไม่ใช่ก็อาจารย์สมาคมกลางที่มีหน่วยสาขาประจำจังหวัดอยู่ในทุกจังหวัด ประธานของหน่วยงานสาขาจริงๆแล้วคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทยก่อนการใช้กฎหมายการปกครองท้องถิ่น (The Local Government Law) ของวันที่ 1 สิงหาคม 1948 เหตุนี้สมาคมกลางฯจึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของข้าราชการ แต่ก็น่าสังเกตว่าประธานหรือผู้อำนวยการของสหกรณ์ส่วนมากถูกคัดเลือกมาจากสมาชิกที่เป็นชาวนาหรือเจ้าของที่ดิน นอกเหนือจากสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมแล้ว สมาคมการเกษตรหลวง (The Imperial Agricultural Association) ซึ่งถูกจัดตั้งตามกฎหมายในปี 1910 และสมาคมการเกษตรจังหวัด อำเภอ และท้องที่ ซึ่งถูกตั้งขึ้นตามกฎหมายในปี 1899 ก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของที่ดินและข้าราชการ

สมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมของจักรวรรดิญี่ปุ่น (The Great Japan's Central Association of Industrial Cooperatives) ได้จัดให้มีการบรรยายเกี่ยวกับสหกรณ์หลายครั้ง และคุนิโอะ ยานากิตะ (Kunio Yanagita) ก็เป็นผู้บรรยายคนหนึ่ง ไม่นานภายหลังจบการศึกษาคณะกฎหมายของ Tokyo Imperial University เขาก็เข้าเป็นข้าราชการคนหนึ่งของ MACA ในปี 1900 และเข้าร่วมงานเรื่องสหกรณ์อุตสาหกรรมทันทีที่กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมถูกประกาศในวันที่ 6 มีนาคม 1900 โดยให้เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 1900 ชีวิตการทำงานของยานากิตะก็เริ่มในปีเดียวกันกับการผ่านกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม สองปีต่อมาเขาเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “ไซชิน ซังเงียว-คুমิไอ ชุไก” (Saishin Sangyo-kumiai Tsukai) (คำวิพากษ์ที่ปัจจุบันที่สุดเกี่ยวกับสหกรณ์อุตสาหกรรม) (The Most Recent Commentary on Industrial Cooperatives) นอกจากเล่มนี้คำบรรยายเกี่ยวกับสหกรณ์อุตสาหกรรมฉบับหนึ่งของเขาชื่อ “ซังเงียว คุมิไอ โคชูไค โคชู ฮิกกิ” (Sangyo-Kumiai Koshukai Koshu Hikki) (ต้นฉบับคำบรรยายสำหรับฝึกรวมระยะสั้น เรื่องสหกรณ์อุตสาหกรรม) (Manuscript on the lecture on a Short Course for Industrial Cooperatives) ก็ถูกตีพิมพ์ในปี 1905 ในหนังสือเหล่านี้ ยานากิตะเน้นประเด็นเหล่านี้คือ

(1) “แรงงานถูกแบ่งเป็นสองประเภทคือผู้รับจ้าง และเจ้าของธุรกิจของตนเอง บางคนกล่าวว่าการเพิ่มขึ้นของผู้รับจ้าง และการลดลงของเจ้าของธุรกิจของตนเองเป็นโชคร้าย และเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ดี จากทัศนะดังกล่าวสถานการณ์ที่ประเทศของเรามีสัดส่วนของเจ้าของธุรกิจของตนเองในกำลังงานทั้งหมดอยู่มาก ดูเหมือนจะเป็นโชคร้ายในตอนแรกๆ แต่แนวโน้มตลาดเร็วๆ นี้ มีผลเสียเปรียบแก่นักอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในท้องถิ่นห่างไกล และประโยชน์จากการขยายอุปกรณ์การตลาดก็ตกอยู่กับผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงกลุ่มเดียว รายได้รวมของเกษตรกรยากที่จะสูงถึงแม้ครึ่งหนึ่งของค่าจ้างแรงงานของผู้รับจ้าง ดังนั้น ชายหนุ่มที่ยืนยันแข็งจึงพยายามออกจากหมู่บ้านของตนเอง แต่ก็ไม่สามารถมีชีวิตที่ดีได้แม้ภายหลังสิบปีหรือมากกว่านั้น กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมที่ประกาศใช้หลายปีก่อนเป็นมาตรการที่ดีที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่น่าหดหู่ดังกล่าว”

“พวกที่เราเรียกว่า นักปฏิรูปสังคม อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ และสังเกตดูแต่เฉพาะความเป็นอยู่ของผู้รับจ้าง และไม่รู้ว่าเป็นเจ้าของธุรกิจของตนเองจำนวนมากกว่านั้น ไม่สามารถที่จะอยู่ต่อไปในท่ามกลางความทุกข์ยาก

ทางเศรษฐกิจ และมีการอพยพขนานใหญ่ออกมาจากชนบท อย่างไรก็ตามก็ยังมีบางคนที่กระตือรือร้นกับการขยายระบบสหกรณ์อุตสาหกรรม ช่วยไม่ได้ที่เรารู้สึกเกรงว่า เกษตรกร พ่อค้า และนักอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะหมดกำลังใจ ลืมนึกถึงถึงอนาคต แต่กลับไปพึ่งทฤษฎีของนักเพื่อฝันอย่างสิ้นหวัง”

เราระลึกถึงคู่มือของสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมของจักรวรรดิญี่ปุ่น (The Great Japan's Central Association of Industrial Cooperatives) แต่คำของยานากิตะที่อ้างถึงข้างบนนี้ดูเหมือนจะเห็นได้ชัดเจนกว่า และทำให้เรารู้สึกถึงอาชีพที่ถูกลดใจของเขา

(2) “สหกรณ์เป็นยาแก้และรักษาสำหรับการปรับปรุงสังคม” “มาตรการของการปรับปรุงสังคมนั้นแตกต่างกันออกไป มีมาตรการอยู่สองอย่าง อย่างที่หนึ่งอาศัยแกนขาของกฎหมาย เช่น การใช้อำนาจรัฐ และอีกอย่างหนึ่งอาศัยความร่วมมือของบุคคลทั่วไป จากอีกทัศนะหนึ่งก็มีมาตรการสองอย่างเช่นเดียวกัน อย่างหนึ่งคือการลดความไม่พอใจของผู้รับจ้างอันเนื่องมาจากความทุกข์ยาก อีกอย่างหนึ่งก็คือการให้ความช่วยเหลือต่างๆ เพื่อรักษาสถานภาพของนักอุตสาหกรรมอิสระขนาดเล็ก ผู้ซึ่งต่อสู้อยู่บนเวทีของการแข่งขัน... ประเทศที่มีจำนวนเกษตรกรขนาดเล็ก พ่อค้าขนาดเล็ก และนักอุตสาหกรรมขนาดเล็กเป็นจำนวนมากๆ เช่นประเทศของเรานี้มีผู้อยู่อาศัยมาตั้งแต่การปฏิรูปเมจิ ได้มีการสะสมทุน และจำนวนผู้รับจ้าง เนื่องจากการนำเอาธรรมเนียมและสถาบันอย่างตะวันตกมาใช้ ดังนั้นเป็นการเร่งด่วนที่เราจะป้องกันวิกฤตการณ์ทางสังคมเอาไว้ก่อนโดยวิธีการที่เหมาะสมเช่นสหกรณ์” “ทุกวันนี้ไม่มีมาตรการอื่นใดนอกจากสหกรณ์ ที่จะให้การแก้ปัญหาที่สมบูรณ์ ถึงแม้ว่าจะมีการเสนอความคิดมากมายที่จะลดข้อเสียของการแข่งขันเสรี”

ความเป็นตัวของตัวเองของยานากิตะในฐานะของนักวิชาการทางนโยบายสังคมเห็นได้จากที่อ้างไว้ข้างบนนี้ เขาเน้นเรื่องสหกรณ์มาก ทั้งนี้เพราะไม่มีมาตรการที่เด่นๆ ที่จะใช้สำหรับปรับปรุงเศรษฐกิจของเกษตรกรในตอนนั้น

เนื้อหาส่วนใหญ่ในหนังสือต่างๆของเขา มิได้เพียงเกี่ยวเนื่องกับประเด็นทางกฎหมายของสหกรณ์อุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับแง่มุมของการบริหาร ในส่วนนี้จะเห็นได้จากความที่ควรอ้างอิงไว้ ดังนี้

(3) “ถึงแม้ว่ากฎหมายได้ห้ามสหกรณ์ออมทรัพย์ประกอบธุรกิจอื่นๆ ข้อห้ามนั้นดูจะแปลกสักหน่อย เพราะสินเชื่อ การตลาด การซื้อขาย และการใช้ (การผลิต) ควรจะไปด้วยกัน แต่ข้อบัญญัติดังกล่าวนี้ต้องการที่จะเข้มงวดกับการทำบัญชี และความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยห้ามการโอนย้ายเงินไปทำธุรกิจอย่างอื่น แต่มันก็มิได้ห้ามสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการมีส่วนร่วมในสหกรณ์ที่ทำธุรกิจอย่างอื่น และตรงกันข้ามก็เป็นจริง” (บัญญัติกฎหมายข้อนี้ถูกยกเลิกไปในปี 1906)

(4) กฎหมายที่ประกาศใช้ในปี 1900 เสนอแนะการจัดตั้งสหกรณ์ “เซซัง” (Seisun) หรือสหกรณ์การผลิต ซึ่งต่างจากร่างกฎหมายเดิมของปี 1893 ถึงแม้จะมีชื่อเดียวกัน จริงๆแล้วมันเป็นสหกรณ์สำหรับการแปรรูปผลผลิตของสมาชิกหรือการอนุญาตให้สมาชิกใช้เครื่องจักรที่จำเป็นแก่การผลิตของพวกเขา ดังนั้นมันน่าจะถูกเรียกว่าเป็นสหกรณ์การใช้ (utilization cooperative) และในความเป็นจริงมันก็ถูกเปลี่ยนในภายหลังให้เป็นสหกรณ์การใช้ (utilization “riyo” cooperative) เขาได้เสนอความคิดสำหรับการใช้สหกรณ์การผลิต (production cooperative) ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นสหกรณ์การใช้ตามกฎหมายปี 1900 เขากล่าวถึงสหกรณ์สำหรับการบุกเบิกที่ดิน และสหกรณ์ผู้เช่าที่ดิน หรือ สหกรณ์การซื้อ (purchasing cooperative) ในฐานะหน่วยงานหนึ่งของการจัดตั้ง

เกษตรกรผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดิน เขาอาจจะเป็นคนแรกๆที่พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการประยุกต์สหกรณ์ การปรับปรุงการใช้ที่ดิน หรือ การถือครองที่ดิน

(5) ยานากิตะได้รับการยกย่องเป็นนักวิชาการคนแรกๆที่ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงค่าเช่าที่จ่ายในรูปข้าว แม้ภายหลังจากการเก็บส่วยอากร (feudal tax) (โดยมากในรูปของข้าว) ของที่นาได้ถูกเปลี่ยนเป็นภาษีที่ดินในรูปเงินสดโดยการทบทวนภาษีที่ดิน (the Land Tax Revision) ในช่วงต้นๆของสมัยเมอจิ ประเพณีของการจ่ายค่าเช่าในรูปข้าว (สำหรับที่นา) ยังคงมีอยู่ต่อไปอย่างเช่นในสมัยโบราณ เขาวิเคราะห์หาเหตุผลว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ชี้ให้เห็นข้อเสียของการปฏิบัติ และกล่าวถึงผลที่จะได้จากการเปลี่ยนค่าเช่าเป็นข้าวไปเป็นตัวเงิน เขาสรุปว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนค่าเช่าเป็นรูปเงินสด สำหรับผู้เช่า เจ้าของที่ดินและประเทศชาติด้วย แต่ทว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจำต้องอาศัยเงื่อนไขบางอย่าง เงื่อนไขหนึ่งก็คือการตลาดข้าว “ค่าเช่าที่นาที่ยังคงจ่ายกันอยู่ในรูปของข้าวก็เพราะว่าการตลาดที่สอดคล้องกันยังไม่เกิดขึ้นข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าค่าเช่าถูกจ่ายในรูปของเงินสดแล้วผู้เช่าจะได้รับประโยชน์มากมายจากการกระทำนั้น แต่การจ่ายค่าเช่าในรูปเงินสดอาจจะก่อให้เกิดความไม่สะดวกหลายอย่าง และมีประโยชน์น้อยแก่นักอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่พบเห็นในญี่ปุ่น ดังนั้นมาตรการสำหรับการขายร่วมกันจะก่อประโยชน์ เช่นเดียวกับการปรับความผันผวนของราคาตามฤดูกาล การปรับปรุงการพาณิชย์และอื่นๆ การตลาดจะทำให้ผู้ผลิตข้าวขายข้าวร่วมกันแต่ยังช่วยให้พวกเขาจัดสีข้าวได้ร่วมกันและเก็บรักษาข้าวได้ร่วมกันอีกด้วย”

4-1-2 ผู้แทนของขบวนการสหกรณ์

ขณะที่โทซุเซะ ฮิราตะ (Tosuke Hirata) เป็นผู้บุกเบิกขบวนการสหกรณ์ และเป็นตัวแทนของเรื่องสหกรณ์ทั้งหมดในช่วงแรกของการพัฒนาสหกรณ์ โคทาโร เซนโกกุ (Kotaro Sengoku) (1874-1950) ผู้บุกเบิกลัทธิสหกรณ์อุตสาหกรรม (Industrial Cooperative-ism) ก็เป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ในระหว่างช่วงที่สองของการพัฒนาสหกรณ์

ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของเซนโกกุจากโรงเรียนเกษตรชิปปุโร (Sapporo Agricultural School) ที่ซึ่งเขาเรียนอยู่ในชั้นเดียวกับ คูมาโอะ ทาคาโอคา (Kumao Takaoka) เขาเป็นคนแรกๆที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานีทดลองการเกษตรของ MACA หลังจากนั้นเขาเปลี่ยนอาชีพอยู่หลายหน เขาเคยเป็นนักฟิชไร์ของสมาคมการเกษตรจังหวัดเอฮิเมะ (Ehime Prefectural Agricultural Association) อยู่ระยะหนึ่ง โดยอยู่ที่นั่นก่อนยูทาเคะ โอคาดะ (Yutaka Okada) ผู้ซึ่งภายหลังเป็นสมาชิกอาวุโสของสมาคมการเกษตรหลวง เซนโกกุย้ายจากสมาคมการเกษตรจังหวัดเอฮิเมะ ไปยังสมาคมการเกษตรจังหวัดชิมานะ (Shimane Prefectural Agricultural Association) และเริ่มเกี่ยวข้องกับงานด้านสหกรณ์ของจังหวัดชิมานะในปี 1906 จากนั้นเขาก็ทำงานให้กับสหกรณ์มาตลอด การทำงานให้กับสหกรณ์จึงกลายเป็นอาชีพการทำงานตลอดชีวิตของเขา ในปี 1920 เขาย้ายจากเมืองมาซูเอะ (Matsue City) ในจังหวัดชิมานะ (Shimane Prefecture) ไปยังโคเกียว เพื่อเป็นสมาชิกอาวุโสของสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Central Association of Industrial Cooperatives) เขาร่วมในงานของสหกรณ์ที่สมาคมกลางอย่างต่อเนื่องไปอีกเป็นเวลาประมาณ 25 ปี และในสุดท้ายเขาเป็นประธานของสมาคมฯ

ระหว่างที่อยู่ในจังหวัดชิมาเน่ เขาสนับสนุนหลักการขยันขันแข็งเป็นประการแรกแก่กลุ่มสาวชนบท โดยถือเป็นความสำคัญอย่างหนึ่งในลัทธิลัทธิกรนิยม (peasantism) หลักการอีกประการหนึ่งซึ่งเขาแนะนำให้กับคนหนุ่มสาวก็คือ “พุดมากทำมาก” เรามักคำขวัญอย่างเช่น “ทำก่อนพุด” หรือ “คนทำไม่พุด” ในภาษาญี่ปุ่น แต่เซนโกกุกล่าวว่า “เรามีความเชื่อและมาตรการหลายอย่างของเราเกี่ยวกับเรื่องของปัญหาชนบท ดังนั้นเราจึงควรพุดให้มากแน่นอนละควรจะมีการกระทำด้วย โดยการพุดมากๆ เราเพิ่มโอกาสของการจับประเด็นสำคัญ แล้วเราก็ควรจะทำทันทีภายหลังจากจับประเด็นเหล่านั้นได้” ความสำเร็จอย่างหนึ่งของเขาในช่วงที่อยู่ในจังหวัดชิมาเน่ก็คือการก่อตั้งสมาคมการเกษตรท้องถิ่น (The communal agricultural association) ซึ่งในภายหลังได้กลายเป็นสมาชิกหนึ่งของสมาคมการเกษตรจังหวัด (The municipal agricultural association) ยิ่งกว่านั้นในขบวนการการฟื้นฟูชนบทจัดตั้งโดยคณะรัฐมนตรี มาโคโตะ ไซโต (Makoto Saito) (1858-1936) ไม่นานหลังจากเหตุการณ์ฆาตกรรม (The Assassination Incident) ของวันที่ 15 พฤษภาคม 1932 กระทรวงเกษตรและป่าไม้ก็ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนชนบท และโดยเหตุนี้สมาคมการทำฟาร์มของชุมชนชนบทก็ได้รับการรับรองทางกฎหมาย

ผลงานที่เด่นชัดหนึ่งของเซนโกกุที่องค์กรกลางก็คือ การมีส่วนร่วมในการก่อตั้งธนาคารกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Central Bank of Industrial Cooperatives) ภายหลังจากสิ้นสุดลงของเศรษฐกิจรุ่งโรจน์ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 มีความต้องการธนาคารกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม เพื่อเป็นมาตรการแก้ภาวะเศรษฐกิจทรุดของชนบท ผู้ที่กระตือรือร้นจะผ่านกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารของสหกรณ์อุตสาหกรรมได้แก่สมาชิกรัฐสภาหลายท่าน และร่างกฎหมายถูกนำเสนอรัฐสภา (Diet) โดยบุคคลเหล่านั้นภายใต้การสนับสนุนของพรรคเซยู-ไค (Seiyu-Kai party) และผ่านในวันที่ 5 เมษายน 1923 เป็นเรื่องไม่ค่อยปรากฏที่ร่างกฎหมายดังกล่าวรวมทั้งมาตราที่เสนอให้มีการลงทุนของรัฐบาลเพื่อเป็นทุนหลักของธนาคารกลางจะถูกนำเสนอโดยสมาชิกสภาการเสนองบประมาณเข้าสู่รัฐสภาเป็นงานฝ่ายกฎหมายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่นสมัยก่อน ดังเช่น รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นในปัจจุบัน ดังนั้นการยกย่องต้องอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เซนโกกุดูเหมือนจะเป็นแกนกลางของงานนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้อำนวยการธนาคารของสหกรณ์อุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 1923 ถูกแต่งตั้งมาจากข้าราชการระดับสูงของกระทรวงที่เกี่ยวข้องและจากนายธนาคารหลายคน

เซนโกกุยังเป็นแกนกลางของการจัดตั้งสหพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การซื้อขาย (The National Federation of Purchasing Cooperatives) ในเดือนพฤษภาคม 1923 และสหพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การตลาดและการซื้อขายข้าว (The National Federation of Rice Marketing and Purchasing Cooperatives) ในเดือนเมษายน 1931 เขาถูกเลือกให้เป็นผู้อำนวยการบริหารของสหพันธ์แรกในช่วงเวลาเดียวกันกับการก่อตั้ง

หลายปีภายหลังจากก้าวสู่ตำแหน่งของเซนโกกุที่สมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมก็มาถึงครบรอบ 25 ปีของการใช้กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม และก้าวเข้าสู่ช่วงที่สอง ซึ่งระบบสหกรณ์เริ่มเป็นปีกแผ่นในการจัดองค์กรและกิจกรรม

ในการฉลองครบรอบ 25 ปี ยานากิตะเขียนบทความชื่อ “25 ปีที่จะตามมา” (The Following Twenty-Five Years) เขากล่าวไว้ว่า

“เป็นที่ฉงนกันว่าสหกรณ์จะยังพัฒนาต่อไปได้อีกหรือไม่ อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ทำให้สหกรณ์มีความจำเป็น

ยังไม่หมดไปโดยสมบูรณ์ สังคมยังไม่มีเสถียรภาพ หมู่บ้านยังอยู่ในภาวะซึมเศร้า ผู้ว่างงานที่มีการศึกษายังพร่ำบ่นและไม่พอใจ “ผู้ซึ่งหวังผลการพัฒนาสหกรณ์ยังไม่ได้กระทำเช่นนั้นจากทัศนคติของประโยชน์ส่วนบุคคล และมีความยินดีที่จะได้เห็นผลของความพยายามของพวกเขาเอง นี่หมายความว่า ยังคงมีผลประโยชน์ส่วนรวมอยู่ สหกรณ์ทั้งหลายไม่ควรจะเป็นกลุ่มอิสระอย่างเห็นแก่ตัวถึงแม้ว่าสหกรณ์เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่กับเรื่องของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ข้าพเจ้าหวังว่า สหกรณ์จะเป็นมากกว่าเพียงองค์กรของผลประโยชน์ อีกทั้งสหกรณ์ยังจะเป็นแบบของขบวนการทางสังคม ซึ่งจะพยายามเป็นอิสระและเสถียรผลประโยชน์และสิทธิพิเศษ ขบวนการสหกรณ์มุ่งที่จะจัดความยากจน กระนั้นก็ดียังคงมีคนทุกข์ยากจำนวนมากอยู่ในหมู่บ้านและในเมือง เกษตรกรบางคนในหมู่บ้านกล่าวว่าสหกรณ์อ้อมอ้อมเป็นแขนขาของผู้ร่ำรวยหรือของพวกหัวหมอ” “สหกรณ์มิได้มองความยากจนว่าเป็นปัญหาของปัจเจกชน แต่เป็นศัตรูร่วมของสังคม 25 ปีข้างหน้าควรจะเป็นเวลาที่จะกระทำภารกิจดังกล่าว”

ทัศนคติของยานาคิเดเกี่ยวกับสหกรณ์ดูเหมือนไม่เคยเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาของสหกรณ์ทั้งหลายคงจะเป็นชีวิตจิตใจของเขา เพราะสำหรับเขาแล้ว 25 ปีก็ได้ผ่านพ้นไป นับตั้งแต่เขาเริ่มยุ่งเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ใน MACA

เรามาคูตัวเลขจริงๆ ของสหกรณ์ในช่วงเริ่มต้นการพัฒนาช่วงที่สอง (ตารางที่ 4-2) เป็นการบังเอิญเหลือเกินตอนฉลองครบรอบ 25 ปีนั้น จำนวนของสหกรณ์อุตสาหกรรมนับได้สูงสุด และมีมากกว่าเทศบาล (ซึ่งเท่ากับ 12,007) อยู่ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ น่าสังเกตว่าขอบเขตของสหกรณ์ไม่เหมือนกันเสมอไปกับของเทศบาล ถึงแม้ว่าครั้งหนึ่งของสหกรณ์ทั้งหลายอยู่ในเขตเดียวกับเทศบาล สหกรณ์อุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีการพูดถึงขอบเขตของตนเองในข้อบังคับ เพื่อให้ทราบถึงที่อยู่อาศัยของสมาชิกดังเช่นที่เป็นอยู่กับสหกรณ์การเกษตรในปัจจุบัน

ดังนั้นจำนวนของสหกรณ์อุตสาหกรรมจึงมีมาก แต่ว่ากิจกรรมของสหกรณ์เหล่านั้นยังนับว่าจำกัด สหกรณ์ส่วนใหญ่มีธุรกิจเกี่ยวกับสินเชื่อ แต่เพียง 10 หรือ 20% ของสหกรณ์มีธุรกิจทั้ง 4 ประเภท คือ สินเชื่อ การซื้อ-ขาย การตลาด และการใช้ ระบบความรับผิดชอบก็ยังไม่ดี เพราะสหกรณ์ส่วนมากใช้ระบบการรับผิดชอบจำกัด (ตารางที่ 4-2) ดัชนีบางอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ถูกแสดงไว้ในตารางที่ 4-3 ในเมื่อจำนวนของหุ้นหนึ่งๆ และจำนวนของหุ้นต่อสมาชิกถูกจำกัดโดยกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมและระเบียบของสหกรณ์ อีกทั้งสมาชิกโดยมากยากจน ฐานทางการเงินของสหกรณ์โดยมากอ่อนแอมาก ดังนั้น เซนโกชูจึงใช้แผนการส่งเสริมและปฏิรูปสหกรณ์อุตสาหกรรม ซึ่งถูกนำมาใช้โดยสมาคมกลางๆ (The Central Association) และเป็นที่ระลึกฉลองครบรอบ 25 ปี แผนอีกอันหนึ่งในขณะเดียวกันก็คือการตีพิมพ์ “อีเอ โนะ ฮิการิ” (Ie no Hikari) (ดวงประทีปแห่งครอบครัว หรือ Light for the Family) ซึ่งเป็นนิตยสารรายเดือนของสหกรณ์ โดยมีเซนโกชูเป็นผู้สนับสนุนทางการเงิน จำนวนตีพิมพ์ ในปี 1930 เท่ากับ 1 ล้านฉบับนับเป็นยอดสูงสุดในญี่ปุ่น นิตยสารฉบับเดียวกันก็ยังคงตีพิมพ์กันอยู่ในทุกวันนี้โดยหน่วยงานพิมพ์ของสหกรณ์การเกษตร ภายใต้ชื่อ “อีเอ โนะ ฮิการิ เคียวไก” (Ie no Hikari Kyokai) จากลักษณะความเป็นผู้นำนี้ เซนโกชูได้รับการเลื่อนจากผู้อำนวยการบริหารของสหพันธ์การซื้อขายแห่งชาติของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The National Purchasing Federation of Industrial Cooperatives) ไปเป็นรองประธานในปี 1930 และประธานในปี 1932

สหกรณ์อุตสาหกรรมไม่ได้รับผลกระทบมากนักจากวิกฤตการณ์ทางการเงินของธนาคารในปี 1927 เพราะ

สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีเงิน หรือมีเงินน้อยที่ฝากอยู่ในสหกรณ์ สหกรณ์ได้รับการเสริมสร้างให้เข้มแข็งขึ้นในด้านของการจัดองค์กร และกิจกรรมในระหว่างภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ตามแผนการขยายตัว 5 ปีของสหกรณ์อุตสาหกรรม ซึ่งเริ่มในปี 1933 และแผน 3 ปีต่อมา ทุกจังหวัดจะต้องมีสหกรณ์จังหวัดอย่างน้อย 1 แห่งตามหลักการ ในอีกด้านหนึ่งนั้น เมื่อสหกรณ์ขยายตัวในสาขาที่ใช้การเกษตรได้พัฒนาการรณรงค์ต่อต้านสหกรณ์ โดยการสนับสนุนของพ่อค้าข้าวและปุ๋ยราวปี 1932 เซนโกกุเป็นผู้รับผิดชอบในการรณรงค์แก้ไข เขาก็ประสบความสำเร็จ ฝ่ายตรงกันข้ามของเขาก็คือ เทซุโซ วาทานาเบ้ (Tetsuzo Watanabe) (1885-) ผู้อำนวยการสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม ผู้ซึ่งวิจารณ์ลัทธิสหกรณ์ว่าเป็นลัทธิสังคมนิยม และผู้ซึ่งภายหลังได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ต่อต้านสงครามในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และต่อต้านคอมมิวนิสต์ภายหลังสงคราม ทั้งเซนโกกุ และวาทานาเบ้ มีบุคลิกประจำตัวเอง

แผนการขยายตัวห้าปีของสหกรณ์อุตสาหกรรมมีกิจกรรมที่จะทำดังต่อไปนี้

- (1) การก่อตั้งสหกรณ์เนกประสงค์ในหมู่บ้านหรือเมืองที่ยังไม่มีสหกรณ์
- (2) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชาวชนบทในการสหกรณ์ของท้องถิ่น (หมู่บ้าน หรือ บ้าน) โดยการเพิ่มจำนวนสมาชิกของสหกรณ์ในชนบท
- (3) สหกรณ์ในชนบทควรมีการกระทำกิจกรรมหลายวัตถุประสงค์อย่างกระตือรือร้น และอนุญาตให้สมาชิกทุกคนใช้สหกรณ์ชนบทอย่างเสมอภาคกัน
- (4) ระบบความรับผิดชอบอย่างจำกัดของสหกรณ์ชนบทควรถูกเปลี่ยนให้เป็นระบบความรับผิดชอบประกัน (guaranteed liability system)
- (5) สหกรณ์ชนบทควรนำธุรกิจภายใต้การควบคุมสมาพันธ์สหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง (affiliated federation of cooperatives)
- (6) ส่งเสริมการศึกษาสหกรณ์ให้แก่หมู่บ้านหรือเมือง
- (7) การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ชนบท

รายการเหล่านี้ส่วนใหญ่กระทำโดยขบวนการสหกรณ์ร่วมกับความสนับสนุนร่วมมือจากกระทรวงเกษตรและป่าไม้ (อ้างถึงภาพที่ 4-1) แต่ว่า เซนโกกุก็ได้เข้าข้างกระทรวงเสมอไป และกลับจะต่อต้านระบบราชการเสียด้วยซ้ำไป เขาประทับใจกับหลักการการศึกษาชื่อว่า “ไอเคียว-จุกุ” (Aikyo-juku) ของโคซาบารุ ทาชิบานะ (Kosabaro Tachibana) และหลักการดังกล่าวนี้อยู่ในใจของเขาตลอดเวลา

ตอนประมาณช่วงเวลาทีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกสิ้นสุดลง เซนโกกุก็เป็นรองประธานขององค์กรกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม และก็เป็นประธานในปี 1939 อย่างไรก็ตามก็ดังกล่าวนั้นแล้วข้างต้น เขาก็ได้ร่วมมือกับทาดาอะซุ อิชิกูโร (Tadaatsu Tshiguro) หรือ คานจิ โคโตะ (Kanji Koto) เกี่ยวกับนโยบายการย้ายแรงงานออกไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน เหตุผลว่าเหตุใดผู้นำที่เด่นคนหนึ่งของสหกรณ์อุตสาหกรรมมิได้ร่วมมือ หรือดูเหมือนจะเฉยเมยกับนโยบายการอพยพแรงงานออกนอกประเทศนั้นยังไม่เป็นที่ทราบกันดี

4-1-3 ลัทธิสหกรณ์

มีคำในภาษาญี่ปุ่นว่า “ซันเกียวคুমิไอ-ชูหิง” (Sangyokumiai-shugi) (industrial cooperative-ism) หรือคำว่า “เคียวโดคুমิไอ-ชูหิง” (Kyodokumiai-shugi) (Cooperative-ism) คำทั้งสองมีความหมายเกือบเหมือนกัน แม้ว่าคำแรกจะได้อาจมาจากกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และคำหลังได้ถูกปรับตามการใช้สากล เพื่อเป็นการอ้างอิง มีคำภาษาฝรั่งเศส “Cooperatisme” ซึ่งหมายถึงหลักการของผู้ซึ่งต้องการแก้ไขปัญหาสังคมโดยการพัฒนาและเผยแพร่สหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันหมายถึงหลักการที่ทะเยอทะยานที่เผยแพร่โดย บีทริซ เวบบ์ (Beatrice Webb) (1858-1943) และ ชาลส์ ไกด์ (Charles Gide) (1847-1932) ซึ่งมองการปฏิวัติเศรษฐกิจและสังคมโดยสหกรณ์ผู้บริโภค มองย้อนกลับไปอีกสักหน่อย ลัทธิสหกรณ์สืบสาวกลับไปได้ถึง ชาลส์ โฟเรียร์ (Charls Fourier) (1772-1837) และ โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) (1771-1858) ถึงแม้ว่าพวกเขาดูเหมือนจะขอความร่วมมือในการผลิตของแรงงาน “industrial cooperatives-ism” หรือ “Cooperative-ism” ของญี่ปุ่นรวบรวมหลายความคิดตามแต่นักวิชาการ หรือนักสหกรณ์ ถึงแม้ว่าพวกเขาทั้งหมดจะได้รับอิทธิพลจากหลักการของโรเบิร์ต โอเวน หรือ “ลัทธิโฟเรียร์” บ้างไม่มากนักน้อย รวมทั้งหลักการของบีทริซ เวบบ์ และ ชาลส์ ไกด์

แม้ว่าความคิดของยานาคิตะจะคล้ายคลึงกับลัทธิสหกรณ์ (“Cooperative-ism”) หรือแม้แต่การเรียกตนเองว่านักสหกรณ์ คำว่า “ลัทธิสหกรณ์” เริ่มใช้และเผยแพร่ในญี่ปุ่นก็ราวๆ ช่วงปลายปีทศวรรษ 1920 หรือต้นปีทศวรรษ 1930 ทั้งนี้โดยสาเหตุหลายประการ มีคนหนุ่มสาวที่ชอบระบบสังคมนิยมหลายคนสละแรงกายให้กับสหกรณ์หรือลัทธิสหกรณ์ ทั้งนี้เพราะมีการบีบคั้นระบบสังคม หรือลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงในประมาณปีทศวรรษ 1920 ช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ชาวชนบทตกทุกข์ได้ยากมาก และสหกรณ์อุตสาหกรรมในชนบทก็ถูกพิจารณาให้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขความทุกข์ยากของชาวชนบท (อ้างถึงตารางที่ 2-13) ในความเป็นจริง โครงการหนึ่งสำหรับการฟื้นฟูชนบทที่ใช้กันอยู่ในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกโดยรัฐบาลก็คือ การขยายและเสริมกำลังของสหกรณ์อุตสาหกรรมในชนบท

ควรจะได้ตั้งข้อสังเกตไว้ประการหนึ่งว่า การพัฒนาสหกรณ์อุตสาหกรรมเกิดขึ้นในชนบทเป็นส่วนใหญ่และสมาชิกส่วนใหญ่ของสหกรณ์ในชนบทเป็นชาวไร่ชาวนา ดังนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายเกษตร คำว่า “สหกรณ์-ชนบท” จึงเป็นคำที่ดีกว่า “สหกรณ์อุตสาหกรรม” นอกจากนี้แล้วเกษตรกรส่วนมากสนับสนุนการสหกรณ์ชนบท และบางคนยังกลายเป็นนักสหกรณ์ หรือแกนกลางของขบวนการสหกรณ์

โคซาบูโร ทาชิบานะ (Kozaburo Tachibana) ผู้ที่กล่าวถึงข้างต้นได้จัดตั้งสหกรณ์ขึ้นแห่งหนึ่ง ในเมื่อสาระของ “ไอเคียว-โด” (Aikyo-do) ของเขาเป็นการรวบรวมคน และหลักการศึกษาประการหนึ่งของ “ไอเคียว-จุกุ” (Aikyo-juku) ของเขาก็คือความเป็นพี่น้อง ความคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เหมาะสมกับเขา สำหรับทาชิบานะแล้ว ถ้าขบวนการสหกรณ์ในชนบทสามารถทำให้กลมกลืนกับองค์กรเศรษฐกิจของชาติได้ โดยมีการขยายตัวของสหกรณ์จากชนบทเข้าสู่เมือง และถ้าระบบทั้งสองสามารถอยู่คู่กันและพัฒนาไปด้วยกันได้ ในฐานะแกนกลางของเศรษฐกิจของชาติ ระบบทุนนิยมปัจจุบันก็จะถูกเปลี่ยน และหนทางที่จะสร้างเมตาดารมให้กับสวัสดิการทางเศรษฐกิจก็จะเปิดกว้างออก นี่นับเป็น “ลัทธิสหกรณ์” ที่แท้จริงประเภทหนึ่ง ในอดีต ยาจิโร ชิเนกาว่า (Yajiro Shinagawa) และ

โทซุเซะ ฮิราตะ (Tosuke Hirata) ผู้บุกเบิกสหกรณ์สมัยใหม่ ก็ยังนิยม “โนโฮน-ซุหัง” (nohon-Shugi) และ “โชโน-ซุหัง” (Shono-Shugi) ลัทธิฟาร์มขนาดเล็ก (Small-scale-farm-ism) อีกด้วย ลักษณะเด่นของเซนโกซุก็คือว่า เขาเป็นผู้สนับสนุน “ลัทธิสหกรณ์” ที่เด่น แต่นั่นมิได้หมายความว่าเขาจะเป็นนักทฤษฎีที่เด่นด้วย

กล่าวตามเซนโกซุ “ซันเกียวคুমิไอ-ซุหัง (Sangyokumiai-Shugi) (ลัทธิสหกรณ์อุตสาหกรรม) (industrial Cooperatives-ism) มีความหมายดังนี้ “การพิจารณาระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานของหลักกำไรของทุนจะทำความเสียหายแก่สวัสดิการของประชาชน และมีอันตรายต่อความเป็นอยู่ของประชาชน แทนที่จะเป็นเช่นนี้ ลัทธิสหกรณ์อุตสาหกรรม (industrial Cooperative-ism) ยืนยันกับหลักการของการก่อตั้งระบบเศรษฐกิจสหกรณ์ และการขยายตัวของการทำงานของมัน และโดยทั้งนี้เพื่อการเพิ่มสวัสดิการของประชาชน การรักษาความมั่นคงของความเป็นอยู่ของประชาชน และประการสุดท้ายการสร้างความสะดวกและความกลมกลืน กล่าวโดยย่อการสหกรณ์มุ่งปรับระดับมาตรฐานการครองชีพ”

ยังนับว่าเป็นการยากที่จะเข้าใจคำนิยามของ “ลัทธิสหกรณ์” ว่าหมายความว่าอย่างไร จริงๆ คำอธิบายที่เหมาะสมที่สุดพบได้ในหนังสือของ ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu) และ เซอิชิ โทบาทะ (Seichi Tobata) ชื่อ “เคียวโดคুমิไอ โตะ โนเงียวมอนได” (Kyodokumiai to Nogyo Mondai) (สหกรณ์และปัญหาการเกษตร) (The Cooperative and the Agricultural Problem) โดยเฉพาะในบทสุดท้ายที่ชื่อว่า “การจัดสังคมของการเกษตรและสหกรณ์” (Socialization of Agriculture and the Cooperative) หนังสือนี้ตีพิมพ์ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และโดยเหตุนี้มันจึงสะท้อนให้เห็นเวลาขณะนั้นและคณฺรุ่นหนุ่มของเซอิชิ โทบาทะ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าบทสุดท้ายที่เกี่ยวกับ “ลัทธิสหกรณ์” นั้น เขียนโดย ชิโรชิ นาสุ และนอกจากนี้แล้ว บทสุดท้ายนี้ได้ถูกตัดออกจากแก้ไขตีพิมพ์ครั้งที่สองของหนังสือ “เคียวโด คุมิไอ โตะ โนเงียวมอนได” (Kyodo kumiai to Nogyo Mondai) ถึงแม้ว่าหนังสือนี้จะเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ชนบทต่างๆ โดยไม่รวมสหกรณ์ผู้บริโภค และสหกรณ์ผู้ผลิตของคณฺงาน บทสุดท้ายที่ชื่อ “โนเงียว โนะ จะโคกะ โตะ เคียวโด คุมิไอ” (Nogyo no Shakai-ka to Kyodo kumiai) (ความเกี่ยวเนื่องของการเกษตรและสหกรณ์) (Socialization of Agriculture and the Cooperative) ซึ่งถูกตัดออกในการแก้ไขตีพิมพ์ครั้งที่สอง เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในความหมายกว้างๆ และละเว้นที่จะกล่าวถึงสหกรณ์สังคมนิยม (Socialist Cooperatives) และสหกรณ์แบ่งผลกำไร (profit-sharing Cooperatives)

“ลัทธิสหกรณ์” ในความหมายของนาสุ มีดังนี้

(1) “ลัทธิสหกรณ์” ที่แท้จริงน่าจะได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของลัทธิสังคมนิยม ตามความหมายกว้างๆ และก็มีผู้เรียกมันว่า ลัทธิสังคมนิยมสหกรณ์ (Cooperative Socialism) แต่มันมักจะถูกแยกต่างหากออกจากลัทธิสังคมนิยม แม้ว่าลัทธิสังคมนิยมจะมีหลายรูปแบบ ลักษณะใหญ่ๆที่เหมือนกันก็คือการปฏิเสธสิทธิส่วนบุคคลในปัจจุบันการผลิต ขณะที่ลัทธิสหกรณ์มิได้ปฏิเสธสิทธิส่วนบุคคลเสียทั้งหมด ถ้าหากมันถูกใช้โดยชนกลุ่มน้อยผู้มุ่งกดขี่แรงงานหรือเมื่อมันก่อให้เกิดภาวะที่การผลิตสับสน การถือครองปัจจัยการผลิตโดยปัจเจกชนควรจะถูกวิจารณ์เป็นธรรมดาอยู่เอง แต่ถ้าหากปัญหาเหล่านี้ถูกขจัดออกไปได้ มันก็จะมีผลให้เกิดเสรีภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และอิสรภาพของปัจเจกชน ตัวอย่างเช่น การถือครองที่ดินและการผลิตโดยเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของไม่ควรนับว่าเป็นเครื่องมือเอาเปรียบบุคคลอื่น ส่วนแบ่งที่ได้จากสมาชิกของสหกรณ์ผู้ผลิตของคณฺงานก็เช่นกัน

(2) ความจริงที่ว่า ลัทธิสหกรณ์ให้อิสระภาพทางเศรษฐกิจแก่ปัจเจกชน หมายถึงความมั่นคงของการพัฒนาตนเองและพฤติกรรมที่พึ่งพาตนเอง แต่ลัทธิสังคมนิยมกลับคำนึงถึงเพียงแต่ประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และผลตามมาก็คือเผด็จการทางสังคมก็จะเกิดขึ้น และจะเป็นอุปสรรคต่อการพึ่งพาตนเองอย่างเป็นอิสระของบุคคล นอกจากนี้ ลัทธิสังคมนิยมดูเหมือนจะมีข้อยืนยันและมาตรการปฏิรูปหลายอย่างสำหรับระบบการจัดสรรของปัจจุบัน และก็ยังมิได้แสดงให้เห็นหลักฐานที่เด่นชัดที่จะเกลี้ยกล่อมให้เราเห็นว่าการเพิ่มผลผลิตสามารถที่จะกระจายได้เป็นธรรมขึ้น

(3) ลักษณะของ “ลัทธิสหกรณ์” แตกต่างจากของลัทธิสังคมนิยมก็คือความมีสันติและความไม่รุนแรงของมัน “ลัทธิสหกรณ์” มีจุดเด่นในท่ามกลางสถาบันทางเศรษฐกิจทุนนิยม และมีหน้าที่และอำนาจ โดยการพัฒนารากฐานขึ้นมาอย่างช้าๆ ซึ่งในท้ายที่สุดจะทดแทนสถาบันเศรษฐกิจทุนนิยม

(4) ความแตกต่างของ “ลัทธิสหกรณ์” จากนโยบายสังคมนิยมปัจจุบันก็คือความจริงที่ว่า ในขณะที่นโยบายสังคมนิยมได้ปฏิเสธลัทธิทุนนิยมที่มุ่งหาเงินทอง ลัทธิสหกรณ์กลับปฏิเสธสิ่งนั้น “ลัทธิสหกรณ์” ยึดหลักความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงการได้ผลที่มากที่สุดโดยการใช้ทุน หรือแรงงานน้อยที่สุด ความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจนี้ นับว่าแตกต่างจากปรัชญาการมุ่งหาเงินอย่างเดียว หรือลัทธิเศรษฐกิจ (economism) เศรษฐกิจแบบ rationalism ตั้งอยู่บนฐานของความมีเหตุผล ซึ่งขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเรา เมื่อความมีเหตุผลเป็นเพียงเพื่อการตักตวงกำไรให้มากที่สุด มันก็กลายเป็นปรัชญาของการแสวงหาเงินตราอย่างเดียว หรือ ลัทธิเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น เมื่อเราแสดงความมีเหตุผลออกมาเพื่อวัตถุประสงค์อื่นอันได้แก่การเพิ่มวัตถุและความสุขทางใจให้แก่บุคคลอย่างเช่นในขบวนการสหกรณ์ มันก็ไม่ได้กลายเป็นปรัชญาของการแสวงหาเงินตราอย่างเดียว ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าในกรณีนี้มีบางอย่างที่นำนับถือมากกว่าการบูชาเงินตราแต่เพียงอย่างเดียว ถึงแม้ว่า “ลัทธิสหกรณ์” จะไม่แตกต่างจากลัทธิทุนนิยมในเมื่อปัจจัยการผลิตจะต้องพึ่งพาความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ “ลัทธิสหกรณ์” ก็ได้ให้ความสนใจอย่างเพียงพอกับคำถามต่างๆ เช่นว่า คุณภาพ และประโยชน์ของลัทธินี้มีประโยชน์จริงๆต่อชีวิตมนุษย์หรือไม่ หรือมันจะทำลายจิตใจของเราหรือไม่ สภาพการทำงานของแรงงานเหมาะสมหรือไม่ การรักษาความเป็นอยู่ และความสุขของผู้ผลิต และผู้บริโภคสามารถทำให้ดีขึ้นหรือไม่ และอื่นๆ

(5) ทั้งลัทธิเสรีนิยม (liberalism) และลัทธิสังคมนิยมก่อให้เกิด “ลัทธิสหกรณ์” “ลัทธิสหกรณ์” นี้ส่งเสริมความสำเร็จของสังคมโดยความก้าวหน้าของบุคคลแต่ละคน และในขณะที่เดียวกันยังเชื่อว่า ความก้าวหน้าของสังคมไม่ควรได้มาโดยการเสียดสีของความก้าวหน้าของบุคคล

อย่างน้อยที่สุดอ้างอิงข้างบนนี้ช่วยให้เราเข้าใจความคิดของ “ลัทธิสหกรณ์” ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับการจัดสังคม (socialization) ของการเกษตร หนังสือดังกล่าวว่า “การจัดสังคมปานกลางของการเกษตรควรเป็นที่ยินดี เพราะมันให้ทางออกแก่การเกษตรโดยให้ออกาสในการก่อตั้งใหม่ และยังให้ความหวังและชีวิตแก่เกษตรกร การจัดสังคมของการเกษตรมีหลายแง่มุม คือ การปฏิรูป การถือครองที่ดินการเกษตร การใช้ประโยชน์ ความร่วมมือบางส่วนหรือเต็มส่วนในการทำฟาร์ม การปรับปรุงในกิจการเกษตร การควบคุมการผลิตทางการเกษตรและการตลาด และการประกันผลผลิตการเกษตร การสหกรณ์มีบทบาทที่สำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดสังคมของการเกษตรนั้น การจัดสังคมของการเกษตรจึงกระทำได้ดีที่สุดโดยการสหกรณ์

ไม่เพียงแต่ในการเกษตรเท่านั้น แต่ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ด้วยเช่นกันที่รูปแบบสหกรณ์เป็นรูปแบบที่น่าสนใจที่สุดที่จะใช้ตลอดทั้งทั่วเขตชนบทและเมือง เนื่องจากความเกี่ยวเนื่องของความร่วมมือหลายอย่างในการผลิต อุตสาหกรรมและการบริโภค สหกรณ์แต่ละแห่งจึงควรทำงานอย่างเต็มที่ และก็จะเกิดระบบการจัดตั้งคมนฐานของสหกรณ์ ในระบบดังกล่าวสถาบันทางการเมืองควรได้รับการปฏิรูปตามการปฏิรูปเศรษฐกิจ”

ดูเหมือนว่าการจัดตั้งคมนของการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งคมนของที่ดินเป็นสิ่งที่จะต้องมากในทุกวันนี้ ถ้าหากประเทศต้องการปฏิรูปการเกษตรและสหกรณ์ใหม่นั้นควรมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดตั้งคมนดังกล่าว แต่ความคิดเห็นดังกล่าวไม่ได้รับการสนับสนุนในปัจจุบัน กล่าวย้อนไปสู่สมัยก่อนสงครามมีกระบวนการบางอย่างที่จำเป็นต่อการก่อตั้งลัทธิสหกรณ์ และความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งคมนการเกษตร *ประการแรก* ก็คือ การจัดตั้งสถาบันจากอุดมคติหรือความคิด และ *ประการที่สอง* การใช้สถาบันใหม่นั้นอย่างเต็มที่ *ประการที่สาม* ได้แก่การเคลื่อนย้ายกำลังทั้งหมดที่จำเป็นต่อการจัดตั้งลัทธิสหกรณ์หรือการจัดตั้งคมน (Socialization) ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้าได้มีความพยายามเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับสถาบันใหม่นี้ รวมทั้งการผลิตโดยสหกรณ์

สิ่งที่ไม่ชัดเจนในการเสนอเกี่ยวกับ “ลัทธิสหกรณ์” โดยนาลูก็คือ การจัดตั้งคมนตามแบบสหกรณ์จะลดผลตอบแทนของทุนหรือไม่ ดูเหมือนว่าส่วนของกำไรในลัทธิทุนนิยมจะไม่ถูกลดลงโดยกระบวนการที่กล่าวถึงข้างบน แต่กลับจะถูกกระจายไปในระหว่างนักสหกรณ์ หรือเจ้าของการผลิตขนาดเล็กนั้น

ในส่วนนี้ โทบาตะกล่าวในหนังสือชื่อ “สหกรณ์และปัญหาการผลิต” (Cooperative and the Agricultural Problem) เอาไว้ดังนี้

“ให้เราสมมติกันว่า สหพันธ์สหกรณ์มีแผ่ขยายทั่วไปทั้งเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าสถานการณ์ดังกล่าวของการสหกรณ์จะยังห่างไกลสถานการณ์ปัจจุบันของสหกรณ์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจ “ลัทธิสหกรณ์” ดังกล่าว ระบบเศรษฐกิจที่มีการควบคุมขนาดใหญ่มีมากขึ้นโดยที่ระบบเศรษฐกิจรวมทั้งหมด ในฐานะหน่วยธุรกิจขนาดใหญ่หน่วยหนึ่งจะถูกปกครองถึงบนสุดจนถึงล่างสุด และทุกคนจะส่งมอบผลผลิตของพวกเขาให้แก่หน่วยงานของสหกรณ์ และได้รับสินค้าที่จำเป็นจากหน่วยงานของสหกรณ์ การซื้อขายทั้งหมดจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าเฉพาะ ในสถานการณ์เช่นนั้นผลประโยชน์ส่วนเกินในรูปของกำไรก็ไม่อาจจะถือว่ามียู่ กำไรเกิดขึ้นในสังคมเศรษฐกิจทุนนิยมของความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าที่ไม่เฉพาะเจาะจง โดยที่มีผู้ประกอบการที่สามารถเฉพาะรับผลกำไรจากการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเขาแข่งชิงลูกค้าจากผู้ประกอบการคนอื่น ๆ ในขณะที่ในเศรษฐกิจของ “ลัทธิสหกรณ์” การแข่งขันในการแข่งชิงลูกค้าจากผู้ประกอบการคนอื่น ๆ นั้นไม่เป็นที่สมควรเลย มีการผลิตสำหรับความจำเป็นจริงๆ แทนที่จะผลิตเพื่อผลกำไร ก็จะเป็นรูปแบบการผลิตหลัก ทั้งนี้ก็จะเปลี่ยนการตลาดและการซื้อขายสินค้าเป็นการกระจายสินค้า เมื่อการสหกรณ์พัฒนาไปเป็นขั้น ๆ ขยายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และเข้าสู่ภาวะที่ต้องการ การผลิตเพื่อกำไรก็จะถูกขจัดไปในที่สุด ไม่ว่าท่านจะชอบมันหรือไม่”

นี่เป็นผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจสหกรณ์ตามแบบความคิดของโทบาตะ มันจะดูเหมือนว่าการให้เหตุผลนั้นเป็นเรื่องเกินไปสักหน่อยจนทำให้การตรวจสอบจริงๆ กระทำไม่ได้ “ท่ามกลางภาวะคดเคี้ยวทางเศรษฐกิจรุนแรง ความคาดหวังต่อขบวนการการสหกรณ์มีมากจนกว่าคำกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งหลายอย่างขึ้นมา ถึงแม้ว่าการสหกรณ์ในญี่ปุ่นยังคงอยู่ในยุคของขั้นการพัฒนา” คำกล่าวนี้เองแสดงออกถึงความกระตือรือร้นของสหกรณ์

ในขณะเดียวกัน ผู้วิจารณ์คนหนึ่งคือ ยาซุโอะ คอนโด (Yasuo Kondo) ผู้เขียนหนังสือ “เคียวโดคุมิไอ เจนรอน” (Kyodokumiai Geson) (หลักการสหกรณ์) (Principles of the Cooperative) ในปี 1934 เมื่อข้าพเจ้าทำงานอยู่ในส่วนสหกรณ์อุตสาหกรรม ทันทีภายหลังสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทาดาอะซุ อิชิกุโร (Tadaatsu Ishiguro) รัฐมนตรีช่วยได้กล่าวต้อนรับพวกเราว่า “ในกระทรวงที่พวกท่านได้รับว่าจ้างอยู่นี้มีความแตกต่างจากกระทรวงอื่น ๆ มาก บุคคลที่ต้องการร้องเรียนต่อกระทรวงอื่น ๆ จะไปยังกระทรวงเหล่านั้นในชุดสูทสีดำสวยงาม กระทรวงนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลเช่นนั้น ประชาชนที่กระทรวงนี้เกี่ยวข้องกับเป็นคนที่ไม่สามารถมายังกระทรวงได้ แม้ว่าพวกเขาต้องการเรียกร้องกับหน่วยงาน หรือไม่ก็เป็นบุคคลที่ไม่สามารถแสดงความต้องการออกมาได้ดี ถึงแม้ว่าพวกเขาจะสามารถมายังกระทรวงได้” เมื่อฟังคำพูดของเขา ข้าพเจ้าคิดถึงถึงความสำคัญของการรับฟัง หรือการมีความเข้าใจในผลประโยชน์ของคนที่ถูกไม่ต่อเนื่องแน่ชัด และข้าพเจ้ารู้สึกยิ่งว่า ข้าพเจ้าได้เลือกอาชีพที่ดีสำหรับการสร้างความยุติธรรมแก่สังคม ดังนั้น กิจกรรมในอาชีพของข้าพเจ้าเริ่มในท่ามกลางบรรยากาศที่ซึมเศร้า อันเป็นผลมาจากสถานการณ์ในเขตชนบท

ยาซุโอะ คอนโด วิจารณ์ เซอิจิ โทบาตะ ในสองประเด็น ประเด็นแรกเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของกำไร เขาไม่ยอมรับประเด็นที่โทบาตะเสนอว่ากำไรเกิดขึ้นในสังคมเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าที่ไม่จำเพาะซึ่งผู้ประกอบการผู้สามารถจะชนะการแข่งขันโดยการแย่งชิงลูกค้าจากผู้ประกอบการอื่น ๆ และดังนั้นก็จะไม่มีกำไรเกิดขึ้น เพราะการแย่งชิงลูกค้ามาจากผู้ประกอบการอื่น ๆ ในระบบของสหกรณ์ คอนโดกล่าวว่า กำไรไม่ได้เกิดจากความสามารถของผู้ประกอบการ หรือ ผู้บริโภคถูกดึงลูกค้าไปโดยการขายสินค้าของผู้ประกอบการ กำไรเกิดจากแรงงานส่วนที่มิได้จ่ายค่าจ้างของผู้ใช้แรงงานในกระบวนการการผลิต “อันนี้ขัดแย้งกับทฤษฎีกำไรของ ชุมปีเตอร์ (Schumpeter) และเกิดจากความแตกต่างพื้นฐานของทฤษฎีมูลค่าและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ระหว่างโทบาตะและคอนโด” กล่าวโดย ชิเกโตะ คาวานอ (Shigeto Kawano) (1911-) ประเด็นที่สองเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมซึ่งจะเกิดขึ้นจากลักษณะทางคุณภาพของสหกรณ์ เป็นที่น่าสังเกตว่าในตอนนั้น เศรษฐกิจญี่ปุ่นเริ่มถูกควบคุมโดยรัฐบาล อันเป็นกระบวนการที่ไม่น่าจะเป็นไปทั้งนี้เพราะการตกต่ำของเศรษฐกิจทั่วโลก และบางคนก็มองเห็นหนทางเศรษฐกิจที่น่ายินดีภายใต้เศรษฐกิจที่ถูกควบคุม ยูซุโอะ คอนโดชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมในสังคมทุนนิยม เขากล่าวว่า “แม้ว่าสหกรณ์เพิ่มลักษณะของการวางแผนและการคาดการณ์ได้เข้าไปยังระบบการผลิตทุนใหม่ในส่วนที่เกี่ยวกับการตลาดและการซื้อขายสินค้า เศรษฐกิจที่ถูกควบคุมอย่างแท้จริง ซึ่งสหกรณ์สามารถแสดงลักษณะเฉพาะจะไม่สามารถเกิดขึ้นโดยปราศจากความเป็นเจ้าของของสังคมหรือของชาติ (national ownership) ในปัจจัยการผลิตเป็นอย่างดี” ในทัศนะของข้าพเจ้า สิทธิการถือครองแบบสหกรณ์จะเป็นแบบอย่างของสิทธิการถือครองสังคมนิยม แต่สำหรับคอนโดแล้ว “การจำกัดการถือครองทรัพย์สินอย่างสังคมนิยมซึ่งจะเป็นไปได้ต่อเมื่อมีการปฏิรูปทางการเมืองเสียก่อนจะไม่เกิดขึ้นโดยตัวของสหกรณ์เอง และจะไม่สอดคล้องกับลักษณะปัจเจกชนอิสระของนักสหกรณ์” การปรับที่จำเป็นของสิทธิการถือครองแบบสหกรณ์ และลักษณะปัจเจกชนอิสระของนักสหกรณ์จะเป็นไปได้หรือไม่ยังเป็นเรื่องที่จะต้องตอบกัน ระบบการจัดการโดยตนเอง (self-management system) ของสหกรณ์อาจจะเป็นคำตอบหนึ่งก็ได้

ดูเหมือนจะไม่มีคำวิพากษ์วิจารณ์ที่รุนแรงต่อทัศนะของนาสุเกี่ยวกับลัทธิสหกรณ์ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก

ลักษณะทางอุดมคติมากกว่าคุณภาพทางทฤษฎีของทัศนะของเขา อย่างไรก็ตามก็เป็นที่น่าแปลกใจที่ว่าการสนทนาเรื่อง คำไรและปัจจัยตัวอื่นๆ ซึ่งถูกละเลยในที่นี้ได้เกิดขึ้น และอุดมคติลักษณะนั้นของลัทธิสหกรณ์ได้ถูกหยิบนำเสนอ ขึ้นมาในตอนนั้น ซึ่งสหกรณ์ในญี่ปุ่นยังคงมีบทบาทเล็กน้อยในการเกษตร ทั้งนี้โดยไม่ต้องไปกล่าวถึงเศรษฐกิจ ส่วนรวม แต่ลัทธิสหกรณ์ก็ดูเหมือนว่ายังไม่ยังประโยชน์สักเท่าใด ทั้งนี้เพราะขบวนการสหกรณ์ทุ่มเทกำลังส่วนใหญ่ไปกับการแผ่ขยายตัวอยู่ภายในกรอบที่ถูกกำหนดขึ้น ยิ่งกว่านั้นก่อนการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ระบบการเมืองและเศรษฐกิจก็เริ่มถูกจัดองค์กรใหม่ในภาวะที่สงคราม และแล้วก็ในภาวะสงคราม ระบบของสหกรณ์ อุตสาหกรรมชนบทเกือบเสร็จสมบูรณ์ พอถึงช่วงนั้นสหกรณ์ชนบททั้งหมดถูกรวบรวมเข้าเป็นระบบขององค์กรรวม กึ่งรัฐบาลของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (nogyokai) และสมาคมของการเกษตร ในช่วงสงครามก็สามารถ ผูกขาดการส่งข้าวให้กับรัฐบาล การนำฝากเงินจ่ายสำหรับข้าวโดยรัฐบาล การซื้อปุ๋ยและอื่นๆ ยิ่งกว่านี้ ภาวะเงิน เพื่อในช่วงสงครามก็ทำให้ครอบครัวฟาร์มหลุดพ้นจากปัญหาหนี้สิน ซึ่งเคยเป็นเรื่องสำคัญในระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำ

ยาซูโอะ คอนโด ชี้ในหนังสือเล่มเดียวกันที่กล่าวถึงแล้วข้างบนว่า สหกรณ์เป็นองค์กรสำหรับการปรับปรุง การกระจายสินค้าภายใต้โครงสร้างระบบสังคมนิยม ดูเหมือนว่าจะมีความเหมาะสมกว่าที่จะกล่าวว่า สหกรณ์ของ ญี่ปุ่นหรือสหกรณ์โดยทั่วไปทำงานเช่นเดียวกับอวัยวะที่จัดพ้อค้าคนกลางออกไป รวมทั้งพ้อค้าสมัยเจ้าขุนมูลนาย และนายทุนเงินกู้ ในอีกนัยหนึ่งการทำงานคล้ายกับอวัยวะชิ้นหนึ่งที่ปรับปรุงการตลาดสินค้า และการซื้อขายสินค้า ที่จำเป็น และการกักตุนเงิน องค์กรเกษตรในช่วงสงครามประสบความสำเร็จเกือบสมบูรณ์ในการจัดการธุรกรรม เหล่านั้น แต่เพียงก่อนหน้าที่จะเสร็จสมบูรณ์ระบบสหกรณ์ก็ถูกยกเลิก และแล้ว “ลัทธิสหกรณ์” ก็เลื่อนหายไป หน้าที่ของสหกรณ์สำหรับการจัดตั้งคชของการเกษตรจะกลายเป็นอีกเรื่องหนึ่งในขั้นที่แตกต่างไปของการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเด็นที่ยังคงเหลืออยู่สำหรับการปรับปรุงก็คือเรื่องของการทำฟาร์มเอง หรือการผลิตทางการเกษตร การปรับปรุงกระบวนการทำฟาร์มให้ทันสมัยยังคงเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไขกันภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

4-1-4 ยุคของสหกรณ์การเกษตร

ทันทีภายหลังสงคราม โคทาโร เซนโกชูได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและ พาณิชยกรรม (Minister of Agriculture and Commerce) แต่ภายในช่วงเวลาอันน้อยกว่า 5 วัน เขาก็ลาออก เนื่องจากการลาออกของคณะรัฐมนตรีในช่วงสงคราม กระทรวงเกษตรและป่าไม้ (MAF) ได้ถูกยุบ และกระทรวง เกษตรและพาณิชยกรรม (MAC) (“โนโช-โช”) (Noshō-Shō) ได้ถูกจัดตั้งขึ้น ภายในช่วงที่เขาเป็นรัฐมนตรีอยู่ MAC ถูกยุบแล้วก็ MAF ก็ถูกจัดตั้งขึ้นมาใหม่ ถึงแม้ว่าการที่เขาได้รับตำแหน่งในฐานะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการ เกษตรน่าจะจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับอาชีพในบั้นปลายของเขามันก็สายเกินไปเพราะว่าเขาแก่และมีสุขภาพไม่ดี นอกจากนี้ระยะเวลาของการเป็นรัฐมนตรียังสั้นเกินกว่าที่จะทำอะไรได้ และกระนั้นก็ดี เขาเดินทางไปยังชนบท เพื่อขอรับรองให้เกษตรกรส่งมอบอาหารให้แก่รัฐบาลแม้ในยามป่วยของเขาเอง

เมื่อมองย้อนกลับไป เขาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองใดจนกระทั่งถึงช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก กระนั้นก็ตามในระหว่างช่วงปี 1920 กว่าๆเมื่อระบบการเมืองพรรคถูกจัดตั้งขึ้น ระบบสมาคมเกษตรก็ถูกดึงให้ไป เกี่ยวข้องกับพรรคเซยู-ไค (Seiyū-kai) (พรรคการเมืองที่นิยมชนบทและค่อนข้างหัวเก่า) และระบบของสหกรณ์

อุตสาหกรรมคูเหมื่อนจะผูกพันกับเคนเซอิ-ไค (Kensei-kai) หรือพรรคที่มีตามมาในภายหลังชื่อ มินไซ-โต (Minsei-to) (พรรคการเมืองเป็นพรรคตรงข้ามกับพรรคเซยู-ไค และนิยมเมืองและหัวก้าวหน้า) เซนโกซูกิไม่มีส่วนร่วมในนโยบายพรรค กลับยึดหลักของความไม่โน้มเอียงของ รอชเดล ไรโอเนียร์ (Rochdale Pioneers)* จนถึงหลังจากปี 1935 เขาก็เริ่มมีบทบาททางการเมือง เพราะขบวนการต่อต้านสหกรณ์ที่เริ่มขึ้นในปี 1932-1933 ได้ขยายตัวออกในปี 1935 และการมีร่างกฎหมาย 3 ฉบับเกี่ยวกับการเกษตรไม่ผ่านรัฐสภา (Diet) เขาพยายามรวมสหภาพสมาชิกสภาจากชนบท และส่งเสริมสมาพันธ์กลุ่มหนุ่มสาวของสหกรณ์

ไม่นานภายหลังสงคราม เขาก็จัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “เคียวโด-โต” (Kyodo-to) (พรรคสหกรณ์) กับโตริโซคุโรซาว่า (Torizo Kurosawa) (1885-) ซึ่งเป็นผู้นำของสหกรณ์โคโนมแห่งหนึ่ง ซาเนฮิโกะ ยามาโมโด้ (Sanehiko Yamamoto) (1885-1952) นักหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการมีชื่อ นาคา ฟุนาดะ (Naka Funada) (1896-1979) ผู้ซึ่งเคยเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเร็ว ๆ นี้ และบุคคลอื่นๆ แต่เขาก็ถูกออกจากราชการเมื่อวันที่ 20 กันยายน 1945 ในขณะเดียวกัน “นิปปอน เคียวโด-โต” (Nippon Kyodo-to) (พรรคสหกรณ์ญี่ปุ่น) ก็ถูกจัดตั้งขึ้น แล้วมันก็เข้าร่วมตัวกับพรรค “โคคุมิน-โต” (Kokumin-to) (พรรคแห่งชาติ) กลายเป็น “โคคุมิน เคียวโด-โต” (Kokumin Kyodo-to) (พรรคสหกรณ์แห่งชาติ) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 1945 แต่ชีวิตของพรรคนี้ก็ช่างสั้น เหลือนับจากที่ถูกจัดตั้งเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 1941 โดยไม่มีคำว่า “สหกรณ์” ในชื่อของพรรค ดังนั้น “ลัทธิสหกรณ์” จึงปรากฏบนเวทีการเมืองเพียงระยะเวลาสั้นๆ แล้วก็เลือนหายไปไม่ช้า

องค์กรการเกษตรช่วงสงครามถูกยุบ และองค์กรสหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งก็ถูกตั้งชื่อใหม่ภายหลังสงครามตามกฎหมายสหกรณ์การเกษตรและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถูกประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 1947 แต่ดูเหมือนว่าตัวที่ทำให้ “ลัทธิสหกรณ์” กลับฟื้นคืนชีพมาได้ยาวนาน เพราะระบบสหกรณ์การเกษตรได้ค่อยๆ โตขึ้นและแข็งแรงขึ้น แต่ก็ยังเป็นแบบราชการ

ในช่วงเวลาของการร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตรก็มีเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง กระทรวงเกษตรและป่าไม้ต้องการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรใหม่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บนฐานของการจัดองค์กรและทรัพย์สินของระบบองค์กรการเกษตรช่วงสงคราม และบนรากฐานของความคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ที่มีอิสระและประชาธิปไตย แต่กองกำลังผู้ยึดครอง (the Occupation Forces) ได้ให้น้ำหนักกับประเด็นหลัง ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกของกองกำลังผู้ยึดครองได้ยื่นข้อเสนออยู่ช่วงหนึ่งให้มีการซื้อขายสินทรัพย์ของสมาคมของการเกษตรโดยการประมูลเมื่อมีการยุบเลิก ในอีกด้านหนึ่งสมาชิกของกระทรวงฯ ได้เสนอว่า สมาคมการเกษตรของจังหวัดสามารถที่จะเปลี่ยนตัวเองไปเป็นสหกรณ์การเกษตรจังหวัด (Municipal Association Cooperative) ความคิดดังกล่าวถูกปฏิเสธโดยกองกำลังผู้ยึดครอง และก็มีการประชุมประนีประนอมตามมา สหกรณ์การเกษตรจะถูกจัดตั้งอย่างเป็นอิสระจากสมาคมการเกษตรจังหวัด (Municipal Association of Agriculture) แต่สหกรณ์การเกษตรใหม่ที่เป็นไปตามเงื่อนไขบางอย่างก็สามารถที่ปรึกษากับสมาคมการเกษตรจังหวัดในเรื่องเกี่ยวกับสินทรัพย์และที่ดิน ดังนั้นระบบสหกรณ์การเกษตรก็ถูกจัดตั้งขึ้นในสองหรือสามปี

นอกเหนือจากกฎหมายการเกษตรแล้ว กฎหมายสหกรณ์ความเป็นอยู่ของผู้บริโภค (the Consumer's

* พวกนักสหกรณ์สาย Rochdale รุ่นแรกที่ยึดหลักการไม่ลำเอียงในทางการเมือง... ผู้แปล

Livelihood Cooperative Law) ถูกผ่านในปี 1948 และกฎหมายธุรกิจสหกรณ์ขนาดกลางและขนาดเล็ก (the Medium-and-Small-Scale Enterprises Cooperative Law) ก็ถูกผ่านในปี 1949 ระหว่างกระบวนการกฎหมายของกฎหมายทั้งสองก็ได้มีการอ้างถึงกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ซึ่งถูกประกาศใช้ในปี 1947 แต่ก็ไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ ระบุไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์สหกรณ์ทั้งสามประเภทที่แตกต่างกัน พรรคการเมือง “นิปปอน เคียวโด-โต” หรือ “โคคุมิน เคียวโด-โต” ได้พยายามที่จะผ่านกฎหมายสหกรณ์ฉบับหนึ่งซึ่งประกอบด้วยสหกรณ์ที่แตกต่างกันทั้งหมด แต่ก็ด้วยความล้มเหลว อีกอย่างหนึ่งที่ควรสังเกตคือว่า ไม่มีความคิดเกี่ยวกับการทำฟาร์มสหกรณ์ (Cooperative farming) ใด ๆ ถูกเสนอ ในระหว่างการร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ถึงแม้ว่าคำว่า “เซซัง เคียวโด ไท” (Seisan Kyodo tai) (องค์กรของการผลิตร่วม) (organization of communal production) มักจะถูกใช้เป็นคำอ้าง คำหลังแปลว่า ความร่วมมือบางส่วนของงานฟาร์ม ในอีกด้านหนึ่งความคิดของสหกรณ์การผลิตของผู้ใช้แรงงาน (laborers' production cooperative) มิได้ถูกร่างเป็นกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีโรงงานที่จัดการโดยตัวผู้ใช้แรงงานเองปรากฏให้เห็นภายหลังสงคราม อาจจะเหมาะสมกับ “ลัทธิสหกรณ์” แต่ความคิดดังกล่าวก็ไม่โดดเด่นเลย ถ้าหากว่ามันจะมีบทบาทอยู่บ้าง

คำว่า การปฏิรูปการเกษตร กลับได้ยืนอยู่กันบ่อยๆ ตัวข้าพเจ้าเองเคยยืนยันใช้มันอยู่หนึ่ง โดยเฉพาอย่างยิ่งเมื่อการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามกำลังดำเนินไป และมันถูกพิจารณาว่าการปฏิรูปการเกษตรควรจะเกิดขึ้นภายหลังการปฏิรูปที่ดิน แน่นนอนละสำหรับการปฏิรูปการเกษตรนั้น สหกรณ์การเกษตรถูกพิจารณาว่ามีบทบาทที่สำคัญ เป้าหมายก็คือการรักษาการดำเนินงานโดยเจ้าของที่ดินเอง ที่จัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดิน ขณะที่มีการขยายขนาดของกิจกรรมการทำฟาร์มโดยการสหกรณ์การเกษตร

เมื่อเปรียบเทียบกับระบบสหกรณ์อุตสาหกรรมก่อนสงคราม ระบบสหกรณ์การเกษตรภายหลังสงครามมีข้อดีบางประการ เช่นมีขอบเขตของธุรกิจที่กว้างขวางกว่า มีหลักการจัดองค์กรที่เป็นเสรีกว่า และข้อดีอื่นๆ ในอีกด้านหนึ่งระบบสหกรณ์การเกษตรกลับถูกจำกัดอยู่กับหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และกับครัวเรือนของเกษตรกร ดังนั้นถึงแม้ว่าระบบสหกรณ์การเกษตรจะมีการก้าวถอยหลังไปก้าวหนึ่งจากทัศนคติของความผูกพันกับสหกรณ์อารีอื่นๆ มันก็ได้ก้าวไปข้างหน้าหลายก้าวเมื่อมองจากแง่มุมของการทำฟาร์มเอง ในตอนนี้ได้มีการคาดการณ์อย่างมากถึงการพัฒนาอย่างเต็มหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเกษตรผู้ที่ทำงานให้กับการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามเริ่มเข้าไปร่วมกับขบวนการจัดตั้งสหกรณ์ ในท่ามกลางกลุ่มบุคคลดังกล่าวก็มี อาซาโอะ มียาวาคิ (Asao Miyawaki) (1911-1978) แห่งจังหวัดคางาวา (Kagawa Prefecture) ที่ที่เขาเป็นนักเกษตรสังคมนิยม เพื่อพิจารณาถึงอาชีพที่เด่นของเขาเทียบกับพวกรุ่นก่อนๆ นับได้ว่าเขาเป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์การเกษตรสมัยหลังสงคราม

อาซาโอะ มียาวาคิ เกิดในปี 1911 ในฐานะของลูกชายของเจ้าของที่ดินขนาดกลางมีเนื้อที่ 4 เฮกตาร์ของพื้นที่เพาะปลูก และ 20 ถึง 30 เฮกตาร์ของพื้นที่ป่า ที่หนึ่งเฮกตาร์ครึ่งไถหว่านโดยครอบครัว ฟาร์มตั้งอยู่บนที่ราบในจังหวัดคางาวา (Kagawa Prefecture) ที่มีการถือครองที่ดินขนาดเล็กและการทำฟาร์ม ดังนั้นขนาดของการถือครองที่ดินของครอบครัวเขาจึงใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดเฉลี่ยของจังหวัด โดยปกติลูกชายของครอบครัวจะมีความรู้มาก แต่มียาวาคิไม่มีการศึกษาที่โดดเด่นจากโรงเรียน ยกเว้นการศึกษาระดับประถม เพราะเขาเจ็บป่วย

ในตอนปีสุดท้ายของการศึกษาชั้นประถม หลังจากพักฟื้นเขาออกจากบ้านไปยังโตเกียว ที่นั่นเขาเรียนรู้เกี่ยวกับขบวนการทางประชาธิปไตยและสังคมนิยม เขาถูกเรียกกลับบ้านและถูกส่งไปยังวัดพุทธแห่งหนึ่งเพื่อศึกษาศาสนาพุทธ แต่ก็ไม่ได้ผลทางจิตใจ ขณะที่เขาศึกษาพุทธศาสนาอยู่นั้น เขามีส่วนร่วมในการรณรงค์ของผู้นิยมเกษตรกร (agrarianists) บางคน การรณรงค์ของเกษตรกรหรือขบวนการชาวนาในญี่ปุ่นหมายถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้เช่านาที่เรียกร้องให้มีการลดค่าเช่าอัตราสูง และต่อต้านการยึดที่ดินคืนโดยเจ้าของนา

ไม่นานภายหลังสงครามในปี 1945 เขาร่วมในการจัดตั้งพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (Japan Socialist Party) และได้เป็นประธานกรรมการของพรรค เขายังมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสมาคมเกษตรกรญี่ปุ่น (the Japan Peasant Association) ภายใต้การนำของ โค ซุนากะ (Ko Sunaga) (1893-1946) ผู้ได้กลายเป็นประธานของสมาคม และได้รับเลือกตั้งไปสู่รัฐสภา (Diet) และ กานจิโร ซูงิยาม่า (Canjiro Sugiyama) (1886-1964) ประธานกรรมการคนเก่าของสมาคมเกษตรกรญี่ปุ่นก่อนสงคราม อีกไม่นานต่อมา มิวาวากิก็ได้เป็นสมาชิกกลางถาวรคนหนึ่งของสมาคมฯ

ในระหว่างการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม เขาได้กล่าวสุนทรพจน์ในจังหวัดคางาวา โดยกล่าวว่า “เราต้องการเพียงการใช้ประโยชน์ ไม่ใช่สิทธิการถือครองที่ดิน อย่าซื้อที่นา เราเรียกร้องความมั่นคงของการใช้ประโยชน์ที่ดิน” เขาถูกขอร้องให้อย่าพูดว่า “อย่าซื้อที่ดิน” โดยผู้ว่าราชการจังหวัด และถูกเรียกร้องให้ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเอง

ในเมื่อข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร (the Agriculture Administration Section) รับผิดชอบเกี่ยวกับการร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ภายหลังเสร็จแล้วกฎหมายการปฏิรูปที่ดินฉบับที่ 2 ข้าพเจ้ากำลังศึกษาการร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ภายในช่วงสุดท้ายของการปฏิรูปที่ดิน คำขวัญ “จากการปฏิรูปที่ดินถึงการปฏิรูปการเกษตร” ได้กลายเป็นคำขวัญสำคัญของนโยบายเกษตร พวกเราเข้าใจถึงคุณค่าของมัน อันนี้มีไม่เพียงเป็นความตั้งใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน แต่ยังเนื่องมาจากความจำเป็นจริงๆ ของการทำฟาร์มอย่างไรก็ตาม พวกเราที่ทำงานเรื่องนี้รู้สึกผิดหวังอย่างสุดซึ้งที่เจ้าหน้าที่ของกองกำลังผู้ยึดครองไม่เห็นชอบกับความคิดเรื่ององค์กรร่วม (หรือสหกรณ์) ของการผลิตทางการเกษตร (“โนเกียว เซซัง เคียวโต-ไท”) (nogyo seisan kyodo-tai) และพวกเขาไม่ยอมรับการจัดตั้งสมาคมการทำกรเกษตรร่วม (the communal agricultural practices association) (“โนเงียว จิกโค คูมิไอ”) (nogyo jikkō kumiai) และมาตรการบังคับในเรื่องการจัดรูปที่ดินโดยกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร ประเด็นหนึ่งที่พวกเขาอนุมัติก็คือการทำฟาร์มร่วมกันของฟาร์มแต่ละฟาร์ม อย่างไรก็ตามเราก็มิได้ลบคำขวัญนั้นทิ้งไป

อาซาโอะ มิวาวากิ กล่าวว่า “คำว่าจากการปฏิรูปที่ดินถึงการปฏิรูปการเกษตร” เริ่มต้นจากความหวังเล็กน้อยของเราที่ว่าเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของระยะที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้นจะไม่กลับกลับไปสู่สภาพของเกษตรกรผู้เช่าที่เป็นอย่างเก่าอีก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น พวกเราจะยกระดับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรโดยการปรับปรุงการเกษตรหรือการปฏิรูปที่ยึดเอาสหกรณ์การเกษตรเป็นหลัก ถึงแม้จิตวิญญาณของเราจะพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า การกระทำก็มีได้พุ่งตามขึ้นไปด้วยกับจิตใจ ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งกับสิ่งนั้น แต่มันก็เป็นความตั้งใจของข้าพเจ้าตั้งแต่สมัยการเคลื่อนไหวทางการเกษตร (agrarian movements) มาจนถึงสมัยของการเคลื่อนไหว

ทางสหกรณ์ (cooperative movements) หลังจากนั้นเขาก็จะยุ่งเกี่ยวส่วนใหญ่อยู่กับสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดคางาว่า และในปี 1948 ก็ได้รับเลือกเป็นประธานของสมาพันธ์การตลาดสหกรณ์การเกษตรคางาว่า (the Kagawa Federation of Marketing Agricultural practices association)

จากปี 1950 ถึง 1955 สหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์จังหวัดอเนกประสงค์ และสมาพันธ์ระดับจังหวัด (prefectural federation) จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง เพราะฐานทางการเงินได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากนโยบายต่อสู้ภาวะเงินเฟ้อที่ช้อยู่ตามหลักการที่ตั้งขึ้นโดย โจเซฟ มอร์เรลล์ ดอร์จ (Joseph Morrell Dodge) (1890-1964) ที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจคนหนึ่งของ ดักลาส แมคอาเธอร์ (Douglas MacArthur) (1880-1964) ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายพันธมิตร จากนั้นก็ได้มีการผ่านกฎหมายฉบับต่างๆ คือกฎหมายการปรับปรุงและจัดรูปสหกรณ์การเกษตร ป่าไม้และประมง (the Agricultural, Forestry and Fisheries Cooperative Reconstruction and Consolidation Law) ของปี 1951 กฎหมายเพื่อการส่งเสริมการจัดรูปสมาพันธ์สมาคมการเกษตร ป่าไม้และประมง (the law of Promoting the consolidation of the Federations of Agricultural, Forestry and Fisheries Association) ใน MAF ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนให้ร่างกฎหมายเพื่อการจัดรูปสมาพันธ์ โดย โมโตทาเยะ ยูกาว่า (Mototake Yugawa) ซึ่งเป็นประธานธนาคารสหกรณ์กลางเพื่อการเกษตรและป่าไม้ (the central cooperatives Bank for Agriculture and Forestry) (โนริน-ชูคิน แบงค์) (Norin-chukin Bank) เทรูโอะ อิชิราคุ (Teruo Ichiraku, 1906-) ผู้อำนวยการท่านหนึ่งของธนาคารสหกรณ์กลางฯ และบุคคลอื่นๆ มันไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะร่างกฎหมายนั้นให้เสร็จในขณะที่กฎหมายฉบับแรกของปี 1951 กำลังอยู่ในระหว่างพิจารณา แต่ก็โชคดีที่ใช้เวลาไม่นานก็เสร็จ นับจากการผ่านร่างกฎหมายฉบับแรก มิยาซากิได้พยายามจัดสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดคางาว่า และขณะเดียวกันเขาก็เป็นประธานกรรมการของสมาคมกลางของสหกรณ์การเกษตรจังหวัดคางาว่า (Kagawa Prefectural Central Association of Agricultural Cooperatives) และสมาพันธ์สหกรณ์อื่นๆ หลังจากนั้นเขาได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการสมาคมกลางสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (the National Central Association of the Agricultural Cooperatives)

ความคิดที่นำไปปฏิบัติได้ของเขาที่เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร มีดังนี้

(1) “ในเมื่อระบบเกษตรได้กลายเป็นระบบใหญ่มหึมา เราจึงควรให้ความสนใจกับคำวิพากษ์วิจารณ์ที่ว่าสหกรณ์การเกษตรรุ่งเรืองในขณะที่ชาวนาคตกต่ำ เราควรระมัดระวังที่จะไม่ให้เขา” บทบาทของสหกรณ์การเกษตรได้กลายมามีความสำคัญยิ่งในเศรษฐกิจการเกษตร และยังได้เกิดมีปัญหาซึ่งโครงสร้างขององค์กรปัจจุบันของระบบสหกรณ์การเกษตรสามารถจะปรับตัวเองได้ โดยการเน้นความจำเป็นของเกษตรกรหรือสหกรณ์จังหวัด

เกี่ยวกับประเด็นนี้คำวิจารณ์สั้นๆ คงจะมีประโยชน์ เกือบจะเป็นกฎระเบียบเลยก็ว่าได้ สหกรณ์การเกษตรญี่ปุ่นโดยทั่วไปมีระบบสามเส้า คือ ท้องถิ่น จังหวัด และชาติ สหกรณ์ระดับท้องถิ่นโดยทั่วไปเป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ จัดตั้งโดยเกษตรกร (ในฐานะสมาชิกสามัญ) และผู้ที่มีไร่เกษตรกร (ในฐานะสมาชิกวิสามัญ) (ตารางที่ 4-4 และ 4-5) สมาพันธ์ระดับจังหวัด (the prefectural federation) ไม่ได้เป็นแบบอเนกประสงค์ และมักจะมีสี่หรือน้อยกว่าสี่สมาพันธ์ในแต่ละจังหวัด (ตารางที่ 4-6) รวมทั้งสมาคมสหกรณ์การเกษตรกลางจังหวัด (the prefectural central association of the agricultural cooperatives) สมาพันธ์เหล่านี้รวมตัวโดยประกอบด้วย

สหกรณ์การเกษตรทั่วไป และสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ (ตารางที่ 4-6 และ 4-7) สมาพันธ์สหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (the National Federation of the Agricultural Cooperatives) “เซน-โน” (Zen-noh) ทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจหลายอย่าง ยกเว้นการประกันภัยสหกรณ์และการให้สินเชื่อ และสมาพันธ์การสงเคราะห์สหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (the National Mutual Relief Federation of the Agricultural Cooperatives) “เซนเคียว-เรน” (Zenkyo-ren) ถูกจัดตั้งโดยสมาพันธ์ธุรกิจจังหวัด (the prefectural economic business federation) (โดยมากได้แก่การตลาดและการซื้อการขาย) และโดยสมาพันธ์สงเคราะห์จังหวัด (the prefectural mutual relief federation) สมาคมกลางสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (the National Central Association of the Agricultural Cooperatives) “เซนชู” (Zenchu) ทำกิจกรรมการศึกษาและตรวจบัญชีสหกรณ์การเกษตร และช่วยเหลือให้คำแนะนำการทำฟาร์มให้แก่สหกรณ์การเกษตร และเป็นตัวแทนของผลประโยชน์แก่สหกรณ์การเกษตรและสมาชิก ถูกจัดตั้งขึ้นโดยสมาคมกลางจังหวัด (the prefectural central association) สมาพันธ์ระดับชาติ (the National Federations) และธนาคารสหกรณ์กลางเพื่อการเกษตรและป่าไม้ (the Central Cooperative Bank for Agriculture and Forestry) โครงสร้างองค์กรดังกล่าวเกิดจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์ นับตั้งแต่สหกรณ์อุตสาหกรรม และความสะดวกของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ท้องถิ่น จังหวัด และชาติ และความจำเป็นของธุรกิจสหกรณ์ ในทุกวันนี้เกษตรกรเกือบทั้งหมดจะเข้าร่วมในสหกรณ์การเกษตรอย่างน้อย 1 แห่ง ถึงแม้ว่าธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในเศรษฐกิจส่วนรวมไม่ใหญ่เท่าไร แต่ก็มีความสำคัญมากในเศรษฐกิจการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจของครัวเรือนฟาร์ม (ยกตัวอย่างเช่นขนาดของกิจกรรมหลักทั้งสามของสหกรณ์การเกษตร และสัดส่วนของการใช้สหกรณ์การเกษตรโดยครอบครัวฟาร์มถูกแสดงไว้ในตารางที่ 4-8, 4-9 และ 4-10) ยิ่งกว่านั้นธุรกิจสงเคราะห์อย่างเช่น การประกันชีวิต ซึ่งมีอาจดำเนินได้โดยสหกรณ์อุตสาหกรรมก่อนสงคราม แต่สามารถทำได้ในตอนนี้โดยสหกรณ์การเกษตร ได้มีขนาดของธุรกิจเทียบได้กับบริษัทประกันที่ใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกัน ขนาดของสหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไปเริ่มขยายใหญ่ขึ้น

ดังนั้นระบบสามเส้าดั้งเดิมจำเป็นต้องได้รับการทบทวนใหม่ ส่วนหนึ่งเพราะความเกี่ยวข้องที่ใกล้ชิดระหว่างสมาพันธ์และเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญ มิยาวาคิกล่าวว่าได้มีการพิจารณาใน 2 ลักษณะ

“หนทางแรกคือความเกี่ยวเนื่องโดยตรงผ่านอุปสงค์ของฟาร์มที่ได้รับการขยายกิจการขึ้นไปยังองค์การสหกรณ์ระดับชาติ และอีกหนทางหนึ่งคือการมีส่วนร่วมโดยตรงของสหกรณ์ในองค์กรสหกรณ์กลาง (the central cooperatives organization) ในกรณีของญี่ปุ่น ในเมื่อการขยายขนาดของฟาร์มแต่ละแห่งยังไม่มีความก้าวหน้า การมีส่วนร่วมโดยตรงของเกษตรกรขนาดใหญ่ในสมาพันธ์แห่งชาติจะเป็นเรื่องยาก ดังนั้น การมีส่วนร่วมโดยตรงของสหกรณ์ในสมาพันธ์แห่งชาติจึงดูเป็นไปได้มากกว่า อีกทั้งยังแสดงออกถึงลักษณะของประชาธิปไตยของความคิดของเกษตรกรในสมาพันธ์แห่งชาติ”

(2) ความคิดดั้งเดิมที่สุดของมิยาวาคิก็คือการมีสหกรณ์การเกษตรหนึ่งแห่งต่อหนึ่งจังหวัด นี่คือสรุปความคิดจากข้างหน้า ความคิดของการมีสหกรณ์การเกษตรหนึ่งแห่งต่อหนึ่งจังหวัดได้ถูกรวบรวมก่อนวิกฤตการณ์น้ำมัน ซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจขยายตัวสูงไปสู่เศรษฐกิจที่มีอัตราเร่งของการขยายตัวสูง แต่จนถึงปลายเดือนพฤษภาคม 1974 ปัญหาหลายอย่างของสหกรณ์จังหวัดก็เริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้น

(ก.) อย่างแรกก็คือความไม่เพียงพอของทุนของตนเอง ทุนของตนเองของสหกรณ์จังหวัดมีเพียงประมาณหนึ่งส่วนของมาตรฐานที่ควรเป็นตามมาตรฐานทางการเงินที่เสนอแนะโดยกฎบังคับของกฎหมายสหกรณ์การเกษตร (the Enforcement Ordinance of the Agricultural Cooperatives Law)

(ข.) การเก็บรักษาสินค้ำมีอยู่ 150 เปอร์เซ็นต์เกินกว่าที่ควรจะเป็น

(ค.) ค่าจ้างเพิ่มขึ้นเร็วกว่าและสูงกว่าอัตราเพิ่มของรายได้ของสหกรณ์

(ง.) ตอนสิ้นสุดยุค “คืนที่ดิน” สหกรณ์ท้องถิ่นได้ซื้อที่ดินที่ขายออกโดยนักเก็งกำไร ทางสหกรณ์เองก็เป็นผู้เก็งกำไรในการซื้อขายที่ดิน

(จ.) สินเชื่อที่ให้กู้ยืมแก่สมาชิกวิสาหกิจมักถูกนำไปซื้อหาอสังหาริมทรัพย์

(ฉ.) ส่วนเกี่ยวกับการกู้ยืมโดยเอาที่ดินเป็นหลักประกันนั้น ราคาที่ดินได้หยุดชะงักหรือลดลงไป โดยทั่วไปที่ดินขายออกได้ยากตามราคาประเมินทำให้ไม่เพียงพอแก่การครอบคลุมจำนวนกู้ยืม

(ช.) ประการสุดท้าย หลักการตลาด และการซื้อ-ขายของสหกรณ์ไม่ได้ผล ถึงแม้ว่าการขายของสมาชิกให้กับสหกรณ์ตามข้อตกลงการตลาด และการซื้อของสมาชิกจากสหกรณ์โดยการส่งล่วงหน้ามีอยู่ตามหลักการ

นี่มิได้เป็นปัญหาที่เกิดแก่สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดต่างๆ เท่านั้น แต่มีอยู่ทั่วไป การแก้ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นก่อนความเป็นจริงของความคิดที่ว่า “สหกรณ์การเกษตรหนึ่งแห่งในหนึ่งจังหวัด”

(3) มีปัญหาสองประการซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาของความจำเริญทางเศรษฐกิจก่อนวิกฤตการณ์น้ำมันซึ่งสังเกตโดยมียาวาคี ปัญหาแรกก็คือ ข้อเสียของการยุบรวมสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นที่ใหญ่ขึ้น นับแต่ปี 1960 กว่า มีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงกิจการของสหกรณ์การเกษตร และท้องถิ่นเองก็มีการรวมตัวใหญ่ขึ้นโดยเหตุนี้สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นก็ถูกรวบรวมใหม่ แม้แต่สหกรณ์เอกชนประสงค์ที่มีขอบเขตงานคลุมพื้นที่ทั้งหมดก็ปรากฏมีขึ้น ดังนั้นจำนวนของสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นได้ลดลง (ตารางที่ 4-5) โดยแนวโน้มเองจึงยากที่จะรักษาความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างสหกรณ์และสมาชิก ดังนั้น องค์กรกลางตัวหนึ่งที่จะเชื่อมสหกรณ์และสมาชิกจึงเป็นที่ต้องการเร่งด่วน ทางเป็นไปได้ทางหนึ่งก็คือชุมชนชนบท สหกรณ์เอกชนประสงค์ท้องถิ่นควรที่จะทำให้ชนบทมีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ ยิ่งกว่านั้น มียาวาคีได้ยืนยันให้มีการติดต่อสู่เบื้องล่าง เขาเคยต้องการให้อำนาจการของสมาพันธ์แห่งชาติ หรือหน่วยงานลงไปยังพื้นที่ชนบทเพื่อปรับปรุงความเข้าใจซึ่งกันและกัน การพึ่งพา และร่วมมือกัน รวมทั้งรวมทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพื่อให้ทุกคนรู้ถึงสภาพความเป็นจริง

(4) อีกเรื่องหนึ่งก็คือความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับการจัดการฟาร์ม เมื่อธุรกิจของสหกรณ์ใหญ่ขึ้นตัวธุรกิจเองเริ่มมีความสำคัญมากกว่าการทำฟาร์มเอง นอกจากนี้ เมื่อจำนวนของเกษตรกรไม่เต็มเวลา (part-time farmers) เพิ่มขึ้น สมาชิกจำนวนมากก็กลายเป็นเกษตรกรไม่เต็มเวลาไปด้วย และสหกรณ์การเกษตรก็มักจะเป็นสหกรณ์ภูมิภาค (the regional cooperatives) มียาวาคีควรจะได้เตือนสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับแนวโน้มดังกล่าวนี้ แต่ความคิดของเขากลับกลายเป็นว่า “ประการแรกต้องจัดรวบรวมของสหกรณ์เองเสียก่อน จากนั้นจึงจะไปสะสางการจัดการฟาร์มและปัญหาการเกษตรของส่วนรวม” ความคิดดังกล่าวจะถูกต้องหรือไม่จะเป็นปัญหาจากทัศนะของสหกรณ์การเกษตรในระดับนี้ของการพัฒนาการเกษตร แต่ทัศนะของเขาน่าจะมองว่าเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสหกรณ์การเกษตรต้องการความเป็นปึกแผ่นทางการเงิน ธุรกิจเกี่ยวกับการทำฟาร์ม

เช่น คำแนะนำทางเทคโนโลยี การจัดรูปที่ดิน และการส่งเสริมการทำฟาร์มร่วม (cooperative farming) มักจะไม่เป็นผลกำไรแก่ตัวสหกรณ์เอง แต่ในภายหลังเมื่อเขาเป็นประธานสมาคมกลางแห่งชาติ (the National Central Association) เซนชู (Zenchu) ทางสมาคมเริ่มรณรงค์เพื่อจัดตั้งระบบธุรกิจเกี่ยวเนื่องระหว่างการผลิตและการตลาดเป็นเวลาสามปี และเสนอแผนการรักษาเขตการทำฟาร์มที่มีพืชหลักหนึ่งหรือสองชนิด มาตรการเหล่านี้ถูกเริ่มใช้เป็นมาตรการแก้แผนการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรของรัฐบาล เขาร่วมมือในการลดพื้นที่ผลิตข้าวกับรัฐบาลซึ่งเริ่มต้นในปี 1968 ความร่วมมือนี้เป็นไปตามหลักของการรักษาระบบการควบคุมอาหารซึ่งเน้นเรื่องข้าว

(5) อีกหลักการหนึ่งที่ยึดถือโดยตัวของมิยาซากิเองก็คือ ความเป็นกลางทางการเมืองของสหกรณ์ หลักดังกล่าวนี้ตั้งขึ้นตั้งสมัยผู้บุกเบิกโรชเดล (Rochdale Pioneers) และเป็นที่ยอมรับกันในญี่ปุ่น แต่ว่าประธานของสหกรณ์การเกษตรในบางครั้งก็เป็นนักการเมืองในขณะเดียวกัน ดังนั้นหลักความเป็นกลางทางการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ดูเหมือนว่ามิยาซากิได้เรียนรู้ความสำคัญของหลักการนี้มาจาก ทารุโอะ อิชิราคุ (Teruo Ichiraku) ซึ่งเป็นประธานของธนาคารสหกรณ์กลางเพื่อการเกษตรและป่าไม้ (the Central Cooperative Bank for Agriculture and Forestry) สาขาทาคามาจิ (Takamatsu) ในจังหวัดคางาวะ เมื่อมิยาซากิกำลังวางแผนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร ทราบโดที่มียาซากิเป็นนักนิยมเกษตร (agrarianist) เขาสามารถที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีความตื่นตัวได้ แต่เขาจะต้องระลึกว่าการจัดการสหกรณ์มิได้สอดคล้องกับกิจกรรมทางการเมือง

มองย้อนกลับไปตามหลักการนี้ เมื่อ โทซุเกะ อิราตะ (Tosuke Hirata) ลาออกจากการเป็นประธานของสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (the Central Association of Industrial Cooperative) เพื่อรับตำแหน่งผู้ดูแลพระราชบัญญัติ ในปี 1922 เขากล่าวแก่ผู้สืบทอดตำแหน่งคือ เก็นทาโร ชิมูระ (Gentarō Shimura, 1867-1930) ที่งานเลี้ยงสังฆาและต้อนรับซึ่งจัดขึ้นที่สมาคมกลางฯ ความที่สำคัญอย่างหนึ่งในการกล่าวสุนทรพจน์นั้นก็คือหลักความเป็นกลางทางการเมือง เขากล่าวว่า “เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของสหกรณ์ เรามีเรื่องหลายอย่างที่ต้องคำนึงถึง ซึ่งมีอยู่หัวข้อหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้ท่านให้ความสนใจ นั่นคือความเป็นกลางทางการเมืองของสหกรณ์ ไม่ต้องกล่าวเลยว่าสมาชิกแต่ละคนก็มีความคิดทางการเมือง อย่างไรก็ตามหากสหกรณ์จะทำการรณรงค์ทางการเมืองในฐานะขององค์กร เมื่อนั้นสหกรณ์ก็จะเริ่มยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้ง และแล้วสหกรณ์ก็จะเสื่อมสลายไป” บางทีอิราตะอาจจะต้องเตือนชิมูระเกี่ยวกับชื่อเสียงของเขาที่ว่าลำเอียงต่อพรรคมินเซ-โต (pro-Minseitō) อิราตะเป็นข้าราชการและนักการเมือง และไม่ชอบพรรคการเมือง

จุดยืนของมิยาซากิชัดเจนมาก เขาเคยมีส่วนร่วมอยู่ในพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (Japan Socialist Party) แต่เขาลาออกจากรพรรคเมื่อเขามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร เมื่อเขาเป็นรองประธานของสมาคมกลางฯ (the Central Association) เขาประกาศออกมาให้เห็นถึงความยากลำบากของการที่นักการเมืองของพรรคการเมืองหนึ่งจะดำรงตำแหน่งประธานสมาคมกลางฯ (the Central Association) ในขณะเดียวกันประธานนั้นก็เป็นผู้วิเศษของวุฒิสภา และวันเลือกตั้งใหม่กำลังใกล้เข้ามา มิยาซากิยืนยันการลาออกของเขาก่อนการรณรงค์หาเสียง และแล้วประธานก็ลาออก ยังมีอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ เมื่อการเรียกร้องของสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับเรื่องราคากำหนดรับซื้อข้าวของรัฐบาลปี 1969 ไม่เป็นที่พอใจของเกษตรกร และมีกลุ่มสหกรณ์การเกษตรใหม่ๆ กลุ่มหนึ่งตั้งต้นให้มีการประจัญหน้ากับพรรครัฐบาล คือ พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (the Liberal Democratic Party)

ในการรณรงค์เลือกตั้ง อย่างไรก็ตามก็ดี มิยาซากิกล่าวว่า “สหกรณ์การเกษตรของเราขึ้นอยู่กับพื้นฐานขั้นปฐมของสิทธิมนุษยชน คือเสรีภาพในการสนับสนุนพรรคการเมือง เสรีภาพทางความคิด และเสรีภาพทางศาสนา บุคคลมีอิสรภาพที่จะสนับสนุนหรือเข้าร่วมพรรคการเมืองใดๆ ก็ได้ แต่สหกรณ์การเกษตรไม่สามารถที่จะล่วงล้ำเขตแดนขององค์กรทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งที่ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวนามีสมาชิกพรรคเสรีนิยมประชาธิปไตยหลายคนในกลุ่มของท่านที่ต้องการประจัญหน้าโดยไม่ถอย ข้าพเจ้าไม่สามารถเข้าใจทัศนะดังกล่าวได้ ตัวข้าพเจ้าเองไม่มีความเชื่อมั่นในการจัดการการสหกรณ์ให้เกินกว่าขอบเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขอให้ข้าพเจ้าลาออกเถิด” พวกเขาไม่เห็นด้วยกับทัศนะของเขา ดังนั้นเขาจึงกลับไปสู่อุบัติเหตุแต่ต่อมาไม่นานเขาก็ถูกรับเลือกใหม่ให้เป็นประธาน

ควรจะได้กล่าวถึงความสำเร็จสักหนึ่งหรือสองประการในระหว่างการดำรงตำแหน่งประธานของมิยาซากิอย่างหนึ่งก็คือการรวบรวมสมาพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การเกษตรจัดซื้อ (The National Federation of Purchasing Agricultural Cooperatives) และสมาพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การเกษตรการตลาด (The National Federation of Marketing Agricultural Cooperatives) ให้เป็นสมาพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การเกษตร (The National Federation of Agricultural Cooperatives) ในปี 1972 การรวมได้กลายเป็นเรื่องตึงเครียดระหว่างสหกรณ์ระดับชาติทั้งสอง เพราะมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับกิจกรรมที่อาจจะซ้ำซ้อน ซึ่งจะแก้ไขได้โดยการรวม อีกอย่างหนึ่งได้แก่การจัดตั้งโรงเรียนกลางของสหกรณ์ (The Central School of Cooperatives) ในปี 1969 แต่เดิมโรงเรียนอุตสาหกรรมถูกก่อตั้งขึ้นในปี 1962 ในฐานะหน่วยงานหนึ่งขึ้นอยู่กับสมาคมกลางของสหกรณ์ (The Central Association of Industrial Cooperatives) ให้เป็นที่พัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ มันเป็นโครงการหนึ่งในการฉลองครบรอบ 25 ปีของกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมที่เสนอโดยโคทาโร เซนโกกุ ภายหลังสงครามมันถูกจัดเปลี่ยนใหม่ให้เป็นโรงเรียนมัธยมของสหกรณ์ (junior college of the cooperatives) แต่ในไม่ช้าหลังจากนั้นมันก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนผู้นำระดับชาติของสหกรณ์การเกษตรมุ่งมันที่จะยุบโรงเรียนมัธยมและตั้งโรงเรียนใหม่ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง และพวกเขา ก็ประสบความสำเร็จหลังจากพยายามอยู่หลายปี ครูใหญ่ของโรงเรียนแห่งใหม่คนแรกก็คือ ซูซุมุ โมริ (Susumu Mori 1908-) ผู้ซึ่งครั้งแรกสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสหกรณ์อุตสาหกรรม และได้เป็นผู้อำนวยการบริหารของสมาพันธ์การจัดซื้อแห่งชาติของสหกรณ์การเกษตร (The National Purchasing Federation of Agricultural Cooperatives)

มิยาซากิ ลาออกจากการเป็นประธานของสมาคมกลางของสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (The National Central Association of Agricultural Cooperatives) ในปี 1975 ผู้สืบทอดตำแหน่งของเขาคือ ซาบุโร ฟุจิตะ (Saburo Fujita 1902-) ประธานของสมาคมกลางของสหกรณ์เกษตรจังหวัดโคชิ (Kochi Prefectural Central Association of Agricultural Cooperatives) เขาต่อสู้กับปัญหาการผลิตเกิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งของข้าวและอุปสงค์ของการส่งออกสินค้าเกษตรมายังญี่ปุ่นโดยสหรัฐ และประเทศอื่นๆ มิยาซากิผู้ซึ่งป่วยอยู่ระยะหนึ่งภายหลังจากการลาออกจากตำแหน่งประธานของสมาคมกลางแห่งชาติ (The National Central Association) ของเขาสิ้นชีวิตในปี 1978

4-1-5 การผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์

ร่างกฎหมายเดิมของสหกรณ์อุตสาหกรรมเสนอสหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิต (“เซซัง คุมิไอ”) (Seisan Kumiai) และสหกรณ์การใช้ (“ชิโย คุมิไอ”) (Shiyo Kumiai) นอกเหนือจากสหกรณ์สินเชื่อ สหกรณ์การซื้อขาย และสหกรณ์การตลาด สหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิตถูกเสนอให้เป็นองค์กรที่สมาชิกมุ่งผลิตสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าทะเลร่วมกัน ขณะที่สหกรณ์การใช้ถูกนิยามให้เป็นสถาบันซึ่งสมาชิกจะใช้เครื่องมือ เครื่องจักร และสัตว์แรงงานที่จำเป็นสำหรับการประกอบธุรกิจของพวกเขาเหล่านั้น จากสหกรณ์ทั้งสองประเภทนี้ ประเภทแรกถูกตัดออกไปจากร่างกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมปี 1900 และสหกรณ์ประเภทที่สองถูกขานนามใหม่ให้เป็นสหกรณ์การผลิต ซึ่งจะทำให้การแปรรูปผลิตผลของสมาชิกหรือให้สมาชิกใช้สิ่งที่มีค่าต่อธุรกิจของเขา ประเด็นที่เราจะพูดถึงข้างล่างนี้เกี่ยวข้องกับประเด็นแรก

ตามคำอธิบายของข้าราชการของรัฐบาลแก่รัฐสภา (Diet) คือ ชิโร ฟุจิตะ (Shiro Fujita) (1861-1934) ผู้ซึ่งภายหลังเป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) และเป็นวุฒิสมาชิกนั้น “จำเป็นที่จะต้องมีการผลิตของอุตสาหกรรมและการผลิตเพื่อร่วมกันผลิตสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภคในครัวเรือน” เหตุผลที่ว่าเหตุใดเขาจึงตอบเช่นนั้นก็คือว่า ข้อบัญญัติเกี่ยวข้องกับเพียงกับ “การผลิตร่วมกัน” ไม่ใช่ “การผลิตและการขายร่วมกัน” แต่ความเข้าใจของยานาคิตะกลับแตกต่างออกไป เขากล่าวว่า “สหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิตหมายถึงสหกรณ์การผลิตในประเทศในยุโรป พวกเขาตั้งใจที่จะก่อตั้งสหกรณ์การเลี้ยงสัตว์ หรืออุตสาหกรรม ตัวอย่างสำหรับแบบแรกก็คือสหกรณ์เลี้ยงโคและขายนมหรือเนื้อวัว ตัวอย่างสำหรับแบบหลังก็คือสหกรณ์ที่ก่อตั้งโดยนายช่าง ซึ่งทำธุรกิจด้านการพิมพ์หรือการทำรองเท้า” “ความร่วมมือในการผลิตแรกเริ่มเดิมนั้นสนับสนุนส่งเสริมโดยลัทธิสังคมนิยมคริสเตียน (Christian Socialism) และตั้งอยู่บนทฤษฎีที่ว่า การแบ่งปันส่วนแบ่งการผลิตในรูปแบบกำไรควรคืนให้แก่แรงงาน ประเด็นของการแบ่งปันกำไร ยังจะเป็นที่ถกเถียงในหมู่นักวิชาการของประเทศต่างๆ ต่อไปในที่ประชุมระหว่างประเทศของสหกรณ์” ยานาคิตะมิได้มองการร่วมมือทำการผลิตว่าเป็นของดีเสมอไปเพราะว่า “ยุคสมัยที่ถ้าใครถูกพิจารณาให้เป็นเครื่องหมายของคนรวย และก่อความสับสนแก่ความแตกต่างระหว่างนายทุนและผู้ประกอบการ (entrepreneur) นั้นได้หมดไปเสียแล้ว เรื่องที่ว่าสหกรณ์ซึ่งแรงงานมีส่วนร่วมอยู่ในการจัดตั้งธุรกิจและเลือกผู้จัดการไม่ใช่เรื่องหายากนับตั้งแต่สมัยก่อน แต่ว่าการจัดการไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นการยากที่จะหาผู้จัดการที่มีความสามารถ การอิจฉาตรอน และพรับกันเกิดขึ้นง่าย ๆ และความกลมกลืนมักจะขาดหายไป ดังนั้นประวัติศาสตร์ของการผลิตร่วมกันจึงเป็นประวัติศาสตร์ของความล้มเหลว”

ถ้าแม้ว่าสหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิต ดังที่เสนอไว้ในร่างกฎหมายเดิมที่เสนอต่อวุฒิสภาในปี 1897 จะถูกผ่านออกมา สหกรณ์ในลักษณะที่ว่าก็ังจะไม่ถูกจัดตั้งขึ้นมา อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเรื่องสหกรณ์อุตสาหกรรมและการผลิตเคยได้รับการเสนอไว้ในร่างกฎหมายปี 1897

ตามความเข้าใจของยานาคิตะเกี่ยวกับกฎหมายปี 1897 สหกรณ์ของการทำฟาร์มร่วมกันเป็นไปได้ทางกฎหมาย แต่กฎหมายที่ผ่านออกมาในปี 1900 ไม่ยอมรับมัน ในประเด็นนี้ ยานาคิตะกล่าวว่า “กฎหมายของปี 1900 ดูเหมือนจะไม่ยอมรับสหกรณ์ของการทำฟาร์มร่วมกัน แต่ถ้าหากเป็นความจำเป็นก็ควรจะมีการแก้ไขกฎหมายนั้น สหกรณ์ของการทำฟาร์มร่วมกัน จะซื้อหรือขายที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของสมาชิกแล้วก็รวมจัดรูปให้เหมาะสม

สมาชิกก็จะทำงานตามกฎข้อตกลง และค่าจ้างก็จะถูกจ่ายเป็นสัดส่วนกับรายได้ มีการทดลองใช้สหกรณ์ของการทำฟาร์มร่วมกัน (สหกรณ์การผลิต) เพียงไม่กี่แห่งในปัจจุบันในอังกฤษ แต่ผลที่ได้ไม่ดี เนื่องมาจากภูมิอากาศไม่ดี ภาวะตลาดและปัจจัยอื่นๆ ความยากลำบากของบริหารจัดการบางครั้งก็หลีกเลี่ยงได้ ถ้าสามารถขจัดความสงสัยในหมู่ผู้ผลิตสมาชิกและงานที่ไม่มีคุณภาพออกไปจากการผลิตร่วมกัน”

ไม่เคยมีความคิดของการผลิตร่วมกันในการเกษตรในวงการของรัฐบาลภายหลังการยกเลิกกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมในปี 1897 จนถึงการศึกษาปัญหาพื้นฐานด้านการเกษตรในปี 1959 เนื่องจาก MAF ได้ประกาศในปี 1957 ว่า นิติบุคคลที่พยายามมีส่วนร่วมในการผลิตทางการเกษตร โดยวิธีการแสวงหาสิทธิการถือครองหรือใช้ประโยชน์ในที่เพาะปลูกนั้นเป็นการผิดกฎหมาย มันจึงเป็นประเด็นสำคัญแก่การศึกษาหาความเป็นไปได้ และความจำเป็นของการผลิตร่วมกันในการเกษตร แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีการศึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตร่วมกันของคนงาน หรือการทำฟาร์มร่วมกันของเกษตรกร

เซอิชิ โทบาทะ (Seiichi Tobata) แยกสหกรณ์การผลิตของคนงานออกจากการพิจารณาของเขาใน “ปัญหาสหกรณ์และการเกษตร” (The Cooperatives and Agricultural Problem) แต่เขาพิจารณากิจกรรมสหกรณ์ในกระบวนการการผลิตหลักของการเกษตร ภายหลังที่เขากล่าวถึงการแปรรูปผลิตผลเกษตร (สหกรณ์การตลาด) เครื่องจักรกล และเครื่องไฟฟ้า การเกษตร (สหกรณ์การใช้) การปรับปรุงการเกษตร (สมาคมขนาดเล็กของครอบครัวฟาร์มพิเศษ) และการประกันพืชผลเกษตร (สมาพันธ์ใหญ่ของสหกรณ์) เขาตรวจสอบการทำฟาร์มร่วมกัน เขากล่าวว่า “ควรมีการพิจารณาการทำฟาร์มร่วมจากจุดของการแยกการจัดการฟาร์มออกจากการจัดการบ้านเรือน กล่าวโดยง่าย ๆ เศรษฐกิจทุนนิยมต้องอาศัยธุรกิจอิสระจากครัวเรือนให้เป็นพื้นฐานหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจ ในประเด็นเช่นนี้ ครอบครัวที่ขาดเหตุผลทางเศรษฐกิจก็จะเป็นหลักทางธุรกิจ และครอบครัวก็จะไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับธุรกิจ เนื่องจากการพัฒนาของเศรษฐกิจทุนนิยม การเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้พบเห็นได้ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรสมัยใหม่ ในประเทศที่มีฟาร์มขนาดเล็กอยู่เป็นส่วนใหญ่ กระบวนการของการแบ่งแยกดังกล่าวดูเหมือนจะเชื่องช้า และมีปัจจัยที่จำกัดการแบ่งแยกมากมายจนประชาชนมักจะรู้สึกถึงความไม่พร้อมของมาตรฐานที่ดีของสิทธิทุนนิยมของฟาร์มขนาดเล็ก แต่ในปัจจุบัน การติดต่อดสื่อสารระหว่างหลักการที่ไม่สอดคล้องกันทั้งสอง คือ หลักทุนนิยมและหลักฟาร์มขนาดเล็กได้ค่อย ๆ เกิดขึ้น ฉะนั้นฟาร์มขนาดเล็กจึงอยู่ในระหว่างการพิจารณาสาระของการแบ่งแยก อย่างน้อยที่สุดก็ในอุดมคติ การจัดการครอบครัวและการจัดการฟาร์ม การสร้างการแบ่งแยกดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อขบวนการสหกรณ์ เพราะว่าการจัดการครอบครัวและการจัดการฟาร์มได้เริ่มแยกจากกัน ความร่วมมือการจัดการฟาร์มจึงเป็นไปได้ ถ้าหากว่าปัจจัยอื่นๆ มิได้เข้ามาขัดขวาง มันเป็นกิจกรรมความร่วมมือในกระบวนการการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ”

เซอิชิ โทบาทะ แบ่งการจัดการการทำฟาร์มออกเป็นสองประเภทคือ ประเภทหนึ่ง เป็นความร่วมมือการจัดการฟาร์มบางส่วน และอีกประเภทหนึ่งเป็นการร่วมมือเต็มที่ในการจัดการฟาร์ม

“ในกรณีของการร่วมมือเต็มที่ในการจัดการฟาร์ม ตัวสหกรณ์ในฐานะของหน่วยบริหารอิสระ เป็นเจ้าของหรือเช่าที่ดินในนามของตนเอง และโดยทุนของตนเอง กล่าวคือ จะมีการก่อตั้งหน่วยบัญชีอิสระ (Rechnungs Gemeinschaft) ขึ้นมาใหม่ กิจกรรมการทำฟาร์มทั้งหมดกระทำโดยสหกรณ์ และทุนของการทำฟาร์มเป็นของ

สหกรณ์ ถ้าไรที่จะแบ่งกันเป็นของสหกรณ์ก่อนการแจกจ่าย สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดการ และในขณะที่เดียวกันก็เป็นแรงงานของสหกรณ์” ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณยามนี้รัดกุมมาก สหกรณ์ที่มีการร่วมมือเต็มที่ในการจัดการฟาร์มทุกวันนี้ได้มีการนิยามอย่างเข้มงวดเช่นนี้ โทบาทะกล่าวไว้ว่า “มีสหกรณ์ที่มีการร่วมมือในการจัดการเต็มที่อยู่ไม่มากนัก และมีเพียง 20 สหกรณ์ในปี 1926 ในอีกด้านหนึ่ง ส่วนใหญ่ของสมาคมขนาดเล็กของครอบครัวฟาร์ม (“โนคะ โคคูมิไอ”) (noka Kokumiai) จำนวนกว่าหนึ่งหมื่นแห่ง จัดเป็นสหกรณ์ประเภทที่มีความร่วมมือในการจัดฟาร์มบางส่วน”

โทบาทะกล่าวต่อไปว่า “สหกรณ์ของประเภทที่มีความร่วมมือเต็มที่ในการจัดการฟาร์มควรเรียกได้ว่าเป็นกิจกรรมใหม่ของสหกรณ์ แม้ว่าจะยังไม่ถูกทำให้ถูกกฎหมายตามกฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรม อนาคตของสหกรณ์ที่มีความร่วมมือเต็มที่ในการจัดการฟาร์มจะประสบความสำเร็จอย่างเช่นสหกรณ์การผลิตอย่างเก่าของคณงานหรือไม่? ข้าพเจ้าคิดว่าสมาคมผู้เช่าของญี่ปุ่นจะสามารถตกลงเรื่องการเช่ากับผู้เป็นเจ้าของที่ดินได้ในอนาคต และจะช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าของการเช่าาร่วมกัน นับจากความล้มเหลวของสหกรณ์การผลิตของคณงานยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมไม่จำเป็นต้องหมายถึงความล้มเหลวในการเกษตรเสมอไป” “สหกรณ์การจัดการฟาร์มจะอยู่สุดยอดในฐานะของการแก้ปัญหาชนบทในปัจจุบันได้หรือไม่?” สหกรณ์ใหม่ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้แตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การใช้ สหกรณ์การซื้อขาย หรือสหกรณ์การตลาด ซึ่งเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิครอบครองปัจจัยการผลิตทางการเกษตรบางอย่าง สหกรณ์แบบใหม่ก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทั้งหมด ประเภทหลังนี้ช่วยให้ชนชั้นแรงงานมีส่วนร่วมในการจัดการฟาร์ม ดังนั้น อนาคตของสหกรณ์นั้นจะประสบปัญหาหลายประการ” สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมากในทุกวันนี้ เพราะว่าผู้เช่าส่วนใหญ่อย่างน้อยที่สุดก็เป็นเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินบางส่วน และได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ที่มีลักษณะคล้ายกับการจัดการร่วมกันมาในปี 1962 สหกรณ์ที่มีการจัดการร่วมเต็มที่ในปัจจุบันก็ดูเหมือนจะยังมีปัญหาบางอย่างอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้มีการขยายตัวของสหกรณ์ที่มีการจัดการร่วมเต็มที่ ทั้งสหกรณ์และการถือครองที่ดินสังคม (social land tenure) (ซึ่งจะกล่าวถึงภายหลังในบทที่ 7-5-3) ดูเหมือนจะเป็นเรื่องสำคัญในประเทศอย่างเช่นญี่ปุ่น ซึ่งการถือครองที่ดินมีลักษณะแบ่งแยกเป็นผืนเล็กผืนน้อย ยกเว้นป่าสวนแห่งชาติ และการขยายขนาดของการถือครองเป็นเรื่องที่ยากมาก

ยาซุโอะ คอนโด (Yasuo Koudo) ได้ตรวจสอบสหกรณ์การผลิตของผู้ผลิตหรือคณงาน และได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทที่ค่อนข้างจำกัดของมัน “สหกรณ์การผลิตถูกก่อตั้งขึ้นมาในหลายสาขาของการผลิตในสังคมทุนนิยม แต่มีได้อยู่ในสาขาใหญ่ๆ ที่สำคัญของการผลิต ยิ่งกว่านั้นเมื่อสหกรณ์การผลิตพัฒนาขึ้นมันกลับกลายเป็นธุรกิจทุนนิยมขนาดเล็กซึ่งมุ่งแสวงหากำไรในกลุ่มประเทศยุโรป สหกรณ์การผลิตของนายช่างมีประวัติศาสตร์ที่ล้มเหลว ในส่วนที่เกี่ยวกับสหกรณ์การผลิตของชาวนานี้ จึงน่าจะมีการพิจารณาถึงประวัติศาสตร์ของสหกรณ์การผลิตของนายช่างในประเทศยุโรป” “นักสังคมนิยมคริสเตียน (Christian socialists) ในอังกฤษ พิจารณาว่าสหกรณ์การผลิตเป็นวิธีการหนึ่งของการแก้ปัญหาสังคม สหกรณ์การผลิตไม่มุ่งที่จะกำจัดกำไร แต่กลับมุ่งแสวงหากำไรของตนเอง” ดังนั้น คอนโดจึงไม่ได้คาดหวังในความก้าวหน้าของสหกรณ์การผลิตของชาวนา “สหกรณ์เกี่ยวข้องกับขบวนการแจกจ่ายเท่านั้น และไม่เกี่ยวข้องกันกับส่วนของการผลิต ครอบครัวยุคใหม่พื้นฐานของการผลิตเป็นแบบการถือครองเจ้าขุน

มูลนาย สหกรณ์เองก็จะได้รับอิทธิพลของเงื่อนไขพื้นฐานของการผลิตนั้น” นี่คงจะหมายถึงว่าระบบการถือครองที่ดินควรได้รับการทำให้ทันสมัย เพื่อให้มีการปรับผลประโยชน์ของแรงงานและการถือครอง การปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามเป็นไปตามเงื่อนไขของการปรับปรุงให้ทันสมัยหรือไม่? คำตอบให้กับคำถามนี้และความก้าวหน้าที่อื่น ๆ จะมีมาภายหลังในบทที่เกี่ยวกับปัญหาการเกษตร

4-2 ต้นกำเนิดของสมาคมการเกษตร

4-2-1 การก่อตั้งระบบสมาคมการเกษตรและการเปลี่ยนแปลง

องค์กรการเกษตรที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่สุดกับสหกรณ์ชนบทก็คือ สมาคมการเกษตร องค์กรทั้งสองพัฒนาเคียงข้างกันมาตั้งแต่สมัยเมจิ แม้จะมีองค์กรการเกษตรอื่นๆ บางอย่างเกิดขึ้นมา แต่สหกรณ์ชนบทและสมาคมการเกษตรก็เป็นสององค์กรหลักก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากองค์กรอาชีพเหล่านี้แล้ว ระบบการบริหารท้องถิ่นและองค์กรรัฐบาลอื่นๆ ก็น่าจะได้รับการกล่าวถึงด้วย

ขณะที่สหกรณ์การเกษตรกำลังเกิดขึ้นในปี 1880 สมาคมการเกษตรโดยสมัครใจก็เกิดขึ้น สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การตลาดของไหมดิบ ส่วนสมาคมการเกษตรมักเกี่ยวข้องกับการสอน วิธีการทำฟาร์มที่ดีขึ้น ความคิดการจัดตั้งระบบสมาคมการเกษตรเป็นของ คาโอรุ อินเอะ (Kaoru Inoue) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ (MACA) ในปี 1889 ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามรายงานของสมาคมวิทยาศาสตร์เกษตร (The Association of Agricultural Sciences) (“โนกะกุ-ไค”) (nogaku-kai) ซึ่งสนองตอบต่อคำถามของรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมการเกษตร รายงานดังกล่าวถูกนำเสนอให้กับรัฐมนตรีโดยตัวแทนของสมาคมสองคนคือ ทาเคชิ โออุชิ (Takeshi Ouchi) (1864-94) และ คิโซ ทามาริ (Kizo Tamari) (1856-1931) ผู้ซึ่งเป็นนักการศึกษาเกษตรที่มีชื่อเสียง และจบการศึกษาจากโรงเรียนการเกษตรโคมาบะ (The Komaba Agricultural School) รายงานนั้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการจัดตั้งสมาคมการเกษตรและการจัดตั้งสถานีทดลองการเกษตรจังหวัด ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาคมการเกษตรนั้นรายงานกล่าวว่า “การจัดตั้งสมาคมการเกษตรอย่างมีระบบ (“โนไค”) (“nokai”) เป็นหนทางที่ดีที่สุดสำหรับความก้าวหน้าของการเกษตร ควรจะมีการจัดตั้งสมาคมการเกษตรชนบทขึ้นเป็นลำดับแรกอย่างเป็นระบบ จากนั้นก็เป็นสมาคมการเกษตรจังหวัด และท้ายที่สุดก็เป็นสมาคมการเกษตรกลางขนาดใหญ่”

อินเอะผู้ซึ่งได้รับคำแนะนำจาก แมกซ์ เฟสคา (Max Fesca) ผู้ที่มีความประทับใจกับการทดลองทางการเกษตรที่ประสบความสำเร็จยิ่งของ โทกิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) ในจังหวัดฟูกูโอกะ ได้เชื้อเชิญโยโคอิไปยังกระทรวงแล้วก็สั่งให้เขาร่างรายละเอียดการจัดตั้งสมาคมการเกษตร แต่ว่าโยโคอิออกจากกระทรวงในปีต่อมาเนื่องจากความขัดแย้งกับ มาซานา มาเอเดะ (Masana Maede) ตัวของอินเอะเองก็ลาออกก่อนการลาออกของโยโคอิ แม้ว่านโยบายของการจัดตั้งสมาคมการเกษตรมิได้เปลี่ยนแปลง แต่ก็มีประเด็นขัดแย้งบางอย่างเกี่ยวกับลักษณะของสมาคมการเกษตร ประเด็นของลักษณะนั้นเกี่ยวกับว่าสมาคมควรจะเป็นแบบบังคับหรือแบบสมัครใจ ประเด็นเกี่ยวกับบทบาทก็คือว่า สมาคมควรทำเฉพาะเรื่องการปรับปรุงการเกษตร หรือทั้งการปรับปรุงการเกษตรและรายงาน หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการเกษตร

สมาคมวิทยาศาสตร์เกษตร (The Association of Agricultural Sciences) ได้ประกาศ “มาตรการส่งเสริมการเกษตร” (Measures for Promoting Agriculture) (“โคโน รอนซาคุ”) (Kono Ronsaku) ซึ่งมีโครงร่างของระบบสมาคมการเกษตรที่ร่างโดยโยโคอิ มาตรการรายนั้นกล่าวว่า “สมาคมการเกษตรมุ่งสนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงการเกษตร โครงสร้างความปลอดภัยในความร่วมมือของอาสาสมัครที่เกี่ยวข้อง คนที่มีฝีมือที่สุดจะอยู่ในแนวหน้าเสมอ เพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงการเกษตร แม้แต่อาสาสมัครหนึ่งคนก็สามารถจะปรับปรุงการทำฟาร์มในท้องถิ่น แต่ว่าความสามารถของบุคคลมีจำกัด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีสมาคมของคนหลายคน” ตามมาตรการฯ ระบบจะถูกจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมการเกษตรกลาง จังหวัด และท้องถิ่น และสมาคมการเกษตรท้องถิ่นจะจัดตั้งสาขาที่ระดับเมืองหรือหมู่บ้าน หรือที่หลายๆ เมืองหรือหลายๆ หมู่บ้าน กิจกรรมที่ระบุได้แก่การปรับปรุงการทำฟาร์ม เช่น การจัดนิทรรศการการประกวดงานการเกษตร และการประชุมทางวิชาการ การตีพิมพ์รายงาน การให้รางวัลแก่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานดีเด่น การตอบคำถาม การแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ และกล้า และอื่นๆ นอกเหนือจากสมาคมการเกษตร มาตรการฯ ยังได้กล่าวถึงสมาคมวิทยาศาสตร์เกษตร และยังกล่าวถึงหอกิจกรรมการเกษตร (The Chamber of Agricultural Affairs) หรือที่ปรึกษากิจกรรมการเกษตร (The Consultative Conference of Agricultural Affairs)

มาตรการฯ กล่าวว่า สมาคมวิทยาศาสตร์เกษตรเป็นองค์กรของนักวิชาการ และเป็นแหล่งของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สมาคมลักษณะนี้จำนวนหนึ่งหรือสองแห่งคาดว่าจะพอเพียง หัวใจสำคัญของมาตรการฯ อยู่ที่หอกิจกรรมการเกษตรหรือที่ปรึกษา ธุรกิจหลักของหอกิจกรรมการเกษตรก็คือการเสนอรายงาน ซึ่งตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และยังเสนอความเห็นของสมาชิกแก่เจ้าหน้าที่ ระบบของหอกิจกรรมการเกษตรประกอบด้วยหอกิจกรรมส่วนกลาง จังหวัด และท้องถิ่น หอกิจกรรมส่วนกลางจะขึ้นอยู่กับ MACA หอกิจกรรมจังหวัดขึ้นอยู่กับจังหวัด และหอกิจกรรมท้องถิ่นขึ้นอยู่กับที่ทำการท้องถิ่น

ไม่นานหลังจากการเสนอ “มาตรการส่งเสริมการเกษตร” ชินิอะคิ ซาโค (Tsuneaki Sako) (1861-1909) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของ MACA กล่าวถึงความจำเป็นของการที่จะต้องมีสมาคมการเกษตรและสหกรณ์ออมทรัพย์ ภายหลังจากการกลับคืนสู่ญี่ปุ่นจากการศึกษาในประเศยุโรปของเขา เขากล่าวไว้ดังนี้ “เราต้องการที่จะจัดตั้งสมาคมการเกษตรทั่วทั้งญี่ปุ่นในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ รัฐบาลควรให้เงินทุนช่วยเหลือที่จำเป็นแก่สมาคมเหล่านี้ โดยการให้เงินอุดหนุน และทางสมาคมจะรายงานเกี่ยวกับการเกษตรและให้สถิติการเกษตรที่ต่อเนื่องแก่รัฐบาล ทางสมาคมก็จะสนับสนุนการทำฟาร์ม จัดงานในท้องถิ่นให้การศึกษาแก่เกษตรกร สัมมนาเรื่องการเกษตร และทั้งนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นประชาชนรู้ถึงประโยชน์อันใหญ่หลวงของสมาคมการเกษตร ประชาชนจะแสดงความต้องการมีสหกรณ์ และทางสมาคมก็ควรจะช่วยในเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์เหล่านั้น” ดังนั้นพระราชบัญญัติของสมาคมการเกษตรจึงได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากนักวิชาการการเกษตรภายในและภายนอก MACA

ในปี 1891 ร่างกฎหมายสำหรับการก่อตั้งสมาคมการเกษตรถูกนำเสนอต่อรัฐสภา (Diet) โดยรัฐบาลในปีเดียวกับร่างกฎหมายการก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่ไม่มีฉบับใดผ่านเลย เหตุผลสำคัญของกฎหมายสมาคมการเกษตร (The Agricultural Association Bill) ที่ถูกยกเลิกมีดังนี้

- (1) เขตแดนของสมาคมที่ระดับต่ำสุดก็คืออำเภอ
- (2) คุณสมบัติของสมาชิกก็คือการมีสิทธิถือครองที่เพาะปลูกเทียบได้มากกว่ามูลค่าประเมินของที่ดินเท่ากับ 400 เยน (ประมาณ 1.5 เฮกตาร์)
- (3) บุคคลที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายเท่านั้นที่จะเป็นสมาชิกของสมาคมได้
- (4) ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บตามกฎหมาย
- (5) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) สามารถอนุมัติเงินอุดหนุนได้ไม่เกิน 300 เยนต่อหนึ่งสมาคม (อ้างถึงตารางที่ 1-4)
- (6) สมาคมเป็นนิติบุคคล
- (7) สมาพันธ์ระดับจังหวัดอาจจะจัดตั้งขึ้นได้ แต่ไม่ใช่ระดับชาติ
- (8) รายงานที่เสนอต่อชื่อเรียกร้องของเจ้าหน้าที่นับเป็นกิจกรรมหนึ่งสมาคม
- (9) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ทรงอำนาจสั่งการลักษณะของสมาคมการเกษตรดังกล่าวนี้ว่ามีความแตกต่างจากความคิดของโยโคจิใน “มาตรการฯ” ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ภายหลังความล้มเหลวของร่างกฎหมายทั้งสอง มาซาฮา มาเอเดะ ได้สนับสนุนการก่อตั้งสมาคมของธุรกิจหลายแห่งเป็นการส่วนตัว เช่นเดียวกับที่ ยาจิโร ซินะกาวา สนับสนุนการก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ นับตั้งแต่มาเอเดะได้เป็นเลขาธิการของสมาคมการเกษตรจักรวรรดิญี่ปุ่น (The Great Japan's Agricultural Society) (“ไดนิปปอน โนไค”) (Dai-Nippon Nokai) ในปี 1893 โดยการสนับสนุนของ โยโคอิ ทามาริ และบุคคลอื่นๆ เขารวบรวมชุมนุมกิจกรรมการเกษตรแห่งชาติ (The National Conference of Agricultural Affairs) ในปี 1894 และเริ่มรณรงค์การจัดตั้งระบบสมาคมการเกษตรในปี 1894 สำนักงานกลางของชุมนุมกิจกรรมการเกษตรแห่งชาติ (The Central Office of the National Conference of Agricultural Affairs) ก็ถูกจัดตั้งขึ้น และเขาถูกเลือกด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ให้เป็นเลขาธิการ เขาทำงานอย่างกระตือรือร้นในการสนับสนุนนโยบายเกษตรโดยความสนับสนุนของสมาคมการเกษตรท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะถูกผ่านออกมา

ผลอย่างหนึ่งจากการรณรงค์ของชุมนุมกิจกรรมการเกษตรแห่งชาติ (The National Conference of Agricultural Affairs) กฎหมายสมาคมการเกษตรถูกนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรในปี 1899 โดยสมาชิกสภาที่สนับสนุนสมาคมการเกษตร ผู้สนับสนุนท่านหนึ่งกล่าวว่าให้เหตุผลสำหรับร่างกฎหมายนี้ว่า “สมาคมการเกษตรเป็นที่ต้องการอย่างยิ่งยวดของเกษตรกรทั่วทั้งประเทศ ยิ่งกว่านั้น มันยังได้กลายเป็นสิ่งที่สาธารณชนต้องการ กฎหมายฉบับนี้ถูกนำเสนอตามทัศนะของสาธารณชน การพัฒนาการเกษตรของเรานับว่าเชิงซ้ำเกินไป ทั้งนี้เพราะคนที่ไม่รู้การเกษตรกำลังทำการเกษตรอยู่ มันเป็นการยากที่จะให้คนเหล่านั้นปรับปรุงการทำฟาร์ม โดยใช้เทคโนโลยี ในเมื่อสมาคมการเกษตรถูกจัดระบบเป็นสมาคมจังหวัด สมาคมท้องถิ่น และอื่นๆ อีก ระบบดังกล่าวจึงสะดวกมากแก่การให้คำแนะนำแก่เกษตรกร” ร่างกฎหมายนั้นมีลักษณะขององค์กรบังคับสำหรับผู้ที่ย้ายย้ายที่ดินสองแฉน (ยกเว้นที่อยู่อาศัย) หรือสำหรับเจ้าของที่ดินที่มีมากกว่า 4 ทาน (tan) (40 อาร์) และค่าธรรมเนียมการเข้าเป็นสมาชิก นอกจากนี้สมาคมยังสามารถเสนอรายงานเกี่ยวกับปัญหาที่เสนอโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

แต่รัฐบาลไม่เห็นด้วยกับลักษณะบังคับของสมาคม รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) อาราซุเซโซเน (Arasuke Sone) (1849-1910) กล่าวในสภาผู้แทนราษฎรว่า “แม้ว่าข้าพเจ้าเห็นด้วยกับสมาคมการเกษตรเอง มันไม่ควรได้รับการจัดตั้งโดยการบังคับเช่นในกฎหมายนี้ แต่ควรปล่อยให้พัฒนาไปอย่างอิสระ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงต่อต้านร่างกฎหมายนี้” ตัวแทนรัฐบาลท่านหนึ่ง คือ ชิโร ฟุจิตะ (Shito Fujita) กล่าวในวุฒิสภาว่า “รัฐบาลได้พิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว แต่ก็ไม่มีความคิดที่มั่นคงใดๆ และถึงกระนั้นก็ดีรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมแบบบังคับของสมาชิก และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแบบบังคับ”

ทัศนคติของรัฐบาลเกี่ยวกับลักษณะของสมาคมการเกษตร ก็เนื่องมาจากการต่อต้านของข้าราชการใน MACA ที่มีต่อ มาชาน่า มาเอตะ เลขาธิการของสมาคมการเกษตรจักรวรรดิญี่ปุ่น (The Great Japan's Agricultural Society) ในเมื่อเขามีความยากลำบากในการบรรลุเป้าหมายดังที่ประกาศเอาไว้ในหนังสือ “โคเงียว อิคเคน” (Kogyo Iken) ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม (The Opinions on Industrial Developments) เขาทำงานหนักเป็นการส่วนตัว และในฐานะผู้นำคนหนึ่งขององค์กรธุรกิจที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของเขา กล่าวกันว่า “เขาเคยคิดจัดตั้งกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การเอกชน เพราะรัฐบาลไม่สามารถเป็นที่พึ่งได้ และโดยเหตุนี้เอง เหตุใดเขาจึงถูกเข้าใจผิดในระยะหลังๆ” ข้าราชการอาจจะกลัวว่ากระทรวงเกษตรฯจะถูกจัดตั้งขึ้นโดยแนวทางของระบบสมาคมการเกษตร

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับสถาบันของสมาคมการเกษตร มันถูกอธิบายว่าเป็นเรื่องการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง

โดยเหตุนี้กฎหมายสมาคมการเกษตรก็ได้รับการแก้ไขสมบูรณโดยรัฐสภา (Diet) และกฎหมายเกี่ยวกับสมาคมการเกษตรที่ผ่านในปี 1899 ก็มีได้เป็นอะไรมากไปกว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับการอุดหนุนสมาคม แต่ทว่านับจากนั้นมาประวัติศาสตร์ทางกฎหมายของสมาคมการเกษตรก็เป็นประวัติศาสตร์ของการเสริมสร้างระบบและอำนาจของสมาคม อันนี้เกิดจากความจำเป็นที่จะสร้างการเป็นผู้นำของเจ้าของที่ดิน และให้เกษตรกรเป็นผู้สนับสนุนการเป็นผู้นำนั้น นอกจากนี้แล้ว มาชาน่า มาเอตะ ได้ลาออกจากการเป็นเลขาธิการของชุมนุมกิจกรรมการเกษตรแห่งชาติ (The National Conference of Agricultural Affairs) เพื่อเป็นประธานกรรมการในปี 1900 และก็ออกไปเมื่อวาระสิ้นสุดลงในปี 1903 ทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับปกป้องการเกษตร ดังเช่นที่แสดงออกมาเมื่อมีการยกเลิกภาษีนำเข้าของฝ้ายนั้น มิได้กลมกลืนกับการพัฒนาอุตสาหกรรม และมีได้เป็นที่ยอมรับของเจ้าหน้าที่ในกระทรวง และเจ้าของที่ดิน ผู้ซึ่งมีอำนาจและยอมรับประนีประนอมกับเจ้าหน้าที่ในตอนนั้น นอกจากนี้แล้วเขายังหมดเงินทองไปมากกับงานในหน้าที่ ในปี 1900 เขาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเสียแล้วด้วย

ผู้สืบทอดตำแหน่งเลขาธิการของชุมนุมกิจกรรมการเกษตรแห่งชาติสืบทอดจากมาเอตะ ก็คือ คิโซ ทามาริ (Kizo Tamari) ผู้ซึ่งต่อมาไม่นานได้เป็นผู้อำนวยการของวิทยาลัยการเกษตรโมริโอคา (Morioka Agricultural College) ที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ ฮิซาโยชิ คาโน (Hisayoshi Kano) (1848-1919) รับตำแหน่งเลขาธิการในปี 1902 และในปี 1907 เขาก็เป็นประธาน คาโนเปีย ชุนนางเก่าและเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดคาโกชิม่า (Kagoshima Prefecture) จากปี 1894 ถึงปี 1900 และเขาได้สร้างผลงานดีเด่นไว้ให้กับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมการก่อตั้งสมาคมการเกษตรระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด สนับสนุนการศึกษา และรวบรวมเครื่องมือ

เครื่องมือเพื่อการผลิต กล่าวกันว่าในช่วงหลายปี ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นจาก 500 พันโคกุ เป็น 900 พันโคกุ (หนึ่งโคกุ คิดเป็นประมาณ 150 กิโลกรัม) ภายหลังจากเกษียณอายุจากตำแหน่งผู้ว่าการ เขาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งใกล้โตเกียว แล้วก็ได้ก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นแห่งหนึ่ง เขาให้ห้องหนึ่งในบ้านของเขาเป็นสำนักงานแล้วภรรยาของเขาก็ทำหน้าที่นักบัญชี นอกจากนี้เขายังเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ที่บ้านเกิดในจังหวัดชิบะ (Chiba Prefecture) ในช่วงปีหลังๆ ของยุคเมจิ (1868-1912) การจัดการเกี่ยวกับการเช่าของเขาก็ได้กลายเป็นแบบอย่าง

คาโน เป็นสมาชิกคนหนึ่งในวุฒิสภาและได้จัดตั้งกลุ่มศึกษานโยบายเกษตร (The Study Group of Agricultural Policy) (“โนเซ เคนคิว ไค”) (Nosei Kenkyu Kai) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภา และมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับขบวนการเกษตรแห่งชาติ (The National Conference of Agricultural Affairs) ในปีเดียวกันทางชุมนุมก็ได้เสนอให้รัฐบาลจัดตั้งสมาคมการเกษตรหลวง (The Imperial Agricultural Association) ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องถูกนำเสนอโดยสมาชิกรัฐสภา และได้รับความเห็นชอบในปี 1900 ถึงแม้ว่า MACA ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย สมาคมการเกษตรหลวงถูกก่อตั้งขึ้นในปีเดียวกันพร้อมกับการรวมตัวของขบวนการเกษตรแห่งชาติ ซึ่งคาโนได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธาน ดังที่กล่าวถึงแล้วข้างต้นว่าเขาเป็นรองประธานของสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น (The Great Japan's Central Association of Industrial Cooperatives) ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 1905 และเป็นรองประธานของสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมต่อมาซึ่งก่อตั้งขึ้นในก่อนหน้าเพียงเล็กน้อยในปีเดียวกันกับการก่อตั้งสมาคมการเกษตรหลวง ดังนั้น คาโนจึงเป็นผู้นำของสหกรณ์และสมาคมการเกษตร เขาส่งเสริมสหกรณ์อย่างกระตือรือร้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการตั้งสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรมแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่น กิจกรรมอย่างหนึ่งของขบวนการเกษตรแห่งชาติก็คือการสนับสนุนการก่อตั้งสหกรณ์ ความคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ของเขาเกือบจะเหมือนของ ชินะกาวา และ ฮิราตะ

ในปี 1902 นั้น สมาคมการเกษตรถูกนับเป็นนิติบุคคลแล้ว และภายหลังปี 1905 บุคคลใดก็ตามที่มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกได้ตามกฎหมายสมาคมการเกษตร (The Agricultural Association Law) ก็ถูกยอมรับเป็นสมาชิกตามกฎหมาย ตามบัญญัติใหม่ของสมาคมการเกษตรผ่านในปี 1905 ระบบการเรียกเก็บค่าสมาชิกก็ถูกยอมรับใช้ ต่อมาในปี 1940 การควบคุมการเกษตรก็ถูกรวมเข้าเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของสมาคมการเกษตร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจเสนอแนะสมาคมการเกษตรในการเข้าร่วมกิจกรรมการควบคุมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสั่งให้สมาชิกของสมาคมการเกษตรจังหวัดปฏิบัติตามการควบคุมการเกษตรของสมาคมที่กล่าวถึง ในขณะเดียวกัน สมาคมทำการเกษตร (The Agricultural Practices Association) และสมาคมที่มีการร่วมมือกันอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรที่ต้องการปรับปรุงการเกษตร ก็เริ่มมีสิทธิเป็นสมาชิกของสมาคมการเกษตรจังหวัด

ดังนั้น การก่อตั้งสมาคมการเกษตรก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงจากสมาคมสมัครใจของเจ้าของที่ดินและเกษตรกรไปเป็นสมาคมกึ่งทางการที่มีระบบ จากกำเนิดของสมาคมการเกษตรโดยสมัครใจในปีทศวรรษ 1890 ไปเป็นองค์กรช่วงสงคราม เพื่อการควบคุมการเกษตรโดยผ่านทางกฎหมายสมาคมการเกษตรใหม่ในปี 1922 กฎหมายใหม่ปี

1922 รวบรวมกฎหมายต่างๆ ก่อนหน้านี้และมาตราสำคัญของพระราชบัญญัติให้กลายเป็นร่างกฎหมายใหม่ ซึ่งกำหนดลักษณะทางกฎหมายของสมาคมการเกษตรให้เป็นนิติบุคคล และยังระบุเป้าหมายของสมาคมการเกษตรไว้อย่างเด่นชัด ในความเป็นจริงกิจกรรมของสมาคมการเกษตรถูกแบ่งออกเป็นสามประเภท ประเภทแรกก็คือการเสนอแนะและส่งเสริมการทำฟาร์ม ประเภทที่สองคือการศึกษาและวิจัยทางการเกษตร และประเภทที่สามเกี่ยวกับนโยบายเกษตร ซึ่งประกอบด้วยคำเสนอแนะและรายงานแก่เจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นจนถึงปี 1940 สมาคมการเกษตรดูเหมือนจะมีการเคลื่อนไหวมากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกี่ยวกับนโยบายเกษตร หรือนโยบายเกี่ยวข้องกับการเกษตร แต่มันกลับถูกเปลี่ยนให้เป็นสมาคมของการควบคุมการเกษตรในภาวะสงครามปี 1940 ในตอนจัดตั้งเจ้าหน้าที่ของ MACA ไม่มีความแน่ใจที่จะทำเป็นระบบบังคับ แต่เจ้าหน้าที่ของ MAF ในปี 1940 มีความกระตือรือร้นที่จะจัดตั้งองค์กรควบคุมการเกษตรในช่วงสงคราม ดูเหมือนว่าแต่ละฝ่ายก็มีความจำเป็นของตนเอง

ตอนเสนอกฎหมายสมาคมการเกษตร (The Agricultural Association Law) ในปี 1891 ก็ได้มีกว่า 500 สมาคมอยู่แล้วในญี่ปุ่น และจำนวนได้เพิ่มขึ้นเป็น 2,061 สมาคมในปี 1893 เป็น 9,352 ในปี 1895 และ 12,070 สมาคมในปี 1933 ตัวเลขตัวสุดท้ายประกอบด้วยสมาคมจังหวัด 47 แห่ง สมาคมท้องถิ่นหรือเมือง 652 แห่ง และสมาคมหมู่บ้าน 11,371 แห่ง กิจกรรมของสมาคมการเกษตรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการแนะนำเทคนิคการทำฟาร์ม แต่ยังเกี่ยวกับการสำรวจการเกษตร รวมทั้งต้นทุนการผลิตทางการเกษตร บัญชีการจัดการฟาร์ม และการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ทางการเกษตร

เมื่อเปรียบเทียบกับระบบสหกรณ์ชนบทสมาคมการเกษตรในตอนเริ่มแรกเป็นแบบสมัครใจเช่นเดียวกับสหกรณ์ แต่โดยร่างกฎหมายของทั้งสองระบบ สหกรณ์อุตสาหกรรมกลับมีความสมัครใจและบริหารงานโดยตนเองมากกว่าสมาคมการเกษตร แม้ว่าภายใต้อิทธิพลของเจ้าของที่ดิน และชาวนาผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองที่เจ้าของที่ดินและเกษตรกรมีอิสระที่จะเลือกเข้าร่วมในสหกรณ์หรือไม่

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ว่าได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การตลาดขึ้นมาหลายแห่ง ส่วนมากก็ทำการตลาดเกี่ยวกับข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาเลย์ หรือตัวไหม แต่ไม่มีฝัก ในขณะที่สมาคมการเกษตรซึ่งมีคณะทำงานทางเทคโนโลยีการเกษตร มีงานในด้านการเสนอแนะการทำฟาร์ม การปรับปรุงคุณภาพผลิตผลเกษตร และการตลาดผลิตผลเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งนัก แต่สมาคมการเกษตรไม่สามารถยุ่งเกี่ยวกับธุรกิจการค้าเช่นการซื้อขาย เมื่อสงครามยืดเยื้อออกไป การควบคุมทางเศรษฐกิจก็กลายเป็นความจำเป็น สมาคมการเกษตรได้กลายเป็นองค์กรหนึ่งของการควบคุมทางการเกษตร ดังกล่าวข้างต้น ทว่าในเมื่อสมาคมไม่สามารถทำธุรกิจการค้า ความร่วมมือระหว่างสมาคมการเกษตรและสหกรณ์ชนบทจึงเป็นไปได้ และท้ายที่สุดทั้งสององค์กรก็ถูกรวมเป็นสมาคมของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (Nogyokai) ในปี 1943

4-2-2 บริหารการปรับปรุงทางการเกษตรของสมาคมการเกษตรและกาลอวสาน

การเริ่มต้นของการปรับปรุงการเกษตรของเกษตรกรในช่วงต้นของยุคเมจิเกิดพร้อมกับการประชุมเพื่อการทำฟาร์ม (โนดอันไค) (Nodankai) นำโดยเกษตรกรผู้มีประสบการณ์ ดูเหมือนว่ามันพัฒนาขึ้นโดยเฉพาะภายหลังปี

ในด้านของรัฐบาล ระบบสื่อสารเพื่อการทำฟาร์มได้เริ่มต้นขึ้นภายหลังปี 1877 ทั้งนี้เป็นความตั้งใจที่จะเชื่อมโยงกับชุมชนฟาร์ม และส่งเสริมความพยายามของการทำฟาร์มร่วมกันระหว่างท้องถิ่นและสำนักสนับสนุนการเกษตร (The Bureau of Agricultural Encouragement) แต่กลับถูกยกเลิกไปในปี 1899 ทว่าภายหลังการก่อตั้ง MACA ระบบของการให้คำบรรยายทางการเกษตรก็เริ่มขึ้นในปี 1885 ระบบดังกล่าวถูกเสนอไว้แล้วใน “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” (The Opinions on Industrial Development) มันอาจจะเอาตัวอย่างมาจากฝรั่งเศส เยอรมัน และประเทศยุโรปอื่นๆ การบรรยายมีอยู่สองชนิด ชนิดแรกกระทำโดยสมาชิกของสำนักกิจการเกษตร (The Agricultural Affairs Bureau) ของกระทรวงฯ และอีกชนิดหนึ่งใช้คนจากจังหวัด Jun Sawano (Jun Sawano) (1859-1903) ผู้ซึ่งภายหลังกลายเป็นคนก่อตั้งสถานีทดลองทางการเกษตรแห่งชาติ (The National Agricultural Experiment Station) ซึเนอะกิ ซาโตะ (Tsuneaki Sako) ผู้ซึ่งภายหลังเป็นผู้อำนวยการของสำนักกิจการเกษตร (The Bureau of Agricultural Affairs) และบุคคลอื่นๆ เป็นผู้ให้คำบรรยายในประเภทแรก โคทาโร เซงโกกุ (Kotaro Sengoku) เป็นผู้บรรยายในประเภทที่สองนี้ในจังหวัดอิวาเต้ (Iwate Prefecture) ระบบนี้ถูกออกแบบเพื่อการปรับปรุงการทำฟาร์มโดยการให้คำบรรยายและการแนะนำในที่ประชุมที่มีขึ้นด้วยความสมัครใจ ขณะที่การประชุมด้วยความสมัครใจได้พัฒนาไปเป็นสมาคมการเกษตร และได้มีการจัดตั้งสถานีทดลองการเกษตรท้องถิ่นขึ้นในหลายๆ จังหวัด ระบบการใช้การบรรยายก็เริ่มขยายตัวออกไปตั้งแต่ ปี 1889 ถึง 1893

เพื่อพัฒนากิจกรรมการปรับปรุงการทำฟาร์มโดยผ่านทางสมาคมการเกษตร คณะทำงานและสถานีทดลองนับเป็นเรื่องจำเป็น สมาคมการเกษตรแห่งจังหวัดเกียวโตเป็นสมาคมแรกที่จัดตั้งคณะทำงานทางเทคนิคขึ้นในปี 1897 แต่สมาคมการเกษตรที่มีคณะทำงานทางเทคนิคเพิ่มขึ้นช้ามาก นับจากปี 1925 มีการจ่ายเงินชดเชยให้กับการว่าจ้างคณะทำงานทางเทคนิคโดยสมาคมระดับท้องถิ่นและจังหวัด ภายหลังจากนั้นนับจากปี 1934 ก็มีการจ่ายเงินสนับสนุนการทำงานของคณะทำงานทางเทคนิคอีกก่อนหนึ่ง โดยเหตุนี้สมาชิกของคณะทำงานทางเทคนิคเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4-11) เมื่อเปรียบเทียบจำนวนในปี 1920 ก่อนการให้ความช่วยเหลือจ่ายเงินชดเชย กับจำนวนในปี 1935 ภายหลังจากให้เงินชดเชยทั้งสองชนิดแล้ว จำนวนของสมาคมที่มีคณะทำงานทางเทคนิคได้เพิ่มขึ้นกว่าสองเท่า ตอนที่มีการรวบรวมสมาคมอาชีพการเกษตรต่างๆ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 กล่าวกันว่าเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของสมาคมการเกษตรมีอยู่ประมาณ 20,000 คน และเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของสมาคมอนุบาลสัตว์ ซึ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1899 และจัดองค์กรใหม่ในปี 1915 มีประมาณ 2,200 คน กิจกรรมของบริการการปรับปรุงการเกษตร และเจ้าหน้าที่เทคนิคได้รับการสืบทอดไปยังองค์กรการเกษตรช่วงสงคราม หรือสมาคมของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (Nogyokai)

ภายหลังสงคราม องค์กรการเกษตรที่จัดตั้งขึ้นในระหว่างสงครามก็ได้ถูกยุบเลิก และการปฏิรูปองค์กรก่อนสงครามเป็นสิ่งไม่มีใครคิดกัน โดยเหตุนี้บริการการปรับปรุงการเกษตร และกิจกรรมกระทำโดยองค์กรการเกษตรช่วงสงครามถูกถ่ายทอดส่วนหนึ่งแก่สหกรณ์การเกษตร และส่วนหนึ่งให้กับงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัด ดังนั้นคณะทำงานทางเทคนิคจึงถูกแบ่งแยกออกเป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคของสหกรณ์ และพนักงานส่งเสริมของจังหวัด

กลุ่มกำลังผู้ยึดครองเป็นธรรมดาอยู่เองที่มีความคุ้นเคยกับงานส่งเสริมการเกษตรของมหาวิทยาลัยของรัฐในสหรัฐ แต่ไม่ใช่กับคำแนะนำทางการเกษตรที่กระทำโดยสมาคมการเกษตร ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ญี่ปุ่นเคยมีระบบการจัดบรรยายการทำฟาร์มในระดับชาติและระดับจังหวัด แต่ระบบดังกล่าวถูกเปลี่ยนให้เป็นระบบการให้คำแนะนำการทำฟาร์มโดยองค์กรอาชีพการเกษตร

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับบริการการปรับปรุงการเกษตรในสำนักงานใหญ่ของกำลังผู้ยึดครองมีความคั่งค้างมาก ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 ว่าได้มีการยกเลิกฟาร์มตัวอย่าง (guidance farm) ที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่เทคนิคของสมาคมของการเกษตร และมีการจัดตั้งบริการส่งเสริมโดยพนักงานส่งเสริมจังหวัดเลียนแบบงานส่งเสริมอเมริกัน แต่ทว่ากำลังผู้ยึดครองไม่สามารถรวบรวมวิทยาลัยเกษตรกรรม สถานีทดลองการเกษตร และบริการส่งเสริมเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยกำลังผู้ยึดครองก็คือการโยกย้ายเจ้าหน้าที่เทคนิคส่วนหนึ่งของสมาคมการเกษตรไปยังจังหวัดและยุบเลิกฟาร์มตัวอย่าง

ความคิดและวิธีการของการแนะนำการทำฟาร์ม จำเป็นต้องถูกเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิรูปภายหลังสงคราม การแนะนำการทำฟาร์มมีลักษณะการใช้อำนาจอยู่ทั้งนี้เนื่องจากสมาคมการเกษตรหรือสมาคมของการเกษตรได้รับอิทธิพลจากลัทธิเจ้าของที่ดิน (landlordism) และระบบราชการตามรัฐธรรมนูญเก่า (The Old Imperial Constitution) การปฏิรูปภายหลังสงครามได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารขึ้นมาใหม่ รวมทั้งการจัดระบบการถือครองที่ดินและองค์กรอาชีพการเกษตร โครงสร้างหรือระบบต่างๆ นั้นเป็นแบบประชาธิปไตย ตัวอย่างเช่น นิติบุคคลแบบสมาคมการเกษตรตามกฎหมาย สมาคมการเกษตรจึงจัดตั้งไม่ได้ แต่ว่าภายหลังการปฏิรูปหลังสงคราม ได้มีการจำเป็นต้องมีองค์กรอาชีพที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ทางการทำฟาร์มเพื่อที่จะชี้แนะหรือบริหารสถานการณ์การเกษตร นี่คือเหตุผลหนึ่งว่าเหตุใดการปฏิรูปองค์กรการเกษตรจึงเป็นปัญหาดังแต่ต้นๆ ช่วงปี 1950 กว่าๆ เหตุนี้จึงมีการจัดตั้งสมาคมกลางของสหกรณ์การเกษตรระดับชาติและระดับจังหวัด (The National Central and The Prefectural Central Association of Agricultural Cooperative) ก่อนสงคราม สมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Central Association of Industrial Cooperatives) มีองค์กรสาขาในระดับจังหวัด ในอีกแห่งหนึ่งชุมนุมการเกษตรระดับจังหวัด (The Prefectural Agricultural Conference) และหอการเกษตรแห่งชาติ (The National Agricultural Chamber) ถูกก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ระบบในปัจจุบันนี้้องค์กรอาชีพการเกษตรหลักๆ จึงถูกจัดตั้งขึ้น

ก่อนจบส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของการปรับปรุงการเกษตรที่ดำเนินการในสมาคมการเกษตร (“โนไค”) (Nokai) นี้ ข้าพเจ้าพูดถึงบุคคลที่น่าสลดใจท่านหนึ่งคือ โซจิ ฮิกาชิจูระ (Shoji Higashiura) (1898-1949) ไม่นานภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University เขาก็เข้าร่วมในสมาคมการเกษตรหลวง (The Imperial Agricultural Association) เพื่อร่วมในกิจกรรมวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร แม้เขาเคยย้ายไปยังสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Central Association of Industrial Cooperatives) เป็นเวลาหลายปี เขาก็ได้กลับคืนสู่สมาคมการเกษตรหลวงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับนโยบายเกษตร แล้วเป็นเลขธิการในปี 1940 ไม่นานหลังจากสมาคมการเกษตรเข้ารับผิดชอบงานการควบคุมการเกษตรในระหว่างสงครามและทาตามาสะ ซาคิ (Tadamasa Sakai) ได้กลับมาเป็นประธานภายหลังจากเกษียณอายุจากการเป็นรัฐมนตรี

กระทรวงเกษตรและป่าไม้

กล่าวตามประวัติศาสตร์ดังที่กล่าวมาแล้ว จุดมุ่งหมายหนึ่งของสมาคมการเกษตรก็คือการปรับปรุงการเกษตรโดยการให้คำแนะนำทางเทคนิค และอีกาชิอุระก็ฝึกฝนตนเองเป็นนักเศรษฐศาสตร์เกษตรทั่วกว่าหน้าคนหนึ่ง แต่ภายหลังการกลับคืนสู่สมาคมการเกษตรหลวงของเขา เขาจะต้องทำงานโดยการกำกับหรือเสนอแนะของนายทุนที่ดิน และต่อมาก็เป็นเลขานุการของการควบคุมการเกษตรในช่วงสงคราม ระหว่างการรวบรวมองค์กรการเกษตรระหว่างสงคราม เขาไม่สามารถหาที่ทำงานที่เหมาะสมได้ ทันทีภายหลังสงคราม หน่วยการเกษตรช่วงสงคราม (The Wartime Agriculture Body) (“เซนจิ-โนเงียว-ดาน”) (Senji nogyo-dan) ซึ่งรวบรวมองค์กรการเกษตรหลัก ๆ ทั้งหมด ยกเว้นธนาคารสหกรณ์กลางเพื่อการเกษตรและป่าไม้ (The Central Cooperative Bank for Agriculture and Forestry) (ธนาคารโนริน-ชุกิน) (The Norin-Chukin Bank) ซึ่งเปลี่ยนมาจากธนาคารกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม (The Central Bank of Industrial Cooperatives) ก็ได้ถูกเปลี่ยนเป็นสมาคมการเกษตรแห่งชาติ (The Nation Association of Agriculture) (“เซนโคกุ โนเงียว-ไค”) (Zenkoku Nogyo-kai) และเขาก็เป็นผู้อำนวยการบริหารของสมาคมการเกษตรแห่งชาติ ในปี 1946 เขาถูกรับเลือกเข้าสู่วุฒิสภาที่จัดตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ของญี่ปุ่น แล้วถูกคัดเลือกให้เป็นรองประธานของสมาคมการเกษตรแห่งชาติต่อมา ในขณะที่เดียวกันเขาก็เป็นรองประธานชุมนุมเพื่อการปฏิรูปการเกษตร (The Conference for the Reconstruction of Agriculture) ประธานของสมาคมการเกษตรแห่งชาติก็คือ ทาดาอะซุ อิชิกูโร (Tadatsu Ishiguro) และประธานของชุมนุมเพื่อการปฏิรูปการเกษตรก็คือ เซอิชิ โทบาทะ (Seiichi Tobata) ชุมนุมมาเป็นองค์กรเอกชนที่มุ่งประสานความสนใจที่จะช่วยปฏิรูปการเกษตรและองค์กรการเกษตร ในเวลานี้ที่อิกาชิอุระทำงานหนักที่สุดในชีวิตด้วยความสุข แต่วันเหล่านั้นช่างสั้นเหลือเกิน สมาคมการเกษตรแห่งชาติถูกยุบ และคณะทำงานด้านการปรับปรุงการเกษตรซึ่งได้ทำงานในกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งของสมาคมของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (nogyokai) สืบต่อจากสมาคมการเกษตร (“โนไค”) (nokai) ซึ่งเป็นพื้นเพเดิมที่แท้จริงของอิกาชิอุระด้วยเช่นกันก็ถูกยุบเลิกในปี 1948 การยุบเลิกเหล่านี้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการยุบเลิกสมาคมของการเกษตร (The Law Concerning the Liquidation of the Association of Agricultural) กฎหมายสหกรณ์การเกษตร (The Agricultural Cooperatives Law) และกฎหมายส่งเสริมการปรับปรุงการเกษตร (The Agricultural Improvement Promotion Law) ถึงแม้ว่าสหกรณ์การเกษตร (“โนเงียว”) (nogyo) ได้กลายเป็นองค์กรการเกษตรที่ทรงอำนาจที่สุดจากระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ อิกาชิอุระกลับถูกกีดกันออกไปจากระบบสหกรณ์การเกษตร ในอีกแง่หนึ่งการเมืองภายหลังสงครามก็ไม่เหมาะสมกับลักษณะของนักวิชาการที่ดีอย่างเขา

นอกจากการเป็นสมาชิกของวุฒิสภาแล้ว เขายังเป็นประธานของสมาคมการประกันพืชผลเกษตรแห่งชาติ (The National Association of Agricultural Insurance) (ภายหลังเรียกว่า The National Association of Agricultural Mutual Relief Insurance) และในปัจจุบันนี้เรียกว่า The National Association of Agricultural Mutual Relief) ตามระบบการประกันพืชผล ซึ่งเริ่มใช้ในปี 1939 การประกันพืชผลดำเนินการโดยสมาคมการเกษตรจังหวัดซิดหลักการประกันสงเคราะห์ (insurance for mutual relief) และสมาคมการเกษตรระดับท้องถิ่นและจังหวัดก็ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับระบบการประกันพืชผล ดังนั้นจึงมีเหตุผลให้

เลขานุการของสมาคมการเกษตรหลวงสามารถอยู่ในตำแหน่งประธานสมาคมการประกันพืชผลเกษตรแห่งชาติด้วย ในขณะเดียวกัน ภายหลังจากระบบสมาคมการเกษตร (“โนไค”) (nokai) ถูกเปลี่ยนเป็นระบบสมาคมของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (nogyokai) ในช่วงสงคราม สถานการณ์เดียวกันก็ยังคงอยู่ต่อไป แต่ทว่าระบบประกันภัย การเกษตรและระบบสมาคมของการเกษตรในช่วงสงครามจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปภายหลังสงคราม โดยเหตุนี้ องค์การใหม่ที่เรียกว่าสมาคมสงเคราะห์เกษตรกร (The Agricultural Mutual Relief Association) ก็ถูกจัดตั้งขึ้น ถึงแม้ว่า The National Association of Agricultural Mutual Relief Insurance ซึ่งพยายามขยายงาน ด้านการประกันภัยจะถูกจัดตั้งใหม่ และยังคงตั้งอยู่ในปัจจุบัน มันก็ปราศจากพื้นฐานสมาคมการเกษตรเดิม ยิ่งกว่านั้นทาง The National Association เองก็ไม่ได้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ในฐานะของสมาพันธ์แห่งชาติของ สหกรณ์การเกษตร อย่างน้อยที่สุดก็ในตอนนั้น

อิคาชิอุระ คงจะอยู่ในฐานะที่แตกต่างออกไปในตอนท้ายๆ ของการปฏิรูปองค์กรการเกษตร โดยเฉพาะเมื่อ มีการยุบเลิกสมาคมของการเกษตร ซึ่งมีได้สิ้นสุดลงจนกระทั่งวันที่ 14 สิงหาคมปี 1948 แม้แต่การสลายตัวของ สมาคมของการเกษตรยังคงมีสมาพันธ์แห่งชาติของสหกรณ์การเกษตรบางประเภทเกิดขึ้นมาพร้อมกับผู้นำ แต่ อิคาชิอุระกลับมิได้เป็นหนึ่งในนั้น ในปี 1948 นั้นข้าพเจ้าเข้าร่วมในที่ประชุมตัวแทนเจ้าหน้าที่เทคนิคการเกษตรใน ฐานะของหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร (The Agricultural Administration Section) ของ MAF เจ้าหน้าที่ เหล่านั้นยังคงสังกัดสมาคมของการเกษตร แต่พวกเขาจำต้องย้ายไปยังจังหวัดในฐานะของที่ปรึกษาฟาร์ม หรือไปยัง สหกรณ์การเกษตรในฐานะสมาชิกคณะทำงานทางเทคนิคของการแนะนำการทำฟาร์ม จนถึงตอนนั้นส่วนบริหาร การเกษตรรับผิดชอบงานเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่เทคนิคของสมาคมของการเกษตร เป็นธรรมดาที่ โชจิ อิคาชิอุระ และ ฮิโตะชิ อิเคดะ (Hitoshi Ikeda) (1911-) เข้าร่วมในการประชุมและมีบทบาทสำคัญ จุดหมายสูงสุดของการ ประชุมก็คือการให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่เทคนิคเพื่อพวกเขาจะไปยังจังหวัดหรือสหกรณ์ แต่มันก็เป็นการชุมนุมเลี้ยง อ้อลา ต่อการให้คำแนะนำทางเทคนิคโดยผ่านทางสมาคมการเกษตรหรือสมาคมของการเกษตร และสำหรับการ สลายเจ้าหน้าที่เทคนิคอีกด้วย

ตอนต้นฤดูใบไม้ผลิในปีต่อมา อิคาชิอุระก็ล้มป่วยแล้วจากนั้นก็ฆ่าตัวตายเมื่อวันที่ 2 กันยายน ถึงแม้ว่า เขาจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาคมการเกษตรหลวง ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลัทธินายทุนที่ดิน (landlord-ism) เขาน่าจะยินดีต่อการปฏิรูปที่ดิน และการยุบเลิกสมาคมของการเกษตรในภายหลังสงคราม ความโศกเศร้า ของเขาประกอบด้วยความยากลำบากในการหาตำแหน่งที่เหมาะสม และบทบาทในองค์กรเกษตรกรภายหลังการ ปฏิรูปรวมทั้งการเมืองในรัฐสภา “การฆ่าตัวตายของเขาเป็นผลจากการเสียสติ เกิดจากความเศร้าของการโดดเดี่ยว จากวงการเกษตร และการเมือง การโดดเดี่ยวนั้นเกิดจากการยุบสมาคมของการเกษตร ซึ่งรับผิดชอบการให้คำ แนะนำการทำฟาร์ม โดยข้อนี้ เรื่องน่าสลดใจของอิคาชิอุระ เป็นผลจากนโยบายเกษตรกรภายหลังสงคราม ซึ่งทำให้ เขากลายเป็นแพะรับบาปของระบบสมาคมการเกษตรภายหลังสงคราม ซึ่งมีลักษณะของลัทธินายทุนที่ดินและระบบ ราชการมากเกินไป”

ในปัจจุบันต้นกำเนิดของระบบสมาคมการเกษตรกลายเป็นเรื่องยากที่จะพบเห็นได้ภายใต้องค์กรการเกษตร ทุกวันนี้ แต่ก็ควรจะมีความคิดในการสร้างระบบใหม่เพื่อเกษตรกรขึ้นมาอีก มันอาจจะเป็นแบบระบบสมาคมการ

เกษตร หรือ หอ (Chamber) ที่ยึดเกษตรกรเป็นหลัก แต่ไม่ใช่ราชการหรือนายทุนเจ้าของที่ดินอย่างเช่นที่เป็นอยู่ในสมาคมการเกษตรก่อนสงคราม ผู้ที่มีความคิดอ่านที่ยังหลงเหลืออีกไม่กี่คนที่มีความคุ้นเคยกับต้นกำเนิดของระบบสมาคมการเกษตร ฮิโตะชิ อิเคดะ (Hitoshi Ikeda) อาจจะเป็นบุคคลหลักที่ว่านี้ เขาเคยเป็นสมาชิกหนุ่มของสมาคมการเกษตรก่อนสงคราม สมาชิกอาวุโสของสมาคมการเกษตรแห่งชาติ และปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการของหอการเกษตรแห่งชาติ (The National Chamber of Agricultural) ระบบสมาคมการเกษตร หรือ หอการเกษตร จะถูกจัดตั้งขึ้นหรือไม่นั้นเป็นธรรมดาที่จะต้องขึ้นกับความอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่น ทว่าน่าจะมีการจัดตั้งสมาคมหรือหอการเกษตรของเกษตรกรขึ้นมาเพื่อสร้างนโยบายเกษตรขึ้นมาใหม่ สำหรับการอยู่รอดที่แท้จริงของการเกษตร

4-3 การเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทและองค์กรการบริหารการเกษตร

4-3-1 การจัดองค์กรใหม่ของหมู่บ้าน และสมาคมฟาร์มครอบครัวขนาดเล็ก

ถึงแม้ว่าระดับต่ำสุดของการปกครองท้องถิ่น (เทศบาล-Municipalities) ได้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเกษตรเสมอมา ตัวอย่างของความสัมพันธ์นั้นก็ยังคงแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย ในยุคโตคุงาวะ หมู่บ้านเป็นที่ตั้งของความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของประชาชน โดยมีผู้นำซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของหน่วยนั้น และเป็นผู้ที่ปกครองโดยรวบรวมเอาความต้องการของประชาชนเข้ามาไว้ หมู่บ้านจึงถูกจัดตั้งเป็นหน่วยปกครองตนเอง และมีการเก็บภาษีและบริหารโดยขุนนาง ชาวบ้านทั้งหมดในหมู่บ้านหรือกลุ่มหมู่บ้านมีความรับผิดชอบร่วมกันในการช่วยเหลือกัน และในการเสียส่วยภาษี หมู่บ้านยังมีกลุ่มปฏิบัติงานด้านการบริหารที่ดินและน้ำ อีกทั้งการถือครองและใช้ประโยชน์ทุ่งหญ้าและป่าไม้ โดยเหตุนี้หมู่บ้านในสมัยโตคุงาวะจึงเป็นหน่วยงานของการอยู่อาศัยร่วมกันในสามลักษณะคือ เป็นหน่วยปกครองตนเอง เป็นหน่วยปกครองของเจ้านาย (feudal lord) และกลุ่มการเกษตรแท้จริงแล้วหมู่บ้านก็ยังสามารถเรียกว่าเป็นชุมชนได้

ระบบหมู่บ้านนี้ถูกเปลี่ยนแปลงครั้งแรกโดยการปฏิรูปเมจิติดตามระบบการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ หมู่บ้านของสมัยโตคุงาวะถูกรวบรวมเป็นระบบเมืองหรือหมู่บ้านใหม่ ก่อนการใช้กฎหมายเมือง (The City Act) และกฎหมายเมืองและหมู่บ้าน (The Town and Village Act) ของปี 1888 มีเทศบาลอยู่ทั้งสิ้น 71,497 แห่งในจำนวนนี้ 58,284 แห่งเป็นหมู่บ้าน (ตารางที่ 4-12) ความจริงแล้วหมู่บ้านเหล่านี้ถูกแยกออกในแบบบังคับในปี 1888 และ 1889 หลังจากนั้นในบางครั้งหมู่บ้านยังถูกแบ่งแยกออกไปย่อยๆ อีก และหน้าที่ของหมู่บ้านเก่าๆ ก็เลื่อนหายไปตามกฎหมาย การแบ่งแยกดังกล่าวก็เพื่อความสะดวกของรัฐบาลกลาง หรือในอีกนัยหนึ่ง มันเกิดขึ้นก็เพื่อเสริมการรวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางของรัฐบาล และเพื่อรักษาขนาดของหมู่บ้านขนาดเล็กที่สุดให้สามารถรักษาสถาบันหมู่บ้าน บริหารการศึกษาภาคบังคับ และหน้าที่อื่นๆ ในขณะเดียวกันหมู่บ้านเก่าก็ได้กลายเป็นเพียง “เขตปกครอง” ตามกฎหมายและเป็นชื่อของเขตทางภูมิศาสตร์ อย่างไรก็ตาม หมู่บ้านเก่าก็ยังคงดำรงไว้ซึ่งเอกภาพสำหรับการอยู่อาศัย และกลายเป็นกลุ่มรวมพื้นฐานสำหรับการทำฟาร์ม ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ดังกล่าว หมู่บ้านเก่าก็ยังคงเป็นอิสระในความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามความสามารถในการบริหารของเทศบาล รวมทั้งเมืองและ

หมู่บ้านก็ถูกเสริมให้เข้มแข็งขึ้น ยกเว้นการควบคุมอย่างเต็มที่ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2

ถึงแม้จะมีการรวมตัวกันเป็นอย่างดีของเทศบาลความสำคัญของหมู่บ้านยังคงยืนหยัดตราบทุกวันนี้ ก่อนการปฏิรูประบบการปกครองท้องถิ่นในสมัยต้นๆ ของยุคเมจิ หมู่บ้าน (“บุราซุ”) ส่วนมากที่อยู่ในท้องที่จะรวมเป็นหนึ่งหมู่บ้านหรือสองหมู่บ้านหรือหลายๆ บ้านที่เหลือจะรวมตัวตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นมาอีก นับจากนั้นมาเป็นเวลากว่าร้อยๆ ปี หมู่บ้านทั้งหลายก็ถูกเปลี่ยนแปลงไม่เพียงแต่โดยการปฏิรูปของระบบการปกครองท้องถิ่น แต่โดยการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย จากแง่มุมของการเกษตร การจัดการที่ดินโดยหมู่บ้านเก่า (“บุราซุ”) (buraku) เริ่มเสื่อมถอยลงไป และการใช้น้ำถูกควบคุมโดยการจัดองค์กรที่ใหญ่ขึ้น แม้ว่าหมู่บ้านเก่ายังคงทำหน้าที่ในกรณีต่างๆ ไป เจกเช่นตัวแทนการควบคุมน้ำในระดับที่ต่ำที่สุด แม้แต่ป่าไม้และทุ่งหญ้าซึ่งถูกใช้ตามวัตถุประสงค์และความตั้งใจทั้งหมดร่วมกันของชุมชนก็ยังถูกเปลี่ยนแปลงออกไปมาก ดังจะได้กล่าวถึงในภายหลัง อีกประเด็นหนึ่งก็คือการเพิ่มขึ้นของประชากรที่มีประชากรเกษตรในหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ก็ยังกลายเป็นผู้ทำการเกษตรไม่เต็มเวลา (part-timers) ในขณะที่เดียวกัน องค์กรการเกษตรที่เคยตั้งอยู่บนฐานของหมู่บ้านก็ลดความสำคัญลงไป และองค์กรการทำฟาร์มภายนอกอาณาเขตของหมู่บ้านเก่าก็เพิ่มขึ้น

“ความตึงเครียดเหล่านี้ก่อให้เกิดแนวโน้มสำหรับองค์กรที่ทำหน้าที่พิเศษทั้งหลายให้แยกตัวออกไปจากหมู่บ้าน กลุ่มดั้งเดิมต่างๆ ในหมู่บ้านมีความคล้ายคลึงกับหมู่บ้านในฐานะของหน่วยทางสังคม และกลุ่มทำงานที่ก่อตัวขึ้นในสมัยใหม่ก็ยังคงเป็นไปตามรูปแบบของความคล้ายคลึงกันในการเป็นสมาชิกกับหมู่บ้านโดยส่วนรวม ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้กำลังแปรเปลี่ยนไป แม้ว่าแนวโน้มดังกล่าวนี้เพิ่งจะเริ่มต้นขึ้น กลุ่มก้อนที่ถูกสร้างอย่างเป็นทางการเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ แต่ซึ่งในความเป็นจริงแล้วได้รวมเอาสมาชิกทุกคนหรือครัวเรือนทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเข้าไว้ด้วยกันแพร่หลาย และถึงแม้ว่าหมู่บ้านจะแสดงให้เห็นแนวโน้มที่แตกต่างกัน มันก็ยังให้กรอบทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านญี่ปุ่น หมู่บ้านได้สร้างความคาดหวังแก่สมาชิกในด้านความเป็นอันเดียวและความกลมเกลียวกันให้มากที่สุด และถึงแม้ว่าอุดมคติเหล่านี้จะกลายเป็นอำนาจของหมู่บ้านในการบดบังลักษณะเฉพาะบุคคล มันก็ยังมิได้เลือนหายไปไหน” ความเข้าใจที่แสดงออกโดย ทาดาชิ ฟุกุทาเกะ (Tadashi Fukutake) (1917-) นี้ อาจจะเป็นจริงโดยทั่วไปไม่มากนักน้อย บางทีนี่คือเหตุผลที่ว่าเหตุใดในปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านและการทำฟาร์มจึงถูกกล่าวขวัญหรือพิจารณาถึง

ต่อไปขอให้เรามาพิจารณาหมู่บ้านจากแง่มุมของนโยบายเกษตร หมู่บ้านจำนวน 142,000 แห่งในปี 1975 มักจะประกอบด้วย 10-100 ครอบครัวยุ ภายในเขตแดนขนาด 30-500 เฮกตาร์ (อ้างถึงตารางที่ 4-13-i และ 4-13-iv) ภายหลังการจัดรูปหมู่บ้านเก่าให้เป็นระบบเทศบาลสมัยใหม่ กระทรวงมหาดไทยได้พยายามอย่างต่อเนื่องที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งและพยายามจัดเทศบาลใหม่ถ้าหากจำเป็น และในขณะเดียวกันก็เป็นการทำให้หมู่บ้านที่มีการปกครองตนเองอ่อนแอลงไป จากแง่มุมของการบริหารเทศบาลจริงๆ เทศบาลมักจะมีอำนาจจำเป็นต้องมีเขตการบริหารงานที่อาศัย หมู่บ้าน หรือหมู่บ้านเก่า และได้มีการก่อตั้งหัวหน้าเขต และหมู่บ้านก็ได้แสดงออกว่าใช้เป็นที่กระทำการร่วมได้ อย่างไรก็ตามกระทรวงมหาดไทยก็ได้พยายามทำให้หมู่บ้านเป็นนิติบุคคล แต่กฎหมายเมืองและหมู่บ้าน (The Town and Village Act) อนุญาตให้ หมู่บ้านเป็นเจ้าของป่าไม้และทุ่งหญ้าหรือทรัพย์สินอื่นๆ อย่างนิติบุคคลได้ ดูประหลาดที่ทางกระทรวงมหาดไทยเห็นด้วยกับกฎหมายให้สมาคมปฏิบัติ

การทำฟาร์มให้เป็นนิติบุคคล ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะว่ามีความต้องการทางกฎหมายให้เป็นมาตรการสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบทในระหว่างภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และยังเป็นความต้องการของ ฟุมิโอะ โกโต (Fumio Goto) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการสำคัญคนหนึ่งของกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้สมาคมปฏิบัติการเลี้ยงไหม (The practices association of sericulture) ยังได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในสมาคมการเลี้ยงไหม (The association of sericulture) ในปีก่อนหน้านั้น สมาคมปฏิบัติการเลี้ยงไหมถูกจัดตั้งขึ้นในชุมชนชนบท ขณะที่สมาคมการเลี้ยงไหมเป็นสหกรณ์พิเศษรูปหนึ่ง จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือหลาย ๆ หมู่บ้าน ภายหลังต่อมาสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์ม (farming practices association) และสมาคมที่คล้ายคลึงกันอื่นๆ ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในสมาคมการเกษตรท้องถิ่น (municipal agricultural association) ในปี 1940 ดังกล่าวแล้ว ทว่าในความเป็นจริงแม้แต่ก่อนร่างกฎหมายปี 1940 สมาคมเล็กๆ ของฟาร์มครอบครัว อย่างเช่น สมาคมปฏิบัติการ (The practices association) หรือ สมาคมการเกษตรหมู่บ้าน (The hamlet agricultural) ก็สามารถเข้าร่วมสมาคมการเกษตรท้องถิ่นในนามตัวแทนของสมาคมเล็กๆ ได้ สมาคมเล็กๆ ของฟาร์มครอบครัวซึ่งมีอยู่ประมาณ 80,000 แห่งในปี 1929 และเพิ่มเป็น 235,000 แห่งในปี 1936 สมาคมเล็กๆ ของฟาร์มครอบครัวหรือสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์มจำต้องเป็นตัวเชื่อมระหว่างสมาคมเกษตรท้องถิ่นหรือสหกรณ์เอกชนประเภทและครอบครัวฟาร์ม ความเป็นจริงนี้เป็นที่ทราบกันในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการระดมมาตรการบริหารการเกษตรหรือการค้ากับธุรกิจสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 1920 กว้างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก นอกจากนี้แล้ว การควบคุมเกษตรช่วงสงครามทำให้เกิดความจำเป็นต้องจัดตั้งหมู่บ้านชนบท ดังนั้นสมาคมเล็กๆ ของครอบครัวฟาร์มจึงมีจำนวนประมาณ 316,000 แห่งในปี 1941 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าประวัติศาสตร์ของสมาคมการเกษตรหมู่บ้านนั้นยาวนานทีเดียว ตัวอย่างเช่น ฮิซาโยชิ คาโน (Hisayoshi Kano) ผู้ปกครองจังหวัดคาโกชิม่า (Kagoshima Prefecture) ได้สนับสนุนให้จัดตั้งสมาคมสำหรับการทำฟาร์มร่วมกัน (association for co-operatives farming operations) ในปี 1896 มองย้อนหลังกันไปถึงช่วงปีทศวรรษ 1880 สมาคมปฏิบัติการของสมาคมการเกษตรก็ได้รับการสนับสนุนในจังหวัดอื่นๆ

ในช่วงสมัยโตคุงวะ เคยมีกลุ่ม (“คูมิ”) (Kumi) ห้าคน หรือกลุ่มยึดความเป็นเพื่อนบ้าน และถูกกำหนดขึ้นเป็นความช่วยเหลือกันและป้องกันหมู่บ้าน ภายหลังการปฏิรูปองค์กรการปกครองตนเองของท้องถิ่นในช่วงการปฏิรูปเมจิ และการเข้าสู่ชนบทของการค้า กิจกรรมการช่วยเหลือกันแบบดั้งเดิมก็ค่อยๆ หายไป ในอีกด้านหนึ่งนั้น นับตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าที่ดินได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กับความรุ่งเรืองของลัทธินายทุนที่ดิน และความจำเป็นสำหรับการปรับปรุงการเกษตรก็เป็นที่ตระหนักกัน สมาคมของเกษตรในหมู่บ้านก็เริ่มถูกจัดตั้งขึ้น และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการทำฟาร์ม แต่มันก็มิได้ทดแทนการแลกเปลี่ยนแรงงานดั้งเดิมโดยสมบูรณ์ เป็นที่ควรสังเกตว่าสมาคมขนาดเล็กๆ ของฟาร์มครอบครัวหรือสมาคมการเกษตรหมู่บ้านในยุคเมจิ ถูกจัดตั้งขึ้นในสมาคมการเกษตรหรือข้าราชการในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การปรับปรุงการทำฟาร์ม

เมื่อประสบกับปัญหาขัดแย้งในการเช่า ซึ่งมีความรุนแรงมากในช่วงต้นๆ ของยุคไทโช (Taisho era) (1912-26) และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลท้องถิ่นและสมาคมการเกษตรท้องถิ่นก็เริ่มจัดองค์กรของหมู่บ้านเก่าเสียใหม่ให้เป็นสมาคมขนาดเล็กของฟาร์มครอบครัว มิใช่แต่เพียงเพื่อดำเนินกิจกรรม

การปรับปรุงการทำฟาร์ม แต่รวมถึงกิจกรรมการตลาดเกษตรกรอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผัก หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก กระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้เล็งเห็นความสำคัญของสมาคมเล็ก ๆ เหล่านี้ จึงได้ร่างกฎหมายสำหรับสมาคมปฏิบัติการเลี้ยงไหม (the practice association of sericulture) (“โยซาน จิกโค คูมิไอ”) (Yozan jikko kumiai) และสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์ม (the farming practice association) (“โนจิ จิกโค คูมิไอ”) (Noji jikko kumiai) ที่กล่าวถึงข้างต้น สมาคมเหล่านี้และสมาคมเล็ก ๆ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากนั้น ลักษณะของสมาคมขนาดเล็กในเวลานั้นเป็นการทำฟาร์มร่วมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างสงคราม

กฎหมายองค์การเกษตร (the Agricultural Organization Law) (“โนเงียว ดานไท โฮ”) (Nogyo Dantai Ho) ที่ผ่านออกมาในปี 1943 ที่รวมสมาคมการเกษตรและสหกรณ์อุตสาหกรรมชนบทเป็นสมาคมของการเกษตร ในช่วงสงครามนั้นกลับมิได้ยอมรับในทางนิติบัญญัติแก่สมาคมปฏิบัติการทำฟาร์มหรือสมาคมการทำฟาร์มหมู่บ้าน มีการโต้แย้งว่า ในเมื่อเกษตรกรทั้งหมดต้องเข้าร่วมในสมาคมของการเกษตรของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องทำให้สมาคมปฏิบัติการทำฟาร์มเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมของการเกษตรอีก แต่ประเด็นนี้มีใช้เพียงแต่เกี่ยวกับการเข้าสู่สมาคมของการเกษตรของสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์มเท่านั้น ผลที่ตามมาคือการยุบเลิกทางนิตินัยของสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์ม ดูเหมือนเหตุการณ์นี้จะเกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างกระทรวงเกษตรและป่าไม้ (MAF) และกระทรวงมหาดไทย กระทรวงหลังนี้รู้ดีถึงความสำคัญของหมู่บ้านเก่า (“บุราคุ”) (buraku) ในช่วงสงคราม แต่ก็ไม่ยินดีที่จะใช้กฎหมายใดๆ เพราะการทำเช่นนั้นจะก่อความซับซ้อนให้กับระบบการปกครองตนเองของท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยยังไม่เห็นด้วยกับการใช้กฎหมายกับสมาคมการทำฟาร์มหมู่บ้าน (the hamlet farming) เพราะทางกระทรวงเกรงว่าหมู่บ้านเก่าจะถูกโอนไปอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงเกษตรและป่าไม้โดยผ่านทางสมาคมการทำฟาร์มหมู่บ้าน

ภายหลังสงคราม เมื่อ MAF ร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตร พวกเราต้องการจัดการด้านกฎหมายให้สมาคมปฏิบัติการเกษตร (“โนเงียว จิกโค คูมิไอ”) (nogyo jikko kumiai) ให้องค์กรพื้นฐานของการทำฟาร์มร่วมกัน โครงร่างของกฎหมายที่วางโดยคณะรัฐมนตรีในเดือนมิถุนายนปี 1946 และกฎหมายที่เขียนขึ้นตามโครงร่างนั้น เป็นธรรมดาที่จะต้องรวมเอาสมาคมปฏิบัติการเกษตรซึ่งจะถูกจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้าน ในตอนแรก คณะของกำลังผู้ปกครอง (the Occupation Forces) ที่รับผิดชอบร่างกฎหมายนี้ นำโดย วิลเลียม ฮาร์ดี้ (William Hardy) เห็นชอบด้วยอย่างสมบูรณ์กับร่างนั้น แต่ต่อมาเราถูกเรียกร้องโดยคณะเดียวกันนี้ให้ทบทวนร่างกฎหมายนี้เสียใหม่ทั้งหมด และในท้ายที่สุด สมาคมปฏิบัติการเกษตรก็ถูกลบออกไป ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้า การต่อต้านสมาคมปฏิบัติการเกิดจากหน่วยอื่นของ GHQ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเมือง พวกเขาต้องการจัดสมาคมในเมืองและสมาคมในหมู่บ้านในแถบชนบท บางทีพวกเขาอาจจะคิดว่า สมาคมเหล่านี้เป็นเครื่องมือการควบคุมอำนาจสมัยสงคราม และยังได้เทียบเคียงสมาคมปฏิบัติการเกี่ยวกับการเกษตรกับสมาคมหมู่บ้าน

ภายหลังผ่านร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านเก่าและสมาคมปฏิบัติการที่ยึดหมู่บ้านเก่าเป็นหลัก ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากแอมูมของสังคมวิทยาชนบทและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสมัยใหม่ ในเมื่อมีความสำคัญที่จะต้องทำให้ญี่ปุ่นหลังสงครามเป็นประชาธิปไตย หมู่บ้านเก่าก็ถูกพิจารณาว่าเป็นเครื่องมือที่ควบคุมบุคคลอย่างหนาแน่น

การปลดปล่อยปัจเจกชนจากหมู่บ้านเก่าจึงดูเหมือนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงมิได้ โดยเหตุนี้การปลดปล่อยปัจเจกชนจากครอบครัวใหญ่ก็คิดกันว่าเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น สมาคมปฏิบัติการฟาร์มและองค์กรที่คล้ายคลึงกันนี้จึงถูกล้มเลิกในขณะหนึ่ง

ในปี 1954 สหกรณ์การเกษตรในท้องที่ที่เล็กกว่าสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่น ได้รับอนุมัติทางกฎหมายให้เข้าร่วมในสหกรณ์จังหวัดได้ การแก้ไขกฎหมายสหกรณ์การเกษตรในตอนนี้ก็มุ่งที่จะอนุรักษ์ความคิดเกี่ยวกับสมาคมปฏิบัติการก่อนสงคราม แต่ความคิดดังกล่าวก็มีได้ส่งผลทางปฏิบัติมากนัก เพราะว่าการตั้งสหกรณ์ตามกฎหมายสหกรณ์การเกษตรไม่ใช่เรื่องง่าย และรัฐบาลท้องถิ่นและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดก็มิได้ให้ความสนใจกับความคิดดังกล่าว แต่ว่าเป็นเรื่องน่าคานึงว่า ในความเป็นจริงยังคงมีสมาคมการทำฟาร์มหมู่บ้านอยู่ในชนบทหลายแห่งของญี่ปุ่น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ได้เกิดมีรูปแบบสมาคมการเกษตรใหม่เกิดขึ้นมาโดยที่จำเป็นต้องจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้านเท่านั้น สมาคมในลักษณะดังกล่าวนี้มีมากกว่าหนึ่งหมื่นแห่งในปัจจุบัน

อีกประเด็นที่น่าสังเกตก็คือในปี 1962 สมาคมนิติบุคคลเกี่ยวกับการทำฟาร์ม (“โนจิ คูมิไอ โฮจิน”) (noji kumiai hojin) ได้รับการเห็นชอบตามกฎหมายในปี 1962 โดยการแก้ไขกฎหมายสหกรณ์การเกษตร วิธีดำเนินงานทางกฎหมายของสมาคมนิติบุคคลถูกทำให้เรียบง่ายคล้ายกับสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์ม ความแตกต่างมีเพียงในกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้สหกรณ์และความร่วมมือในการทำฟาร์ม หรือการจัดการฟาร์มร่วมกันในกรณีของสมาคมนิติบุคคลของการทำฟาร์ม (the legal person association of farming affairs) นี่คือนิติบุคคลที่กระทรวงเกษตรและป่าไม้ต้องการยกร่างกฎหมายในตอนปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม แต่ว่าสมาคมนิติบุคคลของการทำฟาร์มซึ่งมีจำนวน 4,896 แห่งในปี 1977 มิได้ยึดขอบข่ายของหมู่บ้านเป็นหลักเสมอไป สมาคมเหล่านี้มักจะถูกจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มปฏิบัติงานพิเศษ ทาเคโอะ วาทาย่า (Takeo Wataya) (1909-) ประธานเก่าของสถาบันวิจัยทางเศรษฐศาสตร์เกษตร (the Research Institute of Agricultural) (“โนเงียว โซโก เคนดิว โช”) (Nogyo Sogo Kenkyu Sho) กระทรวงเกษตรและป่าไม้กล่าวว่า ฐานของความร่วมมือในองค์กรสำหรับการทำฟาร์มหรือเครื่องมือฟาร์มสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท อย่างแรกเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพราะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับร่วมกันจากการตลาดเป็นต้น อีกชนิดหนึ่งเป็นองค์กรที่ตั้งอยู่บนฐานของเขตแดนของหมู่บ้านเก่า ดูเหมือนว่าในปีหลังๆนี้ ข้อดีของหมู่บ้านเก่าได้ถูกนำมาพิจารณาถึงใหม่ ตามความร่วมมือในการฟาร์มหรือความร่วมมือในการใช้เครื่องมือเกษตร แต่ว่าตามข้อสังเกตของข้าพเจ้าเองนั้น ประเด็นดังกล่าวยังไม่แจ่มชัดในกาลข้างหน้าถึงแม้ว่าความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันเกือบจะเหมือนกัน ทาดาชิ ฟูกูทาเกะ (Tadashi Fukutake) กล่าวในหนังสือชื่อ “นิปปอน โนะ โนซอน” (Nippon no Noson) (สังคมชนบทญี่ปุ่น) (Japanese Rural Society) ของเขาเอาไว้ว่า “โดยเหตุดังกล่าว แม้แต่สหภาพปฏิบัติการเกษตร (the Agricultural Practice Union) ยังแสดงแนวโน้มที่จะแยกตัวออกมาจากหมู่บ้าน ถึงแม้ว่าในหมู่บ้านอีกหลายๆ แห่ง องค์กรทั้งสอง (คือสหภาพและหมู่บ้าน... ผู้แปล) จะดูเหมือนกับเป็นอันเดียวกัน ในเมื่อสมาชิกของหมู่บ้านเริ่มมีความแตกต่างเป็นเกษตรกรเต็มเวลา และเกษตรกรทำงานไม่เต็มเวลา และผู้ที่มิใช่เกษตรกรมากขึ้นทุกที ความเป็นไปได้ของความร่วมมือกันทั้งหมู่บ้านก็ย่อมลดลง อีกนัยหนึ่ง ลักษณะของผลประโยชน์ร่วมขององค์กรเริ่มมองเห็นได้ชัดเจนขึ้น แนวโน้มอันนี้ยังมิได้รับการชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัด แต่แนวโน้มของการแบ่งแยกหมู่บ้านให้เป็นสังคมเล็ก ๆ และมีกลุ่มกิจกรรมเล็ก ๆ

อยู่ข้างในก็พบเห็นได้ไม่มากนักน้อยในทุกรูปแบบของการจัดกลุ่ม และก็จากการพัฒนาของกระบวนการแบ่งแยกนี้เองที่ได้เกิดมีการก่อตั้งชุมชนหมู่บ้านใหม่ๆขึ้นมาอีก” ตามความเห็นของข้าพเจ้า ความเป็นไปได้ของการสร้างชุมชนหมู่บ้านใหม่ขึ้นมาอีกมีสูงที่สุดในระบบการถือครองที่ดินเพื่อการผลิตธัญพืชหรือการเลี้ยงโค ภายใต้ระบบการถือครองที่ดินในปัจจุบัน ความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสมาคมนิติบุคคลเพื่อการทำฟาร์มดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับลักษณะการแบ่งแยกที่พุกุทาเคะกล่าวถึง ซึ่งจะต้องตรวจสอบกันต่อไป ความจริงที่ว่าฟาร์มการทำนาร่วมและฟาร์มทุ่งหญ้าร่วมมืออยู่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการทำฟาร์มประเภทอื่นๆ อาจจะเกี่ยวข้องกับจุดนี้ ดังนั้นขบวนการสลายองค์กรของการใช้ที่ดินร่วม (the disorganization process of common land) จึงควรได้รับการวิเคราะห์

4-3-2 การสลายองค์กรของการใช้ที่ดินร่วม

มองย้อนประเด็นนี้กลับไป มีหลายสาเหตุและภาวะการณ์ที่ทำให้การใช้ป่าไม้หรือทุ่งหญ้ารวมของหมู่บ้านดั้งเดิมสูญสลายไป เหตุผลแรกก็คือ การแบ่งแยกสิทธิการถือครองระหว่างรัฐและประชาชนซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อปี 1874 เหตุผลที่สองได้แก่ร่างกฎหมายระบบเมือง (the city system) และระบบหมู่บ้าน (the town and village system) ในปี 1888 ข้อที่สามเกิดจากความพยายามของรัฐบาลที่จะรวบรวมป่าไม้และทุ่งหญ้าของหมู่บ้านเก่าให้เป็นทรัพย์สินของเทศบาล หรือในอีกนัยหนึ่งก็คือ การรวบรวมป่าไม้และทุ่งหญ้าของหมู่บ้านเก่าให้เป็นอันเดียวกัน ซึ่งเริ่มมีขึ้นในปี 1910 จนถึงประมาณปี 1939 เหตุผลที่สี่คือการใช้กฎหมายการปรับปรุงป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน (the Common Forest and Grassland Modernization Law) ในปี 1966 อันแรกเกิดจากการทบทวนภาษีที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน อันที่สองเกิดจากการปฏิรูปองค์กรการปกครองตนเองของท้องถิ่น อันที่สามเป็นความจำเป็นเพื่อการปรับปรุงการคลังของจังหวัดและการปลูกป่าใหม่และอันที่สี่เป็นความตั้งใจที่จะสลายสิทธิทางกฎหมายในการใช้ที่ดินร่วมเพื่อปรับปรุงโครงสร้างของป่าไม้ นั่นคือการชิมชับบของเศรษฐกิจทุนนิยม และการถือครองส่วนบุคคลเข้าไปยังหมู่บ้านเชิงเขาและในภูเขา ได้ส่งเสริมให้เกิดการสลายตัวของการใช้ที่ดินร่วมกันของชุมชน เป็นเรื่องที่ได้เห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงสุดท้ายของภาวะความจำเริญทางเศรษฐกิจสูงก่อนหน้าและภายหลังปี 1970

(1) ประการแรก เมื่อระบบการถือครองที่ดินส่วนบุคคลถูกนำมาใช้ในช่วงต้นยุคเมอจิ ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันว่าที่สาธารณประโยชน์ (common land) หรือที่ดินในทำนองเดียวกันนั้นควรเป็นสิทธิของรัฐหรือของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในปี 1874 รัฐบาลก็ตัดสินใจว่าที่ดินทั้งหมดควรถือครองโดยรัฐหรือไม่ก็บุคคล การแบ่งแยกสิทธิการถือครองในระหว่างรัฐและประชาชนนี้ส่งผลให้มีการโอนที่สาธารณประโยชน์เป็นของรัฐ ทั้งนี้เพราะที่ดินซึ่งมิได้ถูกแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าเป็นของคนใดคนหนึ่งก็จะถูกถือว่าเป็นที่ดินที่รัฐเป็นเจ้าของ แต่หลักฐานเช่นนี้มักจะเป็นเรื่องยุ่งยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมันมาเกี่ยวข้องกับป่าไม้และทุ่งหญ้าสาธารณประโยชน์ ในสมัยใดคงจะไม่ค่อยจะมีความคิดเกี่ยวกับการถือครองที่ดินส่วนบุคคล โดยเฉพาะสำหรับที่ป่าไม้และทุ่งหญ้า และเจ้าหน้าที่ที่ท้องถิ่นของการทบทวนภาษีที่ดิน (the Land Tax Revision) ในบางครั้งก็พยายามที่จะรวมที่ดินเอาไว้ภายใต้สิทธิครอบครองของรัฐให้มาก ๆ นอกจากนี้แล้วหลังจากปี 1881 ก็เกิดกรณีหลายกรณีซึ่งชาวบ้านบทกฏริตรอนสิทธิในการใช้ที่ดินที่ถูกจัดเป็นที่ดินของรัฐ นี้อาจจะเกิดจากความพยายามส่วนหนึ่งของ ยาจิโร่ ชิเนงาว่า (Yajiro Shinagawa) ในอันที่จะพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ ชิเนงาว่า เป็นคนในลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมหัวโบราณ (agricultural

fundamentalism) และนักชาตินิยม และในตอนที่แยกสิทธิการถือครอง เขาเป็นผู้อำนวยการสำนักป่าไม้ (the Forestry Bureau) กระทรวงมหาดไทย เขาได้เป็นรองผู้ช่วยเลขาธิการของกิจการการเกษตรและพาณิชย์การในเวลาเดียวกับการก่อตั้งกระทรวงดังกล่าว และในปีต่อมาก็ได้รับเลื่อนขึ้นเป็นรองเลขาธิการ การบริหารป่าไม้ และการเกษตรถูกโอนให้กับ MAC จากกระทรวงมหาดไทยในปี 1881

ในช่วงสมัยโตคุงาวะ ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน (“บุรากุ” หรือ “มูรา”) (buraku or mura) กับป่าไม้ และทุ่งหญ้าถูกแบ่งออกเป็นสามชนิด ชนิดแรก หมู่บ้านเป็นเจ้าของและใช้ที่ดิน ชนิดที่สอง หมู่บ้านใช้ที่ดินแต่ไม่เป็นเจ้าของที่ดิน ชนิดที่สาม หมู่บ้านใช้ที่ดินตามความเห็นชอบจากเจ้าเมือง ผู้ซึ่งบริหารที่ดินโดยอาศัยแรงงานของหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีป่าไม้แบ่งผลประโยชน์จากการทำการผลิตร่วม แต่ก็มีอยู่ไม่มาก สิทธิการถือครองป่าไม้ และทุ่งหญ้าหรือการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องของหมู่บ้านในสมัยโตคุงาวะมีความแตกต่างจากบัญญัติทางกฎหมายในสมัยปัจจุบัน เราไม่สามารถเข้าถึงได้ในประเด็นนี้ได้ แต่เราควรที่จะเพียงเพิ่มเติมว่าสิทธิการถือครองหรือการใช้อย่างต่อเนื่องมักจะเป็นการกระทำร่วม และความต่อเนื่องของการใช้ก็เทียบเท่าความต่อเนื่องของสิทธิการถือครองรัฐบาลเมอิจิมิได้ยอมรับทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการถือครองร่วมของชุมชนหรือการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง แต่กลับปฏิเสธธรรมเนียมนี้ รัฐบาลใช้หลักการถือครองโดยสิทธิเด็ดขาดส่วนบุคคล อันนี้เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการปรับปรุงนิติบัญญัติและกฎหมายของญี่ปุ่นให้ทันสมัย แต่รัฐบาลก็ตั้งค่านาไปใช้กับที่สาธารณประโยชน์หรือการใช้ป่าไม้และทุ่งหญ้าร่วมกันของชุมชนด้วย นอกจากนี้แล้วรัฐบาลรวมทั้งศาลฎีกายังได้ปฏิเสธสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วมซึ่งมีอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติและทุ่งหญ้าอีกด้วย แทบไม่ต้องกล่าวเลยว่า การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดข้อขัดแย้งที่รุนแรงติดตามมา

มีป่าไม้และทุ่งหญ้าหลายแห่งที่ชุมชนหลายแห่งเป็นเจ้าของและใช้ประโยชน์ ในกรณีดังกล่าวสิทธิการถือครองร่วมถูกแบ่งปันในระหว่างหมู่บ้าน และในขณะเดียวกันสิทธิการถือครองร่วมก็ถูกเปลี่ยนเป็นการถือครองร่วมของสมาชิก ในกรณีของการถือครองร่วมกันของหมู่บ้านหนึ่งๆ ซึ่งนับว่าเป็นปรกติ สิทธิการถือครองที่ดินร่วมกันนั้นบางครั้งถูกแบ่งปันในหมู่สมาชิกให้เป็นสิทธิการถือครองส่วนบุคคล บางครั้งสิทธิการถือครองร่วมก็ถูกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการเป็นการถือครองร่วมกันของสมาชิกของหมู่บ้านผู้ซึ่งจะได้รับแบ่งปันที่ดินสาธารณประโยชน์นั้นๆ ในบางกรณีตัวแทนของชุมชนกลายเป็นเจ้าของที่ดินโดยตำแหน่งอย่างเป็นทางการของที่ดินที่เข้าร่วมกันของชุมชน กล่าวโดยสรุป สิทธิการถือครองที่ดินร่วมกันของชุมชน (หรือ commonage) ไม่เป็นที่ยอมรับกันในหลายกรณีของการแบ่งปันสิทธิการถือครองที่ดินระหว่างรัฐและประชาชน และในภายหลังสืบต่อมา เพื่อเรียกเก็บภาษีที่ดินและเปิดทางให้กับลัทธิทุนนิยม จะต้องมีการจัดการอย่างถี่ถ้วนกับสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคล และเพื่อที่จะโอนป่าไม้ให้เป็นของรัฐให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นควรจะถูกยกเลิกไปเสียถ้าหากกระทำได้ แต่ก็เป็นการยากที่จะดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวซึ่งก่อให้เกิดการโต้แย้งและความผิดพลาดมากมาย และถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในสาระของสิทธิการถือครองร่วมจากการถือครองอย่างเป็นทางการ ซึ่งใช้โดยผู้บริหารสาระทางธรรมเนียมของการถือครองร่วมก็คงดำเนินต่อไปเป็นช่วงระยะหนึ่ง สืบเนื่องจากการผ่านกฎหมายทะเบียนที่ดิน (the Land Registration Law) ในปี 1886 และการประกาศใช้กฎหมายแพ่ง (Civil Code) ในปี 1893 และการสืบคลานของระบบทุนนิยมเข้าไปในเขตภูเขา เหล่าสมาชิกมีแนวโน้มที่จะแบ่งปันที่ดินกันเองในหมู่บ้านพวกเขา

และในบางครั้งผู้ถือครองเป็นทางการหรือผู้ถือกรรมสิทธิ์มักจะยึดเอาที่ดินนั้นเป็นของตนเองเสีย

(2) ประการที่สอง การปฏิรูปทางสถาบันอีกอย่างหนึ่งมีผลอย่างรุนแรงกว่าเสียอีกต่อที่ดินใช้ประโยชน์ร่วมกัน นั่นคือการผ่านร่างกฎหมายเมือง (the City Act) และกฎหมายเมืองและหมู่บ้าน (the Town and Village Act) ในปี 1888 (บังคับใช้ในปี 1889) ติดตามด้วยการรวบรวมหมู่บ้านตามคำสั่งของรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย มาตรการเหล่านี้ต้องการให้เทศบาลรวมทั้งเมืองและหมู่บ้านกลายเป็นนิติบุคคลที่สามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สินและบริหารทรัพย์สินเหล่านั้นได้ เทศบาลซึ่งมีจำนวน 71,497 แห่งในปี 1883 ลดลงไปเป็น 15,861 แห่งในปี 1889 (ตารางที่ 4-12) การปฏิรูปดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นโดยตัวมันเอง แต่เป็นความต้องการของรัฐบาลกลาง แต่เทศบาลที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ในฐานะของนิติบุคคลเกือบจะไม่มีหน้าที่ใด ๆ เลยที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การใช้น้ำ ที่ดิน สาธารณประโยชน์ และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันนี้จะถูกโอนไปให้กับเทศบาลจากหมู่บ้านที่ถูกรวบรวมขึ้นมา เพราะว่าจะได้มีผลประโยชน์ทางการเงินจากทรัพย์สินเหล่านั้น แน่นนอนละการโอนย้ายเช่นนี้เป็นการยากที่จะกระทำได้ และมาตรการพิเศษ เช่น การจัดตั้งเขตทรัพย์สิน (the property ward) ให้เป็นนิติบุคคลในหมู่บ้านเดิมนับเป็นเรื่องจำเป็น แต่ที่ดินทำประโยชน์ร่วมกันนั้นก็ค่อย ๆ ถูกจัดรวมเข้าไปสู่เทศบาลในทุก ๆ โอกาส โดยเหตุนี้ประชาชนในหมู่บ้านเดิม ผู้ซึ่งสามารถใช้สิทธิพิเศษในที่สาธารณประโยชน์ตามสิทธิธรรมเนียมเดิมนั้น กลับถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์ตามกฎหมายของเทศบาลใหม่ ซึ่งเท่ากับว่ามันเป็นการเวนคืนในความเป็นจริง ดังนั้น ผลของกฎนั้นในทางปฏิบัติจึงเป็นที่ถกเถียงกันในท่ามกลางนักกฎหมาย

ผลจากกระบวนการดังกล่าวก็คือ ที่ดินใช้ประโยชน์ร่วมของยุคโคคองวาระได้ถูกแบ่งออกไปเป็นสามประเภท ประเภทแรกคือที่ดินของเทศบาล ประเภทที่สองคือที่ดินของเขต (ward) และชนิดที่สามคือที่ดินใช้ประโยชน์ร่วมนอกเหนือจากประเภทที่สอง ประเภทที่สองนี้มักจะถูกรวมอยู่ในคำว่าที่ดินชุมชนด้วย เพราะเหตุว่าความหมายทางกฎหมายนั้นแตกต่างกัน จากทัศนะของความสัมพันธ์ระหว่างที่ดินของเทศบาลและที่ดินของชุมชนโดยการพิจารณาว่าที่ดินของชุมชนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นถูกนับรวมอยู่ในทรัพย์สินของเทศบาลหรือไม่ ที่ดินของชุมชนก็มีความแตกต่างกันในหลายรูปแบบและความเป็นจริง นอกจากนี้นับตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายแพ่ง (Civil Code) ที่ดินของชุมชนมักจะถูกเปลี่ยนให้เป็นสิทธิร่วม (joint ownership) ของที่ดิน และที่ดินของชุมชนก็ถูกแบ่งแยกในหมู่บ้านสมาชิกในบางครั้ง มิฉะนั้น การใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำกรเกษตรหลายอย่าง ยิ่งกว่านั้นก็ยังมีความขัดแย้งหรือการต่อต้านในชุมชนต่างๆของเมืองหรือหมู่บ้านเดียวกัน เนื่องจากความขัดแย้งของผลประโยชน์เกี่ยวกับการจัดการหรือการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนนั้น ยกเว้นในกรณีที่ชุมชน ซึ่งมีที่ดินสำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันได้กลายเป็นเมืองเมืองหนึ่งหรือหมู่บ้านหนึ่งตามกฎหมายเมืองและหมู่บ้าน (the Town and Village Act) นอกจากนี้ ป่าไม้หรือทุ่งหญ้าของชุมชนก็ค่อย ๆ ถูกตัดฟันอย่างไม่ระมัดระวัง หรือไม่ก็ถูกล้มมากเกินไป ส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากการจัดการที่เข้มงวดขึ้นของป่าสงวนแห่งชาติ

(3) จากแง่มุมของการบริหารเทศบาล การต่อต้านของกลุ่มชนชนจะถูกแก้ไข และการทำลายป่าและทุ่งหญ้าชุมชนควรจะได้รับป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น แต่ทว่าภายหลังจากปี 1895 ป่าไม้ได้ถูกพิจารณาเป็นแหล่งรายได้ที่เหมาะสมของโรงเรียน เพราะงบประมาณสำหรับโรงเรียนได้กลายเป็นภาระของเทศบาล และภายหลังจากสงครามระหว่างจีนและญี่ปุ่น (the Sino-Japanese War) (1894-95) ก็เริ่มมีการสนับสนุนการปลูกป่าโดยเทศบาล ดังนั้น

การจัดรวบรวมที่ดินชุมชนให้เป็นที่ดินของเทศบาลจึงดำเนินต่อไปอีก เหตุการณ์นี้ก็มีอยู่จริงโดยเฉพาะในช่วงสงครามระหว่างรัสเซีย-ญี่ปุ่น (the Russo-Japanese War) (1904-05) เพราะอุปสงค์สำหรับไม้ซุงอันเป็นยุทธปัจจัยสำคัญ

จึงถึงปี 1909 การจัดรูปที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าเป็นภาระของกระทรวงมหาดไทย ในปีเดียวกันนี้เองเช่นกันที่ทางกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) เริ่มเกี่ยวข้องกับจริงจังกับเรื่องป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน รัฐมนตรี MACA คือ คาเนทาเค่ โออูระ (Kanetake Oura) (1850-1918) ในขณะนั้นได้กล่าวที่ประชุมว่าราชการจังหวัดในปี 1909 ว่า เนื่องจากป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนถูกทำลายเสียหายมาก มันควรจะได้รับการจัดการที่ดี และโดยเหตุนี้จึงควรถูกโอนไปให้เทศบาล ภายหลังจากปีนั้นได้มีการสนับสนุนการโอนย้ายสิทธิการใช้ที่ดินชุมชนไปให้กับทางเทศบาล โออูระเคยมีประสบการณ์ในการบริหารของกระทรวงมหาดไทยและเคยเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ตามทัศนคติของกระทรวงมหาดไทยนั้นมีความจำเป็นในเรื่องของการจัดรูปงบประมาณของเทศบาลและการรักษาความสงบสุขของชุมชนในเทศบาล และจากทัศนคติของ MACA การปลูกป่าในที่ชุมชนเป็นเรื่องจำเป็น โดยเหตุนี้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ (MACA) โนริคิชิ โอชิคาว่า (Norikichi Oshikawa) (1862-1918) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย คิโตซุโร อิชิชิ (Kitokaro Ichiki) (1867-1944) ในฐานะตัวแทนของกระทรวง ทั้งสองได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในปี 1910 เกี่ยวกับการจัดรูปและการพัฒนาเทศบาลหรือป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน นี้เรียกว่าเป็นหลักการรวบรวมป่าไม้และทุ่งหญ้า หลักการดังกล่าวถูกกล่าวไว้ในข้อเสนอแนะดังนี้ “การจัดรูปและพัฒนาป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนหรือเทศบาลเป็นโครงการเร่งด่วนที่ไม่ควรจะถูกเพิกเฉยแม้แต่เพียงหนึ่งวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้และทุ่งหญ้า อันเป็นทรัพย์สินร่วมกันของชุมชนนั้นควรจะถูกโอนย้าย และรวบรวมเข้ากับเทศบาล มันมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องมีการโอนและการรวบรวมในช่วงแรกของการจัดรูปและพัฒนาป่าไม้และทุ่งหญ้าของเทศบาลหรือชุมชน”

ดูเหมือนว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวมีปฏิกิริยาตามน้อย แต่นักวิชาการอย่างเช่น โทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) กลับวิจารณ์ข้อเสนอแนะดังกล่าวอย่างเผ็ดร้อนภายหลังที่มันถูกตีพิมพ์ การวิจารณ์ของเขาเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบลักษณะของเมืองและหมู่บ้านที่จะถูกจัดรูป เขาแย้งว่า “หมู่บ้านเป็นองค์กรการปกครองตนเองที่แท้จริงและเมืองและหมู่บ้านที่ถูกจัดรูปของทุกวันนี้มันมิได้เป็นอะไรมากไปกว่าหน่วยการปกครองตนเองหลาย ๆ หน่วย ข้าพเจ้าเชื่อว่ามาตรการที่ดีที่สุดก็คือการทำให้หมู่บ้านเป็นหน่วยปกครองตนเอง และสร้างเขตปกครองขึ้นจากเมืองหรือหมู่บ้าน ถ้าหากที่ดินชุมชนจะถูกตัดสินโดยเสียงส่วนใหญ่ของสภาเมืองหรือสภาหมู่บ้านให้ออนไปขึ้นอยู่กับเทศบาล การตัดสินใจโดยเสียงส่วนใหญ่นั้นก็จะเป็นปัญหาในแง่กฎหมาย ถึงแม้เราจะเป็นที่กังขากันว่าเมืองหรือหมู่บ้านจะบริหารที่ดินที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่ ถ้าหากว่าเมืองหรือหมู่บ้านทำการบริหารที่ดินได้ดีกว่าและก่อให้เกิดผลกำไรจำนวนหนึ่ง หมู่บ้านก่อนหน้านั้นซึ่งมีสิทธิในการถือครองที่ดินก็อาจจะไม่ได้รับอะไรเลย เนื่องจากการจัดรูปป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนได้กลายมาเป็นนโยบายของหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ข้าพเจ้าก็มักจะห่วงเกี่ยวกับความเสียหายต่อหมู่บ้าน”

ต่อมาได้มีการต่อต้านมาตรการจัดรูปและการพัฒนา แม้แต่ภายใน MACA ก็ยังมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างสำนักป่าไม้ (Forestry Bureau) และสำนักกิจการการเกษตร (the Agricultural Affairs Bureau) ข้อ

ขัดแย้งนี้เกี่ยวกับการร่างการยกเลิกสิทธิการใช้ที่ดินร่วมและการควบคุมการเผาทุ่งหญ้า สำนักกิจการการเกษตรและสมาคมการเกษตรหลวงที่ก่อตั้งขึ้นในปี 1900 ต่อต้านการสลายสิทธิการใช้ที่ดินร่วมและระเบียบการเผาป่า ความขัดแย้งระหว่างสำนักป่าไม้และสำนักกิจการการเกษตรรุนแรงมากจนกระทั่ง มิซึโนชิโน คามิโนยามา (Mitsunoshin Kaminoyama) (1867-1938) ผู้อำนวยการสำนักป่าไม้ และ ชูจิ ชิโมโอกะ (Chuji Shimooka) (1870-1925) ผู้อำนวยการสำนักกิจการการเกษตรไม่สามารถที่ประนีประนอมกันได้ กล่าวกันว่า ทาดาอะซุ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiguro) ผู้เข้ามาในสำนักกิจการการเกษตรในปี 1908 และวิจารณ์ระเบียบการเผาป่าได้ถูกวิจารณ์อย่างรุนแรงโดยผู้อำนวยการ มีประเด็นทางเทคโนโลยีหลายประเด็นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเผาทุ่งหญ้า ในวิธีการแบบเก่าๆ มันเป็นการยากที่จะตอบคำถามนั้นในระดับของการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าว่าการเผาป่านั้นดีหรือไม่ นอกเหนือจากความเสียหายที่เกิดจากไฟ บางทีเมื่อมีการขยายเนื้อที่การเกษตรออกไป การเผาทุ่งหญ้าอาจจะกระทำกันจนเคยชินและเป็นความจำเป็น แต่ระเบียบการเผาป่าถูกบังคับใช้โดยการแก้ไขกฎหมายป่าไม้ (the Forestry Law) ในปี 1911 ในอีกแห่งหนึ่งการร่างกฎหมายเพื่อสลายสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วมก็ถูกเก็บไว้เฉยๆ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบการเผาป่า อาจจะเป็นผลมาจากการประนีประนอม เพื่อทดแทนการเก็บเรื่องการยกเลิกสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วม บางทีมันเป็นเพราะว่าการต่อต้านการสลายสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วมมีความรุนแรงกว่าการควบคุมการเผาทุ่งหญ้า โทคิโยชิ โยโคอิ (Tokiyoshi Yokoi) เขียนรายงานอีกหนึ่งฉบับในปี 1912 ยืนยันว่าสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วมไม่ควรจะถูกยกเลิก ต่อไปนี้เป็นการถ่ายทอดความบางส่วนมาจากรายงานของเขา “ข้าพเจ้าต่อต้านการสลายสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วม ข้าพเจ้าตื่นตระหนกมากกับผลเสียที่จะเกิดจากการบังคับการสลายสิทธิ โดยมิได้รับความเห็นชอบจากชาวบ้าน จากการตรวจสอบของข้าพเจ้า ในพื้นที่ที่มีการสลายสิทธิอย่างรีบเร่ง ชาวบ้านมักจะต้องฟันต้นไม้เสียหายหมด แม้แต่ต้นไม้เล็กๆ ซึ่งยังไม่ถึงเวลาที่ควรจะตัด หรือหมู่บ้านที่มีการจัดรูปที่ดินชุมชนในบางครั้งก็มีการโอนย้ายที่ดินแก่บุคคล นี่เป็นกรณีเลวร้ายที่สุด ถ้าหากผู้ถือสิทธินั้นล้มละลาย หมู่บ้านนั้นก็สูญเสียดินไป”

ชิโรชิ นาสุ (Shiroshi Nasu) กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “มาตรการปกป้องฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก” (Protective Measures for Medium-and-Small-Scale-Farms) ว่า “การแบ่งแยกที่ดินชุมชนเป็นปัญหาใหญ่มันจะเป็นสิ่งดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสถานที่ และมันเป็นการยากที่จะกล่าวเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยทั่วไป แต่เราคิดว่ามันดีที่จะแบ่งแยกที่ดินชุมชน ถ้าหากว่าเราจะสามารถเลี่ยงปัญหาการสูญเสียดินโดยการล้มละลายของบุคคล ทั้งนี้โดยการกำหนดระเบียบในสิทธิถือครองของเกษตรกร ความคิดนี้ดูเหมือนจะพอใช้ได้และเป็นการชั่วคราว แต่มันเป็นความเห็นของการปรับปรุงที่ดินชุมชน โดยการแบ่งแยกออกให้เป็นการที่ถือครองโดยปัจเจกชน

แผนการควบคุมนี้ รวมถึงการปลูกป่า ซึ่งเริ่มในปี 1911 ก็ยังมีอิทธิพลต่อพื้นที่ป่าและทุ่งหญ้าของชุมชน ดังนั้นการรวบรวมที่ดินชุมชนจึงถูกเร่งรัดในช่วงหนึ่ง แต่ผลจากการรวบรวม (unification) ไม่โดดเด่นแต่อย่างใด พื้นที่รวบรวมเท่ากับ 378,000 เฮกตาร์ หรือ 17.2% ของพื้นที่ป่าและทุ่งหญ้าชุมชนเมื่อสิ้นปี 1912 ปริมาณของพื้นที่นั้นคงถูกตัด แต่ว่าเปอร์เซ็นต์ดังกล่าวอาจจะเชื่อถือไม่ได้ เพราะพื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าทั้งหมดของชุมชนยังไม่เป็นที่ทราบแน่นอนในขณะนั้น พื้นที่ป่าและทุ่งหญ้าของจังหวัด เทศบาลและชุมชน คิดรวมเป็น 5.3

ล้านเฮกตาร์ในตอนนั้น พื้นที่ชุมชนมีขนาด 1.4 ล้านเฮกตาร์ตอนปลายปี 1917 และ 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนนั้นถูกเปลี่ยนสภาพ บางทีตอนปลายยุคโตคุงาวะ พื้นที่ป่าและทุ่งหญ้าชุมชนอาจจะมากกว่า 5 ล้านเฮกตาร์ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด นอกจากนี้ บางครั้งหมู่บ้านเก่าก็มีสิทธิในป่าไม้ที่ครอบครองเจ้าเมืองถือสิทธิหรือดูแลอยู่ ที่ดินที่ใช้ประโยชน์นี้ค่อยๆ ลดลงไปโดยมาตรการทางกฎหมาย หรือรัฐบาล และโดยการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชนบท อย่างไรก็ตามการรวบรวม (unification) ก็ได้ก้าวหน้าไป

ดังนั้นในปี 1919 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สองเกี่ยวกับการจัดรูปและพัฒนাপ่าไม้และทุ่งหญ้าเทศบาลและชุมชน ข้อเสนอแนะนั้นกล่าวว่า “นับตั้งแต่การให้ข้อเสนอแนะครั้งแรก การจัดรูปยังไม่ดำเนินไปด้วยความก้าวหน้า เช่นที่คาดหวังเอาไว้ และโดยเหตุนี้การปลูกป่าเป็นไปได้น้อย ในขณะที่เร็ว ๆ นี้ อุปสงค์สำหรับไม้ซุงเพิ่มขึ้น และป่าไม้ซุงเพิ่มขึ้น และป่าไม้ถูกตัดฟันอย่างประมาท อุปสงค์และอุปทานของไม้ในอนาคตและการควบคุมน้ำในเขตภูเขาเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง ดังนั้น เราควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการภายหลังสงครามโดยการส่งเสริมการจัดรูปและสนับสนุนการปลูกป่า” แต่ในตอนนั้น ความนิยมของขบวนการประชาธิปไตยที่เริ่มขึ้นในต้นยุคไทโช (Taisho) (1912-1926) ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่กล้าใช้มาตรการรุนแรง ข้อเสนอแนะกล่าวสืบไปอีกว่า “พวกเราหวังว่าการรวบรวมที่ดินชุมชนจะเป็นไปโดยอิสระและไม่มีเงื่อนไข แต่เราหวังมากเกินไปจากการรวบรวมโดยสมบูรณ์ ดังนั้นจากนี้ไปเราจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ชุมชน เช่นโดยการยอมรับการแบ่งแยกที่ดินชุมชนในระดับหนึ่ง หรือโดยการแบ่งปันผลผลิต หรือกำไรจากการปลูกป่า ในกรณีที่เกี่ยวข้องไม่ได้ เพื่อส่งเสริมการจัดรูปและการใช้พื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน”

(4) หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เรื่องของป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนก็ก่อให้เกิดปัญหาอีกครั้งหนึ่ง มีเหตุผลหลายประการ ประการแรกคือความเสียหายในป่าชุมชนอันเนื่องมาจากความจำเป็นทางการเงิน เพื่อสร้างโรงเรียนในชนบท สะพาน ถนน และอื่นๆ ประการที่สอง คือความเสียหายจากพายุไต้ฝุ่น พื้นที่ป่าชุมชนจะต้องพิจารณาใหม่จากแง่มุมของการจัดการภูเขาและควบคุมน้ำ ประการที่สาม เป็นอุปสงค์ของการปลูกป่าของอุตสาหกรรมกระดาษ เพราะว่าป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนถูกพิจารณาว่ามีความเหมาะสมสำหรับการเอื้อกระดาษ ประการที่สี่ คือความจำเป็นสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างตามกฎหมายการเกษตรพื้นฐาน (the Agricultural Basic Law) ของปี 1961 และกฎหมายป่าไม้พื้นฐาน (the Forestry Basic Law) ปี 1964 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเหล่านี้ กฎหมายการปรับปรุงป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน (the Common Forest and Grassland Modernization Law) ถูกผ่านในปี 1966 ศาสตราจารย์ท่านหนึ่งของ Tokyo University กล่าวในรัฐสภา Diet ไว้ดังนี้ “ไม่เคยมีนโยบายใดๆเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน จากทัศนคติของประชาชนของพื้นที่ชนบทและภูเขา แต่ว่ากฎหมายนี้กล่าวถึงประเด็นนี้จากแง่มุมดังกล่าวเป็นครั้งแรกนอกจากนี้กฎหมายนี้ยังไม่จำเป็นต้องเร่งรีบสลายสิทธิการใช้ที่ดินร่วม แต่กลับให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงพื้นที่ชุมชนโดยยึดหลักความสมัครใจของประชาชนที่เกี่ยวข้อง การใช้พื้นที่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นความจำเป็นทางสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน และชาวชนบทที่เกี่ยวข้องก็กำลังพร้อมที่จะยอมรับการปรับปรุง” หัวใจของกฎหมายนี้คือการเปลี่ยนที่ชุมชนให้อยู่ในสิทธิครอบครองส่วนบุคคล การใช้เช่า และการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนเทศบาล และทรัพย์สินเขต (ward assets) ให้เป็นแบบการใช้

ประโยชน์แบบอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงนี้มุ่งที่จะเพิ่มการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรและป่าไม้ บางที่กฎหมายดังกล่าวเป็นการแก้ไขป่าและทุ่งหญ้าชุมชนอย่างเต็มที่ดูเหมือนว่าป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชนเคยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลส่วนบุคคลและสิทธิการถือครองที่ดินส่วนตัว ยิ่งกว่านั้น การสลายธรรมเนียมชุมชนชนบท ยังได้รับการพิจารณาว่าเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการปลดปล่อยเสรีภาพส่วนบุคคลออกมาจากข้อบังคับของชุมชนตั้งแต่สิ้นสุดสงคราม

อย่างไรก็ดีกฎหมายปรับปรุงป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน (the Common Forest and Grassland Modernization Law) ดูเหมือนจะใช้ไม่ค่อยได้ผล เพราะว่ากระบวนการทางประชาธิปไตยได้กลายเป็นเงื่อนไขของกฎหมาย เพื่อปกป้องบุคคลที่มีสิทธิทุกคน ในขณะที่เดียวกันความสำคัญของพื้นที่ชุมชนในฐานะของที่มาของปุ๋ยเกือบสูญหายไปตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และความสำคัญของป่าชุมชนในฐานะของแหล่งฟืนและถ่านก็เกือบหายไปหมด เนื่องจากการใช้ก๊าซหุงต้มมากขึ้นตามการพัฒนาอุตสาหกรรมภายหลังสงคราม ในอีกด้านหนึ่งนั้น การพัฒนาทุ่งหญ้ากลายเป็นความจำเป็นพร้อมๆกับการทำฟาร์มโคนม และความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์ร่วมกับคนที่เกี่ยวข้องก็ซับซ้อนยิ่งขึ้นเพราะความแตกต่างด้านอาชีพและการอพยพออกจากชนบทของสมาชิกนอกจากนี้ การโอนย้ายสิทธิการใช้ประโยชน์ร่วมเพื่อพัฒนาทุ่งหญ้าสำหรับโคก็มิใช่เป็นเรื่องง่าย เพราะความซับซ้อนของความสัมพันธ์หลายอย่าง การคืนที่ดินในช่วงท้ายๆของภาวะความจำเริญทางเศรษฐกิจสูงๆก่อให้เกิดการสูญเสียที่ดินของชุมชนชนบทและเกษตรกร

ในปัจจุบันที่ดินชุมชนส่วนใหญ่เกือบจะหมดไปและถูกเปลี่ยนแปลงไป ในระหว่างช่วงที่มันกำลังหมดไปนั้น ดูเหมือนว่าไม่มีการศึกษาหรือการทดลองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างที่ดินชุมชนและที่ดินเอกชนอยู่เลย ในอีกนัยหนึ่ง การวิเคราะห์ทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินชุมชนและที่ดินเอกชนเป็นสิ่งจำเป็นแต่ไม่มีผู้ใดกระทำได้เลย

4-3-3 โครงสร้างชนบทในปัจจุบัน

โดยทั่วไปองค์กรของฟาร์มครอบครัวที่มีความใกล้ชิดที่สุดก็คือหมู่บ้าน (hamlet) หรือชุมชนชนบท ตามสถิติการเกษตร คำว่า “ชุมชนชนบท” ถูกใช้แทนหมู่บ้าน ดังนั้นคำว่า “ชุมชนชนบท” จึงใช้ในส่วนนี้ของหนังสือเมื่อมีการกล่าวถึงสถิติ

ในปัจจุบันหมู่บ้านมิได้มีความหมายต่อสมาชิกครอบครัวหรือครอบครัวมากเท่ากับสมัยก่อน ในแง่หนึ่งหมู่บ้านหรือหมู่บ้านเก่า (old village) ได้จากอยู่ในขบวนการแตกสลายดังกล่าวแล้วข้างต้น ในทางตรงกันข้ามเทศบาล (municipality) ถูกรวบรวมขึ้น มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรก็มีส่วนร่วมมากขึ้นเรื่อยๆในองค์กรต่างๆมากกว่าตัวของหมู่บ้านเอง ความในตอนนี้เป็นการอธิบายสถานการณ์ปัจจุบันของโครงสร้างชนบท รวมถึงหมู่บ้านสหกรณ์ เทศบาล และองค์กรอื่นๆ

(1) หมู่บ้าน (hamlet) หมู่บ้านชนบทใดๆก็ตามจะมีขอบเขตที่แน่นอนและมีจำนวนครัวเรือนที่แน่นอน ขอบเขตบางแห่งอาจจะมีส่วนที่เพาะปลูก และครอบครัววงครอบครัว ถ้าเป็นครอบครัวเกษตร ที่ดินเพาะปลูกของหมู่บ้านไม่จำเป็นต้องเพาะปลูกโดยเกษตรกรที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นเสมอไป และก็ไม่ต้องตกอยู่ในกรรมสิทธิ์ของคนในหมู่บ้านเสมอไป แต่ที่ส่วนมากของหมู่บ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน และทำการเพาะปลูกโดยเกษตรกรในหมู่บ้าน

มีชุมชนชนบทอยู่ประมาณ 142,092 แห่งในญี่ปุ่น ลักษณะบางประการของชุมชนชนบทเหล่านี้เป็นที่แจ่มชัดในการสำรวจปี 1975 ซึ่งสำรวจชุมชนชนบทจำนวน 18,095 แห่ง (ตารางที่ 4-3-i)

ชุมชนชนบทที่มีครัวเรือนจำนวน 20-49 หลัง คิดเป็น 38% ของชุมชนทั้งหมดที่สำรวจ ต่อไปพวกที่มี 50-99 ครัวเรือน คิดเป็น 24% ของทั้งหมด ทั้งหมดนี้คิดเป็นกว่าครึ่งหนึ่งของชุมชนชนบท และชุมชนที่มี 100 หลังคาเรือนขึ้นไปคิดเป็น 24% และที่มีน้อยกว่า 19 หลังคาเรือนคิดเป็น 15% ในปี 1975 (ตารางที่ 4-13-i)

จำนวนครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อหนึ่งชุมชนชนบทเท่ากับ 118 และในจำนวนนั้นครอบครัวเกษตรคิดเป็น 35 ครัวเรือน เปรียบเทียบกับการสำรวจก่อนหน้านี้ จำนวนครอบครัวโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 37% แต่เป็นธรรมดาที่การเพิ่มขึ้นนี้เกิดจากครอบครัวที่ไม่ใช่เกษตร (ตารางที่ 4-13-ii)

ตามจำนวนของชุมชนชนบทที่แบ่งโดยจำนวนครัวเรือนเกษตรเป็นหลักเท่านั้น ชุมชนชนบทที่มีครัวเรือน 10-29 หลังมีมากที่สุดคือ 47% ของทั้งหมด และจากนั้นก็คือพวกที่มี 30-49 หลังคาเรือน สัดส่วนของชุมชนชนบทเหล่านี้เท่ากับ 73% ของทั้งหมดเทียบกับตัวเลขการสำรวจปี 1960 และ 1965 ชุมชนชนบทที่มีน้อยกว่า 29 ครัวเรือนฟาร์มได้เพิ่มขึ้น และพวกที่มีมากกว่า 30 ครัวเรือนฟาร์มลดลง (ตารางที่ 4-13-ii) มันดูเหมือนว่าชุมชนชนบทกำลังสูญหายไปจากญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามก็ดี แม้ตัวเลขจะเป็นเช่นนี้ก็ยังคงมีชุมชนชนบทที่มีอัตราส่วนของครอบครัวฟาร์มอยู่สูงก็ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน นั่นคือ ชุมชนชนบทที่มีครอบครัวฟาร์ม 50% และกว่านี้มีจำนวน 71% ของชุมชนชนบททั้งหมด และที่มี 80% และกว่า มีจำนวน 42% ของชุมชนชนบททั้งหมด (ตารางที่ 4-13-iii)

เป็นที่รู้กันดีว่าสภาพของความเป็นอยู่ในเขตชนบทนั้นว่าเร็วกว่าเขตเมือง (ตารางที่ 4-14) ในกรณีนี้สภาพที่ว่าเป็นสภาพทางกายภาพ

เราสามารถสรุปในบางประเด็นเกี่ยวกับชุมชนชนบทในญี่ปุ่นตามสถิติที่เพิ่งอ้างถึง แต่ลักษณะของหมู่บ้าน (hamlets) ยังไม่เป็นที่ชัดแจ้ง ถึงแม้ว่าลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นอิสระ จะพบเห็นได้ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน ปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของหมู่บ้านก็คือการพึ่งพาอาศัยกันของชุมชน โดยมากการพึ่งพาอาศัยกันจะมีอยู่ภายในชุมชนยกเว้นการพึ่งพาอาศัยกันในระหว่างเครือญาติ

โดยปรกติการพึ่งพาอาศัยกันในหมู่บ้านของญี่ปุ่นจะมีอยู่ในสามระดับ ระดับแรกเกี่ยวกับการเป็นอยู่ของบุคคล ระดับที่สองเกี่ยวกับการทำฟาร์ม และระดับที่สามเกี่ยวกับดินและน้ำ ในเมื่อหมู่บ้านส่วนมากมีครอบครัวที่มีไร่เกษตร โดยเฉพาะผู้เข้าอยู่อาศัยใหม่ในภายหลัง การพึ่งพาอาศัยกันก็จำกัดอยู่เฉพาะในครัวเรือนฟาร์มทั้งหลาย การพึ่งพาอาศัยกันแบบดั้งเดิมหรือการช่วยเหลือกันในการทำฟาร์มกลับลดลง และการพึ่งพาแบบใหม่หรือความสัมพันธ์ปฏิภาคกำลังปรากฏตัวขึ้นในปัจจุบัน รูปแบบใหม่เหล่านี้เป็นการว่าจ้างหรือยึดถือการติดต่อกันมากกว่าการช่วยเหลือพึ่งพาแบบเก่า แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า การว่าจ้างหรือการติดต่อบางอย่างก็อาศัยหมู่บ้านหรือในอีกนัยหนึ่งคือหลักการของอาณาเขตร่วม ที่จะกล่าวถึงในภายหลัง การพึ่งพาอาศัยกันในการทำฟาร์มสามารถพบเห็นได้ในการหวานกล้ำข้าว ในการดำนา การกำจัดวัชพืช การเก็บเกี่ยว การดูแลตัวไหมอ่อน และอื่นๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นความช่วยเหลือกันแบบดั้งเดิม ทำงานโดยใช้แรงงานร่วมกัน รูปแบบใหม่ของการพึ่งพาอาศัยร่วมกันก็คือการใช้เครื่องจักรกลเครื่องมือร่วมกัน การว่าจ้างทำงานฟาร์ม และอื่นๆ เป็นต้น

การพึ่งพาอาศัยกันในชีวิตประจำวันก็มีอยู่มากเกินกว่าที่จะจางนับได้ในที่นี้ การปฏิบัติการช่วยเหลือบางอย่าง และการช่วยกันมุงหลังคาด้วยหญ้าเป็นต้น เกือบสูญหายหมดไปแล้ว เพราะการมุงหลังคาด้วยหญ้ายากกลายเป็นเรื่องยาก เนื่องจากการขาดแรงงานที่ชำนาญ และการขาดแคลนวัสดุเองด้วย แต่การช่วยเหลือกันเรื่องงานศพยังมีอยู่

การช่วยเหลือกันเกี่ยวกับดินและน้ำกลับกลายเป็นเรื่องยากที่จะกระทำเพราะว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรที่ไม่ใช่เกษตรกร แต่การช่วยเหลือแบบนี้เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการทำฟาร์ม การขอมถนในฟาร์ม และการจัดการอุปกรณ์ขนาดเล็ก เช่น คลองชลประทาน หรือคลองระบายน้ำที่ติดต่อกันโดยตรงกับพื้นที่เพาะปลูก โรงสูบน้ำขนาดเล็ก และลุ่มน้ำขนาดเล็กมักจะกระทำโดยเกษตรกรในหมู่บ้าน ในความเป็นจริงการจัดรูปที่ดินของฟาร์มขนาดเล็กก็มักจะกระทำโดยชุมชนเกษตร

ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่สังเกตก็คือแ่งมุมทางจิตของชีวิตชนบท หมู่บ้านส่วนใหญ่ ถ้าไม่ทั้งหมด และกลุ่มหมู่บ้านของหลายๆบ้าน จะมีวิหาร (Shrines)* เป็นของตนเอง ผู้คนที่นั่นจะอยู่ในความคุ้มครองของวิหารชุมชนที่ตั้งของวิหารชนบทนับเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน โดยปกติประชาชนในชุมชนจะมีพิธีฉลองวิหารของตนเองในฤดูใบไม้ผลิและหรือฤดูใบไม้ร่วง เพื่อภาวนาสำหรับพืชผลที่สมบูรณ์ หรือเป็นการฉลอง มีวัดพุทธอยู่ในเขตชนบทอีกด้วย แต่ก็มีอยู่หลายนิภายในพุทธศาสนา และเป็นธรรมดาอยู่เองที่วัดของนิภายในหนึ่งๆ และพุทธศาสนิกชนกลุ่มหนึ่งๆ แยกกันออกไป พุทธศาสนิกชนจะเป็นศรัทธาของวัดตนเอง แม้ว่าการแบ่งนิภายในจะอยู่อย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท แน่นอนที่สุดที่วิหารและวัดสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในญี่ปุ่น ทั้งในชนบทและในเมือง ตามสถิติรายปีที่ 102 ของกระทรวงศึกษาธิการ มีวิหารทั้งสิ้น 81,102 แห่ง และวัดอีก 76,835 แห่ง

การพึ่งพาซึ่งกันและกันเหล่านี้ในหมู่บ้านโดยทั่วไปเป็นความสัมพันธ์กับระบบของการรวมตัวกันของชุมชนแบบแผนทางโครงสร้างของหมู่บ้านมักจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ระบบ ระบบแรกเป็นแบบที่บ้านเรือนกระจุกตัวอยู่ด้วยกัน นั่นคือระบบการรวมตัวของชุมชน (the Collective Community) อีกระบบหนึ่งก็คือการกระจายตัวของบ้านเรือน นั่นคือระบบของการจัดตั้งแบบกระจาย (the Scattered Settlement) หมู่บ้านส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นเป็นแบบระบบการรวมตัวของชุมชน ซึ่งต่างจากชุมชนชนบทของโครงสร้างการทำฟาร์มเป็นธุรกิจ (I-1) ดังที่ได้กล่าวถึงในภายหลัง

จากอีกทัศนะของโครงสร้างชุมชน ดูเหมือนจะมีหมู่บ้าน (hamlet) อยู่สองชนิด ถ้าจะแบ่งตามลักษณะของหมู่บ้านที่กล่าวถึง ลักษณะแรกเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวอย่างหลวมๆ (the loosely organized community) และอีกชนิดหนึ่งก็เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวอย่างแข็งขันหรืออย่างแข็งแกร่ง การจัดประเภทนี้กระทำตามขนาด (degree) ของการพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในชุมชนและการรวมตัวของชุมชน ตามการแบ่งชั้นประเภทนี้หมู่บ้านชนบทของญี่ปุ่นมีลักษณะของชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างแข็งแกร่ง

ดูเหมือนว่าประวัติศาสตร์ของการตั้งรกรากที่ยาวนาน ระบบของการรวมตัวของบ้านเรือน และนอกจากนี้ก็ได้แก่ระบบของการทำนาข้าว จะเป็นสาเหตุของชุมชนชนบทที่มีการรวมตัวกันอย่างแข็งแกร่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าการทำนาข้าวตามแบบไม่เป็นธรรมชาติ หรือแบบที่ใช้การชลประทานที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เป็นธรรมดาที่จะต้องใช้

* วิหารในศาสนาชินโต สำหรับประกอบในศาสนพิธี... ผู้แปล

การจัดการน้ำ และการจัดการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือของเกษตรกรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของโครงสร้างของการทำฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กหรือขนาดกลาง ที่จะพูดถึงในภายหลัง ในที่นี้หรือเวลาที่อุปทานของน้ำไม่พอเพียง วิธีการแบ่งปันอุปทานของน้ำในระหว่างชุมชนใกล้เคียงได้กลายเป็นเรื่องสำคัญ และมักก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้าน ในอดีต เมื่อระบบชลประทานได้รับการพัฒนาทั่วทั้งญี่ปุ่นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านในบางครั้งก็ก่อให้เกิดเลือดตกยางออก “ความขัดแย้งเกี่ยวกับน้ำ” ในภาษาญี่ปุ่นหมายถึงการขัดแย้งที่ใช้ประโยชน์และไม่สิ้นสุด “การชักน้ำเข้านาตนเอง” ในภาษาญี่ปุ่นหมายถึงการหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง หรือการโต้เถียงตามทัศนะของตนแต่ฝ่ายเดียว

ความมั่นคงของการรวมตัวอย่างแข็งแกร่งของหมู่บ้านญี่ปุ่นสามารถพิสูจน์ได้โดยคำว่า “ธรรมชาติของหมู่บ้าน” ซึ่งในภาษาญี่ปุ่น (“บุราคุ-โคนโจ”) (Buraku-Konjo) หมายถึง ลัทธิแบ่งแยก (Sectionalism) ในการใช้ตามปกติถึงแม้ว่าการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนดังกล่าวจะมีสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ก็ยังเรียกได้อีกว่าเป็นการรวมตัวที่มีผลจากหลักการของอาณาเขตร่วม (the principle of general territory) มันเกิดจากการอยู่อาศัยร่วมกันและทำฟาร์มร่วมกันในอาณาเขตที่จำกัดแคบ ๆ เป็นระยะเวลาชั่วอายุคน

กล่าวโดยเปรียบเทียบ ชุมชนชนบทของชาวก็ดูเหมือนเป็นการรวมตัวแบบแข็งแกร่ง และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบดั้งเดิมก็ยังคงมีอยู่ ในด้านตรงกันข้ามในที่ราบภาคกลางของประเทศไทยอาจเรียกได้ว่าเป็นการรวมตัวแบบหลวม ๆ* บางที่รวมตัวของชุมชนชนบทญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในโครงสร้างชนบทหลายแบบของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด่นชัดกว่าสังคมชนบทของการทำฟาร์มแบบธุรกิจ

การขยายตัวของเมืองทั่วประเทศ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจของชาติมีความจำเริญสูง และการเข้าถึงสารสนเทศต่าง ๆ ได้โดยง่ายของชาวชนบท การขยายตัวของคนนอกการเกษตรในแถบชนบท และการทำงานนอกฟาร์มของเกษตรกรเป็นตัวอย่างที่ทำให้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หรือการช่วยเหลือกันในชุมชนชนบทอ่อนแอลงไป

การพึ่งพาอาศัยกันนี้เกิดจากความสัมพันธ์ตัวต่อตัวในชุมชนชนบท และความสัมพันธ์โดยสายเลือด และการแต่งงาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระยะหลังนี้ในเขตชนบทได้ลดขนาดของการพึ่งพาอาศัยดังกล่าว แต่ในด้านตรงกันข้าม การทำฟาร์มด้วยเครื่องจักรกล การเพิ่มขึ้นของฟาร์มที่ทำงานไม่เต็มเวลา ก็ได้เสริมการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก สำหรับการทำฟาร์ม การพึ่งพาอาศัยก่อนหน้านั้นเป็นไปในรูปของการช่วยเหลือกันโดยไม่มี การจ่ายค่าจ้างเป็นเงินสด การพึ่งพาแบบใหม่ เช่นการว่าจ้าง ได้กลายเป็นการจ่ายค่าจ้างเป็นเงินสด

(2) เทศบาล (Municipality) หลายหมู่บ้าน (hamlet) ซึ่งบางครั้งอาจจะมากกว่าสิบหมู่บ้านขึ้นไปรวมตัวกันเป็นหมู่บ้าน (village) หรือเมืองเล็ก (town) ประชากรของหมู่บ้านนี้อาจจะน้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน เมืองรวมทั้งส่วนที่เป็นเขตชุมชนเมือง (urban area) และหมู่บ้านชนบทและประชากรอาจจะมีถึง 2 หมื่นคน โดยเฉลี่ยประชากรของหมู่บ้านและเมืองจะตกประมาณหนึ่งหมื่นคนสำหรับเมืองใหญ่ (city) จะประกอบด้วยเขตที่เป็นเมืองกว้างขวางออกไป และประชากรโดยเฉลี่ยมากกว่าหนึ่งแสนคน รวมทั้งประชากรเกษตร เมืองใหญ่โดยมากกินเขตแดนหลาย ๆ ชุมชนชนบท

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีการรวบรวมจัดรูปหมู่บ้านและเมืองใหม่อีกครั้ง จำนวนหมู่บ้านและเมือง

* Loosely-structured ซึ่งเป็นความเชื่อของนักมานุษยวิทยาส่วนหนึ่ง... ผู้แปล

จึงลดลงเหลือเพียง 3,256 ในเดือนเมษายน 1978 (ดูตารางที่ 4-12) และสมรรถภาพในการปกครองก็เข้มแข็งขึ้น หน่วยปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีผู้นำคณะทำงานและที่ทำงานเป็นของตนเอง แต่ละหมู่บ้าน เมือง หรือเมืองใหญ่ ต่างก็มีโรงเรียน นั่นคือโรงเรียนประถมและหรือมัธยมเป็นของตนเอง การก่อสร้างและบำรุงรักษาโรงเรียนเหล่านั้นเป็นความรับผิดชอบของแต่ละหมู่บ้านและเมือง อีกทั้งยังมีหอประชุมด้วย

เทศบาลต่าง ๆ มีหน้าที่เฉพาะบางอย่างเกี่ยวกับการบริหารการเกษตร ถึงแม้ว่าขอบเขตการบริหารนั้นอาจจะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นขอบข่ายบางอย่างของการบริหารการเกษตรจึงเกิดขึ้นในสามระดับคือ ระดับหมู่บ้านและเมือง ระดับจังหวัด และระดับรัฐบาลกลาง

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเกษตรซึ่งมีหน้าที่ด้านการบริการการเกษตร โดยเฉพาะในเรื่องของกฎหมายที่ดินเกษตร (the Agricultural Land Law) ก็ถูกจัดตั้งขึ้นในเกือบทุกจังหวัด ถึงแม้ว่าหน้าที่ของคณะกรรมการนี้จะลดลงในปัจจุบัน คณะกรรมการการเกษตรมีการทำงานที่เป็นอิสระจากเมืองหรือหมู่บ้าน ถึงแม้ว่ายังจะต้องพึ่งพาอาศัยในแง่ของงบประมาณอยู่ กรรมการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเลือกตั้งมาจากชาวนา และก็มีส่วนหนึ่งที่ถูกแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการ คณะกรรมการมีหน้าที่หลายประการเกี่ยวกับการถือครองที่ดินทำกิน สมาชิกท่านหนึ่งในคณะกรรมการ และบุคคลอื่นๆ จะจัดให้มีชุมนุมการเกษตรของจังหวัด (Agricultural conference) แล้วชุมนุมๆ ก็รวมกันเป็นหอการเกษตรแห่งชาติ (the National Chamber of Agriculture) ระบบดังกล่าวใหญ่โตและมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับความต้องการสำหรับบริการที่ให้ ดังที่จะกล่าวต่อไป ก็ยังมีสหกรณ์เนกประสงค์หรือสหกรณ์ทั่วไปในแต่ละหมู่บ้านหรือเมือง แล้วก็ยังมีสหกรณ์อีกหนึ่งแห่งหรือมากกว่าในแต่ละเมืองใหญ่

อย่างไรก็ดี การก่อตั้งองค์กรอิสระท้องถิ่นอย่างเช่นหมู่บ้าน (Village) และเมือง (town) ก็ยังคงยึดหมู่บ้าน (hamlet) เป็นหลักในญี่ปุ่น ทั้งหมู่บ้าน (Village) และบ้าน (hamlet)* ถูกเรียกว่า “ซัน” (son) หรือ “มูรา” (mura) ทั้งคู่ ดังนั้น เพื่อแยกหมู่บ้านออกจากบ้าน (hamlet) หมู่บ้านจึงมักจะถูกเรียกว่าเป็นหมู่บ้านบริหาร (“เงียวเซ-ซัน”) (gyosei-son) และบ้านมักจะถูกเรียกว่าเป็นหมู่บ้านธรรมชาติ (“ชิเซิน-ซัน”) (Shizen-son) หรือหมู่บ้านเก่า (“คิว-ซัน”) (Kyu-son) อย่างไรก็ตามการบริหารเทศบาล (Municipality) ก็ต้องพึ่งพาชุมชนชนบทซึ่งมักจะถูกเรียกว่า “เขต” (“ชิคุ”) (Chiku) แล้วก็มีการเสนอตัวแทนหนึ่งคนเป็นตัวแทนเชื่อมระหว่างเทศบาลและหมู่บ้าน ธรรมชาติ สหกรณ์ทั่วไปก็มีการจัดตั้งหมู่บ้าน (hamlets) ขึ้นในแดนของตนเองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง นอกจากนี้แล้วสมาชิกสภาเทศบาล ผู้อำนวยการสหกรณ์ทั่วไป และสมาชิกคณะกรรมการการเกษตร ก็มักจะถูกเลือกตั้งมาจากระดับหมู่บ้านธรรมชาติ ในอีกนัยหนึ่งชาวนาชนบทต้องการเลือกตั้งตัวแทนของตนเองจากแต่ละหมู่บ้าน (hamlet) ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

(3) สหกรณ์การเกษตรปัจจุบันและปัญหา เราจะพบเห็นองค์กรการเกษตรหลายองค์กรอยู่ภายในเทศบาล แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือสหกรณ์การเกษตร ในระดับชนบท สหกรณ์การเกษตรถูกแบ่งออกเป็นสหกรณ์ทั่วไป (general cooperatives) และสหกรณ์พิเศษ (Special Cooperatives) สหกรณ์ทั่วไปเป็นสหกรณ์เนกประสงค์ ขณะที่สหกรณ์พิเศษเกี่ยวข้องกับสาขาใดสาขาหนึ่งของการเกษตร เช่น การเลี้ยงไหม ฟาร์มโคนม ไม้ผล การเลี้ยงไก่ และการจัดการทุ่งหญ้า ในปี 1976 สหกรณ์เนกประสงค์มีจำนวน 4,763 แห่ง ในขณะที่สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ

* น่าจะแปลว่า บ้าน หรือ ละแวกบ้าน เนื่องจากมีขนาดเล็กกว่าหมู่บ้านในความหมายทั่วไป... ผู้แปล

ลงทุน (invested cooperatives) และสหกรณ์ที่ไม่เกี่ยวกับการลงทุน (non-invested Cooperatives) มีจำนวน 5,448 แห่ง (1977) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์พิเศษ (อ้างถึงตารางที่ 4-5 และ 4-7) สหกรณ์ทั่วไปและสหกรณ์พิเศษไม่จำเป็นต้องร่วมมือกัน ยิ่งกว่านั้นสหกรณ์เอกชนกระตือรือร้นยังมีบทบาทที่สำคัญมากยิ่งกว่าในชนบท สหกรณ์การเกษตรญี่ปุ่นจะมีอาณาเขตที่ชี้ชัดโดยกฎระเบียบ ซึ่งอธิบายลักษณะการเป็นสมาชิกอยู่เสมอ สหกรณ์เอกชนกระตือรือร้นจะใช้เขตเทศบาลเป็นอาณาเขตของตน ถึงแม้จะมีกรณีพิเศษที่อาณาเขตของสหกรณ์มิได้สอดคล้องกับอาณาเขตของเทศบาลที่เกี่ยวข้อง เพราะว่ากาจัดตั้งเทศบาลและสหกรณ์เป็นไปเกือบจะเป็นอิสระกัน ในอดีต อย่างไรก็ดี ก็มีอยู่หลาย ๆ สหกรณ์ทั่วไปที่ถูกเรียกชื่อโดยชื่อของเทศบาลที่เกี่ยวข้อง สหกรณ์ทั่วไปดังกล่าวมักจะถูกเรียกเป็นสหกรณ์เทศบาล ซึ่งมีอาณาเขตเช่นเดียวกับเขตแดนของเทศบาล

ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าไม่ต้องการที่กล่าวซ้ำซากถึงสหกรณ์การเกษตรที่กล่าวไว้แล้วในส่วนที่ 4-1 แต่ก็น่าจะเป็นประโยชน์ที่จะชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาบางอย่างของระบบสหกรณ์การเกษตรปัจจุบัน กล่าวได้ว่าไม่มีเกษตรกรคนใดที่มีได้มีส่วนร่วมอยู่ในสหกรณ์ทั่วไปอย่างน้อยก็หนึ่งแห่ง สหกรณ์ทั่วไปเกือบทั้งหมดทำธุรกิจหลายอย่างเช่น สินเชื่อ การประกันภัย การซื้อขาย การตลาด และการเก็บรักษาสินค้าเกษตร และส่วนมากมักจะมีธุรกิจหรือบริการเกี่ยวกับการแปรรูป การให้คำแนะนำทางการผลิตเกษตร และยังให้อุปกรณ์ที่จำเป็นแก่การทำฟาร์มหรือการอยู่อาศัยในชนบทแก่สมาชิก บางทีญี่ปุ่นอาจจะประเทศหนึ่งในโลกที่สหกรณ์การเกษตรมีความรุ่งเรืองและมีอำนาจมากที่สุด สหกรณ์ทั่วไปและสหกรณ์พิเศษรวมกันเป็นสมาพันธ์จังหวัด (Prefectural Federations) แล้วก็รวมกันเป็นสมาพันธ์แห่งชาติ (national federations) อีกทอดหนึ่ง สมาพันธ์เหล่านี้ให้ความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาระบบสหกรณ์การเกษตรและเพื่อใช้อำนาจของระบบ ตัวระบบเองเป็นระบบทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะที่เดียวกันมันก็ทำงานเป็นตัวต่อรองในทางการเมือง ในระบบนี้ตัวสหกรณ์ในฐานะสมาชิกของสมาพันธ์มักจะถูกเรียกเป็นหน่วยสหกรณ์

แต่เราก็มีคำวิจารณ์เกี่ยวกับกิจกรรมของสหกรณ์ทั่วไป ข้อวิจารณ์ข้อหนึ่งก็คือว่าสหกรณ์มีลักษณะของธุรกิจมากเกินไป อีกข้อหนึ่งนั้นเกี่ยวกับการขาดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงโครงสร้างของการทำฟาร์ม เช่น การตั้งฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ (Viable Family Farms) หรือการส่งเสริมความร่วมมือในการทำฟาร์ม แต่กิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อปรับปรุงการทำฟาร์มก็มิได้ถูกเพิกเฉยโดยทางสหกรณ์ กิจกรรมเหล่านี้อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ประเภทแรกก็คือที่เรียกกันว่าเป็นการเสนอแนะการทำฟาร์มสำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ประเภทที่สองคือความร่วมมือในกิจกรรมฟาร์ม ประเภทที่สามคือระบบการจัดการฟาร์มแทน (trust in farm management) และประเภทที่สี่ ได้แก่ การจัดรูปทุนทางการเกษตร (Agricultural infrastructure) เช่น การปรับปรุงที่ดิน และ การจัดตั้งอุปกรณ์ชลประทาน เป็นต้น

ประการแรก สหกรณ์ทั่วไปโดยมากมีที่ปรึกษาฟาร์มเป็นของตนเอง เพื่อทำกิจกรรมที่อาจเรียกว่าเป็นกิจกรรมการให้คำแนะนำการผลิตทางการเกษตร จำนวนที่ปรึกษาฟาร์มเท่ากับ 16,826 คนในปี 1976 นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีที่ปรึกษาประจำอีก 2,137 คนในปีเดียวกัน (ตารางที่ 4-15) เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนที่ปรึกษาฟาร์มและที่ปรึกษาประจำหมู่บ้านได้เพิ่มขึ้นในปีหลัง ๆ นี้ สหกรณ์พิเศษก็มีกิจกรรมการให้คำแนะนำในสาขาพิเศษของการทำฟาร์ม

เป็นการบังเอิญที่นอกเหนือจากสหกรณ์แล้ว บริการการส่งเสริมการเกษตรยังมาจากจังหวัด ซึ่งได้รับการ

สนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลกลาง ก็มีพนักงานส่งเสริมจำนวนมากอาศัยอยู่ในเขตชนบท จำนวนนักส่งเสริมที่เกี่ยวกับการทำฟาร์มเท่ากับ 9,475 คน และที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจครัวเรือน (home economics) เท่ากับ 1,998 คนในปี 1977 (ตารางที่ 5-17)

กิจกรรมหลัก ๆ อย่างหนึ่งของประเภทที่สองเกี่ยวข้องกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ความร่วมมือในการควบคุมศัตรูข้าวกระทำโดยสมาคมประกันภัยการเกษตร (the agricultural mutual insurance association) และโดยสหกรณ์ทั่วไป การควบคุมโรคพืชและการเลี้ยงไหมอาจจะกระทำโดยสหกรณ์ทั่วไปหรือสหกรณ์พิเศษ

กิจกรรมอื่น ๆ ในประเภทที่สองได้แก่การเลี้ยงตัวไหมอ่อนร่วมกัน การสัตวบาลร่วม การรักษาสัตว์เลี้ยง การผสมเทียมและการจัดการทุ่งหญ้า ในจำนวนนี้การเลี้ยงตัวไหมอ่อนร่วมกันกระทำโดยสหกรณ์เลี้ยงไหม และการรักษาสัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะกระทำโดยสมาคมประกันภัยการเกษตร

ประเภทที่สามหรือระบบการจัดการฟาร์มแทน (the farming management trusteeship system) เป็นกิจกรรมใหม่ที่สุดอย่างหนึ่งของสหกรณ์ทั่วไป ดังนั้นมันจึงยังคงอยู่ในระยะเริ่มแรกของการพัฒนา

กิจกรรมกลุ่มสุดท้ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร (agricultural infrastructure) นั้นมักจะกระทำโดยเขตการปรับปรุงที่ดิน (Districts of Land Improvement) มากกว่าสหกรณ์

จากกิจกรรมของสหกรณ์ทั้งหมดข้างบนนี้ ประเภทที่สองมักจะก่อความจำเป็นต้องให้มีการใช้อุปกรณ์อย่างอื่น ๆ ร่วมกัน ดูเหมือนว่าเครื่องมือเครื่องไม้เครื่องมือทั้งหลายสำหรับกิจกรรมการทำฟาร์มสหกรณ์ได้เพิ่มขึ้นมาในระยะหลังนี้ เครื่องไม้เครื่องมือดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการตลาดสินค้าเกษตร โดยเฉพาะผักผลไม้และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์สำหรับการครองชีพและการผลิตทางการเกษตร สิ่งที่น่าตื่นเต้นในระยะเวลาหลังสุดนี้ก็คือ เครื่องไม้เครื่องมือสำหรับการเพาะกล้าข้าวที่เข้าร่วมกัน มันแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเครื่องปลูกข้าว

นอกจากคำกล่าวถึงกิจกรรมของสหกรณ์ทั่วไปเหล่านี้แล้ว ก็ควรจะกล่าวถึงคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับระบบของสหกรณ์ทั่วไปอีกด้วย บางคนก็เป็นห่วงเกี่ยวกับลักษณะเนกประสงค์ของสหกรณ์ทั่วไป ส่วนใหญ่ฐานะทางการเงินของสหกรณ์ทั่วไปขึ้นอยู่กับธุรกิจการกู้ยืม เริ่มต้นจากความจริงในข้อนี้ ก็มีความเห็นที่แตกต่างกันสองแบบ ความเห็นแบบแรกยืนยันในความจำเป็นที่จะต้องเป็นระบบเนกประสงค์ของสหกรณ์ทั่วไป รวมทั้งธุรกิจสินเชื่อตามทัศนะนี้กิจกรรมทั้งหลายมีความเกี่ยวข้องกันอยู่และรวมกันเป็นหนึ่งเดียวได้ อีกทัศนะหนึ่งเชื่อว่าธุรกิจสินเชื่อควรกระทำโดยสหกรณ์ออมทรัพย์การเกษตร ซึ่งไม่สามารถทำธุรกิจอย่างอื่น ๆ เท่านั้น อันนี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ฝากเงิน ความเห็นที่ตรงกันข้ามนี้มีอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ในตอนช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนชนบท หน่วยสหกรณ์ส่วนใหญ่ (ซึ่งมักจะจัดตั้งขึ้นในระดับของชุมชนชนบท หมู่บ้านหรือเมืองต่างๆ) ได้พัฒนาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ และค่อยๆเข้าไปดำเนินธุรกิจในด้านอื่นๆ เช่น การซื้อขาย และการตลาด ก่อนการรวบรวมองค์กรการเกษตร ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 หน่วยสหกรณ์ชนบทเกือบทั้งหมดที่เคยเป็นสหกรณ์เนกประสงค์ ดูเหมือนว่าระบบสหกรณ์เนกประสงค์ได้ถูกปรับเข้ากับเศรษฐกิจชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการพัฒนาโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัว (I-2) ของฟาร์มขนาดเล็กอย่างที่มีอยู่ในญี่ปุ่น

ในตอนร่างกฎหมายสหกรณ์การเกษตรไม่นานภายหลังสงคราม ก็ได้มีการถกเถียงระหว่างเจ้าหน้าที่ของกองกำลังยึดครองและเจ้าหน้าที่ MAF และระหว่างเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลังและเจ้าหน้าที่ของ MAF ผลก็

คือระบบหน่วยสหกรณ์เนกประสงค์ได้เป็นที่ยอมรับกัน แต่สัมพันธของสหกรณ์เนกประสงค์กลับถูกปฏิเสธจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเอกฉันท

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้อวิจารณ์อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับระบบสามเล้า (the three tiered system) หรือระบบของหน่วยสหกรณ์ สัมพันธจังหวัดของหน่วยสหกรณ์และสัมพันธแห่งชาติของสัมพันธจังหวัด ปัญหาก็คือ ข่ายงานที่ก้าวก่ายกัน เกษตรกรที่เป็นสมาชิกบางคนหรือหน่วยสหกรณ์บางหน่วยต้องการที่จะให้มีการลดความซ้ำซากดังกล่าว อาซาโอะ มียาวาคิ (Asao Miyawaki) ก็รู้สึกว่าการสหกรณ์จะต้องปรับปรุงองค์กรของตนเองเสียใหม่ และลดค่าใช้จ่ายลงเพื่อแข่งขันกับองค์กรธุรกิจอื่น ๆ

เนื่องจากว่ากิจกรรมของสหกรณ์ได้เพิ่มขึ้น และการติดต่อสื่อสารดีขึ้นโดยเฉพาะในปัจจุบัน พร้อมทั้งการแบ่งชั้น (stratification) ของประชากรเกษตรกำลังดำเนินไปในขณะนี้ ได้เกิดความจำเป็นแก่หน่วยสหกรณ์ในการตอบสนองความต้องการของเกษตรกรบางคน และสำหรับสัมพันธที่จะตอบสนองความต้องการของหน่วยสหกรณ์บางหน่วย การรวบรวมหน่วยสหกรณ์ได้เสริมแนวโน้มดังกล่าวนี้ กล่าวโดยย่อก็คือว่า ระบบสามเล้ากำลังถูกท้าทายโดยประชาธิปไตยในระดับล่าง ดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจของประเทศจากภาวะของความจำเรียดสูงไปยังภาวะความจำเรียดต่ำ ก่อให้เกิดความจำเป็นมากยิ่งขึ้นสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างของสหกรณ์

(4) ปัญหาบางประการของโครงสร้างชนบท ในการสำรวจคู่มือศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรในระดับชนบท ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะประกอบด้วย

(ก) สมรรถภาพทางการปกครองและทางการเงินของเทศบาลดีขึ้น เนื่องจากการรวบรวม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เมื่อเทียบกับสถานการณ์ก่อนหน้านี

(ข) สหกรณ์ทั่วไปมีกิจกรรมสำคัญที่เน้นธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร และเกี่ยวข้องกับการรวมเกษตรกร และชาวชนบทอย่างวิฤต

(ค) การเกษตรมิใช่เป็นสาขาโดดเดี่ยวในชุมชนชนบท มันเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเรื่องอื่นๆ

(ง) นอกเหนือจากสมรรถภาพของเทศบาลและกิจกรรมต่างๆของสหกรณ์ทั่วไปแล้ว การตั้งอยู่ และหน้าที่ของหมู่บ้าน (hamlet) ก็ไม่ควรละเลย หมู่บ้าน (hamlet) ก่อให้เกิดเขตแดนของหมู่บ้าน หรือเมือง และสหกรณ์ทั่วไป

(จ) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงความจำเรียดในอัตราสูงของเศรษฐกิจไปยังระดับที่สมดุล ดูเหมือนว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องได้เริ่มพิจารณาการเกษตรเสียใหม่ และเริ่มแก้ไขประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลดังกล่าว ปัญหาที่ควรจะศึกษามีดังนี้ คือ

(ก) ในการบริหารการเกษตร ควรให้อำนาจและความรับผิดชอบแก่เทศบาลหรือผู้ว่าราชการมากขึ้น

(ข) การแบ่งปันความรับผิดชอบทางธุรกิจระหว่างหน่วยปกครองท้องถิ่นอิสระและองค์กรการเกษตร เป็นปัญหาตลอดมา ตัวอย่างเช่น แม้แต่ในทุกวันนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยปกครองท้องถิ่นอิสระ และคณะกรรมการการเกษตรก็ยังมีความขัดแย้งอยู่

(ค) ระบบสหกรณ์การเกษตรมีปัญหาทางโครงสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบสามเสา ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงจากทัศนคติของประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และจากระดับล่างด้วย

(ง) ปัจจุบันมีเมืองใหญ่หรือเมืองอยู่มากมายที่เกษตรกรได้กลายเป็นชนกลุ่มน้อย และองค์กรพิเศษบางแห่งสำหรับเกษตรกรดูเป็นสิ่งจำเป็น

(จ) มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการบางอย่างเพื่อกระตุ้นบริการส่งเสริมของจังหวัดในท่ามกลางของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการเกษตร

จากการพิจารณาถึงการแก้ไขปัญหาก็กล่าวถึงข้างต้นนี้ บทบาทของงานที่ในระดับชนบทควรได้รับการคำนึงถึง

(ก) มีงานอยู่สามประเภทที่ในระดับชนบท งานประเภทแรกมีลักษณะทางการ เช่นการเก็บรวบรวมข้าวที่ซื้อโดยรัฐบาล การปรับการผลิตข้าว และการควบคุมการซื้อขายที่ทำกิน ประเภทที่สองมีลักษณะของการแนะนำ เช่น บริการให้คำปรึกษาทางเทคนิค หรือการเงินอุดหนุนแก่การทำฟาร์ม ประเภทที่สามเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างประเภทที่หนึ่งและสอง เป็นงานการจัดรูปที่ดิน หรือแผนการประกันพืชผลเกษตร งานที่มีลักษณะของทางการมักจะเป็นงานในสำนักงาน ขณะที่งานให้คำแนะนำและงานที่มีลักษณะผสมผสานชนิดนี้มักจะเกิดขึ้นในแปลงที่มีการปฏิบัติหรือตามแผนงาน

(ข) จากแง่มุมของความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร งานที่เกี่ยวกับการเกษตรสามารถแบ่งออกได้เป็นสองชนิดคือ งานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเกษตรกร และงานที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมกับเกษตรกร งานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเกษตรกร โดยเฉพาะงานที่กระทำแบบตัวต่อตัวนั้น จะกระทำได้ดีโดยองค์กรในระดับชนบท ดังนั้น บริการส่งเสริมที่กระทำโดยจังหวัดจึงมีสำนักงานส่งเสริมอยู่ในท้องที่ชนบท

(ค) การบริหารรัฐศาสตร์ในสังคมประชาธิปไตยมักจะมีแนวโน้มในทางเดียวกัน เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับทุกคน ในอีกข้อหนึ่ง มันเป็นการยากที่จะกีดกันแบ่งแยกระหว่างฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชนบท ทั้งนี้เพราะว่ามาตรการของการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร โดยทั่วไปมักจะกระทำได้อย่างมากในระดับชนบทไม่ว่าจะโดยองค์กรใดก็ตาม

(ง) จากทัศนคติของการบริหาร มันเป็นความสำคัญขั้นพื้นฐานที่จะกำหนดลงไปว่าการแทรกแซงทางบริหารจะเหมาะสมหรือไม่ หรือว่ากลไกตลาดเสรีดีกว่า ในกรณีของการแบ่งงานระหว่างเทศบาลส่วนหนึ่ง และสหกรณ์การเกษตรและองค์กรอาชีพอื่น ๆ อีกส่วนหนึ่ง การใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจจะมีประโยชน์

(5) องค์กรบริหารท้องถิ่น สมรรถภาพของการบริหารและพื้นฐานทางการเงินของเมืองและหมู่บ้านนั้นน้อยมากก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (ตาราง 4-16) ทั้งนี้โดยไม่กล่าวถึงสมัยเมือจิลเย เมืองและหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่สามารถทำการบริหารการเกษตรรวมทั้งบริการการปรับปรุงฟาร์มได้เสมอไป นอกจากนี้ยังต้องมีการรักษาผลประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ นี่คือเหตุผลว่า เหตุใดกลุ่มสนทนากการทำฟาร์มอิสระและสมาคมการเกษตรอาสาสมัครในช่วงต้นของยุคเมือจิล จึงจัดเข้าไปสู่ระบบของสมาคมการเกษตรแบบบังคับ ซึ่งมีลักษณะกึ่งรัฐบาล ฐานทางการเงินของสมาคมคือค่าธรรมเนียมจากที่ดิน และการอุดหนุนจากรัฐบาล จังหวัด และรัฐบาลกลาง ในเมื่อ

ลักษณะงานที่กระทำโดยสมาคมการเกษตรจังหวัดมีส่วนคล้ายคลึงกับงานการปรับปรุงการเกษตรที่กระทำโดยเทศบาล และฐานะทางการเงินของสมาคมการเกษตรยังไม่แข็งแรงพอ จึงได้จัดตั้งสมาคมการเกษตรจังหวัดในสำนักงานเทศบาล และคณะทำงานของสมาคมการเกษตรจังหวัดก็ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่เทคนิคของเทศบาลอีกงานหนึ่งด้วย นั่นคือ สถานการณ์ที่เป็นอยู่เมื่อข้าพเจ้าเข้าเยี่ยมสำนักงานของหมู่บ้านหลายแห่งในประมาณปี 1935

ที่แตกต่างจากสมาคมการเกษตรก็คือ สหกรณ์ชนบทมีสำนักงานของตนเอง แล้วก็ทำธุรกิจต่างๆเกือบเป็นอิสระโดยสิ้นเชิงจากเทศบาลและสมาคมการเกษตร มีเพียงแต่ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกที่ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นระหว่างองค์กรเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็น เกี่ยวกับแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบทที่เริ่มในปี 1932 ทางเทศบาลได้เป็นผู้นำในการวางแผนและลงมือดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบท แผนงานดังกล่าวดำเนินไปได้ห้าปีตามแผนงานนั้น หมู่บ้านชนบทหนึ่งพันแห่งถูกกำหนดให้เป็นหมู่บ้านที่ต้องวางแผนและดำเนินงานฟื้นฟูเศรษฐกิจ ในขณะที่รัฐบาลให้ความสนับสนุนการวางแผนและการดำเนินงาน คำขวัญของแผนงานก็คือ การฟื้นฟูโดยความพยายามของเราเอง (“จิริจิ โคเซ”) (jiriki kosei) คำขวัญดังกล่าวได้ยินและพบเห็นได้ในชนบท โดยมากในช่วงกลางปี 1930 กว่าๆ เมื่อข้าพเจ้าเยี่ยมประเทศจีนในปี 1973 คำขวัญ “ฟื้นฟูโดยความพยายามของเราเอง” ในอักษรภาษาจีน ก็ทำให้ข้าพเจ้าระลึกถึงแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบทของญี่ปุ่นในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก จริงๆ แล้วแผนงานดังกล่าวเป็นโครงการระดับชาติเพื่อเอาชนะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ความคิดและแผนงานนี้เกิดจากความร่วมมือของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ฟุมิโอะ โกโต (Fumio Goto) รัฐมนตรีช่วย ทาดาอะซุ อิชิกุโระ และผู้อำนวยการสำนักฟื้นฟูเศรษฐกิจ โคนิชิ ไดระ (Gonichi Daira)

แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจของหมู่บ้านหรือเมืองประกอบด้วยการสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์ชนบท การจัดตั้งคลังสินค้าเกษตร การสร้างโรงฝึกงานสหกรณ์ การสนับสนุนการทำปุ๋ยหมักในฟาร์ม การสร้างเครื่องมือเผาถ่าน การสร้างเครื่องมือเครื่องมือสหกรณ์ในหมู่บ้านประมง และความช่วยเหลือในการเลี้ยงม้า นอกจากนี้ประเด็นหลักอีกอย่างหนึ่งของการฟื้นฟูเศรษฐกิจก็คือการประนอมหนี้สินของครัวเรือนฟาร์ม สำหรับวัตถุประสงค์ดังกล่าวในปี 1933 ได้มีการผ่านร่างกฎหมายสมาคมการประนอมหนี้สินชนบท (the Rural Debt Liquidation Association) อาณาเขตของสมาคมมักจะได้แก่หมู่บ้านเก่า (“บูราคุ”) (buraku) กฎหมายที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งในตอนฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบทก็คือ สมาคมปฏิบัติการทำฟาร์ม (the farming practices association) (“โนจิ จิกโค คูมิไอ”) (Noji jikko kumiai) ถึงแม้ว่าจะมีสมาคมลักษณะดังกล่าวอยู่ภายใต้ชื่อหนึ่งชื่อใดแม้แต่ก่อนหน้าการร่างกฎหมายแล้วก็ตาม สมาคมเหล่านี้มักจะถูกเรียกว่า “สมาคมขนาดเล็กสำหรับฟาร์มครอบครัว” (โนกะ โค-คูมิไอ”) (Noka ko-kumiai) ในปี 1932 กฎหมายสหกรณ์อุตสาหกรรมถูกแก้ไข และสมาคมปฏิบัติการทำฟาร์มได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมอยู่ในสหกรณ์อุตสาหกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลักษณะของการปกครองตนเองของเทศบาลก็ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันตามรัฐธรรมนูญใหม่ของญี่ปุ่น ในตอนนี้จำนวนเทศบาลมีถึง 15,861 แห่ง กฎหมายการส่งเสริมการรวบรวมเทศบาล (the Municipal Consolidation Promotion Law) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ถูกประกาศใช้ในปี 1953, 1956, 1963 และ 1965 เพื่อเสริมสมรรถภาพของการบริหารและฐานะทางการเงินของเทศบาล ดังนั้น จำนวนของเทศบาลถูกลดลงเหลือ 3,256 แห่งในปี 1978 (ตารางที่ 4-12) ความหวังของการรวบรวมเทศบาลของกระทรวง

มหาดไทยจึงประสบผลในที่สุด ยังเป็นที่น่าสังเกตเพื่อให้สอดคล้องกับการสนับสนุนการปกครองตนเองของเทศบาลว่า
ฐานทางการเงินของเทศบาลก็ค่อยๆ เป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น ถึงแม้จะยังไม่ดีพอ (ตารางที่ 4-16)

จวบจนกระทั่งการรวบรวมเทศบาลภายหลังสงคราม เขตแดนของสหกรณ์ชนบทและสมาคมการเกษตร
หรือสมาคมของการเกษตรในช่วงสงคราม โดยหลักการแล้วเหมือนกับของเทศบาล เป็นธรรมชาติอยู่เองที่ความ
สัมพันธ์ของเทศบาลและองค์กรเกษตรเหล่านั้นมักจะเป็นมิตรกันดี ยกเว้นกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าราชการ
ของเทศบาลและประธานขององค์กรการเกษตรเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์การเกษตรและ
องค์กรการเกษตรเหล่านั้นภายในเทศบาลบางครั้งก็เป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นจึงช่วยให้
หัวหน้าของหน่วยปกครองตนเองในท้องถิ่น คือ ผู้ว่าราชการ สามารถตรวจสอบองค์กร เช่น สหกรณ์การเกษตร
ภายในเขตแดนขององค์กรปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้นได้ ทุกวันนี้ เขตแดนของเทศบาลมิได้เป็นเขตแดนอัน
เดียวกันกับสหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไปเสมอไป สหกรณ์การเกษตรบางแห่งมีเขตแดนที่กว้างขวางกว่าเขต
เทศบาล ที่เกี่ยวข้อง และอีกหลายๆ แห่งก็มีเขตแดนเล็กกว่าของเทศบาล โดยเหตุนี้เองจำนวนของเทศบาล
จึงเท่ากับ 3,257 แห่งในปี 1975 (ตารางที่ 4-12) ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรทั่วไปมีจำนวน 4,803 แห่ง
ในปีเดียวกัน (ตารางที่ 4-5)

การบริหารการเกษตรส่วนใหญ่กระทำโดยสอดคล้องกันกับระบบที่ถูกวางขึ้นโดยเทศบาล 47 จังหวัดการ
ปกครอง และ MAF ในระหว่างช่วงเวลาตั้งแต่สมัยแรกๆ ของยุคเมือจิจจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ว่าก็มีประเด็นน่าสังเกต
อยู่หนึ่งหรือสองข้อ ประเด็นแรกก็คือ ระบบตำบล (county system) ซึ่งเริ่มใช้ปี 1878 และได้รับรองทาง
กฎหมายโดยกฎหมายตำบล (the County Act) ตำบลต่างๆ ถูกตั้งขึ้นเป็นสำนักงานย่อยของการปกครองท้องถิ่น
ภายในจังหวัด ซึ่งโดยมากถูกแบ่งออกเป็นเจ็ดตำบล สมาคมการเกษตรตำบลสอดคล้องกับระบบตำบล ถึงแม้ว่า
ระบบตำบลจะถูกยกเลิกไปในปี 1929 สมาคมการเกษตรตำบลก็ยังคงดำรงอยู่จวบจนการก่อตั้งสมาคมของการ
เกษตรในช่วงสงคราม ปัจจุบันนี้ตำบลยังคงเหลืออยู่เพียงในรูปแบบของชื่อทางภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่ในสาขาของ
การเกษตร ตำบลยังคงมีความหมายมากในฐานะของพื้นที่ปกครองระหว่างจังหวัดและเทศบาล

อีกประเด็นหนึ่งก็คือสำนักงานพื้นที่ (Regional Bureau) ของ MAF ในปี 1963 สำนักงานพื้นที่ 7 แห่ง
เพื่อการบริหารการเกษตรของกระทรวงได้ถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อบริหารงานของกระทรวง เช่น งานการปรับปรุงที่ดิน
แห่งชาติ และเพื่อสมาคมความสัมพันธ์กับจังหวัด กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดมิได้เห็นชอบเท่าใดนักกับการจัด
ตั้งสำนักงานพื้นที่ของการบริหารการเกษตร ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะกล่าวได้ว่าการก่อตั้งนั้นเป็นที่ชมชอบของทุก
ฝ่ายเสมอไป สำนักงานพื้นที่ดังกล่าวสามารถที่จะแสดงบทบาทของคนได้เมื่อได้รับอำนาจเต็มและมีคณะทำงานพร้อม

4-3-4 ประวัติโดยย่อของกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง

ยังมีอีกนัยหนึ่งรายการสำหรับการพิจารณาของเรา ชื่อของกระทรวงที่ดูแลการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงจาก
กระทรวงเกษตรและป่าไม้ (MAF) เป็น กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง (MAFF) เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 1978
จะเป็นการดีที่จะอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพราะข้าพเจ้ามักอ้างถึง MAF และหนังสือนี้ถูกตีพิมพ์ภาย
หลังการเปลี่ยนชื่อนั้น ยิ่งกว่านั้นเป็นการเหมาะสมที่จะกล่าวไว้ในที่นี้ถึงบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้

ยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าต้องการกล่าวถึงประวัติโดยย่อของ MAF โดยเน้นในเรื่องของชื่อ

ดังกล่าวแล้วข้างต้น MAF ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 1925 ดังนั้นประวัติศาสตร์ของ MAF จึงยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษแล้ว ก่อนการจัดตั้งก็มี MACA ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 1881 ซึ่งเป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีแล้ว และ MACA ถูกแบ่งออกเป็น MAF และ MCM (กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม) ประวัติศาสตร์ของ MACA มีได้ยาวนานถึงครึ่งศตวรรษ ในอีกไม่กี่ปี MAF ใหม่จะฉลองครบรอบ 100 ปีของการจัดตั้ง MACA

ก่อนการจัดตั้ง MACA การบริหารการเกษตรเป็นของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งถูกจัดตั้งในปี 1873 และเป็นที่รวมของสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรม (the Bureau of Industrial Promotion) กับสำนักตำรวจ (Bureau of Police) และอื่นๆ การยกเลิกสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมและการจัดตั้งสำนักส่งเสริมการเกษตร (the Bureau of Agricultural Promotion) มีขึ้นในปี 1878 ภายในกระทรวงมหาดไทย นี่เป็นเพียงการเปลี่ยนชื่อเท่านั้น จนกระทั่งการจัดตั้งสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรม การจัดตั้งองค์การบริหารการเกษตรไม่แน่นอนและมีได้ถูกพิจารณาอย่างจริงจังโดยรัฐบาล

ในตอนก่อตั้ง MACA การบริหารการเกษตรและป่าไม้ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทยนั้น การบริหารการค้า ซึ่งสังกัดกระทรวงการคลัง และหน้าที่การบริหารบางอย่างอื่นๆ ถูกจัดรวมอยู่ใน MACA การจัดตั้งของ MACA ดูเหมือนจะเกิดจากความจำเป็นในการปรับปรุงการบริหารอุตสาหกรรมมากกว่า เนื่องจากความจำเป็นในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับ MACA อาจจะกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง MACA นั้นเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงจากการแทรกแซงของรัฐบาล เนื่องจากเหตุผลทางความมั่นคงเป็นลัทธิเสรีประชาธิปไตยอุตสาหกรรม ไม่มากก็น้อยความจำเป็นของการปรับปรุงการบริหารอุตสาหกรรมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทศนะเสรี ซึ่งต่างจากลัทธิการแทรกแซงของรัฐบาล

“โตเกียว เคไซ ซัสชิ” (Tokyo Keizai Zasshi) (Economic Journal of Tokyo) ถูกดูแลโดย ยูคิชิ ทากุชิ (Ukichi Taguchi) นักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมผู้หนึ่ง ซึ่งสนับสนุนลัทธิเศรษฐกิจเสรีนิยม ตัวอย่างเช่น ฉบับแรกของวารสารนี้ได้มีบทบรรณาธิการที่แสดงความเห็นต่อต้านการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโดยการซื้อ-ขายของรัฐบาล วารสารฉบับที่สองกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่แน่นอนของรัฐบาลเกี่ยวกับองค์การบริหารอุตสาหกรรม และในขณะเดียวกันก็กล่าวสนับสนุนลัทธิเศรษฐกิจเสรีนิยมของอดัม สมิท (Adam Smith) (1723-1792) ตั้งแต่การปฏิรูปเมอิจิ (1868) รัฐบาลเมอิจิได้ใช้การแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งโรงงานและเหมืองแร่ตัวอย่างที่รัฐเป็นเจ้าของ และผู้บริหาร “โตเกียว เคไซ ซัสชิ” (Tokyo Keizai Zasshi) ยืนยันให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สร้างขึ้นโดย โทชิมิชิ โอคุโบะ (Toshimichi Okubo) ผู้ซึ่งถูกลอบสังหารในปี 1878 ฉบับเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 1879 ก็มีบทบรรณาธิการที่อธิบายมาตรการในการย้ายคืนหนี้สาธารณะ ซึ่งรวมการโอนกิจการที่เป็นของรัฐและบริหารโดยรัฐให้แก่ธุรกิจเอกชน

ในปี 1880 ผู้สำเร็จราชการ (State Councillors) ชิเงโนบุ โอคูมะ (Shigenobu Okuma) (1838-1922) และฮิโรbumi อิโต (Hirobumi Ito) (1841-1909) ได้เสนอข้อเสนอเพื่อจัดตั้ง MACA ในนั้นมีเหตุผลในการจัดตั้งอยู่สามข้อ ข้อแรกคือ การรวบรวมสำนักส่งเสริมการเกษตร (Bureau of Agricultural Promotion) และ

สำนักบริการไปรษณีย์ (Bureau of Mail Service) รวมทั้งการขนส่งสินค้า ของกระทรวงมหาดไทย สำนักการค้า (Bureau of Trade) ของกระทรวงการคลัง และกิจการเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ (ซึ่งมีความรับผิดชอบที่ไม่แน่นอนภายหลังการยุบเลิกกระทรวงอุตสาหกรรมและเหมืองแร่) ข้อที่สองก็คือการเปลี่ยนนโยบายอุตสาหกรรมจากการแทรกแซงของรัฐบาล การปกป้องเกษตรกร และพ่อค้าจำนวนน้อย และการแข่งขันของธุรกิจตัวอย่างของรัฐบาลกับของเอกชนไปเป็นการบริหารอุตสาหกรรม เช่น การยกเว้นกฎหมายสำหรับการส่งเสริมและปกป้องการเกษตรและการค้า และการชักนำและบังคับการเกษตรและพาณิชย์ให้สอดคล้องกับกฎบางอย่าง ข้อที่สามก็คือการปรับปรุงการใช้จ่ายและกิจการของการเกษตรและพาณิชย์การ โดยการยุบรวม เพื่อเป็นการอ้างอิง ข้อเสนออันนี้เรียกร้องค่าใช้จ่ายต่อไปนี้

1. สำนักส่งเสริมการเกษตร	314,479 เยน
2. สำนักบริการไปรษณีย์	1,163,364 เยน
3. หน่วยบริหารพาณิชย์นาวี (ไม่รวมการอุดหนุน บริษัทสมุทรพาณิชย์ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับท่าเรือ)	55,708 เยน
4. สำนักการค้า	66,617 เยน
5. สำนักการรักษาสัตยภาพราคาข้าว	31,941 เยน
6. สำนักป่าไม้	200,000 เยน
7. ฟาร์มคัดเลือกพันธุ์มิด้า โรงเรียนเกษตรโคมาบะ และฟาร์มพ่อพันธุ์ชิโมฟูซา	144,793 เยน
รวมทั้งสิ้น	1,976,902 เยน

ถ้าหากเราตรวจสอบค่าใช้จ่ายเพื่อการเกษตรและป่าไม้ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้รวมกันเป็น 659,272 เยน ค่าใช้จ่ายสำหรับการประมงถูกรวมอยู่ภายใต้ค่าใช้จ่ายสำหรับการปรับปรุงการเกษตรจำนวนเงิน 659,272 เยน คิดเทียบได้เท่ากับ 73,041 โคกุ (10,955 ตัน) ของข้าวสาร ซึ่งเท่ากับ 31,199,463 เยน ตามราคาซื้อขายข้าวของรัฐบาลในปี 1977 จำนวน 659,272 เยนนี้เทียบเท่ากับ 608,185 ดอลลาร์ตามอัตราแลกเปลี่ยนในปี 1880 ยิ่งกว่านั้นในเมื่อรายจ่ายรวมของรัฐบาลในปี 1880 เท่ากับ 631,141 พันเยน อัตราส่วนของการใช้จ่ายเพื่อการเกษตรและป่าไม้เมื่อเทียบกับรายจ่ายรวมนี้จึงต่ำมากเท่ากับ 0.1 เปอร์เซ็นต์

นอกจากนี้แล้ว ข้อเสนอที่ยังยกตัวอย่างของออสเตรเลีย ปรังเซีย* ฝรั่งเศส และอิตาลี ดูเหมือนว่าการอ้างอิงถึงประเทศพัฒนาแล้วในยุโรปในตอนอธิบายถึงมาตรการนโยบายใหม่นั้น เริ่มต้นในตอนต้น ๆ ปีของยุคเมอิจิ และดูเหมือนว่าธรรมเนียมดังกล่าวยังคงตกทอดมาจนทุกวันนี้ ไม่มากก็น้อย มันเริ่มต้นจากสมัยที่ญี่ปุ่นพยายามที่จะไล่ให้ทันกับประเทศที่พัฒนาแล้วทางยุโรป ภายหลังจากเปิดประเทศให้กับการค้าระหว่างประเทศ และความพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศในปี 1858

* รัฐเยอรมันสมัยก่อนดินแดนอยู่ทางเหนือและตอนกลางของเยอรมันปัจจุบัน... ผู้แปล

รัฐบาลเริ่มร่างกฎหมายก่อตั้ง MACA อย่างทันทีทันใดได้มีบทบรรณาธิการใน “โตเกียว เคไซ ชัสชิ” ลงวันที่ 19 มิถุนายน 1981 บทบรรณาธิการนั้นตั้งข้อสังเกตไว้ “ข่าวลือเกี่ยวกับการจัดตั้ง MACA ดูไม่น่าเชื่อถือเลย บทบรรณาธิการกล่าวการขยายอำนาจของรัฐ และการแทรกแซงทางเศรษฐกิจและความยุ่งยากทางการเงินที่เป็นผลมาจากพฤติกรรมดังกล่าว

อีกหลายวันภายหลังการจัดตั้ง MACA “โตเกียว เคไซ ชัสชิ” ก็กล่าวถึงเรื่อง MACA อีก ในคราวนี้บทบรรณาธิการดูเหมือนจะยอมรับการจัดตั้ง MACA มีความเข้าใจนโยบายอุตสาหกรรม ซึ่งจะยุติสิทธิการแทรกแซง (interventionism) และเพื่อลดค่าใช้จ่ายตามความต้องการของ โอลูมา บทบรรณาธิการจบลงดังนี้ “ในทัศนะของเรา เรื่องราวทางการเมืองของการเกษตร พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ไม่ควรจะถูกบังคับโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว แทนที่จะให้รัฐทำการตลาดเอง หรือให้รัฐทำการผลิตเอง รัฐควรส่งเสริมความสะดวกสำหรับธุรกิจ ขจัดอุปสรรคของธุรกิจ และสร้างธรรมเนียมและการปฏิบัติที่ดี มีวิธีการเดียวที่จะทำเช่นนั้นได้ และนั่นคือเศรษฐกิจเสรี (laissez faire)”

ในตอนก่อตั้ง MACA บุคลากรของสำนักกิจการเกษตร (Bureau of Agricultural Affairs) มีจำนวน 120 คน และสำนักป่าไม้ (Bureau of Forestry) มีจำนวน 106 คน ตัวเลขเหล่านี้เป็นข้าราชการเท่านั้น ไม่รวมลูกจ้างเอกชนและคนงาน สำนักกิจการเกษตรประกอบด้วยส่วนรายงาน (Section of Report) ส่วนผลผลิตที่ดิน (Section of Land Products) ส่วนผลิตภัณฑ์ทะเล (Section of Marine Products) ส่วนธรณีวิทยา (Section of Geology) ส่วนกิจการทั่วไป (Section of General Affairs) และคณะเกษตรกลวิธาน (Faculty of Agricultural) มีการจัดตั้งสำนักประมง (Bureau of Fisheries) ในปี 1885

ปลายปี 1885 ระบบคณะรัฐมนตรีถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ และตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถูกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก ตำแหน่งรัฐมนตรีก็ถูกตั้งขึ้นในเวลาเดียวกัน คณะรัฐมนตรีมีรัฐมนตรีเพียง 10 นาย จนถึงการจัดตั้งระบบคณะรัฐมนตรี หัวหน้ารัฐมนตรีเช่นใน MACA ถูกเรียกว่า “เลขาธิการ” รัฐมนตรีคนแรกของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในระบบคณะรัฐมนตรีก็คือ ทาเทจิ ทานิ (Tateki Tani)

ถึงแม้ว่า MAF ถูกตั้งขึ้นในปี 1925 คำเรียกร้องเพื่อการจัดตั้งได้เริ่มปรากฏมาแล้วตั้งแต่ยุคเมอจิ ตอนเริ่มต้นศตวรรษที่ 20 ที่ประชุมใหญ่ของที่ประชุมแห่งชาติเกี่ยวกับกิจการเกษตร (the National Conference of Agricultural Affairs) ได้มีมติเรียกร้องให้มีกระทรวงกิจการเกษตร (Ministry of Agricultural Affairs) เป็นอิสระจาก MACA ในปี 1901, 1902, 1903 และ 1905 มติที่เสนอในปี 1905 แก่รัฐบาลภายหลังสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น ประกอบด้วยบันทึกความเห็นซึ่งอธิบายถึงความสำคัญของการเกษตรแก่ประเทศ หน้าที่ของการเกษตรต่อประเทศ และความจำเป็นของการปกป้องการเกษตร รวมทั้งการเปรียบเทียบกับต่างประเทศเมื่ออย่างต่างประเทศเป็นตัวอย่าง มตินั้นโต้แย้งว่า “ถึงแม้จะมีประเทศเจริญก้าวหน้าอยู่มาก แต่ก็ยังมีเพียงบางประเทศที่มีกิจการทางการเมืองของการเกษตร พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมอยู่ในกระทรวงเดียวกัน คือ อิตาลี สเปน และญี่ปุ่น อิตาลีนั้นมีกระทรวงอุตสาหกรรมที่รวมการเกษตรและพาณิชยกรรมอยู่ในกระทรวงเดียวกัน สหราชอาณาจักรตั้งกระทรวงเกษตรซึ่งเคยถูกยกเลิกไปครั้งหนึ่งขึ้นใหม่ในปี 1889 ฝรั่งเศสตั้งกระทรวงเกษตรและกระทรวงพาณิชยกรรมขึ้นในปี 1881 หลายประเทศอื่นๆก็จัดตั้งกระทรวงเกษตรขึ้นในระยะหลังนี้” บันทึกความเห็นในส่วนอื่นเกือบจะ

เหมือนกับความเห็นของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมที่มีอยู่ในช่วงนั้น นอกจากที่ประชุมแห่งชาติ เกี่ยวกับกิจการเกษตรแล้ว โทคิโยชิ โยคิชิ ยังได้ยื่นยันเกี่ยวกับ “อิสรภาพของกระทรวงกิจการเกษตร” ในรายงานที่เขียนขึ้นในปี 1902 สิ่งที่น่าสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของรายงานนี้ก็คือว่า โยคิชิได้เคยได้เถียงในประเด็นเกี่ยวกับอิสรภาพหลายปีก่อนที่จะเขียนรายงานดังกล่าว การโต้เถียงเพื่ออิสรภาพก็เพราะความขัดแย้งระหว่างการเกษตรในด้านหนึ่ง และพาณิชย์และอุตสาหกรรมในอีกด้านหนึ่ง ประเด็นหลังนี้เกี่ยวกับราคาข้าว ซึ่งโยคิชิคิดว่าถูกกดต่ำลงเพื่อผลประโยชน์ของอุตสาหกรรม และยังเกี่ยวกับมลพิษของเหมืองทองแดง ฮาชิโอะ (the Ashio Copper Mine) ซึ่งมีได้ถูกแก้ไขภายในสิบปีก่อนการเขียนรายงานนั้น โยคิชิกล่าวว่า เมื่อการเกษตรมีรัฐมนตรีเป็นของตนเอง และพาณิชย์และอุตสาหกรรมอยู่ภายใต้รัฐมนตรีหนึ่ง ความเสมอภาคในการบริหารก็จะเกิดขึ้น เขาเขียนรายงานอีกหนึ่งฉบับเรื่องนี้ชื่อว่า “การแบ่งแยกกิจการรัฐบาลเกี่ยวกับเกษตรและพาณิชย์” (the Separation of Governmental Affairs of Agriculture) ในปี 1905 ข้อสำคัญของความเห็นของเขามิฉะนั้นคือ “ในเมื่อ MACA ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ ผู้ที่ติดต่อกับรัฐมนตรีจึงเป็นพวกที่อยู่ในแวดวงพาณิชย์ อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ เป็นส่วนใหญ่ พวกเขาอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ มีความร่ำรวยและสามารถติดต่อได้สะดวกกับรัฐมนตรี ไม่น่าก็น้อย พวกเขาสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาลหรือวิ่งเต้นด้วยเงินตราถ้าหากจำเป็น เกษตรกรจะเทียบไม่ได้เลยกับสุภาพบุรุษเหล่านี้ ดูไม่เป็นเรื่องบังเอิญเลยที่กระทรวงเกษตรและพาณิชย์จะมีความเห็นอกเห็นใจพาณิชย์และอุตสาหกรรม นอกจากนี้เขาสังเกตว่าในหมู่ประเทศพัฒนาแล้วในยุโรปมีเพียงอิตาลีและสเปนเท่านั้นที่มีการรวมกิจการทางการเมืองของเกษตร พาณิชย์ และอุตสาหกรรมเข้าไว้ในกระทรวงเดียว

นับตั้งแต่การพัฒนาอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น ความขัดแย้งระหว่างเกษตร พาณิชย์ และอุตสาหกรรม และเหมืองแร่ ดังเช่นที่อ้างถึงโดยโยคิชิ เริ่มเห็นได้เด่นชัด แต่ความเห็นของที่ประชุมแห่งชาติเกี่ยวกับกิจการเกษตร (the National Conference of Agricultural Affairs) และของโยคิชิ ดูเหมือนจะไม่มีอิทธิพลอันใดต่อนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับองค์การบริหาร ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 สมาคมการเกษตรหลวงได้หยิบประเด็นนี้ขึ้นมาแล้วให้ข้อเสนอหนึ่งแก่รัฐบาล เพื่ออิสรภาพของกระทรวงกิจการเกษตร (the Ministry of Agriculture) แยกต่างหากจาก MACA ข้อเสนอแนะประการแรกต่อรัฐบาลในปี 1916 กล่าวว่า เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ อุตสาหกรรมอย่างเช่น การเกษตร พาณิชย์ และอุตสาหกรรมได้พัฒนาไปมากโดยที่กิจกรรมของ MACA ได้ขยายตัวกว้างออกไป และดูเป็นการเหมาะสมที่จะจัดตั้งกระทรวงเกษตรป่าไม้ และประมง ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า กระทรวงกิจการเกษตรที่เป็นอิสระในก่อนหน้านั้นมิได้เป็นที่ยอมรับกัน เพราะว่ามีกิจการเล็กน้อยที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์การและอุตสาหกรรมเกินกว่าที่จะจัดตั้งกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม แต่ปัจจุบันการพัฒนาของอุตสาหกรรมเหล่านี้ก้าวหน้าไปมาก จึงควรมีการนำเอากฎหมายโรงงานมาบังคับใช้ใหม่ และนอกจากนี้สำนักผู้ดูแล (Bureau of Supervision) ก็เป็นสิ่งจำเป็นอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่เป็นการเร่งด่วนเกินไปที่จะจัดตั้งกระทรวงกิจการเกษตร จวบจนปี 1922 สมาคมการเกษตรหลวงได้ทบทวนความจำแก่รัฐบาลทุก ๆ ปี เพื่อจัดตั้งกระทรวงกิจการเกษตรอิสระ ข้อเสนอภายหลังปี 1919 ดังข้อสังเกตเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหาอาหาร ปัญหาแรงงาน และปัญหาสังคมอื่นๆ ทั้งนี้สะท้อนเกี่ยวกับการจลาจลข้าวปี 1918 และการขยายตัวของความขัดแย้งแรงงานในเมือง และการขัดแย้งการเช่าที่ดินในชนบท

ในขณะที่เดียวกันสมาคมการเกษตรหลวงได้อนุญาตให้ผู้แทนสภาบางคนเสนอข้อเสนอแก่รัฐสภา (Diet) เกี่ยวกับการจัดตั้งกระทรวงกิจการเกษตรทุก ๆ ปี นับจากปี 1918 ท้ายที่สุดรัฐสภาก็ยอมรับข้อเสนอที่กล่าวว่ารัฐบาลควรจัดตั้งกระทรวงกิจการเกษตรในปี 1924 ในปีนั้น คณะกรรมการเศรษฐกิจ (the Council of Imperial Economy) (“ไทโคคุ เคไซ ไคอิ”) (Taikoku Keizai Kaigi) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาชั่วคราวของนายกรัฐมนตรี ได้เสนอรายงานต่อนายกรัฐมนตรีโดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งกระทรวงกิจการเกษตร รายงานดังกล่าวได้อธิบายอย่างรวบรัดถึงเหตุผลและความจำเป็น ในเมื่อสาขาของการบริหารของ MACA ประกอบด้วยกิจการเกี่ยวกับการเมืองที่กว้างขวางและหลากหลาย ทางกระทรวงไม่สามารถใช้มาตรการที่เหมาะสมให้แยกจากการเกษตรพาณิชย์ และอุตสาหกรรมได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกษตรจากกลุ่มประเทศในยุโรปและสหรัฐ มีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีหน่วยบริหารกลางที่แยกเป็นสัดส่วนสำหรับการเกษตร

MAF ที่จัดตั้งขึ้นในวันที่ 1 เมษายน 1925 ประกอบด้วย 4 สำนัก คือ สำนักกิจการเกษตร สำนักป่าไม้ สำนักประมง และสำนักปศุสัตว์ การตัดลอกออกไปนี้จากบันทึกความจำของ เซนปACHI โซจิมา (Senpachi Soejima) (1881-1954) ให้ภาพของการอภิปรายที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเกี่ยวกับการจัดตั้งกระทรวง คณะรัฐมนตรี ทาคาชิ ฮาร่า (Takashi Hara) (1856-1921) ซึ่งบริหารช่วงปี 1918-1921 ได้อภิปรายการแยกกระทรวงกิจการเกษตร ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในปี 1920 นายกรัฐมนตรี ทาคาชิ ฮาร่า และรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง โคเรคิโยะ ทาคาฮาชิ (Korekiyo Takahashi) สนับสนุนการจัดตั้ง แต่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ ทาซุโอะ ยามาโมโตะ (Tatsuo Yamamoto) (1856-1947) ไม่เห็นด้วย ในตอนนั้นได้มีการใช้กฎหมายข้าว (the Rice Law) และกฎหมายสำหรับบัญชีพิเศษของข้าว (the Law of the Special Account of Rice) และการบริหารข้าวได้มีความสำคัญ สิ่งนี้ดูเหมือนจะเป็นเหตุผลของการต่อต้านการแบ่งแยกกระทรวงกิจการเกษตรออกจาก MACA ของยามาโมโตะ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารข้าวมีเรื่องเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มากรมาย นับตั้งแต่การตลาดของข้าว ราคาขายปลีก และขายส่งของข้าว และการผลิตข้าว รายได้ของผู้ผลิตข้าว และความเป็นอยู่อาศัยในชนบท แต่ทว่าปัจจัยชนบทมากกว่าปัจจัยเมืองที่ให้น้ำหนักแก่การจัดตั้งกระทรวง ในท้ายที่สุด โคเรคิโยะ ทาคาฮาชิ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การของคณะรัฐมนตรี (1924-1925, 1925-1926) ชุดของทาคาอะคิ คาโต (Takaaki Kato) (1860-1926) ก็ตัดสินใจแยก MACA ออกเป็นกระทรวงกิจการเกษตร และการทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ข้อวิจารณ์ของทาคาอะชิ อิชิกุโร (Tadaatsu Ishiguro) เกี่ยวกับเรื่องนี้มีดังนี้ ทศนะทางด้านของพาณิชย์และอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น ทศนะของหอการค้าและอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการแบ่งแยกไม่แข่งขันเท่าไร กล่าวกันว่าในตอนแรกกิจการการบริหารไม่มีเพียงพอให้จัดตั้งกระทรวงสำหรับพาณิชย์การและอุตสาหกรรม และการแยกตัวจะทำให้กระทรวงอ่อนแอลง แม้ว่าลักษณะของการบริหารการเกษตรแตกต่างจากของพาณิชย์การและอุตสาหกรรม ผลประโยชน์มักจะขัดกัน นอกจากนี้รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การเองก็ไม่ค่อยว่าง นักธุรกิจจะนั่งรถมายังที่ทำงานของรัฐมนตรีหรือที่บ้านของเขา แล้วก็เรียกร้องตามประเด็นเลย แต่เกษตรกรที่นั่งรถไฟและพักอยู่ในโรงแรมแบบญี่ปุ่น การพูดคุยของเขาเป็นธรรมดาอยู่เองที่ต้องยืดเยื้อ ดังนั้นเขาจึงไม่เป็นที่ประสออารมณ์นัก ยิ่งกว่านั้นบุคคลกรของกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การมักจะมาจากโลกของการเงินหรือธุรกิจ บุคคลจากการเกษตรเกือบจะไม่มีทางเข้าสู่ตำแหน่งของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การได้เลย ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงกล่าวใน

ฐานะของผู้ร่วมงานในสำนักกิจการเกษตรว่าการแบ่งแยกดังกล่าวไม่มีเหตุผล รัฐมนตรีทาคาฮาชิ ผู้ซึ่งข้าพเจ้าได้เดินทางร่วมไปยังรัฐสภา (Diet) ด้วยกล่าวในสภาว่า “กระทรวงเกษตรของสหรัฐมีสำนักกูดินิยม และในญี่ปุ่นก็มีสำนักกูดินิยมวิทยา ซึ่งควรจะขึ้นอยู่กับกระทรวงกิจการเกษตร ขอบเขตของ MACA นั้นกว้างขวางเสียจนว่ามีสำนักงานสิทธิบัตร (the Patent Office) ซึ่งข้าพเจ้าเคยเป็นผู้อำนวยการอยู่ครั้งหนึ่ง ธุรการบริหารได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในกระทรวงใหญ่ๆ ดังนั้นนโยบายเกษตรคงจะไม่ก้าวหน้า มีกิจกรรมมากมายที่กระทรวงกิจการเกษตรเท่านั้นควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ” สมาชิกรัฐสภาทั้งหลายมีความยินดีมากที่ได้ฟังการอภิปรายนี้

กระทรวงที่ตั้งขึ้นใหม่มีชื่อกระทรวงกิจการเกษตรและป่าไม้ (MAF) กล่าวกันว่ามันเกิดขึ้นเนื่องจากการยื่นข้ออ้างอย่างแข็งขันของผู้สนับสนุนป่าไม้ท่านหนึ่งผู้เกลี้ยกล่อม โครเคียวะ ทาคาฮาชิ ยิ่งกว่านั้นกล่าวกันว่า ทาคาฮาชิ ได้กล่าวในภายหลังกับผู้ใกล้ชิดว่า การแยก MAF จาก MACA เป็นความคิดของเขาเอง ทั้งนี้บางทีอาจจะเป็นเพราะว่า ความขัดแย้งระหว่าง MAF และ MCM เริ่มรุนแรงขึ้นเกี่ยวกับนโยบายซัลเฟต แอมโมเนีย สหกรณ์อุตสาหกรรมและอื่นๆ

ข้าราชการของ MAF ในตอนก่อตั้งมีจำนวน 827 คน รวมทั้งรัฐมนตรี รองประธานรัฐสภา รัฐมนตรีช่วยและไม่รวมลูกจ้างชั่วคราวและคนงาน นอกจากนี้ ลูกจ้างประจำจำนวนน้อยกว่า 11,627 คนถูกแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดต่างๆภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และลูกจ้างประจำสถิติอุตสาหกรรมจำนวนน้อยกว่า 191 คนก็ถูกแต่งตั้งตามจังหวัดภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมในขณะเดียวกัน นอกจากนี้รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้รับมอบอำนาจให้จัดตั้งสำนักงานข่าวในที่เหมาะสมต่างๆ เพื่อดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายข่าว

งบประมาณของ MAF ที่จัดตั้งขึ้นใหม่เท่ากับ 42,283,696 เยน ในเมื่องบประมาณรายจ่ายรวมของรัฐบาลในบัญชีทั่วไปเท่ากับ 1,524,988 พันเยนในปี 1925 งบประมาณของกระทรวงใหม่นี้คิดเป็น 2.8 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด เทียบกับงบประมาณตอนก่อตั้ง MACA งบประมาณของกระทรวงใหม่ดูเหมือนจะเพิ่มขึ้น เพราะว่างบประมาณเทียบได้เป็น 1,359,177 โคนุ (203,877 ตัน) ของข้าวสาร

ดูเหมือนว่ากำลังใจที่สนับสนุนอิสรภาพของ MAF หรือการแบ่งแยก MAF และ MCM ก็คือลัทธิกสิกรนิยม (peasantism) อย่างน้อยที่สุดร่องรอยบางอย่างของลัทธิกสิกรนิยมยังเหลืออยู่ในการรำลึกของ อิชิกุโระ ผู้ซึ่งมีความคิดคล้ายคลึงกับของ โยโคอิ ผู้ซึ่งยืนยันถึงอิสรภาพของกระทรวงกิจการเกษตรในยุคเมอจิ ดังที่จะได้กล่าวถึงในภายหลัง ในช่วงปีที่มีการก่อตั้งกระทรวงกิจการเกษตรถูกเสนอโดยสมาคมการเกษตรหลวง และจัดตั้งขึ้นในที่สุด ได้มีการร่างกฎหมายการเกษตร (the Agrarian Bill) เริ่มปรากฏเป็นที่เด่นชัดว่า การผ่านร่างกฎหมายเกษตรในความหมายที่กำลังร่างกันอยู่จริง ๆ นั้น จะเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับรัฐบาล ถึงแม้จะไม่มีข้อพิสูจนใดๆอย่างแจ่มชัดว่าการก่อตั้ง MAF เป็นการทดแทนกฎหมายเกษตร (the Agrarian Law) ความเป็นไปได้ก็ยังคงมีอยู่

ภายหลังจากการก่อตั้ง MAF ก็เริ่มแสดงผลงานและลักษณะเฉพาะออกมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เมื่อข้าพเจ้าทำงานใน MAF นั้นนอกเหนือจาก 4 สำนักที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ก็ยังมีสำนักการเลี้ยงไหมและไหมดิบ สำนักฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบท และสำนักข้าว ซึ่งมีการตื่นตัวมาก แต่ในไม่ช้า MAF ต้องเตรียมสำหรับการควบคุมเศรษฐกิจช่วงสงครามทันทีภายหลังการเข้ารับตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี โคอิ อิโรตะ

(Koki Hirota) (1878-1948) ภายหลังการลาออกทั้งคณะของคณะรัฐมนตรี ไคซุเซะ โอคาตะ (Keisuke Okada) (1868-1952) อันเนื่องมาจากการปฏิวัติเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 1936 กระทรวงอุตสาหกรรมจะถูกจัดตั้งขึ้นโดยการรวบรวม MAF และ MCM (กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม) ในปีนั้น ความขัดแย้งระหว่างองค์กรการเกษตรและองค์กรพาณิชย์การนับว่ารุนแรงมาก ในเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมายการควบคุมดักแด้ (the Bill of Cocoon Control) หรือกฎหมายการควบคุมข้าวโดยตนเอง (the Bill of Self-Managed Rice Control) กระบวนการต่อต้านสหกรณ์อุตสาหกรรมก็ได้ประทุขึ้น ดังนั้นภาวะการณ์จึงทำให้ดูเหมาะสมที่จะรวบรวม MAF และมีได้พิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างการบริหารงานของ MAF และของ MCM และเพิกเฉยต่อลักษณะพิเศษของการเกษตร ดังนั้นความคิดของคณะรัฐมนตรีใหม่จึงไม่เป็นที่ยอมรับ แต่ก็ชัดเจนว่าการยุบรวมหรืออย่างน้อยที่สุดการปรับบางอย่างเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน เมื่อข้าพเจ้าเข้าร่วมในการควบคุมราคาสินค้าเกษตรในต้นปี 1940 ราคาของผู้ผลิตถูกกำหนดโดย MAF แต่ราคาขายส่งและราคาขายปลีกของสินค้าขึ้นเดียวกันอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ MCM ทั้งนี้เพราะการบริหารพาณิชย์เป็นของ MCM โรงงานแปรรูปน้ำตาล โรงสีและอุตสาหกรรมอาหารอื่น ๆ อยู่ในขอบเขตการบริหารของ MCM

เมื่อคณะรัฐมนตรี โนบูยูกิ ฮาเบ้ (NoBuyuki Abe) (1875-1953) ถูกจัดตั้งขึ้นในวันที่ 30 สิงหาคม 1939 ทาคูโอะ โกโด (Tokuo Godo) (1887-1956) ผู้บัญชาการทหารเรือนอกประจำการฝ่ายเทคโนโลยี ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในขณะเดียวกัน ปฏิริยาที่ตามมาจากแวดวงการเกษตรไม่ค่อยจะเป็นที่ยินดีนัก และคณะกรรมการนโยบายเกษตร (the Committee of Agricultural Policy) หน่วยงานกึ่งของสมาคมการเกษตรหลวง ได้ขอให้รัฐบาลแต่งตั้งรัฐมนตรีประจำ นอกจากนี้ ทาดามาสะ ซาคาอิ (Tadamasa Sakai) (1893-1971) ประธานของสมาคมการเกษตรหลวง โยริโยชิ อาริมา (Yoriyoshi Arima) (1884-1957) ประธานสมาคมกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม ทาดาอะสุ อิชิกูโร (Tadaatsu Ishiquro) ประธานธนาคารกลางของสหกรณ์อุตสาหกรรม และ โคทาโร เซงโกกุ (Kotaro Sengoku) ประธานของสมาพันธ์สหกรณ์การตลาดแห่งชาติ (the National Federation of Marketing Cooperatives) ได้ขอให้นายกรัฐมนตรี โนบูยูกิ ฮาเบ้ แต่งตั้งรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ถาวรในวันที่ 4 ตุลาคม 1939 ทาดามาสะ ซาคาอิ (Takamasa Sakai) ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม เราคงไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้บางคนสำคัญเหล่านี้เป็นพวกสนับสนุนลัทธิสิทธิอย่างแข็งขันเกินไปนัก สำหรับยุคนั้น อาริมาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้อยู่คนหนึ่ง และทั้งอิชิกูโรและเซงโกกุก็ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งเดียวกันในระยะหลัง

เป็นที่น่าสนใจยิ่งนักที่ MAF ได้กลายเป็นกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ (“โนโซ-โซ”) (Nosho-Sho) (MAC) ในปี 1943 โดยปราศจากปฏิริยาใดๆ ก่อนอธิบายถึงเหตุการณ์นั้นเราต้องพูดถึงการปรับการบริหารงานระหว่าง MAF และ MCM ก่อน การปรับนี้กระทำโดยผู้อำนวยการสำนักกิจการทั่วไปของ MAF ในขณะนั้นคือ เซชิ อิเกมาซา (1897-) และ อิซุซาบุโร ชินา (Etsusaburo Shina) (1898-1979) ของ MCM และได้รับการแก้ไขโดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 1940 ถึงแม้ว่ากระทรวงเกษตรและพาณิชย์ (MAC) จะมีได้ตั้งอยู่อีกแล้ว การปรับเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 1940 ก็ยังคงมีความสำคัญจวบจนในบัดนี้ เป็นเพราะการปรับครั้งนั้นที่ MAF สามารถที่จะเสริมบทบาทของตนเองในฐานะกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เพราะการปรับนั้น การตลาดสินค้าเกษตร

รวมทั้งอาหาร อุตสาหกรรมอาหาร การตลาดสินค้าเพื่อการเกษตรและอื่นๆ ก็ตกอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ MAF

การจัดตั้ง MAC ได้สร้างส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการบริหารระหว่างสงคราม ซึ่งรวมถึงกระทรวงรถไฟ กระทรวงการสื่อสาร และอื่นๆ นอกเหนือจาก MAF และ MCM ดูเหมือนว่าการจัดตั้ง MAC เป็นผลจากการก่อตั้งกระทรวงยุทธโธปกรณ์ (Ministry of Munitions) กระทรวงหลังนี้มีความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ทางทหาร โดยเฉพาะการผูกขาดในการผลิตยุทธปัจจัย เน้นอนที่ที่สุดการปฏิรูปมีความสำคัญสำหรับ MAF และ MAC ใน MAC สำนักปลัดและสำนักกิจการเกษตรถูกยุบรวมอยู่ในสำนักการบริหารการเกษตร สำนักสิ่งทอถูกย้ายจาก MCM และถูกรวมเข้ากับสำนักการเลี้ยงไหมและไหมดิบ สำนักสินค้าผู้บริโภค (Bureau of Consumer Goods) ถูกจัดตั้งขึ้น และสำนักราคา (Price Bureau) ถูกโอนย้ายจาก MAC ถึงแม้ว่าการปฏิรูปจะเป็นขนานใหญ่ MAC ใหม่ก็ตั้งอยู่ได้ไม่นานในเมื่อถูกยุบไปทันทีภายหลังสงคราม และ MAF ก็ถูกตั้งขึ้นใหม่ การปฏิรูปการบริหารอีกอย่างหนึ่งภายหลังการจัดตั้ง MAF ขึ้นมาใหม่ ก็คือการจัดตั้งสำนักงานรายงานพืชผล (the Crop Reporting Office) ในแต่ละจังหวัด มันหมายถึงการปฏิรูปการจัดองค์กรบริหารเกี่ยวกับการรายงานพืชผล และการปฏิรูปวิธีการทางสถิติของการรายงานพืชผล

การจัดองค์กรใหม่เป็นของการบริหารการเกษตร รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ของการบริหาร เริ่มมีความยากลำบากในทางปฏิบัติ ภายหลังการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายหลังสงคราม การจัดสถาบันของการบริหารได้กลายเป็นรูปแบบดั้งเดิมเสียแล้ว แม้ในสถานการณ์นั้น องค์กรบริหารการเกษตรหนึ่งหรือสององค์กรสามารถใช้เป็นตัวอย่างได้ ตัวอย่างหนึ่งก็ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการวิจัยการเกษตร ป่าไม้ และประมง (the Research Council for Agriculture, Forestry and Fisheries) ภายใต้อำนาจกระทรวงเกษตรและป่าไม้ มันถูกเสนอขึ้นโดยรัฐมนตรีในคอนันนั้นคือ อิชิโร โคโน (Ichiro Kono) ผู้ซึ่งมีความสนใจในการส่งเสริมกิจกรรมวิจัยทางการเกษตร โดยทั้งนี้อาจจะโดยการแนะนำของน้องชายเขาคือ เคนโซ โคโน (Kenzo Kono) บุคคลหลังนี้เป็นสมาชิกรัฐสภา ผู้ชำนาญเรื่องนโยบายเกษตร และภายหลังได้เป็นประธานวุฒิสภา เมื่อรัฐมนตรี อิชิโร โคโน เยี่ยมสหราชอาณาจักร เขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการวิจัยการเกษตรของประเทศนั้น และต้องการจัดตั้งคณะกรรมการอย่างเดียวกันใน MAF คณะกรรมการวิจัยการเกษตร (หรือคณะกรรมการวิจัยการเกษตร ป่าไม้ และประมง) ตั้งขึ้นในปี 1956 ประกอบด้วยประธานและสมาชิก 6 คน ในตอนจัดตั้งประธานก็คือ เซอิชิ โทบาทะ และสมาชิกล้วนเป็นนักวิชาการและผู้บริหารคนสำคัญ รวมทั้ง เซชิ คาย่า (Seishi Kaya) (1898-) ศาสตราจารย์ทางฟิสิกส์ คินิจิโร ซากากุชิ (Kinichiro Sakaguchi) (1897-) ผู้เคยเป็นศาสตราจารย์ทางเคมีเกษตร โยชิโอะ कुซุมิ (Yoshio Kusumi) (1905-) ประธานของธนาคารโนริน-ชุกิน (Norin Chukin Bank) โยชิจิ โทการิ (Yoshiji Togari) (1908-) ศาสตราจารย์ทางพืชไร่ และโทโมโนซุเซ ชิโอมิ (Tomonosuke Shioni) (1907-) ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการกรรมการวิจัย (the Research Council Secretariat) และซาโทรุ ทานากะ (Satoru Tanaka) (1910-) ผู้ว่าราชการจังหวัดมิเอะ (Mie Prefecture) ในภายหลังข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการของสำนักงานเลขาธิการกรรมการวิจัยสืบต่อจากชิโอมิ และประธานกรรมการวิจัยสืบต่อจากโทบาทะ ขณะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการและประธานก็ได้มีการจัดองค์กรใหม่ของสถาบันวิจัยเกษตรและสถานที่ทดลอง รวมทั้งการก่อตั้งสถานีทดลองพืชสวนแห่งชาติ (the National Horticulture Experiment

Station) สถานีทดลองปศุสัตว์แห่งชาติ (the National Livestock Experiment Station) สถาบันวิจัยการเกษตรเขตร้อน (the Research Institute for Tropical Agriculture) และอื่นๆ นอกจากนี้ได้มีการกำหนดทิศทางการวิจัยให้สอดคล้องกับกฎหมายพื้นฐานเกษตร (the Agricultural Basic Law) ผู้อำนวยการของสถาบันและสถานี เช่น อิกิชิ ฮิราซุกะ (Eikichi Hiratsuka) (1888-) โทชิทาโร โมรินากะ (Toshitaro Morinaga) (1895-1980) โคโซ อะคิฮาม่า (Kozo Akihama) (1903-1978) มินору คาจิจูระ (Minoru Kajiuura) (1904-) และผู้บริหารการวิจัยอาวุโส เช่น ซุซุมุ อิชิอิ (Susumu Ishu) (1901-) มาซาโนริ ชิมาซุ (Masanori Shimizu) (1912-) โยชิฮารุ นากาโน่ (Yoshinaru Nagano) (1908-) คิชิโร อิมายูมิ (Kichiro Imaizumi) (1908-) คูนิโอะ คากายาม่า (Kunio Kagayama) (1917-) และบุคคลอื่นๆ ให้ความร่วมมือกับการจัดองค์กรใหม่หรือการกำหนดทิศทาง

นอกจากนี้เมืองใหม่สำหรับการวิจัยและการศึกษากำลังถูกสร้างขึ้นที่ ซุกุบะ (Tsukuba) ทางตอนใต้ของจังหวัดอิบารากิ (Ibaraki Prefecture) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของโตเกียวประมาณ 60 กิโลเมตร ความคิดของการก่อตั้งเกิดขึ้นจากการตัดสินใจภายใต้การนำของ อิชิโร โคโน รัฐมนตรีกระทรวงก่อสร้างในตอนนั้น การก่อสร้างเมืองใหม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 1963 มีที่ดินผืนใหญ่สำหรับการวิจัยทางการเกษตรและป่าไม้ในเมืองใหม่นี้ สถาบันวิจัยการเกษตรเขตร้อน สถานีทดลองพืชสวน สถาบันวิจัยโรคพืช ฯลฯ ได้ย้ายออกไปที่นั่นแล้ว

การปฏิรูปที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ สำนักการบริหารการเกษตรภูมิภาค (the Regional Agricultural Administration Bureau) ซึ่งกล่าวถึงข้างต้น ระบบนี้ถูกก่อตั้งโดย อิชิโร โคโน เช่นเดียวกันเมื่อเขาเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ โคโนวางแผนก่อตั้งสำนักงานภูมิภาคของกระทรวง สำนักงานภูมิภาคจะถูกเรียกว่า สำนักการเกษตรและป่าไม้ภูมิภาค (the Regional Bureau of Agriculture and Forestry) ครอบคลุมพื้นที่ของ MAF มากกว่าสำนักงานภูมิภาคที่ถูกจัดตั้งขึ้นในภายหลัง ถ้าหากไม่ใช่โคโนเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในตอนวางแผนการจัดตั้งสำนักงานภูมิภาค คงจะไม่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องต่างๆ กฎหมายเดิมเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักการเกษตรและป่าไม้ภูมิภาค (the Regional Bureaus of Agriculture and Forestry) มีความตั้งใจที่จะรวบรวมสำนักกิจการที่ดินการเกษตร (the Bureau of Agricultural Land Affairs) (ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการปฏิรูปที่ดิน) สำนักการปรับการประมง (the Bureau of Fisheries Adjustment) สำนักงานสถิติการเกษตรและป่าไม้ (the Office of Agricultural and Forestry Statistics) (แทนสำนักงานรายงานพืชผล) ซึ่งตั้งอยู่ในที่ของสำนักภูมิภาค (the Regional National Forestry Bureau) ดูแลอยู่ แต่รัฐสภา (Diet) ได้ทบทวนกฎหมายและเปลี่ยนสำนักเกษตรและป่าไม้ภูมิภาค (the Regional Bureau of Agriculture and Forestry) เป็นสำนักการบริหารการเกษตรภูมิภาค (the Regional Bureau of Agricultural Administration) และเป็นการทอนความรับผิดชอบของสำนัก ดูเหมือนว่าพรรคตรงกันข้ามมีความกระวนกระวายใจต่อการลดจำนวนข้าราชการในอนาคต

การจัดตั้งกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง (MAFF) เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 1978 เป็นการเปลี่ยนชื่อเท่านั้น ถึงแม้ว่าในทางการ รัฐบาลพูดสนับสนุนการปรับปรุงสำนักงานประมง (Fisheries Agency) ในเมื่อเขต

แดนของกิจกรรมการประมงญี่ปุ่นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการจำกัดและความยากลำบากของการปรับปรุงทาน และอุปสงค์ของปลาได้เริ่มปรากฏขึ้น ผลของการเปลี่ยนชื่อก็คงจะละลายไปได้ ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับประมงอาจจะกล่าวว่าพวกเขาต้องการให้มีกระทรวงประมง แต่เขาต้องพอใจกับการสนับสนุนการบริหารการประมง และการเปลี่ยนชื่อของกระทรวงคือชื่อพิสูจน์ของรัฐบาลในการเสริมการบริหารการประมง

สิ่งที่รัฐบาลและองค์กรอาชีพของการเกษตร ป่าไม้ และประมง ควรให้ความสนใจมากขึ้นในอนาคตก็คือ นโยบายเกี่ยวกับอาหาร สิ่งแวดล้อม และสังคมชนบท นโยบายอาหารควรจะครอบคลุมไม่เฉพาะเรื่องการผลิตภายในประเทศและการตลาดอาหาร แต่รวมถึงนโยบายโภชนาการ นโยบายการค้าอาหาร และความร่วมมือระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการผลิตอาหาร และการรักษาอาหาร แง่มุมหนึ่งของ MAFF ใหม่ซึ่งคล้ายกับความคิดนี้ก็คือ สำนักงานอาหารธัญพืชท้องถิ่น (the Local Offices of Food Grains) (แทนสำนักงานข้าวสมัยสงคราม) ซึ่งมีกิจกรรมเกี่ยวกับข้าวและธัญพืชอื่นๆ และอาหารแปรรูปของธัญพืชเหล่านี้ ได้รับการขยายออกไปรวมราคาและการตลาดของสินค้าอาหารทุกชนิด จะเป็นการดีกว่าถ้า MAF ถูกเปลี่ยนให้เป็นกระทรวงอาหารและการเกษตร (the Ministry of Food and Agricultural) เพื่อนโยบายอาหารที่เป็นขึ้นเป็นอันของชาติ

เพื่อเป็นการอ้างอิง ในภายหลังจำนวนของข้าราชการใน MAFF มีดังนี้คือ

ภายใน MAFF	26,584 คน
สำนักงานอาหาร	21,519 คน
สำนักงานป่าไม้	36,497 คน
สำนักงานประมง	1,990 คน
รวม	86,590 คน

นี้รวมถึงลูกจ้างของรัฐบาลทั้งหมด รวมทั้งคนงาน แต่ไม่รวมลูกจ้างไม่เต็มเวลา (part-timers) ภายใน MAFF มีสำนักงานและอื่นๆ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี	560 คน
สำนักเศรษฐกิจ	788 คน
สำนักปรับปรุงโครงสร้าง	541 คน
สำนักพืช การเลี้ยงไหม และพืชสวน	375 คน
สำนักปศุสัตว์	264 คน
สำนักการตลาดอาหาร	263 คน
คณะกรรมการวิจัยการเกษตรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง	8,406 คน
สำนักบริหารการเกษตรภูมิภาค	15,387 คน

ค่าใช้จ่ายจัดสรรให้กับการเกษตร ป่าไม้ และประมงในบัญชีทั่วไปสำหรับปีงบประมาณ 1978 คิดเป็น 3,225,862,000 เยน ซึ่งเป็น 9.4 เปอร์เซ็นต์ของรายจ่ายรวมของบัญชีทั่วไป (ตารางที่ 4-32) จำนวน 3,225,862,000

เงิน คิดเป็น 74,797,393 โคก (11,219,608 ตัน) เมื่อแปลงโดยราคาซื้อขายข้าวของรัฐบาลที่ผลิตในปี 1978 สัดส่วนของค่าใช้จ่ายสำหรับการเกษตร ป่าไม้ และประมง ต่อรายจ่ายรวมในบัญชีทั่วไปของงบประมาณตกประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ในปัจจุบัน แม้จะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจาก 11.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 1971 เป็น 9.4 เปอร์เซ็นต์ในปี 1978 (ตารางที่ 6-32) อย่างไรก็ตาม ทัศนคติทางประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับการลดลงของความสำเร็จของการเกษตร ป่าไม้ และประมง ในเศรษฐกิจของชาติ ค่าใช้จ่ายสำหรับอุตสาหกรรมเหล่านี้เพิ่มขึ้นในงบประมาณของประเทศทั้งในแบบสมบูรณและแบบสัมพัทธ์

บทที่ 5

ปัญหาการเกษตรและนโยบายการเกษตร

5.1 การปฏิรูปที่ดินสมัยปฏิรูปเมอิจิ และนโยบายการเกษตรก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

5-1-1 การปฏิรูปที่ดินสมัยปฏิรูปเมอิจิ

นี่เป็นส่วนสุดท้ายของบทที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของนโยบายเกษตรญี่ปุ่นตั้งแต่การปฏิรูปเมอิจิจนถึงปัจจุบัน แต่จากแง่มุมการศึกษาของข้าพเจ้าปัญหาการเกษตรหรือกฎหมายที่ดินเป็นประเด็นที่ดีที่สุดของมรรควิถีทางประวัติศาสตร์ และด้วยเหตุนี้เองข้าพเจ้าจึงเข้าใจว่า การปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามเป็นความจำเป็นทางประวัติศาสตร์หรืออีกนัยหนึ่งถ้าหากใครก็ตามที่ต้องการจะรู้ความหมายและผลของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม เขาควรจะต้องตรวจสอบหลังดูถึงการปฏิรูปที่ดินของสมัยการปฏิรูปเมอิจิ

กล่าวอ้างตาม อาร์ พี ดอร์ (R.P.Dore) (1952-) ญี่ปุ่นสมัยใหม่มีสองขั้นตอนของการปฏิรูปที่ดินซึ่งมีเวลาปฏิบัติการอยู่ประมาณ 80 ปี ขั้นตอนแรกเสร็จสิ้นลงภายหลังการปฏิรูปเมอิจิปี 1868 และขั้นที่สองมีขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การปฏิรูปที่ดินในขั้นแรกเรียกได้ว่าเป็นการปฏิรูปที่ดินของยุคการปฏิรูปเมอิจิหรือการปฏิรูปที่ดินเมอิจิ และขั้นที่สองอาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิรูปที่ดินชนบทของการปฏิวัติภายหลังสงคราม หรือการปฏิรูปที่ดินชนบทภายหลังสงคราม ซึ่งการปฏิรูปที่ดินเหล่านี้ กระจายสำหรับการพัฒนาการเกษตรญี่ปุ่น และวางรากฐานสำหรับโครงสร้างเกษตรแบบใหม่

ก่อนหน้าการปฏิรูปเมอิจิ เจ้าของครองนครทั้งหลายควบคุมประเทศ ซึ่งถูกแบ่งเป็นดินแดนที่ถูกจัดสรรโดยระบบศักดินา ในขณะที่เดียวกันทั้งที่เป็นทั้งเจ้าของที่ดินและเจ้านาย พวกเขาผู้ครองนครก็ผลิตผลจากผู้เพาะปลูกโดยใช้การควบคุมทางการเมืองและการเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปแล้วไม่มีการแยกแยะทางความคิดในระหว่างค่าเช่าและภาษี

ภายในกรอบของระบบการถือครองที่ดินระบบเจ้าขุนมูลนายที่ก่อตั้งขึ้นมาเป็นอย่างดีแล้วนั้น ยังมีเจ้าของที่ดินอีกชนิดหนึ่งที่อยู่ระหว่างเจ้าผู้ครองนครและผู้ผลิต ความสัมพันธ์ของผู้ผลิตกับเจ้าของที่ดินเหล่านี้โดยทั่วไปก็คือฐานะของผู้เช่า การเช่าบางครั้งที่เกิดขึ้นก่อนสมัยโตคุงาวะ (1603-1867) หรือพัฒนามาจากระบบทาส (serfdom) ที่หลุดรอดหลงเหลือมา นอกจากนี้ยังมีแบบของการเช่าที่ถูกพัฒนาขึ้นในเขตยึดครองใหม่ๆ พ่อค้าผู้ร่ำรวยหรือเจ้าเมืองที่ได้บุกเบิกที่ดินภายใต้ลัทธิศักดินาก็ได้รับสิทธิครอบครองที่ดินนั้น ขณะที่เกษตรกรผู้ทำการบุกเบิกจริงๆ กลับตั้งถิ่นฐานในที่นั้นในฐานะผู้เช่าโดยมีสิทธิเป็นเพียงการเช่าโดยทั่วไป การเช่าในครึ่งหลังของยุคโตคุงาวะเกิดจากการแปลกแยกหรือการจำหน่ายที่ดินของเกษตรกรที่ถูกบีบบังคับให้กู้ยืมเงิน มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับการแปลกแยกหรือการจำหน่ายที่ดิน แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วกลับใช้ไม่ได้ หรือไม่มีความหมายใดๆ เลย โดยมีการอนุญาตให้จำนองที่ดินได้ ผู้ที่ได้รับที่ดินโดยวิธีการนี้ก็ให้แก่พวกพ่อค้า หรือผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือชาวนาที่ร่ำรวย เจ้าของที่ดินเหล่านี้ก็จะให้เช่าที่บางแปลงแก่เกษตรกรผู้เช่า แล้วก็เรียกเก็บค่าเช่าจากผู้เช่า พวกเขาไม่มี

อำนาจการควบคุมทางการเมืองในที่ดินของเขา แน่แน่นอนพวกเขาจะต้องใช้อำนาจทางการเมืองและสังคมบ้าง แต่มันก็เกิดจากอำนาจของคนตลบตะแลงโดยอาศัยความมั่งคั่งของตน มีการประเมินกันว่าจนถึงปลายสมัยโตคุงาวะ เกือบหนึ่งในสามของที่เพาะปลูกตกอยู่ในมือของเจ้าของที่ดินเหล่านี้

ดังนั้นในระหว่างยุคโตคุงาวะหรืออย่างน้อยที่สุดในครึ่งสมัยหลังดังกล่าวมีเกษตรกรอยู่สองประเภท ประเภทหนึ่งเรียกในภาษาญี่ปุ่นว่า “โฮน-เบียะคุโช”(hon-byakusho) (เกษตรกรผู้สามารถในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนชนบทหรือเกษตรกรธรรมดา) และอีกประเภทหนึ่งคือ “มิซุโนมิ-เบียะคุโช” (mizunomi-byakusho) (เกษตรกรยากจน นั่นคือ เกษตรกรผู้เช่าหรือแรงงานรับจ้างในการเกษตร) ในขณะเดียวกันก็มีเจ้าของที่ดินอยู่สองประเภท ประเภทแรกคือเจ้าผู้ครองนครที่กล่าวถึงแล้ว ประเภทที่สองคือเจ้าของที่ดินที่อยู่ระหว่างเจ้าผู้ครองนครและเกษตรกรผู้ยากจน เพื่อความสะดวก พวกแรกอาจเรียกได้ว่าเป็นเจ้าเมืองธรรมดา และพวกที่สองคือเจ้าของที่ดินคนกลาง

ปรากฏว่ามีกรณีโต้แย้งเกี่ยวกับลักษณะของเจ้าของที่ดินคนกลางและลักษณะของเกษตรกรผู้ยากจนของพวกเขา นักวิชาการบางท่านได้ยืนยันว่าเจ้าของที่ดินคนกลางเป็นเจ้า และเกษตรกรผู้ยากจนเป็นทาส (serfs) ในด้านตรงกันข้าม บางคนก็กล่าวว่า เจ้าของที่ดินคนกลางนั้น “ใหม่” และความสัมพันธ์ของเจ้าของที่ดินใหม่กับเกษตรกรผู้ยากจนของเขาเป็นแบบการเช่าสมัยใหม่ไม่ใช่ระบบทาส (serfdom)

ยังมีคำถามบางอย่างเกี่ยวกับลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้สามารถ นักวิชาการบางท่านกล่าวว่าเกษตรกรผู้สามารถเป็นทาสของเจ้าเมืองธรรมดา และดังนั้นเกษตรกรผู้ยากจนจึงเป็นทาสภายใต้การผูกมัดสองชั้นของเจ้าเมืองธรรมดาและเจ้าของที่ดินคนกลาง (intermediate feudal landlords) ในอีกด้านหนึ่ง บางคนก็กล่าวว่าเกษตรกรธรรมดามีได้เป็นทาส แต่จริงๆแล้วเป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง แต่มันสำคัญมากที่จะต้องกล่าวว่าแม้จะเป็นการยากที่หาคำเหมาะสมสำหรับเจ้าของที่ดินและเกษตรกรธรรมดาเหล่านี้ และความเห็นไม่ลงรอยบางอย่างอาจจะเกิดขึ้นได้ในการเลือกนี้ พวกเขาอาจเรียกได้ว่าเป็นผู้ครองที่ดินบางส่วน (quasi owners) และดังนั้นเกษตรกรธรรมดาก็อาจจะเรียกได้ว่าเป็นเกษตรกรผู้ครอบครองบางส่วน (quasi peasant proprietors) เหตุผลที่ว่าเหตุใดพวกเขาจึงเป็นแต่บางส่วน (quasi) ก็คือมันไม่มีความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการถือครองที่ดินโดยเอกชน อย่างเช่นในกฎหมายสมัยใหม่ การแบ่งแยกที่ดินถูกห้ามตามกฎหมาย และที่ดินก็ถูกเรียกเก็บภาษีในรูปผลผลิตอย่างหนักหน่วง แต่ในทางปฏิบัติพวกเขาสามารถใช้ที่ดินและยังสามารถให้เช่าต่อหรือโอนให้แก่คนอื่น ยังเป็นการเหมาะสมที่จะกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าของพวกเขาไม่ได้เป็นแบบทาสหรือข้าแผ่นดิน (serfdom) หรือเป็นแบบการเช่าสมัยใหม่เลยทีเดียว อีกทั้งผู้เช่ายังเป็นผู้ดีกว่าทางสังคมและทางเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับเจ้าของที่ดิน ภายใต้ระบบเจ้าขุนมูลนายที่เคร่งครัดนั้น แน่แน่นอนที่สุดการเป็นเกษตรกรผู้ครอบครองบางส่วน (quasi-propertied peasantry) นับเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ ดังนั้นมองรอบ ๆ แล้ว ระบบการถือครองที่ดินก่อนการปฏิรูปเมอิจิอาจเรียกได้ว่าเป็นระบบการครอบครองการเกษตรบางส่วน (aquasi-peasant proprietorship) ภายใต้ระบบเจ้าขุนมูลนาย

ระบบเจ้าขุนมูลนายถูกล้มล้างไปในการปฏิรูปเมอิจิ และการปฏิรูปที่ดินก็เกิดขึ้น การปฏิรูปที่ดินเมอิจิอาจจะเรียกได้ว่าเป็นขั้นที่หนึ่งของการปฏิรูปที่จำเป็นต่อการพัฒนาญี่ปุ่น ในตอนนั้นรัฐบาลยอมรับสิทธิการถือครองที่ดิน

ของเอกชนและยกเลิกข้อห้ามสมัยโตคุงาวะเกี่ยวกับการแบ่งแยกที่ดินและข้อบังคับอื่นๆ เกี่ยวกับสิทธิทรัพย์สินส่วนบุคคลดังกล่าวแล้วในบทที่ 2 ภาษีที่ดินในรูปแบบผลผลิตสมัยเจ้าขุนมูลนายถูกเปลี่ยนเป็นภาษีตัวเงินประจำปี คิดเป็น 3 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าประเมินของที่ดิน

ดังนั้นโดยนโยบายการถือครองที่ดินเกี่ยวข้องกับการทบทวนภาษีที่ดิน (The Revision of the Land Tax) ถือครองเกษตรบางส่วน (the quasi-peasant proprietors) และเจ้าของที่ดินบางส่วน (the quasi-landowners) ที่ผูกพันอยู่กับที่ดินโดยธรรมเนียมเก่า ได้กลายเป็นผู้ครอบครองอิสระที่มีเสรีภาพที่จะใช้และไม่ใช้ที่ดินตามความต้องการของตน น่าจะสังเกตว่าพร้อมๆ กับการปฏิรูปที่ดิน ระบบเจ้าขุนมูลนายทางสังคมก็ถูกขจัดไปอีกด้วย

5-1-2 ลักษณะของการถือครองที่ดินภายหลังการปฏิรูปที่ดินเมอจิ

ความคิดเห็นว่าการปฏิรูปที่ดินสมัยเมอจิก่อให้เกิดระบบการถือครองที่ดินสมัยใหม่หรือไม่ ได้มีการแบ่งแยกออกไปเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะการถือครองที่ดินในช่วงสมัยโตคุงาวะ บางคนกล่าวว่า การปฏิรูปที่ดินสมัยปฏิรูปเมอจิเป็นการปฏิรูปฉับพลันทีเดียวและการถือครองที่ดินหลังจากนั้นก็ทันสมัยพอควร แต่คนอื่นๆ กล่าวว่า การปฏิรูปที่ดินนั้นมีลักษณะของการอ้อมข้อมและระบบภายหลังจากนั้นก็ยังคงศักดินา ถ้าเราจะไม่คำนึงถึงการโต้แย้งนี้ ก็น่าจะกล่าวว่าการจัดตั้งสิทธิการถือครองที่ดินโดยเอกชนอย่างถาวรนี้ การปฏิรูปมีลักษณะที่ทันสมัยพอควร ในอีกด้านหนึ่งการปฏิรูปอาจมีลักษณะเป็นการประนีประนอม เพราะว่าการล้มล้างระบบศักดินาได้รับการกระทบกระเทือนโดยการชดเชยจากรัฐบาลให้แก่เจ้าของที่ดินสมัยก่อน เป็นที่น่าสังเกตอีกว่าการปฏิรูปมิได้ปลดปล่อยผู้เช่าทั้งหมด ตัวของการปฏิรูปเองมิได้ก่อตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเองหรือเสริมสิทธิการเช่า แต่เพราะการปฏิรูปนั่นเองจำนวนของเกษตรกรผู้เช่าได้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ อันเกิดจากนโยบายทางการคลังของเลขาธิการคลัง (Secretary of Finance) ในขณะนั้นคือ มาซาโยชิ มาซุกาตะ (Masayoshi Matsukata) และภายหลังจากนั้นสิทธิผู้เช่าก็อ่อนตัวลง อย่างไรก็ตามมันอาจจะไม่ยุติธรรมหรือกลับเป็นการรื้อฟื้นเกินไปที่จะเรียกการปฏิรูปว่าเป็นแบบครึ่งทางโดยเหตุผลนี้

ถ้าเราวางปัญหาว่าการปฏิรูปที่ดินเมอจิเป็นการประนีประนอมหรือไม่เสียแล้ว ลักษณะของระบบถือครองที่ดินที่ถูกชักนำขึ้นมาเป็นอย่างไร

ในตอนการปฏิรูปที่ดินเมอจิหรือหลังจากนั้นมีความคิดอยู่ 4 ประการ ประการที่หนึ่งเป็นการจัดตั้งการครอบครองที่ดินอิสระและสมบูรณ์ ความคิดที่สองคือการจัดตั้งสิทธิการถือครองของเอกชนโดยการทำฟาร์ม ความคิดที่สามได้แก่การยกเลิกการครอบครองที่ดินโดยเอกชน และความคิดสุดท้ายได้แก่การโอนที่ดินทั้งหมดเป็นของรัฐ การปฏิรูปที่ดินเมอจิมิลักษณะตามแนวความคิดแรก มันเป็นการปฏิรูปที่ดินในขณะที่มีการคาดหวังใหม่ ธุรกิจเอกชนเจริญรุ่งเรืองภายใต้การนำของรัฐ และดังนั้นการครอบครองที่ดินเสรีจึงต้องถูกจัดตั้งขึ้น และการถือครองที่ดินหรือสิทธิการถือครองที่ดินจึงถูกจัดตั้งขึ้นมาเรื่อยๆ โดยยึดหลักการครอบครองเอกชนและเสรี ทั้งหมดนี้เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสิทธิการถือครองที่ดิน แต่มิใช่เพื่อผลประโยชน์ของการทำฟาร์มเอง หรืออาจจะกล่าวว่าการปฏิรูปที่ดินมิได้เปลี่ยนแปลงการถือครอง ยกเว้นการเปลี่ยนภาษีศักดินาหรือค่าเช่าในรูปแบบผลผลิตให้เป็นภาษีในรูปแบบตัวเงิน ภาระทางการเงินของเจ้าของที่ดินมิได้กระตือรือร้น และไม่เพียงแต่ค่าเช่าในรูปแบบผลผลิตที่เรียกเก็บจาก

ที่ดินให้เช่ายังมีได้เปลี่ยนแปลงไปเลย แต่ว่าแม้แต่ภายหลังภาษีถูกลดลง ภาระของการเช่าก็ยังคงเหมือนที่เคยเป็น และโดยเหตุนี้การทำฟาร์มจึงไม่มีเสถียรภาพในแง่ของการเสริมสิทธิของผู้เช่า

ในอีกด้านหนึ่งในการปฏิรูปที่ดินเมอิจหรือการทบทวนภาษีที่ดิน (the Revision of the Land Tax) หลักการถือครองเอกชนถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ จนกระทั่งสิทธิการเช่าซึ่งเป็นธรรมเนียมในสมัยโตคุงวะกลับถูกปฏิเสธที่จะให้กับผู้เพาะปลูกส่วนใหญ่ นอกจากนี้แล้วผลของการแบ่งแยกระหว่างสิทธิการถือครองเอกชนและรัฐจากการทบทวนภาษีที่ดิน ทำให้ผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรขาดสิทธิในการถือครองร่วม หรือสิทธิการเช่าป่าและที่ว่างเปล่า ซึ่งพวกเขาได้รับอยู่ก่อน ดังนั้นส่วนหนึ่งของป่าไม้และที่ว่างเปล่าชุมชนและที่ป่าซึ่งเป็นของเจ้าผู้ครองนครก่อนหน้านั้นก็ตกเป็นของรัฐหรือสำนักพระราชวัง ที่ดังกล่าวถูกประเมินว่าตกอยู่ในราว 50 เปอร์เซ็นต์ของที่ดินทั้งหมดของญี่ปุ่น แน่นอนที่สุดที่มีเสียงพรับ่นเกิดขึ้นในเวลาต่อมาต่อป่าไม้และที่ว่างเปล่าสะสมโดยรัฐ ส่วนหนึ่งของที่ดังกล่าวถูกแจกจ่ายให้เจ้าของบางส่วนก่อนหน้านั้น หรือขายให้กับรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนชนบท แต่ว่าขนาดของป่าและที่ว่างเปล่าที่ครอบครองโดยรัฐและสำนักพระราชวังก็เป็นเหตุผลสำคัญแก่การพัฒนาของพื้นที่เขตภูเขา

ดังนั้นจึงอาจจะไม่ถูกต้องที่จะเรียกการถือครองที่ดินอย่างง่าย ๆ เป็นระบบการครอบครองเกษตรกร (peasant proprietor system) ถึงแม้ว่าผู้ครอบครองเกษตรกรบางส่วนของสมัยโตคุงวะจะกลายเป็นผู้ครอบครองเกษตรกรอิสระ และประกอบด้วยผู้ผลิตส่วนใหญ่

พื้นฐานของระบบการถือครองดังกล่าว รัฐบาลพยายามเพิ่มผลผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการจัดตั้งธุรกิจแบบอย่างของรัฐ และการนำเอาเทคโนโลยียุโรปและอเมริกันเข้ามาใช้ แต่ว่าภาระทางการเงินที่เกิดจากการขาดเสียให้แก่เจ้าผู้ครองนครเก่า กบฏคะวันตคเค็งยงได (ซาซิมะ) (Satsuma Rebellion) และการจัดตั้งธุรกิจของรัฐบาลได้ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อรุนแรง จากนั้นก็มีการใช้นโยบายต่อสู้เงินเฟ้อในช่วงต้น ๆ ปี 1880 กว่า โดยเลขาธิการคลัง มาซาโยชิ มาซุคาตะ ภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้ครอบครองเกษตรกร (peasant proprietor) ตกอยู่ในภาวะทุกข์ยาก พวกเขาหลายคนต้องถูกบังคับให้ขายที่ทำกินและกลายเป็นผู้เช่าหรือผู้เช่าบางส่วน กระทรวงเกษตรกรและพาณิชย์การที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ ได้จัดตั้งแผนทบทวนร่วมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม นั่นคือแผนที่ชื่อ “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” (the Opinions on Industrial Development) ที่เสร็จสมบูรณ์ตอนปลายปี 1884 นับจากนั้นมาการบริหารการเกษตรก็ค่อย ๆ พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะสาขาการปรับปรุงการเกษตรดังกล่าวแล้วในบทที่ 1-5-1

กลับมาสู่ปัญหาที่เกี่ยวกับการถือครองที่ดิน อัตราภาษีได้ถูกลดลงจาก 3 เปอร์เซ็นต์เป็น 2.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 1877 และการลดภาษีที่ดินที่ตามมาก็เป็นไปได้ เพราะการกำหนดค่าคงที่ของมูลค่าที่ดินและแนวโน้มของการเพิ่มราคาสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวในช่วงสมัยเมอิจ ยกเว้นการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษี 2.5 เปอร์เซ็นต์ เป็น 3.3 เปอร์เซ็นต์ของที่เพาะปลูก และ 5 เปอร์เซ็นต์ของที่อยู่อาศัยภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น (1894-1896) โดยเหตุนี้เจ้าของที่ดินจึงร่ำรวยขึ้นและสะสมที่ดินมากขึ้น (ตารางที่ 5-1) และค่อย ๆ กลายเป็นเจ้าของที่ดินที่มีได้ประกอบการเกี่ยวกับการเกษตร

ภายใต้ระบบการถือครองที่ดินใหม่ เจ้าของที่ดินสามารถเรียกที่เช่าคืนจากผู้เช่าได้ตามอำเภอใจ และค่าเช่า

ในรูปผลผลิตโดยเฉลี่ยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิต แต่เจ้าของที่ดินก็มีความอารีและก็มีได้ใช้สิทธิในการเรียกที่ดินเช่าขึ้นคืน แต่อำนาจของพวกเขาก็เป็นประโยชน์แก่การรักษาระดับค่าเช่า (ตารางที่ 5-2)

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงครึ่งแรกของยุคเมจิ เจ้าของที่ดินขนาดใหญ่และขนาดกลางมักจะเป็นเกษตรกรร่ำรวยที่มีความเข้าใจในการเกษตรและเป็นผู้ทำการผลิตในที่ดินส่วนหนึ่งของเขาด้วย และในขณะเดียวกันก็ให้เกษตรกรผู้เช่าที่ดินส่วนหนึ่ง จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 เกษตรกรผู้มั่งคั่งเหล่านี้ก็ให้เช่าที่ทั้งหมดของตนแก่เกษตรกรผู้เช่า ที่ดินเช่าเพิ่มขึ้นจากประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ตอนปฏิรูปเมจิเป็นประมาณ 45 เปอร์เซ็นต์ตอนสงครามโลกครั้งที่ 1 ระเบิดขึ้น ดังนั้นระบบเจ้าของที่ดินก็เกิดขึ้นอย่างช้าๆ แม้กระนั้นเกษตรกรผู้ที่มีครอบครัวก็ยังคงเป็นแกนกลางของเกษตรกรผู้ผลิต ระบบการถือครองที่ดินที่จัดตั้งขึ้นเช่นนี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็น “การครอบครองเกษตรกรภายใต้ระบบเจ้าของที่ดิน (“peasant proprietorship under the landlord system”)

ในช่วงของการจัดตั้งระบบเจ้าของที่ดินนี้รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายสำคัญหลายฉบับ รวมทั้ง “the Hypothec Bank of Japan Law” (1896) กฎหมายธนาคารเกษตรและอุตสาหกรรม (the Banks of Agriculture and Manufacture Law) (1889) และกฎหมายการจัดรูปที่ดินเพาะปลูก (the Arable Land Consolidation Law) (1899) กฎหมายสมาคมการเกษตร (โนไค) (the Agricultural Association (nokai) Law) (1899) และกฎหมายสมาคมสหกรณ์อุตสาหกรรม (the Industrial Cooperative Association Law) (1900) ในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตรนั้น the Hypothec Bank of Japan และ Banks of Agriculture and Manufacture ทำหน้าที่ส่วนใหญ่ในการให้สินเชื่อแก่เจ้าของที่ดินผู้ต้องการลงทุนในสาขาของการเกษตร และยังสนับสนุนทางการเงินแก่งาน เช่น การจัดรูปที่ดินเพาะปลูก และการก่อสร้างเครื่องมือเครื่องมือชลประทานและการระบายน้ำ งานเหล่านี้กระทำโดยสมาคมจัดรูปที่ดินเพาะปลูก (“โคชิ เซอิ คูมิไอ”) (Kochi Seivi Kumiai) ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายการจัดรูปที่ดินเพาะปลูก ซึ่งการเป็นสมาชิกเปิดให้แก่เจ้าของที่ดินเท่านั้น โดยเหตุนี้ การจัดรูปที่ดินจึงมีการติดตามมาของการเพิ่มค่าเช่าทั้งในรูปสัมพัทธ์และสัมบูรณ์ ถึงแม้ว่าในบางครั้งการจัดรูปที่ดินก็มีผลดีแก่เกษตรกรผู้เช่า (อ้างถึงตารางที่ 5-2) เจ้าของที่ดินประกอบกันเป็นอำนาจขึ้นสมาคมการเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมปรับปรุงการทำการเกษตร การเป็นสมาชิกเป็นแบบบังคับไม่เพียงแต่เจ้าของที่ดินแต่ยังรวมถึงเกษตรกรผู้เช่าด้วย เจ้าของที่ดินยังมีบทบาทเด่นในสหกรณ์ชนบทที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายสมาคมสหกรณ์อุตสาหกรรม (the Industrial Cooperative Association Law) ซึ่งอนุญาตให้เจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการเกษตรรับค่าเช่าในรูปผลผลิตให้เป็นสมาชิกได้ด้วย

นอกเหนือไปจากข้างต้น การจัดตั้งสถานีทดลองมณฑลยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เนื่องจากอิทธิพลของสมาคมการเกษตร มณฑลซึ่งมีเจ้าของที่ดินเป็นหัวหน้า และก็มีการจัดตั้งขึ้นหนึ่งสมาคมในทุกมณฑลในช่วงของยุคเมจิ (1868-1912)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านโยบายเกษตรของชาติยึดถือเอา “การครอบครองเกษตรกรภายใต้ระบบเจ้าของที่ดิน” (the peasant proprietorship under the landlord system) เป็นหลักได้ค่อยๆ ถูกจัดตั้งขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเหตุนี้เจ้าของที่ดินเองก็ค่อยๆ สูญสิ้นคุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเกษตร โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งหน้าที่ของพวกเขาในฐานะของผู้นำในการปรับปรุงเทคนิคการเกษตร ยกเว้นการปรับปรุงที่ดิน ความคิดทางลัทธิศิกรนิยม(peasanti)(อ้างถึงบทที่ 1-2-2)ดูเหมือนจะสอดคล้องกับการถือครองเกษตรภายใต้ระบบเจ้าของที่ดิน

5-1-3 ลัทธิเกษตรนิยม และขบวนการเกษตรกร

ภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ เมื่อตอนที่มีการผ่านกฎหมายแพ่ง (the Civil Code) ก็ได้มีคำถามว่าระบบการถือครองที่ดินจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของที่ดินหรือเป็นประโยชน์ต่อชาวไร่ผู้ประกอบการ (entrepreneurial farmer) และการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรกรรมจะมีขึ้นหรือไม่

ในการอธิบายว่าเหตุใดกฎหมายแพ่ง (Civil Code) เดิมจึงถูกร่างขึ้น กัสตาด์ บอโซเนด (Gustave Emile Boissonade) (1825-1910) ศาสตราจารย์ทางกฎหมายชาวฝรั่งเศสและที่ปรึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่นกล่าวว่า “นับตั้งแต่มีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ มันมีความสำคัญยิ่งที่จะต้องนิยามว่าการเช่าถือสิทธิที่แท้จริง ถ้าหากจะนิยามความหมายให้แก่ผู้ให้เช่าผู้ซึ่งจะยกเลิกการเช่าได้ตามอำเภอใจของตน มันก็จะเป็นโซคร้ายไม่เพียงแต่กับผู้เช่าเท่านั้นแต่รวมถึงการถือสิทธิอีกด้วย ในกรณีที่ผู้เช่าได้รับผลตอบแทนเพียงภายหลังการทำประโยชน์ในที่นั้นเป็นเวลาหลายปี”

ภายหลังการประกาศใช้กฎหมายแพ่งเก่า (old Civil Code) ซึ่งบังคับใช้ในปี 1893 ก็มีการโต้เถียงอย่างเผ็ดร้อนระหว่างผู้รักษากฎหมายนี้และผู้ต่อต้าน ผลคือมีการเลื่อนการบังคับใช้กฎหมายนั้นออกไป เหตุผลหนึ่งของการเลื่อนก็คือระบบการถือครองที่ดิน การโต้เถียงก็ยุติลงในที่สุดโดยการยกเลิกกฎหมายแพ่ง (Civil Code) และประกาศฉบับใหม่ในปี 1896 ข้อยกเว้นของกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวกับการถือครองที่ดินเข้าข้างเจ้าของที่ดินมากกว่าผู้เช่ายิ่งกว่าฉบับเก่า

ถึงแม้ว่ากฎหมายแพ่ง (Civil Code) ฉบับเก่าจะนิยามการเช่าให้เป็นสิทธิที่แท้จริง กฎหมายฉบับปี 1896 นิยามให้เป็นเพียงข้อผูกพันของผู้ให้เช่า และทั้งนี้ก็ให้ผลต่อการเกิดสถานการณ์ที่ขาดเสถียรภาพแก่ผู้เช่า ยิ่งกว่านั้นกฎหมายฉบับเก่ายังมีข้อบัญญัติซึ่งผู้เช่าสามารถเรียกร้องให้มีการลดค่าเช่าลงเป็นสัดส่วน ถ้าหากมีเหตุนอกเหนือการควบคุม ให้ลดรายได้จากที่ดินของเขาลงไปเกินกว่าหนึ่งในสามส่วนของปีปกติ แต่ในกฎหมายปี 1896 สิทธิของเขาก็มีเพียงการเรียกร้องว่าค่าเช่าควรลดลงตามส่วนของผลิตภาพ ถ้าหากว่าผลิตภาพดังกล่าวน้อยกว่าค่าเช่าที่ตกลงกัน ข้อยกเว้นดังกล่าวเป็นผลเสียแก่ผู้เช่ามากกว่าประเพณีปฏิบัติ ดังนั้นจึงมีได้นำมาใช้แม้โดยตัวของเจ้าของที่ดินเอง ระดับของค่าเช่าในทางปฏิบัติสูงเกินกว่าที่จะนำมาใช้บังคับได้

ในตอนที่มีการอภิปรายเกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง (Civil Code) มีเกษตรกรร่ำรวยจำนวนน้อย อีกทั้งยังไม่มี การเรียกร้องความเสมอภาคทางสังคม ดังนั้น ระเบียบเกี่ยวกับการถือครองซึ่งมุ่งที่จะปกป้องผู้เช่า หรือมาตรการ ก้าวหน้าที่จะสร้างความเสมอภาคในการกระจายที่ดิน อย่างเช่นที่สนับสนุนโดย เคนทาโร โออิ (Kentaro Oi) (1843-1922) ผู้ซึ่งเป็นนักเสรีประชาธิปไตยคนสำคัญของยุคหรือโดย ทามิโซ มิยาซากิ (Tamizo Miyazaki) (1865-1928) ผู้ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนลัทธิเกษตรนิยม (agrarianism) คนสำคัญ มิได้นำไปพิจารณาโดยรัฐบาลเลย เวลายังไม่สมควรสำหรับการปฏิรูปที่ดินดังเช่นที่กระทำกันในการปฏิวัติภายหลังสงคราม

ถึงแม้ว่าเจ้าของที่ดินส่วนมากจะใจดี อย่างน้อยที่สุดก็ในยุคเมอิจิ สหภาพผู้เช่าท้องถิ่น (local tenant

unions) ก็ได้มีการจัดตั้งขึ้นมาแล้ว และการขัดแย้งเรื่องการเช่านาได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งจนจบจนปลายยุคเมจิ ประมาณช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ความขัดแย้งการเช่านาที่หนักหน่วงโดยขบวนการประชาธิปไตย ซึ่งมีความรุนแรงเป็นบางครั้งก็แพร่ขยายตัวออกไป และสหภาพผู้เช่านาที่ถูกจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ

การขัดแย้งการเช่านาแปรผันไปตามภาวะเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจซบเซาที่เริ่มในปี 1920 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกที่เริ่มในปี 1929 ส่งผลให้ความขัดแย้งขยายตัวออกไป สาเหตุของการขัดแย้งโดยมากได้แก่ การเรียกร้องให้มีกรลดค่าเช่า หรือการต่อต้านการเรียกคืนที่ดินที่ให้เช่าโดยเจ้าของที่ดิน ในตอนแรกๆ ความขัดแย้งที่มีสาเหตุจากการเรียกร้องให้ลดค่าเช่ามีจำนวนมากว่า แต่ต่อมาความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากการเรียกร้องให้ต่อการเช่าเริ่มปรากฏมากขึ้น (ตารางที่ 5-3) เกี่ยวกับการเรียกร้องให้มีการลดค่าเช่านั้น แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงจากการลดชั่วคราวไปสู่การลดถาวรถูกยกเลิกไป เนื่องจากสาเหตุนี้ และเหตุผลอื่น ค่าเช่าที่จ่ายจริงลดลงจนถึงการเกิดสงครามจีน-ญี่ปุ่นในปี 1973 นอกจากนี้ค่าเช่าที่นาเพิ่มขึ้นจากยุคเมจิจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงแม้ว่าสัดส่วนของค่าเช่ากับผลผลิตต่อพื้นที่จะลดลงเพียงเล็กน้อย (ตารางที่ 5-4)

ความขัดแย้งเกี่ยวกับการเช่านาไม่ได้มีกว้างขวาง แต่ก็มีการจัดออกเป็นหลายรูปแบบ ปัญหาดังกล่าวทำให้รัฐบาลต้องพยายามปรับปรุงการถือครอง ในช่วงเวลาดังกล่าวลัทธิสิทธิกรนิยมภายใต้ระบบเจ้าของที่ดินก็ปรากฏตัวออกมาเป็นแบบโบราณ และมีความลึกลับที่จะปรับปรุงสิทธิการถือครอง และทำความเสียหายแก่สิทธิเจ้าของที่ดินเป็นธรรมดา ตรงกันข้ามกับลัทธิสิทธิกรนิยมแบบโบราณนี้ก็เกิดมีความคิดทั้งภายในและภายนอกรัฐบาลที่จะปรับปรุงการถือครองที่ดินของเหล่าเกษตรกร สิ่งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นลัทธิสิทธิกรนิยมเกษตร (agrarian peasantism) ซึ่งรวมเอาทั้งลัทธิสิทธิกรนิยม(peasantism) และลัทธิเกษตรนิยม (agrarianism) เข้าไว้ด้วยกัน ในกรณีนี้เพื่อความสะดวก ลัทธิเกษตรนิยมมิได้หมายถึงเพียงแต่ความทัดเทียมกันในด้านสิทธิการถือครองที่ดิน แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างสิทธิการเช่า ถึงแม้ว่าทั้งสองทางนี้จะมีความแตกต่างกันในด้านแนวความคิดและในมาตรการ

ต่อไปขอให้เราทบทวนถึงความคิดของลัทธิเกษตรนิยม (agrarianism) ตั้งแต่สมัยเมจิ ผู้แทนคนแรกสุดคือ เคนทาโร (Kentaro Oi) ผู้ที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น เขาเขียนหนังสือชื่อ “จิจิโยรอน” (JiJiyoron) (คำวิพากษ์เหตุการณ์ปัจจุบัน) (Comments on Current Affairs) ในปี 1886 เมื่อเขาอยู่ในคุกในปีเหล่านั้น ความคิดที่ปฏิเสธระบบการถือครองที่ดินของเอกชนได้รับการชักนำเข้ามาจากยุโรป โออิเป็นนักประชาธิปไตยเสรีหัวรุนแรงคนหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเฮร์เบอร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) เขาศึกษากระบวนการยุติธรรมฝรั่งเศสเป็นอย่างดี แต่เขาก็มีความคุ้นเคยกับกิจการภายในท้องถิ่นของญี่ปุ่นดี เพราะเขาเป็นผู้สนับสนุนการแก้ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งชั้นทางสังคมในช่วงการปฏิวัติเมจิ หัวใจสำคัญของความเห็นของเขาเกี่ยวกับเรื่องการถือครองที่ดินเสนอไว้ในหนังสือของเขา คือ กฎหมายเกษตร (the agrarian law) หรือความเสมอภาคของที่ดิน เขากล่าวว่า “ข้าพเจ้ามีความเชื่อในเรื่องของความเสมอภาคในการกระจายที่ดินว่าเป็นนโยบายที่ดีที่สุดสำหรับการช่วยเหลือคนจน แต่ว่านโยบายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการโดยทันทีทันใด มันควรถูกดำเนินการอย่างช้าๆ ถ้าหากว่าเนื้อที่โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวเท่ากับหนึ่งเฮกตาร์ เจ้าของที่หนึ่งเฮกตาร์ไม่ควรขายหรือจำนองมันเสีย เจ้าของที่ดิน 30 อาร์ ถึง 50 หรือ 60 อาร์ แม้จะน้อยกว่าหนึ่งเฮกตาร์ก็ควรจะใช้ได้

กับกฎหมายใหม่” เขาเห็นว่านี่เป็นก้าวแรกไปสู่การกระจายที่ดินที่เสมอภาค เขาคาดว่าขั้นที่สองจะเกิดจากความช่วยเหลือของญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ความช่วยเหลือของคนรวย หรือความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการกระจายที่ดินที่ยุติธรรม เขาเชื่อว่าที่ไม่เกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์หรือลัทธิสังคมนิยม ความเสมอภาคของการกระจายที่ดินของเขาเกิดจากความคิดพื้นฐานๆ ของเขาที่ว่า ความทุกข์ยากของประชาชนต้องได้รับการช่วยเหลือ และการสะสมทรัพย์สินโดยแรงงานและการออมทรัพย์ หรือวิธีอื่นๆ ควรเป็นแบบเสรี นอกจากนี้เขายังกล่าวว่าคุณสมบัติทางสังคม (social quality) ของที่ดินมีดังนี้ “ที่ดินโดยธรรมชาติเป็นทรัพย์สินบริสุทธิ์ของสังคม มันเป็นสิ่งที่สวรรค์มอบให้ ถ้าหากมันจะถูกครอบครองโดยบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคน ผู้อื่นก็จะไม่มีสิทธิโดยกำเนิด ถ้าประเทศชาติหรือสังคมต้องการที่ดินมันก็ควรถูกคืนแก่ประเทศชาติหรือสังคม ความเสมอภาคของการกระจายที่ดินหรือกฎหมายการเกษตร (the agrarian law) ของโออิโน่า จะเกี่ยวข้องกับความคิดพื้นฐานๆ ของเขาเกี่ยวกับที่ดินถึงแม้ว่าภาวะของความเสมอภาคของการกระจายที่ดินเป็นสิ่งที่ดี ความคิดของโออิจิมิได้ยึดอยู่กับคำดังกล่าวและจะเป็นการยากที่จะรับรองประสิทธิภาพของการห้ามขายหรือจำนองที่ดิน เป็นที่ทราบกันดีว่าในระหว่างยุคเจ้าขุนมูลนายโตคุงาวะ ข้อห้ามที่คล้ายกันก็ถูกฝ่าฝืนบ่อยครั้ง

อีกไม่กี่ปีต่อมาในปี 1894 หนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “โซโบคิเกน นิปปอน โนะ ซาไก” (Sobokigen Nippon no Shakai) (ข้อวิจารณ์ของประชาชนเกี่ยวกับสังคมญี่ปุ่น) (Criticism of a Civilian on Japanese Society) ก็ปรากฏออกมาโดยมีคำนำที่เขียนโดย เคนทาโร โอจิ ผู้เขียนคือ โยชิมามุ ซาคุไร (Yoshimatsu Sakurai) ว่าเป็นนักสังคมนิยมหนุ่ม ตัวผู้แต่งเองนิยามคำว่าสังคมนิยมว่า “ลัทธิสังคมนิยมเกิดจากความยุติธรรมและเหตุผล มันต้องการที่จะแบ่งแยกสิทธิของผู้ที่แข็งแรงและมอบให้กับผู้ที่อ่อนแอ มันต้องการฐานะของผู้ด้อยและช่วงชิงการครอบงำจากเจ้านาย” เขาพูดถึงผู้เช่าในหนังสือแจ้งข้อต่อไปสำหรับการช่วยเหลือปลดทุกข์ของผู้เช่า

(1) การลดค่าเช่า

ค่าเช่าในญี่ปุ่นสูงจนผู้เช่าไม่สามารถแบกรับภาระได้ การลดค่าเช่าลงจึงมีเหตุผล

(2) จัดตั้งการเก็บรักษาอาหาร (food reserve)

ข้าพเจ้าไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาอาหารโดยสังคม แต่หมายถึงการเก็บรักษาเป็นส่วนตัวในปีที่ผลผลิตดี ผลผลิต จำนวนหนึ่งควรถูกเก็บรักษาไว้ และส่วนที่เก็บรักษาไว้จะถูกแจกจ่ายออกไปในปีที่ผลผลิตไม่ดี

(3) การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์

ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับรัฐมนตรีชินะกาว่า เกี่ยวกับหลักการทางการเมือง แต่ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับเขาอย่างเต็มที่เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

(4) การบำรุงขวัญของผู้เช่า

มาตรการเหล่านี้อาจจะอยู่ในนโยบายสังคมของผู้เช่า แต่เป็นการยากที่จะแยกสิทธิสังคมนิยมใด ๆ ออกจากมาตรการเหล่านี้ ซึ่งจะอยู่ในลัทธิเกษตรนิยม (agrarianism) ตามความหมายกว้างๆ ของคำ

ความคิดที่มีค่าเกี่ยวกับคำว่า ลัทธิเกษตรนิยม อยู่ในหนังสือชื่อ “โทชิ-คินเคียว จินรูอิ โนะ ไทเคน” (Tochi-kinkyō Jinrui no Taiken) (ความเสมอภาคในการชื่นชมที่ดินสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน) (Equitable Enjoyment of Land, the Basic Human Right) เขียนขึ้นในปี 1906 โดยทามิโซ มียาซากิ (Tamizo Miyazaki) โดยยึด

หลักทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ (the theory of the natural rights of man) เขาเกิดในสังคมชนบท ได้ใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆของชนบทแล้วเขามองเห็นว่า ความเสมอภาคของการถือครองที่ดินเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับความเป็นอยู่ของประชาชนและสิทธิที่ประชาชนควรมีอยู่ และการริบสิทธิอันนี้เป็นสาเหตุสำคัญของความทุกข์ของมนุษยชาติส่วนใหญ่ และการคืนสิทธิดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดตั้งสิทธิทางกฎหมายขึ้นมาใหม่ และเพื่อการปฏิรูปสังคม เพื่อเป็นการย้ำความเชื่อของเขาเขาต้องการที่จะไปต่างประเทศไปดูและฟังความจริงเกี่ยวกับการปฏิรูปสังคมในโลก เขาได้รับการแนะนำให้รู้จักกับ ซี.อี. การ์สต์ (C.E.Garst) โดยอิซู อาเบ่ (Isoo Abe) (1869-1949) นักสังคมนิยมประชาธิปไตยคริสเตียน ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยโดชิซา (Doshisha University) เข้าศึกษาที่ Hartford Seminary ในสหรัฐ และต่อมาเป็นศาสตราจารย์ที่ Doshisha University แล้วก็ที่ Waseda University จากนั้นการ์สต์ก็ได้แนะนำเขาให้รู้จักกับ เฮนรี จอร์จ (Henry George) แต่มีयाชาคิกิไม่สามารถพบเขาได้เพราะการเสียชีวิตของบุคคลหลัง มีयाชาคิกิไปยังอังกฤษและฝรั่งเศสจากสหรัฐ ภายหลังจากการกลับคืนสู่ญี่ปุ่นของเขา เขาได้จัดตั้ง “โทชิฟุคเคน โดชิ ไค” (Toshi Fukken Doshi Kai) (สมาคมเพื่อนเพื่อการอนุรักษ์ที่ดิน) (Association of Friends for Land Restoration) ในปี 1902 และเริ่มรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์ที่ดินซึ่งได้ดำเนินไปหลายปี หนังสือความเสมอภาคในการชื่นชมที่ดินสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน เป็นผลจากการศึกษาดังกล่าวและประสบการณ์ของเขา

เขาต่อต้านการโอนที่ดินเป็นของรัฐ และยังต่อต้านทฤษฎีกฎหมายภาษีเดี่ยว (the single tax theory) ดูเหมือนเขาจะเห็นด้วยกับสิทธิครอบครองทางเกษตรกรรม (peasantry proprietorship) หลักการกระจายที่ดินอย่างเสมอภาคของเขา ประกอบด้วยการจำกัดที่ดินซึ่งบุคคลคนหนึ่งจะมีสิทธิครอบครองเพื่อการอยู่อาศัยและการผลิต การจัดสรรที่ดินใหม่ทุกสิบหรือ 20 ปี และการโอนย้ายที่ดินจากผู้ที่มีมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไปยังบุคคลที่มีที่ดินน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ค่าธรรมเนียมในการโอนย้ายขึ้นอยู่กับราคาที่กำหนดตายตัวตามกฎหมาย ราคาที่กำหนดตายตัวนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองอย่าง อย่างหนึ่งคือปัจจัยส่วนบุคคล และอีกอย่างหนึ่งคือปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ส่วนของราคาที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลควรจะได้รับชำระทั้งหมด และส่วนของราคาที่เป็นเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมทางสังคมควรได้รับการชำระครึ่งหนึ่ง การซื้อขายที่ดินเป็นไปโดยเสรี แต่เจ้าของที่ดินที่มีมากกว่าที่กฎหมายกำหนดควรจะต้องให้กับอุปสงค์ของผู้ที่มีที่ดินน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด

มาตรการที่ใช้โดย ทามิโซ มีयाชาคิกิ เป็นที่สนใจของนักการเมืองที่มีอำนาจ รัฐบาลและรัฐสภา (Diet) เขาหาแนวร่วมทางความคิดและเรียกร้องให้เกษตรกรเห็นด้วยและขอลายเซ็น และพยายามสร้างกองทุนโดยการขอบริจาคจากผู้ที่ร่ำรวย แต่เขาไม่ได้พยายามรวบรวมผู้เช่าที่ต้องการที่ดิน และเขาไม่สามารถหาทุนได้พอเพียงแก่การจัดขบวนการเกษตรกร (agrarian movement) เมื่อเขาไปยังประเทศจีนในตอน ซูชิ โคโตคุ (Shushi Kotoku) (1871-1911) เป็นทูต การรณรงค์ของมีयाชาคิกิก็สิ้นสุดลง อนึ่งเขาเป็นพี่ชายของโทเทน มีयाชาคิกิ (Toten Miyazki) (1871-1922) ผู้ที่มีความสนใจต่อการปฏิวัติของประเทศจีน ผู้ซึ่งช่วยเหลือการรณรงค์ของ ซุน ยัตเซน (Sun Yat-sen) (1866-1925)

อีกบุคคลหนึ่งคือ มิซุจิโร นิชิคาว่า (Mitsujiro Nishikawa) (1876-1940) นักสังคมนิยม ศึกษาที่โรงเรียนเกษตรสัปโปโร (Supporo Agricultural School) แล้วเปลี่ยนไปศึกษากลางคันที่วิทยาลัยโตเกียว

(College of Tokyo) (ชื่อก่อนของ Waseda University ในปัจจุบัน) เขาเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของแนวร่วมเพื่อจัดตั้งพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (the Social Democratic Party) ในปี 1901 กับอิซุ อาเบ้ (Isoo Abe) เดนจิโร โคโดคุ (Denjiro Kotoku) (หรือ ชูชิ) และบุคคลอื่นๆ นักสังคมนิยมในสมัยนั้นสนับสนุนการถือครองที่ดินและทุน (capital) โดยปวงชน คำประกาศตัวแทนสำหรับการโอนที่ดินเป็นของรัฐชื่อว่า “โทชิ โคคุ-ยู รอน” (Tochi Koku-yu Ron) (การโอนที่ดินเป็นของรัฐ) (Nationalization of Land) เขียนขึ้นในปี 1904 โดยนิชิคาว่า เมื่อเขามีอายุ 28 ปี นิชิคาว่าเป็นศิษย์ของ อินาโซ นิโทเบ้ (Inazo Nitobe) (1862-1933) ผู้ซึ่งก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรสัปโปโร และกลายเป็นศาสตราจารย์ที่โรงเรียนนั้น ทางด้านการศึกษานโยบายเกษตรในสมัยนั้น ความคิดอ่านของนิโทเบ้เป็นแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (democratic socialism) ความคิดเกี่ยวกับการเกษตรของเขาดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม (agricultural fundametalism) สมัยใหม่ของญี่ปุ่น แต่ว่าอิทธิพลของเขาเป็นแบบนักการศึกษาเสรีและเป็นผู้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง เนื่องจากจักรวรรดินิยมทางทหารของญี่ปุ่น เขาถูกบีบบังคับโดยพวกทหารและตายในประเทศคาเนาดาในปี 1933

มาตรการโอนที่ดินเป็นของรัฐที่เสนอโดยนิชิคาว่าเป็นการซื้อที่ดินโดยรัฐด้วยพันธบัตรรัฐบาลหรือการจ่ายเป็นรายปี เขาคิดว่าหนทางพื้นฐานสำหรับช่วยเหลือเกษตรกรคือการอนุญาตให้เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน หรืออีกนัยหนึ่ง คือการปกป้องผู้ทำการเพาะปลูกที่แท้จริงและคุมเจ้าของที่ดินที่เป็นเสมือนเกลือ ดังนั้นที่ดินที่จะถูกโอนเป็นของรัฐไม่ควรที่จะถูกตัดแบ่งขายออก และเพียงสิทธิการถือครองในที่เท่านั้นที่ควรจะถูกขายให้กับผู้ผลิตที่แท้จริง ผู้ซึ่งต้องการเป็นผู้เช่าควรจะห้ามการจํานองสิทธิ์หรือให้เช่าสิทธิ์ต่อไป ท้ายที่สุดเขากล่าวว่า แม้ว่าที่ดินจะถูกโอนเป็นของรัฐ เกษตรกรก็จะไม่พ้นทุกข์เสียทั้งหมด นอกเสียจากว่าจะไม่มีการดำเนินการตามลัทธิสังคมนิยม คำว่า ลัทธิสังคมนิยมในที่นี้ไม่เป็นที่ทราบกันว่าหมายความว่าอย่างไร

ไม่ว่ามาตรการของมิยาซากิหรือของนิชิคาว่าที่จะช่วยปลดทุกข์ของเกษตรกรนั้นไม่ได้เป็นวิธีการรุนแรงแต่อย่างใด แต่ความคิดของอีกท่านหนึ่งต่างหากที่รุนแรง บุคคลนั้นคือ ฮาจิเมะ อะคาบะเน่ (Hajime Akabane) (หรือ Kazu) (1873-1912) ผู้เขียน “โนมิน โนะ ฟุคิอิน” (Nomin no Fukuin) (คำสอนของเกษตรกร) (Gospel of Peasants) ในปี 1910 ผู้ถูกคุมขังในข้อหาก่อความไม่สงบแก่สังคมเพราะการตีพิมพ์หนังสือดังกล่าว และผู้ซึ่งกล่าวกันว่าสิ้นชีวิตในคุกในระหว่างการอดอาหารประท้วงในปี 1912 ต่อไปนี่เป็นการตัดย่อความประเด็นสำคัญๆ มาจากหนังสือของเขา สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมวลมนุษย์ก็คือชีวิต สิ่งที่รักษาชีวิตเอาไว้มาจากที่ดิน ทั้งชีวิตและที่ดินมีความสำคัญต่อมวลมนุษย์ ในเมื่อที่ดินเป็นต้นกำเนิดของชีวิต เพราะว่ามันผลิตข้าวและ “มูกิ” (ข้าวบาเลย์, ข้าวสาลี, ฯลฯ) กล่าวได้ว่าที่ดินมีความสำคัญมากกว่าชีวิต ดังนั้นที่ดินควรจะถูกเป็นเจ้าของของมนุษย์ทุกคน อย่างไรก็ตามที่ดินมิได้ถูกจัดสรรอย่างเสมอภาค เพราะการรวมที่ดินในหลายประเทศในปัจจุบัน เจ้าของที่ดินคือโจรปล้นที่ดิน เกษตรกรมิได้ถูกกดขี่โดยเจ้าของที่ดิน ซึ่งจริงๆ แล้วคือโจรปล้นที่ดิน แต่ยังคงรวมถึงรัฐบาลซึ่งเรียกเก็บภาษีทางตรงและทางอ้อม นอกเสียจากว่าที่ดินได้รับการดูแลรักษาอยู่ในมือของเกษตรกร อนาคตของพวกเขาที่จะตกอยู่ในสภาพของทาส เจ้าของที่ดินและคนรวยเห็นชอบกับคำขวัญที่ดีว่า “การเกษตรเป็นฐานของรัฐ” แต่ในความเป็นจริงพวกเขาถือว่าเกษตรกรเป็นพวกชั้นต่ำหรือพวก “สกปรก” หนทางก็คือเกษตรกรจะแก้ไขความทุกข์ยากของตนเอง นั่นคือการรวมตัวกันและจัดสหภาพขึ้นมาเพื่อปฏิเสธการจ่ายค่าเช่า แน่แน่นอนที่เจ้าของที่ดินจะรีบที่ดินเสียจากผู้เช่าในกรณี

เช่นนั้น แต่ถ้าไม่มีผู้เช่าที่จะเช่าที่ดิน ชัยชนะก็จะตกเป็นของผู้เช่า เจ้าของที่ดินจะไม่มีหนทางใด ๆ มากกว่าการปล่อยมือและมอบที่ดินให้แก่ผู้เช่า ดังนั้น ที่ดินที่ถูกปลดปล่อยมาจากเจ้าของที่ดินจะกลับตกเป็นการครองร่วมกันของผู้เช่า ยังคงจะมีปัญหาเกี่ยวกับอาหารอยู่จนกระทั่งถึงความสำเร็จของการจัดตั้งสหภาพ แต่ทว่ายังมีข้าวที่ถูกเก็บรักษาไว้โดยเจ้าของที่ดิน ข้าวดังกล่าวเดิมที่เป็นของผู้เช่า ปริมาณของมันจะเพียงพอแก่ผู้เช่าโดยไม่ต้องไปหาซื้อจากร้านของเจ้าของที่ดิน ผู้เช่าเป็นชนส่วนใหญ่ และถ้าหากพวกเขาทำดังที่ว่านี้ เจ้าของที่ดินก็จะไม่มีปฏิกิริยาดังนั้นประเทศเสรีที่บุคคลทั้งหลายมีประโยชน์ร่วมกันจึงไม่ใช่ความฝัน

ความคิดของเขาดูเหมือนจะรุนแรง แต่มีจำเป็นว่าจะต้องมีตรรกและเป็นจริง ถ้าหากความคิดของการจัดตั้งสหภาพผู้เช่าเป็นจริง มันก็จะมีผลไม่มากนักน้อยต่อการลดค่าเช่า หรือการโอนย้ายที่ดินมีปัญหากจากเจ้าของที่ดินไปยังผู้เช่า เป็นต้น ตามข้อสังเกตของข้าพเจ้า ความคิดของอะคาบานันเป็นแบบเกษตกรนิยมและสังคมนิยมในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้

ความคิดทางการเกษตรหรือสังคมนิยมที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นในความหมายกว้าง ๆ ในยุคเมจิได้อ่อนแอหรืออ่อนวัย ความคิดบางอย่างนี้เป็นที่สนับสนุนของนักสังคมนิยม แต่ความคิดทางสังคมนิยมที่เกี่ยวกับการทำฟาร์มของเขาไม่ชัดเจน ยิ่งกว่านั้นพวกเขายังมิได้มีอะไรที่เหมือนกันในฐานะของนักสังคมนิยม สิ่งที่เขาเหมือนกันก็คือ การช่วยปลดทุกข์ของเกษตรกร ความคิดเหล่านี้รวมทั้งความคิดของผู้นิยมลัทธิเกษตรนิยมและสังคมนิยมมิได้รวบรวมเป็นทฤษฎีที่ดีหรือมีความมั่นคงอย่างแท้จริง นี่อาจจะหมายถึงว่า ความจำเป็นสำหรับการปฏิรูปหรือการปรับปรุงสภาพการถือครองที่ดินยังคงมีอยู่ทั่วไป

ทาคาชิ นากาซุซุเกะ (Takashi Nagatsuka) (1879-1915) ได้เขียนนิยายชื่อ “ซุชิ” (Tsuchi) (“ดิน”) (The Soil) ในหนังสือพิมพ์อาซาฮี จากวันที่ 13 มิถุนายน 1910 จนถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายนในปีเดียวกัน ตามข้อเสนอแนะของโซเซกิ นัทซุเมะ (Soseki Natsume) (หรือ คินโนซุซุเกะ) (Kinnosuke) (1867-1916) นักประพันธ์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่สำคัญ ผู้ซึ่งศึกษาในสหราชอาณาจักรภายหลังสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University สองปีต่อมา “ดิน” ก็ถูกนำออกมาในรูปของรวมเล่ม แต่หนังสือเล่มนี้ก็มิได้เป็นที่ชมชอบกันมากเท่าใด ในปีหลัง ๆ ของยุคไทโช (1912-1926) หนังสือเล่มนี้ก็เป็นที่นิยมกันมากโดยมีการตีพิมพ์หลายครั้ง มีการนำไปแสดงเป็นละครหรือหนังสือแม้แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความจริงเหล่านี้มีความสัมพันธ์บางอย่างกับขบวนการปฏิวัติทางวรรณคดีและขบวนการเกษตรกร

“ดิน” ได้รับความยกย่องภายหลังให้เป็นตัวอย่างผลงานเกี่ยวกับครอบครัวดั้งเดิมของญี่ปุ่น และเป็นผลงานบุกเบิกสำหรับ “วรรณคดีชาวนา” มันแสดงให้เห็นชีวิตชาวไร่เกี่ยวกับเกษตรกรที่ยากจนคนหนึ่งที่ถูกบีบคั้นโดยการต้องใช้แรงงานหนัก และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทางเศรษฐกิจของเขา (หรือของหล่อน) ยังไม่เคยปรากฏมีนิยายใด ๆ ที่ทำได้ดีกว่านี้แม้แต่ในปัจจุบัน ตัวเอกของนิยายเป็นผู้เช่าที่ยากจนที่มีความยากลำบากในการผลิตอาหาร มีความยึดมั่นในที่ดิน และผลการเก็บเกี่ยวก็มีน้อย จนกระทั่งส่วนผลผลิตที่เหลืออยู่หลังจากการจ่ายค่าเช่ามีเพียงพอสำหรับฤดูหนาวในช่วงสั้น ๆ เท่านั้น ผลผลิตเป็นของผู้เช่าเพียงแต่เมื่อมันอยู่ในนา ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวและนวดแล้ว ผลผลิตส่วนใหญ่นั้นก็มิได้เป็นของเขาอีกต่อไป เพราะค่าเช่าที่เรียกเก็บสูงในรูปของผลผลิต ดังนั้นผู้เช่าที่ยากจนจึงทำงานเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้สำหรับอาหารประจำวัน แม้ว่าพวกเขาจะอยู่ในช่วงของฤดูกาลที่

นวนายสำหรับการทำนาและทำสวน

ทาคาชิ นากาซุเซ เป็นลูกชายคนโตของเจ้าของที่ดินในจังหวัดอิบารากิ (Ibaraki Prefecture) เขาเข้าโรงเรียน Mito Middle School แต่ออกจากโรงเรียนกลางคันเพราะความเจ็บป่วย และได้ศึกษาวรรณกรรมแบบ “ตันกะ” (Tanka) (กวี 31 เสียงของญี่ปุ่น) เขาคิดเชื่อย่างแรงในปี 1911 เปลี่ยนจากการเขียนนิยายไปสู่กวีนิพนธ์อย่างเดียว แล้วก็กลายเป็นกวีที่มีชื่อของญี่ปุ่นอีกคนหนึ่ง เขาสิ้นชีวิตในปี 1915

ประมาณ 2-3 ปี ก่อนการตีพิมพ์ “ดิน” เขียนโดยทาคาชิ นากาซุเซ นั้น ทาเคโอะ อะริชิม่า (Takeo Arishima) (1873-1923) กลับจากสหรัฐที่ที่เขาศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ภายหลังสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรสัปโปโร (Supporo Agricultural School) และเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนของตน ภายหลังเขากลายเป็นผู้แต่งนิยายที่มีชื่อเสียง แต่สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการตั้งข้อสังเกตในที่นี้คือประเด็นบางอย่างเกี่ยวกับอะริชิม่า ในฐานะนักคิดมากกว่านักแต่งนิยาย

อะริชิม่าได้รับอิทธิพลจาก อินาโซ นิโทเบ้ (Inazo Nitobe) และ คานโซ อุชิมูระ (Kanzo Uchimura) (1816-1930) บุคคลหลังก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเกษตรสัปโปโร และศึกษาในสหรัฐและกลายเป็นคริสเตียนคนสำคัญในการเคลื่อนไหวที่ไม่เกี่ยวกับทางศาสนา ตัวของอะริชิม่าเองก็เป็นคริสเตียนคนแรก แล้วก็เปลี่ยนไปเป็นนักศึกษามนุษย์แนวทางโตลสตอย (Tolstoyan humanist) และเกือบจะกลายเป็นนักสังคมนิยม เมื่อเขาอยู่ในสหรัฐ เขาเข้าถึงผลงานของ พโยท อเล็กซีวิช โครปอทกิน (Pyotr Alekseevich Kropotkin) (1842-1921) และสังเสงสัยเกี่ยวกับสิทธิการถือครองส่วนบุคคล ไม่นานภายหลังจากกลับมาจากสหรัฐ เขาคิดถึงการปลดปล่อยที่ดินการเกษตรที่พ่อเขาเป็นเจ้าของ แต่เขาไม่สามารถจะกล่าวอะไรได้กับพ่อของตนเพราะจะก่อให้เกิดความเสียใจแก่พ่อ ดังนั้นภายหลังการสิ้นชีวิตของพ่อ เขาจึงได้ตัดสินใจปลดปล่อยที่ฟาร์มดังกล่าว

ตาม “บันทึกการปลดปล่อยฟาร์ม” (Account on the Emancipation of the Farm)” พ่อของเขาบุกเบิกที่ประมาณ 450 เฮกตาร์ ที่ตั้งอยู่ที่คาริบูโต (Kaributo) ระหว่างโอทารุ (Otaru) และฮาโคดาเตะ (Hakodate) (ในฮอกไกโด) เริ่มจากปี 1899 และสิ้นสุดการบุกเบิกในราวปี 1904 หรือ 1905 ในตอนนั้นเจ้าหน้าที่ของฮอกไกโดให้เช่าที่ดินเปล่าๆ โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าจำนวน 500 เฮกตาร์ให้เป็นฟาร์มขนาดใหญ่แก่ผู้ที่สามารถลงทุนได้ และ 5 เฮกตาร์สำหรับฟาร์มขนาดเล็ก ถ้าผู้เช่าบุกเบิกได้สำเร็จที่ดินดังกล่าวก็จะถูกโอนให้แก่เขาโดยไม่คิดมูลค่า ภาษีที่ดินดูเหมือนว่าจะได้รับการยกเว้นเป็นเวลา 15 ปี พ่อของเขาใช้เงินไปทั้งสิ้น 20,000 เยนเพื่อการบุกเบิก อีกประมาณ 25 ปีต่อมา แม้จะมีผู้ตั้งรกราก 70 ครัวเรือน พวกเขายังคงอาศัยอยู่ในกระท่อมหลังคาจาก ยกเว้นผู้เช่าผู้ซึ่งสะสมเงินไว้ได้แล้วก็ให้ยืมแก่ผู้เช่าคนอื่น ๆ การเสื่อมเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเสียหายอันเนื่องมาจากแมลง ความผันผวนของราคาผลิตผลเกษตร พ่อค้าคนกลางระหว่างผู้เช่าและตลาดผู้ซึ่งให้กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยสูงๆ โดยเอาพืชผลค้ำประกัน และค่าเช่าที่เรียกเก็บโดยเจ้าของที่ดิน เป็นสาเหตุของความทุกข์ยากของผู้เช่า ดังนั้นภายหลังการมรณภาพของพ่อของเขา เขาจึงตัดสินใจปลดปล่อยผู้เช่าจากที่ของตนเอง บางทีการเข้าสู่โรงเรียนเกษตรสัปโปโรของอะริชิม่า และแผนการของพ่อของเขาเกี่ยวกับฟาร์มมีความสัมพันธ์บางอย่างกับความคิดของพ่อของเขาเป็นอย่างน้อย ทาเคโอะ อะริชิม่า มีความสัจย์ซื่อต่อความคิดของตนเองมากกว่าต่อความตั้งใจของพ่อ

ผู้เช่าผู้ได้รับการปลดปล่อยได้จัดตั้งอนุสาวรีย์เพื่อเป็นเกียรติแก่ ทาเคโอะ อะริชิม่า อนุสาวรีย์ดังกล่าว มีความว่า

“ข้าพเจ้ามิได้ตั้งใจโอนที่ดินนี้แก่ท่านเพื่อแบ่งให้ตามจำนวนคน ข้าพเจ้าขอให้ท่านร่วมกันเป็นเจ้าของ สำหรับผู้ที่คำนึงถึงสักหน่อยสำหรับเรื่องนี้ ความจำเป็นพื้นฐานสำหรับการผลิต นั่นคือทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อากาศ น้ำและที่ดิน ควรจะถูกใช้โดยมนุษย์ทั้งหมด หรือผลของการใช้ควรได้รับการจัดการเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ทั้งหมด และทรัพยากรธรรมชาติหรือผลของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ไม่ควรที่จะตกเป็นของบุคคลใด บุคคลหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นข้าพเจ้าขอให้ท่านเป็นเจ้าของฟาร์มนี้ร่วมกัน และขอให้ท่านรับผิดชอบ ฟาร์มและทำการผลิต ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือกัน ข้าพเจ้าอ่อนวอนให้อนาคของท่านได้รับการชี้แนะโดยความคิดของความร่วมมือที่เป็นเอกฉันท์ และการปลดทุกข์ร่วมกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่สามารถจัดทำได้ แม้แต่ในความไม่พร้อมของสถาบันทางสังคมของเราอย่างเช่นในปัจจุบัน โดยปล่อยให้จิตวิญญาณของท่านมีอิทธิพลเหนือ สิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมของท่านอยู่ในฐานะที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีประโยชน์”

คำดังกล่าวย่อความมาจากคำอำลาของเจ้าของฟาร์มคือ ทาเคโอะ อะริชิม่า เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 1922 ซึ่ง พวกเราได้สลักไว้ในอนุสาวรีย์นั้น เพื่อเป็นการเตือนความจำ การจัดตั้งฟาร์มคาริบูโตะ เคียวไซ (Kaributo Kyosei Farm) [พฤศจิกายน 1922]

เป็นที่น่าสังเกตว่าอะริชิม่าต้องการกำหนดให้ฟาร์มที่ได้รับการปลดปล่อยออกไปเป็น “เคียวซาน โนเอน” (Kyosan Noen) (ฟาร์มคอมมูนิสต์ หรือฟาร์มรวม) แต่ชื่อของมันกลับกลายเป็น “เคียวเซ โนเอน” (Kyosei Noen) (ฟาร์มของการอยู่อาศัยร่วม) ในการก่อตั้ง “เคียวเซ โนเอน” เขาระลึกว่าระบบการถือครองที่ดินเอกชนไม่สามารถปรับตัวได้กับการถือครองที่ดินชุมชน ตามแผนการที่ดินเป็นของสมาชิกทั้งหมด แต่ว่าแต่ละบุคคลมีสิทธิครอบครองในที่ของตนเอง มันจึงอยู่ในขอบเขตของการถือครองที่ดินส่วนบุคคล แต่กล่าวในบทสรุปว่า ข้าพเจ้ามิได้มีทัศนคติที่เป็นบวกกับอนาคคของฟาร์มเคียวเซ ข้าพเจ้าเลิกล้มเกี่ยวกับชะตากรรมสุดท้ายของฟาร์มที่จะถูกแบ่งปันออกไป แล้วในที่สุดก็ตกเป็นของนายทุนบางคนในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสิ่งแวดล้อมไม่เป็นแบบคอมมูนิสต์ จิตวิญญาณของลัทธิคอมมูนิสต์จะสูญสลายไป แม้ว่าแผนการจะสิ้นสุดสมบูรณ์ลง แต่ข้าพเจ้าจะพอใจถ้ามีการพิสูจน์คำกล่าวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าไม่คิดว่าอนาคคของฟาร์มเป็นเรื่องสำคัญ ตัวของ “เคียวเซ โนเอน” เองก็แตกแยกอย่างเช่นที่เขาได้คาดการณ์เอาไว้ แต่ในอีกรูปแบบหนึ่งต่างหาก และชื่อของ ทาเคโอะ อะริชิม่า ก็ยังคงอยู่ในฐานะของผู้ปลดปล่อย

ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าอะริชิม่าได้รับอิทธิพลจากลัทธิสังคมนิยมของ นิชิคาว่า หรือไม่ แต่ในความเป็นจริงที่ว่า อะริชิม่ามิได้มอบสิทธิการถือครองให้แก่ผู้เช่าของเขา นอกจากสิทธิการเช่า ก็น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากความคิดสังคมนิยมของเขาในตอนที่เขาปลดปล่อยฟาร์มของตนเอง ต่อไปขอให้เรามาวิเคราะห์ให้ลึกกลงไปอีกในความคิดสังคมนิยมเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน

สหภาพเกษตรกรญี่ปุ่น (The Japan Peasants' Union) ซึ่งเป็นองค์กรระดับชาติของสหภาพผู้เช่าคนที่ ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อปี 1922 ยืนยันสนับสนุน “การโอนที่เพาะปลูกเป็นของสังคม” (Socialization of cultivated land) ถึงแม้ว่าความหมายของคำขวัญดังกล่าวนี้ไม่ชัดเจนเท่าไรนัก นักสังคมนิยมบางคนตีความคำขวัญนี้ว่าเป็นการโอนที่

เพาะปลูกเป็นของรัฐ (The nationalization of cultivated land) พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น (The Japan Communist Party) ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นในปีเดียวกัน ประกาศการรวมที่ดินเป็นของรัฐ และการเวนคืนที่ดินจากสำนักพระราชวัง (the Imperial Household) และนายทุนที่ดินขนาดใหญ่ การโอนที่ดินเป็นของสังคมหรือเป็นของรัฐมีบางสิ่งบางอย่างที่เหมือนกับความคิดเกษตร (agrarian ideas) ของนักสังคมนิยมที่กล่าวถึงข้างต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การปฏิวัติโซเวียตควรมีอิทธิพลไม่มากนักต่อความคิดญี่ปุ่นในเรื่องการถือครองที่ดิน และตัวของความคิดเองอาจจะได้รับการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาที่เราจะคาดหวังในการพัฒนาของความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมหรือชาตินิยม แต่ความคาดหวังของเราอาจเป็นไปได้เพียงเล็กน้อย

ผู้จัดตั้งสหภาพเกษตรกรญี่ปุ่น (the Japan Peasants' Union) คือ โตโยฮิโกะ คากาวา (Toyohiko Kagawa) (1888-1960) ผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton University) และกลายเป็นนักปฏิรูปสังคม เขียนรายงานในปี 1923 ชื่อ “โตชิ โนะ ซาคะนิ ซุอิเตะ” (Tochi no Shakaika ni tsuite) (การโอนที่ดินเป็นของสังคม) (On the Socialization of Land) ดังนี้ “ตามหลัก ที่ดินควรได้รับการควบคุมโดยผู้ทำการเพาะปลูก สหกรณ์อุตสาหกรรมที่รวมผู้ผลิตทั้งหมดของหมู่บ้านจะได้รับอำนาจให้เวนคืนและบริหารที่ดิน... มันเป็นการดีที่จะเร่งการโอนที่ดินเป็นของรัฐ” ลัทธิการถือครองและจัดการที่ดินของสหกรณ์ อาจจัดเป็นแบบหนึ่งของการโอนที่ดินเป็นของสังคม (Land socialization) ผู้ก่อตั้งสหภาพเกษตรกรญี่ปุ่นอีกท่านหนึ่งคือ กานจิโร ซูกิยามา (Ganjiro Sugiyama) (1886-1964) กล่าวว่า “ในบรรดาสินทรัพย์ที่แบ่ง ที่ดินไม่ควรตกเป็นของเอกชน เพราะว่ามันเป็นของเอกชน ความไม่มีเหตุมีผลในปัจจุบันจึงเกิดขึ้น และเกษตรกรจึงยากจนไม่ว่าพวกเขาจะทำงานหนักเพียงใด” แต่เขามีได้กล่าวอธิบายความคิดของเขาออกไปมากกว่านี้อีก

ในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ยังคงเผชิญกับการขัดแย้งในเรื่องการถือครองที่ดินหรือปัญหาการถือครองที่ดิน ระบบนายทุนที่ดินก็เริ่มชวนเซเพราะความขัดแย้งกับผู้เช่า และกิจกรรมอื่นๆขององค์กรผู้เช่า นี้ดูเหมือนจะหมายความว่า มีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างเกษตรหรืออย่างที่เรียกว่าการปฏิรูปที่ดินในขั้นที่สองด้วย จุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงโครงสร้างเกษตร รัฐบาลได้เริ่มพยายามปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินหรือเงื่อนไขของการถือครอง

ในปี 1918 คณะรัฐมนตรีได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีคือ ทาคาชิ (หรือ Kei) ฮาระ (Takashi Hara) หัวหน้าพรรคเซยู-ไค (Seiyu-kai Party) และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การคือ ทาซุโอะ ยามาโมโด้ (Tatsuo Yamamoto) ภายใต้คณะรัฐมนตรีชุดนี้เอง ที่กฎหมายการเช่าที่ดินฉบับหนึ่งที่มีนัยของความเสมอภาคทางสังคมถูกสร้างขึ้นใน MACA เป็นครั้งแรก

พรรคการเมืองใหญ่สองพรรคคือ พรรคเคนเซ-ไค (Kensei-kai) ซึ่งต่อมาในภายหลังได้ถูกจัดองค์กรใหม่เป็นพรรคมินเซ-โต (Minsei-to) และพรรคเซยู-ไค (Seiyu-kai) และพรรคทั้งสองนี้ผลัดกันตั้งคณะรัฐมนตรี ต่อมาก็เป็นที่ประจักษ์กันว่า มินเซ-โต สนับสนุนกฎหมายการเช่าที่ดิน ขณะที่ เซ-ไค เรียกร้องให้มีการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตร พรรคเซยู-ไค มีความสำคัญในกระบวนการทางประวัติศาสตร์ รัฐบาลหรือข้าราชการของ MACA หรือ MAF ซึ่งถูกแยกจาก MACA ดังกล่าวข้างต้น ได้กลับพยายามอย่างเหนียวแน่นที่จะผ่านกฎหมายการเช่าที่ดินในลักษณะหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าศึกษากฎหมายที่ดินก่อน

สงคราม เมื่อภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีสิ่งมีค่าบางอย่างที่ข้าพเจ้าเรียนรู้อีกก็คือความรู้สึกเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคมในเวลานั้น และความเหนียวแน่นของบรรพบุรุษของเราอีกด้วย

ตั้งแต่ปี 1920 ถึง 1931 เจ้าหน้าที่รัฐบาลพยายามผ่านกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อปรับปรุงสภาพการเช่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทาคาอะซุ อิชิกูโร ทั้งเมื่อตอนที่เขาเป็นหัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร และตอนที่เขาเป็นผู้อำนวยการสำนักกิจการเกษตร ได้พยายามที่จะร่างกฎหมายนั้น ร่างแรกของกฎหมายการเช่าที่ดินกำหนดสิทธิของผู้เช่าให้เป็นสิทธิที่แท้จริงและเป็นผลดีต่อผู้เช่ามากกว่าร่างหลังๆ อย่างไรก็ตามความพยายามเหล่านี้กลับล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ยังคงเหลือเพียงกฎหมายการไกล่เกลี่ยการเช่าที่ดิน (the Tenancy Mediation Law) ซึ่งมีมาตรการสำหรับการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งเรื่องการเช่าที่ดิน และมีมาตรการช่วยเหลือการจัดตั้งและดูแลเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ถึงแม้ว่าจะมีเพียงจำนวนน้อย หน้าที่หลักของมาตรการเหล่านี้ก็เพื่อช่วยให้ระบบนายทุนที่ดินมีเสถียรภาพ แต่ก็น่าสังเกตว่าสิ่งที่ตามมาคือ การสร้างระบบหนึ่งขึ้นมาภายในรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเช่าและการจัดตั้งและดูแลเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน เจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้กลายเป็นหัวใจทางราชการที่สำคัญของการปฏิรูปที่ดินชนบทภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยิ่งกว่านั้นเมื่อข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการเกษตรและป่าไม้ในกาลต่อมา ทาคาอะซุ อิชิกูโรได้บอกเหตุการณ์หนึ่งแก่ข้าพเจ้าดังนี้คือ เขาได้เสนอร่างเพื่อการจัดตั้งข้าราชการดูแลการเช่านาเมื่อเขาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการถือครองที่ดิน รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและพาณิชย์ในเวลานั้นคือ โครเคียว ทาคาฮาชิ (Korekiyo Takahashi) มิได้เห็นชอบด้วยในทันที ดังนั้นอิชิกูโรจึงอธิบายแก่เขาว่าเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องการเช่านาจะเป็นที่ปรึกษาของผู้เช่าตั้งเช่นครูเกษตรศาสตร์ (moving teacher of agriculture) ที่เคยเป็นที่ปรึกษาของเกษตรกร เมื่อได้ยินดังนั้น ทาคาฮาชิก็อนุมัติการจัดตั้งสำนักงานดังกล่าวขึ้น เขามีความคุ้นเคยกับระบบครูสัตวแพทย์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามหนังสือ “ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม” (the Opinions on Industrial Development)

ที่แตกต่างจากกฎหมายการเช่าที่ดิน นโยบายการจัดตั้งหรือดูแลเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองได้รับการพิจารณาว่าขัดแย้งกับความคิดเกี่ยวกับการโอนที่ดินเป็นของสังคมหรือการโอนที่ดินเป็นของรัฐ โดยนักสังคมนิยมหรือผู้สนับสนุนขบวนการเกษตรกร พวกเขาต่อต้านมาตรการจัดตั้งหรือดูแลเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ดังนั้นพวกเขาจึงจำเป็นต้องเสนอนโยบายการเช่าที่ดินที่ชัดเจนกว่าคณะกรรมการนโยบายที่ดิน (the Committee of Land Policy) ของสหภาพเกษตรกรญี่ปุ่น (the Japan Peasants' Union) ศึกษาประเด็นเหล่านี้ที่มีอยู่ในการโอนที่ดินเป็นของสังคม และเสนอรายงานความก้าวหน้าต่อที่ประชุมครั้งที่ 4 ของสหภาพในปี 1925 ใจความสำคัญของรายงานความก้าวหน้าดังกล่าวมีดังนี้คือ “ที่ดินควรเป็นของรัฐ มาตรการถือครองที่ดินของรัฐขึ้นอยู่กับความยุ่งยากของการซื้อขายที่ดินตามกฎหมาย แม้ว่าสิทธิการถือครองของรัฐไม่สามารถใช้ปฏิบัติได้ในทันที สถานการณ์ปัจจุบันอยู่ในขั้นของการเตรียม ประเด็นสำคัญคือ (1) การเรียกร้องให้ราคาที่ดินต่ำลง หรือค่าเช่าที่ดินที่ต่ำลง การผูกขาดการค้าข้าวของรัฐ ภายที่ดินอัตราก้าวหน้า การปกป้องสิทธิของการเช่านา ฯลฯ (2) การปิดเกษตรกรจากการรับสิทธิการถือครองที่ดินส่วนเอกชน และบอกกล่าวพวกเขาถึงความแตกต่างระหว่างสิทธิการเช่าที่ดินและสิทธิการถือครองที่ดิน” ที่ประชุมยอมรับมติที่เร่งด่วนที่กล่าวว่า สมมุติว่าการถือครองที่ดินเป็นของรัฐ สมาชิกจึงไม่ควรซื้อที่ดิน

ในอีกแง่หนึ่งพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นประกาศการโอนที่ดินเป็นของรัฐดังกล่าวแล้วข้างต้น ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดที่ถอดความมาจากวิทยานิพนธ์ปี 1922 (1) เวนคืนที่ดินของจักรพรรดิ เจ้าของที่ดินรายใหญ่ วิหารและวัด และการโอนให้เป็นของรัฐ (2) การจัดตั้งกองทุนที่ดิน (fiscal land fund) โดยเฉพาะการให้ที่ดินทั้งหมดที่ได้รับการเพาะปลูกโดยผู้เช่าและเครื่องมือเครื่องมือของพวกเขาแก่เกษตรกร แต่ไม่ใช้ในฐานะที่ดินที่เป็นของส่วนตัว กล่าวกันว่าวิทยานิพนธ์ของปี 1927 ได้จัดการโอนมอสิทธิการถือครองที่ดินขนาดใหญ่และการจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรให้เป็นโปรแกรมสูงสุดแก่เกษตรกร จากนั้นคำขวัญที่ว่า “ให้ที่ดินแก่เกษตรกร” ก็ปรากฏขึ้น ครั้งหนึ่งมันเคยหมายถึงการจัดสรรสิทธิการใช้ที่ดินที่ได้รับโอนเป็นของรัฐ แต่ในปี 1932 ความหมายก็เปลี่ยนไปเป็นการจัดสรรซึ่งจะตกเป็นของส่วนตัวสำหรับระยะเวลาหนึ่ง

ย้อนกลับไปสู่นโยบายรัฐบาล ความพยายามผ่านกฎหมายเกษตรบางฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายการเช่าที่นา ต่อเนื่องไปจนถึงปี 1931 และแล้วรัฐบาลก็จะประสบความสำเร็จในการผ่านร่างกฎหมายทางสภาผู้แทนราษฎร แต่ทางกฎหมายดังกล่าวถูกดองอยู่ในวุฒิสภา ซึ่งเจ้าของที่ดินยังคงมีอำนาจแข็งขันกว่าในสภาผู้แทนราษฎร ขณะเดียวกันสหภาพเกษตรกรหรือสหภาพผู้เช่าหลายแห่งร่างโครงการกฎหมายการเช่านา แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกได้บังเกิดขึ้น และในขณะเดียวกันเผด็จการรักษาดินรุนแรง (totalitarian ultra-nationalism) ก็เกิดขึ้น อันเป็นผลมาจากการรุกรานภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน (1931) ดังนั้นขบวนการเกษตร (agrarian movement) จึงค่อยๆ เลื่อนหายไป

ในฐานะตัวแทนสำคัญของลัทธิชาตินิยมฝ่ายขวา ความคิดของ อิกคิ (หรือ Terujiro) คิตะ (Ikki Kita) (1883-1937) เกี่ยวกับการถือครองที่ดินควรได้รับการพิจารณา ต่อไปนี้เป็นความที่ถอดมาจาก “นิปปอน เคโซ โฮอัน ไทโค” (Nippon Kaizo Ho-an Taiko) (เค้าโครงของกฎหมายปฏิรูปญี่ปุ่น) (Outlines of Japan Reform Bill) (1) “ครอบครัวหนึ่งๆ ของญี่ปุ่นสามารถครอบครองสินทรัพย์ส่วนตัวได้ไม่เกินหนึ่งล้านเยน แต่ทว่าปริมาณที่ดินสูงสุดที่บุคคลจะถือเป็นสิทธิได้ต้องไม่เกินมูลค่าหนึ่งแสนเยนตามราคาปัจจุบัน เมื่อพิจารณาถึงความไม่เป็นธรรมของการรวบรวมที่ดินที่เกิดจากเศรษฐกิจทุนนิยม และการช่วงชิงที่ดินซึ่งเป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่แล้ว รัฐควรจำกัดเสรีภาพของการรวบรวมนั้น” การยอมให้มีเจ้าของที่ดินขนาดเล็กและผู้เช่าภายใต้เพดานหนึ่งแสนเยน ณ ราคาปัจจุบัน มีความแตกต่างจากความคิดสังคมนิยม คิตะกล่าวว่า “ความคิดที่ว่าที่ดินเป็นสิทธิโดยชอบของมนุษย์ที่ได้มาจากพระเจ้าเป็นความคิดที่ไร้ประโยชน์ แต่ละบุคคลมิได้มีความเสมอภาคในทุกสิ่งทุกอย่าง ดังนั้นการตั้งอยู่ของเจ้าของที่ดินขนาดเล็กและผู้เช่าจึงเป็นความต้องการของพระเจ้า และเป็นกระบวนการทางสังคมที่จำเป็น” (2) “ที่ดินส่วนที่เกินกำหนดควรจะจ่ายให้กับรัฐ ซึ่งจะให้พันธบัตรเป็นการชดเชยแต่ก็จะไม่เกินสินทรัพย์ส่วนบุคคลที่กำหนด” (3) “รัฐควรแบ่งที่ดินของสำนักพระราชวังและที่นาส่งโดยเจ้าของที่ดินในส่วนที่เกินกำหนด แล้วแจกจ่ายให้กับชาวนาที่ไม่มีที่ดิน พวกเขาอาจจะซื้อที่ดินโดยการจ่ายเงินเป็นปีๆ หลักการของกฎหมายปฏิรูปญี่ปุ่นมิใช่การปฏิเสธสิทธิการถือครองของประชาชน แต่เป็นการประกันสิทธิการครอบครองสำหรับทุกคนและให้พวกเขามีความสุขกับสิทธิ์เหล่านั้น เจกเช่นนักดนตรีผู้สามารถไม่พอใจกับเครื่องมือที่หยาบขี้มมา เกษตรกรผู้แข่งขันไม่สามารถขยันขันแข็งต่อไปอีก ในขณะที่เพาะปลูกอยู่บนที่ที่เช่าเขา” (4) “ป่าใหญ่ที่มีได้รับการพัฒนาซึ่งต้องใช้ทุนจำนวนมากในการพัฒนา หรือที่ที่เหมาะสมกับการทำฟาร์มขนาดใหญ่ควรจะ

ตกเป็นของรัฐและจัดการโดยรัฐ” (5) “เพื่อปกป้องผู้เช่าที่ดินจากเจ้าของที่ดินขนาดเล็กภายในขอบเขต รัฐควรประกาศใช้กฎหมายที่ยืนยันบนสิทธิมนุษยชนของประชาชน”

ในส่วนของารถอดความนี้ ความคิดของคิตะเกี่ยวกับการถือครองที่ดินอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นลัทธิเกษตรนิยม (agrarianism) ขอบเขตของสิทธิถือครองแต่เดิมเท่ากับ 3 หมื่นเยน แต่ภายหลังถูกเพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งแสนเยนดังกล่าวมาแล้ว ตามราคาปัจจุบันเฉลี่ยในญี่ปุ่นทั้งหมดในปี 1922 ที่ดินมูลค่า 3 หมื่นเยน เท่ากับ 4.8 เฮกตาร์ของที่นาเพื่อการอ้างอิง ขนาดของที่เพาะปลูกสูงสุดที่อนุญาตแก่เจ้าของที่ดินในการปฏิรูปที่ดินครั้งแรกของการปฏิวัติภายหลังสงคราม เท่ากับ 5 เฮกตาร์ไม่ว่าจะเป็นที่นาหรือที่สวน

แม้ว่า “นิปปอน เคโซ โฮ-อัน” (Nippon Kaizo Ho-an) ของคิตะจะถูกเขียนขึ้นในปี 1919 แต่ในไม่ช้าก็ถูกห้ามตีพิมพ์ แม้ภายหลังการห้ามบางครั้งมันก็ถูกตีพิมพ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่อิทธิพลของความคิดของเขาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินยังมีอยู่ลับๆ คิตะถูกพิจารณาว่าเป็นผู้วางแผนการก่อรัฐประหารของหนุ่ม เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 1936 และเขาถูกยิงเป้าในปีต่อมา ประจวบกับการปะทุของสงครามจีน-ญี่ปุ่นบนผืนแผ่นดินใหญ่ของจีน

ในปี 1938 นับเป็นเวลาหลายปีภายหลังการตกต่ำของระบบคณะรัฐมนตรีพรรค และหนึ่งปีภายหลังการเกิดสงครามในจีน กฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (the Agricultural Land Adjustment Law) ก็ถูกประกาศใช้ วัตถุประสงค์ของการประกาศใช้กฎหมายก็เพื่อรักษาเสถียรภาพของสถานภาพของเกษตรกรและเจ้าของที่ดิน โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูเศรษฐกิจของท้องที่เกษตร และรักษาสันติภาพในสังคมชนบท รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ โยริโยชิ อะริมา (Yoriyoshi Arima) กล่าวในการเสนอกฎหมายดังกล่าวว่า “ที่เพาะปลูกมิได้เป็นเพียงพื้นฐานของการทำฟาร์มและครอบครัวฟาร์ม แต่ยังเป็นแหล่งของกำลังคนและอาหาร ซึ่งทั้งสองเป็นความจำเป็นพื้นฐานของการตั้งอยู่และการพัฒนาประเทศ” ซึ่งอธิบายถึงบรรยากาศการเผด็จการช่วงสงคราม ซึ่งท้ายที่สุดกฎหมายก็ถูกประกาศใช้และยังอธิบายการคืนชีพของลัทธิฐานเกษตรนิยม (agriculture-is-the-base-ism) ลัทธิฐานเกษตรนิยมคืนชีพนี้ มีความหมายทางการเมือง จิตใจ และชาตินิยม มากกว่าเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์นั้นก็นับเป็นผู้มีความรู้คนหนึ่ง

กฎหมายดังกล่าวประกอบด้วยสามส่วน ส่วนแรกเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งผู้ผลิตผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ส่วนที่สองเกี่ยวข้องกับการเสริมระบบการประนีประนอมความขัดแย้งการเช่านา และส่วนที่สามประกอบด้วยความเกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้เช่า กฎหมายรวมมาตราสำคัญสองมาตราเกี่ยวกับสิทธิของผู้เช่าซึ่งให้มีความลำเอียงแก่เกษตรกรผู้เช่ามาตราแรก ในกรณีของที่เพาะปลูกถูกมอบให้แก่ผู้เช่าจากผู้ให้เช่า แม้ว่าการเช่าจะมีการบันทึกไว้ที่สำนักงานทะเบียน สิทธิของการเช่ายังคงมีอยู่แม้จะขัดกับบุคคลที่สาม ผู้มีสิทธิโดยแท้จริงในที่ดิน มาตราที่สอง ผู้ให้เช่าไม่สามารถบอกเลิกหรือปฏิเสธที่จะต่อสัญญาเช่า นอกเสียจากว่าจะมีการกระทำที่ไม่ดีในส่วนของผู้เช่า เป็นต้นว่าการไม่จ่ายค่าเช่าโดยปราศจากเหตุผลสมควร มาตราเหล่านี้เป็นข้อยกเว้นของกฎหมายแพ่ง (the Civil Code) กล่าวคือ 40 ปีภายหลังการประกาศใช้ หลักการของกฎหมายแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเช่าได้รับการแก้ไขให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เช่าโดยกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร

ในขณะที่เดียวกันดังที่ได้กล่าวข้างต้น เจ้าของที่ดินส่วนใหญ่หมดหน้าที่ในฐานะผู้นำของการปรับปรุงทางการเกษตร ยกเว้นการปรับปรุงที่ดิน แต่ในแง่หนึ่งพวกเขายังคงมีหน้าที่บางอย่างเกี่ยวข้องกับการทำฟาร์ม เพราะพวก

เขาได้รับค่าเช่าเป็นรูปของผลผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว เจ้าของที่ดินจึงรับภาระการเสี่ยงเกี่ยวกับราคาข้าว ก่อนหน้านั้น เหตุผลของการจ่ายค่าเช่าเป็นข้าวอาจจะเกิดจากผู้เช่าไม่สามารถขายผลผลิตของตน อย่างไรก็ตามเครื่องมือการตลาดของสหกรณ์ชนบทก็ค่อยๆ ขยายตัวออกไป โดยเฉพาะภายหลังการใช้กฎหมายคลังสินค้าเกษตร (the Agricultural Warehousing Law) ในปี 1917 และนโยบายการรักษาเสถียรภาพข้าวได้รับการเสริมโดยกฎหมายข้าว (the Rice Law) ของปี 1921 และกฎหมายการควบคุมข้าว (the Rice Control Law) ของปี 1933

นอกจากนี้ ธรรมเนียมของการลดหรือยกเว้นค่าเช่าในปีที่ผลิตผลไม่ดีหมายถึงว่าเจ้าของที่ดินมีความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำฟาร์มของผู้เช่า ในประเด็นนี้ บางคนอาจจะกล่าวถึงกฎหมายประกันพืชผลเกษตร (the Agricultural Insurance Law) ประกาศใช้ในปี 1938 ซึ่งจัดตั้งระบบประกันพืชผล และให้การประกันค่าเช่าข้าวแก่เจ้าของที่ดิน ดังนั้น ธรรมเนียมของการลดหรือยกเว้นค่าเช่าอาจนับได้ว่าไม่มีผลส่วนหนึ่ง ดังนั้นหน้าที่ของเจ้าของที่ดินจึงลดลงไปอีกและพวกเขาที่ยังกลับไม่มีบทบาทในการทำฟาร์ม

นอกเหนือจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า บัญญัติการควบคุมค่าเช่าที่ดิน (the Land Rent Control Ordinance) ถูกประกาศใช้ในปี 1939 ให้สอดคล้องกับกฎหมาย the National Mobilization Law ของปี 1938 บัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดค่าเช่าตายตัว ณ วันที่ 18 กันยายน 1939 และมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในการลดค่าเช่า ถ้ามีความจำเป็น แต่กำหนดนี้ยังบังคับให้มีการจ่ายค่าเช่าอย่างที่เป็นอยู่ในวันนั้น ตัวอย่างเช่น ผู้เช่าที่จ่ายค่าเช่าเป็นรูปผลผลิตก็ยังคงกระทำเช่นนั้นต่อไป แม้ภายหลังการประกาศใช้บัญญัตินี้ ดังนั้นเจ้าของที่ได้รับค่าเช่าเป็นข้าวก็ได้รับมากกว่าสมัยก่อนเนื่องจากราคาข้าวเพิ่มสูงขึ้น อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดในการลดค่าเช่าที่เพาะปลูกเพื่อประกันความเสมอภาคระหว่างชุมชนชนบทต่างๆ หรือระหว่างรูปแบบการเช่าแบบต่างๆ มาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ ควรจะมีผลบางอย่างต่อระดับสูงสุดของค่าเช่าในรูปผลผลิต แต่สิ่งที่ทำให้การลดลงโดยสิ้นเชิงของค่าเช่าในรูปผลผลิตก็คือ การควบคุมอาหารช่วงสงคราม ซึ่งได้อธิบายไว้ในบทที่ 3-2-3

อีกประเด็นหนึ่ง ในช่วงสงครามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามก็คือ การควบคุมราคาที่ดินเกษตรช่วงสงคราม ได้เกิดการพุ่งสูงขึ้นของราคาที่ดินซึ่งอาจจะเป็นผลจากค่าเช่าที่สูงขึ้นและการเก็งกำไรจากที่ดินที่ขยายตัวออกไป รัฐบาลก็รู้สึกกลัวต่อผลทางลบที่จะเกิดกับผลผลิตเกษตร และต่อแผนการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง นี่คือเหตุผลว่าเหตุใดบัญญัติการควบคุมราคาที่ดินการเกษตรชั่วคราว (the Temporary Agricultural Land Price Control Ordinance) จึงได้ถูกบังคับใช้ที่สุดในปี 1941 บัญญัตินี้กำหนดราคาทางการของที่เพาะปลูก ราคาเหล่านี้เกิดจากการคูณค่าเช่าตามกฎหมายภาษีที่ดิน (the Land Tax Law) โดยอัตราที่กำหนดตายตัวของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ อัตราเหล่านั้นจะแตกต่างกันเพราะว่าเป็นที่นาหรือที่สวน และที่ตั้งของตำบล อัตราเฉลี่ยทั่วประเทศเท่ากับ 33 เท่าของค่าเช่าที่นา และ 40 เท่าของค่าเช่าที่สวน โดยเหตุที่ค่าเช่าโดยเฉลี่ยของที่นาเท่ากับ 19.01 เยนต่อ 10 อาร์ และของที่สวนเท่ากับ 9.33 เยน ราคาควบคุมทางการของที่นาจึงถูกกำหนดตายตัวที่ 627.63 เยนและของที่สวนเท่ากับ 373.20 เยนโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ แม้ว่าในสมัยของการปฏิรูปที่ดินหลังสงคราม ราคาทางการที่รัฐบาลซื้อหรือขายที่ดินก็ถูกกำหนดตายตัวขึ้นในอีกลักษณะหนึ่ง การควบคุมราคาที่ดินเพาะปลูกช่วงสงครามจะต้องมีผลอย่างรุนแรงต่อระดับราคาที่ดินในการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม

5-1-4 ขนาดของการทำฟาร์มและนโยบายเกษตรภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ

การทำฟาร์มเลี้ยงตนเองทางเศรษฐกิจขนาดเล็กโดยครอบครัวฟาร์มนับเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการเกษตรในยุคโตคุงาวะ ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสังเกตว่าได้มีความพยายามบางอย่างของรัฐบาลใหม่ที่จะจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้นมาดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฮอกไกโดและพื้นที่อื่นๆ ที่จะถูกบุกเบิก แต่ความพยายามเหล่านั้นก็ไร้ผลดังกล่าวโดยละเอียดแล้วในบทที่ 1-2-1

แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า การทำฟาร์มขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการจัดรูปที่ดิน แท้จริงแล้วราวๆ ปี 1887 ได้มีการเรียกร้องให้มีการจัดรูปที่ดินเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเป็นไปได้ แต่ในความเป็นจริงถึงแม้จะมีการจัดรูปที่ดิน ส่วนใหญ่จะมุ่งขยายขนาดของพื้นที่นา และขยายผลผลิตต่อพื้นที่มากกว่าการขยายขนาดของการผลิตโดยการรวบรวมแปลงที่ดินที่อยู่กระจัดกระจาย ในขณะที่เราไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินที่อยู่กระจัดกระจาย การกระจายตัวของแปลงที่ดินเหล่านี้แสดงให้เห็นในยุคหลังๆ นี้ว่าจะต้องไม่มองข้ามการใช้แรงงานจำนวนมาก (ตารางที่ 5-5) นอกจากนี้โดยการจัดตั้งระบบเจ้าของที่ดิน (the landlord system) เจ้าของที่ดินจะเป็นผู้นำในงานจัดรูป และเน้นการเพิ่มเนื้อที่และเพิ่มผลผลิตต่อเฮกตาร์ ถึงแม้ว่าผลของการจัดรูปที่จะช่วยลดภาระแรงงานก็ไม่ควรถูกมองข้าม ดังนั้นงานการจัดรูปจึงเปิดทางให้กับการปรับปรุงชลประทานและระบายน้ำ แม้จะมีความล้มเหลวของความพยายามที่จะสร้างการทำฟาร์มขนาดใหญ่ ก็ยังคงมีความคิดบางอย่างหรือมาตรการบางอย่างเกี่ยวกับการทำฟาร์มขนาดกลางที่ถูกนำเสนอโดยนักวิชาการหลายท่านเช่น คูนิโอะ ยานากิตะ คูมาโอะ ทาคาโอะ และบุคคลอื่นๆ ที่ถูกกล่าวถึงในบทที่ 1-4 รัฐบาลก็ดูเหมือนจะไม่สนใจพิจารณามาตรการจัดตั้งฟาร์มขนาดกลาง ตรงกันข้ามรัฐบาลกลับพยายามรักษาการทำฟาร์มขนาดเล็กและขนาดจิ๋วโดยมาตรการต่างๆ นอกจากสมาคมการเกษตรที่กล่าวถึงข้างต้น การจัดตั้งสหกรณ์ชนบทก็ได้รับการส่งเสริมทั่วทั้งชนบท แม้แต่กฎหมายข้าว (the Rice Law) ของปี 1921 และกฎหมายการควบคุมข้าว (the Rice Control Law) ของปี 1933 ยังถูกใช้เป็นวิธีการช่วยเหลือเกษตรกร ภาษีการนำเข้าที่ใช้เป็นครั้งแรกเป็นมาตรการฉุกเฉินสำหรับการหารายได้เข้ารัฐในระหว่างสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น ก็ได้กลายมาเป็นลักษณะของภาษีคุ้มครอง ในเวลาใกล้เคียงกันนั้น รัฐบาลได้ใช้มาตรการหลายประการในการอุดหนุนการผลิตทางการเกษตร มาตรการเหล่านี้ได้รับการเรียกร้องจากเจ้าของที่ดินและสนับสนุนโดยแนวร่วมของลัทธิลัทธิกรรม (peasantism) ให้ความสนับสนุนแก่การทำฟาร์มขนาดเล็ก ทางรัฐแทนที่จะเป็นเจ้าของที่ดิน ค่อยๆ มีความเอ็นดูและเริ่มเป็นผู้นำในการปรับปรุงการเกษตร อย่างไรก็ตาม รูปแบบการกระจายของขนาดฟาร์มได้เปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย ในอีกนัยหนึ่ง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากฟาร์มขนาดเล็กไปสู่ฟาร์มขนาดใหญ่กว่า แม้ว่าจะมีแนวโน้มของการกระจุกตัวของการครอบครองฟาร์มขนาดกลาง (ในอาณาเขตญี่ปุ่นมากกว่า 1 เฮกตาร์และน้อยกว่า 2 เฮกตาร์ ในฮอกไกโดมากกว่า 3 เฮกตาร์และน้อยกว่า 10 เฮกตาร์) ให้เห็นได้บ้างจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 (อ้างถึงตารางที่ 1-5)

มีความคิดเห็นต่างๆ กันว่า เหตุใดแบบแผนของการกระจายขนาดฟาร์มจึงเปลี่ยนไปเพียงเล็กน้อย และเหตุใดการทำฟาร์มขนาดเล็กในแปลงกระจัดกระจายจึงยังคงมีอยู่ต่อไป ตามความเห็นอันหนึ่ง การทำฟาร์มขนาดเล็ก ค่าเช่าที่สูง และความไม่แน่นอนของเงื่อนไขการเช่า ถูกจำกัดโดยความแออัด อีกความเห็นหนึ่งว่า การทำฟาร์มขนาดเล็กในที่แปลงกระจัดกระจายและการถือครองที่ดินที่มีการพึ่งพิงกันอยู่ กำลังตกอยู่ในวัฏจักร

แห่งความชั่วร้าย

การมีการทำฟาร์มขนาดเล็กโดยครอบครัวฟาร์มเฉลี่ยประมาณ 1 เฮกตาร์ในแปลงที่อยู่กระจัดกระจาย เป็นลักษณะของการถือครองที่ดินและเกิดจากระดับของความจำเป็นในเศรษฐกิจของชาติ ในอีกด้านหนึ่ง ค่าเช่าที่สูงลิบและลักษณะการถือครองที่ดินที่โดดเด่นสนับสนุนให้เจ้าของที่ดินละมือจากการเป็นผู้ผลิต แต่มิได้เป็นผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง ในระบบเจ้าของที่ดินเช่นนี้ แม้เมื่อเจ้าของที่ดินได้รับที่ดินมาใหม่ๆ พวกเขาก็ไม่ใช้ในการเพาะปลูกแต่กลับให้ผู้อื่นเช่า ในอีกด้านหนึ่ง แม้ว่าการเพิ่มขึ้นของกำลังงานเกษตรทั้งหมดจะถูกซึมซับสู่สาขาที่มีใช้การเกษตร โดยความจำเป็นของเศรษฐกิจของประเทศก็ไม่มี的增加มากกว่านี้อีกแล้วในสาขาเกษตร กำลังงานเกษตรถูกคุมอยู่ในระดับที่เรียกว่าไม่เปลี่ยนแปลงในจำนวน ถึงแม้ว่าความขาดแคลนในอุปทานแรงงานอาจจะมียู่บ้างชั่วคราวระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และมีการเพิ่มของแรงงานในการเกษตรระหว่างเศรษฐกิจซบเซาซึ่งเริ่มต้นตอนปลายปี 1929 แต่ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นเพียงความผันผวนและไม่เคยเปลี่ยนสถานการณ์พื้นฐานของกำลังงานเกษตร นอกจากนี้ ยังมีการดำรงจำนวนพื้นที่เพาะปลูกไว้ในระดับที่เกือบไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นกรณีของฮอกไกโด ฉบับการทำฟาร์มขนาดเล็กจึงยังคงเป็นที่โดดเด่นทั่วประเทศ

แม้ว่าจะมีการทำฟาร์มขนาดเล็ก ผลผลิตเกษตรได้เพิ่มขึ้น ความก้าวหน้านี้เกิดมาจากเทคโนโลยีโดยอิสระแยกจากขนาดของการทำฟาร์ม นั่นคือการปรับปรุงพันธุ์ การเพิ่มการใช้ปุ๋ย และการเพิ่มขึ้นของอุปทานของน้ำโดยการชลประทาน ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยการผลิตที่มีความเสมอภาคในผลิตภาพโดยไม่เกี่ยวกับขนาดของการทำฟาร์ม*

ดัชนีผลผลิตพืชรวมซึ่งเท่ากับ 53.5 ตอนช่วงแรกของยุคเมอิจิ (โดยใช้ปี 1925-29 = 100) ได้เพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าเล็กน้อยในตอนต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลผลิตข้าวและธัญพืชอื่นๆ เพิ่มขึ้นเกือบเท่ากับผลผลิตพืชรวม แต่ว่าตัวต่างๆ เพิ่มถึงจุดสูงสุดในปี 1920 และแล้วจากนั้นก็ลดลงโดยมีการแข่งขันจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน (ตารางที่ 5-6) การเพิ่มของผลผลิตดังกล่าว ยกเว้นตัวต่างๆ เกิดขึ้นเพราะการเพิ่มขึ้นของผลผลิตต่อเนื้อที่มากกว่าการเพิ่มของเนื้อที่เพาะปลูก (ตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบแนวโน้มที่สูงขึ้นของที่เพาะปลูกและของผลผลิตต่อพื้นที่ของข้าว ในตารางที่ 5-7) พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจนถึงปี 1928-32 แล้วจากนั้นก็ลดลงขณะที่ผลผลิตต่อพื้นที่ยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และผลผลิตเกษตรเป็นธรรมดาที่เร่งความจำเป็นของเศรษฐกิจการเงิน

เศรษฐกิจการเงินมีการขยายตัวออกไปเพราะการปิดประเทศในปี 1854 การทบทวนภาษีที่ดิน (the Revision of Land Tax) และนโยบายการคลังของรัฐบาลเมอิจิ ดังนั้นเกษตรกรเริ่มถูกดึงเข้าร่วมอย่างหนาแน่นในเศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้นนี้ ประการแรก เป็นเพราะเกษตรกรบางคนเริ่มมีส่วนอย่างแข็งขันในการเกษตรเพื่อการส่งออกเช่น การผลิตตัวไหมและชา และเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเองทั้งหมดต้องจ่ายภาษีในรูปเงินสด ในอีกด้านหนึ่ง ในเมื่อเกษตรกรส่วนมากเริ่มเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองและโดยกิจกรรมเช่น การปั้นเตาเอง พวกเขาต้องซื้อเสื้อผ้าและของจำเป็นแก่ชีวิตประจำวันอื่นๆ ไม่นานนักหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น รัฐบาลวางแผนเพิ่มภาษีชนิดต่างๆ เพื่อดำเนินนโยบายภายหลังสงคราม ภาษีที่ดินถูกเพิ่มดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงชนิดหนึ่ง การเพิ่มของภาษีผู้บริโภคครั้งใหญ่มีดังนี้ กฎหมายภาษีกลั่นเหล้าสาเก (the Sake Buwing Tax Law) ผ่านในปี 1896 และใช้ในปีเดียวกัน กฎหมายผูกขาดใบยา (the Tobacco Monopoly Law) บระกาศในปี 1896 และใช้ในปี 1898

* ข้อนี้เป็นจริงตามสมมุติมากกว่าเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะถ้าหากระดับเทคโนโลยีของฟาร์มขนาดสำหรับปัจจัยอื่น ๆ แตกต่างกัน... ผู้แปล

ห้ามเกษตรกรกลับเหล้าสาเกและผลิตไบยาสูบแม้เพื่อการบริโภคของตนเอง นอกจากนี้ในปี 1896 ภาษีซิวก็ถูกเรียกเก็บเพิ่มขึ้น กฎหมายผูกขาดเกลือ (the Salt Monopoly Law) ประกาศใช้ในปี 1905 พร้อมกับการเก็บภาษีผู้บริโภคร่างกระทรวงเกษตรกรรม ผู้ซึ่งบังคับต้องขายผลิตผลของตนให้มากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ปุ๋ยพาณิชย์ เช่น กากถั่วเหลือง ซึ่งเริ่มนำมาใช้กันภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น ซุปเปอร์ฟอสเฟตที่ใช้กันภายหลังสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น และแอมโมเนียมซัลเฟตที่ใช้กันภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ก็เริ่มเป็นที่นิยมกัน

ดังนั้นการทำฟาร์มขนาดเล็กได้ให้พื้นฐานที่เหมาะสมแก่พ่อค้าคนกลางผู้ซึ่งเป็นนายทุนกู้ยืมเงิน และพ่อค้าผลิตผลหรือปัจจัยการทำฟาร์ม และผู้ซึ่งร่วมมือกับเจ้าของที่ดินอาศัยทำมาหากินกับชาวนา ในขณะเดียวกันพวกพ่อค้าคนกลางเหล่านี้บางครั้งก็เป็นเจ้าของที่ดินด้วย

นับจากต้นสมัยเมจิ รัฐบาลได้พยายามป้องกันการคดโกงของพ่อค้าเพื่อรักษาตลาดส่งออกของผลผลิตเกษตร เช่น ชา ไหม และไข่ตัวไหม ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญในขณะนั้น ท้นที่ที่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เริ่มถูกนำมาใช้ก็ได้เกิดการคดโกง เช่น การใส่สิ่งเจือปนอื่นๆ ลงในการผสมกากเมสส์ค้ำฝอย กากปลาและซุปเปอร์ฟอสเฟต นี่คือเหตุผลว่าเหตุใดตอนก่อตั้งสถานทดลองการเกษตรแห่งชาติ (the National Agricultural Experiment Station) ในปี 1893 จึงได้มีการจัดตั้งส่วนบริการวิเคราะห์ขึ้นมาในสถาน และเหตุใดจึงมีการผ่านกฎหมายการควบคุมปุ๋ย (the Fertilizer Control Law) ในปี 1899

การกล่าวข้อย่างย่นย่อถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4-1 การร่วมมือกันขูดรีดของนายทุนเงินกู้และพ่อค้านี้คือสิ่งที่ผู้มองการณ์ล่วงหน้าเช่น ยาจิโร ชิเนกาว่า (Yajiro Shinagawa) และผู้ร่วมมือคือ โทซุเงะ ชิราตะ มองเห็นก่อนแล้ว กฎหมายสมาคมสหกรณ์อุตสาหกรรมที่ประกาศในปี 1900 มีวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะกำจัดพ่อค้าคนกลางทั้งนายทุนเงินกู้และพ่อค้า ในช่วงเศรษฐกิจซบเซาที่เริ่มต้นเมื่อปี 1929 นั่นเองที่สหกรณ์ชนบทได้ถูกจัดตั้งขึ้นเกือบทั่วทั้งประเทศ จากนั้นก็เกิดมีกระบวนการต่อต้านสหกรณ์ภายในองค์กรของพ่อค้าปุ๋ยและพ่อค้าข้าวในตอนนั้นสหกรณ์ชนบทยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เด่น

ผลจากเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั่นเองที่ทำให้เป้าหมายการกำจัดพ่อค้าคนกลางได้รับผลสมบูรณ์ แต่มันก็ไม่จำเป็นที่จะเกิดจากสหกรณ์ชนบท ในปี 1943 สหกรณ์ชนบทถูกรวมเข้ากับองค์กรการเกษตรอื่นๆ และเปลี่ยนไปเป็นสมาคมของการเกษตร (“โนเกียว-ไค”) (Nogyo-kai) ในระหว่างสงครามเพื่อวัตถุประสงค์ของการควบคุมการเกษตรระหว่างสงคราม การรวบรวมผลิตผลเกษตรและการจัดสรรปัจจัยเพื่อใช้ในฟาร์มถูกรวบรวมอย่างสมบูรณ์อยู่ภายใต้สมาคมของการเกษตร ในขณะเดียวกัน พ่อค้าเกือบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการรวมผลผลิตเกษตรและการจัดสรรปัจจัยฟาร์มก็ถูกกำจัดหมดไป

ในอีกด้านหนึ่ง ผลจากภาวะเงินเฟ้อระหว่างสงครามและการควบคุมเงินเฟ้อระหว่างสงคราม นายทุนเงินกู้ก็เกือบจะหมดบทบาทหน้าที่ และเกษตรกรส่วนใหญ่ก็ปลดภาระหนี้สินได้ ซึ่งหนึ่งดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นเป็นก้อนมหึมาในช่วงของเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

ดังนั้นถึงแม้จะมีการทำฟาร์มแบบครอบครัวขนาดเล็ก เกษตรกรส่วนมากก็เป็นอิสระจากพ่อค้าคนกลางก่อนที่พวกเขาจะเป็นอิสระจากการผูกมัดของระบบนายทุนที่ดินโดยการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม

5-2 การปฏิรูปที่ดินชนบทภายหลังสงครามและนโยบายเกษตรที่เกี่ยวข้อง

5-2-1 ความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบท

ในทัศนะของข้าพเจ้า ปัญหาการเกษตรและกฎหมายเกษตรจนถึงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูปที่ดินชนบทในไม่ช้าภายหลังจากสงคราม ในอีกนัยหนึ่งก็คือ การปฏิรูปที่ดินชนบทควร จะได้รับการปฏิบัติในหนทางใดหนทางหนึ่ง ในการปฏิวัติภายหลังสงคราม ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่การปฏิวัติ ภายหลังสงครามก็คือ การยอมรับ Potsdam Declaration, Proclamation Defining Terms for Japanese Surrender โดยรัฐบาลญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 1945 The Potsdam Declaration ซึ่งเขียนขึ้นที่ Potsdam เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 1945 ประกอบด้วยเงื่อนไขการปฏิวัติเหล่านี้คือ “ควรมีการกำจัดให้หมดสิ้นในทุกเวลา พวกเจ้าหน้าที่และอิทธิพลของเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งหลอกลวงและชักนำประชาชนของญี่ปุ่นไปในทางก่อสงครามยึดครองโลก เพราะพวกเราเชื่อว่าเราจะมีสันติภาพ ความมั่นคงและความยุติธรรมไม่ได้จนกระทั่งลัทธิทหาร (militarism) ที่ไม่มีความรับผิดชอบจะถูกจัดให้หมดไปจากโลกนี้” “เราได้ตั้งใจทำให้ญี่ปุ่นตกเป็นทาสเชื้อชาติหนึ่งหรือถูกทำลาย หมดสิ้นทั้งประเทศ แต่ความยุติธรรมอันหนักแน่นจะถูกหยิบยื่นให้กับอาชญากรสงครามทั้งหลาย รวมทั้งผู้ที่ทำ ทารุณกรรมแก่นักโทษ พวกเรา รัฐบาลญี่ปุ่นจะจัดเสียให้หมดซึ่งสิ่งกีดขวางทั้งหลายเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ชนชาวญี่ปุ่น เสรีภาพในการพูด ศาสนาและความคิด รวมทั้ง ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนจะต้องมีขึ้น” นอกจากนี้ United States Initial Post-Surrender Policy for Japan (22 กันยายน 1945) ยังชี้ให้เห็นการส่งเสริมปัจจัยประชาธิปไตยต่างๆอีกด้วย มันกล่าวว่า “ควรมีการให้ความ สนับสนุนและเกื้อกูลแก่การพัฒนาการจัดตั้งองค์กรแรงงานอุตสาหกรรมและเกษตรบนพื้นฐานของประชาธิปไตย นโยบายที่ทำให้การกระจายรายได้และสิทธิการถือครองปัจจัยการผลิตและการค้าที่กว้างขวางจะเป็นนโยบายที่เหมาะสม

ถึงแม้ว่าถอดความเหล่านี้ อาจจะเข้าใจว่าแสดงความจำเป็นของการปฏิรูปที่ดิน ที่นอกเหนือจากสิ่งอื่น ๆ นั้นก็มิได้แสดงออกมาอย่างชัดเจน จนกระทั่งการให้สัมภาษณ์ครั้งแรกของ นายพลดักลาส แมคอาเธอร์ (Douglas MacArthur) (1880-1964) และนายกรัฐมนตรี คิจуро ชิเดฮาระ (Kijuro Shidehara) (1872-1951) เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 1945 เมื่อแมคอาเธอร์เรียกร้องให้มีการปฏิรูปที่ดินเป็นประเด็นหนึ่งของการทำเศรษฐกิจให้เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้บันทึกความจำเป็นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบท (The Memorandum on Rural Land Reform) ยังถูก ส่งต่อรัฐบาลญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 9 ธันวาคมปีเดียวกัน ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามจะถูกแยกต่างหาก เนื่องจากนโยบายของกำลังผู้ยึดครอง (The Occupation Forces)

มีหลายความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินรวมทั้งความคิดที่ว่า การปฏิรูปถูกชักนำมาจากภายนอกหรือจากเบื้องบน ในแง่หนึ่งอันนี้เป็นความจริง อย่างไรก็ตามที่มันอาจจะเป็นการบิดเบือนที่จะกล่าวว่า การปฏิรูปที่ดินถูกวางแผนและ ดำเนินการทั้งหมดโดยกำลังผู้ยึดครอง หรือจากภายนอกหรือจากเบื้องบน ความจริงที่ว่า การปฏิรูปที่ดินภายหลัง สงครามมีเบื้องหลังในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นดังที่กล่าวมาใน ส่วนต้นของบทนี้แล้วเป็นสิ่งที่ไม่ควรลืมนั้น ดังนั้นไม่ช้าภาย หลังสงคราม รัฐบาลจึงได้เริ่มการปฏิรูปที่ดินอย่างแข็งขันดังจะกล่าวต่อไป ทัศนะนี้เป็นส่วนของพวกเขาญี่ปุ่น รวมกับนโยบายที่แข็งขันของกำลังผู้ยึดครองก่อให้เกิดการปฏิรูปที่ดินที่สมบูรณ์

อย่างไรก็ดี ฉากของขั้นที่สองของการปฏิรูปที่ดินก็ถูกตั้งขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ขั้นที่สองถูกเรียกว่า “การปฏิรูปที่ดินการเกษตร” ในภาษาญี่ปุ่น และ “การปฏิรูปที่ดินชนบท” ในเอกสารกำลังผู้ยึดครอง การปฏิรูปที่ดินภายหลังจากสงครามนี้ถูกแบ่งออกเป็น การปฏิรูปที่ดินครั้งที่หนึ่งและการปฏิรูปที่ดินครั้งที่สอง อันแรกถูกร่างโดยฝ่ายญี่ปุ่น แต่อันที่สองถูกอธิบายตาม “บันทึกความจำเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบทของกองบัญชาการพันธมิตร” (the Memorandum on the Rural Land Reform of the General Headquarters of the Allied Powers) และคำเสนอแนะของผู้ร่วมงานที่ GHQ อันแรกได้รับการเสริมส่วนหนึ่งและรวมกันเข้ากับอันที่สอง ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมที่จะกล่าวว่า มีการปฏิรูปที่ดินเพียงอันเดียวภายหลังจากสงคราม แต่ไม่ใช่มีการปฏิรูปสองครั้ง การแบ่งการปฏิรูปที่ดินภายหลังจากสงครามออกเป็นครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองก็เพียงเพื่อความสะดวก การแบ่งดังกล่าวมีประโยชน์เพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงลำดับขั้นของการปฏิรูปที่ดินหลังสงคราม

เราทราบจากความคิดของการปรับปรุงการถือครองที่ดินก่อนสงครามแล้วว่าเมื่ออยู่ 3 ความคิดคือ การโอนที่ดินเป็นของรัฐหรือสังคมนิยม การกระจายที่ดินเสมอภาค และการเสริมสิทธิการเช่า จากความคิดทั้งสามนี้ อันแรกได้สูญหายไปในเวลาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และอันที่ 2 ก็กลับกลายมาเป็นรูปแบบที่เด่นและน่ายินดีกว่าแบบที่สาม ดังนั้นลัทธิเกษตรนิยมนิยม (agrarianism) ในความหมายที่เคร่งครัด จึงประสบความสำเร็จในการปฏิรูปที่ดินภายหลังจากสงคราม ในตอนการปฏิรูปครั้งแรก บุคคลสำคัญๆ ได้แก่ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ เคนโซ มาซุมูระ (Kenzo Matsumura) (1883-1971) ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเกษตร ฮิโร วาดะ (Hiroo Wada) (1903-1967) และหัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร ชิโร โทฮาตะ (Shiro Tohata) (1907-) จักรพรรดิที่ส่วนการบริหารการเกษตรได้พยายามเสริมสิทธิการเช่าของเกษตรกร ถึงแม้ว่าจะมีความคิดเกี่ยวกับลัทธิเกษตรนิยมนิยมหรือเพาะการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการร่างกฎหมายเกษตร แต่รัฐมนตรี มาซุมูระ กลับมีความแตกต่างจากเจ้าหน้าที่เหล่านั้น มาซุมูระกล่าวเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 1945 ที่สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ภายหลังจากได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ “จะต้องจัดตั้งเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเองให้มีจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้” และทางสำนักบริหารการเกษตรก็ประกาศเมื่อวันที่ 13 ถึงโครงสร้างของการปฏิรูปที่ดินทำให้ดูสอดคล้องกับการเรียกร้องของแมคอาเธอร์ที่จะให้มีการปฏิรูปที่ดินต่อนายกรัฐมนตรีชิเคฮารุ

ความคิดของโครงสร้างของการปฏิรูปที่ดินการเกษตรครั้งที่หนึ่ง จะพบเห็นได้ในคำพูดของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในโอกาสที่คณะรัฐมนตรีตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินการเกษตร เขากล่าวในวันที่ 24 พฤศจิกายน ดังนี้

“เดิมทีการเกษตรได้รับการยกย่องในประเทศของเราว่าเป็นพื้นฐานของประเทศ แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าในทุกวันนี้ การพัฒนาการเกษตรเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการให้ได้มาซึ่งอาหารของชาติและเพื่อการฟื้นฟูญี่ปุ่น ถ้าหากเราพิจารณาที่สังคมชนบทโดยตรง จากทัศนะของประเทศผู้แพ้สงคราม “การให้ที่ดินแก่ผู้เพาะปลูก” เป็นหลักการเบื้องต้นที่จะต้องทำเพื่อพัฒนาการเกษตร บำรุงรักษารากฐานของประเทศ และจัดตั้งสังคมชนบทที่แข็งแรงและสุขสงบ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นนี้ รัฐบาลได้จัดแผนการเปลี่ยนที่ดินเช่าจำนวนสองล้านเฮกตาร์ให้เป็นที่ดินที่ผู้ผลิตเป็นเจ้าของภายใน 5 ปี เพื่อจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองอย่างกระตือรือร้น และเพื่อบำรุงรักษาเกษตรกรขนาดกลาง โดยการปฏิบัติตามแผนนี้สังคมชนบทจะถูกปรับปรุง โดยเน้นเกษตรกรขนาดกลางที่มี

ผลิตภาพสูง การเผยแพร่เทคโนโลยีก็เป็นไปโดยง่าย และสหกรณ์ที่มีการควบคุมด้วยตนเองก็จะพัฒนา ดังนั้นสังคมชนบทที่มีความก้าวหน้าก็จะเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ประเด็นเกี่ยวกับค่าเช่าควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดระบบสังคมใหม่ ค่าเช่าที่ดินขยับสูงและอยู่ในรูปของผลผลิต โดยเหตุที่มันทำให้เกิดความไม่สะดวกหลายประการ เราจะพยายามเปลี่ยนให้มันอยู่ในรูปของเงินสด โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ นโยบายรัฐบาลจะให้ผลเต็มที่แก่ผู้ผลิต และกระตุ้นจิตใจของผู้เช่าเพื่อให้ผู้เช่าที่มีข้าวเหลืออยู่ไม่เพียงพอในการบริโภคภายในครัวเรือนภายหลังรับมอบข้าวให้กับรัฐบาลและจ่ายค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ดิน กลายมาเป็นเกษตรกรผู้เช่า ผู้สามารถมีข้าวเหลือพอสำหรับบริโภคในครัวเรือน

เรื่องที่ดินการเกษตรควรเป็นเรื่องตัดสินใจกันเองตามสภาวะของชนบท ดังนั้น การจัดตั้งกรรมการที่ดินการเกษตรจังหวัดจึงต้องเป็นประชาธิปไตยและควรมีอำนาจมากด้วย

การปฏิรูปในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น จำต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าของที่ดิน รัฐบาลควรอนุญาตให้เจ้าของที่ดินเก็บรักษาจำนวนบริเวณพอสมควรเอาไว้ และให้ความสะดวกอื่นๆแก่เจ้าของที่ดิน และให้ความสนใจในการสร้างผู้นำชนบทใหม่ขึ้นมา”

ดูเหมือนว่าข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดของรัฐมนตรีมาซุมุระเป็นอย่างดี รวมทั้งภาวการณ์ในตอนนั้น เขาสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยวาเซดะ และทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์ แต่เขากลับกลายเป็นนักการเมืองนับตั้งแต่เขาเป็นเลขานุการของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ชูชิ มาชิเดะ (Chuji Machida) (1893-1946) ในปี 1929 เขาก็เกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตร แล้วก็เริ่มคิดคำนึงอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ เขากลายเป็นนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นสูง และพอใจกับความสมถะ ถึงแม้จะดูแปลกที่ความข้างต้นมีลักษณะของลัทธิมูลฐานเกษตรนิยม (agricultural fundamentalism) มันก็มีใช่เป็นเพราะความคิดของเขาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ก็ยังเกี่ยวกับกาลเวลาในขณะนั้นด้วย

เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ญี่ปุ่นก็พบความพินาศของบ้านเมือง ความเสียหายของอุตสาหกรรมหลัก ภาวะเงินเฟ้อรุนแรง และการขาดแคลนอาหารที่รุนแรง เพื่อให้หลุดพ้นจากความเสียหายนี้ การผลิตอาหารจึงเป็นประเด็นหลักซึ่งสำคัญพอๆ กับถ่านหิน

การขาดแคลนอาหารอย่างวิกฤตเกิดขึ้นเพราะการตกต่ำของผลิตภาพทางการเกษตรในช่วงสงคราม แต่การเกษตรก็เป็นอุตสาหกรรมซึ่งฟื้นตัวได้อย่างง่ายดายที่สุด เพราะเกือบจะไม่มีข้อห้ามใดๆ จากกำลังผู้ยึดครองเลย ดังนั้นญี่ปุ่นจึงต้องทำการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเป็นครั้งแรกคือการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตอาหาร

ในเมื่อการปฏิรูปที่ดินเกี่ยวข้องกับการจัดสรรรายได้ทางการเกษตรใหม่ ก็อาจจะมีการตกต่ำลงของอาหารที่ส่งมอบโดยผู้เช่านา แต่สิ่งนี้ก็มิได้เป็นที่เกรงกลัวกันในขณะนั้น เพราะเกษตรกรและตัวผู้เช่าก็มีได้ด้อยาก เป็นที่คาดกันว่าการปฏิรูปที่ดินจะกระตุ้นการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มการส่งมอบอาหารให้แก่รัฐบาล

การปฏิรูปที่ดินที่กล่าวอย่างคร่าวๆข้างต้นนั้นนับว่าเป็นการไม่รุนแรง แม้จะไม่มีกรกล่าวถึงปริมาณสูงสุดของขนาดของการถือครองที่ดินของนายทุนเจ้าของที่ดิน ถ้าเป็นที่เช่าใจว่าจะไม่เกิน 5 เฮกตาร์ กล่าวกันว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารการเกษตรได้ปรึกษารัฐมนตรีมาซุมุระ ให้กำหนดขนาดของที่ดินถือครองสำหรับเจ้าของที่ดิน 3 เฮกตาร์ และทำนารัฐมนตรีเดิมที่ต้องการให้เป็น 1.5 เฮกตาร์ ในจุดนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เขาได้ร้องขอความร่วมมือ

มีจากเจ้าหน้าที่ที่ดินและให้ความสนใจกับการจัดตั้งผู้นำชนบทใหม่

ตามโครงการที่กล่าวถึงโดยรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ทางรัฐบาลได้เสนอร่างกฎหมายการปฏิรูปที่ดิน (the Land Reform Bill) ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (the Agricultural Land Adjustment Law) ในช่วงของการพิจารณาร่างกฎหมายนั้นในรัฐสภา (Diet) ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายพันธมิตรได้เสนอบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบทลงวันที่ 9 ธันวาคม 1945 แก่รัฐบาลญี่ปุ่น บันทึกนั้นกล่าวว่า

1. เพื่อให้รัฐบาลจักรพรรดิญี่ปุ่นจัดตั้งกิจดวงทางเศรษฐกิจ เพื่อฟื้นฟูและเสริมความแข็งแกร่งให้กับประชาธิปไตย สร้างการเคารพเกียรติภูมิของมนุษย์ และทำลายการผูกมัดทางเศรษฐกิจที่ทำให้ชาวนาญี่ปุ่นเป็นทาสของการกดขี่ศักดินาเป็นร้อยๆปี รัฐบาลจักรพรรดิญี่ปุ่นได้รับการแนะนำให้ใช้มาตรการที่จะรับรองว่า ผู้ไถหว่านบนพื้นดินของญี่ปุ่นจะมีความเสมอภาคทางโอกาสขึ้นที่จะเสวยสุขกับผลของแรงงานตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของคำสั่งนี้ก็เพื่อทำลายโรคร้ายที่กัดกินโครงสร้างที่ดินการเกษตรที่กว่าครึ่งหนึ่งของประชาชนใช้ทำมาหากิน ความร้ายแรงของโรคร้ายนี้ประกอบด้วย

ก. ความหนาแน่นบนที่ดิน เกือบครึ่งหนึ่งของครอบครัวฟาร์มในญี่ปุ่นทำกินอยู่บนที่ขนาดเล็กกว่า 1.5 เอเคอร์ต่อครอบครัว

ข. การเช่าที่ดินที่แพร่หลายภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ดีต่อผู้เช่า มากกว่าสามในสี่ของชาวนาในญี่ปุ่นเป็นผู้เช่าทั้งหมดหรือผู้เช่าบางส่วน โดยจ่ายค่าเช่าถึงครึ่งหนึ่งของผลผลิตประจำปีที่ได้รับ

ค. ภาระที่หนักหน่วงของการเป็นหนี้การเกษตรที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง หนี้สินการเกษตรทำให้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของครอบครัวฟาร์มทั้งหมดเท่านั้นที่สามารถเลี้ยงตนเองด้วยรายได้จากการเกษตร

ง. นโยบายการคลังรัฐบาลมีความโน้มเอียงแก่การอุดหนุนการเกษตรและการค้ามากกว่าการเกษตร อัตราดอกเบี้ยและภาษีทางอ้อมที่เก็บกับการเกษตรมีความกดดันมากกว่าที่เรียกเก็บจากอุตสาหกรรมและการค้า

จ. การใช้อำนาจปกครองชาวนา และองค์กรชาวนาโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของชาวนา โควตาการปลูกพืชที่กำหนดโดยตามอำเภอใจของสมาคมควบคุมที่ไม่สู้จะมีความสนใจใดๆ มักจะทำให้เกษตรกรปลูกพืชเพื่อสนองความต้องการของตนเอง หรือเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

การปลดปล่อยชาวนาญี่ปุ่นจะเริ่มต้นไม่ได้จนกระทั่งความชั่วร้ายพื้นฐานเหล่านี้ถูกขุดและทำลาย

3. รัฐบาลจักรพรรดิญี่ปุ่นจึงถูกสั่งให้เสนอกำหนดการปฏิรูปที่ดินชนบทต่อองบัญชาการใหญ่ในวันที่ 15 มีนาคม 1946 หรือก่อนหน้านั้น ในกำหนดการนี้จะมีแผนสำหรับ

ก. การโอนสิทธิการถือครองที่ดินจากเจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการเกษตร (absentee land owners) แก่เกษตรกร

ข. เงื่อนไขการซื้อที่ดินการเกษตรจากเจ้าของที่ดินที่มีได้ใช้ประโยชน์ในอัตราที่ยุติธรรม

ค. เงื่อนไขสำหรับผู้เช่าในการซื้อที่ดิน โดยจ่ายเป็นงวดประจำปีที่สุดอดคล้องกับรายได้ของผู้เช่า

ง. เงื่อนไขสำหรับความคุ้มครองที่สมเหตุสมผลแก่ผู้เช่าอยู่ก่อนต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของการเช่า มาตรการที่จำเป็นควรประกอบด้วย

- (1) การรับสินเชื่อกาเกษตรระยะยาวและระยะสั้นที่มีอัตราดอกเบี้ยพอสมควร
- (2) มาตรการที่จะปกป้องเกษตรกรจากการเอาเปรียบของผู้แปรรูปและพ่อค้า

(3) มาตรการที่จะรักษาเสถียรภาพราคาผลิตผลเกษตร

(4) แผนการเผยแพร่เทคนิค และข่าวสารสนเทศเพื่อช่วยเหลือประชากรเกษตร

(5) กำหนดการรักษาสถาบันสนับสนุนกระบวนการสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้เป็นอิสระจากการครอบงำของอิทธิพลที่มีใช้การเกษตร และเพื่อทุ่มเทให้กับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของเกษตรกรญี่ปุ่น

จ. รัฐบาลจักรพรรดิญี่ปุ่นได้รับการเรียกร้องให้เสนอข้อเสนอเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นในการประกันแก่การเกษตรให้ได้ส่วนแบ่งในรายได้ประชาชาติที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ที่มันสร้างขึ้น

ต่อมาในวันที่ 10 ธันวาคม 1945 ส่วนข่าวสารและการศึกษา (the Civil Information and Education Section) ของกองบัญชาการใหญ่ได้แถลงการณ์เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบท มันเป็นการอธิบายบันทึกความจำอย่างรวบรัด เป็นที่น่าสังเกตว่าแถลงการณ์นั้นอ้างถึงบันทึกความจำในฐานะของข้อเสนอแนะ ตามความทรงจำของข้าพเจ้า มันกล่าวว่าร่างเดิมของบันทึกความจำเป็นลักษณะการเสนอแนะ แต่ว่าแมคอาเธอร์ต้องการให้เกียรติแก่การริเริ่มของรัฐบาลญี่ปุ่น และแล้วจึงเปลี่ยนจากการเสนอแนะไปเป็นบันทึกช่วยจำ อย่างไรก็ตามประเด็นที่น่าสังเกตในแถลงการณ์นั้นมีดังนี้คือ

“ผู้บัญชาการสูงสุดถือให้กำหนดการ (program) ที่เรียกร้องในข้อเสนอแนะในวันนี้เป็นเสาเอกของนโยบายพันธมิตรในการทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เคารพความสงบสุข ซึ่งในวันข้างหน้าจะกลายเป็นประเทศที่ดีประเทศหนึ่งในโลก”

“ข้อเสนอแนะในวันนี้ ต้องการให้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับหลักการคำประกาศโพทสดัม (Potsdam Declaration) ที่จะให้ประชาธิปไตยยกและเจริญเติบโต พร้อมกับการที่เกษตรกรสามารถแสวงสุขจากผลของหยาดเห็่อแรงงานของตนเอง”

ความแตกต่างระหว่างแถลงการณ์ของรัฐมนตรีและบันทึกช่วยจำดังกล่าวชัดเจนมาก แม้ว่าทั้งคู่จะเน้นการปฏิรูปที่ดินการเกษตรหรือการปฏิรูปที่ดินชนบท คำอธิบายของรัฐมนตรีมาจุมุระเกี่ยวกับสมมุติฐานของร่างกฎหมายในรัฐสภา มิได้มีอะไรเพิ่มเติมจากคำแถลงการณ์ที่กล่าวถึงข้างต้น แต่เนื้อที่ที่จะถูกเปลี่ยนให้เป็นที่ดินเพาะปลูกของเจ้าของที่ดินถูกเปลี่ยนจากสองล้านเฮกตาร์ของที่เช่าเป็น 1.5 ล้านเฮกตาร์ ตัวเลขตัวหลังนี้ถูกประมาณว่าประกอบด้วยที่หนึ่งล้านเฮกตาร์จากที่ดินให้เช่าทั้งหมดของเจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการผลิตเองและที่ที่เจ้าของที่ดินมีเกินกว่าห้าเฮกตาร์และอีกครั้งล้านเฮกตาร์ที่เจ้าของที่ดินจะบริจาคให้กับการจัดตั้งเจ้าของที่ดินเกษตรกร ขอบเขตของที่ดินจะได้รับการปฏิรูปในเวลาต่อมาได้กลายเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของการปฏิรูปที่ดิน แต่ในเมื่อบันทึกช่วยจำมิได้ให้ตัวเลขเกี่ยวกับเขตปฏิรูป การเทียบเคียงประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องยาก ในตอนเดือนธันวาคม 1945 การลดที่ดินเช่าที่จะปฏิรูปสืบเนื่องมาจากการแก้ไขของคณะรัฐมนตรีซึ่งเปลี่ยนจำนวนที่ดินสูงสุดสำหรับการถือครองจากสามเฮกตาร์เป็นห้าเฮกตาร์ การแก้ไขนี้ยังมีได้มีการกล่าวถึงในคำแถลงการณ์ของรัฐมนตรีอย่างน้อยก็ในส่วนจำนวนเนื้อที่ที่จะปฏิรูป

เมื่อเปรียบเทียบแถลงการณ์ของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้เกี่ยวกับแผนการปฏิรูปที่ดินการเกษตร แผนแรกกับบันทึกช่วยจำเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบทปรากฏความแตกต่างดังนี้

•/ระการแรก บันทึกช่วยจำมิได้คลุมเพียงแต่การปฏิรูปที่ดินชนบทในความหมายแคบ ๆ แต่ยังรวมถึงนโยบาย

เกษตรสำคัญต่างๆ ดังนั้นบันทึกช่วยจำจึงได้เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ “ปัญหาเรื้อรังที่เกาะกินโครงสร้างเกษตร” ของญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามคำแถลงของมาซุมุระคลุมการปฏิรูปที่ดินในความหมายแคบเสียเป็นส่วนใหญ่ ในปีต่อๆ มาเมื่อกล่าวถึงการปฏิรูปที่ดินชนบทในวาระต่างๆ กัน ขอบเขตหรือความหมายของการปฏิรูปที่ดินมักจะขัดแย้งกันในบางครั้ง ข้าพเจ้าเข้าใจว่าต้นแบบของความขัดแย้งก็มีดังที่เห็นในที่นี้

ประการที่สอง แม้ว่าแถลงการณ์ของรัฐมนตรีในการแถลงข่าวสื่อมวลชนหรือการอธิบายในรัฐสภา (Diet) ได้รวมเอาการปฏิรูปที่ดินและอุปทานอาหารเข้าด้วยกันหรือได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการปฏิรูปที่ดินเพื่ออุปทานอาหาร บันทึกช่วยจำมิได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับอาหารเลย ในทางตรงกันข้าม บันทึกช่วยจำเน้น “การปลดปล่อยชาวนาญี่ปุ่นจากการผูกมัดของการกดขี่ของเจ้าของที่ดินที่ได้ทำการเกษตรแบบสมัยเจ้าขุนมูลนาย และปัญหาเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งทำให้พวกเขาตกเป็นทาสนับเป็นเวลาร้อยปี” หรือ “การจัดซื้อที่ดินของทางเศรษฐกิจ เพื่อฟื้นฟูและเสริมความแข็งแกร่งให้กับประชาธิปไตย” น่าจะเข้าใจได้เป็นอย่างดีว่าบันทึกช่วยจำเน้นการปลดปล่อยเกษตรกรญี่ปุ่นให้เป็นอิสระหรือการเสริมสร้างประชาธิปไตย แต่นั่นก็มิได้หมายถึงการปฏิเสธเรื่องเกี่ยวกับอาหารเสมอไป ทาง GHQ อาจจะไม่ได้อิทธิพลว่าการปฏิรูปที่ดินชนบทสามารถเพิ่มผลผลิตอาหารได้ หรือพวกเขาอาจจะมองข้ามประเด็นนี้ไป เพื่อเน้นความสำคัญของการปลดปล่อยเกษตรกรญี่ปุ่นและการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชนบท พวกเขาอาจจะกลัวการแบ่งแยกเพราะการปฏิรูปที่ดินอยู่ภายใต้ขอบเขตของส่วนทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources Section) (NRS) และการควบคุมอาหารอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของส่วนเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์ (the Economy and Science Section) (ESS) บางทีทาง GHQ ยังมีได้ตระหนักถึงภาวะวิกฤตและความรุนแรงของสถานการณ์อาหารในญี่ปุ่นในขณะนั้น เจ้าหน้าที่ของ ESS ดูเหมือนจะไม่ได้ศึกษาผลของการปฏิรูปที่ดินต่อผลผลิตอาหารซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ NRS

ประเด็นที่สาม เกี่ยวกับอุดมคติหรือวิธีการเพื่อความเข้าใจโครงการเกษตรญี่ปุ่น ดังกล่าวมาแล้ว แถลงการณ์ของมาซุมุระเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเกษตรดูเหมือนจะคล้ายกับลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม (the agricultural fundamentalism) แต่มันสะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่แพ้สงครามในตอนนั้นและบุคลิกส่วนตัวของมาซุมุระ ตามคำอธิบายที่ให้ไว้ในบทที่ 1 แถลงการณ์นั้นนับได้ว่าเป็นลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมสมัยใหม่ และความคิดของการดำรงฟาร์มขนาดกลาง แม้ว่าปฏิรูปที่ดินครั้งแรกจะมีได้มีมาตรการใดๆ สำหรับการดำรงรักษาฟาร์มขนาดกลาง แถลงการณ์นั้นอาจคิดว่าการจัดตั้งเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเองและการเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลิตเป็นเงินสดจะเป็นการจัดตั้งฟาร์มขนาดกลางโดยอัตโนมัติ ในอีกแง่หนึ่ง วิธีการมองอย่างบันทึกช่วยจำดูเหมือนจะได้อิทธิพลไม่มากนักนอกจากการวิเคราะห์ทุนนิยมญี่ปุ่น และโครงสร้างเกษตรโดย “โคซาฮา” (Kozaha)* ของญี่ปุ่น เมื่อ ฮิโร วาดะ (Hiroo Wada) เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และตัวข้าพเจ้าเองเป็นหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร ข้าพเจ้าจำได้ว่ารัฐมนตรีวาดะพูดบางสิ่งบางอย่างคล้ายกับคำเหล่านั้น บันทึกช่วยจำดูเหมือนจะไม่สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร (the agrarian change) ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2

เป็นเวลาช่วงหนึ่งที่มีความตั้งใจหรือความหมายของบันทึกช่วยจำไปเป็นที่ทราบกันในรัฐบาลญี่ปุ่น บางที

*Kozaha เป็นชื่อของกลุ่มนักทฤษฎีที่ทำการวิเคราะห์ทุนนิยมญี่ปุ่นอย่างสอดคล้องกับแนวทางและทัศนะของพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นช่วงปี 1932 คำว่า Kozha แปลว่า chair หรือตำแหน่งศาสตราจารย์กลุ่มพวกนี้ได้รวมออกหนังสือเป็นชุด Kozha ที่ว่าด้วยพัฒนาการทุนนิยมญี่ปุ่น... ผู้แปล

ทาง GHQ ไม่สามารถเทียบเคียงกับเรื่องการปฏิรูปที่ดินและรัฐสภาต้องเสนอบันทึกช่วยจำในเวลาที่ยังไม่สายเกินไปไปบุคคลที่เกี่ยวข้องของกระทรวงเกษตรและป่าไม้คิดในตอนแรกว่าบันทึกช่วยจำได้เรียกร้องเป็นนัย ๆ ให้รัฐสภา (Diet) ผ่านร่างกฎหมายเพื่อแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (the Amendment of the Agricultural Land Adjustment Law) หรือร่างกฎหมายการปฏิรูปที่ดินฉบับแรก จริงๆแล้วไม่ว่าบันทึกช่วยจำของ SCAP จะมีความตั้งใจใด ๆ ก็ตาม ประเด็นที่อยู่ในนั้นก็ช่วยให้มีการผ่านร่างกฎหมายทางรัฐสภา (Diet) กฎหมายการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (the Amendment Law of the Agricultural Land Adjustment Law) ที่จำเป็นสำหรับการปฏิรูปที่ดินการเกษตรได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (Diet) และประกาศใช้ในวันที่ 28 ธันวาคม 1945

“เรื่องสำคัญที่สุดที่ประเทศชาติของเราในปัจจุบันกำลังประสบอยู่ก็คือ จะเลี้ยงดูประชากรจำนวนมหาศาลได้อย่างไร? และเราจะเลือกสรรและรักษามาตรฐานความเป็นอยู่ได้อย่างไร? ในปัจจุบันภายหลังการพ่ายแพ้สงครามประเทศญี่ปุ่นของเราจำเป็นต้องปลดปล่อยอาณานิคมต่างๆ และทุนที่สร้างสมขึ้นมา ดังนั้นขนาดและโครงสร้างของเศรษฐกิจของชาติจึงหดตัวและผิดแผกไปจากเดิม”

“มีเพียงรากฐานอยู่อันเดียวเท่านั้นที่เราจะยึดถือหรือพึ่งพิงได้เมื่อสังคมเริ่มต้นจากจุดต่ำสุดนั่นก็คือการเกษตร ข้าพเจ้ารำพึงถึงการปฏิรูปที่ดินของประเทศทางยุโรปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรปีแอร์ คาเซียโอ (Pierre Caziot) (1876-1953) ของรัฐบาลวิซี (Vichy) ของฝรั่งเศสผู้แพ้สงคราม ได้ประกาศสนับสนุน “ที่ดินให้กับการเกษตร” และอธิบายว่า “พื้นฐานของการสร้างชาติฝรั่งเศสใหม่ควรจะเป็นการให้ได้มาซึ่งอาหารประจำวันและสิทธิการถือครองที่ดินของผู้ไถหว่าน”

“จริงๆ แล้ว การเพิ่มขึ้นของผลผลิตเกษตร ควรเป็นรากฐานของการสร้างชาติขึ้นใหม่ และสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำหรับองค์กรเกษตรก็คือระบบการถือครองที่ดิน หรือนัยอีกนัยหนึ่ง ความสัมพันธ์ของการถือครอง การใช้และการจัดสรรที่ดิน ในอีกนัยหนึ่งการผลิตอาหารให้กับประเทศชาติโดยวิธีการมอบที่ดินแก่ผู้ไถหว่าน การเสริมความมั่นคงแก่สิทธิถือครอง และการปลดปล่อยให้เกษตรกรทำการผลิตอย่างยินดีเพื่อปรับปรุงการทำฟาร์ม ถือเป็นพื้นฐานของการสร้างชาติ และไม่มีหนทางเลือกอื่น ๆ อีกแล้ว ความหมายแรกของการปฏิรูปที่ดินอยู่ที่ตรงนี้เอง”

“เมื่อสถานการณ์ที่เกษตรกรกลายเป็นผู้ครอบครองอิสระที่รับความเสี่ยงภัยโดยตนเองมาถึงพร้อมกับการมีวัฒนธรรมที่ทำให้พวกเขาตระหนักในฐานะทางสังคมของตนเอง ความรับผิดชอบ และการเคารพในศักดิ์ศรีของพวกเขาเองและบุคคลอื่น เมื่อนั้นลักษณะศักดินาที่แสดงออกมาในสังคมชนบทญี่ปุ่นเป็นเวลายาวนานก็จะถูกทำลายลงพร้อมกับการก่อตั้งพื้นฐานประชาธิปไตยของญี่ปุ่น นี่คือความหมายที่สองของการปฏิรูปที่ดิน”

“นอกจากนี้ สิ่งที่จะให้พลังทางเศรษฐกิจแก่ชาวนาและช่วยให้พวกเขามีฐานสำหรับการสะสมทุน ก็จะสร้างตลาดที่มีความหวังสำหรับการฟื้นฟูอุตสาหกรรมญี่ปุ่นซึ่งไม่สามารถหวังในตลาดต่างประเทศในปัจจุบันได้ และจะกลายเป็นฐานสำหรับการฟื้นฟูอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น นี่คือความหมายที่สามในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน”

“การปฏิรูปที่ดินควรจะได้จัดดำเนินการบนพื้นฐานของประวัติศาสตร์และความเป็นจริงของประเทศ การปฏิรูปใด ๆ ก็ตามที่ละเลยเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศจะไม่ให้ประโยชน์อะไรเลย ดังนั้นสถานการณ์และลักษณะของการเกษตรญี่ปุ่นในปัจจุบันจึงต้องมีการทำให้แจ่มแจ้ง ในอีกนัยหนึ่ง มันประกอบด้วยการมีฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กในมุมหนึ่ง และสัดส่วนค่าเช่าในรูปแบบผลผลิตที่สูงในอีกด้านหนึ่ง ทั้งสองจุดนี้มีความ

สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องต่อกัน ทำให้ถ้าไร้ทางการเกษตรหดตัวลงและก่อให้เกิดประชากรล้นเกิน ซึ่งการปฏิรูปที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมอิจิได้ทิ้งเอาไว้...”

“การปฏิรูปที่ดินในครั้งนี้จะให้กรอบและยังมีความจำเป็นที่จะบรรจุเนื้อหาลงในกรอบนั้น ๆ หรือนัยอีกนัยหนึ่ง ในเขตเหล่านี้จะต้องมีเหล่านี้ใหม่ นั่นหมายถึงความจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่เทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่ โดยยึดฐานอันใหม่...”

“อีกอย่างหนึ่งที่ควรสังเกตก็คือ นโยบายราคาสินค้าเกษตรควรจะมีผลอย่างชัดเจนต่อการทำฟาร์ม บางคนอาจจะกล่าวว่านโยบายราคาข้าวก่อนหน้านั้น มิได้มีผลต่อผู้ผลิตข้าวมากนัก แต่ในอนาคตนโยบายราคานี้ควรจะสามารถบรรลุเป้าหมายของมันได้...”

“ท้ายที่สุด ข้าพเจ้าต้องการที่จะกล่าวบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน... ความเชื่อถือข้าราชการบ้านเมืองดูเหมือนว่าจะหมดสิ้นไปเสียแล้วอย่างน่าเศร้าใจ แต่การเป็นผู้นำจะขาดเสียไม่ได้ซึ่งความเชื่อถือ ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามของท่านที่จะชี้แจงกับประชาชน และการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในหน้าที่ของตน เป็นก้าวแรกในการเรียกร้องความเชื่อถือจากประชาชนในตัวข้าราชการอย่างพวกเราคืนมา”

“เกี่ยวกับเรื่องนี้ พวกเราไม่ต้องการที่จะดอกร้ายโศกนาฏกรรมของโอเฟียส (Orpheus) ในเทพนิยายกรีก* ความเชื่อถือเมื่อหมดไปมันเรียกร้องคืนมาไม่ได้”

ความข้างต้นนี้เป็นความที่คัดลอกมาจากสุนทรพจน์ของผู้อำนวยการสำนักบริหารการเกษตร ฮิรุ วาดะ ในการประชุมซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 10-13 มกราคม 1946 โดยมีผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจจังหวัด (the Prefectural Second Economy Department) ซึ่งควบคุมการบริหารการเกษตร และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเช่า ฯลฯ เข้าร่วมในที่ประชุม สุนทรพจน์ดังกล่าวมีความคิดอ่านลึกซึ้ง และให้กำลังใจมากที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง วาดะสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Imperial University ในคณะนิติศาสตร์ และเข้าร่วมงานในกระทรวงเกษตรและป่าไม้ เมื่อเขาเป็นหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร เขาถูกจับกุมเนื่องจาก “ความคิดที่เป็นภัย” พร้อมกับผู้ร่วมงานอีกหลายคนในระหว่างการทำงานให้กับส่วนวางแผนงาน ภายหลังการคุมขังเป็นเวลาสามปี เขาถูกตัดสินให้พ้นผิด เพียงหนึ่งเดือนภายหลังการยอมจำนนของญี่ปุ่นในเดือนกันยายน 1945 รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ เคนโซ มาซุมุระ เป็นผู้แต่งตั้ง วาดะ ให้เป็นผู้อำนวยการสำนักบริหารการเกษตร ภายหลังการเข้ารับตำแหน่งของท่านรัฐมนตรีในเดือนตุลาคม 1945

กฎหมายปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตรถูกประกาศเมื่อวันที่ 28 มกราคม 1946 และใช้บังคับในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ยกเว้นมาตราที่ว่าด้วยการเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลผลิตให้เป็นค่าเช่าในรูปเงินสด ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 เมษายน แต่ว่ากำลังพันธมิตรดูเหมือนจะไม่พึงพอใจกับแผนการปฏิรูปที่ดินแผนแรก แม้ว่าพวกเขาเองก็ไม่รู้ว่า จริง ๆ แล้วการปฏิรูปที่ดินของญี่ปุ่นควรจะทำเนิ่นการกันอย่างไร นอกจากนี้ทาง SCAP ยังไม่อาจจะตัดสินใจได้ว่า จะพิจารณาทบทวนแผนการปฏิรูปที่ดินแผนแรกกันอย่างไร ทั้งนี้เพราะการปฏิรูปที่ดินถือว่าเป็นนโยบายพันธมิตร ทาง SCAP คงรู้สึกว่าจะต้องปรึกษากับคณะกรรมการพันธมิตรเพื่อญี่ปุ่น (the Allied Council for Japan) ในทางเป็นจริง GHQ ยับยั้งการใช้กฎหมายการปรับปรุงแก้ไขยกเว้นเรื่องของการควบคุม

* นักประพันธ์และนักดนตรีชาวเธเรียส ซึ่งเป็นเมืองโบราณในคาบสมุทรบอลข่าน... ผู้แปล

ค่าเช่า รวมทั้งการเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลผลิตเป็นค่าเช่าในรูปเงินสด

กำหนดการปฏิรูปที่ดินชนบทที่เสนอต่อกองบัญชาการใหญ่ซึ่งจะต้องเสนอในวันที่ 15 มีนาคม 1946 หรือก่อนหน้านั้น ไม่เป็นที่พึงพอใจของกองบัญชาการเพราะว่ากำหนดการดังกล่าวเพียงแค่เสริมกำหนดการปฏิรูปที่ดิน การเกษตรฉบับแรกเพียงเล็กน้อย อาทิเช่น ในส่วนของการลดเนื้อที่เช่าที่ถือครองโดยเจ้าของที่ดิน (ซึ่งเข้าใจว่าเป็นสามเฮกตาร์) ฯลฯ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ถูกให้ออกในคืนเดือนมกราคม 1946 ผู้สืบทอดตำแหน่งของเขาคือรัฐมนตรีเซนพาชิ โซจิม่า (Senpachi Sojima) ถูกทดแทนโดยรัฐมนตรีอิรุ วาดะ ในปลายเดือนพฤษภาคม ข้าพเจ้าถูกเรียกกลับเข้าสู่กระทรวงเกษตรและป่าไม้จากกระทรวงการคลัง ในตอนที่แต่งตั้งให้โซจิม่าเป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ เพื่อเป็นหัวหน้าสำนักงานเลขาธิการและเป็นหัวหน้าส่วนการบริหารการเกษตร เมื่อผู้อำนวยการสำนักการบริหารการเกษตร อิรุ วาดะ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ และ ริซาคู ยามาโซเอะ (Risaku Yamazoe) ก็ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการคนต่อไปในปลายเดือนพฤษภาคม 1946 ในขณะนั้นส่วนบริหารการเกษตรซึ่งรับผิดชอบงานด้านการวางแผนปฏิรูปที่ดิน และร่างรายละเอียดกฎหมายสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ มีผู้ร่วมงานไฟแรงอย่างเช่น คาซุมาสะ ทานาเบ้ (Katsumasa Tanabe) (1892-1984) เคนชิ อุเอะมาซุ (Kenichi Uematsu) (1899-1976) ชูจิ โยโคยาม่า (Shuji Yokoyama) (1899-) โตโก อิโอะซุมิ (Togo Iozumi) (1913-1963) มาโคโตะ ซาโตะ (Makoto Saito) (1913-) เคอิชิ โอวาดะ (Keiki Owada) (1915-) มาซะอะคิ วาดะ (Masaaki Wada) (1916-) คาซุฮิโตะ นาคาโนะ (Kazuhito Nokano) (1920-) ฯลฯ พวกเขาทั้งหมดทำงานด้วยใจรักในเรื่องการกำหนดแผนการปฏิรูปที่ดินที่ละเอียด และในการร่างกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน หรือการบังคับใช้กฎหมายการปฏิรูปที่ดิน และการให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ร่วมงานของเราในส่วนทรัพยากรธรรมชาติ (NRS) ของ GHQ คือผู้อำนวยการของฮิวเบิร์ต จี. สเค็นค (Hebert G.Skenk) หัวหน้าการเกษตร วอร์เรน เลียวนาร์ด (Warren Leonard) ผู้ช่วยหัวหน้าเกษตร มาร์ค วิลเลียมสัน (Mark Williamson) และผู้ร่วมงานของพวกเขาเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร อย่างเช่น วูล์ฟ ไอ. เลดจินสกี (Wolf I Ladejinsky) (1899-1975) วิลเลียม ฮาร์ดี้ (William Hardy) จอห์น คูเปอร์ (John Cooper) โดโรธี กูดวิน (Dorothy Goodwin) และ ชิเงรุ ทาคาฮาชิ (Shigeru Takahashi) ยังมีเจ้าหน้าที่ผู้สามารถชื่อ วิลเลียม กิลมาร์ติน (William Gilmartin) ในเรื่องของเศรษฐกิจการเกษตร แต่เขาถูกโยกย้ายไปยังวอชิงตัน ดี.ซี. ก่อนการโอนมาสู่ส่วนการบริหารการเกษตรของข้าพเจ้า ต่อมาลอเรนซ์ ไอ. ฮิวส์ (Laurence I Hewes) เข้ามาร่วมในทีมเศรษฐกิจการเกษตรใน NRS ผู้ร่วมงานของข้าพเจ้าตลอดเวลาคือฮาร์ดี้ หัวหน้าทีมเศรษฐกิจการเกษตร และบางครั้งก็เป็นวิลเลียมสัน ทั้งสเค็นคและเลียวนาร์ด เป็นผู้ร่วมงานของรัฐมนตรีหรือผู้อำนวยการ ข้าพเจ้ารับทราบมาว่า สเค็นคเป็นนักธรณีวิทยา และเลียวนาร์ดเป็นนักพืชไร่แต่ก็ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตรหรือประเด็นทางสังคม ฮิวส์ คูเปอร์ ทาคาฮาชิ ดูเหมือนจะเป็นผู้ช่วยเหลือของฮาร์ดี้ ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้ามีผู้เชื่อถือได้และมีความสามารถในเรื่องของการปฏิรูปที่ดินและเรื่องสำคัญๆ เกี่ยวกับนโยบายเกษตรอยู่น้อยมาก และส่วนอื่นๆ ก็ไม่มีเจ้าหน้าที่พิเศษสำหรับการปฏิรูปที่ดิน ข้าพเจ้าได้ความรู้สึกเช่นนั้นเพราะว่าในการร่างกฎหมายการปฏิรูปที่ดินฉบับที่สอง ดูเหมือนจะไม่มีเสียงใดๆ ออกมาจาก NRS และส่วนอื่นๆ ของ GHQ ยกเว้นประเด็นสำคัญไม่กี่อย่างที่กล่าวถึงในภายหลัง อย่างไรก็ตาม ในช่วงของการ

ยึดครองและภายหลังจากนั้น เลดจินสกี ในฐานะที่ปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ผู้ซึ่งกลายเป็นผู้มีชื่อเสียงใน ญี่ปุ่นและในต่างประเทศ ได้เป็นบุคคลสำคัญในการปฏิรูปที่ดินญี่ปุ่น ข้าพเจ้ามีอาจเข้าใจถึงเหตุผลที่ว่าทำไมเขา กลายเป็นเช่นนั้นไปได้ แม้ว่าเขาอาจจะมีส่วนร่วมในการเตรียมบันทึกช่วยจำเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินชนบทใน วันที่ 9 ธันวาคม 1945 แล้วเขาก็ได้กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน เขาอาจจะเป็นเหมือน “คาบูกิ” (Kabuki) (การแสดงแบบโบราณของญี่ปุ่น) ในชุดดำ ผู้ซึ่งช่วยเหลือนักแสดงในหลายๆทางในระหว่าง การแสดงลักษณะของเลดจินสกีน่าเชื่อถือที่สุดและน่านับถือ แต่ก็ไม่เคยเข้าร่วมในการสนทนาของเรากับฮาร์ดีและ คนอื่นๆ กล่าวโดยย่อ สมาชิกของ GHQ ไม่แสดงให้เห็นว่าสามารถที่จะเริ่มต้นและร่างการปฏิรูปที่ดินฉบับที่สอง

นับตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนมิถุนายน 1946 ที่คณะกรรมการพันธมิตรเพื่อญี่ปุ่น (the Allied Council for Japan) เข้ามาจับเรื่องการปฏิรูปที่ดิน และเราก็ตอบรับข้อเสนอแนะจากข้อเสนอของสมาชิกของคณะกรรมการพันธมิตรเพื่อญี่ปุ่น จนถึงตอนนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ GHQ มีความคิดบางอย่างในการเสริมสร้าง การปฏิรูปที่ดิน แต่พวกเขาไม่มีความมั่นใจในการเสนอแนะแก่พวกเขาอย่างแจ่มชัด ความคิดดังกล่าวมีดังนี้คือ ที่ครอบครองของเจ้าของที่ดินควรถูกลดลงไม่มากกว่านี้ คณะกรรมการที่ดิน (the land committee) ควรมี ประสิทธิภาพโดยมากขึ้นอีก การโอนที่ดินเข้าให้กับเจ้าของที่ดินผู้ทำการเกษตรเองในอนาคตควรกระทำโดยการซื้อและ ขายที่ดินโดยรัฐบาล ระยะเวลา 5 ปีที่กำหนดสำหรับการปฏิรูปที่ดินควรลดลงให้สั้นกว่านี้อีกมาก สิทธิการเช่าที่ดิน ควรได้รับการเสริมให้แข็งแกร่งขึ้น คำเสนอแนะที่ดีที่สุดเป็นข้อเสนอของสหราชอาณาจักรโดย แมคแมน บอลล์ (Mac-Mahon Ball) ผู้เชี่ยวชาญกิจการระหว่างประเทศชาวออสเตรเลีย ในคณะกรรมการพันธมิตรเพื่อญี่ปุ่นเมื่อ วันที่ 12 มิถุนายน ยิ่งกว่านั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อเสนอของสหภาพโซเวียตโดย นายพลคุมมา นิโคเลวิช เดอริวบันโก (Kuzma Nikolaevich Dereviyanka) มิได้มีความคิดเกี่ยวกับการโอนที่ดินเป็นของรัฐ แต่เห็นด้วยกับการจัดตั้ง เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองทั้งหมด

การปฏิรูปที่ดินการเกษตรครั้งที่ 2 ถูกวางขึ้นตามข้อเสนอของแมคแมน บอลล์เสียเป็นส่วนใหญ่ ประเด็น สำคัญๆที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้เป็นที่ยอมรับโดยดีจากเจ้าหน้าที่ของGHQและญี่ปุ่น ยกเว้นช่วงเวลาของการปฏิรูปที่ดิน ทาง GHQ ยืนยันขันแข็งกับการใช้เวลา 2 ปีกับการปฏิรูปที่ดินให้สำเร็จ วาดอะฮอมมอโมในที่สุดโดยให้สัญญาว่าจะ ทำให้สำเร็จให้เร็วที่สุดภายในระยะเวลาประมาณ 2 ปี อาจจะเป็นไปได้ที่ผู้บัญชาการสูงสุดของกำลังพันธมิตร (the Supreme Commander for the Allied Powers) (SCAP) ต้องการให้มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้เสร็จ สมบูรณ์ภายในช่วงเวลาของการยึดครอง

คณะรัฐมนตรีรับแผนการปฏิรูปที่ดินที่เห็นชอบโดย SCAP เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 1946 ประกาศความเห็น ชอบโดยแมคอาเธอร์ กล่าวไว้ว่า

“ข้าพเจ้าได้ศึกษามาตรการสำหรับการปฏิรูปที่ดินชนบทที่ยอมรับโดยคณะรัฐมนตรีอย่างพึงพอใจ ภายหลัง ความล้มเหลวที่น่าเสียใจหลายครั้งในอดีตในอันที่จะบรรเทาความยากจน และความไร้เสถียรภาพอันยาวนานของ เกษตรกรญี่ปุ่น เป็นที่น่ายินดีที่รัฐบาลปัจจุบันได้แสดงออกถึงความกล้าหาญและความตั้งใจที่จะโจมตีฐานรากของ ระบบนายทุนที่โหดร้าย ข้าพเจ้าเชื่อว่า มาตรการเหล่านี้ที่คณะรัฐมนตรีได้จัดร่างขึ้นและเห็นชอบด้วยจะจัดลัทธิ นายทุนศักดินาที่เกาะกินและสูบเลือดชาวญี่ปุ่นล้านคนให้หลุดพ้นไปจากผืนดินในชนบทของญี่ปุ่นในที่สุดอย่างแน่นอน

ข้าพเจ้าขอให้ความสนับสนุนกำหนดการนี้ เพื่อความมั่นคงและสวัสดิการในอนาคตของญี่ปุ่น กำหนดการซึ่งได้รับความเห็นชอบในที่สุดนี้ควรได้รับการยอมรับจากผู้สนับสนุนการปฏิรูปที่ดินชนบทผู้มีใจกว้างทั่วไป”

รายละเอียดของแผนมีดังนี้คือ

“ตามประมวลการทางราชการ เกษตรกรผู้เช่าเกือบ 2 ล้านคนของญี่ปุ่นจะสามารถซื้อที่ดินที่เขาทำการไถหว่านอยู่ตามข้อเสนอของคณะรัฐมนตรี ปริมาณของที่ดินที่เขาทำประโยชน์ ซึ่งเจ้าของที่ดินจะเป็นเจ้าของได้จะถูกจำกัดอยู่ในระดับเฉลี่ยหนึ่งโช (cho) (2.45 เอเคอร์) ในฮอนชู คิวชู และชิโกกุ และ 4 โชในฮอกไกโด ในขณะที่ดินที่ผู้เช่าทำประโยชน์ซึ่งเป็นของเจ้าของผู้ซึ่งอาศัยอยู่นอกชุมชนที่ที่ดินของพวกเขาตั้งอยู่จะถูกบังคับซื้อ จะยังมีการใช้ข้อบังคับกับสิทธิของเกษตรกรที่ทำกิจการเกินกว่า 3 โช โดยเฉลี่ยในฮอนชู คิวชู และชิโกกุ และ 12 โชในฮอกไกโด

สำหรับผู้ที่ยังเป็นผู้เช่าสืบต่อไป กฎหมายนี้ได้ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายที่ป้องกันการยึดไล่ที่ตามอำเภอใจของเจ้าของที่ดิน แต่เพิ่มเติมเงื่อนไขที่ว่า ค่าเช่าที่เป็นเงินสดเหล่านั้นจะต้องไม่เกิน 25 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าผลผลิตข้าวในกรณีที่นา และ 15 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าผลผลิตในกรณีที่ดินสวน ในภาวะที่มีการลดต่ำของราคาผลผลิตในอนาคต

สำหรับที่ดินที่จะต้องขาย กฎหมายกำหนดให้ราคาที่ดินที่จะรับซื้อโดยรัฐบาลจากนายทุนที่ดิน ที่อัตราเฉลี่ย 757.60 เยนต่อทาน (tan) (0.245 เอเคอร์) ในกรณีที่นา และ 464.93 เยนต่อทานในกรณีที่ดินสวน นอกจากนี้ นายทุนที่ดินที่ถูกบังคับให้ขายที่ดินภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายนี้ทุกคนจะได้รับเงินอุดหนุนจากทางรัฐบาล ในฮอนชู คิวชู และชิโกกุ การอุดหนุนนี้จะถูกจำกัดให้ไม่เกินปริมาณที่ดินไม่เกิน 12 โช ปริมาณของเงินอุดหนุนที่จะจ่ายโดยรัฐบาลจะมีปริมาณเฉลี่ย 220 เยนต่อทานกรณีที่นา และ 130 เยนต่อทานกรณีที่ดินสวน

กฎหมายยังกำหนดต่อไปอีกว่า เกษตรกรที่ซื้อที่ดินจากรัฐบาลจะจ่ายในราคาเฉลี่ย 757.60 เยนต่อทาน (0.245 เอเคอร์) ในกรณีที่นา และ 464.98 เยนต่อทานสำหรับที่ดินสวน ผู้เช่าจะได้รับอนุญาตให้ผ่อนส่งที่ดินที่พวกเขาซื้อเป็นรายปีเป็นระยะเวลา 30 ปี ณ อัตราดอกเบี้ย 3.2 เปอร์เซ็นต์ แต่ที่ว่าพวกเขาจะได้รับอนุญาตให้จ่ายเงินในงวดเดียวหรือหลายงวด ถ้าหากเขาทำเช่นนั้นได้

วิธีการทำให้กำหนดการบรรลุผลก็คือ การซื้อที่ดินจากเจ้าของที่ดินโดยตรงโดยรัฐบาลเพื่อขายต่อให้กับเกษตรกรผู้เช่า คณะกรรมาธิการที่ดิน (the rural land commission) จะถูกจัดตั้งขึ้นในทุกๆ หมู่บ้าน ตำบล และเมือง เพื่อกำหนดที่ดินที่จะต้องขายตามแผนและเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเหล่านี้ ประกอบด้วยจำนวนเจ้าของที่ดินและผู้เช่า คณะกรรมาธิการเหล่านี้ประกอบด้วยจำนวนเจ้าของที่ดินและผู้เช่าเท่าๆกันที่ได้มาโดยการเลือกตั้ง และมีสมาชิกสมทบเลือกขึ้นโดยความเห็นชอบของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง

เวลา 2 ปีถูกกำหนดตายตัวโดยกฎหมายให้เป็นระยะเวลาที่กำหนดการนี้จะบรรลุผล เพื่อยกเลิกการซื้อขายที่ดินและการขับไล่ผู้เช่าซึ่งเกิดขึ้นโดยเพื่อหลีกเลี่ยงกำหนดการปฏิรูปที่ดินคร่าวก่อนที่ประกาศโดยคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤศจิกายนก่อน และผ่านโดยรัฐสภา (Diet) ในเดือนธันวาคม กฎหมายฉบับปัจจุบันให้บังคับใช้กับสภาวะที่ดินที่มีอยู่ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 1945

รัฐบาลได้เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับรัฐสภา (Diet) และโดยความเป็นชอบของรัฐสภา (Diet) ได้

ประกาศกฎหมายการแก้ไขครั้งที่ 2 ของกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร และกฎหมายมาตรการพิเศษในการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง (the Owner-Cultivator Establishment Special Measures Law) ในวันที่ 21 ตุลาคม 1946 มาตรการภายใต้กฎหมายเหล่านี้เรียกว่า การปฏิรูปที่ดินการเกษตรครั้งที่ 2

ความคิดของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ อิรู วาดะ เป็นที่แจ่มชัดในคำปราศรัยของเขาในการประชุมครั้งแรกของผู้อำนวยการมณฑลของกองที่ดินการเกษตร (the Agricultural Land Department) ในวันที่ 5 และ 6 ธันวาคม 1946 อนึ่ง กองที่ดินการเกษตรซึ่งจัดตั้งขึ้นในแต่ละจังหวัด ตามข้อเสนอของข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร โดยได้รับความเห็นชอบทางด้านงบประมาณจากกระทรวงการคลังและความเห็นชอบของ NRS เพื่อทำงานบริหารเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน คำปราศรัยของวาดะมิได้เลิกลอยอย่างสุนทรพจน์ของเขาในที่ประชุมของผู้อำนวยการมณฑลของกองเศรษฐกิจที่สอง (the second Economy Department) เมื่อวันที่ 10 มกราคม แต่นับว่าธรรมดาเมื่อเทียบกับความสำคัญของเรื่อง คำปราศรัยนั้นมิได้ครอบคลุมเฉพาะลักษณะต่างๆ ของการปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 และขอบเขตของการปฏิรูปที่ดิน แต่ยังอ้างถึงความมุ่งมั่นของเขาในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน สิ่งแวดล้อมทางสังคม แนวทางและวิธีการของกิจกรรมทางราชการ และความคิดคำนึงเกี่ยวกับสถานการณ์ของนายทุนที่ดิน ต่อไปนี้การถอดความมาจากคำปราศรัยของเขา

“ตั้งที่ท่านได้ทราบแล้ว การปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 มีความรุนแรงมากในเนื้อหา ประชาชนฝ่ายซ้ายเรียกการปฏิรูปที่ดินครั้งนี้ว่า เป็นกลลวงปฏิกริยานายทุนที่ดิน เพราะมันถูกประกาศให้เป็นแผนทางการ แต่พวกท่านจะเข้าใจความจริงจริงของการปฏิรูปนี้ถ้าหากว่าท่านพิจารณาดูอย่างเที่ยงตรงในแนวทางของสังคมชนบทญี่ปุ่นที่เป็นจริง”

“การปฏิรูปที่ดินมีขึ้นในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ว่ากาปฏิรูปที่ดินในประเทศเหล่านี้จะดำเนินการส่วนใหญ่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ และกล่าวกันว่าสิทธิการถือครองที่ดินของนายทุนที่ดินควรถูกยึดโดยไม่ต้องมีค่าชดเชยปริมาณที่ดินที่จะทำการปฏิรูปมีอยู่มาก และนายทุนที่ดินที่ได้รับความกระทบกระเทือนจากการปฏิรูปที่ดินมิได้มีมากเหมือนในญี่ปุ่น”

“ในญี่ปุ่นที่เพาะปลูกทั้งหมดที่เจ้าของที่ดินที่มีได้ดำเนินการเองให้บุคคลอื่นเช่า และที่ดินเพาะปลูกที่เกินกว่า 1 เฮกตาร์ (4 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) ที่นายทุนที่ดินที่ทำการเกษตรด้วยให้บุคคลอื่นเช่าจะถูกบังคับซื้อโดยรัฐบาล นี่คือการแตกต่างเชิงคุณภาพจากการปฏิรูปครั้งแรก ซึ่งที่ดินเพาะปลูกที่เจ้าของที่ดินที่มีได้ดำเนินการเอง (absentee landlord) ให้บุคคลอื่นเช่า และที่ดินเพาะปลูกที่เกินกว่า 5 เฮกตาร์ที่นายทุนที่ดินที่ทำการเกษตรด้วย (resident landlord) ให้บุคคลอื่นเช่าจะถูกบังคับซื้อ ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดในจำนวนของนายทุนที่ดินและโดยขนาดของที่ดินที่ให้บุคคลอื่นเช่า ในเมื่อนายทุนที่ดินทำการเกษตรด้วยผู้ซึ่งให้บุคคลอื่นเช่ามากกว่า 5 เฮกตาร์มีอยู่ 100 พันราย ผู้ซึ่งให้เช่าในระหว่าง 1 เฮกตาร์ถึง 5 เฮกตาร์มีอยู่ 300 พันราย และผู้ซึ่งให้บุคคลอื่นเช่าน้อยกว่า 1 เฮกตาร์มีอยู่ 1.35 ล้านราย จำนวนทั้งหมดตกประมาณ 1.75 ล้านราย และการปฏิรูปครั้งแรกตั้งเป้าที่นายทุนที่ดิน 100 พันราย ในขณะที่การปฏิรูปครั้งที่ 2 ตั้งเป้าที่นายทุนที่ดิน 400 พันราย การมีนายทุนที่ดินที่มีที่ดินให้เช่าน้อยกว่า 5 เฮกตาร์นับเป็นสาเหตุใหญ่ของความลำบากและความซับซ้อนของปัญหาการเกษตรญี่ปุ่น นายทุนที่ดินขนาดกลาง-เล็กเหล่านี้บ่นอาศัยการให้เช่าที่ขนาดกลาง-เล็กดังกล่าวโดยเรียกเก็บค่าเช่าสูง มีความยากลำบากในการลดค่าเช่า แม้แต่เมื่อการเก็บเกี่ยวไม่ดี และพร้อมเสมอที่จะเลิกการเช่าเมื่อเขาต้องการจะทำการเพาะปลูกด้วยตนเอง

ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินที่รอบคอบจะต้องโอนที่ดินที่นายทุนขนาดกลาง-เล็กให้บุคคลอื่นเช่านี้ให้กับผู้เช่า แต่ว่าจะได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรง ยิ่งกว่านั้น สืบเนื่องมาจากการขยายความหมายของนายทุนที่ดินที่มีได้ดำเนินกิจการเอง (absentee landlord) ในการปฏิรูปครั้งที่สองนี้ ประมาณกันว่านายทุนที่ดินที่มีได้ดำเนินกิจการเองที่ได้รับการกระทบกระเทือนจะมีถึงหนึ่งล้านคน ดังนั้นนอกเหนือไปจากประเด็นเรื่องจำนวนนายทุนที่ดินขนาดกลาง-เล็กมากมาย จำนวนนายทุนที่ดินมากมายที่จะถูกกระทบกระเทือนโดยการปฏิรูปที่ดินชนบทหรือความยากลำบากของการปฏิรูป นับว่าไม่มีที่เปรียบในโลกนี้”

“ทว่าพวกเราไม่รู้สึกกระวนกระวายกับความรุนแรงของการปฏิรูปที่ดิน การเกษตรจะเป็นรากฐานของการฟื้นฟูญี่ปุ่น การปฏิรูปครั้งที่ 2 เป็นความจำเป็นตามหลักการและเป็นการพัฒนาตามธรรมชาติของการปฏิรูปครั้งแรก สิ่งที่เรารู้ดีจากกันบั้งของหัวใจก็คือ แผนการปฏิรูปที่ดินการเกษตรที่ 2 มิได้ถูกจัดรูปร่างขึ้นมาจากการต้องการของเกษตรกร แต่ทว่ามาจากการนำและการสนับสนุนของ GHQ ของกำลังพันธมิตรซึ่งทำให้แผนนั้นเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้ เกษตรกรได้ตื่นตัวและการรวมตัวของเขาก็ถูกพัฒนาก้าวหน้าขึ้นในภายหลังนี้ แต่ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างนายทุนเจ้าของที่ดินและผู้เช่ายังไม่เปลี่ยนแปลง ดูเหมือนว่าการนำที่ดินเช่าคืนไปของนายทุนที่ดินยังไม่หยุด และคำแนะนำของกระทรวงเกี่ยวกับข้อห้ามยึดที่ดินที่ให้เช่าแก่บุคคลอื่นคืนมา หรือการเปลี่ยนแปลงค่าเช่าในรูปผลิตผลเป็นค่าเช่าในรูปเงินสด บางทีก็ถูกเตะถ่วงไว้ที่สมาคมเพื่อการเกษตรหรือที่จังหวัด และก่อให้เกิดการพรับปรนของเกษตรกร ข้าพเจ้าคิดว่าความยากลำบากของการปฏิรูปอยู่ในความจริงที่ว่านอกเหนือจากความสำเร็จของการปฏิรูปแล้ว จิตสำนึกของเกษตรกรเองก็ยังไม่มียู่ ข้าพเจ้าไม่เกรงกลัวเท่าไรกับการต่อต้านการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ข้าพเจ้าพิจารณาว่า ถ้าประชาชนที่เรียกร้องต่อต้านนั้นเป็นเพียงการต่อต้านรัฐบาล และมีได้เป็นความต้องการที่จะมีการทำฟาร์มแบบใหม่เช่น การทำฟาร์มรวม การรณรงค์เพื่อการต่อต้านจะพ่ายแพ้ต่อความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อสิทธิการถือครองที่ดินของเกษตรกรและประเด็นดังกล่าวก็จะตกไปเอง จุดสำคัญก็คือความกล้าหลังของจิตสำนึกของตัวเกษตรกรเอง นอกจากนี้ความหมายของการปฏิรูปที่ดินยังไม่เป็นที่เข้าใจกันในระดับสูงของประเทศจนถึงระดับล่าง และพลังที่ขัดขวางการปฏิรูปยังมีอยู่ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินการเกษตรจึงมีสาระมากมาย”

“ผู้ที่คิดว่าตนเองเป็นอภิสิทธิชนและมีความคิดเลอเลิศ เท้าไม่ติดดิน ไม่มีความเหมาะสมที่จะรับผิดชอบงานนี้ ข้าพเจ้าต้องการขอร้องพวกท่านว่า พวกท่านตั้งใจที่จะฝังตนเองอยู่ในภาวะของเกษตรกรและร่วมชีวิตกับพวกเกษตรกร ภาระของท่านนั้นหนักมาก ข้าพเจ้าเดาเช่นนั้น แต่ข้าราชการคนใหม่จะเกิดขึ้นโดยการสละตนเองให้การปฏิรูปที่ดิน หนทางเดียวที่จะเอาชนะความยากลำบากก็คือ ปณิธานที่มุ่งมั่นว่าการปฏิรูปที่ดินการเกษตรเป็นคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงแก่เกษตรกร และเป็นหนทางที่มีเกียรติไปสู่การสร้างชาติของญี่ปุ่น ถ้าเมื่อใดที่ท่านทอดทิ้งพวกท่านควรจะไปยังสังคมชนบท เข้าไปในหมู่บ้านและรับฟังเสียงที่ซื่อสัตย์ของเกษตรกร และแล้วความกล้าหาญและความหวังก็จะบังเกิดขึ้น”

“ทัศนคติของท่านเกี่ยวกับนายทุนที่ดิน โดยเฉพาะนายทุนที่ดินขนาดกลางและเล็กนั้น ควรฉลาดสุขุม การเสียสละของพวกเขาแก่การสร้างชาติของญี่ปุ่นควรเป็นที่น่ายินดี พวกท่านไม่ควรที่จะแสดงออกใดๆ ในคำพูดที่ว่า โชคร้ายในปัจจุบันของพวกนายทุนที่ดินเกิดจากบาปกรรมของเขาในอดีต แม้ว่านายทุนที่ดินจะได้รับการชดเชย

จำนวนหนึ่ง นายทุนที่ดินจะคิดว่าราคาที่ดินการเกษตรนั้นถูกเกินไป เมื่อพิจารณาถึงราคาทั่วไปในปัจจุบัน เพราะว่าราคาที่ดินการเกษตรเป็นเพียงหนึ่งในสิบของภาวะปกติเมื่อเทียบกับราคาข้าว ข้อบังคับในการยึดที่ดินเช่าคืนที่ใช้กับนายทุนที่ดินนั้นก็ยังมีลักษณะเข้มงวดมาก แต่ทว่าการบังคับใช้กฎหมายควรจะเข้มงวดและเคร่งครัด ไม่ควรให้มีการอ้อมง้อม”

“ข้าพเจ้าพิจารณาว่าปัญหาการเกษตรของญี่ปุ่นมิได้แก้ไขได้แต่โดยแนวทางการปฏิรูปที่ดิน แต่การปรับปรุงการทำฟาร์มควรจะได้รับการกำหนดโดยมิใช่ ฉะนั้นทัศนคติของท่านจึงไม่ควรจำกัดอยู่เพียงแค่ที่ดินการเกษตร และควรมีมาตรการที่จำเป็นของนโยบายเกษตรที่อ้างอิงความเป็นจริงอย่างแนบแน่น”

เราสามารถที่จะภาคภูมิใจกับความริเริ่มอย่างเป็นทางการของการปฏิรูปที่ดินการเกษตร แต่เราไม่ควรจะหวั่นหวาด เราควรแสดงบทบาทของเราอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับพยาบาลเลี้ยงเด็ก เราควรที่จะจดจำว่าตัวเอกของละครคือเกษตรกรผู้ซึ่งมีจิตสำนึกที่สำคัญ”

ในหมู่ของผู้ร่วมการประชุมของผู้อำนวยการจังหวัดของกรมที่ดินการเกษตรหลายคนต่อมาได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนราษฎร ผู้เข้าร่วมทั้งหมดน่าจะประทับใจกับคำปราศรัยนั้น มันมีความสมเหตุสมผล และประกอบจุดสำคัญสำหรับข้าราชการผู้ที่จะทำงานการปฏิรูปที่ดิน เกือบจะไม่มีอะไรเพิ่มเติมเข้าไปอีก สิ่งหนึ่งที่น่าสังเกตก็คือ ในขั้นตอนนี้ของการปฏิรูปที่ดินมีการชี้เฉพาะในส่วนโครงสร้าง หรือกำหนดการ (program) เท่านั้น และการปฏิรูปที่ดินชนบทจริงๆ ควรมีตามมาหลังจากนั้นเพื่อทำงานนี้ กรมที่ดินการเกษตรจึงถูกจัดตั้งขึ้นในแต่ละจังหวัดดังกล่าวมาแล้ว สำนักงานภาคหลายแห่งของสำนักงานที่ดินการเกษตร (the Agricultural Land Bureau) ของ MAF ก็ถูกจัดตั้งขึ้นด้วย และกรมที่ดินการเกษตรถูกตั้งขึ้นในสำนักงานการบริหารการเกษตร (the Agricultural Administration Bureau) ของ MAF โดยเหตุนี้รัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินการเกษตรถูกโอนไปยังแผนกใหม่จากส่วนบริหารการเกษตร การโอนย้ายเกิดขึ้นในตอนที่มีการแก้ไขกฎหมายการปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 จนถึงตอนนั้นทางเจ้าหน้าที่ของ NRS ก็มีความคุ้นเคยกับประเด็นและความเป็นจริงของการปฏิรูปที่ดิน พวกเขาเริ่มพูดคุยในรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานจริงๆ ของการปฏิรูปที่ดิน

ประเด็นหลักอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นลักษณะรุนแรงของการปฏิรูปที่ดินก็คือ ราคาของที่ดินเพาะปลูก ดังที่ได้กล่าวแล้วในคำปราศรัยของวาคะ มันมีความจำเป็นต้องอธิบายจุดนี้ต่อไปอีกเล็กน้อย รวมทั้งเหตุการณ์ที่ติดตามมาภายหลัง ขณะที่ราคาโดยทั่วไปสูงขึ้นในภาวะเงินเฟ้อหลังสงคราม ราคาทางการของที่ดินตกต่ำจนกระทั่งภาวะการจ่ายหนี้้นเบาบาง เพราะว่าราคาทางการของที่ดินถูกกำหนดให้คงที่ตลอดระยะเวลาของการปฏิรูปที่ดิน ถึงแม้ว่าความรุนแรงของภาวะเงินเฟ้ออาจจะมีผลไม่ต่อการปฏิรูปที่ดิน แต่ก็มีผลให้การปฏิรูปรวดเร็วขึ้นกว่าที่คาดคิดไว้

อีกจุดหนึ่งที่น่าสังเกตเกี่ยวข้องกับคำวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายซ้ายซึ่งตราหน้าการปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 นี้ว่าลำเอียงแก่นายทุนที่ดิน โดยไม่เป็นไปอย่างสะดวกดังที่ชี้ให้เห็นในคำปราศรัยของวาคะ เรื่องนี้จะกล่าวถึงในรายละเอียดอีกหน่อย

เวลาประมาณ 70 ปีผ่านไป ภายหลังจากขั้นแรกของการปฏิรูปที่ดินในการปฏิรูปเมจิ ซึ่งเกิดเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงจากสังคมศักดินาไปสู่สังคมสมัยใหม่ ปัจจุบันในช่วงเวลาของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม ระบบการถือครองที่ดินจะต้องขึ้นบนฐานของความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งได้มาซึ่งที่ดิน

สำหรับผู้ใดที่ไม่มีที่ดิน หรือยึดความคิดเกี่ยวกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจของการพัฒนาการเกษตรให้เป็นอุตสาหกรรมในประเทศญี่ปุ่น ระบบนายทุนที่ดินก่อนสงครามได้ก่อให้เกิดความเสมอภาคทางสังคมแก่ผู้ใดที่หวานหรือให้ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของการพัฒนาธุรกิจการเกษตร ระบบดังกล่าวนี้แม้ว่าตกต่ำลงไปในช่วงของสงครามก็มีความเหนียวแน่นจนทำให้เกิดความรู้สึกจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนอย่างรวดเร็วที่สุดในประเทศญี่ปุ่น ณ ชั้นที่สอง การปฏิรูปที่ดินในการปฏิวัติภายหลังสงครามนี้ดูเหมือนว่ามี การเน้นความเสมอภาคทางสังคมมากกว่าความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการปฏิรูปที่ดินถูกพิจารณาโดยกองกำลังยึดครองจากแ่งมุมทางการเมืองหรือทางสังคมมากกว่าแ่งมุมทางเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลญี่ปุ่นพิจารณาถึงแ่งมุมทั้งสองดังกล่าวมาแล้ว

แทบไม่ต้องกล่าวเลย การปฏิรูปได้เปลี่ยนระบบการถือครองที่ดินโดยสิ้นเชิง และในคอนนั้นก็มีคำวิพากษ์วิจารณ์โดยมากมาจากนักสังคมนิยมผู้ซึ่งคิดว่าการปฏิรูปมิได้รวดเร็วกว้างขวางพอ พวกเขามีความคิดที่ว่ามันไม่รุนแรงเพราะเจ้าของที่ดินได้รับอนุญาตให้มีที่ให้เช่าจำนวน 1 เฮกตาร์ (4 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) และเพราะว่าการปฏิรูปมิได้คลุมถึงป่าไม้และเนื้อที่ว่างเปล่า ยกเว้นที่จะได้รับการบุกเบิก เป็นที่แปลงที่กำลังผู้ยึดครองและรัฐบาลที่มีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเหลือเกิน จำกัดการปฏิรูปแต่เพียงที่เพาะปลูกและยกเว้นป่าไม้และที่มิได้ทำการเพาะปลูก แน่แน่นอนว่าการปฏิรูปถูกวางแผนและดำเนินการโดยความมุ่งหมายที่จะสร้างที่ถือครองแก่ครอบครัวและเป็นที่ยกขากันว่าป่าไม้จะเป็นของฟาร์มขนาดครอบครัวและจัดการโดยฟาร์มดังกล่าวได้หรือไม่ นอกจากนี้ นโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ก่อนสงครามก็ได้มุ่งไปที่จัดการโดยครอบครัว จำต้องกล่าวว่า เนื้อที่ป่าที่เป็นของสำนักพระราชวังได้ถูกรวมเป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยการปฏิรูปของผู้บริหารป่าไม้

ดูเหมือนจะมีความเข้าใจผิดบางอย่างในส่วนของกำลังผู้ยึดครองเกี่ยวกับเนื้อที่สงวนไว้สำหรับเจ้าของที่ดิน เป็นไปได้ว่าอาจจะมีการคำนวณว่า ที่ 1 เฮกตาร์เป็นที่ถือครองขนาดโดยเฉลี่ย และโดยเหตุนี้ผู้เช่าที่ยังเหลืออยู่จะมีที่ทำกิน ดังนั้นถ้ามีความจำเป็นที่เจ้าของที่ดินเรียกที่ดินคืนไป เขาก็จะมีฟาร์มที่จะทำไปได้ แต่ว่าที่ 1 เฮกตาร์มักจะอยู่แตกกระจายเป็นผืนเล็กผืนน้อย แล้วก็ให้เช่าแก่ผู้เช่าหลายคน ยิ่งกว่านั้นความมั่นคงจะให้แก่ผู้เช่าโดยการปฏิรูปนั้นยังมีลักษณะแข็งขันจนทำให้เป็นการยากลำบากแก่นายทุนที่ดินเช่ากลับคืนมา ที่ถือครองของเจ้าของที่ดินผู้ทำการผลิตตามแผนการปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 นี้มีลักษณะของการป้องกันการเปลี่ยนสภาพการเช่ามากกว่าการออมชอม การปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 ต้องรอบคอบ และโดยเหตุนี้แม้ว่าจะไม่สามารถจัดการเช่าให้หมดไป เนื้อที่ถือครอง (reserved holding) ได้ถูกลดลงจาก 5 เฮกตาร์ในการปฏิรูปที่ดินฉบับแรก เป็นเพียง 1 เฮกตาร์

นอกเหนือจากนี้ ควรจะได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองและความมั่นคงของการเช่าที่ดิน ความคิดเห็นตรงกันข้ามกับหัวข้อทั้งสองนี้ได้มีการกล่าวถึงแล้ว เป็นการบังเอิญที่ต่อไปนี้เกี่ยวกับการวิจารณ์สำหรับประเด็นแรก นอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นแรกและประเด็นที่สอง

เป็นที่รู้สึกกันว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้น 2 ประการในการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ประการแรกก็คือการก่อให้เกิดการเพิ่มสูงขึ้นของราคาที่ดิน และสองเป็นการสร้างหนี้สินให้กับผู้เช่า เป็นสิ่งแน่นอนที่ว่าไม่ว่าก่อนหน้าหรือภายหลังการปฏิรูปราคาที่ดินเพาะปลูกได้ถูกควบคุมอย่างตึงจนกระทั่งตราบดที่อำนาจการบริหารแข็งแรงพอที่จะป้องกันการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดิน ปัญหาแรกก็จะหมดไป ขณะที่ภาระทางหนี้สินอาจจะผ่อนคลายไปโดยช่วงเวลาการผ่อนคืนที่ยาวนาน โดยคิดดอกเบี้ยต่ำซึ่งจะทำให้เป็นไปได้ที่จะจัดปัญหาข้อที่ 2 ด้วย ยิ่งกว่านั้นถ้า

การเช่ามายังคงแพร่หลาย ก็มีความกลัวกันว่า การควบคุมค่าเช่าและการเสริมสร้างสิทธิการเช่าโดยกฎหมายจะถูกนำมาใช้บังคับจริงหรือไม่

เหล่านี้และข้อคำนึงอื่นๆ ก่อให้เกิดการปฏิรูปที่ดินครั้งแรกซึ่งรวมการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และเสริมสิทธิการเช่า การปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 ตอกย้ำมาตรการในการปฏิรูปครั้งที่หนึ่ง โดยเฉพาะในการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ซึ่งอาจจะเกิดจากความเห็นส่วนตัวของนายพลแมคอาเธอร์ เป็นที่น่าประหลาดว่า ในการร่างการปฏิรูปที่ดินครั้งที่ 2 มีเสียงคัดค้านน้อยมากต่อการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ในทางตรงกันข้าม พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นและพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นยืนยันให้มีการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินอย่างกว้างขวาง พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นถึงกับป่าวประกาศถึงความจำเป็นของการปฏิรูปที่ดินเกษตรกรครั้งที่ 3 โดยที่จะมีการซื้อที่ดินของเจ้าของที่ดิน (resident landlord) แล้วขายต่อ และมีการปฏิรูปที่ป่าไม้อีกด้วย การประกาศดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มกำลังยึดครองและถูกเมินโดยรัฐบาล

ประเด็นสุดท้ายที่กล่าวถึงในคำปราศรัยของวาทะก็คือความยากลำบากหรืออุปสรรคในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินแน่นอนที่การปฏิรูปที่ดินมิได้ดำเนินไปโดยปราศจากอุปสรรคใดๆ การถอดความต่อไปนี้มาจากบันทึกช่วยความจำของ SCAP ในเดือนกุมภาพันธ์ 1948 เกี่ยวกับอุปสรรคของความก้าวหน้าของการปฏิรูปที่ดิน

กฎหมายมาตรการพิเศษเกี่ยวกับการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และกฎหมายการปรับที่ดิน การเกษตรถูกผ่านออกมาตามบันทึกช่วยจำ เมื่อกำจัดระบบศักดินาของการเช่า และขจัดสิ่งกีดขวางทางเศรษฐกิจให้สามารถจัดสรรที่ดินใหม่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและประชาธิปไตยเท่านั้นตั้งแต่การผ่านกฎหมายการปฏิรูปที่ดิน ได้มีความพยายามจากฝ่ายตรงกันข้ามเพื่อขัดขวางความสำเร็จของกำหนดการปฏิรูปที่ดินชนบท

การปฏิบัติอย่างจริงจังของกำหนดการปฏิรูปที่ดินนับว่ามีความสำคัญที่จะสร้างสังคมญี่ปุ่นที่มีอิสรภาพ และประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และโดยเหตุนี้มันจึงกลายเป็นวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งของชาวญี่ปุ่นและกำลังพันธมิตรผู้ยึดครอง โดยเหตุนี้ การบังคับใช้กฎหมายที่กล่าวถึงข้างต้นอย่างเคร่งครัดจึงจริงและกล้าหาญจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเลี่ยงมิได้

เหตุฉะนั้นจึงมีการเสนอแนะว่า

ก. กระทรวงเกษตรและป่าไม้จะแนะนำให้คณะกรรมการที่ดินการเกษตรระดับมณฑลและท้องถิ่นซื้อที่ดินทั้งหมดในภายใต้กฎหมายการปฏิรูปที่ดินโดยเร็วให้สอดคล้องกับมาตรการที่มีอยู่ และโดยไม่ต้องสนใจกับกลุ่มต่อรองเถื่อนที่จะขัดขวางวัตถุประสงค์ของกำหนดการปฏิรูปที่ดิน

ข. รัฐบาลญี่ปุ่นจะใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรงต่อบุคคลใดก็ตามที่ติดสินบนข่มขู่หรือวิธีอื่น ๆ เพื่อขัดขวางการปฏิบัติการณ์ตามมาตรการการปฏิรูปที่ดิน รายงานเหตุการณ์เหล่านั้นจะถูกส่งเข้าสู่กองอำนวยการนี้

5-2-2 การถือครองที่ดินที่เป็นผลจากการปฏิรูปที่ดินชนบท

ตอนแรกน่าจะมีการพิจารณาการประเมินผลของ SCAP เกี่ยวกับผลของการปฏิรูปที่ดิน จดหมายของผู้อำนวยการทหาร ดักลาส แมคอาเธอร์ ถึงนายกรัฐมนตรี ชิเงรุ โยชิเดะ ของญี่ปุ่น เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน แสดงออกถึงผลของการประเมินผลได้ในแง่หนึ่ง จดหมายซึ่งลงวันที่ 21 ตุลาคม 1949 มีความดังนี้คือ

เรียน ท่านนายกรัฐมนตรี

วันนี้เป็นวันครบรอบสามปีของการปฏิรูปที่ดินซึ่งอาจจะนับได้ว่ามีความสำเร็จที่สุดในประวัติศาสตร์วันนี้เมื่อสามปีที่แล้ว รัฐสภา (Diet) ญี่ปุ่นได้ผ่านร่างกฎหมายสำคัญซึ่งกลายเป็นพื้นฐานของการปฏิรูปนี้ เนื่องจากว่าส่วนแรกของกำหนดการนี้กำลังจะสิ้นสุดลง ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้เพื่อสวัสดีชาวชนบทญี่ปุ่นที่มีความเสียสละให้ภารกิจนี้สำเร็จลงได้อย่างงดงาม

โลกเคยมองงานของท่านอย่างเคลือบแคลงสงสัยว่างานดังกล่าวนี้ใหญ่เกินไป หรือท่านมิได้ลงมือกระทำ ความสัจย์ข้อ หรือผลประโยชน์ศักดิ์สินจะทำให้งานนี้เป็นแค่การปฏิรูปจอมปลอม ความก้าวหน้าของท่านแสดงให้เห็นว่าไม่มีอะไรผิดไปจากวัตถุประสงค์อันสูงส่งที่วางไว้เลย และในวันนี้ท่านก็ได้รับการชมเชยของโลก แบบแผนที่ท่านได้สร้างขึ้นสำหรับบุคคลผู้ทุกข์ยากเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปแล้ว ในขณะที่ญี่ปุ่นพยายามที่จะเป็นสมาชิกครอบครัวโลกอีกครั้งหนึ่ง ความสำเร็จนี้โดดเด่นออกมาเป็นเครื่องหมายสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นการเข้าสู่ภาวะสมบูรณ์ของประเทศประชาธิปไตยประเทศหนึ่ง

บัดนี้ถึงเวลาที่จะชื่นชมกับสิ่งที่ได้กระทำไปแล้ว และสิ่งที่จะต้องทำต่อไป และเพื่อค้นหาและให้ความหมายแก่ลักษณะของภารกิจที่ชาวญี่ปุ่นมีเพื่อสานต่อความหวังกับเกษตรกรในอนาคตรุ่นต่อไป ผลประโยชน์ที่ได้จากการปฏิรูปจะต้องเป็นส่วนถาวรส่วนหนึ่งของสาระทางสังคมชนบทญี่ปุ่น ความเป็นไปได้ใดๆก็ตามของการค่อยๆ เปลี่ยนแปลงคืบไปสู่ระบบการถือครองที่ดินที่มีอยู่ก่อนหน้าสงคราม จะต้องถูกป้องกัน การจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองในขนาดของฟาร์มครอบครัวโดยกว้างขวาง และการปกป้องสิทธิต่างๆของผู้ไถหว่านจะต้องได้รับการรับรองให้คงอยู่สืบไป กฎหมายการปฏิรูปที่ดินจะต้องมีทั้งเขียวเล็บและความเข้มแข็ง กฎหมายการปฏิรูปที่ดินจะต้องได้รับการสนับสนุนทางการบริการที่พอเพียง การรับรองการใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างเป็นทางการในระดับท้องถิ่น จะต้องได้รับการสนับสนุนโดยการสืบทอดระบบกรรมสิทธิ์ที่เหมาะสม

ปัจจัยทั้งหมดนี้นับว่าสำคัญ แต่ถ้าเพื่อมิให้สูญเสียประโยชน์ปัจจุบัน ข้อบังคับสำคัญก็คือ ความตระหนักที่สม่ำเสมอและต่อเนื่องของเกษตรกรญี่ปุ่นในการปกป้องสิทธิของตนเอง นี่คือเอกลักษณ์พิเศษพื้นฐาน และหน้าที่ของความเป็นประชาชน มันเป็นทั้งความรับผิดชอบและความชอบธรรมที่จะต้องมียุติธรรมที่เชื่อถือได้ที่จะต้องถูกใช้อย่างกล้าหาญในปัจจุบันพร้อมกับความยุติธรรมและภูมิปัญญา (wisdom) และจะต้องถูกสืบทอดต่อเนื่องไปสู่คนยุคต่อๆ ไป อนาคตของญี่ปุ่นอยู่ในมือของประชาชนของญี่ปุ่น อนาคตของกำหนดการปฏิรูปที่ดินจะกลายเป็นการทดสอบที่สำคัญของสมรรถภาพของพวกเขาในการที่จะเผชิญกับการท้าทายของความเป็นประชานนั้น

ด้วยความสัตย์

(ลงชื่อ) ดักลาส แมคอาเธอร์

(ดักลาส แมคอาเธอร์)

คุณ ชิเกรุ โยชิเดะ นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น โตเกียว

แมคอาเธอร์พรรณานงานที่ทำเสร็จสิ้นไปในขั้นนี้ในจดหมายว่าเป็น “เครื่องหมายที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นการเข้าสู่ภาวะสมบูรณ์ของประเทศประชาธิปไตยประเทศหนึ่ง” เมื่อกล่าวถึงการยอมรับทั่วโลกของ กำหนดการ (program) ผู้บัญชาการสูงสุดได้กล่าวเน้นถึงความจำเป็นของการสนับสนุนทางกฎหมายและการ บริหารที่จะป้องกันการกลับคืนไปสู่ระบบการถือครองการเกษตรก่อนสงคราม โดยเหตุนี้เขาจึงได้สรุปว่า “อนาคต ของกำหนดการปฏิรูปที่ดินจะกลายเป็นการทดสอบที่สำคัญของสมรรถภาพของพวกเขาในการที่จะเผชิญกับการ ทำทายของความเป็นประชาชนนั้น” มีสองประเด็นที่น่าสังเกต ประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับการกลับคืนสู่สังคมประชาชาติ ของญี่ปุ่น ซึ่งแสดงว่าญี่ปุ่นกำลังเจริญเป็นประเทศประชาธิปไตยประเทศหนึ่ง นับจากนั้นมา การปฏิรูปที่ดิน ของญี่ปุ่นกลายเป็นบางสิ่งบางอย่างคล้ายกับแบบจำลองสำหรับการปฏิรูปที่ดินของประเทศกำลังพัฒนา และใน ขณะเดียวกันชื่อเสียงของ วูล์ฟ ไอ. เลดจินสกี ก็กระฉ่อนในประเทศทางเอเชีย นอกจากนี้การดำรงรักษาผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิรูปที่ดินได้กลายเป็นจุดมุ่งหมายหลักของนโยบายเกษตรของญี่ปุ่น เสมือนกับว่ารัฐบาลได้สนองตอบ ต่อจดหมาย

ถึงแม้ว่าจดหมายจะชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญระหว่างประเทศของการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งพวกเราชาวญี่ปุ่นเกือบ มองข้ามไป มันก็เป็นเพียงด้านเดียวและส่วนหนึ่งของการประเมินการปฏิรูปที่ดินโดยรวม ประการแรกสุด เราควร ตรวจสอบผลโดยตรงที่เกิดขึ้น นั่นคือการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน

ผลจากการปฏิรูปที่ดินเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 1950 คือที่ดินจำนวน 1,742,000 เฮกตาร์ ถูกซื้อและโอนให้ กับผู้เช่ารวมทั้งผู้เช่าบางส่วน (owner-tenant cultivators) ถึงแม้จะมีการต่อต้านบ้างจากนายทุนที่ดิน ถ้ารวมเอา ที่ดินที่ถูกจ่ายแทนภาษีทรัพย์สินและอื่น ๆ แก่รัฐบาลและที่ดินที่โอนมาจากกระทรวงอื่น ๆ ให้แก่กระทรวงเกษตรและป่าไม้ เพื่อการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองแล้ว เนื้อที่ที่ได้รับการจัดสรรใหม่จะเป็น 1,433,000 เฮกตาร์ หรือ หนึ่งในสามของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกทั้งหมดของประเทศญี่ปุ่น (ตารางที่ 5-8) นอกจากนี้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก รัฐบาลยังซื้อที่ทุ่งหญ้าอีก 450,000 เฮกตาร์เพื่อขายต่อ และเรียกร่องที่ป่าไม้และที่ว่างเปล่าเพื่อบุกเบิกสำหรับการ ผลิตธัญพืช และการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองอีก 1,330,000 เฮกตาร์ ยกเว้นที่ดินที่จะได้รับการบุกเบิก พื้นที่ป่าไม้และที่ดินว่างเปล่ามิได้ถูกรวมอยู่ในการปฏิรูปที่ดิน

ค่าใช้จ่ายรวมสำหรับการปฏิรูปที่ดินชนบทจากปี 1946 ถึง 1950 เท่ากับ 13,137 ล้านเยน ในมูลค่าตลาด ของเงินเยน และ 8,738 ล้านเยนในมูลค่าคงที่ของเงินเยนตามราคาปี 1947 (ตารางที่ 5-9) ตัวหลังนี้เท่ากับ 4,976 พันโคคุ (746 พันตัน) ของข้าวเปลือก ตามราคาปรับซื้อ 1,756 เยนต่อโคคุ (702.40 เยนต่อ 60 กิโลกรัม) ในปี 1947 ของรัฐบาล ค่าใช้จ่ายสาธารณะส่วนใหญ่ตกเป็นของรัฐบาลกลาง แต่โดยมากใช้จ่ายโดยคณะกรรมการที่ดิน การเกษตร (ตารางที่ 5-10) เพราะว่าเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบการปฏิรูปที่ดินชนบทที่ระดับจังหวัด มันเป็น อิสระจากจังหวัดในเรื่องของการดำเนินงาน แต่งบประมาณที่ได้รับนั้นมาจากรัฐบาลกลางผ่านจังหวัด แต่ทว่า จำนวนเงินช่วยเหลือนี้มีได้เพียงพอเสมอไป และมีค่าใช้จ่ายสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิรูปที่ดินที่ทางจังหวัด จะต้องแบกรับ ไม่มีการเรียกเก็บเพิ่มเติมในค่าใช้จ่ายสำหรับการปฏิรูปที่ดินจากผู้เช่าหรือเจ้าของที่ดิน เมื่อพิจารณา ถึงประโยชน์จากการปฏิรูปที่ดิน ค่าใช้จ่ายสาธารณะนี้มีได้มากมายเกินไป

ไม่ว่าจะพิจารณาจากแง่มุมใดก็ตาม การปฏิรูปที่ดินได้เปลี่ยนโครงสร้างเกษตรไปมากพอสมควรทีเดียว

ที่ดินเช่าซึ่งเท่ากับ 46 เพอร์เซ็นต์ของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกรวมในปี 1945 กลายเป็น 10 เพอร์เซ็นต์ในปี 1950 และภายหลังจากนั้นได้มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จนถึง 5 เพอร์เซ็นต์ในปี 1965 (ตารางที่ 5-11) ในอีกด้านหนึ่ง เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองซึ่งมีจำนวนคิดเป็น 31 เพอร์เซ็นต์ของครอบครัวฟาร์มทั้งหมดในปี 1945 เพิ่มขึ้นเป็น 62 เพอร์เซ็นต์ในปี 1950 ภายหลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นจนถึง 80 เพอร์เซ็นต์ในปี 1965 และ 84 เพอร์เซ็นต์ในปี 1975 (ตารางที่ 5-12)

เมื่อพิจารณาถึงความถ่วงของการปฏิรูปที่ดิน มันเป็นเรื่องแน่นอนที่ไม่เพียงพอ เพียงแค่ให้ความสนใจกับตัวเลขการเพิ่มขึ้นของที่ดิน หรือเนื้อที่เพาะปลูกที่ไถหว่านโดยเจ้าของที่ดินคงที่เราทำอยู่ข้างต้นนี้ พร้อมๆกันนี้ เราจะต้องให้ความสนใจกับความจริงสองประการนี้คือ

ประการแรก เพดานของราคาที่ดินถูกกำหนดตายตัวอย่างเป็นทางการในตอนที่มีการโต้เถียงเกี่ยวกับราคาที่ดินดังที่ได้กล่าวแล้วเมื่อสักครู่ ข้าพเจ้าต้องการที่จะอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมอีกสักหน่อย รวมทั้งส่วนภายหลังสงคราม ในฤดูใบไม้ร่วงปี 1945 เมื่อการปฏิรูปที่ดินถูกยกร่างครั้งแรก รัฐบาลพยายามหาราคาของที่ดินเพื่อการเกษตรโดยยึดฐานของราคาและต้นทุนการผลิตข้าว และโดยเหตุนี้จึงได้ราคาเฉลี่ยของที่นาประมาณ 760 เยนต่อ 10 อาร์ (0.247 เอเคอร์) และของที่ดินเกือบเท่ากับ 450 เยน ราคาที่ดินเหล่านี้ถูกใช้เป็นมาตรฐานในการซื้อที่ดินจากนายทุนที่ดินและในการขายที่ดินให้กับผู้เช่า ราคาที่ดินที่ถูกกำหนดขึ้นมาในตอนนั้น ถูกกำหนดให้คงที่ตลอดระยะเวลาของการปฏิรูปที่ดิน

ช่วงเวลาประมาณสามปีครึ่งนับตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงของปี 1945 ถึงฤดูใบไม้ผลิของปี 1949 เป็นเวลาที่เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงในญี่ปุ่น เพียงยกกรณีของราคาข้าวมาพิจารณา ราคาซื้อข้าวของรัฐบาลซึ่งอยู่ระหว่าง 150 เยน (ต่อ 150 กิโลกรัม) ภายหลังจากการกำหนดราคาที่ดินแล้ว กลับกลายเป็น 4,600 เยนในปี 1949 และ 6,350 เยนในปี 1950 เมื่อพิจารณาถึงเรื่องนี้ในปี 1950 ราคาของรัฐบาลสำหรับที่นาโดยเฉลี่ยที่ผลิตผลเท่ากับประมาณ 3000 กิโลกรัมต่อ 10 อาร์ จะไม่มากกว่าประมาณ 6 เพอร์เซ็นต์ของผลผลิตที่ดินเมื่อเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของข้าว ในช่วงเวลาของการปฏิรูปที่ดินรัฐบาล ช่วยให้ผู้เช่าสามารถจ่ายสำหรับที่ดินที่พวกเขาซื้อโดยการให้ผ่อนส่งระยะยาวถึง 24 ปี อย่างไรก็ตาม นี่ก็เป็นเรื่องไม่จำเป็นเมื่อสามารถซื้อหาที่ดินได้ในต้นทุนที่คิดเป็นเพียง 6 เพอร์เซ็นต์ของผลผลิตข้าวในปี 1950

จากทัศนะของเกษตรกรผู้เช่า ผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการจัดสรรที่ดินใหม่ หมายความว่า พวกเขาหลุดพ้นจากภาระในการจ่ายสำหรับที่ดินที่เช่ามาเป็นเวลาช้านาน ตามนัยนี้ ยังหมายถึงว่าพวกเขาได้รับส่วนเหลือที่จะถูกนำไปใช้ในการผลิตบนที่ดินของตนเองได้ โดยทั่วไปเมื่อมีการปฏิรูปที่ดินแบบมีการให้เงินชดเชย ชาวนาผู้เช่า แม้จะสามารถเป็นเจ้าของในนามได้ มักจะตกอยู่ในที่นั่งที่จะต้องผ่อนจ่ายเป็นเวลาหลาย ๆ ปี แต่ที่ดินที่พวกเขาได้รับ และเนื่องจากว่าการปลดปล่อยที่ดินนี้มิได้ส่งผลให้มีการยกฐานะของเกษตรกรผู้เช่า เมื่อเทียบกับกรณีทั่วไป ลักษณะเด่นของการปฏิรูปที่ดินญี่ปุ่นก็มองเห็นได้ชัด หนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับอิทธิพลของการพัฒนาการเกษตรญี่ปุ่น ภายหลังจากการปฏิรูป ความฉับพลันของการดำเนินการปฏิรูปและขอบเขตที่กว้างขวางของการปฏิรูปที่ดินเป็นลักษณะที่น่าสังเกต

ประการที่สอง การปฏิรูปที่ดินมิได้ตั้งใจ และในความเป็นจริงก็ได้ปลงล้างการเช่าที่ดินทั้งหมด แต่มันก็ปรับ

(modify) การเช่าพื้นที่ยังคงหลงเหลืออยู่เป็นอย่างมาก ในด้านหนึ่ง เพื่อการปฏิรูปที่ดิน ความสัมพันธ์ของการเช่าเหนือที่เพาะปลูกโดยผู้เช่าก็ถูกควบคุมอย่างสมบูรณ์ ในอีกด้านหนึ่ง เมื่อมีการปฏิรูปที่ดิน การควบคุมความสัมพันธ์การเช่าก็ยังคงอยู่เพื่อรักษาผลของการปฏิรูปที่ดิน

ในเบื้องต้น ข้อห้ามสำคัญที่สุดถูกกำหนดให้กับนายทุนที่ดินที่ยึดที่ดินจากผู้เช่า ความมั่นคงของการเช่าได้รับการประกัน และสัญญาเช่าไม่สามารถยกเลิก ยกเว้น หรือปล่อยให้ขาด โดยปราศจากเหตุผลสำคัญที่กล่าวไว้ในกฎหมายการยกเลิกสัญญาเช่าและอื่น ๆ มิได้มีผลใช้บังคับโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด การอนุญาตจะให้ได้เพียงเพื่อเป็นการสนองเงื่อนไขบางอย่าง เป็นต้นว่า นายทุนที่ดินมีความสามารถที่จะทำการเพาะปลูกด้วยตัวเอง และความเป็นอยู่ของผู้เช่ามิได้ถูกทำลายโดยการยอมมอบอำนาจการที่ยึดครองที่ดิน เนื่องจากเงื่อนไขเหล่านี้เป็นไปได้ยากในการเกษตรญี่ปุ่นที่มีผู้เช่าส่วนใหญ่ทำธุรกิจอยู่บนที่ถือครองขนาดเล็ก นั่นหมายถึงว่าพื้นที่ที่นายทุนที่ดินให้ที่ดินเช่าแก่ผู้เช่า มันเกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะเรียกร้องมันกลับคืนมาแม้ว่าเขาจะนำมาเพื่อการทำฟาร์มของเขาเอง ในอีกด้านหนึ่ง มันหมายถึงว่าเกษตรกรผู้เช่าจะมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่จะรักษาสถิติการทำกินบนผืนดินนั้น เช่นเดียวกับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองทั่วไป แม้ว่าการทำกินนั้นจะอยู่ภายใต้สัญญาเช่าก็ตาม

ยิ่งกว่านั้นในเรื่องของค่าเช่า มิเพียงแต่ค่าเช่าที่เรียกเก็บในรูปแบบผลผลิตทั้งหมดถูกห้าม แต่ค่าเช่าสูงสุดในรูปตัวเงินก็ถูกกำหนดโดยรัฐบาลในระดับต่ำ ค่าเช่านี้เดิมทีถูกกำหนดที่ 75 เยนต่อ 10 ฮาร์ (0.247 เอเคอร์) สำหรับที่นาโดยทั่วไป ค่าเช่าที่ถูกควบคุมนี้คิดเฉลี่ยได้เท่ากับ 13 เพอร์เซ็นต์ของผลผลิตที่ได้ ซึ่งเป็นตัวเลขที่คิดจากผลผลิตเฉลี่ยและค่าเช่าที่ควบคุม ภายหลังจากนั้นราคาข้าวก็ถูกเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่ค่าเช่าที่ถูกควบคุมนี้มีได้เพิ่มขึ้นตามเสมอไป จากปี 1955 ถึง 1966 ค่าเช่าเฉลี่ยถูกกำหนดที่สูงกว่า 1,100 เยนเล็กน้อยในปี 1965 ค่าเช่าที่ควบคุมน้อยกว่า 3 เพอร์เซ็นต์ของผลผลิตเฉลี่ยเล็กน้อยเมื่อคิดในรูปตัวเงิน อย่างไรก็ตามในปี 1967 ค่าเช่าควบคุมของที่นาโดยเฉลี่ยถูกเพิ่มเป็น 4,476 เยน แม้กระนั้นค่าเช่าก็ตกประมาณ 10 เพอร์เซ็นต์ของผลผลิต ในอีกด้านหนึ่ง ราคาของที่นาโดยเฉลี่ยประมาณว่ามากกว่า 200,000 เยนต่อ 10 ฮาร์

ในเรื่องค่าเช่า มีการฝ่าฝืนกฎหมายบ้าง แม้ว่าข้อบัญญัติจะใช้ได้ดีกับที่ดินที่มีการให้เช่าทำประโยชน์อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ก่อนการปฏิรูปที่ดิน กล่าวกันว่าค่าเช่าที่ผิดกฎหมายยังมีอยู่โดยทั่วไปนับตั้งแต่เมื่อประมาณปี 1955 สำหรับที่เพาะปลูกที่ให้เช่าตามสัญญาที่เขียนขึ้นภายหลังการปฏิรูปที่ดิน อย่างไรก็ตามถ้าหากเราคำนวณค่าเช่าเฉลี่ยต่อ 10 ฮาร์ สำหรับญี่ปุ่นจาก “โนกะ เคไอโซ ชอสะ” (Noka Keizai Chosa) (การสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์ม) (Farm Household Economy Survey) ตัวเลขที่ได้ก็ไม่สูงเท่าไรและไม่มากกว่าที่แสดงไว้ในตารางที่ 5-13 แต่ก็น่าสังเกตว่า ค่าเช่าต่อ 10 ฮาร์ได้สูงขึ้นมากในปีหลังๆ นี้ เหตุผลหนึ่งก็คือราคาข้าวที่สูง ค่าเช่าในระดับต่ำที่จ่ายต่อครัวเรือนฟาร์ม และระดับค่าเช่าที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของรายรับทางการเกษตรรวมซึ่งต่ำนั้นเกิดจากเนื้อที่ที่ดินเช่าที่มีอยู่น้อย (อ้างถึงตารางที่ 5-11)

อย่างไรก็ดี การปฏิรูปที่ดินญี่ปุ่นได้ดำเนินไปโดยความถ่วงที่เปรียบได้ยากในประวัติศาสตร์ ระบบของการถือครองที่ดินที่เกิดตามมาจึงต่างไปจากช่วงก่อนสงครามทีเดียว ระบบนายทุนที่ดินอาจเรียกได้ว่าถูกกำจัดหมดไป แต่ทว่าเป็นที่กังขาว่าลักษณะของการถือครองที่ดินที่เกิดขึ้นนี้จะเรียกได้ว่าเป็น “ระบบขบวนการผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง

อิสระ” ได้หรือไม่ เหตุผลมีดังนี้

ดังกล่าวแล้วข้างต้น เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน มันเกิดความจำเป็นต้องจำกัดการซื้อขายที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ข้อจำกัดส่วนมากเหล่านี้ยังคงมีผลแม้ภายหลังการปฏิรูปที่ดินจะเสร็จสมบูรณ์แล้วก็ตาม เพื่อรักษาชาวนาผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง เพื่อปกป้องผู้เช่า และเพื่อจำกัดสิทธิของเป็นเจ้าของที่ดินเช่า ควรจะกล่าวว่าข้อจำกัดเหล่านี้เป็นผลบังคับใช้ได้ส่วนใหญ่โดยมาตรการทางการบริหารของรัฐบาล

ในทั้งหมดนี้น่าจะยังถึงข้อจำกัดสองข้อเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน ข้อหนึ่งได้แก่ ข้อจำกัดการถือครองที่ดินเช่า เจ้าของที่นา (Resident landlord) ไม่สามารถมีที่นาเช่าได้เกินกว่า 1 เฮกตาร์ (4 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) และไม่มีการอนุญาตให้ถือครองที่ดินโดยไม่เป็นผู้ทำประโยชน์โดยเด็ดขาด นอกจากนี้ ไม่มีบุคคลใดที่สามารถจะครอบครองที่ดินเพียงเพื่อให้เช่าต่อ ข้อจำกัดอีกข้อหนึ่งเกี่ยวกับขนาดของการถือครองที่ผู้ทำการจะทำประโยชน์มีการห้ามในหลักการไม่ให้บุคคลใดๆ ครอบครองที่ดินเกินกว่า 3 เฮกตาร์ (12 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) เมื่อรวมกับของเดิม หรือ โดยบุคคลที่มีที่ดินไม่เกินกว่า 30 ไร่ ภายหลังการครอบครองปฏิเสธไม่ได้ว่าเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองได้กลายมาเป็นกระดูกสันหลังของการเกษตรภายหลังการปฏิรูป แต่วาระระบบของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองยังคงเป็นไปในรูปของการอ้อมอ้อมทั้งในมาตรการของการปฏิรูปที่ดิน และในข้อจำกัดเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน ภายหลังการปฏิรูป ภายใต้ระบบนายทุนที่ดินมีเมตตาธรรม (Paternalistic) โดยเฉพาะเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อนายทุนที่ดินหมดเมตตาธรรม รัฐบาลก็เข้ามาแทนที่ นับตั้งแต่การปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม ลักษณะของการคุ้มครองของรัฐที่มีให้กับผู้ผลิตมีมากเกินกว่าที่จะเรียกเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองว่าเป็นอิสระ ดังนั้น การถือครองที่ดินนับจากนั้นมาจึงเรียกได้ว่าเป็น “ระบบสิทธิครอบครองทำประโยชน์ภายใต้การปกป้องของรัฐ”

จากการเปลี่ยนแปลงในระบบการถือครองที่ดินที่วิเคราะห์ข้างต้น มันเป็นที่ชัดเจนว่าผลที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของการปฏิรูปที่ดินก็คือ การเปลี่ยนแปลงในการกระจายรายได้การเกษตร ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องทบทวนอีกว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่มีความจำเป็นต้องกล่าวโดยย่อถึงหน้าที่ที่ทางเศรษฐกิจของการเปลี่ยนแปลงในการกระจายรายได้การเกษตรและผลทางเศรษฐกิจของมัน

ขณะที่ส่วนของค่าเช่าในรายได้การเกษตรโตขึ้น การสะสมทุนการเกษตรของผู้เพาะปลูกยากเย็นขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินและการสะสมทุนเป็นปัจจัยหลักที่จำกัดความเจริญก้าวหน้าของการเกษตรญี่ปุ่น โดยตัวของผู้ทำการเพาะปลูกเอง การปฏิรูปที่ดินสามารถจัดซื้อที่ดินนี้ได้

ค่าเช่าที่จ่ายให้กับที่ดินของผู้เช่า รวมกับค่าดอกเบี้ยของทุนของที่ดินของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง คำนวณว่าตกราว ๆ 50 เปอร์เซ็นต์ของรายได้รวมของการเกษตรตั้งแต่สมัยเมจิจนถึงปี 1920 กว่า ๆ และมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ เพียงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่ 2 สัดส่วนนี้มีผลต่อสัดส่วนของรายได้ที่จะยังคงเหลืออยู่ในฟาร์มต่อรายได้ทางการเกษตรรวม ก่อนสงครามประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากการเกษตรยังคงเหลืออยู่ในฟาร์ม และประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ไหลออกไปจากฟาร์ม แน่นอนที่สุดที่เปอร์เซ็นต์การไหลออกนี้แตกต่างจากกันตามลักษณะของการถือครองที่ดิน สัดส่วนของการไหลออกของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ของผู้เช่าเกือบจะเป็น 40 เปอร์เซ็นต์ การไหลออกจากผู้เช่าอาจไม่จำเป็นต้องเหมือนกับการไหลออกจากสาขาการเกษตร แต่ว่าบางส่วนของรายได้ของนายทุนที่ดินไหลออกจากสาขานี้ อันนี้จะชะลอการสะสม

ทุนในการเกษตร และช่วยให้เกิดการสะสมทุนในอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนแปลงแบบแผนการกระจาย รายได้การเกษตรอย่างรวดเร็ว (ตารางที่ 5-14) อัตราการไหลออกจากฟาร์มลดลงในช่วงสงคราม และลดลงต่อไป อีกเป็นสามเปอร์เซ็นต์ไม่ซ้ำกันภายหลังการปฏิรูป การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการกระจายรายได้การเกษตร ก่อให้เกิดการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัวฟาร์ม (ตารางที่ 5-15) และการเพิ่มขึ้นในการลงทุน ทางการเกษตร (ตารางที่ 5-16)

อาจจะกล่าวอีกว่า การเรียกเก็บภาษีที่ดินจากที่นาคิดเป็น 745 เฮนต่อ 10 อาร์ในปี 1966 ซึ่งเท่ากับเพียง 1.4 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตในรูปตัวเงิน นอกจากนี้ ภาษีที่ดินซึ่งมีจำนวน 76.5 เปอร์เซ็นต์ของรายรับจากภาษีรวม ของประเทศในปี 1880 ถูกเปลี่ยนในปี 1947 เป็นภาษีจังหวัด และท้ายที่สุดถูกโอนในปี 1950 ไปเป็นภาษีเมือง อำเภอ และหมู่บ้าน ที่เรียกเก็บในอัตรา 1.4 เปอร์เซ็นต์ (อัตราภาษีมาตรฐาน) ของมูลค่าประเมินของที่ดินดังกล่าว แล้วในบทที่ 2-4-2 นี้คิดได้เป็นเพียง 8.5 เปอร์เซ็นต์ของรายรับจากภาษีของเมือง อำเภอ และหมู่บ้านทั้งหมดในปี 1965 นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนของภาษีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกกับรายรับจากภาษีของจังหวัดได้ลดลง ไปในระดับต่ำกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ในปี 1975 (ตารางที่ 2-22)

5-2-3 ผลที่มีต่อขนาดของการทำฟาร์ม

ยังไม่มีกรตอบคำถามที่สำคัญอีกคำถามหนึ่งเกี่ยวกับผลของการปฏิรูปที่ดิน นั่นคือว่า การทำฟาร์ม ขนาดเล็กของญี่ปุ่นสามารถแปลงเป็นการทำฟาร์มขนาดใหญ่ได้หรือไม่ ในเมื่อการเช่าส่วนใหญ่ถูกขจัดไปแล้วโดย การจัดตั้งการเพาะปลูกโดยเจ้าของที่ดิน และค่าเช่าในรูปผลิตผลในอัตราที่สูงที่เรียกเก็บจากที่เช่าที่ยังเหลืออยู่นั้น ได้ถูกเปลี่ยนเป็นค่าเช่าในรูปตัวเงิน โดยที่อัตราเช่าสูงสุดกำหนดโดยกฎหมาย เป็นที่น่าสังเกตในที่นี้ว่า การปฏิรูป ที่ดินได้รับการสนับสนุนจากผู้เชื่อว่า การทำฟาร์มขนาดเล็กและระบบนายทุนที่ดินที่ตั้งอยู่อย่างพึ่งพากันได้คงอยู่ ในวงจรของความชั่วร้าย

การปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนแปลงการกระจายการถือครองที่ดินเป็นส่วนใหญ่ และมีได้มีแผนโดยตรงเกี่ยวกับ ขนาดของการทำฟาร์ม ตัวการปฏิรูปเองมิได้และมิสามารถทำการแก้ไขภาวะความแออัดในที่ดิน ซึ่งวางไว้ในบันทึก ช่วยจำเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินของกองกำลังยึดครองให้เป็นโรคชั่วร้ายอย่างหนึ่งที่เกาะกินการเกษตรญี่ปุ่น

แน่นอนที่การเวนคืนที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการปฏิรูปมิควรถูกมองข้ามไป เพราะว่ามันเป็น แรงตรงกันข้ามอย่างหนึ่งในการแก้ไขภาวะความแออัดในที่ดิน อย่างไรก็ตาม การเวนคืนมิได้ถูกเริ่มต้นให้เป็นวิธีการ ขยายขนาดของที่ดินถือครองในปัจจุบัน แต่เป็นเครื่องมือของการเพิ่มผลผลิตอาหารจำพวกแป้งและการสร้างโอกาส การว่าจ้างงานให้กับผู้คนที่ลี้ภัยมาจากอุตสาหกรรมอื่น กองทหารและอาณานิคม ยิ่งกว่านั้น ความพยายาม ที่จะเวนคืนที่ดินใหม่มิได้บังเกิดผลอย่างน่าพอใจ

ในความเป็นจริงแล้ว อาจกล่าวได้ว่าการเกษตรญี่ปุ่นเกิดจากการปฏิรูปที่มีขนาดของการถือครองเล็กลงกว่า แต่ก่อน และแปลงก็มีการกระจายเช่นแต่ก่อน นี่เป็นผลจากอุปทานแรงงานที่ไม่จำกัดในเศรษฐกิจของประเทศภายหลังสงคราม และก็มีเหตุผลหลายอย่างที่จะอธิบายว่าทำไมมันจึงเกิดเช่นนี้ขึ้น *ประการแรก* จำนวน ผู้อพยพหนีภัย ผู้อพยพกลับเข้าประเทศ และคนเมืองที่ว่างงานได้พากันกลับคืนไปสู่ชนบท ไม่นานภายหลังสงคราม

แล้วก็ตั้งตัวเป็นผู้เพาะปลูกบนเนื้อที่ขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ *ประการที่สอง* ไม่ว่าจะเป็นการเพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารสำหรับการบริโภคของตนเองหรือเป็นการฝ่าฝืนการบังคับซื้อที่ดินโดยรัฐบาลก็ตาม เจ้าของที่ดินผู้มีได้อยู่อาศัยและทำการผลิตในพื้นที่นั้น ๆ ทำการยึดที่ดินคืนมาจากผู้เช่าและเริ่มทำฟาร์ม และก็ยังผลให้มีแนวโน้มของการทำฟาร์มขนาดเล็กลงอีก แม้ว่านายทุนที่ดินบางคนขยายขนาดของการทำฟาร์มของตนโดยการยึดที่ดินกลับคืนมา กรณีที่ว่านี้มีอยู่น้อยมาก ภายหลังจากผ่านกฎหมายการปฏิรูปที่ดินฉบับที่สอง *ประการที่สาม* การปฏิรูปที่ดินไม่เป็นผลดีต่อการถือครองขนาดใหญ่ ที่ดินที่ซื้อโดยรัฐบาลยังได้รวมเอาที่ที่เจ้าของที่ดินทำการผลิตเองอีก 26,000 เฮกตาร์ (ตารางที่ 5-8) การปฏิรูปที่ดินได้พยายามรวมที่ดินในแปลงที่อยู่กระจายเข้าด้วยกันอยู่บ้างเหมือนกัน อย่างไรก็ตามก็มิได้มีการรวมที่ดินมากเท่าไรนัก การปฏิรูปการจัดสรรการที่ถือครองที่ดินใหม่ถูกกำหนดให้เสร็จสิ้นภายใน 2 ปี นับเป็นเวลาที่ยาวเกินไปที่จะทำการจัดรูปมากกว่านี้

โดยการเปรียบเทียบสถิติ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าจำนวนฟาร์มขนาดเล็กกว่า 1 เฮกตาร์เพิ่มขึ้นจาก 71 เป็น 87 เปอร์เซ็นต์ในระหว่างปี 1946 และ 1950 (ตารางที่ 1-5) แม้ว่าตัวเลขเหล่านี้จะดูเหลือเชื่อไปสักหน่อยในแนวโน้มของการมีฟาร์มขนาดเล็ก เพราะว่าสถิติภายหลังสงครามจะบกพร่องด้วยการแจ้งเนื้อที่น้อยกว่าความเป็นจริงของผู้ทำการเพาะปลูก เนื่องจากกลัวการเก็บภาษีอย่างหนัก และโควต้าสงมอบอาหารที่หนักหน่วง การปฏิรูปที่ดินก็ทำให้ฟาร์มมีขนาดเล็กลงอย่างน้อยที่สุดในทางอ้อม อย่างไรก็ตามมันอาจจะเป็นการเร่งรัดเกินไปที่จะพิจารณาถึงผลกระทบของการปฏิรูปที่มีต่อขนาดของการทำฟาร์มเพียงจากผลปัจจุบันเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงที่มีมาในภายหลังในขนาดของการทำฟาร์มจะต้องถูกตรวจสอบด้วย จำนวนฟาร์มครอบครัวขนาด 2 เฮกตาร์และใหญ่กว่านี้ที่เพิ่มขึ้นในระหว่างปี 1950 ถึง 1975 นับเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่ง (ตารางที่ 1-5 และ 1-6) กล่าวได้ว่าการปฏิรูปเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งที่ทำเป็นในการพัฒนาการเกษตร

อย่างไรก็ดี ตลอดโครงการปฏิรูปที่ดิน ไม่เพียงแต่การทำฟาร์มขนาดเล็กเท่านั้น แต่การทำฟาร์มแบบครอบครัวก็ยังคงเป็นลักษณะพิเศษของการเกษตรญี่ปุ่น เป็นที่แน่นอนว่าการดำเนินการร่วมในการทำฟาร์มโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการทำงานยังคงมีอยู่บ้างในระหว่างฤดูที่วุ่นวาย นี่เป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งของการแลกเปลี่ยนแรงงานและมันก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแบบแผนที่เด่นของการทำฟาร์มของแต่ละครอบครัว การดำเนินการร่วมในการทำฟาร์มจะได้กล่าวถึงในภายหลัง

เคยมีความพยายามอยู่บ้างในการทำฟาร์มร่วม ภายหลังจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงสิ้นสุดสงคราม แม้แต่การทำฟาร์มร่วมก็ถูกควบคุมอย่างเคร่งครัดโดยตำรวจลับผู้ซึ่งสงสัยว่ามันเป็นแรงคลาใจของลัทธิคอมมิวนิสต์ ถ้าหากว่าสิ่งนี้ได้เกิดขึ้น การทำฟาร์มร่วมก็คงไม่มีมากอยู่ดี เพราะวาก็มิได้มีการประหยัดต่อขนาดมากมายในการทำฟาร์มในช่วงของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม กำลังผู้ยึดครองมิได้มีความสนใจในการทำฟาร์มร่วม และสหกรณ์การเกษตรก็ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการร่วมในการทำฟาร์มบางอย่างเท่านั้น มิได้บริหารฟาร์มทั้งหมด แต่สหกรณ์การเกษตรเพื่อการเวนคืนที่ดินและจัดตั้งนิคมมีการทำฟาร์มร่วมในช่วงของงานเวนคืน อนึ่ง การเวนคืนที่ดินและโครงการจัดตั้งนิคมได้ถูกทดลองอย่างจริงจังทันทีภายหลังสงคราม นับตั้งแต่การปฏิรูปภายหลังสงคราม ไม่มีนิติบุคคลใด แม้แต่สหกรณ์การเกษตรได้รับอนุญาตให้ครอบครองที่เพาะปลูก ยกเว้นในกรณีพิเศษ ดังนั้นฟาร์มสหกรณ์หรือฟาร์มขนาดใหญ่จึงมีอยู่น้อยมาก แม้แต่ครอบครัวฟาร์มใหญ่ที่สุดก็ว่าจ้างแรงงานประจำเพียงสอง

หรือสามคน

ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามจึงมิได้เปลี่ยนแปลงแผนของการทำการเพาะปลูก เมื่อเป็นดังนี้ การปฏิรูปมิได้มีผลกระทบแก่การผลิตทางการเกษตรเลยหรือ? ปัญหานี้ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญข้อหนึ่งในการ ประเมินผลของการปฏิรูปที่ดิน เพราะว่าการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามมีจุดประสงค์สูงสุดอยู่ที่การพัฒนาการเกษตร และการสร้างประชาธิปไตยแก่ชุมชนชนบท ปัญหานี้จะถูกตอบในภายหลัง

5-2-4 ความหมายทางการเมืองและสังคมของการปฏิรูปที่ดิน

ในตอนที่มีการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม เป็นที่แน่นอนว่ามีการเน้นผลทางการเมืองหรือสังคมมากกว่าผล ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจนในกฎหมายมาตรการพิเศษ เพื่อการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของ ที่ดิน ซึ่งกล่าวไว้ในมาตราแรกว่า “การสร้างประชาธิปไตยแก่สังคมชนบท” ก่อน “การพัฒนาการเกษตร” เป็น วัตถุประสงค์สูงสุดของกฎหมาย จดหมายของผู้บัญชาการ ดักลาส แมคคาร์เธอร์ ที่ส่งถึง นายกรัฐมนตรี ชิเกรุ โยชิเดะ ของญี่ปุ่นที่กล่าวในข้างต้นได้ประมาณผลลัพท์ของการปฏิรูปที่ดินจากแง่มุมนี้ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเศรษฐศาสตร์ ไฮโอเอะ โออุชิ (Hyo Ouchi) (1888-1980) ได้ปฏิเสธความเป็นไปได้ของการสร้างประชาธิปไตยแก่สังคมชนบท เขากล่าวว่า เหตุผลสำหรับลักษณะศักดินาของสังคมชนบทมิใช่สภาพการเช่าที่มีการเก็บค่าเช่าสูงๆ แต่เป็นความ ล้าหลังของตัวการเกษตรเอง ผลของการปฏิรูปที่ดินที่มีต่อขนาดของการทำฟาร์มเพียงจะถูกกล่าวถึงข้างต้น และผล ทางเมืองและสังคมของการปฏิรูปที่ดินและของนโยบายเกษตรกรที่เกี่ยวข้องจะได้ถูกกล่าวถึงต่อไป แม้จะเป็นจริง ว่าการสร้างประชาธิปไตยชนบทจะกระทำแยกออกไปต่างหากจากผลกระทบที่มีต่อการทำฟาร์มได้ยาก ผลทาง เมืองและสังคมของการปฏิรูปที่ดินเช่นที่ว่าก็จะพบเห็นได้

การปฏิรูปที่ดิน เน้นเรื่องเอกลักษณ์สำหรับที่ดินมากเกินไปและเน้นเรื่องการขยายขนาดของกิจการน้อยเกินไป นอกจากนี้ ในเมื่อผลกระทบของลัทธิกสิกรนิยมนิยม (agrarianism) ถูกฝังตัวอย่างเป็นนัยอยู่ในความคิดของการ ปฏิรูปที่ดิน ฟาร์มขนาดเล็กจึงเพิ่มมากขึ้น การขยายขนาดของฟาร์มหรือการดำเนินการทำฟาร์มอาจจะเป็น เงื่อนไขที่จำเป็นของการสร้างประชาธิปไตยชนบท แต่เงื่อนไขดังกล่าวไม่สามารถสำเร็จได้โดยตัวของการปฏิรูป ที่ดินเอง นอกจากนี้ ทันทีก่อนสงคราม ได้มีความกลัวว่าจะเกิดความยุ่งเหยิงทางสังคม ถ้าหากว่าระบบการถือครอง ที่ดินยังคงรูปอย่างเดิม เหตุผลหนึ่งสำหรับการปฏิรูปที่ดินจากทัศนะของญี่ปุ่นก็คือ การหลีกเลี่ยงความไม่ สงบสุขทางสังคมนั้น ทางกำลังยึดครองคูเหมื่อนจะสนับสนุนวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงสมัยหลัง ๆ ของการยึดครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นนี้มีสองจุดที่ควรจะคำนึงถึง

จุดแรก ก็คือผลทางการเมือง ในความเป็นจริงประสิทธิผลของการปฏิรูปที่ดินอยู่ที่การเปลี่ยนขบวนการ ชาวนาให้อยู่ในรูปการเคลื่อนไหวที่มีสันติภาพ ซึ่งจริงๆแล้วก็มีการพัฒนาที่ตืออยู่แล้วก่อนสงคราม ซึ่งกลายเป็นความ เร้าร้อนภายหลังจากนั้นในแง่ของคำขวัญ การเคลื่อนไหวของผู้ผลิตรวมชื่อเรียกร้องหลายอย่างในทางการเมือง เริ่มต้นจากความคิดการต่อต้านสงคราม และการสร้างประชาธิปไตยให้แก่ญี่ปุ่น และขยายไปถึงการเรียกร้องให้ขึ้น ราคารข้าว และการต่อต้านการเก็บภาษีที่หนักหน่วงหรือโควต้าการส่งมอบข้าวที่หนัก แต่หัวใจของการเคลื่อนไหวของ ผู้ไถหว่านก็ยังคงเป็นเรื่องของที่ดินเสมอมา ในอีกนัยหนึ่ง การเคลื่อนไหวของเกษตรกรมีต้นกำเนิดที่การเรียกร้อง

ให้เกษตรกรผู้เช่าบางส่วน และผู้เช่าได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของที่ดินได้ หรืออย่างน้อยที่สุดให้มีความมั่นคงในสิทธิของการทำกินและค่าเช่าค่า ผู้ที่มีทัศนคติดังกล่าวในตอนนั้นก็ได้รับความพึงพอใจไม่มากนักน้อยโดยการปฏิรูปที่ดิน

นั่นเป็นการทำให้เสียงของการเคลื่อนไหวของเกษตรกรเงียบลงไป แต่ว่าก็มีได้เพียงแต่ก่อให้เกิดสันติภาพในสังคมชนบทรวมจนบัดนี้ การเคลื่อนไหวของเกษตรกรก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการสังคมนิยม และในเมื่อฐานกำลังส่วนหนึ่งของกำลังพลสังคมนิยมอยู่ในสังคมชนบทการทำให้เสียงของการเคลื่อนไหวของเกษตรกรเงียบลงไป ยังหมายถึงเกือบจะเป็นการพังทลายของขุมกำลังสังคมนิยมในชนบทด้วย ความจริงก็คือว่า นับตั้งแต่การดำเนินการปฏิรูปที่ดินสำเร็จลงจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งพรรคสังคมนิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ไม่สามารถรักษาสถิติพรรคเอาไว้ได้ในเขตชนบทและถึงตอนเลือกตั้งพวกเขาก็สามารถทำอะไรได้นอกเหนือจากการได้เสียงสนับสนุนกระจัดกระจายเล็กน้อย ๆ ยกเว้นในบางท้องที่ที่การเคลื่อนไหวของเกษตรกรเป็นไปอย่างมีผลได้รับการจัดองค์กร ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 เขตชนบทยังคงเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญที่สุดของพรรคคอมมิวนิสต์ และเราอาจจะอนุมานได้ว่าได้อีกหนึ่งว่า นี่เป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดของการปฏิรูปที่ดิน

จุดที่สอง ได้แก่ความหมายในทางสังคม การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้าน และการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ใญ่หว่าน เป็นผลมาจากการปฏิรูปที่ดินในส่วนของการจัดองค์กรของสังคมชนบทนั้น ได้รับการกล่าวขานถึงแล้วในบทที่ 4-3-1 และ 4-3-3 โดยเหตุนี้ การอธิบายในส่วนนี้จึงถูกจำกัดอยู่ที่ความสัมพันธ์กับลัทธินายทุนที่ดิน

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน การเป็นผู้นำของบ้าน (hamlet) หรือหมู่บ้าน มักจะตกอยู่กับนายทุนที่ดินขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง แน่นนอนที่ความเป็นจริงที่ว่าอำนาจของนายทุนที่ดินในหมู่บ้านได้ค่อย ๆ ลดลงตลอดเวลาก่อนหน้าการปฏิรูปที่ดินแล้ว แต่ถึงแม้จะเป็นเช่นนั้นก็ตาม การมีชนชั้นนายทุนที่ดินในหมู่บ้านโดยมีการเรียกเก็บค่าเช่าสูง ๆ และยังมีความเห็นอกว่อย่างเห็นได้ชัดในด้านทรัพย์สินและการศึกษา และในอีกด้านหนึ่ง การมีชาวนาผู้เช่าที่ยากจนอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ซึ่งอาจถูกยึดที่ดินแล้วกลับกลายเป็นขอทานในวันต่อมาโดยง่าย ถ้าหากทำให้นายทุนที่ดินไม่พอใจ นับเป็นอุดมคติศักดินา (feudal ideology) และเป็นชนบทรณนิยมที่ยึดถือกันอยู่ในสังคมชนบทอย่างเป็นทางการมานานแล้ว

ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือความเป็นปึกแผ่นภายในบ้าน (hamlet) หรือหมู่บ้าน อาจจะดีขึ้นโดยความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างนายทุนที่ดินและผู้เช่า การปฏิรูปที่ดินได้ล้มล้างการเป็นผู้นำของนายทุนที่ดินจนเกือบหมด ยกเว้นในเขตภูเขาห่างไกล และมันทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมภายในบ้าน (hamlet) หรือหมู่บ้านอ่อนแอลงไป ขจัดเสียซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเก่า ๆ มันเป็นความจริงอย่างแน่นนอนที่ว่าแม้แต่ในทุกวันนี้ยังมีบุคคลจำนวนมากในสังคมหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบล และหัวหน้าสหกรณ์การเกษตรที่มาจากผู้ที่เคยเป็นนายทุนที่ดินมาก่อน แต่การรับอำนาจในตำแหน่งเกิดจากการศึกษาและประสบการณ์ และมีได้เกิดจากตำแหน่งทางการศึกษาและประสบการณ์ และมีได้เกิดจากตำแหน่งทางสังคมหรือสถานภาพของการเป็นนายทุนที่ดินมาก่อน

เราอาจจะกล่าวเลยไปว่า ในทัศนคติของนายทุนที่ดินนั้น พวกเขาเกือบจะเรียกได้ว่าถูกยึดทรัพย์สินโดยมิได้มีการชดเชยมากมาย ดังนั้นพวกเขาจึงไม่พอใจกับมาตรการที่ใช้โดยรัฐบาล ดังนั้น แม้ในขณะที่การปฏิรูปยังคงดำเนินไปอยู่ ได้มีคดีฟ้องร้องมากมายต่อศาลโดยนายทุนที่ดินทั้งหลาย ผู้ซึ่งยืนยันว่าการปฏิรูปที่ดินเป็นการฝ่าฝืน

สิทธิการถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์กฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่ว่าในปี 1956 ศาลฎีกาได้ตัดสินว่าการปฏิรูปมิได้เป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ และคดีฟ้องร้องของนายทุนที่ดินก็ตกไป

ต่อมาภายหลัง นายทุนที่ดินเก่าก็ต่อเรื่องเกี่ยวกับเงินชดเชยรัฐบาลที่ให้กับผู้ที่ได้รับความยากลำบากจากการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และก็มีบางส่วนได้พัฒนาไปเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมือง แทนจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า ความคิดเห็นทั่วไปที่นอกเหนือจากตัวของนายทุนที่ดินเก่า ต่างก็ต่อต้านการจ่ายเงินชดเชยแก่เจ้าของที่ดินเก่า โดยให้เหตุผลว่า ก็ยังมีผู้ตกเป็นเหยื่อของสงครามและนโยบายภายหลังสงครามอื่นๆอยู่อีกมากมาย แต่ทว่าพรรครัฐบาลตัดสินไม่จ่ายเงินชดเชยแก่นายทุนที่ดินเก่า แต่จ่ายเงินก้อนหนึ่งเป็น “รางวัล” แก่ความร่วมมือของพวกเขาในการปฏิรูปที่ดินโดยมิได้จ่ายในรูปตัวเงินแต่ในรูปพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งมีมูลค่าถึง 100,000 ล้านบาท ในการต่อต้านของพรรคฝ่ายค้าน มาตรการดังกล่าวถูกบังคับใช้ในปี 1965

วกเข้าสู่เนื้อหานี้ ก็คงจะไม่ต้องพูดเลยว่าประเพณีของการอยู่อาศัยในสังคมหรือธรรมเนียมที่เป็นประเพณีที่อยู่แล้วแทบจะไม่สามารถเปลี่ยนได้ในช่วงเวลาอันสั้น เรายังอาจจะสมมุติอีกว่ายังมีอีกแง่มุมหนึ่งของความจริงที่ว่าวิธีการผลิตที่ล่าช้าโดยการใช้มือของเกษตรกรขนาดเล็กขัดขวางการพัฒนาจิตสำนึกของเกษตรกร โดยเหตุนี้จึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเลยที่อุดมคติศักดินา (feudal ideology) และธรรมเนียมปฏิบัติ จึงยังคงค้างอยู่ในชุมชนชนบทภายหลังการปฏิรูปที่ดิน และเราจะคาดหวังว่าเมื่อรุ่นของคน (generation) เปลี่ยนไป และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านั้นก็จะเลือนหายไป กระนั้นก็ดี ดูจะเป็นความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า กล่าวโดยรวมๆได้ว่าการพัฒนาและการขยายตัวของโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้านในสิบปีที่ผ่านมา ได้ดำเนินไปด้วยความเร็วที่สร้างความตระหนกใจแก่ผู้พบเห็นทั้งหมด

ทั้งนี้เมื่อเกิดผลหลายประการ คำสั่งกวาดล้างภายหลังสงครามได้มีการถอดถอนผู้นำช่วงสงครามหลายคนจากหน่วยงานราชการ และขณะเดียวกันก็ให้โอกาสแก่เด็กรุ่นใหม่ ๆ การปฏิรูปรัฐบาลท้องถิ่นมิได้เพียงขยายการปกครองตนเองของท้องถิ่น แต่ยังขยายการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในองค์กรรัฐบาลท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการถูกเลือกตั้งโดยตรงโดยประชาชน นโยบายเกษตรอื่นๆนอกเหนือจากการปฏิรูปที่ดิน เช่น การสนับสนุนสิทธิการเกษตร การจัดตั้งงานการส่งเสริมการเกษตร และการจัดตั้งคณะกรรมการการเกษตร ได้เสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนชาวชนบท

นอกเหนือไปจากการพัฒนาประชาธิปไตยของผู้ป่วนโดยรวมๆดังกล่าวแล้ว การขยายตัวของการศึกษา การเปิดไปสู่เมืองมากขึ้น อิทธิพลของสื่อสารมวลชน ฯลฯ ก็น่าจะนับรวมเข้ามาด้วย แต่ก็เป็นไปได้ที่ว่าสังคมจะไม่เห็นด้วยกับการนับรวมการปฏิรูปที่ดินให้เป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการสร้างประชาธิปไตยชนบท

5-2-5 มาตรการนโยบายเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินชนบท

ในฐานะที่เป็นนโยบายเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน เราสามารถแจกแจงนับระบบสหกรณ์การเกษตร องค์กรคณะกรรมการการเกษตร (the agricultural committee organization) งานส่งเสริมการเกษตร การปรับปรุงที่ดิน ระบบการประกันพืชผล ระบบสินเชื่อระยะยาว และประการสุดท้าย นโยบายอาหาร

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4-1 และ 4-2 ก่อนหน้าการประทุของสงครามได้เคยมีองค์กรเกษตรอยู่สอง

รูปแบบ แบบแรกได้แก่ สมาคมการเกษตร (“โนไค”) (nokai) และอีกแบบหนึ่งคือ สหกรณ์ชนบท

ในระหว่างสงคราม องค์กรทั้งสองชนิดนี้และอื่น ๆ ถูกยุบรวมเป็นระบบเดียวกันของสมาคมของการเกษตร (“โนเงียวไค”) (nogyokai) ซึ่งมีลักษณะของหลักการเผด็จการฟิวเรอร์ (totalitarian Fuehrer principles)* ระบบนี้เป็นแบบกึ่งรัฐบาล และมีลักษณะความเป็นอิสระในตัวเองน้อยมากในองค์กรนี้ ในปี 1947 ระบบสหกรณ์การเกษตรได้ถูกเริ่มต้นขึ้น และในขณะเดียวกันระบบสมาคมของการเกษตรก็ถูกยุบไป สหกรณ์ถูกตั้งขึ้นในเกือบทุก ๆ หมู่บ้านและเมือง และแม้แต่ในเมืองใหญ่ๆ ในปัจจุบันพวกมันได้มีบทบาทที่สำคัญในการตลาดเกษตรและการซื้อขาย (ปัจจัยการผลิต...ผู้แปล) และยังมีหน้าที่เป็นแหล่งที่สำคัญของสินเชื่อสำหรับเกษตรกร ดังนั้น สหกรณ์จึงช่วยในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรวมทั้งเกษตรกรรายใหม่ๆที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดินแน่นอนที่สุด ในเมื่อระบบสหกรณ์ถูกดำเนินการโดยยึดหลักเสรีภาพและประชาธิปไตย กระตุกสันหลังของมันควรจะ เป็นเกษตรกรผู้ทำงานหนัก และนี่ก็ได้รับการให้กำลังใจและสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นธรรมดาอยู่เองที่เจ้าของที่ดินที่มีได้ทำการผลิตมิได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในองค์กรเหล่านี้ ในฐานะของสมาชิกที่ออกเสียงได้หนึ่งเสียง

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น (บทที่ 4-2-2) การเผยแพร่เทคนิคการเกษตรถูกกระทำโดยสมาคมการเกษตรจนถึงสงคราม และโดยสมาคมของการเกษตรในระหว่างช่วงสงคราม แต่ภายหลังสงคราม เมื่อสมาคมของการเกษตรถูกยกเลิก การเผยแพร่เทคนิคการเกษตรก็ได้กลายเป็นงานของรัฐบาลจังหวัด โดยความร่วมมือของรัฐบาลกลาง การเปลี่ยนแปลงระบบของการเผยแพร่เทคโนโลยีได้ถูกกล่าวถึงแล้ว แต่ว่าสิ่งหนึ่งที่จะได้กล่าวในที่นี้ก็คือ ระบบของการคลัง ก่อนการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามการเผยแพร่เทคนิคการเกษตรของสมาคมการเกษตรได้รับเงินจากธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากนายทุนที่ดินและผู้ผลิตและเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เหนือสิ่งอื่นใดบทบาทของนายทุนที่ดินมีความสำคัญ ภายหลังจากการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม ธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเองรายใหม่ๆก็กลายเป็นเรื่องเกือบเป็นไปไม่ได้ ระบบของบริการส่งเสริมการเกษตรใหม่จะต้องได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น งานการส่งเสริมการเกษตรโดยความร่วมมือกับสถานีทดลองการเกษตรจังหวัดนี้ ให้ผลต่อการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรภายหลังสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาการผลิตอาหารจำพวกแป้ง

อีกอย่างหนึ่งที่จะอธิบายในที่นี้ที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมก็คือ เรื่องของคหกรรมศาสตร์ที่ต่างไปจากบริการเทคนิคทางการเกษตร คือไม่มีพนักงานพิเศษในสาขาคหกรรมศาสตร์ งานนี้ได้เริ่มต้นขึ้นมาในเวลาเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของบริการการปรับปรุงเทคโนโลยีการเกษตรให้สอดคล้องกับการเสนอแนะของ GHQ นั่นเป็นการเปิดสาขาใหม่ของการบริหารการเกษตร ถึงแม้ว่าขนาดของมันยังเล็กอยู่ หัวหน้าคนแรกๆของส่วนการปรับปรุงความเป็นอยู่ชนบทใหม่ ได้แก่ นางมาซุโยะ ยามาโมโด้ (Mrs. Matsuyo Yamamoto) (1908-) ผู้ศึกษาคหกรรมศาสตร์ที่ Washington State University ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจาก Tokyo Women's College พื้นฐานของการพัฒนางานบริการเพื่อคหกรรมศาสตร์ชนบทเป็นหนึ่งของคุณเป็นอย่างมากจากความพยายามในอาชีพที่ยาวนานของเธอ ข้าพเจ้าเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของสำนักการปรับปรุงการเกษตร (The Agricultural Improvement Bureau) ซึ่งดูแลเรื่องการปรับปรุงชีวิตชนบทในช่วงต้น ๆ ถึง 2 ครั้ง และข้าพเจ้าสนใจในกิจกรรมของนักส่งเสริม

*หมายถึงเผด็จการฮิตเลอร์... ผู้แปล

ด้านคหกรรมศาสตร์ (ตารางที่ 5-17) ในตอนนี้หัวหน้ากรมบริการส่งเสริม (the Extension Service Department) คือ ซาบุโร มียาคะ (Saburo Miyake) (1902-) ซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูงทางสัตวบาล ความใจกว้างและความกระตือรือร้นของเขา ช่วยเป็นฐานของงานส่งเสริมทั้งในด้านของการทำฟาร์มและครอบครัวฟาร์ม

คณะกรรมการการเกษตร (The agricultural Committee) ซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 4-3-3 น่าจะได้รับการอธิบายอีกเล็กน้อย โดยเฉพาะในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปภายหลังสงคราม ภายหลังสงครามคณะกรรมการที่แตกต่างกันสามชุดถูกจัดตั้งขึ้นที่ระดับหมู่บ้าน เมือง และเมืองใหญ่ คณะกรรมการเหล่านี้เปิดโอกาสให้แก่การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารการเกษตรบางส่วน โดยตัวแทนที่ถูกคัดเลือกขึ้นมาโดยชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหล่าเกษตรกรเอง คณะแรกคือ คณะกรรมการที่ดินการเกษตร (Agricultural Land Committee) ดูผลงานสำคัญของการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน สมาชิกของคณะกรรมการได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากผู้เช่า เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และนายทุนที่ดิน ประเภทที่สองของคณะกรรมการได้แก่ คณะกรรมการการปรับอาหาร (The Food Adjustment) งานหลักของคณะกรรมการนี้คือ การประสานงานโดยผ่านทางตัวแทนของผู้ผลิต การจัดสรรโควตาเพื่อการส่งมอบอาหารให้กับรัฐบาล ท้ายที่สุดก็เป็นคณะกรรมการปรับปรุงการเกษตร ซึ่งมีขอบข่ายงานกว้างขวางกว่าอาณาเขตของหมู่บ้านหรือเมือง คณะกรรมการมักได้รับผิดชอบเรื่องการวางแผนและการควบคุมบริการการส่งเสริมเสียเป็นส่วนใหญ่

คณะกรรมการทั้งสามประเภทนี้ถูกรวมเป็นคณะกรรมการเกษตรชุดเดียวในปี 1951 แต่อย่างไรก็ดีการจัดรวมคณะกรรมการนี้ได้ก่อให้เกิดผลดีในรูปของการบริหารที่ดินและบริการการส่งเสริม

นอกเหนือจากการสนับสนุนสหกรณ์และการจัดตั้งบริการการส่งเสริม ก็ยังมีมาตรการสำคัญบางอย่างของนโยบายเกษตรเพื่อเพิ่มผลิตภาพการเกษตร และเพื่อสนับสนุนผู้เพาะปลูกที่มีที่ดินที่จัดตั้งโดยการปฏิรูปที่ดิน

งานปรับปรุงที่ดิน เช่น การจัดรูปและการชลประทานที่นา ได้รับการสนับสนุนมาตั้งแต่ประมาณกลางสมัยเมจิ (1887-98) โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยมาตรการที่ใช้ภายใต้กฎหมายการจัดรูปที่เพาะปลูก (The Arable Land Consolidation Law) ผ่านในปี 1899 และโดยการคลังรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะที่การปฏิรูปที่ดินกำลังดำเนินการอยู่ กฎหมายนี้ก็ถูกยกเลิกไป และกฎหมายการปรับปรุงที่ดิน (Land Improvement Law) ฉบับใหม่ ก็ผ่านออกมาในปี 1949

เหตุผลอย่างหนึ่งของกฎหมายใหม่นี้เกี่ยวข้องอยู่กับการปฏิรูปที่ดิน จวบจนกระทั่งกฎหมายใหม่นี้ผ่านออกมา แผนการจัดรูป การชลประทาน การระบายน้ำ และการเวนคืน ถูกดำเนินการโดยมากโดยสมาคมการจัดรูปที่เพาะปลูก (The Arable Land Consolidation Associations) ซึ่งมีการนำของนายทุนที่ดินรายใหญ่ๆ เป็นหลักแน่นอน อันนี้สะท้อนให้เห็นระบบนายทุนที่ดิน เพราะว่าการจัดรูปที่ดินมักจะติดตามมาด้วยการเพิ่มขึ้นของค่าเช่าในแบบสัมพัทธ์และสมบูรณ์ในบริเวณของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก เป็นที่แน่นอนว่า การปฏิรูปที่ดินเป็นสิ่งสำคัญต่อการทบทวนและการจัดองค์กรใหม่ของสถาบันต่างๆนั้น เพื่อมอบการเป็นผู้นำให้แก่ผู้ไถหว่านรวมทั้งผู้เช่า ในเวลาเดียวกันกฎหมายการปรับปรุงที่ดิน (the Land Improvement Law) ได้ก่อให้เกิดโครงการปรับปรุงที่ดินเป็นครั้งแรกที่กระทำโดยการบริหารส่วนกลางและจังหวัด นอกเหนือไปจากที่กระทำโดยเขตการปรับปรุงที่ดิน (The Land Improvement Districts) (“โตชิไคเรียยุคุ”) (Tochikairyoku) ซึ่งเป็นหน่วยก่อนของสมาคมการจัดรูป

เฉพาะปลูก นอกจากนี้ โครงการปรับปรุงที่ดินเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดทุนสังคม (infrastructure) หลักรๆแก่การเกษตร และผู้ประโยชน์อย่างมากแก่การผลิตอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าว

นโยบายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ระบบการประกันพืชผล โดยการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล ระบบนี้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี 1938 ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการทบทวนเนื่องมาจากการปฏิรูปที่ดิน และการยุบเลิกสมาคมของเกษตรกร ซึ่งดำเนินการระบบการประกันพืชผลในระหว่างสงคราม ระบบการประกันพืชผลก่อนสงครามได้รวมเอาการประกันค่าเช่านาไว้เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของการประกันภัยในระบบการประกันภัยการเกษตรภายหลังสงคราม ระบบการชดใช้ความเสียหายทางการเกษตร (The Agricultural Disaster Indemnity System) ถูกจัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวและจัดองค์กรใหม่ของระบบการประกันภัยก่อนสงคราม สำหรับพืชผลในปี 1938 และสำหรับปศุสัตว์ในปี 1930 การประกันค่าเช่านาได้รวมอยู่ด้วยแต่ก็มีการขยายขอบข่ายความเสียหายที่จะได้รับการคุ้มครอง รวมทั้งความเสียหายต่อทางการเงินของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อรักษาเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองและสนับสนุนเกษตรกรผู้เช่า

อย่างไรก็ตาม ชากหลงเหลือของระบบนายทุนที่ดิน และความเป็นจริงของการทำฟาร์มขนาดเล็กในพื้นที่ที่แคบๆก็ยังมีอิทธิพลบางส่วนต่อระบบการประกันภัย ภายใต้ระบบการครอบครองแบบญี่ปุ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบนายทุนที่ดิน หน่วยของการเช่าหรือโอนที่ดิน ก็คือการยึดเอาแปลงเป็นหน่วยตามโฉนดมากกว่าการนับเอาแปลงเป็นหน่วยของการทำฟาร์ม ดังนั้นหน่วยของการประกันภัยก็คือ การยึดเอาแปลงที่ดินเป็นหลัก ไม่ใช่แปลงพืชผลต่อฟาร์ม จุดที่สองที่จะกล่าวถึงก็เกี่ยวกับประเพณีการลดหรือยกเว้นค่าเช่าของนายทุนที่ดิน ก็คือว่าตามประเพณี นายทุนที่ดินและผู้เช่าจะต้องประมาณความเสียหายที่เกิดกับพืชผลจากอุบัติเหตุให้เป็นฐานของการเจรจาต่อรองเพื่อการลดหรือการยกเว้นค่าเช่า ดังนั้น ในปีที่มีอุบัติเหตุ พืชผลที่เสียหายจะถูกประเมินขึ้นในหมู่บ้าน ณ ระดับที่สมเหตุสมผล แต่เป็นเพราะว่าระบบนายทุนที่ดินได้ถูกกำจัดออกไปแล้ว และค่าเช่าสำหรับเนื้อที่เช่านี้ ถูกกำหนดตายตัว ณ ระดับที่ต่ำกว่าที่จะดำรงประเพณีนี้ได้ การประเมินค่าเช่าก็เริ่มยากลำบากขึ้น และก็มี ความเกรงกลัวกันว่าจะมีการประเมินความเสียหายเกินความเป็นจริงจากส่วนของรัฐบาล ในเมื่อเป็นผู้รับผิดชอบต่อการประกันใหม่ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ให้สถิติเกี่ยวกับความเสียหายของพืชผลในระดับมณฑล เพิ่งจะมาถึงในสมัยหลังๆนี้เองที่ร่องรอยของนายทุนที่ดินถูกกวาดล้างหมดไปจากระบบการชดใช้ความเสียหายทางการเกษตร

การปฏิรูปที่ดินก็ยังเกี่ยวข้องกับระบบสินเชื่อระยะยาว ก่อนสงครามก็มีระบบการจำนองอสังหาริมทรัพย์ เพราะว่าการถือครองที่ดินส่วนบุคคลก็มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง The Hypothec Bank of Japan ซึ่งดำเนินการรวมเข้ากับธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ ให้เงินกู้โดยการให้สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์แก่นายทุนที่ดิน แม้ว่าเงินกู้ที่ให้แก่อสังหาริมทรัพย์แก่นายทุนมิได้เป็นสินเชื่อการเกษตรเสมอไป เงินจำนวนมากที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเกษตรก็ได้มาในระบบนี้

นับตั้งแต่การปฏิรูปที่ดิน ระบบดังกล่าวนี้ก็หมดไป เพราะการซื้อขายที่ดินได้รับการควบคุมอย่างแข็งขัน และราคาของที่ดินและค่าเช่าที่เพาะปลูกก็ถูกควบคุม แม้ภายหลังการควบคุมราคาถูกยกเลิกไปในปี 1950 สถานการณ์ไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก เพราะว่าการเข้มงวดต่อการซื้อ-ขาย ดังนั้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ไม่เคยมีสถาบันที่สามารถให้เงินกู้ระยะยาวแก่การเกษตร The Reconstruction Bank ถูกก่อตั้งขึ้นในปี 1946 แต่สาขาการเกษตรไม่ถูกนับรวมอยู่ในกองทุนของธนาคารนี้

ในอีกด้านหนึ่ง การเกษตรต้องการเงินนอกเหนือไปจากการอุดหนุนของรัฐบาล เพื่อการปรับปรุงที่ดินและเพื่อเครื่องมือเครื่องมือสหกรณ์ ดังนั้นในปี 1951 ก็มีการผ่านกฎหมายสินเชื่อการเกษตร ป่าไม้ และประมง (The Agriculture, Forestry, and Fisheries Loan Law) ทำให้เป็นไปได้ที่รัฐบาลจะช่วยเหลืออุตสาหกรรมเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกษตร ด้วยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะยาวโดยผ่านทางบัญชีพิเศษของรัฐบาล บัญชีพิเศษนี้ถูกโอนให้กับบริษัทเงินทุนการเกษตร ป่าไม้ และประมง (The Agriculture, Forestry, and Fisheries Finance Corporation) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 1953 เงินทุนสำหรับเงินกู้เหล่านี้ได้มาจากทางรัฐบาล

เป็นที่ควรแก่การสังเกตว่าการปฏิรูปที่ดินถูกดำเนินการในท่ามกลางวิกฤตการณ์อาหารไม่มั่นคงภายหลังสงคราม เมื่อจำต้องมีการใช้มาตรการเข้มงวดเพื่อเข้าแก้ไขสถานการณ์ การปฏิรูปซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งเพื่อการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองก็อาจจะมีผลลดอุปทานของอาหาร ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเองซึ่งจัดตั้งขึ้นมาใหม่โดยการปฏิรูปที่ดิน หรือผู้ผลิตที่เป็นผู้เช่าผู้ซึ่งสิทธิได้รับการเสริมให้เข้มแข็งขึ้นโดยการปฏิรูปอย่างเดียวกัน อาจจะเพิ่มการบริโภคของตนเองในบางกรณีอาจจะเกินกว่าโควตาการบริโภคตามกฎหมาย การเพิ่มขึ้นของการบริโภคนี้อาจจะมีผลมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากผลกระทบของการกระจายรายได้ใหม่ของการปฏิรูปที่ดิน และการเพิ่มขึ้นของพืชผลที่ไซบริโภคได้ โดยการเปลี่ยนค่าเช่าในรูปผลิตผลเป็นค่าเช่าในรูปตัวเงิน และการลดค่าเช่าโดยการปฏิรูปที่ดิน อย่างไรก็ตามก็ตีอุปทานของอาหารในญี่ปุ่นได้ลดลง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากว่ามาตรการที่เข้มงวดกว่าที่มีอยู่ในช่วงสงครามถูกนำมาใช้พร้อมกับการสนับสนุนของกำลังผู้ยึดครอง เพื่อเพิ่มอุปทานอาหารทันทีภายหลังสงคราม และส่วนหนึ่งเพราะว่าผู้ผลิตที่เป็นผู้เช่าโดยมากผู้ซึ่งกลายมาเป็นผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง โดยนโยบายการปฏิรูปที่ดินของประเทศ ไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนข้อผูกมัดของการส่งมอบอาหาร

ดังที่กล่าวมาแล้วการปฏิรูปที่ดินได้เปลี่ยนแปลงแผนการกระจายรายได้การเกษตรอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ก่อให้เกิดการเพิ่มการลงทุน ซึ่งให้เกิตรฐานของการปรับปรุงทางเทคโนโลยีในการเกษตร (ตารางที่ 5-18) การเพิ่มขึ้นในวัสดุปัจจัยการผลิตอันเป็นผลมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรม อยู่ในระดับที่สูงกว่าก่อนสมัยสงคราม ประกอบกับนโยบายหลายอย่างที่กำลังกล่าวถึงแล้ว เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองก็แสดงความสามารถของเขาในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภาพของข้าวกล้องต่อเอเคอร์ซึ่งเท่ากับ 3.14 เมตริกตันก่อนสงคราม และ 2.85 เมตริกตันภายหลังสงคราม (1945-49) เพิ่มขึ้นเป็น 3.76 ตันในปีหลังๆนี้ (1955-59) และดัชนีผลผลิตทางการเกษตร (1895-99=1000) เพิ่มขึ้นเป็น 222.8 ตัน (1955-59) จาก 185.3 ตันก่อนสงคราม (1935-39) และ 135.0 ตันไม่นานภายหลังจากสงคราม (ตารางที่ 3-21) การเพิ่มขึ้นของการผลิตนี้ช่วยในการฟื้นฟูภายหลังสงคราม (1945-49) และการฟื้นตัวไปสู่ระดับก่อนสงครามของเศรษฐกิจของประเทศ

แม้ว่าในปี 1955 การจัดสรรแบบบังคับในการส่งมอบโควตาข้าวจะถูกเลิกไป การส่งมอบข้าวให้กับรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นเกือบปีแล้วปีแล้ว นี่เป็นผลมาจากการเพิ่มการผลิตข้าวและการเพิ่มราคาของข้าว ปัจจุบันญี่ปุ่นได้ขึ้นไปถึงขั้นตอนใหม่ของเศรษฐกิจการเกษตรและอาหาร

5-3 การประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตรและผลของกฎหมาย

5-3-1 กฎหมายพื้นฐานการเกษตร

หนึ่งในสองความมุ่งหมายหลักของนโยบายเกษตร คือการสร้างประชาธิปไตยให้กับชุมชนชนบท ซึ่งสำเร็จในช่วงของการฟื้นฟูภายหลังสงคราม ขณะที่วัตถุประสงค์พื้นฐานอื่นคือ อุปทานอาหารที่เพียงพออันเกือบจะบรรลุผลในช่วงเวลาของการฟื้นตัวของผลิตภัณฑ์รวมประชาชาติไปยังระดับก่อนสงคราม ในเวลาเดียวกัน การเกษตรก็มีการปรับตัวในระดับหนึ่งให้เข้ากับเศรษฐกิจเสรี ถึงแม้ว่าการเป็นเสรีของตลาดจำต้องอาศัยมาตรการใหม่ในนโยบายเกษตร เช่น ระบบการพยุงราคา มันอาจจะดูเหมือนว่าการเกษตรไม่เพียงแต่จะเกิดเสถียรภาพ แต่ยังแสดงศักยภาพสำหรับการพัฒนา อย่างไรก็ตาม อัตรากำไรที่ต่ำก็ได้อำนาจให้เกิดปัญหาการเกษตรใหม่ๆ ซึ่งรัฐบาลได้เริ่มแก้ไขโดยนโยบายเกษตร

ในปี 1955 เศรษฐกิจญี่ปุ่นเข้าสู่ขั้นตอนใหม่ของการพัฒนา กระแสของความจำเป็นทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 1955 เป็นที่น่าทึ่ง แม้ภายหลังการฟื้นฟูหลังสงคราม และการกลับคืนไปสู่ระดับการผลิตก่อนสงครามเสร็จสิ้นสมบูรณ์ และจากปี 1955 ถึง 1960 รายได้ประชาชาติที่แท้จริงคงอยู่ในอัตรากำไรที่ 8.7 เปอร์เซ็นต์ตามราคาปี 1965 (อ้างถึงตารางที่ 5-24) ความจำเป็นที่ยังประโยชน์แก่การพัฒนาการเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปศุสัตว์ และการยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม การเกษตรก็เป็นรองภาคที่มีใช้การเกษตรในด้านอัตราความจำเป็น การเปรียบเทียบระหว่างการเกษตรและอุตสาหกรรมในด้านรายได้ที่แท้จริงต่อหัวคนงาน แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของตัวแรกต่อตัวหลังเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 1956 ถึง 1961 (อ้างถึงตารางที่ 5-19)

เหตุผลพื้นฐานสำหรับความแตกต่างนี้อาจจะอยู่ที่ราคาสินค้าเกษตรกรรม ในความเป็นจริง กลุ่มเกษตรกรใดเรียกร้องให้มีการยกระดับราคาโดยการแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อขจัดความแตกต่างนั้น อย่างไรก็ตาม ระบบการพยุงราคาได้ประสบกับความยากลำบากบางประการ ความยากลำบากอย่างหนึ่งก็คือภาระทางการเงิน ประการที่สองคือผลผลิตล้นเกิน ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการเลือกขยายการผลิต และประการที่สามคือความขัดแย้งระหว่างการพยุงราคา และการปล่อยให้ราคาเสรี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องหามาตรการอื่นๆ

ถ้าแม้ว่าการขยายตัวทางการเกษตรไม่ทันกับการขยายตัวทางส่วนที่มีใช้การเกษตร การพัฒนาที่สมดุลของผลิตภาพ และการเพิ่มขึ้นอย่างมีสมดุลของมาตรฐานการครองชีพ ทั้งในภาคเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร มีจำเป็นต้องเป็นไปไม่ได้เสมอไป ถ้าหากว่าการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์สำหรับแรงงานในภาคที่มีใช้การเกษตรซึ่มซบแรงงานในภาคเกษตร เพื่อให้เกิดการขยายขนาดของการทำฟาร์ม และการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพของฟาร์ม

เป็นความจริงที่ว่า ในช่วงของความจำเป็นทางเศรษฐกิจสูงๆ อุปสงค์สำหรับแรงงานชนบทจริงๆ แล้ว ขยับตัวสูงขึ้น และอัตรารายปีของการลดลงของกำลังงานตกประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ แต่หาอุปสงค์สำหรับแรงงานนี้ในสาขาที่มีใช้การเกษตรเป็นแบบเฉพาะ ซึ่งมีแนวโน้มสำหรับคนรุ่นใหม่ อย่างเช่นผู้ที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษาในโรงเรียน ดังนั้นสัดส่วนของคนแก่และผู้หญิงในการทำงานเกษตรได้เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับจำนวนของครอบครัวฟาร์มที่มีงานรอง แต่จำนวนครอบครัวฟาร์มรวมลดลงเล็กน้อย (ตารางที่ 5-27)

ดังนั้นจึงเป็นที่ชัดเจนว่าจะต้องมีความพยายามของสังคมเป็นอย่างมากที่จะเอาชนะความเหลื่อมล้ำระหว่าง

ภาคเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร นี่คือเหตุผลที่แท้จริงว่าเหตุใดคณะกรรมการวิจัยปัญหาการเกษตร ป่าไม้ และประมงพื้นฐาน (The Agricultural, Forestry and Fisheries Basic Problems Research Committee) (AFFBPRC) ถึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1959 ให้เป็นองค์กรที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี และกฎหมายพื้นฐานการเกษตร (The Agricultural Basic Law) จึงได้ถูกผ่านออกมาในปี 1961 แต่ความริเริ่มของการมีคณะกรรมการดังกล่าวและการประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตรมิได้ดำเนินโดยข้าราชการของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ (MAF) แต่โดยผู้แทนราษฎรที่สนใจในนโยบายเกษตร และโดยหอการเกษตรแห่งชาติ (The National Chamber of Agricultural) ผู้แทนราษฎรที่สนใจนโยบายเกษตรผู้เชื่อมสหพันธรัฐเยอรมันนี ได้เรียนรู้กฎหมายการเกษตร (The Agricultural Law) ในปี 1955 ของประเทศนั้น และยังเรียนรู้ดีกว่าในประเทศนั้น งบประมาณการเกษตรเพิ่มขึ้นตามกฎหมายดังกล่าว พวกเขาจึงเริ่มต้นให้มีร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตรขึ้นมาฉบับหนึ่ง ในไม่ช้าหอการเกษตรแห่งชาติก็ไล่ทันพวกผู้แทนราษฎร โดยการให้การสนับสนุนกฎหมายพื้นฐานการเกษตร

ข้าราชการของ MAF ทราบดีเกี่ยวกับปัญหาการเกษตรพื้นฐานอยู่แล้ว เพราะว่าทาง MAF เผยแพร่ “สถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นของการเกษตร ป่าไม้ และประมง” (The Present Situation and the Issues of Agriculture, Forestry and Fisheries) ในปี 1957 มันถูกเรียกต่อมาในภายหลังว่าเป็น “สมุดปกขาวการเกษตร” (Agricultural White Paper) เล่มแรก มันวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรภายหลังการฟื้นฟูเศรษฐกิจของญี่ปุ่น และอธิบายประเด็นพื้นฐานที่เกิดขึ้นในความเจริญที่ไม่สมดุลของเศรษฐกิจของประเทศ แต่ว่าทาง MAF ไม่ได้คิดถึงการสร้างนโยบายที่มีระบบระเบียบเพื่อแก้ปัญหาการเกษตรของเศรษฐกิจที่มีได้เจริญอย่างสมดุล ข้าราชการของ MAF ดูเหมือนว่าจะตื่นตัวอยู่กับความต้องการให้มีกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ถึงแม้ว่าพวกเขาจะรู้ปัญหาใหม่กับนโยบายการเกษตรที่สร้างขึ้นมากภายหลังสงครามก็ยังไม่เป็นที่เชื่อกันว่ายังเหมาะสมอยู่ โดยงานนี้ เพื่อเป็นการประนีประนอม AFFBPRC ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายพิเศษ ประธานของ AFFBPRC ก็คือ เซอิชิ โทบาทะ (Sesichi Tobata) และข้าพเจ้าได้เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการของ AFFBPRC ทาคาชิ ซากาย่า (Takachi Sakaya) (1914-) ทาคาชิ อิซามูเน่ (Takashi Hisamune) (1915-) ทาเคโอะ มาซุมโตะ (Takeo Matsumoto) (1921-) ชิเกย่า โยชิเซ่ (Shigeya Yoshise) (1922-) ไทชิโร โอคานาร่า (Taichiro Okanara) (1922-) และท่านอื่นๆ อยู่ในสำนักงานเลขานุการอย่างเต็มตัว นอกจากนี้สมาชิกท่านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานของ MAF ให้ความร่วมมือในการศึกษาปัญหาพื้นฐาน และช่วยร่างรายงานและกฎหมาย คณะและผู้ให้ความร่วมมือมีความกระตือรือร้น อย่างเช่นในช่วงการปฏิรูปภายหลังสงคราม และขอบเขตหรือขนาดของความร่วมมือก็กว้างขวาง และใกล้ชิดกว่าการปฏิรูปภายหลังสงคราม

สำนักงานเลขานุการ AFFBPRC ส่งคณะทำการศึกษา 2 คณะไปยังยุโรปตะวันตก คณะที่มี อิซามูเน่ มุ่งไปยังสหพันธรัฐเยอรมันนี และประเทศอื่นๆ ในปี 1957 และอีกคณะหนึ่งซึ่งมีข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าคณะร่วมกับ ยาซุโอะ โกโต (Yasuo Goto) (1933-) ได้ไปในปีที่ต่อมาที่ฝรั่งเศส ที่ซึ่งกฎหมายทิศทางการเกษตร (The Law of Agricultural Orientation) กำลังถูกพิจารณาในสภาผู้แทนและวุฒิสภา ข้าพเจ้าเข้าเยี่ยมชมกระทรวงเกษตรสถาบันวิจัยการเกษตรแห่งชาติ (The National Institute of Agronomic Research) สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม (The Secretarial of the Economic and Social Council) สำนักงาน

เลขาธิการของรัฐสภา ฯลฯ ในตอนนี้เองข้าพเจ้าพบ เดนิส เบิร์กแมนน์ (Denis Bergmann) (1919-) ที่สถาบันวิจัยการเกษตรแห่งชาติ และได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาการเกษตรฝรั่งเศส และความจำเป็นของการที่นโยบายโครงสร้างกฎหมายพื้นฐานการเกษตรของญี่ปุ่นมีแรงดลใจมาจากกฎหมายการเกษตรสหพันธรัฐเยอรมันในปี 1955 แต่รายละเอียดเนื้อหาของกฎหมายพื้นฐานของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่มาจากกฎหมายการเปลี่ยนแปลงการเกษตรของฝรั่งเศสในปี 1960

AFFBPRC ถูกจัดตั้งโดยบุคคลสำคัญจากหลายสาขาของญี่ปุ่น ภายหลังจากพิจารณา 1 ปี และอาศัยเอกสารที่เตรียมโดยสำนักงานเลขาธิการ ท่านประธาน เซอิชิ โทบาทะ ได้เสนอ “รายงานเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานการเกษตรและมาตรการพื้นฐาน” (Report on the Agricultural Basic Problems and Basic Measures) ให้กับนายกรัฐมนตรี โนบุซุเบะ คิชิ (Nobusuke Kishi) ในปี 1960 ในประมาณช่วงเวลานี้ ทาง MAF เริ่มรู้สึกว่าจะต้องมีกฎหมายพื้นฐานการเกษตรบางลักษณะ และได้จัดตั้งกลุ่มศึกษาซึ่งมีข้าพเจ้าเป็นหัวหน้า ในไม่ช้าข้าพเจ้าก็ได้รับการเลื่อนขึ้นเป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเกษตรและป่าไม้ โดยรัฐมนตรี ฮิเดโอะ ซูโต (Hideo Suto) (1898-) และ โทรุ โอซาว่า (Toru Osawa) (1913-) ก็กลายมาเป็นหัวหน้ากลุ่มสืบต่อจากข้าพเจ้า อาจจะถูกกล่าวได้โดยหยาบๆว่า การร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ซึ่งติดตามการเสนอรายงานที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ ทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับนโยบายเกษตรของ เซอิชิ โทบาทะ

เมื่อ AFFBPRC เริ่มต้น นายกรัฐมนตรีคือ โนบุซุเบะ คิชิ และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้คือ คูนิโอะ มิอูระ (Kunio Miura) (1896-1963) เมื่อทางคณะกรรมาธิการเสนอ “รายงานเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานการเกษตรและมาตรการพื้นฐาน” นายกรัฐมนตรีก็ยังคงเป็น โนบุซุเบะ คิชิ แต่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้คือ ทาเคโอะ ฟูกูดะ (Takeo Fukuda) (1905-) เมื่อเราเริ่มเสนอร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร นายกรัฐมนตรีคือ ฮายาโตะ อิเคดะ (Hayato Ikeda) (1899-1965) และรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ คือ โทคุโอะ นันโจ (Tokuo Nanjo) (1895-1974) เมื่อกฎหมายพื้นฐานการเกษตรถูกประกาศใช้ นายกรัฐมนตรีก็ยังคงเป็น ฮายาโตะ อิเคดะ แต่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ คือ ฮิเดโอะ ซูโต แต่ว่า ฮิเดโอะ ซูโต ได้ลาออกในไม่ช้าภายหลังการประกาศใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตร และข้าพเจ้าลาออกจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ภายหลังจากลาออกจากรัฐมนตรีของซูโต อิชิโร โคโน (Ichiso Kono) (1898-1965) รับตำแหน่งต่อจากซูโตและเขาก็กลายเป็นรัฐมนตรีท่านแรกที่ใช้กฎหมายพื้นฐานฯ เหตุผลที่ว่าเหตุใดข้าพเจ้าจึงนับรายชื่อรัฐมนตรีท่านต่างๆ ก็คือว่า ข้าพเจ้าต้องการแสดงให้เห็นว่าตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้สั้นเพียงใด และเพื่อกล่าวเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับทัศนคติของรัฐมนตรีเหล่านั้นเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานการเกษตรหรือกฎหมายดังนี้ ข้าพเจ้าไม่มีอะไรที่จะกล่าวเกี่ยวกับทัศนคติของคิชิ แต่ข้าพเจ้าใคร่กล่าวสักเล็กน้อยเกี่ยวกับทัศนคติของอิเคดะ เขาดูเหมือนจะเชื่อว่าปัญหาทางการเกษตรจะถูกแก้ไขได้โดยการอพยพแรงงานออกจากชนบท ซึ่งจะเป็นไปได้ก็โดยภาวะความจำเริญทางเศรษฐกิจของชาติที่สูงๆ ดังกล่าวแล้วในบทที่ 1-5-3 คำวิจารณ์ที่ว่ากฎหมายพื้นฐานการเกษตรจะทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรยากจนเลวลงก็เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งจากคำพูดที่ว่าประชากรเกษตรลดลงอย่างรวดเร็ว คูนิโอะ มิอูระ เป็นรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในการประกาศกฎหมาย AFFBPRC และมีความกระตือรือร้นในการศึกษาปัญหาพื้นฐาน แต่เขาก็กลับลาออกในไม่ช้าหลังจากผ่านกฎหมายนั้น ผู้สืบทอดตำแหน่งคือ ทาเคโอะ ฟูกูดะ มิได้

แสดงความสนใจมากมายอะไรในการศึกษาปัญหาพื้นฐานหรือการสนับสนุนกฎหมายพื้นฐานฯ ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าใจเหตุผลสำหรับทัศนะของเขา แต่ข้าพเจ้าจำได้ว่าเขาเป็นห่วงเรื่องการว่าจ้างงานของบุตรคนที่สองหรือสามของชาวนา แม้เรื่องดังกล่าวไม่รุนแรงอีกต่อไปแล้ว ผู้สืบทอดต่อจาก ฟูกุตะ นั้นใจ สนองตอบต่อนโยบายโครงสร้างการเกษตรเป็นอย่างดี เพราะเขามาจากฮอกไกโด ที่ซึ่งโครงสร้างการเกษตรแตกต่างไปจากแผ่นดินใหญ่ญี่ปุ่น และนโยบายโครงสร้างก็ดีกว่าของเกาะใหญ่ แม้ว่าการดำรงตำแหน่งของเขาจะสั้นมาก ฮิโรชิโอะ ชูโต ได้พยายามผ่านร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ประธานของคณะกรรมการเกษตรและป่าไม้ของสภาผู้แทนราษฎร เออิชิ ซาคาตะ (Eiichi Sakata) (1889-1969) ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการเก่าของ MAF และผู้ซึ่งภายหลังได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการผ่านร่างกฎหมายนี้ในคณะกรรมการ เพราะการต่อต้านของพรรคฝ่ายค้านท้ายที่สุดประธานซาคาตะได้ให้มีการลงคะแนนเสียงในคณะกรรมการ การบังคับให้มีการลงคะแนนเสียงเช่นนี้เป็นสิ่งที่หาได้ยากมากในคณะกรรมการเกษตรและป่าไม้ของสภา

ข้าพเจ้ารู้สึกว่ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้บ่อยครั้ง ทิศทางของนโยบายก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลง เนื่องจากความสามารถในความเป็นผู้นำของ เซอิชิ โทบาทะ และความเห็นชอบของข้าราชการประจำที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานและนโยบายพื้นฐาน นอกเหนือจากพรรคเสรีภาพ พรรคเสรีประชาธิปไตย (The Liberal Democratic Party) ได้จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษที่มีชื่อเหมือนกับ AFFBPRC ของรัฐบาล คณะกรรมการพรรคชุดนี้ทำหน้าที่ดูแลโดย อิชิทาโร อิเดะ (Ichitaro Ide) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ คนเก่ามิได้เข้าแทรกแซงในการศึกษาของ AFFBPRC ของรัฐบาล แต่แทรกแซงไม่มากนักในตอนร่างกฎหมายพื้นฐานการเกษตร เป็นเพราะทัศนะที่แสดงออกโดยสมาชิกของ AFFBPRC ของพรรค ก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขร่างดังกล่าวในบางจุด จุดหนึ่งก็คือการทอนอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการเกษตร (The Council on Agricultural Policy) โดยการลดจำนวนสมาชิกลง รวมทั้งขอบเขตอำนาจตามกฎหมายของคณะกรรมการ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้กฎหมายพื้นฐานฯ และอีกอย่างหนึ่งก็คือการรวมเอา “การเพิ่มผลผลิตฟาร์มรวม” เป็นจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของรัฐบาล

ในทัศนะของข้าพเจ้า ในการเริ่มต้นใช้กฎหมายนี้ได้รับความร่วมมือจากรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้ อิชิโร โคโน ผู้ซึ่งไม่ค่อยเห็นชอบกับกฎหมายเท่าใด โดยเฉพาะกับนโยบายโครงสร้าง แต่ว่าทัศนะของเขาเกี่ยวกับนโยบายราคากลับเป็นอย่างเดียวกันกับความคิดที่อยู่เบื้องหลังกฎหมายพื้นฐานฯ

กฎหมายพื้นฐานการเกษตรที่ผ่านในปี 1961 มีคำนำซึ่งนับว่าพิเศษสำหรับกฎหมายญี่ปุ่น คำนำนั้นกล่าวว่า “การเกษตรของประเทศของเราได้ส่งประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชาติ และสร้างเสถียรภาพให้แก่ความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอุปทานอาหารและผลผลิตการเกษตรอื่นๆ การใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ การอนุรักษ์ดิน การขยายตลาดภายในประเทศ และอื่นๆ แม้จะมีประวัติของความพยายามที่ยาวนาน อีกทั้งประชากรเกษตรยังได้สวมบทบาทของ “ผู้สนับสนุน” หรือผู้นำของการเกษตรดังกล่าว แบกรับภาระความยากลำบากนานาประการ อีกทั้งยังเป็นกำลังแข็งขัน และมั่นคงของชาติ ในส่วนที่สำคัญของผู้ซึ่งสร้างสังคมและชุมชน

พวกเรามั่นใจว่างานของการเกษตรและประชากรเกษตรจะไม่เปลี่ยนแปลงในอนาคต และจะยังคงมีความหมายสำคัญยิ่งยวดในการสร้างชาติ ประชาธิปไตย และวัฒนธรรม

แต่ว่าในสมัยหลังๆนี้ ช่องว่างของผลิตภาพของการเกษตร และภาคที่ใช้การเกษตร อีกทั้งช่องว่างระหว่างมาตรฐานการเป็นอยู่ระหว่างประชากรฟาร์มและประชากรกลุ่มอื่นๆได้ขยายตัวออกไป ในอีกด้านหนึ่ง โครงสร้างการบริโภคสินค้าเกษตรได้เริ่มเปลี่ยนแปลงและมีการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปยังภาคอื่นๆอีกด้วย

ท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าว และเพื่อเป็นการสนองต่อภาระของการเกษตรและประชากรเกษตร มันเป็นความรับผิดชอบของชาติเราที่จะช่วยให้เกษตรกรรวมทั้งปวงมีชีวิต สุขภาพ และวัฒนธรรมที่ดีได้สมดุลกับชนชั้นอื่นๆของชาติ โดยการชดเชยการเสียเปรียบของการเกษตรอันเนื่องมาจากข้อจำกัดนานาประการทั้งทางด้านธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และการสร้างความเจริญปรับปรุงการเกษตร โดยยึดความสมัครใจ และความสามารถในการสร้างสรรค์ของประชากรเกษตร

นี่คือเหตุผลว่า เหตุใดเราจึงผ่านกฎหมายฉบับนี้ เพื่อเปิดหนทางใหม่ที่การเกษตรจะดำเนินไป และเพื่อเสนอจุดมุ่งหมายของนโยบายที่เกี่ยวกับการเกษตร”

ข้าพเจ้าเขียนร่างเดิมของคำนำเท่าที่ข้าพเจ้าจำได้ ร่างเดิมมิได้ถูกแก้ไขมากมายเท่าใด ในกฎหมายฉบับนี้ มาตรการพื้นฐานที่รัฐบาลจะดำเนินการ มีดังนี้คือ

1. การขยายตัวอย่างเลือกเฟ้น (selective expansion) ของการผลิตทางการเกษตร
2. การเพิ่มผลิตภาพการผลิตทางการเกษตร และการเพิ่มผลผลิตฟาร์ม โดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร
3. การปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร
4. การปรับปรุงการตลาดสินค้าเกษตร
5. การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร และการเพิ่มรายได้ฟาร์ม
6. การปรับปรุงการผลิต และการแจกจ่ายปัจจัยหรือสินค้าเพื่อใช้ในการเกษตร และการรักษาเสถียรภาพราคา
7. การแสวงหาและอบรมบุคคลที่สามารถทำฟาร์มสมัยใหม่ และให้มีโอกาสการว่าจ้างงานในหลาย ๆ ด้านอย่างเพียงพอ แก่ผู้ที่ทำการเกษตร และคนในครอบครัวผู้ที่ต้องการจะไม่ทำฟาร์ม
8. การเพิ่มสวัสดิการของประชากรเกษตร

เพื่อสร้างความกลมกลืนในนโยบายเหล่านี้ และเพื่อให้เกิดความแจ่มชัดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการเหล่านี้ กฎหมายสั่งการให้รัฐบาลส่งมอบรายงานประจำปีให้แก่รัฐสภา (Diet) เกี่ยวกับสถานการณ์เกษตร และรายงานประจำปีเกี่ยวกับมาตรการที่จะต้องดำเนินการโดยรวม ๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่า พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นและพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น ต่างก็ต่อต้านการผ่านกฎหมายนี้ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เหตุผลสำหรับการต่อต้านนี้ก็เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับการปรับปรุงโครงสร้างชาวนา (agrarian structure) อย่างน้อยที่สุดก็เกิดขึ้นภายหลังการขยายขนาดของการทำฟาร์มโดยการลดลงของประชากรฟาร์ม และโดยเหตุนี้เองตามความเข้าใจของพรรคฝ่ายค้านก็คือ การส่งเสริมมาตรการ “จับไล่เกษตรกร”

ดูเหมือนจะมีมนุษยธรรมกว่าที่จะให้มีประชากรเกษตรมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มากกว่าการทำให้พวกเขาหมดสภาพ แต่ทว่ามันเป็นการยากลำบากที่จะรักษาจำนวนประชากรเกษตรพร้อมกับการเพิ่มมาตรฐานการครองชีพ

นอกจากนี้เศรษฐกิจของชาติได้เริ่มผ่านเข้าสู่กระบวนการของการเปลี่ยนจากขั้นของอุปทานแรงงานไม่จำกัดไปยังขั้นของอุปทานแรงงานที่มีอย่างจำกัด ในระหว่างขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงนี้ เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะหยุดยั้งประชากรฟาร์มจากการผลະหนີ เพื่อโอกาสการว่าจ้างงานอื่นๆ อาจกล่าวได้ในที่นี้ว่า กฎหมายพื้นฐานมีความเด่นชัดให้เห็นแนวทางที่การเกษตรจะต้องดำเนินไป เพื่อพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป

กฎหมายพื้นฐานฯ เพียงแต่กล่าวขวัญถึงโดยไม่มีกรลงไปในรายละเอียดเกี่ยวกับทิศทางในอนาคตของการเกษตรที่มายุคอยู่ที่หัวเลี้ยวหัวต่อของความเจริญอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจรวม ความตั้งใจที่แสดงออกมาในการผ่านกฎหมายนี้ได้แก่ความเสมอภาคทางผลิตภาพของสาขาการเกษตรและสาขานอกจากการเกษตร ซึ่งก็คือความเสมอภาคทางรายได้และความเป็นอยู่โดยการปรับปรุงโครงสร้างของการทำฟาร์ม ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายพื้นฐานตั้งอยู่บนความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ (economic rationalism) เมื่อกฎหมายถูกผ่านออกมาก็เป็นที่เข้าใจกันว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างเกษตรกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรม ผลจากการประเมินประนอมทางการเมืองก็ได้มีมาตรการหลายประการที่จะทำให้จุดหมายเหล่านี้บรรลุเกิดขึ้นภายใต้กฎหมายฉบับนี้ แต่ว่ามาตรการที่สำคัญที่สุดได้แก่ การขยายตัวอย่างเลือกเฟ้น (selective expansion) การพยุงราคาผลิตผลเกษตรและการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร

5-3-2 การแก้ไขความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร

ไม่ช้านานภายหลังสงคราม มาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับมาตรฐานก่อนสงครามและกับของคนงานในเมือง ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของการกระจายรายได้ การเกษตร และราคาผลผลิตเกษตรที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดมืด

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างปี 1950 และ 1955 การเปรียบเทียบภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรก่อนสงคราม (1934-36) และภายหลังสงคราม (1961) มีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5-20)

เมื่อหยิบยกเอาเกษตรกรผู้ปุ่นโดยเฉลี่ยทั่วไป และพิจารณาถึงเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองก่อนสงคราม เมื่อยังไม่ถูกระทบกระเทือนโดยการปฏิรูปที่ดิน เราพบว่ารายรับจากการเกษตรได้เพิ่มขึ้นพอสมควร แต่รายได้ก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผลก็คือรายได้จากการเกษตรในความเป็นจริงได้ลดลงมากกว่าเพิ่มขึ้น ในกรณีเหล่านี้โอกาสที่รายได้การเกษตรได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพ หรือรายรับเพิ่มจากสาขาต่างๆของการเกษตร ซึ่งมีการคาบเกี่ยวกับที่ดินน้อยมาก (เช่น สัตว์ปีก และหมู) และส่วนหนึ่งจากราคาผลิตผลเกษตรที่เพิ่มขึ้น เพราะว่าเนื้อที่ถือครองในช่วงเวลาทั้งสองประมาณว่าใกล้เคียงกัน ในอีกแง่หนึ่ง การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายดำเนินงานมิได้เกิดจากค่าเช่าเลย แต่เกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดของปัจจัยการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าจำพวกทุน (ตารางที่ 5-21 และตารางที่ 5-22) การให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนเครื่องจักรกลในสมัยหลังๆ นี้ ดังนั้นในเมื่อรายได้จากการเกษตรถูกลดลงไปมากเท่านั้น อัตรารายได้ก็ลดลง โดยทำให้รายได้การเกษตรลดลงไป

แต่กระนั้นก็ดี เราพบว่ารายได้ที่ใช้จ่ายใช้สอยได้เพิ่มขึ้นกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ และระดับของค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มเกือบ 80 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มขึ้นนี้ได้มาจากการเพิ่มของรายได้จากอาชีพ นอกเหนือการเกษตรไม่เต็มเวลา ในกรณีของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง การเพิ่มขึ้นของมาตรฐานความเป็นอยู่ภายหลังสงคราม

ส่วนใหญ่เกิดจากการเพิ่มโอกาสการว่างงานบางส่วนในบางเวลาของอาชีพนอกเหนือการเกษตร และก็คือการเพิ่มของรายได้จากแหล่งนี้

แต่ว่าในกรณีของผู้เช่า ความจริงที่ว่าค่าใช้จ่ายทางการเกษตรมีขนาดเล็กน้อยโดยเปรียบเทียบ และอัตรารายได้เพิ่มขึ้นได้เป็นบทบาทที่สำคัญ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าได้มีการลดภาวะของค่าเช่าลงไปอย่างฉับพลัน และโดยเหตุนี้ผู้ที่เคยเป็นผู้เช่าก็ได้รับรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์นับตั้งแต่สงครามสิ้นสุดลง แม้ว่าในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายนอกเหนือที่เรียกว่าการเกษตรได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก (ตารางที่ 5-20) เมื่อรวมกับรายได้จากอาชีพนอกการเกษตรไม่เต็มเวลา ทำให้ระดับการบริโภคของพวกเขาเพิ่มขึ้น 2.3 เท่าตัว และทำให้พวกเขาสามารถมีผลผลิตเหลือ ซึ่งเกือบเป็นสามเท่าของที่เคยมี

ระดับของการบริโภคของเกษตรกรได้เพิ่มขึ้นในลักษณะนี้จริงๆ แต่ยังคงต่ำมากเมื่อเทียบกับของคนงานในเมือง ถ้าเราเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อสมาชิกครัวเรือนของครอบครัวของครอบครัวฟาร์มและแรงงานจ้าง เราจะพบว่าในปี 1951 เกือบจะเท่ากัน แต่ก็ได้เกิดช่องว่างขึ้นมาก โดยที่ค่าใช้จ่ายในครอบครัวต่อบุคคลในครัวเรือนฟาร์มคิดเป็น 76 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายดังกล่าวของแรงงานจ้างในปี 1960

ดังนั้นจึงเป็นความจริงที่ว่า การพึ่งพาในปัจจุบันที่เศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์มมีต่ออาชีพนอกจากการเกษตร ไม่ได้เต็มเวลา มีเพียงเกิดจากการเพิ่มขึ้นของโอกาสการว่างงาน นอกเหนือการเกษตรที่เกิดขึ้นจากความจำเป็นที่สูงของเศรษฐกิจ แต่ยังคงเพราะว่าแม้จะมีการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกษตรกรยังถูกบีบให้ออกไปหาอาชีพที่มีใช้การเกษตรไม่เต็มเวลาทำอีกด้วย ขนาดของการถือครองของพวกเขาไม่ใหญ่พอที่จะทำให้มีการทำงานอย่างเต็มที่ของแรงงานครอบครัว และรายได้จากการเกษตรไม่ได้เพิ่มขึ้นไปถึงขั้นที่จะประกันระดับการบริโภคที่จำเป็นของพวกเขา

การเปรียบเทียบระหว่างการเกษตรและอุตสาหกรรมในส่วนของรายได้ที่แท้จริงต่อหัวคนงาน แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของการเกษตรต่ออุตสาหกรรมลดลงจนถึงปี 1961 (เท่ากับ 25 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าต่ำที่สุดในช่วงภายหลังสงคราม) (ตารางที่ 5-19) การลดลงนี้เป็นเหตุผลหลักที่ว่า เหตุใดกฎหมายพื้นฐานการเกษตรจึงถูกประกาศใช้ในปี 1961 ดังกล่าวข้างต้น

นับตั้งแต่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ผลผลิตของการเกษตรได้เพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง (ตารางที่ 5-19) แต่เหตุผลอธิบายส่วนใหญ่เกิดจากการพุ่งราคาผลิตผลการเกษตร การลดลงของผลผลิตโดยเปรียบเทียบในปี 1970 เกิดจากการหยุดเพิ่มราคาปุ๋ยของข้าว การเพิ่มขึ้นของผลผลิตโดยเปรียบเทียบในปี 1975 เกิดจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยภายหลังวิกฤติการณ์น้ำมัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อภาคที่มีใช้การเกษตรมากกว่าภาคการเกษตร (ตารางที่ 5-23)

จากแง่มุมของวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายพื้นฐานฯ หรือการแก้ไขภาวะเหลื่อมล้ำระหว่างภาคการเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร กระบวนการของการใช้บังคับกฎหมายมีลักษณะของการให้ความสำคัญแก่การพุ่งราคา มากกว่าการปรับปรุงโครงสร้าง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ “การประกาศเพิ่มรายได้ประชาชาติเป็นสองเท่า” (The Proclamation of Doubling the National Income) ของคณะรัฐมนตรีไอเคเดะ ชาวชนบทเข้าใจว่าการเพิ่มรายได้ประชาชาติเป็นสองเท่าก็คือ การเพิ่มรายได้ของบุคคลเป็นสองเท่า และยืนยันให้มีการเพิ่มราคาผลิตผลการเกษตร

5-3-3 การขยายตัวอย่างเลือกเฟ้น

ตามกฎหมายพื้นฐานนั้น รัฐบาลจะต้องดำเนินตามมาตรการเพื่อขยายการผลิตอย่างเลือกเฟ้น ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์และผลผลิตจำพวกผลไม้จะถูกขยายออกไป แต่ไม่ใช่ข้าว และคาดว่าจะมีการลดการผลิตบาร์เลย์

แน่นอนที่สุดว่า เพื่อขยายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ มีความจำเป็นต้องขยายการผลิตอาหารสัตว์ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเกษตรกร (the agrarian structure) มิได้เหมาะสมสำหรับการผลิตสิ่งเหล่านี้ ราคาของผู้ผลิตอาหารสัตว์ได้รับการพยุงโดยรัฐบาลในหลายๆทาง อย่างไรก็ตามจุดประสงค์มิได้เพียงเพื่อรักษาเสถียรภาพราคา แต่เพื่อให้มันต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาหารสัตว์ส่วนมากมิได้ถูกเรียกเก็บภาษีนำเข้า และข้อจำกัดภายหลังสงครามเป็นธรรมดาอยู่เองที่ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ได้เพิ่มขึ้นเมื่ออาหารสัตว์นำเข้าเพิ่มมากขึ้น ดูเหมือนว่ารัฐบาลได้หยุดสนับสนุนการผลิตธัญพืชอาหารสัตว์ แต่ในสมัยหลังๆนี้รัฐบาลได้เริ่มเพิ่มการผลิตธัญพืชอาหารสัตว์เพื่อการทำฟาร์มโคนม และเพื่อให้ทำได้ดังนี้ รัฐบาลยังได้พยายามพัฒนาทุ่งหญ้า เพื่อให้มีการใช้ทุ่งหญ้า การหาที่ที่เหมาะสมมีความสำคัญเท่ากับการเสาะหาเทคนิคการพัฒนาและการจัดการ การได้มาของที่ดินนับว่ามีความยากลำบากมาก ภายหลังการปฏิรูปที่ดิน อย่างไรก็ตามมาตรการที่จะให้ความสะดวกแก่การได้มานั้นยังมีได้เกิดขึ้น

กฎหมายที่ดินการเกษตรกล่าวว่า ที่ดินว่างเปล่ารวมทั้งที่ป่าไม้อาจจะถูกบังคับซื้อได้โดยรัฐบาล กฎหมายนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะรักษาผลจากการปฏิรูปที่ดิน ในช่วงของการปฏิรูป การบังคับซื้อที่มุ่งที่จะหาที่เพื่อพัฒนาสำหรับการปลูกอาหารจำพวกแป้ง และเพื่อเป็นที่จัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ภายหลังการเพิ่มการผลิตอาหารจำพวกแป้ง อาจจะมีมีความจำเป็นต้องพัฒนาทุ่งหญ้า และสวนผลไม้ แต่ในเวลาเดียวกันตัวของ การบังคับซื้อเองก็กลับถูกตั้งไว้ในปี 1961 โดยรัฐบาล ประมาณในช่วงเวลาเดียวกันก็ได้เกิดมีการคัดค้านของเจ้าของป่าและที่ว่างเปล่า เนื่องจากราคาที่สูงของที่ดินประเภทนี้เมื่อเทียบกับราคาทางการของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งรัฐบาลจำต้องซื้อตามกฎหมายที่ดินการเกษตร ในกรณีที่ที่ดินนั้นกลายเป็นที่ให้เช่าของนายทุนที่ดินที่มีได้ทำการเกษตร (absentee landlords)

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับการได้มาของที่ป่าไม้และที่ว่างเปล่าดังกล่าวนี้กลายเป็นตัวขัดขวางการพัฒนาทุ่งหญ้า และยังได้ขัดขวางการขยายสวนผลไม้แม้ว่าจะไม่มากเท่ากรณีศึกษามาตรการพิเศษของการส่งเสริมการปลูกผลไม้ (The Promotion of Fruit Culture Special Measures Law) ที่ประกาศใช้ในปี 1961 เปิดโอกาสให้กับการสนับสนุนทางการเงินของบริษัทเงินทุนการเกษตร ป่าไม้ และประมง (The agriculture, Forestry and Fisheries Finance Corporation) แต่มิได้ให้มาตรการพิเศษสำหรับการได้มาของที่ดิน

ข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ naked barley ไม่ถูกพิจารณาเป็นเป้าของการขยายตัวทางการเกษตรภายใต้กฎหมายพื้นฐาน แม้ว่าพืชเหล่านี้จะเป็นเป้าหมายหลักของการขยายตัว ตั้งแต่เริ่มสงครามจนถึงการผ่านกฎหมายนี้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ทางด้านอุปทานและอุปสงค์ข้าวได้คลายตัวเองลง และนอกจากนั้นได้มีการพยากรณ์ถึงผลิตผลล้น สถานการณ์ทางอุปทานและอุปสงค์ของข้าวบาร์เลย์ และ naked barley มิได้เพียงแต่คลายตัวลง แต่ว่าอุปทานยังมีมากกว่าอุปสงค์จนกระทั่งองค์การอาหาร (the Food Agency) มีส่วนเกินที่ไม่สามารถขายเป็นอาหารได้ และต้องขายเป็นอาหารสัตว์ ดังนั้นรัฐบาลได้เสนอ “ร่างกฎหมายสำหรับมาตรการพิเศษเกี่ยวกับการผลิตและการรับซื้อข้าวบาร์เลย์ และ naked barley ของรัฐบาล” (The Bill for Special Measures Concerning the

Production and Government Purchase of Barley and Naked Barley) 2 ครั้ง คือในปี 1960 และ 1961 แต่ก็ไม่ผ่านรัฐสภา (Diet) ร่างกฎหมายนี้มุ่งที่จะจำกัดการผลิตและได้ให้ระบบการจ่ายเงินชดเชยที่คล้ายกับระบบการพุงราคาของสหราชอาณาจักร ในส่วนของข้าวสาลี นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามญี่ปุ่นได้กลายเป็นประเทศที่นำเข้าข้าวสาลีที่ยิ่งใหญ่ประเทศหนึ่ง แต่ว่าความแตกต่างระหว่างราคาข้าวสาลีภายในและข้าวสาลีนำเข้าได้เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการทำฟาร์มขนาดเล็กและภูมิอากาศของญี่ปุ่นซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับผลิตข้าวสาลี ดังนั้นการผลิตข้าวสาลีจึงต้องได้รับการปรับปรุง แต่มีจำเป็นต้องเป็นเรื่องของผลผลิต นับตั้งแต่รัฐบาลเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่รัฐสภา (Diet) แต่มีเกิดผลอันใดนั้น การผลิตข้าวบาร์เลย์ naked barley และต่อมาเป็นข้าวสาลีได้ลดลงถึงนี้เกิดขึ้นแม้ว่าระบบการพุงราคาที่ทางองค์การอาหารจะต้องซื้อสินค้าอย่างไม่จำกัดปริมาณในราคาที่กำหนดขึ้นทุกปีทั่วดัชนีเสมอภาค (the price parity) ของราคาปี 1950-51 การลดลงในการผลิตนี้อาจจะเกิดจากความยากลำบากของการเพิ่มผลผลิตภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ ญี่ปุ่นหยุดการนำเข้าข้าวบาร์เลย์ เป็นที่น่าประหลาดใจที่เมื่อไม่นานมานี้ญี่ปุ่นเริ่มนำเข้าข้าวบาร์เลย์อีกครั้งหนึ่ง การผลิตข้าวบาร์เลย์เริ่มไม่สามารถตอบสนองอุปสงค์สำหรับอาหารที่ลดลงของข้าวบาร์เลย์ ข้าวบาร์เลย์ naked barley ข้าวสาลี และคำฟอย เป็นพืชรุ่นสองหรือพืชในฤดูหนาวยกเว้นในฮอกไกโดและโดยเหตุนี้รัฐบาลหรือเกษตรกรจึงมิได้คำนึงมากเท่าไรโดยเฉพาอย่างยิ่งเมื่อโอกาสการว่าจ้างงานชั่วคราวนอกสาขาการเกษตรมีอยู่อย่างดาษดื่น โดยเหตุนี้พื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูหนาวได้ลดลงจาก 2,633,000 เฮกตาร์ในปี 1956 เป็น 1,562,000 เฮกตาร์ในปี 1965 ในขณะเดียวกันเปอร์เซ็นต์ของการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้ลดลงจาก 136.9 เปอร์เซ็นต์ในช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้นแบบแผนของการเพาะปลูกได้มีความเข้มข้นน้อยลง

ในขณะเดียวกันเริ่มเป็นที่ประจักษ์ว่าอุปทานและอุปสงค์ของข้าวเริ่มตึงตัวอีกครั้งหนึ่ง และมีการขาดแคลนอยู่ในช่วงปี 1962 ถึง 1965 ในช่วงของการผ่านกฎหมายพื้นฐานประมาณกันว่าจะมีการเพิ่มขึ้นของการผลิตข้าวในอัตรา 1 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ซึ่งจะเกิดจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตต่อเฮกตาร์เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นเหล่านี้ยังไม่เป็นจริง เพราะการขาดแคลนเทคโนโลยีการเกษตรที่ประหยัดแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตต่อเฮกตาร์ด้วยเช่นกัน ในอีกด้านหนึ่ง จวบจนเร็วขึ้น อุปสงค์สำหรับข้าวคอบุคคลมิได้ลดลง แม้ว่าจะมีการลดลงเพียงเล็กน้อยให้สังเกตเห็นได้ตั้งแต่ปี 1960 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าข้าวมีภาษีกว่าข้าวบาร์เลย์ naked barley หรือมันเทศในฐานะอาหารจำพวกแป้ง และเพราะว่าราคาข้าวที่ผู้บริโภคต้องจ่ายถูกรักษาไว้ในระดับที่ต่ำ เมื่อเทียบกับอาหารอื่น ๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องนำเข้าข้าวประมาณ 1 ล้านเมตริกตันในปี 1965 (ตารางที่ 3-17) จะจำเป็นต้องพยายามเพิ่มผลผลิตข้าว รัฐบาลประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการผลิตโดยราคาข้าวที่สูง แม้จะมีการลดลงในจำนวนแรงงานและการทำฟาร์มขนาดเล็ก การรวมตัวของผู้ผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรซึ่งนำโดยสมาคมกลางของสหกรณ์การเกษตรยืนยันให้มีการเพิ่มราคาข้าวที่ผู้ผลิตได้รับ เพราะการขาดอุปทานภายในประเทศ นอกเหนือไปจากช่วงว่างในด้านมาตรฐานการครองชีพระหว่างเกษตรกรและแรงงานในเมือง ต่อมาไม่ช้าสิ่งนี้ก็ก่อให้เกิดผลผลิตข้าวล้นเกิน (อ้างถึงตารางที่ 3-17 และ 3-18)

มันฝรั่งและมันเทศเคยเป็นอาหารสำคัญและยังเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการทำแอลกอฮอล์และแป้ง แต่ว่านับตั้งแต่ประมาณปี 1952 ความสำคัญของพวกเหล่านี้ก็ได้ลดลงไป และผลผลิตล้นเกินของแป้งก็มักจะเกิดขึ้นยิ่งกว่านั้นภายหลังจากที่ให้มีการนำเข้าน้ำตาลดิบอย่างเสรี ราคาของแป้งและราคาของมันฝรั่งก็ผันผวนในบางท้องที่

อย่างเช่น ตอนเหนือของฮอกไกโดและคิวชู ที่ผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นหลักก็เริ่มมีความสำคัญต้องเพิ่มผลิตภาพมากกว่าการเพิ่มผลผลิต

ดังนั้น อุตสาหกรรมปศุสัตว์ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่กำลังมีอุปสงค์เพิ่ม จึงไม่มีฐานที่ตีในญี่ปุ่น และอุปสงค์สำหรับพืชผลในที่สูงเช่น “มูกิ” (ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์และ naked barley) และคําฟอยก็ได้ลดลง โดยเหตุนี้ข้าวจึงยังคงเป็นพืชหลักแม้ว่ามันจะมีส่วนแบ่งในมูลค่ารวมลดลงไปบ้าง โดยลดลงจาก 50.4 เปอร์เซ็นต์ในปี 1955-57 เป็น 45.3 เปอร์เซ็นต์ในปี 1962-64 และเป็น 36.7 เปอร์เซ็นต์ในปี 1973-75 ถ้าหากส่วนแบ่งดังกล่าวจะประมาณโดยผลผลิตสุทธิหรือมูลค่าเพิ่ม เปอร์เซ็นต์ดังกล่าวอาจจะไม่แสดงให้เห็นการลดลงมากเช่นนี้ กล่าวโดยสรุปในส่วนที่เกี่ยวกับส่วนประกอบของการผลิต แบบแผนของการเพาะปลูกในประเทศนี้ยังคงมีข้าวเป็นหลัก อย่างไรก็ตามก็คืออัตราการพึ่งพาตนเองของข้าวลดลงในระยะหนึ่ง โดยลดลงจาก 102 เปอร์เซ็นต์ในปี 1960 เป็น 95 เปอร์เซ็นต์ในปี 1965 ไม่เพียงข้าว อัตราการพึ่งพาตนเองของข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ถั่วเหลือง และธัญพืชอื่น ๆ ผลไม้เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์นมก็ลดลง อาหารที่สำคัญซึ่งญี่ปุ่นสามารถพึ่งตนเองได้เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ก็คือ ผักและไข่ (ตารางที่ 3-27) การพัฒนาของการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร และความหมายที่มีสำหรับญี่ปุ่นถูกกล่าวโดยละเอียดแล้วในบทที่ 3-4

แน่นอนที่การลดลงของอัตราการพึ่งพาตนเองมิใช่เป็นเพราะผลผลิตรวมลดลง แต่ส่วนใหญ่เป็นเพราะการเพิ่มขึ้นของผลผลิตรวมมิได้เพียงพอกับการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์รวม อัตราการเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรเท่ากับ 2.2 เปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ปี 1955 ถึง 1970 แม้ว่าอัตราส่วนนี้ลดลงไปเป็น 1.0 เปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ปี 1970 ถึง 1975 (ตารางที่ 5-24)

เบื้องหลังของการขยายตัวอย่างแข็งขันของการผลิตมีปัจจัยที่การพิจารณาบางอย่าง *ประการแรก* ก็คือภาวะที่ไม่น่ายินดีของอุปทานแรงงาน (อ้างถึงตารางที่ 5-27) การเพิ่มของผลผลิตฟาร์มภายใต้ภาวะของการลดลงอย่างรวดเร็วของแรงงานในการเกษตร เกิดขึ้นเมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ผลิตกันคิดขึ้นมาใช้จริงๆเท่านั้น การใช้เครื่องจักรกลในการทำฟาร์มมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด พวกเรามีประสบการณ์กับการใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรญี่ปุ่นอย่างรวดเร็ว (ตารางที่ 5-21) เป็นที่น่าสังเกตในที่นี้ว่า การใช้เครื่องจักรกลอย่างรวดเร็วในการเกษตรญี่ปุ่นจะมีแทรกเตอร์อยู่เพียงเล็กน้อย (ยกเว้นรถไถติดมอเตอร์) และมีเครื่องเก็บเกี่ยวน้อยกว่า (จนถึงประมาณครึ่งแรกของช่วงปี 1970 กว่าๆ) เพราะขนาดถือครองขนาดเล็กของแต่ละฟาร์ม

ประการที่สอง มีความแตกต่างอย่างเด่นชัดในการพัฒนาระหว่างการทำฟาร์มพืชผลและสัตว์บาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 1960 ถึง 1970 การผลิตพืชผลค่อนข้างจะคงที่ แม้ว่าตั้งแต่ปี 1970 ถึง 1975 จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ตารางที่ 5-25)

เมื่อไม่นานมานี้ ดังกล่าวไว้โดยละเอียดแล้วในบทที่ 3-4 ในท่ามกลางการเสื่อมถอยของการพึ่งพาตนเองทางอาหาร ญี่ปุ่นกลับมีผลผลิตล้นเกินของข้าว ได้มีการพยากรณ์ผลผลิตล้นเกินของข้าวเอาไว้บ้างแล้วก่อนการผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ โดยอาศัยแนวโน้มระยะยาว ทั้งนี้เพราะว่าการผลิตข้าวได้เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ แต่สม่ำเสมอเนื่องจากราคาที่ให้กำไรดี และเพราะว่านับจากผลการเก็บเกี่ยวปี 1967 ผลผลิตข้าวได้อยู่ในระดับสูงสุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวโน้มลดลงของอุปสงค์ต่อบุคคลของข้าว

การพึ่งพาตนเองเรื่องข้าวของประเทศได้รับการพยากรณ์ว่าเกินกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ในปี 1968 ตามรูปการณีก่อนหน้าการผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ ในความเป็นจริงนั้นนับตั้งแต่ปี 1967 ญี่ปุ่นมีผลผลิตข้าวล้นเกินมากกว่าอุปสงค์ประจำปีอยู่ถึงสองล้านตัน และรัฐบาลได้เริ่มใช้มาตรการเพื่อลดการผลิตข้าวตั้งแต่ปี 1970 นี่เป็นประเด็นการเกษตรที่สำคัญที่สุดประเด็นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะว่ารัฐบาลและผู้ผลิตมิได้ปฏิบัติตามการขยายตัวอย่างเลือกเฟ้นที่กล่าวไว้ในกฎหมายพื้นฐานเสมอไป

ประการที่สาม ความสัมพันธ์ทางราคากระหว่างสินค้าเกษตรและสินค้าที่ไม่ใช่เกษตรน่าจะได้รับการพิจารณาถึงดังกล่าวข้างต้น เมื่อมีการรักษาอัตราความเจริญของ GNP เท่ากับ 10 เปอร์เซ็นต์ระหว่างปี 1955 ถึง 1970 และ 8.8 เปอร์เซ็นต์ระหว่างปี 1970 ถึง 1975 ช่องว่างของผลิตภาพระหว่างสาขาได้ขยายตัวกว้างออกไป แม้จะมีการลดลงของประชากรเกษตร แต่ส่วนหนึ่งของช่องว่างนี้ก็ถูกถมให้เต็มโดยการเพิ่มขึ้นของราคาผลิตผลเกษตร (ตารางที่ 5-26) ความสัมพันธ์ด้านราคาหรือเงื่อนไขการแลกเปลี่ยนระหว่างการเกษตรและสาขาที่ไม่ใช่การเกษตรมีผลดีต่อการเกษตร ภาวะที่ดีเช่นนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการพุงราคาของรัฐบาล น่าจะกล่าวอีกว่าแผนของการเพิ่มรายได้ประชาชาติเป็น 2 เท่าตัวภายใน 10 ปีที่เริ่มต้นโดยคณะรัฐมนตรีโอเคะ (1960-1964) และความคิดเรื่องความเสมอภาคทางรายได้ที่เริ่มต้นเกิดขึ้นในตอนนั้น ทำให้เกิดความชอบกับระบบการพุงราคามากกว่าการปรับปรุงโครงสร้างเกษตรกร เหตุผลนี้และปัจจัยอื่นๆ ทำให้เกิดความจำเป็นต้องพิจารณาระบบการพุงราคาเสียใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายข้าวและการถือครองที่ดิน จากแง่มุมของขนาดของการทำฟาร์ม

5-3-4 การปรับปรุงโครงสร้าง

ภายใต้กฎหมายพื้นฐานฯ รัฐบาลได้เริ่มปรับปรุงโครงสร้างของการเกษตร รัฐบาลได้ดำรงรักษาฟาร์มครอบครัวที่มีอยู่รอดได้ และสนับสนุนกลุ่มความร่วมมือในการทำฟาร์ม และฟาร์มที่ทำการเกษตรร่วมกันในรูปสหกรณ์ ทั้งนี้โดยให้สินเชื่อผ่านสหกรณ์ซึ่งได้รับการรับรองโดยกองทุนสำหรับการพัฒนาการเกษตร (The Fund for Modernization of Agriculture) นอกจากการส่งเสริมเช่นนี้แล้ว นับตั้งแต่ปี 1962 รัฐบาลได้เริ่มส่งเสริมงานประสานงานสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร “โคโซเคเซน จิเงียว” (Kozokaizen Jigyō) โดยใช้บ้าน (hamlet) หรือพื้นที่ลักษณะเช่นนี้เป็นหน่วยหลัก งานประสานงานนี้ประกอบด้วยการจัดการที่ดินการเกษตรและการปรับปรุงที่ดินรูปอื่นๆ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรร่วมกัน การจัดตั้งอุปกรณ์ร่วม เช่นอุปกรณ์สำหรับการคัดเลือก การอบแห้ง และการแปรรูปสินค้าเกษตร และแผนงานอื่นๆ เพื่อการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร ทั้งนี้กระทำโดยการอุดหนุนและเงินงบประมาณของรัฐบาล นอกจากนั้นงานปรับปรุงทุนการเกษตร เช่นการปรับปรุงที่ดิน polders* และการเวนคืนที่ดินก็ได้มีการกระทำติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีในปีหลังๆ นี้ค่าใช้จ่ายสำหรับงานเหล่านี้ได้เพิ่มขึ้นทุกปีถึงมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณสำหรับการเกษตร ป่าไม้และประมง รองจากค่าใช้จ่ายสำหรับการพุงราคาในปี 1978 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเพื่อการใช้จ่ายในการสร้างทุนการเกษตรเท่ากับ 779 พันล้านเยน หรือ 24 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายเพื่อการเกษตร ป่าไม้และประมง (ตารางที่ 6-32) จวบจนเร็วๆ นี้โครงการเหล่านี้ได้รับการดำเนินการเพื่อการเพิ่มผลิตผลต่อเฮกตาร์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะข้าว เน้นอนที่ในตอน

* หมายถึง ที่ดินที่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเลที่มีน้ำล้อมรอบ อย่างเช่นที่ได้มาโดยการถมทะเลในประเทศเนเธอร์แลนด์... ผู้แปล

นั้นสิ่งเหล่านี้ช่วยเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน แต่ก็มิได้มีผลมากต่อการขยายขนาดของการทำฟาร์ม นอกจากนี้เร็ว ๆ นี้
ค่าใช้จ่ายสำหรับทุนเพื่ออุตสาหกรรมปศุสัตว์ก็ได้เพิ่มขึ้น

ในที่นี้อาจจะมีการพิจารณาเป็นพิเศษเกี่ยวกับมาตรการที่ใช้ในการจัดตั้งฟาร์มที่อยู่รอดได้ (viable farms)
ฟาร์มสหกรณ์ และการดำเนินการฟาร์มรวม สิ่งเหล่านี้มิได้เป็นเพียงแค่มาตรการใหม่ๆ แต่ยังเป็นเป้าหมายหลัก
ของงานประสานงานเพื่อการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร

ในประมาณช่วงเวลาของการผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ เป็นที่วิตกกังว่า การยึดเกาะของรัฐบาลภายใต้กฎหมาย
ที่ดินการเกษตร (The Agricultural Land Law) เข้ากับระบบเจ้าของที่ดินที่ทำการเกษตรเอง จะเป็นอุปสรรค
ขัดขวางการทำฟาร์ม ณ จุดนี้ได้มีการเดินเข้าสู่ทิศทางใหม่ภายใต้กฎหมายพื้นฐาน การปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม
ประกอบด้วยปฏิรูปการถือครองที่ดิน หรืออาจจะกล่าวอย่างเข้มงวดว่า การปฏิรูปสิทธิการถือครองที่ดิน แต่ว่า
ยังมีข้องเกี่ยวกับแบบแผนของการเพาะปลูก เงื่อนไขของการถือครอง และขนาดของการดำเนินการ แบบแผน
การผลิตที่สำคัญที่สุดได้แก่ การทำฟาร์มแบบครอบครัวอิสระ เงื่อนไขสำคัญที่สุดของการถือครองก็คือ การถือครอง
ของครอบครัวอิสระ ดังนั้นการถือครองโดยนิติบุคคล และการที่ถือครองขนาดใหญ่ที่เกินกว่า 3 เฮกตาร์ (12 เฮกตาร์
ในฮอกไกโด) ได้ถูกห้ามในหลักการ อนึ่ง เจ้าหน้าที่ของ MAF ไม่เห็นด้วยอย่างมากกับหลักการอันหลังนี้ ซึ่งยึดถือ
โดยเจ้าหน้าที่ของ GHQ และเจ้าหน้าที่ของเราประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงหลักการดังกล่าวในช่วงเวลา
ของการปฏิรูปที่ดิน แง่มุมเหล่านี้ของการปฏิรูปที่ดิน บัดนี้ได้ถูกมองว่าเป็นอุปสรรคของการพัฒนาการทำฟาร์ม
ทั้งนี้เพราะอุปสงค์ของการขยายขนาดของการทำฟาร์มโดยนิติบุคคลหรือครอบครัวอิสระได้เพิ่มมากขึ้นในบางลักษณะ
ของการทำฟาร์มในบางท้องที่

การพัฒนาการเกษตรมีความจำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการใช้ที่ดินหรือการปรับปรุงที่ดิน ซึ่งเกี่ยวกับ
แผนการผลิต เงื่อนไขการถือครอง และขนาดของการทำฟาร์ม ดังนั้นกฎหมายพื้นฐานฯจึงให้รัฐบาลสามารถดำรง
รักษาฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ ส่งเสริมการทำฟาร์มสหกรณ์บางอย่าง และฟาร์มสหกรณ์ อีกทั้งอำนวยความสะดวก
แก่ธุรกิจการหาที่ดินการเกษตรให้แก่สหกรณ์การเกษตร เพื่อให้เป็นไปดังนี้ กฎหมายที่ดินการเกษตรและกฎหมาย
สหกรณ์การเกษตรจะต้องได้รับการแก้ไข และนี่เกิดขึ้นในปี 1962

ก่อนการผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ เกษตรกรบางคนที่ถูกสืบทอดได้จัดตั้งบริษัทจำกัดขึ้นมาด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อที่
จะจัดตั้งสวนผลไม้สหกรณ์ แต่ MAF กล่าวว่าสิ่งนี้ผิดกฎหมายที่จะให้บริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลเข้าที่เพาะปลูก
นับตั้งแต่การปฏิรูปที่ดินเป็นที่เข้าใจกันว่าบริษัทไม่สามารถครอบครองที่ดินได้ แต่ว่างก็ไม่ใช่ที่กระจ่างกันว่าองค์การ
สหกรณ์ที่ประกอบด้วยเกษตรกรสามารถที่จะทำฟาร์มได้หรือไม่ รัฐมนตรีมีความเห็นว่าสหกรณ์การเกษตรสามารถ
ดำเนินการทำฟาร์มบางอย่างได้ แต่ไม่สามารถบริหารฟาร์มโดยตนเองได้

บัดนี้ภายใต้กฎหมายพื้นฐานฯ รัฐบาลได้เริ่มช่วยเหลือฟาร์มสหกรณ์ เพิ่มเติมจากการช่วยเหลือในการ
ดำเนินการทำฟาร์มสหกรณ์อื่นๆ ดังนั้น องค์การนิติบุคคลที่เรียกว่า “โนจิ คูมิไอ โฮจิน” (noji kumiai hojin)
ซึ่งดำเนินการการทำฟาร์มสหกรณ์จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาจากการแก้ไขกฎหมายสหกรณ์การเกษตร สมาคมนิติบุคคล
เพื่อการทำฟาร์มเหล่านี้ร่วมบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานของสหกรณ์ ได้รับอนุญาตให้มีสิทธิการครอบครอง
หรือการเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูก

จำนวนของฟาร์มสหกรณ์เพิ่มขึ้นจาก 3,178 ฟาร์มในปี 1961 เป็น 5,018 ฟาร์มในปี 1965 จากฟาร์มทั้ง 5,018 แห่งนี้ 589 ฟาร์มมีมาก่อนปี 1960 ดังนั้นฟาร์มสหกรณ์ส่วนมากจึงถูกจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ มีฟาร์มสหกรณ์อยู่ 2 ชนิด ชนิดหนึ่งเรียกว่า ฟาร์มสหกรณ์ “รวม” ซึ่งรวมเอาการทำฟาร์มของสมาชิกทั้งหมด เข้ามาไว้ด้วยกัน และชนิดที่สองเรียกว่า ฟาร์มสหกรณ์ “สาขา” หรือ “ส่วน” ซึ่งรวมเอาเพียงหนึ่งหรือสองสาขา เช่น การทำฟาร์มโคนม หรือการผลิตข้าว เข้ามาไว้ด้วยกัน แต่ไม่ใช่การทำฟาร์มทั้งหมดของสมาชิก ในปี 1965 จำนวนของฟาร์มสหกรณ์ “รวม” เท่ากับ 380 แห่ง ขณะที่ฟาร์มสหกรณ์ “สาขา” มีจำนวน 4,638 แห่ง สาขาใหญ่ของสหกรณ์ “รวม” มักได้แก่ การทำฟาร์มโคนม รองลงมาก็คือการผลิตข้าว สหกรณ์ “สาขา” ดำเนินการเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกร การทำสวนผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงไหม และอื่นๆ

ไม่เป็นที่เด่นชัดว่า สหกรณ์อย่างเช่นจำพวกที่เกี่ยวกับการปลูกข้าวหรือการทำสวนผลไม้ มีสิทธิในการครอบครองหรือการเช่าที่ดิน แต่ดูเหมือนว่าพวกที่ใช้สิทธิถือครองหรือเช่าที่ดินมีอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เพราะว่าสมาชิกไม่ต้องการจ่ายภาษีรายได้ซึ่งอาจจะเรียกเก็บจากการโอนที่ดินให้กับสหกรณ์ และมีแนวโน้มที่เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของสินทรัพย์นั้นต้องการที่จะเก็บที่ดินเอาไว้เป็นทรัพย์สินที่เป็นอิสระจากการผูกมัดใดๆ ดังนั้นถึงแม้ว่ากฎหมายที่ดิน การเกษตรจะเปิดโอกาสให้กับฟาร์มสหกรณ์มีสิทธิหรือสามารถเช่าที่ดินได้ ฟาร์มลักษณะดังกล่าวมีอยู่น้อยมาก ถ้าจะว่ากันโดยเงื่อนไขของการถือครอง อาจจะกล่าวได้ว่าฟาร์มสหกรณ์อยู่ในขั้นของการทดลอง การพัฒนาในช่วงหลังๆ ของฟาร์มสหกรณ์จะได้กล่าวถึงอีกในภายหลัง

ในตอนผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ มีการขัดแย้งที่สำคัญเกี่ยวกับว่า ควรจะส่งเสริมฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ หรือฟาร์มสหกรณ์ พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นยืนยันให้มีการส่งเสริมฟาร์มสหกรณ์ ขณะที่พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตยสนับสนุนทั้งสองประเภท แต่ให้น้ำหนักกับฟาร์มครอบครัว แต่ไว้ในกฎหมายพื้นฐานฯ นั้นไม่มีการเน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

กฎหมายพื้นฐานฯ ยังเปิดโอกาสให้มีการส่งเสริมความร่วมมือของเกษตรกรในการทำฟาร์มบางอย่าง และยังส่งเสริมความร่วมมือในการทำฟาร์มสหกรณ์ การพัฒนาของสหกรณ์เพื่อการดำเนินการเฉพาะบางอย่าง เห็นได้ชัดกว่าการพัฒนาของฟาร์มสหกรณ์ในปีที่ล่วงมาในระยะหลังนี้ กลุ่มเพื่อการดำเนินการพิเศษบางอย่างได้มีการดำเนินการร่วมบางอย่าง เช่นการใช้เครื่องจักรในการเพาะปลูก การควบคุมโรคและแมลง การตัดไม้ผล การอบแห้ง และแปรรูปข้าว ตัวอย่างเช่นจากครอบครัวฟาร์มทั้งหมด 7.7 เปอร์เซ็นต์มีหุ้นส่วนอยู่ในแทรกเตอร์ที่ซื้อร่วมกัน และ 1.8 เปอร์เซ็นต์ใช้รถแทรกเตอร์ของสมาคม จากครอบครัวฟาร์มเลี้ยงตัวไหมทั้งหมด ประมาณครึ่งหนึ่งร่วมกันฟักและเลี้ยงตัวไหมอ่อน นอกจากนี้เพียงก่อนหน้าสงคราม ยังมีโรงเรียนเพาะต้นกล้าข้าวสหกรณ์ และมีการทำนาสหกรณ์อีกด้วย จากจำนวนชาวนาทั้งหมด ประมาณ 3.1 เปอร์เซ็นต์มีเรือนเพาะชำสหกรณ์ 6.4 เปอร์เซ็นต์มีการดำเนินแบบสหกรณ์ และพวกที่มีทั้งเรือนเพาะชำสหกรณ์และการดำเนินแบบสหกรณ์มีทั้งสิ้น 1.4 เปอร์เซ็นต์ ในระยะหลังนี้เองการปลูกข้าวแบบสหกรณ์ เช่น การใช้พันธุ์ข้าวอย่างเดียวกัน และการใช้ปุ๋ย ขยายตัวภายในขอบเขตของบ้าน (hamlet) การพัฒนาขั้นต่อไปขององค์การเกษตรกรจะได้กล่าวในรายละเอียดในภายหลัง

ดังนั้น แบบแผนของการผลิตเริ่มเคลื่อนไหวจากการทำฟาร์มส่วนตัวไปสู่การทำฟาร์มแบบใหม่ ซึ่งพึ่งพา กิจกรรมสหกรณ์มากขึ้นทุกที ยิ่งกว่านั้นจะต้องกล่าวอีกว่า กิจกรรมสหกรณ์ส่วนใหญ่เหล่านี้มักจะทำโดยคนหนุ่มสาว

ฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้พบเห็นได้มากกว่าฟาร์มสหกรณ์ อย่างไรก็ตามฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้เหล่านี้มีเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของฟาร์มครอบครัวทั้งหมดและส่วนแบ่งในผลผลิตการเกษตรอาจต่ำกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ภายหลังการผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ จำนวนและส่วนแบ่งที่ต่ำนี้แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างที่อ่อนแอในการเกษตรญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามแนวโน้มที่ชัดเจนที่จะมีการทำฟาร์มขนาดใหญ่ขึ้น

จากปี 1950 ถึง 1955 จำนวนของเกษตรกรที่มีขนาดของการทำฟาร์มเล็กกว่า 0.5 เฮกตาร์ลดลง แต่จำนวนของพวกที่มีฟาร์มขนาดใหญ่กว่า 0.5 เฮกตาร์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ตั้งแต่ปี 1955 ถึง 1960 ชิดขั้นระหว่างการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของขนาดการทำฟาร์มได้เพิ่มขึ้นเป็น 1 เฮกตาร์จากปี 1960 ถึง 1965 เป็น 1.5 เฮกตาร์ และจากปี 1965 ถึง 1970 เป็น 2 เฮกตาร์ (ตารางที่ 1-5 และ 1-6) แนวโน้มนี้เกิดขึ้นในระหว่างช่วงของความจำเริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งทำให้เกิดแนวโน้มที่ต่ำสุดต่ำลงของประชากรเกษตร และการเพิ่มขึ้นของมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกร เนื่องจากเหตุนี้ การจำกัดขนาดของการถือครองจึงจำเป็นต้องได้รับการทบทวนใหม่

ดังกล่าวแล้วข้างต้น กฎหมายที่ดินการเกษตรถ้าการครอบครองที่ดินเพิ่มโดยบุคคลใดก็ตามที่มีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมากเกินกว่า 3 เฮกตาร์ (12 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) อย่างไรก็ตาม ข้อบัญญัติภายใต้กฎหมายนี้กล่าวถึงข้อยกเว้นบางกรณีอย่างเช่นเมื่อปัจเจกชนผู้มีที่ดินสามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพในเนื้อที่ทั้งหมดโดยใช้แรงงานของครอบครัวเขา ภายหลังการได้มาซึ่งสิทธิครอบครองตามการแก้ไขกฎหมายปี 1962 ปัจเจกชนอาจใช้แรงงานจ้าง ถ้าหากว่าแรงงานจ้างนั้นคิดเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแรงงานที่ต้องใช้ทั้งหมด ดังนั้นการแก้ไขนี้จึงเกี่ยวข้องกับข้อปลีกย่อยของกฎหมายที่ดินการเกษตรยึดหลักว่าฟาร์มครอบครัวสามารถที่จะครอบครองที่ดินรวมกันได้เกินกว่า 3 เฮกตาร์ (12 เฮกตาร์ในฮอกไกโด) ก็ต่อเมื่อการเพาะปลูกกระทำโดยแรงงานครอบครัวส่วนใหญ่

หลักการของการว่าจ้างงานของตนเอง (self-employment) และการผลิตโดยเจ้าของที่ดินเองยังได้จำกัดการได้มาซึ่งที่ดินโดยฟาร์มสหกรณ์ ข้อจำกัดที่สำคัญของการทำฟาร์มสหกรณ์ได้แก่ การจำกัดขนาดของที่ดินซึ่งสามารถเข้ามาเพื่อการประกอบการของสหกรณ์ และข้อจำกัดของแรงงานจ้าง ขนาดของเนื้อที่ที่เช่าจากผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกของสหกรณ์จะต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของที่ทำการเพาะปลูกโดยสหกรณ์ จำนวนของแรงงาน (ที่ไม่เป็นสมาชิก) จะต้องน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของแรงงานที่ต้องใช้ในการดำเนินการสหกรณ์ การแก้ไขนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับสหกรณ์หรือฟาร์มครอบครัว และถ้าแม้ว่าการแก้ไขเหล่านี้มีขอบเขตที่จำกัดก็มีจุดหมายของการขยายขนาดการดำเนินงานโดยการรวบรวมเนื้อที่ถือครองของครอบครัวต่างๆหรือโดยสหกรณ์

เพื่อขยายขนาดของการถือครอง ยังมีความจำเป็นต้องทำให้เนื้อที่เพาะปลูกมีความคล่องตัว อย่างไรก็ตาม ความคล่องตัวนี้ถูกจำกัดโดยบทบัญญัติในกฎหมายที่ดินการเกษตรที่จำกัดสิทธิการถือครองที่เช่า ปกป้องสิทธิผู้เช่าและควบคุมค่าเช่า

ในทางปฏิบัติ การเช่าที่ผิดกฎหมายก็ยังมีอยู่บ้าง โดยเฉพาะในที่ที่ให้เช่าใหม่ภายหลังการปฏิรูปที่ดิน นอกจากนี้ การถือครองที่ดินชนิดใหม่เกิดแพร่หลายขึ้น ประเภทที่ว่านี้มิใช่การเช่าหรือการทำฟาร์มสหกรณ์ เกษตรกรคนหนึ่งทำสัญญาที่จะทำฟาร์มบนที่แห่งหนึ่งที่เจ้าของไม่ประสงค์ที่จะทำการผลิตโดยตัวเอง แล้วก็มี การแบ่งกำไรกับเจ้าของที่ดิน การทำสัญญาดังกล่าวดูเหมือนว่าจะผิดกฎหมายจากทัศนะของการควบคุมการเช่า

ตามกฎหมายที่ดินการเกษตร แต่ว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำสัญญานั้นอาจจะกล่าวว่ามันมิได้เป็นการเช่า แต่เป็นการลงทุนร่วมกันในการทำฟาร์ม เป็นที่สังเกตว่าสัดส่วนที่เจ้าของได้โดยทั่วไปแล้วจะสูงกว่าค่าเช่าที่ถูกควบคุม ในระหว่างที่มันถูกควบคุมมากและเกษตรกรผู้เช่าดูแลที่ดินนั้นมักจะเป็นผู้ที่ต้องการทำให้ฟาร์มของเขาให้ผลตอบแทน ดังนั้นได้มีความพยายามที่จะทำให้ที่ดินมีความคล่องตัวมากขึ้น โดยการอนุญาตให้มีการลงทุนร่วมกันใช้ที่ดินแก่สหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับประโยชน์อาจจะถอนตัวได้ในภายหลังถ้าหากจำเป็น โดยไม่ต้องรับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด อย่างไรก็ตาม การรวมที่ดินในลักษณะนี้นับว่าหาได้ยากในปัจจุบัน

กล่าวโดยรวมๆ มาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ได้รับการดำเนินถูกทิศทางสำหรับการเกษตรในอนาคต กระนั้นก็คือ มาตรการเหล่านี้ก็ไม่ประสบความสำเร็จมากมายในการขยายขนาดของการถือครอง โครงสร้างชาวนาต้องการมาตรการที่กล้าหาญกว่านี้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ดังนั้นรัฐบาลได้พยายามจัดตั้งบริษัทควบคุมที่ดินการเกษตร (the Agricultural Land Control Corporation) “โนชิ คานริ จิเกียวแดน” (Nochi Kanri Jigyodan) หน้าที่ของบริษัทก็คือการซื้อและขายต่อที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและที่ว่างเปล่า และให้เช่าที่ดินเหล่านี้ การช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจกรรมเหล่านี้และการถือครองที่ดินเหล่านี้ในรูปของบริษัท (trust) วัตถุประสงค์สุดท้ายของมันประกอบด้วยการขยายขนาดของการถือครองเป็นส่วนใหญ่ ข้อจำกัดเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการเพาะปลูก เช่น บัญญัติที่ว่าการโอนสิทธิในที่ดินไม่สามารถกระทำได้โดยปราศจากการอนุญาตของผู้ว่าราชการจังหวัด และการจำกัดการถือครองที่เช่าจะไม่ถูกใช้บังคับในกรณีของการได้มาหรือการเช่าของบริษัทมหาชนที่เป็นมาตรการของการปรับปรุงโครงสร้างเกษตรกร แต่ทางบริษัทซึ่งไม่มีสิทธิพิเศษในการซื้อที่ดินก็ไม่สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์สุดท้ายอย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายบริษัท (The Corporation Bill) ถูกเสนอเข้าสู่รัฐสภา (Diet) ในปี 1965 และภายหลังที่ไม่ได้รับความเห็นชอบ ร่างกฎหมายที่คล้ายคลึงกันก็ได้รับการเสนอเข้าไปอีกครั้งในรัฐสภา (Diet) แต่ก็ไม่สำเร็จ ต่อมาในปี 1970 กฎหมายที่ดินการเกษตรถูกแก้ไขเพื่อเปิดทางให้มิติดบุคคลสำหรับการปรับปรุงการถือครองที่ดินการเกษตรในระดับจังหวัด และเพื่อจัดการควบคุมค่าเช่าและอื่นๆ ต่อมาในปี 1975 การแก้ไข “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปเนื้อที่การเกษตรเพื่อพัฒนา” (The Law Concerning the Consolidation of Agricultural Area to be Developed) ได้รับการเสนอให้ปรับปรุงโครงสร้างการทำฟาร์ม โดยไม่รวมมาตรากฎหมายบางข้อที่รวมอยู่ในกฎหมายที่ดินการเกษตร เพื่อจำกัดการเคลื่อนย้ายการถือครองที่ดิน กฎหมายที่กล่าวถึงได้รับการผ่านออกมาเพื่อหาที่ดินการเกษตรในปี 1969

นอกจากนี้ กฎหมายเงินเบี้ยหวัดสำหรับเกษตรกร (The Law of Annuity for Farmers) ก็ถูกประกาศใช้ในปี 1970 กฎหมายนี้ยังเป็นที่คาดกันว่าจะช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างของฟาร์มในตอนที่มีการสืบทอดการทำฟาร์มจากชาวนาแก่ไปยังชาวนาหนุ่ม

กล่าวโดยรวมๆ มาตรการทางกฎหมายเหล่านี้มุ่งไปในทิศทางที่ถูกต้องสำหรับอนาคตของการเกษตร แต่ทว่าดูเหมือนว่ามันมิได้ประสบความสำเร็จมากมายในการขยายขนาดของการทำฟาร์มหรือขนาดของการถือครองเพื่อการเกษตร

บัดนี้ เราต้องศึกษาความเป็นไปได้ของการขยายขนาดของการทำฟาร์มเพื่อยกระดับผลิตภาพทางการเกษตร และเพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำระหว่างสาขาการเกษตรและสาขานอกเหนือการเกษตร

นับตั้งแต่ปี 1955 การเกษตรได้สูญเสียประชากรไปอย่างรวดเร็ว และที่ดูเหมือนจะเป็นสัญญาณของความ เป็นไปได้ในการขยายขนาดของการทำฟาร์ม แต่ทว่าการลดลงนั้น อย่างเช่นในประเทศยุโรปตะวันตก กลับเกิดขึ้น ในกลุ่มของผู้ที่มีอายุน้อยภายในโครงสร้างของเศรษฐกิจที่มีความจำเรียวสูง โดยเหตุนี้จึงได้ก่อให้เกิดปัญหาการเกษตร ในเมื่อประชากรที่ตกค้างอยู่ในการเกษตรได้แก่ตัวลงทุกที

นับจากนี้ ชนบทญี่ปุ่นต้องแบกรับภาระประชากรล้นเกินจำนวนมาก จนทำให้การขยายขนาดของการ ถือครองของบุคคลดูจะเป็นไปไม่ได้ ปัจจุบันนี้เข้ามาขัดขวางการปรับปรุงเทคโนโลยี ซึ่งจะเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน การลดลงของประชากรเกษตรดูเหมือนจะให้โอกาสสำหรับการพัฒนาการเกษตร ในเมื่อการมีประชากรล้นเกินทำให้ มีการลดรายได้การเกษตร และมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม (ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 5-27) ทิศทางที่สถานการณ์การว่าจ้างงานกำลังพัฒนาไปสู่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นสิ่งที่น่ายินดี ประชากรเกษตรได้ลดลง เกือบ 30 เปอร์เซ็นต์จากปี 1955 ถึง 1965 แต่จำนวนของครอบครัวฟาร์มได้ลดลงน้อยกว่า 7 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้จำนวนของเกษตรกรเต็มเวลาเท่านั้นที่ลดลงไปเกือบครึ่งหนึ่ง ยิ่งกว่านี้จวบจนปัจจุบันลักษณะของ ความสัมพันธ์ระหว่างการลดลงของประชากรเกษตรและการลดลงของครอบครัวฟาร์มมิได้เปลี่ยนแปลงไป

เบื้องหลังของสถานการณ์นี้มีดังนี้ ประการแรก ดังที่เราได้สังเกตเห็นแล้ว ผู้ที่ออกไปจากการเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อย แต่เมื่อเขาออกไปจากหมู่บ้าน พวกเขาไม่ได้พาพ่อแม่หรือสมาชิกคน อื่นๆของครอบครัวไปกับเขาด้วย พ่อแม่ของพวกเขาก็ยังอยู่เป็นเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีจำนวนมากโดยเฉพาะ อย่างยิ่งลูกชายคนโตมิได้ออกไปจากครัวเรือนเลย แต่กลับเดินทางกลับไปกลับระหว่างบ้านกับที่ทำงานใหม่ ในกรณี ดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับภรรยาสาวที่จะอยู่ทำงานเกษตรกับพ่อแม่ เราเรียกการทำฟาร์มเช่นนี้ว่า “ซังจัน โนเงียว” (Sanchan Nogyo) ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งหมายถึง การทำฟาร์มโดยภรรยาสาวและพ่อตาแม่ยาย

นอกเหนือไปจากนี้ ยังมีผู้คนอีกมากในการเกษตรที่ไปทำงานตามฤดูกาล โดยมากในงานก่อสร้างและใน อาชีพอื่น ๆ ในระหว่างฤดูหนาว ว่ากันตามสถิติแล้ว ชนิดของประชากรที่ออกไปทำงานนี้ถูกนับรวมอยู่ในประชากร ที่อยู่ในการเกษตร และโดยเหตุนี้จึงไม่เกี่ยวข้องอะไรกับการลดลงของประชากรเกษตร แต่ทว่าการเพิ่มขึ้นของ บุคคลเหล่านี้มีผลมากต่อการผลิตทางการเกษตรในหลายลักษณะ (ก) มันทำให้การเตรียมการเพื่อการทำงานเกษตร ไม่เพียงพอหรือขาดหายไป (ข) มันทำให้เป็นไปไม่ได้ที่จะทำการเกษตรในเวลาที่ถูกต้อง (ค) มันทำให้เกิดการละทิ้ง งานในฤดูหนาวในการเกษตร จุดหลังสุดนี้เป็นสาเหตุใหญ่อย่างหนึ่งของการลดลงของผลผลิตพืชบางอย่าง เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และคำฟอย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชฤดูหนาวของญี่ปุ่น

มีเหตุผลอื่น ๆ อีกที่ว่า เหตุใดจำนวนครอบครัวฟาร์มมิได้ลดลงพร้อมกับการลดลงของประชากรเกษตร ประการแรกก็คือการขาดแคลนบ้านเรือนในเมืองใหญ่ ต่อไปก็คือราคาที่ดินโดยเปรียบเทียบที่สูงมาก เนื่องจาก สาเหตุนี้ แม้ผู้ผลิตไม่เต็มเวลา ก็ยังไม่ต้องการขายที่ดิน แต่กลับต้องการรักษาไว้เป็นการออมและเป็นทรัพย์สินที่มีค่า อีกเหตุผลหนึ่งก็คือการด้อยพัฒนาของบริการสังคม แม้แต่เกษตรกรไม่เต็มเวลา ก็ยังไม่ต้องการเลิกทำฟาร์ม ทั้งนี้ เพราะพวกเขาหวังที่จะมีอาชีพต่อไป ภายหลังจากเกษียณจากงานอื่น ๆ

สถานการณ์เหล่านี้อธิบายว่า เหตุใดจำนวนของครอบครัวฟาร์มมิได้ลดลงแม้ว่าประชากรเกษตรกำลังลดลง และเหตุใดการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงเกิดแก่เฉพาะเกษตรกรไม่เต็มเวลาเท่านั้น ในบางแง่นี้อาจจะเป็นเรื่องธรรมดา

กลุ่มอายุระดับกลางและสูงกว่าที่ทำงานอยู่ในการเกษตรจะไม่ทำการเปลี่ยนอาชีพอย่างทันทีทันใดทั้งหมด เป็นที่เชื่อกันว่าการลดลงของจำนวนครอบครัวฟาร์มจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกลุ่มผู้มีอายุน้อยกว่า ผู้ซึ่งปฏิเสธการเกษตรจะไม่หวนกลับมาสู่การทำฟาร์มในช่วงของการเปลี่ยนรุ่นของคน ดังนั้นในปัจจุบันและแม้แต่ในอนาคตอันใกล้นี้ การลดลงอย่างขนานใหญ่ในจำนวนครอบครัวฟาร์มจะไม่เกิดขึ้น อีกทั้งจะไม่มีมีการลดลงของจำนวนฟาร์มครอบครัวพร้อม ๆ กับการขยายตัวของฟาร์มครอบครัวที่เหลืออยู่โดยปราศจากมาตรการที่แข่งขันพิเศษเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน

มันเป็นความผิดพลาดที่จะสมมุติว่าสถานการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่น่ายินดีสำหรับการพัฒนาการเกษตร การที่ครอบครัวฟาร์มไม่ลดลงจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเกษตรกรที่ต้องการจะขยายขนาดการถือครองให้เป็นขนาดที่อยู่รอดได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าพวกเขาจะต้องจ่ายราคาที่สูงมากสำหรับที่ดิน ถ้าหากเขาพยายามครอบครองที่ดินที่เกษตรกรไม่เต็มเวลาเป็นเจ้าของ อุปสรรคต่อการขยายขนาดของการถือครองนี้ยังจะมีผลทางลบต่อการพัฒนาเทคโนโลยีที่ยืดเกษตรกรเต็มเวลาเป็นหลักสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้ และการนำเอาเทคโนโลยีเครื่องจักรกลมาใช้ในรูปของแทรกเตอร์จำเป็นต้องใช้กับขนาดการถือครองที่ใหญ่กว่าระดับหนึ่ง

ปราศจากการเพิ่มในผลิตภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขนาดของการถือครอง ก็จะเป็นการยากที่จะทำให้เกิดการเพิ่มรายได้การเกษตรผสมกับความต้องการเพิ่มระดับการบริโภค สถานการณ์นี้จะมีผลทางตรงกันข้ามบังคับให้ผู้ที่เลี้ยงชีพเป็นเกษตรกรเต็มเวลาต้องทำงานไม่เต็มเวลาเพื่อหารายได้เพิ่ม ดังนั้นจำนวนของเกษตรกรไม่เต็มเวลาที่มากมายเหล่านี้เป็นปัญหาต่อความพยายามในการพัฒนาของเกษตรกรเต็มเวลา มิเพียงเท่านั้น มันอาจจะทำให้เกิดสถานการณ์ที่มีเกษตรกรจำนวนมากผู้มีความสนใจน้อยมากต่อการเกษตรหรือเรื่องแผนงานปรับปรุงที่ดิน การใช้เครื่องจักรกลร่วมกัน การควบคุมโรคชุมชน และการดำเนินการอื่นๆของชุมชนร่วมกัน และการลงทุนในการเกษตร ที่เลวร้ายยิ่งไปกว่านี้คือเกษตรกรไม่เต็มเวลาเหล่านี้เคยชินกับการจัดการที่ดินของพวกเขาภายในขอบเขตที่จำเป็นน้อยที่สุด เพื่อให้ได้มาซึ่งอุปทานอาหารของตนเองผลก็คือว่าที่ดินซึ่งพวกเขาทำการเพาะปลูกอยู่นั้นมีผลิตภาพต่ำ และนับเป็นการใช้ทรัพยากรที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพ ในสมัยนี้ เกษตรกรไม่เต็มเวลาจำนวนมากมีแนวโน้มที่จะไม่ทำการเพาะปลูกโดยตนเอง และยิ่งกว่านั้น แม้ว่าพวกเขามีได้ให้ที่ดินแก่ผู้อื่นเช่าไป พวกเขา ก็ยังคงได้รับค่าเช่าตามเป็นจริงอยู่ดี (de facto rent)* นับเป็นเวลาสองหรือสามทศวรรษนับจากการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามซึ่งได้จัดลัทธินายทุนที่ดินออกไปก็ดูเหมือนจะเกิดมีระบบใหม่ของนายทุนที่ดินขนาดจิวหรือขนาดเล็ก พวกเขาอาจเรียกได้ว่าเป็นนายทุนที่ดิน เพราะมูลค่าของที่ดินของเขา แต่ไม่ใช่ขนาดของพื้นที่ การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดไปได้โดยมีระบบชวานาเช่นนี้หรือไม่ กฎหมายพื้นฐานการเกษตรยังไม่สามารถแก้ปัญหาชวานาได้ ทว่าเศรษฐกิจของประเทศซึ่งมีความจำเป็นสูงกลับทำให้ปัญหาโครงสร้างเลวร้ายลงไปอีก

* หมายถึงค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (economic rent)... ผู้แปล

บทที่ 6

การวิเคราะห์โครงสร้างการเกษตร

6-1 โครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นในทัศนะของโลก

6-1-1 ความหมายของโครงสร้างการเกษตร

คำว่า “โครงสร้างการเกษตร” ได้ถูกนำมาใช้อยู่บ่อยๆ ในระยะหลังนี้ในประเทศญี่ปุ่นและบางทีในส่วนอื่น ๆ ของโลกด้วยเช่นเดียวกัน โดยมีความหมายในการศึกษานี้ว่าเป็นโครงสร้างส่วนสนับสนุนของการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดิน องค์กรฟาร์ม และระบบตลาด

การถือครองที่ดินอาจจะแบ่งได้เป็นสองแบบสำคัญๆ คือ การถือครองของปัจเจกชน และแบบแผนของคนถือครองแบบสังคมนิยม องค์กรฟาร์มรวมถึงฟาร์มแบบต่างๆ กล่าวคือ ฟาร์มครอบครัว ฟาร์มรวม ฟาร์มของรัฐ ฯลฯ เพื่อความสะดวก “โครงสร้างการเกษตร” อาจจะใช้รวมถึงปัจจัยสองประการของการถือครองที่ดินและองค์กรฟาร์ม จากแง่มุมของระบบตลาด เศรษฐกิจของประเทศมักจะถูกแบ่งออกเป็นเศรษฐกิจตลาดเสรี และเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง

ตามศัพท์ปกติ โครงสร้างเกษตรมีได้หมายถึงอย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่มักจะหมายถึงโครงสร้างชาวนา (Agrarian Structure) หรือ โครงสร้างการถือครองที่ดิน และองค์กรฟาร์มตามการใช้ปกติ

การบรรยายตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 5 แท้จริงแล้วเป็นไปในแง่ประวัติศาสตร์ แต่ก็ยังครอบคลุมถึงสถานการณ์ปัจจุบันของประเด็นที่กล่าวถึง และดูเหมือนว่าวิธีทางประวัติศาสตร์จากบทที่ 1 ถึงบทที่ 5 เพียงพอที่จะให้เข้าใจโครงสร้างการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่อย่างคงต้องเข้าใจโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นในภาพของโลก เพื่อวางการเกษตรญี่ปุ่นในเศรษฐกิจปัจจุบัน และเพื่อกล่าวในรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างปัจจุบันของการเกษตรญี่ปุ่น รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างปัจจุบันอาจจะเป็นปัญหาสำหรับผู้อ่านบางท่าน แต่ทว่าในเมื่อหัวข้อหลักของหนังสือนี้คือโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่น และในเมื่อจะต้องมีการให้ข้อเสนอแนะบางอย่างในคอนทายรายละเอียดจึงเป็นสิ่งจำเป็น ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า มีสมมุติฐานบางอย่างที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างในอนาคต แม้ว่ายังไม่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน

(1) เศรษฐกิจตลาดเสรีหรือเศรษฐกิจวางแผน แน่นอนที่สุดเศรษฐกิจตลาดเสรีสอดคล้องกับสังคมนิยม และเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลางสอดคล้องกับสังคมนิยม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้แต่ในสังคมนิยม หลักการของเศรษฐกิจตลาดเสรีก็ได้เป็นเสรีนิยมตลอดทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาของการเกษตร

เป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีแล้วว่า ประเทศส่วนมากมีข้อขัดขวางบางอย่างที่ขัดขวางต่อการนำเข้าสินค้าเกษตรบางอย่าง และประเทศส่วนมากแม้จะเป็นเศรษฐกิจตลาดเสรี ก็มีระบบการพยุงหรือควบคุมสินค้าเกษตรบางอย่างภายในประเทศ แน่นอนที่สุดธุรกิจการทำฟาร์มเองก็มีเสรีภาพในการเข้าออกในธุรกิจ แต่ก็ได้เป็นเรื่องง่ายเสมอที่จะเป็นผู้มาใหม่ในการทำฟาร์มจากภายนอกสาขาการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในญี่ปุ่นที่กฎหมายที่ดินการเกษตร

กีดกันการถือครองที่ดินการเกษตรโดยบุคคลที่ไม่เป็นเกษตรกร และชุมชนชนบทมีลักษณะที่ซ่อนเร้นปกปิดอยู่อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจตลาดเสรีมีความเด่นที่สุดในสังคมทุนนิยม แม้แต่ในการทำฟาร์มและเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลางก็เด่นที่สุดในการทำฟาร์มของประเทศสังคมนิยม

อาจเป็นการดีที่จะเสริมว่ามีบางสังคมที่ไม่มีลักษณะเด่นของเศรษฐกิจตลาดเสรีหรือเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง แต่กลับมีลักษณะเด่นของการพึ่งพาตนเอง สังคมเช่นว่านั้นพบเห็นได้ในประเทศล้าหลัง

(2) องค์กรฟาร์ม ในประเทศทุนนิยม ฟาร์มครอบครัวหรือฟาร์มพาณิชย์ (Commercial Farm) มักจะเป็นหน่วยฟาร์ม ในขณะที่ฟาร์มส่วนมากจะเป็นฟาร์มสหกรณ์ ฟาร์มรวม หรือฟาร์มรัฐ ในประเทศสังคมนิยมแน่นอนอาจจะมีฟาร์มครอบครัวในแบบต่างๆ ที่ผลิตแพกออกไปแม้จะอยู่ภายในประเทศเดียวกัน และก็มีแบบที่แตกต่างกันของฟาร์มสังคมนิยมแม้จะอยู่ในประเทศเดียวกัน และนอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่ามีความร่วมมือหลายอย่างในการทำฟาร์มระหว่างเกษตรกรในประเทศที่เป็นทุนนิยมที่สุด และฟาร์มครอบครัวหรือการทำฟาร์มอิสระอาจพบเห็นได้ในประเทศสังคมนิยมบางแห่ง

ดูเหมือนว่าจะมีฟาร์มครอบครัวอยู่สามชนิด นั่นคือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นอกจากนั้นฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กอาจจะแบ่งออกได้เป็น ฟาร์มดั้งเดิม และฟาร์มที่มีลักษณะทางการค้า หรือแบ่งเป็นฟาร์มดั้งเดิมขนาดเล็กซึ่งมิได้ใช้ปัจจัยใหม่มาก และฟาร์มขนาดเล็กสมัยใหม่ซึ่งใช้ปัจจัยใหม่มาก ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่จะเป็นฟาร์มที่อยู่รอดได้ หรือ ฟาร์มพาณิชย์ (Entrepreneurial Farm) มันเป็นการสะดวกในการศึกษาที่จะรวมเอา Kolkhoses หรือฟาร์มรวม สหกรณ์การผลิตทางการเกษตร หรือ ฟาร์มสหกรณ์และฟาร์มรัฐ (State Farm) ในประเทศสังคมนิยม ในคำว่าฟาร์มสังคมนิยม ในเมื่อในประเทศทุนนิยมบางประเทศมีสหกรณ์การผลิตทางการเกษตร หรือฟาร์มสหกรณ์บางลักษณะและความแตกต่างระหว่างฟาร์มรวม (Collective Farm) หรือสหกรณ์การผลิตทางการเกษตรในประเทศสังคมนิยม และฟาร์มสหกรณ์หรือสหกรณ์การผลิตทางการเกษตรในประเทศทุนนิยมในอีกด้านหนึ่ง ก็ควรจะได้รับการกระทำให้กระจ่างชัดในบางประเด็น ความแตกต่างมีอยู่ในลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง หรือความไม่เป็นตัวของตัวเองขององค์กร และอยู่ในสิทธิถือครองที่ดินส่วนบุคคล หรือสิทธิการถือครองโดยรัฐ ในประเทศสังคมนิยมการจัดองค์กรและการดำเนินงานมักจะตกอยู่ภายใต้การจำกัดทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ขณะที่ในฟาร์มสหกรณ์ของประเทศทุนนิยมเกือบจะไม่มีหรือมีข้อจำกัดอยู่น้อยมาก แต่เกือบจะไม่ต้องพูดเลยว่ามีการแบ่งแยกอย่างเด่นชัดดังกล่าวนั้นกระทำได้ยาก กล่าวโดยหยาบๆ ได้ว่าหน่วยของฟาร์มสังคมนิยมมักจะใหญ่กว่าหน่วยของฟาร์มแต่ละฟาร์ม และแม้แต่ฟาร์มพาณิชย์ (Entrepreneurial Farm) ในประเทศทุนนิยม (เปรียบเทียบตารางที่ 6-1 กับตารางที่ 6-2)

ในจำพวกฟาร์มอิสระแต่ละฟาร์ม ไม่ว่าจะเป็ฟาร์มแบบครอบครัวหรือไม่ก็ตาม ก็อาจจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างฟาร์มที่อาจจะแสดงออกถึงลักษณะโครงสร้างของการเกษตร ดังนั้นจึงเป็นการดีที่จะรวมมันเอาไว้ในความหมายของคำว่า องค์กรฟาร์ม

(3) แบบแผนการถือครองที่ดิน โครงสร้างชาวนาในโลกปัจจุบัน โดยมากจะขึ้นอยู่กับสิทธิการถือครองส่วนบุคคลหรือว่าสิทธิการถือครองสังคมนิยม โครงสร้างพิเศษหนึ่งซึ่งดูเหมือนจะได้ขยายตัวออกไปอยู่บ้างก็คือการคงอยู่ของการถือครองส่วนบุคคลและการถือครองสังคมนิยมที่สอดคล้องกับการตั้งอยู่ของฟาร์มครอบครัวและ

ฟาร์มสังคมนิยม โครงสร้างพิเศษอีกอย่างหนึ่งซึ่งกำลังลดลงในขอบเขตและขนาดก็คือ การทำฟาร์มแบบดั้งเดิมที่ยึดระบบการถือครองที่ดินสมัยโบราณที่ยังไม่มีการก่อตั้งสิทธิการถือครองส่วนบุคคล

โครงสร้างที่ยึดสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็นระบบลัทธินายทุนที่ดิน และระบบเจ้าของที่ดินเอง (Owner-operation) การถือครองโดยรัฐหรือการถือครองโดยประชาชนในที่ดิน และ / หรือ การถือครองที่ดินร่วม สามารถรวมเข้าอยู่ในคำของการถือครองสังคมนิยม (Socialist ownership) แต่ในส่วนของคำว่า *การถือครองที่ดินรวมหรือการถือครองที่ดินสหกรณ์นั้นควรจะให้มีกรกล่าวอะไรบางอย่างเพิ่มเติม ชนิดดั้งเดิม* ของการถือครองที่ดินรวมชนิดหนึ่งอาจจะได้แก่ สิทธิการถือครองที่เป็นขององค์กรของฟาร์มรวม อีกชนิดหนึ่งก็คือ การถือครองที่ดินของฟาร์มสหกรณ์ ซึ่งมีสิทธิการถือครองที่เป็นของสมาชิกของฟาร์มนั้น ๆ อาจจะมีชนิดของฟาร์มสหกรณ์ที่สิทธิการถือครองเป็นของสมาชิก แต่เป็นเพียงแต่ในนาม (Proprietas nuda)* และสมาชิกไม่สามารถใช้สิทธิ์ของสิทธิการครอบครองนั้นในประเทศทุนนิยม การถือครองที่ดินของฟาร์มสหกรณ์ จะยึดระบบสิทธิการถือครองส่วนบุคคล ดังนั้นฟาร์มสหกรณ์ในสังคมนิยมจะได้รับสิทธิการถือครองหรือสิทธิการใช้ประโยชน์ของที่ดินโดยการต่อรองกับเจ้าของที่ดินอย่างเสรี หรือการเข้าร่วมโดยความเต็มใจของเจ้าของที่ดินในฐานะของสมาชิก

ในแง่นี้ คำว่า ฟาร์มสหกรณ์ “สังคมนิยม” สามารถใช้อ้างกับฟาร์มรวมสหกรณ์การผลิตทางการเกษตรหรือฟาร์มสหกรณ์ในประเทศสังคมนิยมได้รวม ๆ ขณะที่คำว่า ฟาร์มสหกรณ์ที่ “จัดตั้งขึ้นมาอย่างเสรี” หรือไม่ใช่สังคมนิยม อาจจะใช้อ้างถึงฟาร์มของประเทศทุนนิยมได้ ที่มีจำเป็นต้องหมายความว่า จะไม่สามารถมีฟาร์มสหกรณ์ที่มีลักษณะผสม

จากแง่มุมของเศรษฐศาสตร์ ความแตกต่างพื้นฐานอย่างหนึ่งระหว่างสิทธิการถือครองส่วนบุคคลกับสิทธิการถือครองสังคมนิยมในที่ดิน มีอยู่ในเรื่องเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดิน ตามหัวใจของสิทธิการถือครองที่ดินส่วนตัวนั้น ค่าเช่าเป็นของเจ้าของที่ดินแต่ละคน ในทางตรงกันข้าม ในกรณีของการถือครองที่ดินสังคมนิยม โดยหลักการแล้วค่าเช่ามิได้เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่มันเป็นของรัฐหรือประชาชน หรือสหกรณ์สังคมนิยม และที่สำคัญมันเป็นของสมาชิกผู้ที่บริจาคที่ดินให้กับสหกรณ์นั้น ๆ

ความแตกต่างพื้นฐานอีกประการหนึ่งอยู่ที่ระบบของตลาดที่ดิน ณ ที่ที่แบบแผนของการถือครองที่ดินยึดหลักสิทธิการถือครองส่วนบุคคล ที่ดินก็เป็นสินค้าที่ตกอยู่ภายใต้ระบบตลาดเสรี เป็นธรรมดาอยู่เองที่โดยหลักการแล้วทุกคนสามารถซื้อ ขาย เช่า หรือให้เช่าที่ดินนั้น จากแง่มุมทางกฎหมาย สิทธิการถือครองส่วนบุคคล ประกอบด้วยสิทธิการใช้ประโยชน์ (Uit) ความสามารถในการใช้ (Frui) และการโอน (Abuti) ดังนั้นโดยหลักการเจ้าของที่ดินสามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้โดยอิสระ ในทางตรงกันข้ามในกรณีของการถือครองสังคมนิยม สิทธิเหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกจำกัดในนาม (De jure) หรือในความเป็นจริงแทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า สิทธิการถือครองโดยรัฐหรือสิทธิการถือครองโดยประชาชนหมายถึง ผู้ทำการเกษตรของฟาร์มรัฐหรือฟาร์มสหกรณ์ไม่มีสิทธิ์ส่วนบุคคลในที่ดินนั้น ๆ

นอกจากนี้ ควรระลึกเอาไว้ว่า มีโครงสร้างเกษตรกรบางอย่างที่แตกต่างจากทั้งสองรูปแบบที่กล่าวถึงข้างบนนี้แบบหนึ่งคือโครงสร้างเกษตรกรสมัยศักดินา (Feudal agrarian Structure) และอีกแบบหนึ่งก็คือ โครงสร้างเกษตรกรแบบชุมชน (Communal agrarian Structure) โครงสร้างเหล่านี้มิได้ขึ้นอยู่กับสิทธิการถือครองที่ดิน

* เป็นภาษาละติน proprietas (สินทรัพย์) nuda (เปลือย)... ผู้แปล

ส่วนบุคคลเสรี หรือ แบบสังคมนิยมในความหมายสมัยใหม่

ในโครงสร้างศักดินา ประเทศถูกแบ่งออกเป็นอาณาเขต แล้วแจกจ่ายให้เจ้าเมืองตามศักดินา ที่ดินได้รับการเพาะปลูกโดยข้าทาสที่ดินหรือเกษตรกรผู้เป็นผู้รับใช้เจ้าเมือง ในโลกปัจจุบันไม่มีประเทศใดที่มีโครงสร้างศักดินาตามความหมายที่แท้จริงของคำ แต่อาจจะมีส่วนที่คล้ายกันหรือค่อนข้างเป็นศักดินาอยู่บ้าง นักวิชาการของญี่ปุ่นบางท่านกล่าวไว้ก่อนสงครามว่า ระบบการถือครองที่ดินกึ่งศักดินายังคงหลงเหลืออยู่ในหมู่บ้านชนบทญี่ปุ่น แม้ว่าคำว่าสิทธิการถือครองที่ดินกึ่งศักดินาจะเป็นคำที่ค่อนข้างกำกวมอยู่สักหน่อย การถือครองที่ดินลักษณะดังกล่าวอาจจะพบเห็นได้ในสังคมที่มีการพัฒนาแล้วหลังมาๆ ตรงกันข้ามกับการถือครองที่ดินศักดินา ในทุกวันนี้ยังคงมีแบบแผนการถือครองที่ดินชุมชนสมัยเก่า กล่าวในเชิงประวัติศาสตร์ แบบแผนการถือครองที่ดินชุมชนสมัยเก่ามีความเก่าแก่ยิ่งกว่าแบบศักดินา ตัวอย่างเช่น ยังคงมีการถือครองที่ดินชุมชนสมัยเก่าหลงเหลืออยู่บ้างเป็นกรณีพิเศษ ในบางพื้นที่เขตภูเขาของญี่ปุ่นซึ่งเคยมีระบบศักดินาครอบคลุมนานเป็นเวลามากหลายร้อยปีจนถึงสมัยปฏิรูปเมจิในปี 1868 แต่ดูเหมือนว่าขณะนี้ก็ไม่มีมีการถือครองที่ดินแบบศักดินาเหลืออยู่อีกเลย

6-1-2 ประเภทของโครงสร้างการเกษตร

มันไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเข้าใจโครงสร้างการเกษตรทั้งหมดของโลก วิธีการทำความเข้าใจวิธีหนึ่งก็คือ การจัดชั้นจำพวก ดูเหมือนว่าการถือครองที่ดิน องค์กรฟาร์ม และกลไกการตลาด แตกต่างกันอยู่ระหว่างเศรษฐกิจตลาดและเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง เศรษฐกิจพัฒนาแล้วและเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา โดยทั่วไปสหประชาชาติใช้ชั้นทางเศรษฐกิจต่อไปนี้ คือ

ชั้น I = เศรษฐกิจตลาดพัฒนาแล้ว

ชั้น II = เศรษฐกิจตลาดกำลังพัฒนา

ชั้น III = เศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง

สำหรับจุดประสงค์ของเรา ชั้นจำพวกของโครงสร้างการเกษตรอาจจะเป็นดังนี้

(I) โครงสร้างการเกษตรอิสระ หรือโครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจตลาด

(II) โครงสร้างการเกษตรสังคมนิยม หรือโครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง

(III) โครงสร้างการเกษตรผสม หรือโครงสร้างการเกษตรผสมระหว่าง (I) และ (II)

(IV) โครงสร้างการเกษตรสมัยเก่า หรือโครงสร้างการเกษตรแบบการทำไร่เลื่อนลอย หรือแบบเร่ร่อน

ความแตกต่างนี้อาจจะเข้าใจได้โดยการเปรียบเทียบตัวเลขในตารางที่ 6-1 และตารางที่ 6-2 ดังนั้นจึงต้องมีการอธิบายในรายละเอียด ในส่วนนี้ของบทที่ 6-1 ได้มาจากการเรียนรู้ของข้าพเจ้าและประสบการณ์ในระหว่างดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการวิจัยการเกษตร (The Agricultural Research Council) ที่ขึ้นอยู่กับ MAFF และการเป็นประธานกรรมการหรือผู้อำนวยการของสถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา (The Institute of Developing Economics)* ข้าพเจ้าได้เยือนบางประเทศหรือพื้นที่ของแต่ละชั้นจำพวกที่กล่าวถึงนั้น

ประการแรก เราจะกล่าวถึงโครงสร้างการเกษตรอิสระก่อน

* ชื่อย่อว่า Ajiken ในภาษาญี่ปุ่น เป็นสถาบันวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่น... ผู้แปล

(1) โครงสร้างการเกษตรอิสระ โครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจทุนนิยมมีลักษณะของฟาร์มอิสระ (Individual farms) สิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคล และกลไกตลาดเสรี โครงสร้างการเกษตรนี้อาจเรียกสั้น ๆ ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรอิสระ (Individualistic Agricultural Structure) ซึ่งมีหลายชนิดอยู่ในตัวมันเอง อย่างเช่น โครงสร้างที่เติบโตด้วยฟาร์มนายทุน (หรือพาณิชย์) หรือโครงสร้างที่มีฟาร์มขนาดเล็กอยู่เป็นส่วนใหญ่ในประเทศ (gross domestic product) ต่อหัวสูง ส่วนแบ่งของการเกษตรในมวลผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่ำ และส่วนแบ่งของประชากรเกษตรที่ทำงานอยู่ในการเกษตรก็ต่ำ ในประเทศกำลังพัฒนามวลผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่อหัวต่ำ และส่วนแบ่งของการเกษตรในมวลผลิตภัณฑ์ภายในประเทศและส่วนแบ่งของการเกษตรในประชากรที่ทำงานก็สูงเหมือนกัน การจัดชั้นจำพวกของสหประชาชาติมิได้แบ่งเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลางออกเป็นพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา แต่เศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลางยังคงรวมเอาทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาเข้าด้วยกัน

เราอาจสังเกตเห็นได้ว่า เศรษฐกิจตลาดก็มิได้มีโครงสร้างการเกษตรที่เหมือนกันเสมอไป ขนาดการถือครองโดยเฉลี่ยทางการเกษตรค่อนข้างใหญ่ในแคนาดา สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ในด้านหนึ่ง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งขนาดการถือครองมีขนาดเล็กในอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ศรีลังกา อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และอื่นๆ ในระหว่างสองกลุ่มนี้มีประเทศที่เนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ยมีขนาดกลาง ได้แก่ เบลเยียม ออสเตรีย ฝรั่งเศส สหพันธรัฐ เยอรมันนี เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน และอื่นๆ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างยุคเมอิจ ผู้นำญี่ปุ่นที่ต้องการดำรงรักษาฟาร์มขนาดกลางมีความคิดเกี่ยวกับเนื้อที่ถือครองการเกษตรในเบลเยียมหรือเนเธอร์แลนด์

กล่าวกันอย่างแน่ชัดว่า สหราชอาณาจักร สหรัฐ แคนาดา ออสเตรเลีย และอาเจนตินา มีโครงสร้างการเกษตรที่มีลักษณะส่วนใหญ่เป็นแบบฟาร์มพาณิชย์มากกว่าประเทศยุโรปตะวันตกอื่นๆ และญี่ปุ่น มันอาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรนายทุน (The Entrepreneurial Farming Structure) ประเทศที่มีโครงสร้างแบบนี้ ยกเว้น สหราชอาณาจักร เป็นประเทศที่กลายมาเป็นประเทศทุนนิยมภายหลังประเทศทางยุโรปตะวันตก และยังได้พัฒนาการเกษตรโดยการเสียสละของที่ดินของชาวพื้นเมืองดั้งเดิม โดยพวกที่มาตั้งรกรากใหม่จากประเทศทางยุโรป และเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่า สหราชอาณาจักรมีประวัติศาสตร์ที่มีการเคลื่อนไหวปิดล้อม และการล่มจมของกองทหารม้าอาสา และประเทศประเภทที่มีโครงสร้างแบบ (I-1) ยกเว้นสหราชอาณาจักร เป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ซึ่งสินค้าเกษตร ตรงกันข้ามกับประเทศเหล่านั้น มีเศรษฐกิจตลาดที่พัฒนาแล้วบางประเทศ เช่น ประเทศยุโรปตะวันตก (ยกเว้น สหราชอาณาจักร) และญี่ปุ่น มีโครงสร้างการเกษตรที่โดดเด่นไปด้วยฟาร์มครอบครัวขนาดเล็ก และ / หรือขนาดกลาง (ตารางที่ 6-1) ควรจะเสริมอีกว่า แน่นอนที่ธุรกิจขนาดใหญ่ครอบครองสาขาที่ไม่ใช่การเกษตรของประเทศเหล่านั้น ในกรณีนี้ ฟาร์มครอบครัวขนาดเล็ก และ / หรือขนาดกลางใช้ปัจจัยใหม่ เช่น เมล็ดพันธุ์ปรับปรุง หรือพันธุ์สัตว์ปรับปรุง ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ยากำจัดศัตรูพืชและเครื่องจักรกล เป็นธรรมดาที่ผลิตผลเกษตรส่วนใหญ่ทำไปเพื่อการซื้อขาย โครงสร้างของประเทศเหล่านั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างการทำฟาร์มแบบครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) ในประเทศเหล่านั้นเองที่สหกรณ์การได้รับการพัฒนาไปมาก สหกรณ์การตลาดอาจพบเห็นได้ในประเทศที่มีโครงสร้างแบบ (I-1) เช่น สหรัฐ แต่โดยทั่วไปสหกรณ์มักจะมีบทบาทที่สำคัญกว่าในโครงสร้าง (I-2) มากกว่าโครงสร้าง (I-1) ที่ตรงกันข้ามกับการรวมตัวของธุรกิจตามแนวนอน (Horizontal Integration) นี้คือ การรวมตัวของธุรกิจตามแนว

ตั้ง (Vertical Integration) ได้พัฒนาขึ้นในสหรัฐก่อนประเทศทางยุโรปตะวันตก ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของโครงสร้าง (I-1) ก็คือหลักการของตลาดเสรี การค้าเสรีและธุรกิจเสรีซึ่งได้แผ่ขยายเข้าไปสู่สาขาการเกษตรอีกด้วย ตัวอย่างดั้งเดิมที่สุดได้แก่ สหรัฐฯ แน่นอนที่สุดฟาร์มครอบครัวมีอยู่ก่อนแล้วในประเทศนั้น ซึ่งได้รับความประทับใจแก่ข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าไปร่วมฉลองครบรอบสองร้อยปี และได้ยินสุนทรพจน์ของ โทนี่ ที. ดีแซนท์ (Tony T. Dechant) ประธานของสหภาพชาวนา (Farmers Union) ในที่ประชุมระหว่างประเทศของสภาผู้สื่อข่าวการเกษตรครั้งที่สาม (The Third International Congress of Agricultural Journalists) คำปราศรัยของเขาไม่จำเป็นต้องย้ำหลักการที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ ซึ่งต่างจาก เอิร์ล บุตซ์ (Earl Butz) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรในคอนันัน ผู้ซึ่งได้กล่าวปราศรัยในโอกาสเดียวกัน แม้กระนั้นธุรกิจที่ไม่ใช่ของครอบครัวมีส่วนแบ่งในตลาดเกษตรสูง และฟาร์มครอบครัวของสหรัฐโดยมากมีลักษณะเพื่อการค้ามากกว่าครอบครัวฟาร์มญี่ปุ่น

ลักษณะที่เหมือนกันอย่างหนึ่งของโครงสร้างที่ (I-1) และ (I-2) ก็คือลักษณะที่เด่นชัดของการเลี้ยงสัตว์ในการเกษตร ลักษณะเด่นของการทำทุ่งหญ้า (มิเพียงรวมทุ่งหญ้าถาวรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุ่งหญ้าชั่วคราวอีกด้วย) ในการใช้ที่ดิน ญี่ปุ่นมีลักษณะพิเศษในเรื่องนี้ ลักษณะอื่นๆ ของโครงสร้างการเกษตรจะได้กล่าวถึงภายหลังในบทที่ 6-2

ถัดไปจากโครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจตลาดที่พัฒนาแล้ว เราก็จะพบเห็นโครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจตลาดกำลังพัฒนาได้โดยง่าย พื้นที่ถือครองการเกษตรมักจะมีขนาดเล็กอย่างเช่น ขนาดโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้วแบบที่ (I-2) (ตารางที่ 6-1) แต่เราจะพบว่าบางประเทศมีเศรษฐกิจกำลังพัฒนาซึ่งมีที่ถือครองการเกษตรขนาดใหญ่อย่างเช่น เม็กซิโก บราซิล ชิลี ปารากวัย อูรุกวัยและอื่นๆ ประเทศเหล่านี้อาจจะมีการสร้างที่แตกต่างออกไป กล่าวโดยย่อได้ว่าโครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจตลาดกำลังพัฒนาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชั้นจำพวก คือ

โครงสร้างแรก เป็นโครงสร้างประเทศกำลังพัฒนาซึ่งการเกษตรมีฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กและขนาดกลางที่ไม่ทันสมัยเท่ากับของเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาแล้ว โครงสร้างการเกษตรของเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรครอบครัวที่ได้รับการพัฒนาน้อยกว่าหรือโครงสร้างชาวนา (Peasantry Structure) (I-3) ดังตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่นภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ (1868) ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 จีนก่อนการปฏิวัติ ประเทศอินโดจีนก่อนได้รับอิสรภาพ ฟิลิปปินส์ ไทย พม่า อินเดีย บังคลาเทศ เกาหลีใต้ ปากีสถาน อียิปต์ และอื่นๆ ลักษณะทางโครงสร้างอย่างหนึ่งของชั้นจำพวกนี้คือ ความคายนั่นของพ่อค้าคนกลาง เช่น นายทุนที่ดิน นายทุนเงินกู้ และพ่อค้า ในอีกด้านหนึ่ง สหกรณ์การเกษตรหรือสหกรณ์ชนบท ยังไม่ได้รับการพัฒนาที่ดี มีบางประเทศที่ลัทธิ นายทุนที่ดิน (Landlordism) เริ่มเกิดขึ้นอย่างเช่นในฟิลิปปินส์ หรือที่มีลัทธิ นายทุนที่ดินกึ่งศักดินาอยู่เป็นลักษณะเด่นเช่น ในอิหร่านก่อนการปฏิวัติขาว (White Revolution)*

โครงสร้างที่สอง ของประเทศกำลังพัฒนา เรียกว่าเป็นโครงสร้างการทำฟาร์มทวิ (Dual farming Structure) (I-4) โครงสร้างนี้ประกอบด้วยฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กหรือขนาดกลางที่ยังไม่ทันสมัยเหมือนอย่างโครงสร้างที่

* การปฏิวัติทางเศรษฐกิจช่วงปี 1950 ถึง 1960 กว่าๆ นำโดยพระเจ้าซาร์แห่งอิหร่าน เป็นการปฏิรูปที่ดิน โดยมีการจัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินขึ้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 1960... ผู้แปล

(I-3) และธุรกิจฟาร์มขนาดใหญ่ หรือฟาร์มทุนนิยมที่คล้ายคลึงกับโครงสร้างที่ (I-1) สาขาของฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กหรือขนาดกลางมีโครงสร้างเหมือนกับของ (I-3) ลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของสาขาธุรกิจฟาร์มขนาดใหญ่ก็คือ การปลูกพืชยืนต้น อีกประการหนึ่งก็คือว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ถูกดำเนินการโดยทุนการจัดการ และเทคโนโลยีของเจ้าของอาณานิคมหรือประเทศอาณานิคม ลักษณะที่สามก็คือ การขาดการสนองตอบระหว่างฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ และธุรกิจการทำฟาร์มทุนนิยม ยกเว้นสำหรับอุปทานแรงงานง่าย ๆ จากพื้นที่การทำฟาร์มดั้งเดิม

โครงสร้างทิวทัศน์กล่าวพบเห็นได้ในอินโดนีเซีย มาเลเซีย ศรีลังกา เคนยา อัลจีเรีย แอฟริกาใต้ บราซิล และอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างการเกษตรของประเทศทุนนิยม นั่นคือ โครงสร้างการเกษตรอิสระสามารถที่จะจัดชั้นได้ดังนี้คือ

(I-1) โครงสร้างการทำฟาร์มนายทุน

(I-2) โครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว

(I-3) โครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาน้อยกว่า หรือโครงสร้างชวานา

(I-4) โครงสร้างการทำฟาร์มทวิ

(2) โครงสร้างการเกษตรสังคมนิยม ในกลุ่มประเทศสังคมนิยม เราจะพบเห็นประเทศสังคมนิยมที่ถูกคิดว่าเป็นสังคมนิยมโดยพวกเขาเองและประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มหนึ่ง และในอีกกลุ่มหนึ่งคือประเทศที่เรียกกันว่าสังคมนิยม ซึ่งถูกป่าวประกาศว่าเป็นประเทศสังคมนิยมโดยผู้นำของประเทศ แต่ไม่ถูกยอมรับว่าเป็นประเทศสังคมนิยมโดยประเทศอื่น ๆ แม้แต่ในกลุ่มพวกแรก บางรูปแบบของโครงสร้างการเกษตรก็มีอยู่ และก็เป็นเช่นนี้สำหรับประเทศที่เรียกกันว่าเป็นประเทศสังคมนิยม

โครงร่างการเกษตรประกอบด้วย การถือครองที่ดินสังคมนิยม ฟาร์มสังคมนิยม และการจัดการดำเนินการฟาร์มให้เป็นไปตามแผนของเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง อาจจะเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้าง (การเกษตร) สังคมนิยม (II) เมื่อเทียบกับโครงสร้างอิสระ (I)

โครงสร้างการเกษตรในโปแลนด์ ยกที่จะเรียกว่าเป็นสังคมนิยม (II) เพราะว่าเป็นฟาร์มรัฐ และ / หรือฟาร์มสหกรณ์สังคมนิยม มิได้เป็นพวกเด่นที่นั่น (อ้างถึงตารางที่ 6-1 และตารางที่ 6-2) ถ้าเรากล้าพอที่จะเสนอความแตกต่างที่ชัดเจน โครงสร้างการเกษตรในโปแลนด์มีความคล้ายคลึงกับการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) แม้จะค่อย ๆ มีแนวโน้มไปสู่โครงสร้างการเกษตรผสม (III) ให้เห็นอยู่ในฟาร์มสังคมนิยมแควดวงการเกษตร (Agricultural Circles) สหกรณ์ของแควดวงการเกษตร (Cooperatives of Agricultural Circles) และกองทุนที่ดิน (Land Fund)

โครงสร้างการเกษตรสังคมนิยม (II) อาจจะแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

(II-1) โครงสร้างการเกษตรรัฐ

(II-2) โครงสร้างการเกษตรสหกรณ์สังคมนิยม

(II-3) โครงสร้างการเกษตรสังคมนิยมชุมชน

(II-4) โครงสร้างการเกษตรจัดการด้วยตนเอง

ประเภทแรกเป็นประเภทที่ที่ดินเป็นของรัฐ และองค์กรฟาร์มอาจจะเป็นฟาร์มรัฐ หรือ ฟาร์มสหกรณ์สังคมนิยม (Socialist Cooperative Farmers) แต่ฟาร์มรัฐ (State Farm) มีมากกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินการรวมกัน (Collectivization) ในโซเวียตยูเนียนเป็นมาตรการที่จริงจังเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดหนักและอุตสาหกรรมเคมี ในเวลาไม่นานหลังการปฏิวัติ แต่ฟาร์มรัฐเริ่มมีจำนวนมากขึ้น และ Kolkhozes กำลังเริ่มลดรูปลักษณะ และคล้ายคลึงกับฟาร์มรัฐ ชนิดนี้เรียกว่า โครงสร้างการเกษตรรัฐ (II-1) (อ้างถึงตารางที่ 6-2) อาจกล่าวได้ว่า คิวบามีโครงสร้างดังกล่าว ถึงแม้จะแตกต่างจากโซเวียตยูเนียน คิวบามีฟาร์มอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฟาร์มขนาดเล็กที่จัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดิน แต่ฟาร์มรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดินกลับมีมากกว่าในประเทศนั้น

Kolkhozes เป็นสหกรณ์ชนิดหนึ่ง และองค์กรฟาร์มสังคมนิยมของประเทศทางยุโรปตะวันออกบางประเทศ เรียกว่าเป็นสหกรณ์การผลิตทางการเกษตร ในประเทศทางยุโรปตะวันออกที่ดินมิได้เป็นของรัฐเสมอไป แต่โดยมากเป็นของสหกรณ์หรือสมาชิกของสหกรณ์ ดูเหมือนว่ามีหลายประเทศที่สมาชิกของสหกรณ์มีสิทธิในสวนแบ่งของที่ดินที่พวกเขาเข้าร่วมในสหกรณ์ หรือในบางประเทศที่สมาชิกได้รับค่าเช่าตามสวนแบ่งของที่ดิน เราเรียกโครงสร้างนี้ว่าเป็น โครงสร้างการเกษตรสหกรณ์สังคมนิยม (Socialist cooperative agricultural Structure) (II-2) ฟาร์มสหกรณ์ของเกาหลีเหนือดูเหมือนจะคล้ายคลึงกับแบบของทางประเทศยุโรปตะวันออก แต่ว่ากันว่าที่ดินเป็นของสหกรณ์ ซึ่งมีได้จ่ายค่าเช่าให้กับผู้บริจาคติน และว่าอุดมคติ (ideal) ก็คือสิทธิการถือครองที่ดินโดยรัฐ

ระบบของคอมมูนประชาชนของจีน แตกต่างจาก (II-1) หรือ (II-2) ที่ดินเป็นของคณะกรรมการผลิตของคอมมูนประชาชน และคอมมูนดำเนินการโดยองค์กรสามเส้า (คณะกรรมการผลิต คณะกรรมการ (brigade) และคอมมูนประชาชน) นอกจากนี้ยังเป็นที่ทราบกันว่า ที่ดินควรเป็นของประชาชน คอมมูนทำหน้าที่เพียงแต่เป็นกลุ่มหรือฟาร์มสหกรณ์ แต่ยังเป็นชุมชนชนบทจริงๆ ที่มีโรงเรียน โรงงานขนาดย่อม โรงพยาบาล และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และแม้แต่กองทหารอาสาสมัคร อาจกล่าวได้ว่าหมู่บ้านอูจามา (Ujama village) ซึ่งกำลังถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ในแทนซาเนีย ได้รับคำแนะนำจากประวัติศาสตร์ของคอมมูนก่อนช่วงเวลาของการล่าอาณานิคมยุโรป ซึ่งจำพวกของจีนอาจจะเรียกได้ว่าเป็น โครงสร้างการเกษตรสังคมนิยมคอมมูน (Communal Socialist Agricultural Structure) (II-3)

โครงสร้างการเกษตรใด ๆ ก็ตามที่ประกอบด้วยฟาร์มที่มีการจัดการโดยตนเองเป็นส่วนมาก อาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรที่จัดการโดยตนเอง (Self-managing agricultural Structure) (II-4) และยูโกสลาเวีย ดูเหมือนจะกำลังเข้าสู่ขั้นจำพวกนี้ ในกรณีของยูโกสลาเวีย ฟาร์มที่มีการจัดการโดยตนเองมีลักษณะที่เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งสามารถจัดการการดำเนินการของฟาร์มได้โดยขบวนการการตัดสินใจที่เป็นประชาธิปไตยภายในองค์กร ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติด้วย และยังเป็นทีกล่าวขวัญกันอีกว่า ที่ดินที่ดำเนินงานโดยฟาร์มที่จัดการโดยตนเองนั้น มีลักษณะการถือครองโดยสังคม แต่ไม่ได้เป็นของรัฐ ความคิดเรื่องการถือครองโดยสังคม (Social ownership) นี้ดูเหมือนจะเป็นเอกลักษณ์ของยูโกสลาเวีย การบริหารงานเกี่ยวกับที่ดินเป็นของคอมมูน นั่นคือหน่วยการบริหารระดับล่างสุด การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดขึ้นโดยการจัดการแบบฟาร์มที่จัดการด้วยตนเอง

อัลจีเรียกำลังพยายามจัดตั้งฟาร์มที่จัดการด้วยตนเองและฟาร์มสหกรณ์ ฟาร์มที่จัดการด้วยตนเองตั้งอยู่บนที่ดินที่เวนคืนมาจากผู้บุกเบิกชาวยุโรป

แบบหลักๆของการเกษตรในโครงสร้างสังคมนิยม (II) ก็แตกต่างกันออกไป ก่อนหน้านั้นก็กล่าวกันว่าโครงสร้าง (II) นี้ไม่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ ในเมื่อการเกษตรต้องอาศัยอุปกรณ์ต่างๆ หรือการทำฟาร์มในโรงเรือน ได้พัฒนาไปมากในเร็ว ๆ นี้ ดูเหมือนว่าไม่มีปัญหาใหญ่สำหรับการเลี้ยงสัตว์ในทุกวันนี้ ยกเว้นปัญหาอุปทานอาหารสัตว์ กล่าวโดยทั่วไปขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มสังคมนิยมดูเหมือนจะใหญ่โตเมื่อเปรียบเทียบกับ โครงสร้างการทำฟาร์มนายทุน (The Entrepreneurial farming Structure) (I-1) หรือสาขาการทำฟาร์มทุนนิยมแบบโครงสร้างการทำฟาร์มทวิ (I-4) นี้มีได้หมายความว่า พื้นที่ของฟาร์มสังคมนิยมต่อหัวของสมาชิกใหญ่โตมากเสมอไป

กล่าวกันว่ามีคอมมูนประชาชนในจีนอยู่ประมาณ 54,000 แห่ง และมีเนื้อที่เพาะปลูกมีอยู่ประมาณ 120 ล้านเฮกตาร์ ดังนั้นขนาดโดยเฉลี่ยของคอมมูนอาจจะตกประมาณ 2,200 เฮกตาร์ นอกจากนี้ จำนวนของครอบครัวฟาร์มประมาณกันว่ามีอยู่ 120 ล้านครอบครัว ดังนั้นในแต่ละคอมมูนจะมีครัวเรือนฟาร์มโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2,200 ครอบครัว บางทีพื้นที่ของคอมมูนที่เกี่ยวกับจำนวนครอบครัวฟาร์มมีขนาดเล็กมาก ในเกาหลีเหนือมีฟาร์มสหกรณ์อยู่ 3,700 ฟาร์ม ขนาดโดยเฉลี่ยของเนื้อที่ทำกินเท่ากับ 500 เฮกตาร์ และมีครัวเรือนเกษตรโดยเฉลี่ยต่อฟาร์มประมาณ 300 ครัวเรือน ตามตัวเลขเหล่านี้ สัดส่วนของที่ดินต่อประชากรดูเหมือนเกือบจะคล้ายคลึงกับตอนปลายสมัยที่เป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น

(3) โครงสร้างการเกษตรผสม บัดนี้เป็นที่กระจ่างในส่วนหนึ่งว่าประเทศสังคมนิยมตามความหมายกว้างๆ มิจำเป็นต้องมีโครงสร้างการเกษตรสังคมนิยมเสมอไป อาจจะกล่าวในอีกแง่หนึ่งได้ว่า ประเทศทุนนิยมบางประเทศ ก็มีโครงสร้างการเกษตรบางรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากโครงสร้างการเกษตรอิสระ (I) ในอีกนัยหนึ่งก็คือ ยังคงมีโครงสร้างแบบที่สามในเศรษฐกิจผสม หรือแบบที่ผสมโครงสร้างอิสระ (I) กับโครงสร้างสังคมนิยม (II) เราสามารถจัดชั้นจำพวกโครงสร้างนี้ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรผสม (III) อาจจะเป็นการดีที่จะแบ่งโครงสร้างนี้ออกเป็น 2 ประเภท ประเภทหนึ่งได้แก่ โครงสร้างการเกษตรผสมในเศรษฐกิจสังคมนิยม และอีกประเภทหนึ่งก็คือ โครงสร้างการเกษตรผสมในเศรษฐกิจที่ไม่ใช่สังคมนิยม

ยูโกสลาเวีย ได้ถูกจัดแล้วว่ากำลังเข้าสู่โครงสร้างแบบที่จัดการโดยตนเอง (II-4) แต่ก็อาจจะไม่เป็นเรื่องผิดที่จะกล่าวว่ามันมีโครงสร้างผสม (III-1) เพราะว่ามันมีอยู่สองสาขาคือ สาขาส่วนตัวและสาขาสังคมนิยม และระบบตลาดของยูโกสลาเวียก็มีส่วนของกลไกตลาดเสรีอยู่ด้วย บางประเทศที่ใช้ระบบสังคมนิยมอาจจะจัดชั้นจำพวกได้ว่าเป็นพวกที่กำลังเข้าสู่โครงสร้างผสม (III-2) บางประเทศในแอฟริกา ซึ่งมีโครงสร้างทวิ (I-4) หรือโครงสร้างการเกษตรสมัยเก่าที่กำลังเข้าสู่โครงสร้างการเกษตรผสม (III) ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในแอฟริกา เปรูซึ่งมิได้ประกาศตัวว่าเป็นสังคมนิยมหรือทุนนิยมก็ดูเหมือนจะเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มนั้น

ประเทศโดยมากที่ใช้สังคมนิยม และได้จัดตั้งฟาร์มสหกรณ์หรือฟาร์มที่มีลักษณะเช่นนั้น ภายหลังการโอนฟาร์มของผู้บุกเบิกเป็นของหลวง อาจจะเรียกได้ว่ากำลังจะมีโครงสร้างผสม แทนชาเนี่ยและอัลจีเรียนับเป็นตัวอย่างหนึ่ง ในแง่หนึ่งอิสราเอลซึ่งไม่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นสังคมนิยม อาจจะเป็นแบบอย่างที่มีโครงสร้างการเกษตรที่แท้จริง ถึงแม้ว่าเม็กซิโกมิได้เป็นสังคมนิยม ฟาร์มครอบครัวหรือฟาร์มสหกรณ์ที่ตั้งอยู่บนที่ของรัฐ ซึ่งได้มาโดยการปฏิรูปที่ดินก็มีลักษณะบางอย่างเหมือนกับของโครงสร้างผสม แต่โครงสร้างการเกษตรเม็กซิโกไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นแบบผสม เพราะฟาร์มสหกรณ์มีความสำคัญน้อยมาก ในอีกด้านหนึ่งดูเหมือนว่าอิหร่านได้เริ่มมี

โครงสร้างผสม เพราะมีบริษัทฟาร์มขนาดใหญ่และสหกรณ์การทำฟาร์ม แม้ว่ามันจะยังคงอยู่ในช่วงต้น ๆ ของการพัฒนา ผลกระทบของความวุ่นวายทางการเมืองที่เริ่มต้นในช่วงหลังของปี 1978 ที่มีต่อระบบยังไม่เป็นที่ทราบกัน*

(4) โครงสร้างการเกษตรสมัยเก่า เราได้กล่าวถึงโครงสร้างการเกษตรอิสระ สังคมนิยม และผสมแล้ว แต่ทว่าชั้นจำพวกทั้งสามนี้ก็ยังไม่สามารถครอบคลุมหลาย ๆ ชั้นจำพวกหนึ่งของเศรษฐกิจสมัยเก่า (Premodern) ซึ่งสามารถพบเห็นได้ในบางพื้นที่ของแอฟริกาผิวดำ ป่าบิวินิกินี ตะวันออกไกล เอเชียและอเมริกาใต้ เพื่อความรวบรัด ชั้นจำพวกนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างการเกษตรสมัยเก่า (IV)

มีเรื่องที่ควรระลึกถึงสักหนึ่งหรือสองเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการเกษตรในสังคมนิยมเก่า ถ้าหากว่าคำว่า โครงสร้างการเกษตรถูกใช้ในระดับประเทศ ชั้นจำพวกที่สอดคล้องกันควรแสดงออกถึงลักษณะของโครงสร้างการเกษตรของประเทศ ในความหมายนี้ดูเหมือนว่าจะไม่มีกี่ประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบสมัยเก่า แน่นนอนมีประเทศ ด้อยพัฒนามากมายที่ยังไม่มีการถือครองที่ดินส่วนตัวทั่วทั้งประเทศ ดังนั้นจึงควรจะมีรูปแบบการถือครองที่ดิน ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นแบบสมัยเก่าในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเหล่านั้น แม้ว่าจะไม่ทั่วทั้งประเทศ แม้แต่ในประเทศ ญี่ปุ่น การถือครองสาธารณะ (Commonage) ก็ยังคงมีอยู่ แม้ว่ากำลังเปลี่ยนแปลงไปในบางลักษณะในบาง ท้องที่เขตภูเขา

ระบบการถือครองที่ดินเหล่านี้มีความแตกต่างพอสมควรจากที่อธิบายมาแล้วก็ยังคงจะแตกต่างกันเองอีกด้วย ในแง่หนึ่งระบบเหล่านั้นไม่เหมือนกันเลย แน่นนอนที่เราไม่สามารถจะพิจารณาให้ลึกลงไปกว่านี้อีกแม้ว่าจะน่าสนใจ ดังนั้นข้าพเจ้าต้องการจะหยิบยกลักษณะเด่น ๆ ของระบบการถือครองที่ดินจากทัศนะที่กว้าง ๆ และปัจจัยอื่น ๆ ของ โครงสร้างการเกษตรในสังคมนิยมเก่า

ประการแรก ควรจะมีการคำนึงถึงการถือครองที่ดินชุมชน (Communal landownership) หรือแบบ แผนการถือครองที่ดินของเผ่า (Tribal land tenure pattern) ที่ดินเป็นของหมู่บ้านโดยส่วนรวม หรือเป็นของ ครอบครัวใหญ่ของเผ่า หัวหน้าหรือผู้อาวุโสจะแจกจ่ายสิทธิการเพาะปลูกส่วนบุคคลให้แก่ครอบครัวทั้งหมดใน หมู่บ้าน *ประการที่สอง* การทำฟาร์มแบบดั้งเดิมมักจะกระทำโดยความร่วมมือระหว่างสมาชิกของหมู่บ้านหรือครอบครัว โดยมากการทำไร่เลื่อนลอยเป็นแบบแผนหลักของการทำฟาร์ม การทำฟาร์มเป็นเพื่อการยังชีพ ไม่ใช่การค้า โดย เหตุที่ไม่ผลิตผลมากพอที่จะขายได้ *ประการที่สาม* ความสัมพันธ์ลักษณะเข้ารับใช้ระหว่างนายทุนที่ดินและเกษตรกร ดูเหมือนจะไม่มีอยู่อีกแล้ว ความสัมพันธ์อันต่ำ (Subjugation) ดังกล่าวกลับเห็นได้ในโครงสร้างครอบครัว ด้อยพัฒนา (I-3) ที่กล่าวมาแล้ว

โครงสร้างที่มีรูปลักษณะเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (Premodern Communal Structure) (IV-1) เป็นที่น่าสังเกต ณ จุดนี้ยิ่งกว่า อาจจะได้พบเห็นการถือครองที่ดินและองค์การฟาร์มในแบบที่ต่าง ๆ กันออกไปได้ง่าย เช่นฟาร์มครอบครัวเพื่อการค้า (Commercial Family Farm) หรือฟาร์มขนาดใหญ่ (Large Estate Farm) ที่มี การถือครองที่ดินส่วนตัวในประเทศเดียวกันที่มีพื้นที่แบบโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (IV-1)

ยังมีโครงสร้างการเกษตรสมัยเก่าอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือโครงสร้างที่ยึดการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน ผู้คนที่

* ภายหลังการปฏิวัติทางศาสนาจนถึงปัจจุบัน (1987) ดูเหมือนว่าโครงสร้างนี้กลับถอยหลังไปสู่โครงสร้างสมัยเก่า (IV) ที่เสื่อมโทรม กว่าเดิมมาก... ผู้แปล

เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอย่างนี้มักจะเป็นเผ่า การเร่ร่อนของพวกเขาหรือเผ่าที่เร่ร่อนมักจะเป็นฤดูกาลและอยู่ในเขตแห้งแล้งที่ชัดเจน เช่นเขตทะเลทรายหรือกึ่งทะเลทราย และจำต้องเสาะหาหญ้าและน้ำ ดูเหมือนว่าพวกเขาไม่มีการถือครองที่ดิน แม้ว่าพวกเขาจะหากินอยู่ในบริเวณที่แน่นอน และความสัมพันธ์บางอย่างกับผู้ตั้งรกรากซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่พวกเขาเข้าไปเร่ร่อนอยู่ เศรษฐกิจของพวกนี้มีลักษณะที่เป็นการค้าโดยผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว

ขั้นจำพวกนี้อาจเรียกว่า โครงสร้างเร่ร่อน (Nomadic Structure) (IV-2) การทำไร่เลื่อนลอยของโครงสร้างชุมชนสมัยเก่าแบบ (IV-1) แตกต่างเป็นอย่างมากจากโครงสร้างเร่ร่อน (IV-2) บุคคลที่ทำการเกษตรเลื่อนลอยจะปักหลักอยู่บนที่ที่เขาบุกเบิกมาเป็นเวลาระยะหนึ่ง และแล้วพวกเขาก็เคลื่อนย้ายไปยังที่อื่นเพื่อบุกเบิกที่ดินผืนใหม่ พวกเขามีการถือครองที่ดินบางอย่าง เช่น การถือครองที่ดินชุมชน (Communal landownership) อนึ่งการบุกเบิกที่ดินมักจะมีการจุดไฟเผาป่า อักษรจีนตัวหนึ่งซึ่งสร้างขึ้นในญี่ปุ่นซึ่งหมายถึง”ที่สูง” ประกอบด้วยอักษรจีน 2 ตัวที่แทน “ไฟ” และ “ที่เพาะปลูก” นี้ชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ที่การทำเกษตรในที่สูงเกิดมาจากการทำไร่เลื่อนลอย อย่างน้อยที่สุดก็ในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมญี่ปุ่น

การทำไร่เลื่อนลอยมักถูกอ้างให้เป็นลักษณะหนึ่งของการเกษตรของบราซิลและประเทศทางอเมริกาได้อื่น ๆ ประเทศทางอาฟริกาบางแห่ง และ ปาปัวนิวกินี อย่างไรก็ตามถ้าหากว่าใครจะพูดยกตัวอย่างว่า บราซิลมีโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (IV-1) นับว่าไม่ถูกต้อง แม้ว่าครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์อาจจะถูกต้อง

6-1-3 ปัญหาโครงสร้างและนโยบาย

(1) ปัญหาโครงสร้างเกษตร เป็นที่เข้าใจกันได้ว่าประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มนายทุน (Entrepreneurial Farming Structure) (I-1) มักเกือบจะไม่มีความต้องการนโยบายโครงสร้างที่รวมการปฏิรูปที่ดิน การเกษตรมีผลิตภาพสูง ทำให้เกษตรกรได้รับรายได้มากพอ หรือให้อาหารเพียงพอแก่ประชากร ถ้าแม้ว่ามีความแตกต่างระหว่างเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และแรงงานเกษตร หรือระหว่างฟาร์มใหญ่และฟาร์มเล็ก ก็อาจจะไม่มีปัญหาสังคมรุนแรง ควบเท่าที่บันไดการเกษตร (The Agricultural ladder) ยังทำหน้าที่ได้ดีอยู่ บันไดหนึ่งให้โอกาสในการเลื่อนไหลแบบจากแรงงานไปเป็นผู้เช่า และจากผู้เช่าไปเป็นเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และอีกอย่างหนึ่งให้โอกาสการเลื่อนไหลในแนวตั้งที่คล้ายคลึงกัน เช่น จากฟาร์มขนาดเล็กไปยังฟาร์มขนาดกลาง และจากฟาร์มขนาดกลางไปยังฟาร์มขนาดใหญ่ บันไดเหล่านี้ทำหน้าที่ได้ดีพอสมควรในสหรัฐ จึงทำให้ไม่มีปัญหาโครงสร้างเกษตรแผ่ไปทั่วประเทศ และเป็นธรรมดาอยู่เองที่ไม่มีควมจำเป็นใด ๆ สำหรับการปฏิรูปที่ดินในรูปใด ๆ สิ่งคล้ายคลึงกัน อาจจะกล่าวได้กับ แคนาดา ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร

ความจริงที่ว่า บันไดการเกษตรทำหน้าที่ได้ดี ชี้ให้เห็นถึงการทำหน้าที่ที่ดีของกลไกตลาดเสรีในการจัดการที่ดินการเกษตร แต่ดูเหมือนว่า สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว อย่างเช่น ในสหรัฐนับตั้งแต่ปี 1973 เมื่อราคาที่ดินสูงขึ้นเนื่องจากราคาอสังหาริมทรัพย์ที่สูงการเก็งกำไรที่ดินจำนวนมากและแนวโน้มของผู้อาศัยในเมืองที่จะซื้อฟาร์ม ขณะเดียวกันเริ่มยากลำบากขึ้นสำหรับเกษตรกรที่จะเสาะหาที่ดินมากขึ้นเพื่อขยายขนาดของฟาร์ม ค่าใช้จ่ายทุนสำหรับเครื่องจักรกลก็ไม่ควรจะมองข้ามไป แทนไม่ต้องกล่าวเลยว่ามีความต้องการมากขึ้นสำหรับเครื่องจักรกลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มผลิตภาพของฟาร์ม และราคาของเครื่องจักรกลยังเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 1973 ยังไม่เป็น

ที่แน่นอนเลยว่าอุบัติเหตุการฉ้อฉลนี้เป็นการชั่วคราวหรือไม่

ประเทศที่มีโครงสร้าง (I-2) มีปัญหาที่ยากกว่าประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มรายทุน (The Entrepreneurial Farming Structure) (I-1) เพราะว่ามันได้การเกษตรทำหน้าที่ในขนาด (Degree) ที่น้อยกว่าในประเทศที่มีโครงสร้าง นี่คือเหตุผลว่าเหตุใดประเทศที่มีโครงสร้าง (I-2) มีความพยายามที่จะปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรของพวกเขา กล่าวโดยเปรียบเทียบ ในปีหลังๆ นี้จำนวนฟาร์มในสหรัฐได้ลดลงเป็นสัดส่วนกับการลดลงของจำนวนเกษตรกร และจำนวนฟาร์มในเยอรมันตะวันตกหรือฝรั่งเศสได้ลดลงประมาณครึ่งหนึ่งของการลดลงของจำนวนประชากรเกษตรกร ขณะที่จำนวนฟาร์มในญี่ปุ่นได้ลดลงเพียงหนึ่งในสามของการลดลงของสัดส่วนของประชากรฟาร์ม นี่เป็นการนำเสนออย่างมีแบบแผน แต่วามันหมายถึงความยากลำบากในการแก้ปัญหาโครงสร้างในประเทศที่มีโครงสร้างแบบ (I-2) เพื่อการอธิบายเพิ่มเติม ในฝรั่งเศสนั้น มีบริเวณของการทำฟาร์มขนาดใหญ่ นั่นคือ ที่ลุ่มปารีส (Paris Basin) (Le bassin parisien) และในเยอรมันตะวันตก มีบริเวณที่คล้ายกันคือ Schleswig-Holstein นอกจากนี้ ส่วนแบ่งหรือสัดส่วนของฟาร์มที่อยู่รอดได้ในญี่ปุ่น ดูเหมือนจะมีน้อยกว่าของเยอรมันตะวันตกหรือฝรั่งเศส ในอีกด้านหนึ่ง การมีฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กสมัยใหม่ แบบผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเองทั่วทั้งญี่ปุ่น เริ่มเห็นได้ชัด ภายหลังการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม มันทำให้เราระลึกถึงในสังคมศักดินาซึ่งพึ่งพาการเอารัดเอาเปรียบเกษตรกรเป็นธรรมดา นั่น เจ้าผู้ครองนครจะต้องการให้มีเกษตรกรให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แม้ว่าไม่ต้องกล่าวย้อนไปไกลขนาดนั้น ในตอนผ่านกฎหมายพื้นฐาน การเกษตรที่เรียกกันว่า พรบปฏิรูปและองค์กรเกษตรต่อต้านนโยบายการลดจำนวนเกษตรกร นี้คล้ายกับสถานการณ์ในฝรั่งเศส ในช่วงเวลาของการร่างกฎหมายทิศทางเกษตร (The Law of Agricultural Orientation) (Loid' Orientation Agricole) ในปี 1960 ตอนนี้องค์การนี้ได้เปลี่ยนไปแล้ว แม้ว่าปัญหาที่มีอยู่ในโครงสร้างการเกษตรในปัจจุบันของญี่ปุ่น ควรจะมีความยากลำบากที่สุดที่จะแก้ไขในท่ามกลางประเทศทั้งหลายที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2)

ดูเหมือนว่า โครงสร้างเกษตร (I-3) มีปัญหารุนแรงที่สุด ปัญหาเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยบางอย่างและภาวะการณ์ที่อยู่ในโครงสร้าง ปัจจัยและภาวะการณ์ที่สำคัญได้แก่ คนกลาง คือเจ้าของที่ดิน นายทุนเงินกู้ พ่อค้า และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในด้านหนึ่ง และความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง ความสัมพันธ์ร่วมระหว่างพวกนี้และเกษตรกร ปัจจัยและสภาวะการณ์ที่สำคัญเหล่านั้น ก่อให้เกิดการกดขี่และเอาเปรียบเกษตรกร โดยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความยากจนแก่เกษตรกร การตกต่ำจากการเป็นผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง เป็นผู้เช่าหรือแรงงาน และการสะสมทรัพย์สินและที่ดินโดยพวกคนกลาง ถ้าหากขบวนการดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไป การอพยพออกจากชนบทก็จะกลายเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็น และสลัมในเมืองใหญ่จะขยายตัว เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะยากลำบากที่จะเพิ่มผลผลิตการเกษตรในกรณีเช่นนั้น

ประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มทวิ (Dual Farming Structure) (I-4) มีปัญหาคลายคลึงกับประเทศที่มีโครงสร้าง (I-3) ในด้านของสาขาของฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กดั้งเดิม (The traditional small family farm) ประเทศพวกนี้บางประเทศได้โอนฟาร์มขนาดใหญ่ (Big Estate Farm หรือ Plantation)* เข้าเป็นของรัฐ และได้เปลี่ยนมันให้เป็นฟาร์มรัฐ หรือฟาร์มสหกรณ์ หรือฟาร์มที่จัดการโดยตนเอง หรือแบ่งให้กับเกษตรกรและ

* อาจเรียกฟาร์มบริษัทได้ ตัวอย่างเช่นสวนยางในมาเลเซีย... ผู้แปล

แรงงานจ้าง การเปลี่ยนแปลงหรือแบ่งแยกนั้นจะต้องการเวลาอีกมากเพื่อความสำเร็จ

โครงสร้างสังคมนิยม (II) ดูเหมือนว่าจะไม่มีปัญหาลำบากมากมาย แต่ทว่ามักจะกล่าวขวัญกันในสหรัฐและบางที่อาจจะน้อยกว่าหน่อยในญี่ปุ่น การขาดแคลนธัญพืชที่เกิดขึ้นในโซเวียตรัสเซีย เกิดขึ้นจากการจัดองค์ประกอบการทำฟาร์มอย่างแน่นอนที่สุด หรืออย่างน้อยก็ส่วนหนึ่ง นอกจากเรื่องการจัดองค์ประกอบการทำฟาร์ม ควรจะคำนึงถึงการเสียเปรียบทางด้านภูมิอากาศ เพราะว่าที่เพาะปลูกได้ใน USSR อยู่ในแลตติจูดที่สูงกว่าในสหรัฐ แต่กระนั้นก็ดูเหมือนจะเป็นความเห็นที่เหมือนๆ กันในสหรัฐว่า เรื่องการจัดองค์การเป็นปัจจัยที่แน่นอนต่อพฤติกรรมการทำฟาร์มที่ไม่ได้ผลใน USSR แต่ความเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัญหานี้กลับเป็นที่ถกเถียงกันพอสมควรในญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม USSR ดูเหมือนจะมีความมั่นใจในระบบการทำฟาร์มสังคมนิยม และสหรัฐก็มีความมั่นใจในระบบฟาร์มพาณิชย์ ถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือผลผลิตภาพของการทำฟาร์ม ดูเหมือนจะมีอีกปัญหาหนึ่งที่ปะปนอยู่ในความแตกต่างทางอุดมคตินี้ ตามความคิดของโซเวียต การเกษตรควรจะเหมือนกับอุตสาหกรรมและในทางตรงกันข้าม ตามความคิดของเรา การเกษตรมีลักษณะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ก่อนหน้านี้ Kolkhozes ยังได้ถูกจัดรวมให้ใหญ่ขึ้น การขยายขนาดของ Kolkhozes นั้น จะเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของการทำฟาร์มหรือไม่มันก็ควรจะเป็นอีกปัญหาหนึ่ง กล่าวกันว่า ลักษณะของ Kolkhozes กำลังกลายเป็นแบบฟาร์มรัฐ

โครงสร้างของประเทศยุโรปตะวันออก (II-2) ดูเหมือนจะไม่มีปัญหา มาก แม้ว่าโครงสร้างนั้นจะแตกต่างจากโครงสร้างของโซเวียตยูเนียน (II-1) ระบบการถือครองที่ดินหรือระบบการถือครองที่ดินร่วมดูเหมือนจะมีเสถียรภาพ เพราะว่าไม่มีการป่าวร้องว่า มันควรจะถูกโอนให้เป็นสิทธิการถือครองของรัฐหรือสิทธิการถือครองของประชาชน

โครงสร้างสังคมนิยมชุมชน (III-3) ดูเหมือนจะไม่มีปัญหารุนแรง ภาระสำคัญของมันก็คือ การเพิ่มผลผลิต และในปัจจุบันลักษณะของคอมมูนของประชาชนเองก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงกัน

โครงสร้างผสมอย่างเช่นในประเทศสังคมนิยม (II-1) ควรจะถูกแยกแยะจากของประเทศที่ไม่ใช่สังคมนิยม พวกแรกมีโครงสร้างที่เป็นสังคมนิยมอยู่มากกว่า ขณะที่พวกอื่นๆ (III-2) ส่วนมากยังคงอยู่ในขั้นทดลอง ปัญหาหลักของพวกแรกเกี่ยวกับการขยายสาขาสังคมของการเกษตร ความเห็นของการถือครองทางสังคมนั้นแตกต่างจากการถือครองโดยรัฐ ถึงแม้จะจำกัดเฉพาะอยู่กับฟาร์มที่จัดการโดยตนเองของยูโกสลาเวีย และจะต้องเกี่ยวข้องกับการจัดการโดยตนเอง และยังคงดูเหมือนจะมีความสัมพันธ์บางอย่างกับโครงสร้างที่ประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ ของประเทศ

ประการสุดท้าย บางประเทศที่มีโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (IV-1) กำลังมีการปฏิรูปที่ดินในบางรูปแบบเช่นการปรับปรุงการถือครองที่ดิน และกำลังใช้นโยบายจัดตั้งนิคมในบางรูปแบบ ประเทศที่มีโครงสร้างแบบเร่ร่อนกำลังพยายามที่จะจัดตั้งพวกเร่ร่อนให้อยู่เป็นที่อย่างถาวร เศรษฐกิจที่กำลังเติบโตโดยอาศัยทรัพยากรน้ำมัน อย่างเช่นประเทศอาหรับบางประเทศ สามารถที่จะดำเนินนโยบายจัดตั้งนิคมถาวร และนโยบายเหล่านั้นมุ่งที่จะทำให้พื้นที่ทะเลทรายหรือกึ่งทะเลทรายเหล่านั้นเป็นสีเขียว

(2) นโยบายโครงสร้าง เป็นธรรมดาอยู่เองที่นโยบายโครงสร้างแตกต่างกันออกไปตามชั้นจำพวกของโครงสร้าง และปัญหาที่มีอยู่ในโครงสร้างนั้น กล่าวโดยทั่วไปมีนโยบายโครงสร้างอยู่หลายอย่าง อย่างแรกอยู่ในประเทศที่มี

โครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) ชนิดที่สองอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีโครงสร้างการเกษตร (I-3) ชนิดที่สามอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีโครงสร้างทวิ (I-4) ชนิดที่สี่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศที่มีโครงสร้างผสม (III-2) และชนิดที่ห้าอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีโครงสร้างแบบสมัยเก่า (IV) ชนิดแรกของนโยบายโครงสร้างมักจะเรียกกันว่า เป็นนโยบายปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร ประเด็นหลักของนโยบายเหล่านั้นอยู่ที่การรักษาฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มนายทุน (Entrepreneurial Farm) นโยบายชนิดที่สองเรียกว่า การปฏิรูปที่ดิน ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิรูปที่ดินถูกพิจารณาว่าเป็นมาตรการหลักของปัญหาโครงสร้างนโยบายชนิดที่สาม อาจเรียกได้ว่าเป็นนโยบายโครงสร้างแห่งชาติ (The Nationalist Structural Policy) ในบางกรณี ฟาร์มบริษัทขนาดใหญ่ (Plantation) ได้ถูกโอนเป็นของรัฐ นโยบายประเภทที่สี่ เกี่ยวกับการทำให้การเกษตรเป็นสังคมนิยม นโยบายชนิดที่ห้า ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมให้ทันสมัย นโยบายชนิดแรกได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทที่ 5-3 เกี่ยวกับญี่ปุ่น ประเด็นเฉพาะของการเกษตรญี่ปุ่นซึ่งต่างจากประเทศยุโรปตะวันตก หรือโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้วก็คือ นโยบายชนิดแรกหรือการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาแล้วยังไม่ได้ให้อาณาเขตที่แจ่มใสแก่การทำฟาร์ม นโยบายชนิดอื่นๆ โดยมากเกี่ยวข้องกับประเทศที่กำลังพัฒนา ลักษณะที่เหมือนกันอย่างหนึ่งในนโยบายโครงสร้างของประเทศกำลังพัฒนาก็คือความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูประบบการถือครองที่ดินบางอย่าง เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว นโยบายชนิดแรกมักจะไม่รวมการปฏิรูปทางการเกษตรใดๆ เข้าไว้ด้วย แน่แน่นอนที่นโยบายชนิดนี้มักจะมีมาตรการบางอย่างเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน แต่ทว่ามาตรการเหล่านี้มักจะไม่เป็นถึงการปฏิรูป นอกจากนี้ ไม่ว่าประเทศทุนนิยมที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มนายทุน (Entrepreneurial Farming Structure) (I-1) หรือประเทศสังคมนิยมที่มีโครงสร้างการเกษตรสังคมนิยม รวมถึงโครงสร้างการเกษตรรัฐ (II-1) โครงสร้างการเกษตรสหกรณ์สังคมนิยม (II-2) และโครงสร้างการเกษตรสังคมนิยมชุมชน (II-3) และประเทศที่มีโครงสร้างการเกษตรผสม (III-1) ดูเหมือนจะมีความต้องการอย่างเร่งด่วนเกี่ยวกับนโยบายโครงสร้างการเกษตร ยกเว้นในบางท้องที่ ภายในประเทศ หรือในบางเรื่องเกี่ยวกับการจัดองค์กรบางอย่าง

อย่างไรก็ดี นโยบายโครงสร้างการเกษตรที่เป็นการปฏิรูประบบการถือครองที่ดินจะถูกกล่าวถึงในช่วงนี้ คำว่าการปฏิรูปที่ดินและการปฏิรูปการเกษตร (agrarian reform) อาจมีความหมายทางภาษาในแต่ละความหมายมันจะเป็นการดีที่จะสังเกตว่า คำว่าการปฏิรูปที่ดิน การปฏิรูปการเกษตร หรือการปฏิรูประบบการถือครองที่ดินถูกใช้ในความหมายเดียวกันในที่นี้ อย่างไรก็ดี สำหรับนักเขียนบางคน การปฏิรูปที่ดินหรือการปฏิรูปทางการเกษตรมีความหมายที่แตกต่างกันอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามคำเหล่านั้นมักจะหมายถึงการปฏิรูปบางอย่างในระบบการถือครองที่ดิน ความแตกต่างกันของความหมายตามนักเขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ มักจะเกิดจากนโยบายการทำฟาร์มที่มีเพิ่มเติมเข้าไป เช่น ระบบสหกรณ์การเกษตร บริการส่งเสริมการเกษตร บริการสินเชื่อการเกษตร และอื่นๆ ซึ่งบางครั้งก็ถูกรวมอยู่ในการปฏิรูปที่ดินโดยบางคน และก็มีได้ถูกรวมเข้าไปโดยคนอื่นๆ ในที่นี้การปฏิรูปที่ดินมีความหมายแคบ อย่างเช่นในเรื่องการปฏิรูประบบการถือครองที่ดิน

ถ้าหากใครต้องการรวมการจัดตั้ง ระบบสหกรณ์การเกษตร หรือบริการส่งเสริมการเกษตร หรือบริการสินเชื่อการเกษตร ก็ควรจะใช้คำว่า การปฏิรูปโครงสร้างการเกษตร ถ้าหากใครต้องการจะรวมการพัฒนาการเกษตรให้ทันสมัยเข้าไปอีกด้วย ก็ควรจะใช้คำว่า การปฏิรูปการเกษตร (agricultural reform) จะดีกว่า* ในความ

* เรียกว่า agricultural change (โดยทั่วไป)... ผู้แปล

เป็นจริงสิ่งที่จำเป็นในประเทศกำลังพัฒนาอาจจะได้แก่ การปฏิรูปการเกษตรดังกล่าว

ความแตกต่างบางอย่างในโครงสร้างการเกษตรระหว่างประเทศส่วนใหญ่ หรืออย่างน้อยที่สุดก็เกิดจากความแตกต่างในระบบการถือครองที่ดิน อีกนัยหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงชั้นจำพวกของการเกษตรหรือโครงสร้างของการเกษตรมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนระบบการถือครองที่ดิน แรงจูงใจของการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในการเคลื่อนไหวของโครงสร้าง แรงจูงใจนั้นดูจะเกิดขึ้นได้สองทาง ทางหนึ่งเกิดจากการตัดขาดของความสัมพันธ์พึ่งพาและการเสื่อมโทรมลงของความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า เมื่อความไม่สมหวังของผู้เช่าสะสมมากขึ้น พวกเขาอาจจะมีพฤติกรรมรุนแรง ในสถานการณ์เช่นนั้น จะมีแรงดันให้เกิดการคิดค้นและการปฏิรูปที่แข่งขันรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่มีเนื้อหา ในสถานการณ์เช่นนั้น เราจะพบเห็นพวกนักปฏิรูปเกิดขึ้นมา เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม การตื่นตัวของชาวนา การเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการทำฟาร์มและอื่น ๆ

อีกชนิดหนึ่งของแรงจูงใจ คือการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือการปรับปรุงกระบวนการทางสังคม (Social Process) ที่มีอยู่ในการปรับปรุงโครงสร้างก็มียุคประกอบซับซ้อน ส่วนประกอบของโครงสร้างได้แก่ ชาวนาคนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทุนที่ดิน ผู้นำอาสาสมัคร ข้าราชการ และคนอื่น ๆ ในการปรับปรุงโครงสร้างจะเกิดปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างบุคคลเหล่านั้นในตอนแรก ความสัมพันธ์ด้านการเช่าระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าจะดีขึ้นเป็นราย ๆ ไป นี่แสดงออกถึงสมมุติฐานของแรงความคิดริเริ่ม เมื่อความเข้าใจของเกษตรกรเกิดขึ้น และมีการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองไม่เพียงในเขตชนบทแต่รวมทั้งเขตเมืองด้วย ความขัดแย้งระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าจะเริ่มมากขึ้น และการเคลื่อนไหวเพื่อการปรับปรุงการถือครองที่ดินแผ่ขยายไปทั่วประเทศ ท้ายที่สุดการเคลื่อนไหวก็ประสบความสำเร็จในการเกิดกฎหมายเพื่อปรับปรุงการถือครองที่ดิน

เมื่อมองเผิน ๆ มีความแตกต่างที่สำคัญบางประการระหว่างการปฏิรูปในตอนแรกและการปรับปรุงในตอนหลัง ดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาอันสั้นนั้นรวมการเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลัน อาจเรียกว่าเป็นการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการปรับปรุง นักปฏิรูปหรือนักปฏิวัติมักจะปฏิเสธวิธีการปรับปรุง บางทีพวกเขาชอบการทำให้ปัญหาและความเหลื่อมล้ำเลวร้ายลงไปอีก แต่พวกเขามักจะขัดแย้งกันเองในตัวเอง โดยการปฏิเสธการปรับปรุง และในขณะเดียวกันก็สนับสนุนการปฏิรูป เกษตรกรผู้ยากจนอาจจะตามพวกเขาไม่คอยทัน นี่มิได้หมายความว่า การปรับปรุงจะดีกว่าการปฏิรูปเสมอไป มีบางกรณีที่กำลังเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองจะก่อให้เกิดการปฏิรูป และการปฏิรูปก็เป็นเรื่องดี เพื่อใช้กำลังเคลื่อนไหวนั้นให้เป็นประโยชน์ที่สุด การปรับปรุงหรือปฏิรูปนั้นจะไปได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยซับซ้อนต่าง ๆ ที่กระทบกันอยู่เป็นส่วนใหญ่

ได้มีการโต้เถียงอยู่มากเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการปฏิรูปที่ดินจากเบื้องบนและการปฏิรูปที่ดินจากเบื้องล่าง ตัวอย่างเช่น ที่กล่าวกันว่า การปฏิรูปที่ดินในการปฏิวัติของจีนมาจากเบื้องล่าง แต่สำหรับญี่ปุ่นที่เกิดภายหลังสงครามนั้นมาจากเบื้องบน ประเด็นนี้เกี่ยวกับความแตกต่างในลักษณะของการปฏิรูปที่ดิน แต่มิได้เกี่ยวกับว่าอย่างไรดีดีกว่ากัน ลักษณะของการปฏิรูปที่ดินจากเบื้องบนจะประกอบด้วย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความไม่สามารถปรับเข้ากับภาวะท้องถิ่นที่เป็นจริง การแทรกแซงของระบบราชการ ความยากลำบากในการสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร และอื่น ๆ ลักษณะการปฏิรูปที่ดินที่มาจากเบื้องล่างจะประกอบไปด้วย ความไม่เป็น

อันหนึ่งอันเดียวกัน ความสามารถปรับเข้ากับสภาวะท้องถิ่นที่แท้จริงได้ การสนับสนุนความต้องการของเกษตรกร ความหวังและความฝัน การรวมตัวของผู้นำท้องถิ่น ผู้นำกลุ่ม และอื่นๆ ความสำเร็จของการปฏิรูปที่ดินขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำของผู้มีอำนาจมากกว่าการมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง

เป็นการบังเอิญที่ต่อไปนี้เป็นเรื่องเฉพาะสำหรับการปฏิรูปที่ดิน แต่ควรสังเกตว่าในความเป็นจริง เราไม่สามารถแยกการปฏิรูปที่ดินออกจากปฏิกิริยาตอบสนองของปัจจัยและเงื่อนไขในโครงสร้างในการสร้างนโยบายจริงๆ โครงสร้างการเกษตรทั้งหมดและปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องควรจะได้รับพิจารณา

(3) การปฏิรูปที่ดินบางชนิด การเปลี่ยนแปลงของระบบการถือครองที่ดินจะเกิดขึ้นได้โดยขบวนการที่ช้าและสม่ำเสมออย่างที่กล่าวแล้วข้างต้น โดยปราศจากความขัดแย้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่รุนแรง นอกจากความนำยินดีหรือความไม่นำยินดีของขบวนการที่ช้าและสม่ำเสมอดังกล่าวขบวนการนั้นมิได้มีอยู่ในทุกประเทศ แม้ว่าจะมีการคาดหวังกันว่าขบวนการนั้นจะดำเนินสืบต่อไป ประชาชนเองอาจจะไม่รอคอยนานขนาดนั้น ดังนั้น บางครั้งก็เกิดมีความจำเป็นของการปฏิรูปที่ดินในช่วงเวลาหนึ่งสำหรับประเทศหนึ่ง

กล่าวโดยทั่วไป แล้วแต่ขั้นจำพวกหรือประเภทของโครงสร้างการเกษตร ควรจะมีแบบแผนหรือขั้นตอนในการปฏิรูปที่ดิน และอาจจะกล่าวได้ว่าถ้าจะให้การปฏิรูปที่ดินสัมฤทธิ์ผล ก็ควรจะมีปัญหาบางประการเกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดิน ตัวอย่างเช่น ความยากลำบากของการพัฒนาการเกษตรภายใต้ระบบการถือครองที่ดินหนึ่ง ก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง ในกรณีนี้ การพัฒนาการเกษตรอาจมีความหมายหลายอย่าง อย่างแรกก็คือการเพิ่มผลผลิตการเกษตร อย่างที่สองได้แก่การทำไร่การเกษตรเป็นแบบการค้า และอย่างที่สามได้แก่การจัดตั้งฟาร์มนายทุนหรือสหกรณ์ แม้ว่ารายการทั้งสามนี้อาจจะประกอบด้วยส่วนสำคัญบางส่วนของพัฒนาการเกษตร ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ก็คือความไม่เสมอภาคกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่าง เจ้าของที่ดินชาวนา และ/หรือเกษตรกร ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความวุ่นวายทางสังคมและการเมือง ความไม่ทัดเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจในระหว่างชาวชนบท มักจะขึ้นอยู่กับระบบการถือครองที่ดิน

(ก) การปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาให้ทันสมัย การปฏิรูปที่ดินสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายขั้นตอน ขั้นแรกมักเกิดขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมศักดินาไปสู่สังคมใหม่ การปฏิรูปที่ดินในขั้นนั้นนับว่าสำคัญ เช่นในการปฏิรูปเม็กซิโกในญี่ปุ่น แต่อาจจะกล่าวได้ว่าในโลกปัจจุบันไม่มีสังคมศักดินาตามความหมายที่แท้จริงของคำ กระนั้นก็ดียังมีอีกหลายประเทศซึ่งมีโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (IV) ถ้าหากประเทศเหล่านี้บางประเทศใช้มาตรการในการก่อตั้งการถือครองที่ดินที่ยึดการถือครองส่วนตัว ซึ่งอาจจะพบเห็นได้ในบางส่วนของประเทศเหล่านี้ โดยการใช้นโยบายเหล่านั้นทั่วประเทศหรือในพื้นที่สำคัญของประเทศ ก็ควรจะมีแบบแผนหนึ่งของการปฏิรูปที่ดินเพื่อพัฒนาให้ทันสมัย สังคมสมัยใหม่ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นแบบทุนนิยมหรือสังคมนิยมจะต้องผ่านการปฏิรูปที่ดินในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเรียกว่าเป็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อพัฒนาให้ทันสมัย ในบางครั้งมันก็ถูกเรียกว่าการปฏิรูปที่ดินขั้นที่หนึ่ง ในญี่ปุ่นมีการปฏิรูปที่ดินขั้นสองในอีกไม่ช้า ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ในการพาตึงถึงการปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาให้ทันสมัยข้างต้นนั้น ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่าแบบแผนการปฏิรูปที่ดินนั้นเหมาะสมสำหรับประเทศที่มีโครงสร้างชุมชนสมัยเก่า (IV-1) เสมอไป อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาให้ทันสมัยจำต้องมีขั้นตอนบางอย่าง *ประการแรกก็คือ* การสำรวจที่ดิน ซึ่งอาจจะใช้

ต้นทุนสูงมากและมีได้กระทำได้ง่าย เพราะการต่อต้านจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ *ประการที่สอง* ได้แก่ การรับรองสิทธิการถือครองส่วนบุคคลที่มีอยู่แล้วหรือดูเหมือนมีอยู่ และแม้แต่การจัดตั้งสิทธิการถือครองส่วนบุคคลใหม่ *ประการที่สาม* ได้แก่ การจัดสรรที่ดินชุมชนให้กับการเกษตร การโอนที่ดินเป็นของรัฐ หรือการปรับปรุงหรือทำนุบำรุงที่ดินนั้น *ประการที่สี่* เกี่ยวกับการเก็บภาษีที่ดิน ในญี่ปุ่นในขั้นแรกของการปฏิรูปที่ดินดังที่กล่าวในบทที่ 2-1 ค่าเช่าสมัยศักดินาในรูปผลผลิตที่ทำให้กับเจ้าเมืองได้ถูกแปลงให้เป็นภาษีใหม่ในรูปเงินสด ซึ่งถูกประเมินตามราคาของที่ดินและถูกจ่ายให้กับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น การปฏิรูปที่ดินครอบคลุมที่ดินทุกชนิดรวมทั้งที่ป่าและทุ่งหญ้า แต่การสำรวจที่ดิน ป่าไม้ และทุ่งหญ้า มิได้กระทำกันอย่างจริงจัง

(ข) การปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาค การปฏิรูปที่ดินชนิดที่สองมิได้ถูกกล่าวถึง และบางครั้งได้มีการดำเนินการในหลายประเทศที่มีโครงสร้างการเกษตร (I-3) และโครงสร้างการทำฟาร์มทวิ (I-4) จุดมุ่งหมายของแบบแผนของการปฏิรูปที่ดินแบบนี้ได้แก่ การพัฒนาการเกษตรและความเสมอภาคทางสังคม ควรจะย้ำในที่นี้ว่า ภายใต้โครงสร้างการเกษตร (Peasantry Structure) หรือโครงสร้างทวิ นายทุนที่ดินกคชและเอารัดเอาเปรียบผู้เช่าหรือผู้ผลิต โดยลักษณะทั่วไปค่าเช่าที่ดินนั้นสูง และเกษตรกรรมมักจะยากจนมาก ดังนั้นประเด็นหลักๆ ของการปฏิรูปที่ดินของแบบแผนการถือครองที่ดินแบบนี้จึงได้แก่ การแจกจ่ายที่ดินของนายทุนที่ดินให้แก่ผู้เช่าหรือผู้ผลิต และการเสริมสิทธิการเช่าให้แข็งขันขึ้น อย่างเช่นการแปลงค่าเช่าที่สูงให้เป็นค่าเช่าที่ต่ำในรูปเงินสด หรือการเปลี่ยนแรงงานจ้างให้เป็นผู้เช่า และการกำหนดข้อห้ามเรียกที่ดินคืนจากผู้เช่าหรือผู้ผลิตโดยนายทุนที่ดิน ชนิดของการปฏิรูปที่ดินชนิดนี้เรียกว่า การปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาค ในญี่ปุ่นนั้นบางครั้งเรียกการปฏิรูปที่ดินแบบนี้ว่าเป็นการปฏิรูปที่ดินขั้นที่สอง ตัวอย่างที่ทันสมัยก็ได้แก่ การปฏิรูปที่ดินที่พบเห็นใน ฟิลิปปินส์ ไทย และในที่อื่น ๆ

ความยุ่งยากอย่างหนึ่งของการปฏิรูปที่ดินขั้นที่สองก็คือเรื่องเกี่ยวกับการแจกจ่ายที่ดินดีกว่าการเสริมสิทธิการเช่าหรือไม่ โดยมากทั้งสองอย่างนั้นควรจะกระทำในเวลาเดียวกัน ปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งในกรณีของการแจกจ่ายที่ดินก็คือ การกำหนดราคาที่ดิน ราคานั้นจะถูกกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ หรือโดยการตกลงกันระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า ในที่ที่เจ้าของที่ดินมีอิทธิพลอย่างเช่นที่มักจะเป็นอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ระบบการตกลงกัน อาจจะประสบกับความยุ่งยากหลายประการ หลักการของการกำหนดราคา ได้แก่ การกำหนดราคาที่เหมาะสมแก่ผู้ผลิตเพื่อป้องกันอันตรายจากภาวะที่หนักหน่วงที่จะเกิดแก่ผู้ผลิตมันอาจจะมีความจำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐที่จะสนับสนุนให้เจ้าของที่ดินโอนที่ดิน มันอาจจะเป็นหนทางที่ต่ออย่างหนึ่งโดยการริเริ่มเสริมสิทธิการเช่าเสียก่อน เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคา ความยากลำบากอีกประการหนึ่งของการปฏิรูปที่ดินชนิดที่สองนี้ ได้แก่ ความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างการพัฒนาและความเสมอภาค บางครั้งตัวของนายทุนที่ดินเองมีความกระตือรือร้นที่จะทำฟาร์มให้เป็นธุรกิจและนายทุนที่ดินก็มีได้เป็นเลือบหรือผู้เอารัดเอาเปรียบผู้เช่าเสมอไป (เพราะว่า) มีฟาร์มที่กำลังดำเนินการควบคู่ไปกับที่ดินที่ให้เช่า ในกรณีเหล่านี้ การยึดหรือซื้อที่ดินมาทั้งหมดจากนายทุนที่ดินก็จะไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของผลผลิตเกษตร นี่เป็นความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศซึ่งประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้นายทุนที่ดินจัดตั้งฟาร์มพาณิชย์นับว่าขัดแย้งกับความคิดของความทัดเทียมกัน

อีกปัญหาหนึ่งเกี่ยวข้องกับแรงงานเกษตร ในบางประเทศเช่น อินเดียและปากีสถาน มีแรงงานเกษตรที่ใช้ที่ทำกินอยู่มากมาย ถ้าหากผู้เช่า หรือผู้ผลิตมีสิทธิในการบริหารจัดการที่ดินก่อนอย่างที่ควรจะเป็นแล้วละก็ แรงงานที่ไม่มีที่ทำกินเหล่านี้ก็เกือบจะไม่มีโอกาสได้รับที่ดิน เมื่อเปรียบเทียบแรงงานเหล่านี้กับผู้เช่าหรือผู้ผลิตซึ่งสามารถมีที่ดินได้ ก็เกิดปัญหาความไม่ทัดเทียมกันในหมู่เกษตรกร อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปที่ดินทั้งหมดก็อาจจะเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์แก่เกษตรกรเสมอไป เมื่อมีความหนาแน่นกันมากบนที่ดิน ในญี่ปุ่นเราไม่มีแรงงานที่ปราศจากที่ทำกินอยู่มากมาย เรื่องสำคัญในญี่ปุ่นซึ่งกล่าวถึงกันโดยนักสังคมนิยมหรือพวกหัวก้าวหน้าก็คือการปลดปล่อยที่ป่าไม้ พวกเขาให้การสนับสนุนโดยยืนยันว่าการสร้างประชาธิปไตย หรือการพัฒนาบริเวณภูเขาให้ทันสมัยนั้นเกือบจะเป็นไปไม่ได้โดยปราศจากการปลดปล่อยที่ป่าไม้ พวกเขายังได้พิจารณาเรื่องความเสมอภาคทางสังคมกับเจ้าของที่ดินของที่เพาะปลูก ถึงแม้รัฐบาลและกองกำลังยึดครองจะไม่ให้ความสำคัญกับความเห็นนั้น มันก็เป็นเรื่องที่น่าจะกล่าวถึง แน่นนอนละโอกาสที่จะทำเช่นนั้นยังมาไม่ถึงเมื่อมองจากทัศนะของการพัฒนาทุ่งหญ้า และไม่เคยมีความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเกษตรกรให้เป็นเจ้าของที่ป่าไม้เอง

การปฏิรูปที่ดินประเภทนี้ หรือการปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาค มักจะได้รับการเสนอแนะจากองค์กรต่าง ๆ อยู่เสมอๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของสหรัฐ นับว่านับจากนั้นมา การปฏิรูปที่ดินก็มักจะหมายถึงเพียงแต่การปฏิรูปที่ดินประเภทนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสหรัฐได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์การปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่น ได้หวัน เกาหลี และบางประเทศอื่นๆ ในเอเชียภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และประชาชนผู้เกี่ยวข้องในสหรัฐก็มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นและได้หวัน ในขณะเดียวกันชาวอเมริกันหลายคนที่เกี่ยวข้องดูเหมือนจะเชื่อว่า กำแพงกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งคือการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองบนพื้นฐานของการถือครองที่ดินส่วนบุคคล เมื่อการปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสำเร็จลง อเมริกันบางคนก็ได้แผ่ขยายความคิดในสหรัฐมาว่า การปฏิรูปที่ดินในญี่ปุ่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ ในทางตรงกันข้าม ภายในประเทศญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นที่ผลักดันการปฏิรูปที่ดินกลับถูกวิจารณ์ว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือนักสังคมนิยมโดยพวกหัวโบราณบางกลุ่ม

(ค) การโอนที่ดินเป็นของรัฐ การปฏิรูปที่ดินประเภทที่สามเรียกได้ว่าเป็นการโอนที่ดินเป็นของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินผืนใหญ่ๆ การปฏิรูปที่ดินโดยการโอนที่ดินให้เป็นของรัฐประเภทนี้ ได้เกิดขึ้นอยู่เสมอๆ ในการปฏิรูปที่ดินของประเทศทางยุโรปตะวันออก ประเทศทางแอฟริกา และประเทศทางเอเชียตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือตอนได้รับอิสรภาพ บางครั้งการโอนที่ดินเป็นของรัฐนี้ถูกดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิรูปที่ดินประเภทที่ 2 นั่นคือการปฏิรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาและความเสมอภาค หรือควบคู่กับการปฏิรูปที่ดินประเภทที่ 4 หรือการปฏิรูปที่ดินเพื่อพัฒนาสังคม

ที่ดินที่ถูกโอนให้เป็นของรัฐจะถูกจัดสรรแก่ผู้เช่าและ/หรือแรงงาน หรือถูกเปลี่ยนให้เป็นฟาร์มสังคมนิยม การยึดทรัพย์สินที่ดินหรือที่ดินขนาดใหญ่มักจะเป็นหลักของการปฏิรูปที่ดินประเภทนี้ ในอินโดนีเซียไม่ค่อยมีการปฏิรูปที่ดินประเภทที่สองเท่าไร แต่ฟาร์มบริษัท (Estate Farm) ที่เจ้าของอาณานิคมเป็นเจ้าของ มักจะถูกโอนไปเป็นของรัฐและดำเนินการโดยรัฐ แต่ว่าฟาร์มที่ถูกโอนให้เป็นของรัฐในบางครั้งก็ได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นฟาร์มรัฐหรือฟาร์มสหกรณ์ ในอาฟริกา ประเทศแอฟริกาใต้ (ประเทศคองโกแต่เดิม) เลือกว่าจะสนับสนุนฟาร์มขนาดเล็กโดยแจกที่ดิน

บางส่วนของฟาร์มบริษัท (Plantation) ขนาดใหญ่ ซึ่งชาวยุโรปเป็นเจ้าของให้กับเกษตรกร ในขณะที่ในจีเรียและกานาได้พัฒนาฟาร์มบริษัทขนาดใหญ่ขึ้นมา และอัลจีเรียกำลังพยายามส่งเสริมฟาร์มสหกรณ์ และแทนซาเนียกำลังจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ชื่อว่า อุจามา (Ujamaa) ฟาร์มที่จัดการด้วยตนเองของยูโกสลาเวีย ได้ถูกจัดตั้งขึ้นบนที่ดินขนาดใหญ่ที่ยึดมาได้ในช่วงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

(ง) การปฏิรูปที่ดินสังคมนิยม ประเภทที่สี่ของการปฏิรูปที่ดินควรเรียกว่า สังคมนิยม การปฏิรูปที่ดินแบบสังคมนิยมมีหลายแบบ ตั้งแต่การยึดที่ดินของปัจเจกชนทั้งหมดให้เป็นของรัฐ ไปถึงการรวมสิทธิ์การใช้ประโยชน์ที่ดิน ลักษณะทั่วไปของการปฏิรูปที่ดินประเภทนี้ก็คือ การโอนที่ดินให้เป็นของสังคม ซึ่งหมายถึงการปฏิเสธโดยสิ้นเชิงในกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลเหนือที่ดิน หรือการจำกัดสิทธิเหล่านั้นอย่างแข็งขันเพื่อประโยชน์ของสังคม

การถือครองที่ดินในแบบการปฏิรูปที่ดินสังคมนิยมได้เคยถูกกล่าวถึงมาแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิรูปที่ดินสังคมนิยมจะถูกดำเนินการโดยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปโครงสร้างการเกษตร ซึ่งมักประกอบด้วย การปฏิวัติทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ดังที่เป็นที่เข้าใจกันแล้วจากความหมายของโครงสร้างการเกษตร ระบบการถือครองที่ดินควรจะถูกปรับให้เป็นองค์กรฟาร์มสังคมนิยม และองค์กรเหล่านั้นควรถูกปรับอีกครั้งหนึ่งให้เข้ากับเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินแบบสังคมนิยมจึงมีอาจจะเข้าใจได้โดยปราศจากองค์กรฟาร์มและอื่นๆ

(จ) การปฏิรูปชาวนาที่จำเป็นในญี่ปุ่นปัจจุบัน ตอนปลายสมัยการปฏิรูปที่ดินขั้นที่สองในญี่ปุ่นมีความเห็นหรือความเข้าใจบางอย่างว่า การปฏิรูปการเกษตร (Agricultural Reform) ควรจะติดตามการปฏิรูปที่ดินในกรณีนี้การปฏิรูปการเกษตรดูเหมือนจะหมายถึงการขยายและการพัฒนาฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กโดยวิธีการสหกรณ์ แต่ว่าการปฏิรูปการเกษตรเช่นนั้นมิได้มีขึ้น อย่างน้อยที่สุดก็ในนโยบายรัฐบาล และปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กก็ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ แม้ว่าการปฏิรูปที่ดินดังกล่าวได้ผ่านพ้นไปแล้วถึง 30 ปี ดูเหมือนว่าเรื่องราวญี่ปุ่นของทุกวันนี้เป็นขั้นที่สามของการปฏิรูปที่ดิน ทศวรรษหนึ่งก็คือว่า มันอาจจะเป็นการโอนที่ดินเป็นของรัฐหรือของสังคม ตามทัศนะของข้าพเจ้ามันจะไม่เป็นการโอนที่ดินเป็นของรัฐหรือของสังคมดังที่กล่าวกัน การปฏิรูปที่ดินขั้นที่สามควรยึดผลจากการปฏิรูปที่ดินขั้นที่สอง และมันก็ควรจะเป็นการจัดการถือครองที่ดินสหกรณ์และสังคม การปฏิรูปขั้นที่ 2 เน้นความเป็นอิสระและความเป็นปัจเจกชน (Individuality) ของการถือครองที่ดินมากเกินไป ในขั้นที่สามนี้ควรจะเน้นลักษณะทางสังคมและสหกรณ์ของการถือครองที่ดิน เพื่อดำรงรักษาการเกษตรของชาติ

6-2 โครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่น

6-2-1 การเกษตรในเศรษฐกิจญี่ปุ่น

ระหว่างช่วงก่อนและหลังสงคราม โครงสร้างการเกษตรมักจะถูกกล่าวถึง ตัวอย่างเช่น ระบบการถือครองที่ดินที่ถูกจัดตั้งขึ้นในระหว่างช่วงการปฏิรูปเมจิ ได้สร้างรากฐานทางการคลังสำหรับรัฐบาลใหม่ และการพัฒนาของลัทธินายทุนที่ดินใหม่อีกด้วย ในทางตรงกันข้ามมันก็ได้ก่อความยากจนแก่เกษตรกรอีกจำนวนมากผู้ซึ่งมีลูกผู้ชาย

และลูกสาวที่จำต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แม้ว่าจะได้รับค่าแรงต่ำ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจำนวนมากก็ไม่สามารถรักษาที่ดินของตนเองเอาไว้ได้ แต่จะถูกกว้านซื้อไปโดยนายทุนที่ดิน ดังนั้นทั้งรัฐบาลและนายทุนที่ดินจึงได้ร่วมกันเปิดหนทางให้กับลัทธิทุนนิยมในแบบญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีที่เศรษฐกิจตกต่ำสมัยเมจิ และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 1929 ยังมีปัจจัยอีกประการหนึ่ง นั่นคือ ระดับราคาผลิตผลเกษตรที่ตกต่ำได้ทำให้ทุนนิยมก่อตัวรวดเร็วขึ้น แต่กล่าวกันว่าทุนนิยมญี่ปุ่นได้รับการกระทุงกระเทือนจากการหดตัวของอำนาจการซื้อภายในประเทศ เนื่องมาจากความยากจนของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกปี 1929 สถานการณ์นี้มักจะได้รับการตีความว่าเป็นสาเหตุใหญ่ประการหนึ่งของการเกิดพวักขวาจัด และการรุกรานของทหารญี่ปุ่นเข้าไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนในปี 1931 ลัทธิเกษตรมูลฐานนิยม (Agricultural Fundamentalism) ได้กลับกลายเป็นอุดมคติเด่นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอย่างเป็นทางการบังเอิญ

ในสมัยนี้ โครงสร้างการเกษตร (Agrarian Structure) หมายถึง ลัทธินายทุนที่ดินและฟาร์มขนาดเล็กรวมกับการทำฟาร์มข้าวในฐานะโครงสร้างพุงของการเกษตร เป็นที่น่าสังเกตว่าลัทธินายทุนที่ดินและการทำฟาร์มขนาดเล็กมีความสัมพันธ์ที่พึ่งพากัน นอกจากนี้กล่าวกันโดยอาจจะไม่มีการพิสูจน์กันก็ได้ว่า บันทึกรายการเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินที่เสนอให้กับรัฐบาลญี่ปุ่นโดยกองบัญชาการกำลังยึดครอง (1945) นั้น ก็เป็นผลอย่างน้อยส่วนหนึ่งของการตีความเชิงประวัติศาสตร์ของโครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่น เช่นที่กล่าวไว้ในบทที่ 5-2-1

ในทุกวันนี้ สถานการณ์ทั้งหมดรวมทั้งโครงการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว โครงสร้างการเกษตรไม่สามารถมีอิทธิพลต่อสังคมญี่ปุ่นมากนัก และสังคมญี่ปุ่นโดยรวมไม่สามารถมีอิทธิพลต่อโครงสร้างการเกษตรได้มากนัก นี่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประวัติศาสตร์ครั้งแรกภายหลังสงคราม การเกษตรของญี่ปุ่นได้กลายเป็นส่วนรอบนอกของเศรษฐกิจของประเทศในตอนแรกๆของความจำเป็นที่สูง ดัชนีสำหรับปี 1960 หรือ 1965 ในตารางที่ 6-3 เกือบจะแสดงให้เห็นฐานะของการเกษตรในเศรษฐกิจของประเทศในตอนนั้น นับจากนั้นมาฐานะของการเกษตรได้ตกต่ำลงไปอีก ยกเว้นส่วนแบ่งของงบประมาณที่เกี่ยวกับการเกษตร การเกษตรของญี่ปุ่นยังมีความสำคัญในแง่ของสัดส่วนค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคสำหรับอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนแบ่งของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตร และส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเกษตร แต่ทว่าส่วนแบ่งอย่างหลังนี้อาจจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เป็นภาระของการเกษตรดังนั้นเราจึงควรเริ่มตรวจสอบความหมายของสัดส่วนของสองประการแรก

ประการที่หนึ่ง แม้ว่าส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารและเครื่องดื่มซึ่งลดลงเรื่อยๆ ก็ยังคงมีความสำคัญในส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายส่วนตัว สัดส่วนของมูลค่าของผลผลิตการเกษตรต่อค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารขั้นสุดท้าย (Final Consumption of Foods) ทั้งหมด (ตารางที่ 6-4) คิดเป็นเพียง 27.2% ในปี 1970 และ 24.1% ในปี 1975 สัดส่วนดังกล่าวเป็น 35.3% ในปี 1960 และ 32.5% ในปี 1965 สัดส่วนในปี 1970 และในปี 1975 ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายเพื่อการแจกจ่าย (Expenditure for Distribution) (26.8% ในปี 1970 และ 26.6% ในปี 1975) และกับของค่าใช้จ่ายเพื่อการแปรรูปอาหาร (Expenditure for food Processing) (27.8% ในปี 1970 และ 24.8% ในปี 1975) ดังนั้นจึงเป็นที่แน่ชัดว่าจากแง่มุมของการบริโภคอาหารขั้นสุดท้าย (Final Food Consumption) การแจกจ่ายอาหารและการแปรรูปอาหารมีความสำคัญเกือบทัดเทียมกันต่อการผลิตทางการเกษตรภายในประเทศ นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนของบริการอาหารนอกบ้านเท่ากับ 15.4% ในปี 1975 ซึ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมี

(ตารางที่ 6-4)

ในส่วนของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร แนวโน้มที่ลดลงและความหมายของมันถูกวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วในบทที่ 3-4 เป็นที่ชัดเจนพอสมควรว่า ความสำคัญของการเกษตรภายในประเทศกำลังลดลงโดยสัมพันธ์จากแง่มุมของอุปทานอาหารรวมและสถานการณ์ปัจจุบันของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารกำลังอยู่ในขั้นวิกฤต

ประการที่สอง สัดส่วนของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรยังคงสูงเมื่อเทียบกับสหราชอาณาจักรหรือสหรัฐอเมริกา แต่ทว่าความสำคัญของมันได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด (ตารางที่ 6-3) ส่วนแบ่งซึ่งมีมากกว่า 25% ในปี 1960 ลดลงไปเป็น 10.6% ในปี 1977 นอกจากนี้การลดลงของประชากรในการเกษตรยังเป็นสิ่งที่ดีในทัศนะของเศรษฐกิจรวม และจากทัศนะของโครงสร้างการเกษตรอีกด้วย

ประการสุดท้าย เราควรสังเกตภาวะบางอย่างของการเกษตร ส่วนแบ่งของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนับเป็นการระหนกอย่างทีกล่าวมาแล้ว ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนโยบายเกษตรหรือการบริหารการเกษตร มีความกระตือรือร้นที่จะดำรงไว้หรือเพิ่มสัดส่วนดังกล่าว ข้าพเจ้าได้รับความประหลาดใจในลอนดอน เมื่อพบข่าวในรายงานราคาประจำปีของการเกษตรของสหราชอาณาจักรว่า กระทรวงเกษตร ประมงและอาหาร ตั้งใจจะลดค่าใช้จ่ายการเงินเพื่อการเกษตรลงไป นั่นอยู่ในปี 1956 ในปีนี้ ข้าพเจ้าพำนักเป็นเวลา 2-3 เดือนในอังกฤษ และมีโอกาสศึกษาการเกษตรของอังกฤษเล็กน้อย โดยความร่วมมือของทูตเกษตร โยชิฮิเด อุจิมูระ (Yoshihide Uchimura)(1926-) ประจำสถานทูตญี่ปุ่นในลอนดอนในขณะนั้น เขาบอกแก่ข้าพเจ้าในตอนนั้นว่า “ถ้าการเกษตรญี่ปุ่นจะมีโอกาสเพียงเล็กน้อยที่จะอยู่รอด การเกษตรสหราชอาณาจักรก็ยังคงอยู่รอด” ข้าพเจ้าคิดว่าจริงๆ แล้ว การเกษตรญี่ปุ่นมีโครงสร้างที่สมบูรณ์ และผลิตภาพของมันก็สูงเมื่อเทียบกับการเกษตรของแผ่นดินใหญ่ ขณะที่ผู้นำที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเกษตรในสมัยเมอิจิคิดว่า การเกษตรสหราชอาณาจักรก็มีโอกาสที่จะอยู่รอดน้อยมากและญี่ปุ่นก็ไม่ควรที่จะเอาแบบอย่างอังกฤษ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเกษตรของญี่ปุ่นดูเหมือนจะไม่มีข้อคำนึงใดๆของผู้เสียภาษีอย่างเช่นที่เห็นในรายงานประจำปีของอังกฤษ แต่พวกเขากลับมีความกระตือรือร้นที่จะให้ได้งบประมาณมากขึ้นอย่างน้อยที่สุด นี่ก็อาจจะเป็นเพราะความแตกต่างของโครงสร้างการเกษตรระหว่างญี่ปุ่นและอังกฤษ อย่างไรก็ตาม ส่วนแบ่งที่มากขึ้นของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดูเหมือนว่าจะเป็นการทางการเงินแก่ผู้ที่มีได้เป็นเกษตรกร ทว่าในปีหลังๆ ส่วนแบ่งของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้เริ่มลดลงส่วนหนึ่ง เป็นเพราะการลดลงของส่วนแบ่งการเกษตรในเศรษฐกิจของประเทศ (ตารางที่ 6-3) ในอีกด้านหนึ่ง งบประมาณของประเทศก็เริ่มมีการขาดดุล เนื่องจากการขายพันธบัตรรัฐบาลในปี 1975 เป็นต้นมา (รูปที่ 6-1) ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องระดมเงินเข้าทางรายจ่ายที่นอกเหนือไปจากการลงทุน อีกทั้งรัฐบาลยังเริ่มพิจารณาเพิ่มภาษีทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บภาษีสินค้าทั่วไป นอกจากนี้ งบประมาณสำหรับนโยบายเกษตรโดยเฉพาะนโยบายราคาข้าว ยิ่งเป็นภาระที่หนักหน่วงขึ้นทุกที

เป็นที่ควรสังเกตว่า การเกษตรซึ่งมีส่วนเพิ่มเงินตราต่างประเทศ (ตารางที่ 1-2) ได้สิ้นสุดบทบาทดังกล่าวลง (ตารางที่ 3-2) และสัดส่วนของการนำเข้าสินค้าเกษตรกลับมีมากขึ้น (ตารางที่ 6-3) แต่นำหนักดังกล่าวได้ลดลงนับตั้งแต่วิกฤตการณ์น้ำมัน และส่วนถ่วงน้ำหนักของน้ำมันดิบกลับมีความสำคัญมากกว่ามาก (ตารางที่ 6-5)

ในส่วนลคของการนำเข้าสินค้าเกษตร ควรจะมีการให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ความสัมพันธ์ด้านราคาระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและจากต่างประเทศ ความจริงที่ว่า ราคาอาหารภายในประเทศสูงกว่าราคาอาหารต่างประเทศมาก ได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทที่ 3-3-3 (อ้างถึงตารางที่ 3-23 และ 3-24) เรื่องใหม่ๆ ที่สำคัญกว่าที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบราคาเนื้อวัวสามารถที่จะอ้างอิงได้จากบทที่ 3-5-3 (ตารางที่ 3-56) นอกจากนี้ เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยนที่สูงขึ้นตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงปี 1979 ช่องว่างราคาระหว่างอาหารที่ผลิตภายในประเทศกับอาหารจากต่างประเทศก็ยิ่งเห็นได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นนักอุตสาหกรรมหรือพ่อค้าที่มองการณ์ไกลและผู้นำด้านผู้บริโภคมักจะยืนยันให้มีการนำเข้ามากขึ้น หรือการปล่อยให้มีการนำเข้าเสรี การยืนยันดังกล่าว ควรจะเป็นการแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นภาระของการเกษตรปัจจุบันในญี่ปุ่น

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนจากความจำเริญสูงไปเป็นความจำเริญต่ำ (ตารางที่ 6-6) นี้ควรจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประวัติการณ์ชนิดที่ 2 ภายหลังสงคราม การเปลี่ยนโฉมดังกล่าวอาจจะมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อการเกษตร อย่างไรก็ตามก็ดี อัตราความจำเริญของการผลิตของอุตสาหกรรมขั้นปฐมตั้งแต่ปี 1970 ถึง 1985 ได้รับการคะเนว่าเท่ากับ 1.4% เท่านั้น และสัดส่วนของอุตสาหกรรมขั้นปฐมในโครงสร้างอุตสาหกรรมคาดกันว่า จะลดลงจาก 4.5% ในปี 1970 เป็น 2.5% ในปี 1985 (ตารางที่ 6-6) ตาม “การคาดการณ์ระยะยาวของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตร” (The Long-term Prospect for The Demand and Supply of Agricultural Products) ของคณะรัฐมนตรีในปี 1975 อัตราความจำเริญโดยเฉลี่ยของการผลิตทางการเกษตรตั้งแต่ปี 1972 ถึง 1985 ประมาณกันว่าเท่ากับ 1.9% สัดส่วนของการที่พึ่งพาตนเองในปี 1985 ถูกคาดการณ์ว่าจะเท่ากับ 75% ในด้านมูลค่าของสินค้าอาหารการเกษตรรวม และ 37% ในด้านน้ำหนักของธัญพืช (ตารางที่ 3-26) ไม่มากนักน้อยที่สัดส่วนนั้นคล้ายคลึงกับในปัจจุบัน ตามทัศนะของข้าพเจ้า สัดส่วนที่คาดเอาไว้คงยากที่จะบรรลุได้ ยิ่งกว่านี้ การคาดการณ์ระยะที่ยาวออกไปอีกสำหรับข้าว ซึ่งเป็นพืชหลักของการเกษตรในญี่ปุ่น ก็ให้ความยากลำบากอีกประการหนึ่งในการดำรงสัดส่วนของการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้เพราะว่าอุปสงค์สำหรับข้าวจะลดลงต่อไปอีก การบริโภคข้าวต่อหัวในปี ค.ศ.2000 ได้รับการพยากรณ์เท่ากับ 62.5 กิโลกรัม (ภาพที่ 3-9) แม้ว่าตัวเลขดังกล่าวจะเชื่อถือมิได้เสมอไป เมื่อนำเอาตัวเลขนี้มาร่วมพิจารณาพร้อมกับตัวเลขประชากรที่ประมาณไว้สำหรับปี 2000 (สถาบันปัญหาประชากรประมาณว่า 133,676,000 คน) อุปสงค์รวมสำหรับข้าวในปี 2000 จะเท่ากับ 8.4 ล้านตัน โดยหยาบๆ ตามตัวเลขการประมาณการประชากรในปี 2000 อีกวันหนึ่งซึ่งน้อยกว่าของสถาบันปัญหาประชากร (The Institute of Population Problems) อุปสงค์รวมสำหรับข้าวในปี 2000 อาจจะน้อยกว่า 8 ล้านตัน จำนวน 8 ล้านตันนี้น้อยกว่าผลผลิตข้าวในปัจจุบันอยู่ประมาณ 6 ล้านตัน (อ้างถึงผลผลิตข้าวในปี 1967-69 ในตารางที่ 3-17) นี้จะหมายถึงว่าเนื้อที่นาประมาณ 1.3 ล้านเฮกตาร์จะต้องถูกเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นๆ นอกจากข้าวสำหรับเป็นอาหาร หรือเพื่อการใช้ในการทำฟาร์มอย่างอื่น

ตามโครงสร้างการว่าจ้างงานในอนาคต (ตารางที่ 6-6) เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่คลุกคลีอยู่ในอุตสาหกรรมขั้นปฐมลดลงจาก 17.4% ในปี 1970 เป็น 8.7% ในปี 1985 เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องต่ำกว่านี้เล็กน้อย ว่ากันตาม “การคาดการณ์ระยะยาว” ของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรจะลดลงจาก 6.87 ล้านคนในปี 1972 เป็น 4.1-4.2 ล้านคนในปี 1985 (ตารางที่

6-7) ดูเหมือนมันจะหมายความว่าผู้ที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรจะตกราวๆ 7% ในปี 1985 อัตราส่วนปัจจุบันของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรของญี่ปุ่นคล้ายคลึงกับของฝรั่งเศสในปัจจุบัน และอัตราส่วนที่คาดคะเนเอาไว้สำหรับปี 1985 ก็คล้ายกับของเยอรมันตะวันตกในปัจจุบัน

ผู้อำนวยการของสถาบันเศรษฐศาสตร์เกษตร (The Institute of Agricultural Economics) (“โนเงียวโซโก เคนคิว โช”) (Nogyo Sogo Kenkyu Sho) ชื่อ มาซาโยชิ นามิชิ (Masayoshi Namiki) (1918-) ได้เสนอแนะแก่ข้าพเจ้าว่า ประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรจะลดลงประมาณ 3% ตั้งแต่ปี 1975 ถึง 2000 ดังนั้นประชากรเกษตรในปี 2000 จึงจะมีมากกว่า 3 ล้านคนเล็กน้อย ตามสถิติแห่งชาติปี 1960 1965 1970 และ 1975 สัดส่วนของการลดลงระหว่างปีเหล่านั้นเท่ากับ 3.9% 3% และ 6.4% ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยสัดส่วนดังกล่าวลดลงจากปี 1960 ถึง 1975 เท่ากับ 4.4% ตามการพยากรณ์นี้ ประชากรในการเกษตรในปี 2000 ถูกประมาณว่ามากกว่า 2 ล้านคนเล็กน้อย ดังนั้นสัดส่วนของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในการทำฟาร์มต่อโครงสร้างการว่าจ้างงานรวมจะตกราวๆ 3 ถึง 5% ในปี 2000 มันคล้ายคลึงกับของสหราชอาณาจักรหรือสหรัฐเมื่อเร็วๆ นี้

บัดนี้เราได้ความคิดบางประการเกี่ยวกับฐานะของการเกษตรในเศรษฐกิจรวมในเร็วๆ นี้ และในอนาคต การเกษตรซึ่งได้ยังประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศโดยทางกระแสการไหลของทุนและแรงงานจากสาขาการทำฟาร์ม การส่งออกสินค้าการเกษตร อำนาจการซื้อของสาขาเกษตรและความมั่นคงของสังคมชนบท มาบัดนี้ได้กลายเป็นภาระของชาติในระหว่างของการเปลี่ยนแปลงทั้งสอง หรือในอีกนัยหนึ่งในระหว่างช่วงของความจำเริญทางเศรษฐกิจสูงของชาติ ที่เรียกกันว่า วิกฤตการณ์อาหารในปี 1972 หรือการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 2 ได้แบ่งเบาความรู้สึกเป็นภาระลงไปบ้าง แต่ก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระใดๆ ในทัศนะของข้าพเจ้า สาเหตุสำคัญของการเป็นภาระนี้ก็คือโครงสร้างการเกษตร สถานการณ์ใดในปัจจุบันของโครงสร้างการเกษตร ที่สถานการณ์ทางการเกษตรเป็นการพึ่งพิงอยู่ โครงสร้างดังกล่าวนั้นจะถูกเปลี่ยนให้อยู่ในรูปที่ดีกว่าไหม ถ้าเป็นเช่นนั้นรูปที่ดีกว่าคืออะไร การเกษตรมีอนาคตหรือเปล่า

ความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้าเห็นว่าจะต้องรับผิดชอบต่อสถานการณ์ทางการเกษตรในปัจจุบันในญี่ปุ่น เพราะข้าพเจ้าเคยทำงานเต็มเวลาในการบริหารทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับจากการร่างการปฏิรูปที่ดินครั้งที่สองไม่นาน ภายหลังสงครามจนกระทั่งถึงการผ่านกฎหมายพื้นฐานการเกษตร และทำงานไม่เต็มเวลานับจากนั้นมา จนถึงเมื่อเร็วๆ นี้ ข้าพเจ้าต้องการที่จะเขียนส่วนของหนังสือเล่มนี้ให้เป็นเครื่องหมายของความรับผิดชอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าควรจะตอบคำถามที่ยกขึ้นมาข้างต้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6-2-2 ลักษณะของโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่น

โครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่น ในนัยหนึ่งเป็นกรณี “สุดกู่” ของโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) ดังเช่นที่อธิบายไว้ข้างต้น ถ้าประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาน้อยกว่า หรือโครงสร้างชาวนา (The Peasantry Structure) (I-3) ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงมาก ประเทศเหล่านั้นก็จะมีโครงสร้างคล้ายคลึงกับของญี่ปุ่น ในอีกนัยหนึ่ง โครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่นยังคงรักษารูปร่างของโครงสร้างชาวนาเอาไว้

ปัจจัยหลักของโครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่น ประกอบด้วย ฟาร์มครอบครัวขนาดเล็ก หมู่บ้านชนบทที่

รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น ระบบของการถือครองที่ดินแบบเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง และกลไกตลาดผสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของที่ดิน ภาวะของโครงสร้างการเกษตรเมื่อไม่นานมานี้อาจจะอธิบายได้ดังนี้คือ ระดับค่าจ้างสูง โอกาสของงานนอกฟาร์ม เมืองและการขยายตัวของเมือง สารสนเทศมากขึ้น ลัทธิบูชาเงินตรา วัตถุนิยม ลัทธิเสมอภาค และอื่น ๆ เงื่อนไขเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจสูงที่ถูกกระตุ้นโดยการขึ้นนะของรัฐบาล ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศจะเติบโตช้าลง โดยลดลงจากการขยายตัวราวๆ 10% เป็นเพียงประมาณ 5-6% เฉลี่ยต่อปี เงื่อนไขเหล่านี้โดยมากก็ยังไม่เคยเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเกิดจากผลของแรงเฉื่อย* และบางส่วนก็ดูเหมือนจะแก้ไขมิได้

ปัจจัยและเงื่อนไขเหล่านี้ที่รัดตรงและเกี่ยวข้องกันอยู่รวมเป็นโครงสร้างการเกษตรปัจจุบันของญี่ปุ่น ก่อนอื่นลักษณะของโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นจะถูกกล่าวถึงต่อไป

(1) จำนวนและขนาดของฟาร์ม เนื่องจากฟาร์มเป็นหัวใจของโครงสร้างการเกษตร จึงเป็นการเหมาะสมที่จะอธิบายลักษณะทางโครงสร้างของฟาร์มในการเกษตรญี่ปุ่นก่อน ดังต่อไปนี้

ฟาร์มทั้งหมดหรือหน่วยการเกษตรตกประมาณ 4,965 พัน ซึ่งจำนวน 4,953 พัน เป็นฟาร์มครอบครัว ดังนั้นหน่วยการเกษตรที่นอกเหนือจากฟาร์มครอบครัวมีเพียง 12,521 หน่วยในปี 1975 (ตารางที่ 6-8) ยกเว้นฟาร์มครอบครัวจาก 12,521 หน่วยนี้ 7,932 หน่วยถูกจัดตั้งขึ้นให้ขายผลิตผลเกษตร (ตารางที่ 6-8-IV)

บางทีอาจจะกล่าวได้ว่าญี่ปุ่นมีสัดส่วนของฟาร์มครอบครัวมากที่สุด หรืออีกนัยหนึ่งคือมีสัดส่วนของหน่วยการเกษตรที่ไม่ใช่ฟาร์มครอบครัวต่ำที่สุดในประเทศที่มีโครงสร้าง (I-2) และแม้แต่หน่วยการเกษตรเหล่านั้นก็ไม่มีขนาดของที่เพาะปลูกใหญ่ (ตารางที่ 6-8-iii และ 6-8-ii) เมื่อกกล่าวถึงฟาร์มครอบครัว ในญี่ปุ่นทั้งหมดยกเว้นฮอกไกโด (เกาะทางตอนเหนือ) จากฟาร์มครอบครัวทั้งสิ้น 4,709 พันครอบครัว มีเพียง 90,000 ฟาร์มเท่านั้นหรือ 1.9% ที่มีที่ดิน 3 เฮกตาร์ขึ้นไป ตัวเลขเหล่านี้อาจจะเป็นที่ประหลาดใจแก่ประชาชนในประเทศตะวันตก แต่ไว้ในฮอกไกโด จากฟาร์มครอบครัวทั้งสิ้น 127,000 ฟาร์มมี 12,000 ฟาร์ม (9%) ที่มีขนาดเกินกว่า 20 เฮกตาร์ขึ้นไป ซึ่งใกล้เคียงกับขนาดฟาร์มของประเทศยุโรปตะวันตก (ตารางที่ 6-9-ii และ 6-9-ii)

ฟาร์มครอบครัวส่วนมากดำเนินการโดยผู้เป็นเจ้าของอย่างน้อยที่สุดก็ในนาม เนื่องจากการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากฟาร์มครอบครัวทั้งสิ้นจำนวน 4,905 พันครอบครัวในปี 1975 ฟาร์มที่ดำเนินการโดยเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง (ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินเกินกว่า 90% ขึ้นไป) นับรวมได้เป็น 4,126 พันฟาร์ม และฟาร์มผู้เช่าบางส่วน (ซึ่งเป็นเจ้าของ 50-90% ของที่ทำกิน) นับรวมเป็น 599,000 ฟาร์ม (ตารางที่ 5-12) แนวโน้มที่จะเกิดมีฟาร์มที่เจ้าของที่ดินเป็นผู้ดำเนินการเองนี้มีมาแล้ว ตั้งแต่ภายหลังการปฏิรูปที่ดิน และดูเหมือนจะติดต่อมาจนในปีหลังๆ นี้ อย่างน้อยที่สุดก็จากสัดส่วนดังกล่าว แต่ทว่าในความเป็นจริง การเปลี่ยนโอนที่ยากเย็นของที่ดินที่ดำเนินการโดยเจ้าของที่ดินได้เริ่มลดลง และความเป็นจริงการเช่าได้เริ่มแผ่ขยายต่อออกไป พวกที่มีที่ดินขนาด 2 หรือ 2.5 เฮกตาร์ขึ้นไป ได้มีสัดส่วนของฟาร์มครอบครัวที่ได้มาซึ่งที่ดินโดยการเช่าหรือยืมใช้ประโยชน์มากขึ้น และเนื้อที่ลักษณะดังกล่าวก็ได้เพิ่มมากขึ้นด้วย ในอีกด้านหนึ่งพวกที่มีขนาด 1.5 หรือ 2 เฮกตาร์ลงไป กลับลดลงในสัดส่วนทั้งสอง

* หมายถึงความล่าช้าของการปรับตัว... ผู้แปล

ลักษณะอีกอย่างหนึ่งก็คือ จำนวนของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้มีอยู่น้อย ฟาร์มที่อยู่รอดได้ในปีหลังๆ นี้ มีน้อยกว่า 10% ของฟาร์มครอบครัวทั้งหมด และส่วนแบ่งของฟาร์มเหล่านี้ในมูลค่ารวมของผลผลิตการเกษตร เท่ากับประมาณ 20 ถึง 35% ของทั้งหมด ว่ากันตามประมาณการของ “ส่วนแบ่งของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ ในการเกษตรญี่ปุ่น” (ตารางที่ 6-10)

ตัวเลขเกี่ยวกับฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้เหล่านี้มีจำเป็นที่จะต้องเชื่อถือได้เสมอ เพราะว่าการสำรวจเกี่ยวกับครอบครัวฟาร์มที่ตัวเลขเหล่านี้ถูกดึงมาคำนวณอาจจะคิดเข้าข้างพวกที่มีที่ดินชั้นสูง ยังมีอีกวิธีอีกอย่างหนึ่งที่เป็นทางอ้อมก็คือ การใช้ “จำนวนของฟาร์มครอบครัว แบ่งตามมูลค่าการขายผลผลิตการเกษตร” (ตารางที่ 6-11) บางที่ฟาร์มครอบครัวควรจะมียาได้ 5 ล้านเยน (ประมาณ 17,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ขึ้นไป ในการขายผลผลิตการเกษตรเพื่อที่จะอยู่รอดได้ในปี 1975 ฟาร์มครอบครัวที่มีลักษณะเช่นนี้มีเพียง 2% ของทั้งหมด แม้ว่าในฮอกไกโด อัตราส่วนดังกล่าวจะเป็น 23% ตัวเลขเหล่านี้อาจจะคิดเข้าข้างพวกที่มีที่ดินชั้นล่าง เพื่อการอ้างอิง ฟาร์มครอบครัวมียาได้ 3 ล้านเยน(ประมาณ 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ขึ้นไป ตกประมาณ 5% ของทั้งหมด และในฮอกไกโด อัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับ 42%

ในส่วนของแนวโน้มที่เกี่ยวกับจำนวนของหน่วยที่อยู่รอดได้ ตัวเลขอนุกรมเวลาของการประมาณที่กล่าวแล้ว คือของ “ส่วนแบ่งของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้” อาจให้ความคิดบางอย่างได้ตามการประมาณนี้ เปอร์เซนต์ของหน่วยที่อยู่รอดได้เพิ่มขึ้นจาก 8.6% ในปี 1960 เป็น 12.9% ในปี 1967 จากนั้นก็ลดลงเป็น 4.4% (4.9%) ในปี 1971 และเพิ่มเป็น 9.2% (9.5%) ในปี 1975* (ตารางที่ 6-10)

แนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงนี้ ดูเหมือนจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าเกษตรมากกว่าขนาดทางกายภาพของการทำฟาร์ม

ในประเด็นนี้ สถิติอนุกรมเวลาของจำนวนครอบครัวฟาร์มแบ่งตามขนาดของที่เพาะปลูกก็อาจจะเป็นประโยชน์เช่นกัน ในมณฑลทั้งหมด ยกเว้นฮอกไกโด ชั้นของฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กกว่า 0.5 เฮกตาร์ และ 0.5 ถึง 1.0 เฮกตาร์ ได้ลดลงในข้างหนึ่ง และชั้นขนาด 2.0 ถึง 3.0 เฮกตาร์ขึ้นไปให้เพิ่มขึ้นในอีกด้านหนึ่ง จากแนวโน้มที่เกือบจะติดต่อกันเหล่านี้ การเพิ่มขึ้นของชั้นฟาร์มขนาด 3 เฮกตาร์ขึ้นไปเด่นชัดที่สุด เส้นแบ่ง (Marginal line) การลดลงและเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1 เฮกตาร์ ตั้งแต่ปี 1950 จนถึง 1960 แต่เส้นนั้นก็ไต่ย้ายไปเป็น 1.5 เฮกตาร์ หรือ 2.0 เฮกตาร์ ตั้งแต่ปี 1960 ถึง 1970 และตั้งแต่นั้นก็ดูเหมือนจะย้ายต่อไปยัง 3.0 เฮกตาร์ขึ้นไป แนวโน้มที่คล้ายคลึงกันก็ยังสามารถพบเห็นได้ในฮอกไกโดอีกด้วย แต่เส้นแบ่งที่นั่นกลับแตกต่างทีเดียว แนวโน้มลดลงที่เกือบจะติดต่อกันสามารถพบเห็นได้ในชั้นที่น้อยกว่า 10 เฮกตาร์ และแนวโน้มเพิ่มขึ้นที่ต่อเนื่องสามารถพบเห็นได้ในชั้นของ 20 เฮกตาร์ขึ้นไป (ตารางที่ 1-6 และ 6-9) กล่าวโดยสรุป จากแง่ของขนาดการถือครองที่ดิน โครงสร้างการเกษตรได้ปรับปรุงขึ้นเล็กน้อย แต่ว่าการปรับปรุงนี้ดูเหมือนจะไม่มีประโยชน์อันใดมากต่อการเพิ่มฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้

แม้ว่าจะมีขนาดของการถือครองที่ดินขนาดนั้น เศรษฐกิจของครัวเรือนฟาร์มมิได้ยากจนเสมอไป การเปรียบเทียบรายได้ของครัวเรือนฟาร์มครอบครัวและครัวเรือนผู้รับจ้างในสมาคมกวางเกี่ยวกับสถานการณ์การเกษตร

*ดูอธิบายตัวเลขในวงเล็บ ในตารางที่ 6-10... ผู้แปล

(White Paper on The Agricultural Situation) ของปีหลังๆ นี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อรวมรายได้จากการทำฟาร์มและรายได้นอกฟาร์ม รายได้รวมโดยเฉลี่ยของครัวเรือนฟาร์มมิได้น้อยไปกว่าของครัวเรือนแรงงานนอกการเกษตร (ตารางที่ 6-12) ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า โครงสร้างการเกษตรของญี่ปุ่นแตกต่างจากโครงสร้างชาวนา (the peasantry structure) ซึ่งชาวนาส่วนใหญ่ยากจน ถึงแม้ว่าขนาดของการถือครองที่ดินในญี่ปุ่น มิได้แตกต่างจากประเทศที่มีโครงสร้างชาวนา (I-3) ผู้สังเกตการณ์ทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศกล่าวว่า ปัญหาการเกษตรได้ถูกแก้ไขไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ในญี่ปุ่น ตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ชาวฝรั่งเศสชื่อ โจเซฟ คลัทซ์แมนท์ (Joseph Klatzmann) (1921-) เคยกล่าวไว้ว่า “ประเทศนี้ (ญี่ปุ่น) เป็นตัวอย่างที่ทำให้ยากที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวฟาร์มเพิ่มขึ้น อย่างน้อยก็เท่าเทียมกันกับรายได้เฉลี่ยของผู้ที่ได้ทำการเกษตร ในขณะที่เดียวกันญี่ปุ่นก็เด่นโดยลีลาของความจำเริญทางเศรษฐกิจที่สูงมาก ปัจจัยทั้งสองอย่างนี้เกี่ยวข้องกันอย่างแน่นอน เนื่องจากอัตราการขยายตัวที่สูงของผลิตภัณฑ์รวมประชาชาติ อุปสงค์สำหรับสินค้าจำพวกอาหารเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจนความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมทำให้แรงงานฟาร์มจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นสามารถหางานที่มีวิชาการเกษตร โดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งฟาร์มของพวกเขาไป และความมั่งคั่งของประเทศได้ให้ทรัพยากรที่จำเป็นแก่รัฐบาลเพื่อช่วยเหลือการเกษตรในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการพยุงราคาข้าวในระดับที่สูงมาก กล่าวโดยสรุป ถ้าหากการกล่าวนี้ถูกต้อง เป็นจริงที่จะกล่าวว่า การแก้ปัญหาการเกษตรที่นี้ ท่านพบเห็นได้นอกการเกษตร เพราะปัจจัยที่จำเป็นก็คือลีลาของความจำเริญทางเศรษฐกิจ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรที่มีความสามารถที่สุดก็ล้มเหลวในภาวะเศรษฐกิจที่ชะงักงันในเศรษฐกิจที่มีความจำเริญสูง ปัญหาจะถูกแก้ไขไปแล้วสามในสี่ส่วนก่อนที่จะทำการตัดสินใจเสียอีก ดังนั้น การทำงานก็จะง่ายขึ้น” ถ้าหากว่าความหมายของปัญหาการเกษตรเพียงแค่นี้สามารถที่จะจำกัดอยู่กับเรื่องของรายได้ครัวเรือน สังเกตการณ์ดังกล่าวอาจจะจริง “ณ ระดับของฟาร์มแต่ละฟาร์ม นี้ดูเหมือนจะเป็นปัญหา และทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับความไม่ทัดเทียมทางรายได้กับสาขาอื่นๆ แต่เมื่อมองการเกษตรรวมทั้งสาขามันชี้ให้เห็นปัญหาโครงสร้างฟาร์มที่แข็งแกร่ง ความไม่สมดุลในตลาด และการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีผลิตภาพ ในเมื่อการเกษตรไม่เต็มเวลาได้ก่อตัวเป็นอย่างมั่นคงแล้วในการเกษตรญี่ปุ่น ดูเหมือนจะไม่เป็นการง่ายที่จะเปลี่ยนระบบนี้ และภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน การทำฟาร์มไม่เต็มเวลาอาจจะขยายความสำคัญออกไปอีก... ในอีกด้านหนึ่ง การให้ได้มาซึ่งอุปทานที่สม่ำเสมอของอาหารและการเสริมความแข็งแรงให้การผลิตทางการเกษตรภายในประเทศ ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญและเร่งด่วนที่สุด สำหรับนโยบายเกษตรและอาหารในญี่ปุ่น นโยบายราคาและเงินช่วยเหลือกำลังใจเพิ่มเติม อาจเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายนี้ แต่โดยพื้นฐานสิ่งที่น่าจะจำเป็นได้แก่ การปรับปรุงระบบการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันเพื่อให้ที่ดินที่ถือครองโดยชาวนาไม่เต็มเวลาชั้นที่ 2 (Class II) (ชาวนาที่ได้รับรายได้ส่วนใหญ่มาจากงานอื่น) พร้อมแก่ชาวนาเต็มเวลา และชาวนาไม่เต็มเวลาชั้นที่ 1 (Class I) (ชาวนาที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำฟาร์ม) ให้มากขึ้น”

(2) การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของฟาร์มครอบครัว แม้ว่าในญี่ปุ่นความเร็วของการลดลงอาจจะน้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ จำนวนฟาร์มครอบครัวได้ลดลงจาก 6,057 พันในปี 1960 เป็น 4,900 พันในปี 1975 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนของฟาร์มเต็มเวลาได้ลดลงอย่างน่าตกใจจาก 2,078 พันเป็น 616,000 ฟาร์มหรือลดลงจาก 34% ของฟาร์มครอบครัวทั้งหมดเป็น 12% จำนวนของฟาร์มครอบครัวที่มีรายได้หลักมาจากงาน

อื่นๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็น 3,078 พันในปี 1975 จาก 1,942 พันนับตั้งแต่ปี 1960 (ตารางที่ 6-13) นอกเหนือจากนี้ จำนวนของฟาร์มครอบครัวได้รับการประมาณว่าจะลดลงเป็น 4,300 พัน ในปี 1985 (ตารางที่ 6-7)

ประชากรที่คลุกคลีอยู่กับการทำการเกษตรโดยตนเองทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ได้ลดลงอย่างรวดเร็วจาก 14,542 พันคนในปี 1960 เป็น 7,907 พันคนในปี 1975 จากจำนวน 7,907 พันคนนี้ ผู้ชายมีเพียง 2,975 พันคน (ตารางที่ 6-14-i และ ii) นอกเหนือจากนี้ คนงานหลักยังได้ลดลงอย่างน่าใจหายกว่าจาก 11,750 พันคนในปี 1960 เป็น 4,889 พันคนในปี 1975 จากจำนวนผู้ที่คลุกคลีอยู่ในการทำฟาร์มด้วยตนเองเป็นเวลากว่า 150 วันขึ้นไปมีจำนวน 3,663 พันคน ซึ่งมีจำนวนชายและหญิงพอๆ กัน (ตารางที่ 6-14-iii)

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเองและงานอื่นๆ ได้เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าผู้ที่คลุกคลีอยู่กับการทำฟาร์มโดยตนเองแต่เพียงอย่างเดียวหรือเป็นส่วนใหญ่ได้ลดลงเป็นอย่างมาก (ตารางที่ 6-14-i และ ii) การลดลงอย่างรวดเร็วของบุคคลที่คลุกคลีเฉพาะและส่วนใหญ่ในการทำฟาร์มโดยตนเอง หรือของบุคคลหลักที่อยู่ใน การทำฟาร์มโดยตนเอง ได้ถูกชดเชยบางส่วนจากการเพิ่มขึ้นของบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการทำฟาร์มโดยตนเองและงานอื่นๆ ในขณะเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการเพิ่มขึ้นของบุคคลที่คลุกคลีส่วนใหญ่อยู่ในงานอื่นๆ

นอกจากนี้มีเพียง 1,250 พันฟาร์มครอบครัวจากทั้งหมดที่มีแรงงานจ้างผู้ชายประจำอายุต่ำกว่า 60 ปี (ตารางที่ 6-15)

จากตัวเลขเหล่านี้บางท่านอาจจะกล่าวว่า แม้ว่าจำนวนของฟาร์มครอบครัวตามสถิติจะมีมาก แต่ทว่ามีอยู่ จำนวนมากได้กลับกลายเป็นเพียงเปลือกนอกของตัวเองในอดีต นี่ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “Une France sans Paysans” (ประเทศฝรั่งเศสที่ปราศจากชาวนา) ถ้าข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ข้าพเจ้าจะเขียนหนังสือชื่อ “Un Japon sans Paysans et aussi sans Entrepreneurs Agricoles” (ญี่ปุ่นที่ปราศจากชาวนาและปราศจากผู้มีความสามารถในการทำฟาร์ม)

ยิ่งกว่านั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนของสตรีและสัดส่วนของแรงงานสูงอายุนั้นมีสูงมากและยังจะสูงขึ้นไปอีก ถึงแม้จะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วในญี่ปุ่น (ตารางที่ 6-16) ประมาณ 20 ปีมาแล้ว เซอิชิ โทบาทะ กล่าวไว้ว่า “การเกษตรญี่ปุ่นไม่ใช่ husbandry แต่เป็น wifery”* นอกจากนี้ยังน่าสังเกตอีกว่า แรงงานจ้างมีอยู่น้อย ในการเกษตรญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วยังลดลงไปอีก (ตารางที่ 6-17)

(3) คำว่า “ฟาร์ม” หมายถึงอะไร? ท้ายที่สุดนี้เราจำเป็นต้องให้ความสนใจกับความหมายของคำว่า “ฟาร์ม” ฟาร์มครอบครัวที่มักจะถูกใช้กันในยุโรปหรืออเมริกา อาจจะแปลงเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า “กะโซกุ (ครอบครัว) -โนโจ (ฟาร์ม)” (Kazoku-nojo) แต่คำว่า “กะโซกุ-โนโจ” ถูกใช้น้อยมากในญี่ปุ่น คำว่า “โนกะ” (noka) ซึ่งโดย สำนวนหมายถึง โรงเรือนฟาร์ม (Farmhouse) และยังหมายถึงครัวเรือน (Household) ของเกษตรกร หรือ ครอบครัวฟาร์มถูกใช้อย่างกว้างขวางในการสนทนาและในบทความทางวิชาการ ในกรณีของการแปลคำว่า “โนกะ” เป็นภาษาอังกฤษ คำว่า “ครัวเรือนฟาร์ม” มักจะถูกใช้อย่างเช่นในหนังสือสถิติประจำปีของกระทรวงเกษตรและ ป่าไม้ แต่ว่าการแปลนี้ไม่อาจจะนับว่าเหมาะสมเพราะว่า “โนกะ” มิได้หมายถึง “ครัวเรือนฟาร์ม” เสมอไป มัน

* เป็นคำกล่าวที่เล่นคำ เนื่องจากคำว่า husbandry ซึ่งแปลในภาษาไทยว่า “อภิบาล อนุบาล รักษา ฯลฯ” นั้นมีรากศัพท์ในภาษาอังกฤษมาจากคำว่า husband หรือสามี การเล่นคำ “wifery” จึงมาจากความจริงที่แรงงานในฟาร์มส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยภรรยาหรือแม่บ้านญี่ปุ่นนั่นเอง... ผู้แปล

หมายถึงฟาร์มครอบครัว (Family Farm) มากกว่า ในหนังสือเล่มนี้คำว่า “ฟาร์มครอบครัว” ถูกใช้ในการแปลงคำว่า “โนกะ” จากภาษาญี่ปุ่นมากกว่าคำว่า “ครัวเรือนฟาร์ม”

ฟาร์มครอบครัวโดยมากในญี่ปุ่นมีที่ดินอยู่กระจุกกระจายหลายแปลง ซึ่งบางครั้งก็อยู่นอกเขตหมู่บ้านก็ยังมี และโดยมากบ้านเรือนที่อยู่กระจุกตัวกันกลายเป็นบ้าน (hamlet) ดังนั้นบ้านฟาร์มจึงมิได้ถูกสร้างขึ้นในฟาร์ม แต่จะอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยของชุมชนเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นนักวิชาการบางคนจึงไม่ชอบใช้คำว่า “ฟาร์ม” ในการกล่าวถึง “โนกะ” ของญี่ปุ่น ควรที่จะเสริมอีกว่าบริเวณของที่ดินแปลงหนึ่งๆ มักจะเล็กกว่า 10 ไร่ และพื้นที่ถูกคำนวณโดยหน่วยที่เรียกว่า “ตัน” (tan) (ประมาณ 10 ไร่) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์มหรือที่ดิน เร็วๆ นี้ได้มีการใช้หน่วย “ซุโบะ” (tsubo) (ประมาณ 3.3 ตารางเมตร หรือ 0.033 ไร่ หรือ 0.008 เอเคอร์) ในพื้นที่ชนบทเมื่อมีการซื้อขายที่ดิน*

นอกเหนือจากนี้ ขนาดของฟาร์มครอบครัวในญี่ปุ่นมักจะวัดกันโดยพื้นที่ของที่เพาะปลูก ตามนิยามของสถิติที่เพาะปลูก หมายถึง ที่ดินสำหรับการปลูกพืชรวมทั้งคูน้้า คูน้้ามีความจำเป็นสำหรับการรักษาระดับน้ำในนา

พื้นที่เพาะปลูกในภาษาญี่ปุ่นคือ “โคจิ” (kochi) และยังมีคำในภาษาญี่ปุ่นที่คล้ายคลึงกันอีกว่า “โนจิ” (nochi) ซึ่งมีความหมายตามคำว่า ที่ดินการเกษตร (agricultural land) แต่ไม่เหมือนกับคำว่า ที่ดินการเกษตรในภาษาอังกฤษ คำว่า ที่ดินการเกษตร ควรจะมีความหมายที่กว้างขวางกว่าที่เพาะปลูก (cultivated land) หรือที่ไถหว่านได้ (arable land) ในญี่ปุ่นขนาดของฟาร์มครอบครัวหรือฟาร์มโดยทั่วไปถูกวัดโดยพื้นที่ของที่เพาะปลูก แต่ไม่ใช่โดยพื้นที่ของที่ดินการเกษตรหรือพื้นที่ของตัวฟาร์มเอง ขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มครอบครัวที่วัดโดยพื้นที่เพาะปลูกเท่ากับ 112.5 ไร่ในปี 1975 ในเมื่อตัวเลขเป็น 100.2 ไร่ในปี 1960 แนวโน้มของการขยายตัวออกไปพอจะสังเกตเห็นได้ แต่ว่าขนาดดังกล่าวนี้มิได้เป็นตัวแทนของขนาดที่แท้จริงของฟาร์มที่แท้จริงเสมอไป เพราะว่าฟาร์มครอบครัวเกือบทั้งหมดมีที่ดินผืนอื่นๆ นอกจากที่เพาะปลูก และฟาร์มครอบครัวบางฟาร์มก็ใช้ที่ดินเหล่านั้นในการเกษตร ตารางที่ 6-18) พื้นที่ทั้งหมดของที่ดินเป็นของฟาร์มครอบครัวเฉลี่ยราว 2,286 ไร่ และในฮอกไกโด 12,284 ไร่

นอกจากนี้แล้ว แม้พื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าจะรวมได้เป็น 25,011 พันเฮกตาร์ในญี่ปุ่นในปี 1975 ที่ส่วนใหญ่ (ส่วนมากเป็นป่าไม้) เป็นของรัฐและหน่วยราชการ และพื้นที่ที่เป็นของเอกชนหรือองค์กรรวมเป็น 14,432 เฮกตาร์ ซึ่งจากนี้เพียง 5 ล้านเฮกตาร์เท่านั้นที่เป็นของฟาร์มครอบครัว (ตารางที่ 1-8 และ 6-19)

อย่างไรก็ดี ในส่วนของป่าไม้ครัวเรือน (Familial forest) มักจะดำเนินการโดยฟาร์มครอบครัว (ตารางที่ 6-19) โดยทั่วไปป่าไม้ตกอยู่ในฐานะลำบากเพราะการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนออกจากชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตภูเขา และเพราะราคาที่ตกต่ำของไม้ซึ่งเกิดจากไม้นำเข้าจากต่างประเทศ

6-2-3 การพึ่งพาอาศัยกันของชาวนา

ถึงแม้ว่าเกษตรกรครอบครัวจะเป็นผู้ผลิตเอง และมักจะถูกเรียกว่าเป็นอิสระและช่วยตนเองได้ ก็ยังต้องพึ่งพาอาศัยเกษตรกรเพื่อนบ้านและองค์กรอื่นๆ ในเรื่องการอยู่อาศัยและการทำฟาร์ม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

* ทำนองที่คล้ายคลึงกันในประเทศไทยคือการซื้อขายเป็น “ไร่” มาเป็นการซื้อขายเป็น “ห้อง” หรือ “ตารางวา” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าที่สูงขึ้นของที่ดิน ทำให้ราคาขายต่อหน่วยสูงตามไปด้วย การคัดรอนให้พื้นที่เล็กลง ทำให้สะดวกแก่การขายมากกว่าเหตุผลอย่างอื่น... ผู้แปล

ภายหลังสงครามได้มีอิทธิพลต่อการพึ่งพาเหล่านั้น แต่ว่าอิทธิพลนั้นดูเหมือนจะเป็นทางนามธรรม (qualitative) มากกว่ารูปธรรม (quantitative) นั่นคือ ระดับ (Degree) ของการพึ่งพาอาศัยกันมิได้ลดน้อยลงไป แต่แบบของการพึ่งพาอาศัยกันได้เปลี่ยนไปไม่มากก็น้อย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจจะเรียกว่าคล้ายกับ “จากสถานภาพ (status) ไปสู่ สัญญา (contract)” หรือจาก Gemeinschaft ไปยัง Gesellschaft

(1) กลุ่มศึกษาและเรียนรู้ อุบัติการณ์ที่เห็นได้ชัดอย่างหนึ่งในสังคมชนบทภายหลังสงครามได้แก่ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของกลุ่มหรือสโมสรการศึกษาและเรียนรู้ การพัฒนานี้เป็นภาพสะท้อนภายหลังสงครามของการเปลี่ยนโครงสร้างของการเกษตร และในขณะเดียวกัน กลุ่มหรือสโมสรดังกล่าวมักจะทำหน้าที่เป็นผู้บุกเบิกการพัฒนาการเกษตร และเป็นผู้บุกเบิกการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ตัวอย่างเช่น การเพิ่มขึ้นของผลิตภาพข้าวในปีทศวรรษ 1950 และ 1960 อย่างน้อยที่สุดก็เกิดจากกิจกรรมของกลุ่มศึกษาเพื่อการทำนา องค์กรบางแห่งของการผลิตทางการเกษตรหรือการทำฟาร์มก็เกิดมาจากการพัฒนาของกลุ่มศึกษาต่าง ๆ

เป็นการเหมาะสมที่จะแยกจำพวกกลุ่มหรือสโมสรออกเป็น 2 ชนิด คือ สโมสรของหนุ่มสาวชาวชนบท และกลุ่มศึกษาและเรียนรู้ กลุ่มแรกซึ่งเคยถูกเรียกว่า 4 H Club ตามการเสนอแนะของก่าตั้งยึดครอง ได้พัฒนาเป็นอย่างดีเมื่อประมาณปี 1950 จำนวนสโมสรเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 24,000 สโมสร และจำนวนสมาชิกเพิ่มเป็นกว่า 700,000 คนในปี 1951 อย่างไรก็ตามจำนวนสโมสรลดลงเป็นประมาณ 4,700 แห่งและจำนวนสมาชิกประมาณ 67,000 คนในปี 1975 การลดลงอย่างรวดเร็วมีอะไรอื่น แต่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของชนบทและการเกษตร จำนวนผู้ที่เข้ามาทำการเกษตรใหม่ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาดรราว ๆ 3 แสนคนในช่วงปีทศวรรษ 1950 ลดลงเหลือน้อยกว่า 2 แสนคนในช่วงทศวรรษ 1960 และลดลงไปอีกจนน้อยกว่า 50,000 คนในครั้งแรกของปีทศวรรษ 1970 และท้ายที่สุดเหลือประมาณ 10,000 คนในปี 1975 และในปี 1976 (ตารางที่ 6-20) แต่แนวโน้มที่กลับกันอาจจะเริ่มในปี 1976 (ตารางที่ 6-20) แม้ว่าจะในขนาดที่น้อยกว่า

ตามตัวเลขของปี 1975 จากจำนวนสโมสรทั้งหมด 4,716 แห่งที่สมาชิกอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 561 แห่งที่สมาชิกอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 2,167 แห่ง และที่ที่สมาชิกอยู่ในพื้นที่ที่เล็กกว่าเทศบาลมีจำนวน 1,988 แห่ง มันหมายถึงว่าสโมสรของหนุ่มสาวชาวชนบทส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลหรือหมู่บ้าน

สโมสรบางแห่งของหนุ่มสาวชาวชนบทได้พัฒนาไปเป็นกลุ่มศึกษาและเรียนรู้ เมื่อเยาวชนเหล่านั้นมีอายุมากขึ้น จำนวนกลุ่มศึกษาและเรียนรู้ซึ่งสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเกษตรมีจำนวน 32,428 กลุ่ม โดยมีสมาชิก 1,126,355 คน

ตัวเลขสำหรับปีหลัง ๆ เหล่านี้ ดูเหมือนจะไม่เปลี่ยนแปลงมากเท่ากับของสโมสรของคนหนุ่มสาวชาวชนบท ซึ่งมีแนวโน้มของการลดลงจากการแยกชั้นตามพืชที่ปลูก จำนวนกลุ่มสูงสุดอยู่ในพืชจำพวกผัก การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ไม้ผล และอื่น ๆ เพื่อการอ้างอิง กลุ่มหรือองค์กรทั้งหมดที่ดูแลหรือกำกับแนะนำโดยสำนักงานท้องถิ่นของการส่งเสริมการเกษตรมีจำนวนทั้งสิ้น 103,253 แห่งในปี 1974 ถ้าหากกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ถูกแบ่งตามหน้าที่และเขตแดน พวกแรกมี 53% ของทั้งหมด และพวกหลังมี 47% จากจำนวนทั้งหมดที่แบ่งตามหน้าที่ (100%) กลุ่มศึกษาและเรียนรู้มีทั้งสิ้น 58% องค์กรสำหรับการร่วมมือในการทำฟาร์มมีจำนวน 35% และ ฟาร์มสหกรณ์มีจำนวน 8%

(2) การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของเกษตรกรไม่ว่าในด้านความเป็นอยู่หรือการทำฟาร์มอยู่ในรูปของความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้ยังคงหลงเหลืออยู่บ้างในชุมชนชนบทต่าง ๆ ก็ได้เกิดอุบัติเหตุการณ์ใหม่อย่างหนึ่งซึ่งมีจำเป็นต้องเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ดูจะเป็นการพึ่งพาเพียงฝ่ายเดียวมากกว่า ทั้งการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการพึ่งพาอาศัยต่างก็นับเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในความหมายทางสังคมวิทยา ในอีกนัยหนึ่งมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่สองชนิดคือ ชนิดหนึ่ง เป็นการช่วยเหลือกันแบบดั้งเดิมโดยเฉพาะทางด้านแรงงาน และการแลกเปลี่ยนแรงงาน และอีกแบบหนึ่งได้แก่ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันสมัยใหม่ โดยสัญญาจ้างหรือความสัมพันธ์ด้านหน้าที่ แต่ว่าในทางความเป็นจริง การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งสองชนิดนี้แยกกันไม่ออก สถานการณ์ของการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกในการทำงานในปัจจุบัน ซึ่งอธิบายอยู่ในหนังสือ “การสำรวจสถานการณ์ของการพึ่งพาในการทำงานของการทำงานในเดือนมกราคม 1974” รวมการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งสองชนิดนี้ แต่ว่าสถิติมีเพียงเฉพาะของการทำงาน จึงมิได้แสดงลักษณะการทำฟาร์มทั้งหมดของประเทศ ถึงแม้ว่าขนาด (Degree) ของการอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกในการทำงานดูเหมือนจะกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าการทำสวน

ในความเป็นจริงในปี 1974 จำนวนฟาร์มครอบครัวที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกเพื่อการทำงานมีทั้งสิ้น 3,126 ฟาร์ม จากฟาร์มครอบครัวของการทำงานทั้งสิ้น 4,181 ฟาร์ม คิดเป็นสัดส่วนได้ 74% และสัดส่วนพื้นที่ที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกเท่ากับ 70% น่าประหลาดใจเหลือเกินที่ขนาด (Degree) ของการพึ่งพาอาศัยมิได้แตกต่างกันตามขนาดของพื้นที่เพาะปลูกข้าว แม้ว่าจะมีแนวโน้มเล็กน้อยสำหรับสัดส่วนของการพึ่งพาของพื้นที่ปลูกข้าวขนาดเล็กมากกว่าขนาดใหญ่ (ตารางที่ 6-21)

ขนาด (Degree) ของการพึ่งพาแตกต่างกันออกไปตามชนิดของงาน จากสัดส่วนของจำนวนฟาร์มครอบครัวที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกแบ่งตามชนิดของงาน สัดส่วนที่สูงที่สุดได้แก่ การอบแห้ง และการคัดลดหลั่นลงไปยังการเพาะ การควบคุมศัตรูพืช การปลูก การเก็บเกี่ยว และการสี และที่ต่ำที่สุดได้แก่ การดูแลต้นกล้า ซึ่งดูเหมือนจะเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบันเนื่องจากการใช้เครื่องดำนากันอย่างกว้างขวาง ฟาร์มครอบครัวทั้งหมดรวมกันและแยกตามชนิดของงานคิดเป็น 7,097 ฟาร์ม เนื่องจากตัวเลขที่แท้จริงของฟาร์มครอบครัวที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกเท่ากับ 3,126 ฟาร์ม โดยเฉลี่ยแล้วฟาร์มครอบครัวหนึ่งๆ ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกในการทำงาน 2 ชนิดเป็นอย่างน้อย

เหตุผลที่ว่า เหตุใดสัดส่วนของจำนวนฟาร์มครอบครัวที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกจึงได้แตกต่างกันตามลักษณะงานก็คือ คุณภาพของงาน และธรรมชาติของงานส่วนใหญ่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในเรื่องของ การอบแห้งและการคัด ดูเหมือนว่าจำนวนของฟาร์มที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกนั้นมีอยู่น้อยในก่อนหน้านี้ แต่เนื่องจากการพัฒนาของอุปกรณ์การอบแห้งและการคัดที่ใหญ่ขึ้นและมีประสิทธิภาพมากกว่า จำนวนดังกล่าวได้เพิ่มสูงขึ้นในระยะหลังนี้ การดำนาคิดกลายเป็นงานที่มักจะต้องอาศัยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะวันที่เหมาะสมมีอยู่น้อย แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้มีการพัฒนาเครื่องดำนารุ่นขนาดเล็ก และเป็นที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกในการดำนาคงจะลดลง การควบคุมศัตรูพืชนับเป็นกิจกรรมที่มักจะเป็นแบบร่วมมือกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากที่ดั่งแปลงเล็กแปลงน้อยของที่ดินของชาวนาส่วนใหญ่ และวันที่จำกัดและเวลาที่

เหมาะสมของการควบคุมศัตรูพืช ความร่วมมือกันจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพมากกว่าอีกด้วย การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกในการเพาะปลูกในสมัยหลังนี้ เกิดจากการนำเอาแทรกเตอร์ขนาดใหญ่เข้ามา ซึ่งยากที่ฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กแต่ละฟาร์มจะเป็นเจ้าของได้

ชนิดของการพึ่งพาตามที่สำรวจถูกจัดอยู่ในประเภทของการทำงานแบกหามด้วยกัน การร่วมกันใช้ เครื่องจักรและโรงเรือนและสัญญาจ้าง (ตารางที่ 6-22) ตามชนิดของการพึ่งพา อัตราส่วนของฟาร์มครอบครัว ที่พึ่งพาสัญญาจ้างนับว่ามากที่สุดในงานฟาร์มทุกชนิด ยกเว้นการดำนา อัตราส่วนของฟาร์มที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกโดยการลงแรงร่วมกันในการทำนามีมากที่สุด ในกรณีของการปักดำ ในความเป็นจริง การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกนี้ โดยการทำงานแบกหามร่วมกัน นับเป็นแบบอย่างของการพึ่งพาที่เก่าแก่ที่สุด ชนิดนี้ ดูเหมือนจะกำลังลดลงในการทำฟาร์ม (อ้างถึงตารางที่ 6-17)

จากจำนวนของฟาร์มครอบครัวที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกเพื่อการควบคุมศัตรูพืช ซึ่งน้อยกว่า จำนวนฟาร์มที่พึ่งพาความช่วยเหลือในการปักดำ จำนวนของฟาร์มที่อาศัยสัญญาจ้างในการผลิตทางการเกษตรกับ สหกรณ์เกษตร สมาคมของการประกันภัยการเกษตร (Associations of agricultural mutual insurance) และอื่น ๆ มีมากที่สุดในทุกชนิดของการพึ่งพา และในจำนวนของสัญญาจ้างทั้งหมด รองจากการว่าจ้างนี้ ในแง่ของ จำนวนครั้งของการใช้ได้แก่ จำนวนของฟาร์มที่ร่วมกันใช้เครื่องจักรกลและโรงเรือน สถานการณ์เหล่านี้เกิดจากความจำเป็นของความร่วมมือในการควบคุมและความช่วยเหลือของรัฐบาล ซึ่งหยาบยื่นให้กับองค์กรเหล่านั้น เมื่อก่อนหน้านี

จำนวนฟาร์มครอบครัวทั้งหมดที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกในการทำนามีจำนวนทั้งสิ้น 3,126 ฟาร์ม ซึ่งแบ่งออกเป็น ฟาร์มที่พึ่งพาการทำงานด้วยกัน ฟาร์มที่พึ่งพาแรงงานจ้างชั่วคราว และฟาร์มที่ต้องพึ่งพาทั้งสอง อย่าง จำนวนสูงสุดได้แก่ ฟาร์มที่พึ่งพาแรงงานชั่วคราว ซึ่งมี 1,792 ฟาร์ม และถ้าหากรวมเอาฟาร์มที่อาศัยการทำงานด้วยกันและแรงงานจ้างเข้าด้วยกันแล้ว จำนวนทั้งหมดจะเพิ่มเป็น 2,600 ฟาร์ม เนื่องจากสถิติ รายปีของฟาร์มที่พึ่งพาสัญญาจ้างดูไม่น่าเชื่อถือ แนวโน้มจึงไม่ชัดเจน แม้ว่าอาจจะมีความเพิ่มขึ้น ในแง่ที่ ดูเหมือนว่า การพึ่งพาการทำงานด้วยกันมีแนวโน้มลดลง

ประการสุดท้าย ยังมีฟาร์มบางส่วนที่ว่าจ้างงานฟาร์มในการทำนทั้งหมดฟาร์มเหล่านี้มีทั้งสิ้น 33,340 ฟาร์ม โดยที่ 29,740 ฟาร์มว่าจ้างฟาร์มครอบครัวอื่น และอีก 2,760 ฟาร์มว่าจ้างองค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร* และยังมีอีกไม่กี่ฟาร์มที่ว่าจ้างการทำฟาร์มทั้งหมดสำหรับการผลิตพืชอื่นนอกจากข้าว จำนวนฟาร์ม ประเภทนี้ตก 2,890 ฟาร์ม ซึ่ง 2,570 ฟาร์มว่าจ้างฟาร์มครอบครัวอื่นๆ และ 230 ฟาร์มว่าจ้างองค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร (ตารางที่ 6-23-i) เป็นที่น่าสนใจที่จะดูว่าจ้าง การว่าจ้างงานทั้งหมดในการทำนาที่จริง แล้วคือ การเช่า และเราจะรู้ระดับของค่าเช่าที่แท้จริงได้จากตัวเลขเหล่านี้ (ตารางที่ 6-23-ii)

(3) องค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร ชนิดของการพึ่งพาการช่วยเหลือจากภายนอกเพื่อการทำฟาร์ม ยกเว้น การว่าจ้างเกษตรกรคนอื่น ๆ เท่ากับว่ามีองค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร หมู่บ้านดั้งเดิมได้แสดงบทบาทดังกล่าว ไม่มากนักน้อยจนถึงทุกวันนี้ นอกจากบ้าน (hamlet) องค์กรอย่างเช่นที่รู้จักกันในนามของสมาคมเพื่อการปฏิบัติงาน

* (organization of agricultural production) กล่าวคือไปในหัวข้อที่ (3) ถัดไป... ผู้แปล

ฟาร์ม (association of farming practices) (“โนจิ จิกโค คูมิไอ”) (noji jikko Kumiai) หรือสมาคมกิจการฟาร์มขนาดเล็ก (small association of farming affairs) (“โนจิ โค-คูมิไอ”) (noji Ko-Kumiai) ทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ในฐานะองค์กรเพื่อเกษตรกรที่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในการทำฟาร์ม สมาคมเหล่านี้ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยยึดหมู่บ้านเป็นฐาน

สมาคมเหล่านี้ดักด่าลงภายหลังสงคราม และจากนั้นได้เกิดมีองค์กรหรือกลุ่มของเกษตรกรมากมายขึ้น เพื่อความร่วมมือในการทำฟาร์ม องค์กรหรือกลุ่มเหล่านี้มิได้มีฐานอยู่ในหมู่บ้านเสมอไป ดังนั้นองค์กรอาสาสมัครบางแห่งไม่ว่าจะเป็นแบบภายในหรือระหว่างหมู่บ้าน แต่มิได้ยึดเอาหมู่บ้านเป็นหลักก็สามารถแยกออกจากพวกที่ยึดเอาหมู่บ้านเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ทั้งสองชนิดก็มีลักษณะที่เหมือนกันในชนิดของความร่วมมือในการทำฟาร์ม หรือการผลิตทางการเกษตรในความหมายแคบ ๆ

ทาง MAFF เรียกองค์กรหรือกลุ่มเหล่านี้ว่า “องค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร” ความจริงน่าจะเรียกว่าการทำฟาร์มกลุ่ม หรือกลุ่มการทำฟาร์ม ดังที่กล่าวในบทที่ 7 นอกเหนือไปจากการเรียกชื่อนั้นเหมาะสมหรือไม่ ทางกระทรวงยังได้รวมเอาองค์กรเหล่านี้เข้าไปในคำนับด้วย คือองค์กรเพื่อการใช้เครื่องจักรกลและโรงเรือนร่วมกันในการผลิตพืช องค์กรเพื่อการตกลงแบบกลุ่มในการผลิตพืชของค์กรรับจ้าง (contract organizations) องค์กรเพื่อการเลี้ยงสัตว์ และการจัดการฟาร์มสหกรณ์ เราจะได้กล่าวพาดพิงถึงองค์กรบางองค์กรเหล่านี้

องค์กรเพื่อการตกลงแบบกลุ่มในการผลิตพืช มีหน้าที่ในการตกลงเรื่อง พันธุ์ การใช้ปุ๋ย และการจัดการพืชอื่นๆ ซึ่งบางครั้งมีการใช้แรงงานร่วมอยู่ด้วย องค์กรรับจ้าง ได้แก่องค์กรที่รับทำงานฟาร์มบางอย่างที่กล่าวมาข้างต้นหรือจัดแจงการจัดการฟาร์มทั้งหมด

กระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้มีการสำรวจหลายครั้งในเรื่ององค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร (Organization for Agricultural Production) จากการสำรวจเมื่อเร็วๆ นี้ในปี 1976 มีจำนวนองค์กรดังกล่าวอยู่ทั้งสิ้น 38,150 แห่ง เมื่อมีการจัดชั้นผลการสำรวจขององค์กรเพื่อการใช้เครื่องจักรกลและโรงเรือนร่วมกันมีอยู่ 20,148 แห่ง (52.8%) องค์กรเพื่อการตกลงแบบกลุ่มในการผลิตพืชมี 5,519 แห่ง (14.5%) องค์กรรับจ้างมี 4,569 แห่ง (12.0%) องค์กรเพื่อการเลี้ยงสัตว์มีอยู่ 4,108 แห่ง (10.8%) และการจัดการทำฟาร์มสหกรณ์มีอยู่ 3,806 แห่ง (10.0%) (ตารางที่ 6-24) เหตุผลที่ว่าเหตุใดองค์กรเพื่อการใช้ร่วมกันมีอยู่มากที่สุดก็คือว่า มันมีการปรับตัวเข้ากับฟาร์มครอบครัวขนาดเล็กได้ดีที่สุด โดยไม่กระทบกระเทือนต่ออิสรภาพของฟาร์มและยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภายหลังสงคราม เมื่อพิจารณาทั้งประเภทขององค์กรและชนิดของพืช ในองค์กรทั้งหมดของการใช้ร่วมกันในการทำนามีมากที่สุดในปี 1976 ถึง 8,970 แห่ง (45%) รองลงมาได้แก่ สวนผลไม้ 4,848 แห่ง (24%) และอื่นๆ 2,645 แห่ง (13%) ลำดับที่ 4 ได้แก่ การเลี้ยงไหม 2,269 แห่ง (11%) ลำดับที่ 5 ได้แก่ การทำสวนผัก 702 แห่ง (3%) และสุดท้ายได้แก่ การปลูกไม้ดอกในโรงเรือน 564 แห่ง (3%) เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขเหล่านี้กับการสำรวจในปี 1972 จำนวนขององค์กรเพื่อการทำสวนผักเพิ่มขึ้น 86% ของการทำนา 76% ของการทำสวนผลไม้ 8% ขณะที่ของการเลี้ยงไหมลดลง 10% เพราะการตกต่ำของธุรกิจนั่นเอง (ตารางที่ 6-24)

ตามการจัดชั้นตามชนิดขององค์กร จากองค์กรของการใช้ร่วมทั้งหมด กว่าครึ่งหรือ 14,982 องค์กรเป็นแบบสมาคมอาสาสมัคร ประมาณ 9% ของทั้งหมดเป็นแบบหมู่บ้าน ประมาณ 7% ของทั้งหมดเป็นองค์กรที่มี

เขตแดนอื่น ๆ นอกจากหมู่บ้าน (hamlet) และประการสุดท้ายเกือบ 10% เป็นแบบกลุ่มอาสาสมัครขนาดเล็ก

จากองค์กรสำหรับกลุ่มตกลงเพื่อการปลูกพืชจำนวน 5,519 องค์กร มีที่เกี่ยวกับการทำนาอยู่ 3,371 องค์กร และอีก 916 องค์กรเกี่ยวข้องกับการทำสวนผัก (ตารางที่ 6-24) จำนวนขององค์กรเพื่อการทำนาได้เพิ่มขึ้นจนกระทั่งประมาณปี 1970 และแล้วก็ลงเรื่อยมา เหตุผลสำหรับการลดลงนี้อาจเกิดจากการเปลี่ยนจากการเป็นกลุ่มตกลง ไปเป็นองค์กรเพื่อการใช้เครื่องจักรกลร่วมกัน หรือการว่าจ้างเกษตรกรคนอื่นหรือองค์กรรับจ้างอื่นๆ และนอกจากนี้ การทำสัญญาตกลงนั้นได้กลายเป็นประเพณีไป และกลุ่มก็สลายตัวไปโดยปริยาย

องค์กรสำหรับกลุ่มตกลง ไม่จำเป็นต้องทำสัญญากันจริงจิงในการปลูกพืช แต่พวกที่ทำสัญญากันอย่างเปิดเผยมีจำนวน 1,033 องค์กร และพวกที่ทำสัญญาและยังใช้เครื่องจักรกลและโรงเรือนร่วมกันมีอยู่ 4,301 องค์กร องค์กรเหล่านั้นและองค์กรรับจ้างได้พัฒนาขึ้นมาอย่างใกล้เคียงกันในเขตชนบท หรือโดยการสนับสนุนของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรรับจ้างเป็นตัวอย่างที่เด่นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาอย่างรวดเร็วเช่นนี้

จำนวนขององค์กรรับจ้างในปี 1976 มีทั้งสิ้น 4,569 องค์กร ซึ่งมีพวกที่รับจ้างทำงานฟาร์มบางส่วน 4,260 องค์กร ขณะที่พวกที่รับจ้างทำงานฟาร์มทั้งหมดที่คลุกคลีอยู่ในการจัดการฟาร์มโดยสมบูรณ์มีจำนวน 309 องค์กร องค์กรรับจ้างเช่นว่านี้ในปี 1972 มีอยู่ 2,788 องค์กร จำนวน 2,711 องค์กรรับจ้างทำงานฟาร์ม และที่เหลืออีก 77 องค์กรรับจ้างในการบริหารฟาร์ม ถึงแม้ว่าจำนวนองค์กรรับจ้างสำหรับการจัดการฟาร์มยังมีน้อยอยู่ สัดส่วนของการเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน (ตารางที่ 6-24)

รูปแบบขององค์กรรับจ้างมีหลายชนิด สหกรณ์การเกษตรมีจำนวนมากที่สุดถึง 1,839 แห่ง (40%) ต่อมาก็คือสมาคมที่มีได้เป็นนิติบุคคล (1,763 แห่งหรือ 39%) กลุ่มอาสาสมัครกลุ่มย่อยๆ (467 แห่งหรือ 10%) นิติบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการผลิตทางการเกษตร (168 แห่งหรือ 4%) และผู้รับจ้างให้บริการทางการเกษตร (14 แห่งซึ่งเกือบ 0%)

องค์กรสำหรับการผลิตสัตว์ ถูกแบ่งออกเป็น 4 ชนิดดังต่อไปนี้คือ ประเภทแรกได้แก่องค์กรที่ใช้เครื่องจักรกลร่วมกันมีจำนวน 1,662 องค์กร ประเภทที่สองได้แก่พวกที่ใช้ที่ดินร่วมกันมีจำนวน 1,444 องค์กร พวกที่สามได้แก่พวกที่ใช้โรงเรือนร่วมกันมี 430 องค์กร และพวกสุดท้ายได้แก่พวกศูนย์การผสมพันธุ์และการเลี้ยงจำนวน 572 องค์กร ลักษณะอย่างหนึ่งขององค์กรเพื่อการเลี้ยงก็คือ องค์กรขนาดใหญ่ที่ใช้ที่ดินร่วมกัน

ในส่วนขององค์กรการผลิตทางการเกษตร ดูเหมือนจะมีความสำคัญมากที่จะสำรวจการใช้เครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์โรงเรือนของทั้งหมด แน่นนอนละมีวิธีการใช้เครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์โรงเรือนหลายวิธี ส่วนของเครื่องจักรกลนั้น การเป็นเจ้าของส่วนตัวและการใช้ส่วนตัวมีมากที่สุด แต่การใช้เครื่องจักรกลมากกว่าฟาร์มใดฟาร์มหนึ่งก็กำลังเพิ่มมากขึ้น

เมื่อกล่าวถึงเครื่องจักรกลเกษตรในญี่ปุ่น มันได้เจริญก้าวหน้าไปใน 2 ทาง คือ โดยการพัฒนาของเครื่องจักรกลขนาดเล็กสำหรับการเกษตรภายในประเทศ และโดยการสนับสนุนการใช้ร่วมกัน ในปี 1977 จำนวนรถแทรกเตอร์และรถไถเดินตามมีทั้งสิ้น 4 ล้านคัน หรือ 83.0 คันต่อ 100 ฟาร์ม แต่รถแทรกเตอร์ที่มีแรงม้าเกินกว่า 20 แรงม้าขึ้นไป มีเพียง 232,000 คันเท่านั้น หรือ 4.8 คันต่อ 100 ฟาร์ม เมื่อเร็วๆ นี้ เครื่องดำนาและเครื่องเก็บข้าวได้ถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ในปี 1977 ฟาร์ม 100 แห่งจะมีเครื่องดำนา 30.3 เครื่อง และเครื่องเก็บเกี่ยว

15.2 เครื่อง

การพัฒนาตัวกล่าวของเครื่องจักรกลขนาดเล็กได้เกิดขึ้นเมื่อไม่นานนี้เอง และนอกเหนือจากนี้เครื่องจักรกลการเกษตรที่มีกำลังสูงและมีขนาดใหญ่ก็เป็นที่ต้องการเพื่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าหรือเพื่อการไถนาที่ลึกกว่า ดังนั้น แม้ว่าจะมีการพัฒนาเครื่องจักรกลขนาดเล็ก การใช้เครื่องจักรกลฟาร์มในญี่ปุ่นยังมีปัญหาขัดแย้งระหว่างการขยายขนาดของเครื่องจักรกลและขนาดฟาร์มที่เล็ก ระบบที่ดีที่สุดของการใช้เครื่องจักรกลที่ดีที่สุดมากไปกว่าใช้โดยเฉพาะภายในฟาร์มแต่ละฟาร์ม จึงได้มีการคิดค้นติดตามมาตั้งแต่ช่วงต้น ๆ ของการใช้เครื่องจักรกลเกษตร ตามความพยายามที่จะแก้ปัญหาได้มีการทดลองจัดองค์กรในหลายรูปแบบ องค์กรการผลิตทางการเกษตรส่วนที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นผลมาจากความพยายามนั้น ไม่ว่าจะโดยรัฐหรือเอกชน

จากมุมมองของระบบการใช้เครื่องจักรกลและอุปกรณ์โรงเรือน องค์กรที่กล่าวถึงข้างต้นในปี 1976 สามารถที่จะถูกจัดเรียงใหม่เช่นในตารางที่ 6-25

การดำเนินงานขององค์กรการใช้เครื่องจักรกลเหล่านี้ นอกจากฟาร์มแต่ละฟาร์ม ไม่เป็นที่เด่นชัด ยกเว้นองค์กรรับจ้าง จากจำนวนองค์กรรับจ้าง 4,569 องค์กร องค์กรรับจ้างการทำงานฟาร์มมีทั้งสิ้น 4,260 องค์กร (93%) และองค์กรรับจ้างการจัดฟาร์มมีจำนวนเพียง 309 องค์กร องค์กรเหล่านี้ซึ่งให้เช่าเครื่องจักรกลเกษตรนอกเหนือไปจากกิจกรรมเหล่านี้มีจำนวน 2,052 องค์กร การดำเนินการหลักของการว่าจ้างทำฟาร์มเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาต้นกล้า การไถ การย้ายต้นกล้า การปลูกและการกำจัดวัชพืช การป้องกันศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวและการนวด จำนวนของฟาร์มที่อาศัยการว่าจ้างมีทั้งสิ้น 684 ฟาร์ม และเนื้อที่ว่าจ้างมีถึง 433 พันเฮกตาร์ (ตารางที่ 6-24) ซึ่งโดยมากเป็นที่นา

องค์กรรับจ้างได้พัฒนาไปมากในปัจจุบัน และสถานภาพทางกฎหมายก็แตกต่างกันออกไปตามที่กล่าวข้างต้น ธนาคารเครื่องจักรกลถูกรวมอยู่ในองค์กรเหล่านี้ด้วย ในปี 1972 กระทรวงเกษตรและป่าไม้ได้เริ่มกำหนดการที่จะนำระบบธนาคารเครื่องจักรกลมาทดลองใช้ ภายหลังจากทดลองเป็นเวลาสองปี ทางกระทรวงได้เริ่มกำหนดการจัดตั้งธนาคารเครื่องจักรกลขึ้นมา 60 แห่งในปี 1974 โดยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นเวลา 5 ปี แต่ว่าองค์กรที่คล้ายคลึงกับธนาคารเครื่องจักรกลได้อุบัติขึ้นมาก่อนแล้วตั้งแต่กลางปี 1960 กว่าๆ แม้ก่อนหน้าการริเริ่มของรัฐบาลตามการสำรวจครั้งหนึ่งของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในปี 1975 มีธนาคารอยู่ 60 แห่งที่สนับสนุนโดยรัฐบาล องค์กรที่คล้ายคลึงกัน 167 แห่งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลมณฑล และ 100 องค์กรที่มีสหกรณ์การเกษตรบริหารการทำฟาร์มโดยการว่าจ้างสมาชิกของตน เราควรจะกล่าวในอีก 2 ประเด็น เกี่ยวกับลักษณะสำคัญ of ธนาคารเครื่องจักรกลในญี่ปุ่น ประเด็นแรก โดยมากธนาคารนี้ดำเนินการเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสหกรณ์การเกษตร และประเด็นที่สอง ฐานของการรวมกลุ่มคือหมู่บ้านและเป็นที่ยึดเหนี่ยวว่าเป็นกลุ่มกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในช่วงต้น ๆ ของธนาคารเครื่องจักรกล แต่การประชุมนานาชาติเกี่ยวกับธนาคารเครื่องจักรกลครั้งที่ 4 ถูกจัดขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 1978 ในกรุงโตเกียว ข้าพเจ้าเป็นประธานของคณะกรรมการจัดงาน และในตอนปีประชุมข้าพเจ้าได้รับการแสดงความยินดีในความสำเร็จของงานโดยผู้เข้าร่วมประชุมจากญี่ปุ่นและต่างประเทศรวมทั้งประเทศทางยุโรปและเอเชีย การประชุมนานาชาติเกี่ยวกับธนาคารเครื่องจักรกลครั้งที่ 4 ได้รับความสำเร็จ แต่ผลที่จะมีต่อการพัฒนาธนาคารเครื่องจักรกลในญี่ปุ่น ยังเป็นเรื่องต้องจับตามองกันต่อไปอีก

(4) การทำฟาร์มสหกรณ์ จาก “การสำรวจองค์กรการผลิตทางการเกษตร” การทำฟาร์มสหกรณ์จัดเป็นประเภทหนึ่งขององค์กรเหล่านี้

จำนวนขององค์กรเพื่อการจัดการฟาร์มสหกรณ์ได้เพิ่มขึ้น นับตั้งแต่มีการผ่านกฎหมายพื้นฐานการเกษตรในปี 1961 แต่แนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นไปจนกระทั่งปี 1966 และนับตั้งแต่นั้นมาจำนวนก็กลับลดลง กล่าวคือจำนวนขององค์กรมีทั้งสิ้น 3,201 แห่งในปี 1961 เป็น 6,022 ในปี 1966 และ 4,511 ในปี 1972 และ 3,806 ในปี 1976 นี้แสดงให้เห็นในลักษณะหนึ่งถึงสถานการณ์โดยทั่วไปนับจากมีการใช้กฎหมายพื้นฐานการเกษตร กล่าวคือได้มีการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงในต่อนับครั้ง และต่อมาอีกหลายปี ผู้คนที่มีส่วนร่วมในองค์กรเหล่านั้นเริ่มรู้สึกเกี่ยวกับความยากลำบากในการจัดการ และเนื่องจากอำนาจการซื้อของภาคเกษตรเมื่อเทียบกับภาคที่ใช่เกษตรเริ่มเลวลงผลิตภาพโดยเปรียบเทียบของการเกษตรได้เสื่อมโทรมลงตั้งแต่ปี 1967 ถึงปี 1971 และรายได้จากการทำฟาร์มต่อวันของเกษตรกรที่ทำฟาร์มครอบครัวซึ่งมีที่ดินมากกว่า 2 เฮกตาร์ ซึ่งเป็นผู้มียาได้มากกว่าของแรงงานรับจ้างนอกภาคเกษตรในช่วงปี 1965 ถึง 1968 ได้เริ่มลดลงต่ำกว่า จากนั้นมาจนถึงปี 1975

จาก “การสำรวจองค์กรการผลิตทางการเกษตร” ปี 1972 จากองค์กร 4,511 แห่งของการจัดการฟาร์มสหกรณ์ในปี 1972 มีเพียง 1,645 องค์กรที่จัดตั้งขึ้น จนถึงปี 1964 ยังคงเหลืออยู่ นี้หมายถึงองค์กรเหล่านั้นมีความผันผวนสูงมาก จาก 4,733 องค์กรที่ลงทะเบียนไว้ในสำรวจปี 1970 จำนวน 1,138 องค์กรถูกยุบไป และอีก 894 องค์กรได้ถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ จนถึงการสำรวจปี 1972 นับจากนั้นมา 1,932 องค์กรได้ถูกยุบไป และอีก 1,226 องค์กรได้ถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ จนถึงการสำรวจในปี 1976

องค์กร “เสรี” ของการทำฟาร์มสหกรณ์มีรูปแบบทางกฎหมายหลายรูปแบบ ตามการสำรวจในปี 1972 กว่าครึ่งหนึ่งขององค์กรคือ 2,848 องค์กร (63%) มิได้เป็นนิติบุคคล จากจำนวนนี้ 1,876 องค์กรเป็นสมาคมหรือกลุ่มที่มีคุณสมบัติไม่พอที่จะเป็นนิติบุคคล 826 กลุ่มเป็นกลุ่มของอาสาสมัคร และ 146 กลุ่มเป็นกลุ่มหมู่บ้าน พวกที่มีคุณสมบัติเป็นนิติบุคคลได้มีจำนวน 1,663 องค์กร ซึ่ง 1,580 องค์กรเป็นนิติบุคคล สมาคมกิจการฟาร์ม (“โนจิ คูมิไอ โฮจิน”) (noji kumiai hojin) 253 องค์กรเป็นบริษัท และอีก 3 องค์กรเป็นเทศบาลและสหกรณ์การเกษตร

สมาคมนิติบุคคลของกิจการฟาร์มเป็นสถาบันใหม่ในกฎหมายที่ดินการเกษตรที่ได้รับการแก้ไขให้เข้ากับแนวทางกฎหมายพื้นฐานการเกษตร กฎหมายที่ดินการเกษตรปัจจุบันให้ความหมายของนิติบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติที่ยอมรับในกรณีของการได้สิทธิถือครอง หรือสิทธิที่จะใช้ และการเข้าไปใช้ประโยชน์ (usufruct) ในที่ดินทำกิน นิติบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมีชื่อเรียกทางกฎหมายว่า “นิติบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการผลิตทางการเกษตร” (“โนเงียว เซซาน โฮจิน”) (nogyo seisan hojin) นิติบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการผลิตทางการเกษตรได้แก่ สมาคมนิติบุคคลของกิจการเกษตร ห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขนี้

(ก) มีกิจกรรมการจัดการฟาร์มเท่านั้น ในกรณีของสมาคมนิติบุคคลของกิจการเกษตร กิจกรรมที่มีอยู่ ได้แก่ การจัดการการเกษตรและการจัดตั้งโรงเรียนอุปกรณ์เพื่อการใช้ร่วมกัน หรือความร่วมมือในงานฟาร์ม

(ข) สมาชิก ได้แก่ ผู้ที่มอบโอนสิทธิการถือครองหรือสิทธิที่จะใช้และการเข้าไปใช้ประโยชน์ให้แก่นิติบุคคลนั้น ๆ (ข-1) และผู้ซึ่งคลุกคลีอยู่กับกิจกรรมของนิติบุคคลนั้น ๆ อยู่แล้วเป็นปกติ (ข-2)

(ค) ผู้บริหารส่วนใหญ่ ได้แก่ สมาชิกประเภท (ข-1) และ (ข-2) ตามที่กล่าวข้างต้น

สมาคมนิติบุคคลของกิจการการเกษตรเป็นสหกรณ์ชนิดหนึ่งดังกล่าวไว้ในกฎหมายสหกรณ์การเกษตรที่แก้ไขแล้ว สหกรณ์ชนิดนี้นับเป็นครั้งแรกที่สามารถจัดการฟาร์มได้โดยการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้ และมีคุณสมบัติที่สามารถถือครองที่เพาะปลูกได้ โดยการแก้ไขกฎหมายที่ดินการเกษตร ภายหลังจากผ่านกฎหมายพื้นฐานการเกษตรในปี 1961 ในไม่ช้านานต่อมา นิติบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมนิติบุคคลของกิจการการเกษตรและบริษัทจำกัดจำนวนมากได้ถูกจัดตั้งขึ้น อย่างไรก็ตาม สมาคมนิติบุคคลของการเกษตรที่มีคุณสมบัติที่จะถือครองที่เพาะปลูกได้ลดจำนวนลงไปในระยะนี้ (ตารางที่ 6-26)

สมาคมนิติบุคคลของกิจการการเกษตรบางแห่งมีฟาร์มสหกรณ์ และขณะที่จำนวนของฟาร์มสหกรณ์โดยมากลดลงไปในปีหลัง ๆ นี้ ขนาดของสหกรณ์ดูเหมือนจะเล็กลง ยกเว้นของ โคเนื้อ หมู และอื่น ๆ

ขนาดของการทำฟาร์มสหกรณ์ไม่ใหญ่โต มีดัชนีบางตัวในปี 1975 ที่ชี้ให้เห็นในเรื่องนี้จากแง่ของจำนวนครอบครัวฟาร์มที่เป็นสมาชิกอยู่ องค์กรที่มีสมาชิคน้อยกว่า 10 ครอบครัวเพิ่มขึ้นเป็น 3,469 แห่ง ที่มี 11-50 ครอบครัวมี 918 แห่ง และที่มีมากกว่า 51 ครอบครัวขึ้นไปมี 124 แห่ง ในแง่ของขนาดของที่นา จากจำนวน 467 แห่งนาสหกรณ์มากกว่าครึ่งหนึ่งหรือ 267 ฟาร์มมีขนาดเล็กกว่า 10 เฮกตาร์ และที่โตกว่า 50 เฮกตาร์ขึ้นไปมีเพียง 15 ฟาร์ม อาจจะเป็นการเหมาะสมที่จะกล่าวเพื่อการอ้างอิงว่า กว่าครึ่งหนึ่งของฟาร์มครอบครัว 4,157.6 พันฟาร์มในปี 1975 ปลูกข้าวบนพื้นที่เพียง 0.5 เฮกตาร์ และที่ปลูกบนเนื้อที่ 2 เฮกตาร์ขึ้นไปมีเพียง 151.8 พันฟาร์ม (4%) จากสหกรณ์ผู้ผลิตไม้ผล 824 แห่ง เกือบครึ่งหนึ่งหรือ 415 องค์กรมีเนื้อที่น้อยกว่า 5 เฮกตาร์ และ 12 ฟาร์มมีขนาดใหญ่กว่า 50 เฮกตาร์ขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบขนาดในปี 1972 กับ 1975 ฟาร์มข้าวสหกรณ์มีขนาดเล็กลง ขณะที่ฟาร์มผักสหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น (ตารางที่ 3-27)

ในส่วนขนาดของสหกรณ์เลี้ยงสัตว์ในปี 1975 จากสหกรณ์โคนมทั้งสิ้น 308 แห่ง 182 แห่งมีโคนมกว่า 50 ตัวขึ้นไป จากจำนวนฟาร์มโคเนื้อทั้งสิ้น 234 แห่ง 161 แห่งมีโคเนื้อตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไป เพื่อการอ้างอิงจำนวนโคนมเฉลี่ยต่อฟาร์มครอบครัว (1975) เท่ากับ 11.2 ตัว และจำนวนโคเนื้อต่อฟาร์มโคเนื้อ (1975) เท่ากับ 3.9 ตัว เมื่อเปรียบเทียบขนาดของปี 1972 กับของปี 1975 ฟาร์มโคนมมีขนาดเล็กลงในขณะที่ฟาร์มโคเนื้อมีขนาดใหญ่ขึ้น (ตารางที่ 6-28)

ในแง่ของมูลค่าผลิตผลเกษตรที่ขายได้ ตามสถิติการเกษตรปี 1975 ฟาร์มสหกรณ์ที่ขายผลิตผลเกษตรและขายได้ 10 ล้านเยน (ประมาณ 34.5 พันดอลลาร์สหรัฐ) ขึ้นไป มีทั้งสิ้น 1,362 แห่ง หรือหนึ่งในสามของฟาร์มสหกรณ์ทั้งหมด เพื่อการอ้างอิงอีกครั้ง จากจำนวนฟาร์มครอบครัวทั้งสิ้น 4,935 ฟาร์มที่มียอดขายกว่า 7 ล้านเยนขึ้นไป มีจำนวน 46.2 แห่ง (0.9%)

ผลของการจัดการฟาร์มสหกรณ์โดยทั่วไปมักจะไม่เป็นที่ทราบกัน แต่ผลการสำรวจในปี 1965 แสดงให้เห็นผลอย่างคร่าว ๆ แม้ว่าจะล้าสมัยเสียแล้ว ตามตัวเลขของการสำรวจผลดังกล่าวไม่สู้จะดี จาก 5,016 สหกรณ์ 1,629 สหกรณ์ (32%) มิได้จ่ายค่าจ้างหรือเงินปันผลให้กับสมาชิก จากสหกรณ์เหล่านี้ซึ่งจ่ายค่าจ้างและเงินปันผลแยกจากกัน 1,793 แห่ง (36%) มิได้จ่ายเงินปันผล จาก 2,611 สหกรณ์ซึ่งจ่ายเงินค่าจ้าง ระดับค่าจ้าง 1,345 สหกรณ์ต่ำกว่าค่าจ้างทางการเกษตรโดยทั่วไป นอกจากนี้จำนวนของสหกรณ์ที่มีการทำบัญชีเพียง 1,711 แห่ง

(34%) และ 226 แห่ง (4%) ไม่มีบัญชี

การสำรวจปี 1972 ยังได้อธิบายหน่วยที่ปรึกษาการทำฟาร์มสหกรณ์ หน่วยที่ปรึกษา ได้แก่ เทศบาล จังหวัด สหกรณ์การเกษตร และอื่นๆ องค์การการทำฟาร์มสหกรณ์ที่ได้รับคำแนะนำจากสหกรณ์การเกษตรมีอยู่มากที่สุด และรองลงมาได้แก่ จังหวัด (หมู่บ้าน เมือง และเมืองใหญ่) มณฑลและอื่นๆ

เราไม่มีสถิติเกี่ยวกับผู้จัดการของฟาร์มสหกรณ์ แต่จำนวนของฟาร์มสหกรณ์ที่ใช้เครื่องจักรกลมีอยู่ 1,246 แห่งในปี 1972

6-2-4 ระบบตลาดการเกษตร

แม้ว่าระบบตลาดการเกษตรมิได้รวมอยู่ในเรื่องของโครงสร้างการเกษตรโดยทั่วไป แต่คำนิยามของข้าพเจ้า ได้รวมเอาไว้ด้วยดังที่กล่าวแล้ว เพราะว่าในทัศนะของข้าพเจ้านั้น โครงสร้างการเกษตรในความหมายแคบ หรือ โครงสร้างชาวนา (agrarian structure) นั้น มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระบบตลาดการเกษตร โดยเหตุนี้ ขอบข่ายของระบบตลาดการเกษตรมิได้จำกัดเฉพาะเพียงตลาดของสินค้าเกษตรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงตลาดที่ดิน ทำกินและตลาดสินเชื่อ อีกตลาดหนึ่งที่ควรกล่าวถึงคือ ตลาดแรงงานเกษตร แต่เราได้กล่าวแล้วข้างต้นเกี่ยวกับ ประชากรที่คลุกคลีอยู่กับการทำฟาร์ม (บทที่ 6-2-2) และนอกจากนี้ เกือบจะไม่มีลักษณะของตลาดสำหรับ แบ่งงานเกษตรที่มีคุณค่าควรแก่การกล่าวถึงต่อไปอีก

กล่าวตามประวัติศาสตร์ ระบบการเกษตรญี่ปุ่นมีลักษณะของแรงงานส่วนเกิน การขาดแคลนที่ดินและสินเชื่อ และการผันผวนของราคาสินค้าเกษตร ในช่วงเศรษฐกิจมีความจำเรี่ยสูง ลักษณะเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นส่วนใหญ่และดีขึ้น ยกเว้นเรื่องที่ดิน

(1) ตลาดสำหรับสินค้าเกษตร ก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 สินค้าเกษตรอยู่ในตลาดเสรี ข้าวและ ใหมดิบเป็นสินค้าหลักในตลาด ถ้ามีความจำเป็น การแทรกแซงของรัฐบาลก็มีอยู่บ้างประปราย และไม่สามารถเป็น ถาวรได้ แต่ทว่านโยบายถาวรเกี่ยวกับการปรับปรุงและอุปสงค์ของข้าวดังกล่าวในบทที่ 3-2 ถูกเริ่มต้นขึ้นภาย หลังการจลาจลข้าวในปี 1918 ในปี 1921 นั้นเอง กฎหมายข้าวก็ถูกผ่านออกมา เนื่องจากราคาข้าวที่พุ่งสูงขึ้นในปี 1918 และการตกต่ำลงของข้าวในปี 1920 นับจากนั้นมาการปรับหรือการควบคุมราคา และอุปทานอุปสงค์ ของข้าวได้ถูกปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงไม่นาน

ราคาของใหมดิบก็มีความผันผวนรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 จนถึงภาวะ เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ในช่วงเวลานั้น นโยบายราคาของใหมดิบก็เกิดพร้อมๆ กับข้าว เพราะมีความจำเป็น ต้องรักษาเสถียรภาพราคาของใหมดิบเพื่อปกป้องการเลี้ยงตัวใหม่ ซึ่งมีความสำคัญรองจากข้าวในการผลิตทางการ เกษตร และยังเป็นการรักษาตลาดส่งออกที่มีเสถียรภาพของใหมดิบ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่สำคัญที่สุด

อย่างไรก็ดี สินค้าทั้งสองรายการนี้นับว่าเป็นกรณีพิเศษอยู่สักหน่อย แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าในเมื่อญี่ปุ่น มีโครงสร้างการเกษตรเสรีแบบทุนนิยม (I) การทำฟาร์มในญี่ปุ่นจึงสอดคล้องกัน ในระบบตลาดเสรี แม้ว่าในช่วง และระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลาดเสรีถูกเปลี่ยนไปเป็นตลาดวางแผนจากส่วนกลาง ในตอนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ผลิตผลเกษตรส่วนใหญ่ก็ไม่ถูกควบคุมอีกต่อไป และกลับไปเป็นตลาดเสรีอีกครั้ง จากนั้นมาจนทุกวันนี้เศรษฐกิจ

ตลาดเสรีโดยทั่วไปได้รับการสนับสนุน และกล่าวกันว่าเกษตรกรก็ได้ถูกยกเว้น แต่ทว่าการควบคุมข้าวโดยตรง โดยรัฐบาลก็ยังมิได้ถูกยกเลิกจนบัดนี้ แม้ว่าระบบดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย และนอกจากนี้การดำเนินการของระบบดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ในอีกนัยหนึ่ง ระบบของการควบคุมได้ถูกเปลี่ยนไปเป็นระบบของการสนับสนุนในระหว่างปี 1960 กว่าๆ นอกจากนี้ยังได้มีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีกหลายชนิด หรือมาตรการของการสนับสนุนหรือรักษาเสถียรภาพ ได้รับการปรับปรุงในบางกรณีของสินค้าบางชนิด

แนวโน้มดังกล่าวจะคล้ายคลึงกับประเทศอื่นที่มีโครงสร้างการเกษตรครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) กล่าวโดยย่อ ลักษณะของญี่ปุ่น มีดังนี้

ประการแรก มาตรการควบคุมราคา หรือนโยบายพุงหรือรักษาเสถียรภาพราคา มีความแตกต่างอยู่บ้าง ตามประเภทของสินค้า แต่ว่าขนาดของความแตกต่างนั้นมีได้เป็นที่เข้าใจกันได้เสมอ ยกเว้นกรณีที่เป็น “อุบัติเหตุ” ของประวัติศาสตร์ เมื่อไม่นานมานี้ได้มีการทบทวนอย่างกว้างๆ โดยคณะกรรมการนโยบายเกษตร ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหนึ่งหรือสองครั้ง แต่ก็ไม่มีปฏิกิริยาใดๆ จากรัฐบาลเลขจนบัดนี้

ประการที่สอง โดยเหตุนี้ ระดับราคาจึงมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง หรือจะกล่าวกันว่ากว่า 80% ของมูลค่าผลผลิตการเกษตรรวมตกอยู่ภายใต้้นโยบายราคา และราคาข้าวที่เกษตรกรได้รับมักจะเป็นราคาที่ต่ำมากที่สุด ในจำพวกผลผลิตต่างๆ ที่ดูแลโดยนโยบายราคา ในทางตรงกันข้าม ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และคั่วฝอย ซึ่งเป็นพืชฤดูหนาวที่สำคัญมีราคาค่อนข้างต่ำที่สุด ถั่วเหลือง ซึ่งมีอุปสงค์มากในญี่ปุ่นมีราคาที่ไม่ดีเลย ระบบดังกล่าวดูเหมือนจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตั้งแต่ปี 1973 (ตารางที่ 6-29 และภาพที่ 3-8) ในอีกด้านหนึ่ง การเลี้ยงหมูหรือโคมิได้มีการรักษาเสถียรภาพ เพราะราคาที่ผันผวนอย่างรุนแรงของลูกหมูหรือลูกวัว (ตารางที่ 6-30) มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาได้เกิดขึ้นสำหรับเนื้อหมูในปี 1961 และสำหรับเนื้อวัวในปี 1975

เป็นที่น่าสังเกตในที่นี้ว่า ธัญพืชอาหารสัตว์ ถูกพิจารณาว่าเป็นปัจจัยเพื่อการผลิตสัตว์มากกว่าเป็นผลผลิตเกษตร ดังนั้นจึงเกือบจะไม่มีการผลิตกันการนำเข้า ภาชนะนำเข้าและการพุงราคาอยู่เลย แต่ก็มีมาตรการบางอย่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของการนำเข้าอาหารสัตว์ โดยวิธีการแทรกแซงของรัฐบาล

ประการที่สาม เนื่องจากนโยบายราคาและการควบคุมในช่วงสงคราม กลไกตลาดหรือร้านขายผลผลิตเกษตร ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย แม้จะยังคงมีการทำฟาร์มขนาดเล็ก ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว องค์กรสหกรณ์และโรงเรียนอุปกรณ์สหกรณ์ได้พัฒนาไปเพื่อแก้ไขข้อเสียของการทำฟาร์มขนาดเล็กในกลไกตลาด ตัวอย่างหนึ่งของกระบวนการดังกล่าวได้แก่ ข้าว และรังไหม หรือไหมดิบ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 อาหารพื้นๆ นอกเหนือจากข้าวและสินค้าเกษตรที่สำคัญอื่นๆ ได้รับการปรับปรุงบ้างเป็นลำดับต่อเนื่องกันจากการผลิตไปถึงการบริโภค ในสมัยหลังๆ นี้ การกระจายอาหารสดได้กลายเป็นเรื่องสำคัญนโยบายอาหาร ยังคงมีสินค้าเกษตรบางอย่างเช่น เนื้อวัว ซึ่งมีการซื้อขายแบบสมัยเก่า (อ้างถึงบทที่ 3-5) ปัญหานี้ก็ยังพบเห็นได้อีกเช่นกันในประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ แต่มันได้กลายเป็นเรื่องจริงจังมากขึ้นในญี่ปุ่น เพราะว่าเนื้อวัวได้กลายเป็นอาหารที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชาชน และถึงกระนั้นก็ดี ราคาของเนื้อวัวก็ได้รับการพุงไว้ในระดับสูง

ประการที่สี่ อาจจะมีคามจำเป็นต้องอธิบายเรื่องการผลิตเบ็ดเตล็ดที่มีอยู่ในการผลิตผลผลิตฟาร์มเป็นผลรวมของปัจจัยและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและธรรมชาติหลายประการ แต่นโยบายราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง

เหตุการณ์ต่อไปนี้อาจมีผลต่อนโยบายราคา คือ ผลผลิตล้นเกินของข้าวตั้งแต่ปี 1967 และการลดลงอย่างต่อเนื่องของผลผลิต “มูกี” ค่าฝอย ถั่วเหลือง ข้าวโพด และอื่นๆ นับตั้งแต่ปี 1960 กว่าๆ ในอีกด้านหนึ่ง การเลี้ยงสัตว์ได้พัฒนาไปอย่างดีโดยอาศัยการนำเข้าของธัญพืชอาหารสัตว์ แต่ก็ยังมีปัญหาใหม่เกี่ยวกับมลภาวะซึ่งกำลังรุนแรงขึ้น

ประการที่ห้า ราคาอาหารที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศอื่นบางประเทศนับว่าเห็นได้ชัดเจน กล่าวกันว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่มีราคาอาหารสูงที่สุดในโลก ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาที่มีการเรียกร้องจากผู้บริโภคภายในประเทศและผู้ส่งออกในต่างประเทศให้มีการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารที่ถูกจำกัดการนำเข้าให้เป็นการนำเข้าเสรี

ตั้งแต่การฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเมื่อญี่ปุ่นได้เป็นประเทศหนึ่งของการใช้บัญญัติข้อ 8 ของ GATT การทำการนำเข้าเป็นไปโดยเสรีค่อยๆ เป็นไป แม้แต่สำหรับสินค้าประเภทการเกษตร ข้อจำกัดการนำเข้าญี่ปุ่นที่ยังคงเหลือในเดือนเมษายน 1978 มีทั้งสิ้น 27 รายการซึ่ง 22 รายการเป็นสินค้าเกษตรหรืออาหารทะเล (ตารางที่ 6-31) ในปัจจุบัน เหนือสิ่งอื่นใด การให้มีการนำเข้าเนื้อวัวและสั้มโดยเสรีเป็นที่เรียกร้องจากสหรัฐ ช่างบังเอิญที่เนื้อวัวและสั้มได้เป็นตัวที่ถูกเลือกขึ้นมาเพื่อการขยายการผลิตภายในประเทศตามกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ต่อมาได้ถูกเลือกเป็นสินค้าที่ถูกพิจารณาว่าเหมาะสมที่จะใช้ทดแทนข้าวซึ่งกำลังมีการผลิตเกิน ดังนั้นการเรียกร้องของสหรัฐต่อการขยายโควตาการนำเข้าของเนื้อวัวและสั้มได้เกิดผลร้ายแรงต่อผู้ผลิตเนื้อวัวและสั้ม

มาตรการที่ดีที่สุดสำหรับการนำเข้าเสรี และการปกป้องการผลิตภายในประเทศได้แก่ ระบบการจ่ายชดเชย มันจะต้องมีค่าใช้จ่ายทางการเงินติดตามมาเป็นธรรมดา ผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องไม่มั่นใจที่ได้รับเงินทุนจากรัฐบาลอย่างพอเพียง และในขณะเดียวกัน ข้าราชการของกระทรวงการคลังไม่กล้าที่จะรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายนั้น กระทรวงมีภาระมากอยู่แล้ว โดยการพยุงราคาสินค้าเกษตร โดยเฉพาะนโยบายข้าว

ประเด็นสำคัญสุดท้าย ควรจะเป็นภาระทางการเงิน เนื่องจากนโยบายราคา ช่วงขณะหนึ่งภายหลังสงคราม รายการที่สำคัญทั้งในแง่ของจำนวนงบประมาณและเนื้อหาของนโยบายมี 4 ประการคือ การเพิ่มขึ้นของผลผลิตอาหาร (ต่อมาภายหลังเรียกว่า การปรับปรุงทางสังคมการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน) การควบคุมอาหาร การปรับราคาเพื่อลดราคาของอาหารนำเข้า (จนถึงปี 1953) และการประกันทางการเกษตรและทำการประกันใหม่ เนื่องจากว่าการปรับราคาเพื่อลดราคาของอาหารนำเข้าได้ถูกยกเลิกไป เพราะราคาระหว่างประเทศที่มีเสถียรภาพ และค่าใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อการประกันภัยทางการเกษตรได้ลดลงโดยเปรียบเทียบ เพราะการรักษาเสถียรภาพของผลผลิตข้าวและการแก้ไขระบบที่เกี่ยวข้องอีก 2 รายการเริ่มเป็นที่ประจักษ์ นั่นคือ การควบคุมอาหาร และการปรับปรุงทุนสังคมการเกษตร ขนาดของค่าใช้จ่ายสำหรับการควบคุมอาหารซึ่งเป็นภาระต่อบัญชีทั่วไปของงบประมาณน้อยกว่า 30 พันล้านเยนในปี 1960 แต่มันได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วภายหลังจากนั้นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 120 พันล้านเยนในปี 1965 และประมาณ 375 พันล้านเยนในปี 1970 (อ้างถึงการสูญเสียทางการเงินของการควบคุมข้าวในตารางที่ 3-10) จำนวนนี้เป็นส่วนเฉพาะของการควบคุมข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ Naked Barley รวมทั้งข้าวสาลีและข้าวบาร์เลย์ที่นำเข้า ค่าใช้จ่ายสำหรับการควบคุมราคาอาหารในสมัยหลังๆ นี้มีจำนวนมหาศาล (ตารางที่ 6-32) ค่าใช้จ่ายรวมสำหรับนโยบายราคาสินค้าเกษตรและการปรับการผลิตข้าว มีจำนวนประมาณ 30 หรือ 40 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรวมทั้งเกี่ยวกับการเกษตร ป่าไม้ และประมง ค่าใช้จ่ายสำหรับการควบคุมอาหารได้เริ่มลดลงในปี 1977 และ 1978 ขณะที่ค่าใช้จ่ายสำหรับนโยบายราคาสินค้าเกษตรอื่นๆ และสำหรับต้นทุนสังคมการเกษตรได้เริ่ม

เพิ่มขึ้นโดยเหตุนี้การเงินของประเทศเพื่อการเกษตรในปีหลังสุดได้แสดงให้เห็นกลางของการปรับปรุง (ตารางที่ 6-32)

(2) ตลาดที่เพาะปลูก ตลาดที่เพาะปลูกเคยเป็นเสรีพอสมควรก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ขนาด (degree) ของการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในที่ดินเกือบจะไม่ใช่ที่ทราบกัน เราอาจจะจินตนาการได้ว่า การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์มีมากกว่าเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มากกว่าภายหลังสงคราม ทั้งนี้เพราะว่าความผันผวนทางเศรษฐกิจมีบ่อยๆ และรุนแรง เกษตรกรจำนวนมากจำต้องขายที่ดินของตนซึ่งซื้อต่อโดยนายทุนที่ดินที่มีได้ทำการเกษตรและบุคคลอื่น ๆ ยิ่งกว่านั้น การเรียกที่ดินให้เช่าคืนโดยเจ้าของที่ดินเกือบจะไม่ได้ถูกควบคุม จนกระทั่งการขัดแย้งทางการเช่าเริ่มมีบ่อยขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยการผ่านกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (The Agricultural Land Adjustment Law) ในที่สุดในปี 1938 ในกระบวนการนี้ตลาดเสรีของที่ดินเพาะปลูกสนับสนุนการก่อตั้งระบบนายทุนที่ดิน แต่มิได้สนับสนุนการรักษาการขยายตัวของฟาร์มนายทุน

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลาดการเกษตรตกอยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติตามกฎหมายการกระตุ้นประเทศ (The National Mobilization Law) และในช่วงของการปฏิรูปภายหลังสงคราม ตลาดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกยังถูกควบคุมอย่างรัดกุมขึ้นอีกโดยการแก้ไขกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร (The Agricultural Land Adjustment Law) ภายหลังการปฏิรูปที่ดินจนบัดนี้ การควบคุมที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้ถูกลดหย่อนไปบ้าง มาตรการที่สำคัญที่สุดสำหรับการลดหย่อนก็คือ การยกเลิกการกำหนดราคาสูงสุดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในปี 1950 และการยกเลิกการเรียกที่ดินเพาะปลูกคืนในปี 1952 ซึ่งถูกโอนโดยรัฐบาลให้แก่ผู้เช่าผู้ซึ่งต่อมาเลิกทำการเพาะปลูก ถึงกระนั้นก็ดี ระบบตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูกยังคงเป็นเรื่องถกเถียงอย่างเผ็ดร้อนในแง่ของนโยบายการถือครองที่ดิน แต่การโต้เถียงนั้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับประเด็นต่างๆต่อไปนี้คือ การยกเลิกเพดานพื้นที่ และการเพิ่มเนื้อที่ต่ำสุดในกรณีของการครอบครองที่ดินเพาะปลูก การลดหย่อนสิทธิการถือครองการเลิกควบคุมค่าเช่า การถือครองที่ดินโดยนิติบุคคล การลดหย่อนข้อจำกัดเกี่ยวกับการการเปลี่ยนแปลงการผลิตผลจากการได้เถียงนื้ออย่างหนึ่งคือ ระบบตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวโดยย่อการเปลี่ยนแปลงนั้นได้สนับสนุนการนำกลไกตลาดเสรีเข้าไปสู่ตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ควรจะเน้นในที่นี้ว่าเรื่องที่ดินหรือการลดหย่อนข้อจำกัดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการผลิต (diversion) ได้เป็นที่เรียกร้องของนักอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในช่วงของความจำเป็นทางเศรษฐกิจสูงๆ และเมื่อเศรษฐกิจมีสภาพคล่องมาก ในทางตรงกันข้ามดูเหมือนจะแปลกอยู่สักหน่อยที่ว่านับตั้งแต่สิ้นสุดสงคราม ได้มีนักปฏิรูปการเมืองบางคนที่ยืนยันให้มีการโอนที่ดินให้เป็นของรัฐหรือการโอนที่ดินเป็นของสังคม

ระบบการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายที่ดินการเกษตรปัจจุบันซึ่งถูกแก้ไขภายหลังการปฏิรูปที่ดิน และโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงรักษาเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองที่จัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดิน และเสริมสิทธิ์ของการเช่าอีกด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นของการควบคุมกลไกตลาดเสรีของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก อย่างไรก็ตามก็ดี การร่างกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมีจำเป็นต้องเหมาะสมสำหรับการเพิ่มฟาร์มที่อยู่รอดได้และฟาร์มสหกรณ์เสมอไป ดังนั้นภายหลังการผ่านกฎหมายพื้นฐานเกษตร มาตรการที่เกี่ยวกับการเช่าได้รับการแก้ไขเพื่อให้เป็นการง่ายขึ้นแก่การเรียกที่ดินเช่าคืนโดยเจ้าของที่ดินเพื่อเลิกควบคุมค่าเช่าของที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ในหลักการ เพื่อช่วยให้ฟาร์มสหกรณ์สามารถเป็นเจ้าของที่ดิน

เพื่อการเพาะปลูกและอื่น ๆ ในอีกด้านหนึ่ง กฎหมายเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินการเกษตรเพื่อพัฒนา (The Law Concerning the Consolidation of the Agricultural Area to be Developed) ได้รับการแก้ไขเพื่อรวบรวมพื้นที่การเกษตรในปี 1969 และภายหลังการแก้ไขของกฎหมายนั้นก็สามารปรับปรุ่โครงสร้างของการทำฟาร์ม อย่างไรก็ตามที่ดินเพื่อการเพาะปลูกยังคงเป็นรูปแบบเศรษฐกิจผสม อาจจะมีเหตุผลอื่น ๆ เพื่อเลิกควบคุมตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูก แต่ดูเหมือนว่ามันมิได้ยืนยันว่าจะมีผลต่อการถือครองที่ดินในแบบที่ดีกว่า

ปริมาณของการโอนสิทธิ์ของที่ดินเพาะปลูกในแต่ละปีนั้นไม่มาก (ตารางที่ 6-33) ปริมาณของการโอนสิทธิ์เพิ่มขึ้นมากในเร็ว ๆ นี้ เทียบกับเมื่อสิ้นสุดการปฏิรูปที่ดินในปี 1951 อย่างไรก็ตามที่ดินเพาะปลูกทั้งหมดในญี่ปุ่นซึ่งตก 5,572 พันเฮกตาร์ (1975) ขนาดของการโอนสิทธิ์การถือครองที่ดินมีไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากที่ดินที่ทำการเพาะปลูกโดยเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองซึ่งโอนไปนั้นมีขนาดใหญ่ในฮอกไกโด ดูเหมือนว่าความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่สูงทำให้ยังมีการเพิ่มของการเปลี่ยนมือหลาย ๆ แบบ แต่ไม่ใช่การเพิ่มของการโอนสิทธิ์เพื่อการทำฟาร์ม เป็นที่น่าสังเกตว่า การโอนสิทธิ์ของการถือครองโดยสัญญาที่เป็นภาระหนักได้ลดลงในเมื่อไม่นานมานี้ และการเช่าหรือให้เช่าสิทธิ์การใช้ได้เพิ่มขึ้น และกระนั้นก็ดี การเพิ่มขึ้นมาก็ยังไม่มากพอที่จะชดเชยการลดลงของการโอนโดยสัญญาที่เป็นภาระ

ปัญหาของการถือครองที่ดินมิได้มีเพียงในแง่ของกฎหมายแต่ยังเกี่ยวกับราคาที่ดินที่สูงโดยเปรียบเทียบ(ตารางที่ 6-34) นับตั้งแต่ปี 1973 ราคาที่ดินมีเสถียรภาพพอสมควร แต่ระดับราคาของที่ดินเพาะปลูกดูเหมือนว่าจะทำให้การทำฟาร์มยากลำบาก แม้ว่าราคาของที่ดินเพาะปลูกยากที่จะเข้าใจหรือวัดได้ (เพื่อการอ้างอิง เป็นที่น่าสังเกตว่ามีความแตกต่างอย่างมากระหว่าง I และ II ในตารางที่ 6-34 เราอาจจะเข้าใจได้ว่าผู้ที่ต้องการจะซื้อที่ดินเพาะปลูกควรจ่ายจำนวนที่ระบุไว้ในตารางที่ 6-34 และผู้ที่ถูกบังคับให้ขายที่ดินเพาะปลูกสามารถได้รับราคาที่ระบุไว้ใน II ของตารางที่กล่าวถึง) อย่างไรก็ตาม เจ้าของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมีความผูกพันอย่างมากกับที่ดินเกินกว่าจะทำให้กลไกตลาดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเป็นเสรีและมีความยืดหยุ่น และเพื่อให้เกิดโครงสร้างขนาดที่ต้องการ

ก่อนสงคราม เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองซึ่งสูญเสียพืชผลหรือเจ็บป่วยหนัก มักจะต้องขายที่ดินเพื่อให้ได้เงินมาใช้ บัดนี้ระบบการประกันภัยทางการเกษตรได้ถูกพัฒนาขึ้นมา และการให้สินเชื่อเมื่อประสบภัยพิบัติธรรมชาติก็ได้มีขึ้น และระบบการประกันสุขภาพได้ถูกจัดตั้งขึ้น ดังนั้นเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองซึ่งไม่ค่อยจำเป็นต้องขายที่ดินของตน แต่ว่าการแบ่งแยกประเภทของชาวนาผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองได้เกิดมีขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ การสร้างความแตกต่างเมื่อสมัยก่อนสงคราม ได้แก่การแยกเจ้าของที่ดินออกเป็นนายทุนที่ดินและผู้เช่า ในการแบ่งแยกสมัยหลังนี้ ในแง่หนึ่งได้แก่ การแบ่งแยกชาวนาผู้เป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง เป็นเจ้าของที่ดินผู้คลุกคลีอยู่ในอาชีพที่ไม่ใช่การทำฟาร์มและผู้รับจ้างซึ่งก็ยังคงคลุกคลีอยู่ในงานการทำฟาร์มของตนเอง ถ้าหากการรับจ้างทำฟาร์มดังกล่าวกลายเป็นการรับจ้างจัดการฟาร์มในความเป็นจริงจะเป็นการฝ่าฝืนที่กล่าวไว้ในกฎหมายที่ดินการเกษตร ยกเว้นสหกรณ์การเกษตรซึ่งได้รับการยกเว้นโดยกฎหมายนั้น การรับจ้างการทำฟาร์มนี้มุ่งที่จะเลี่ยงความในกฎหมายที่ดินการเกษตรที่เสริมสิทธิ์การเช่า ซึ่งในบางครั้งผู้เช่าจะได้รับเงินก้อนหนึ่งมูลค่าประมาณครึ่งหนึ่งของราคาที่ดิน เมื่อเจ้าของที่ดินเรียกที่ดินที่ให้เช่าคืน เครื่องมือเช่นการรับจ้างจัดการฟาร์มถูกสร้างขึ้นโดยชาวชนบท เครื่องมือที่คล้ายคลึงกันถูกนำมาใช้โดยเจ้าของที่ดินบางคนในบางส่วนของญี่ปุ่น เมื่อความขัดแย้งทางการเช่า

เพิ่มขึ้นในระหว่างและภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่อุบัติเหตุในดินนั้นไม่มากนัก ปัจจุบันมีเจ้าของที่ดินจำนวนมากซึ่งไม่ต้องการทำงานฟาร์ม และในขณะเดียวกันต้องการที่จะรักษาสีทธิการถือครองให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ นั่นคือการรักษาสีทธิสมบูรณ์ของการใช้ (Abuti) จนไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะป้องกันเครื่องมือหลักเฉียงเหล่านั้นนี้อาจจะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของการควบคุมกลไกตลาดของที่ดิน

ได้เกิดมีโครงการบางอย่างที่มุ่งจะประสานการควบคุมตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร ในอีกนัยหนึ่ง โครงการเหล่านี้มุ่งจัดตั้งฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มกึ่งอยู่รอด โดยปราศจากการไม่ควบคุมตลาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ดังที่กล่าวในบทที่ 5-3-4 แล้ว มาตรการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้แก่ การจัดตั้งบริษัทเพื่อการควบคุมที่ดินการเกษตร (The Corporation for Agricultural Land Control) แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวถูกระงับไปสองหน ภายหลังการระงับเหล่านั้น การจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อการปรับปรุงการถือครองที่ดินก็ถูกจัดรวบรวมนำใหม่ ภายหลังการแก้ไขกฎหมายที่ดินการเกษตรในปี 1970 นิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมการปรับปรุงการถือครองที่ดินการเกษตร แผนดังกล่าวประกอบด้วยการซื้อขายต่อที่เพาะปลูกและทุ่งหญ้าหรือที่ว่างเปล่าที่ถูกบุกเบิก และการให้เช่าที่ดินเพื่อปรับปรุงการถือครองที่ดิน เช่นการขายขนาดของฟาร์ม การจัดรูปที่เพาะปลูกและอื่น ๆ มีนิติบุคคลดังกล่าวอยู่ 41 แห่งในปี 1976 ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นในแต่ละมณฑลทั้ง 41 แห่ง และมีส่วนในการปรับปรุงตามความสะดวกที่เปิดให้โดยกฎหมายที่ดินการเกษตร และโดยการสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาล จุดเสียของนิติบุคคลนี้ก็คือ ลักษณะที่เป็นเสมือนบุคคลธรรมดา หรือในอีกนัยหนึ่ง มันมิได้เป็นบริษัทของรัฐ และมีได้มีสิทธิพิเศษใดๆ เช่น สิทธิทางกฎหมายหรือสิทธิในการเวนคืน แม้แต่บริษัทเพื่อการควบคุมที่ดินการเกษตรตามกฎหมายมิได้รับมอบอำนาจให้มีสิทธิพิเศษนั้น คณะทำงานของสำนักงานกฎหมายคณะรัฐมนตรี (The Cabinet Legislation Bureau) ดูเหมือนจะมีความกระตือรือร้นกว่าที่จะปกป้องสิทธิการถือครองที่ดินมากกว่าการสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้าง

เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกลไกบางอย่างซึ่งสามารถทดแทนกลไกตลาดเสรีของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้หรืออะไรทำนองนั้นการเปรียบเทียบราคาและค่าเช่าที่ดินระหว่างประเทศต่อไปนี้อาจจะเป็นประโยชน์

แม้โครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นมีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกับโครงสร้างการเกษตรครอบครัวที่พัฒนาแล้ว มันก็ยังคงมีลักษณะบางอย่างของตนเองที่เห็นได้ชัดโดยการเปรียบเทียบทางคุณภาพของโครงสร้างการเกษตรญี่ปุ่นกับบางประเทศที่มีโครงสร้างทำฟาร์มพาณิชย์ และโครงสร้างการเกษตรครอบครัวที่พัฒนาแล้ว ขนาดของการถือครองในฮอกไกโดซึ่งมีขนาดของฟาร์มโดยเฉลี่ยใหญ่กว่าส่วนอื่นๆ ของญี่ปุ่นยังคงเป็นรองฟาร์มครอบครัวยุโรป (ตารางที่ 6-35)

ความรุนแรงของการทำฟาร์มขนาดเล็กก็ยังคงแสดงให้เห็นในราคาของที่ดิน ถึงกระนั้นก็ตาม การเปรียบเทียบมูลค่าที่ดินการเกษตรก็กระทำได้อย่างมาก ดังเช่นที่กล่าวถึงแล้ว ในญี่ปุ่นมีการสำรวจของสององค์กร คือ สถาบันวิจัยอสังหาริมทรัพย์ (The Research Institute of Real Estate)“(ฟูโดซาน เคนเคียว โช”) (Fudosan Ken-Kyu Sho) และหอการเกษตรแห่งชาติ (The National Chamber of Agricultural) แม้ว่าราคาของที่เพาะปลูกของการสำรวจภายหลังจะสูงกว่าของรายการแรกเป็นหลายเท่าในปัจจุบัน เราก็ไม่อาจจะชี้ได้ว่าถูกหรือผิดอย่างไรก็ดี ก็สามารถเข้าใจเกี่ยวกับมูลค่าที่ดินในประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆ ประเทศ (ตารางที่ 6-36)

สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นตัวอย่างดั้งเดิมของโครงสร้างการทำฟาร์มพาณิชย์ (ตารางที่ 6-36) ในขณะที่ญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าที่ดินสูงสุดกลับแสดงให้เห็นในทางตรงกันข้าม ไม่เพียงแต่ในการเปรียบเทียบกับสหรัฐเท่านั้น แต่ประเทศอื่นที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้วด้วย และที่เลวร้ายกว่านั้นก็คือ แนวโน้มที่สูงขึ้นของมูลค่าที่ดินนับว่าน่าตระหนก ยกเว้นสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์ จากปี 1973 ถึง 1974 และแนวโน้มที่สูงขึ้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละประเทศไม่มากนักน้อย ส่วนหนึ่งเพราะการเปลี่ยนแปลงของอัตราการแลกเปลี่ยน

เมื่อพิจารณามูลค่าที่ดินในระยะยาว มูลค่าของที่เพาะปลูก สํารวจโดยองค์กรทั้งสองที่กล่าวถึงแล้วในรูปเงินเยนในญี่ปุ่น และมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ฟาร์มในสหรัฐในรูปเงินดอลลาร์ ดูเหมือนจะเพิ่มขึ้นด้วยกันในอัตราเกือบจะเท่ากัน ยกเว้นกรณี 1956=1 (ตารางที่ 6-37) ถ้าหากเราตรวจสอบให้ละเอียดลงไปอีก เราก็จะพบข้อแตกต่างระหว่างสองประเทศ *ประการแรก* แนวโน้มของการเพิ่มของญี่ปุ่นรุนแรงกว่าในสหรัฐ มูลค่าอสังหาริมทรัพย์ฟาร์มในสหรัฐนับว่ามีเสถียรภาพ ยกเว้นปี 1970-1975 *ประการที่สอง* มูลค่าของที่เพาะปลูกในญี่ปุ่นระหว่างช่วงภายหลังสงคราม (1945-1955) มีลักษณะไม่แน่นอน แต่ก็มีเสถียรภาพเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงต่อมา จุดตกต่ำในปี 1950 สืบเนื่องจากว่าที่ดินการเกษตรยังมีได้เป็นเป้าหมายของการเก็งราคาที่ดินนิยมนั้น เนื่องจากการปฏิรูปที่ดินชนบท แม้ว่าราคาของที่เพาะปลูกถูกเลิกควบคุมใน 1950 และภาวะเงินเฟ้อภายหลังสงครามที่รุนแรงในทศวรรษของข้าพเจ้า ราคาที่ดินภายหลังสงครามจนถึงปี 1952 มีเสถียรภาพน้อยกว่าราคาระหว่างประเทศ และรัฐบาลแบกรับความแตกต่างระหว่างราคาอาหารนำเข้าและราคาควบคุมภายในประเทศ การรักษาเสถียรภาพเป็นไปได้โดยวิธีการควบคุมอาหารและการควบคุมที่ดินการเกษตรในระหว่างและภายหลังการปฏิรูปที่ดิน *ประการที่สาม* ราคาที่ดินที่พุ่งสูงขึ้นมาตั้งแต่ปี 1960 มีผลอย่างใหญ่หลวงต่อการทำฟาร์มส่วนใหญ่ และจิตใจของชาวมาซังได้รับการกระตุ้นโดยความจำเริญทางเศรษฐกิจที่สูง และผู้ประพันธ์“สร้างชาติญี่ปุ่นใหม่” (Building a New Japan--A Plan for Remodeling the Japanese Archipelago) (อ้างถึงตารางที่ 6-37 กรณีของ 1956=1 ญี่ปุ่น 1)

อีกประเด็นที่น่าสังเกตคือ ค่าเช่าที่เกี่ยวข้องกับราคาของที่ดิน ดูเหมือนว่าสัดส่วนของค่าเช่ากับราคาที่ดิน มีลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างโครงสร้างการทำฟาร์มพาณิชย์ เช่นสหรัฐ และโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว ตามการประมาณการอย่างหยาบๆ สัดส่วนดังกล่าวต่ำพอสมควรในกลุ่มสมาชิก EEC ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 6-38 และในญี่ปุ่นก็เช่นกัน ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสัดส่วนของค่าเช่ากับมูลค่าที่ดินฟาร์มในสหรัฐ แต่ตามการสังเกตค่าเช่าของข้าพเจ้า สัดส่วนของค่าเช่าต่อราคาที่ดินในสหรัฐสูงกว่าในกลุ่มสมาชิก EEC หรือในญี่ปุ่นอย่างน้อยที่สุดจนถึงปี 1973 และบางที่แม้แต่ในปัจจุบัน

ลักษณะของโครงสร้างการเกษตรในสหรัฐ เข้าใจว่ามีกลไกตลาดเสรีสำหรับการถือครองที่ดิน ในความเป็นจริง การโอนสิทธิการถือครองที่ดินในแต่ละปีตั้งแต่ปี 1959 ถึง 1976 มีจำนวนสูงสุดถึง 58,300 ฟาร์มในปี 1974 และ 42,700 ฟาร์มเป็นการต่ำสุดในปี 1976 ตามลักษณะการแบ่งประเภทการเช่าของผู้ทำการเกษตรในสหรัฐ เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินและผู้เช่าบางส่วนเพิ่มขึ้นและฟาร์มของผู้เช่าลดลง อย่างไรก็ตาม ที่ดินในฟาร์มของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองและผู้เช่าลดลง และที่ดินในฟาร์มของผู้เช่าบางส่วนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก มันอาจจะหมายถึงการเพิ่มขึ้นของผู้เช่าบางส่วนโดยการเช่า อย่างไรก็ตาม ขนาดโดยเฉลี่ยของฟาร์มขยายขึ้นจาก 288 เอเคอร์ ในปี 1959 เป็น 389 เอเคอร์ในปี 1976 นอกจากนี้ในฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตกจำนวนฟาร์ม

ขนาดเล็กได้ลดลง และฟาร์มขนาดใหญ่ (มากกว่า 50 เฮกตาร์ในฝรั่งเศส และมากกว่า 20 เฮกตาร์ในเยอรมันตะวันตก) ได้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 1967*

(3) บริการสินเชื่อบริหารยะยาวและทุนสังคมการเกษตร สินเชื่อบริหารยะสั้นที่จำเป็นต่อการทำฟาร์มหรือการอยู่อาศัยมักจะมาจากสหกรณ์ทั่วไป สินเชื่อบริหารยะยาวเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ในการซื้อที่ดิน การปรับปรุงที่ดิน การสร้างโรงเรือนอุปกรณ์ฟาร์ม และการใช้เครื่องจักรกล หรือการเลี้ยงปศุสัตว์ สินเชื่อจำเป็นสำหรับสิ่งเหล่านี้ได้มาจากรัฐบาล จังหวัด และ บริษัทเงินทุนเพื่อการเกษตร ป่าไม้ และประมง ธนาคารธรรมดาไม่ค่อยให้สินเชื่อการเกษตร

วิธีการให้สินเชื่อมีมากมาย คือ การลงทุนโดยตรง การอุดหนุน หรือสินเชื่อจากรัฐบาลหรือจังหวัด บริษัทเงินทุนหรือสหกรณ์ จากทั้งหมดนี้สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดได้แก่ การลงทุนไม่ว่าจะจากรัฐบาลหรือไม่ ที่เกี่ยวกับต้นทุนสังคมการเกษตร (Agricultural Infrastructure) เรื่องสำคัญที่สุดของต้นทุนสังคมการเกษตรได้แก่ การชลประทาน การระบายน้ำของที่นาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการเกษตรญี่ปุ่น

เมื่อยึดเอาที่เพื่อการเพาะปลูกเป็นหลัก ข้าวสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท นั่นคือ ข้าวนาดำและข้าวไร่ ความแตกต่างนี้สำคัญมากจึงควรจะได้กล่าวเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย ธรรมชาติของที่นาก็คือสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เมื่อจำเป็นสำหรับพืช แหล่งน้ำได้แก่ แม่น้ำ และทะเลสาบ (70.6%) อ่างเก็บน้ำ (16.8%) หรือน้ำใต้ดินและอื่นๆ (12.6%) แต่่วที่ปลูกข้าวไร่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ ที่นาข้าวไร่อาจเรียกได้ว่าเป็นที่ดอน ความสำคัญของการแบ่งให้เห็นได้ชัดเจนก็คือ ผลผลิตต่อพื้นที่ของที่นาดำสูงกว่าที่นาดอนมาก ตัวอย่างเช่น ผลผลิตข้าวต่อเฮกตาร์ของนาดำช่วงปี 1973 ถึง 1977 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,622 กิโลกรัม ในขณะที่ของข้าวไร่เท่ากับ 1,920 กิโลกรัมเท่านั้น นอกจากนี้ การผันแปรในแต่ละปีของผลผลิตต่อพื้นที่ของข้าวไร่ยังมีมาก ขณะที่ของข้าวนาดำมีเสถียรภาพมากกว่า และสำหรับชาวญี่ปุ่น รสชาติของข้าวนาดำดีกว่าของข้าวไร่

ว่ากันตามประวัติศาสตร์ การขยายตัวของที่นาเป็นเรื่องที่สำคัญของทั้งเจ้าเมืองหรือรัฐบาล และเจ้าของที่ดินและเกษตรกร ดังนั้นกล่าวได้ว่า ที่ดินได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อขยายพื้นที่หรือเพิ่มผลผลิตของที่นาตรงเท่าที่การทดน้ำและการระบายน้ำกระทำได้โดยงานวิศวกรรม และยังกล่าวได้อีกว่า ที่ดอนเป็นส่วนหลงเหลือของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่นาดำได้ สถานการณ์นี้มีได้เปลี่ยนแปลงแม้แต่ในญี่ปุ่นสมัยใหม่ และได้เป็นดังนี้สืบมาจนเมื่อสมัยหลังนี้ที่เกิดมีผลผลิตล้นเกินของข้าว จากที่เพาะปลูกทั้งสิ้น 6,071 พันเฮกตาร์ เป็นที่นาเสีย 3,381 พันเฮกตาร์ (55.7%) และที่ดอนเสีย 2,690 พันเฮกตาร์ (44.3%) ในปี 1960 ตัวเลขสำหรับปี 1977 เท่ากับ 5,515 พันเฮกตาร์ ซึ่งแยกเป็น 3,133 พันเฮกตาร์ (56.8%) สำหรับที่นา และ 2,382 พันเฮกตาร์ (43.2%) สำหรับที่ดอน

ในปัจจุบัน การปรับปรุงและพัฒนาทุนสังคมการเกษตรที่เกี่ยวกับที่ดินกระทำโดยเขตการปรับปรุงที่ดินมณฑลและรัฐบาล งานที่เกี่ยวข้องถูกแบ่งแยกรับผิดชอบโดยสามฝ่ายนั้น ตามขนาดความรับผิดชอบ กล่าวคือ ดอนต้น ๆ ของงานเมื่อต้นศตวรรษนี้ ความคิดหลักของสถาบันหรือสมาคมการจัดรูปที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งเป็นชื่อเดิมของ

* ประโยคนี้ในต้นฉบับมีความต่อท้ายว่า “โดยลดจำนวนฟาร์มลงมากกว่า 1 เฮกตาร์” ซึ่งทำให้สับสน คงจะผิดพลาดอย่างไรอย่างหนึ่ง แต่ตัดเอาความดังกล่าวออกก็ยังคงมีความชัดเจนกว่า... ผู้แปล

เขตการปรับปรุงที่ดินมีชื่อเหมือนกับการจัดรูป (Zusammenlegung) ของฟาร์มผืนเล็กผืนน้อยที่อยู่กระจัดกระจาย แต่ในความเป็นจริงกิจกรรมหลักของสมาคมดังกล่าวมักจะได้แก่การชลประทานและการระบายน้ำ ซึ่งควบคู่กับการจัดรูปที่ดิน หรือในความหมายของการแลกเปลี่ยน แบ่งปันและรวบรวมผืนที่ดิน แม้ว่าเมื่อการจัดรูปเสร็จสิ้นลง ที่ดินที่แตกแยกกระจัดกระจายอยู่ก็มีได้เป็นผืนเดียวกันเสมอ ในความหมายของฟาร์มตามโครงสร้างการทำฟาร์มพาณิชย์ ดังนั้นงานวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับที่ดินเพื่อการเพาะปลูกได้เพิ่มผลผลิตของผืนดินมาก แต่มิได้ปรับปรุงโครงสร้างของฟาร์มมากมายเลย

เมื่อการใช้เครื่องจักรกลในการทำฟาร์มรุดหน้าไปตั้งแต่ครั้งหลังปี 1950 กว่าๆ ก็เริ่มมีความสำคัญต่อขยายขนาดของแปลงที่ดิน เพื่อเปลี่ยนที่นาที่มีการระบายน้ำไม่ให้เป็นที่นาที่มีการระบายน้ำดี และเพื่อขยายความกว้างของถนนในฟาร์ม โดยเหตุนี้ การปรับพื้นที่เพาะปลูกและการระบายน้ำจึงกลายมาเป็นงานสำคัญของวิศวกรรมโยธา เป็นการบังเอิญเหลือเกินที่ว่าจากที่นาจำนวน 416 พันเฮกตาร์ทั้งหมดซึ่งมีขนาดตั้งแต่ 30 เฮกตาร์ขึ้นไป ที่ดินจำนวน 1,774 พันเฮกตาร์มีการระบายน้ำที่ดี คือมีระดับน้ำใต้ดินต่ำกว่า 70 เซนติเมตร และอีก 509 พันเฮกตาร์มีถนนในฟาร์มที่ดีในปี 1975

เมื่อเร็วๆ นี้ นโยบายของทุนสังคมการเกษตรได้ขยายออกไปครอบคลุมถึงการปรับปรุงที่ดิน เช่น การชลประทานของที่ดิน และการพัฒนาทุ่งหญ้า อย่างไรก็ตาม ที่นาค่าก็ยังมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร ดังนั้น การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการเกษตร โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินได้ค่อยๆ ดีขึ้น โดยมักจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น งบประมาณของชาติในปีหลังๆ นี้เพื่อทุนสังคมการเกษตรได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอดังกล่าวแล้ว (ตารางที่ 6-32)

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก การปรับปรุงที่ดินส่วนมากกระทำโดยสมาคมการปรับปรุงที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งมีเจ้าของที่ดินเป็นผู้นำโดยได้รับสินเชื่อจาก The Hypothec Bank of Japan หรือธนาคารการเกษตรและอุตสาหกรรม (The Agriculture and Manufacture Bank) ถ้าหากมีความจำเป็น ทั้งนี้เพราะว่าเจ้าของที่ดินสามารถขยายขนาดของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของตนเองได้เล็กน้อยโดยการจัดรูปที่ดิน และสามารถเพิ่มผลผลิตของการทำนาซึ่งทำให้พวกเขาสามารถขึ้นค่าเช่าในกรณีของการเช่าได้* อย่างไรก็ตาม ผลจากการปฏิรูปที่ดิน การปรับปรุงที่ดินก็กระทำไต่ยากโดยการนำของเจ้าของที่ดิน ขณะเดียวกัน การปรับปรุงที่ดินในขนาดใหญ่ขึ้นเพิ่มขึ้นเพราะการพัฒนาทางวิศวกรรมและอื่นๆ เป็นธรรมชาติอยู่เองที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐบาลมากขึ้น ในความหมายหนึ่งก็คือ กลไกตลาดไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี เช่นเดียวกับกรณีของการโอนสิทธิ์ ในอีกนัยหนึ่งกลไกตลาดเสรีเริ่มเสื่อมถอยลงในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินเพื่อการพัฒนาที่ดินการเกษตร

*เช่นกรณีการจ่ายค่าเช่าแบ่งครึ่งผลผลิต... ผู้แปล

บทที่ 7

ปัจจัยมหภาค : ข้อเสนอบางประการเกี่ยวกับนโยบายการเกษตรญี่ปุ่น

7-1 จุดยืน

7-1-1 ทิศทางนโยบาย

ประมาณสิบปีภายหลังการผ่านกฎหมายพื้นฐานเกษตร และเพียงก่อนหน้าวิกฤตการณ์น้ำมัน ได้เกิดมีปัญหาดึงเครียดขึ้นจากนักการเกษตรบางคน มันคือคำถามว่าเหตุใดการเกษตรญี่ปุ่นจึงมีอยู่ ยกเว้นนักวิชาการบางคนในช่วงเมอิจิ เกือบจะไม่มีใครถามคำถามดังกล่าวเลยจนกระทั่งตอนนั้น สาเหตุที่ว่าเหตุใดจึงเกิดมีคำถามเช่นนี้ขึ้นมามี หลายประการดังนี้

ประการที่หนึ่งคือความยากลำบากของการปฏิบัตินโยบายโครงสร้างการเกษตร ให้เป็นเครื่องมือการเพิ่มผลิตภาพและให้เกิดความเสมอภาคทางรายได้การทำฟาร์ม นโยบายการเกษตรได้ให้ความสำคัญมากขึ้นไปแก่การพยุงราคา ประการที่สอง ได้แก่การซื้ออาหารจากต่างประเทศได้โดยง่าย เนื่องมาจากสถานการณ์อาหารของโลกและการพัฒนาเศรษฐกิจญี่ปุ่น บทบาทหลักของการเกษตรภายในประเทศหรืออุปทานอาหารสำหรับประเทศดูเหมือนว่าจะมีความสำคัญที่ลดลงต่อไปอีก ประการที่สาม ได้แก่การลดลงของประชากรฟาร์ม สาขาเกษตรดูเหมือนจะยุติที่จะเป็นแหล่งของการปรับปรุงสังคมและอุปทานของแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนย้ายออกจากชนบทก่อให้เกิดการลดลงของคนหนุ่มสาวในชนบท สาเหตุที่สี่ ได้แก่การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาที่ดิน แม้จะมีการลดลงของประชากรฟาร์มในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังเช่นที่พยากรณ์โดยคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานการเกษตรป่าไม้ และประมง (The Agricultural, Forestry, and Fishery Basic Problems Research Committee) ดูเหมือนจะไม่มีการขายขนาดของฟาร์มหรือการเพิ่มขึ้นของฟาร์มที่อยู่รอดได้ในสัดส่วนเดียวกัน ราคาของที่ดินเป็นเหตุผลหนึ่งของอุปติการณ์นี้ นอกจากนี้ราคาที่ดินที่พุ่งสูงขึ้นทำให้เกษตรกรหลายคนกลายเป็นพวกที่ห่วงกับสิทธิการถือครองมากกว่าห่วงเรื่องการทำฟาร์ม สาเหตุที่ห้า เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อปัญหานี้รุนแรงขึ้นการทำฟาร์มก็ได้กลายเป็นแหล่งมลพิษในอีกแง่หนึ่งด้วย* สาเหตุที่หก เนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจของการปกป้องการเกษตร ได้กลายเป็นเรื่องยุ่งยากใจทั้งสำหรับผู้บริโภคและผู้เสียภาษี หลายๆสาเหตุเหล่านี้อาจจะพบเห็นได้ทั่วไปในประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเฉพาะในยุโรปตะวันตก

สำนักงานเลขาธิการของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ ได้จัดส่งกลุ่มศึกษากลุ่มเล็กๆ ในปี 1972 ไปยังสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เบลเยียม และเยอรมันตะวันตก ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่มโดยมี อิจิโร ทาคาฮาชิ (Ichiro Takahashi (1922-)) หัวหน้าฝ่ายวิจัยการเกษตรต่างประเทศของสถาบันวิจัยเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งชาติ (“โนเงียว โซโก เคนคิ โช”) (Nogyo Sogo Kenkyu Sho) ในขณะนั้น และ ฮิซาโอะ อาซุมะ (Hisao Azuma) (1939-) สมาชิกคนหนึ่งในตอนนั้นของสำนักงานวางแผนของสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ร่วมกับข้าพเจ้า

* การเลี้ยงปศุสัตว์ในชุมชนเมือง เป็นตัวอย่างหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องน้ำเสียและอากาศเสียตามมา... ผู้แปล

ด้วย เคอิ โอวาดะ (Heiki Owada) ผู้อำนวยการคณะกรรมการวิจัยนโยบายการเกษตรในตอนนั้น และ เคนจิ อิซิมิซุ นักวิจัยอาวุโสของคณะกรรมการวางแผนชนบท ไปพร้อมกับพวกเราที่เบลเยียมและเยอรมันตะวันตก พวกเราเข้าเยี่ยมชมสถานทูตญี่ปุ่น OECD, EEC กระทรวงเกษตรของสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก University of Reading สถาบันเศรษฐศาสตร์เกษตรของ Oxford University, The Institut National de Recherch Agronomique, The Institut National Agronomique, The Institut Für Agrarpolitik Marktforschung and Wirtschaftssoziologie der Universität Bonn, องค์กรอาชีพการเกษตร ฟาร์มบางแห่ง และอื่นๆ พวกเราพบศาสตราจารย์หลายท่าน เช่น Keneth E. Hunt (1916-1978), Denis Bergmann, Joseph Klatzman และ Herber R. Kötter (1916-) และเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ เช่น Albert Shimantor (1924-) ของ OECD และคนอื่นๆ นอกจากนี้ศูนย์วิจัยนโยบายเกษตรซึ่งข้าพเจ้าเป็นประธานอยู่ได้เชิญ Kenneth E. Hunt และ Denis Bergmann มายังญี่ปุ่นในปี 1974 และเปิดการสัมมนาเกี่ยวกับนโยบายอาหารและเกษตรในประเทศพัฒนาทางอุตสาหกรรมสูงๆ ในปีต่อมาทางศูนย์ได้เชิญ Shimantov มายังญี่ปุ่นและจัดสัมมนาอีกครั้งเกี่ยวกับสถานการณ์อาหารและนโยบายอาหารในโลก

นอกจากนี้ศูนย์วิจัยนโยบายเกษตร โดยความร่วมมือของสมาคมนักหนังสือพิมพ์การเกษตรญี่ปุ่น ได้เชิญ Sicco Mansholt (1908-) มายังญี่ปุ่นในปี 1976 ชื่อของ Sicco Mansholt นับตั้งแต่เป็นประธานของคณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Commission) เริ่มเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักการเกษตรชั้นนำของญี่ปุ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายโครงสร้าง ในขณะเดียวกัน La Lettre Mansholt (จดหมายของ Mansholt ถึงประธานของคณะกรรมการ) และหนังสือเล่มหนึ่งของเขาชื่อ La Crise, Conversations avec Janine Delaunay (The Crisis, Conversations with Janine Delaunay) ได้รับความสนใจจากชาวญี่ปุ่น หนังสือเล่มแรก อะคิเทรุ โอคาเดะ (Akiteru Okada) (1934-) ได้มอบให้แก่ข้าพเจ้า ขณะนั้นเขาเป็นทูตเกษตรที่สถานทูตญี่ปุ่นในบรัสเซล เมื่อข้าพเจ้าไปเยี่ยมในระหว่างการศึกษาท่องเที่ยววันนั้น และหนังสือเล่มหลังข้าพเจ้าได้รับจากโอคาเดะคนเดียวกัน เมื่อเขากลับมาที่โตเกียวภายหลังหรือสองปีต่อมา

Mansholt บรรยาย 2 ครั้งในโตเกียวคือ “อาหารสำหรับประชากรโลกที่กำลังเพิ่มเป็นสองเท่า” และ “วิกฤตการณ์และอนาคตของสังคมทุนนิยมปัจจุบัน” ทั้งคู่เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายอาหารและเกษตร นอกจากนี้ทางศูนย์ยังได้เชิญ Tony T. Dechant ประธานของสหภาพชาวนาของสหรัฐ และพวกเราได้สนทนาเกี่ยวกับนโยบายเกษตรอเมริกา และความสัมพันธ์ทางการเกษตรระหว่างประเทศทั้งสอง

พวกเราเริ่มนิสัยที่จะเรียนรู้จากยุโรปและอเมริกาเหนือนับตั้งแต่ปลายสมัยโตคุงาวะ เมื่อใดก็ตามที่เราประสบกับเรื่องสำคัญๆ การท่องเที่ยวศึกษาและการเชิญนักวิชาการหรือข้าราชการต่างประเทศก็มีได้เป็นข้อยกเว้นของนิสัยดังกล่าว ผลที่ได้รับจากที่จะกล่าวอย่างย่อได้ แต่ว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่น่าจะกล่าวไว้ ณ ที่นี้ดังนี้คือ บทบาทหลักของการเกษตรในประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงก็คือ การให้อุปทานอาหารแก่ประเทศนี้เป็นจริงโดยทั่วไป ยิ่งกว่านั้นความเป็นไปได้ของการผลิตอาหารในสาขาที่มีวิชาการเกษตรยังมองไม่เห็น ศาสตราจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่า การเกษตรเพื่อการผลิตอาหารจะมีความสำคัญที่ไม่เปลี่ยนแปลงแม้แต่ในอนาคต แต่ประเทศส่วนใหญ่และโดยรวมๆ ดูเหมือนจะไม่มั่นนโยบายที่แน่ชัดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองด้วยอาหาร กล่าวกันว่าสมาชิกทั้งหกของ

EEC* มีที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเหลือ 5 ถึง 10 ล้านเฮกตาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าสหราชอาณาจักรและเยอรมันตะวันตก ซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ก็ได้มุ่งที่การพึ่งพาตนเอง แต่ว่าประเทศเหล่านั้นกลับพยายามประสานนโยบายเกษตรเข้ากับการค้าระหว่างประเทศ การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจำเป็นต้องถูกนำมาร่วมคิดคำนึงในการวางนโยบายเกษตร และจุดหมายหนึ่งของนโยบายฟาร์มก็คือการปรับการเกษตรภายในประเทศให้เข้ากับความเป็นจริงของการค้าระหว่างประเทศ

นอกจากอุปทานอาหาร จุดหมายหลักอีกอย่างหนึ่งของนโยบายเกษตรในประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงก็คือ การสร้างความเสมอภาคทางรายได้ให้แก่เกษตรกร เมื่อเปรียบเทียบกับคนในสาขาที่มีใช้การเกษตร จึงมีความจำเป็นต้องใช้ทั้งระบบการพยุงราคาและนโยบายโครงสร้างด้วย นักวิชาการส่วนใหญ่ยืนยันนโยบายโครงสร้างที่แข็งแกร่ง (ที่เกี่ยวกับส่วนนี้ EEC โดยรวมดูเหมือนจะยกเลิกเรื่องฟาร์มครอบครัว แม้ว่าคำปราศรัยของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรฝรั่งเศสในตอนนั้น ผู้เน้นเรื่องฟาร์มครอบครัว จะปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ในช่วงของการเดินทางของพวกเราในปี 1972 มันทำให้ข้าพเจ้ารำลึกถึง “ลัทธินิคมนิยม” ฝรั่งเศส) สังคมชนบทมิได้เป็นผู้กษาสถียรภาพทางสังคมอีกต่อไป นอกจากนี้หลักการเพิ่มผลิตภาพก็ได้รับการตำหนิลงไปยังในสมัยหลังนี้ เพราะขบวนการปกป้องสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชนบทเริ่มสำคัญโดยเฉพาะในสหราชอาณาจักร ขณะที่ในฝรั่งเศสการขยายตัวของเมืองเริ่มเห็นได้ชัดแต่ก็ไม่รุนแรงนักเหมือนในญี่ปุ่น

การควบคุมการใช้ที่ดินจากแง่มุมของการทำฟาร์มก็ได้รับการสนับสนุนพอ ๆ กัน ประเทศในกลุ่ม EEC เกิดมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเพิ่มของราคาที่ดินเหมือนกัน แต่ก็ไม่พรวดพราดอย่างเช่นในญี่ปุ่น เหตุนี้สร้างความเสียหายแก่การขยายตัวของฟาร์มโดยวิธีการโอนสิทธิ์ เรื่องราวของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองมิได้ถูกกล่าวขวัญกันอีก การขยายขนาดของการทำฟาร์มโดยวิธีการเช่าที่ดิน ได้รับการพิจารณาถึงค่าเช่าที่ดินมิได้เพิ่มขึ้นเสมอเช่นราคาที่ดิน ค่าเช่าของที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์รองลงไปเพื่อการเพาะปลูกเริ่มตกต่ำมากจนเกือบเป็นศูนย์ ดูเหมือนว่าไม่มีมาตรการแก้ไขใด ๆ สำหรับสิทธิการถือครองที่ดินโดยเอกชน นักวิชาการท่านหนึ่งกล่าวว่า “การแก้ไขสิทธิการถือครองที่ดินโดยเอกชนจำเป็นต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ เช่น การรวบรวมที่ดิน (collectivization of land) แต่ในเมื่อการควบคุมทางการสามารถหลีกเลี่ยงได้ ก็ไม่มีหนทางใดที่จะแก้ไขปัญหานี้ในตอนนั้น” นักวิชาการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “ถ้าแม้ว่าสิทธิการถือครองที่ดินถูกแบ่งเป็นแปลงอย่างเช่นปัจจุบัน ก็มีข้อแก้ไขเกี่ยวกับการจัดรูปเพื่อจัดตั้งฟาร์มขนาดใหญ่ มันเป็นการโอนสิทธิการถือครองที่ดินเป็นหลักทรัพย์หลักทรัพย์ดังกล่าวโอนได้อย่างเสรี แม้ว่าหลักทรัพย์เป็นสิทธิที่แท้จริงหรือเป็นสิทธิผูกพันในที่ดินรวม มันไม่เป็นตัวแทนของที่ดินหรือกลุ่มของที่ดินรวมผืนใดผืนหนึ่งนี่ เป็นความคิดของข้าพเจ้า แต่เป็นเรื่องยากที่จะยอมรับโดยชาวนาของประเทศของข้าพเจ้า” ความยากลำบากของปัญหาที่ดินรุนแรงที่สุดในญี่ปุ่น ซึ่งไม่มีความคิดสำคัญหรือมาตรการสำหรับการปฏิรูปอยู่ ยกเว้นในบางกรณี

ประการสุดท้าย ขีดจำกัดของความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นที่กล่าวขวัญกันในยุโรป ซึ่งไม่มีอัตราความจำเป็นสูงเท่ากับในญี่ปุ่น จุดหมายของ Mansholt ในเดือนกรกฎาคม 1972 ถึงประธานของกลุ่ม EEC Fronco M. Malfatti (1927-) เน้นนโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งให้ความสำคัญกับความจำเป็นของ GNP ก็ได้รับการ

* ปัจจุบัน (1987) มีสมาชิก 12 ประเทศ... ผู้แปล

ทบทวนใหม่ ปัจจุบันภายหลังจากวิกฤตการณ์น้ำมันก็ไม่มีใครตระหนักกับค่ากล่วนี้ ซึ่งในขณะนั้นเป็นค่าเดือนให้แก่โลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งญี่ปุ่น ซึ่งมีอัตราความจำเรื้อยประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ตามแผนเศรษฐกิจและสังคมใหม่ของรัฐบาลซึ่งได้รับความเห็นชอบในเดือนมกราคม 1979 อัตราความจำเรื้อยของ GNP จากปี 1978 ถึง 1985 ถูกคะเนว่าจะต่ำกว่า 6 เปอร์เซ็นต์เล็กน้อย โครงร่างดังกล่าวมีคำว่า “สังคม” อยู่ในชื่อและมีได้ให้ความสำคัญอย่าง เป็นทางการแก่อัตราความจำเรื้อย ซึ่งตรงข้ามกับการตกลงระหว่างประเทศที่อัตราความจำเรื้อย 7 เปอร์เซ็นต์ของ GNP ในปี 1978 ภายใต้งานำของนายกรัฐมนตรี ทาเคโอะ ฟูกูดา (Takeo Fukuda) ที่ทำของนายกรัฐมนตรี คนถัดมาคือ มาซาโยชิ โอฮิระ (Masayoshi Ohira) (1910-1980) จะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของนโยบาย เศรษฐกิจหรือไม่ยังไม่เป็นที่ทราบกันในขณะที่นั้น แต่ผู้รับผิดชอบตำแหน่งของเขาคือ เซนโค ซุซูกิ (Zenko Suzuki) (1911-) กำลังใช้นโยบายทางการคลังที่รัดกุม

ผลการศึกษาของเราต่อเหตุผลว่าเหตุใดการเกษตรญี่ปุ่นจึงตั้งอยู่ได้ หรือต่อบทบาทของการเกษตรญี่ปุ่นมิได้ มีอิทธิพลต่อนโยบายมากนัก ข้าพเจ้านึกถึงคำถามของ อาคิระ มาซุอูระ (Akira Matsuura) (1929-) ซึ่งเป็นทูต เกษตรในสถานทูตญี่ปุ่น ณ กรุงลอนดอน ในตอนนั้นว่า “คุณพบนักสื่อน้ำเงินตัวนั้นแล้วหรือยัง?” เจ้านักสื่อน้ำเงิน ตัวนั้นหมายถึงทิศทางนโยบายใหม่ของการเกษตรญี่ปุ่น ในความเป็นจริงมันยากที่จะตอบว่า “เราพบแล้ว” ไม่นานภายหลังจากวิกฤตการณ์อาหารที่เกิดจากการนำเข้าธัญพืชขนานใหญ่ของโซเวียตรัสเซีย เพราะผลเก็บเกี่ยวที่ไม่ดี ในปี 1972 การระบายสินค้าคงคลังในสหรัฐ การห้ามการส่งออกหัวเหลืองออกไปต่างประเทศของสหรัฐปี 1973 และอื่น ๆ ทำให้ทิศทางของนโยบายที่มุ่งพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น ดูเหมือนว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดได้ในขณะหนึ่ง ไม่กี่ปีต่อมาสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่ง สหรัฐเริ่มประสบปัญหาผลผลิตข้าวสาลีล้นเกิน EEC ยังคง เตือร้อนอย่างหนักกับผลิตภัณฑ์นมล้นตลาด และญี่ปุ่นมีข้าวล้นตลาด และยังมีผลผลิตส้มและนมล้นตลาดอีกด้วย นอกจากนี้ประเทศผู้ส่งออกได้เริ่มเรียกร้องให้มีการนำเข้าผลผลิตทางการเกษตรโดยเสรีหรือขยายโควตานำเข้า นี้เป็นจุดที่เน้นกันเป็นพิเศษแม้แต่ภายในญี่ปุ่นเอง เพราะการเพิ่มขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินเยนในปี 1978 เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยน (1 ดอลลาร์เท่ากับ 195.10 เยน) ตอนปลายปี 1978 กับอัตราแลกเปลี่ยนตอน ปลายปี 1975 (1 ดอลลาร์เท่ากับ 305.15 เยน) มูลค่าของเยนเพิ่มขึ้น 56.4 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มขึ้นนี้ได้ เปลี่ยนแปลงราคาสัมพัทธ์ของอาหารภายในประเทศพอสมควร (อ้างถึงตารางที่ 3-23 หมายเหตุที่ 1) ในอีกนัยหนึ่ง ราคาสัมพัทธ์ของอาหารที่สูงขึ้นเป็นที่แน่ชัดว่าผู้บริโภคได้พร่ำบ่นเกี่ยวกับราคาอาหารสูง และผู้เสียภาษีเรียกร้องให้มีการตรวจสอบนโยบายราคาสินค้าเกษตรเสียใหม่ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้รับการกระตุ้นให้ตรวจสอบนโยบายพุง ราคาสินค้าเกษตรและให้มีการนำเข้าสินค้าเกษตรโดยเสรี นอกจากนี้ประเด็นเกี่ยวกับที่ดินยังเกี่ยวข้องกับอนาคต ของการเกษตรญี่ปุ่น เนื่องจากการขยายตัวของ การเก็บภาษีสำหรับที่อยู่อาศัยในที่เพาะปลูกในเขตที่จะขยายตัว เป็นเมืองตามผังเมืองไม่ได้รับความเห็นชอบจากพรรคเสรีประชาธิปไตยในเดือนธันวาคม 1978 เจ้าของที่ดินเพื่อ การเพาะปลูกจึงยังคงสามารถรักษาสภาพของที่ดินไว้ได้ดังเดิม นอกจากนี้ราคาที่ดินญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ ได้สูงขึ้นอย่างทันทีทันใดมากกว่าทั้งนี้เพราะอัตราแลกเปลี่ยนของเงินเยนที่สูงขึ้น กล่าว กันว่าในปี 1978 มูลค่าของที่ดินทั้งหมดในญี่ปุ่นมากกว่าของสหรัฐ ทั้งนี้โดยการประมาณการของสถาบันวิจัยญี่ปุ่น แห่งหนึ่ง ทั้งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเปิดเผยเรื่องราวมากกว่าเป็นการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ แต่การประมาณการ

ดังกล่าวได้รับการอ้างถึงให้เป็นเครื่องพิสูจน์ว่า การเกษตรญี่ปุ่นจะไม่สามารถอยู่รอดได้ หรือการอยู่รอดได้ของการเกษตรญี่ปุ่นจะไม่มีประสิทธิภาพเลย การเกษตรยังเป็นสาขาที่ต้องเสียสละเพราะราคาที่ดินที่สูง แต่นายทุนและผู้ที่มีที่ดินมักจะคิดกันว่าราคาที่ดินที่สูงขึ้นเป็นผลมาจากการปกป้องการเกษตรที่สูงส่วนหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในปัจจุบันนายทุนและแรงงานได้เริ่มพิจารณาว่า การเกษตรญี่ปุ่นเป็นภาระมาก

มันเป็นปัญหาจริงจังเหลือเกินว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดได้หรือไม่โดยปราศจากการพร่ำบ่นและเรียกร้องเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะเป็นที่แน่ชัดว่าจำต้องมีนโยบายที่ดีพร้อมจะแข่งขันเพื่อการอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่น

อิชิโร นาคากาวา (Ichiro Nakagawa) (1925-) รัฐมนตรีกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง คนเก่า ผู้ซึ่งเคยมีประสบการณ์ในการเจรจาอย่างแข็งขันกับสหรัฐอเมริกาเรื่องการนำเข้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น ได้กล่าวในฤดูใบไม้ร่วงปี 1978 ในระหว่างการดำรงตำแหน่งว่า เขาต้องการตรวจสอบกฎหมายพื้นฐานเกษตรใหม่ แต่ทว่าการอยู่ในตำแหน่งของเขาสั้นเกินกว่าที่จะสร้างนโยบายเกษตรขึ้นมาใหม่ ทักษะของผู้สืบทอดตำแหน่งคือ มิชิโอะ วาตานาเบ้ (Michio Watanabe) (1923-) ก็เหมือนกัน

หลายปีมาแล้วขณะที่ข้าพเจ้ายังเป็นประธานของคณะกรรมการราคาข้าว ข้าพเจ้าเคยกล่าวว่า จะต้องมีการทบทวนกฎหมายพื้นฐานเกษตรกันใหม่ ปัจจุบันข้าพเจ้าคิดว่า ความจำเป็นยิ่งมีมากขึ้นในท่ามกลางสถานการณ์ใหม่ที่กล่าวถึงข้างบนนี้ซึ่งต่างจากเมื่อหลายปีมาแล้วอยู่มากทีเดียว

ในตอนท้ายของการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบของข้าพเจ้า ได้มีข้อเสนอหลายอย่างซึ่งอาจทดแทนนโยบายเกษตรที่ยึดกฎหมายพื้นฐานเกษตรได้ หรืออาจจะใช้เป็นมาตรการทางนโยบายเพื่อการอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่นได้ ในทัศนะของข้าพเจ้า นโยบายสำหรับอุปทานอาหารเพื่อชาติไม่ควรเป็นเพียงนโยบายเกษตร แต่ควรจะเป็นนโยบายอาหารและเกษตร อย่างไรก็ตามในหนังสือเล่มนี้ ขอบเขตของข้อเสนอส่วนใหญ่อยู่ในเรื่องนโยบายเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายโครงสร้าง ในส่วนของนโยบายอาหาร บทที่ 5 ควรได้รับการอ้างอิงถึงแม้ข้าพเจ้าเกรงว่าจะไม่มีข้อเสนอที่ละเอียด ถ้าหากการเกษตรญี่ปุ่นจะไม่สามารถอยู่รอดได้ เราก็ต้องการเฉพาะนโยบายอาหารเท่านั้นเอง แต่ไม่ใช่ชนนโยบายอาหารและเกษตร อุปทานของอาหารเพื่อชาติโดยปราศจากการเกษตร อาจจะเป็นภารกิจที่ยากกว่าการอยู่รอดของการเกษตรของชาติ นอกจากนี้ควรจะมีการอธิบายแม้จะยืนยันว่าเหตุใดชาติจึงต้องมีนโยบายอาหารและเกษตรมากกว่าเพียงแค่นโยบายเกษตร ทั้งนี้มีเฉพาะเนื่องจากการนำอาหารเข้ามาจากต่างประเทศเท่านั้น แต่เนื่องจากความสำคัญที่โดดเด่นของค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารอื่นๆที่นอกเหนือจากการเกษตร ในอีกนัยหนึ่ง การเกษตรภายในประเทศและรวมทั้งเกษตรภายในประเทศและต่างประเทศมีส่วนแบ่งเพียงส่วนหนึ่งในรายจ่ายอาหาร (อ้างถึงตารางที่ 6-7) ถ้าหากชาติต้องการอาหารที่ถูกกว่า ระบบอาหารทั้งหมดซึ่งรวมถึงการทำฟาร์ม การนำเข้า ความร่วมมือระหว่างประเทศ การขนส่งและการเก็บรักษา การแปรรูป การแจกจ่าย การปรุงอาหาร และอื่นๆ ก็ควรจะได้รับการตรวจสอบ

สรุป หรือ ข้อเสนอเฉพาะ ซึ่งอาจจะได้มาจากการวิเคราะห์อธิบายโครงสร้างการเกษตรในญี่ปุ่น อาจจะแตกต่างกันออกไปตามความเข้าใจและจุดยืนของผู้ที่เกี่ยวข้อง บางท่านอาจจะมีข้อสรุปและข้อเสนอที่แตกต่างออกไปแม้จะมีเหตุการณ์อันเดียวกัน แต่ถ้าหากข้อสรุปและข้อเสนอแตกต่างกันก็ไม่จำเป็นจะกล่าวเป็นอย่างอื่นว่าผิดพลาด ยกเว้นข้อเดียว เนื่องจากน่าจะมีทางเลือกบ้าง

จากทัศนคติที่ถูกต้องและมรรควิธีที่เป็นจริงมีทิศทางนโยบายอยู่ 3 ทาง ซึ่งอาจเลือกทางใดทางหนึ่งได้
หนทางแรก ก็คือการวางเฉย หมายถึงว่าจะไม่มีการปฏิรูปใดๆ ยกเว้นเฉพาะมาตรการแก้ไขเมื่อจำเป็น
หนทางนี้ดูเหมือนจะไปด้วยกันได้กับทัศนะของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในทัศนะของข้าพเจ้า หนทางนี้จะนำไปสู่การ
ตกต่ำของการเกษตร แม้จะช้าหน่อย ตามแนวทางนั้นนโยบายอาหารจะมีความสำคัญมากกว่า แต่ทว่าความสำคัญนั้น
อาจจะไม่เป็นที่คำนึงถึงกันเสมอไป

หนทางที่สอง ได้แก่ การร่นถอย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการระลึกว่า การเกษตรญี่ปุ่นหมดพลังที่จะพัฒนา
แล้วและได้กลายมาเป็นภาระของเศรษฐกิจของชาติ และเป็นการประหยัดกว่าที่จะนำเข้าสินค้าเกษตรให้มากขึ้น
การระลึกลักษณะนี้ว่าถูกต้อง ผลสรุปจากนั้นก็ถือการไม่ต้องปฏิรูปสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อฟื้นฟูการเกษตรใหม่ แต่ได้แก่
การเลิกสนับสนุนการเกษตรภายในประเทศ ดังนั้นหนทางที่สองจึงหมายถึงการลดค่าอย่างรวดเร็วของการเกษตร
เนื่องจากความเป็นไปได้ของการเลิกปกป้องการเกษตรและการให้มีการนำเข้าอาหารโดยเสรี ในกรณีนี้นโยบายเกษตร
ภายในประเทศก็ไม่จำเป็น และเฉพาะนโยบายอาหารอย่างเดียวก็มีความสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจาก
นโยบายนำเข้าอาหารเป็นประเด็นสำคัญ แน่นนอนละ ความเป็นอิสระด้านอาหารของ ทาเทกิ ทานิ ในสมัยเมอิจิ
ก็จะหมดความหมายโดยสิ้นเชิง แต่กลับจะมีความพยายามจะให้ได้มาซึ่งการนำเข้าอาหารที่สม่ำเสมอและการพัฒนา
การเกษตรในต่างประเทศโดยการร่วมมือทางเศรษฐกิจ สิ่งที่ทำไม่ได้ภายในประเทศจะต้องเสาะหาจากภายนอก
ประเทศ หนทางนี้มีได้รับการสนับสนุนโดยเด่นชัดจากผู้ใดคนหนึ่ง ยกเว้นนักอุตสาหกรรมบางคนและคนอื่นๆ
ซึ่งเริ่มพิจารณาการสร้างนโยบายในหนทางนี้อันนับว่ามีโช่เรื่องง่าย

หนทางที่สาม ได้แก่ การปฏิรูปโครงสร้างการเกษตรเสียใหม่ เป็นธรรมดาที่หนทางนี้มุ่งที่จะฟื้นฟูการ
เกษตรญี่ปุ่นเสียใหม่ หรือในอีกนัยหนึ่ง เป็นการหาหนทางเพื่อการอยู่รอดของการเกษตร มันอาจจะหรือควรเป็น
หนทางที่ยากที่สุดในทั้งสามทาง และดังนั้นถ้าหากมีอยู่ก็จะมีผู้สนับสนุนเพียงเล็กน้อย หนทางนี้คือหลักที่ยึดโดย
การศึกษานี้ ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้าเองไม่ประจักษ์ว่าญี่ปุ่นจะร่ำรวยขึ้นโดยปราศจากการเกษตร นี่มีโช่เพราะเรื่องเกี่ยวกับการ
ว่าจ้างงาน หรือเรื่องของการชำระเงินระหว่างประเทศ สิ่งที่ข้าพเจ้าคำนึงถึงนั้นเป็นเรื่องจิตใจ ความสัมพันธ์
ระหว่างมนุษย์และที่ดินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความอยู่รอดของชาติ ในแง่หนึ่งนั้นนับว่าเป็นเรื่องของความมั่นคง
ของชาติ จึงควรจะมีการพิจารณาถึง เรายังไม่สามารถพึ่งพาสันติภาพระหว่างประเทศและการค้าได้ อนาคตของ
ชาตินั้นแตกต่างเป็นอย่างมากจากของหน่วยธุรกิจ แต่คำกล่าวนั้นมิได้หมายถึงว่า จะต้องรักษานโยบายอาหารและ
เกษตรปัจจุบันตลอดไป แต่หมายถึงการสนับสนุนให้มีการทบทวนนโยบายอาหารและเกษตรเสียใหม่ เพื่อปฏิรูป
โครงสร้างการเกษตร

แน่นอนที่สุดมีหนทางอื่นๆ อีกสำหรับนโยบายอาหารและการเกษตร หนทางทั้งสามที่กล่าวถึงกันมักจะอยู่
ในความคิดคำนึงของข้าพเจ้า

ทิศทางของนโยบายเหล่านี้ช่วยให้เราระลึกถึงการประจัญหน้ากันระหว่างลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมและลัทธิ
อุตสาหกรรมมูลฐานนิยมที่กล่าวถึงในบทที่ 1-1 ข้าราชการหรือนักวิชาการลัทธิฐานเกษตรนิยมสมัยเมอิจิ เกี่ยวกับ
อนาคตของชาติเนื่องมาจากลัทธิอุตสาหกรรมมูลฐานนิยม ตามทัศนะของข้าพเจ้าทุกวันนี้คือ วันที่ชาติกำลังยืนอยู่ ณ
ทางแยกที่สำคัญที่พวกเขาจะต้องตัดสินใจว่าเราจะอยู่รอดได้โดยปราศจากการเกษตรหลักๆหรือไม่ ถ้าหากชาติ

เลือกหนทางการสร้างชาติโดยยึดหลักการค้ำระหว่างประเทศโดยยอมเสียสละการเกษตร นั่นหมายถึงว่าชาตินั้นกำลังเลือกเดินในหนทางที่น่ากังขา ซึ่งไม่มีชาติใหญ่ๆ ใดเคยเลือกเดินมาก่อน ภารกิจของข้าพเจ้าก็คือการบอกกล่าวแก่ชาตินั้น ซึ่งจะช่วยอย่างชาญฉลาดให้ชาตินั้นได้มีวิธีการที่เหมาะสมที่จะพัฒนาการเกษตรของตนเอง

7-1-2 วัตถุประสงค์ ค่านิยม และเกณฑ์

นโยบายสังคมใด ๆ ก็ตามมักจะเกี่ยวข้องกับสาขาหรือแง่มุมต่างๆ ของสังคม ตัวอย่างเช่น นโยบายอาหารและเกษตรเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเรื่องราวทางสังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี ธรรมชาติและอื่นๆ โดยเหตุนี้ นโยบายอาหารและเกษตรควรจะได้รับ การตรวจสอบโดยหลายๆ สาขาความรู้ แม้ว่าเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจมันก็ไม่ควรจะเป็นสาขาหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจเท่านั้น และดังนั้นเองเศรษฐศาสตร์จึงควรมีส่วนสำคัญ หรือมีบทบาทสำคัญในการสร้างนโยบายอาหารและเกษตร อย่างไรก็ตามวิธีการของการศึกษานี้ก็เป็นที่น่าสนใจกันแล้วในหมู่ผู้อ่าน วัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตรอาจจะชี้ให้เห็นได้โดยทางมรรควิธีประวัติศาสตร์และการเปรียบเทียบ และความเข้าใจถึงอนาคตของชาติของเรา เป็นที่น่าสังเกตว่าการเข้าใจอนาคตเองก็แตกต่างจากมรรควิธีประวัติศาสตร์และการเปรียบเทียบ

คงจะเป็นการดีที่จะกล่าวในที่นี้ถึงบทบาทของการเกษตรญี่ปุ่น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกับวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตรของญี่ปุ่น กล่าวตามประวัติศาสตร์ บทบาทหลักของการเกษตรญี่ปุ่นได้แก่ การไหลออกของทุนโดยภาษีและค่าเช่า อุปทานอาหารและผลผลิตทางการเกษตรรวมทั้งการส่งออกสินค้า เช่น ไหมดิบ การไหลของกำลังงานและการดำรงรักษาโอกาสการว่าจ้างงานสำหรับบุคคลต่างๆ และอุปทานของที่ดิน หรือการเปลี่ยนแปลงที่ดินเพื่อการเกษตรซึ่งได้เพิ่มความสำคัญขึ้นในปีหลังๆ นี้ บทบาทเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตร แต่ก็มีความสัมพันธ์อยู่กันอย่างใกล้ชิด หนึ่งหรือสองบทบาทนี้ยังเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตร เช่น อุปทานอาหารแก่ชาติ เป็นต้น ประเด็นที่ขัดแย้งกันก็คงจะได้แก่โอกาสของการว่าจ้างงานและการอพยพออกของกำลังแรงงาน จากทัศนะของนโยบายเกษตร โอกาสการว่าจ้างงานในการทำฟาร์มของคนหลายคน ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของนโยบายเกษตร อุปทานของกำลังแรงงานจากภาคการเกษตรอาจจะเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งเมื่อสภาพโดยทั่วไปของอุปสงค์และอุปทานของแรงงานสอดคล้องกับความจำเป็นของนโยบายโครงสร้างเกษตร

ถ้าหากเราจะแยกนโยบายอาหารออกจากนโยบายเกษตร วัตถุประสงค์ของนโยบายทั้งสองก็จะแตกต่างกันไม่มากนักน้อย แต่ข้าพเจ้าต้องการที่จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตรโดยมีจำเป็นต้องแยกนโยบายอาหารออกจากนโยบายเกษตรเสมอไป

วัตถุประสงค์ ของนโยบายอาหารและเกษตรในเบื้องต้นแรกคือ การให้อุปทานทางด้านผลิตผลเกษตร ปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ อุปทานมิได้หมายถึงเฉพาะถึงการให้อาหารส่วนมากแก่ชาติ ในอีกนัยหนึ่ง ในด้านหนึ่งนั้น การเกษตรเกือบจะหยุดจากการเป็นอุตสาหกรรมส่งออก และการเกษตรญี่ปุ่นยังได้เป็นอุตสาหกรรมอาหารหรือวัตถุดิบอาหารเป็นการเฉพาะในอีกทางหนึ่งด้วย วัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตรที่เกี่ยวข้องกับอุปทานอาหารได้แก่การให้อาหารแก่ประเทศในแง่คุณภาพที่ดีและต้นทุนที่สมควร

วัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับสัดส่วนของการพึ่งพาตนเองและระดับของราคาอาหาร ความสำคัญของการนำเอาสัดส่วนการพึ่งพาตนเองด้านอาหารเข้ามาพิจารณาเกิดมาจากระดับที่ต่ำอย่างวิกฤตและการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาเกินไป วิธีการแก้หนึ่งต้องอาศัยประเทศหลายฝ่าย เช่น การร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศเหล่านั้น และการตกลงกับต่างประเทศรวมทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วเพื่อให้ได้อาหารมานอกเหนือจากนี้วิธีการที่ใช้กันอยู่ในญี่ปุ่น เช่น การพัฒนาหรือดำรงการปลูกพืชฤดูหนาว การใช้ประโยชน์ที่นาหลายวัตถุประสงค์ และการพัฒนาการทำทุ่งหญ้า ควรได้รับการพิจารณาถึงอย่างสำคัญ

อุปทานอาหารจากการเกษตรภายในประเทศและการรักษาระดับราคาที่เหมาะสมมักจะขัดแย้งกัน อย่างไรก็ดี ก็สำคัญมากที่จะควบคุมไม่ให้ราคาอาหารภายในประเทศสูงขึ้นอีกเป็นอย่างน้อย (ถ้าเป็นไปได้ก็ให้ต่ำลงไปอีก) เกินกว่าสัดส่วนโดยเปรียบเทียบของระดับราคาระหว่างประเทศและราคาภายในญี่ปุ่น ในกรณีนี้ระดับราคาอาหารใน EEC ควรใช้เป็นหลักเปรียบเทียบ การสร้างความกลมกลืนกับราคาระหว่างประเทศจะทำให้ยากลำบากมากอย่างเห็นได้ชัด บุคคลที่เกี่ยวข้องบางคนอาจจะกล่าวว่า การสร้างความเสมอภาคทางรายได้แก่ประชาชนเกษตรไม่อาจจะสอดคล้องกับการสร้างอุปทานอาหารที่ระดับราคาพอสมควรได้ เพราะว่าการสร้างความเสมอภาคด้านรายได้แก่เกษตรกรจะต้องการราคาที่สูงสูงขึ้น สำหรับอาหารในสัดส่วนเกี่ยวกับค่าจ้างหรือค่าเช่าที่สูงขึ้น ราคาอาหารในญี่ปุ่นส่วนใหญ่สูงกว่าประเทศอื่นๆ มากอยู่แล้ว โดยเฉพาะในประเทศผู้ส่งออก ดังนั้น ผู้บริโภคหรือธุรกิจที่ไม่ใช่การทำฟาร์มควรยืนยันให้มีการนำเข้าอาหารเมื่อใดก็ตามที่พวกเขาถูกกระทบกระเทือนโดยราคาอาหารที่สูงขึ้น หรือเมื่อใดก็ตามที่ถูกสอบถามโดยชาติอื่นๆ นอกจากนี้เศรษฐกิจของชาติก็ได้เปลี่ยนจากความจำเริญสูงไปสู่ความจำเริญต่ำและความสนใจของผู้คนในราคาทั่วไปเริ่มจริงจังมากขึ้นจนกระทั่งว่าจะต้องมีทางออก นโยบายอาหารและเกษตรควรจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา

แน่นอนละ มันจะเป็นการดีที่จะเพิ่มอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร และให้ได้ถึง 75% โดยมูลค่า อีกทั้งให้ได้ใกล้เคียง 75% โดยแคลอรีดั้งเดิมด้วย แต่ดูเหมือนเกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ได้สัดส่วน 75% โดยแคลอรีดั้งเดิม ดังนั้นนอกเหนือจากนโยบายเกษตรภายในประเทศ ซึ่งจะต้องรวมนโยบายโครงสร้างเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว นโยบายอาหารควรจะได้รับเสริมจากทัศนคติของความร่วมมือระหว่างประเทศ และการรักษาเสถียรภาพของการนำเข้าอาหาร วัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างบนจะบรรลุได้โดยการเสริมการตกลงทวิภาคี (bilateral agreements) ระหว่างญี่ปุ่นและประเทศผู้ส่งออก ในการดำเนินนโยบายดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับนโยบายเกษตรจากแง่มุมของความร่วมมือระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ควรจะได้กล่าวเสริมอีกเล็กน้อยเกี่ยวกับ “อาหารคุณภาพดี” เพราะว่าข้าว นับเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยสำหรับคนส่วนใหญ่ในช่วงสมัยเมจิ (1868-1912) อีกครั้งหนึ่งในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้าวได้กลายเป็นอาหารฟุ่มเฟือยและภายหลังสงครามยุคใหม่ ๆ ด้วย ในปัจจุบันอาหารที่มีคุณภาพดีประกอบด้วย เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม และอื่นๆ ซึ่งมีรสชาติดี อีกทั้งมีคุณค่าทางอาหาร เนื้อสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อวัวกำลังกลายเป็นอาหารพื้นฐานหรืออาหารหลักในญี่ปุ่นอย่างเช่นในประเทศตะวันตกทั้งหลาย

วัตถุประสงค์ที่สอง ได้แก่ การสร้างความเสมอภาคด้านรายได้แก่ประชากรที่คลุกคลีในอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตร จากทัศนคติทางประวัติศาสตร์ จุดหมายนี้ได้รับการเสริมความแข็งแกร่งนับตั้งแต่มีแผนการเพิ่มรายได้

เป็นสองเท่าของคณะรัฐมนตรีฮายาโตะ อิเคดะ (Hayato Ikeda) ถึงแม้ว่าความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคด้านรายได้และมาตรการเพื่อบรรลุจุดหมายดังกล่าวนั้นอาจจะแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เป็นธรรมดาอยู่เองที่เป้าหมายบรรลุการสร้างเสมอภาคด้านรายได้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเป้าหมายของการหาอุปทานอาหารที่มีคุณภาพดีแก่ประเทศในระดับราคาที่เหมาะสม นั้นหมายถึงการประสานผลประโยชน์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีแล้ว สภาพของการอยู่อาศัยในเขตชนบทนั้นเร็วกว่าในเขตเมือง ขอบเขตของการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในชนบทนั้นกว้างขวางมาก มันเกี่ยวข้องกับนโยบายอื่นๆที่อยู่นอกเหนือจากนโยบายเกษตร แต่นโยบายเกษตรควรจะกว้างขวางพอที่จะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความเป็นอยู่ของชนบท เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่มักจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสภาพของการทำฟาร์ม เรื่องหนึ่งก็คือรายได้ ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมกว่าที่จะกล่าวถึงการใช้ความเสมอภาคด้านรายได้ให้เป็นวัตถุประสงค์หนึ่ง น่าจะได้อธิบายในจุดนี้ต่อไปอีก

ในกรณีของการว่าจ้างงานเต็มเวลา ชาวนาโดยเฉลี่ยควรจะได้รับรายได้จากการทำฟาร์มอย่างน้อยที่สุดให้ทัดเทียมกับรายได้จากค่าแรงของแรงงานรับจ้าง นอกจากนี้ในส่วนของเกี่ยวกับรูปลักษณะขององค์กรฟาร์ม ควรจะระลึกว่าการทำฟาร์มก็เป็นธุรกิจเช่นกัน และการจัดองค์กรที่ดีกว่ามีเพียงแต่จะให้รายได้ที่ทัดเทียมกันจากการทำฟาร์ม แต่ก็ยังให้อัตรผลตอบแทนและกำไรที่ทัดเทียมกันอีกด้วย ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับค่าเช่าจะถูกกล่าวในภายหลัง

วัตถุประสงค์แรกและวัตถุประสงค์ที่สอง หรือการให้อุปทานอาหารแก่ชาติและการสร้างเสมอภาคด้านรายได้แก่ผู้ที่คลุกคลีอยู่ในอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตร ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงและสร้างความทันสมัยให้แก่ระบบอาหารนับจากฟาร์มจนถึงผู้บริโภค ยังไม่มีส่วนใดของระบบเลยที่ทันสมัยและได้รับการปรับปรุงในระบบนี้ ระดับการทำฟาร์มที่ดีกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างการเกษตร นับเป็นหัวข้อหลักประการหนึ่งของบทนี้

วัตถุประสงค์ที่สาม ได้แก่ การประสานอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรภายในประเทศกับการค้าระหว่างประเทศ อุตสาหกรรมอาหารและการเกษตรภายในประเทศยังไม่เพียงพอที่จะให้อุปทานอาหารแก่ชาติ และเศรษฐกิจของประเทศก็ไม่สามารถอยู่ได้โดยปราศจากการค้าระหว่างประเทศ

ปัจจุบันนี้ ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำเข้าอาหารที่ใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่งของโลก และการนำเข้าของอาหารของญี่ปุ่นได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของโลกที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้นการคิดคำนึงใหม่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตรภายในประเทศในแง่มุมระหว่างประเทศจึงกำลังมีความสำคัญมาก การคิดคำนึงใหม่เป็นสิ่งที่ต้องการมากทั้งนี้เพราะนักการเกษตรส่วนใหญ่มองแต่ภายในและไม่ชอบมองออกไปข้างนอก เพื่อให้ได้ความกลมกลืนระหว่างอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตรภายในประเทศกับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งควรจะเป็นวัตถุประสงค์ประการที่สามของนโยบายอาหารและเกษตรตามสังเกตุการณ์ของข้าพเจ้า วัตถุประสงค์นี้สามารถเปิดทางให้กับการอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่นมากกว่าที่จะทำให้มันเสื่อมโทรมลงอย่างที่นักการเกษตรส่วนใหญ่เกรงกลัวกัน นอกจากนี้การประสานกับการค้าระหว่างประเทศได้เป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของนโยบายอาหารและเกษตรของสหราชอาณาจักรและเยอรมันตะวันตกอีกด้วย

นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ทั้งสามนี้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทิวทัศน์ชนบท เป็นที่สังเกตกันว่าเป็นเป้าหมายประการหนึ่งของนโยบายอาหารและเกษตรในสมัยหลัง ๆ นี้ จวบจนเมื่อหลายปีมาแล้วการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการคำนึงถึงในการสร้างนโยบายอาหารและเกษตรญี่ปุ่น แม้ว่าผู้นำทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรจะมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับแผนการอนุรักษ์ดินในสหรัฐ เป็นต้น

ระดับการทำฟาร์มที่ดีกว่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ไปด้วยกันเสมอไป ตัวอย่างเช่น การใช้สารเคมีจำนวนมากในการทำฟาร์มหรือในอุตสาหกรรมอาหารมิได้เป็นเพียงสาเหตุหลักของมลพิษอาหาร (food pollution) แต่ยังรวมถึงการเสียสมดุลธรรมชาติและการเสื่อมเสียคุณภาพดิน เร็ว ๆ นี้การทำฟาร์มชีวภาพ (Organic Gardening) ซึ่งมีได้ใช้ปุ๋ยจำนวนมาก* หรือยากำจัดศัตรูพืช ได้รับการสนับสนุนจากคนบางพวก การสนับสนุนนี้มีความหมายดีที่ไม่ต้องพึ่งพาพัฒนาการทางเทคโนโลยีของประเทศพัฒนาแล้วมากเกินไป อีกสาเหตุหนึ่งของมลภาวะก็คือการเลี้ยงสัตว์หนาแน่นขนาดใหญ่ การทำฟาร์มประเภทนี้ควรได้รับการทบทวนใหม่ให้รวมกับการฟาร์มพืชหรือพืชสวน วัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีความหมายมากไปกว่านั้น การเกษตรควรจะสามารถช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดินเพื่อความสมบูรณ์และอนุรักษ์ทิวทัศน์ของชนบท

แม้ว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เริ่มเรียกร้องความสนใจของนักการเกษตร การรักษาทิวทัศน์ยังไม่อยู่ในขอบเขตของนโยบายอาหารและเกษตร ทิวทัศน์ที่สวยงามจำนวนมากได้สูญหายไปจากประเทศ ส่วนหนึ่งนี้เพราะการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในชนบทโดยปราศจากวางแผนชนบท และส่วนหนึ่งเกิดจากการตกต่ำของพืชอุตสาหกรรม อุบัติการณ์ดังกล่าวนับว่าแปลกสักหน่อยสำหรับชาวญี่ปุ่นผู้ซึ่งรักความสวยงามของธรรมชาติ นี้อาจจะเป็นเพราะหลักการของ “ลัทธิเศรษฐกิจมาก่อน” (Economy first-ism) หรือลัทธิเศรษฐกิจนิยม (Economism) ในพื้นที่ชนบท ความเข้ายวนของรายได้จากภาษีอสังหาริมทรัพย์ที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมที่เรียกเก็บโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมือง ซึ่งกระตุ้นโดยนโยบายความจำเป็นทางเศรษฐกิจสูง ช่วยให้มีการแผ่ขยายของลัทธิเศรษฐกิจนิยม นับจากเพียงไม่กี่ปีมานี้ก็เป็นเวลาที่เหมาะสมที่จะจัดค่านิยมที่ไม่มีคุณค่าเหล่านั้น ดังนั้นการวางแผนชนบทจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน ความคิดและการบริหารของการวางแผนเมืองได้มีอยู่นานแล้วในญี่ปุ่น ขณะที่ความคิดหรือการบริหารของการวางแผนชนบทไม่เคยปรากฏมีอยู่เลย การวางแผนชนบท (rural planning) ควรดำเนินไปพร้อมกับการปฏิรูปโครงสร้างการทำฟาร์ม

ถ้าจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตรในแบบปรกติ ที่กล่าวถึงข้างต้นก็นับว่าพอเพียงแล้ว อย่างไรก็ตามนโยบายอาหารและเกษตรปรกติมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับครอบครัวฟาร์ม ชุมชนชนบท และสังคมโดยรวม ในอีกนัยหนึ่งนโยบายอาหารและเกษตรควรจะมีวัตถุประสงค์บางประการเกี่ยวกับครอบครัวฟาร์ม ชุมชนชนบท และสังคมโดยรวม ซึ่งจะแตกต่างจากนโยบายอาหารและเกษตรที่เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจหรือนโยบายอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมมากกว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายอาหารและเกษตร นโยบายอาหารเพียงอย่างเดียวก็มิได้ยึดค่านิยมดังกล่าวนี้ ดูจะเป็นการเหมาะสมที่จะเรียกร้องให้มีค่านิยมที่จำเป็นแก่การจัดตั้งนโยบายอาหารและเกษตรที่ทบทวนใหม่ ค่านิยมเหล่านี้จะรวมความเป็นมนุษย์ ความเป็นปึกแผ่น ความยุติธรรม ความขยันขันแข็ง ประหยัด และการพึ่งพาตนเองหรือความมั่นใจในตนเอง

* ในความหมายที่แท้จริงแล้ว การทำฟาร์มชีวภาพไม่ใช้ปุ๋ยเคมีเลย... ผู้แปล

ด้านอาชีพ ค่านิยมเหล่านี้ อาจจะเป็นสากลสำหรับนโยบายสังคมทุกนโยบาย เหตุผลที่มีการกล่าวอ้างถึงในที่นี้ก็คือ ค่านิยมเหล่านี้จะได้รับการอนุรักษ์หรือรักษาเอาไว้ได้เป็นอย่างดีที่สุดในสังคมชนบทหรือในการทำฟาร์ม ผู้อ่านบางท่านอาจจะไม่ยอมรับค่านิยมบางอย่างนี้ ทั้งนี้เพราะนโยบายอาหารและเกษตรถูกพิจารณาในสมัยหลังจากแง่มุมทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้น อย่างไรก็ตามมันก็ควรจะมีส่วนทางมนุษย์ สังคม และจิตวิญญาณของการทำฟาร์ม และกิจการชนบทอยู่ในนั้นด้วย

ความเป็นมนุษย์ชน หมายถึง คุณค่าที่จำเป็นของมนุษย์ นั่นคือ ความเห็นใจ หรือการคิดคำนึงถึงเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ ซึ่งอาจจะพบเห็นในเรือนหรือในชุมชนที่เป็นจริง สังคมที่มั่งคั่งอาจไม่มีความเป็นมนุษย์ชนอยู่ในท่ามกลางประชาชนก็ได้ โดยเฉพาะในสังคมที่บูชาเงินตราเป็นพระเจ้ามักจะเป็นเหมือนทะเลทรายที่แห้งแล้ง ดังนั้นการสร้างเรือนหรือชุมชนขึ้นมาใหม่จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน ดูเหมือนว่าความเป็นมนุษย์สามารถถูกอนุรักษ์หรือสร้างขึ้นใหม่ได้ในเรือนชานาหรือในชุมชนชนบท และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นก็ควรจะมีการดำเนินการที่จำเป็น ความเป็นมนุษย์ชนเป็นส่วนสำคัญของจิตใจมนุษย์ และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมนุษย์

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีอยู่มากเป็นธรรมดาในบ้านชนบทโดยเฉพาะในท่ามกลางเกษตรกร เพราะพวกเขาอาศัยและทำมาหากินอยู่ในเขตพื้นที่จำกัดเดียวกัน และเพราะว่าหลักการของความเป็นปึกแผ่นของชุมชนในบ้านชนบทมักจะเป็นฐานของความร่วมมือในการทำฟาร์มหรือในการอยู่อาศัย นี่คือเหตุผลที่ว่าเหตุใดเราจึงควรให้ความสำคัญกับหมู่บ้านหรือชุมชนชนบทและกับกลุ่มของความร่วมมือในการสร้างนโยบายเกษตร นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสหกรณ์ชนบท การตั้งอยู่และความรุ่งเรืองด้วยกันเคยเป็นค่านิยมของขบวนการสหกรณ์ สำนักงานของสหกรณ์ทุกแห่งมีเครื่องหมายของการตั้งอยู่และความรุ่งเรืองด้วยกันที่เป็นอักษรจีนแฉวงข้างฝา เครื่องหมายเก่าๆ เหล่านี้ก็ยังพบเห็นได้ในทุกวันนี้ ความเป็นปึกแผ่นเป็นพื้นฐานของการตั้งอยู่และความรุ่งเรืองด้วยกัน

ได้มีความคิดที่รุนแรงบางอย่าง ซึ่งสนับสนุนการทำลายแง่มุมทั้งหมดของชีวิตชุมชน มันอาจจะมีเหตุผลพอเพียงในช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมก่อนทุนนิยมไปเป็นสังคมสมัยใหม่ แต่วัตถุนิยมและอัตุนิยม (egoism) และการขยายตัวของเมืองในปัจจุบันได้แผ่ขยายไปเกือบทั่วประเทศจนทำให้ชุมชนที่รักษามนุษยธรรมและความเป็นปึกแผ่นไม่เพียงแต่ควรที่จะถูกรักษาไว้ แต่ยังคงควรได้รับการแพร่หลายออกไปให้เป็นอุดมคติของชาติ

ค่านิยมประการที่สามที่กล่าวถึงได้แก่ ความยุติธรรมในสังคม วัตถุประสงค์หนึ่งของนโยบายเกษตรคือการสร้างความเสมอภาคให้แก่บุคคลที่คลุกคลีอยู่ในการเกษตรนั้นนับว่าเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในสังคม คุณค่าของความยุติธรรมในสังคมเกิดมาจากความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตามความยุติธรรมในสังคมมีลักษณะหนึ่งที่เข้มงวดกว่าความเป็นมนุษย์ บางครั้งมันก็ต้องดิ้นรน ตัวอย่างเช่น นโยบายเกษตรของญี่ปุ่นต้องดิ้นรนต่อสู้กับลัทธิทางการค้า (commercialism) โดยเฉพาะอย่างยิ่งลัทธิทางการค้าสมัยเก่า การดิ้นรนต่อสู้กับลัทธินายทุนที่ดินและอื่นๆ ตามสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า คุณค่าของความยุติธรรมในสังคมมีความสำคัญมากโดยเฉพาะเมื่อเกี่ยวข้องกับลัทธิการถือครองที่ดิน

ค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ชน ความปึกแผ่น และความยุติธรรมในสังคม เป็นเรื่องทางสังคม ในด้านตรงกันข้ามค่านิยมด้านความขยันขันแข็ง การประหยัด และการพึ่งพาตนเอง ดูเหมือนจะเป็นของแต่ละบุคคล

ความขยันขันแข็งและประหยัดเป็นค่านิยมของลัทธิเกษตรมูลฐานนิยมในญี่ปุ่น ความขยันขันแข็งและการประหยัดไม่ควรนับว่าเป็นค่านิยม เป็นที่ชัดเจนว่าค่านิยมนี้ผิดแผกไปจากเดิมมาก การลดหย่อนลงไปของความขยันขันแข็งในประเทศพัฒนาแล้วควรจะได้รับพิจารณาใหม่จากแง่มุมของการเติบโตที่สม่ำเสมอและสมบูรณ์ของสังคม การขาดความขยันขันแข็งหมายถึงการตกต่ำของครอบครัว ชุมชน หรือประเทศ

คำว่า “การประหยัด” หมายถึง การรู้จักอดออม คำว่า “การประหยัด” ในภาษาอังกฤษก็คล้ายกับคำว่า “การประหยัด” ในภาษาญี่ปุ่น (เคไซ) (Keizai) คำว่า “การประหยัด” ในภาคตะวันตกและญี่ปุ่นหมายถึงการจัดการบ้านเรือนหรือประเทศ ในด้านหนึ่ง และการจัดการอย่างระมัดระวังหรือการอดออมในอีกด้านหนึ่ง ในสมัยหลังนี้ การประหยัดกำลังถูกลืมในญี่ปุ่น การกล่าวหาว่า “การบริโภคเป็นสิ่งที่ดีงาม” ดูเหมือนจะได้แผ่ขยายออกไปทั่วประเทศ คำกล่าวดังกล่าวควรจะต้องตรงกันข้าม “การประหยัดเป็นสิ่งที่ดีงาม” นอกจากนี้ “การประหยัด” ไม่ควรอยู่เพียงในรูปของเงินเท่านั้นแต่ควรอยู่ในรูปของสิ่งของและพลังงานด้วย

การพึ่งพาตนเองหรือความเชื่อมั่นในตนเอง มักจะถูกพิจารณาว่าเป็นลักษณะของเกษตรกรครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองในสหรัฐและในที่อื่น ๆ อย่างไรก็ตามในญี่ปุ่น ชาวนาส่วนมากตกอยู่ภายใต้ระบอบฟ้อปกครองลูกของลัทธินายทุนที่ดินในช่วงก่อนสงครามเป็นเวลายาวนานถึงแต่สมัยเจ้าขุนมูลนาย การพึ่งพาตนเองไม่มีอยู่ภายใต้ระบบดังกล่าว แม้แต่ในทุกวันนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ดูเหมือนจะไม่ได้พึ่งพาตนเองมากพอ ภายหลังสงครามในช่วงภายหลังการปฏิรูปที่ดิน เวลาได้ผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็วและความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่สูงได้ขยายช่องว่างรายได้ระหว่างเกษตรกรและคนในเมืองมากจนการพึ่งพาตนเองมิได้เพียงจะสูญหายไป แต่ความมั่นใจในตนเองทางด้านอาชีพของเกษตรกรหนุ่มสาวจำนวนมากยังสูญสิ้นไปอีกด้วย ปราศจากการพึ่งพาตนเองหรือความเชื่อมั่นในตนเองแล้วอนาคตของการเกษตรก็ดูมืดมน ในนโยบายโครงสร้างใหม่ มาตรการที่จะปลูกฝังการพึ่งพาตนเองหรือความมั่นใจในตนเอง ควรจะได้รับการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ การให้กำลังใจแก่เกษตรกรในอนาคตและการจัดตั้งชาวนาที่อยู่รอดได้ ผู้ที่จะเป็นหัวใจของหมู่บ้านหรือกลุ่มการทำฟาร์มควรจะเป็นประเด็นสำคัญของนโยบายเกษตร

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมหรือวัตถุประสงค์ มีบางประเด็นที่จะต้องกล่าวถึง ณ ที่นี้ *ประการแรก* ได้แก่ การสร้างประชาธิปไตยชนบทซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามและการปฏิรูปการเกษตรอื่น ๆ จากแง่มุมของเรื่องราวในตอนี้ หรือการปฏิรูปโครงสร้างในการเกษตร พวกเราต้องการประชาธิปไตยที่ระดับล่าง นั่นคือการจัดการโดยตนเองขององค์กรการทำฟาร์มและการถือครองที่ดิน ในการจัดการโดยตนเองนี้ เกษตรกรหัวก้าวหน้าควรจะเป็นหลัก ความคิดเกี่ยวกับการจัดการโดยตนเองนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นเกณฑ์มากกว่าค่านิยมหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายเกษตร

ประเด็นที่สอง เกี่ยวข้องกับกลไกตลาดเสรี ตามสังเกตการณ์ของพวกเรากลไกตลาดเสรีไม่สามารถปรับเข้ากับการเกษตรของเราเสมอไป มักจะมีความจำเป็นจะต้องมีการแทรกแซงโดยรัฐเข้าไปในตลาดสินค้าเกษตร โดยเฉพาะสำหรับโครงสร้างชาวนา (agrarian structure) กลไกตลาดเสรีไม่มีความเหมาะสม นอกจากโครงร่างที่จัดโดยรัฐ-สหกรณ์และการจัดการโดยตนเองทางสังคมของการถือครองที่ดิน ควรได้รับการเสริมโดยแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและมาตรการที่แข็งแกร่งทางกฎหมาย ในขั้นนี้ตลาดเสรีและการค้าเสรีไม่ควรจะเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายในการ

เกษตรญี่ปุ่น เศรษฐกิจผสมกลับน่าจะเป็นเกณฑ์ของนโยบายในการเกษตรของเรา จากที่ขณะนี้ กำหนดการและ มาตรการที่จำเป็นเพื่อการประสานตลาดเสรีและการค้าเสรีกับนโยบายเกษตรจะได้กล่าวถึงต่อไปในภายหลัง

ยังคงมีประเด็นอีกหนึ่งประเด็นนั่นก็คือ “การถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่าง” (downward transfer) ในความหมายหนึ่งมันเป็นการกระจายอำนาจ แต่จริงๆ แล้วมีความหมายมากกว่านั้น “การถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่าง” มีความหมายสองนัยคือ มันเป็นการให้บุคคลที่มีความสามารถออกไปยังชนบท อีกประการหนึ่งก็คือการโอนอำนาจลงไปยังองค์กรท้องถิ่น ในอีกนัยหนึ่งการถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่างมุ่งที่จะเสริมความแข็งแกร่งให้กับองค์กรในระดับล่าง โดยวิธีการของทรัพยากรมนุษย์และอำนาจ การถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่างดังกล่าวมีความสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจรัฐและบุคคลากร ทั้งของส่วนกลางและจังหวัดควรได้รับการโอนไปสู่ระดับท้องถิ่น รวมทั้งหมู่บ้านและกลุ่มการทำฟาร์ม การสืบทอดลงสู่ส่วนล่างอาจจะมิใช่วัตถุประสงค์หนึ่ง แต่อาจจะเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับนโยบายที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ถ้าหากว่าค่านิยมหรือเกณฑ์เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนและเปลี่ยนแปลงไปเป็นการปฏิบัติ การเกษตรก็จะเป็ทรัพยากรพื้นฐานเพื่อการสร้างชาติใหม่

สมมุติว่าเรามีความจำเป็นต้องมีนโยบายโครงสร้างการเกษตรบางอย่าง ก็จะมีคำถามต่อไปว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ คำตอบที่จะมีให้กับคำถามดังกล่าวขึ้นอยู่กับเนื้อหาและลักษณะของนโยบาย ดังนั้นเนื้อหาและลักษณะของนโยบายจึงควรจะได้รับคำอธิบายให้ชัดเจนขึ้นอีกเล็กน้อย รายละเอียดจะได้กล่าวถึงต่อไป แต่ก็อาจจะมีการกล่าวอ้างก่อนเล็กน้อย

ญี่ปุ่นได้มีประสบการณ์กับนโยบายโครงสร้างการเกษตรที่เข้มข้น ซึ่งสอดคล้องกับการผ่านกฎหมายพื้นฐานเกษตร นโยบายโครงสร้างการเกษตรที่จะถูกสร้างขึ้นจากนี้ไปจะประสบกับสถานการณ์ที่ลำบากกว่าเมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างตามกฎหมายพื้นฐานฯ ในตอนผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ นั้นมีเกษตรกรหนุ่มสาวจำนวนมากกว่าผู้ซึ่งมีความต้องการเป็นผู้ผลิตที่อยู่รอดได้ อีกทั้งยังมีผู้นำท้องถิ่นที่กระตือรือร้นผู้ซึ่งต้องการพัฒนาชุมชนชนบท

ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอีกประเด็นหนึ่ง นโยบายโครงสร้างใหม่ที่จะถูกสร้างขึ้นควรจะเป็นการปฏิรูปโครงสร้างมากกว่าการปรับปรุงโครงสร้าง เพราะว่าสถานการณ์ปัจจุบันมีความเร่งด่วนมากกว่าตอนผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ โดยมีการพึ่งพาตนเองด้านอาหารต่ำกว่ามาก ราคาที่ดินก็สูงกว่ามาก อุปสงค์ของผู้บริโภคสำหรับอาหารที่ดีกว่าถูกกว่าก็แข็งแรงกว่ามาก และอื่นๆ อย่างไรก็ตามก็ดูเหมือนว่ามันเป็นการยากกว่ามากที่จะกำหนดการปฏิรูปโครงสร้างและยิ่งลำบากมากสำหรับการดำเนินการ ไม่มีพรรคการเมืองใด ๆ ที่ประกาศถึงความจำเป็นของการปฏิรูปการเกษตรหรือนโยบายโครงสร้างที่แท้จริง ทั้งนี้อาจจะเป็เพราะว่าการปฏิรูปของนโยบายดังกล่าวจะไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากประชากรฟาร์มส่วนมาก

เป็นที่น่าสังเกต ณ ที่นี้ว่า เกษตรกรมิได้เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประชากรที่คลุกคลีอยู่ในอุตสาหกรรมอีกต่อไปนับตั้งแต่ปีทศวรรษ 1950 ประชากรในอุตสาหกรรมมีมากกว่าประชากรในการทำฟาร์มในปี 1965 (ดัชนีอื่นๆของสถานะของการเกษตรถูกแสดงไว้ในตารางที่ 6-3) นอกจากนี้ตัวเกษตรกรเองมีจำเป็นต้องชื่นชมกับนโยบายโครงสร้างเสมอไป เพราะว่าพวกเขาส่วนใหญ่มีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของที่ดินมากกว่าความรู้สึกที่จะทำการเกษตร ดังนั้นฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของเกษตรกรจึงอ่อนแอลงในแง่ของการเกษตร เมื่อพิจารณาในจุดนี้ดูเหมือนว่าเป็นการยากที่จะสร้างนโยบายเกษตรที่เข้มแข็ง แต่ทว่าเป็นที่น่าสังเกตว่าก็ยังคงมี

เกษตรกรที่มีความรู้สึกลอยๆ จะทำการเกษตร แม้จะมีอยู่เป็นจำนวนน้อยในท่ามกลางชาวชนบท และมีผู้บริโภคจำนวนมากที่มีความต้องการอาหารคุณภาพดีในราคาสมควร และตัวประเทศชาติเองก็เริ่มอนุรักษ์สังคมชนบท โดยเหตุนี้จึงมีความเป็นไปได้สำหรับการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปการเกษตร เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์นั้น

7-2 ระบบตลาดผสม

7-2-1 ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบตลาดและนโยบายราคา

ระบบตลาดทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเกษตรได้รับความสนใจมากขึ้น แต่ทว่าไม่เคยมีการพัฒนานโยบายตลาดที่เป็นระบบ หรือมีการเสนอข้อเสนอดังกล่าวให้เป็นที่ทราบกันจนจบจนบัดนี้ ยกเว้นการทบทวนนโยบายราคาของคณะกรรมการนโยบายเกษตร กล่าวอย่างหยาบๆ อาจกล่าวได้ว่ามีแนวความคิดที่ขัดแย้งกันสองแนวเกี่ยวกับระบบตลาดของเกษตร แนวทางหนึ่งเห็นชอบกับการควบคุมตลาดโดยรัฐบาลมากกว่าตลาดเสรีและการค้าเสรี อีกแนวทางหนึ่งก็ตรงกันข้าม

แม้แต่ภายหลังการฟื้นฟูเศรษฐกิจและภายหลังการกลับคืนสู่ระบบตลาดเสรีจากตลาดควบคุมในระหว่างสงครามและภายหลังสงคราม ผู้คนก็ยังคงขาดความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจในระบบตลาดเสรีอยู่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคสังคมนิยม ในทางตรงกันข้าม นักเศรษฐศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยนักอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ จะสนับสนุนตลาดเสรีและระบบการค้าเสรี นโยบายที่เป็นจริงประกอบด้วยเรื่องทั้งสองนี้ แน่นอนที่สุดหนทางทั้งสองก็ได้รับอิทธิพลจากภาวะเศรษฐกิจซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีลักษณะของการเกี่ยวเนื่องพึ่งพาซึ่งกันและกันในระหว่างความคิดต่างๆ มาตรการนโยบายที่เป็นจริง และสภาวะทางเศรษฐกิจและการเมือง

ทิศทางใหม่ของระบบตลาดเกี่ยวกับการเกษตรควรจะเป็นแบบเศรษฐกิจผสมระหว่างระบบตลาดเสรีและระบบควบคุมโดยสังคัม เหตุผลมีดังนี้คือ ประการแรก ระบบตลาดของประเทศเป็นเสรี และโดยเหตุนี้ไม่ว่าระบบใดก็ตามที่นำมาใช้กับการเกษตร ระบบตลาดการเกษตรจะต้องได้รับอิทธิพลจากระบบตลาดเสรีของประเทศ ประการที่สอง สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมหรือการพุงราคาโดยวิธีการหลาย ๆ วิธี มันเป็นไปได้ที่จะเลิกการควบคุมหรือการสนับสนุนนั้นในทันทีทันใด เพื่อให้เกิดระบบตลาดเสรีอย่างสมบูรณ์ในทันทีทันใด ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าระบบผสมดังกล่าวจะถูกปรับปรุงและปรับให้เข้ากับโครงสร้างการเกษตรและความจำเป็นของการค้าระหว่างประเทศได้อย่างไร

จะว่ากันตามเศรษฐศาสตร์สมัยเก่าและกลางเก่า-ใหม่ ระบบตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่น่ายินดีที่สุด สินค้าเกษตรอาจจะเหมาะสมที่สุดกับระบบตลาดดังกล่าว กล่าวโดยหยาบๆ ประมาณ 50 ปีก่อนหน้าสมัยเม็กซิกันทุกวันนี้ ระบบตลาดเสรีที่มีการแข่งขันสมบูรณ์เคยมีอยู่ และครั้งหลังของช่วงเวลาดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าอยู่ในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจากตลาดเสรีไปยังระบบที่มีการควบคุม ไม่มากนักน้อย

ผลิตผลเกษตรในญี่ปุ่นส่วนมากเป็นพวกอาหาร การผลิตอาหารผันผวนเป็นธรรมชาติตามลักษณะอากาศ

อุปทานจากภายนอกไม่แน่นอนเสมอไป ถึงแม้ว่าปริมาณการซื้อขายของผู้บริโภคในแต่ละวันจำกัดมาก ราคาที่สูงขึ้นมักจะทำให้มีเสียงพรับปรังของผู้บริโภคเกิดขึ้น ในด้านตรงกันข้าม ราคาที่ตกต่ำทำให้เกิดความไม่พอใจของผู้ผลิต แม้ว่ารายได้โดยเฉลี่ยของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ความอ่อนไหวหรือการเรียกร้องเกี่ยวกับราคาจากประชาชนเริ่มชัดเจนขึ้นอย่างแน่นอน เป็นธรรมชาติอยู่เองที่นโยบายราคาสินค้าเกษตรจะแปรเปลี่ยนไปตามการบีบรัดหรือลดหย่อนของสถานการณ์ทางอุปทานและอุปสงค์

ต่อไปนโยบายราคาในปัจจุบันควรได้รับการตรวจสอบในแง่ของระยะเวลา การตรวจสอบนี้อาจจะแบ่งเป็นระยะสั้นและระยะยาว ความแตกต่างพื้นฐานระหว่างระยะสั้นและระยะยาวนั้นเกี่ยวข้องกับการปลดปล่อยการค้าให้เสรี มาตรการที่จำเป็นในตอนนี้มิได้รวมการปลดปล่อยให้เป็นเสรี ซึ่งสินค้าที่มีอาจจะนำเข้าโดยเสรีได้ นี้มิได้หมายความว่าความจำเป็นของการค้าเสรีเป็นสิ่งบีบบังคับ แต่มาตรการที่จำเป็นสำหรับการปรับระบบราคาภายในประเทศและโครงสร้างการเกษตรควรมีเวลาที่ยาวนานเล็กน้อย

นอกเหนือไปจากการทำให้การค้าสินค้าเกษตรเป็นแบบเสรีแล้ว มาตรการการปรับปรุงที่จำเป็นบางอย่างมีดังนี้

ประการแรก ดูเหมือนว่าจะมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ในวิธีการต่างๆของการกำหนดราคาตายตัวของทางการ และมีการปรับราคาที่เป็นทางการดังกล่าวเกือบทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว ประเด็นนี้ควรจะไต่ถอยเล็กน้อยเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในวิธีการของการกำหนดราคา ประเด็นที่สำคัญของเรื่องนี้ อย่างหนึ่งก็คือการสร้างความสัมพันธ์ที่สมดุลกันระหว่างสินค้าเกษตรประเภทต่างๆ ก่อนหน้านั้นได้มีการให้ความสนใจกับความเสมอภาคของราคา (parity of price) ระหว่างสินค้าเกษตรและสินค้าที่มีใช้เกษตร และความเสมอภาคของค่าจ้างที่ประเมินสำหรับแรงงานครอบครัวที่มีได้รับค่าจ้าง และค่าจ้างแรงงานของคนงาน แต่ไม่มีความสนใจมากเท่าใดแก่การสร้างสมดุลของราคาสินค้าเกษตรประเภทต่างๆ แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า เพื่อเป็นการสร้างสมดุลของราคาสินค้าเกษตรนั้น สภาวะการณ์ปัจจุบันและอนาคตของอุปสงค์และอุปทานก็ควรจะได้รับพิจารณาถึง เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักการของแรงเฉื่อย (principle of inertia)* มักจะทำให้ราคาสูงอยู่ทุกๆ ที่มีอุปทานล้นเกิน และโดยเหตุนี้จึงเกิดการตั้งต้นให้มีตลาดเสรีโดยพวกนักอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของผลผลิตข้าวในปีหลังๆนี้เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การปฏิรูปที่ดินและการจัดรูปที่ดิน นโยบายราคา และความพยายามของชาวนา และอื่นๆ เหตุผลว่าเหตุใดพลังการผลิตส่วนเกินของข้าวอาจจะเปลี่ยนไปเป็นสินค้าเกษตรอื่นๆ ส่วนหนึ่งก็มาจากหลักการของแรงเฉื่อยในนโยบายเกษตรนั่นเอง

ประเด็นที่สำคัญต่อไปก็คือกำหนดราคาทางการในเวลาเดียวกันของปี ก่อนหน้านั้นเหตุผลของการกำหนดราคาทางการนับว่าแตกต่างกันพอสมควรสำหรับสินค้าประเภทหนึ่งๆ

ประเด็นสำคัญที่สามเกี่ยวกับสูตรของการกำหนดราคา ดูเหมือนว่าชาวญี่ปุ่นผู้เกี่ยวข้องมีความระมัดระวังเหลือเกินกับสูตรและการคำนวณ และการกระทำเหล่านั้นไม่ดูเหมือนว่าจะยุติธรรม บางทีญี่ปุ่นมีตัวอย่างของการควบคุมราคาหรือระบบการพยุงมากที่สุด และโดยเหตุนี้จึงมีสูตรการกำหนดราคามากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามก็ยังคงจะเป็นการดีกว่าที่จะมีการนำเอาระบบการทบทวนราคาประจำปีมาใช้ อย่างเช่นที่กระทำกันในสหราชอาณาจักร

* หมายถึงความล่าช้าในการปรับตัว... ผู้แปล

สูตรที่ใช้กันโดยทั่วไปคงจะเป็นสูตรความเสมอภาคของราคาและค่าจ้าง ดัชนีความเสมอภาคทางการเกษตร ได้มีการคำนวณเป็นผลรวมของราคาปัจจัยการผลิตในการทำฟาร์มและครอบครัวฟาร์ม เปอร์เซ็นต์ความเสมอภาค เท่ากับเท่าใด และจะเอาความเสมอภาคกับค่าจ้างแรงงานของภาคที่ไม่ใช่การเกษตรมาร่วมพิจารณาได้อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตของอุปทานและอุปสงค์ ในกรณีนี้ควรมีการคำนึงถึงราคาระหว่างประเทศและราคาภายในประเทศที่ผู้ผลิตได้รับของประเทศผู้นำเข้า

ประเด็นที่สำคัญที่สุดซึ่งลำบากได้แก่อาหารสัตว์ อาหารสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่งธัญพืชอาหารสัตว์ได้ถูกพิจารณาเป็นปัจจัยการผลิตมากกว่าผลผลิตในญี่ปุ่น นอกจากนี้เกือบจะไม่มีมาตรการเพื่อการผลิตเลย โดยเหตุนี้ญี่ปุ่นจึงเกือบจะไม่มีการผลิตธัญพืชอาหารสัตว์ ทว่าการเลี้ยงสัตว์ยังเจริญรุดหน้าเท่าใดก็ยังมีการผลิตของผลผลิตธัญพืชอาหารสัตว์มากเท่านั้น การแตกสลายของการผลิตเช่นนั้นเกือบจะถึงจุดที่แก้ไขไม่ได้แล้ว การแก้ไขนั้นจะต้องใช้นโยบายและมาตรการที่แข่งขันและต่อเนื่อง การเพิ่มการผลิตพืชสด การพัฒนาทุ่งหญ้า การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรตีนเซลล์เดียว* การปรับปรุงพันธุ์ธัญพืชอาหารสัตว์ และอื่นๆ จัดเป็นมาตรการต่างๆเหล่านั้น มาตรการอีกประการหนึ่งได้แก่ แผนการควบคุมธัญพืชอาหารสัตว์เพื่อการรักษาเสถียรภาพของราคาและอุปทาน ระบบราคาสองราคาจะต้องมีขึ้นเพื่อรักษาระดับราคาสำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์ไม่ให้สูงเกินกว่าราคานำเข้า และเพื่อรักษาระดับราคาของผลผลิตภายในประเทศให้สูงพอที่จะกระตุ้นการผลิตภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมการผลิตธัญพืชอาหารสัตว์แทนการผลิตข้าว ควรจะมีการคำนึงถึงการนำเข้าระบบการจ่ายชดเชยมาใช้สำหรับธัญพืชอาหารสัตว์

ประเด็นที่ห้าเกี่ยวข้องกับ การควบคุมข้าว ระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือที่เรียกว่าระบบควบคุมโดยตรง หมายถึงว่า ข้าวที่เข้าสู่ตลาดทั้งหมดจะถูกรับซื้อตามหลักการโดยรัฐบาล และจะถูกขายในราคาที่ยุติธรรมต่อไปแก่ผู้บริโภค ปัจจุบันระบบดังกล่าวได้เปลี่ยนไปบ้างเนื่องจากการผลิตล้นเกินของข้าว การควบคุมโดยตรงของข้าวที่เข้าสู่ตลาดโดยรัฐบาลควรจะถูกเปลี่ยนไปเป็นระบบที่เรียกว่าการควบคุมทางอ้อม มาตรการอย่างหนึ่งของระบบนั้นได้แก่การกำหนดราคาสูงสุดหรือราคาเพดานและราคาต่ำสุดหรือราคาพื้น รัฐบาลจะต้องขายที่ราคาสูงสุดและซื้อที่ราคาต่ำสุด นี้เรียกว่าการควบคุมทางอ้อม

ประเด็นที่หกได้แก่วิธีการกำหนดราคา ในความเป็นจริงราคาที่สำคัญๆถูกกำหนดโดยการปรึกษาหารือกันระหว่างข้าราชการและพรรครัฐบาล มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อกำหนดราคาที่เป็นทางการอยู่หลายชุด แต่พวกเขาทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าไร เพื่อปรับปรุงสถานการณ์นี้ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารที่มีอำนาจที่จะเสนอแนะราคาผลิตผลเกษตรที่เป็นทางการให้แก่รัฐบาล คณะกรรมการชุดนี้จะไม่กำหนดราคาอย่างเป็นทางการ แต่รัฐบาลจะต้องเคารพการตัดสินใจของคณะกรรมการ เมื่อใดก็ตามที่รัฐบาลกำหนดราคาทางการ เมื่อรัฐบาลไม่ต้องการที่จะปฏิบัติตามการตัดสินใจของคณะกรรมการ เมื่อนั้นรัฐบาลก็สามารถเรียกร้องให้มีการทบทวนของคณะกรรมการใหม่ได้เพียงครั้งเดียว นอกจากนี้การทบทวนราคาประจำปีใหม่ที่กล่าวถึงข้างต้นควรจะเป็นงานของคณะกรรมการชุดนี้

เมื่อพิจารณาถึงระบบตลาดการเกษตรและนโยบายราคาอาหารในระยะยาวขึ้นไปอีก ระบบปัจจุบันควรได้รับการตรวจสอบก่อน มีระบบอยู่หลายระบบ ระบบหนึ่งได้แก่การควบคุมอุปสงค์และอุปทานและราคาสินค้าโดยรัฐบาล ระบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นเป็นประเภทนี้ของการแทรกแซงโดยรัฐบาลเข้าสู่ตลาดดังเช่นที่เห็นในการควบคุมข้าว

* เช่นพวกสาหร่ายหรือคะไค้ที่มีโปรตีนสูงต่าง ๆ...ผู้แปล

ระบบที่สองได้แก่การจำกัดการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการจำกัดการนำเข้า ส่วนมากระบบแรกและระบบที่สองมักจะถูกใช้ควบคู่กัน ระบบที่สามได้แก่การเรียกเก็บภาษีนำเข้าสินค้าที่ไม่คงที่ ระบบนี้ถูกใช้เพื่อเสริมการพยุงราคาอย่างเช่นใน EEC โดยเหตุนี้จึงมักถูกใช้คู่กับระบบแรกสำหรับสินค้าอย่างเดียว ระบบที่สี่ได้แก่การจ่ายชดเชยให้กับการผลิตภายในประเทศ ระบบนี้มักเข้ากันได้กับการค้าเสรี

เราได้ใช้ระบบทั้งสี่นี้กับนโยบายราคาสินค้าเกษตร แต่ระบบที่ตายตัวที่สุดในญี่ปุ่นได้แก่ระบบแรก คือการแทรกแซงของรัฐบาลเข้าสู่ตลาดโดยการซื้อ-ขายและจำกัดการนำเข้า ในสมัยของการค้าเสรี ระบบที่สองดูเหมือนจะไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับญี่ปุ่นซึ่งกำลังกลายมามีบทบาทสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ ระบบแรกยังคงใช้กันอยู่ และสินค้าที่เกี่ยวข้องก็ถูกยกเว้นออกจากการทำให้เป็นการค้าเสรี (อ้างถึงตารางที่ 6-13 หมายเหตุที่ 2) แต่การแทรกแซงเข้าสู่ตลาดของรัฐบาลโดยการซื้อและขายสินค้าบางอย่างมิได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นเสมอไปเนื่องจากการขาดความชำนาญ และมักจะก่อให้เกิดการระทบทางการเงินแก่รัฐบาล ระบบที่สามซึ่งเป็นที่นิยมที่สุดในนโยบายพยุรราคาของ EEC ได้ถูกนำมาใช้ในญี่ปุ่นเมื่อไม่นานมานี้สำหรับเนื้อวัวจากต่างประเทศ ระบบที่สี่หรือการจ่ายชดเชยซึ่งถูกใช้มานานแล้วในสหราชอาณาจักร สามารถสร้างความกลมกลืนระหว่างการค้าระหว่างประเทศและความจำเป็นของการปกป้องหรือรักษาการเกษตรภายในประเทศ

ระบบแรกจะต้องมีการเสียสละของผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้เสียภาษี เนื่องมาจากการดำเนินการของรัฐบาล ระบบที่สองและระบบที่สามจะต้องมีการเสียสละของผู้บริโภคและผู้ส่งออกต่างประเทศ ระบบที่สี่เหมาะสมกับประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมซึ่งนำเข้าสินค้าการเกษตรและมีสัดส่วนของการเกษตรในเศรษฐกิจต่ำ บัดนี้ญี่ปุ่นได้กลายเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูง ข้อเสียเพียงประการเดียวของการเกษตรญี่ปุ่นจากทัศนะของการจ่ายเงินชดเชยอยู่ที่การทำฟาร์มขนาดเล็กและการกระจายผลผลิตผลการเกษตรบางอย่างที่เป็นแบบสมัยเก่า ในระยะยาวเราควรที่จะเตรียมพร้อมรายการที่เหลืออยู่ภายใต้การจำกัดทางการค้า

เมื่อพิจารณาถึงจุดปัจจุบันในดุลการชำระเงินระหว่างประเทศญี่ปุ่น และความต้องการของต่างประเทศที่จะทำให้การนำเข้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่นเป็นเสรีหรือขยายตัวออกไปอีก เราต้องกำหนดทิศทางการนโยบายอาหารและเกษตรซึ่งจะกลมกลืนกับนโยบายการค้าระหว่างประเทศของเรา แทนจะไม่ต้องกล่าวเลยว่าการสร้างความกลมกลืนจะสำเร็จได้โดยการปฏิรูปโครงสร้างและการจ่ายชดเชยการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเด็นนี้เป็นอย่างมาก การทำให้การค้าเป็นแบบเสรีโดยปราศจากการปฏิรูปการเกษตรและการจ่ายชดเชยจะหมายถึงการตกต่ำอย่างรวดเร็วของการเกษตร เราอาจต้องการตารางเวลาที่บรรลุลการอยู่รอดทางการเกษตร แม้ภายหลังการทำให้เป็นเสรีแล้ว ความก้าวหน้าของการปฏิรูปโครงสร้างต้องใช้เวลามากกว่า 5 ปี โดยนับเอาประสบการณ์ของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามและการปฏิรูปการเกษตรที่เลิกไปมาร่วมพิจารณาด้วย แต่การปฏิรูปการเกษตรที่จำเป็นของทุกวันนี้ควรจะเสร็จสิ้นภายใน 10 ปี เป็นอาทิ

ในขณะที่เดียวกันการจ่ายชดเชยควรจะถูกนำเข้ามาแทนการควบคุมโดยรัฐบาลหรือกึ่งรัฐบาลของทุกวันนี้ รวมถึงการควบคุมข้าวและ “มูกิ” ถ้าหากมีความจำเป็น ระบบนี้ยังนำไปใช้ได้กับการผลิตเนื้อวัวจากโคนม รายจ่ายรัฐที่จำเป็นอาจจะมากกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับนโยบายราคาในปัจจุบัน (อ้างถึงตารางที่ 6-32) ถึงแม้ว่าจำนวนจะต่างออกไปอันเนื่องมาจากวิธีการของระบบความสัมพันธ์ด้านราคาระหว่างการผลิตภายในประเทศ การนำเข้า และมาตรการ

เสริมที่จะมีตามมา มาตรการเสริมอย่างหนึ่งได้แก่การตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการค้าระหว่างญี่ปุ่นกับประเทศผู้ส่งออก เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคานำเข้าและปริมาณ อีกอย่างหนึ่งได้แก่การเรียกเก็บภาษีนำเข้าอัตราไม่แน่นอน ระบบการเก็บภาษีนี้อาจทำหน้าที่เป็นตัวควบคุมเพื่อการรักษาเสถียรภาพภายในประเทศ และเป็นแหล่งงบประมาณ สำหรับการจ่ายชดเชย

อย่างไรก็ดี ค่าใช้จ่ายสำหรับการจ่ายชดเชยจะค่อย ๆ ลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากการปฏิรูปโครงสร้างการเกษตร นอกจากนี้ถ้าหากงบประมาณรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น 11 เปอร์เซ็นต์ต่อปีโดยประมาณ ตามการประมาณของกระทรวง การคลังเมื่อปลายเดือนมกราคม 1979 นำหนักโดยเปรียบเทียบของค่าใช้จ่ายเพื่อการจ่ายชดเชยจะลดลงเพราะว่า สัดส่วนของผลผลิตการเกษตรใน GNP จะลดลงไปอีก และการปฏิรูปโครงสร้างจะเป็นผลดีต่อการเพิ่มผลผลิตภาพ ของการทำฟาร์ม

ประการสุดท้าย ก่อนที่ระบบการจ่ายชดเชยถูกนำมาใช้กับข้าวและ “มูกิ” แทนการควบคุมของรัฐบาล การควบคุมโดยการจัดการด้วยตนเองของระบบทั่วประเทศของสหกรณ์การเกษตรและองค์กรอาชีพอื่น ๆ โดยที่ รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือแก่การจัดการโดยตนเองนั้น อย่างไรก็ตามราคาผู้บริโภคของข้าวควรถูกลดลงไปอีก ถ้ารัฐบาลต้องการรักษาระดับอุปสงค์ของข้าว นอกจากนี้ราคาของผู้ผลิตควรจะถูกลดลงไปมากกว่านี้โดยเปรียบเทียบกับธัญพืชและถั่วอื่น ๆ มิฉะนั้นแล้วธัญพืชอื่น ๆ หรือถั่วเหลืองและอื่น ๆ จะไม่สามารถผลิตในเชิงพาณิชย์ได้ และการผลิตข้าวก็จะลดลง ความแตกต่างระหว่างราคาผู้ผลิตและราคาผู้บริโภค และการปรับโดยเปรียบเทียบของราคา ข้าวและราคาพืชอื่น ๆ อาจจ่ายโดยการจ่ายชดเชยและการอุดหนุนการผลิตสำหรับพืชสำคัญอื่น ๆ ในช่วงเวลา ที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุงการทำฟาร์มและการปฏิรูปโครงสร้าง

7-2-2 ประเด็นเกี่ยวกับที่ดิน

ที่ดินมีองค์ประกอบสามส่วน องค์ประกอบแรกได้แก่ตัวของที่ดินเองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในความหมายนี้ จึงเป็นองค์ประกอบดั้งเดิม องค์ประกอบที่สองได้แก่องค์ประกอบบุคคล หรือการปรับปรุงหรือพัฒนาที่ดิน โดย บัจเจกชนผู้ซึ่งได้ลงทุนลงแรงในที่ดินนั้น องค์ประกอบที่สามเป็นปัจจัยทางสังคม ซึ่งเป็นผลของการลงทุนทางสังคม หรือการพัฒนาสังคม แต่ไม่ใช่ผลของการลงทุนส่วนบุคคลหรือความพยายามของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มันไม่เป็นการง่ายที่จะแยกองค์ประกอบทั้งสามนั้นออกจากกันอย่างแจ่มชัด กระนั้นก็ตามนี่เป็นลักษณะแรกของที่ดิน ซึ่งน่าสังเกต

ที่ดินยังมีลักษณะอื่น ๆ ในทางด้านที่ตั้ง พื้นที่ ข้อจำกัด การดำรงอยู่ และความอุดมสมบูรณ์ สถานที่ตั้ง ของที่ดินไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ถึงแม้เมื่อที่ดินผืนหนึ่งถูกพิจารณาว่าเป็นสินค้า ธรรมชาติที่เคลื่อนที่ไม่ได้ของมันก็ ชัดเจนอยู่แล้ว บ้านถูกพิจารณาว่าเคลื่อนที่ไม่ได้แต่เราก็สามารถโยกย้ายบ้านไปได้ถ้าหากมีความจำเป็น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งบ้านไม้ในญี่ปุ่นสามารถที่จะโยกย้ายออกไปได้โดยง่ายพอสมควร

“พื้นที่” เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีเฉพาะแก่อาคารเท่านั้น จะเป็นการกล่าวเกินไปสักหน่อยที่จะ พูดว่าพื้นที่ของที่ดิน ซึ่งแตกต่างจากของอาคาร สามารถที่จะแบ่งแยกโดยไม่จำกัด เนื่องจากว่าการใช้ที่ดินในบาง ลักษณะเช่นเพื่อที่ตั้งของโรงงาน ถนน และอื่น ๆ ต้องการพื้นที่จำนวนหนึ่งซึ่งไม่อาจแบ่งย่อยลงไปอีกได้ อย่างไรก็ตาม

ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะภายใต้โครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่กำลังพัฒนา พื้นที่ดินนั้นดูเหมือนจะแบ่งแยกออกไปได้โดยไม่จำกัด ในบางกรณีพื้นที่อาจจะแบ่งแยกออกไปโดยไม่จบสิ้น เนื่องจากสภาพของภูมิศาสตร์ ตัวอย่างเช่น เราสามารถพบเห็นนาขั้นบันไดของญี่ปุ่น หมู่เกาะลูซอนของฟิลิปปินส์ และของชวาและบาหลีในอินโดนีเซีย มีคำกล่าวในภาษาญี่ปุ่นว่า “พระจันทร์สะท้อนให้เห็นในนาทุกผืน” มันหมายความว่าเมื่อเราออกเดินเราจะพบจำนวนพระจันทร์ที่ถูกสะท้อนให้เห็นในแปลงนาที่เจิ่งนองด้วยน้ำเท่ากับจำนวนแปลงนา แต่ยังมีคำกล่าวในภาษาญี่ปุ่นอีกอย่างหนึ่งซึ่งถูกแปลความหมายคือ “ผืนที่ดินที่เล็กเท่าหน้าผากแมว” หรือ “ผืนที่ดินที่ปกปิดได้ด้วยเสื้อผญ่า” สำหรับคำกล่าวหลังนี้มีเรื่องเล่าว่า ชาวนาคนหนึ่งดูแลแปลงนาของเขาแล้วพบว่าขาดหายไปหนึ่งแปลง แต่เมื่อเขาหยิบเอาเสื้อผญ่าเพื่อจะกลับบ้าน เขาก็พบว่าแปลงที่ขาดหายไปนั้นอยู่ภายใต้เสื้อผญ่าของเขาเอง คุณลักษณะนี้ของที่ดินมีบทบาทที่สำคัญมากในบางประเทศที่มีโครงสร้างแบบการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว (I-2) เช่นญี่ปุ่น และโครงสร้างแบบการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาน้อย (I-3) ในประเทศเหล่านั้นที่ดินแปลงเล็ก ๆ สามารถให้ผลผลิตต่อเนื้อที่สูงเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกผืนใหญ่

นอกจากนี้ ปุ๋ย ไม่ว่าจะปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และน้ำ สามารถที่จะแบ่งเป็นหน่วยย่อยๆได้ แต่สัตว์ใช้งานและเครื่องจักรกลไม่สามารถที่จะแบ่งแยกได้ แม้ว่าจะสามารถใช้ในขนาดที่เล็กลงได้ ในสมัยศักดินาและต้นสมัยเมอิจิเมื่อประมาณ 100 ปีแล้ว การทำฟาร์มญี่ปุ่นไม่มีเครื่องจักรกลและมีเพียงสัตว์ใช้แรงงานอยู่เพียงไม่กี่ตัว อีกทั้งเศรษฐกิจญี่ปุ่นมีลักษณะของอุปทานแรงงานล้นเกินจนถึงต้นปีทศวรรษ 1960 คุณลักษณะเหล่านี้ของที่ดินการทำนา ปุ๋ย น้ำ เครื่องจักรกล และสัตว์ และอุปทานแรงงาน ได้ทำให้เกิดลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการเกษตรญี่ปุ่น นั่นคือการทำฟาร์มขนาดเล็ก ครอบครัวยุคใหม่การทำฟาร์มขนาดเล็กก็มีความยากลำบากในการที่จะเปลี่ยนให้เป็นการทำฟาร์มขนาดใหญ่

นอกเหนือจากที่ตั้งและพื้นที่ ที่ดินยังมีคุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีอยู่จำกัด ยกเว้นในยุคปริมปร่า หรือโดยการขยายตัวของสงครามเพื่อแย่งพื้นที่ประเทศใดประเทศหนึ่ง ความจำกัดของที่ดินนั้นเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ เมื่อมองดูว่าทั่วโลกความจำกัดนี้ยังชัดเจน ความจำกัดหมายถึงว่ามนุษย์ไม่สามารถสร้างที่ดินเดิมขึ้นมาใหม่ได้อีก ฉะนั้นมันมิได้ปฏิเสธว่าที่ดินคุณภาพที่ดีขึ้นสามารถที่จะถูกสร้างขึ้นอีกได้ ดังนั้นอุปทานของที่ดินคุณภาพดีอาจจะเพิ่มขึ้นได้จากพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย และราคาของที่ดินที่ได้รับการปรับปรุงนั้นจะสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ในโลกปัจจุบันควรจะมีความจำกัดสำหรับการบุกเบิกที่ดินใหม่ ในหลายๆประเทศรวมทั้งญี่ปุ่น ความเป็นไปได้ของการพัฒนาพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกเริ่มมีน้อยยกเว้นในบราซิลเป็นตัวอย่าง อย่างน้อยก็ในตอนนี้องการพัฒนา*

ยังคงมีที่มิได้ใช้ในการเพาะปลูกให้พัฒนาอยู่บ้างไม่มากนักน้อยในสมัยโบราณของญี่ปุ่นก่อนยุคเมอิจิและแม้แต่ในสมัยเมอิจิก็ยังคงมีที่ดินที่มิได้ถูกใช้ในการเพาะปลูกที่จะบุกเบิกเอาได้ หรือที่สูงที่สามารถเปลี่ยนให้เป็นที่นาได้ และผู้ที่ทำการบุกเบิกหรือเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ได้แก่เจ้าเมือง นายทุนที่ดินหรือพ่อค้าที่ร่ำรวย ในทุกวันนี้มีการถกเถียงกันว่าบุคคลจะบุกเบิกให้เป็นที่ดินเพื่อการเกษตรและทุ่งหญ้าได้ก็เฮกตาร์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าไม่มีพื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นที่นาหรือที่สวนได้โดยง่าย ถึงแม้ว่ายังคงมีความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนที่ดินในที่สูงให้เป็นที่นา ผลผลิตของการทำนามากกว่าอุปสงค์ของข้าว และราคา

* ผู้เขียนกำลังกล่าวเปรียบเทียบกับอุปทานกายภาพ (physical supply) และอุปทานเศรษฐกิจ (economic supply) ของที่ดิน... ผู้แปล

ข้าวภายในประเทศก็สูงเกินกว่าที่จะส่งออก รัฐบาลไม่ต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือใด ๆ กับการเปลี่ยนแปลงนั้น

ในขณะนี้ นักอุตสาหกรรมและนักเศรษฐศาสตร์บางคนกล่าวว่า แม้แต่ที่เพาะปลูกยังมีผลิตภาพต่ำเกินกว่าที่จะนำมาใช้ในอุตสาหกรรม และราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศยังสูงกว่าส่วนที่นำเข้า และโดยเหตุนี้การอุดหนุนของการเกษตรญี่ปุ่นจึงน่ากังขามาก คุณลักษณะหนึ่งของที่ดินเป็นเงื่อนไขของการเกษตรของประเทศและยังบังคับของการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศ ในแง่นี้ ความจำกัดของที่ดินในญี่ปุ่นอาจทำให้การเกษตรสูญสิ้นไปได้ คำกล่าวนี้นับว่าเกินไปสักหน่อยแต่มันก็เป็นเครื่องเตือนสติว่าการเกษตรและประเทศได้เป็นอย่างดี แน่หนอนที่สุด ความจำกัดของที่ดินเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งของประโยชน์ของที่ดิน แต่มาตรฐานว่าที่ดินมีความจำกัดทางภูมิศาสตร์ การใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถที่จะขยายออกไปได้โดยสังคม การใช้ประโยชน์ที่ดินของญี่ปุ่นสามารถที่จะถูกพัฒนาไปได้เกินกว่าความจำกัดในปัจจุบัน ดังนั้นความจำกัดของที่ดินจึงมิได้มีอยู่เพียงแง่มุมทางภูมิศาสตร์เพียงอย่างเดียว

คุณลักษณะอีกประการหนึ่งก็คือความเป็นอมติ ที่ดินบุบสลายไปบ้างโดย ฝน หิมะ ลม และแม้แต่แสงแดด ทั้งนี้โดยยังไม่กล่าวถึงอุบัติเหตุธรรมชาติอย่างเช่นการถล่มทลายของดิน แต่ที่ดินก็รักษาได้ง่ายกว่าสินค้าอื่น ๆ และที่ดินดูเหมือนจะมีอยู่อย่างเป็นอมติ ในอีกนัยหนึ่ง ที่ดินดูเหมือนว่าจะไม่สูญหายไปไหนยกเว้นเฉพาะจำนวนเล็กน้อยตอนเกิดภัยธรรมชาติ

คุณลักษณะของความจำกัด ประโยชน์ และความเป็นอมติเหล่านี้ ทำให้ที่ดินกลายเป็นวัตถุประสงค์ของการเก็งกำไรที่ดี สิ่งเหล่านี้ยังเกี่ยวข้องกับระบบตลาดของที่ดิน มีแนวคิดหนึ่งว่าที่ดินไม่สามารถปรับเข้าได้กับระบบตลาดเสรีเสมอไป อย่างน้อยก็ในญี่ปุ่นซึ่งมีความจอบ้างมาก ถึงแม้ว่าจะมีความเป็นไปได้ของการบุกเบิกที่ดินเพื่อทำเป็นทุ่งหญ้า ก็มีอาจจะมีการลงทุนของเอกชนได้โดยง่าย เงินทุนเพื่อการนั้นควรจะมาจากงบประมาณเสียเป็นส่วนใหญ่ อย่างเช่นญี่ปุ่น ในประเทศที่มีที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำงานฟาร์มและการอยู่อาศัยอย่างจำกัดมาก การลงทุนในการบุกเบิกก็ไม่ว่าจะมีโดยง่ายยกเว้นโดยรัฐบาล เนื่องจากการลงทุนสำหรับการบุกเบิกที่ดินเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ไม่คุ้มค่า การสร้างถนนหนทางและการขยายตัวของเมืองและอื่น ๆ ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้การลงทุนในที่ดินการเกษตรยิ่งยากลำบากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวในญี่ปุ่นหรือยิ่งรุนแรงกว่าในประเทศอื่น ๆ ที่มีโครงสร้างการทำงานฟาร์มที่พัฒนาแล้ว จึงควรจะมีกรณีของสิทธิการถือครองที่ดินโดยสังคมหรือโดยส่วนรวม

คุณลักษณะอีกประการหนึ่งได้แก่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยปกติที่ดินสามารถเป็นเพียงแหล่งที่ตั้งเพียงแห่งเดียว หรือเป็นที่รวมของสถานที่ตั้งและเนื้อที่ สถานที่ตั้งเป็นปัจจัยที่เสถียรมิได้อย่างหนึ่งของอุตสาหกรรมทุกชนิดรวมถึงการเกษตร แต่การเกษตรก็มิได้ใช้ที่ดินเป็นเพียงที่ตั้งของการผลิต แต่ยังเป็นแหล่งของการผลิตชีวภาค (biological production) นั่นหมายถึงว่า ที่ดินเพื่อการเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินนี้ถูกกำหนดโดยปัจจัยหลายประการทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ปัจจัยที่มนุษย์สร้างขึ้นหมายถึงแรงงานและการลงทุนเพื่อรักษาหรือเพิ่มระดับความอุดมสมบูรณ์

การกล่าวถึงสินเชื่อหรือทุนเพื่อการปรับปรุงหรือจัดรูปที่ดินทำให้มีประเด็นที่จะสนทนากันต่อไปอีก ประเด็นที่สำคัญได้แก่ผลตอบแทน (กำไร) ของการลงทุนดังที่กล่าวมาแล้ว ในญี่ปุ่นเมื่อก่อนสงครามแปซิฟิก โดยเฉพาะในช่วงที่ลัทธินายทุนที่ดินกำลังพัฒนา เจ้าของที่ดินสามารถที่จะได้รับสินเชื่อที่จำเป็นเพื่อการปรับปรุงที่ดินหรือการบุกเบิกที่ดิน ผลจากการลงทุนนี้เองพวกเขาจะได้รับค่าเช่าที่สูงขึ้น เพราะผลิตภาพของที่ดินสูงขึ้น พวกเขา

สามารถที่จะขยายพื้นที่เพาะปลูก เพราะการจัดรูปที่ดินผืนเล็กน้อยและถนนขนาดเล็กในฟาร์ม พวกเขาัมักจะได้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมากขึ้นโดยการสำรวจใหม่มากกว่าจำนวนเนื้อที่ที่แสดงในเอกสารสิทธิ์ และโดยเหตุนี้พวกเขาจึงมีโอกาสดึงดูดราคาเช่าจากผู้เช่ามากขึ้นเพราะเนื้อที่ที่กว้างขวางขึ้นจริงๆ และท้ายที่สุดพวกเขาก็สามารถที่จะได้รับราคาที่สูงขึ้นสำหรับที่ดินนั้นๆ

อย่างไรก็ดีสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

การกำจัดลัทธินายทุนที่ดินภายหลังสงครามแปซิฟิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้นำเอาการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงมา การลงทุนโดยเจ้าของที่ดินหรือชาวนานั้นพบเห็นได้ยาก ชาวนามีความยากลำบากในการขอสินเชื่อจากธนาคารเอกชน สหกรณ์การเกษตรโดยมากไม่สามารถให้สินเชื่อระยะยาวได้ ดังนั้นกลไกการคลังรัฐบาลจึงเป็นที่เรียกร้องและถูกจัดตั้งขึ้น (อ้างถึงบทที่ 5-2-5) ในทุกวันนี้ราคาที่ดินมีความจำเป็นต้องเป็นมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าเสมอ และราคาที่ดินก็ได้มีความสัมพันธ์กันมาแต่อย่างใดกับการลงทุนใหม่ เกษตรกรผู้เช่าบางส่วนบางคนไม่ต้องการที่จะลงทุนเพิ่มขึ้นเพื่อการปรับปรุงที่ดิน บางทีเปอร์เซ็นต์ของทุนที่จำเป็นมากขึ้นควรจะมาจากราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลกลาง ถ้าหากรัฐบาลต้องการที่จะเพิ่มผลผลิตอาหารหรือต้องการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกร

เรื่องทั้งหมดนี้กับเนื้อหาในบทที่ 6-2-2 เกี่ยวข้องกับระบบการถือครองที่ดิน ทิศทางในอนาคตควรจะเป็นการจัดปัจจัยบางตัวของระบบตลาดเสรีออกจากที่ดิน และสร้างระบบการถือครองที่ดินใหม่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเกษตร อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าในญี่ปุ่นนั้นไม่มีพรรคการเมืองใดที่มีนโยบายรวมการปฏิรูประบบที่ดินการเกษตร อย่างไรก็ตามการโอนที่ดินเป็นของรัฐหรือของสังคมเลย การปกป้องสิทธิการถือครองที่ดินของฟาร์มครอบครัวดูเหมือนจะเป็นหลักการร่วมของพรรคการเมืองทั้งหมดของประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มพาณิชย์และโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตามการถือครองที่ดินใหม่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการเกษตรญี่ปุ่น

บุคคลหนึ่งที่ประกาศอย่างแข็งขันถึงความจำเป็นที่จะต้องคิดถึงปัญหาที่ดินและยืนยันให้มีการถือครองที่ดินโดยรัฐได้แก่นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงคือ เรียวทาโร ชิบา (Ryotaro Shiba) (1923-) เขากล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “โทชิ โตะนิปปอนจิน” (Tochi to Nippon-jin) (Land and Japanese) ของเขาดังนี้ “สิ่งที่ขาดหายไปจากชาวญี่ปุ่นส่วนมากก็คือการคิดคำนึงถึงเรื่องที่ดิน ข้าพเจ้าคิดว่าญี่ปุ่นทั้งหมดจะสลายไปได้เพราะการขาดการคิดคำนึงถึงปัญหาที่ดิน... เหตุการณ์แปลกๆได้เกิดขึ้นทำให้ที่ดินกลายเป็นวัตถุของการเก็งกำไร ถึงแม้ว่าที่ดินเป็นฐานของการผลิตฐานของการตั้งอยู่ของสังคม และเป็นความจำเป็นพื้นฐานของการดำรงอยู่ของมนุษย์ ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินนำไปสู่ความไม่แน่นอนพื้นฐานที่วามมนุษย์ไม่สามารถรู้สึกปลอดภัยในสังคมที่เขาอาศัยอยู่ และนี่ได้ทำลายส่วนสำคัญของจิตวิญญาณของเรา ความรู้สึกของข้าพเจ้าก็คือข้าพเจ้าไม่สามารถอยู่อย่างง่ายๆด้วยความเชื่อถือในสังคม ทำให้ข้าพเจ้าศึกษาปัญหาของที่ดิน” นักประพันธ์ที่หนุ่มกว่าคือ อากิยุกิ โนซากะ (Akiyuki Nosaka) (1930-) กล่าวในเรื่องเดียวกันกับ เรียวทาโร ชิบา ดังนี้

“แน่นอนที่สุด ปัญหาที่ดินเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบปัญหาการเกษตร แต่ผู้คนที่เกี่ยวข้องพูดถึงกันอย่างผิวเผินแล้วก็ลืมนั่นไปเสียหรือเลิกพูดไปเลย ข้าพเจ้าคิดว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหของกระทรวง

เกษตรและป่าไม้เต็มไปด้วยอันตราย”

ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องประหลาดมากที่ไม่มียกการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ หรือผู้บริหารที่แสดงให้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูปการเกษตร รวมทั้งเรื่องที่ดิน ข้าพเจ้าอยากที่จะเข้าใจความคิดของพวกเขาได้ พวกเขาเชื่อในความเป็นไปได้ของการพัฒนาการเกษตรหรือการอยู่รอดของการเกษตรในญี่ปุ่น โดยปราศจากการปฏิรูปบางอย่างเกี่ยวกับการถือครองที่ดินและองค์กรฟาร์ม ศิลปินอย่างเช่น เรียวทาโร ชิบ้า และ อิกิยูคิ โนซาเซ มีความกระตือรือร้นและความสัจธรรมมากกว่าในการพยายามรักษาโรคมะเร็งทางสังคมนี้

ความคิดของข้าพเจ้าเองเกี่ยวกับเรื่องที่ดินจะถูกกล่าวถึงในภายหลัง แต่สิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะกล่าวในที่นี้เกี่ยวกับคำวิจารณ์ของนักประพันธ์ทั้งสองโดยย่อ ๆ ดังนี้ การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรควรจะเป็นแบบสหกรณ์หรือสังคมน ถ้าแม้ว่าจะมีการรักษาสีทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคลเอาไว้ การใช้ประโยชน์ควรจะเป็นแบบสหกรณ์หรือสังคมนร่วม ในความหมายนี้การถือครองส่วนบุคคลและส่วนตัวควรจะเป็นรองความจำเป็นของการใช้ประโยชน์ทางสหกรณ์หรือสังคมน ค่าเช่าควรจะถูกควบคุมเพื่อให้เกษตรกรจริงๆสามารถจ่ายค่าเช่า ซึ่งได้แก่ ดอกเบี้ยจากทุนที่ลงไปของแต่ละคน ซึ่งมีผลที่เห็นได้ชัดต่อการทำฟาร์ม ในอีกนัยหนึ่งประโยชน์จากปัจจัยเดิมของที่ดินและจากมูลค่าเพิ่มทางสังคมของที่ดินไม่ควรรวมอยู่ในจำนวนของค่าเช่า

7-3 ทิศทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเกษตร

มันจะเป็นการดีที่จะโอนการบริหารการเกษตรลงสู่เบื้องล่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากรัฐบาลกลางไปสู่จังหวัด และจากจังหวัดไปสู่ท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น งานของการให้คำแนะนำหรือสนับสนุนในจังหวัดควรจะโอนมาจากระดับรัฐบาลมายังระดับจังหวัดได้ งานบางอย่างที่มีลักษณะของการสั่งการควรจะโอนให้กับผู้ว่าราชการได้ ถ้าหากงานนั้นอยู่ในเขตแดนระดับจังหวัด การจัดรูปที่ดินหรือการประกันภัยการเกษตรและงานอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยองค์กรการเกษตร ณ ระดับชนบท โดยเขตการปฏิรูปที่ดินและสมาคมประกันภัยการเกษตรเป็นตัวอย่าง ต่อมาในเร็ว ๆ นี้ได้มีจังหวัดบางแห่งมาดำเนินการประกันภัยการเกษตรและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

งานซึ่งพบเห็นอยู่เสมอในกลไกตลาดหรืองานที่ต้องใช้การติดต่อทางเศรษฐกิจมาก ๆ จะดำเนินการได้ดีกว่าโดยองค์กรการเกษตร แต่ในปีหลังๆ นี้ บางครั้งจังหวัดก็ดำเนินการนั้นเสียเอง

ดูเหมือนว่าการควบคุมของบุคคลภายนอกในการตลาดผัก ผลไม้ หรือ ผลิตภัณฑ์สัตว์ ก็มีความจำเป็นในปัจจุบันไม่มีองค์กรที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมของบุคคลภายนอกดังกล่าว และดูเหมือนจะไม่มีความต้องการมากนักสำหรับการควบคุมดังกล่าว แทบจะไม่ต้องกล่าวเลยว่า ในกรณีของการจัดรูปที่ดินและการประกันภัยการเกษตร การมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีความสามารถนับว่ามีความจำเป็นภายใต้เงื่อนไขบางอย่าง

ในส่วนนี้ของบท ความสำคัญส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ทั่วไป และคณะกรรมการการเกษตร ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารนอกเหนือจากการจัดองค์กรใหม่ จากแง่มุมของการถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่าง ความสำคัญของการอุปทานอาหารที่มีเสถียรภาพ และการกระทำร่วมระหว่างประเทศก็น่าจะเป็นที่สังเกต กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง ควรถูกเปลี่ยนเป็นกระทรวงอาหารและการเกษตร (รวมป่าไม้และประมง) มันมุ่งที่จะเสริมสร้างความ

แข็งแรงให้แก่นโยบายอาหาร เพื่อครอบคลุมการบริโภคอาหาร โภชนาการและนโยบายอาหารระหว่างประเทศ
ประการหลังสุดนี้ควรรวมมาตรการเพื่อการนำเข้าอาหารและอาหารสัตว์จากต่างประเทศ ความร่วมมือในการพัฒนา
การเกษตรต่างประเทศและการประมง และเพื่อความร่วมมือระหว่างแผนงานอาหารระหว่างประเทศ

7-3-1 บทบาทของสหกรณ์ทั่วไป

สหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ทั่วไปมีลักษณะสองอย่าง ลักษณะหนึ่งได้แก่ลักษณะทางอาชีพ
และอีกลักษณะหนึ่งได้แก่ลักษณะทางเขตแดน วัตถุประสงค์ของการจัดองค์กรในปหลังๆ นี้ของสหกรณ์ ทำให้เกิด
ความขัดแย้งระหว่างลักษณะทั้งสองนี้ ในตอนผ่านกฎหมายสหกรณ์การเกษตร (1942) ได้มีการเน้นลักษณะทาง
อาชีพและหน้าที่ แม้แต่ในปัจจุบันบุคคลบางคนก็ให้ความสำคัญกับลักษณะนี้ พวกเขาถือว่าเป็นที่น่ากังวลว่าระบบ
ปัจจุบันของสหกรณ์ทั่วไปจะแก้ไขปัญหาของการเกษตรได้หรือไม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าตัวของการทำฟาร์มเองมักจะไม่
มีกำไร และการแก้ปัญหาของสหกรณ์ทั่วไปดูเหมือนจะไม่คุ้มค่า ดังนั้นพวกเขาจึงพิจารณาว่าสหกรณ์ทั่วไปหรือ
อย่างน้อยที่สุดส่วนหนึ่งของสหกรณ์ทั่วไป จะไม่ต้องการที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรหรือพัฒนาฟาร์มที่อยู่รอดได้
และพวกเขาเสนอแนะว่าระบบสหกรณ์ทั่วไปในปัจจุบันควรจะถูกแบ่งออกเป็นสองระบบ ระบบแรกเป็นของสหกรณ์
ทั่วไปมีเขตแดน (territorial general cooperatives) อีกระบบหนึ่งได้แก่สหกรณ์ทั่วไปการเกษตรที่แท้จริง (true
agricultural general cooperatives) ระบบแรกยึดเขตแดนเป็นหลัก โดยหลักการของเขตแดน มันจะ
เป็นการคิดว่าที่จะผนึกสหกรณ์ทั่วไปการเกษตร สหกรณ์ทั่วไปการประมง และสมาคมป่าไม้ เข้าด้วยกันเป็นระบบ
ของสหกรณ์ทั่วไปเขตแดน ในกรณีดังกล่าวสมาชิกสมทบปัจจุบันของสหกรณ์ทั่วไปควรเป็นสมาชิกที่เหมาะสมของ
สหกรณ์ใหม่ ระบบหลังของสหกรณ์ทั่วไปการเกษตรควรถูกจัดตั้งขึ้นเป็นต่างหากโดยชาวนา คุณสมบัติของชาวนา
ควรจะมีเขตแดนเพื่อแยกเกษตรกรไม่เต็มเวลาขนาดเล็กออกไป

ข้อเสนอของข้าพเจ้าแตกต่างเล็กน้อยจากที่กล่าวถึงแล้ว มันเป็นผลทางสังคมที่จำเป็นที่สหกรณ์ทั่วไปการ
เกษตรมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะขอบเขตที่เข้มแข็งขึ้น ดังนั้นมาตรการบางประการจึงมีความจำเป็นเพื่อปรับ
กฎหมายในปัจจุบันให้เข้ากับแนวโน้มนั้น อย่างไรก็ตามไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งองค์กรสหกรณ์ทั่วไปการเกษตรที่
แยกต่างหาก แต่ก็เป็นที่แน่นอนว่าเราต้องระลึกรถึงความจำเป็นขององค์กรใหม่เพื่อการทำฟาร์ม องค์กรใหม่นั้นจะ
ไม่ใช่สหกรณ์ทั่วไป แต่ควรเป็นองค์กรของการทำฟาร์มกลุ่ม (group farming) กิจกรรมของการทำฟาร์มกลุ่ม
แตกต่างจากของสหกรณ์ทั่วไปและเขตแดน และจำนวนสมาชิกของการทำฟาร์มกลุ่มนั้นน้อยกว่าของสหกรณ์ทั่วไปมาก
แน่นอน องค์กรของการทำฟาร์มกลุ่มจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ทั่วไป และจะมีความร่วมมือกันในกิจกรรมบางอย่าง
การทำฟาร์มกลุ่มจะถูกกล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป

ปัญหาอีกประการหนึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เรียกว่า การให้คำแนะนำแก่สหกรณ์ (guidance of cooperative)
โดยมากเกี่ยวกับการทำฟาร์มจะมีบ้างก็เกี่ยวกับคหกรรมเพียงเล็กน้อย ยังมีระบบบริการให้คำแนะนำอีกระบบหนึ่ง
ของบริการเผยแพร่ (extension service) ของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด นอกจากนี้ยังพบเห็นเจ้าหน้าที่ทางเทคโนโลยี
อื่นๆได้ในเขตชนบท เช่น เจ้าหน้าที่การป้องกันศัตรูพืช เป็นต้น

ณ ระดับชนบท น่าจะเป็นการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะมีการประสานกิจกรรมการให้คำกำกับ

แนะนำเหล่านี้ หน้าที่ของการประสานงานควรจะเป็นของหอการเกษตรอำเภอหรือจังหวัดตั้งที่จะกล่าวต่อไป ภายใต้การอำนวยการของผู้ว่าราชการจังหวัด นอกจากนี้ควรจะทำให้มีความหลากหลายของกิจกรรมของผู้นำหรือเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำหรือส่งเสริม ตัวอย่างหนึ่งของความหลากหลายนั้นได้แก่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำฟาร์ม กลุ่มตามหลักการของ “การออกสู่ชนบท” อีกอย่างหนึ่งได้แก่การจัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือสำหรับการทำฟาร์มและคหกรรม

ปัญหาโครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรมิได้จำกัดอยู่ที่ระดับชนบทหรือท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าระบบสามเส้าควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในระดับล่าง และเพื่อให้มีการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

ในระยะยาวควรพิจารณาในสองแนวทางที่จะแก้ปัญหา (อ้างถึงบทที่ 4-1-4) ทางหนึ่งได้แก่การมีส่วนร่วมของชาวนาในสหพันธ์ระดับชาติ ในกรณีแรกเป้าหมายสุดท้ายอาจจะเป็นการจัดองค์กรของระบบสหกรณ์ทั้งหมดเสียใหม่ให้เป็นหน่วยสหกรณ์ระดับชาติ (national unit cooperatives) ตามแนวทางนี้ดูเหมือนจะหมายถึงการยกเลิกสหพันธ์ระดับจังหวัดและระดับชาติ หรือการรวบรวมทั้งหมดเข้าเป็นหน่วยสหกรณ์ระดับชาติ และตามแนวทางนี้ดูเหมือนจะมีการสมมุติเกี่ยวกับโครงสร้างการทำฟาร์มพาณิชย์ ดังนั้นแนวทางนี้จึงไม่เพียงพอสำหรับโครงสร้างการเกษตรปัจจุบันหรือสำหรับอนาคตอันใกล้ในญี่ปุ่น

ตามแนวทางที่สอง รูปแบบสุดท้ายประกอบด้วยระบบสองเส้า (two-tiered system) คือหน่วยสหกรณ์จังหวัดหรือท้องถิ่นและสหพันธ์ระดับชาติ รูปแบบนี้จำเป็นต้องมีการรวมหรือจัดองค์กรใหม่ของหน่วยสหกรณ์และสหพันธ์ระดับจังหวัดในปัจจุบันเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้การจัดองค์กรใหม่หรือการรวบรวมนั้นบรรลุผล ควรจะส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของหน่วยสหกรณ์

กล่าวโดยเปรียบเทียบ หนทางที่สองนับได้ว่าเป็นทางที่เป็นจริงและปฏิบัติได้มากกว่าหนทางแรก อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในสหพันธ์ระดับจังหวัดโดยตรง หรือการมีส่วนร่วมโดยตรงของหน่วยสหกรณ์ในปัจจุบันในสหพันธ์ระดับชาติ อาจจะเป็นมรรควิธีหนึ่งของการแก้ไขปัญหาโครงสร้างของระบบสหกรณ์การเกษตร

7-3-2 การจัดองค์กรใหม่ของคณะกรรมการการเกษตร

บุคคลบางคนที่ระลึกถึงระบบสมาคมการเกษตร ซึ่งเป็นตัวแทนของการเกษตรและระบบสหกรณ์ชนบทพร้อม ๆ กัน กำลังคิดถึงการฟื้นฟูองค์กรการเกษตรบางแห่งขึ้นใหม่ที่คล้ายกับระบบสมาคมการเกษตร ยังมีบุคคลอื่น ๆ อีกที่กำลังพิจารณาถึงความจำเป็นบางอย่างเพื่อการจัดตั้งองค์กร ซึ่งสามารถนำเสนอข้อเสนอกับการเกษตรให้กับรัฐบาล เป็นตัวแทนการเกษตรต่อสาธารณชนปกป้องการเกษตรและอื่น ๆ กลุ่มทั้งสองดังกล่าวอาจจะสอดคล้องกับความคิดที่ว่าคณะกรรมการการเกษตรจังหวัดปัจจุบันควรจะได้รับ การจัดองค์กรใหม่ และสามารถเป็นฐานขององค์กรใหม่ได้ แต่จากสังเกตการณ์ของข้าพเจ้า คณะกรรมการการเกษตรจังหวัดไม่เหมาะที่จะเป็นฐานขององค์กรใหม่ แม้ว่า การจัดองค์กรใหม่ของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นเรื่องจำเป็น

มันจะเป็นการดีกว่าที่จะเปลี่ยนลักษณะของคณะกรรมการการเกษตรจากการเป็นหน่วยบริหารให้เป็นหน่วยแนะนำที่ขึ้นอยู่กับจังหวัด ในขณะที่เดียวกันอำนาจทางกฎหมายส่วนใหญ่ของคณะกรรมการตามกฎหมายที่ดิน

การเกษตรและอื่น ๆ ก็ควรจะถูกโอนไปเป็นของผู้ว่าราชการด้วย ชุมชนการเกษตรจังหวัดซึ่งปัจจุบันเป็นนิติบุคคล ควรจะถูกเปลี่ยนเป็นคณะที่ปรึกษาขึ้นอยู่กับจังหวัดด้วย

สมาชิกของคณะที่ปรึกษาของจังหวัดควรมี 9 คน และควรจะถูกคัดเลือกโดยผู้ว่าราชการโดยความเห็นชอบจากคณะบริหารจังหวัด สมาชิก 2 คนเป็นตัวแทนของประชาชนทั่วไป สามคนเป็นตัวแทนของเกษตรกรเต็มเวลา สองคนเป็นตัวแทนของเจ้าของที่ดินการเกษตรหรือเกษตรกรไม่เต็มเวลา และที่เหลืออีกสองคนเป็นตัวแทนขององค์กรการเกษตร สมาชิกของคณะกรรมการระดับจังหวัดควรจะถูกคัดเลือกมาในลักษณะที่คล้ายกันโดยผู้ว่าการจังหวัด หอการเกษตรแห่งชาติควรถูกยุบเลิกไปเสียหรือเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบใหม่อย่างที่กำลังข้างล่างนี้

ภายหลังการเปลี่ยนรูปแบบ ก็ควรมีการคิดคำนึงถึงระบบใหม่ของหอการเกษตร ระบบนี้ถูกจัดตั้งขึ้นในสามระดับ คือ ระดับท้องถิ่นหรืออำเภอ ระดับจังหวัด และระดับชาติ หอการเกษตรของท้องถิ่นหรืออำเภอจัดตั้งโดยชาวนาและตัวแทนขององค์กรการเกษตร หอการเกษตรระดับจังหวัดจัดตั้งโดยหอการเกษตรของท้องถิ่นหรืออำเภอและองค์กรการเกษตรจังหวัด และหอการเกษตรระดับชาติจัดตั้งโดยหอการเกษตรจังหวัดและองค์กรการเกษตรระดับชาติ นอกจากนี้แต่ละหอก็มีแดนของตนเอง ตัวอย่างเช่น แดนของหอการเกษตรจังหวัดได้แก่เขตแดนของจังหวัด และแดนของหอการเกษตรอำเภอได้แก่เขตแดนของหลายๆเมืองหรือหมู่บ้าน

หอการเกษตรท้องถิ่นหรืออำเภอ อาจจัดตั้งขึ้นได้เพียงแห่งเดียวในเขตที่เกี่ยวข้อง หอการเกษตรจังหวัดก็มีแห่งเดียวในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และหอการเกษตรระดับชาติก็มีเพียงแห่งเดียวในประเทศ การจัดตั้งหอการเกษตรจังหวัดควรได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการที่เกี่ยวข้อง และการจัดตั้งหอการเกษตรระดับจังหวัดและระดับชาติควรได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง

กิจกรรมของหอการเกษตรท้องถิ่นหรืออำเภอ ดังนี้คือ

1. รักษาให้เกษตรกรที่มีอาชีพหลักอยู่รอดได้
2. ส่งเสริมการตลาดทำฟาร์มในครอบครัวและการลงทะเบียน

(the familial agreement and its registration)*

3. สรรหาและอบรมผู้จัดการของการทำฟาร์มกลุ่ม
4. ประสานงานของบริการแนะนำเพื่อการจัดการฟาร์ม
5. กิจกรรมการวิจัยที่เกี่ยวกับงานที่กำลังข้างต้น

กิจกรรมของหอการเกษตรจังหวัดมีดังนี้ คือ

1. งานสนับสนุนสำหรับหอการเกษตรท้องถิ่นและอำเภอ
2. แผนงานสำหรับการปรับปรุงการถือครองที่ดินการเกษตร
3. การประชาสัมพันธ์สำหรับการเกษตรที่ระดับจังหวัด
4. กิจกรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการทำฟาร์ม

หอการเกษตรระดับจังหวัดควรจะสามารถดำเนินงานตามแผนงานของการปรับปรุงการถือครองที่ดินการเกษตรได้ ซึ่งกล่าวไว้ในกฎหมายที่ดินการเกษตรให้เป็นหน่วยธุรกิจนิติบุคคล เพื่อการปรับปรุงการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร

* จะอธิบายให้ละเอียดในส่วนต่อไป... ผู้แปล

ในส่วนที่เกี่ยวกับแผนงานการปรับปรุงการถือครองที่ดินการเกษตร หอการเกษตรระดับจังหวัดควรจะสามารถใช้สิทธิ์ของการครอบครองที่ดินการเกษตรได้ก่อน และสามารถที่จะเวนคืนที่ได้มีการเพาะปลูก ซึ่งเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเกษตร

กิจกรรมของหอการเกษตรระดับชาติมีดังนี้

1. งานสนับสนุนสำหรับหอการเกษตรจังหวัด
2. ร่างข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายการเกษตร
3. งานประชาสัมพันธ์การเกษตรในระดับชาติ
4. งานให้การศึกษาแก่การปรับปรุงโครงสร้างการเกษตรระดับภาค
5. กิจกรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการเกษตร

หอการเกษตรระดับชาติสามารถที่จะรวบรวมสมาคมระดับชาติของการปรับปรุงที่ดินการเกษตร (The National Association of Agricultural Land Rationalization) ในความเป็นจริงก็คือสมาพันธ์ของนิติบุคคลเพื่อการปรับปรุงที่ดินเพื่อการเกษตร

ค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมเหล่านี้ควรจะมาจากค่าสมาชิกและการอุดหนุนของจังหวัดและรัฐบาลกลางเป็นส่วนใหญ่ ผู้ว่าราชการจังหวัดควรสามารถให้คณะทำงานของตนไปช่วยงานเป็นบางเวลา ณ ระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือในกิจกรรมตามความต้องการของหอการเกษตรนั้น ๆ

ควรจะกล่าวไว้ในกฎหมายเลยว่า หอการเกษตรไม่ควรจะยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมการเมืองใด ๆ เช่นการให้ความสนับสนุนแก่พรรคการเมือง หรือผู้หาเสียงเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร หรือผู้ว่าราชการใด ๆ

7-4 นโยบายโครงสร้างของฟาร์ม

7-4-1 ฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ และความร่วมมือในการทำฟาร์ม

กฎหมายพื้นฐานเกษตรที่ผ่านสภาในปี 1961 ได้นับเอาฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้และความร่วมมือในการทำฟาร์มเป็นเป้าหมายสองประการที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฟาร์ม

สถานการณ์ของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้และความร่วมมือในการทำฟาร์มกลุ่มอาจพบได้ในบทที่ 6-2-2 และ 6-2-3 กล่าวโดยย่อได้ว่าจวบจนบัดนี้การสนับสนุนฟาร์มที่อยู่รอดได้ยังไม่ประสบความสำเร็จ และความร่วมมือในการทำฟาร์มขององค์กรต่าง ๆ ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จแม้ว่าจะมีพัฒนาไปบ้างระดับหนึ่ง และนอกจากนี้แล้วอนาคตก็ดูไม่ค่อยจะสดใสเท่าใดนัก เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ก็คือ

(ก) ชาวนาที่อยู่รอดได้ควรมีรายได้เท่ากัน หรือมากกว่ารายได้ของผู้รับจ้างแรงงานนอกการเกษตร แต่สภาพดังกล่าวเริ่มยากลำบากที่จะเป็นไป เพราะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของค่าจ้างประจำปี เนื่องจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจได้ช้าลงกว่าก่อนปี 1973 สถานการณ์ดังกล่าวจึงไม่น่ากล้านัก

(ข) โดยที่ไม่กี่กล่าวถึงฟาร์มที่อยู่รอดไม่ได้ในทางการเกษตรที่อาศัยทุ่งกว้าง แม้แต่ฟาร์มที่อยู่รอดได้ประเภทนี้ถ้าจะขยายขนาดของการทำฟาร์มออกไป ทรายใดที่ยังคงต้องการอยู่รอดต่อไปอีก แต่การขยายที่ถือครองกระทำได้

ยากลำบากมากเพราะเจ้าของที่ดินไม่ค่อยกล้าขายที่ดินของตนเอง และราคาก็ได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี เจ้าของที่ดินผู้ไม่ต้องการประกอบกิจการฟาร์มโดยตนเองก็มักจะไม่ค่อยกล้าให้เช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าเขาจะไม่สามารถเรียกที่ดินคืนมาโดยง่ายเมื่อเขาต้องการมันคืน

(ค) เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองที่ไม่ต้องการที่จะเพาะปลูกในที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของตนเองอีกต่อไปแล้ว อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ไม่ต้องการขายหรือให้เช่าที่ดิน สามารถทำสัญญากับชาวสวนคนอื่น ๆ ให้มาใช้ที่ดินของตนเองเพื่อการผลิตได้ และโดยเหตุนี้ เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองก็สามารถได้รับค่าเช่าที่เป็นจริงได้

กฎหมายพื้นฐานเกษตรยังไม่ได้พิจารณาว่าการเกษตรของญี่ปุ่นจะเต็มไปด้วยเพียงเฉพาะฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้เท่านั้น จากการตีความกฎหมายนั้น ถึงแม้ว่าฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้จะกลายเป็นผู้สืบต่อการเกษตรความร่วมมือในการทำฟาร์มของฟาร์มต่างๆ รวมทั้งฟาร์มที่อยู่รอดได้นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างชัดเจน ในอีกนัยหนึ่ง แม้แต่ฟาร์มที่อยู่รอดได้ก็อาจจะเป็นอิสระโดยตนเอง และโดยเหตุนี้จึงมักจะต้องอาศัยความร่วมมือในการทำฟาร์ม ฟาร์มที่อยู่รอดได้ซึ่งเป็นหลักของกลุ่มความร่วมมือในการทำฟาร์มก็มักจะพบเห็นกันอยู่ได้เสมอๆ ยังหวังได้อีกว่าฟาร์มที่อยู่รอดได้สามารถปรับปรุงและขยายการดำเนินงานของคนได้โดยกระบวนการขอความร่วมมือการทำฟาร์ม กล่าวโดยย่อ กฎหมายนี้ได้พิจารณาว่าฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้และความร่วมมือในการทำฟาร์มสามารถดำเนินไปด้วยกันได้

ในกรณีนี้คำว่า “ความร่วมมือในการทำฟาร์ม” รวมถึงกิจกรรมความร่วมมือในการทำฟาร์มและความร่วมมือในการจัดการฟาร์ม ในตอนผ่านกฎหมายพื้นฐานฯ มีการร่วมมือในการทำฟาร์มอยู่น้อยโดยเฉพาะการทำฟาร์มที่อาศัยทุ่งกว้าง แม้แต่ในญี่ปุ่นซึ่งมีจำนวนของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้น้อยกว่าในประเทศทางยุโรปตะวันตกมากฐานะของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ก็แข็งแรงกว่าฟาร์มสหกรณ์มาก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ฟาร์มสหกรณ์ก็ยังตั้งอยู่ได้และดึงดูดความสนใจเป็นอย่างมากจากเกษตรกรและผู้ที่ไม่เป็นเกษตรกร ยังคงมีฟาร์มสหกรณ์อยู่บ้างในฝรั่งเศสซึ่งมีฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้มากกว่าในญี่ปุ่น อีกทั้งในสเปนซึ่งมีการทำฟาร์มขนาดใหญ่ของนายทุนที่ดินอยู่ เป็นที่น่าสนใจที่จะสังเกตว่ามีความสนใจเกิดขึ้นแก่ฟาร์มสหกรณ์ในสเปน ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ในเวลาเดียวกันแน่นอนละฟาร์มที่เข้าร่วมในฟาร์มสหกรณ์ในประเทศเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กในทางตรงกันข้าม ฟาร์มสหกรณ์ไม่ได้รับการสนับสนุนในเยอรมันตะวันตกและออสเตรเลีย แม้ว่าจะอยู่ภายใต้ชั้นจำพวกโครงสร้างเดียวกัน แต่หุ้นส่วนการทำฟาร์มชนิดหนึ่งคือ กลุ่มเครื่องจักรกล (Maschinenringe) หรือกลุ่มผู้ผลิต (Erzeugerringe) ก็ได้รับการสนับสนุนพอสมควรในประเทศทั้งสอง

การร่วมมือในการทำฟาร์มหรือการทำฟาร์มกลุ่มยกเว้นฟาร์มสหกรณ์ ได้พยายามที่จะมีการประหยัดต่อขนาดโดยร่วมมือกันโดยเหตุนี้จึงหลุดพ้นไปจากปัญหาของการถือครองที่ดินที่ยุงยาก แต่ไม่ว่าการพัฒนาของฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มสหกรณ์ โดยเฉพาะสำหรับการเกษตรที่อาศัยทุ่งกว้าง ก็ไม่หลุดพ้นปัญหาการถือครองที่ดินได้ กล่าวได้ว่าที่ใดที่มีฟาร์มสหกรณ์ ฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือแม้แต่ฟาร์มพาณิชย์จำนวนมากก็อาจจะจัดตั้งขึ้นได้แต่ว่ากล่าวตรงกันข้ามไม่เป็นจริง จากแง่มุมของนโยบายโครงสร้างในที่ที่การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสิทธิการถือครองที่ดินไม่มากอาจจะเป็นการยากที่จะจัดตั้งฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มพาณิชย์มากกว่าการจัดตั้งฟาร์มสหกรณ์ การรวบรวมที่ดินที่จำเป็นสำหรับฟาร์มสหกรณ์นับว่ามีเหตุมีผลกว่าฟาร์มที่อยู่รอดได้ส่วนบุคคลหรือฟาร์มพาณิชย์

ในกรณีดังกล่าว

ความขัดแย้งระหว่างฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้และฟาร์มสหกรณ์มักจะเกิดความขัดแย้งในเรื่องของความแตกต่างทางอุดมการณ์อยู่เสมอ หรืออาจจะมีความแตกต่างในทัศนะเกี่ยวกับองค์กรฟาร์ม ทัศนะเกี่ยวกับฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้นับว่าเป็นธรรมดาสำหรับประเทศทุนนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้างการเกษตรอิสระของประเทศที่พัฒนาแล้ว ในขณะที่ในบางประเทศที่มีโครงสร้างการเกษตรสังคมนิยมหรือโครงสร้างการเกษตรสมัยเก่า ฟาร์มสหกรณ์หรือฟาร์มรัฐกลับเป็นที่นิยมชมชอบมากกว่า อีกทั้งยังมีแนวคิดที่ชมชอบฟาร์มสหกรณ์มากกว่าฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มพาณิชย์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความร่วมมือหรือสังคมนิยมกับความเป็นปัจเจกชน ซึ่งได้ถูกมองเป็นลัทธิวัตถุนิยมเห็นแก่ตัว

7-4-2 การดำรงรักษาฟาร์มหลักที่อยู่รอดได้

ฟาร์มที่อยู่รอดได้ ซึ่งเป็นหลักการขององค์กรฟาร์ม หรืออยู่ในชุมชนชนบท อาจเรียกได้ว่าเป็นฟาร์มหลักที่อยู่รอดได้ (viable-core-farms) ฐานะที่เป็นหลักในองค์กรฟาร์มหรือในชุมชนชนบทเป็นเสมือนผู้สนับสนุนความร่วมมือในการฟาร์มและการฟื้นฟูชนบท ผู้นำหรือผู้จัดการอาจพบเห็นได้ในท่ามกลางชวานาหลักของฟาร์มที่อยู่รอดได้เสมอไป เพราะชวานาที่เอาตัวรอดได้บางครั้งก็เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่ทว่านโยบายรัฐบาลไม่จำเป็นต้องปกป้องชวานาที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่ควรเป็นฟาร์มครอบครัวหลักที่อยู่รอดได้ ซึ่งมีมนุษยธรรม มีความหนักแน่นเชื่อมั่นในตนเองและขยันขันแข็ง และต้องการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ด้วยการปรับปรุงการทำฟาร์ม

การรักษาฟาร์มหลักที่อยู่รอดได้ในอนาคตควรได้รับการเน้นในนโยบายโครงสร้าง นี่จะเป็นงานใหญ่ เพราะว่ามีความไม่แน่นอนและความยากลำบากอยู่มากมายในอนาคตของการทำฟาร์มและชีวิตชนบท ในสมัยหลังๆนี้ มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนน้อยที่ทำการเกษตร ดูเหมือนว่าการทำฟาร์มไม่เป็นที่สนใจของหนุ่มสาวชนบท ทั้งนี้เนื่องจากความไม่แน่นอนและความยากลำบาก มันยังเป็นเหตุผลว่าเหตุใดมาตรการที่เข้มงวดจับพล้นควรจะมีขึ้นมาเพื่อปฏิบัติ แน่นนอน สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาอยู่ที่ตัวของการทำฟาร์มเอง ซึ่งไม่สามารถประกันอนาคตที่ดีแก่คนหนุ่มสาวได้ คำตอบก็คือการศึกษาทั้งหมดนี้เอง

มาตรการสำหรับการรักษาชวานาหลักที่อยู่รอดได้ในอนาคตควรจะต้องครอบคลุมในสามสาขา คือ การศึกษา การตกลงภายในครอบครัว (familial agreement) และการสืบทอดมรดก

(1) การศึกษา ในสมัยหลังๆนี้ความสำคัญของแรงงานได้ถูกมองข้ามไป การศึกษาเพื่อการผลิตทางอุตสาหกรรมก็ถูกมองข้ามไปเช่นกัน แต่การศึกษาโดยการกระทำและการผลิตทางอุตสาหกรรมนับว่ามีความสำคัญสำหรับเด็กชาย เด็กหญิง เด็กหนุ่มสาว และผู้ใหญ่

การศึกษาการเกษตรไม่อาจสำเร็จลงได้โดยปราศจากการฝึกฝน การฝึกฝนดังกล่าวกระทำได้ยากในโรงเรียน ดังนั้นจึงมีบางประเทศที่การศึกษาการเกษตรสูงขึ้นจำเป็นต้องมีประสบการณ์บางอย่างในการทำฟาร์ม เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการเข้าศึกษาหรือจบการศึกษา

สำหรับชวานาหลักที่อยู่รอดได้ในอนาคตนั้น วิทยาศาสตร์การเกษตรและวิทยาศาสตร์ประเพณี (cultural science) เป็นสิ่งจำเป็น* โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจะมีการเน้นในเรื่องความสำคัญของการจัดการฟาร์ม การจัด

* หมายถึงความรู้ทางการเกษตรและสังคม... ผู้แปล

องค์กรฟาร์ม การร่วมมือในการทำฟาร์ม หรือความรู้ทางวัฒนธรรม และค่านิยมที่ต้องยึดถือในชุมชนชนบท

ควรมีการคิดคำนึงการจัดตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมระบบใหม่ ในแห่งหนึ่ง วิทยาลัยแห่งนี้เป็นการรวมมัธยมปลาย (ศึกษา 3 ปีภายหลังมัธยมต้น) และมัธยมต้น (2 ปีการศึกษา)

ดูเหมือนว่าจำนวนของผู้ที่เข้าไปใหม่ในการทำฟาร์มภายหลังสำเร็จการศึกษามีประมาณ 1 หมื่นคน และเมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์เมื่อไม่นานมานี้ พวกเขาเหล่านั้นส่วนมากจบจากมัธยมปลาย เนื่องจากอัตราความจำเริญทางเศรษฐกิจที่ต่ำ ในอนาคตบุคคลที่จะเข้าไปสู่การทำฟาร์มใหม่ควรจะสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เพื่อสนองตอบส่วนหนึ่งต่อความจำเป็นนั้น ควรจะมีวิทยาลัยเกษตรหลายแห่ง

(2) การตกลงภายในครอบครัวเรื่องการทำฟาร์ม คำว่า “การตกลงภายในครอบครัว” ได้ถูกใช้บ่อยๆ โดยบุคคลที่เกี่ยวกับโครงสร้างการทำฟาร์มในสมัยหลังนี้ มันได้แก่สัญญาะหว่างพ่อกับลูก แม้ก่อนสงครามการปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาได้ถูกนำมาใช้ ในสมัยหลังๆ นี้ เจ้าหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นอิสระบางส่วนของจังหวัดและขององค์กรระดับชาติของการเกษตรคือ หอการเกษตรแห่งชาติ (The National Chamber of Agriculture) ได้สนับสนุนการทำสัญญาดังกล่าว โดยไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่ควร ตัวข้าพเจ้าเองเคยเข้าร่วมในการศึกษาและส่งเสริมของพวกเขา มีเหตุผลบางประการสำหรับความล้มเหลวนี้

ความคิดดั้งเดิมพิจารณาว่าสัญญาใดก็ตามระหว่างพ่อกับลูกเป็นความขัดแย้งกับความสัมพันธ์แบบครอบครัว อีกนัยหนึ่งความคิดแบบนี้ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง “จากสถานภาพไปสู่สัญญา”* (from status to contract) อย่างน้อยที่สุดภายในครอบครัว เหตุผลอีกข้อหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องทางกฎหมาย เนื้อความบางส่วนของกฎหมายที่ดิน การเกษตรและของกฎหมายภาษีรายได้ดูเหมือนว่าจะไม่เหมาะสมกับสัญญาะหว่างพ่อกับลูก

การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวในกฎหมายแพ่ง (Civil Code) ในไม่ช้าภายหลังสงครามได้ยกเลิกระบบอาวุโสภายในครอบครัว (system of patriarchal family) และระบบการสืบทอดสิทธิ์ของบุตรคนโตก็ยังคงมีอยู่ในความเป็นจริงระยะหนึ่ง แต่ว่าบัดนี้ระบบเก่าๆ ดังกล่าวกำลังเลือนหายไป กระนั้นก็ดีก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวคงจะยอมรับไม่ได้สำหรับเกษตรกรในอนาคต

มีสัญญาหลายประเภทระหว่างพ่อกับลูก คือ สัญญาว่าจ้าง (ซึ่งพ่อจะต้องจ่ายให้กับลูก) สัญญาการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างพ่อกับลูก การให้เช่าฟาร์มระหว่างพ่อกับลูก และสัญญาการยกฟาร์มให้เปล่าๆ

ตามประสบการณ์ในญี่ปุ่น หน้าที่การเลี้ยงดูพ่อแม่มีความสำคัญมากในสัญญาะหว่างพ่อกับลูก ในกรณีของการเช่าเป็นไปได้ว่าลูกชายทำหน้าที่เลี้ยงดูแทนที่จะจ่ายค่าเช่า ในกรณีของการยกให้เปล่าเงื่อนไขเดียวกันนี้อาจจะใส่เพิ่มเติมลงไปได้

เกี่ยวกับการให้เช่าหรือยกให้เปล่า มีความจำเป็นต้องอ้างถึงการโอนการจัดการฟาร์มว่า ตามสถาบันเบี้ยหวัดของชาวนา (Institute of Farmers Annuity) ที่จัดตั้งขึ้นในปี 1971 มีระบบเบี้ยหวัดประจำปีสำหรับการโอนการจัดการฟาร์ม เกษตรกรที่กำลังจะเกษียณอายุ ผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของสถาบันสามารถที่จะตัดสินใจว่าจะโอนสิทธิการทำประโยชน์หรือสิทธิการถือครองในที่ดินทำการเกษตรทั้งหมดของตนให้กับบุตร-ธิดา หรือชาวนาคนอื่น ๆ ในทางเป็นจริงเขามักจะเลือกผู้สืบทอดมรดกของเขาให้เป็นผู้รับโอน ดังที่ระบุไว้ในระบบ ในกรณีดังกล่าว

* คือจากการทำเป็นอารีพร้อมในครัวเรือนเป็นเสมือน "ลูกจ้าง" ในระบบธุรกิจ... ผู้แปล

กฎหมายว่าด้วยสัญญาระหว่างพ่อและลูกหรือข้อตกลงภายในครอบครัวจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง

ยังมีแบบอื่น ๆ ของการตกลงภายในครอบครัวอีก ตัวอย่างได้แก่สัญญาการทำฟาร์มระหว่างสามีและภรรยา หุ่นส่วนระหว่างพ่อกับลูก ฯลฯ สามารถพบเห็นได้ในสหรัฐฯ ในญี่ปุ่น นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยครอบครัวได้เกิดขึ้นเมื่อ 10-20 ปีมาแล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะการเสียภาษีรายได้ที่น้อยลงเป็นส่วนใหญ่ แต่มันก็เป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวแบบใหม่

สัญญาระหว่างพ่อกับลูกหรือการตกลงภายในครอบครัวอาจจะช่วยส่งเสริมเกษตรกรในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรหลักในอนาคต เพราะว่าความเป็นอิสระที่พอเพียง หรือความเป็นอิสระจำนวนหนึ่งมีความจำเป็นก่อนการสืบทอด ดังนั้นจึงเป็นเรื่องน่ายินดีอย่างยิ่งที่จะแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงภายในครอบครัว เพื่อช่วยให้การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นไปโดยราบรื่น ถ้าหากมีความจำเป็น การบริหารควรจะมีขึ้นในระดับชุมชนชนบทหรือระดับหมู่บ้าน ตามหลักการของการถ่ายทอดลงสู่ส่วนล่าง

(3) การสืบทอดฟาร์ม เรื่องการสืบทอดเป็นความไม่แน่นอนสำหรับเกษตรกรหลักที่อยู่รอดได้ในอนาคต มันเป็นความไม่แน่นอนสำหรับบิดา-มารดาด้วยเช่นกัน บางครั้งมักเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้สืบทอด การสืบทอดที่ขัดแย้งกันตามกฎหมายแพ่ง (Civil Code) ใหม่ยังไม่แพร่หลายอย่างเพียงพอในเขตชนบท และอีกทั้งยังไม่มีประเพณีของการทำพินัยกรรม ดูเหมือนว่าจะยังไม่มีประเพณีใหม่ของการสืบทอดฟาร์มครอบครัวจัดตั้งขึ้นตามการแก้ไขกฎหมายแพ่ง ในไม่ช้าภายหลังจากการแก้ไขกฎหมายพลเรือนภายหลังสงคราม ได้มีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดฟาร์มสองครั้ง เมื่อข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าส่วนบริหารการเกษตร ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการร่างมาตรการพิเศษเกี่ยวกับการสืบทอดทรัพย์สินเพื่อการทำฟาร์ม ร่างกฎหมายฉบับแรกได้รับความร่วมมือจาก ซาคาเอะ วากาซุม่า (Sakae Wagatsuma) (1897-1973) และ อิชิโร คาโต (Ichiro Kato) (1922-) ในขณะนั้นบุคคลแรกเป็นศาสตราจารย์ และบุคคลหลังเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ของคณะนิติศาสตร์ แห่ง Tokyo Imperial University และคาโตมีความคุ้นเคยมากกับกฎหมายการปฏิรูปที่ดิน ต่อมาเขาได้เป็นอธิการบดีของ Tokyo University โตโมอิชิ มูราคามิ (Tomoichi Murakami) (1906-) ได้ให้ความช่วยเหลือแก่พวกเราเป็นอย่างดีในฐานะของผู้อำนวยความสะดวกสำนักกิจการพลเรือน ต่อมาเขาได้เป็นประธานสภาฎีกา ภายหลังจากร่างกฎหมายครั้งแรกตกไปในปี 1947 ก็ได้มีการร่างฉบับที่ 2 โดยมีการคัดรอนสิทธิในการสืบทอดทรัพย์สินเพื่อการทำฟาร์ม และถูกนำเสนอต่อรัฐสภา (Diet) ในปี 1949 แต่ก็ตกไปอีกครั้งหนึ่ง ผู้ให้ความร่วมมือในการร่างกฎหมายนั้นในฐานะสมาชิกของส่วนบริหารการเกษตร ได้แก่ โตชิยา อิเคดะ (Toshiya Ikeda) (1910) คาซุฮิโตะ นาคานอ (Kazuhito Nakano) โทชิโร โอคาวาร่า (Taichiro Okawara) (1921-) และทาคาชิ ไนโต (Takashi Naito) (1926-1973) ในโตมีความฉลาดและสามารถมาก แต่เสียชีวิตตั้งแต่ยังหนุ่ม อย่างไรก็ตามกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดฟาร์มนับว่าน่าสนใจและนับว่ามีความขัดแย้งจากแง่มุมของโครงสร้างการเกษตร และจากทัศนคติทางกฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง (Civil Code) และรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น

ดูเหมือนว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพิจารณาว่า ที่ดินการเกษตรรวมถึงป่าไม้ควรเป็นทรัพย์สินของสังคม และบรรพบุรุษให้แก่ผู้ที่มีสิทธิของการถือครอง ชาวนาส่วนมากที่เรียกได้ว่าเป็นชาวนาจจะต้องมีความคิดคำนึงอย่างน้อยที่สุดว่าที่ดินการเกษตรของเขาเป็นทรัพย์สินที่ให้ใช้ประโยชน์ (property in trust) และพวกเขาเป็นผู้ได้

รับความไว้วางใจจากบรรพบุรุษของเขา พวกเขาเชื่อว่าที่ดินการเกษตรเต็มไปด้วยความหวานชื่นและน้ำต ความชื่นชมและความโศกเศร้าของบรรพบุรุษของเขา นี้ควรเป็นสิ่งที่จดจำไว้ในตอนที่พูดถึงการสืบทอดฟาร์ม นายทุนที่ดินที่จำต้องขายที่ดินของตนให้กับรัฐบาลในตอนปฏิรูปที่ดินภายหลังสงครามก็ไม่ควรถูกลืมเป็นต้น มันไม่บังควรที่จะคิดถึงเพียงมาตราต่างๆ ในกฎหมายแพ่งหรือรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยหลังๆ นี้ เมื่อราคาที่ดินพุ่งทยานสูงขึ้น หลักการของการสืบทอดโดยเสมอภาคและการสืบทอดของฟาร์มที่อยู่รอดได้นับว่าเป็นความขัดแย้งเป็นธรรมดาที่จำต้องมีมาตรการทางกฎหมายเป็นพิเศษเพื่อแก้ไขความขัดแย้งนี้ ร่างของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวควรเป็นดังนี้

(ก) การสืบทอดฟาร์มโดยบุคคลคนเดียวเท่านั้นในหลาย ๆ กรณีนับว่าเป็นเรื่องดีที่สุด เพราะว่าฟาร์มส่วนใหญ่มีขนาดเล็กเกินกว่าที่จะแบ่งกันได้โดยผู้ปุ่น เมื่อผู้สืบทอดร่วมกันตกลงร่วมมือในการทำฟาร์ม บุคคลเหล่านั้นควรสามารถสืบทอดฟาร์มในกรณีของการแบ่งแยกพินัยกรรม การประเมินควรกำหนดโดยยึดเอามูลค่าเช่าปัจจุบันที่ได้จากฟาร์มนั้น

(ข) ผู้สืบทอดฟาร์มควรถูกกำหนดตามพินัยกรรมของเจ้าของ หรือในกรณีที่ไม่มีพินัยกรรมก็โดยการปรึกษากับผู้ร่วมสืบทอด ผู้สืบทอดมีสิทธิพิเศษในส่วนแบ่งพิเศษของสิทธิการรับมรดก ส่วนแบ่งพิเศษนี้ควรมีค่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าประเมินของฟาร์ม

(ค) เมื่อการประเมินมากกว่าส่วนแบ่งปกติและส่วนแบ่งพิเศษของผู้สืบทอดฟาร์ม ผู้สืบทอดคนนั้นควรจ่ายส่วนที่เกินไปโดยผ่อนจ่ายเป็นงวดรายปีหรือโดยวิธีอื่น ๆ ให้กับผู้สืบทอดร่วม

(ง) เมื่อผู้สืบทอดฟาร์มเลิกการทำฟาร์มดังกล่าวภายใน 10 ปี หรือประมาณนั้น ภายหลังจากการสืบทอด เขาควรจะจ่ายคืนมูลค่าที่เท่ากับสิทธิพิเศษนั้นให้กับผู้สืบทอดร่วม

7-5 การพัฒนาของการทำฟาร์มกลุ่ม

7-5-1 ความหมายของการทำฟาร์มกลุ่ม

เพื่ออ้างอิงไปสู่เนื้อหาที่กล่าวถึงเกี่ยวกับองค์กรการผลิตทางการเกษตร ในบทที่ 6-2-3 คำว่า “การทำฟาร์มกลุ่ม” (agriculture de groupe) อาจจะดีกว่าคำว่า องค์กรการผลิตทางการเกษตร ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คำหลังให้ความหมายที่ไขว่เขวที่ว่ามันอาจจะหมายถึงองค์กรสำหรับการผลิตในฟาร์ม องค์กรเพื่อการผลิตในพื้นที่หนึ่ง มันไม่จำเป็นต้องหมายถึงกลุ่มหรือสมาคมเสมอไป บางทีคำว่า “การทำฟาร์มกลุ่ม” เองก็อาจจะมิชอบพอรอง เพราะว่าคำนั้นอาจจะถูกใช้เพื่อหมายถึงเพียงการลงทุนร่วมโดยสมัครใจในการทำฟาร์ม (a voluntary joint venture of farming) ซึ่งมีเพียงแต่กันเอา kolkhozes ของสหภาพโซเวียตออกไป แต่ยังคงเอาการร่วมมือในการทำฟาร์มนอกเหนือจากการจัดการทำฟาร์มร่วมออกไปอีกด้วย ในการศึกษาครั้งนี้คำว่า “การทำฟาร์มกลุ่ม” ถูกใช้ในความหมายที่กว้าง รวมทั้งการทำงานด้วยกัน การใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์โรงเรือนร่วมกัน ข้อตกลงในการทำงานฟาร์ม ฟาร์มสหกรณ์และอื่นๆ อย่างไรก็ตามมันเป็นองค์กรของความเป็นปึกแผ่น ประหยัด และมนุษยธรรมที่มุ่งปรับปรุงการทำฟาร์ม

การทำฟาร์มกลุ่มอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด ตามความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและสมาชิก คือ การทำฟาร์มกลุ่มบางส่วน การทำฟาร์มกลุ่มเข้มข้น และการทำฟาร์มกลุ่มรวม ประเภทแรกถูกจัดตั้งขึ้นสำหรับการศึกษาเทคโนโลยีการทำฟาร์ม เพื่อรวบรวมพืชหลายชนิด จัดมาตรฐานการใช้ปุ๋ย ปรับเวลาของงานฟาร์ม หรือการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์โรงเรือนร่วมกัน การตกลงกลุ่มในการทำนาจัดอยู่ในประเภทนี้ Erzeugerringe หรือ Maschinenringe ในเยอรมันตะวันตกก็จัดอยู่ในประเภทนี้ ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่มเข้มข้น ชาวนาผู้เข้าร่วมใด ๆ ก็ตามที่ เป็นชาวนาอิสระ ไม่ต้องทำงานฟาร์มหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์มกลุ่มของพืชผลนั้น ๆ แต่เขายังคงเป็นชาวนาคนหนึ่ง เพราะเขามักจะทำงานฟาร์มเพียงเล็กน้อย และยังคงรับผิดชอบการจัดการฟาร์มและการเลี้ยงกษของตนเอง การทำฟาร์มกลุ่มรวม กลุ่มต้องร่วมกันรับผิดชอบความเสี่ยงของการทำฟาร์ม สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดการของกลุ่ม และสมาชิกส่วนใหญ่หรือบางคนมีส่วนร่วมในงานฟาร์มของกลุ่ม

ในการทำฟาร์มกลุ่มและการทำฟาร์มอิสระมีปัจจัยที่สำคัญมากสี่ประการ คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน และการจัดการ ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่มปัจจัยการจัดการนับว่าสำคัญมาก จากแง่ของการจัดการ การทำฟาร์มกลุ่มสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ประเภทแรกได้แก่กลุ่มที่การจัดการมีความสำคัญกว่า ทุน ที่ดิน หรือแรงงานอีกประเภทหนึ่งได้แก่กลุ่มที่ที่ดินและ/หรือทุนซึ่งได้แก่เครื่องจักรและอุปกรณ์โรงเรือนมีความสำคัญที่สุด ประเภทที่สามได้แก่กลุ่มที่ดิน ทุน และแรงงานมีความสำคัญเท่า ๆ กับการจัดการ ประเภทแรกอาจเรียกได้ว่าเป็นองค์กรนามธรรม (software organization) ประเภทที่สองเป็นองค์กรรูปธรรม (hardware organization) และประเภทที่สามเป็นองค์กรรูปธรรม-นามธรรม องค์กรสำหรับคาร์ตลกลุ่มในการทำนาและกลุ่มศึกษาการเกษตรในญี่ปุ่น Maschinenringe (กลุ่มการใช้เครื่องจักร) และ Erzeugerringe (กลุ่มผู้ผลิต) ในเยอรมันตะวันตก Maschinen und Betriebshilferinge (กลุ่มเครื่องจักรกลและการจัดการ) ในออสเตรียจัดเป็นกลุ่มหรือองค์กรนามธรรม กิจกรรมหลัก ๆ ขององค์กรเหล่านี้คือการสะสมความรู้เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยี หรือเพื่อรวบรวมข่าวสาร และจัดทำหนดการ (program) น่าจะเป็นการดีที่จะกล่าวอีกว่า ธนาการเครื่องจักรกลหรือกลุ่มผู้ผลิตมีเครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์โรงเรือนเป็นของตนเองอยู่น้อยมาก นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิตยังคล้ายคลึงกับองค์กรของกลุ่มตกลงในการทำนาในญี่ปุ่น

ในทางตรงกันข้าม องค์กรรูปธรรมเป็นองค์กรเล็กๆ ที่มีเครื่องจักรหนึ่งหรือสองเครื่องที่ใช้ร่วมกัน เคยมีองค์กรรูปธรรมมากมายในช่วงต้น ๆ ของการพัฒนาการใช้เครื่องจักรกลในญี่ปุ่นภายหลังสงคราม เพราะวารัฐบาลให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือเงินอุดหนุนแก่กลุ่มของเกษตรกรเพื่อสนับสนุนการใช้เครื่องจักรกล องค์กรรูปธรรม-นามธรรมมีเครื่องจักรกลและอุปกรณ์โรงเรือนเป็นของตนเอง และบางครั้งก็มีที่ดินด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำจึงอาศัยเครื่องจักรกล อุปกรณ์โรงเรือนและที่ดินเหล่านั้น ตัวอย่างหนึ่งขององค์กรที่ทำกิจกรรมอาศัยที่ดินได้แก่การตกลงล้าร่วมกันและการใช้ทุ่งหญ้าร่วม

ในญี่ปุ่นคำว่า “การร่วมมือในการทำฟาร์ม” ได้ถูกใช้ในความหมายของการทำฟาร์มกลุ่มโดยรูปธรรม อย่างไรก็ตามก่อนสงครามหรือไม่ช้านานภายหลังสงคราม คำดังกล่าวกลับมีความหมายว่า “การใช้แรงงานกายร่วมกัน” คำหลังนี้หมายถึงการทำฟาร์มกลุ่มนามธรรม ในกรณีดั้งเดิมของการใช้แรงงานกายร่วมกัน การจัดการหรือการทำกำหนดการนั้นเป็นงานไม่เต็มเวลาของคนชราหรือผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือกันในชุมชนชนบท ในทางตรงกันข้าม การกระตุ้นการใช้เครื่องจักรโดยรัฐบาลญี่ปุ่นภายหลังสงคราม ก่อนหน้านั้นกระทำโดยการจัดตั้งองค์กรที่เน้นรูปธรรม

ของเครื่องจักรกล (hardware) สหกรณ์เพื่อการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (Cooperative de l'utilisation des machines agricoles) ในฝรั่งเศสจัดเป็นองค์กรประเภทนี้

เมื่อไม่นานมานี้การทำฟาร์มกลุ่มได้พัฒนาขึ้นในหลายสาขาของการทำฟาร์ม มันเกิดจากส่วนหนึ่งของความล้มเหลวของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดั้งเดิม ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและระหว่างครอบครัว และความจำเป็นร่วมในการปรับปรุงเครื่องจักรกลให้ทันสมัยในขณะเดียวกัน สถานการณ์นี้ดูเหมือนจะพบเห็นทั่วไปในประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว หรือในอีกนัยหนึ่งอาจจะไม่มีการทำฟาร์มกลุ่มอยู่มากในประเทศที่มีโครงสร้างฟาร์มพาณิชย์ (I-1) แต่ทว่ากลับมีการพัฒนาของบริษัทครอบครัวหรือสัญญาะหว่างพ่อกับลูกในประเทศที่มีโครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว(I-2)กลไกตลาดของที่ดินมิได้ทำหน้าที่ดีเท่ากับของโครงสร้าง (I-1) ดังนั้นนโยบายโครงสร้างในประเทศที่มีโครงสร้าง (I-2) จึงถูกเสนอเพื่อแทรกแซงเข้าสู่กลไกตลาดของที่ดินไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อจัดตั้งฟาร์มพาณิชย์ที่อยู่รอดได้ แต่ทว่านโยบายเหล่านี้ก็มีได้ประสบความสำเร็จเสมอไปในประเทศเหล่านี้ และยิ่งน้อยลงไปอีกในญี่ปุ่นจวบจนบัดนี้

บางครั้งอาจจะเนื่องมาจากสถานการณ์เช่นนี้ การทำฟาร์มกลุ่มจึงได้รับความสนใจในสาขาของนโยบายการเกษตรในญี่ปุ่น เพราะว่าการทำฟาร์มกลุ่มกำลังถูกพิจารณาว่าเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาโครงสร้าง ในความเป็นจริงนั้นความร่วมมือของการทำฟาร์มหรือการทำฟาร์มกลุ่มกำลังขยายตัวออกไป โดยองค์กรหลายแห่งในหลาย ๆ สาขาของการทำฟาร์ม กล่าวได้ว่าในญี่ปุ่นเกือบจะไม่มีฟาร์มครอบครัวที่มีได้ร่วมอยู่ในการทำฟาร์มกลุ่มอยู่เลย แม้ว่าการทำฟาร์มกลุ่มโดยมากจะเป็นเพียงบางส่วน พวกที่เป็นแบบเข้มข้นก็ไม่ควรจะมองข้ามไป ถ้าการเปลี่ยนจากการทำฟาร์มกลุ่มบางส่วนไปเป็นการทำฟาร์มกลุ่มแบบเข้มข้นถูกเรียกเป็นความก้าวหน้าของการทำฟาร์มกลุ่มแล้วละก็ การเปลี่ยนแปลงจากการทำฟาร์มกลุ่มบางส่วนไปสู่การทำฟาร์มกลุ่มรวมก็จะกลายเป็นการก้าวกระโดด (elan vital) ถ้าหากความก้าวหน้าและการก้าวกระโดดดังกล่าวเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ โครงสร้างการเกษตรก็จะได้รับการปฏิรู้อย่างไรก็ดีสิ่งที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 6-2-3 การทำฟาร์มกลุ่มมิได้รับความสำเร็จเสมอไป ควรจะมีมาตรการบางอย่างที่ทำให้การทำฟาร์มกลุ่มเป็นมาตรการแก้ไขที่สำคัญสำหรับปัญหาโครงสร้างของประเทศนี้ บริษัทหนังสือพิมพ์อาซาฮี (The Asahi Newspaper CO.) ที่มองเห็นยุคนี้ ได้จัดแผนงานให้รางวัลแก่องค์กรสำคัญของการทำฟาร์มกลุ่มทุกปีตั้งแต่ปี 1963 ตัวอย่างผู้ได้รับรางวัลในปี 1978 มีดังต่อไปนี้คือ

Honno Association of Interior Tree Production (Mobara City , Chiba Prefecture) การร่วมมือบางส่วนในการผลิตต้นไม้ตกแต่งภายใน

Yokosuga Dairy Association (Osuga Town, Shizuoka Prefecture) การร่วมมือในการใช้ที่ดินเพื่อการผลิตพืชอาหารสัตว์และการทำอาหารหมักร่วมกัน

Waji Association of Horticulture in Facilities (Atsumi Town, Aichi Prefecture) การจัดการอย่างเป็นประชาธิปไตยร่วมกันในกิจกรรมที่เกี่ยวกับเรือนกระจกของแต่ละบุคคล

Kanayama Control Center of Tangerine Orchards (Kanayama Town, Mic Prefecture) ส่วนสัมสหกรณ์ ชนิดการทำฟาร์มกลุ่มรวม

Kawaji, the Second Association of Sericulture (Iida City, Nagano Prefecture) กิจกรรมร่วม

ในการทำฟาร์มต้นหม่อนและการเลี้ยงตัวไหมอ่อน

Nyuzen Town Agricultural Cooperative for Dairy Farming (Nyuzen Town, Toyama Prefecture) กิจกรรมร่วมในการทำฟาร์มโคนม และการร่วมมือระหว่างผู้เลี้ยงโคนมและผู้ผลิตข้าว

Hanzu Production Association of Layer Farms (Miyama Town, Fukui Prefecture) การทำฟาร์มกลุ่มแบบเข้มข้นสำหรับฟาร์มไก่ไข่

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้ให้การสนับสนุนสหกรณ์การผลิตทางการเกษตรเสมอมา ร่างเกี่ยวกับ “แผนการปฏิรูปเศรษฐกิจญี่ปุ่น” (ชื่อชั่วคราว) ของคณะกรรมการนโยบายของพรรค กล่าวว่า

“ข้อเสนอของเราได้ปฏิเสธความพยายามที่จะขยายขนาดของแต่ละฟาร์ม แต่ทางลัดของการขยายขนาดฟาร์มได้แก่การทำฟาร์มร่วมแบบสหกรณ์การผลิต ที่ถูกปรับให้เข้ากับความเป็นจริงด้านสถานที่ตั้ง เช่น หมู่บ้าน ตำบล เมือง ฯลฯ... รัฐให้ผลประโยชน์พิเศษ และลดหรือยกเว้นภาษี เพื่อช่วยเหลือการทำฟาร์มร่วมกัน (joint farming) สหกรณ์การเกษตรก็ควรให้ความร่วมมือแก่สหกรณ์การผลิต เกี่ยวกับงานการปรับปรุงการจัดการเทคโนโลยี การตลาด ฯลฯ เพื่อให้สหกรณ์การผลิตดำเนินการไปได้ด้วยดีดังที่คาดไว้

รัฐและหน่วยงานท้องถิ่นให้สิทธิพิเศษในการให้เช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและทุ่งหญ้าที่พัฒนาขึ้นมาให้แก่สหกรณ์การผลิต แต่ในขณะนี้นั้นซึ่งมีได้ทำการเพาะปลูกในฤดูหนาว ที่เพาะปลูกบนที่สูงและอื่น ๆ ควรจะถูกใช้โดยสหกรณ์การผลิต เกษตรกรผู้ทำงานเต็มเวลาหรือฟาร์มซึ่งต้องการใช้ประโยชน์”

ในทัศนะของข้าพเจ้า มาตรการที่เกี่ยวกับการถือครองที่ดินเพื่อรักษาสหกรณ์การผลิตนั้นอ่อนแอเกินไป จนทำให้การพัฒนาการทำฟาร์มร่วมกันบนพื้นฐานสหกรณ์ดูไม่แจ่มใส ทั้งนี้เพราะว่าข้อเสนอไม่ได้พาดพิงถึงการปฏิรูปทรัพย์สินที่ดินส่วนตัวจากทัศนะของสหกรณ์การผลิต หรือการทำฟาร์มกลุ่ม

ยังมีอีกทัศนะหนึ่งที่ว่าการทำฟาร์มกลุ่มนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจนกว่ากลุ่มค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นแรงงานติดที่ดินหรือแรงงานใช้ที่ดิน และชาวนาพาณิชย์หรือชาวไร่ที่อยู่รอดได้ ในด้านตรงกันข้ามยังมีอีกทัศนะหนึ่งที่ย้ำว่าการเกษตรของญี่ปุ่นไม่อาจจะตั้งอยู่ต่อไปอีกได้โดยปราศจากการทำฟาร์มกลุ่มโดยเฉพาะชนิดเข้มข้นหรือชนิดรวม

ทัศนะทั้งสองเกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในระยะยาว นอกเหนือไปจากว่าทัศนะใดที่ถูกต้องกันแน่ประเด็นที่น่าจะพิจารณาถึงในตอนนี้มี 2 ประเด็น คือ หนึ่ง ราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งเพิ่มสูงจนเกษตรกรไม่สามารถมีรายได้เพียงพอที่จะชดเชยค่าเช่าที่ดินหรือดอกเบี้ยสำหรับทุนที่ลงไปในพื้นที่ดินนั้น ในอีกนัยหนึ่งก็คือราคาที่ดินทรงตัวอยู่ในระดับที่สูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของกำไรหรือค่าเช่า นับตั้งแต่ปี 1974 ราคาที่ดินได้เริ่มมีเสถียรภาพบ้างในช่วงเวลาหนึ่ง แต่สถานการณ์ปัจจุบันของทำฟาร์ม ผลกำไรก็ยังคงเหมือนเดิม นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายของที่ดินไม่ว่าจะโดยการขายหรือให้เช่านับว่าต่ำมากจวบจนบัดนี้ แม้ว่าจะมีการเคลื่อนย้ายออกจากการทำฟาร์มอย่างต่อเนื่อง แต่ขนาด (degree) ของการเคลื่อนย้ายอาจจะไม่มากเท่ากับตอนเศรษฐกิจมีความจำเรี่ยสูง

เรื่องทั้งสองนี้ก็จะยังคงอยู่ต่อไปและคงจะไม่หายไปในอนาคตอันใกล้ เนื่องมาจากประเด็นทั้งสองนี้เกษตรกรจะยังคงถูกแบ่งออกไปเป็นผู้ที่ไม่ทำฟาร์มแต่สนใจในเรื่องการถือครองที่ดินจำนวนมาก และผู้ที่สนใจในการทำฟาร์มจำนวนน้อย บางคนอาจจะพิจารณาว่าฟาร์มที่อยู่รอดได้หรือฟาร์มพาณิชย์จะเกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นนั้น แม้ว่าความคิดเช่นนี้จะมีเหตุผลอยู่บ้าง ปัญหาที่ยังคงมีอยู่ให้แก้ไขราคาที่ดิน หรือค่าเช่าที่ดินอาจจะเป็น

ภาระหนักของฟาร์มที่อยู่รอดได้ในอนาคต หรือฟาร์มพาณิชย์ การพัฒนาของการทำฟาร์มกลุ่มบางชนิดและการจัดตั้งมาตรการควบคุมค่าเช่าจะเป็นมาตรการแก้ไขเรื่องนี้

7-5-2 เจ็อนไขของการทำฟาร์มกลุ่ม

(1) เทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นปัจจัยจำกัดที่สำคัญประการหนึ่งต่อขนาดฟาร์มหรือปริมาณงานในฟาร์ม ก่อนหน้านั้นเทคโนโลยีพัฒนาได้รวดเร็วในกรณีของการทำการเกษตรในโรงเรือน เช่น การเลี้ยงสัตว์ปีกหรือการเลี้ยงสุกร มากกว่าการเกษตรที่อาศัยที่กว้าง เช่น การทำนาข้าว การทำฟาร์มในที่สูง หรือไม้ผลเช่นการปลูกผลไม้ แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีเทคโนโลยีที่ทำให้ข้อดีของขนาดเป็นประโยชน์ได้จริง แม้แต่ในกรณีของการทำนาข้าว การทำฟาร์มในที่สูง การทำทุ่งหญ้าและการปลูกไม้ผล เทคโนโลยีดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นในรูปของเครื่องจักรกล การปลูก การดูแลรักษาและการจัดรูปทุนการเกษตร (agricultural infrastructure) ขนาดของฟาร์มในญี่ปุ่นไม่สามารถปรับเข้ากับการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวได้ ความจำเป็นสำหรับการเพิ่มผลผลิตภายใต้ส่งเสริมการทำฟาร์มกลุ่ม เพื่อให้มีการใช้มาตรการ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ที่เพิ่งจะถูกพัฒนาขึ้น ความจำเป็นอย่างเดียวกันทำให้มีการจัดรูปทุนการเกษตรโดยการขยายขนาดของแปลง การปรับระดับพื้นที่ และการแยกระบบชลประทานและระบบถ่ายเทน้ำในนาข้าว การรวมแปลงที่ดินจำเป็นต้องกระทำโดยยึดพื้นที่ของการทำฟาร์มกลุ่ม แม้ว่าในกรณีของการทำฟาร์มส่วนบุคคลก็มีการรวมแปลงที่ดินของแต่ละคนเอง

ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือการผสมผสานการทำฟาร์มพื้นที่กับการเลี้ยงสัตว์ ก่อนหน้าสงครามและทันทีภายหลังสงคราม การเลี้ยงสัตว์ได้ถูกรวมเข้ากับการปลูกพืชในหลายทาง เช่น การใช้ผลผลิตเหลือเป็นอาหารสัตว์ การใช้มูลสัตว์และปัสสาวะเป็นปุ๋ย และการเพาะปลูกและขนส่งโดยสัตว์ใช้งาน อย่างไรก็ตามในแง่หนึ่งการพัฒนาหรือการอุตสาหกรรมได้ทำให้เกิดการผลิตเชิงเดี่ยว (monoculture)* หรือการแยกการเลี้ยงสัตว์ออกจากการทำสวนหรือการทำนา และเมื่อขนาดของการเลี้ยงสัตว์เติบโตขึ้น ปัญหาและความขัดแย้งเกี่ยวกับมลภาวะก็ได้บังเกิดขึ้นทั่วประเทศ ในอีกด้านหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญเรื่องดินกำลังชี้ให้เห็นการตกต่ำของความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน ในภาวะการณ์เช่นนี้ การผสมผสานการเลี้ยงสัตว์และการปลูกพืชแบบใหม่ควรจะได้รับการคิดค้น วิธีการดังกล่าวอาจจะเกิดเป็นจริงได้ในแต่ละฟาร์มเช่นในสหรัฐอเมริกา แต่ในญี่ปุ่น การผสมผสานระหว่างการปลูกพืช การกำจัดของเสียจากสัตว์ และการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน อาจเป็นไปได้โดยการทำฟาร์มกลุ่มเป็นส่วนใหญ่

แน่นอนละจะเกิดความจำเป็นต้องใช้ทุนอย่างมากที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่เป็นส่วนใหญ่ เพราะเทคโนโลยีมิใช่เป็นเพียงความรู้ แต่ยังอยู่ในรูปของสารเคมี เครื่องจักรกลและอุปกรณ์โรงเรือนต่างๆ ปัจจุบันนี้มีมาตรการที่จะให้ได้มาซึ่งทุนที่จำเป็นนั้นโดยการให้สินเชื่อหรือเงินอุดหนุน แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่องค์กรการทำฟาร์มหรือขนาดของการทำฟาร์มมากกว่าเทคโนโลยีหรือทุน

(2) ทักษะทางจิตวิทยา ความมีหน้ามีตาทางสังคมของการทำฟาร์มเป็นอาชีพดูเหมือนจะต่ำในประเทศส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีโครงสร้างแบบการทำฟาร์มครอบครัวที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่มี

* หมายถึงการผลิตเฉพาะทางสำหรับพืชใดพืชหนึ่งเพียงอย่างเดียว... ผู้แปล

โครงสร้างการทำฟาร์มครอบครัวที่มีการพัฒนาน้อย ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ในญี่ปุ่นเคยมีเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ผู้ซึ่งทำการเพาะปลูก ในส่วนของที่ดินของตนเองแล้วก็ให้ส่วนอื่นแก่ผู้เช่าหลายราย พวกเขาถูกขนานนามว่าเป็น ชาวนาร่ำรวย หรือ ชาวนาสภาพบุรุษ (“โกโน” ในภาษาญี่ปุ่น) (“gono”) และเป็นที่นับหน้าถือตากันในสังคม แต่ก็มีบันไดของการเกษตรที่ถึงแม้จะจำกัด สำหรับการเคลื่อนย้ายทางแนวตั้งของสังคมจากผู้เช่าไปเป็นผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินและจากผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของที่ดิน ปัจจุบันนี้การปฏิรูปที่ดินได้บังเกิดขึ้นทำให้ไม่มีทั้งเจ้าของที่ดินรายใหญ่ หรือบันไดการเกษตรที่ว้าวนั้น ในช่วงระยะหนึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะในช่วงของการขาดแคลนอาหาร เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ซึ่งรวมทั้งผู้ที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยการปฏิรูปที่ดินเป็นจำนวนมากประสบความสำเร็จด้วยดี ต่อจากนั้นก็ในช่วงของการฟื้นฟูและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ พวกเขากลับด้อยกว่าแรงงานในเรื่องรายได้การทำฟาร์ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับค่าจ้างนอกฟาร์ม

ตามการแก้ไขกฎหมายพื้นฐานการเกษตร ชาวนาบางพวกจัดได้เป็นชาวนาที่อยู่รอดได้ (viable farmers) ชาวนาที่อยู่รอดได้นี้สามารถมีความภาคภูมิใจที่จะเป็นชาวนา แต่ทว่าโอกาสของการจะเป็นชาวนาที่อยู่รอดได้นั้นนับว่าค่อนข้างจำกัด แต่ทว่านอกเหนือจากฟาร์มที่อยู่รอดได้ ชาวนาก็ยังอาจจะมีคามมั่นใจในอาชีพของตนเองได้ในการทำฟาร์มกลุ่ม

ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่ม โดยเฉพาะประเภทเข้มข้นนั้น จำต้องมีทัศนคติทางจิตวิทยา (psychological attitude) ที่แตกต่างจากการทำฟาร์มส่วนตัว นั่นคือต้องมีจิตใจของการร่วมมือ จิตใจของความร่วมมือเกิดจากความใกล้ชิดในฐานะเพื่อนบ้าน ความใกล้ชิดในฐานะพี่น้องหรือความผูกพันฉันทน์เพื่อน แรงดึงดูดใจทางเศรษฐกิจของความร่วมมือ ได้แก่ ข้อดีของการผลิต การตลาดขนาดใหญ่ ข้อดีของการแบ่งแรงงาน และการกระจายความเสี่ยง การได้รับสินเชื่พิเศษ หรือเงินอุดหนุนจากนโยบายเกษตร อาจจะเป็นแรงดึงดูดใจอีกประการหนึ่งของการรวมกลุ่มกันในการทำฟาร์มกลุ่ม แต่ประเภทหลังของการรวมตัวนี้มีได้ประสบความสำเร็จเสมอไป ในด้านตรงกันข้าม การรวมเพื่อการทำฟาร์มกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาคาตลาดมักจะเป็นไปเพื่อผนึกความร่วมมือของกิจกรรมฟาร์ม

แน่นอนที่สุด แรงดึงดูดใจทางเศรษฐกิจมีความจำเป็น แต่นั่นก็ไม่ควรปฏิเสธปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางมนุษย์อื่นๆ การคุ้มครองการผลิตทางการเกษตรโดยการทำฟาร์มกลุ่ม แม้จะมีการอพยพออกจากชนบท ช่วยสร้างงานในเขตที่มีการทำฟาร์มกลุ่ม ช่วยรวมที่ดินและคนในการทำฟาร์มกลุ่ม และช่วยรักษาความเป็นมนุษย์ในการทำฟาร์ม เหล่านี้ควรจะเป็นแรงดึงดูดใจของการรวมกลุ่ม

ในหลายกรณี ที่จิตสำนึกในการให้ความร่วมมืออยู่ก่อนการจัดตั้งการทำฟาร์มกลุ่มก็เป็นไปตามจิตสำนึกของความร่วมมือที่มีอยู่แล้วนั้น และก็มีหลาย ๆ กรณีที่การมีอยู่และกิจกรรมของการทำฟาร์มกลุ่ม ได้ช่วยสร้างความแน่นแฟ้นแก่ความร่วมมือของมวลสมาชิก

(3) ผู้จัดการและผู้นำ ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการทำฟาร์มกลุ่มก็คือความเป็นอิสระของการจัดการฟาร์มในกลุ่มเล็ก ๆ ของการทำฟาร์มกลุ่ม การจัดการอาจจะกระทำโดยสมาชิกของกลุ่มเป็นกิจกรรมข้างเคียง แม้แต่ในกรณีดังกล่าว ค่าใช้จ่ายในการจัดการก็ควรจะตกอยู่กับสมาชิก บริการให้คำปรึกษาหรือจัดการยังไม่ได้ผลตอบแทนที่ดีในญี่ปุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท วัสดุกรรม (hardware) ได้รับการตีมูลค่าที่ดิน แต่ตามธรรมชาติ

(software) มิได้รับการประเมินมูลค่าที่ดี ความลำเอียงเช่นนี้ควรจะถูกขจัดออกไป

ในองค์กรนามธรรม การจัดการสำคัญจนกระทั่งผู้จัดการเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงขององค์กร ในองค์กรนามธรรม-รูปธรรม การจัดการก็มิได้มีความสำคัญด้อยไปกว่ากรณีแรก แต่ว่ามันก็ไม่ง่ายที่จะได้มาซึ่งผู้จัดการที่สามารถไม่ว่าเขาจะทำงานบางเวลาหรือเต็มเวลา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องสร้างผู้จัดการขึ้นมา

ชาวนาหลักที่อยู่รอดได้ (viable core-farmer) อาจเป็นผู้จัดการบางเวลาของกลุ่มการทำฟาร์มกลุ่มเล็ก ๆ ได้ ควรจะคำนึงอีกว่า ที่ปรึกษาฟาร์มหรือนักส่งเสริมของสหกรณ์หรือจังหวัด ควรได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้จัดการของการทำฟาร์มกลุ่ม และควรถูกส่งออกไปยังองค์กรของการทำฟาร์มกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือพวกเขา ขบวนการที่เรียกว่า “เซีย-ฟั้น” (Hsia-Fang) (ในภาษาจีน) หรือ “การออกไปสู่ชนบท” บางครั้งก็สำคัญมาก แม้ว่า “Hsia-Fang” จะตกต่ำลงนับตั้งแต่มีการขับไล่กลุ่มสี่คน (Gang of Four)* การสืบทอดลงสู่ส่วนล่างนับว่าจะมีความจำเป็นในประเทศอย่างเช่นญี่ปุ่น ซึ่งมีการรวมเข้าสู่ส่วนกลางสูงมากของอำนาจทางการเมือง-เศรษฐกิจ และทรัพยากรมนุษย์ แม้จะมีการพัฒนาประชาธิปไตยภายหลังสงครามในทางการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา

นอกจากผู้จัดการแล้ว ผู้นำก็เป็นที่ต้องการสำหรับการทำฟาร์มกลุ่ม เพื่อเสนอแนะชี้แนวทางและให้กำลังใจแก่พวกเขา โดยนัยหนึ่งการทำฟาร์มกลุ่มควรจะเป็นขบวนการที่สร้างพลังของโครงสร้างการเกษตร ขบวนการนี้ก็จำเป็นต้องมีผู้นำ

มีผู้นำอยู่สองประเภท คือผู้นำภายในกลุ่มและผู้นำนอกกลุ่ม ผู้นำในกลุ่มมักจะเป็นสมาชิกแต่สามารถทำประโยชน์ให้กับกลุ่มได้ ปัจจุบันดูเหมือนจะมีผู้นำในกลุ่มเกิดขึ้น แต่ก็มีผู้นำนอกกลุ่มใหม่ เพื่อกระตุ้นการเคลื่อนไหวของการทำฟาร์มกลุ่ม ควรจะมีจำนวนผู้นำในกลุ่มและนอกกลุ่มในจำนวนที่พอเพียง

ผู้นำในกลุ่มมีอยู่สี่ประเภท ประเภทที่หนึ่งได้แก่ผู้มีชื่อเสียง ก่อนหน้าสงครามมีบุคคลประเภทนี้อยู่เป็นต้นว่าเจ้าของที่ดิน ครูเก่าและอื่นๆ พวกเขาไม่จำเป็นต้องเป็นชาวนาหรือผู้จัดการขององค์กร แต่พวกเขาสามารถชี้แนะและนำองค์กรได้ ประเภทที่สองได้แก่นักธุรกิจที่คุ้นเคยกับการทำธุรกิจและสามารถนำองค์กรได้ พวกเขาส่วนมากมีประสบการณ์อันยาวนานในองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประเภทที่สามได้แก่นักการเมืองท้องถิ่น ผู้สามารถทำประโยชน์ให้กับกลุ่มได้โดยกิจกรรมทางการเมืองของเขา เขามักจะใช้ตำแหน่งนี้เพื่ออาชีพการเมืองของเขา ประเภทที่สี่ได้แก่ชาวนาหลักที่อยู่รอดได้ ผู้สามารถนำการทำฟาร์มกลุ่ม และในขณะเดียวกันทำฟาร์มของตนเอง ผู้นำประเภทใดที่ดีที่สุดขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาหรือขนาดขององค์กร ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่มขนาดเล็ก ผู้นำประเภทที่สี่ที่สามารถเป็นผู้จัดการได้ด้วยอาจเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่มขนาดใหญ่ ผู้นำประเภทที่หนึ่งหรือสองเป็นสิ่งจำเป็นนอกเหนือไปจากผู้จัดการ

(4) กิจกรรม องค์กรของการทำฟาร์มกลุ่มควรมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมคติของมนุษยธรรม ความเป็นปึกแผ่น ความขยันขันแข็ง และการประหยัด กล่าวโดยย่อ การทำฟาร์มกลุ่มไม่เพียงแต่เพื่อการประหยัดหรือการปรับปรุงการทำฟาร์ม แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมหุ้นส่วนหรือความร่วมมือในกระบวนการผลิตของการทำฟาร์มหุ้นส่วนหรือความร่วมมือสามารถแบ่งได้เป็นสามประเภทตามขอบเขตหรือขนาด (degree) ของหุ้นส่วนหรือ

* ได้แก่ กลุ่มนำในการปฏิวัติทางวัฒนธรรม ปี 1966-1969 ซึ่งมีนางเจียงจิง ภรรยาของเหมาเจ๋อตง เป็นผู้นำ ต่อมาถูกไล่สวนโทษเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 1980...ผู้แปล

ความร่วมมือในการทำฟาร์มอย่างที่กำลังข้างต้น ประเภทแรกได้แก่ ความร่วมมือในสวนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการผลิต ประเภทที่สองได้แก่ หุ้นส่วนเกือบทั้งหมดของกระบวนการการผลิตหลัก ๆ ของพืชใดพืชหนึ่ง และประเภทที่สามได้แก่ การจัดการฟาร์มร่วมของฟาร์มหนึ่งที่ปลูกพืชหนึ่งชนิดหรือมากกว่า ไม่ว่าจะการทำฟาร์มกลุ่มจะเป็นอะไรก็ตาม แต่การทำฟาร์มกลุ่มควรจะอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งในสามประเภทนี้

นอกเหนือไปจากหุ้นส่วนหรือความร่วมมือของกระบวนการการผลิตของการทำฟาร์มแล้ว การทำฟาร์มกลุ่มยังสามารถว่าจ้างงานฟาร์มหรือการจัดการฟาร์มให้กับสมาชิกที่เป็นเกษตรกรได้อีกด้วย การว่าจ้างอาจจะพิจารณาว่าเป็นส่วนพิเศษแต่ก็เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมของการเข้าหุ้น ประเภทที่สองหรือสามนั้นก็ถือการทำฟาร์มแบบเข้มข้นหรือแบบรวม

ประเภทที่สามเกี่ยวข้องกับการตลาด การตลาดประกอบด้วย การคัดเลือก การปรับ การแปรรูป การเก็บรักษา และการบรรจุหีบห่อ นอกเหนือจากการพัฒนาตลาด การตลาดกลุ่มมักจะพบเห็นได้เสมอๆ ในสาขาของไม้ผลหรือการเลี้ยงสัตว์ สำหรับข้าวหรือข้าวสาลี การตลาดส่วนใหญ่กระทำโดยสหกรณ์การเกษตรทั่วไป การตลาดกลุ่มไม่ใช่การทำฟาร์มกลุ่ม แต่มันก็เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการทำฟาร์ม แต่การตลาดกลุ่มจำเป็นต้องมีการรวมพันธุ์พืชที่ปลูก การปรับฤดูการปลูก การควบคุมการปลูกและการดูแลรักษา การปรับการใช้ที่ดินและน้ำ และอื่นๆ เพื่อให้ผลผลิตได้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพและปรับวันขาย ในกรณีนี้การตลาดกลุ่มกลายเป็นการทำฟาร์มกลุ่มประเภทแรก

ที่เกี่ยวกับการทำฟาร์มกลุ่มอาจจะมีความจำเป็นในด้านการซื้อปัจจัยการผลิต แต่ความจำเป็นดังกล่าวมักจะสนองตอบโดยสหกรณ์ ในญี่ปุ่นในการตลาดของผลผลิตและการซื้อปัจจัยการผลิตมักจะกระทำโดยสหกรณ์การเกษตรในช่วงของเศรษฐกิจมีความจำเป็นสูง สหกรณ์ได้ขยายกิจกรรมการตลาดออกไปสู่ไม้ผลและการเลี้ยงสัตว์ จนถึงตอนนั้น สหกรณ์ทั่วไปไม่เคยทำการตลาดของสินค้าประเภทนี้ของการทำฟาร์มยกเว้นสหกรณ์ประเภทพิเศษ กิจกรรมของสหกรณ์ทั่วไปในปัจจุบันได้แผ่ขยายออกไปจากอาหารหลักเช่นข้าวไปยังผลิตผลอื่น ๆ อีกด้วย จนการตลาดและการซื้อปัจจัยการผลิตของกลุ่มการทำฟาร์มมักจะเกิดขัดแย้งกับสหกรณ์ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งดังกล่าว ในท้ายที่สุด กลุ่มการตลาดและกลุ่มการซื้อปัจจัยการผลิตที่จำเป็นจึงได้ประสานกับการตลาดและการจัดซื้อของสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกของกลุ่มการทำฟาร์มสังกัดอยู่

กิจกรรมประเภทที่สี่ ได้แก่ การจัดการโดยตนเองเกี่ยวกับที่เพาะปลูกและน้ำในบริเวณกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้อาจจะจัดให้เป็นการจัดการที่ดินโดยตนเองของกลุ่ม ในกิจกรรมนี้การจัดตั้งฟาร์มหลักที่อยู่รอดได้ก็อาจจะจัดรวมอยู่ด้วย คำอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมนี้จะได้อีกต่อไป

ประการที่ห้า ถ้ามีความจำเป็นกลุ่มการทำฟาร์มสามารถปรับปรุงหรือรวมทุนการเกษตรและชนบท (agricultural and rural infrastructure) เน้นอนละ องค์การดังกล่าวสามารถนำกิจกรรมหรือจัดตั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อป้องกันมลภาวะหรือลดมลภาวะได้ มาตรการเหล่านี้จะทำให้ได้ผลผลิตอาหารที่ไม่มีพิษ

กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภาวะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนถึงแวดล้อมในชุมชนชนบท ควรจะอยู่ในขอบข่ายของการทำฟาร์มกลุ่มด้วย

ประการสุดท้าย ได้แก่กิจกรรมที่สร้างโอกาสการว่าจ้างงานขึ้นใหม่ที่สอดคล้องกับการทำฟาร์มในเขตของการ

ทำฟาร์มกลุ่ม กล่าวตามประวัติศาสตร์ การพัฒนาและความชำนาญเฉพาะอย่างทำให้เกิดผลที่ทำให้งานพิเศษของการทำฟาร์มของชาวนาหดหายไป การพัฒนาและความชำนาญเฉพาะอย่างได้ก้าวหน้าไปมากจนทำให้การคิดคำนึงทบทวนใหม่เป็นสิ่งจำเป็น การฟื้นฟูงานที่หายไปหรือการสร้างงานใหม่เป็นสิ่งเป็นไปได้ ถ้าเทคโนโลยีสามารถที่จะถูกจัดหรือพัฒนาให้สอดคล้องกับชาวชนบท ในส่วนของชาวชนบทเอง พวกเขา ก็ควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนให้ยอมรับเอาเทคโนโลยีในสาขาต่างๆ ตามความสามารถและความหวังของเขา

งานการจัดรูปที่ดิน การซ่อมแซมบ้านเรือน และการติดตั้งอุปกรณ์โรงเรือนฟาร์ม อาจจะเป็นสิ่งที่พวกเขาทำได้ถ้าเขาได้รับการฝึกฝน ถ้าหากมีการให้พักค้างแรมเพิ่มขึ้นมา การจัดที่นอนและบริการอาหารเข้าในบ้าน อาจจะเป็นงานไม่เต็มเวลาของแม่บ้านได้ ถ้าหากมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคอีกเล็กน้อย ผู้เฒ่าผู้แก่ในชนบท หรือผู้หญิงสามารถที่จะผลิตงานหัตถกรรมท้องถิ่นได้ สโมสรขี่ม้า สำหรับคนในชนบทและคนในเมือง อาจจะต้องขึ้นโดยองค์กรของการทำฟาร์มกลุ่มให้เป็นงานข้างเคียงได้

(5) องค์กร มีรูปแบบทางกฎหมายและสังคมอยู่มากมายสำหรับการทำฟาร์มกลุ่ม แต่ละกลุ่มหรือองค์กรสามารถเลือกได้ตามประสงค์ แต่เมื่อตรวจสอบดูแต่ละรูปแบบในรายละเอียดแล้ว ดูเหมือนว่ารูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เหมาะสมเสมอไปตามที่สภาวะของการส่งเสริมการทำฟาร์มกลุ่ม

ประการแรก องค์กรของการทำฟาร์มกลุ่มควรเป็นชนิดหนึ่งของสหกรณ์ แต่ก็เป็นที่น่ายินดีที่จะให้มีความยืดหยุ่นโดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทั้งหมด อย่างเช่นสหกรณ์การเกษตรในญี่ปุ่นปัจจุบัน นอกจากนี้ดูเหมือนจะเป็นความสะดวกที่การทำฟาร์มกลุ่มทั้งสามประเภท คือ การทำฟาร์มกลุ่มบางส่วน เข้มข้น และรวม จะถูกรวมอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน เพื่อให้การพัฒนาของการทำฟาร์มกลุ่มอยู่ในระบบเดียวกัน

ประการที่สอง ระบบควรมีลักษณะที่ว่าการทำฟาร์มกลุ่มทั้งสามประเภทสามารถเลือกองค์กรใด ๆ ก็ได้มาปรับให้เข้ากับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมของตน ความแตกต่างขององค์กรอยู่ที่ จุดหมายของกิจกรรม คุณสมบัติของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิก และอื่นๆ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของการทำฟาร์มกลุ่มหรือการจัดการกลุ่ม และผู้ที่ให้ที่ดิน อาจมีคุณสมบัติเป็นสมาชิกได้ กลุ่มสามารถจำกัดคุณสมบัติของสมาชิก

ระบบความรับผิดชอบอาจจะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ความรับผิดชอบจำกัด ความรับผิดชอบจำกัดโดยมีความแน่นอนส่วนหนึ่ง และความรับผิดชอบไม่จำกัด ควรจะมีอีกองค์กรหนึ่งที่สมาชิกไม่มีความรับผิดชอบใดๆ เลย แต่สมาชิกจะต้องเสียค่าสมาชิกจำนวนหนึ่งเป็นรายปี ประเภทสุดท้ายนี้อาจจะเหมาะสำหรับองค์กรนามธรรม องค์กรที่มีความรับผิดชอบไม่จำกัดอาจเหมาะสำหรับกลุ่มเล็กๆ ที่ไม่มีทุนมาก

พื้นที่ของการทำฟาร์มกลุ่มมักได้แก่ เขตแดนของหมู่บ้านหรือหมู่บ้านเก่า แต่พื้นที่ขององค์กรนามธรรมหรือความร่วมมือบางส่วนอาจจะกว้างกว่านี้ ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และสมาชิกอาจถือเอาที่อยู่อาศัยของสมาชิกหรือที่ตั้งของที่ดินของพวกเขา

จำนวนของสมาชิกอาจจะไม่จำกัด แต่ในกรณีของการทำฟาร์มกลุ่มแบบเข้มข้น อาจจะมีการจำกัดจำนวนสมาชิก สมาชิกทั้งหมดควรมีสหสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ได้

โดยหลักการ สิทธิที่จะเลือกหรือถูกคัดเลือกหรือออกเสียงนั้นมักเท่าเทียมกันทั้งหมด อาจจะมีข้อยกเว้น

บางอย่างโดยถือเอาการมีส่วนร่วมในการทำงานฟาร์มหรือการบริจาคที่ดินเป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตามสมาชิกทุกคนมีเสียงอย่างน้อยหนึ่งเสียง และคะแนนเสียงสูงสุดที่สมาชิกคนหนึ่งจะออกเสียงได้ควรจะถูกกำหนดโดยธรรมนูญของกลุ่ม

นั่นดูเหมือนจะเป็นหลักการที่ค่อนข้างจะเสรีและเป็นประชาธิปไตยของความร่วมมือ แต่ก็มีความยุ่งยากหนึ่งหรือสองเรื่องที่ควรพิจารณา กิจกรรมของกลุ่มโดยทั่วไปก็เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิก ในกิจกรรมเหล่านี้ บางส่วนก็เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ตัวอย่างเช่น การจัดซื้อสินค้า การปรับปรุงคุณภาพ หรือการสร้างเสถียรภาพของสินค้า นับว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผลประโยชน์ของผู้บริโภคหรือสังคม การนำเอาทรัพยากรกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ การผลิตอาหารที่ปราศจากมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นตัวอย่างอื่นๆ การใช้ที่ดินและน้ำ การจัดการที่ดินหรือการปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานในชนบท (rural infrastructure) อาจจะมีลักษณะสองอย่าง สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่มีสองลักษณะ ซึ่งเป็นงานที่สมควรของกลุ่มการทำฟาร์ม และในขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม และมีอาจประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากความร่วมมือของทุกคนในเขตที่เกี่ยวข้อง บางครั้งก็มีความจำเป็นต้องให้ผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ ตัวอย่างเช่นถ้ามีกลุ่มการทำฟาร์มที่สมาชิกกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน หรือที่พื้นที่ดินของสมาชิกรวมกันแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่งก็ได้ กลุ่มการทำฟาร์มดังกล่าวควรสามารถที่จะเรียกร้องขอความร่วมมือบางอย่างจากผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกโดยการออกกฎหมายใหม่ และกลุ่มการทำฟาร์มดังกล่าวที่สมาชิกมากกว่าสองในสามของผู้คนที่มีคุณสมบัติอยู่ในกลุ่มหรือที่พื้นที่ดินของสมาชิกมีเกินกว่าสองในสามของพื้นที่ของกลุ่ม ควรจะสามารถกำหนดเกณฑ์บางอย่างแก่ผู้ที่มีได้เป็นสมาชิก แต่มีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกได้ หรือเรียกร้องให้พวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม

7-5-3 สหกรณ์และการถือครองที่ดินสังคม

(1) ความคิดพื้นฐานบางอย่างและหลักการระบบการถือครองที่ดินแบบเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินผืนน้อยกระจัดกระจายไม่สามารถปรับให้เข้ากับการใช้เครื่องจักรกลร่วมแบบสหกรณ์ หรือไม่สามารถปรับเข้ากับการว่าจ้างแรงงานเครื่องจักร หรือการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพได้ เป็นที่ชัดเจนว่าระบบการถือครองที่ดินดังกล่าวควรจะถูกเปลี่ยนเพื่อส่งเสริมไม่เพียงแต่การทำฟาร์มกลุ่มแบบเข้มข้นหรือแบบรวม แต่รวมทั้งการทำฟาร์มกลุ่มบางส่วนด้วย

บัดนี้ เราต้องกลับไปสู่พื้นฐานของการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม หลักการเบื้องต้นของการปฏิรูปที่ดินได้แก่ “พื้นที่เพาะปลูกให้แก่ผู้ไถหว่านที่ใช้ประโยชน์” ยังคงมีอีกหลักการหนึ่งที่เป็นปฐมของหลักการแรก นั่นคือ “ที่เพาะปลูกควรถูกเพาะปลูกโดยผู้ถือครองที่ดินนั้น” หลักการนี้ได้แสดงออกมาในทางอ้อม ภายหลังจากนั้นในการปฏิรูปที่ดินและกฎหมายที่ดินการเกษตร แน่นนอนละ นโยบายการเกษตรภายหลังสงครามรวมทั้งการปฏิรูปที่ดินมิได้ตั้งใจเพียงเพื่อจัดตั้งเจ้าของที่ดินขนาดเล็กลงบนที่เพาะปลูก แต่ยังได้รับการออกแบบให้จัดตั้งฟาร์มครอบครัวที่กำลังพัฒนาซึ่งอยู่รอดได้ จุดหมายเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็บรรลุผล แต่นับตั้งแต่ต้นมาสถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่สูงเกินไปได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อโครงสร้างการเกษตร โดยเหตุนี้ ชาวนาที่เป็นเจ้าของที่ดินเองได้เปลี่ยนจากประเภทที่คำนึงถึงการผลิต (production-oriented) ไปเป็นพวกที่คิดถึงแต่การเป็นเจ้าของ (ownership-oriented) นี้หมายถึงว่า หลักการข้อที่สองได้ถูกหลงลืมเสียแล้ว

โดยชาวนาที่เป็นเจ้าของที่ดินเองส่วนใหญ่

ประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการเกษตรก็คือการกลับคืนมาของหลักการที่สองหรือการที่เจ้าของที่ดินเพื่อการเพาะปลูกมีความรับผิดชอบทางสังคมที่จะใช้ที่ดินของเขาอย่างมีประสิทธิภาพทางสังคม

ยังมีอีกประเด็นหนึ่งที่ควรคำนึง ในตอนที่เกิดวิกฤตการณ์ทางอาหารของโลก และพบว่าสัดส่วนของการพึ่งพาตนเองด้านธัญพืชตกต่ำมากในญี่ปุ่น นโยบายการผลิตอาหารได้ถูกทบทวนใหม่โดยรัฐบาล โดยเหตุนี้โครงสร้างนโยบายการผลิตอาหารและเป้าหมายของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้ถูกกำหนดขึ้นในปี 1974 แต่ก็เป็นที่น่าประหลาดที่เราไม่เคยพบเห็นทิศทางของนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดินในโครงสร้างของนโยบายการผลิตอาหาร

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ทางอุปสงค์และอุปทานของอาหารและขนาดของประชากรและพื้นที่ดิน เนื้อหาพื้นฐานของปัญหาอาหารในญี่ปุ่นเกี่ยวข้องกับธัญพืชและหญ้า ซึ่งเป็นทั้งอาหารและหญ้าเป็นผลผลิตของการเกษตรที่อาศัยพื้นที่กว้าง โดยเหตุนี้เพื่อแก้ปัญหาอาหารมีความจำเป็นต้องจัดการกับระบบการถือครองที่ดิน ซึ่งการถือครองที่ดินส่วนบุคคลไม่จำเป็นต้องมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพเสมอไป อีกทั้งผลประโยชน์จากราคาที่ดินทำให้การทำฟาร์มชะงักงันไป แม้ภายใต้เศรษฐกิจของประเทศซึ่งคาดว่าจะขยายตัวในอัตราที่ต่ำแต่สม่ำเสมอกว่าก่อนปี 1973 ภาวะของราคาที่ดินต่อการทำฟาร์มจะยิ่งหนักหน่วงขึ้นทุกที ถ้ามาตรแม้ว่าเกษตรกรหรือเจ้าของที่ดินต้องการที่จะผลัดภาระไปสู่ราคาผลิตผลหรือฟียงฟางประมาณของรัฐบาล ผู้บริโภคหรือผู้เสียภาษีจะไม่สามารถแบกรับภาระที่หนักหน่วงนั้นได้

เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดพื้นฐานนั้น หลักการสำคัญของระบบการถือครองที่ดินที่ควรเป็นมีดังนี้คือ

ประการแรก ควรที่จะระลึกว่าที่ดินได้รับการส่งมอบต่อจากสังคมและบรรพบุรุษไปยังผู้ที่มีสิทธิครอบครอง ดังนั้นที่ดินจึงมิได้เป็นเรื่องที่ผู้มีชื่อว่าถือครองสามารถทำอะไรได้ตามอำเภอใจ มีความรับผิดชอบต่อบางอย่างอยู่ในความคิดของการส่งมอบจากสังคมและบรรพบุรุษ ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นควรจะกล่าวให้กระจ่างในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นจริงของความคิดนี้จึงได้แก่สิทธิการถือครองที่ดินโดยสังคม แต่ไม่ใช่การขับไล่เจ้าของที่ดินปัจจุบัน สิทธิของพวกเขาควรได้รับการเคารพ การโอนสิทธิการถือครองที่ดินให้แก่สังคมหมายถึงการระลึกถึงหลักการที่ว่า การถือครองที่ดินควรควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม และควรถูกควบคุมโดยสังคม ในความหมายนี้ สังคมหมายถึงชุมชนชนบทนั่นคือหมู่บ้าน หรือการทำฟาร์มกลุ่มในบางรูปแบบภายใต้กรอบ (framework) ที่จัดขึ้นในระดับชาติ

ประการที่สอง การรวมความเป็นเจ้าของและการดำเนินงานนับเป็นสิ่งที่ดี ดังเห็นได้จากการปฏิรูปที่ดิน แต่ในปัจจุบันการแบ่งแยกความเป็นเจ้าของและการดำเนินการดูจะเป็นความจำเป็นเพื่อใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริมการทำฟาร์มกลุ่ม ควรจะระลึกไว้ว่าการดำเนินการและการจัดการของการทำฟาร์มมีความสำคัญมากกว่าความเป็นเจ้าของ การเป็นเจ้าของที่ดินควรเป็นรองการดำเนินการทำฟาร์ม

ในอีกนัยหนึ่ง ควรจะมีการบีบบังคับให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มันอาจจะเพียงหนทางที่เหลืออยู่สำหรับเราให้ช่วยการเกษตรญี่ปุ่นให้อยู่รอด ค่าเช่าถูกแบ่งออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกสำหรับที่ดินดั้งเดิม (original land)

ส่วนที่สองเพื่อการปรับปรุงที่ดินดั้งเดิมโดยเจ้าของหรือผู้ใช้ และส่วนที่สามสำหรับมูลค่าเพิ่มโดยการพัฒนาสังคม ค่าเช่าสำหรับที่ดินดั้งเดิมและสำหรับมูลค่าเพิ่มโดยการพัฒนาสังคมของสิ่งแวดล้อมควรจะกำจัดให้หมดไปเป็นส่วนใหญ่ ในการปฏิรูปที่ดินภายหลังสงคราม ค่าเช่าที่ต้องจ่ายที่ดินเช่า ถูกพิจารณาเป็นส่วนเหลือจากรายได้รวมจากฟาร์ม หักลดต้นทุนอื่นๆและกำไร นอกเหนือจากค่าเช่า ความคิดของการปฏิรูปที่ดินควรจะถูกต้องรักษาไว้ ในความหมายใดความหมายหนึ่ง ส่วนหนึ่งของค่าเช่าควรถูกคืนให้กับประชาชน แน่แน่นอนความจริงที่ว่าส่วนหนึ่งของงบประมาณแผ่นดินได้ถูกลงทุนไปเพื่อการพัฒนาที่ดิน หรือการปรับปรุงที่ดินก็ควรถูกนำมาพิจารณาด้วย

ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ การโอนสิทธิการเช่าเพื่อเรียกเงินคืนมาควรจะห้ามไว้ การเรียกร้องของผู้เช่าเพื่อชดเชยการคืนที่ดินเช่าแก่เจ้าของที่ดินควรจะถูกห้ามด้วยเช่นกัน แต่ทว่าผู้เช่าควรสามารถเรียกร้องการชดเชยค่าใช้จ่ายพิเศษที่เขาลงทุนไปในที่ดิน

ประการที่สาม ราคาของที่ดินการเกษตรควรถูกรักษาไว้ที่ระดับมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าการทำฟาร์มที่เก็บมา ได้ดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบันมูลค่าของที่ดินสูงมากจนไม่มีใครสามารถที่จะหาประโยชน์จากการทำฟาร์มได้มากพอที่จะจ่ายดอกเบี้ยแก่มูลค่าของที่ดินนั้น ผลประโยชน์จากการเก็บกำไรในราคาที่ดินควรถูกรีดถอนโดยการโอนที่ดินเป็นของสังคมหรือการเก็บภาษีรายได้

ประการที่สี่ มาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามหลักการหรือความคิดที่กล่าวถึงข้างต้นจำต้องอาศัยระเบียบอีกมากนอกเหนือจากกฎหมายที่ดินการเกษตรปัจจุบัน แต่ระเบียบการควบคุมที่จำเป็นไม่ควรจะถูกรวบเข้าสู่ส่วนกลางโดยราชการ แต่ควรถูกกระจายออกไปและจัดการโดยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยองค์กรการทำฟาร์มกลุ่มหรือหมู่บ้าน ตัวอย่างเช่น การออกกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้โอนสิทธิการถือครองเพื่อการทำฟาร์ม และเพื่อการสร้างการเช่า ควรถูกโอนให้กับองค์กรการทำฟาร์มกลุ่มหรือหมู่บ้าน

ประการที่ห้า แม้ว่ากฎหมายที่ดินเพื่อการเกษตรปัจจุบันส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับที่ดินเพาะปลูก กฎหมายการถือครองที่ดินฉบับใหม่ควรครอบคลุมไม่เฉพาะแต่ที่เพาะปลูกเท่านั้น แต่รวมทั้งที่ป่าไม้และทุ่งหญ้า ซึ่งอยู่ใกล้กับหมู่บ้าน และใช้โดยหรือตกเป็นของชาวบ้านในหมู่บ้านนั้น ในเขตภูเขา ป่าไม้ หรือทุ่งหญ้า มีความจำเป็นสำหรับการทำฟาร์มและการอยู่อาศัย ในแง่นี้ หลักการของกฎหมายการถือครองที่ดินการเกษตรควรถูกประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับที่ป่าไม้และทุ่งหญ้าที่กล่าวถึงแล้ว

เพื่อสอดคล้องกับความคิดหรือหลักการเหล่านั้น กรอบ (framework) ของระบบการถือครองที่ดินใหม่ ควรถูกพิจารณาระบบการถือครองที่ดินใหม่นี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นระบบการถือครองที่ดินสหกรณ์และสังคม ซึ่งประกันความร่วมมือระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้ใช้ที่ดิน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการปรับการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน เพื่อช่วยเหลือการทำฟาร์มกลุ่ม และประการสุดท้าย เพื่อช่วยการอยู่อาศัยหรือการฟื้นฟูการเกษตรในญี่ปุ่น

(2) ข้อสังเกตบางอย่างเกี่ยวกับคำบางคำ การถือครองที่ดินใหม่ดังกล่าวจำเป็นต้องมีการปฏิรูปที่ดินแบบใหม่ เช่น การปฏิรูปที่ดินขั้นที่สามหรือไม่ดูเหมือนจะยังคงเป็นปัญหา ว่ากันตามความจริงแล้ว มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการปฏิรูปบางอย่างขององค์กรฟาร์มและการถือครองที่ดินเพื่อการพัฒนาการเกษตร และอุปทานอาหารภายในประเทศ “ชาวชนบทของหมู่บ้านรกร้างในเขตภูเขาของ ชูโกกุ (Chugoku) และชิโคกุ (Shikoku) ได้มายังโอซากาซึ่งอยู่ใกล้ๆ เพื่อขายแรงงาน พวกเขาไม่ได้ขายที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของตนแม้ว่าที่ดินนั้นรกไป

ด้วยเหตุนี้... ถ้าหากว่าสังคมนั้นเป็นเจ้าของที่ดินได้ ชุมชนชนบทนั้นก็สามารถจัดตั้งองค์กรเกษตรบางอย่างขึ้นมา และพวกเขาสามารถโอนมอภที่ดินนั้นให้กับผู้ที่ต้องการอาศัยในชุมชนชนบท แล้วก็ทำฟาร์ม” นี่เป็นความเห็นส่วนหนึ่งของความคิดของ เรียวทาโร ชิบะ เกี่ยวกับการถือครองที่ดินโดยสังคมนั้น แม้ว่าความคิดของเขาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินโดยสังคมนั้นจะเป็นนามธรรมมากกว่าที่แสดงไว้ได้ในที่นี้ เจกเช่นการโอนที่ดินให้เป็นของสังคมนั้น ซึ่งประกาศสนับสนุนโดยสหภาพเกษตรกรญี่ปุ่น (The Japan Peasants' Union) ในสมัยไทโช ความคิดของเขาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินโดยสังคมนั้น อาจจะแสดงออกในทางหนึ่งในรูปแบบเฉพาะแต่ละมุนละม่อมในบางประเด็นดังนี้

องค์กรการทำฟาร์มกลุ่มหรือหมู่บ้าน (hamlet) ควรจะมีสิทธิการครอบครองหรือการใช้ที่ดินการเกษตร (รวมทั้งที่ที่มีได้มีการเพาะปลูก) ในหมู่บ้าน หรือควรสืบทอดโดยสิทธิของการสืบทอดที่ดินดังกล่าว

สมาชิกขององค์กรการทำฟาร์มรวมควรบริจาคตสิทธิการครอบครอง หรือสิทธิการใช้ที่ดินการเกษตรที่สมาชิกเป็นเจ้าของหรือครอบครองอยู่ตามธรรมเนียมขององค์กร องค์กรการทำฟาร์มกลุ่มที่มีสิทธิควรสามารถเรียกร้องหรือบังคับการบริจาคตสิทธิการใช้ประโยชน์ของที่ดินการเกษตร เมื่อมีความจำเป็นเพื่อจัดรูปของพื้นที่ดิน หรือเพื่อให้การทำฟาร์มเป็นไปอย่างราบรื่น งานการทำฟาร์มร่วม แต่ไม่ใช่การจัดการฟาร์มร่วม บ่อยครั้งก็จะต้องมีการจัดรูปดังกล่าวในกรณีนี้้องค์กรการทำฟาร์มร่วมสามารถแจกจ่ายที่ดินเสียใหม่ ซึ่งได้รับการบริจาคตประโยชน์เพื่อการทำฟาร์มกลุ่ม ให้แก่สมาชิกผู้ต้องการจัดการฟาร์ม โดยความร่วมมือของงานการทำฟาร์มของกลุ่ม ที่ดินซึ่งผู้บริจาคตต้องการจะทำฟาร์มโดยตัวของเขาเองก็จะถูกรวมเข้าไปอยู่ในการจัดสรรใหม่นั้น

จากแง่ขององค์กรของการทำฟาร์มกลุ่ม สิทธิการถือครองเป็นสิ่งที่จะต้องมากที่สุดเพราะความมั่นคงของการทำฟาร์มตั้งอยู่บนสิทธิการถือครอง แต่การได้มาซึ่งสิทธิการถือครองอาจจะกลายเป็นภาระทางการเงินที่หนักหน่วง หนทางอ้อมขอมอาจเป็นดังนี้ คือ องค์กรรับสิทธิการใช้ประโยชน์ที่แน่นอนของที่ดินโดยการบริจาคตร่วมกันของเจ้าของที่ดิน ตามวิธีการนี้เจ้าของที่ดินยังสามารถรักษาความเป็นเจ้าของที่ดินสำหรับตนเองเอาไว้ได้ และเป็นสมาชิกขององค์กรได้ตามความพอใจ

หน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญของกลุ่มการทำฟาร์มได้แก่ การรักษาเสถียรภาพราคาที่ดิน ถึงแม้ว่างานนี้จะยิ่งใหญ่และยาก จนกระทั่งแม้แต่ประเทศก็ยังไม่สามารถจัดการได้ดี แต่ถ้าทิศทางนโยบายถูกกำหนดอย่างมุ่งมั่นมั่นคง องค์กรการทำฟาร์มกลุ่มก็สามารถจะบริหารบางส่วนของมาตรการนั้น เพื่อการรักษาเสถียรภาพราคาที่ดิน

ประการแรก การเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินควรจะถูกจำกัดให้เคร่งครัดกว่านี้ การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างหลวมๆเกี่ยวกับการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ ก่อให้เกิดราคาที่สูงของที่ดินการเกษตร โดยที่เกือบจะไม่มีหนทางให้เปลี่ยนการใช้ประโยชน์ มันยังทำให้เกิดการกระจายรายได้ประชาชาติที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นแม้ว่าเมื่อการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์เป็นสิ่งเสี่ยงไม่ได้ ราคาของที่ดินที่ถูกเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ไปนั้นไม่ควรจะมีอิทธิพลต่อราคาของที่ดินอื่นๆ เพื่อการนี้ องค์กรการทำฟาร์มกลุ่มหรือหมู่บ้านควรจะสามารถประเมินความแตกต่างระหว่างราคาที่แท้จริงของที่ดินที่ถูกเปลี่ยนการใช้ประโยชน์นั้นกับราคาของค่าเช่าการทำฟาร์ม คิดในมูลค่าปัจจุบันของที่ดินดังกล่าว และสามารถเรียกเก็บส่วนต่างนั้นได้ จำนวนดังกล่าวควรถูกสงวนไว้เป็นกองทุนที่ดิน ซึ่งจะถูกใช้สำหรับการปรับปรุงที่ดินหรือการปรับปรุงโครงสร้าง

ประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นเรื่องกลืนไม่เข้าคายไม่ออกจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง

ที่จำเป็นในการเกษตร และยังคงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะปฏิบัติจริง เพื่อดำเนินการอย่างถ่วงถ้ในการปฏิรูปโครงสร้างให้สอดคล้องกับความคิดและหลักการที่ได้กล่าวมานี้ มีความจำเป็นต้องมีกรอบสถาบันที่แข่งขันสำหรับดำเนินการตามระบบการถือครองที่ดินสหกรณ์และสังคม กรอบดังกล่าวจะประกอบด้วยเงื่อนไขหลายประการต่อไปนี้

ประการแรก การโอนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินการเกษตรให้แก่หมู่บ้านหรือองค์กรการทำฟาร์มกลุ่มควรได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การโอนดังกล่าวควรทำโดยสมัครใจ แต่มีการบังคับในบางกรณี แม้แต่ในกรณีดังกล่าว หมู่บ้านหรือองค์กรการทำฟาร์มกลุ่มควรเคารพสิทธิการถือครองของการโอน

ประการที่สอง การจัดการที่ดินถือครองของหมู่บ้านควรเป็นแบบการจัดการโดยตนเองของหมู่บ้านหรือองค์กรการทำฟาร์มกลุ่ม การควบคุมโดยทางการ เช่น กฎหมายที่ดินการเกษตรควรถูกยกเลิกเสีย ผู้โอนสิทธิการใช้ประโยชน์สามารถเข้าร่วมในการจัดการที่ดินถือครองโดยหมู่บ้านหรือองค์กรการทำฟาร์มกลุ่ม แม้ว่าเขาไม่ต้องกรมีส่วนร่วมในการทำฟาร์ม

ประการที่สาม ถ้าชาวนาส่วนใหญ่มักคลุกคลีในการทำฟาร์มในหมู่บ้านเห็นด้วยกับการถือครองที่ดินสหกรณ์และสังคม เจ้าของหรือผู้ใช้ประโยชน์ในหมู่บ้านจำเป็นต้องโอนสิทธิการใช้ประโยชน์ให้กับหมู่บ้านหรือองค์กรการทำฟาร์ม เมื่อองค์กรการทำฟาร์มกลุ่มแบบเข้มขันหรือรวมเรียกร้องให้โอนสิทธิการใช้ประโยชน์ให้กับชาวนาที่คลุกคลีอยู่กับงานที่มีใช่เป็นการเกษตรเสียเป็นส่วนใหญ่ และข้อเสนอั้นชอบด้วยเหตุผล หมู่บ้านก็มีอำนาจที่จะคว่าบาตรการโอนนั้น

ประการที่สี่ ผู้โอนสามารถที่จะเข้าร่วมในการทำฟาร์มกลุ่มหรือมีส่วนแบ่งในผลประโยชน์จากการทำฟาร์ม หรือได้รับค่าเช่าตามระเบียบและข้อตกลงระหว่างผู้โอนและหมู่บ้าน หรือกลุ่มการทำฟาร์ม

การจัดตั้งกรอบดังกล่าวอาจเป็นการปฏิรูปการถือครองที่ดินการเกษตรและขนาดของการทำฟาร์มอย่างแท้จริง ถ้าเป็นเช่นนั้น มันจะมีสามารถกระทำโดยแยกต่างหากออกจากการปฏิรูปที่อื่นๆ เช่น การปฏิรูปที่ดินชุมชน และอื่นๆ แม้ว่ามันจะไม่ได้อยู่ในขอบข่ายของหนังสือเล่มนี้จะศึกษาการปฏิรูปแบบอื่นๆ การปฏิรูปที่จำเป็นบางประการได้ถูกแนะนำไว้ในบทต้นๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับจุดสำคัญบางจุดของนโยบายเกษตร

(3) คำล้งท้าย มีปัญหาว่าคำถามในชื่อของหนังสือสามารถที่จะตอบได้โดยย่อหรือไม่ สิ่งทีหนังสือนี้ได้พยายามทำก็คือให้สารสนเทศอย่างเพียงพอแก่ผู้อ่าน เพื่อที่จะตัดสินใจโดยตนเองเกี่ยวกับอนาคตของการอยู่รอดของการเกษตรญี่ปุ่น แน่แน่นอนที่สุด บัดนี้เป็นที่แจ่มชัดแล้วว่าผู้เขียนรู้สึกว่าการเกษตรมีความสำคัญต่อประเทศ แม้ว่าเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของมันจะไม่ใช่เรื่องของหนังสือนี้ แต่โดยหนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านสามารถที่จะมีพื้นพอสำหรับการตัดสินใจของตนว่า การเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอดได้ดีเพียงใด

ในส่วนของผู้เขียนนั้น เขากล้ากล่าวว่าการเกษตรญี่ปุ่นจะอยู่รอด แต่ด้วยความยากลำบากมากเท่านั้น หนังสือนี้ได้แนะนำนโยบายบางอย่างเกี่ยวกับ ราคาสินค้าเกษตร โครงสร้างและองค์กรเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาของการทำฟาร์มกลุ่ม และการจัดตั้งการถือครองที่ดินสหกรณ์และสังคม แต่ในกรณีวิเคราะห์ส่วนสุดท้าย ประเด็นทั้งหมดของการเกษตรญี่ปุ่นจะสามารถอยู่รอดได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของชาติ

ลำดับเหตุการณ์ 1859-1981

พัฒนาการโดยทั่วไปทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ (พัฒนาการทางการเกษตร)

- 1859 การเปิดเมืองท่า
(สินค้าส่งออกสำคัญได้แก่ ไหมดิบ ไข่ตัวไหม ชา ข้าว ฯลฯ)
- 1863 (เริ่มต้นของการปฏิวัติของชาวนา ช่วงต้นสมัยเมอิจิ)
- 1868 การปฏิรูปเมอิจิ
ประกาศพระบรมราชโองการห้าข้อ เป็นหลักการของรัฐบาลใหม่
(ประกาศสิทธิการถือครองที่ดินส่วนบุคคล)
(ห้ามส่งข้าวออก)
- 1869 คินอำนาจการปกครองให้แก่กั๊กจักรพรรดิ
วรรณะ นักรบ-ชาวนา-ช่างฝีมือ-พ่อค้า ถูกยกเลิก
เงินเดือนที่ให้แก่ผู้ครองนครเก่าและนักรบในรูปของข้าวถูกลดลงเหลือเพียงหนึ่งในสิบ
(เริ่มต้นส่งเสริมการบุกเบิกที่ดิน)
- 1870 อนุญาตให้สามัญชนใช้นามสกุล
- 1871 จัดตั้งระบบการบริหารใหม่ คือ มณฑล และอำเภอ
พระราชบัญญัติเงินตราใหม่ ผ่านสภา โดยใช้มาตรฐานทองและเงิน
(ยกเลิกข้อห้ามที่เข้ากับที่นา)
(อนุญาตให้ปลูกพืชใดๆ ได้โดยเสรี)
- 1872 ประชากร 34,806,00 คน ความหนาแน่น 91.2 คนต่อตารางกิโลเมตร
ผ่านพระราชบัญญัติจัดตั้งธนาคารชาติ
เริ่มระบบโรงเรียน สนับสนุนการศึกษา ผ่าน Confiscation Ordinance
(การซื้อ-ขายที่ดินโดยเสรี)
(จัดตั้ง National Tomioka Silk Mill)
- 1873 (ผ่านกฎหมายทบทวนภาษีที่ดิน โดยเก็บภาษีในรูปเงินสด 3% ของมูลค่าประเมินที่ดิน)
(แบ่งแยกสิทธิการถือครองที่ดินระหว่างรัฐกับประชาชน)
(ให้ส่งออกข้าวและข้าวสาลีได้โดยเสรี)
- 1875 เงินเดือนในรูปข้าวถูกเปลี่ยนเป็นเงิน
- 1876 ผ่าน Capitalized Hereditary Bonds Issue โดยยกเลิกเงินเดือนที่เป็นตัวเงิน
(จัดตั้ง Sapporo Agricultural School ส่งเสริมเกษตรศึกษาระดับสูง)
(ลดอัตราภาษีที่ดินจาก 3% เป็น 2.5%)

- 1877 การจลาจลชาชุนะ เพื่อต่อต้านรัฐบาล
ภาวะเงินเฟ้อรุนแรงขึ้น
- 1878 (จัดตั้ง Komaba Agricultural School)
- 1881 เริ่มต้นของ Inconvertible Note Consolidation นโยบายต่อต้านเงินเฟ้อของ มาซุคาตะ
(จัดตั้งกระทรวงเกษตรและพาณิชย์การ)
(จัดตั้ง Great Japan's Agricultural Society)
- 1882 จัดตั้งธนาคารกลาง (The Bank of Japan)
- 1884 (ผ่านกฎหมายภาษีที่ดิน เลื่อนการประเมินทั่วไป และอัตราภาษีที่ดินถูกลงไว้ที่ 2.5%)
- 1885 ออกธนบัตร
- 1889 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมอิจิ
- 1890 ความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ
ประกาศใช้กฎหมายแพ่ง
(ผ่านกฎหมายสมาคมชลประทาน)
(จัดตั้ง Agricultural College of Imperial University โดยการยุบรวม Tokyo Agricultural and Forestry School หรือ Komaba Agricultural School สมัยก่อน)
- 1892 เลื่อนบังคับใช้กฎหมายแพ่ง
- 1893 (ผ่านกฎหมายการค้าข้าว)
(จัดตั้งสถานีการทดลองการเกษตรแห่งชาติ)
- 1894 สงครามจีน-ญี่ปุ่น (1894-95)
(เผยแพร่เทคนิคการไถที่ดินโดยวัวและม้า)
- 1895 ได้หวันตงเป็นเมืองขึ้นญี่ปุ่น
(ผ่านกฎหมายสถานีตรวจสอบไหมดิบ)
- 1896 ออกกฎหมายแพ่ง (ส่วนที่ 1, 2 และ 3) ใหม่
(ยกเลิกภาษีศุลกากรฝ้ายนำเข้า)
(ผ่าน Hypothec Bank of Japan Law และ Bank of Agriculture and Manufacture Law)
- 1897 จัดตั้งมาตรฐานทองคำ
ผ่านกฎหมายภาษีศุลกากร
(จัดตั้ง Hypothec Bank of Japan ให้สินเชื่อบริษัทยาวแก่ทรัพย์สินที่จำนอง)
- 1898 ออกกฎหมายแพ่ง (ส่วนที่ 4 และ 5) ใหม่
- 1899 (ผ่านกฎหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อการเพาะปลูก)
(ผ่านกฎหมายการควบคุมปุ๋ย เพื่อควบคุมคุณภาพปุ๋ย)
(ผ่านกฎหมายสมาคมการเกษตร เพื่อปรับปรุงเทคนิคการเกษตร)

- 1900 ความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ
ผ่าน Industrial Bank of Japan Law
(ผ่าน Industrial Cooperative Law)
- 1901 การเริ่มผลิตเหล็กกล้าของ the Yawata Iron Works
- 1903 ออกรายการ 14 อย่าง เพื่อกระตุ้นการผลิตทางการเกษตร
- 1904 สงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (1904-1905)
จัดตั้งระบบผูกขาดการค้าไวยาสูบ
- 1906 ผ่าน Railroad Nationalization Law
- 1907 ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปี เป็น 6 ปี
(ความวุ่นวายทางการเกษตร)
(ผ่านกฎหมายสมาคมผู้ใช้น้ำ)
- 1909 ผ่านกฎหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อการเพาะปลูกใหม่
- 1910 เกาหลีตกเป็นเมืองขึ้นญี่ปุ่น
(จัดตั้งสมาคมการเกษตรหลวง จัดระบบสมาคมการเกษตร และเริ่มรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล)
- 1911 คินสัทธีการเก็บภาษีศุลกากร
(ขึ้นอัตราภาษีศุลกากรข้าวนำเข้า)
- 1912 ประชากร 50,577,000 คน ความหนาแน่น 132.5 คนต่อตารางกิโลเมตร
- 1914 สงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-19)
(เผยแพร่เทคนิคการเกษตรปลูกพืชสองครั้ง)
- 1917 ห้ามส่งออกทองคำ
(ผ่านกฎหมายคลังสินค้าเกษตร เพื่อปรับราคาตามฤดูกาลของข้าว)
- 1918 (การจลาจลข้าวต่อต้านราคาข้าวที่เพิ่มสูงขึ้น)
- 1919 เซ็น Peace Treaty of Versailles
(ผ่าน Regulation for the Encouragement of the Improvement and Yield Increase of Staple Foods)
(ผ่าน Cultivated Land Development Assistance Law)
- 1920 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงคราม
(แผนระยะยาวสำหรับการเพิ่มผลผลิตข้าวในเกาหลี ถูกจัดตั้งขึ้น)
(เฉลี่ยผลผลิตข้าวต่อ 10 ฮาร์ มากกว่าเพดานสูงสุด 2 โคซุ [300 ก.ก.] ที่เคยได้)
- 1921 (เพิ่มความขัดแย้งในการถือครองที่ดิน)
(ผ่านกฎหมายข้าว ควบคุมอุปสงค์และอุปทานของข้าว)
- 1922 (จัดตั้ง Japan Peasants Union)

- 1923 (ออกระเบียบอุดหนุนโครงการชลประทานและการระบายน้ำ)
(จัดตั้ง Central Bank of Industrial Cooperatives)
- 1924 (ผ่านกฎหมายใกล้เคียงการเช่าที่ดิน)
- 1925 ผ่านกฎหมายรักษาความสงบสุขของสังคม
ผ่านกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป
(ผ่าน Regulations for Assistance in the Creation and Maintenance of Owner-farmers)
(ก่อตั้งกระทรวงเกษตรและป่าไม้)
- 1926 (เริ่มใช้เครื่องไถนาครั้งแรกที่มณฑลยโศฮามา)
- 1927 ความวุ่นวายทางธนาคาร
- 1929 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก
- 1930 ยกเลิกการห้ามส่งออกทองคำ
(การตกต่ำอย่างรุนแรงของราคาผลิตผลการเกษตร)
(เริ่มใช้ข้าวพันธุ์ใหม่ “Norin No. 1”)
(จัดตั้ง Mutual Insurance of Livestock)
- 1931 ุบัติการณ์แมนจูเรีย
ห้ามส่งออกทองคำอีกครั้งหนึ่ง
ผ่าน Major Industries Control Law
(ทบทวนกฎหมายข้าว จำกัดการส่งออกและการนำเข้าข้าว)
- 1932 ุบัติการณ์เซียงไฮ้ เนื่องจากการรุกรานประเทศจีนของญี่ปุ่น
(เริ่มโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบท)
- 1933 การถอนตัวของญี่ปุ่นจาก League of Nations
ผ่านกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา
(ผ่านกฎหมายควบคุมข้าว)
- 1934 (ผ่าน Export Raw Silk Transaction Law เพื่อกำหนดข้อบังคับขั้นต่ำสำหรับพ่อค้าส่งที่รวบรวมไหมดิบสำหรับส่งออก)
- 1936 ตกลงว่าด้วย German-Japanese Anti-Comintern Pact
(เครื่องไถนาจากหนุญญุกนำมาใช้)
(ผ่าน Cocoon Marketing Control Law)
- 1937 สงครามจีน-ญี่ปุ่น
ผ่าน Provisional Financial Adjustment Law
ผ่านกฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับส่งออกและนำเข้าสินค้า
(เสริมความช่วยเหลือในการสร้างและรักษาเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน)

- 1938 ผ่าน National Mobilization Law เพื่อให้อำนาจแก่รัฐบาลในการโยกย้ายทรัพยากรมนุษย์และสิ่งของ
(ผ่านกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตรมุ่งขยายจำนวนเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง ฯลฯ)
(จัดตั้ง Mutual Insurance of Crop)
- 1939 สงครามโลกครั้งที่ 2 (1939-45)
ผ่านพระราชบัญญัติควบคุมค่าจ้าง และพระราชบัญญัติควบคุมราคา
(ผ่านกฎหมายควบคุมการจัดสรรข้าว)
(เริ่มกำหนดการเพิ่มการผลิตอาหารช่วงสงคราม)
- 1940 (จัดระบบบังคับการส่งมอบข้าวให้กับรัฐบาล)
- 1941 สงครามในแปซิฟิก (1941-45)
กระตุ้นการผลิตทางอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับสงคราม
(ผ่านกฎหมายพัฒนาที่ดินการเกษตร)
(ผ่านพระราชบัญญัติควบคุมการผลิตทางการเกษตรจำกัดการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากการทำฟาร์ม)
(การขาดแคลนอาหารรุนแรงขึ้น)
- 1942 ผ่านพระราชบัญญัติควบคุมทางการเงิน
ผ่านพระราชบัญญัติการจัดองค์กรอุตสาหกรรมใหม่
(กฎหมายการควบคุมอาหารเพื่อการควบคุมการส่งมอบแจกจ่ายและการบริโภคโดยตรงโดยรัฐบาล)
- 1943 (ผ่านกฎหมายองค์กรการเกษตร รวบรวมสมาคมการเกษตรและสหกรณ์อุตสาหกรรม ฯลฯ)
- 1944 (แจกจ่ายโควตาการส่งมอบข้าวให้แก่วัฒนบาลเป็นครั้งแรก)
- 1945 วิกฤตการณ์อาหาร (1945-48)
การยอมรับ Potsdam Declaration การยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไขและการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2
การสลายกลุ่มทางการเงินญี่ปุ่น (Zaibatsu) โดยกองบัญชาการใหญ่ของฝ่ายพันธมิตร
(การออกบันทึกช่วยจำเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน)
- 1946 ผ่านพระราชบัญญัติมาตรการทางการเงินฉุกเฉิน ทั้งนี้โดยการประกาศพักชำระหนี้แก่หนี้สินสถาบันการเงินเพื่อต่อสู้เงินเฟ้อหลังสงคราม
ผ่าน Reconstruction Finance Bank Law
(ทบทวนกฎหมายการปรับที่ดินการเกษตร และผ่านกฎหมายมาตรการพิเศษการจัดตั้งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเอง เพื่อการปฏิรูปที่ดินชนบท)
(ผ่านพระราชบัญญัติมาตรการเร่งด่วนเกี่ยวกับอาหาร เพื่ออำนาจของรัฐบาลที่จะยึดข้าวที่มีได้ส่งมอบ)
- 1947 ผ่านกฎหมายต่อต้านการผูกขาด
ผ่านรัฐธรรมนูญใหม่ของญี่ปุ่น

- (ผ่านกฎหมายสหกรณ์การเกษตรมุ่งเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และปรับปรุงสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร)
- 1948 ใช้มาตรการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ 9 ประการ
(ผ่านกฎหมายส่งเสริมการปรับปรุงทางการเกษตร)
- 1949 ใช้ Dodge's Plan เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจญี่ปุ่นภายหลังสงคราม กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยน และดอลลาร์สหรัฐที่ 1 ดอลลาร์เท่ากับ 360 เยน
(จัดตั้งคณะกรรมการราคาข้าว)
(ผ่านกฎหมายปรับปรุงที่ดิน)
- 1950 สงครามเกาหลี (1950-53)
การปราบปรามฝ่ายซ้าย
เริ่มต้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
(ยกเลิกการควบคุมการแจกจ่ายธัญพืชอาหารสัตว์และปุ๋ย)
(ยกเลิกการควบคุมราคาที่ดินการเกษตร)
- 1951 นายพลแมคอาเธอร์ ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายพันธมิตรลาออก
เซ็น San Francisco Peace Treaty
(ผ่านกฎหมายคณะกรรมการการเกษตร)
(ผ่านกฎหมายสินเชื่อกาเกษตร ป่าไม้ และประมง)
(เริ่มใช้เคมีเกษตรใหม่ เช่น DDT BHC)
(นำเข้าธัญพืชอาหารสัตว์เสรี)
- 1952 เข้าร่วมใน IMF และธนาคารโลก
(ผ่านกฎหมายที่ดินการเกษตร เพื่อดำรงรักษาผลของการปฏิรูปที่ดินชนบท)
- 1953 เซ็นสนธิสัญญาพันธมิตร พาณิชย์ และการเดินเรือ ระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐฯ
เข้าร่วมเป็นสมาชิก GATT
(ผ่านกฎหมายการรักษาเสถียรภาพอุปสงค์และอุปทานของธัญพืชอาหารสัตว์)
(ผ่านกฎหมายบริษัทการเงินการเกษตร ป่าไม้ และประมง)
(ยกเลิกกฎหมายสินเชื่อกาเกษตร ป่าไม้ และประมง)
(ผ่านกฎหมายรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร)
- 1954 เซ็นสัญญาความช่วยเหลือจากสหรัฐฯให้แก่ญี่ปุ่น Mutual Security Act (MSA) Agreement
(ผ่านกฎหมายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม)
- 1955 ก่อตั้งศูนย์เพิ่มผลผลิตญี่ปุ่นเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตวางแผนห้าปีเพื่อความเป็นอิสระภาพทางเศรษฐกิจ
(ใช้ระบบการลงทะเบียนของการซื้อข้าวของรัฐบาล โดยยึดถือการขายโดยอำเภอใจของชาวนา)
(เริ่มโครงการชลประทานเมอิจิ ซึ่งเป็นโครงการชลประทานอเนกประสงค์ขนาดใหญ่)

- 1956 เศรษฐกิจเฟื่องฟู
ญี่ปุ่นเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ
(กฎหมายช่วยเหลือทางการเงินสำหรับปรับปรุงการเกษตร ให้สินเชื่อบริษัทโดยไม่คิดดอกเบี้ยแทนเงิน
อุดหนุนบางอย่างของรัฐบาล)
(มาตรการทั่วไปสำหรับสร้างชุมชนชนบทใหม่ได้รับการเห็นชอบ)
- 1957 (การแพร่ขยายอย่างรวดเร็วของเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น เครื่องทำหมอก และ sprinklers)
- 1958 จัดตั้ง EEC และสร้างระบบการแลกเปลี่ยนทางการเงินร่วม
(ใช้เฮลิคอปเตอร์พ่นยาข้าวเป็นครั้งแรก)
(จัดตั้งกองทุนส่งเสริมการทำฟาร์มโคนม)
- 1959 บังคับใช้ระบบเมตริก
(จัดตั้งคณะกรรมการวิจัยปัญหาพื้นฐานการเกษตร ป่าไม้ และประมง เพื่อตรวจสอบนโยบายเกษตรใหม่)
- 1960 ทบทวนสนธิสัญญาความมั่นคงสหรัฐ-ญี่ปุ่น
ตกลงในแผนการปลดปล่อยการแลกเปลี่ยนเงินตราและการค้าให้เป็นเสรี
ตกลงในแผนเพิ่มรายได้ประชาชนให้เป็นสองเท่าโดยคณะรัฐมนตรีอิคเคะ
- 1961 จัดตั้ง OECD
เศรษฐกิจถดถอย
(กฎหมายพื้นฐานการเกษตร และผ่าน Agricultural Modernization Fund Aid Law)
(ให้นำเข้าข้าวเหลืองโดยเสรี)
- 1962 ผ่านกฎหมายส่งเสริมการก่อสร้างเมืองอุตสาหกรรมใหม่
ตกลงในแผนการพัฒนาชาติอย่างเข้มข้น
(ตกลงในหลักการทั่วไปสำหรับการปฏิรูปโครงสร้างการเกษตร)
(ประสบความสำเร็จในการควบคุมหนอนกระท่อข้าวโดยใช้ BHC ในดินนา)
- 1963 เป็นประเทศหนึ่งตามมาตรที่ 11 ของ GATT
(ให้มีการนำเข้าโดยเสรีซึ่งผลิตภัณฑ์เกษตรและทะเลบางอย่าง เช่น กุ้ง)
- 1964 กลายเป็นประเทศหนึ่งตามมาตราที่ 8 ของ IMF
เข้าร่วมใน OECD
(ผ่านกฎหมายพื้นฐานป่าไม้)
(ให้มีการนำเข้ามะนาวโดยเสรี)
- 1965 (ผ่านกฎหมายพัฒนาหมู่บ้านแถบภูเขา)
(ตกลงในแผนพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงการทำฟาร์มโคนมแผนใหม่)
- 1966 (ผ่านกฎหมายรักษาเสถียรภาพการตลาดและการผลิตผัก)
(ผ่านกฎหมายการปรับปรุงป่าไม้และทุ่งหญ้าชุมชน)

- 1967 เริ่ม Kennedy Round
ประชากร 100,196,000 คน ความหนาแน่น 271 คนต่อตารางกิโลเมตร
(ผลิตภาพเฉลี่ยต่อ 10 ฮาร์ของข้าวสูงเกินกว่า 400 กิโลกรัม)
- 1968 (นโยบายจำกัดการผลิตข้าวถูกใช้เนื่องจากอุปทานส่วนเกินที่เก็บรักษาเอาไว้มีมากเกินไป)
- 1969 ตกลงในแผนการพัฒนาชาติอย่างเข้มข้นฉบับใหม่
(ผ่านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดองค์กรพื้นที่เกษตรเสียใหม่เพื่อพัฒนา)
- 1970 (ลดผลผลิตข้าวให้เหลือ 1.5 ล้านตันตามเป้าหมาย)
(ออกแนวทางการเลือกปลูกพืชอื่น ๆ นอกเหนือจากข้าว)
(แก้ไขกฎหมายที่ดินการเกษตร เพื่อยกเลิกการควบคุมค่าเช่าและการปรับข้อจำกัดการเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูก)
(ก่อตั้งกองทุนบ้านอายุสำหรับเกษตรกร)
- 1971 การจัดระเบียบเงินตราระหว่างประเทศเสียใหม่ กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินดอลลาร์สหรัฐเสียใหม่ (\$1 = ¥308)
(ให้มีการนำเข้าสินค้าเกษตร 17 ชนิดได้โดยเสรี เช่น ส้มโอ และเนื้อหมู)
(ผ่านกฎหมายส่งเสริมอุตสาหกรรมในเขตชนบท)
- 1972 ผ่านพระราชบัญญัติควบคุมราคา
การคืนเกาะโอกินาวาจากสหรัฐให้แก่ญี่ปุ่น
(วิกฤตการณ์อาหาร [1972-73] ขาดแคลนอาหารทั่วโลก)
- 1973 ผ่านกฎหมายต่อต้านการรวบรวมและกักตุนสินค้าจำเป็นต่อการดำรงชีพประจำวัน
ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราลอยตัว
วิกฤตการณ์น้ำมัน การเพิ่มราคาน้ำมันของ OPEC อย่างฉับพลัน
ผ่านกฎหมายมาตรการฉุกเฉินสำหรับรักษาเสถียรภาพความเป็นอยู่
ผ่านกฎหมายเพื่อการปรับปรุงอุปสงค์และอุปทานน้ำมัน
(ตีพิมพ์เกี่ยวกับสถานการณ์อาหารของโลกและการคาดการณ์)
- 1974 ภาวะเงินเฟ้อรุนแรงภายหลังวิกฤตการณ์น้ำมัน
(ผ่านกฎหมายแผนการใช้ที่ดิน)
(การตกต่ำของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองด้านธัญพืชลงไปเป็น 40%)
- 1975 ประชากร 111,934,000 คน ความหนาแน่น 300.5 คนต่อตารางกิโลเมตร
(กำหนดเป้าหมายของรัฐบาลที่จะเพิ่มการพึ่งพาตนเองด้านผลิตผลเกษตรภายในปี 1985 โดยกำหนดที่ 75% สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารการเกษตรโดยรอบ ๆ)
(การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ดินเพื่อการเกษตรเพื่อการพัฒนา)
- 1976 แผนทางเศรษฐกิจสำหรับครึ่งหลังช่วงปี 1970 กว่าๆ

- 1977 ผ่านกฎหมายกำหนดเขตจับปลาและเขตน่านน้ำ 200 ไมล์ทะเล
ใช้มาตรการ 8 ประการเพื่อลดดุลชำระเงินเกินดุลของญี่ปุ่น
(MAF กำหนดเป้าหมายการผลิตข้าวลงเหลือ 1.7 ล้านตัน)
(เปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชอื่น ๆ 390,000 เฮกตาร์ สำหรับปี 1979)
- 1978 เห็นสนธิสัญญามิตรภาพและสันติภาพ
ผ่านกฎหมายมาตรการชั่วคราวสำหรับการกู้สภาพอุตสาหกรรมที่มีปัญหา
เกิดดุลชำระเงินเกินดุลขนาดใหญ่ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินเยนต่อเงินดอลลาร์สหรัฐแข็งตัวขึ้นมาก
(การเจรจาทางการค้าระหว่างสหรัฐ-ญี่ปุ่น เพื่อเพิ่มการนำเข้าเนื้อวัว ส้ม และ น้ำผลไม้ของญี่ปุ่น)
(เปลี่ยนชื่อ “กระทรวงเกษตรและป่าไม้” [MAF] เป็น “กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง” [MAFF])
- 1979 แผนสังคมและเศรษฐกิจสำหรับปี 1979 ถึง 1985
การประชุมสุดยอดในโตเกียว
พรรคเสรีประชาธิปไตยแพ้การเลือกตั้งทั่วไป
ประชุม Tokyo Round
(ตกลงใช้มาตรการเข้มขันเพื่อการจัดองค์กรที่นาใหม่)
- 1980 สหรัฐห้ามการฟุ้งรัฟฟี่ออกแก๊ซเวียตริสเซีย
พรรคเสรีประชาธิปไตยชนะเสียงข้างมากในการเลือกตั้งพร้อมกันในทั้งสองสภาในรัฐสภา
ภาวะภูมิอากาศผิดปกติ
ประชากร 117,057,000 คน
(ศึกษาคาดการณ์ระยะยาวเกี่ยวกับอุปสงค์และการผลิตทางการเกษตร)
- 1981 กำหนดนโยบายสำหรับงบประมาณทางเศรษฐกิจประจำปีโดยไม่มี การเรียกเก็บภาษีเพิ่ม
(ครบรอบ 100 ปีของ MACA)

สารบัญตารางและสารบัญภาพ

สารบัญตาราง

ตารางที่

- 1-1 ดัชนีความจำเริญทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนโครงสร้างในญี่ปุ่น
- 1-2 การส่งออกและการนำเข้าในระหว่างยุคเมจิ-ไทโช
- 1-3 เฉลี่ยรายรับภาษีที่ดินรายปี
- 1-4 ดัชนีทางเศรษฐกิจบางตัว (1868 ถึง 1980)
- 1-5 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก (1908-50) ยกเว้นฮอกไกโดและโอกินาวา
- 1-6 จำนวนฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก (1955-80)
- 1-7 พื้นที่เพาะปลูก
- 1-8 พื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้า
- 2-1 เจ้าของ พื้นที่ มูลค่าที่ดิน ภาษีตามการทบทวนภาษีที่ดินสมัยปฏิรูปเมจิ
- 2-2 ภาษีที่เพาะปลูกซึ่งทบทวนใหม่ตามการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมจิ
- 2-3 ตัวอย่างของการประเมินที่นำไปในการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมจิ
- 2-4 ภาษีที่ดินที่ทบทวนแล้วตามกฎหมายการทบทวนภาษีที่ดิน
- 2-5 ค่าใช้จ่ายของการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมจิ
- 2-6 การเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษีที่ดินแห่งชาติ
- 2-7 การเปรียบเทียบมูลค่าที่นา และค่าเช่า (1918-1921)
- 2-8 การเปรียบเทียบมูลค่าที่นา และค่าเช่า (1918-1921)
- 2-9 จำนวนรวมของราคาการเช่าที่ดินเมื่อปี 1927
- 2-10 การเปลี่ยนแปลงของราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูก
- 2-11 การยกเว้นภาษีที่ดินของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองตามการทบทวนภาษีปี 1931
- 2-12 เปรียบเทียบจำนวนของภาษีที่ดินก่อนและภายหลังการทบทวนภาษีปี 1931
- 2-13 ค่าเช่า ภาษี และค่าธรรมเนียมในเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์ม
- 2-14 ภาระภาษีและค่าธรรมเนียมของเกษตรกร เจ้าของและผู้เช่า
- 2-15 ภาระภาษีของครอบครัวฟาร์ม ต่อครอบครัว (1930)
- 2-16 ภาษีและค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากครอบครัวฟาร์มต่อครอบครัว
- 2-17 ค่าเช่าและราคาข้าว
- 2-18 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาษีท้องถิ่นและภาษีที่ดิน

- 2-19 ราคาที่เพาะปลูก และดัชนีราคาขนส่ง
- 2-20 พื้นที่เพื่อการเปลี่ยนการใช้ที่เพาะปลูก
- 2-21 ความแตกต่างของราคาที่ใช้เพาะปลูก
- 2-22 การเปลี่ยนแปลงของภาษีที่เพาะปลูกของเทศบาล
- 3-1 การผลิตข้าว และการค้า และราคาข้าว (1868-1910)
- 3-2 การส่งออกและนำเข้าผลิตผลการเกษตร
- 3-3 ผลผลิตทางการเกษตรรวมก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2
- 3-4 สัดส่วนของการพึ่งพาตนเอง และการบริโภคพืชต่อบุคคลต่อปีช่วงก่อนสงคราม
- 3-5 การพิพาทแรงงานช่วงยุคไทโซ
- 3-6 รายได้ต่อวันของแรงงานในอาชีพต่างๆ
- 3-7 การผลิตและการค้าข้าว (1911-1945)
- 3-8 ปริมาณผลผลิตข้าวที่ถูกเสนอให้ลดเมื่อสิ้นเดือนตุลาคม 1934
- 3-9 การขาดทุนทางการเงินของการควบคุมข้าวภายใต้กฎหมายข้าวและกฎหมายการควบคุมข้าว
- 3-10 การขาดทุนทางการเงินของการควบคุมข้าวภายใต้กฎหมายการควบคุมอาหาร
- 3-11 ราคาข้าวของการแทรกแซงของรัฐบาล (1933-1938)
- 3-12 สัดส่วนการพึ่งพาตนเองของข้าว (1911-1945)
- 3-13 การกระจาย percentile ของพื้นที่เช่า (1943)
- 3-14 ราคาข้าวช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
- 3-15 การเปลี่ยนแปลงของค่าเช่าที่นา
- 3-16 อุปทานของคาลอรีต่อบุคคลต่อวัน
- 3-17 การผลิตและการบริโภคข้าวตั้งแต่ 1946 ถึง 1978
- 3-18 ราคาซื้อและขายข้าวของรัฐบาล และดัชนีเสมอภาคคณะเกษตร
- 3-19 แบ่งแยก percentile ของผลผลิตการเกษตรตามภาคการทำฟาร์ม
- 3-20 ดัชนีแองเจิล และอื่นๆ
- 3-21 ช่วงของการผลิตทางการเกษตรและผลิตภาพของข้าว
- 3-22 อุปทานอาหารสุทธิต่อบุคคลต่อปี
- 3-23 การเปรียบเทียบราคาอาหารนำเข้า และราคาอาหารภายในประเทศ (1974-75)
- 3-24 การเปรียบเทียบระหว่างประเทศของราคาอาหารที่ผู้ผลิตได้รับ (1974-75)
- 3-25 สัดส่วนของการส่งออกและนำเข้าของสินค้าจำพวกอาหารตั้งแต่ปี 1868-1955
- 3-26 การเคลื่อนไหวของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองของอาหารการเกษตร
- 3-27 การเปลี่ยนแปลงของ SSRs สินค้าอาหาร
- 3-28 SSRs ในรูปคาลอรี

- 3-29 อุปทานรวม อุปทานภายในประเทศ (ต่อบุคคลต่อวัน) และ SSRs โดยโภชนาการ
- 3-30 การผลิต การบริโภค และ SSR ของธัญพืช และถั่ว
- 3-31 SSRs อาหารเกษตรสำหรับประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ (1973)
- 3-32 เปรียบเทียบประเทศตามขนาดของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารหรืออาหารจากพืช (1970-1972)
- 3-33 SSRs ธัญพืชของประเทศสำคัญ
- 3-34 การเปลี่ยนแปลงในการบริโภคคาลอรี และอุปทานโปรตีนต่อบุคคลต่อวันในญี่ปุ่น
- 3-35 ขนาดของผลที่มีต่อการตกต่ำของ SSRs ของ TVA โดยแยกรายการ (ประมาณการสำหรับช่วงปี 1960-73)
- 3-36 ประชากรรวมและพื้นที่การเกษตรในประเทศสำคัญ (1979)
- 3-37 อุปสงค์และผลผลิตอาหารการเกษตรนอกเหนือจากธัญพืชและถั่วต่างๆ
- 3-38 SSRs ของอาหารสัตว์
- 3-39 อุปสงค์อาหารสัตว์และดุลอุปทาน (คิดจากฐาน TDN)
- 3-40 SSRs ผลิตภัณฑ์ทะเล
- 3-41 ส่วนแบ่งตลาดของญี่ปุ่นในการค้าระหว่างประเทศของโลกสำหรับธัญพืชสำคัญ
- 3-42 แหล่งและปริมาณของการนำเข้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น
- 3-43 การพึ่งพาสหรัฐของญี่ปุ่นเพื่อธัญพืชและถั่ว
- 3-44 ส่วนแบ่งตลาดของสหรัฐในการส่งออกธัญพืชสำคัญของโลก
- 3-45 ส่วนแบ่งตลาดของธัญพืชส่งออกของสหรัฐไปญี่ปุ่น
- 3-46 ผลผลิตเนื้อวัวจากวัวนมขุน
- 3-47 ผลิตภาพของวัวนมขุน
- 3-48 การผลิตเนื้อวัวจากวัวพันธุ์เนื้อ
- 3-49 ผลิตภาพของเนื้อวัวจากวัวพันธุ์เนื้อ
- 3-50 จำนวนวัวนมที่เลี้ยงและอเมริกันนม
- 3-51 ผลผลิตนมและผลิตภาพนมโดยเฉลี่ยต่อวัวที่เลี้ยงและอเมริกันนม
- 3-52 Percentile ของผลผลิตสัตว์แบ่งตามสาขา
- 3-53 การเปลี่ยนแปลงของราคาเนื้อวัวในปีหลังๆ และเดือนหลังๆ นี้
- 3-54 ราคาเนื้อวัวแจ้งโดยรองนายกรัฐมนตรีของออสเตรเลีย
- 3-55 การบริโภคสุทธิของเนื้อต่อบุคคลต่อวันตามอุปสงค์และอุปทานของเนื้อ
- 3-56 เปรียบเทียบราคาขายส่งเนื้อวัวระหว่างญี่ปุ่น สหรัฐและออสเตรเลีย (เฉลี่ย 1976)
- 3-57 การเปรียบเทียบราคาขายปลีกของเนื้อวัวในญี่ปุ่น สหรัฐและออสเตรเลีย (เฉลี่ยปี 1976)
- 3-58 แนวโน้มการบริโภค เนื้อ ไช้ และนมในรายจ่ายของครอบครัว (ต่อบุคคลของทุกครอบครัวที่สำรวจต่อปี)
- 3-59 ราคาขายปลีกของเนื้อ
- 3-60 รายจ่ายประจำเดือนสำหรับอาหารจำพวกสัตว์และเปอร์เซ็นต์

- 3-61 ค่าใช้จ่ายประจำปีสำหรับเนื้อประเภทต่างๆ
- 4-1 สหกรณ์ ณ ช่วงต้นของขั้นแรก
- 4-2 จำนวนสหกรณ์อุตสาหกรรมโดยธุรกิจและความรับผิดชอบ
- 4-3 นำน้าหนักกิจกรรมของสหกรณ์อุตสาหกรรม (1928)
- 4-4 จำนวนของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป
- 4-5 จำนวนของสหกรณ์ทั่วไป
- 4-6 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร
- 4-7 จำนวนของสหกรณ์การเกษตรย่อยๆ
- 4-8 การให้บริการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรของครอบครัวฟาร์ม
- 4-9 การใช้ธุรกิจการตลาดของสหกรณ์การเกษตรโดยครัวเรือนฟาร์ม
- 4-10 การใช้ธุรกิจการจัดซื้อของสหกรณ์การเกษตรโดยครอบครัวฟาร์ม
- 4-11 จำนวนเจ้าหน้าที่เทคนิคของสมาคมการเกษตร
- 4-12 จำนวนของเขตปกครอง
- 4-13 ฟาร์มครอบครัวและที่ดินในชุมชนชนบท
- 4-13-i เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทตามจำนวนครัวเรือน
- 4-13-ii เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยจำนวนของครัวเรือนฟาร์ม
- 4-13-iii เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยสัดส่วนของครัวเรือนฟาร์ม
- 4-13-iv เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยขนาดที่ดินรวม
- 4-13-v เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยสัดส่วนที่เพาะปลูก
- 4-14 สภาพแวดล้อมของการอยู่อาศัยในพื้นที่ชนบท (1975)
- 4-14-i เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยแหล่งน้ำดื่มสำคัญ
- 4-14-ii เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยชนิดของการขนส่งที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่
- 4-14-iii เปอร์เซนต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยระยะห่างจากบริการทางการแพทย์
- 4-15 จำนวนของสหกรณ์ทั่วไป (%) โดยจำนวนที่ปรึกษาฟาร์ม
- 4-16 การกระจายที่แท้จริงของภาษีระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น
- 4-16-i โดยมูลค่าของเงิน
- 4-16-ii โดยเปอร์เซนต์
- 5-1 สัดส่วนของที่ดินเพาะปลูกของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของเองและที่เพาะปลูกเช่า
- 5-2 ค่าเช่าที่นาต่อ 10 อาร์ (1885-1920)
- 5-3 จำนวนและขนาดของการขัดแย้งทางการเช่าที่ดิน
- 5-4 ค่าเช่าที่แท้จริงต่อทาน (1921-1945)
- 5-5 การกระจายของแปลงที่เพาะปลูก

- 5-6 ดัชนีของการผลิตพืช
- 5-7 การผลิตข้าวนาดำ (1883-1955)
- 5-8 ที่ดินที่ได้มาโดยรัฐบาล เพื่อแจกจ่ายต่อการปฏิรูปที่ดิน
- 5-9 ค่าใช้จ่ายรัฐบาลเพื่อการปฏิรูปที่ดิน
- 5-10 สัดส่วนที่มาของเงินทุน และสัดส่วนการใช้จ่ายโดยองค์กรรัฐบาลเพื่อการปฏิรูปที่ดิน
- 5-11 การเปลี่ยนแปลงของปริมาณที่ดินการเกษตรที่เพาะปลูกโดยเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเองและที่เช่า
- 5-12 การเปลี่ยนแปลงจำนวนของครัวเรือนฟาร์มตามชนิดของการถือครองที่ดิน
- 5-13 การเปลี่ยนแปลงของค่าเช่า (ไม่รวมฮอกไคโต)
- 5-14 การกระจายรายได้การเกษตรก่อนและหลังการปฏิรูปที่ดิน
- 5-15 การปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกร
- 5-16 การเปลี่ยนแปลงในการลงทุนคงที่ภายหลังการปฏิรูปที่ดินชนบท
- 5-17 จำนวนนักส่งเสริมและคนงาน
- 5-18 ดัชนีของการลงทุนในสินค้าเพื่อการผลิตทางการเกษตร
- 5-19 ผลกระทบของการเกษตรโดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการผ่านกฎหมายพื้นฐานการเกษตร
- 5-20 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์มก่อนและหลังสงคราม (ในรูปเงินเยน)
- 5-21 จำนวนเครื่องจักรกลเกษตรของครัวเรือนฟาร์ม
- 5-22 การเปลี่ยนแปลงของการลงทุนในการเกษตร
- 5-23 ผลกระทบโดยเปรียบเทียบของการเกษตร (1960-1979)
- 5-24 อัตราการขยายตัวของการผลิตทางการเกษตร
- 5-25 ตัวเลขดัชนีการผลิตทางการเกษตร
- 5-26 ความสัมพันธ์ด้านราคา
- 5-27 แนวโน้มของจำนวนครัวเรือนฟาร์ม จำนวนครัวเรือนฟาร์มในการทำงานเกษตรเต็มเวลา และประชากรเกษตร
- 6-1 บางประเทศแสดงตามขนาดการถือครองการเกษตร
- 6-2 พื้นที่การเกษตร และจำนวนฟาร์มสังคมนิยม (1974)
- 6-3 สถานะของการเกษตรในเศรษฐกิจของชาติ
- 6-4 องค์ประกอบของการใช้จ่ายสำหรับการบริโภคอาหาร
- 6-5 สัดส่วนของอาหารและน้ำมันดิบในการนำเข้ารวม
- 6-6 แนวโน้มของเศรษฐกิจปี 1985
- 6-6-i ผลักดันที่มวลรวมประชาชาติ
- 6-6-ii โครงสร้างการอุตสาหกรรม
- 6-6-iii โครงสร้างการว่างงาน
- 6-7 คาดการณ์จำนวนฟาร์มครอบครัวและประชากรในการเกษตร

6-8 หน่วยการเกษตรยกเว้นฟาร์มครอบครัว

6-8-i จำนวน

6-8-ii พื้นที่ (1975)

6-8-iii จำนวนหน่วยการเกษตร (ยกเว้นฟาร์มครอบครัว) ตามขนาดของที่เพาะปลูก (1975)

6-8-iv จำนวนหน่วยการเกษตรที่ขายผลิตผลเกษตร ยกเว้นฟาร์มครอบครัวตามมูลค่าของการขาย (1975)

6-9 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก

6-9-i มณฑล (ไม่รวมฮอกไคโด)

6-9-ii ฮอกไคโด

6-10 ส่วนของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ในการเกษตร

6-11 จำนวนฟาร์มครอบครัวโดยมูลค่าผลิตผลเกษตรที่ขายได้ (1975)

6-12 เปรียบเทียบรายได้ของครัวเรือนฟาร์มและครัวเรือนผู้ใช้แรงงาน

6-13 จำนวนของฟาร์มครอบครัวจัดชั้นจำพวกโดยระดับการทำฟาร์ม

6-14 จำนวนสมาชิกครัวเรือนฟาร์มที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเอง

6-14-i ตามเพศชาย-หญิง

6-14-ii ที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเอง หรือมีงานอื่นด้วย

6-14-iii จำนวนของบุคคลหลักที่คลุกคลีอยู่ในการทำฟาร์มโดยตนเอง

6-15 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยสถานภาพการทำงานเกษตร

6-16 ประชากรที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเอง

6-16-i แบ่งตามเพศและอายุ

6-16-ii สัดส่วนของประชากรอายุเกินกว่า 60 ปีขึ้นไป

6-17 จำนวนฟาร์มครอบครัวที่จ้างแรงงานและจำนวนวันทำงาน

6-18 พื้นที่ดินภายใต้การถือครองของฟาร์มครอบครัวนอกเหนือจากที่เพาะปลูก

6-18-i พื้นที่ภายใต้การถือครอง

6-18-ii พื้นที่ดินที่ใช้โดยฟาร์มครอบครัวเพื่อปรับปรุงทุ่งหญ้าหรือแปลงหญ้า

6-19 ป่าไม้ครอบครัวและพื้นที่ป่าไม้

6-20 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาใหม่เข้าสู่การทำฟาร์มของบุตรชายบุตรสาวของครัวเรือนฟาร์ม

6-21 การพึ่งพาความช่วยเหลือภายนอกในการทำนา (1974)

6-22 สัดส่วนองค์ประกอบของฟาร์มครอบครัวที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกแบ่งตามชนิดของงานในการทำนา

6-23 สัญญาของการทำงานฟาร์มทั้งหมด

6-23-i แบ่งตามคู่สัญญา (1974)

6-23-ii แบ่งตามค่าธรรมเนียมของสัญญาต่อ 10 ฮาร์ (1974)

6-24 องค์การของการผลิตทางการเกษตร (กลุ่มสหกรณ์เพื่อการผลิตทางการเกษตร)

- 6-25 องค์การของการใช้เครื่องจักรกลร่วม (1976)
- 6-26 จำนวนของนิติบุคคลในการผลิตทางการเกษตร
- 6-27 จำนวนของฟาร์มสหกรณ์ของการปลูกพืช แบ่งตามขนาดของที่เก็บเกี่ยว
- 6-28 จำนวนฟาร์มสหกรณ์การเลี้ยงสัตว์แบ่งตามจำนวนสัตว์
- 6-29 ค่าจ้างที่ควรจ่ายให้แก่แรงงานครอบครัวที่มีได้รับค่าจ้าง แยกตามประเภทการทำฟาร์มผลิตผลเกษตรบางอย่าง
- 6-30 ราคาซื้อพันธุ์ และราคาขายผลผลิตของปศุสัตว์โดยเกษตรกร
- 6-31 ชนิดสินค้าที่ถูกจำกัดการนำเข้าของญี่ปุ่น (กลุ่มสินค้า)
- 6-32 งบประมาณสำหรับนโยบายราคาการเกษตร
- 6-33 กรณีและพื้นที่ของการโอนที่เพาะปลูก
- 6-34 ราคาขายของที่เพาะปลูก
- 6-35 จำนวนฟาร์มแบ่งตามขนาดในญี่ปุ่นและในตลาดร่วมยุโรป
- 6-36 มูลค่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ
- 6-37 ดัชนีมูลค่าที่ดินการเกษตรของญี่ปุ่นและสหรัฐ
- 6-38 สัดส่วนของค่าเช่าต่อมูลค่าที่ดินของสมาชิก EEC และญี่ปุ่น

สารบัญญภาพ

ภาพที่

- 1-1 ดัชนีความจำเริญทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนโครงสร้างในญี่ปุ่น
- 1-2 สัดส่วนของการเกษตรส่งออกและการเกษตรนำเข้า
- 1-3 เปอร์เซนต์ของภาษีต่าง ๆ ในรายรับจากภาษี
- 3-1 การส่งออกหรือนำเข้าสุทธิของข้าว (1875-1910)
- 3-2 สัดส่วนการส่งออกและการนำเข้าของสินค้าอาหาร 1868-1955
- 3-3 ดัชนีราคาข้าว และ WPI (1917-1920.9) 1915-17=100
- 3-4 ราคาสัมพัทธ์ก่อนสงครามของผลิตผลเกษตรและสัดส่วนของราคาข้าว
- 3-5 เปอร์เซนต์ต่าง ๆ ของอุปทานข้าว
- 3-6 ดัชนีราคาผู้บริโภค (1960=100)
- 3-7 การเปลี่ยนแปลงในการผลิตและการบริโภคข้าว และข้าวที่เก็บรักษาไว้ข้ามปี
- 3-8 รายได้ และชั่วโมงทำงานต่อ 10 อาร์
- 3-9 พยากรณ์การบริโภคข้าวในปี 2000 (ครัวเรือนทั้งหมด)
- 3-10 การเปลี่ยนแปลงในการนำเข้าของธัญพืชในประเทศสำคัญ
- 3-11 การรักษาระดับเสถียรภาพราคาของเนื้อวัวโดยบริษัท

3-12 ครรลองการตลาดเนื้อวัว

3-13 ราคาเนื้อวัวนำเข้าในปัจจุบัน (ต่อ กก.เมื่อกลางเดือนมีนาคม 1978)

3-14 เปอร์เซนต์ของรายจ่ายประจำเดือนสำหรับอาหารประเภทต่างๆ

3-15 ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวตามราคางในปี 1960

4-1 จำนวนของสหกรณ์อุตสาหกรรมโดยธุรกิจและความรับผิดชอบ

6-1 ดุลงบประมาณ

ตารางที่ 1-1 ดัชนีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนโครงสร้างในญี่ปุ่น^a

	แรงงาน			ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิ (ราคาปี 1934-1936)			ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิต่อคนงาน			ประชากร		ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิต่อบุคคล (6)/(10)				
	ขั้นปฐม ^b	อื่นๆ	รวม	ขั้นปฐม ^b	อื่นๆ	รวม	ขั้นปฐม	อื่นๆ	รวม	(7)/(8)	(10)					
	(1)	(2)	(3)	(1)/(3)	(4)	(5)	(6)	(4)/(6)	(7)	(8)	(9)		(7)/(8)	(10)		
	1000 คน			%			ล้านเยน			%			1000 คน			
1880	16,408	5,462	21,870	75.0										36,701		
1885	16,424	5,883	22,307	73.6	1,619	2,557	4,176	38.8	99	435	187	22.8		38,218	109	
1890	16,452	6,557	23,009	71.5	1,675	2,922	4,597	36.4	102	446	200	22.9		39,833	115	
1895	16,511	7,213	23,724	69.6	1,744	3,561	5,305	32.9	106	494	224	21.5		41,590	128	
1900	16,663	7,711	24,374	68.4	1,939	4,195	6,134	31.6	116	544	252	21.3		43,892	140	
1905	16,767	8,212	24,979	67.1	2,126	4,679	6,805	31.2	127	570	272	22.3		46,551	146	
1910	16,706	8,805	25,511	65.5	2,262	5,439	7,701	29.4	135	618	302	21.8		49,226	156	
1915	16,146	10,188	26,334	61.3	2,589	6,395	8,984	28.8	160	628	341	25.5		52,745	170	
1920	14,768	12,455	27,223	54.2	2,681	8,545	11,226	23.9	182	686	412	26.5		55,633	202	
1925	14,264	13,889	28,153	50.7	2,672	9,848	12,520	21.3	187	709	445	26.4		59,292	211	
1930	14,724 ^c	14,825 ^c	29,554 ^c	49.8	2,781	11,115	13,896	20.0	189	750	470	25.2		63,926	217	
1935	14,606	16,570	31,176	46.9	2,985	13,843	16,828	17.7	204	835	540	24.4		68,572	245	
1940	14,150	18,594	32,744	43.2	3,190	18,699	21,889	14.6	225	1,006	668	22.4		71,336	307	
1945														74,640		
1950														83,058		
1955	16,274	24,414	40,688	40.0	4,633	19,283	23,916	19.4	285	790	588	36.1		89,115	268	
1960	14,418	30,072	44,490	32.4	5,474	35,858	41,332	13.2	380	1,192	929	31.9		93,458	442	
1965	12,144	35,488	47,632	25.5	6,531	58,840	65,371	10.0	538	1,658	1,372	32.4		98,166	666	
1970	10,377	42,230	52,607	19.7	7,571	91,102	98,673	7.7 ^d	730	2,157	1,876	33.8		103,141	957	

^aเฉลี่ยห้าปีรอบปีที่แสดงไว้

^bเกษตร ป่าไม้ และประมง

^cตัวเลขเหล่านี้ไม่สอดคล้องกัน แต่สัดส่วนของแรงงานขั้นปฐมในแรงงานรวม และผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิต่อคนงานถูกต้องเพราะความไม่สอดคล้องกันนั้นเล็กน้อยมาก

^dตัวเลขเดิมเป็น 8.3

ตารางที่ 1-2 การส่งออกและการนำเข้าในระหว่างยุคเมอิจิ-ไทโช

หน่วย : 1,000 เยน (ราคาตลาด)

เฉลี่ย 5 ปี	ส่งออก					นำเข้า					
	ส่งออกรวม	สินค้าเกษตร	ไหมดิบ	(2)/(1)	(3)/(1)	นำเข้ารวม	ฝ้าย	สินค้าเกษตร	(6)/(4)	(5)/(6)	(5)/(4)
	(1)	(2)	(3)	%	%	(4)	(5)	(6)	%	%	%
1868-72	15,600	13,126	5,934	84.1	38.0	22,662	486	8,082	35.7	6.0	2.1
1873-77	21,622	17,452	8,153	80.7	37.7	26,585	520	4,460	16.8	11.7	2.0
1878-82	29,939	22,122	10,633	73.9	35.5	32,572	244	5,641	17.3	4.3	0.7
1883-87	40,915	27,876	15,410	68.1	37.7	32,751	646	8,212	25.1	7.9	2.0
1888-92	71,826	43,506	26,421	60.6	36.8	70,057	6,766	23,653	33.8	28.6	9.7
1893-97	122,829	64,941	39,972	52.9	32.5	145,042	27,438	64,653	44.6	42.4	18.9
1898-1902	216,136	95,217	60,172	44.1	27.8	262,059	61,682	142,600	54.4	43.3	23.5
1903-07	352,612	146,693	92,511	41.6	26.2	416,363	90,378	236,120	56.7	38.3	21.7
1908-12	437,722	196,525	128,576	44.9	29.4	482,751	141,078	272,810	56.5	51.7	29.2
1913-17	905,374	351,774	224,987	38.9	24.9	723,534	255,390	437,873	60.5	58.3	35.3
1918-22	1,724,994	670,975	492,768	38.9	28.6	1,913,572	554,175	1,114,877	58.3	49.7	29.0

- หมายเหตุ 1) การนำเข้ารวมปุ๋ย
2) มีการแก้ไขตัวเลขเดิม

ตารางที่ 1-3 เฉลี่ยรายรับภาษีที่ดินรายปี

หน่วย : 1000 เยน

	ภาษีที่เพาะปลูก					ภาษีที่ดินอยู่อาศัย	ภาษีที่ดินอื่นๆ	รวมภาษีที่ดิน	รายรับ			
	ที่นา	ที่ดอน	รวม	ที่นา	ที่ดอน				ภาษีของชาติ ¹⁾	รวม		
1868-1874	...	...	...	...	...	...	...	32,098.0	93.1	34,472.6	100	
1875-1879	...	...	...	...	...	...	...	43,077.4	84.5	50,960.8	100	
1880-1884	30,767.6	50.2	6,973.2	11.4	37,740.8	61.6	3,426.6	1,624.0	42,791.4	69.9	61,260.2	100
1885 ²⁾	30,622.0	60.6	6,758.0	13.4	37,380.0	74.0	3,423.0	1,650.0	42,453.0	84.1	50,496.0	100
1886-1890	30,294.4	48.6	6,737.4	10.8	37,031.8	59.4	3,456.0	1,236.0	41,723.8	66.9	62,380.4	100
1891-1895	27,559.0	43.0	6,438.2	10.0	33,997.2	53.1	3,501.0	936.8	38,435.0	60.0	64,076.4	100
1896-1900	29,262.2	31.0	6,778.0	7.2	36,040.2	38.2	4,224.8	860.4	41,125.4	43.6	94,305.0	100
1901-1905	37,984.8	24.5	4,483.4 ³⁾	2.9	42,368.2	27.4	8,214.6	5,708.6	56,291.4	36.4	154,770.2	100
1906-1910	53,450.6	19.8	-	-	53,450.6	19.8	15,692.0	14,260.6	83,403.2	30.9	270,307.2	100
1911-1915	46,415.6	16.1	10,237.8	3.5	56,653.4	19.6	16,255.2	1,784.2	74,692.8	25.8	289,094.0	100
1916-1920	45,344.6	9.6	9,914.0	2.1	55,258.6	11.7	16,570.0	1,767.4	73,596.0	15.6	472,630.2	100
1921-1925	45,201.8	6.1	10,089.6	1.4	55,291.4	7.4	16,533.0	1,810.4	73,634.8	9.9	743,236.6	100
1926-1930	40,833.8	3.6	7,448.6	0.7	48,282.4	4.2	17,789.0	1,858.2	67,929.6	5.9	1,144,700.2	100
1931-1935	27,176.8	2.6	5,492.2	0.5	32,669.0	3.1	24,652.8	1,896.2	59,218.0	5.6	1,049,887.6	100
1936-1940	17,778.4	0.7	3,552.6	0.1	21,331.0	0.8	21,501.4	1,402.8	44,235.2	1.8	2,525,128.0	100
1941-1945 ⁴⁾	3.7 ⁵⁾	0	1.1 ⁵⁾	0	4.8 ⁵⁾	0	5.3 ⁵⁾	0.3 ⁵⁾	10.4	0	9,367,570.2	100

1) รายรับภาษีของชาติรวมอากรและกำไรของธุรกิจผูกขาด สำหรับปี 1941-1945 นั้น แสดงเฉพาะของปี 1945

2) จากเดือนกรกฎาคม 1885 ถึง มีนาคม 1886

3) ไม่รวมภาษีที่ดอนของปี 1904 และ 1905

4) ภาษีที่ดินแห่งชาติที่ต้องคืนให้กับมณฑลเนื่องมาจากการปฏิรูประบบภาษีที่ดินในปี 1940

5) จำนวนภาษีแต่ละรายการคำนวณโดยหารภาษีที่ด้วยเปอร์เซ็นต์ของค่าประเมินภาษีแต่ละรายการในค่าประเมินภาษีที่ดินรวม

ตารางที่ 1-4 ดัชนีทางเศรษฐกิจบางตัว (1868 ถึง 1980)

	ดัชนีราคาขายส่ง	ราคาข้าว(เบน)	ค่าจ้าง(เบน)	อัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์(เบน)
1868	0.192	5.98	0.50	...
1870	0.244	9.20	0.50	...
1875	0.281	7.28	0.42	1.0132
1880	0.292	10.47	0.31	1.0840
1885	0.254	6.53	0.23	1.1852
1890	0.314	8.94	...	1.1923
1895	0.362	8.87	0.32	1.9753
1900	0.490	11.90	0.54	2.0305
1905	0.569	12.84	0.60	2.0202
1910	0.588	13.27	0.80	2.0228
1912	0.646	20.69	0.87	2.0228
1915	0.625	13.06	0.84	2.0460
1920	1.678	44.28	2.62	2.0151
1925	1.305	41.57	2.98	2.4540
1926	1.157	37.58	46.18	2.1333
1930	0.885	18.36	53.05	2.0256
1935	0.994	29.59	50.49	3.5002
1940	1.641	43.20	61.73	4.2668
1945	3.503	49.56	88.47	15.-
1950	246.8	6,047	10,647	361.10
1955	343.0	9,755	16,717	360.80
1960	352.1	10,405	22,630	359.91
1965	359.4	16,375	36,106	361.49
1970	399.9	20,680	71,447	358.15
1971	396.7	21,305	81,010	348.03
1972	399.9	22,385	93,627	303.11
1973	463.3	25,752	116,271	271.70
1974	608.7	34,037	146,464	292.08
1975	626.8	38,925	163,729	296.79
1976	658.3	41,430	183,557	296.55
1977	670.8	43,080	200,754	268.51
1978	653.8	43,128	214,575	210.44
1979	701.5	43,198	227,753	219.14
1980	826.2	44,185	244,571	226.75

หมายเหตุ ดัชนีราคาขายส่ง 1934-36 = 1

ราคาข้าวต่อ 150 กก. ของข้าวกล้อง

1868-1945 ราคาขายส่งตลาดโคเกีย

1945 ราคาขายของรัฐบาล

1950-1978 ราคาซื้อของรัฐบาล

ดัชนีของค่าจ้าง 1868-1925

ค่าจ้างช่างไม้ต่อวัน

1926-45 ค่าจ้างของคณงานโรงงานต่อเดือน

1950-1978 ค่าจ้างของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการว่าจ้างมากกว่า 30 คนต่อเดือน

อัตราแลกเปลี่ยนต่อ 1 เหรียญสหรัฐในปี 1945 กำหนดจากเงินชั่วคราวของกองทัพสหรัฐ

ตารางที่ 1-5 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก (1908-50) ยกเว้นชอกโคโดและโอกินาวา

หน่วย : 1,000 ฟาร์ม

	รวม	น้อยกว่า 0.3 ha	0.3-0.5 ha	0.5-1.0 ha	1.0-1.5 ha	1.5-2.0 ha	2.0-3.0 ha	3.0-5.0 ha	5.0-10.0 ha	10.0-20.0 ha	20.0 ha ขึ้นไป	ฯลฯ
1908	5,261.3		2,003.3	1,754.1	1,031.1	306.4	124.8			41.6		...
1913	5,279.3		1,981.0	1,799.7	1,058.4	300.3	111.2			28.7		...
1918	5,291.5		1,927.4	1,805.4	1,109.0	315.5	108.8			25.4		...
1923	5,266.5		1,887.8	1,816.1	1,147.5	297.2	97.1			20.9		...
1928	5,311.9		1,872.9	1,858.6	1,182.8	294.1	88.2			15.3		...
1933	5,330.6		1,836.9	1,888.5	1,219.7	291.7	81.6			12.1		...
1938	5,233.5		1,785.8	1,769.0	1,302.3	289.4	77.2			9.7		...
1941	5,226.0		1,751.8	1,610.3	1,445.5	312.7	75.8	6.6		0.3		22.9
1946	5,472.3		2,170.5	1,767.2	1,311.2	186.0	32.6	1.7		0.1		3.1
1950	5,930.7	1,428.5	1,032.2	1,951.7	944.7	363.1	175.8	26.5		0.8		7.3

ชอกโคโด

หน่วย : 1,000 ฟาร์ม

	รวม	น้อยกว่า 0.3 ha	0.3-0.5 ha	0.5-1.0 ha	1.0-1.5 ha	1.5-2.0 ha	2.0-3.0 ha	3.0-5.0 ha	5.0-10.0 ha	10.0-20.0 ha	20.0-30.0 ha	30.0 ha ขึ้นไป	ฯลฯ
1908	147.0		13.0	9.8	24.1	41.7	38.1			20.3			...
1913	164.4		21.5	16.5	21.1	28.2	38.6			38.4			...
1918	185.3		19.3	18.5	24.9	31.1	45.4			46.1			...
1923	173.5		22.3	11.5	16.1	22.4	42.7	44.9		13.2		0.3	...
1928	177.1		26.2	11.1	16.9	24.2	44.5	39.5		14.3		0.3	...
1933	199.3		33.3	12.9	17.4	24.7	46.6	46.3		17.5		0.5	...
1938	195.8		34.8	12.0	16.0	21.8	44.7	46.4		19.5		0.5	...
1941	185.7		31.2	12.5	15.7	20.6	41.8	43.2		19.8			1.0
1946	225.6		62.6	18.4	25.6	25.3	44.6	36.6	11.5			0.8	0.2
1950	245.8	43.3	18.3	21.2	16.2	15.4	32.1	50.5	37.6	9.6		0.4	1.1

หมายเหตุ ha = เฮกตาร์

ตารางที่ 1-6 จำนวนฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก (1955-80)

ยกเว้นสอโคโคและโอกินาวา

หน่วย : 1,000 ฟาร์ม

ปี	น้อยกว่า 0.3 ha	0.3-0.5 ha	0.5-0.7 ha	0.7-1.0 ha	1.0-1.5 ha	1.5-2.0 ha	2.0-2.5 ha	2.5-3.0 ha	3.0-5.0 ha	5.0 ha ขึ้นไป
1955	5,806.2	1,278.4	1,006.2	1,955.4	981.5	375.9	131.6	47.7	28.0	1.5
1960	5,823.0	1,283.0	991.6	865.9	1,040.8	1,001.5	403.8	147.1	53.6	34.3
1965	5,465.8	1,142.7	953.6	808.3	953.9	945.1	406.9	155.6	58.8	38.4
1970	5,175.9	1,099.7	899.3	746.6	857.2	868.1	403.6	170.2	70.8	55.2
1975	4,770.8	1,970.8	685.0	738.9	721.6	346.7	160.5	73.0	66.1	8.2
1980	4,496.9	1,101.8	798.4	1,291.5	647.8	325.7	159.4	78.6	80.9	12.7

สอโคโค

หน่วย : 1,000 ฟาร์ม

ปี	รวม	น้อยกว่า 0.3 ha	0.3-0.5 ha	0.5-1.0 ha	1.0-1.5 ha	1.5-2.0 ha	2.0-2.5 ha	2.5-3.0 ha	3.0-5.0 ha	5.0-7.0 ha	7.0-10.0 ha	10.0-15.0 ha	15.0-20.0 ha	20.0 ha ขึ้นไป
1955	236.8	42.5	17.6	23.5	27.5	49.5	48.3	27.9						
1960	233.6	29.3	15.8	16.0	12.2	12.9	16.0	15.9	56.9	32.8	14.3	9.4	1.7	0.3
1965	199.0	22.3	11.6	13.1	9.5	9.5	11.5	12.3	48.2	30.6	14.9	11.9	2.9	0.7
1970	166.0	17.4	8.3	10.6	7.4	6.5	7.3	7.4	34.9	27.8	13.6	13.5	6.4	4.8
1975	134.3	27.4	11.1	11.2	25.5	21.4	11.1	10.1	6.3	10.1	6.3	10.1	10.1	10.1
1980	119.6	16.1	6.6	9.3	9.2	20.1	18.6	11.0	9.9	6.0	12.8			

หมายเหตุ ha = เฮกตาร์

ตารางที่ 1-7 พื้นที่เพาะปลูก

หน่วย : 1,000 ha

	รวม	ที่นา	ที่ดินดอน ที่ไร่	ต่อฟาร์มครอบครัว (อาร์)
1956	6,012	3,320	2,692	101.5
1960	6,071	3,381	2,690	100.2
1965	6,004	3,391	2,614	106.0
1970	5,796	3,415	2,381	108.5
1971	5,741	3,364	2,377	109.1
1972	5,683	3,312	2,371	109.9
1973	5,647	3,274	2,373	110.7
1974	5,615	3,209	2,406	110.5
1975	5,572	3,171	2,402	112.5
1976	5,536	3,144	2,392	113.2

หมายเหตุ เมื่อ 1 กพ. ทุกปี มณฑลโอกินาวา ไม่รวมอยู่ในปี 1960 ถึง 1973

ตารางที่ 1-8 พื้นที่ป่าไม้และทุ่งหญ้า

หน่วย : 1,000 ha

ปีและรายการ	พื้นที่ป่าไม้ ของ		ของหน่วยงานรัฐบาล					ของส่วน	ของฟาร์ม
	และ	รัฐบาล	รวม	มณฑล	บริษัท	สำนักงาน	เขต		
	ทุ่งหญ้า	กลาง			ปลูกป่า	เทศบาล ²⁾	ทรัพย์สิน ³⁾	บุคคล	ครอบครัว ⁴⁾
1960, 8, 1	25,609	7,672	2,969	1,068	...	1,339	561	14,968	5,422 ⁵⁾
1970, 8, 1	25,285	7,849	2,761	1,109	75	1,166	412	14,675	5,696
1975, 1, 1 ¹⁾	25,011	7,835	2,744	1,110	152	1,138	344	14,432	5,023

- หมายเหตุ
- 1) รวมโอกินาวา
 - 2) หมู่บ้าน เมือง และเมืองใหญ่
 - 3) ชุมชนชนบทที่เป็นนิติบุคคล
 - 4) เมื่อ 1 ก.พ. ทุกปี ฟาร์มครอบครัวที่มีที่ป่าไม้และทุ่งหญ้ามากกว่า 10 อาร์
 - 5) พื้นที่ของปี 1965

ตารางที่ 2-1 เจ้าของ พื้นที่ มูลค่าที่ดิน ภาษีที่ดินตามการทบทวนภาษีที่ดินสมัยปฏิรูปเมอิจิ

จำนวนเจ้าของ ¹⁾	6,035,637
พื้นที่เฉลี่ยต่อบุคคล (อาร์)	80.33
มูลค่าที่ดินต่อบุคคล (เยน)	269,075
ภาษีที่ดินต่อบุคคล (เยน)	6.727
จำนวนแปลง	85,440,016
พื้นที่ต่อแปลง (อาร์)	5.67
จำนวนแปลงต่อเจ้าของ	14.2
เพื่อการอ้างอิง : จำนวนพื้นที่รวม (ha) ²⁾	4,848,567

- หมายเหตุ
- 1) จำนวนเจ้าของที่เพาะปลูกและอาศัย
 - 2) ที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัย และนาเกลือ

ตารางที่ 2-2 ภาษีที่เพาะปลูกซึ่งทบทวนใหม่ตามการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ

	ที่นา	ที่ดอน	รวม
พื้นที่ทบทวน (1,000 เฮกตาร์)	2,631	1,862	4,493
ผลผลิต (1,000 โคบุ)	33,209	7,356 ¹⁾	40,745
ผลผลิตต่อ 10 ฮาร์ (โคบุ)	1.262	0.405 ²⁾	—
ราคาข้าวโคบุ (เซน)	4.185	4.185	—
อัตราดอกเบี้ย (%)	6.1	6.3 ³⁾	—
ราคาที่ดินต่อ 10 ฮาร์ (เซน)	46.382	14.353	—
มูลค่ารวมของที่ดิน (1,000 เยน)	1,220,145	267,287	1,487,432
ภาษีที่ดินรวม (1,000 เยน)	36,604	8,019	44,623
ภาษีที่ดินต่อ 10 ฮาร์ (เซน)	1.39	0.43	0.99

- หมายเหตุ 1) โดยปกติผลิตผลในที่ดอนได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวฟ่าง ฯลฯ ผลิตได้จากอาหาร
มูลค่ารวมของผลิตผลเหล่านี้ในแต่ละมณฑลโดยราคาเฉลี่ยของข้าวโคบุ (150 กก.) ของแต่ละมณฑล
- 2) ปริมาณของ 1) หาดด้วยพื้นที่ ผลผลิตต่อ 10 ฮาร์ของที่ดอน เท่ากับ 0.405 โคบุ
- 3) อัตราดอกเบี้ยของที่ดอนสูงกว่าที่นา เพราะราคาที่ดินในแถบภูเขาแพงกว่ามาก

ตารางที่ 2-3 ตัวอย่างของการประเมินที่นาในการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเมอิจิ

	นาเจ้าของทำเอง	นาเช่า
ต่อ 10 ฮาร์		
1) ปริมาณผลิต (โคบุ)	1.6	1.6
2) ค่าเช่า (โคบุ)	—	1.088
3) มูลค่าของผลิต	4.8	3.264
4) เมตติพันธ์และปุ๋ย	△ 0.72	—
5) ค่าธรรมเนียมท้องถิ่น	△ 0.408	△ 0.408
6) ภาษีที่ดิน	△ 1.224	△ 1.224
7) कुल	2.448	1.632
8) มูลค่าที่ดิน	40.800	40.800
9) ภาษีที่ดิน	1.224	1.224

หมายเหตุ

- 1) ผลิตผลเป็นของข้าวกลิ้ง
- 2) ในกรณีที่นา ค่าเช่าจ่ายในรูปผลิตผล ค่าเช่าของที่ดอนไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปผลิตผลเสมอไป แต่ก็จะถูกแปลงเป็นรูปข้าว
- 3) เป็นรายได้ของเกษตรกร (คิดในราคา 3 เยน ต่อ โคบุ)
- 4) 15% ของผลิตผลในข้อ 3)
- 5) หนึ่งส่วน 3 ของภาษีที่ดิน
- 6) 3% ของมูลค่าที่ดิน
- 7) कुल = 3) - 4) - 5) - 6)
- 8) 7) หาดด้วย 0.06 แต่คิดให้ที่ดินทั้งสองประเภทเท่ากัน
- 9) 8) कुณ 0.03

หน่วย : 1,000 เฮนและ

ตารางที่ 2-4 ภาษีที่ดินที่ทบทวนแล้วตามกฎหมายการทบทวนภาษีที่ดิน 1,000 ha

	ที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัยและ นาเกลือ	ที่ป่าไม้ พืชหญ้า หนองไม้ลำธาร บ่อน้ำร้อน และที่เพาะปลูก ที่พัฒนาขึ้นใหม่	ที่อื่น ๆ บ่อน้ำร้อน ที่น้ำแข็ง ที่พัฒนาขึ้นใหม่	ที่ดินของวิหารในชนบท ที่รกร้าง และสุสาน	รวม
	(1)	(2)	(3)	(4)	
พื้นที่ทบทวนใหม่ (1,000 ha)	4,849	7,634	62		12,544
มูลค่าที่ดิน (1,000 yen)	1,624,040	24,724			1,648,764
ภาษีที่ดิน (1,000 yen)	48,721	742			49,463
พื้นที่ก่อนการทบทวน (1,000 ha)	3,260	656			3,916
ภาษีที่ดินก่อนการทบทวน(1,000 yen)	52,206	162			52,368
เปรียบเทียบพื้นที่ (1,000 ha)	1,588	6,978	62		8,628
เปรียบเทียบภาษี (1,000 yen)	△ 3,485	580			△ 2,905

หมายเหตุ อัตราภาษีใหม่เท่ากับ 3% ตัวเลขใน (2) รวมที่ในแผน และไม่รวมที่ที่ยังสำรวจไม่แล้วเสร็จ
ตัวเลขใน (3) เป็นตัวเลขก่อนการทบทวน
ภาษีที่ดินก่อนการทบทวนเป็นค่าภาษีเฉลี่ย 3 ปีก่อนการทบทวน
△ หมายถึงเครื่องหมาย

ตารางที่ 2-5 ค่าใช้จ่ายของการทบทวนภาษีที่ดินภายหลังการปฏิรูปเม็กซิโก หน่วย : เยน

สำนักทบทวนภาษีที่ดิน ¹⁾	672,279
ทุกมณฑล ²⁾	7,339,913
รวม	8,012,192
รายจ่ายมิใช่ของรัฐบาล ³⁾	29,095,823
รวมทั้งสิ้น	37,108,015
เพื่อการอ้างอิง	
พื้นที่ทั้งหมด (ha) ⁴⁾	4,848,567
จำนวนแปลง ⁵⁾	85,440,014
รายรับภาษีรวมปีปฏิทิน 1873	63,328,718
คิดเป็นภาษีที่ดิน	60,604,242
รายรับภาษีรวมปีงบประมาณ 1880	52,638,244
คิดเป็นภาษีที่ดิน	42,346,181

หมายเหตุ 1) จาก 1874 ถึง 1881 2) จาก 1872 ถึง 1881 3) จาก 1872 ถึง 1880 4) และ
5) เป็นที่เพาะปลูกที่อยู่อาศัยและนาเกลือ

ตารางที่ 2-6 การเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษีที่ดินแห่งชาติ

หน่วย : %

	ที่นาและ ที่อยู่อาศัย				ชอกโคโด			
	ที่นาและ ที่สวน	ที่อยู่อาศัย ในเมือง	ที่อยู่อาศัย ในชนบท	ที่อื่นๆที่นา และที่สวน	ที่นาและ ที่สวน	ที่อยู่อาศัย ในเมือง	ที่อยู่อาศัย ในชนบท	ที่อื่นๆ
หลังการปรับปรุง								
ภาษีที่ดิน	3.0	3.0	3.0	3.0				
1877-1898	2.5	2.5	2.5	2.5	1.0	1.0	1.0	1.0
1899-1903	3.3	5.0	3.3	3.3	1.0	1.0	1.0	1.0
1904	4.3	8.0	6.0	4.3	2.8	6.5	4.5	2.8
1905-1909	5.5	20.0	8.0	5.5	4.0	18.5	6.5	4.0
1910-1914	4.7	2.5 ¹⁾		5.5	3.4	2.5 ¹⁾		4.0
1915-1930	4.5	2.5		5.5	3.2	2.5		4.0
1931				4.0	ของมูลค่าเช่า			
1932-1939				3.8	"			
1940-1943				2.0	"			
1944-1945				3.0	"			
1946				4.0 ²⁾	"			
1947-1949				12.0 ²⁾	"			

หมายเหตุ 1) เริ่มเรียกเก็บปี 1911

2) ภาษีท้องถิ่น

ตารางที่ 2-7 การเปรียบเทียบมูลค่าที่นาและค่าเช่า (1918-1921)

รายการและมณฑล	มูลค่าที่ดินที่ประเมิน		ค่าเช่าต่อ 10 ฮาร์	ค่าเช่าต่อ 10 เฮน ของมูลค่าที่ดิน ที่ประเมิน (โก) (3)=(2)/(1)	ภาษีที่ดิน ต่อโคบุของค่าเช่า (เฮน)
	ต่อ 10 ฮาร์ (เฮน) (1)	10 ฮาร์ (โก) (2)			
	Saitama	43.30	949	219	1.52
Okinawa	13.22	300	227	1.25	
Mie	42.97	976	227	1.25	
Chiba	31.85	902	283	1.00	
Hyōgo	42.99	1,220	284	99	
Fukushima	28.78	821	285	99	
Miyagi	20.69	780	377	75	
Akita	22.84	896	392	72	
Yamaguchi	25.59	1,029	402	70	
เฉลี่ยทั้งญี่ปุ่น	35.30	1,018	288	98	

หมายเหตุ มณฑลตัวอย่างที่เลือกมาจากชั้นของภาษีต่อโคบุของค่าเช่า (สูง กลาง ต่ำ)

1 โก = 1/1,000 โคบุ

1 โคบุ = 150 กก.

ตัวเลขเป็นค่าเฉลี่ยของแต่ละมณฑล

ตารางที่ 2-8 การเปรียบเทียบมูลค่าที่ดินและค่าเช่า (1918-1921)

รายการ และมณฑล	มูลค่าที่ดิน	ค่าเช่าต่อ	ค่าเช่าต่อ 10 เยน	ภาษาที่ดิน
	ที่ประเมินต่อ 10 ฮาร์	10 ฮาร์	ของมูลค่าที่ดินที่ประเมิน	ต่อโคกุของค่าเช่า
	(เยน)	(โก)	(โก)	(เยน)
Hokkaido	5.73	134	234	1.21
Osaka	22.38	586	262	1.08
Saga	12.33	326	264	1.07
Chiba	9.14	334	365	78
Kagawa	13.10	482	368	77
Yamanashi	11.04	406	368	77
Miyazaki	4.46	212	475	60
Kōchi	2.52	135	536	53
Yamaguchi	3.47	248	715	40
เฉลี่ยทั้งญี่ปุ่น	9.21	344	375	82

หมายเหตุ เหมือนตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-9 จำนวนรวมของรายการเช่าที่ดินเมื่อปี 1927

ประเภทของที่ดิน	จำนวนแปลง	พื้นที่ 1)	ราคาเช่าเฉลี่ย		มูลค่าปัจจุบัน	มูลค่า	อัตราส่วนของราคาเช่า
			ต่อ 10 ฮาร์	ของที่ดิน	ปัจจุบัน	ต่อมูลค่าปัจจุบัน	
	1,000	1,000 เฮกตาร์	1,000 (เยน)	(เยน)	(1,000 เยน)	เฉลี่ยต่อ 10 ฮาร์	ของที่ดิน
ที่นา	51,035	2,973	838,279	28.563	1,017,358	34.665	82.3
ที่สวน	42,882	2,760	215,568	7.857	230,752	8.410	93.4
ที่อยู่อาศัย	10,980	1,237 ²⁾	628,946	50.844 ³⁾	699,434	56.543 ³⁾	89.9
นาเกลือ	22	6	2,727	47.093	1,870	32.310	145.7
น้ำแร่	4	13 ⁵⁾	383	97.664 ⁴⁾	173	44.193 ⁴⁾	220.9
หนองบึง	179	13	332	2.573	184	1.423	180.7
ป่าไม้	23,316	8,479	41,483	.489	27,221	.321	152.3
ทุ่งหญ้า	11	132	201	.152	361	.273	55.7
ป่าเขา	6,422	1,539	4,637	.295	2,990	.194	151.6
ที่อื่นๆ	316	16	2,265	14.149	1,636	10.220	138.4
รวม	135,167	16,331	1,734,719	-	1,981,979	-	87.5

หมายเหตุ 1) จริงๆแล้วหน่วยเดิมเป็นโช (cho) (= 0.99174 เฮกตาร์)

2) 1 ล้าน tsubo (ประมาณ 333.3 เฮกตาร์)

3) ต่อ 100 tsubo (ประมาณ 3.3 ฮาร์)

4) ต่อแปลง

5) 1,000 tsubo (1 tsubo = 3.3 ตารางเมตร)

ตารางที่ 2-10 การเปลี่ยนแปลงของราคาที่ดินเพื่อการเพาะปลูก

หน่วย : เยน

	ต่อ 10 ฮาร์		คันนี้	
	ที่นา	ที่สวน	ที่นา	ที่สวน
1873	47	16	100	100
1890	63	26	134	163
1899	132	58	281	363
1908	196	90	417	563
1911	247	114	526	713
1912	286	135	609	844
1913	303	168	645	1,050
1914	285	157	606	981
1915	263	148	557	925
1916	278	158	591	988
1917	331	196	704	1,225
1918	441	261	938	1,631
1919	725	442	1,543	2,763
1920	617	355	1,313	2,219
1921	598	353	1,272	2,206
1922	624	370	1,328	2,313
1923	585	351	1,245	2,194
1924	573	352	1,219	2,200
1925	563	347	1,198	2,169
1926	576	357	1,226	2,231
1927	548	336	1,166	2,100
1928	540	334	1,149	2,088
1929	525	326	1,117	2,038
1930	508	317	1,081	1,981

หมายเหตุ ราคาปี 1873 เป็นค่าเฉลี่ยของราคาประเมิน

ราคาจากปี 1890-1912 ได้จากการสำรวจของ MACA

ราคาจากปี 1913 ได้จากการสำรวจของ Hypothec Bank of Japan

ตารางที่ 2-11 การยกเว้นภาษีที่ดินของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินเองตามการทบทวนภาษีปี 1931

	พรบ.ภาษีที่ดินเก่า	กฎหมายภาษีที่ดินใหม่	เพิ่มขึ้น
พื้นที่ยกเว้น (1,000 เฮกตาร์)	1,311	1,521	210
มูลค่าที่ดินหรือราคาเช่าของที่ดินที่ได้อยกเว้น (1,000 เยน)	164,829	173,904	9,075
จำนวนบุคคลที่ได้รับการยกเว้นจากภาษีที่ดิน (1,000 คน)	5,684	5,978	294
จำนวนภาษียกเว้น (1,000 เยน)	7,391	7,825	434

ตารางที่ 2-12 เปรียบเทียบจำนวนของภาษีที่ดินก่อนและภายหลังการทบทวนภาษีปี 1931

หน่วย : เชน

	ปริมาณภาษีที่ดิน				
	ภาษีที่นา	ภาษีที่สวน	ภาษีที่ดินอยู่อาศัย	ภาษีที่ดินอื่นๆ	รวม
ปริมาณของภาษีที่ดินที่ทบทวน ณ วันที่ 1 มค. 1930	31,756,718	8,253,816	24,160,682	2,010,778	66,181,994
ส่วนลดลงเนื่องจากการจำกัด การเพิ่มภาษีที่หนักหน่วง การยกเว้น ของภาษีที่ดิน	△ 560,943	△ 76,501	△ 1,488,232	△ 90,715	△ 2,216,391
ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง การเปลี่ยนแปลง จำนวนที่ดิน ฯลฯ	△ 4,174,993	△ 2,433,360	0	0	△ 6,608,353
कुल = ปริมาณภาษีที่ดิน ที่ได้รับ ในปีปกติ	26,734,539	5,592,992	24,490,915	1,881,951	58,700,397
ปริมาณของภาษีที่ดิน ตามภาษีที่ดิน	40,549,751	7,324,088	19,038,592	1,869,824	68,782,255
कुलของภาษีเก่าและ ภาษีใหม่	△13,815,212	△ 1,731,096	5,452,323	12,127	△10,081,858

หมายเหตุ Δ = ลบ (-)

ตารางที่ 2-13 ค่าเช่า ภาษี และค่าธรรมเนียมในเศรษฐกิจครัวเรือนฟาร์ม

หน่วย : เยน

	รายได้รวม ของครอบครัวฟาร์ม	ค่าใช้จ่าย การทำฟาร์ม	ส่วนของ ค่าเช่า	ค่าใช้จ่าย ของ ครอบครัวฟาร์ม	ภาษีและ ค่าธรรมเนียม	ค่าเช่า ภาษีและ ค่าธรรมเนียม	(5)/(1)	(3)/(2)	(3)/(6)	เพื่อการอ้างอิง	
										ผลผลิตเหลือของ ครอบครัวฟาร์ม	หนี้สินของ ครอบครัวฟาร์ม
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)			(7)	(8)	
1924	1,661	769	260	1,176	114	374	6.9	33.8	69.5	371	524
1925	1,682	657	223	1,234	112	335	6.7	33.9	66.6	336	474
1926	1,499	692	207	1,170	114	321	7.6	29.9	64.5	215	807
1929	1,286	555	157	996	108	265	8.4	28.3	59.2	182	723
1930	857	419	128	749	92	220	10.7	30.5	58.2	16	823
1931	599	283	98	543	54	152	9.0	34.6	64.5	2	608
1934	781	350	142	639	56	198	7.2	4.06	71.7	86	640
1935	901	433	177	685	59	236	6.5	40.9	75.0	157	528
1936	967	480	178	750	61	239	6.3	37.1	74.5	156	531
1939	1,760	636	234	1,105	50	284	2.8	36.8	82.4	605	511
1940	1,912	762	251	1,280	49	300	2.6	32.9	83.7	583	412
1941	1,737	667	213	1,335	52	265	3.0	31.9	80.4	350	306

หมายเหตุ การลดลงของค่าเช่าจากปี 1924 ถึง 1931 ส่วนใหญ่เกิดจากการลดลงของราคาข้าวมากกว่าการลดลงของค่าเช่าในรูปผลผลิต

ตารางที่ 2-14 ภาวะภาษีและค่าธรรมเนียมของเกษตรกรเจ้าของและผู้เช่า

หน่วย : เชน

	รายได้รวม	ภาวะภาษี	ค่าใช้จ่าย	ผลิตผลเหลือ	(2)/(1)	จำนวนสมาชิก ครอบครัว
	ของ	และ	ของครอบครัว	ของ		
	ครอบครัวฟาร์ม (1)	ค่าธรรมเนียม (2)	ฟาร์ม (3)	ครอบครัวฟาร์ม (4)	%	
เกษตรกรเจ้าของ						
1924	2,064	189	1,439	436	9.2	8.00
1925	1,827	164	1,302	361	9.0	7.70
1926	1,712	153	1,247	312	8.9	7.80
1929	1,705	165	1,289	251	9.7	6.80
1930	1,061	150	888	23	14.1	5.30
1931	724	93	650	△ 19	12.8	6.50
ผู้เช่า						
1924	1,251	30	870	351	2.4	5.90
1925	1,162	20	938	204	1.7	6.60
1926	1,413	29	1,211	173	2.1	7.20
1929	994	55	823	116	5.5	5.50
1930	661	25	597	39	3.8	6.60
1931	442	18	443	△ 19	4.1	6.20

ตาราง 2-15 ภาวะภาษีของครอบครัวฟาร์มต่อครอบครัว (1930)

หน่วย : เชน

	ภาษีแห่งชาติ				ภาษีมณฑล				ยอดรวม
	ภาษีที่ดิน	ภาษีรายได้	อื่นๆ	รวม	ภาษีที่ดิน เก็บเพิ่ม	ภาษีอาคาร เก็บเพิ่ม	ภาษีรายได้	อื่นๆ	
เกษตรกรเจ้าของ	24.875	0.070	...	24.945	31.477	6.996	0.160	4.514	43.147
ผู้เช่าบางส่วน	10.913	...	...	10.913	15.707	4.065	...	4.607	24.379
ผู้เช่า	1.283	...	...	1.283	2.334	2.583	...	3.956	8.873
	ภาษีเทศบาล						รวม	ยอดรวม	
	ภาษีที่ดิน เก็บเพิ่ม	ภาษีอาคาร เก็บเพิ่ม	อัตรา ครอบครัว	ภาษีรายได้ เก็บเพิ่ม	อื่นๆ				
เกษตรกรเจ้าของ	18.130	3.200	30.943	0.160	3.292	55.725	123.817		
ผู้เช่าบางส่วน	9.796	1.760	17.564	...	2.903	32.023	67.315		
ผู้เช่า	1.258	1.156	8.515	...	3.270	14.199	24.355		

หมายเหตุ ความแตกต่างระหว่างยอดรวม (ปี 1930) ในตารางนี้กับภาวะภาษีและค่าธรรมเนียมในตารางที่ 2-14 ก็คือ ค่าธรรมเนียมในยอดหลัง

ตารางที่ 2-16 ภาษีและค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากครอบครัวฟาร์มต่อครอบครัว

หน่วย : เยน

		ภาษีส่วนกลาง						รวม	ภาษี มณฑล	ภาษี เทศบาล	รวมภาษี	ค่าธรรมเนียม ยอดรวม	
		ภาษีที่มา	ภาษีที่สวน	ภาษีที่อยู่อาศัย	ภาษีที่ดินอื่นๆ	ภาษีรายได้	อื่นๆ					อื่นๆ	
1926	1	26.09	4.56	3.32	...	2.42	36.39	64.52	73.41	174.32	29.32	203.64	
	2	10.58	1.07	2.50	...	2.04	16.18	32.14	38.85	87.16	15.61	102.78	
	3	0.35	0.10	0.46	...	0.05	0.97	8.78	13.93	23.68	3.25	26.92	
1929	1	20.41	3.68	2.25	0.58	0.32	0.05	27.29	50.29	69.95	147.53	22.18	169.72
	2	7.97	0.90	1.52	0.13	...	...	10.52	27.53	41.15	79.20	13.46	92.67
	3	0.23	0.10	0.75	0.03	...	...	1.11	10.64	17.08	28.83	6.27	35.10
1932	1	9.31	2.29	1.23	0.29	...	...	13.12	27.34	32.65	73.11	15.02	88.13
	2	2.31	0.44	0.92	0.08	...	...	3.77	15.19	19.00	37.96	8.69	46.65
	3	0.03	0.02	0.64	0.02	0.02	...	0.71	6.95	8.91	16.57	2.97	19.54
1935	1	8.66	1.42	1.20	0.23	...	...	11.51	25.76	35.63	72.90	18.65	91.55
	2	2.34	0.35	0.87	0.04	...	...	3.60	16.02	22.75	42.37	11.59	53.96
	3	0.05	0.03	0.73	0.01	...	...	0.82	7.42	11.11	19.35	4.70	24.05
1938	1	6.12	1.04	1.03	0.20	0.13	...	8.52	15.29	31.61	55.42	15.42	70.84
	2	2.06	0.21	0.72	0.03	0.02	...	3.04	10.40	19.14	32.58	10.38	42.96
	3	0.13	0.01	0.52	0.01	0.29	...	0.96	5.07	9.20	15.23	4.69	19.92
1941	1	3.51	...	...	1.23	8.52	...	13.26	11.31	26.94	51.52	41.75	93.27
	2	0.61	...	...	0.37	4.16	...	5.14	6.06	17.65	28.85	23.82	52.67
	3	0.01	...	...	0.16	1.45	...	1.62	2.30	7.13	11.05	9.80	20.85

หมายเหตุ 1 = เกษตรกรเจ้าของ

2 = ผู้เช่าบางส่วน

3 = ผู้เช่า

ตารางที่ 2-17 ค่าเช่าและราคาข้าว

	ค่าเช่าในรูปของข้าว (1) ของที่นา	ค่าเช่าที่เป็นเงินสด ของที่ดิน(เฮน) (2)	ราคาข้าวสาร (3) (เฮน)	ค่าเช่าในรูปตัวเงินของ ที่นา(เฮน) (4)
1921	1.17	18.75	30.79	36.02
1923	1.13	19.96	32.76	41.83
1925	1.08	19.16	41.61	44.94
1927	1.02	18.78	36.26	36.99
1929	1.03	17.20	29.07	29.94
1931	1.02	13.70	18.47	18.83
1933	1.02	10.92	21.62	22.05
1935	1.02	12.67	29.87	30.47
1937	1.04	14.71	32.36	33.65
1939	1.06	16.94	37.29	39.53
1941	1.04	20.92	...	...

- หมายเหตุ
- 1) ต่อ 10 ฮาร์ ที่นาชั้นกลาง
 - 2) ต่อ 10 ฮาร์ ที่สวนชั้นกลาง
 - 3) ราคาตลาดข้าว Tokyo Fukagawa ต่อโคยุ
 - 4) ค่าเช่าต่อ 10 ฮาร์

ตารางที่ 2-18 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาษีท้องถิ่นและภาษีที่ดิน

หน่วย : ล้านบาท

	ภาษีมณฑล				ภาษีเทศบาล			
	1945		1949		1945		1949	
	รายรับภาษี	%	รายรับภาษี	%	รายรับภาษี	%	รายรับภาษี	%
ภาษีเพิ่มแก่ภาษีส่วนกลาง	312	73.4	—	—	ภาษีที่เก็บเพิ่มแก่			
ภาษีที่ดินเก็บเพิ่ม ¹⁾	56	13.2	—	—	ภาษีส่วนกลาง	372	66.4	—
มณฑล					ภาษีที่ดินเก็บเพิ่ม ¹⁾	93	16.6	—
ภาษีอัตรา	113	26.6	72,649	100.0	ภาษีที่เก็บเพิ่มแก่	39	7.0	47,809
ภาษีที่ดิน	—	—	3,734	5.1	ภาษีมณฑล	—	—	4,074
					ภาษีที่ดินเก็บเพิ่ม			5.8
รวม	425	100.0	72,649	100.0	เทศบาล			
ภาษีคืน					ภาษีอัตรา	149	26.6	21,983
ภาษีที่ดินส่วนกลาง	28	—	—	—	รวม	560	100.0	69,792
รวมภาษีที่ดิน ²⁾	84	18.5						100.0
ยอดรวม ³⁾	453	100.0						

หมายเหตุ 1) = ภาษีที่ดินเก็บเพิ่มรวมอยู่ในภาษีเพิ่มของภาษีส่วนกลาง

2) = ภาษีที่ดินเก็บเพิ่ม + ภาษีที่ดินส่วนกลาง (ภาษีคืน)

3) รวม + ภาษีที่ดินส่วนกลาง (ภาษีคืน)

ตารางที่ 2-19 ราคาที่เพาะปลูกและดัชนีราคาขายส่ง

	พื้นที่		ที่สวน		ดัชนีราคาขายส่ง
	ราคาต่อ 10 ฮาร์ (เยน)	ดัชนี	ราคาต่อ 10 ฮาร์ (เยน)	ดัชนี	
1946	1,393	0.7	943	0.8	4.6
1948	9,420	5.0	6,163	5.5	36.3
1950	20,821	11.2	13,032	11.6	70.1
1952	44,711	24.0	28,546	25.5	99.2
1954	93,546	50.1	55,753	49.8	99.2
1956	135,724	72.7	79,728	71.1	101.7
1958	165,495	88.7	98,113	87.6	95.0
1960	186,611	100.0	112,013	100.0	100.0
1962	194,544	104.3	115,785	103.4	99.3
1964	198,496	106.4	120,120	107.2	101.3
1966	216,217	115.9	129,569	115.7	104.5
1968	276,660	148.3	160,297	143.1	107.3
1970	327,706	175.6	184,422	164.6	113.6
1972	379,751	203.5	220,348	196.7	113.6
1974	571,250	306.1	352,771	314.9	172.9
1975	628,685	336.9	387,201	345.7	178.6

หมายเหตุ ราคาที่เพาะปลูกและดัชนีได้จากการสำรวจของ the Hypothec Bank of Japan และ The Research Institute of Real Estate
ดัชนีราคาขายส่งได้จากการสำรวจของ Bank of Japan

ตารางที่ 2-20 พื้นที่เพื่อการเปลี่ยนการใช้ที่เพาะปลูก

หน่วย : เฮกตาร์

การเปลี่ยนการใช้ที่เพาะปลูก	
1955	5,488
1960	15,009
1965	26,502
1970	46,519
1971	47,609
1972	50,705
1973	52,532
1974	34,247
1975	25,507

หมายเหตุ ตัวเลขทั้งหลายเกี่ยวกับการเปลี่ยนการใช้ที่ได้รับความเห็นชอบตามมาตรา 4 และ 5 ของกฎหมายที่ดินการเกษตร และตัวเลขของปี 1972 เป็นต้นมารวมโอกินาวาด้วย

ตารางที่ 2-21 ความแตกต่างของราคาที่ดินเพาะปลูก

หน่วย : 1,000 เยนต่อ 10 ฮาร์

	ราคาที่ดิน ¹⁾		ราคาที่ดิน ¹⁾		(3)/(2)	
	สำหรับการ ทำฟาร์ม ²⁾	เพื่อประโยชน์ อื่น ³⁾	เพื่อการ ทำฟาร์ม ²⁾	เพื่อประโยชน์อื่น	ที่นา(เก๋)	ที่สวน(เก๋)
1956	141	982	97	902	7.0	9.3
1961	208	1,676	159	1,589	8.1	10.0
1966	356	4,561	332	4,575	12.8	13.8
1967	450	5,748	409	5,797	12.8	14.2
1968	659	7,255	554	7,534	11.0	13.6
1969	717	8,061	574	8,299	11.2	14.5
1970	1,163	10,833	946	10,855	9.3	11.5
1971	1,496	13,550	1,300	13,603	9.1	10.5
1972	1,663	16,256	1,458	15,971	9.8	11.0
1973	1,883	19,784	1,727	19,751	10.5	11.4
1974	2,978	23,427 ⁴⁾	2,759	23,998 ⁴⁾	7.9	8.7
1975	3,082	24,561 ⁴⁾	2,941	25,044 ⁴⁾	8.0	8.5

หมายเหตุ 1) เป็นของที่ดินภาพปานกลางในที่ราบยกเว้นปี 1974 และ 1975

2) เฉพาะของที่ดินที่เจ้าของทำการเกษตรเอง

3) ใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่มีใช้เพื่อชุมชนปี 1956 และ 1961 ใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยเมื่อ 1961 และ 1974

4) ราคาเฉลี่ยของที่ดินภายในเขตเทศบาลซึ่งจัดเขตตามกฎหมายผังเมืองเสร็จแล้วแต่ยกเว้นที่ที่อยู่ในเขตเมืองของการแบ่งเขต

ตารางที่ 2-22 การเปลี่ยนแปลงของภาษีที่เพาะปลูกของเทศบาล

	1950	1955	1960	1965	1970	1975
สัดส่วนของภาษีที่เพาะปลูกและ ภาษีที่ดินทั้งหมด ¹⁾						
ที่นา (%)	38.7	33.5	31.2	25.1	10.3	2.6
ที่สวน (%)	9.2	10.9	10.4	7.9	3.1	1.6
รวม (%)	47.9	44.4	41.6	33.0	13.4	4.3
สัดส่วนของภาษีที่เพาะปลูกและ ภาษีทรัพย์สินทั้งหมด ²⁾	18.8	17.4	13.4	7.8	3.7	1.9
จำนวนการเก็บภาษีของ ภาษีทรัพย์สิน (ล้านเยน) ³⁾	47,604	110,401	160,022	277,325	544,365	1,489,923
คิดเป็นภาษีที่ดิน (ล้านเยน)	18,670	43,305	51,571	65,494	150,947	653,862
คิดเป็นภาษีที่เพาะปลูก (ล้านเยน)	8,943	19,227	21,454	21,610	20,227	28,116
รายรับจากภาษีเทศบาล (ล้านเยน)	118,584	234,432	395,288	767,121	1,639,532	4,285,607
สัดส่วนของภาษีที่เพาะปลูกและ จากภาษีของเทศบาล (%)	7.5	8.2	5.4	2.8	1.2	0.7

หมายเหตุ 1) ขนาดของการเก็บภาษีมาตรฐาน

2) สัดส่วนของการเก็บภาษีที่ดินตามมาตรฐาน และปริมาณการเก็บภาษีมาตรฐานของทรัพย์สินรวม

3) ยอดปีบัญชี แต่ของภาษีที่เพาะปลูกนั้นเป็นปริมาณของการเก็บภาษีมาตรฐาน

ตารางที่ 3-1 การผลิตข้าวและการค้าและราคาข้าว (1868-1910)

หน่วย : โคน (150 กก.)

ปีการ ค้าข้าว	การผลิต (A)	ส่งออก (Δ) หรือนำเข้าสุทธิ			รวม (B + C) = D	ยอดรวม (A + D)	ราคาข้าว ต่อโคก (E)	สัดส่วนของ ราคาข้าว (F)
		นำเข้าจาก ต่างประเทศ (B)	นำเข้าจาก อาณานิคม (C)					
1868	...	83,909	...	83,909	...	5.98	...	
1869	...	648,285	...	648,285	...	9.02	...	
1870	...	2,150,843	...	2,150,843	...	9.20	...	
1871	...	167,832	...	167,832	...	5.63	...	
1872	...	Δ 402,409	...	Δ 402,409	...	3.88	...	
1873	...	Δ 852,580	...	Δ 852,580	...	4.72	...	
1874	24,021,738	Δ 58,224	...	Δ 58,224	23,963,514	7.28	...	
1875	25,914,016	1,814	...	1,814	25,915,830	7.28	...	
1876	...	Δ 197,095	...	Δ 197,095	...	5.01	...	
1877	24,743,351	Δ 437,682	...	Δ 437,682	24,305,669	5.55	...	
1878	26,599,181	Δ 820,492	...	Δ 820,492	25,778,689	6.03	.769	
1879	25,282,540	Δ 55,388	...	Δ 55,388	25,227,152	7.90	.822	
1880	31,678,289	47,061	...	47,061	31,725,350	10.47	.934	
1881	31,433,740	3,739	...	3,739	31,437,479	10.49	.872	
1882	29,971,383	Δ 271,708	0	Δ 271,708	29,699,675	8.86	.762	
1883	30,692,327	Δ 176,699	0	Δ 176,699	30,515,628	6.45	.683	
1884	30,562,392	Δ 482,607	325	Δ 482,282	30,080,110	5.11	.674	
1885	27,131,087	6,774	Δ 1,007	5,767	27,136,854	6.53	.772	
1886	34,042,773	Δ 554,610	3,830	Δ 550,780	33,491,993	5.66	.761	
1887	37,191,424	Δ 338,680	36	Δ 338,644	36,852,780	4.99	.686	
1888	39,999,199	Δ 1,179,071	94	Δ 1,178,977	38,820,222	4.91	.631	
1889	38,645,583	Δ 1,612,677	1,331	Δ 1,611,346	37,034,237	6.05	.737	
1890	33,007,566	1,717,413	Δ 2,231	1,715,182	34,722,748	8.94	.941	
1891	43,037,809	Δ 302,321	257	Δ 302,064	42,735,745	7.06	.847	
1892	38,181,405	Δ 74,086	Δ 131	Δ 74,217	38,107,188	7.34	.842	
1893	41,429,676	Δ 296,291	Δ 3,158	Δ 299,449	41,130,227	7.40	.918	
1894	37,267,418	838,159	Δ 4,350	833,809	38,101,227	8.80	1.012	
1895	41,859,047	Δ 99,060	Δ 705	Δ 99,765	41,759,282	8.87	.939	
1896	39,960,798	Δ 60,073	Δ 4,935	Δ 65,008	39,895,790	9.54	.971	
1897	36,240,351	1,302,000	Δ 8,805	1,293,195	37,533,546	11.88	1.130	
1898	33,039,293	5,150,805	Δ 51,123	5,099,682	38,138,975	14.68	1.192	
1899	47,387,666	Δ 679,011	Δ 2,723	Δ 681,734	46,705,932	9.99	.890	
1900	39,698,258	765,377	Δ 24,158	741,219	40,439,477	11.90	.955	
1901	41,466,422	862,274	61,987	924,261	42,390,683	12.34	1.015	
1902	46,914,434	653,307	125,261	778,568	47,693,002	12.64	1.058	
1903	36,932,266	4,799,211	441,304	5,240,515	42,172,781	14.43	1.128	
1904	46,473,298	5,110,330	389,955	5,500,285	51,973,583	13.22	1.009	
1905	51,430,221	4,754,910	625,909	5,380,819	56,811,040	12.84	.925	
1906	38,172,560	2,463,669	808,509	3,272,178	41,444,738	14.68	1.023	
1907	46,302,530	2,419,979	555,941	2,975,920	49,278,450	16.42	1.053	
1908	49,052,065	1,809,047	1,087,101	2,896,148	51,948,213	15.98	1.040	
1909	51,933,893	1,025,584	1,123,536	2,149,120	54,083,013	13.19	.896	
1910	52,437,662	375,824	790,193	1,166,017	53,603,679	13.27	.913	

หมายเหตุ: นำหนักโคกคิดกับข้าวกล้อง

ปีการค้าข้าวเริ่มพฤศจิกายนถึงตุลาคมปีถัดไป

Δ = ส่งออกสุทธิ

สัดส่วนของราคาข้าว = ดัชนีราคาข้าวปี 1893-1897 เป็นปีฐาน หาดด้วยดัชนีราคาขายส่งของฐานเดียวกัน

ตารางที่ 3-2 การส่งออกและนำเข้าผลิตผลการเกษตร

หน่วย : ล้านบาท

		1955	1960	1965	1970	1975
การส่งออก						
สินค้าเกษตร	(a)	44,888	60,098	56,303	133,213	110,464
การส่งออกรวม	(b)	723,816	1,459,633	3,042,627	6,954,367	16,545,314
a/b		0.062	0.041	0.019	0.019	0.007
การนำเข้า						
สินค้าเกษตร	(c)	315,331	318,068	698,404	1,169,120	2,869,619
การนำเข้ารวม	(d)	889,715	1,616,807	2,940,847	6,797,221	17,170,027
c/d		0.354	0.197	0.237	0.172	0.167

หมายเหตุ ผลิตผลการเกษตรไม่รวม ฝ้าย ไม้ และยางพารา การส่งออกและนำเข้าในรูปดอลลาร์ถูกเปลี่ยนเป็นเงินบาทโดยอัตราแลกเปลี่ยน 360 บาทในปี 1955-1970 และ 296.77 บาทในปี 1975

ตารางที่ 3-3 ผลผลิตทางการเกษตรรวมก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

หน่วย : ล้านบาท

	พืช			ข้าวใหม่	การเลี้ยงสัตว์	สินค้าฟางหญ้า	รวมทั้งสิ้น
	ข้าว	“มูกิ” ข้าวสาลี บาร์เลย์	รวมอื่นๆ				
1878-1882	246.0	42.3	374.2	45.7	11.2	...	431.1
1883-1887	172.2	35.1	289.7	34.7	8.7	...	333.1
1888-1892	248.8	49.6	409.4	38.5	12.3	...	460.2
1893-1897	328.9	79.3	556.7	58.7	16.7	...	632.1
1898-1902	490.5	122.6	845.6	85.2	27.7	...	958.5
1903-1907	643.3	133.7	1,076.4	119.0	35.2	...	1,230.6
1908-1917	786.0	181.4	1,318.7	139.7	42.9	...	1,501.3
1913-1917	911.2	188.2	1,507.2	242.3	58.8	...	1,808.3
1918-1919	2,357.6	419.0	3,703.1	549.7	137.1	...	4,389.9
1920-1922	1,995.9	319.3	3,103.2	449.2	185.4	...	3,737.8
1923-1927	1,824.0	284.2	2,980.7	638.9	227.4	43.9	3,890.9
1928-1932	1,798.9	212.8	2,080.7	416.6	220.7	33.1	2,751.1
1933-1935	1,476.5	241.1	2,288.3	351.6	214.3	28.8	2,883.0
1936-1940	2,307.6	474.0	3,810.2	579.5	363.4	65.4	4,818.5

หมายเหตุ “มูกิ” ได้แก่ข้าวบาร์เลย์ ข้าวสาลี และ naked barley

ตารางที่ 3-4 สัดส่วนของการพึ่งพาตนเองและการบริโภคธัญพืชต่อบุคคลต่อปี ช่วงก่อนสงคราม

ปีการค้ำข้าว	Prewar Period				หน่วย : SSR, %, การบริโภคและโคขุ			
	ข้าวกล้อง		ข้าวสารี		บาเลย์		Naked Barley	
	SSR	การบริโภคต่อบุคคล	SSR	การบริโภคต่อบุคคล	SSR	การบริโภคต่อบุคคล	SSR	การบริโภคต่อบุคคล
1878-1882	101	0.778	102	0.055	100	0.143	100	0.101
1883-1887	101	0.822	103	0.070	100	0.166	100	0.119
1888-1892	101	0.952	100	0.077	100	0.173	100	0.126
1893-1897	99	0.930	98	0.091	100	0.191	100	0.155
1898-1902	97	0.969	92	0.102	100	0.195	100	0.158
1903-1907	91	1.022	92	0.105	99	0.191	100	0.137
1908-1912	96	1.047	90	0.106	100	0.189	100	0.150
1913-1917	96	1.071	101	0.103	100	0.184	100	0.153
1918-1922	92	1.128	71	0.151	99	0.159	100	0.135
1923-1927	86	1.125	63	0.151	101	0.134	100	0.114
1928-1932	87	1.087	72	0.137	100	0.113	100	0.104
1933-1937	83	1.080	104	0.128	103	0.096	100	0.086
1938-1942	82	1.055	117	0.128	100	0.094	101	0.086
1943-1945	94	0.923	101	0.133	100	0.080	100	0.078

หมายเหตุ 1) SSR (สัดส่วนการพึ่งพาตนเอง) = ผลผลิตรวม(น้ำหนัก) / การค้าขายผลผลิตรวม (น้ำหนัก) / ให้นำเข้าสุทธิหรือบวกส่งออกสุทธิ (ได้น้ำหนัก)

2) ปีการค้ำข้าว = พฤศจิกายน ถึง ตุลาคม

3) การเปลี่ยนจากโคขุเป็นกิโลกรัมมักใช้ตัวเลขในตารางข้างล่างนี้ (โดยมากใช้ปี 1931)

	1911-1915	1921-1925	1931-
ข้าวกล้อง	142.5 kg	146.3 kg	150.0 kg
ข้าวสารี	131.3	131.3	136.9
ข้าวบาร์เลย์	101.3	105.0	108.8
Naked barley	136.9	138.8	138.8

ตารางที่ 3-5 การพิพาทแรงงานช่วงยุคโทโซ

	จำนวนรวม		การนัดหยุดงาน ทำลายทรัพย์สิน ฯลฯ ที่เกี่ยวข้อง	
	จำนวนคดี	คู่กรณี	คดี	คู่กรณี
1912	...	...	49	5,736
1913	...	...	47	5,242
1914	...	...	50	7,904
1915	...	...	64	7,852
1916	...	...	108	8,413
1917	...	...	398	57,309
1918	...	...	417	66,457
1919	2,388	335,225	497	63,137
1920	1,069	127,491	282	36,371
1921	896	170,889	246	58,225
1922	584	85,909	250	41,503
1923	647	68,814	270	36,259
1924	933	94,047	333	54,526
1925	816	89,387	293	40,742
1926	1,260	127,267	495	67,234

หมายเหตุ จำนวนรวมของการพิพาทแรงงานรวมถึงการพิพาทที่ไต่คดีโดยคนกลางแล้ว และการพิพาทที่มีการนัดหยุดงานและการทำลายทรัพย์สินตามมาด้วย

ตารางที่ 3-6 รายได้ต่อวันของแรงงานในอาชีพต่าง ๆ

หน่วย : 0.01 เชน

	ช่างเรียงพิมพ์	ช่างไม้	ช่างปูน	คนงาน จับกัง(ชาย)	คนงานฟาร์ม (ชาย)	คนงานฟาร์ม (หญิง)	ช่างปั้นใหม่ (หญิง)	ช่างตีเหล็ก	ช่างเย็บผ้า (ชาย)	คนงาน โรงเลื่อย	เพื่อการอ้างอิง ราคา(เบน) ของข้าวต่อโคขุ
1915	61	84	85	55	46	29	33	69	84	83	13.06
1916	63	85	88	57	48	30	31	75	87	84	13.66
1917	68	96	97	70	57	35	36	91	97	99	19.80
1918	82	130	133	96	75	46	43	117	121	137	32.51
1919	127	262	191	143	119	74	64	167	157	190	45.89
1920	200	265	272	201	144	92	89	218	223	...	44.28

ตารางที่ 3-7 การผลิตและการค้าข้าว และราคาข้าว (1911-1945)

หน่วย : 1,000 โคขุ

ปีการค้าข้าว	ผลผลิต	นำเข้าหรือส่งออกสุทธิ(Δ)				การบริโภคนอกประเทศ	ราคาข้าวต่อโคขุ	สัดส่วนของราคาข้าว
		นำเข้าสุทธิ		ส่งออกสุทธิ				
		จากต่างประเทศ	จากอาณานิคม	รวม	ยอดรวม			
A	B	C	B+C=D	A+D=E	(โคขุ)	โคขุ		
1911	46,633	1,643	848	2,491	49,125	0.980	17.34	1.147
1912	51,712	1,810	800	2,610	54,322	1.068	20.69	1.309
1913	50,222	3,122	1,160	4,281	54,503	1.057	21.44	1.348
1914	50,259	2,221	1,701	3,922	54,182	0.981	16.15	1.040
1915	57,008	Δ 104	2,407	2,303	59,311	1.111	13.06	.829
1916	55,924	Δ 385	1,925	1,539	57,464	1.077	13.66	.729
1917	58,452	Δ 313	1,744	1,431	59,884	1.126	19.80	.845
1918	54,568	3,396	2,664	6,060	60,628	1.143	32.51	1.061
1919	54,700	5,303	3,874	9,177	63,877	1,124	45.89	1.239
1920	60,819	655	2,190	2,845	63,664	1.118	44.28	1.076
1921	63,209	703	3,770	4,473	67,682	1.153	30.89	.972
1922	55,180	3,744	3,081	6,825	62,006	1.100	35.15	1.130
1923	60,694	1,585	3,916	5,502	66,195	1.153	32.38	1.024
1924	55,444	3,302	5,453	8,755	64,199	1.122	38.33	1.082
1925	57,170	5,048	5,118	10,166	67,336	1.128	41.57	1.296
1926	59,704	2,049	6,936	8,985	68,690	1.130	35.58	1.215
1927	55,593	3,947	7,423	11,370	66,963	1.095	35.23	1.301
1928	62,103	1,201	9,048	10,248	72,351	1.129	30.70	1.109
1929	60,303	1,245	7,107	8,352	68,655	1.100	28.92	1.099
1930	59,558	1,149	6,896	8,044	67,602	1.076	18.36	1.282
1931	66,876	Δ 783	10,307	9,524	76,399	1.118	18.37	1.081
1932	55,215	755	10,171	10,926	66,141	1.012	21.10	1.170
1933	60,390	776	11,348	12,124	72,514	1.083	21.36	1.019
1934	70,829	Δ 263	13,578	13,314	84,143	1.133	25.94	1.184
1935	51,840	Δ 142	12,360	12,218	64,058	1.027	29.59	1.339
1936	57,457	341	13,306	13,647	71,104	1.047	30.44	1.339
1937	67,340	184	11,048	11,232	78,571	1.111	32.15	1.157
1938	66,320	81	14,603	14,684	81,004	1.112	34.17	.909
1939	65,869	4	9,039	9,043	74,912	1.103	37.13	.847
1940	68,964	7,653	2,569	10,221	79,186	1.072	43.20	.882
1941	60,874	9,596	4,504	14,100	74,975	0.974	43.35	.825
1942	55,088	8,708	6,274	14,981	70,069	0.990	43.26	.757
1943	66,776	5,531	1,068	6,599	73,374	1.025	45.02	.737
1944	62,887	—	4,350	4,350	67,237	(0.985)	47.27	.682
1945	58,559	—	1,338	1,338	59,897	(0.814)	49.56	.473

หมายเหตุ Δ = ส่งออกสุทธิ

สัดส่วนของราคาข้าว = ดัชนีราคาข้าว/ดัชนีราคาขายส่ง

สัดส่วนของราคาข้าวปี 1911 ถึง 1937 ใช้ฐานปี 1893-1897 ขณะที่จากปี 1938 ถึง 1945 ใช้ฐานปี 1934-1936

ตารางที่ 3-8 ปริมาณผลผลิตข้าวที่ถูกเสนอให้ลดเมื่อสิ้นเดือนตุลาคม 1934

	ปริมาณที่ลด (1,000 โคขุ)	สัดส่วนของการลด (%)	พื้นที่ลด (เฮกตาร์)	สัดส่วนของการลด (%)
ญี่ปุ่น	2,750	4.4	137,500	4.4
เกาหลี	1,650	10.0	165,000	10.0
ไต้หวัน	700	24.0	58,000	30.0
รวม	5,100	—	360,500	—

ตารางที่ 3-9 การขาดทุนทางการเงินของการควบคุมข้าวภายใต้กฎหมายข้าวและกฎหมายการควบคุมข้าว
หน่วย : ล้านเยน

	การขาดทุน ของข้าวภายใน	งบประมาณ ประเทศ	งบประมาณของ MACA หรือ MAF		
	(A)	(B)	(A) (B)	(C)	(A) (C)
1911	△ 1.2	1,591	0.1%	53	2.3%
1912	8.3	1,501	0.6	53	15.7
1913	7.8	1,389	0.6	55	14.2
1914	1.4	1,660	0.1	68	2.1
1915	6.4	1,580	0.4	42	15.2
1916	11.1	1,667	0.7	45	24.7
1917	16.0	1,759	0.9	50	32.0
1918	25.3	1,724	1.5	55	46.0
1919	28.9	1,774	1.6	64	45.2
1920	43.9	1,613	2.7	66	66.5
1921	18.8	1,498	1.3	57	33.0
1922	42.5	1,944	2.2	106	40.1
1923	27.3	2,321	1.2	123	22.2
1924	△ 3.1	2,224	0.1	133	2.3
1925	33.9	2,215	1.5	93	36.5
1926	8.2	2,327	0.4	106	7.7
1927	14.3	2,982	0.5	126	11.3
1928	17.9	3,551	0.5	132	13.6
1929	△ 4.3	4,883	0.1	209	2.1
1930	18.4	6,174	0.3	306	6.0
1931	125.2	8,658	1.4	540	23.2

หมายเหตุ △ = กำไร

การขาดทุนในปี 1930 และ 1931 รวมการขาดทุนเนื่องจากการควบคุมข้าวสาลี
ข้าวบาเลย์ naked barley ถั่วเหลืองและธัญพืชอื่นๆ

ตารางที่ 3-10 การขาดทุนทางการเงินของการควบคุมข้าวภายใต้กฎหมายการควบคุมอาหาร

หน่วย : 100 ล้านบาท

	ส่วนขาดทุนข้าวภายใน	งบประมาณประเทศ	งบประมาณ MAF		
	(A)	(B)	(A) (B)	(C)	(A) (C)
1956	193	10,897	1.8%	913	21.1%
1957	74	11,846	0.6	1,214	6.1
1958	108	13,331	0.8	1,055	10.2
1959	192	15,121	1.3	1,153	16.7
1960	281	17,652	1.6	1,669	16.8
1961	504	21,074	2.4	2,296	22.0
1962	529	25,631	2.1	2,502	21.1
1963	886	30,568	2.9	2,987	29.7
1964	1,229	33,405	3.7	3,485	35.3
1965	1,335	37,447	3.6	4,049	33.0
1966	2,234	44,771	5.0	5,551	40.2
1967	2,423	52,034	4.7	6,222	38.9
1968	2,683	59,173	4.5	6,853	39.2
1969	3,479	69,309	5.0	8,267	42.1
1970	3,608	82,131	4.4	9,921	36.4
1971	(1,743)				
	4,461	96,590	4.6	11,452	39.0
1972	(1,655)				
	4,273	121,189	3.5	14,056	30.4
1973	(724)				
	5,261	152,726	3.4	18,709	28.1
1974	(52)				
	6,076	191,981	3.2	22,499	27.0
1975	(66)				
	7,086	208,372	3.4	22,892	31.0
1976	(43)				
	7,408	246,502	3.0	24,919	29.7
1977	(23)				
	7,980	293,466	2.7	27,707	28.8
1978	(7)				
	7,154	342,950	2.1	30,567	23.4

หมายเหตุ

การขาดทุนของปี 1956 และ 1957 ถูกประมาณอย่างหยาบๆ เพราะไม่มีการแยกข้าวภายในและอาหารพวกแป้งอื่นๆ ออกจากกัน ตัวเลขในวงเล็บเน้นการขาดทุน เนื่องจากการระบายข้าวที่ล้นเกินทิ้งซึ่งถูกนับรวมอยู่ในตัวเลขที่ไม่ใส่วงเล็บ ตัวเลขงบประมาณเป็นตัวเลขที่ทบทวนใหม่

ตารางที่ 3-11 ราคาข้าวของการแทรกแซงของรัฐบาล (1933-1938)

หน่วย : เชนต์ต่อโคย

ปี	ราคาต่ำสุด	ราคาสูงสุด	ราคากลาง	ปริมาณ (1,000 โคย) ที่ซื้อโดยรัฐบาล
1933	23.30	30.50	21.36	144
1934	29.00	31.50	25.94	92
1935	24.80	33.20	29.59	—
1936	27.30	35.40	30.44	—
1937	29.90	35.40	32.15	—
1938	32.50	43.00	34.17	—

หมายเหตุ ราคาสูงสุดและต่ำสุดเป็นของข้าวที่ผลิตในปีที่แสดงไว้
การซื้อเพื่อปรับตามฤดูกาล ไม่ถูกนับรวมอยู่ในข้าวที่ซื้อโดยรัฐบาล

ตารางที่ 3-12 สัดส่วนการพึ่งพาตนเองของข้าว (1911-1945)

หน่วย : %

ปีการค้ำข้าว	ในญี่ปุ่น A	รวมการนำเข้า จากอาณานิคม B	การบริโภคต่อบุคคล (โคย) C
1911	94.9	96.7	0.960
1912	95.2	96.7	1.068
1913	92.2	94.3	1.057
1914	92.8	95.9	0.981
1915	96.1	100.2	1.111
1916	97.3	100.6	1.077
1917	97.6	100.5	1.126
1918	90.0	94.4	1.143
1919	85.6	91.7	1.124
1920	95.5	98.9	1.118
1921	93.4	99.0	1.153
1922	89.0	94.0	1.100
1923	91.7	97.6	1.153
1924	86.4	94.9	1.122
1925	84.9	92.5	1.128
1926	86.9	97.0	1.130
1927	83.0	94.1	1.095
1928	85.8	98.3	1.129
1929	87.8	98.2	1.100
1930	88.1	98.3	1.076
1931	87.5	101.0	1.118
1932	83.5	98.9	1.012
1933	83.3	98.9	1.083
1934	84.2	100.3	1.133
1935	80.9	100.2	1.027
1936	80.8	99.5	1.047
1937	85.7	99.8	1.111
1938	81.9	99.9	1.112
1939	87.9	100.0	1.103
1940	87.1	90.3	1.072
1941	81.2	87.2	0.974
1942	78.6	83.6	0.990
1943	91.0	92.5	1.025
1944	93.5	100.0	(0.985)
1945	97.8	100.0	(0.814)

หมายเหตุ A = ผลผลิตภายในหารด้วย (ผลผลิตภายใน + นำเข้าสุทธิทั้งหมด)

B = (ผลผลิตภายใน + นำเข้าสุทธิจากอาณานิคม) หารด้วย (ผลผลิตภายใน + นำเข้าสุทธิทั้งหมด)

ตัวเลขในวงเล็บยึดอุปทานที่มีได้หักเอาส่วนเก็บรักษาข้ามปีออก เนื่องจากไม่ทราบค่า

ตารางที่ 3-13 การกระจาย percentile ของพื้นที่เช่าตามแบบการเช่า (1943)

หน่วย : %

	รวม	ที่นา	ที่สวน	สวนหม่อน	สวนผลไม้	สวนชา	สวนอื่นๆ
พื้นที่เช่า (เฮกตาร์)	2,620,585	1,665,254	795,995	121,477	26,375	8,543	2,941
ค่าเช่ารูปผลิตผลตายตัว	65.68	86.43	29.71	29.29	24.27	21.27	50.23
เมื่อแปลงเป็นตัวเงิน	13.03	12.39	12.11	25.91	19.79	17.11	23.49
ค่าเช่าเงินสดตายตัว	20.48	0.56	56.98	44.80	51.50	59.87	25.87
ปันผลผลิต	0.79	0.62	1.20	—	3.11	1.75	0.41
Tsubogari kenmi	0.02	0.00	0.00	—	1.33	—	—
รวม	100	100	100	100	100	100	100

หมายเหตุ การเช่าแบบ Tsubogari-kenmi เป็นการเช่าที่คิดคำนวณค่าเช่าภายหลังประเมินผลผลิตที่ได้ก่อนการเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 3-14 ราคาข้าวช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

หน่วย : เยนต่อโคกุ

	ราคาซื้อของรัฐบาล		
	ราคาสำหรับผู้ผลิตได้รับ	ราคาที่เจ้าของที่ดินได้รับ	ราคาขายของรัฐบาล
ข้าวที่ผลิตเมื่อ			
1941	49.00	44.00	43.00
1942	49.00	44.00	43.00
1943	62.50	47.00	46.00
1944	62.50	47.00	46.00
1945	92.50	55.00	47.00
พฤศจิกายน 1945	150.00		
มีนาคม 1946	300.00	55.00	250.00

หมายเหตุ ราคาของข้าวที่ผลิตเมื่อปี 1945 ถูกแก้ไขในเดือนพฤศจิกายน 1945 และมีนาคม 1946

ตารางที่ 3-15 การเปลี่ยนแปลงของค่าเช่าที่นา

	ผลผลิตต่อ	ราคาของผู้ผลิต	(A) × (B) =	จำนวนค่าเช่า	ราคาที่เขาของ		(F)/(C)
	10 ไร่	ได้รับต่อโคย		(C)	(D)	(E)	
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)	%
	(โคย)	(เยน)	(เยน)	(โคย)	(เยน)	(เยน)	
1941	1.781	49.0	87.27	1.04	44	45.76	52
1942	2.172	49.0	106.43	0.97	44	42.68	40
1943	2.066	62.5	129.13	1.03	47	48.41	37
1944	2.009	62.5	125.56	1.01	47	47.47	38
1945	1.376	*300.0	412.80	1.02	55	56.10	14
1946	2.218	550.0	1,219.90	1.02	75	76.50	6
1947	2.057	1,756.0	3,612.09	—	—	76.50	2
1948	2.059	3,646.0	7,507.11	—	—	76.50	1
1949	2.126	4,348.0	9,243.85	—	—	169.27	2
1950	2.163	6,047.0	13,079.66	—	—	535.50	4

หมายเหตุ

*คอนแรกราคาข้าวที่ผลิตในปี 1945 เท่ากับ 92.50 เยน แล้วเพิ่มเป็น 150 และ 300 เยน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 1946 (อ้างถึงตารางที่ 3-14)

ราคากำหนดจากราคาพื้นของปีการค่าข้าวแต่ละปีรวมทั้งการจ่ายเงินในปี 1948, 1949 และ 1950

ค่าเช่าถูกเปลี่ยนเป็นเงินสด ตั้งแต่ปี 1946 และค่าสูงสุดถูกกำหนดตายตัวอย่างเป็นทางการ แต่ตัวเลขของค่าเช่าได้จากการสำรวจของ The Hypothec Bank of Japan

ตารางที่ 3-16 อุปทานของคาลอรีต่อบุคคลต่อวัน

	ธัญพืช	มันเทศ มันฝรั่ง และแป้ง	น้ำตาล	รวมอาหารอื่น ๆ ด้วย
1934-38	1,246.2	125.3	148.5	2,020.0
1946	1,112.0	183.0	5.9	1,448.1
1947	1,390.0	147.0	4.4	1,694.9
1948	1,440.0	191.0	54.5	1,851.6
1949	1,483.0	189.0	51.1	1,927.0
1950	1,527.0	152.0	34.6	1,945.3
1951	1,356.4	132.4	69.1	1,857.7
1952	1,376.1	173.6	104.5	1,995.1
1953	1,322.7	139.2	136.7	1,933.0
1954	1,335.7	139.4	122.5	1,951.2
1955	1,477.6	166.1	128.3	2,216.9
1960	1,438.6	141.4	157.2	2,289.7
1965	1,397.6	130.0	196.3	2,407.7
1970	1,237.7	113.6	282.7	2,471.9
1975	1,174.5	108.3	274.3	2,467.2

ตารางที่ 3-17 การผลิตและการบริโภคข้าวตั้งแต่ 1946 ถึง 1978

ปีงบประมาณ	การผลิตภายใน	การค้าระหว่างประเทศ		การเปลี่ยนแปลง ของสต็อก	การบริโภค ภายในประเทศ	การบริโภค เป็นอาหารหลัก	อุปทานต่อบุคคล ต่อปี(ข้าวขัด)	อุปทานต่อบุคคล ต่อวัน(ข้าวขัด)	ประชากร
		นำเข้า	ส่งออก						
	(1,000 t)	(1,000 t)	(1,000 t)	(1,000 t)	(1,000 t)	(1,000 t)	(kg)	(g)	(1,000 คน
1946	7,440.0	16.3	...	- 622.3	8,078.6	7,047.9	92.7	254	75,750
1947	9,207.9	2.9	...	- 251.2	9,462.0	8,369.9	107.3	294	78,101
1948	9,082.1	43.9	...	- 283.0	9,414.0	8,365.2	105.0	287	80,002
1949	9,965.9	92.0	...	+ 169.1	9,888.8	8,811.4	107.7	295	81,773
1950	9,380.1	720.2	13.4	- 331.6	10,418.5	9,159.0	110.1	301.6	83,200
1951	9,042	900	...	+ 244	9,698	8,399	99.4	271.6	84,541
1952	9,923	909	...	+ 613	10,219	8,797	102.5	280.9	85,808
1953	8,239	1,454	...	- 369	10,062	8,719	100.3	274.6	86,981
1954	9,113	1,064	...	+ 190	9,987	8,762	99.4	272.2	88,239
1955	12,385	1,290	...	+ 2,400	11,275	9,877	110.7	302.4	89,276
1956	10,899	558	...	- 201	11,658	10,066	111.8	306.2	90,172
1957	11,464	433	...	- 449	12,346	10,546	116.5	319.1	90,928
1958	11,993	403	...	+ 224	12,172	10,374	113.6	311.1	91,767
1959	12,501	247	...	+ 411	12,337	10,501	113.9	311.2	92,641
1960	12,858	219	...	+ 459	12,618	10,681	114.9	314.9	93,419
1961	12,419	77	...	- 566	13,062	10,981	117.4	321.7	94,285
1962	13,009	182	...	- 124	13,315	11,158	118.3	324.1	95,178
1963	12,812	239	...	- 359	13,410	11,182	117.3	320.3	96,156
1964	12,584	502	...	- 275	13,361	11,151	115.8	317.3	97,186
1965	12,409	1,052	...	+ 468	12,993	10,855	111.7	306.2	98,275
1966	12,745	679	...	+ 921	12,503	10,351	105.8	290.0	99,031
1967	14,453	364	...	+ 2,334	12,483	10,219	103.4	282.6	100,186
1968	14,449	265	35	+ 2,428	12,251	9,983	100.2	274.4	101,317
1969	14,003	48	440	+ 1,646	11,965	9,781	97.1	265.9	102,520
1970	12,689	15	785	- 281	11,948	9,658	95.1	260.5	103,720
1971	10,887	10	859	- 3,295	11,859	9,579	93.1	254.4	105,139
1972	11,889	1	459	- 1,670	11,847	9,556	91.5	250.7	107,589
1973	12,149	38	430	- 801	12,078	9,703	90.8	248.7	109,102
1974	12,292	63	271	+ 51	12,033	9,920	89.7	245.8	110,573
1975	13,165	29	2	+ 1,228	11,964	9,598	88.1	240.6	111,934
1976	11,772	18	3	- 32	11,819	9,509	86.2	230.4	113,226
1977	13,095	71	100	+ 1,583	11,483	9,313	83.4	228.5	114,154
1978	12,589	45	1	+ 1,269	11,364	9,190	81.6	223.6	115,174

หมายเหตุ ปีงบประมาณเริ่ม 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคมของปีถัดไป การผลิตภายในประเทศของปี 1946 ถึง 1890 เป็นผลผลิตของปีก่อนหน้านี้

ผลผลิตในปี 1950 เท่ากับ 9,651,000 ตัน

ตารางที่ 3-18 ราคาซื้อและขายข้าวของรัฐบาลและดัชนีเสมอภาคการเกษตร

		ราคาซื้อของรัฐบาล	ราคาขายของรัฐบาล	ดัชนีเสมอภาคการเกษตร		
		(60 กก.)	(60 กก.)	1934-36	1950-51	
		(เยน)	(เยน)	= 100	= 100	
1946		220.00	(10.31)	188.90		
1947	(A)	680.00	(8.12)	511.30	57.66	
	(B)	702.40	(12.22)	792.71		
1948	(A)	1,438.00	(7.28)	1,391.10	106.54	
	(B)	1,458.40	(11.15)	1,881.90		
1949	(A)	1,700.00	(4.22)	2,140.30	157.80	
	(B)	1,759.20				
1950	(A)	2,168.00	(1.12)	2,331.00	190.64	
	(B)	2,418.80	(5.18)	2,325.80		
1951	(A)	2,812.00	(1.1)	2,695.00	276.94	107.06
	(B)	2,820.00	(2.1)	2,909.00		
			(3.4)	2,695.00		
			(3.15)	2,695.00		
			(8.1)	3,267.00		
1952		3,000.00	(2.1)	3,267.00	288.07	112.62
			(8.1)	3,252.00		
1953	(A)	3,302.00	(1.1)	3,577.00	286.24	114.80
	(B)	3,384.00				
1954		3,704.00	(1.1)	4,033.00	305.48	120.74
1955		3,902.00	(1.1)	4,031.00		119.53
1956		3,788.00	(10.1)	4,033.60		119.40
1957		3,898.00	(10.1)	4,355.60		124.14
1958		3,880.00		4,355.60		123.09
1959		3,886.00		4,355.60		122.53
1960		3,902.00	(5.1)	4,351.00		126.62
1961		4,129.00		4,326.00		133.29
1962		4,562.00	(2.1)	4,877.00		138.60
1963		5,030.00		4,819.00		145.74
1964		5,772.00		4,783.00		151.69
1965		6,228.00	(1.1)	5,632.00		159.51
1966		6,936.00	(1.1)	6,107.00		168.62
1967		7,592.00	(10.1)	6,990.00		176.77
1968		8,088.00	(10.1)	7,551.00		186.12
1969		8,090.00		7,497.00		191.45
1970		8,152.00		7,442.00		201.83
1971		8,482.00		7,377.00		213.30
1972		8,880.00	(10.1)	7,846.00		222.54
1973		10,218.00		7,806.00		260.24
1974		13,491.00	(10.1)	10,256.00		328.72
1975		15,440.00	(9.1)	12,200.00		359.16
1976		16,432.00	(9.1)	13,451.00		387.12
1977		17,086.00	(9.1)	14,771.00		410.38
1978		17,176.00		14,771.00		418.73
1979		17,279.00	(2.1)	15,391.00		434.54
1980		17,674.00	(2.1)	15,891.00		484.35
1981		17,674.00	(2.1)	16,391.00		-

หมายเหตุ

ราคาซื้อของรัฐบาลเป็นของข้าวที่ผลิตในปีที่ระบุ (A) เป็นราคาคั้งเดิม (B) เป็นราคาที่มีการจ่ายเพิ่มเติมแก่ราคาเดิมของข้าวที่ผลิตในปีเดียวกัน ตัวเลขในวงเล็บเป็นวัน (เดือน-วัน) ที่รัฐบาลทบทวนราคาขายครั้งสำคัญๆ

ตารางที่ 3-19 แบ่งแยก percentile ของผลผลิตการเกษตรตามภาคการทำฟาร์ม

	ข้าว	“มูกิ”	ผักต่างๆ	ผลไม้	ผลผลิตรวม ภาคพืช	ตัวใหม่	ผลผลิตรวม ภาคสัตว์	รวมทั้งสิ้น (รวมอื่นๆด้วย) (พันล้านบาท)	
1878-1882	57.1	9.8	...	...	86.8	10.6	2.6	100	...
1883-1887	51.7	10.5	...	...	87.0	10.4	2.6	100	...
1888-1892	54.1	10.8	...	...	88.9	8.4	2.7	100	...
1893-1897	52.0	12.5	...	...	88.1	9.3	2.6	100	...
1898-1902	51.2	12.8	...	...	88.2	8.9	2.9	100	...
1903-1907	52.3	10.9	...	...	87.4	9.7	2.9	100	...
1908-1912	52.4	12.1	...	...	87.8	9.3	2.9	100	...
1913-1917	50.4	10.4	...	...	83.3	13.4	3.3	100	...
1918-1919	53.7	9.5	...	...	84.4	12.5	3.1	100	...
1920-1922	53.4	8.5	6.9	2.0	83.0	12.0	5.0	100	...
1923-1927	46.9	7.3	6.8	2.0	76.6	16.4	5.8	100	...
1928-1932	65.4	7.7	7.6	2.6	75.6	15.1	8.0	100	...
1933-1935	51.2	8.4	6.0	2.6	79.4	12.2	7.4	100	...
(1934-1936)	52.6	9.0	6.0	2.5	81.3	10.2	7.4	100	...
1936-1940	47.9	9.8	6.0	2.9	79.1	12.0	7.5	100	...
1950-1954	47.2	11.0	6.6	3.6	86.2	3.7	9.5	100	...
1955-1960	49.0	6.1	8.3	5.1	82.4	2.7	13.5	100	1,715.8
1961-1965	43.7	3.1	11.6	6.5	76.9	2.6	19.5	100	2,635.0
1966-1970	42.8	1.9	13.3	7.1	75.1	2.6	21.5	100	4,289.0
1971-1975	36.3	0.6	16.5	7.8	71.4	2.1	25.6	100	6,492.2
1976	35.4	—	17.2	8.2	71.6	1.7	26.0	100	9,294.6

หมายเหตุ ผลผลิตการเกษตร = (ปริมาณผลผลิต-พันธุ์-อาหารสัตว์และวัสดุอื่นๆ จากภาคเกษตร) × ราคาฟาร์ม

“มูกิ” = ข้าวสาลี + ข้าวบาร์เลย์ + naked barley

ตารางที่ 3-20 ดัชนีแองเจิลและอื่นๆ

หน่วย : %

	ธัญพืช				นม และ ไข่	ผัก	ผลไม้	เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	อาหาร อื่นๆ	อาหาร สำเร็จรูป
	อาหาร	รวม	ข้าว	ปลา						
กันยายน 1934 - สิงหาคม 1937										
	35.8	13.7	12.8	3.0	1.9	3.3	...	2.2	8.6	3.1
1947-51	59.0	23.3	13.0	7.4	2.9	1.8	6.5	...	2.0	14.0
1952-56	49.3	17.9	13.6	5.0	2.7	2.3	4.7	1.6	1.9	9.6
1957-61	42.5	13.2	11.0	4.1	3.0	2.8	4.1	1.7	1.7	9.5
1962-66	38.2	8.6	6.8	3.7	3.4	3.1	3.8	2.0	1.8	8.9
1967-71	34.9	6.4	5.0	3.8	3.5	2.8	3.5	2.1	1.8	8.0
1972-76	32.2	4.6	3.1	3.9	3.8	2.1	3.2	1.9	1.5	7.7

หมายเหตุ เปอร์เซนต์เหล่านี้คำนวณเป็น percentile ของรายจ่ายประจำเดือน(=100)

การสำรวจก่อนช่วงสงครามจำกัดอยู่เฉพาะครอบครัวคนงานในเมืองที่อยู่ในบ้านเช่า

รายจ่ายสำหรับผลไม้ ตั้งแต่กันยายน 1934 ถึง สิงหาคม 1937 และ 1947-1951 ถูกนับรวมอยู่ในอาหารอื่นๆ

รายจ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่กันยายน 1934 ถึงสิงหาคม 1937 รวมเครื่องดื่มอื่นๆ ด้วย

ตารางที่ 3-21 ช่วงของการผลิตทางการเกษตรและผลิตภาพของข้าว

ช่วงเวลาและปี	ดัชนีการผลิต ทางการเกษตร	ผลผลิตข้าวต่อ 10 ไร่	
		กก.	ดัชนี
I	1895-1899	100.0	214
	1900-1904	110.8	240
	1905-1909	119.9	250
	1910-1914	132.6	262
	1915-1919	151.7	286
II	1920-1924	150.7	287
	1925-1929	163.7	289
	1930-1934	173.5	293
	1935-1939	185.3	314
III	1940-1944	163.5	302
IV	1945-1949	135.0	285
	1950-1954	176.7	312
	1955-1959	222.8 (70.3)	376
	1960-1964	257.6 (83.6)	398
V	1965-1969	— (97.6)	425
	1970-1974	— (100.3)	447
	1975	— (105.6)	450
	1976	(92.3)	455

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคิดจากฐานปี 1970 = 100

ตารางที่ 3-22 อุปทานอาหารสุทธิต่อบุคคลต่อปี

หน่วย : กก.

	1960	1965	1970	1975	อัตราการเพิ่มหรือลด		
					1960-65	1965-70	1970-75
ธัญพืช	149.6	145.0	128.5	122.1	Δ 0.6	Δ 2.4	Δ 1.0
ข้าว	114.9	111.7	95.1	88.1	Δ 0.6	Δ 3.2	Δ 1.5
ข้าวสาลี	25.8	29.0	30.8	31.5	2.4	1.2	0.5
มันเทศและมันฝรั่ง	30.5	21.4	16.2	16.0	Δ 6.8	Δ 5.4	Δ 0.5
แป้ง	6.5	8.3	8.1	7.5	5.0	Δ 0.5	Δ 1.5
ถั่ว	10.2	9.4	9.8	9.3	Δ 1.6	0.8	Δ 1.0
ผัก	99.7	109.6	115.6	111.0	1.9	1.1	Δ 0.8
ผลไม้	22.3	28.5	38.0	43.0	5.0	6.0	2.6
เนื้อ	5.0	8.8	14.5	16.8	12.0	7.6	3.2
ไข่	6.3	11.6	14.8	14.0	13.0	5.0	Δ 1.1
นมและผลิตภัณฑ์นม	22.3	37.4	50.7	53.3	10.9	6.0	1.5
ปลา	27.8	29.2	33.2	34.6	1.0	1.7	1.0
น้ำตาล	15.1	18.7	26.8	26.2	4.4	7.5	Δ 0.4
น้ำมันและไข	4.3	6.6	9.8	11.4	8.9	7.6	3.3

หมายเหตุ Δ = ลบ (-)

ตารางที่ 3-23 การเปรียบเทียบราคาอาหารนำเข้าและราคาอาหารภายในประเทศ (1974-75)

หน่วย : เยนต่อตัน

	นำเข้า ¹⁾ A	ภายใน B	B/A
ข้าว	148,100 ²⁾	267,867 ³⁾	181
ข้าวสาลี	68,100	97,441 ⁴⁾	143
รวมเงินอุดหนุน		137,442	202
ข้าวบาร์เลย์	55,200	85,410 ⁵⁾	155
รวมเงินอุดหนุน		125,410	227
แป้งมันเทศ	61,700	127,470 ⁶⁾	207
แป้งมันฝรั่ง		133,280 ⁶⁾	216
คั่วฝอย	111,450	134,583 ⁷⁾	121
รวมเงินอุดหนุน		142,917	128
ถั่วเหลือง	89,300	154,350 ⁸⁾	173
รวมเงินอุดหนุน		200,183	224
เนย	637,000 ⁹⁾	957,000 ¹⁰⁾	150
หางนมผง	329,000 ¹¹⁾	462,000 ¹²⁾	140

หมายเหตุ 1) ราคา CIF รวมค่าใช้จ่ายอื่นๆ

1) ดอลลาร์ = 300.95 เยน (1974) = 305.15 เยน (1975)

2) ข้าวไทย 10% ค่าขนส่ง 10 ดอลลาร์/ตัน ค่าประกันภัย 0.5% ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 8%

3) ราคารับซื้อของรัฐบาลไม่รวมเงินอุดหนุนสำหรับข้าวคุณภาพดี

4) ราคารับซื้อของรัฐบาลสำหรับข้าวชั้น 2 ประเภท 2

5) เหมือน 4)

6) ราคาส่งมอบโรงงาน ประเมินจากราคาขึ้นนำของรัฐ ของมันเทศหรือมันฝรั่ง ซึ่งจัดขึ้นเป็นวัตถุดิบสำหรับแป้ง ฯลฯ

7) ราคามาตรฐาน

8) เหมือน 7)

9) รวมอัตราศุลกากร 35%

10) ราคาเป้าหมายสำหรับการรักษาเสถียรภาพราคา

11) รวมอัตราศุลกากร 25%

12) ราคาเป้าหมายสำหรับการรักษาเสถียรภาพราคา

ตารางที่ 3-24 การเปรียบเทียบระหว่างประเทศของราคาอาหารที่ผู้ผลิตได้รับ (1974-75)

หน่วย %, ญี่ปุ่น = 100

	สหรัฐ	อังกฤษ	เยอรมันตะวันตก	ฝรั่งเศส	อิตาลี	เนเธอร์แลนด์	เดนมาร์ก	EC ¹⁾
ข้าวสาลี	43.2	40.3	51.6	42.1	49.8	47.7	44.7	40.8
ข้าวบาร์เลย์	29.0	40.0	49.5	41.2	49.7	48.0	44.6	37.3
มันฝรั่ง	59.8	51.2	34.5	42.2	—	38.9	50.1	—
บีทน้ำตาล	99.6	—	—	—	—	—	—	66.5
2)	74.7	—	—	—	—	—	—	49.9
โคเนื้อมีชีวิต	36.2	33.7	58.2	55.5	58.2	55.2	45.9	—
สุกรมีชีวิต	64.2	59.4	78.8	65.5	69.3	69.0	66.7	—
นมสด	66.1	—	—	—	—	—	—	59.6
ไข่ไก่	81.6	76.2	84.8	75.1	85.4	78.6	76.3	—
ข้าว	26.3	—	—	—	—	—	—	21.8

หมายเหตุ 1) ราคาแทรกแซงของ EC

2) กรณีญี่ปุ่น รวมเงินอุดหนุน ฯลฯ

ตารางที่ 3-25 สัดส่วนของการส่งออกและนำเข้าของสินค้าจำพวกอาหารตั้งแต่ปี 1868-1955

หน่วย : 1,000 เยน

	ส่งออก		นำเข้า	
	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน
1868	4,276	27.5%	1,806	16.9%
1872	5,741	33.7	2,570	9.9
1877	8,989	38.5	3,487	12.7
1882	11,410	30.3	5,486	18.6
1885	13,776	26.3	7,884	17.8
1892	16,798	18.4	16,098	22.6
1897	21,023	12.9	53,455	24.4
1902	31,094	12.0	49,190	18.1
1907	44,695	10.3	78,658	15.9
1912	55,013	10.4	72,054	11.6
1916	104,556	9.3	31,447	4.2
1921	79,682	6.4	208,329	12.9
1926	147,295	7.2	350,280	14.7
1930	128,820	8.8	208,296	13.5
1935	197,110	7.9	192,605	7.8
1940	390,601	10.7	443,264	12.8
1945	74,690	19.2	230,644	24.1
1950	18,666,537	6.3	116,602,990	33.5
1955	49,823,536	6.9	258,624,136	29.1

หมายเหตุ สัดส่วน = สินค้าอาหาร / ส่งออกหรือนำเข้า

ตารางที่ 3-26 การเคลื่อนไหวของสัดส่วนการพึ่งพาตนเองของอาหารการเกษตร หน่วย : %

	1960	1965	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1978	(1985)	(1990)
มูลค่า	90	81	76	72	73	71	72	74	75	75	73
ค่าเฉลี่ย	78	65	56	53	53	(48)	(49)	(50)	(47)	(56)	(46)
ดัชนี (โดยน้ำหนัก)	83	61	48	42	43	42	40	43	38	37	30
ดัชนีและตัว (โดยน้ำหนัก)	79	58	44	38	39	37	37	39	34	34	28

หมายเหตุ 1) มลชลอโอกินววาเพ็งถูกนั้บรวมตั้งแตปี 1972

2) ไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลทางการเกี่ยวกับคาลอริตั้งเดิมสำหรับปี 1973 1974 1975 และ 1985

3) ข้าวหมายถึงข้าวกล้อง ยกเว้นที่นำเข้าและปลายข้าวขาว

ตารางที่ 3-27 การเปลี่ยนแปลงของ SSRs สินค้าอาหาร หน่วย : %

	1960	1965	1970	1975	1978	(1985)	(1990)
SSR ของ TVA							
ของอาหารการเกษตร	90	81	76	74	73	75	73
อาหารพวกแป้ง							
ข้าว	102	95	106	110	111	100	100
ข้าวสาลี	39	28	9	4	6	9	19
ข้าวบาเลย์ และ naked barley	107	73	34	10	14	36	17
ถั่ว	44	25	12	9	9	13	—
ถั่วเหลือง	28	11	4	4	5	9	8
ผัก	100	100	99	99	97	100	99
ผลไม้	100	90	84	84	78	84	83
ไข่	101	100	97	97	97	100	99
นมและผลิตภัณฑ์นม	89	86	89	82	89	94	89
เนื้อ (ยกเว้นเนื้อปลา)	91	90	89	77	80	86	83
เนื้อวัว	96	95	90	81	73	81	71
เนื้อหมู	96	100	98	86	90	99	95
น้ำตาล	18	30	23	16	23	28	32
อาหารทะเล	108	106	103	98	93	95	81
SSR หรือ TVA อาหารทั้งหมด	93	85	81	78	77	78	75

หมายเหตุ

1) SSR ของ TVA = มูลค่าผลผลิตภายในประเทศ/มูลค่าของการบริโภคภายในประเทศ x 100 มูลค่าทั้งสองสำหรับปี 1965 เป็นราคาขายส่ง และไม่รวมอาหารสัตว์เพื่อเลี้ยงการนั้บข้าว

2) SSR ของสินค้าเฉพาะหรือกลุ่มของสินค้า = ปริมาณการผลิตภายใน / ปริมาณการบริโภคภายใน x 100 ปริมาณการบริโภคภายในหมายถึง ปริมาณการผลิตภายในบวกกับการนำเข้าสุทธิลบการเพิ่มในสินค้าคงคลัง

3) น้ำตาลทุกชนิดรวมอยู่ในน้ำตาล และน้ำตาลโอกินววานั้บรวมในผลผลิตภายใน

4) รวมโอกินววาภายหลังปี 1973

ตารางที่ 3-28 SSRs ในรูปคาลอรี

หน่วย : คาลอรี

	อุปทานรวมของคาลอรี ต่อบุคคลต่อวัน	อุปทานคาลอรีภายใน ต่อบุคคลต่อวัน	SSR (%)
1975			
รวม	2,467.2	1,461.8*	59.2
		1,598.7†	64.8
จากพืช	2,119.2	1,287.2	60.7
จากสัตว์	348.0	174.6*	50.2
		311.5†	89.5
1985			
รวม	2,593.0	1,476.6*	56.9
		1,628.1†	62.8
จากพืช	2,187.0	1,255.3	57.4
จากสัตว์	406.0	220.0*	54.2
		368.8†	90.8

หมายเหตุ *ตัวเลขของปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงโดยอาหารสัตว์นำเข้ามิได้นับรวมเป็นอุปทานของตนเอง
 †ตัวเลขของปศุสัตว์และสัตว์ปีกที่เลี้ยงโดยอาหารสัตว์นำเข้านับรวมเป็นอุปทานของตนเอง

ตารางที่ 3-29 อุปทานรวม อุปทานภายในประเทศ (ต่อบุคคลต่อวัน) และ SSRs โดยโภชนาการ

	1975					1985				
	ยอดรวม	จากพืช	จากสัตว์			ยอดรวม	จากพืช	จากสัตว์		
			รวม	ปศุสัตว์และ สัตว์ปีก	ผลิตภัณฑ์ทะเล			รวม	ปศุสัตว์และ สัตว์ปีก	ผลิตภัณฑ์ทะเล
แคลอรี (ต่อบุคคลต่อวัน)										
อุปทานรวม	2,467.2	2,119.2	348.0	245.4	102.6	2,593.0	2,187.0	406.0	288.0	118.0
อุปทานภายใน	1,461.8	1,287.2	174.6	72.0	102.6	1,475.3	1,255.3	220.0	117.0	103.0
SSR (%)	59.2	60.7	50.2	29.3	100.0	56.9	57.4	54.2	40.6	87.3
คาโบไฮเดรต (แคลอรีต่อบุคคลต่อวัน)										
อุปทานรวม	1,624.4	1,588.7	35.7	29.1	6.6	1,636.7	1,592.7	44.0	36.9	7.1
อุปทานภายใน	1,089.6	1,074.7	14.9	8.3	6.6	1,055.7	1,035.0	20.7	14.5	6.2
SSR (%)	67.1	67.6	41.7	28.5	100.0	64.5	65.0	47.0	39.3	87.3
โปรตีน (กรัมต่อบุคคลต่อวัน)										
อุปทานรวม	78.8	43.7	35.1	17.4	17.7	83.3	42.9	40.4	19.8	20.6
อุปทานภายใน	49.8	27.0	22.8	5.1	17.7	53.7	27.3	26.4	7.8	18.6
SSR (%)	63.2	61.8	65.0	29.3	100.0	64.5	63.6	65.3	39.4	90.3
ไขมัน (กรัมต่อบุคคลต่อวัน)										
อุปทานรวม	59.4	40.3	19.1	16.3	2.8	70.0	47.7	22.3	19.1	3.2
อุปทานภายใน	19.6	12.0	7.6	4.8	2.8	23.1	12.4	10.7	7.9	2.8
SSR (%)	33.0	29.8	39.8	29.4	100.0	33.0	26.0	48.0	41.3	87.3

หมายเหตุ 1) SSRs = ผลรวมของอุปทานภายในของโภชนาการต่อบุคคลต่อปีแต่ละรายการ / ผลรวมของอุปทานโภชนาการต่อบุคคลต่อวันแต่ละ

รายการ คูณ 100

2) SSRs ของปศุสัตว์และสัตว์ปีกคำนวณโดยคูณผลผลิตภายในด้วย SSRs ของอาหารสัตว์ (TDN)

3) คาโบไฮเดรต = แคลอรี - (โปรตีน x 4 + ไขมัน x 9)

4) ตัวเลขปี 1985 เป็นตัวเลขประมาณการ

ตารางที่ 3-30 การผลิต การบริโภค และ SSR ของธัญพืชและถั่ว

หน่วย : 1,000 ตัน

	1955	1960	1965	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1985
การผลิต												
ธัญพืช	16,160	17,101	15,208	13,858	11,945	12,605	12,658	12,838	13,693	12,255	13,585	13,661
ข้าว	11,855	12,858	12,409	12,689	10,887	11,889	12,149	12,292	13,165	11,772	13,095	12,110
ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ naked barley	3,876	3,832	2,521	1,047	943	608	418	465	462	432	442	1,443
อื่น ๆ	429	411	278	122	115	108	91	81	66	51	48	108
ถั่ว	911	919	646	505	417	510	451	436	363	328	361	727
ธัญพืชและถั่ว	17,071	18,020	15,854	14,363	12,362	13,115	13,109	13,274	14,056	12,583	13,946	14,388
การบริโภค												
ธัญพืช	18,546	20,680	24,682	28,989	28,189	29,517	31,247	32,133	31,566	33,288	33,799	36,733
ข้าว	10,745	12,618	12,993	11,948	11,859	11,847	12,078	12,033	11,964	11,819	11,483	12,110
ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley	6,925	6,106	6,319	6,892	6,952	7,157	7,624	7,649	7,773	7,913	8,113	8,401
อื่น ๆ	876	1,956	5,370	10,149	9,378	10,596	11,545	12,451	11,829	13,556	14,203	16,222
ถั่ว	1,766	2,075	2,634	3,894	3,934	4,076	4,196	4,151	4,054	4,093	4,267	5,543
ธัญพืชและถั่ว	20,312	22,755	27,316	32,883	32,123	33,676	35,443	36,284	35,620	37,381	38,066	42,276
SSRs (%)												
ธัญพืช	87	83	61	48	42	43	41	40	43	37	40	37
ข้าว	110	102	95	106	92	100	101	102	110	100	114	100
ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และ naked barley	56	63	40	15	14	9	5	6	6	5	5	17
อื่น ๆ	49	21	5	1	1	1	1	1	1	0	0	1
ถั่ว	52	44	25	12	11	13	11	11	9	8	8	13
ธัญพืชและถั่ว	84	79	58	44	38	39	37	37	39	34	37	34

หมายเหตุ มณฑลไอกินวานับรวมภายหลังปี 1973

ตารางที่ 3-31 SSRs อาหารเกษตรสำหรับประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ (1973)

หน่วย : %

	สหรัฐ	ฝรั่งเศส	เนเธอร์แลนด์	อิตาลี	เยอรมันตะวันตก	อังกฤษ	ญี่ปุ่น
ธัญพืชอาหาร	226	184	52	87	87	64	70
ธัญพืชอาหารสัตว์	119	165	15	47	74	71	2
ถั่ว	97	34	7	87	18	17	11
ผัก	100	96	189	110	39	81	98
ผลไม้	97	79	46	120	41	33	83
นมและผลิตภัณฑ์นม	97	113	254	83	100	61	83
เนื้อ(รวมเนื้อปลา)	97	94	183	69	83	72	78
ไข่	100	102	151	96	83	99	98
น้ำตาล	40	144	103	59	106	37	20

Note: Pulses for Japan include those used for extracting oil but this is not the case for other countries.

ตารางที่ 3-32 เปรียบเทียบประเทศตามขนาดของการพึ่งพาตนเองด้านอาหารหรืออาหารจากพืช (1970-1972)

หน่วย : จำนวน

	เหลือเพื่อ	พอเลี้ยงตนเอง	ขาดแคลนปานกลาง	ขาดแคลนรุนแรง		
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)
ประเทศพัฒนาแล้ว						
จำนวน	11	—	7	3	2	3
เปอร์เซ็นต์ประเทศ	43	—	27	11	8	11
เปอร์เซ็นต์ประชากร	33		38		29	
ประเทศกำลังพัฒนา						
จำนวน	17	5	25	15	5	10
เปอร์เซ็นต์ประเทศ	22	6	33	20	6	13
เปอร์เซ็นต์ประชากร	14		72		14	
โลก(103 ประเทศ)						
จำนวน	28	5	32	18	7	13
เปอร์เซ็นต์ประเทศ	27	5	31	17	7	13
เปอร์เซ็นต์ประชากร	19		62		19	

หมายเหตุ (A) SSR > 110

(B) SSR > 105 และ < 110

(C) SSR > 95 และ < 105

(D) SSR > 85 และ < 95

(E) SSR > 75 และ < 85 (ในตารางเดิมพิมพ์ผิด)

(F) SSR < 75

ตารางที่ 3-33 SSRs รัญพืชของประเทศสำคัญ

	ประชากร (1973) ล้าน	เป็นเปอร์เซ็นต์ ของ ประชากรโลก (%)	การบริโภค ธัญพืชเฉลี่ย ปี 1972-74 (1,000 ตัน)	เปอร์เซ็นต์ การบริโภค ธัญพืช(%)	SSR ธัญพืชเฉลี่ย 1972-74 (%)	การนำเข้าธัญพืช เฉลี่ย (1972-74) (1,000 ตัน)
โลก	3,838.0	100.0	1,329,542	100.0		146,348
กลุ่ม I						
จีน	814.9	21.2	227,804	17.1	97.5	8,580
อินเดีย	574.2	15.0	114,800	8.6	97.3	3,299
EC 9 ประเทศ	256.4	6.7	119,795	9.0	89.0	36,308
ไซเปรด	249.8	6.5	196,933	14.8	95.1	16,091
สหรัฐ	210.0	5.5	157,089	11.8	142.2	395
กลุ่ม II						
อินโดนีเซีย	132.5	3.5	25,234	1.9	93.3	1,833
ญี่ปุ่น	107.3	2.8	34,009	2.6	47.9	18,111
บราซิล	101.3	2.6	26,193	2.0	92.5	2,478
เยอรมันตะวันตก	62.0	1.6	27,274	2.0	78.3	8,045
อังกฤษ	55.9	1.5	23,423	1.7	67.0	7,697
อิตาลี	54.9	1.4	23,526	1.8	69.1	8,141
ฝรั่งเศส	51.1	1.3	26,152	2.0	158.6	756
กลุ่ม III						
บังคลาเทศ	83.3	2.2	19,517	1.5	89.2	2,103
ปากีสถาน	68.4	1.8	12,813	1.0	95.7	1,126
ไนจีเรีย	59.6	1.6	7,755	0.6	94.9	398
เม็กซิโก	56.2	1.5	15,799	1.2	88.6	1,984
ฟิลิปปินส์	42.2	1.1	8,566	0.6	87.7	1,052
ไทย	39.9	1.0	12,462	0.9	125.8	94
ตุรกี	38.6	1.0	17,195	1.3	99.7	271

หมายเหตุ 1) การบริโภคธัญพืช = ผลผลิต + การนำเข้า - ส่งออก

2) $SSR = (\text{ผลผลิต} / \text{การบริโภค}) \times 100$

3) นำเข้าธัญพืช หมายถึงการนำเข้ารวมไม่ใช่นำเข้าสุทธิ

4) การนำเข้ารวมของ EC เข้าประเทศรวมการนำเข้าภายในกลุ่มด้วย

5) ข้าวในที่นี้เป็นข้าวเปลือก

ตารางที่ 3-34 การเปลี่ยนแปลงในการบริโภคคาลอรีและอุปทานโปรตีนต่อบุคคลต่อวันในญี่ปุ่น

คาลอรี อุปทาน	เปอร์เซ็นต์ส่วนประกอบ					อุปทาน โปรตีน (กรัม)	เปอร์เซ็นต์ส่วนประกอบ		
	จำพวก แป้ง	จากสัตว์	น้ำตาล	น้ำมัน และไข	จากสัตว์		ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก	ผลิตภัณฑ์ปลา	
1955	2,217	77.2	6.1	5.8	3.0	65.7	25.7	5.2	19.8
1965	2,408	74.1	10.4	8.2	6.7	73.7	36.4	14.1	20.5
1973	2,513	52.1	13.7	11.7	10.7	78.8	43.8	21.3	22.5
1974	2,487	52.0	13.8	11.4	11.2	78.7	44.1	21.2	22.9
1975	2,467	52.0	14.1	11.1	11.2	78.8	44.5	22.1	22.4
1934/36	2,026	77.2	4.6	6.6	1.1	52.2	13.4	3.8	9.2

ตารางที่ 3-35 ขนาดของผลที่มีต่อการตกต่ำของ SSRs ของ TVA โดยแยกรายการ (ประมาณการ สำหรับช่วงปี 1960-73)

	ปัจจัยด้าน การผลิต	ปัจจัยด้าน อุปสงค์	ความผกผันของ SSR ของ TVA	ขนาดของผล ในรายการ (3)
	(1)	(2)	(1) + (2) = (3)	
ธัญพืช(รวม)	Δ 3.8	Δ 4.1	Δ 7.9	41.8
ข้าว	Δ 1.4	0.9	Δ 0.5	2.7
ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์และ naked barley arley	Δ 2.2	Δ 1.0	Δ 3.2	16.9
อื่น ๆ	Δ 0.2	Δ 4.0	Δ 4.2	22.2
ถั่ว	Δ 0.7	Δ 2.4	Δ 3.1	16.4
ปศุสัตว์และสัตว์ปีก	13.2	Δ15.4	Δ 2.2	11.6
ผลไม้	5.3	Δ 8.0	Δ 2.7	14.3
น้ำตาล	0.6	Δ 2.2	Δ 1.6	8.5
อื่น ๆ	2.0	Δ 3.4	Δ 1.4	7.4
รวม	16.6	Δ35.5	Δ18.9	100.0

หมายเหตุ Δ = ลบ (-)

ตารางที่ 3-36 ประชากรรวมและพื้นที่การเกษตรในประเทศสำคัญ (1974)

ประชากรรวม	พื้นที่การเกษตร				
	พื้นที่เพาะปลูกได้และที่ดินที่ปลูกพืช		ทุ่งหญ้าถาวร		
	พื้นที่ (100 เฮกตาร์)	พื้นที่ต่อบุคคล (เฮกตาร์)	พื้นที่ (100 เฮกตาร์)	พื้นที่ต่อบุคคล (เฮกตาร์)	
โลก	3,892,143	1,507,000	0.39	3,044,386	0.78
ฝรั่งเศส	52,510	18,844	0.36	13,597	0.26
เยอรมันตะวันตก	61,549	8,080	0.13	5,264	0.09
อิตาลี	55,360	12,288	0.22	5,214	0.09
สวีเดน	8,160	3,026	0.37	701	0.09
อังกฤษ	56,226	7,154	0.13	11,484	0.20
โซเวียต	252,087	232,704	0.92	375,100 ^{a)}	1.49
แคนาดา	22,479	43,100 ^{b)}	1.91	25,000 ^{c)}	1.11
สหรัฐ	211,909	206,921 ^{b)}	0.98	220,000 ^{b)}	1.04
เม็กซิโก	57,287	27,390 ^{c)}	0.48	67,500 ^{c)}	1.18
อินเดีย	598,309	165,070 ^{c)}	0.28	13,000 ^{c)}	0.02
ญี่ปุ่น	109,670	5,615	0.05	242	0.00
เกาหลีใต้	33,977	2,421	0.07	18 ^{d)}	0.00
ออสเตรเลีย	13,340	44,980 ^{c,e)}	3.37	454,000 ^{b)}	34.03

หมายเหตุ a) ไม่นับทุ่งหญ้าเลี้ยงกวาง

b) ตัวเลขไม่เป็นทางการ

c) ประมาณการของ FAO

d) หมายถึงที่ดินครอบครองเกษตรเท่านั้น

e) จากตัวเลขนี้จำนวน 27.087 ล้านเฮกตาร์เป็นทุ่งหญ้า

ตารางที่ 3-37 อุปสงค์และผลผลิตอาหารการเกษตรนอกเหนือจากรัฐพืชและถั่วต่าง ๆ

	1972			1985		
	การบริโภค ภายใน	ผลผลิตภายใน (1,000 ตัน)	SSR (%)	การบริโภคภายใน (1,000 ตัน)	ผลผลิตภายใน (1,000 ตัน)	SSR (%)
ชา	104	95	91	129	125	97
ผักต่าง ๆ	16,041	15,837	99	20,136	20,136	100
ผลไม้	7,894	6,420	81	10,416	8,789	84
น้ำตาล	3,052	621	20	3,821	1,064	28
น้ำมันและไข	1,533	352	23	2,240	370	17
นมและผลิตภัณฑ์นม	5,719	4,944	86	8,142	7,680	94
เนื้อ	2,147	1,730	81	3,193	2,747	86
เนื้อวัว	367	290	79	625	508	81
หมู	883	793	90	1,335	1,325	99
ไก่	668	640	96	915	914	100
อื่น ๆ	229	7	3	318	...	...
ไข่	1,848	1,811	98	2,206	2,205	100

หมายเหตุ ดูตารางที่ 3-30 สำหรับรัฐพืชและถั่วต่าง ๆ

ตารางที่ 3-38 SSRs ของอาหารสัตว์

	อัตราส่วนอุปทาน ของอาหารหยาบ อุปทานอาหารหยาบ อุปทานรวมอาหารสัตว์	SSISSR ของอาหารชั้น tes			SSR อาหาร สัตว์*	SSR อาหาร สัตว์**
		ผลิตโดย วัตถุดิบที่อาจ ผลิตได้ภายใน	ผลิตจาก วัตถุดิบจาก ต่างประเทศจริงๆ	สัดส่วนของ SSR ของรัฐพืช		
1972	23.4	36.3 (29.7)	20.3 (13.8)	13.7 (3.0)	51.2 (45.9)	39.0 (37.2)
1985	31.0	28.3	12.2	3.8	50.6	39.4

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงกรณีที่ข้าวสาลีเกินไม่ถูกนับรวมในการคำนวณ

*ผลิตโดยวัตถุดิบที่อาจผลิตได้ภายใน

**ผลิตโดยวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศจริงๆ

ตารางที่ 3-39 อุปสงค์อาหารสัตว์และคูลอุปทาน (คิดจากฐาน TDN)

หน่วย:1,000 ตัน

	อุปสงค์ อาหารสัตว์	อุปทาน							
		อาหารหยาบ				อาหารข้น			
		รวม	คุณภาพดี	คุณภาพเลว	รวม	วัตถุดิบ ผลิตภายใน	นำเข้า		นำเข้า
1972	20,253	4,737	2,907	1,830	15,516	3,153	12,363	2,475	9,888
1985	29,878	9,269	7,648	1,621	20,609	2,511	18,098	3,326	14,772
1985/ 1972(%)	147.5	195.7	263.1	88.5	132.8	79.6	146.4	134.4	149.4

ตารางที่ 3-40 SSRs ผลิตภัณฑ์ทะเล

	1972 (1,000 ตัน)	1985 (1,000 ตัน)	1985/ 1972 (%)	ความผันผวน ประจำปี (%)
อุปสงค์	11,252	14,754	131.1	2.1
ส่วนอุปสงค์เพื่อเป็นอาหารสัตว์และปุ๋ย ผลผลิต SSR	2,429 10,376 101%	4,001 11,953 95%	164.7 115.2	(3.9) 1.1
อาหารสุทธิต่อบุคคลต่อปี	35.7 กก.	42.4 กก.	118.8	1.3

หมายเหตุ SSRs รวมคิดในรูปราคา

ตารางที่ 3-41 ส่วนแบ่งตลาดของญี่ปุ่นในการค้าระหว่างประเทศของโลกสำหรับธัญพืชสำคัญ

หน่วย : 1,000 ตัน; ล้านดอลลาร์

			1960		1965		1970		1975	
			ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ธัญพืช (รวม)	โลก	a	67,273	4,750	102,390	7,654	112,102	8,514	159,195	28,438
	ญี่ปุ่น	b	4,362	287	10,262	761	15,578	1,023	18,855	3,125
	b/a (%)		6.5	6.0	10.0	9.9	13.9	12.0	11.8	11.0
ข้าวสาลี	โลก	a	31,634	2,225	55,554	3,970	54,943	3,937	74,586	13,609
	ญี่ปุ่น	b	2,678	177	3,652	251	4,685	318	5,654	1,117
	b/a (%)		8.5	8.0	6.6	6.3	8.5	8.1	7.6	8.2
ข้าวโพด	โลก	a	12,110	712	23,824	1,590	29,042	2,009	51,477	7,853
	ญี่ปุ่น	b	1,354	81	3,434	231	6,018	407	7,470	1,138
	b/a (%)		11.2	11.4	14.4	14.5	20.7	20.3	14.5	14.5
ถั่วเหลือง	โลก	a	5,151	474	6,629	771	12,234	1,353	16,259	4,169
	ญี่ปุ่น	b	1,128	107	1,847	226	3,244	366	3,334	942
	b/a (%)		21.9	22.6	27.9	29.3	26.5	27.1	20.5	22.6

หมายเหตุ ข้าวสาลี = ข้าวสาลีและแป้งข้าวสาลี

ธัญพืช (รวม) ไม่รวมถั่วเหลือง

ตารางที่ 3-42 แหล่งและปริมาณของการนำเข้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น

หน่วย:1,000 ตัน

		1972	1973	1974	1975
ข้าวสาลี	รวม	5,148	5,386	5,377	5,654
	สหรัฐอเมริกา	2,545	3,616	3,025	3,004
	แคนาดา	1,236	1,450	1,488	1,476
	ออสเตรเลีย	1,367	183	830	1,174
	อื่นๆ	0	137	34	0
	สหรัฐฯ / รวม (%)	49.4	67.1	56.3	53.1
ข้าวบาร์เลย์	รวม	1,004	1,322	1,418	1,598
	แคนาดา	666	859	716	978
	ออสเตรเลีย	333	267	619	619
	อื่นๆ	5	196	83	1
ข้าวโพด	รวม	6,052	7,771	7,940	7,470
	สหรัฐอเมริกา	3,398	6,539	6,169	5,354
	แอฟริกาใต้	1,175	591	361	918
	ไทย	862	387	909	778
	อื่นๆ	617	254	501	420
	สหรัฐฯ / รวม (%)	56.2	84.1	77.7	71.7
ข้าวฟ่าง	รวม	3,505	3,742	4,474	3,794
	สหรัฐฯ	2,049	2,733	2,831	2,012
	ออสเตรเลีย	717	463	721	777
	อาร์เจนตินา	522	504	795	833
	อื่นๆ	217	42	127	172
	สหรัฐฯ รวม (%)	58.5	73.0	63.3	53.0
ถั่วเหลือง	รวม	3,396	3,635	3,244	3,334
	สหรัฐฯ	3,126	3,210	2,924	3,041
	จีน	254	226	232	240
	บราซิล	15	185	82	44
	อื่นๆ	1	14	6	9
	สหรัฐฯ / รวม (%)	92.1	88.3	90.1	91.2

ตารางที่ 3-43 การพึ่งพาสหรัฐของญี่ปุ่นเพื่อธัญพืชและถั่ว

หน่วย : 1,000 ตัน

	1972	1973	1974	1975	1972-74	1972-75
การนำเข้ารวมของญี่ปุ่น (1)	19,105	21,856	22,453	21,850	21,138	21,316
จากสหรัฐฯ (2)	11,118	16,098	14,949	13,411	14,055	13,894
สหรัฐฯ / รวม (%) (2)/(1)	58.2	73.7	66.6	61.4	66.5	65.2

ตารางที่ 3-44 ส่วนแบ่งตลาดของสหรัฐในการส่งออกัญพิษสำคัญของโลก

หน่วย : 1,000 ตัน

		1970	1971	1972	1973	1974	1975
รวม	โลก (A)	114,691	119,084	134,638	164,493	149,145	165,201
	สหรัฐ (B)	40,392	36,046	52,474	82,407	65,166	80,659
	แคนาดา	14,896	18,201	19,639	16,417	13,233	15,493
	อาเจนติน่า	10,218	9,823	5,754	9,855	11,043	8,285
	ออสเตรเลีย	8,365	11,827	12,112	7,474	7,245	11,307
	B/A (%)	35.2	30.3	39.0	50.1	43.7	48.8
ข้าวสาลี	โลก (A)	57,145	58,497	64,942	81,570	65,329	79,749
	สหรัฐ (B)	19,085	17,536	22,612	38,445	26,047	38,292
	แคนาดา	11,494	13,635	14,633	12,914	10,690	11,648
	ฝรั่งเศส	4,453	4,475	6,765	8,372	8,940	7,838
	ออสเตรเลีย	7,310	9,484	8,712	5,627	5,330	8,201
	โซเวียต	5,922	8,513	4,433	5,051	6,502	3,456
	อาร์เจนติน่า	2,415	987	1,784	3,109	1,834	1,879
	B/A (%)	33.4	30.0	34.8	47.1	39.9	48.0
ข้าวโพด	โลก (A)	29,432	30,965	37,396	48,059	49,638	51,659
	สหรัฐ (B)	14,402	12,884	22,386	33,196	29,868	33,503
	อาร์เจนติน่า	5,233	6,128	3,005	4,033	5,525	4,001
	ฝรั่งเศส	2,455	4,121	3,481	3,420	3,835	2,552
	แอฟริกาใต้	1,201	1,468	3,155	1,317	2,163	3,218
	ไทย	1,371	1,806	1,758	1,306	2,190	2,400
	B/A (%)	48.9	41.6	59.9	69.1	60.2	64.9
ถั่วเหลือง	โลก (A)	12,621	12,282	13,817	15,626	17,228	16,459
	สหรัฐ (B)	11,839	11,521	11,993	13,222	13,940	12,496
	บราซิล	290	213	1,037	1,786	2,730	3,334
	จีน	410	460	370	321	375	360
	B/A (%)	93.8	93.8	86.8	84.6	80.9	75.9
ธัญพืชและถั่วเหลือง	โลก (A)	127,312	131,366	148,455	180,119	166,373	181,660
	สหรัฐ (B)	52,231	47,567	64,467	95,629	79,106	93,155
	B/A (%)	41.0	36.2	43.4	53.1	47.6	51.3

ตารางที่ 3-45 ส่วนแบ่งตลาดของธัญพืชส่งออกของสหรัฐในญี่ปุ่น

หน่วย : %

	1972		1973		1974		1975	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ข้าวสาลีและแป้งข้าวสาลี	12.9	12.8	11.9	11.9	9.8	10.5	11.0	11.6
ข้าวโพด (ไม่รวมเมล็ดพันธุ์)	15.1	15.5	19.3	20.1	20.0	21.9	17.9	17.7
ข้าวฟ่าง (ไม่รวมเมล็ดพันธุ์)	48.1	46.9	55.1	54.0	51.7	52.1	41.5	43.0
ถั่วเหลือง	25.5	25.7	24.9	22.0	19.6	20.7	21.5	22.1
รวม	—	20.1	—	20.2	—	18.8	—	17.6

ตารางที่ 3-46 ผลผลิตเนื้อวัวจากวัวนมขุน

รวม	เนื้อวัว			เนื้อลูกวัว			เนื้อวัวและ / เนื้อลูกวัว	
	จากวัวนมขุน			รวม	จากวัวนม	ยอดรวม	จากวัวนม	
	ผู้	เมีย	รวม				เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว
ผลผลิต 1,000 ตัน และ %1)								
1963-67	185.8	1.0(0.5)	43.1(23.2)	44.1(23.7)	6.9	5.8(83.9)	192.7	49.9(25.9)
1968-72	254.0	37.8(14.9)	77.2(30.4)	115.0(45.3)	6.8	6.4(95.3)	260.8	121.4(46.6)
1973-77	312.3	89.5(28.7)	99.3(31.8)	188.8(60.6)	3.4	3.2(94.1)	315.7	192.0(60.8)

หมายเหตุ 1) ยอดรวมเป็นยอดรวมของเนื้อวัวและเนื้อลูกวัวจากวัวเนื้อและวัวนม

ตารางที่ 3-47 ผลผลิตภาพของวัวนมขุน

หน่วย : กก.

	ต่อเกษตรกร						ต่อตัว					
	ผลิตผลเฉลี่ย			ดัชนี			ผลิตผลเฉลี่ย			ดัชนี		
	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
1963-67	115.4	15.1	130.5	100	100	100	34.7	4.5	39.2	100	100	100
1968-72	385.6	21.6	407.2	334	143	312	66.6	3.7	70.3	192	82	179
1973-77	1,131.5	24.4	1,155.9	981	162	886	95.4	1.6	97.0	275	36	247

ตารางที่ 3-48 การผลิตเนื้อวัวจากวัวพันธุ์เนื้อ

	วัวเนื้อ ที่เลี้ยง (1,000)	วัวเนื้อตัวเมีย (1,000)	ผลผลิตเนื้อวัวและเนื้อลูกวัว' (1,000 ตัน,%) ¹⁾			ดัชนี		
			เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
			เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
1963-67	1,427.8	1,313.5	141.7(73.5)	1.1(0.6)	142.8(74.1)	100	100	100
1968-72	877.6	1,089.5	139.0(53.2)	0.3(0.2)	139.3(53.4)	98	27	98
1973-77	495.0	960.3	123.5(39.1)	0.2(0.1)	123.7(39.2)	87	18	87

หมายเหตุ 1) ผลผลิตเนื้อวัวรวมเป็นผลผลิตรวมของเนื้อวัวและเนื้อลูกวัวจากวัวเนื้อและวัวนม

ตารางที่ 3-49 ผลผลิตภาพของเนื้อวัวจากวัวพันธุ์เนื้อ

หน่วย : กก.

	ต่อเกษตรกร			ดัชนี			ต่อตัว			ดัชนี		
	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม	เนื้อวัว	เนื้อลูกวัว	รวม
1963-67	99.2	0.8	100.0	100	100	100	107.9	0.8	108.7	100	100	100
1968-72	158.4	0.3	158.7	159	38	159	127.6	0.3	127.9	118	38	118
1973-77	249.5	0.4	249.9	252	50	250	128.6	0.2	128.8	119	25	118

ตารางที่ 3-50 จำนวนวันนมที่เลี้ยงและแมรีคณม

	จำนวน			ดัชนี		
	จำนวนเลี้ยง	แมรีคณม	A	จำนวนเลี้ยง	แมรีคณม	A
	(1,000 ตัว)(A)	(1,000 ตัว)(B)	B	(A)	(B)	B
	1,000	1,000		1949-52=100		
1949-52	150.4	225.3	1.50	100	100	100
1953-57	261.1	437.2	1.67	174	194	111
1958-62	398.5	823.1	2.07	265	365	138
1963-67	381.9	1,271.7	3.33	254	564	222
1968-72	298.2	1,726.3	5.79	198	766	386
1973-77	166.9	1,803.6	10.81	111	800	721
1978	129.4	1,979.0	15.29	86	878	1,019

ตารางที่ 3-51 ผลผลิตนมและผลิตภาพนมโดยเฉลี่ยต่อวัวที่เลี้ยงและแมรีคณม

ปี	Pro ผลผลิต	ผลิตภาพเฉลี่ย		ผลผลิต	ดัชนี	
		จำนวนเลี้ยง	แมรีคณม		ผลิตภาพเฉลี่ย	
		กก.	กก.			
	ตัน	กก.	กก.	1949-52=100		
1949-52	417,181	2,774	1,852	100	100	100
1953-57	1,033,128	3,957	2,363	248	143	128
1958-62	1,940,164	4,869	2,357	465	175	127
1963-67	3,195,391	8,367	2,513	766	302	136
1968-72	4,626,923	15,516	2,680	1,109	55.9	145
1973-77	5,169,433	30,973	2,866	1,239	1,117	155

ตารางที่ 3-52 Percentile ของผลผลิตสัตว์แบ่งตามสาขา

ปี	วัวเนื้อ	วันนม	หอย	ไก่ไข่ และไก่เนื้อ	อื่นๆ	รวม
1955	16.9	17.9	13.3	46.1	5.8	100
1956	17.6	19.2	15.0	43.0	5.2	100
1957	15.1	21.8	15.7	41.8	5.6	100
1958	13.7	21.5	16.6	43.5	4.7	100
1959	15.3	20.3	19.4	41.1	3.9	100
1960	12.9	21.8	19.2	41.4	4.8	100
1961	12.3	22.4	17.1	44.0	4.2	100
1962	11.5	22.9	18.3	43.5	3.8	100
1963	11.2	21.9	20.7	42.7	3.5	100
1964	12.8	23.0	19.6	41.2	3.4	100
1965	11.4	22.0	21.3	41.6	3.7	100
1966	9.3	23.1	25.3	39.2	3.1	100
1967	8.4	25.1	22.6	40.8	3.1	100
1968	8.2	26.2	24.4	38.0	3.2	100
1969	8.6	26.4	24.2	37.4	3.4	100
1970	9.0	26.2	23.4	38.2	3.2	100
1971	8.5	25.6	25.8	37.5	2.6	100
1972	10.3	24.9	25.4	36.8	2.6	100
1973	10.7	25.9	22.6	38.4	2.4	100
1974	7.7	24.7	25.3	40.2	2.1	100
1975	9.6	24.8	27.4	35.9	2.3	100

ตารางที่ 3-53 การเปลี่ยนแปลงของราคาเนื้อวัวในปีหลัง ๆ และเดือนหลัง ๆ นี้

หน่วย : เยน

	ราคาฟาร์มสัตว์มีชีวิตต่อ 10 กก.			ราคาขายส่งซากต่อ กก.		ราคาขายปลีก ต่อ 100 กรัม (ปานกลาง)	เพื่อการอ้างอิง			
	วัวเนื้อญี่ปุ่น		วันนมตัวผู้	วัวเนื้อญี่ปุ่น (ปานกลาง)	วันนมตัวผู้ (ปานกลาง)		ลูกวัวญี่ปุ่น(6 เดือน)		นมตัวผู้	
	เพศเมีย	เพศผู้					ตัวเมีย(ต่อตัว)	ตัวผู้(ต่อตัว)	ลูกวัว อายุ 7 วัน (ต่อตัว)	ขุน 17-20 เดือน (ต่อ 10 กก.)
1970	4,568	4,328	—	759	617	137	83,779	87,320	4,994	—
1971	4,651	4,659	—	778	658	147	107,623	114,861	6,234	—
1972	5,229	5,326	3,936	848	705	151	143,911	141,786	12,390	3,936
1973	8,040	8,113	5,922	1,283	1,022	198	301,800	272,000	42,890	5,922
1974	7,947	7,485	4,743	1,153	850	245	236,100	173,300	7,602	4,743
1975	9,252	8,658	6,555	1,433	1,234	271	207,800	180,300	11,100	6,553
1976	10,440	7,523	7,218	1,696	1,359	316	225,100	235,500	15,526	7,092
1977				1,618	1,265					
1977, 1	10,660	9,559	6,818	1,735	1,296	320	234,200	244,900	13,537	6,818
2	10,560	9,506	6,875	1,680	1,274	320	237,900	255,600	13,080	6,875
3	10,420	9,476	6,796	1,618	1,223	322	232,900	255,000	13,190	6,796
4	10,490	9,632	6,708	1,637	1,226	316	237,800	255,800	13,619	6,708
5	10,410	9,697	6,654	1,633	1,246	314	229,500	254,900	13,764	6,654
6	10,430	9,645	6,841	1,585	1,244	314	228,100	255,300	13,960	6,841
7	10,270	9,414	6,769	1,539	1,243	312	237,400	251,900	14,660	6,769
8	10,280	9,596	7,017	1,676	1,290	312	234,100	250,400	14,550	7,017
9	10,170	9,597	7,002	1,592	1,278	312	242,400	249,900	14,849	7,017
10	10,390	9,637	7,053	1,580	1,281	313	254,700	258,200	15,320	7,002
11	10,330	9,577	6,837	1,557	1,258	312	255,100	256,900	15,616	6,837
12	10,190	9,530	7,007	1,653	1,301	311	260,200	257,000	14,690	7,007
1978, 1	10,010	9,419	6,879	1,500	1,231	315	250,600	244,000	15,330	6,879
2	10,050	9,306	6,924	1,507	1,247	310	240,600	244,200	15,530	6,924
3	9,819	9,215	6,672	1,483	1,171	309	233,000	231,000	16,710	6,672

ตารางที่ 3-54 ราคาเนื้อวัวแห้งโดยรองนายกรัฐมนตรีของออสเตรเลีย

ราคาต่างๆของเนื้อวัว	เงิน / กก.
ราคาผู้ผลิตออสเตรเลียได้รับ	140
ราคาส่งออก (FOB)	440
ราคานำเข้า (CIF)	494
ราคาซื้อของบริษัทรวมภาษีศุลกากร	617
ราคาขายของบริษัท	1,267
ราคาขายปลีก	ประมาณ 4,000

หมายเหตุ ราคาที่เกษตรกรได้รับของออสเตรเลียเป็นราคาซากขณะที่ยังสดและราคานำเข้า ฯลฯ เป็นราคาเนื้อวัวแช่เย็น เมื่อพิจารณาส่วนเหลือ 25% สำหรับผู้ค้าปลีกและค่าธรรมเนียมต่างๆ ราคาที่ระดับขายปลีก 4,000 เยน ดูเหมือนไม่สมเหตุสมผล

ตารางที่ 3-55 การบริโภคสุทธิของเนื้อต่อบุคคลต่อวันตามอุปสงค์และอุปทานของเนื้อ

	รวม		เนื้อวัว		เนื้อหมู		ไก่		ปลา		อื่นๆ	
	กก.	กรัม	กก.	กรัม	กก.	กรัม	กก.	กรัม	กก.	กรัม	กก.	กรัม
1950	2.3	6.3	0.7	1.9	0.5	1.5	0.1	0.3	0.8	2.2	0.2	0.4
1955	3.2	8.3	1.1	2.9	0.7	1.8	0.3	0.8	0.2	0.5	0.9	2.3
1960	5.0	14.2	1.1	3.1	1.1	3.1	0.8	2.3	0.4	1.2	1.6	4.5
1965	8.8	24.3	1.4	4.0	2.7	7.4	1.9	5.2	2.1	5.7	0.7	2.0
1970	12.7	34.6	2.0	5.5	4.7	12.8	3.7	10.1	1.2	3.3	1.1	2.9
1971	14.6	39.4	2.3	6.2	5.1	14.0	4.3	11.6	1.3	3.4	1.6	4.2
1972	15.4	42.3	2.4	6.5	5.6	15.5	4.7	12.5	1.2	3.2	1.5	4.2
1973	16.2	44.6	2.3	6.4	6.4	17.5	5.0	13.8	1.1	3.1	1.4	3.8
1974	16.2	44.4	2.4	6.5	6.4	17.6	5.1	14.0	1.2	3.3	1.2	3.3
1975	17.9	48.8	2.6	7.0	7.3	19.9	5.3	14.4	0.9	2.6	1.8	4.9

หมายเหตุ รวมโอกินาวา ตั้งแต่ปี 1972

ตารางที่ 3-56 เปรียบเทียบราคาขายส่งเนื้อวัวระหว่างญี่ปุ่น สหรัฐ และออสเตรเลีย (เฉลี่ย 1976)

	ญี่ปุ่น (a) เงิน / กก.	สหรัฐ (b) เงิน / กก.	(a)/(b)	ญี่ปุ่น (c) เงิน / กก.	ออสเตรเลีย (d) เงิน / กก.	(c)/(d)
ราคาขายส่ง	1,210	400	3.02	939	196	4.79

- หมายเหตุ (a) ราคาของตลาดโตเกียว วันนมตัวผู้ เกรดปานกลาง
 (b) USDA วัวผู้ เกรดพิเศษ น้ำหนัก 600-700 ปอนด์
 (c) ราคาของตลาดโตเกียว ราคาวันนมขุนเพศเมียเกรดปานกลาง
 (d) วัวผู้และวัวสาว เกรดชั้น 1-2 ที่ตลาดเมลเบิร์น

ตารางที่ 3-57 การเปรียบเทียบราคาขายปลีกของเนื้อวัวในญี่ปุ่น สหรัฐและออสเตรเลีย (เฉลี่ยปี 1976)

	ญี่ปุ่น (a) เยน / กก.	สหรัฐ (b) เยน / กก.	ออสเตรเลีย (c) เยน / กก.	(a)/(b)	(a)/(c)
ราคาขายปลีก	2,930	938	522	3.12	5.61

- หมายเหตุ (a) ราคาเฉลี่ยขนาดกลางในโคเกี่ยวและไอซาก้า
 (b) USDA เกรตพิเศษ
 (c) เฉลี่ยราคาเนื้อสันจากมกราคมถึงตุลาคม

ตารางที่ 3-58 แนวโน้มการบริโภคเนื้อ ไข่ และนมในรายจ่ายของครอบครัว (ต่อบุคคลของทุกครอบครัวที่สำรวจต่อปี)

	รายจ่ายรวม (เยน)	เนื้อ						ไข่		นม		
		รวม (เยน)	เนื้อวัว		เนื้อหมู		เนื้อไก่		มูลค่า (เยน)	ปริมาณ (กรัม)	มูลค่า (เยน)	ปริมาณ (วัต)
			มูลค่า (เยน)	ปริมาณ (กรัม)	มูลค่า (เยน)	ปริมาณ (กรัม)	มูลค่า (เยน)	ปริมาณ (กรัม)				
1965	136,327	4,598	1,454	1,963	1,355	2,065	646	1,101	2,031	971	1,752	82.2
1970	239,791	8,504	2,071	1,704	2,388	3,518	1,406	2,174	2,499	1,128	2,934	110.5
1971	265,076	9,513	2,361	1,829	3,231	3,822	1,507	2,222	2,493	1,133	3,011	102.7
1972	293,208	10,906	2,763	1,961	3,647	4,031	1,674	2,438	2,599	1,132	3,141	102.3
1973	344,091	13,243	3,312	1,803	4,514	4,440	2,041	2,617	2,833	1,104	3,462	102.3
1974	418,535	15,936	4,039	1,903	5,396	4,759	2,521	2,683	3,666	1,125	4,394	106.4
1975	487,349	18,799	4,773	2,001	6,487	4,683	2,929	2,859	3,878	1,097	4,866	110.7
1976	546,220	21,385	5,599	2,095	7,359	4,887	3,415	3,075	3,623	1,110	5,453	114.2
1977	597,983	39,325	5,985	2,194	7,446	5,087	3,538	3,192	3,806	1,083	5,590	118.4

หมายเหตุ เนื้อรวม รวมเนื้อนอกเหนือจากเนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่ แฮม เบคอน ฯลฯ
นม 1 วัตมีปริมาตร 180 cc.

ตารางที่ 3-59 ราคาขายปลีกของเนื้อ

หน่วย : เยน / กก.

	เนื้อวัว		เนื้อหมู		เนื้อไก่	
	ราคาขายปลีก	เปรียบเทียบกับปีก่อน	ราคาขายปลีก	เปรียบเทียบกับปีก่อน	ราคาขายปลีก	เปรียบเทียบกับปีก่อน
1955	445	97	501	96	435	95
56	449	101	464	93	430	99
57	441	98	474	102	470	109
58	454	103	461	97	471	100
59	465	102	491	107	472	100
1960	549	118	642	131	483	102
61	637	116	615	96	502	104
62	702	110	569	93	686	137
63	748	107	724	127	718	105
64	804	107	753	104	721	100
1965	854	106	745	99	718	100
66	1,050	123	694	93	724	101
67	1,240	118	714	103	728	101
68	1,420	115	849	119	744	102
69	1,350	95	960	113	748	101
1970	1,370	101	909	95	767	103
71	1,470	107	930	102	712	—
72	1,510	103	992	107	724	102
73	1,980	131	1,120	113	801	111
74	2,450	124	1,240	111	960	120
1975	2,710	111	1,550	125	1,000	104
76	3,160	117	1,680	108	1,110	111

ตารางที่ 3-60 รายจ่ายประจำเดือนสำหรับรายการจำพวกสัตว์ และเปอร์เซ็นต์

		1		2		3	4			3	4		
		บาท	บาท	บาท	บาท		%	I	III		V	I	III
	P ₁	P ₂	3.89 P ₁	1.59 P ₂	3.82 P ₁	1.50 P ₂							
1975	รายจ่ายรวม		157,982		166,032	100.0	100.0	100.0	100.0				
	อาหาร		50,479		49,828	30.0	41.0	33.4	21.6	100.0	100.0	100.0	100.0
	พลาสติก		4,433		4,169	2.5	3.5	2.7	1.8	8.4	8.7	8.3	8.4
	ปลาแห้งและปลาเค็ม		1,808		1,744	1.0	1.4	1.1	0.7	3.5	3.5	3.4	3.5
	เนื้อ		6,025		5,862	3.5	4.5	3.9	2.7	11.8	10.9	11.7	12.3
	นมและไข่		3,327		3,434	2.0	2.9	2.3	1.4	6.9	7.1	7.0	6.4
	P ₁	P ₂	3.98	1.64	3.90	1.55							
1970	รายจ่ายรวม		78,289		82,098	100.0	100.0	100.0	100.0				
	อาหาร		26,764		26,500	32.3	37.9	33.6	27.8	100.0	100.0	100.0	100.0
	พลาสติก		2,133		2,007	2.4	2.9	2.5	2.2	7.6	7.6	7.4	7.9
	ปลาแห้งและปลาเค็ม		871		845	1.0	1.2	1.1	0.9	3.2	3.2	3.2	3.2
	เนื้อ		2,735		2,694	3.3	3.4	3.3	3.2	10.2	8.9	9.8	11.4
	นมและไข่		2,065		2,116	2.6	3.0	2.7	2.2	8.0	8.0	8.0	7.8
	P ₁	P ₂	4.25	1.65	4.12	1.52							
1965	รายจ่ายรวม		47,111		48,765	100.0	100.0	100.0	100.0				
	อาหาร		18,065		17,633	36.2	42.3	37.7	31.8	100.0	100.0	100.0	100.0
	พลาสติก		1,313		1,204	2.5	2.9	2.5	2.3	6.8	6.9	6.6	7.1
	ปลาแห้งและปลาเค็ม		478		460	0.9	1.1	1.0	0.8	2.6	2.5	2.7	2.7
	เนื้อ		1,550		1,496	3.1	2.7	3.0	3.3	8.5	6.4	7.9	10.4
	นมและไข่		1,488		1,517	3.1	3.2	3.2	2.9	8.6	7.5	8.4	9.0
	P ₁	P ₂	4.28	1.66	4.16	1.53							
1963	รายจ่ายรวม		43,422		44,121	100.0	100.0	100.0	100.0				
	อาหาร		16,603		15,948	36.1	42.1	38.0	31.2	100.0	100.0	100.0	100.0
	พลาสติก		1,135		1,013	2.3	2.7	2.3	2.0	6.4	6.3	6.2	6.6
	ปลาแห้งและปลาเค็ม		427		403	0.9	1.1	0.9	0.8	2.5	2.5	2.5	2.6
	เนื้อ		1,432		1,351	3.1	2.7	3.0	3.3	8.5	6.4	7.9	10.4
	นมและไข่		1,366		1,368	3.1	3.2	3.2	2.9	8.6	7.5	8.4	9.3

หมายเหตุ P₁ = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน P₂ = จำนวนบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1 = เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมด 2 = เฉลี่ยต่อครัวเรือนคนงาน

3 = เฉลี่ยต่อครัวเรือนคนงาน 4 = คิดตาม quintile รายได้ต่อปี

อ้างอิงหมายเหตุของตารางที่ 3-61 สถิติปี 1963 ครอบคลุมเมืองที่มีประชากรมากกว่า 50,000 คนขึ้นไป

ตารางที่ 3-61 ค่าใช้จ่ายประจำปีสำหรับเนื้อประเภทต่าง ๆ

หน่วย : เชนและ%

	Quintile ของรายได้			V=100		เปอร์เซ็นต์แต่ละรายการ		
	I	III	V	I	III	I	III	V
เนื้อ	49,579	72,159	90,608	54.7	79.6	100.0	100.0	100.0
1. เนื้อวัว	10,861	16,852	23,928	45.4	70.4	21.9	23.4	26.4
2. เนื้อหมู	18,190	25,474	31,022	58.6	82.1	36.7	35.3	34.2
3. เนื้อไก่	7,924	11,408	13,840	57.2	82.4	16.0	15.8	15.3
4. เนื้อปลาขาว	903	1,047	1,024	88.2	102.2	1.8	1.4	1.1
5. เนื้ออื่นๆ แซ่เขินหรือแซ่แข็ง	2,067	2,266	2,106	98.1	107.6	4.2	3.1	2.3
6. แสม	4,145	6,549	8,511	48.7	76.9	8.3	9.1	9.4
7. ไม้กรอก	2,745	4,244	4,835	56.8	87.8	5.5	5.9	5.3
8. เบคอน	647	1,081	1,696	38.1	63.7	1.3	1.5	1.9
9. เนื้อสำเร็จรูปอื่นๆ	2,096	3,238	3,646	57.5	88.8	4.2	4.5	4.0
เนื้อ	21,942	31,665	45,125	48.6	70.2	100.0	100.0	100.0
1. เนื้อวัว	4,627	7,389	11,472	40.3	64.4	21.1	23.3	25.4
2. เนื้อหมู	7,666	10,710	15,364	49.9	69.7	34.9	33.8	34.0
3. เนื้อไก่	3,815	5,206	7,116	53.6	73.2	17.4	16.4	15.8
4. เนื้อปลาขาว	706	744	807	87.5	92.2	3.2	2.3	1.8
5. เนื้ออื่นๆ แซ่เขินหรือแซ่แข็ง	1,158	1,286	1,246	92.9	103.2	5.3	4.1	2.8
6. แสม	2,029	3,154	4,564	44.5	69.1	9.2	10.0	10.1
7. ไม้กรอก	1,088	1,746	2,297	47.4	76.0	4.9	5.5	5.1
8. เบคอน	187	319	576	32.5	55.4	0.9	1.0	1.3
9. เนื้อสำเร็จรูปอื่นๆ	667	1,112	1,683	39.6	66.1	3.0	3.5	3.7
เนื้อ	9,512	18,695	30,893	30.8	60.5	100.0	100.0	100.0
1. เนื้อวัว	2,902	5,534	9,120	31.8	60.7	30.5	29.6	29.5
2. เนื้อหมู	2,636	5,827	9,799	26.9	59.5	27.7	31.2	31.7
3. เนื้อไก่	1,592	2,395	3,738	42.6	64.1	16.7	12.8	12.1
4. เนื้อปลาขาว	606	735	632	95.9	116.3	6.4	3.9	2.0
5. เนื้ออื่นๆ แซ่เขินหรือแซ่แข็ง	414	651	566	73.1	115.0	4.3	3.5	1.8
6. แสม	822	1,959	3,410	24.1	57.4	8.6	10.5	11.0
7. ไม้กรอก	299	1,058	2,168	13.8	48.8	3.1	5.7	7.0
8. เบคอน	59	149	402	14.7	37.1	0.6	0.8	1.3
9. เนื้อสำเร็จรูปอื่นๆ	182	387	1,058	17.2	36.6	1.9	2.1	3.4
เนื้อ	6,514	15,287	28,399	22.9	53.8	100.0	100.0	100.0
1. เนื้อวัว	1,809	4,515	8,385	21.6	53.8	27.8	29.5	29.5
2. เนื้อหมู	1,900	4,599	8,473	22.4	54.3	29.2	30.1	29.8
3. เนื้อไก่	708	1,670	3,428	20.6	48.7	10.9	10.9	12.1
4. เนื้อปลาขาว	614	687	757	81.1	90.8	9.4	4.5	2.7
5. เนื้ออื่นๆ แซ่เขินหรือแซ่แข็ง	346	535	776	44.6	68.9	5.3	3.5	2.7
6. แสม	685	1,771	3,570	19.2	49.6	10.5	11.6	12.6
7. ไม้กรอก	322	1,029	2,016	15.9	51.0	4.9	6.7	7.1
8. เบคอน	58	117	239	24.3	48.9	0.9	0.8	0.8
9. เนื้อสำเร็จรูปอื่นๆ	72	364	755	9.5	48.2	1.1	2.4	2.7

หมายเหตุ จากชั้นรายได้ถึง 5 ชั้นแรกเป็นพวกมีรายได้ต่ำสุดและชั้นที่ 5 มีรายได้สูงสุด v=100 หมายถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มแรกและกลุ่มที่ 3 จากกลุ่มที่ 5 = 100 5) อื่นๆ หมายถึงเนื้อชนิดอื่น ๆ 9) อื่นๆ หมายถึงเนื้อแปรรูปแล้วอื่นๆ โดยเหตุที่ quintile รายได้ไม่มีการจัดชั้นในการสำรวจ ปี 1965 กลุ่ม I, II และ III มีรายได้ดังนี้ I=300,000-400,000 เชน II=700,000-800,000 เชน III=1,400,000-1,600,000 เชน แต่สำหรับกรมสำรวจปี 1968 เป็นต้นนี้ I=200,000-300,000 เชน II=600,000-700,000 เชน และ III=1,000,000-1,400,000 เชน

ตารางที่ 4-1 สหกรณ์ ณ ช่วงต้นของขั้นแรก

	สหกรณ์สินเชื่อ	สหกรณ์จัดซื้อ ¹⁾	สหกรณ์การผลิต ²⁾	สหกรณ์การใช้ ³⁾	สหกรณ์การตลาด
1896					
จำนวน	101	21	8	9	80
สมาชิก	18,749	4,459	691	366	11,568
ทรัพย์สิน (เยน)	412,617	15,956	...	...	23,916
1898					
จำนวน	144	39	14	8	141
สมาชิก	21,645	8,733	1,068	3,153	32,561
ทรัพย์สิน (เยน)	922,396	3,016	2,000	...	40,729

- หมายเหตุ 1) สหกรณ์ซื้อปัจจัยการผลิต เช่นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ปุ๋ยสัตว์สำหรับสมาชิก ไม่รวมสหกรณ์ผู้บริโภค
 2) สหกรณ์ผลิตผลผลิตการเกษตร สินค้าหัตถกรรม และผลิตภัณฑ์อาหารทะเลร่วมกัน
 3) สหกรณ์ใช้ปัจจัยการผลิตร่วมกัน

ตารางที่ 4-2 จำนวนสหกรณ์อุตสาหกรรมโดยธุรกิจและความรับผิดชอบ

จำนวนทั้งหมด	ประเภทธุรกิจ				โดยความรับผิดชอบ			
	สินเชื่อ	สินเชื่อและธุรกิจอื่นอีก 1-2 อย่าง	สินเชื่อและธุรกิจอื่นอีก 3 อย่าง	ธุรกิจหรือธุรกิจนอกเหนือจากสินเชื่อ	รับผิดชอบจำกัด	รับผิดชอบไม่จำกัด	ความรับผิดชอบที่ได้รับรอง	
1900	21	13	—	—	8	...	...	...
1901	263	191	—	—	72	...	...	...
1902	512	331	—	—	181	...	...	...
1907	3,363	1,543	343	29	1,448	1,499	1,788	76
1912	9,683	2,673	4,437	626	1,947	6,105	3,368	210
1917	12,025	3,092	6,287	1,111	1,535	8,393	3,376	256
1922	14,047	2,442	7,783	2,253	1,569	11,331	2,454	262
1925	14,517	2,573	7,146	3,161	1,637	12,391	1,867	259
1927	14,186	2,556	6,450	3,437	1,743	12,475	1,464	247
1932	14,352	2,051	5,663	4,497	2,141	12,968	990	394
1933	14,651	1,756	4,693	6,062	2,140	8,363	1,182	5,106
1934	14,815	1,511	3,961	7,206	2,137	5,973	971	7,871
1935	15,028	1,313	3,188	8,430	2,097	4,499	934	9,595
1936	15,460	1,117	2,485	9,831	2,027	3,062	934	11,464
1937	14,512	895	1,488	10,362	1,767	724	830	12,958
1938	15,328	749	1,118	11,671	1,790	728	809	13,791
1939	15,232	706	951	11,839	1,736	726	775	13,731
1940	15,101	667	795	11,968	1,671	731	733	13,637
1941	14,724	613	607	11,999	1,505	702	705	13,317
1942	14,235	567	526	11,878	1,264	670	631	12,934

หมายเหตุ ส่วนใหญ่ธุรกิจสหกรณ์มีสี่ประเภทคือ สินเชื่อ การตลาด การจัดซื้อและการใช้ จวบจนปี 1906 สหกรณ์สินเชื่อที่ธุรกิจอื่นไม่ได้ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของสหกรณ์มี 3 ชนิดดังกล่าว

ตารางที่ 4-3 น้าหนักกิจกรรมของสหกรณ์อุตสาหกรรม(1928)

รายการ	หน่วย:%
	น้ำหนัก
สัดส่วนสมาชิกสหกรณ์ต่อครัวเรือนทั้งหมด	41.0
สัดส่วนเงินฝากของสหกรณ์ต่อเงินฝากในสถาบันเงินทั้งหมด	7.3
สัดส่วนการตลาดผ่านสหกรณ์ต่อข้าวที่ขายโดยชาวนา	8.0
สัดส่วนการตลาดผ่านสหกรณ์ต่อตัวไหมอ่อนที่ขายโดยเกษตรกร	0.8
สัดส่วนการตลาดผ่านสหกรณ์ต่อการผลิตใหม่	3.0
สัดส่วนการจัดซื้อผ่านสหกรณ์ต่อการบริโภคปุ๋ยทั้งหมด	20.0
สัดส่วนของการจัดซื้อผ่านสหกรณ์จัดซื้อต่อการบริโภคข้าวรวม	3.0

หมายเหตุ สัดส่วนคำนวณในหน่วยปริมาณยกเว้นยอดฝากและการใช้ปุ๋ย

ตารางที่ 4-4 จำนวนของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป

	จำนวน (1,000)				ดัชนี (1960=100)			
	1960	1965	1970	1975	1960	1965	1970	1975
จำนวน(1)	5,780	5,837	5,889	5,773	100	101	102	100
ครัวเรือนของสมาชิก	5,072	5,266	5,304	5,253	100	104	105	104
สมาชิกสมทบ	756	953	1,387	1,899	100	126	183	251
รวม(1+2)	6,536	6,790	7,276	7,672	100	104	111	117

หมายเหตุ สมาชิกของสหกรณ์ควรเป็นเกษตรกร

ไม่ว่าเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลาที่ผู้ใช้เกษตรกรเป็นสมาชิกสมทบ

ตารางที่ 4-5 จำนวนของสหกรณ์ทั่วไป

ปี	จำนวน	ดัชนี
1955	12,335	102
1960	12,050	100
1965	7,320	61
1970	6,049	50
1975	4,803	40
1976	4,763	40

หมายเหตุ คำว่า "สหกรณ์ทั่วไป" หมายถึงสหกรณ์จังหวัดอเนกประสงค์ที่ทำธุรกิจหลายอย่างรวมทั้งสินเชื่อ

ตารางที่ 4-6 จำนวนสมาพันธ์มณฑลของสหกรณ์การเกษตร

ชนิด	ปีธุรกิจ				
	1960	1965	1970	1975	1976
สมาคมกลาง	46	46	46	47	47
สมาพันธ์สินค้าเชื้อ	46	46	46	47	47
สมาพันธ์การตลาดและการจัดซื้อ	47	47	47	48	48
สมาพันธ์ร่วมส่งเสริม	46	46	46	47	47
สมาพันธ์สุขภาพ	22	20	19	22	22
สมาพันธ์การเลี้ยงไหม	30	28	26	24	22
สมาพันธ์อุตสาหกรรมปศุสัตว์	41	22	18	15	15
สมาพันธ์การเลี้ยงโคนม	15	29	36	32	32
สมาพันธ์อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่	—	4	4	4	4
สมาพันธ์ผัก ผลไม้ พืชผลพิเศษ	6	5	7	9	10
อื่นๆ	79	74	72	43	40
รวม	332	321	321	291	287

หมายเหตุ 1) จำนวนรวมไม่รวมองค์กรกลาง

2) ตัวเลขเหล่านี้เป็นของสมาพันธ์มณฑลเท่านั้นที่มีเขตแดนอยู่ในมณฑลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีสมาพันธ์ของสหกรณ์อีก 448 แห่งในปี 1971 ในทั่วประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีเขตแดนเล็กกว่ามณฑลสมาพันธ์ของสหกรณ์เหล่านี้มีความสำคัญกว่าแบบแรกมาก

ตารางที่ 4-7 จำนวนของสหกรณ์การเกษตรย่อย ๆ

ชนิดของสหกรณ์	ปีธุรกิจ									
	จำนวน					ดัชนี (1960=100)				
	1960	1965	1970	1975	1977	1960	1965	1970	1975	1977
เลี้ยงไหม	6,293	4,324	2,557	1,590	1,355	100	69	41	25	22
ปศุสัตว์	1,182	807	644	577	544	100	68	54	49	46
ฟาร์มโคนม	774	764	715	676	659	100	99	92	87	85
ไก่	—	294	288	272	263	—	100	98	93	89
ไม้ผลและพืชอื่นๆ	679	676	571	578	571	100	100	84	85	84
การบุกเบิกที่ดิน	4,789	4,438	3,484	615	524	100	93	73	13	11
การจัดการทุ่งหญ้า	1,096	1,141	1,023	901	905	100	104	93	82	83
อุตสาหกรรมขนบ	597	496	334	248	243	100	83	56	42	41
การกระจาย	—	183	169	129	120	—	100	92	70	66
อื่นๆ	1,436	884	319	390	264	100	62	22	27	18
รวม	16,846	14,007	10,104	5,976	5,448	100	83	60	35	32

หมายเหตุ ไม่รวมสหกรณ์การเกษตรทั่วไป

ตารางที่ 4-8 การใช้บริการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรของครอบครัวฟาร์ม

หน่วย : 100 ล้านบาท

	ยอดฝากหรือยอดหนี้ ของครอบครัวฟาร์ม (a)		ส่วนของยอดฝากหรือยอดหนี้ของ ครอบครัวฟาร์มจากสหกรณ์การเกษตร (b)		(b)/(a)	
	ยอดฝาก	ยอดหนี้	ยอดฝาก	ยอดหนี้	ยอดฝาก %	ยอดหนี้ %
1960	11,871	6,750	6,695	2,857	56.4	42.3
1965	32,589	16,278	19,067	8,411	58.5	51.7
1970	73,555	38,442	46,743	23,188	63.5	60.3
1975	186,898	76,827	112,936	46,628	60.4	60.7

ตารางที่ 4-9 การใช้ธุรกิจการตลาดของสหกรณ์การเกษตรโดยครัวเรือนฟาร์ม

หน่วย: 100 ล้านบาท

	ปริมาณการขายของครัวเรือน (a)				ปริมาณที่ขายผ่านสหกรณ์การเกษตร (b)					(b)/(a)					
	ข้าว และข้าวบาร์เลย์	ข้าวสาลี	ผักและ ผลไม้	ผลิตภัณฑ์ ปศุสัตว์	รวม	ข้าว และข้าวบาร์เลย์	ข้าวสาลี	ผักและ ผลไม้	ผลิตภัณฑ์ ปศุสัตว์	รวม	ข้าว และข้าวบาร์เลย์ %	ข้าวสาลี	ผักและ ผลไม้ %	ผลิตภัณฑ์ ปศุสัตว์ %	รวม %
1960	6,653	2,244	2,391	13,849	4,141	464	484	5,999	62.2	20.7	20.2	43.3			
1965	10,158	5,066	5,652	24,738	7,898	1,425	1,955	12,425	77.8	28.1	34.6	50.2			
1970	13,659	10,227	10,712	39,927	11,123	3,754	3,998	21,088	81.4	36.7	37.3	52.8			
1975	28,017	19,449	21,400	78,466	21,882	9,042	9,779	45,167	78.1	46.5	45.7	57.6			

ตารางที่ 4-10 การใช้ธุรกิจการจัดซื้อของสหกรณ์การเกษตรโดยครอบครัวฟาร์ม หน่วย : 100 ล้านบาท

	ปริมาณการจัดซื้อของครอบครัว			ปริมาณซื้อผ่านสหกรณ์เกษตร			(b)/(a)		
	(a)			(b)			(b)/(a)		
	ปัจจัยการผลิต	เครื่องอุปโภคบริโภค	รวม	ปัจจัยการผลิต	เครื่องอุปโภคบริโภค	รวม	ปัจจัยการผลิต %	เครื่องอุปโภคบริโภค %	รวม %
1960	4,189	23,837	28,025	2,133	668	2,801	50.9	2.8	10.0
1965	8,201	41,679	49,880	4,543	1,299	5,842	55.4	3.1	11.7
1970	13,939	78,178	92,117	8,851	2,871	11,722	63.5	3.7	12.7
1975	30,672	159,071	189,743	21,525	8,807	30,333	70.1	5.5	16.0

ตารางที่ 4-11 จำนวนเจ้าหน้าที่เทคนิคของสมาคมการเกษตร

	สมาคมการเกษตรมณฑล	สมาคมการเกษตรอำเภอ	สมาคมการเกษตรจังหวัด	สมาคมการเกษตรเมืองและหมู่บ้าน	รวม
เจ้าหน้าที่เทคนิค ¹⁾	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1914	126	1,471	28	3,562	5,187
1917	138	1,758	43	4,714	6,653
1920	141	2,313	48	4,206	6,708
1925	449	2,945	119	6,704	10,217
1928	446	2,545	177	8,158	11,326
1932	326	1,770	214	8,674	10,984
1935	571	2,711	378	10,390	14,050
1939	734	2,184	493	11,213	14,624
สมาคมการเกษตร ²⁾	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1925	47	554	65	6,067	6,733
1928	47	555	80	6,989	7,671
1932	47	535	89	7,584	8,255
1935	47	547	109	9,146	9,849
1939	47	551	135	9,712	10,445

หมายเหตุ 1) จำนวนเจ้าหน้าที่เทคนิคที่จ้างโดยสมาคม

2) จำนวนสมาคมการเกษตรที่จ้างเจ้าหน้าที่เทคนิค

ตารางที่ 4-12 จำนวนของเขตปกครอง

	จังหวัด	อำเภอ	หมู่บ้าน	รวม	เพื่อการอ้างอิง
1883	19	12,194	59,284	71,497	บังคับใช้กฎหมายจังหวัดและกฎหมายอำเภอ และหมู่บ้าน
1889	39	15,820		15,859	
1908	61	1,167	11,220	12,448	บังคับใช้กฎหมายการส่งเสริมการจัดรูปอำเภอ และหมู่บ้าน
1930	109	1,528	10,292	11,929	
1945 ค.ศ.	205	1,797	8,518	10,520	
1953 ค.ศ.	286	1,966	7,616	9,868	
1956 เม.ย.	495	1,870	2,303	4,668	บังคับใช้การส่งเสริมการจัดตั้งเขตปกครองใหม่
1960 เม.ย.	555	1,922	1,049	3,526	บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดรูปจังหวัดกรณีพิเศษ
1963 เม.ย.	553	1,978	892	3,423	
1965 เม.ย.	560	2,005	827	3,392	บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกรณีพิเศษ ของการจัดรูปเขตการปกครอง
1970 เม.ย.	564	2,027	689	3,280	
1975 เม.ย.	643	1,974	640	3,257	
1978 เม.ย.	645	1,981	630	3,256	

หมายเหตุ มณฑลโอกินาวากลับคืนแก่การปกครองญี่ปุ่นเมื่อ 15 พฤษภาคม 1972

ตารางที่ 4-13 ฟาร์มครอบครัวและที่ดินในชุมชนชนบท^{1) 2)}

ตารางที่ 4-13-i เปอร์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทตามจำนวนครัวเรือน

หน่วย: %

	น้อยกว่า 19	20-49	50-99	100-149	150 ขึ้นไป	จำนวน ชุมชนชนบท
1960	14.0	47.1	25.3	6.9	6.7	152,431
1965	12.8	42.1	25.8	8.3	11.1	150,326
1970	15.2	41.5	24.4	8.1	10.8	142,699
1975	15.0	37.7	23.7	8.5	15.1	142,092
1980	51.0		22.6	8.4	18.0	142,384

หมายเหตุ 1) คำว่า "ชุมชนชนบท" หมายถึงกลุ่มของครัวเรือนฟาร์มที่ให้ความร่วมมือกันในการดำเนินงาน
การเกษตรอย่างใกล้ชิดที่สุด

2) ไม่รวมมณฑลโอกินาวา

ตารางที่ 4-13-ii เปอร์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยจำนวนของครัวเรือนฟาร์ม หน่วย: %

	ต่อชุมชนชนบท		เปอร์เซ็นต์ชุมชนชนบทโดยจำนวนครัวเรือนฟาร์ม				
	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนฟาร์ม	น้อยกว่า 9	10-29	30-49	50-99	100 ขึ้นไป
	จำนวน	จำนวน					
1960	64	39	2.9	44.5	30.7	17.8	4.3
1965	86	38	3.6	45.3	28.7	18.1	4.3
1970	81	37	5.4	46.1	27.6	17.0	3.9
1975	118	35	7.8	46.7	26.2	15.8	3.5
1980	141	33	9.8	48.2	24.5	14.4	3.1

ตารางที่ 4-13-iii เปอร์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยสัดส่วนของครัวเรือนฟาร์ม หน่วย: %

	น้อยกว่า 10%	10-30	30-50	50-80	80% ขึ้นไป
1960		13.6		46.6 (1)	39.8 (2)
1965	2.9	8.3	9.7	29.3	49.7
1970	3.4	8.8	9.4	27.5	50.9
1975	6.8	11.4	11.0	28.5	42.2
1980	10.1	13.2	12.1	29.4	35.2

หมายเหตุ (1) 50-90%

(2) 90% ขึ้นไป

ตารางที่ 4-13-iv เปอร์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยขนาดที่ดินรวม หน่วย: %

	น้อยกว่า 30 เฮกตาร์	30-50	50-100	100-200	200-500	500 เฮกตาร์ขึ้นไป	
1975	ทั่วผู้ปูน	12.7	12.6	23.4	23.3	18.4	9.6
	ในฮอกโคโค	1.8	3.0	13.5	17.8	25.7	38.2
1980	ทั่วผู้ปูน	12.3	12.8	24.1	23.4	18.1	9.3

ตารางที่ 4-13-v เปอร์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยสัดส่วนที่เพาะปลูก หน่วย: %

	น้อยกว่า 10%	10-30	30-50	50-80	80% ขึ้นไป	
1975	ทั่วผู้ปูน	25.5	28.6	16.5	20.8	8.6
	ในฮอกโคโค	24.8	22.7	15.4	24.4	12.6
1980	ทั่วผู้ปูน	26.7	29.4	16.8	19.6	6.9
	ในฮอกโคโค	24.0	21.8	16.4	24.4	13.1

หมายเหตุ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนชุมชนชนบททั้งหมดที่มีที่เพาะปลูก

สัดส่วนที่เพาะปลูก = ที่เพาะปลูกของชุมชนชนบท/พื้นที่เพาะปลูกรวมของชุมชนชนบท

ตารางที่ 4-14 สิ่งแวดล้อมของการอยู่อาศัยในพื้นที่ชนบท (1975)

ตารางที่ 4-14-i เปรอ์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยแหล่งน้ำดื่มสำคัญ

หน่วย: %

	จากประปา		จากบ่อน้ำ		น้ำพุหรือห้วย		น้ำฝน
	ประปา ส่วนกลาง	ระบบประปา ขนาดเล็ก	โดยเครื่อง	แรงคน	สูบโดยตรง	น้ำจากถัง	
1970	23.1	27.9	37.8		11.2		
1975	33.2	28.8	26.8	0.3	5.9	5.1	0.1

ตารางที่ 4-14-ii เปรอ์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยชนิดของการขนส่งที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่

หน่วย: %

เดิน	รถไฟ	รถประจำทาง	รถรับจ้าง	รถส่วนตัว	รถจักรยานหรือ มอเตอร์ไซด์	อื่นๆ
1.9	13.6	20.7	3.7	53.1	6.5	0.4

ตารางที่ 4-14-iii เปรอ์เซ็นต์การกระจายของชุมชนชนบทโดยระยะห่างจากบริการทางการแพทย์

หน่วย: %

น้อยกว่า 1 กม.	1-3	3-5	5-7	7-10	10-20	20-30	เกินกว่า 30 กม.
16.0	35.8	23.1	10.3	6.3	7.0	1.2	0.3

ตารางที่ 4-15 จำนวนของสหกรณ์ทั่วไป (%) โดยจำนวนที่ปรึกษาฟาร์ม

หน่วย: จำนวน

จำนวนสหกรณ์ ทั้งหมดที่สำรวจ	ที่ปรึกษาฟาร์ม					จำนวน ที่ปรึกษา ฟาร์ม	จำนวน ที่ปรึกษา ครอบครัว
	ไม่มี %	1 คน %	2-4 %	5-10 %	เกิน 11 คน %		
1960	10,769	40.1	41.5	18.4		9,696	—
1965	7,308	31.7	34.9	33.4		13,163	1,148
1970	5,996	25.5	28.6	29.9	11.5	4.6	15,512
1975	4,765	20.9	24.4	33.0	15.0	6.7	16,244
1976	4,716	19.7	24.7	32.7	15.8	7.1	16,826

ตารางที่ 4-16 การกระจายที่แท้จริงของภาษีระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น

ตารางที่ 4-16-i โดยมูลค่าของเงิน

หน่วย: 100 ล้านเยน

ปีงบประมาณ	ซึ่งเป็น					จำนวนที่จัดสรรโดยรัฐบาลกลางแก่รัฐบาลท้องถิ่น ²⁾							ยอดรวมของภาษีท้องถิ่นและจำนวนที่จัดสรรโดยรัฐบาลกลาง		
	ปริมาณ ภาษีรวม ¹⁾ (A)	ภาษี ส่วนกลาง (B)	ภาษีท้องถิ่น			ภาษีท้องถิ่น ที่จัดสรร	ภาษีโอน ท้องถิ่น	จ่ายจาก ท้องพระคลัง	รวม			เขตปกครอง			
			มณฑล (C)	เขตปกครองต่าง ๆ (D)	รวม (E)				มณฑล f	เขตปกครอง ต่าง ๆ g	รวม h	มณฑล C+f	ต่าง ๆ D+g	ยอดรวม E+h	
1935	18	12	2	4	6	—	—	3	—	—	3	2	4	9	
1941	58	49	2	7	9	4 ³⁾	—	6	8	2	10	10	9	18	
1957	17,290	12,018	2,302	2,970	5,272	2,032 ⁴⁾	293	3,214	4,197	1,342	5,539	6,499	4,312	10,811	
1958	17,347	11,908	2,274	3,165	5,439	2,240 ⁵⁾	324	3,502	4,586	1,480	6,066	6,860	4,645	11,505	
1959	19,833	13,724	2,638	3,471	6,109	2,591 ⁶⁾	327	4,136	5,359	1,695	7,054	7,997	5,166	13,163	
1962	34,474	23,907	5,226	5,341	10,567	4,875 ⁷⁾	308	7,081	9,438	2,826	12,264	14,664	8,167	22,831	
1966	54,316	36,630	9,112	8,574	17,686	8,298 ⁸⁾	592	12,628	15,381	6,137	21,518	24,493	14,711	39,204	
1967	65,463	43,968	11,310	10,185	21,495	9,850 ⁹⁾	692	14,065	17,446	7,161	24,607	28,756	17,346	46,102	
1971	126,797	84,439	22,832	19,526	42,358	19,799 ¹⁰⁾	1,258	25,660	30,349	16,368	46,717	53,181	35,894	89,075	
1976	263,704	168,063	45,029	50,612	95,641	38,733 ¹¹⁾	3,027	66,772	66,260	42,272	108,532	111,289	92,884	204,173	

หมายเหตุ 1) รวมเงินที่รัฐวิสาหกิจผูกขาดจ่ายให้กับรัฐบาลและภาษีต่าง ๆ ของบัญชีพิเศษ

2) ไม่รวมต้นทุนท้องถิ่นที่คืนให้กับรัฐบาลกลาง

3) ภาษีโอนท้องถิ่น

4) อัตราของภาษีท้องถิ่นที่จัดสรรเท่ากับ 26% (5) เท่ากับ 27.5% (6) เท่ากับ 28.5% (7) เท่ากับ 28.9% (8) เท่ากับ 29.5% (9)(10)(11) เท่ากับ 32.0%

ตารางที่ 4-16-ii โดยเปอร์เซ็นต์

ปีประมาณ	ปริมาณภายในรวม (A)	สัดส่วนของ ภายในส่วนกลาง (B)/(A)	การจัดสรรที่แท้จริงให้แก่		
			สัดส่วน ของมณฑล	สัดส่วนของ เขตปกครอง	สัดส่วนของมณฑล และเขตปกครอง
			$C + f/(A)$	$D + g/(A)$	$E + h/(A)$
1935	100	66.7	11.1	22.2	50.0
1941	100	84.5	17.2	15.5	31.0
1947	100	69.5	37.6	24.9	62.5
1958	100	68.6	39.5	26.8	66.3
1959	100	69.2	40.3	26.0	66.4
1962	100	69.3	42.5	23.7	66.2
1966	100	67.4	45.1	27.1	72.2
1967	100	67.2	43.9	26.5	70.4
1971	100	66.6	41.9	28.3	70.3
1976	100	63.7	42.2	35.2	77.4

หมายเหตุ A, B, C, D, f, g และ h หมายถึงในตารางที่ 4-16-1

ตารางที่ 5-1 สัดส่วนของที่ดินเพาะปลูกของเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของและที่เพาะปลูกเช่า

ปีประมาณ	หน่วย: %		
	ที่เพาะปลูกของเกษตรกร ผู้เป็นเจ้าของ	ที่เพาะปลูกเช่า	รวม
ประมาณ 1873	79	31	100
ประมาณ 1887	66	34	100
ประมาณ 1905	55	45	100
1914	54.5	45.5	100

ตารางที่ 5-2 ค่าเช่าที่นาต่อ 10 ฮาร์ (1885-1920)

ปี	ที่นาชั้นสูง	ที่นาชั้นต่ำ	เฉลี่ย	ดัชนี (1885=100)	สัดส่วนต่อผลิตภาพ	
	โคช	โคช	โคช		%	
1885	1.26	0.86	0.970	100	58	
ปี	ที่นา ครั้งเดียว	ที่นา สองครั้ง	เฉลี่ย	ดัชนี (1885=100)	สัดส่วนต่อผลิตภาพ	
	โคช	โคช	โคช		ที่นา ครั้งเดียว	ที่นา สองครั้ง
1908-12	0.898	1.156	1.027	105.9	54	57
1916-20	0.972	1.195	1.084	111.8	51	55

หมายเหตุ 1 โคช = 150 กก.

ตารางที่ 5-3 จำนวนและขนาดของการขัดแย้งทางการเช่าที่ดิน

ปี	จำนวนรวม	สาเหตุ				จำนวนเจ้าของที่ดินที่เกี่ยวข้อง		จำนวนผู้เช่าที่เกี่ยวข้อง		ขนาดพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง	
		ผลการเพาะปลูกล้มเหลว		เกี่ยวกับสิทธิการเช่าหรือการเรียกที่ดินคืน		รวม	เฉลี่ยต่อกรณี	รวม	เฉลี่ยต่อครั้งของการขัดแย้ง	รวม	เฉลี่ยต่อครั้งของการขัดแย้ง
		ราย	%	ราย	%						
1917	85	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1920	408	102	25.0	...	...	5,236	12.8	* 34,605	84.9	27,390	67.1
1923	1,917	1,232	64.3	14	0.7	32,712	17.1	134,503	70.2	89,080	46.5
1926	2,751	1,957	71.1	316	11.5	39,705	14.4	151,061	54.9	95,652	34.8
1929	2,434	1,232	50.6	704	28.9	23,505	9.7	81,998	33.7	56,831	23.3
1932	3,414	1,057	31.0	1,520	44.5	16,706	4.9	61,499	18.0	39,028	11.4
1935	6,824	2,451	35.9	3,031	44.4	28,574	4.2	113,164	16.6	70,745	10.4
1938	4,615	896	19.4	2,562	55.5	15,422	3.3	52,817	11.4	34,359	7.4
1941	3,308	665	20.1	1,447	43.7	11,037	3.3	32,289	9.8	21,898	6.6

หมายเหตุ 1 ไร่ = เฮกตาร์

ตารางที่ 5-4 ค่าเช่าที่แท้จริงต่อทาน (1921-1945)

ปี	ที่นา			ดัชนีมูลค่า 1934-36 =100 (%)	ที่สวน			ดัชนี 1934-36 =100 (%)
	ชั้นสูง	ชั้นกลาง	ชั้นต่ำ		ชั้นสูง	ชั้นกลาง	ชั้นต่ำ	
	โคช	โคช	โคช		เซน	เซน	เซน	
1921	1.44	1.17	0.88	116.5	25.57	18.75	12.23	148.9
1924	1.34	1.09	0.81	139.9	26.91	19.96	12.89	158.5
1927	1.26	1.02	0.79	125.0	26.26	18.78	12.31	149.2
1930	1.26	1.03	0.75	96.0	22.11	15.94	10.06	126.6
1933	1.25	1.02	0.74	74.5	15.21	10.92	6.92	86.7
1936	1.26	1.03	0.75	107.8	19.29	13.90	8.80	110.4
1939	1.29	1.06	0.78	129.9	23.19	16.94	10.82	134.6
1942	1.17	0.97	0.74	162.1	26.26	20.14	13.88	160.0
1945	1.22	1.02	0.76	1043.3	34.06	25.03	17.28	198.8

หมายเหตุ 1) หนึ่งทาน = 10 อาร์ = 0.245 เอเคอร์

2) 1 โคช = 150 กก.

3) ดัชนี (1934-36 = 100) เป็นของที่นาชั้นกลาง (1.03 โคช) หรือที่สวนชั้นสูง (12.59 เซน) แต่ดัชนีของค่าเช่าที่นาถูกแสดงไว้ในรูปมูลค่า ซึ่งคำนวณตามราคาขายสดที่ตลาดฟูกูกว่า

ตารางที่ 5-5 การกระจายของแปลงที่เพาะปลูก

ชั้นของชุมชนชนบท โดยการใช้ที่ดิน	ต่อไร่ของที่นา		ต่อไร่ของที่สวน		จำนวนแปลง ต่อ ฟาร์มครอบครัว	ระยะห่าง รวมต่อ ครอบครัว	พื้นที่ 1 แปลง		พื้นที่ทำฟาร์มต่อฟาร์มครอบครัว		
	จำนวนของแปลง ที่กระจาย	ระยะห่าง	จำนวนของแปลง ที่กระจาย	ระยะห่าง			ที่นา	ที่สวน	ที่นา	ที่สวน	รวม
		ไร่		ไร่		ไร่	ทาน	ทาน	ไร่	ไร่	ไร่
ที่มีที่นากว่า 70%	4.6	19.4	10.3	44.7	7.5	32.1	2.17	0.97	1.08	0.25	1.33
ที่มีที่นา 30-70%	5.4	28.5	8.5	26.0	7.4	37.4	1.85	1.82	0.62	0.73	1.35
ที่มีที่สวนกว่า 70%	6.6	42.8	3.4	20.4	6.9	42.2	1.52	2.94	0.31	1.42	1.73
ที่มีสวนหม่อนกว่า 30%	6.4	31.4	6.8	33.9	7.6	37.9	1.56	1.47	0.44	0.71	1.15

หมายเหตุ 1) ตารางนี้ได้จากการสำรวจชุมชนชนบทหนึ่งแห่งในเมืองและหมู่บ้านทุก ๆ 1,490 แห่ง

2) ไม่รวมฮอกไคโดและโอกินาวา

3) 1 ไร่ = 109.08 เมตรหรือ 59.64 ฟุต 1 ทาน = 9.917 อาร์ หรือ 0.245 เอเคอร์ และ 1 ไร่ = 99.17 อาร์ หรือ 2.45 เอเคอร์

4) ระยะห่างคิดเพียงเดียวระหว่างแปลงถึงครอบครัวฟาร์ม

ตารางที่ 5-6 ดัชนีของการผลิตพืช

(1925-1929=100)

ปี	รวมสาขาพืช	ข้าว	ธัญพืชอื่นๆ	ถั่วต่างๆ	ผลผลิตเกษตรรวม
1879-1882	53.5	52.1	57.2	...	...
1883-1887	²⁾ 70.7	56.8	65.7	...	...
1888-1892	³⁾ 72.4	65.4	69.5	...	...
1893-1897	⁴⁾ 69.6	63.4	88.2	...	...
1898-1902	76.9	73.4	96.9	...	...
1903-1907	81.7	77.9	91.3	133.4	...
1908-1912	89.1	85.1	104.0	139.9	...
1913-1917	97.9	92.9	111.8	157.6	...
1918-1922	102.7	99.1	108.4	160.1	...
1923-1927	98.2	97.6	97.0	112.9	...
1928-1932	101.2	101.7	94.8	91.2	⁵⁾ 104.5
1933-1937	109.0	106.6	104.4	89.6	112.4
1938-1942	112.7	106.8	114.3	84.3	115.7
1943	107.8	105.8	90.0	87.6	107.4
1944	101.1	98.5	111.5	68.1	95.7

หมายเหตุ 1) ตัวเลขรวมมณฑลโอกินาวา ยกเว้นปี 1944

2) 1887

3) 1892

4) 1894-1897

5) 1930-1932

ตารางที่ 5-7 ผลผลิตข้าวนาดำ (1883-1955)

ดัชนี : 1934-1936 = 100

ปี	พื้นที่ปลูก		ผลผลิตข้าวกล้อง		ผลผลิตต่อทอน	
	ไร่	ดัชนี (%)	โคก	ดัชนี (%)	โคก	ดัชนี (%)
1883-1887	2,588,582	84.6	33,596,641	58.4	1,298	69.1
1888-1892	2,703,937	88.3	38,621,117	67.1	1,428	76.0
1893-1897	2,721,746	88.9	37,307,231	64.9	1,371	73.0
1898-1902	2,760,532	90.2	41,849,234	72.8	1,516	80.7
1903-1907	2,806,416	91.7	45,621,285	79.3	1,626	86.5
1908-1912	2,863,192	93.5	49,648,978	86.3	1,734	92.3
1913-1917	2,929,169	95.7	53,991,235	93.9	1,843	98.1
1918-1922	2,980,355	97.4	57,425,707	99.8	1,927	102.6
1923-1927	3,017,680	98.6	56,659,998	98.5	1,878	99.9
1928-1932	3,094,440	101.1	59,139,394	102.8	1,911	101.7
1933-1937	3,060,076	100.0	61,452,009	106.8	2,008	106.9
1938-1942	3,041,143	99.3	62,142,208	108.0	2,043	108.7
1943-1947	2,853,078	93.2	55,509,980	96.5	1,946	103.6
1948-1952	2,897,428	94.7	62,681,060	109.0	2,163	115.1
1953-1955	2,910,483	95.1	63,281,033	110.0	2,174	115.7

หมายเหตุ 1) 1 ไร่ ตกประมาณ 1 เฮกตาร์

2) 1 ทอน ตกประมาณ 10 อาร์

3) 1 โคก ตกประมาณ 140 กก. ในปี 1880-1900 ประมาณ 145 กก. ระหว่างปี 1910-1920 ประมาณ 150 กก. ในปีปัจจุบัน

ตารางที่ 5-8 ที่ดินที่ได้มาโดยรัฐบาลเพื่อแจกจ่ายต่อการปฏิรูปที่ดิน

(เมื่อ 1 สค.1950)

	ที่นา(ไร่)	ที่สวน(ไร่)	รวม	
			(ไร่)	(%)
ซื้อโดยรัฐบาล (90.12% ของยอดรวม)				
ที่เช่า				
ที่ของนายทุนที่ไม่ทำการเกษตร	353,125.8	276,630.3	629,756.1	36.15
ที่ของนายทุนที่ทำการเกษตร	490,080.6	301,329.3	791,409.9	45.43
ที่ของบริษัท วิหาร วัด และโบสถ์	39,500.8	31,329.1	70,829.9	4.07
อื่นๆ	37,539.3	77,755.8	115,295.1	6.62
ที่กำลังออกเอกสารที่ดิน	2,613.8	2,692.0	5,305.8	0.30
ที่บริจาคโดยนายทุนที่ดิน	53,528.2	38,808.6	92,336.8	5.30
รวม (a)	976,388.5	728,545.1	1,704,933.6	97.87
ที่ดินของเกษตรกร				
ที่เอกชนที่จัดการไม่ได้	1,031.5	1,571.2	2,602.7	0.15
ที่ดินแอบอ้างสิทธิ์	712.7	963.1	1,675.8	0.10
ที่บริษัท วิหาร วัด และโบสถ์ที่จัดการไม่ได้	323.9	383.1	707.0	0.04
อื่นๆ	653.3	958.9	1,612.2	0.09
ที่บริจาคโดยเจ้าของ	9,501.3	9,859.8	19,361.1	1.11
รวม (b)	12,222.7	13,736.1	25,958.8	1.49
ที่มีได้เฉพาะปลูก ฯลฯ (c)	3,258.3	7,803.9	11,062.2	0.64
รวม (a+b+c)=(A)	991,869.5	750,085.1	1,741,954.6	100.00
ที่โอนระหว่างกระทรวงและหน่วยงาน (9.88% ของยอดรวม)				
ที่ดินยึดเพื่อเสียดามิทรัพย์สิน				
จากเจ้าของที่เป็นเกษตรกร	70,085.3	14,018.0	84,103.3	44.02
จากเจ้าของที่ไม่ทำการเกษตร	71,645.8	13,853.9	85,499.7	44.75
ที่สำหรับการทหาร				
(ไม่รวมที่ยังไม่พัฒนา)	592.1	5,163.8	5,755.9	3.01
รวม (d)	142,323.2	33,035.7	175,358.9	91.78
ที่ดินอื่นๆของ				
กระทรวงการคลัง	661.1	536.9	1,198.0	0.63
กระทรวงศึกษาธิการ	1,035.3	7,482.0	8,517.3	4.46
กระทรวงเกษตรและป่าไม้	597.0	4,159.8	4,756.8	2.49
หน่วยงานป่าไม้	68.4	1,002.6	1,071.0	0.56
อื่นๆ	21.2	131.6	152.8	0.08
รวม (e)	2,383.0	13,312.9	15,695.9	8.22
รวม (d + e) = (B)	144,706.2	46,348.6	191,054.8	100.00
ยอดรวม (A + B)	1,136,575.7	796,433.7	1,933,009.4	

ตารางที่ 5-9 ค่าใช้จ่ายรัฐบาลเพื่อการปฏิรูปที่ดิน¹⁾

หน่วย: เยน

องค์กรที่ใช้จ่าย	แหล่งเงิน			รวม
	ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลกลาง	ค่าใช้จ่ายของมณฑล	ค่าใช้จ่ายของเขตปกครอง	
ราคาตลาด				
รัฐบาลกลาง	380,595,913	—	—	380,595,913
มณฑล	1,422,388,715	270,425,332	—	1,692,814,047
คณะกรรมการที่ดินการเกษตร	8,520,349,077	297,002,121	2,245,779,165	11,063,130,363
รวม	10,323,333,705	567,427,453	2,245,779,165	13,136,540,323
ราคาปี 1947²⁾				
รัฐบาลกลาง	241,331,031	—	—	241,331,031
มณฑล	873,503,505	167,218,057	—	1,040,721,562
คณะกรรมการที่ดินการเกษตร	5,916,297,105	181,442,932	1,357,970,830	7,455,710,867
รวม	7,031,131,641	348,660,989	1,357,970,830	8,737,763,460

หมายเหตุ 1) ปีงบประมาณ 1946-1950 ไม่รวมที่เกี่ยวกับที่มีใช้เพื่อการเพาะปลูก

- 2) ดัชนีราคาที่ใช้สำหรับราคาปี 1947 มีดังนี้คือ 33.0 ปีงบประมาณ 1946 100 สำหรับ 1947 168.8 สำหรับ 1948 196.5 สำหรับ 1949 และ 189.1 สำหรับ 1950

ตารางที่ 5-10 สัดส่วนที่มาของเงินทุน และสัดส่วนการใช้จ่ายโดยองค์กรรัฐบาลเพื่อการปฏิรูปที่ดิน

	รัฐบาลกลาง	มณฑล	คณะกรรมการที่ดินการเกษตร	รวม
	%	%	%	%
ให้โดย	80.5	4.0	15.5	100.0
ใช้โดย	2.8	11.9	85.3	100.0

ตารางที่ 5-11 การเปลี่ยนแปลงของปริมาณที่ดินการเกษตรที่เพาะปลูกโดยเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินเองและที่เช่า

หน่วย: 1,000 เฮกตาร์

	ที่ดินเจ้าของเอง	ที่ดินเช่า	รวม
ก่อนการปฏิรูป (1945)	2,787 (54%)	2,368 (46%)	5,156 (100%)
หลังการปฏิรูป (1950)	4,685 (90%)	515 (10%)	5,200 (100%)
หลังจากนั้น (1965)	4,819 (95%)	272 (5%)	5,091 (100%)
(1970)	4,859 (94%)	297 (6%)	5,156 (100%)
(1975)	4,538 (95%)	245 (5%)	4,783 (100%)

ตารางที่ 5-12 การเปลี่ยนแปลงจำนวนของครัวเรือนฟาร์มตามชนิดของการถือครองที่ดิน

หน่วย: 1,000 ครัวเรือน

		ชาวนา เจ้าของ	เจ้าของ ส่วนใหญ่	ผู้เช่า ส่วนใหญ่	ผู้เช่า	อื่นๆ	รวม
ก่อนการปฏิรูป	(1945)	1,729 (31%)	1,114 (20%)	1,102 (20%)	1,574 (28%)	18 (0%)	5,537 (100%)
หลังการปฏิรูป	(1950)	3,821 (62%)	1,591 (26%)	411 (7%)	312 (5%)	41 (1%)	6,176 (100%)
หลังจากนั้น	(1965)	4,538 (80%)	857 (15%)	157 (3%)	100 (2%)	12 (0%)	5,665 (100%)
	(1975)	4,126 (84%)	599 (12%)	117 (2%)	53 (1%)	11 (0%)	4,905 (100%)

หมายเหตุ 1) ชาวนาเจ้าของเป็นเจ้าของที่ดินกว่า 90% เจ้าของส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน 50-90%

ผู้เช่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน 10-50% ผู้เช่าเป็นเจ้าของที่ดินน้อยกว่า 10%

2) ไม่รวมมณฑลโกลินาวา

ตารางที่ 5-13 การเปลี่ยนแปลงของค่าเช่า (ไม่รวมฮอกโคโด)

	ค่าเช่าต่อ 10 ฮาร์ (เยน)	ค่าเช่าที่จ่ายเฉลี่ย ครัวเรือน(เยน)	สัดส่วนค่าเช่าในรายได้รวม การเกษตรของครัวเรือนฟาร์ม
1950	565	509	0.27
1955	1,252	964	0.27
1960	1,628	1,158	0.34
1965	3,382	2,300	0.55
1970	6,250	4,500	0.48
1975	16,447	12,500	0.63

หมายเหตุ ค่าเช่าเป็นค่าเช่าเฉลี่ยของที่นา ที่สวน และที่อื่นๆ

ตารางที่ 5-14 การกระจายรายได้การเกษตรก่อนและหลังการปฏิรูปที่ดิน

	รายได้จาก		รายได้จาก		อัตราของการไหลออก จากฟาร์ม %
	ค่าเช่า %	รายได้จากทุน %	แรงงาน %	อัตราที่คงเหลืออยู่ %	
ก่อนการปฏิรูป					
1934	36.94	7.83	55.23	76.01	23.99
1935	34.89	6.84	58.27	76.44	23.56
1936	32.45	6.26	61.29	77.95	22.05
หลังการปฏิรูป					
1950	4.05	6.81	89.14	96.59	3.41
1951	3.22	6.56	90.22	96.97	3.03
1952	3.71	7.80	88.49	96.46	3.54

ตารางที่ 5-15 การปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกร

	รายได้ครัวเรือนฟาร์ม ที่ปรับแล้ว(เขน)	รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้ ที่ปรับแล้ว(เขน)	มาตรฐานการบริโภค
ก่อนการปฏิรูป			
1934-36	664	623	100.0
หลังการปฏิรูป			
1950	840	758	98.6
1951	912	832	109.4
1952	974	892	122.3
1953	985	907	127.9
1954	953	874	128.5
1955	1,045	958	131.2

ตารางที่ 5-16 การเปลี่ยนแปลงในการลงทุนคงที่ภายหลังการปฏิรูปที่ดินชนบท หน่วย : 100 ล้านบาท

	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
ที่ดิน	165	233	317	504	796	704	613
สิ่งปลูกสร้าง	108	178	279	362	468	519	459
เครื่องกลฟาร์ม	142	179	189	301	426	461	461
พืช	16	17	27	51	70	86	97
สัตว์	150	142	202	253	184	276	282
การลงทุนทางการเกษตรรวม	581	749	1,014	1,471	1,944	2,046	1,912
ขอยรวมในราคาปี 1952	725	1,023	1,044	1,471	1,741	1,752	1,699

ตารางที่ 5-17 จำนวนนักส่งเสริมและคนงาน

หน่วย: คน

ปี	ส่งเสริมการทำฟาร์ม			ส่งเสริมปรับปรุงความเป็นอยู่			ขอยรวม
	ผู้เชี่ยวชาญ	คนงาน	รวม	ผู้เชี่ยวชาญ	คนงาน	รวม	
1948	...	5,828	...	...	...	...	5,828
1950	316	9,394	9,710	16	689	705	10,415
1955	577	10,750	11,327	89	1,476	1,565	12,892
1960	584	10,818	11,402	92	1,820	1,912	13,314
1965	633	10,672	11,305	233	2,207	2,440	13,745
1970	677	10,436	11,113	224	2,171	2,395	13,510
1975	673	9,697	10,370	183	2,025	2,208	12,578
1977	654	9,475	10,129	169	1,998	2,167	12,296

หมายเหตุ จากปี 1948 ถึง 1955 เมื่อปลายปีปฏิทิน

จากปี 1960 เป็นปลายปีงบประมาณ (31 มีนาคม)

ตารางที่ 5-18 ดัชนีของการลงทุนในสินค้าเพื่อการผลิตทางการเกษตร

(1934-1936=100)

	รวม	ปศุ	อาหารสัตว์	เคมีเกษตร	เครื่องจักรกลเกษตร
1951	106.4	79.6	42.9	190.0	212.5
1952	123.9	93.2	58.1	319.1	261.8
1953	151.8	104.7	81.5	505.2	290.3
1954	174.6	112.2	86.1	618.0	293.3
1955	190.1	122.8	94.9	678.8	320.5
1956	197.5	128.3	114.0	824.1	315.5
1957	191.2	136.0	98.9	1,041.7	492.5
1958	199.0	141.2	101.6	1,270.0	544.9
1959	224.1	148.6	119.5	1,479.0	595.1
1960	262.1	157.0	150.0	1,740.0	689.8
1961	276.1	157.9	192.0	2,078.0	975.0
1962	340.2	172.0	252.1	2,641.0	1,000.1
1962	380.5	179.0	312.5	3,278.0	1,139.0
1964	439.0	187.6	372.0	3,835.0	1,385.0
1965	467.1	196.6	398.6	4,523.7	1,568.1

หมายเหตุ ตัวเลขดัชนีได้มาจากการเปลี่ยนแปลงการลงทุนเฉลี่ยต่อครัวเรือนตามราคาปีฐานโดยดัชนีราคาที่เหมาะสม

ตารางที่ 5-19 ผลผลิตของการเกษตรโดยเปรียบเทียบก่อนและภายหลังการผ่านกฎหมายพื้นฐานการเกษตร

	รายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อคนงาน (1,000 เยน)			ผลผลิตของการเกษตรโดยเปรียบเทียบ	
	การเกษตร	อุตสาหกรรม	สาขาอื่นๆ	(A)/(B)	(A)/(C)
	(A)	(B)	(C)		
1956	76.7	263.1	254.7	29.1	30.1
1957	79.9	266.9	263.1	29.9	30.3
1958	86.4	256.7	264.8	33.6	32.6
1959	90.1	316.8	299.9	28.5	30.1
1960	99.3	374.2	338.6	26.5	29.3
1961	101.9	404.9	378.8	25.2	26.9
1962	114.5	405.2	394.1	28.3	29.1
1963	123.6	440.7	428.8	28.0	28.8
1964	136.5	473.8	454.6	28.8	30.0

หมายเหตุ คิดตามราคาในปี 1960

ตารางที่ 5-20 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจครัวเรือนของฟาร์มก่อนและภายหลังสงคราม (ในรูปเงินเยน)

			เฉลี่ย 1934-1936		1961
			เจ้าของ	ผู้เช่า	
รายได้	เกษตร	รายรับ	840	773	979
		รายจ่าย	248	412	478
		รายได้	593	361	501
	นอกการเกษตร		211	170	796
	รวม	804	531	1,297	
รายจ่าย	ภาษีและค่าธรรมเนียม		67	19	103
		ค่าเช่า	(16)	(223)	(3)
		ดอกเบี้ย	(11)	(17)	(10)
รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้			737	512	1,194
รายจ่ายในครัวเรือน			637	489	1,133
ส่วนเหลือ			99	23	61
พื้นที่เพาะปลูก(ฮาร์)			85	87	81
สมาชิกในครัวเรือน (คน)			5.2	5.6	5.6

หมายเหตุ ราคาปี 1934-1936 ไม่รวมชอกโคโด

ตารางที่ 5-21 จำนวนเครื่องจักรกลเกษตรของครัวเรือนฟาร์ม

หน่วย: 1,000

	เครื่องปลูกกล	เครื่องยนต์	เครื่องนวดข้าว	เครื่องพ่นยา	เครื่องปลูกข้าว	เครื่องเกี่ยวข้าวอัตโนมัติ
1951	18	382	972	20	—	—
1956	141	1,476	2,210	—	—	—
1961	1,020	1,673	2,702	232*	—	—
1966	2,764	—	—	717	—	—
1971	3,469	—	—	1,149	77	84
1976	3,904	—	—	1,325	1,046	428
1977	4,015	—	—	1,382	1,247	530

หมายเหตุ *1960 เครื่องปลูกกล รวมรถแทรกเตอร์

ตารางที่ 5-22 การเปลี่ยนแปลงของการลงทุนในทุนการเกษตร

หน่วย: 100 ล้านเยน

	1960	1965	1970	1975
ที่ดิน	1,082	2,254	4,168	9,036
สิ่งปลูกสร้าง	536	1,628	4,488	5,090
เครื่องจักรฟาร์ม	1,266	2,404	3,951	8,531
พืช	131	390	597	729
สัตว์	162	287	510	909
การลงทุนทางการเกษตรรวม	3,177	6,963	13,715	24,293
รวมตามราคาปี 1970	1970 prices	5,062	8,933	13,715

หมายเหตุ ตารางนี้มีไว้เพื่อเนื่องจากตารางที่ 16 เพราะนิยามค่าและวิธีการทางสถิติแตกต่างกัน

ตารางที่ 5-23 ผลผลิตภาพโดยเปรียบเทียบของการเกษตร (1960-1979)

ปีงบประมาณ	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิต่อบุคคล (1,000) เยน			ผลผลิตภาพโดยเปรียบเทียบ (%)	
	เกษตร (A)	อุตสาหกรรม (B)	อื่นๆ (C)	(A) / (B)	(A) / (C)
1960	95.7	473.7	379.0	20.2	25.3
1965	185.7	728.6	661.6	25.5	28.1
1970	341.4	1,513.8	1,352.0	22.6	25.3
1975	941.1	2,631.7	2,529.4	35.8	37.2
1976	996.6	3,080.7	2,818.4	32.3	35.4
1977	1,026.5	3,496.3	3,066.8	29.4	33.5
1978	1,038.5	3,661.4	3,311.5	28.4	31.4
1979	1,089.0	4,001.2	3,476.5	27.2	31.3

ตารางที่ 5-24 อัตราการขยายตัวของการผลิตทางการเกษตร

หน่วย: %

	GNP ที่แท้จริง ¹⁾	การผลิตทางการเกษตร ²⁾
1955-60	8.7	2.1
1960-65	9.7	2.2
1955-65	9.4	2.2
1965-70	11.6	2.4
1970-75	5.3	1.0
1976	5.7	Δ2.5
1955-70	10.0	2.2
1955-75	8.8	1.9
1955-76	8.7	1.7

ตารางที่ 5-25 ตัวเลขดัชนีการผลิตทางการเกษตร

(1970 = 100; 1975 = 100)

ปี	เกษตรรวม	พืชรวม	ข้าว	ผลไม้	ผลิตภัณฑ์สัตว์
1950	54.7	72.8	79.1	25.4	10.5
1955	71.9	91.1	97.2	32.7	25.5
1960	79.5	97.3	100.9	56.6	36.4
1965	89.0	96.3	97.7	69.3	68.0
1970	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1975	105.6	104.4	103.5	122.8	112.6
1975	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1976	97.3	94.4	90.4	95.8	104.8
1977	104.8	101.9	100.0	102.8	113.5
1978	106.0	100.7	96.4	97.4	120.9
1979	106.2	99.4	91.5	105.0	125.1

ตารางที่ 5-26 ความสัมพันธ์ด้านราคา

	ดัชนีราคา			อัตราการค้า	
	ผลิตผล การเกษตร (A)	ปัจจัยสำหรับการ การผลิต ทางการเกษตร (B)	ผลิตผล อุตสาหกรรม (C)	(A)/(B)	(A)/(C)
1955	97.2	98.9	105.9	98.3	91.8
1956	94.7	98.8	105.7	95.9	89.6
1957	96.2	101.9	107.4	94.4	89.6
1958	93.3	97.9	104.0	95.3	89.7
1959	94.9	96.4	100.5	98.4	94.4
1960	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1961	108.7	104.3	101.3	104.2	107.3
1962	119.7	105.7	101.4	113.2	118.0
1963	127.7	109.2	102.2	116.9	125.0
1964	133.8	110.3	103.3	121.4	129.5
1965	148.8	115.8	105.5	128.5	141.0

หมายเหตุ (C) เป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เป็นปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

ตารางที่ 5-27 แนวโน้มของจำนวนครัวเรือนฟาร์ม จำนวนครัวเรือนฟาร์มในการทำงานเกษตรเต็มเวลา และประชากรเกษตร

(1955=100)

	ประชากรในการเกษตร และป่าไม้ (1)		จำนวนครอบครัวฟาร์มทั้งหมด (2)		จำนวนครอบครัวฟาร์ม ทำงานการเกษตรเต็มเวลา (3)	
	(10,000)	%	(1,000)	%	(1,000)	%
1955	1,609	100.0	6,043	100.0	2,125	100.0
1960	1,391	86.5	6,057	100.2	1,853	87.2
1965	1,154	71.7	5,665	93.7	1,149	54.1
1970	842	52.3	5,402	89.4	831	39.1
1975	* 618	38.4	*4,953	82.0	* 616	29.0
1976	* 601	37.4	*4,891	80.9	* 659	31.0
1977	—	—	*4,835	80.0	* 643	30.3

หมายเหตุ *รวมมณฑลโอ๊กินาวา

ตารางที่ 6-1 บางประเทศแสดงตามขนาดการถือครองการเกษตร

ภาคพื้น	1-2.5 เฮกตาร์	2.5-5 เฮกตาร์	5-10 เฮกตาร์	10-50 เฮกตาร์	50-200 เฮกตาร์	200-1,000 เฮกตาร์	1,000 เฮกตาร์ขึ้นไป
แอฟริกา	อียิปต์ 1960/61	กาน่า 1970 โมร็อกโค 1961 ¹⁾		ลิเบีย A, B 1960 ^{1),2)} คัมเบีย 1961/62		แอฟริกาใต้ 1960	
อเมริกาเหนือ และกลาง					คานาดา 1971 เม็กซิโก 1970 สหรัฐ 1969		
อเมริกาใต้				โคลัมเบีย 1960 เปรู 1961	บราซิล 1970 ¹⁾ ชิลี 1965 ปารากวัย 1961 อุรุกวัย 1970 เวเนซุเอลา 1961		อาร์เจนตินา 1969 ^{1),3)}
เอเชีย	อินโดนีเซีย 1963 ⁴⁾ ญี่ปุ่น 1970 เกาหลีใต้ 1970 ศรีลังกา 1962	อินเดีย 1960 ⁵⁾ มาเลเซีย 1960 ⁶⁾ ฟิลิปปินส์ 1960 ไทย 1963	อิหร่าน 1960 คุรกี 1963	อิรัก 1971			
ยุโรป		กรีซ 1961 ไอร์แลนด์ 1970 ยูโกสลาเวีย 1970	เบลเยียม 1970 อิตาลี 1970 โปรตุเกส 1968	ออสเตรีย 1960 ฝรั่งเศส 1970 เยอรมันตะวันตก 1960 เนเธอร์แลนด์ 1971 นอร์เวย์ 1969 สเปน 1972 สวีเดน 1971	สหราชอาณาจักร 1970		
โอเชียเนีย							นิวซีแลนด์ 1971/72 ออสเตรเลีย 1970

- หมายเหตุ 1) ไม่รวมที่ดินน้อยกว่า 1 เฮกตาร์
 2) พื้นที่เพาะปลูก
 3) ไม่รวมจังหวัดทางใต้ของแม่น้ำโคโลราโด
 4) คริวเรือนฟาร์มเท่านั้น
 5) ไม่รวม Goa
 6) ไม่รวมที่ดินครองในซามาร์

ตารางที่ 6-2 พื้นที่การเกษตรและจำนวนฟาร์มสังคมนิยม (1974)

	พื้นที่การเกษตร (1,000 เฮกตาร์)		จำนวนหน่วย		พื้นที่เฉลี่ยต่อหน่วย (เฮกตาร์) ²⁾		
	รวม	ฟาร์มรัฐ	ฟาร์มสหกรณ์	ฟาร์มรัฐ	ฟาร์มสหกรณ์	ฟาร์มรัฐ	ฟาร์มสหกรณ์
Bulgaria ¹⁾	4,911	961	3,950	148	696	6,493	5,675
Czechoslovakia	5,599	1,436	4,163	290	3,619	4,952	1,150
East Germany	5,613	452	5,161	489	7,565	924	682
Hungary	5,514	860	4,654	150	2,201	5,733	2,114
Poland	3,260	2,984	276	3,069	1,066	972	259
Rumania	10,107	2,057	8,050	370	4,420	5,559	1,821
U.S.S.R.	527,358	338,883	188,475	17,705	30,045	19,141	6,273

หมายเหตุ 1) ตัวเลขของปี 1972

2) ตัวเลขเฉลี่ยคำนวณโดยผู้เขียนเพื่อการอ้างอิง

ตารางที่ 6-3 สถานะของการเกษตรในเศรษฐกิจของชาติ

	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978	1979
ค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนบุคคล (พันล้านเยน)	9,065.2	18,631.1	39,396.2	86,674.1	97,994.3	108,033.4	118,633.7	129,991.2
สัดส่วนของค่าใช้จ่าย สำหรับอาหารและเครื่องดื่ม (%)	42.7	37.7	35.9	34.5	33.8	33.2	32.1	31.7
ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิ (พันล้านเยน)	13,293.4	26,790.9	60,497.3	124,638.7	139,116.9	153,946.6	167,594.8	179,353.2
สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตร (%)	9.5	7.4	4.7	4.1	3.6	3.5	3.4	3.1
ปริมาณการส่งออกรวม (ล้านดอลลาร์)	4,055	8,452	19,318	55,753	67,225	80,495	97,543	103,032
สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตร (%)	4.1	1.8	1.9	0.7	0.5	0.5	0.5	0.7
ปริมาณการนำเข้ารวม (ล้านดอลลาร์)	4,419	8,169	18,881	57,863	64,799	70,809	79,343	110,672
สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตร (%)	19.7	23.7	17.2	16.7	15.1	14.7	14.3	12.7
ประชากรในอุตสาหกรรม (10,000 คน)	4,465	4,754	5,109	5,240	5,282	5,358	5,427	5,493
สัดส่วนของประชากร ในเกษตร (%)	26.8	20.6	15.9	11.2	10.8	10.6	10.5	9.9
ปริมาณรวมของการสะสมทุนคงที่รวมภายในประเทศ (พันล้านเยน)	5,048	9,910	26,684	49,341	52,709	57,480	64,187	71,542
สัดส่วนของปริมาณรวมของการสะสมทุนคงที่ ทางการเกษตร (%)	6.6	7.4	3.8	4.5	5.0	5.4	5.0	4.9
งบประมาณของบัญชีทั่วไป (100 ล้านเยน)	17,652	37,447	82,131	208,302	246,502	293,466	344,400	396,676
สัดส่วนของงบประมาณ ที่เกี่ยวกับการเกษตร (%)	7.9	9.2	10.6	9.6	8.8	7.9	7.7	7.5

หมายเหตุ 1) ไม่รวมฟ้ายาสูบและยางธรรมชาติ

ตารางที่ 6-4 องค์ประกอบของการใช้จ่ายสำหรับการบริโภคอาหาร

หน่วย: 100 ล้านบาท และ %

	1960		1965		1970		1975	
	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน
ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภคอาหาร	45,251	100.0	80,229	100.0	145,873	100.0	307,065	100.0
1. มูลค่าของผลิตภัณฑ์	17,314	38.3	29,058	36.2	44,624	30.5	84,300	27.5
ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ	15,976	35.3	26,080	32.5	39,732	27.2	73,860	24.1
นำเข้า	1,338	3.0	2,978	3.7	4,892	3.3	10,440	3.4
2. มูลค่าของผลิตภัณฑ์ทะเล	2,441	5.4	4,355	5.4	7,977	5.5	17,477	5.7
ผลิตภัณฑ์ปลาภายในประเทศ	2,416	5.3	4,283	5.3	7,551	5.2	15,911	5.2
นำเข้า	25	0.1	72	0.1	426	0.3	1,566	0.5
3. ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดสรร	8,635	19.1	18,132	22.6	39,072	26.8	81,718	26.6
ค่าใช้จ่ายสำหรับการพาณิชย์	7,658	16.9	16,124	20.1	35,734	24.5	74,438	24.2
ค่าใช้จ่ายสำหรับการขนส่ง	977	2.2	2,008	2.5	3,338	2.3	7,280	2.4
4. ค่าใช้จ่ายสำหรับการแปรรูปอาหาร	14,000	30.9	23,233	29.0	40,430	27.8	76,225	24.8
5. บริการสำหรับอาหารนอกบ้าน	2,861	6.3	5,451	6.8	13,770	9.4	47,345	15.4

หมายเหตุ 1) ตารางนี้เดิมที่ถูกร่างขึ้นจากตาราง Input-Output

- 2) อาหาร รวมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และผลิตภัณฑ์ประมง
- 3) ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภคอาหารรวมค่าใช้จ่ายนอกบ้าน และค่าใช้จ่ายของรัฐบาลสำหรับอาหาร นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- 4) ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดสรรไม่รวมค่าใช้จ่ายติดต่อซื้อขายกับอุตสาหกรรมอาหาร
- 5) ค่าใช้จ่ายสำหรับการแปรรูปอาหาร รวมอาหารแปรรูปนำเข้า
- 6) ค่าใช้จ่ายสำหรับการแปรรูปอาหารคำนวณโดยการหักลบค่าใช้จ่ายสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรและทะเล
- 7) ค่าใช้จ่ายในการแจกจ่ายและบริการอาหารนอกบ้าน จากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับการบริโภคอาหาร ตัวเลขปี 1975 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ตารางที่ 6-5 สัดส่วนของอาหารและน้ำมันดิบในการนำเข้ารวม¹⁾

	หน่วย: ล้าน \$											
	1960	1965	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
นำเข้ารวม (A)	4,491	8,169	18,881	19,712	23,470	38,314	62,110	57,863	64,799	70,809	79,343	110,672
สินค้าอาหาร (B) ²⁾	548	1,470	2,574	2,917	3,607	6,009	8,122	8,815	9,376	10,105	11,403	14,415
ถั่วเหลือง	107	226	366	421	474	772	882	940	842	1,093	1,131	1,272
สินค้าอาหารและถั่วเหลือง (C)	655	1,696	2,940	3,338	4,081	6,781	9,004	9,755	10,218	11,198	12,534	15,687
น้ำมันดิบ (D)	465	1,047	2,236	3,048	3,927	6,000	18,898	19,644	21,185	23,573	23,433	23,471
เปอร์เซ็นต์	%											
(B)/(A)	12.2	18.0	13.6	14.8	15.4	15.7	13.1	15.2	14.5	14.3	14.4	13.0
(C)/(A)	14.6	20.8	15.6	16.9	17.4	17.7	14.5	16.9	15.8	15.8	15.8	14.2
(D)/(A)	10.4	12.8	11.8	15.5	16.7	15.7	30.4	34.0	32.7	33.3	29.5	30.2
ดุลการค้า ³⁾	...	1,901	3,963	7,787	8,971	3,688	1,436	5,028	9,887	17,311	24,596	1,845
ดุลเงินสะตค ³⁾	...	932	1,970	5,797	6,624	△136	△4,693	△682	3,680	10,918	16,534	△8,754

หมายเหตุ 1) ตามราคา C.I.F.

2) ตามรหัส STC หมายเลข 1 ซึ่งไม่รวมถั่วเหลือง

3) จาก IMF = ลบ (-)

ตารางที่ 6-6 แนวโน้มของเศรษฐกิจปี 1985

ตารางที่ 6-6-i ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

หน่วย: 1,000 พันล้านบาทตามราคาปี 1970

	1970 ¹⁾	1975 ²⁾	1985		อัตราการเจริญเติบโต			
			กรณี 1 ³⁾	กรณี 2 ⁴⁾	1975-1985		อัตราการเจริญเติบโต 1975-77 ⁵⁾	อัตราการเจริญเติบโต 1960-1970 ⁶⁾
GNP	72.1	92.7	163.3	168.5	5.8	6.2	5.7	10.7
ค่าใช้จ่ายในการบริโภค	42.8 (59.4)	58.1 (62.7)	97.9 (59.9)	100.1 (59.4)	5.4	5.6	4.3	8.6
คิดเป็นการบริโภคส่วนตัว	37.0 (51.2)	49.9 (53.9)	85.8 (52.5)	87.9 (52.1)	5.6	5.8	4.3	9.0
การสะสมทุนคงที่รวม	25.4 (35.3)	30.0 (32.4)	53.9 (33.0)	59.6 (35.4)	6.0	7.1	3.5	14.6

หมายเหตุ 1) ตัวเลขจริง

2) ประมาณการ

3) กรณี 1 สมมติว่าราคาของปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น

4) กรณี 2 สมมติว่าราคาปัจจัยการผลิตคงที่

5) และ 6) เป็นตัวเลขจริง

ตัวเลขในวงเล็บ () เป็นสัดส่วน (%)

ตารางที่ 6-6-ii โครงสร้างอุตสาหกรรม

หน่วย: %

	1970	1985		อัตราการเจริญเติบโตต่อปี 1970-1985	
		กรณี1	กรณี2	กรณี1	กรณี2
อุตสาหกรรมขั้นที่สอง	61.2	60.4	60.6	5.3	5.5
อุตสาหกรรม	50.4	48.4	48.1	5.1	5.2
การก่อสร้าง	10.2	11.5	12.0	6.2	6.7
อุตสาหกรรมขั้นที่สาม	34.3	37.1	36.9	5.9	6.1
ผลผลิตรวมตามราคาปี 1970 (พันล้านบาท)	159.2	ประมาณ 350	ประมาณ 360	ประมาณ 5.4	ประมาณ 5.5

หมายเหตุ 1) ตารางนี้แสดงปริมาณผลผลิตรวมคิดมูลค่าในปี 1970 จากตาราง Input-Output

2) อุตสาหกรรมขั้นปฐมได้แก่การเกษตรป่าไม้และประมง อุตสาหกรรมขั้นที่สองได้แก่เหมืองแร่ อุตสาหกรรมและก่อสร้าง อุตสาหกรรมขั้นที่สามได้แก่ บริการสาธารณะ การค้า ธุรกิจบริการและธุรกิจที่ไม่รวมไว้อื่น ๆ ในอุตสาหกรรมใด ๆ

3) เกี่ยวกับกรณีที่ 1 และ 2 ให้ดูหมายเหตุ 3) และ 4) ในตารางที่ 6-6-i

ตารางที่ 6-6-iii โครงสร้างการว่าจ้างงาน

หน่วย: %

	1970	1985
อุตสาหกรรมขั้นปฐม	17.4	8.7
อุตสาหกรรมขั้นที่สอง	35.2	36.7
อุตสาหกรรมขั้นที่สาม	47.4	54.6

ตารางที่ 6-7 คาดการณ์จำนวนฟาร์มครอบครัวและประชากรในการเกษตร

Unit of farm: 10,000
Unit of population: 10,000 persons

	1972	1985	สัดส่วนการลดลงต่อปี
Number of family farms	516	about 430	Δ1.3
Family farm population	2,467	about 1,880	Δ2.1
Persons per family farm	4.8	4.3	
Population engaged in agriculture	687	410-430	Δ3.9~Δ3.5
Principal males engaged in farming (under 60 years)	192	120-130	Δ3.1~Δ2.8

ตารางที่ 6-8 หน่วยการเกษตรยกเว้นฟาร์มครอบครัว

ตารางที่ 6-8-i จำนวน

	รวม	ฟาร์มสหกรณ์	บริษัทจำกัด	บริษัทอื่นๆ	สหกรณ์ หน่วยงาน การเกษตร ของรัฐ และเขต และสมาคมอื่นๆปกครอง			
					โรงเรียน	อื่นๆ		
1970	12,230	4,697	871	1,008	1,477	998	743	2,436
1975	12,521	4,164	1,237	1,443	1,531	1,101	731	2,314
I	7,932	4,164	1,157	1,424	797	52	7	331
II	1,464	—	3	6	331	341	—	783
III	3,125	--	77	13	403	708	724	1,200
1980	12,601	3,747	1,245	1,761	1,679	1,187	670	2,312

หมายเหตุ I: หน่วยที่มุ่งขายผลิตผลเกษตร

II: การทำทุ่งหญ้า

III: วัตถุประสงค์อื่นๆ

ตารางที่ 6-8-ii พื้นที่ (1975)

หน่วย: จำนวนและเฮกตาร์

หน่วยการเกษตร	ที่เพาะปลูก		
	รวม	ที่นา	ที่สวน
12,521	204,132	9,938	194,193

ตารางที่ 6-8-iii จำนวนหน่วยการเกษตร (ยกเว้นฟาร์มครอบครัว) ตามขนาดที่เพาะปลูก (1975)

	รวม	ยกเว้น ¹⁾ น้อยกว่า 1 เฮกตาร์	1-10 เฮกตาร์	10 เฮกตาร์ขึ้นไป
รวม	9,396	3,436	1,059	2,527
ฟาร์มสหกรณ์	4,164	1,253	566	1,482
บริษัท	2,581	1,635	171	415
อื่นๆ	1,187	547	274	198
การทำฟาร์มหญ้า	1,464	1	48	432

หมายเหตุ เป็นหน่วยการเกษตรที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 อารีในญี่ปุ่นตะวันออก และน้อยกว่า 5 อารีในญี่ปุ่นตะวันตก แต่มีมูลค่าการขาย 7 หมื่นเยนขึ้นไป

ตารางที่ 6-8-iv จำนวนหน่วยการเกษตรที่ขายผลิตผลเกษตร ยกเว้นฟาร์มครอบครัวตามมูลค่าของการขาย (1975)

	รวม	ไม่มีการขาย	น้อยกว่า ¥1,000,000	¥1,000,000-10,000,000	¥10,000,000 ขึ้นไป
รวม	7,932	237	1,137	2,691	3,867
ฟาร์มสหกรณ์	4,164	138	887	1,777	1,362
บริษัท	2,581	57	61	490	1,973
อื่นๆ	1,187	42	189	424	532

ตารางที่ 6-9 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยขนาดของที่เพาะปลูก

ตารางที่ 6-9-i มณฑล(ไม่รวมฮอกไกโด)

หน่วย: 1,000 ฟาร์ม

	รวม	น้อยกว่า 5 เฮกตาร์	0.5-1.0	1.0-1.5	1.5-2.0	2.0-3.0	3.0 เฮกตาร์ขึ้นไป
1975	4,819	1,995	1,436	727	349	236	76
1976	4,761	1,920	1,436	727	347	242	88
1977	4,709	1,911	1,416	710	339	242	90

หมายเหตุ รวมมณฑลโอกินาวาเมื่อ 1 ก.พ.1975 และ 1 ม.ค.1976 และ 1977

ตารางที่ 6-9-ii ฮอกไกโด

หน่วย: 1,000 ฟาร์ม

	รวม	น้อยกว่า 1 เฮกตาร์	1.0-1.5	5.0-10.0	10.0-20.0	20.0 เฮกตาร์ขึ้นไป
1975	134	27	48	32	16	10
1976	130	23	46	33	17	12
1977	127	23	43	32	18	12

ตารางที่ 6-10 ส่วนของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้ในการเกษตร

หน่วย: %

	รายได้ค่าสุดประจำปี		ส่วนของฟาร์มครอบครัวที่อยู่รอดได้			
	การเกษตรของฟาร์มครอบครัว		มูลค่ารวมของ		คนงาน	
	ที่อยู่รอดได้ ₹10,000	จำนวนฟาร์ม	ผลิตผลเกษตร	พื้นที่เพาะปลูก	ประจำฟาร์ม	ทุนคงที่การเกษตร
1960	48	8.6	23	24	16	19
1965	83	9.1	27	22	21	18
1970	150	(7.0) 6.6	25	18	19	19
1975	310	(9.5) 9.2	36	28	30	27
1979	375	(8.0) 7.4	35	26	28	27

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ () เป็นกรณีที่เงินขาดเหลือสำหรับการปรับการผลิตและอื่นๆ ถูกรวมอยู่ในรายได้ทางการเกษตร

ตารางที่ 6-11 จำนวนฟาร์มครอบครัวโดยมูลค่าผลิตผลเกษตรที่ขายได้ (1975)

หน่วย: จำนวนฟาร์ม

	ฟาร์มครอบครัวทั้งหมด	ไม่มีการขาย	น้อยกว่า	300,000–	1,500,000–	3,000,000–	5,000,000–	10,000,000	เกิน ขึ้นไป
			300,000	1,500,000	3,000,000	5,000,000	10,000,000		
ตัวผู้ป็น	4,953,071	906,128	1,470,087	1,779,948	545,612	155,727	73,024	22,545	
%	100	18.3	29.7	35.9	11.0	3.1	1.5	0.5	
ของออกโคโค	134,263	18,031	12,834	21,869	24,805	25,702	26,387	4,635	
%	100	13.4	9.5	16.3	18.5	19.1	19.7	3.5	

ตารางที่ 6-12 เปรียบเทียบรายได้ของครัวเรือนฟาร์มและครัวเรือนผู้ใช้แรงงาน

หน่วย: %

	1963	1965	1970	1972	1974	1975	1979
สัดส่วนรายได้จากการทำฟาร์ม	45.0	43.7	31.8	27.2	27.1	28.9	21.1
สัดส่วนรายได้จากการรับจ้าง	93.1	92.9	93.5	93.8	94.3	94.1	94.2
เทียบสัดส่วนฟาร์มครอบครัวและผู้ใช้แรงงาน							
รายได้ต่อครอบครัว 1)	100.3	104.7	114.8	125.5	131.8	136.9	134.8
รายได้ต่อสมาชิกครอบครัว 2)	77.9	81.5	92.3	103.4	110.0	114.4	115.7
รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้ ต่อสมาชิกครอบครัว 3)	78.6	82.8	91.6	100.9	108.0	113.1	114.7

หมายเหตุ 1) รายได้รวมของครัวเรือนฟาร์มครอบครัว / รายได้ที่แท้จริงของครอบครัวผู้ใช้แรงงาน

2) รายได้เหมือนใน 1) แต่คิดต่อสมาชิกในครัวเรือน

3) รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้ คิดเหมือนข้อ 2)

ตารางที่ 6-13 จำนวนของฟาร์มครอบครัวจัดชั้นจำพวกโดยระดับการทำฟาร์ม

หน่วย : 1,000

	รวม	ฟาร์มครอบครัว ที่ทำฟาร์มเต็มเวลา		ฟาร์มครอบครัวที่ทำฟาร์มไม่เต็มเวลา	
		รวม	I	II	
1950	6,176	3,086	3,090	1,753	1,337
1960	6,057	2,078	3,979	2,036	1,942
1970	5,402	845	4,557	1,814	2,743
1975	4,953	616	4,337	1,259	3,078
1980	4,661	623	4,038	1,002	3,036

หมายเหตุ I = ฟาร์มครอบครัวที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำฟาร์ม

II = ฟาร์มครอบครัวที่มีรายได้ส่วนใหญ่จากงานอื่น ๆ

รวมมณฑลโอกินาวาถูกนับรวมในปี 1970 และ 1975

ตารางที่ 6-14 จำนวนสมาชิกครัวเรือนฟาร์มที่คลุกคลีในการทำฟาร์มของตนเอง

ตารางที่ 6-14-i ตามเพศชาย-หญิง

หน่วย : 1,000 คน

(1) ยอดรวม	ชาย					หญิง			
	(2) รวม	(3) คลุกคลีใน การทำฟาร์ม ตนเองเพียง อย่างเดียว	(4) คลุกคลีในการทำฟาร์ม ของตนเองและอื่น ๆ		(5) ส่วนใหญ่ใน งานอื่น ๆ	(6) รวม	(7) คลุกคลีใน การทำฟาร์ม ตนเองเพียง อย่างเดียว	(8) คลุกคลีในการทำฟาร์ม ของตนเองและงานอื่น ๆ	
			ส่วนใหญ่ใน การทำฟาร์ม โดยตนเอง	ส่วนใหญ่ใน งานอื่น ๆ				ส่วนใหญ่ใน การทำฟาร์ม โดยตนเอง	ส่วนใหญ่ ในงานอื่น ๆ
1960	17,656	8,509	4,887	1,109	2,513	9,147	8,209	337	601
1965	15,443	7,489	3,296	1,269	2,924	7,954	6,318	631	1,005
1970	15,464	7,587	2,834	1,139	3,614	7,877	5,593	685	1,599
1975	13,732	6,877	2,147	828	3,902	6,855	4,418	514	1,923
1980	12,539	6,422	2,068	605	3,749	6,117	3,968	332	1,818

หมายเหตุ รวมมณฑลโอกินาวาในปี 1975 และ 1980

ตารางที่ 6-14-ii ที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเองหรือมีงานอื่นด้วย

หน่วย : 1,000 คน

	คลุกคลีเฉพาะใน การทำฟาร์มโดยตนเอง	คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเองหรืองานอื่น ๆ			คลุกคลีเฉพาะ และส่วนใหญ่ใน การทำฟาร์มโดยตนเอง
		รวม	ส่วนใหญ่ใน การทำฟาร์ม	ส่วนใหญ่ใน งานอื่น ๆ	
1960	13,096	4,560	1,446	3,114	14,542
1965	9,614	5,829	1,900	3,929	11,514
1970	8,427	7,037	1,824	5,214	10,251
1975	6,565	7,167	1,342	5,825	7,907
1980	6,036	6,503	937	5,566	6,973

หมายเหตุ รวมมณฑลโอกินาวาในปี 1975 และ 1980

ตารางที่ 6-14-iii จำนวนของบุคคลหลักที่คลุกคลีอยู่ในการทำฟาร์มโดยตนเอง

หน่วย : 1,000 คน

	รวม	ชาย		หญิง	
		รวม	150 วันขึ้นไป	รวม	150 วันขึ้นไป
1960	11,750	5,515	...	6,235	...
1965	8,941	4,191	...	4,750	...
1970	7,048	3,222	...	3,826	...
1975	4,889	2,298	1,806	2,591	1,857

หมายเหตุ รวมมณฑลโอกินาวาในปี 1975

ตารางที่ 6-15 จำนวนของฟาร์มครอบครัวโดยสถานภาพการทำงานเกษตร

หน่วย : 1,000

	ฟาร์มครอบครัวรวม	ที่ปราศจาก	ที่มีลูกจ้างประจำ	ที่มีลูกจ้างประจำ	ที่มีลูกจ้างประจำ
		ลูกจ้างประจำ	ที่มีลูกจ้างประจำหญิง	ชาย 1 คนขึ้นไป	อายุต่ำกว่า 60 ปี
1970	5,342	2,250	834	2,258	...
1975	4,953	2,725	615	1,612	(1,250)

หมายเหตุ ไม่รวมมณฑลโอกินาวาในปี 1970

ตารางที่ 6-16 ประชากรที่คลุกคลีในการทำฟาร์มโดยตนเอง

ตารางที่ 6-16-i แบ่งตามเพศและอายุ

หน่วย : 1,000 คน

	ยอดรวม	รวม	ชาย			รวม	หญิง		
			ตามอายุ				ตามอายุ		
			16-29	30-59	60 ปีขึ้นไป		16-29	30-59	60 ปีขึ้นไป
1960	14,542	5,995 (41.2)	4,645	1,350	8,546 (58.8)	7,358	1,188		
1965	11,514	4,565 (39.7)	748	2,528	1,290	6,949 (60.4)	1,186	4,521	1,242
1970	10,252	3,972 (38.8)	663	1,994	1,316	6,279 (61.2)	907	3,918	1,454
1975	7,907	2,975 (37.6)	446	1,389	1,140	4,932 (62.4)	575	3,000	1,359

หมายเหตุ ไม่รวมมณฑลโอกินาวาในปี 1965 1970 และ 1975

ตารางที่ 6-16-ii สัดส่วนของประชากรอายุเกินกว่า 60 ปีขึ้นไป

หน่วย : %

	รวม	ชาย	หญิง
1960	17.5	22.5	13.9
1965	22.0	28.3	17.9
1970	26.8	32.8	22.9
1975	31.6	38.3	27.6

ตารางที่ 6-17 จำนวนฟาร์มครอบครัวที่ว่างแรงงานและจำนวนวันทำงาน

หน่วย : 1,000 ฟาร์มและ 1,000 วันทำงาน

	ลูกจ้างประจำ		ลูกจ้างชั่วคราว		การแลกเปลี่ยนแรงงาน		ญาติฟาร์ม	
	จำนวนฟาร์มว่าง (10 ฟาร์ม)	จำนวนลูกจ้าง (100 คน)	จำนวนฟาร์ม ที่จ้าง	จำนวนวันทำงาน ที่รวม	จำนวนฟาร์ม ที่รวม	จำนวนวันทำงาน ที่รวม	จำนวนฟาร์ม ที่รวม	จำนวนวันทำงาน
1955	13,831	—	2,198	76,802	1,503	15,793	1,101	13,148
1960	11,438	—	2,821	92,512	1,694	18,644	1,245	11,089
1965	3,682	—	2,402	69,114	1,741	20,805	817	7,021
1970	1,807	—	2,241	64,135	1,763	25,636	819	8,209
1975	635	123	1,343	34,462	1,010	11,411	558	5,147
1980	—	—	708.5	21,513.9	408.7	5,123.5	350.6	3,807.4

หมายเหตุ ญาติฟาร์ม หรือ ลูกมือ เป็นการช่วยเหลือเปล่า เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

ตารางที่ 6-18 พื้นที่ดินภายใต้การถือครองของฟาร์มครอบครัวนอกเหนือจากที่เพาะปลูก

ตารางที่ 6-18-i พื้นที่ภายใต้การถือครอง

หน่วย : 1,000 เฮกตาร์ และ 1,000 ฟาร์ม

	พื้นที่อื่น ๆ นอกจาก พื้นที่เพาะปลูกภายใต้การถือครอง ของฟาร์มครอบครัว	ที่เป็นป่าไม้		
		จำนวนฟาร์ม	พื้นที่	
1970	{ ผู้ปิ่น ออกโคโค	n.a.	2,492.9	5,715.8
		n.a.	76.7	49.0
1975	{ ผู้ปิ่น ออกโคโค	5,750.6	2,366.4	5,034.0
		560.3	59.4	374.3

ตารางที่ 6-18 ii พื้นที่ดินที่ใช้โดยฟาร์มครอบครัวเพื่อเป็นทุ่งหญ้าหรือแปลงหญ้า

หน่วย : 1,000 ฟาร์ม และ 1,000 เฮกตาร์

	ทุ่งหญ้าหรือแปลงหญ้า		ทุ่งหญ้าหรือแปลงหญ้าที่มีป่าไม้		
	จำนวนฟาร์ม	พื้นที่	จำนวนฟาร์ม	พื้นที่	
1970	{ ผู้ปิ่น ออกโคโค	170.2	144.2	66.7	65.4
		25.1	75.0	9.3	37.5
1975	{ ผู้ปิ่น ออกโคโค	71.1	67.1	40.4	43.8
		9.6	42.2	44.4	21.0

หมายเหตุ รวมมณฑลไคยวูในปี 1975

ตารางที่ 6-19 ป่าไม้ครอบคร้วและพื้นที่ป่าไม้

หน่วย : 1,000 ครอบคร้ว และเฮกตาร์

	ป่าไม้ครอบคร้ว		ส่วนที่เป็น			
	จำนวนครอบคร้ว	พื้นที่ป่าครอบคร้ว	ฟาร์มครอบคร้ว ;		ไม่ใช่ฟาร์มครอบคร้ว	
			จำนวนครอบคร้ว	พื้นที่ป่า	จำนวนครอบคร้ว	พื้นที่ป่า
1960	2,705.3	2.3	2,544.9	...	160.3	...
1970	2,565.9	2.6	2,279.3	2.4	286.6	3.5
1980	2,531.3	2.6	1,981.4	2.6	549.9	2.8

หมายเหตุ

- 1) มณฑลโกลินาวาไม่รวมอยู่ในปี 1960 และ 1970
- 2) ข้อมูลจากการสำรวจเมื่อวันที่ 2 ก.พ.ของทุกปี แต่ในกรณีของโกลินาวา เป็นของวันที่ 1 ธ.ค.ปีก่อนหน้า

ตารางที่ 6-20 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาใหม่เข้าสู่การทำฟาร์มของบุตรชายบุตรสาวของครัวเรือนฟาร์ม

หน่วย : 1,000 คน

	1965	1970	1975	1976	1977	1978	1979	1980
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด	1,334.7	1,161.6	917.6	853.7	848.4	765.6	743.4	729.4
จำนวนผู้สำรวจ (A)	598.4	496.6	311.6	281.5	298.2	274.1	265.3	261.6
จำนวนที่ทำฟาร์ม (B)	68.0	36.7	9.9	10.2	12.0	9.0	7.0	7.0
สัดส่วนผู้สำเร็จจากโรงเรียนมัธยมปลาย (C), (%)	39.7	67.6	81.8	79.4	75.8	78.9	85.3	74.3
สัดส่วนผู้ที่ทำฟาร์ม (D), (%)	11.4	7.4	3.2	3.6	4.0	3.3	2.9	2.7
บุตรชาย								
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาใหม่	673.5	594.2	463.6	428.0	426.8	388.7	373.5	368.7
จำนวนที่สำรวจ (A)	299.7	252.4	150.8	137.2	147.3	134.7	130.1	128.8
จำนวนที่ทำฟาร์ม (B)	41.8	26.1	7.9	8.0	10.7	7.6	6.8	5.8
สัดส่วนของผู้ที่ทำฟาร์ม (C), (%)	13.9	10.3	5.2	5.8	7.1	5.7	5.2	4.5

หมายเหตุ ผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ ได้แก่ พวกจบจากชั้นมัธยมต้น มัธยมปลาย วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย และโรงเรียนประเภทอื่นๆ ยกเว้นโรงเรียนประถม ตัวเลขของปี 1975 รวมมณฑลโอกินาว่า ในปี 1970 จากผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ 311,600 คน ที่ได้รับการว่าจ้างงาน จำนวน 27,700 คนสำเร็จจากชั้นมัธยมต้น และ 230,800 คนจากมัธยมปลาย และจากจำนวน 230,800 คนนี้ 8,100 คน คลุกคลีส่วนใหญ่ในการทำฟาร์ม จำนวนรวมของผู้สำเร็จการศึกษาที่คลุกคลีส่วนใหญ่อยู่กับการทำฟาร์มมี 9,900 คน ดังนั้นสัดส่วนของผู้สำเร็จจากมัธยมปลายคคประมาณ 81.8%

ตัวเลขเหล่านี้มาจากผู้สำเร็จในเดือนมีนาคมของทุกปี การสำรวจปรกติมีขึ้นในวัน 30 เมษายนของทุกปี ยกเว้น 1978 ซึ่งมีขึ้น ณ วันที่ 1 กรกฎาคมของปี

(C) = ผู้สำเร็จจากโรงเรียนมัธยมปลายที่คลุกคลีอยู่กับการทำฟาร์ม /(B)

(D) = (B)/(A)

ตารางที่ 6-21 การพึ่งพาความช่วยเหลือภายนอกในการทำงาน (1974)

หน่วย : 1,000 ฟาร์มครอบครัว

โดยขนาด ของพื้นที่ ปลูกข้าว	จำนวนฟาร์ม ครอบครัวที่ปลูกข้าว (a)	จำนวนฟาร์มครอบครัว สัดส่วนของฟาร์ม ที่อาศัยความช่วยเหลือ ครอบครัวยที่พึ่งพา		จำนวนฟาร์มครอบครัวที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกแบ่งตามชนิดของงาน						
		จากภายนอก ในการปลูกข้าว (b)	ความช่วยเหลือภายนอก % (b)/(a)	เพาะเลี้ยงกล้า	เตรียมดิน	ปลูก	ควบคุม โรคมะลง	เก็บเกี่ยว	นวด	สีผัดและ ตากแห้ง
น้อยกว่า 0.3 เฮกตาร์	1,423	1,080	76	150	477	419	285	307	366	747
0.3-0.5	970	741	76	80	195	327	219	221	164	512
0.5-1.0	1,106	812	73	95	122	366	285	203	123	501
1.0-1.5	380	275	72	37	34	117	124	54	32	133
1.5-2.0	154	113	73	20	15	48	64	19	11	38
2.0-3.0	103	74	72	12	11	31	44	10	6	19
3.0-	45	31	69	5	5	12	24	4	2	5
รวม	4,181	3,126	75	399	859	1,320	1,044	818	704	1,953

หมายเหตุ ไม่รวมมณฑลไอกินาวา

ตารางที่ 6-22 สัดส่วนองค์ประกอบของฟาร์มครอบครัวที่อาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกแบ่งตามชนิดของงานในการทำนา

หน่วย : %

	ชนิดของงาน							
	เจดีย์	เพาะกล้า	เตรียมดิน	ปลูก	ควบคุม โรคแมลง	เก็บเกี่ยว	นวด	ตากแห้ง และสีฟัด
สัดส่วนองค์ประกอบของฟาร์มครอบครัว ที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก แยกตามชนิดของงาน								
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100
ทำงานใช้แรงงานร่วมกัน	16.4	16.7	2.4	67.5	2.4	19.6	...	...
ใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ร่วม	10.4	11.9	5.6	5.2	18.0	8.9	13.1	11.4
สัญญา	73.2	71.3	92.0	27.3	79.7	71.5	86.9	88.6
กับฟาร์มครอบครัวอื่นๆ	41.7	28.7	76.5	21.8	7.8	60.7	75.1	41.1
กับองค์กร	15.7	28.4	14.1	4.1	23.0	9.6	9.3	22.3
อื่นๆ	15.8	14.2	1.4	1.3	48.9	1.2	2.5	25.2

ตารางที่ 6-23 สัญญาของการทำงานฟาร์มทั้งหมด

ตารางที่ 6-23-i แบ่งตามคู่สัญญา (1974)

หน่วย : หนึ่งฟาร์มครอบครัว

	จำนวนฟาร์มครอบครัวแยกตามคู่สัญญา				
	รวม	กับฟาร์ม ครอบครัวอื่น	กับองค์กร ของการผลิต	ที่เป็นองค์กร การว่าจ้าง	อื่นๆ
การทำนา	33,340*	29,740	2,760	2,600	950
ปลูกพืชอื่นๆ	2,890	2,570	230	190	90

หมายเหตุ *ในเมื่อครอบครัวหนึ่งๆ อาจจะมีคู่สัญญามากกว่าหนึ่งราย จำนวนรวมของฟาร์มครอบครัว
เมื่อนับตามคู่สัญญาจะมีมากกว่า 33,340

ตารางที่ 6-23-ii แบ่งตามค่าธรรมเนียมของสัญญาต่อ 10 ไร่ (1974)

หน่วย : หนึ่งฟาร์มครอบครัว

	จำนวนฟาร์มครอบครัวแยกตามค่าธรรมเนียมต่อ 10 ไร่				
	น้อยกว่า ¥20,000	20,000- 30,000	30,000- 50,000	¥50,000 ขึ้นไป	ฟรี
การทำนา*	7,080	6,700	15,210	3,230	1,130
ปลูกพืชอื่นๆ*	1,830	320	220	280	240

หมายเหตุ *ในเมื่อฟาร์มครอบครัวหนึ่งๆ อาจจะมีสัญญามากกว่าหนึ่ง จำนวนรวมของฟาร์มครอบครัว
นับตามค่าธรรมเนียมสัญญาอาจจะมีมากกว่า 33,340 ในตารางที่ 6-23-i

ตารางที่ 6-24 องค์การของการผลิตทางการเกษตร (กลุ่มสหกรณ์เพื่อการผลิตทางการเกษตร)

	จำนวนองค์กร			1976		(a)	(b)
	1976	1972	1976/1972	(a) สมาชิก ขององค์กร	(b) พื้นที่เพาะปลูก ขององค์กรยกเว้นการเลี้ยงไหม (เฮกตาร์)	สัดส่วน (%) ตัวเลขในปี 1975	เทียบกับ
องค์กรการผลิตทางการเกษตร	(34,032)	29,213	(116.5)	1,618,232		32.7	—
(a) องค์กรการใช้ร่วมกัน	38,150 (17,329)		...		...		
ทำนา	20,148	13,025	...	616,533		12.4	—
ข้าวสาลีและบาร์เลย์*	8,970	5,093	176.1	252,585	319,597	6.1	12.9
ผลไม้	150	...	...	2,898	16,618	0.6	12.9
ฝัก	4,848	4,482	108.1	149,468	80,763	16.6	24.9
ไม้ผลในเรือนโรง	702	378	185.7	30,319	17,383	0.7	4.9
เลี้ยงไหม	564	531	106.2	10,949	2,187	6.4	11.7
อื่นๆ*	2,269	2,541	89.3	111,764	11,922 ¹⁾	42.4	47.1
อื่นๆ*	2,645	...	...	58,550		—	—
(b) องค์กรการคดกลกลุ่ม	(4,276)		(68.1)				
การปลูกพืช	5,519	6,275	...	196,705		4.0	—
ทำนา	3,371	5,354	63.0	104,822	107,956	2.5	4.4
ข้าวสาลีและบาร์เลย์*	212	...	...	4,093	7,766	0.8	6.0
ผลไม้	255	...	...	13,969	5,583	1.6	1.7
ฝัก	916	921	99.5	48,765	13,009	1.2	3.7
ไม้ผลในเรือนโรง*	548	...	...	15,418	3,087	9.0	16.5
เลี้ยงไหม*	15	...	...	506	60 ¹⁾	0.2	0.2
อื่นๆ*	202	...	...	9,132	...	—	—
(c) องค์กรสัญญาจ้าง	(4,565)		(163.7)				
จัดการฟาร์ม	4,569	2,788	...	683,768	433,363 ²⁾	13.8	—
งานฟาร์ม	309	77	(401.3)	30,139	24,365	0.6	—
งานฟาร์ม	4,260	2,711	(157.0)	653,629	408,998	13.2	—
(d) องค์กรการเลี้ยงสัตว์	(4,065)		(155.5)				
	4,108	2,614	...	121,226		2.4	—
(c) การจัดการฟาร์มสหกรณ์	(3,797)		(84.2)				
	3,806	4,511	...				

หมายเหตุ * พืชที่ปลูกสำรวจใหม่ในปี 1976 1) หน่วยเป็น 100 ราย 2) ที่โอนมอบตามสัญญา

- (1) การสำรวจปี 1976 กลุ่มเฉพาะจำนวนทั้งหมดที่เกี่ยวกับสหกรณ์การจัดการฟาร์ม
- (2) จำนวนรวมขององค์กรเพื่อการผลิตทางการเกษตร (1972 และ 1976) ที่หัวตารางรวมการจัดการฟาร์มสหกรณ์ แต่หัวตารางอื่นๆไม่รวมการจัดการฟาร์มสหกรณ์
- (3) ตัวเลขปี 1972 ไม่รวมมณฑลโอกินาวา
- (4) ตัวเลขในวงเล็บ ของคอลัมน์แรกไม่รวมมณฑลโอกินาวา หรือพืชที่มีดอกจันทร์* ของมณฑลอื่นๆ
- (5) อัตราของปี 1976 ถึง 1972 สำหรับพืชที่มีเครื่องหมายดอกจันทร์* ที่หัวตารางมิได้ถูกคำนวณไว้ เพราะมิได้ทำการสำรวจในปี 1972

ตารางที่ 6-25 องค์การของการใช้เครื่องจักรกลร่วม (1976)

หน่วย : จำนวน ตัน

องค์กร	จำนวน
องค์กรการใช้ร่วม	26,541
องค์กรการใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ร่วม*	20,148
องค์กรของกลุ่มตกลงการทำฟาร์มพืชซึ่งใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ร่วม*	4,301
องค์กรของการเลี้ยงสัตว์ซึ่งใช้เครื่องจักรกลร่วมกัน	1,662
องค์กรของการเลี้ยงสัตว์ซึ่งใช้อุปกรณ์โรงเรือนร่วมกัน	430
ฟาร์มสหกรณ์	3,806
ยอดรวม	30,347

หมายเหตุ *ไม่รวมองค์กรการเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 6-26 จำนวนของนิติบุคคลในการผลิตทางการเกษตร

	รวม	บริษัทจำกัด company	หุ้นส่วนไม่จำกัด	หุ้นส่วนจำกัด	สมาคมนิติบุคคล เกี่ยวกับการเกษตร
1965	1,294	712	0	14	568
1971	3,069	1,739	3	19	1,308
1972	3,244	1,810	2	21	1,411
1973	3,563	1,942	4	25	1,592
1974	2,942	1,921	2	20	999
1975	2,879	2,007	3	13	856
1976	2,937	2,042	3	15	877

หมายเหตุ

ตัวเลขเหล่านี้เป็นของนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติครบตามกฎหมายที่ดินการเกษตรและมีสิทธิ์ได้รับการถือครองที่ดินเพาะปลูก

ตารางที่ 6-27 จำนวนของฟาร์มสหกรณ์ของการปลูกพืชแบ่งตามขนาดของที่เก็บเกี่ยว

หน่วย : แห่ง

		ตามขนาดของพื้นที่เก็บเกี่ยว							
		รวม	น้อยกว่า 2 เฮกตาร์	2-5 เฮกตาร์	5-10 เฮกตาร์	10-20 เฮกตาร์	20-30 เฮกตาร์	30-50 เฮกตาร์	50 เฮกตาร์ขึ้นไป
ข้าว	1972	467	80		77	240		46	24
	1975	460	150	51	66	110	49	19	15
ผัก	1972	103	75		13	11		2	2
	1975	127	68	21	14	24			
ผลไม้	1972	974	451		247	241		23	12
	1975	824	191	224	182	165	28	22	12
พืชอุตสาหกรรม	1972	...	...	...	...	...	...	...	...
	1975	191	...	...	...	...	...	...	...
ไม้ผลในโรงเรือน ¹⁾	1972	...	...	...	...	...	...	...	...
	1975	158	-5a		5-10a	10-20a	20-50a		50a-
พืชผลอื่นๆ	1972	309	164		62	43		16	24
	1975	215	...	...	...	...	...	...	...

หมายเหตุ 1) ขนาดของพื้นที่แสดงเป็นอาร์ (a) ไม่ใช่เฮกตาร์ (ha)

ตารางที่ 6-28 จำนวนฟาร์มสหกรณ์เลี้ยงสัตว์แบ่งตามจำนวนสัตว์

หน่วย : ตัว

		รวม	น้อยกว่า 9 ตัว	10-19	20-29	30-49	50 ตัวขึ้นไป
วัวนม	1972	339	2	17	37	82	201
	1975	308	26		30	70	182
วัวเนื้อ	1972	194	7	14	13	40	120
	1975	234	24		49		161
		รวม	น้อยกว่า 99 ตัว	100-299	300-499	500-999	1,000 ตัวขึ้นไป
หมู	1972	399	66	125	71	79	58
	1975	288	45	108		67	68
		รวม	น้อยกว่า 1,000 ตัว	1,000- 1,999	2,000- 4,999	5,000- 9,000	10,000 ตัวขึ้นไป
ไก่ไข่	1972	370	54	11	58	73	174
	1975	280	9		26	71	174

ตารางที่ 6-29 ค่าจ้างที่ควรจ่ายให้แก่แรงงานครอบครัวที่ได้รับค่าจ้าง แยกตามประเภทการทำฟาร์มผลิตผลการเกษตรบางอย่าง

หน่วย : เยน

	ต่อวัน					ต่อ 10 ไร่				
	1955	1960	1965	1970	1975	1955	1960	1965	1970	1975
ข้าว	905	1,053	2,008	2,493	6,953	19,032	19,919	31,649	32,592	67,006
ข้าวสาลี	220	312	525	454	1,468	3,237	3,992	4,960	3,209	4,970
ข้าวบาร์เลย์ 6 แถว	193	268	350	621	1,684	3,388	4,001	4,050	5,456	13,535
ข้าวบาร์เลย์ 2 แถว	—	398	635	774	2,754	...	5,072	6,043	4,636	8,160
มันฝรั่งใช้ในอุตสาหกรรม	447	899	1,268	3,906	3,186	3,053	4,834	4,946	9,764	6,252
มันเทศใช้ในอุตสาหกรรม	499	568	967	832	4,011	10,740	9,576	13,502	8,457	38,709
ถั่วเหลือง	664	1,127	812	1,655	3,589	4,385	5,057	3,613	6,722	11,531
ดอกคำฝอย*	630	718	849	1,444	2,381	7,100	5,634	4,976	7,760	12,085

หมายเหตุ 1. ไม่รวมมณฑลโอกินาวา

2. * ดอกคำฝอยจากที่ดอน

ตารางที่ 6-30 ราคาซื้อพันธุ์และราคาขายผลผลิตของปลูสัตว์โดยเกษตรกร

หน่วย : เยน

	ราคาพันธุ์			ราคาขายผลผลิตของเกษตรกร			
	ลูกหมูแลนค์เรซ อายุ 90-100 วัน	โกลสไตน์ พันธุ์แท้	วัวเนื้อ เพศเมีย	“wagyu”	วัวนมคัดทั้ง	หมูขุน	“wagyu” เพศเมีย ประมาณ 6 เดือน
	ต่อตัว	ต่อตัว	ต่อตัว	10 กก.	10 กก.	10 กก.	ต่อตัว
1950	1,639	...	...	...	...	1,115	...
1955	3,230	...	...	1,237	...	1,614	18,508
1960	5,271	...	...	1,782	...	2,067	41,250
1965	6,168	...	...	2,769	...	2,191	54,540
1970	9,749	76,010	135,300	4,328	2,019	2,368	83,779
1971	11,840	63,350	148,300	4,659	2,236	2,689	107,623
1972	14,140	85,890	175,200	5,326	2,818	2,851	143,911
1973	14,990	149,100	301,600	8,113	4,170	3,008	301,800
1974	17,800	101,800	262,200	7,485	3,109	3,823	236,100
1975	28,130	114,100	297,600	8,658	4,597	5,012	207,800
1976	25,260	128,900	315,700	9,626	4,609	4,514	225,100

หมายเหตุ วัวเนื้อหรือลูกวัวสายพันธุ์ญี่ปุ่นหมายถึง “wagyu”

ตารางที่ 6-31 ชนิดสินค้าที่ถูกจำกัดนำเข้าของญี่ปุ่น (กลุ่มสินค้า)

ชั้นจำพวก	CCCN No.	รายละเอียดสินค้า
ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	0201	เนื้อของสัตว์กีบ
	0401	นมและครีม (สด)
	0402	นมและครีม (แปรรูป)
	0404	เนยแข็งแปรรูป
	1602	เนื้อของสัตว์กีบ หรือหมู เดเรียนหรือถนอมไว้ในภาชนะปกปิดมิดชิด
ผลิตภัณฑ์ประมง	0301	ปลาชายฝั่งและไข่ปลาสด (สด แช่เย็นหรือแช่แข็ง)
	0302	ปลาชายฝั่งและไข่ปลาสด (เค็มหรือถนอมในลักษณะนี้)
	0303	หอยแครง เนื้อหอยเชลล์ ปลาหมึก (แช่เย็นหรือแช่แข็ง หรือถนอมในลักษณะนี้ ไม่รวม Monogoiika)
	1208*	สาหร่ายทะเลที่รับประทานได้
ผลไม้และผัก	0802	ส้มเกลี้ยงและส้มโอ (สด)
	0811	ส้มเกลี้ยงและส้มโอ (ถนอมพิเศษ)
	2005	น้ำผลไม้ (fruit puree) และแยมผลไม้
	2006	สับปะรดกระป๋องและเนื้อผลไม้
	2007	น้ำผลไม้และน้ำมะเขือเทศ
	2104	ซอสมะเขือเทศและเนื้อมะเขือเทศ
แป้งและน้ำตาล	1108	แป้งและ inulin
	1702	น้ำตาลอู๋น, ฯลฯ
ธัญพืช	1101	แป้งข้าวสาลี แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวบาร์เลย์ ฯลฯ
	1102	ข้าวสาลีปน ข้าวป่น ฯลฯ
ผลิตภัณฑ์เกษตร ท้องถิ่นที่สำคัญ	0705	ถั่วและถั่วปากอ้า ฯลฯ
	1201	ถั่วลิสง (ไม่รวมที่สำหรับสกัดน้ำมัน)
	1208*	หัว amorphophallus
	2107	อาหารที่ใช้น้ำตาล นม สาหร่ายทะเล ข้าวสาลี ฯลฯ
CCCN 1-24 22 รายการ		
แร่ธาตุ	2701	ถ่านหิน
หนังและผลิตภัณฑ์หนัง	4102	หนังวัวและหนังม้า
	4103	หนังแกะ (แห้ง ย้อมสี ประทับหรือทำลายขน)
	4104	หนังแพะและลูกแพะ (แห้ง ย้อมสี ประทับ หรือทำลายขน)
	6402	รองเท้าหนัง (ไม่รวมที่สำหรับกีฬา)
รวม	CCCN 24-99	5 รายการ
	CCCN 1-99	27 รายการ

หมายเหตุ 1)* แสดงรายการซ้ำซ้อน

2) เนยเหลว หางนม นมผง นมข้นหวาน ข้าวสาลี แป้งข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ naked barley ข้าว ฯลฯ ถูกควบคุมโดยรัฐ และไม่
เป็นรายการที่ถูกควบคุมการนำเข้าซึ่งควรจะมีการยกเลิก

ตารางที่ 6-32 งบประมาณสำหรับนโยบายราคาการเกษตร

หน่วย : ล้านบาท

	งบประมาณสำหรับนโยบายราคา					เพื่อการอ้างอิง					
	อาหารหลัก 1)	อาหารอื่นๆ 2)	รวม	การปรับ การผลิตข้าว	ยอดรวม (a)	ทุนสังคม การเกษตร (b)	ปริมาณรวม ที่เกี่ยวกับ การเกษตร ป่าไม้ และประมง (c)	งบประมาณ รวม (d)	a/c	b/c	c/d
1975	811,402	46,186	857,588	106,079	963,667	409,930	2,289,198	20,837,158	42. ¹	17. ⁹	11. ⁰
1976	822,900	66,083	888,983	78,748	967,731	458,408	2,491,860	24,650,235	38. ⁸	18. ⁴	10. ¹
1977	730,495	75,182	805,677	95,583	901,260	639,297	2,770,725	29,346,615	32. ⁵	23. ¹	9. ⁴
1978	631,245	101,212	732,457	304,489	1,036,946	778,580	3,225,862	34,440,044	32. ¹	24. ¹	9. ⁴

หมายเหตุ 1) ข้าว และ “มูกิ”

2) รวมเนื้อวัว เนื้อลูกวัว เนื้อ หมู ไช้ ไก่กระทง นมสำหรับแปรรูป ผัก ถั่วเหลือง และคำฝอย

ตารางที่ 6-33 กรณีและพื้นที่ของการโอนที่เพาะปลูก

หน่วย : รายและเฮกตาร์

	1951	1955	1960	1965	1970	1975	1977	1978	1979
จำนวนกรณี									
การโอนสิทธิ์ถือครอง									
ที่เพาะปลูกของเกษตรกรเจ้าของ									
ทำฟรี	16,969	62,992	66,820	62,698	77,478	64,197	86,772	84,032	84,974
ที่มีปัญหา	38,048	307,439	393,744	370,036	336,917	213,581	208,839	198,946	195,303
พื้นที่เช่า	58,741	130,084	113,085	67,263	43,391	21,023	18,269	16,959	15,362
สิทธิ์ของการเช่า									
ได้สิทธิ์	46,941	24,028	15,685	10,243	6,054	13,733	21,319	22,523	23,595
โอนสิทธิ์	40,475	18,387	8,887	4,184	1,252	410	4,102	4,622	5,457
สิทธิ์โดยการยืมใช้									
ได้สิทธิ์	...	2,806	3,147	3,356	2,101	4,442	31,862	41,344	48,668
โอนสิทธิ์	...	4,199	1,419	1,384	437	44	449	759	873
ยกเลิกการเช่า, ฯลฯ	26,245	46,348	42,079	34,501	35,074	26,197	27,928	27,969	-
จำนวนกรณี									
การโอนสิทธิ์ถือครอง									
ที่เพาะปลูกของเกษตรกรเจ้าของ									
ทำฟรี	11,072	18,857	20,425	23,379	36,379	43,283	71,782	67,322	66,581
ที่มีปัญหา	6,343	39,105	56,729	73,947	71,211	47,568	46,293	42,133	40,338
พื้นที่เช่า	8,144	15,385	14,096	8,686	5,055	2,551	2,436	2,032	1,947
สิทธิ์ของการเช่า									
ได้สิทธิ์	5,974	3,982	2,690	2,462	1,838	5,909	9,352	9,446	10,142
โอนสิทธิ์	4,038	1,812	952	544	141	99	795	1,121	1,105
สิทธิ์โดยการยืมใช้									
ได้สิทธิ์	...	529	957	1,787	1,283	4,529	36,822	44,969	51,606
โอนสิทธิ์	...	436	230	242	127	17	196	478	447
ยกเลิกการเช่า, ฯลฯ	2,649	4,649	4,309	3,632	3,991	3,176	3,999	4,119	-
พื้นที่เปลี่ยนการใช้ประโยชน์ (เฮกตาร์)	...	5,584	15,350	26,969	57,134	34,603	30,382	32,322	32,865

หมายเหตุ ตัวเลขแสดงกรณีและพื้นที่ของการโอนเพื่อการทำฟาร์ม ไม่รวมพื้นที่เปลี่ยนการใช้ประโยชน์ ตามที่ได้อนุมัติตามมาตรากฎหมายที่ดิน

การเกษตร

พื้นที่เปลี่ยนการใช้ประโยชน์ รวมการเปลี่ยนแปลงตามมาตราที่ 4 และของกฎหมายที่ดินการเกษตร และการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์

อื่นๆ ที่ไม่ต้องขออนุมัติจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับมาตราดังกล่าว

ตารางที่ 6-34 ราคาขายของที่เพาะปลูก

หน่วย : 1,000 เยนต่อ 10 ฮาร์

	1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977
พินา							
I							
เฉลี่ยทั่วประเทศ	...	198	343	1,022	2,818	2,966	3,155
เขตเมือง	...	343	1,870	6,681	21,300	20,638	22,935
เขตที่ราบ	...	194	322	1,163	3,082	3,130	3,187
เขตภูเขา	...	171	228	472	1,001	1,220	1,255
II	116	187	204	328	627	685	824
ที่สวน							
I							
เฉลี่ยทั่วประเทศ	...	129	281	914	2,663	2,791	2,936
เขตเมือง	...	340	1,999	7,420	23,044	22,469	24,128
เขตที่ราบ	...	143	292	946	2,941	2,876	2,943
เขตภูเขา	...	91	146	366	769	990	1,030
II	68	112	123	184	387	419	488

หมายเหตุ I) I ดำรงโดย หอการเกษตรแห่งชาติเกี่ยวกับราคาขายของพินาเกรดปานกลาง

II ดำรงโดย Research Institute of Real Estate ของพินาเกรดธรรมดา หรือที่สวนเกรดธรรมดา

ตารางที่ 6-35 จำนวนฟาร์มแบ่งตามขนาดในญี่ปุ่นและในตลาดร่วมยุโรป

	ญี่ปุ่น (a)	EEC6 (b)	EEC9 (c)	ชอกไกโด (d)	เนเธอร์แลนด์ (e)	เบลเยียม (f)	เดนมาร์ก (g)
น้อยกว่า 1 เฮกตาร์	3,431,157	—	—	27,382	—	—	—
1-4.9 เฮกตาร์	1,378,979	2,143,845	2,255,389	47,889	35,814	31,550	15,503
5-9.9 เฮกตาร์		826,535	943,954	32,547	30,677	23,389	25,072
10-19.9 เฮกตาร์		773,991	937,936	16,365	43,995	28,473	36,702
20-49.9 เฮกตาร์	8,672	671,973	847,709	10,080	30,104	18,784	42,438
มากกว่า 50 เฮกตาร์		208,859	317,251		3,211	3,361	10,118
รวม	4,818,808	4,625,203	5,302,239	134,263	143,801	105,557	129,833

หมายเหตุ (a) 1975 ไม่รวมชอกไกโด

(b) 1975 แต่ในอิตาลี 1970

(c) 1975 แต่ในอิตาลีและไอร์แลนด์ 1970

(d) (e) (f) และ (g) 1975

ตารางที่ 6-36 มูลค่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศ

	เยอรมันตะวันตก	ฝรั่งเศส	อิตาลี	เนเธอร์แลนด์	เบลเยียม	สหราชอาณาจักร	เดนมาร์ก	สหรัฐ	หน่วย : US \$ ต่อเฮกตาร์	
									ญี่ปุ่น (9)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	ที่นา	ที่สวน
1970	4,252	1,449	1,157	2,395	5,567	1,186	1,619	462	9,163	5,156
1971	4,687	1,661	1,251	2,585	5,651	1,237	1,838	482	10,343	6,257
1972	4,819	1,837	1,384	2,585	5,530	1,417	2,197	512	12,612	7,318
1973	5,315	2,091	1,687	2,816	5,787	2,846	2,593	605	16,953	10,334
1974	...	2,683	...	3,855	...	4,285	3,753	736	18,982	11,720
1975	...	...	...	...	...	...	...	842	20,537	12,689
1976	...	...	...	...	...	...	...	959	28,525	14,304

หมายเหตุ (1)-(7) มีแหล่งที่มาเช่นเดียวกับตารางที่ 6-35

(8) มูลค่าของที่ดินเพื่อการเกษตรและสิ่งปลูกสร้าง

(9) ชั้นธรรมดา ยึดตาม The Research Institute of Real Estate

อัตราแลกเปลี่ยนมีดังนี้ คือ 1971-73, 1 u.a. = 1.0857 u.s.\$

u.s.\$ = 357.65 (1970) 301.10 (1971)(1972) 280 (1973) 300.94 (1974) 293 (1975) (1976) เยน(ในปี)

ตารางที่ 6-37 ดัชนีมูลค่าที่ดินการเกษตรของญี่ปุ่นและสหรัฐ

	1945=1		1956=1		
	ญี่ปุ่น II	สหรัฐ	I	ญี่ปุ่น II	สหรัฐ
1945	I	I			
1950	0.33	1.49			
1955	1.29	1.60			
1956	1.42	1.65	1	1	1
1960	2.07	1.73	1.44	1.44	1.05
1965	2.23	1.76	2.41	1.55	1.07
1970	3.15	2.01	7.93	2.17	1.22
1975	3.32	3.19	14.79	2.73	1.93

หมายเหตุ

- 1) ดัชนีมูลค่าที่ดินปรับด้วยดัชนีราคาขายส่ง กรณีของญี่ปุ่น (1945=1) ดัชนีราคาขายส่งใช้ปี 1954-36 และกรณีญี่ปุ่น (1956=1) ใช้ดัชนีของปี 1970 กรณีของสหรัฐ (1945=1) ดัชนีราคาขายส่งใช้ปี 1947-49 1957-59 และ 1967 ถูกนำมาใช้ร่วมกัน ขณะที่กรณีของสหรัฐ (1956=1) ใช้เลขดัชนีปี 1967
- 2) มูลค่าที่ดินการเกษตร กรณีของสหรัฐเป็นมูลค่าทรัพย์สินฟาร์ม ขณะที่กรณีของญี่ปุ่นเป็นมูลค่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของที่นาและที่สวนชั้นกลาง

ตารางที่ 6-38 สัดส่วนของค่าเช่าต่อมูลค่าที่ดินของสมาชิก EEC และญี่ปุ่น

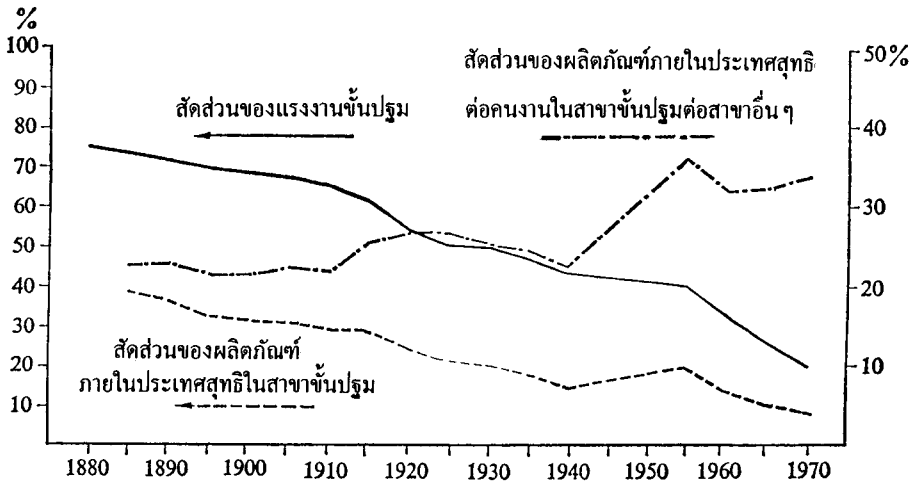
หน่วย : %

	ปี	ค่าเช่า/มูลค่าที่ดิน
เยอรมันตะวันตก	1973	1.2
ฝรั่งเศส	1974	1.9
อิตาลี	1973	4.8
เนเธอร์แลนด์	1973	2.0
เบลเยียม	1973	1.3
สหราชอาณาจักร	1974	1.3
ญี่ปุ่น		
I ที่นา (a)	1977	0.8
ที่นา (b)	1977	1.2
ที่สวน	1976	3.3
II ที่นา (a)	1976	1.5
ที่สวน (b)	1976	1.1

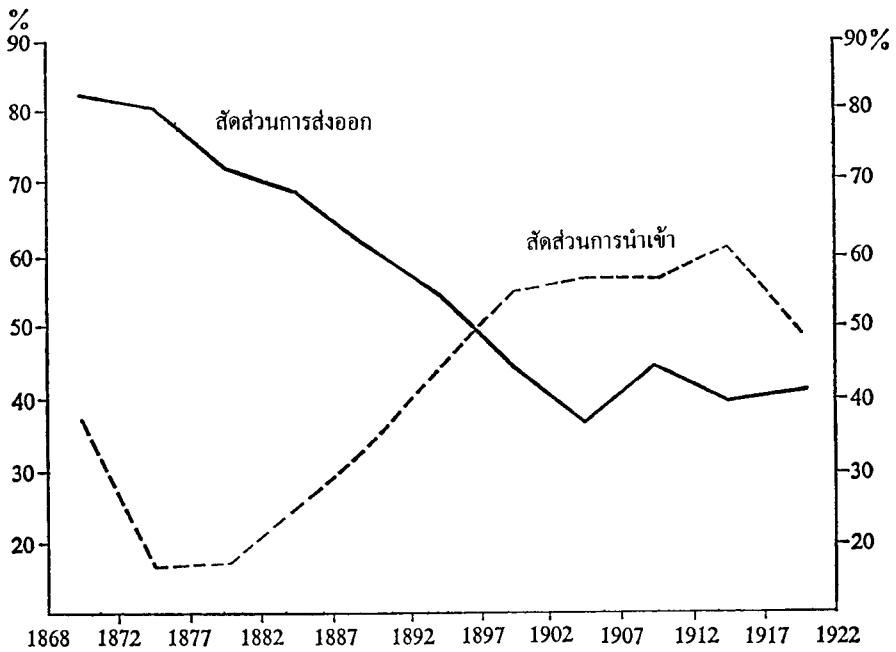
หมายเหตุ I จากการสำรวจของหอการเกษตรแห่งชาติปี 1972

- (a) เฉลี่ยของการสำรวจทั้งหมด
- (b) ที่เข้านับตั้งแต่ปี 1971

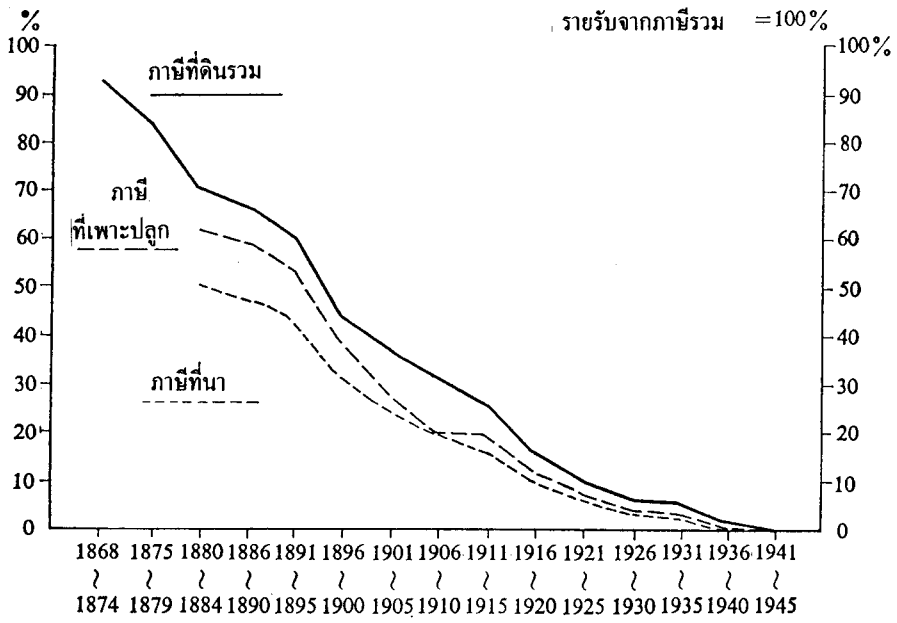
II จากการสำรวจของ The Research Institute of Real Estate (a) และ (b) เป็นชั้นปกติ

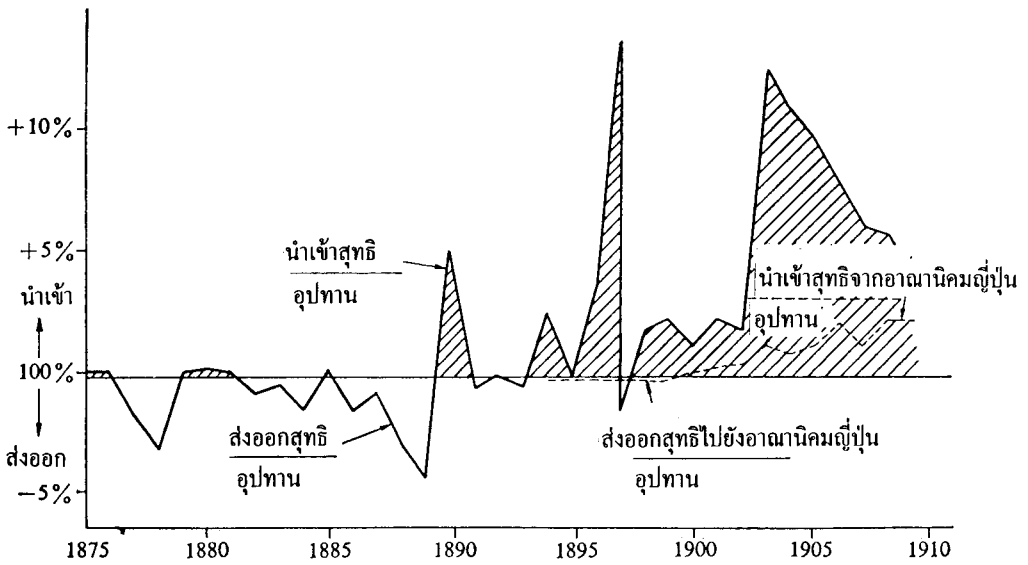
ภาพที่ 1-1 ดัชนีความจำเริญทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนโครงสร้างในญี่ปุ่น

ภาพที่ 1-2 สัดส่วนของการเกษตรส่งออกและการเกษตรนำเข้า

ตารางที่ 1-3 เปอร์เซนต์ของกัญญาต่างๆในรายรับจากกัญญา

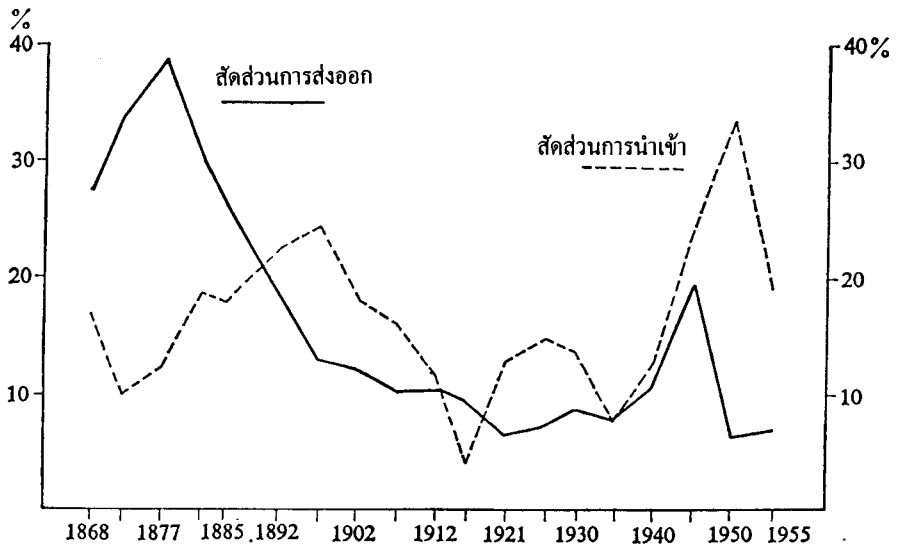
ภาพที่ 3-1 การส่งออกหรือนำเข้าสุทธิของข้าว (1875-1910)

หมายเหตุ ผลผลิต = 100%

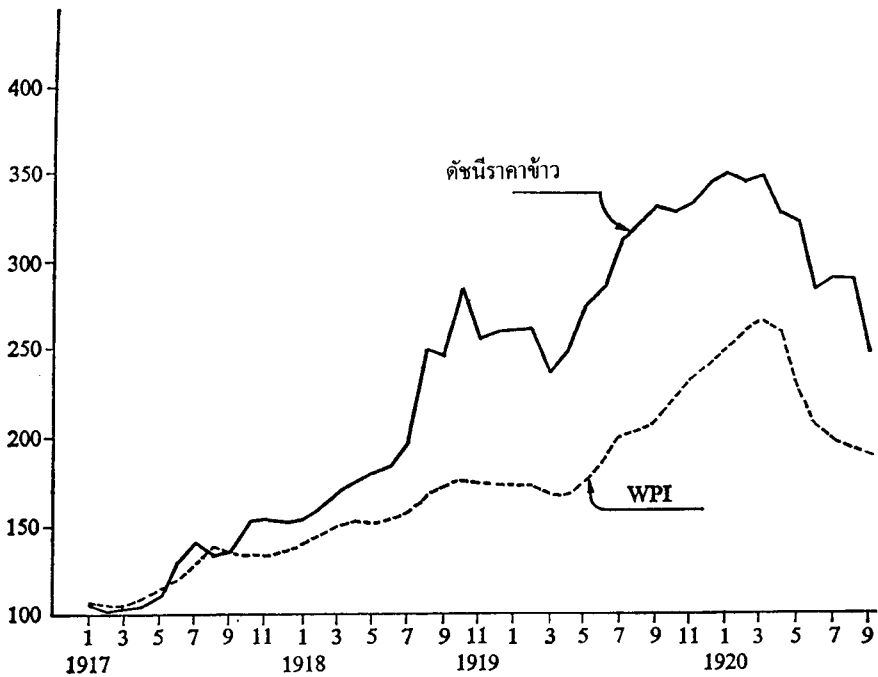
$$\text{อุปทาน} = \text{ผลผลิต} + \text{นำเข้าสุทธิ} - \text{ส่งออกสุทธิ}$$

สัดส่วนการส่งออก

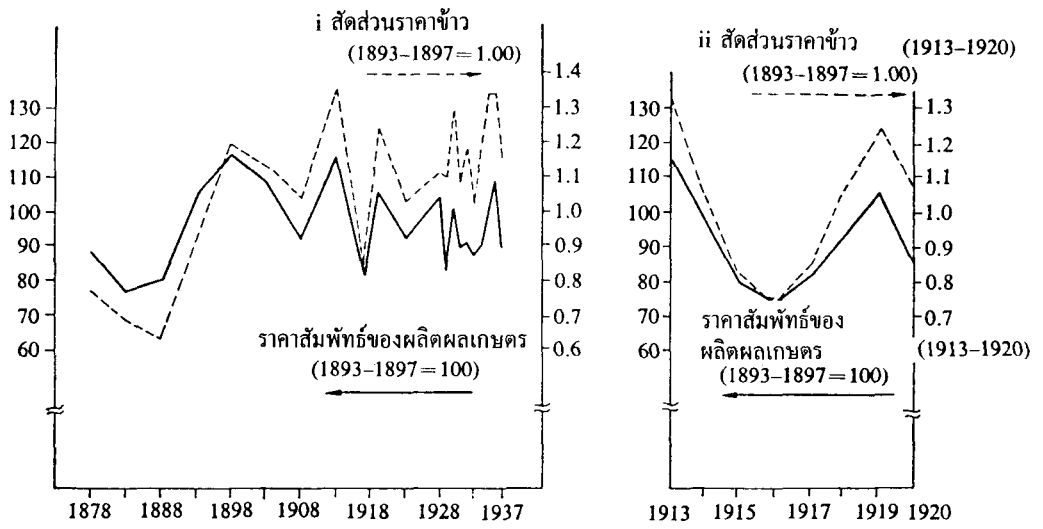
สัดส่วนการนำเข้า

ภาพที่ 3-2 สัดส่วนการส่งออกและการนำเข้าของสินค้าอาหาร 1868-1955

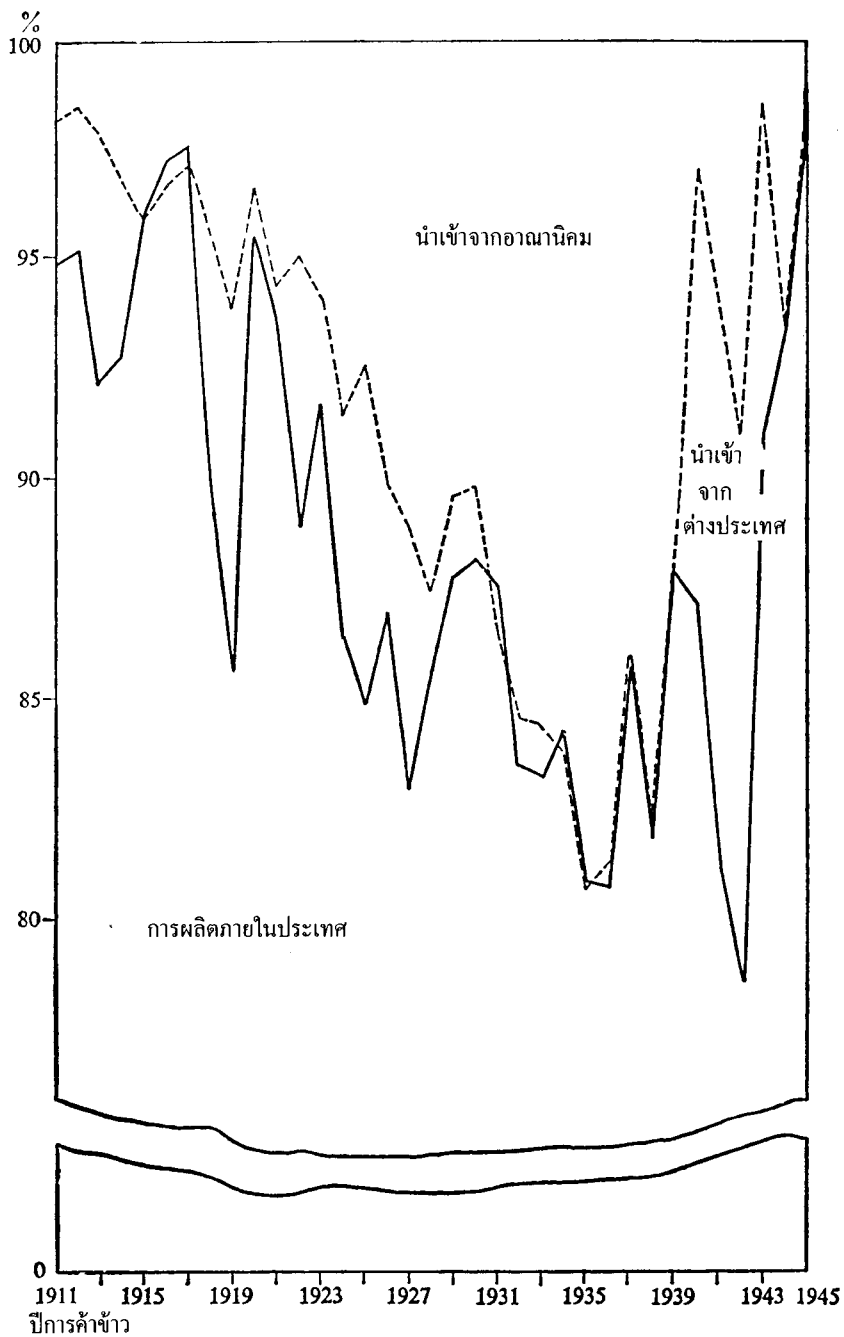
ภาพที่ 3-3 ดัชนีราคาข้าว และ WPI (1917.1-1920.9) 1915-17 = 100

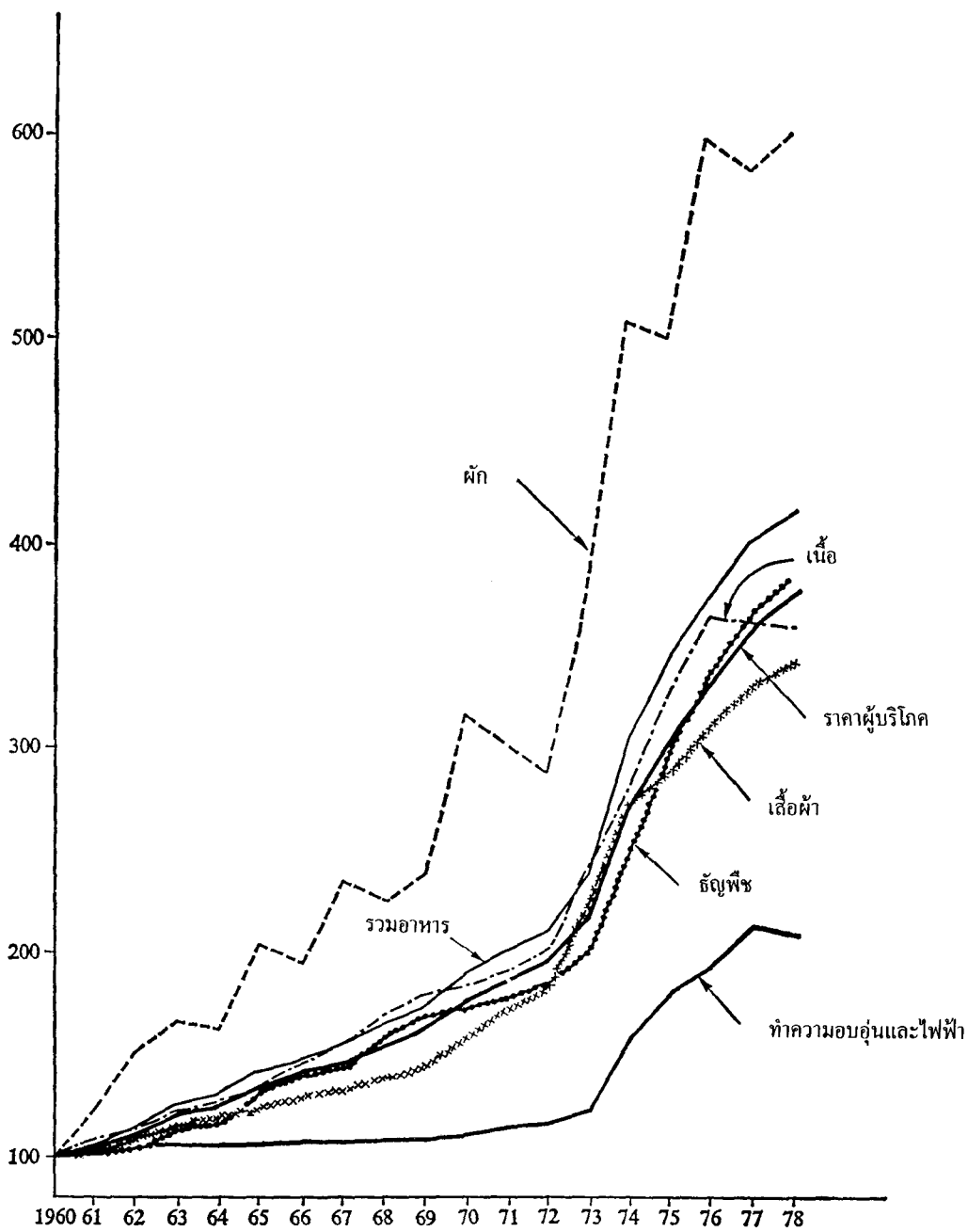
ภาพที่ 3-4 ราคาสัมพัทธ์ก่อนสงครามของผลิตผลเกษตรและสัดส่วนของราคาข้าว

หมายเหตุ · ราคาสัมพัทธ์ของผลิตผลเกษตร = $\frac{\text{ดัชนีราคาผลิตผลเกษตร}}{\text{ดัชนีราคาผลิตผลที่ไม่ใช่เกษตร}}$

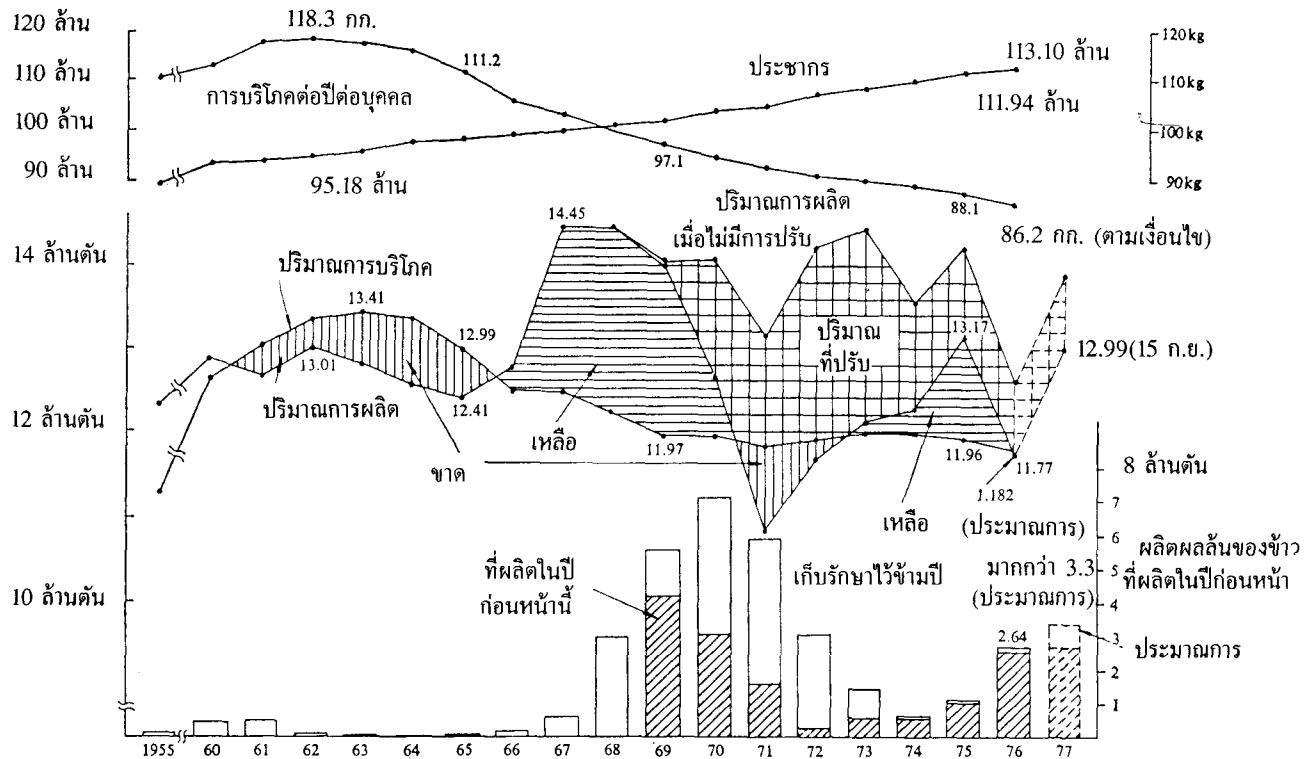
สัดส่วนราคาข้าว = $\frac{\text{ดัชนีราคาข้าว}}{\text{ดัชนีราคาขายส่ง}}$

ภาพที่ 3-5 เปอร์เซนต์ต่าง ๆ ของอุปทานข้าว

ภาพที่ 3-6 ดัชนีราคาผู้บริโภค (1960 = 100)

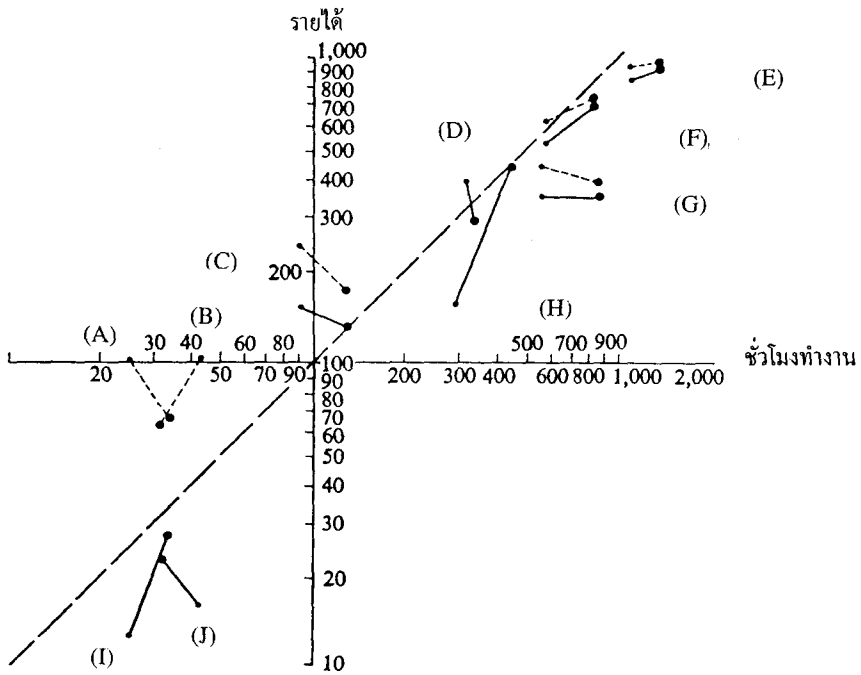
ภาพที่ 3-7 การเปลี่ยนแปลงในการผลิตและการบริโภคข้าว และข้าวที่เก็บรักษาไว้ข้ามปี

หมายเหตุ ปริมาณการผลิตเป็นปริมาณที่ผลิตในปีปฏิทิน

ประชากรเมื่อ 1 ตุลาคมของทุกปี ปริมาณที่เก็บรักษาข้าวข้ามปีสิ้นสุดเมื่อปลายเดือนตุลาคมของปี

จำนวนประชากรได้จากการสำมะโนประชากรหรือการสำรวจของสำนักนายกรัฐมนตรี (โดยสำนักงานสถิติ) ปริมาณการผลิตคัดจากสถิติ

เพาะปลูก และปริมาณการบริโภคคัดจากบัญชีดุลอาหาร (Balance Sheet of Food)

ภาพที่ 3-8 รายได้และชั่วโมงทำงานต่อ 10 ชั่วโมง

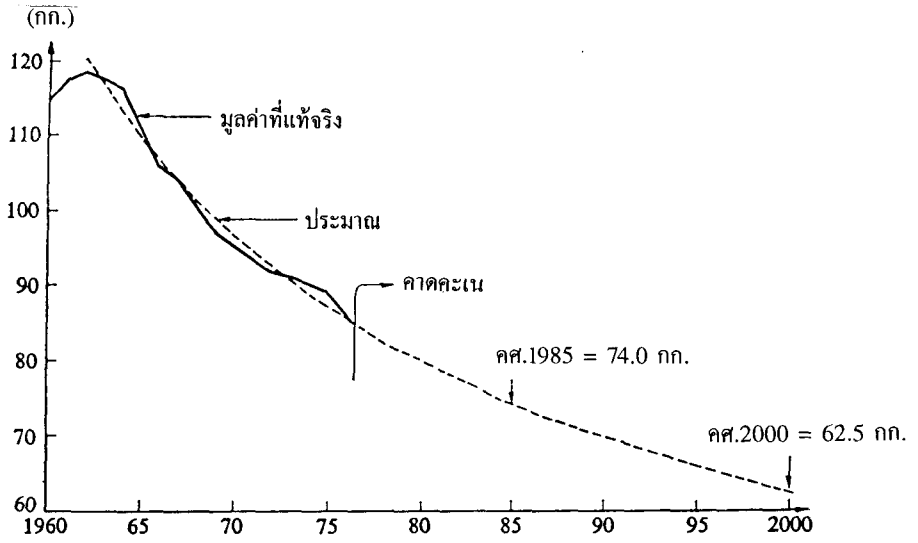
- 1971
- ⊙ 1975
- รายได้
- ... รายได้และเงินอุดหนุนเพื่อเปลี่ยนการปลูกข้าวเฉลี่ย

หมายเหตุ รายได้จากข้าวของชาวนา และชั่วโมงทำงานของชาวนาผู้ขายข้าว = 100

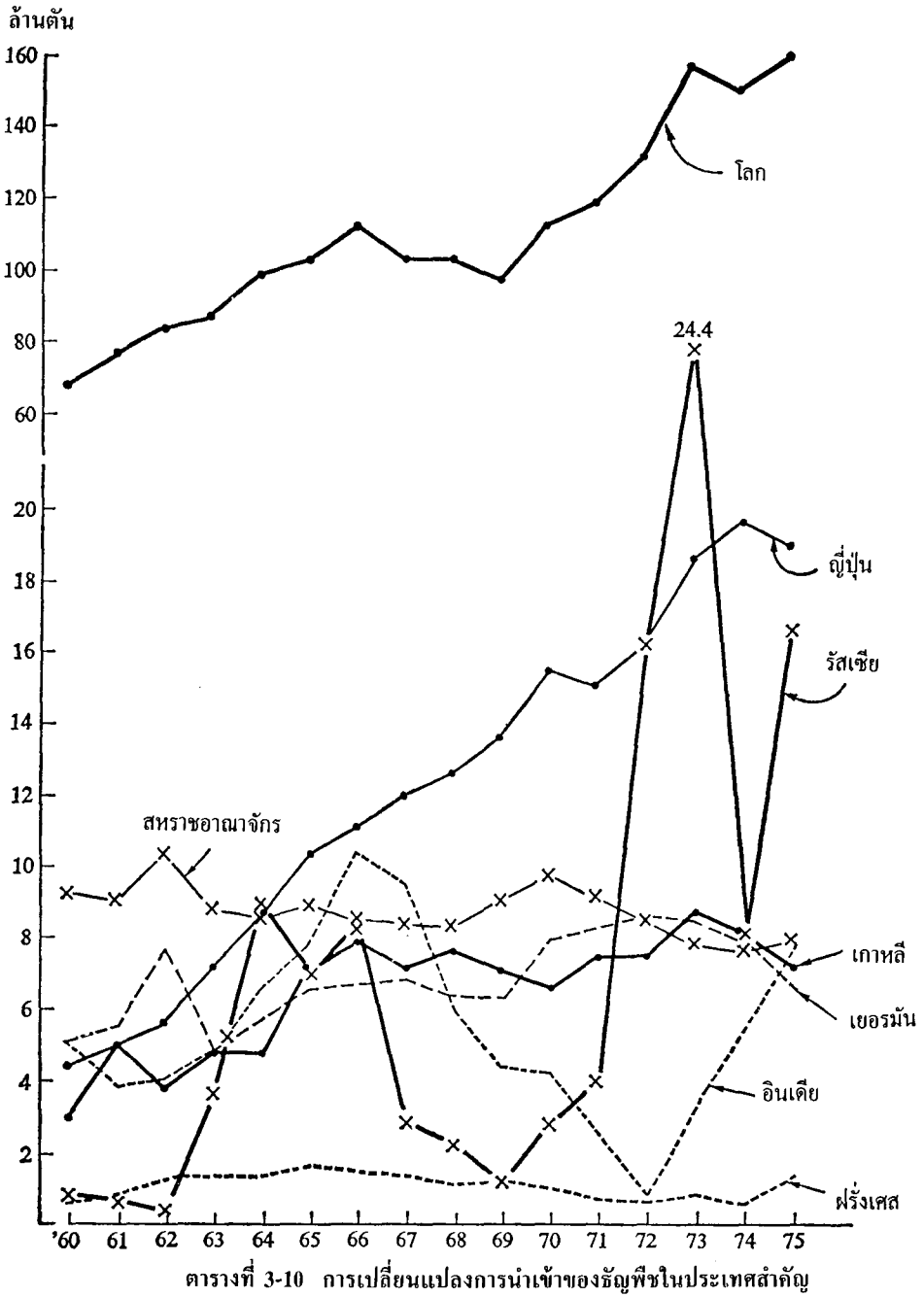
กราฟนี้เป็นแบบ iogarithmic graph

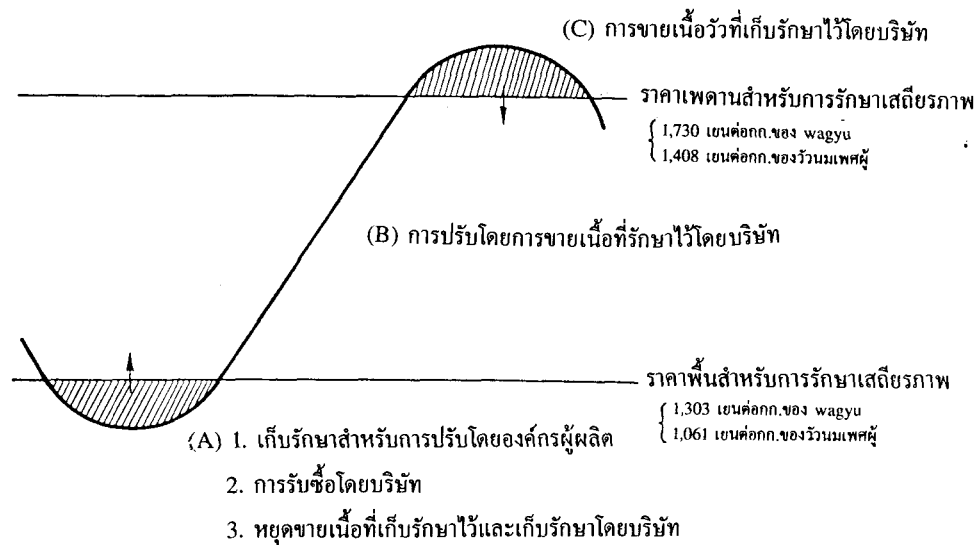
- (A) ตัวเหลือง (B) ข้าวสาลี (C) หัวผักกาดพันธุ์ญี่ปุ่น (D) แพร์(ลูกสาลี) (E) มะเขือเทศ
- (F) มะเขือยาว (G) แคนงั่ว (H) แอปเปิ้ล (I) ข้าวบาร์เลย์ (J) ข้าวสาลี

การบริโภคต่อบุคคลต่อปี

ตารางที่ 3-9 พยากรณ์การบริโภคข้าวในปี 2000 (ครัวเรือนทั้งหมด)
 หมายเหตุ ข้าวหมายถึงข้าวขัดซึ่งคิดเป็น 91% ของข้าวกล้องโดยน้ำหนัก

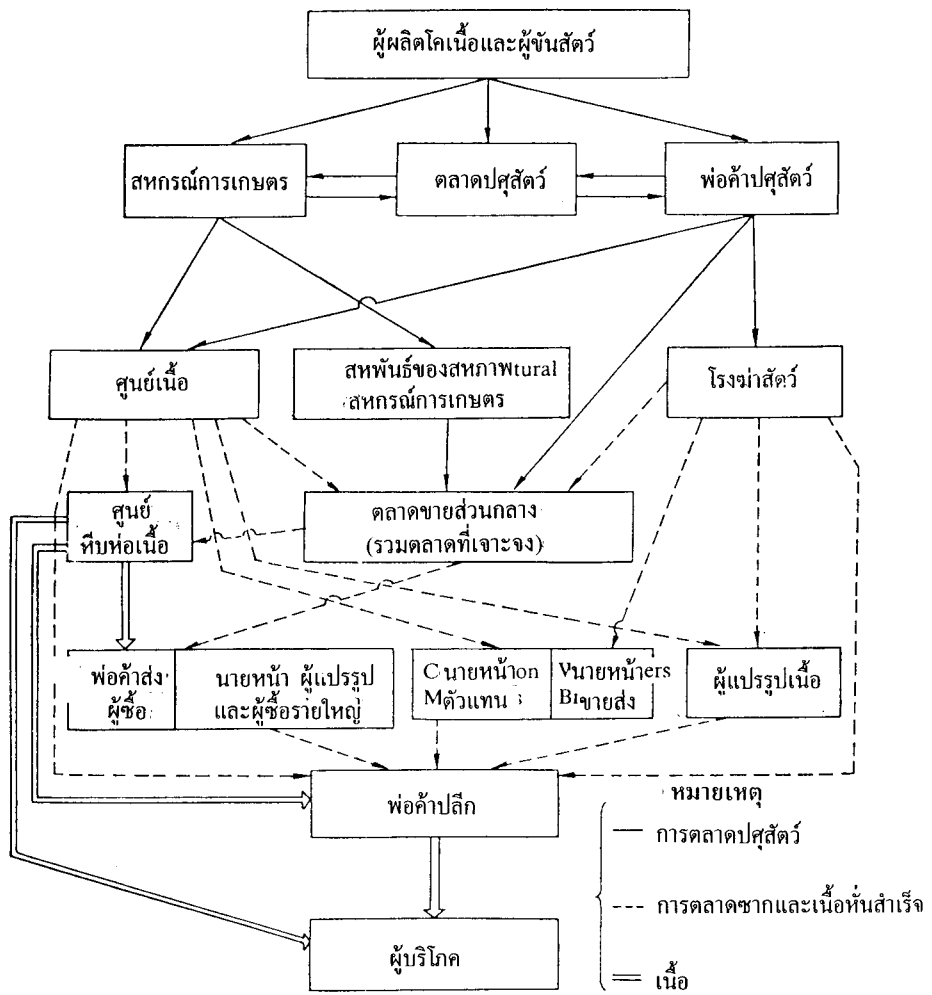

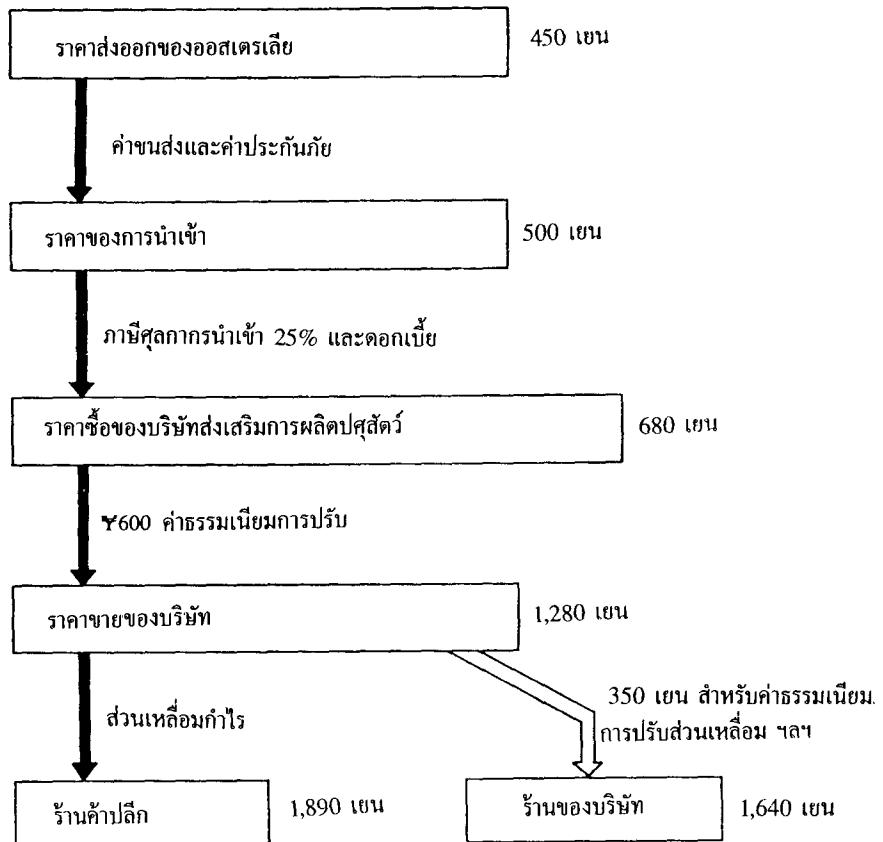
ภาพที่ 3-11 การรักษาระดับเสถียรภาพราคาของเนื้อวัวโดยบริษัทฯ

หมายเหตุ ราคาเพดานและราคาพื้นเป็นของปี 1977

ราคาในปี 1978 เหมือนกับในปี 1977

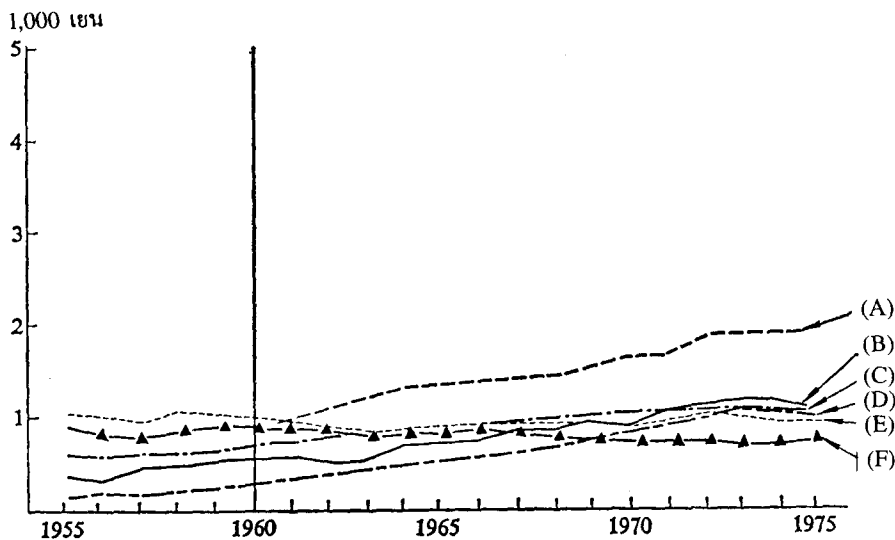
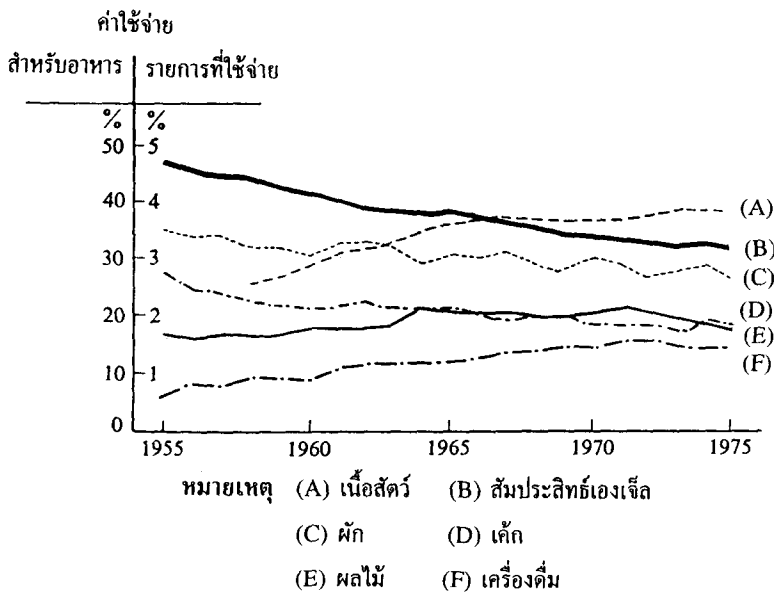

ภาพที่ 3-12 กระบวนการตลาดเนื้อวัว

ภาพที่ 3-13 ราคาเนื้อวัวนำเข้าในปัจจุบัน (ต่อ กก. เมื่อกลางเดือนมีนาคม 1978)
 หมายเหตุ เป็นรูปแบบให้กำหนดราคามาตรฐานทั่วไป

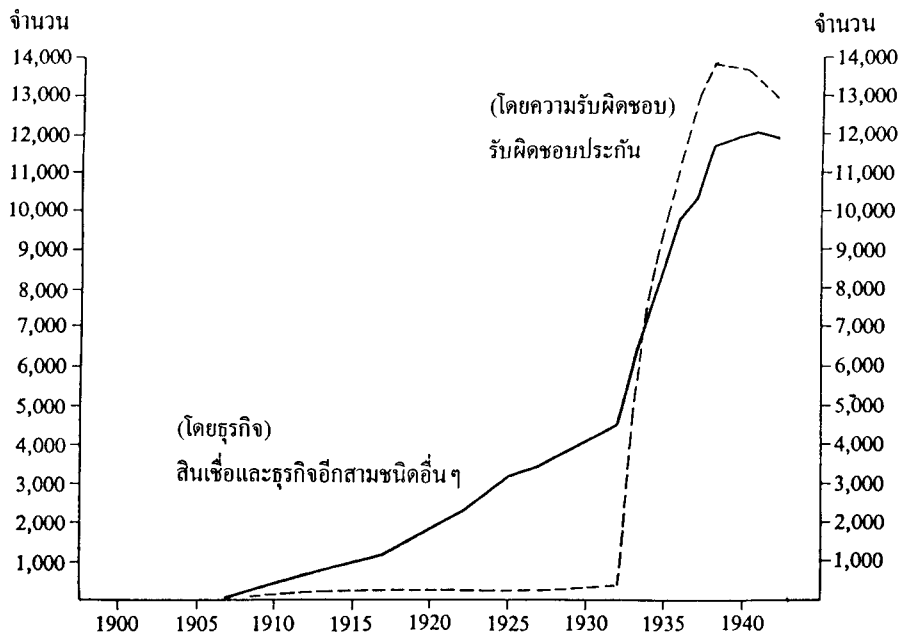
ภาพที่ 3-14 เปอร์เซนต์ของรายจ่ายประจำเดือนสำหรับอาหารประเภทต่าง ๆ

ภาพที่ 3-15 ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวตามราคาคงที่ปี 1960

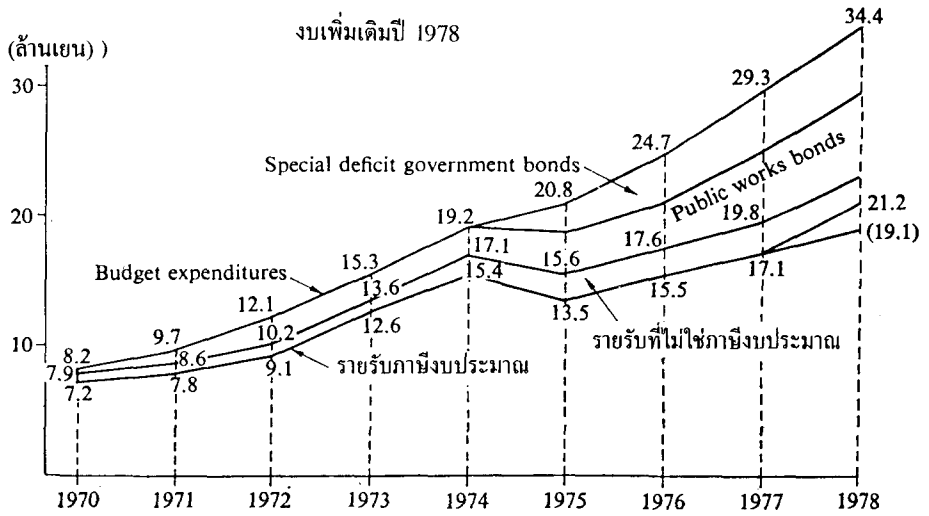
หมายเหตุ รวมทุกเมืองที่มีประชากร 5 หมื่นคนขึ้นไป

- (A) เนื้อสัตว์ (B) ผลไม้ (C) เครื่องดื่ม
(D) ข้าว (E) ผัก (F) พลาสติก

ภาพที่ 4-1 จำนวนของสหกรณ์อุตสาหกรรมโดยธุรกิจและความรับผิดชอบ

หมายเหตุ ระบบความรับผิดชอบต่อสหกรณ์อุตสาหกรรมตามกฎหมาย
แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ จำกัด ไม่จำกัด และรับผิดชอบต่อประกัน

ภาพที่ 6-1 งบประมาณ

หมายเหตุ งบเพิ่มเติมปี 1974 = 100

รายจ่ายอยู่ประมาณ 179

รายรับภาษีงบประมาณ 138 (จริง 124)

พันธบัตรรัฐบาล 552

1. ยึดฐานงบเพิ่มเติม

2. รายรับภาษีโดยประมาณรวมเดือนเมษายนและพฤษภาคม

(เริ่มปีงบประมาณ 1978 สิ้นสุดมีนาคม 1979) เดิมที่มีแค่เดือนเมษายน

"พวกเราถือว่าการเกษตรเป็นฐานของรัฐ โดยแนวทางนี้ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นและผู้คนจะมั่งคั่ง"

พระบรมราชาบาท สมเด็จพระจักรพรรดิจุฬาลงกรณ์ (1878)

"เนื่องจากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรต้องพึ่งพาการเกษตรที่ให้ทั้งอาหารและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมต่างๆของรัฐ จึงควรคำนึงเอาการเกษตรเป็นพื้นฐาน เมื่อการเกษตรไม่เจริญ แม้ว่าการพาณิชย์และอุตสาหกรรมจะรุ่งเรือง รัฐก็ จะไม่มั่นคง ดังนั้น ถ้าหากการเกษตรและอุตสาหกรรมเจริญเคียงข้างกันไป โดยมีการพาณิชย์กรรมสนับสนุนแล้ว รัฐก็จะบรรลุสู่ความมั่งคั่งอย่างแท้จริง"

มาชาโยชิ มัทซึคาคะ (1835-1924)

นายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่น 2 สมัย

"โดยปรกตินั้นทั่วไปมักจะเข้าใจว่าการเกษตรของญี่ปุ่นมีระดับของการพัฒนาที่สูงทัดเทียมกับโลกตะวันตก แต่ไม่เคย รู้กระบวนการของการพัฒนาจากอดีต เมื่อผมทวนระลึกถึงความนิยมชมชอบของคนไทยที่มีต่อนิยายเรื่อง "โอชิน" ผมเดาว่าเป็นเพราะ "โอชิน" สื่อให้คนไทยเห็นว่าชีวิตชนบทสมัยเมจินั้นไม่สู้จะแตกต่างจากชีวิตชนบทไทยนัก ความเป็นจริงที่บางครอบครัวต้องประกาศขายลูกสาวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้เป็นสิ่งที่น่าเหลือเชื่อ แต่นั่นได้เกิดขึ้นแล้ว ในยุคสมัยหนึ่งของญี่ปุ่น ความทุกข์ยากดังกล่าวไม่น่าเชื่อเลยถ้าเราดูความสำเร็จของการพัฒนา (ของญี่ปุ่น) ในสมัยปัจจุบัน"

โคอิชิ โนนากะ

รองประธานกรรมการฝ่ายบริหาร

สถาบันเศรษฐกิจกำลังพัฒนา (IDE)